فهرست جلد السادس من شرح المثنوی

٠٠٦ ای حیات دل حسام الدین بسی
٠٤٣ سؤال سائل واعظی را از مرغیکه برسر بعض شهری نشسته بود
٠٥٨ نکوهیدن ناموسهای پوسیده را که مانع ذوق ایمان
٠٦٦ مناجات و پناه از حق جستن از فتنهٔ اختیار
٠٧٥ حکایت آن غلام هندو که برخداوند زادهٔ خود هوا اورده بود
٠٨٠ صبر فرمودن خواجه مادر دختررا
٠٨٥ در بیان آنکه این غرور تنها آن هندورا نبود
٠٩٣ درعموم تأویل این ایت که کلما اوقدوانارا للحرب
٠٩٥ قصهٔ هم در تقریر این آیت
١٠١ وانمودن پادشاه بامرا ومتعصبان درراه اياز
١٠٥ مرافعهٔ امرا آن حجت بشبههٔ جبریانه
١١٢ حکایت آن صیادیکه خویشتن را در کیاه پیچیده بود
١١٧ حکایت آن شخص که دزدان قوچ اورا بدزدیدند
١١٩ مناظرهٔ مرغ باصیاد در ترهب ودر معنیٔ زهبی
١٣٢ حکایت آن پاسبانکه خاموش کردید تادزدان رخت تاجران بردند
١٣٤ حواله کردن مرغ گرفتاریٔ خودرا دردام
١٤١ حکایت آن عاشق که شب پیامد برامید وعدهٔ معشوق
١٥٠ استدعای امیر ترك مخمور مطربرا بوقت صبوح
١٦١ درآمدن ضریر درخانهٔ مصطفی صلی الله علیه وسلم
١٦٥ امتحان کردن مصطفی صلی الله علیه وسلم عائشهٔ صدیقه را رضی الله عنها
١٧٠ حکایت آن مطربکه دربزم امیر ترك این غزل اغازید
١٧٤ تفسیر قوله علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا
١٨٦ تشبیه مغفلی که عمرضایع کند وقت مرك دران تنگنا تنك
١٨٨ نکته گفتن آن شاعر جهت طعن شیعهٔ حلب
١٩٠ تمثیل مرد حریص نابیننده رزاقیٔ حق را
٢٠٢ داستان آن شخص که بردرسرایی نیم شب سحوری میزد
٢١٢ قصهٔ احد گفتن بلال رضی الله عنه
٢٢٦ بازگردانیدن صدیق رضی الله تعالی عنه
٢٣١ وصیت کردن مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم صدیق را رضی الله عنه

۲۳۹	خندیدن جهود و پنداشتن او که صدیق رضی الله عنه مغبون ست در ین عقد
۲٤٦	معاتبهٔ مصطفی صلی الله علیه وسلم باصدیق رضی الله تعالی عنه
۲۵۵	قصهٔ هلال که بندهٔ مخلص بود خدایرا
۲۵۹	حکایت در تقریر همین سخن
۲٦٦	رنجورشدن این هلال و بی خبریٔ خواجهٔ او
۲٦۹	درآمدن مصطفی علیه الصلوة والسلام از بهر عیادت هلال
۲۷۳	در بیان آنکه مصطفی صلی الله علیه وسلم شنید که عیسی علیه السلام بر روی آب رفت فرمود
۲۸۲	داستان آن عجوزه که روی زشت خویش راچندره وکلکونه ساخت
۲۸٤	داستان درویش که آن خواجهٔ کیلانی را دعا کرد
۲۸۸	قصهٔ آن درویش که ازآن خانه هرچه میخواست میگفتند که نیست
۲۹۲	رجوع بداستان آن کپیر
۲۹۹	حکایت آن رنجور که طبیب دراوامید صحت ندید
۳۰۸	رجوع بقصهٔ رنجور
۳۲۱	قصهٔ سلطان محمود وغلام هند و
۳۳۷	لیس للماضین هم الموت انما لهم حسرة الفوت
۳٤٦	باردیگر رجوع کردن بقصهٔ آن صوفی وقاضی
۳۵۱	رفتن صوفی بسوی آن سیلی زنش و بردن اورا
۳٦۰	رجوع بحکایت قاضی وصوفی
۳۷۰	طیره شدن قاضی از گستاخیٔ زان رنجور
۳۷۲	جواب دادن قاضی آن صوفی را
۳۸۱	سؤال کردن آن صوفی قاضی را
۳۸٤	جواب گفتن قاضی صوفی را
۳۹۷	بازسؤال کردن صوفی ازآن قاضی
۳۹۸	جواب قاضی سؤال صوفی را
۳۹۹	قال صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله تعالی یلقی الحکمة علی السنة الواعظین بقدرهمم المستمعین
٤۰۳	دعوی کردن ترك وگرو بستن او
٤۰٦	مضاحك گفتن درزی وترك را ازقوت خنده بسته شدی
٤۰۹	رحم آمدن استاد برآن ترك

٤١١ گفتن درزی تو ك راهمی خاموش که
٤١١ در بیان آنکه بیکار ان وافسانه چو یان مثل ان ترك اند
٤١٥ مثـل
٤١٨ بازمکرر کردن صوفی سؤال را
٤٢١ جواب دادن قاضی صوفی را
٤٢٥ حکایت در تقریران که صبر در رنج کار سلهتر از صبر در فراق یار
٤٣٠ مثل
٤٤٣ قصهٔ فقیر روزی طلب بی واسطهٔ کسب
٤٦٦ قصهٔ آن کنج نامه که در پهلوی قبه
٤٧٣ تمامیٔ قصهٔ آن فقیر ونشان جای آن کنج
٤٧٥ فاش شدن خبر آن کنج ورسیدن بگوش پادشاه
٤٧٧ نومید شدن پادشاه از یافتن آن کنج
٤٨٢ بازدادن پادشاه آن کنج نامه را
٥٠١ حکایت مرید شیخ حسن خرقانی
٥٠٤ پرسیدن آن وارد از حرم شیخ که شیخ کجاست
٥٠٧ جواب گفتن مرید وزجر کردن مریدان طعانه را
٥٢٣ واگشتن مرید از وثاق شیخ
٥٢٥ یافتن مرید مراد او ملاقات او با شیخ

H505420

جلد سادس
شرح مثنوی

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی جعل القسم السادس من کتاب المثنوی المعنوی الالهی الربانی مظهر العجائب والعبر * وصیره من بین اخواته الخمسة کالجهة الفوقیة المزینة بنجوم العلوم التی یهتدی بها السالکون فی ظلمات بحر الحوادث و بر الصور * وابیاته الشریفة کالشهب الزاهرة فی طرد الخواطر النفسانیة والافکار الشیطانیة من قلوب اهل النظر * وصلی الله علی نبیه محمد سید البشر * وشفیع العصات یوم المحشر * وعلی آله واصحابه الذین کانوا عند النبی کأنهم علی رؤسهم الطیر * من حسن الآداب والسیر * امابعد * حمد الله العزیز الغفار والصلوة والسلام علی نبیه محمد المختار * این مجلد ششم را نیز برآن اعتبارات سابقه قیاسی کن زیرا این مجلد نیز بدان اعتبارات مذکوره برسائر اخوات خود فضیلتی ودرجاتی دارد که این نیز من حیث المرتبه چون جهت فوقانیست بنجوم علوم وعرفان مزین گشته * وبمصابیح معارف وایقان منور شده لازم آمد که تحریر شرح این مجلد را نیز رغبتی وهمتی نمایی وسعی وجهدی کنی تاطالبان علم مثنوی وشاربان رحیق معنوی * هر بارکه از ین شرح شریف استفاده کنند ترا بدعای خیر یاد دارند وحب حب تواند در زمین سینه بکارند * بدانکه آن زبدهٔ اولیای عالی صفات * وآن خلاصهٔ اصفیای رفیع الدرجات * مفتاح مغالق ابواب مثنوی ومصباح ظلمات شکوك وشبهات معنوی بدیباجهٔ این دفتر چنین ابتدا کند و بفرماید (مجلد ششم از دفترهای مثنوی ومبینات معنوی) مبینات مبینه نك جمیدر مبینه برهانه وحجنه دیرلر یعنی معنوی اولان مبینه لردن ومثنویٔ شریفك دفترلرندن النجی مجلد (که مصباح ظلام وهم وشبهت وخیالات شك وریبت باشد) که وهم وشبهت وخیالات شك وریبت ظلمانك مصباحیدر مصباح چراغ منیره درلر ظلام ظلمت معناسنه در وهم حواس خمسهٔ باطنه دن برقوهٔ مدرکه در که جزئیاتی ادراك ایلر وادراك کنده

دخی اکثر خطا وغلط ایلر شبهت التباسه دیرلر یعنی شول خاطره یه دیرلر که انك حقیقتی
معلوم اولمیه خیالات خیالك جمیدر خیال دخی حواس خمسهٔ باطنه دن برقوتدر که
حواسدن زائله اولان صوریاندن منتقشه اولور وبوقوت خیالیه حس مشترکه
خزینه کبی کلور شك برنسنه نك وجودیله عدمی ماپینده تردد ایلك دررییت قلبه
قلق واضطراب ویرن خاطره یه دیرلر وشك معناسنه دخی استعمال ایدرلر وهم
وشبهت وخیالات وشك وریبت بوجمله سی درونه کدورت ویریجی وقلبه ظلمت
براغیجیلر در اکر منور درون اولان برمصباح اولمزایسه قلب یونلر واسطه سیله
مظلم ومکدر اولور پس دفاتر مثنویٔ شریفدن بودفتر وبراهین معنویدن بوبرهان
انور وهم وشبهت وخیالات وشك وریبت ظلامنك مصباحی اولور وبوسراج
منیرك انواریله سالك خانهٔ دادن بوکونه ظلملری دفع وازاله قیلور (واین مصباح را
بحس حیوانی ادراك نتوان کرد) وبومصباحی حس حیوانی ایله ادراك ممکن
اولماز یعنی بزبوقسم سادسه مصباح ظلام وهم وشبهت دیو تعبیر ایلدك بومصباح
مصباح صوری دکلدر که حس حیوانی ایله ادراك اولنه بومصباحی حس حیوانی
ایله ادراك ایلمکه برکسه قادردکلدر بونی بر بصر بصیرتی اولان کیمسه ادراك ایلر
وبصر بصیرتی اولمین وحیوانیت مرتبه سندن کذر قیلمین کیمسه لر مجرد حس
حیوانیه ایله بومصباحی ادراك ایلمکه تاب وتوان طوتمز *(زیرامقام حیوانی اسفل
سافلینست که ایشانرا از بهر عمارت صورت عالم اسفل آفریده اند)* زیرا حیوانه
منسوب اولان مقام ویاخود حیوانیت مقامی اسفل سافلیندر نتکیم * ثم رددناه اسفل
سافلین * آیت کریمه سیله مقام حیوانیته اشارت قیلنمشدر که اول حیوانلری
وحیوان منزله سنده اولان انسانی عالم اسفلك صورتنی عمارت ایلمکدن اوتری
یاراتمشلردر یعنی بوحیوان سیرت اولان انسانی اسفل سافلین اولان دنیانك
وعالم طبیعتك صورتنی تعمیر ایلمکدن اوتری خلق ایلمشلردر اکر بونلر اولمیدی
دنیا خراب اولیدی کما قال علیه السلام * اولا الحقا لخربت الدنیا * (وبرحواس
ومدارك ایشانرا دائرهٔ درکشیده اند که ازآن دائره تجاوز نکنند ذلك تقدیر العزیز
العلیم) * وبونلرك حواس ومدارکی اوزره بردائره چکمشلردر حواس حسك
ومدارك مدرکك جمیدر مدرك مصدر میمیدر بمعنی درك یعنی اول حیوان وحیوان
منزله سنده اولان انسانك حسلری وادراکلری اوزره بردائرهٔ معنوی وسور غیبی
چکمشلردر که اول دائرهٔ معنویدن وسور غیبیدن بونلرك حواس ومدارکی
تجاوز ایده مزلر وکندی مقید اولدقلری مرتبه لردن طشره کیده مزلر بودائرهٔ
معنوی وبونلرك حواس ومدارکی اوزره سور غیبی چکملك علیم وعزیز اولان
خدانك تقدیریدر پس اول الله هرشیئه برحد معین وبرمرکز مبین تقدیر ایلمشدر که

اول شئ حق تعالینك تقدیر ایلدیکی حددن ودائره‌دن تجاوز ایلمکه قادر اولماز
و یول بولماز * (یعنی مقدار رسیدن نظر ایشان وجولان عمل ایشان بدید کرد) *
یعنی بونلرك نظرلرینك ایرشمسنك مقداری ودخی بونلرك عملینك جولانی
اول عزیز وعلیم اولان خدا ظاهر ایتدیکه اصلا بونلرك عملینك جولانی اول
مقدار معیندن ایلرو کتمز وانلرك مبلغ نظری خدای تعالینك تعیین وتقدیر ایلدیکی
حدمیندر تجاوز ایتمز (چنانکه هرستاره‌ٔ رامقدار یست وکارکاهی ازفلك تاآن
حدعمل او برسد) مثلا انجاین که هر برستاره ایچون فلکده برمقدار وبرکارکاه
واردر که انك عملی اول حده‌دك ایریشور واول حددن تجاوز ایلمز نتکیم حق
تبارك وتعالی سوره‌ٔ یس ده بیورر * والشمس تجری لمستقر لها ذلك تقدیر العزیز
العلیم * یعنی الله تعالینك آیتلرندن بری وجمله‌ٔ ستاره‌لردن بری شول شمسدر که
جاری اولور انك ایچون اولان مستقره یعنی انك ایچون مخصوص ومعین اولان
قرارکاهه که انك دوری اول حدمعینده منتهی اولور وایلرو کتمکه واندن تجاوز
ایتمکه قادر اولمز پس شمسك مستقری مسافرك مستقر نه تشبیه اولندی نتکیم
مسافردخی مسیره‌سنی قطع ایلدکده مستقرنده سفری نهایت بولور ذلك شمسك
جریانته اشارتدر یعنی اول جری بدیعکه حکم رایقه وعبرت فایقه‌یی متضمندر که
انده عقول وافهام متحیره‌در اول جمع مقدرات اوزره قدرتیله غالب اولان
خداوندك تقدیر یدراویله عزیزکه علمی جمیع معلوماتی محیطدر ودخی حق تبارك
وتعالی (والقمر قدرناه منازل حتی عاد کالعرجون القدیم) آیتنك موجبنجه قمره‌دخی
یکرمی سکز منزل تقدیر ایلمشدر نتکیم کاشن راز صاحبی دیمشدر * بیت * قمررا
بیست وهشت آمد منازل * شود باآفتاب آنکه مقابل * پس آنکه اوچو عرجون
قدیمست * زتقدیر عزیزیکه علیمست (بیت) مه دوروزنیم هربرجی بود *
درمهی قطع همه کردون کند) وماه کندی ایچون مقدر اولان یکرمی سکز منزلدن
طشره سیر ایتمز بلکه همان کندی ایچون تقدیر اولنان منازلده سیر ایلر وکذلك
شمس دخی قری ادراك ایتمز وانك منازلنه کتمز نتکیم حق سبحانه وتعالی حضرتلری
بیور رلر (لاالشمس ینبغی لها ان تدرك القمر ولاالیل سابق النهار وکل فی فلك
یسبحون) یعنی شمس ایچون صحیح ومستقیم اولماز واکالایق وسهل کلمز که قرایله
بیله بر برده مجتمع اوله وانی شمس برمکانده ادراك قیله زیرا قرفلك اولده واول
اون ایکی برجی برآیده قطع ایلر وآفتاب فلك چهارمده در واول اون ایکی برجی
بر یلده قطع ایلر پس آفتاب سرعت سیرده ماه کبی اولسه واون ایکی برجی
اوتوز کونده قطع قیلسه فصول سنه کندی وضعندن ساقط اولوردی وتکون
نباته وتعیش حیوانه خلل کلوردی وکیجه سابق نهاردکلدر واهل تفسیر لیلدن

﴿ مراد ﴾

مراد آیت لیل ونهاردن مراد آیت نهاردر دیمشلر که آیت لیلدن مرادقر وآیت نهاردن مراد شمس اولور یعنی آیت لیل آیت نهاره سابق اولمز والی یوم القیام قمر ضیاده آفتابه سبقت قیلمز وبوشموس والقمرك کلیسی برفلکده انبساط ایله سیر ایدرلر که اصلا کندی دائره لرندن ومسیره لرندن تجاوز ایتمکه وطشره کتمکه قادر اولهمزلر پس وجود انسانی دخی آسمانه بکزر واندهٔ اولان حواس ومدارك آسمانده اولان کواکبه بکزر که هر بر کوکب کندی مدار ومسیرندن نیچه تجاوز ایلمکه قادر اولهمز سه هر بر حس وهر بر قوت مدرکه دخی کندی ایچون معین اولان حددن تجاوز ایلمکه قادر اولهمز تکیم بوخصوصده برآخر مثال دخی ضرب ایدوب بیورلر * (وهمچون حاکم شهر یکه حکم اودرآن شهر نافذ باشد پس دروری توابع آن شهر حاکم نباشد) *ودخی برشهرك حاکمی کبیکه انك حکمی اول شهرده نافذ اولور پس اول شهرك توابعنك وراسنده حاکم اولمز کذلك حیوانیت مرتبه سنده اولان کیمسه لرك هم حسلری وادراکلری کندیلره مخصوص اولان دائره ده حکملری نافذ اولور وکندیلره مخصوص اولان دائرنك وحد معینك وراسنده انلرك حکملری نافذ اولمز وهر بر یسی کندیلرك محدود اولان حصه سندن تجاوز قیلمز (عصمنا الله من حبسه وختمه وماحجب به المحجوبین یارب العالمین) الله تعالی حضرتلری بزی کندینك حبسندن وختمندن معصوم ومحفوظ ایلسون ودخی محجوبلری وممنوع ایلدیکی شیلردن بزی معصوم ایلسون آمین یارب العالمین عصم فعل ماضی در باب ثانیدن موقع دعاده واقع اولدیغندن اوتری امر غائب معناسی ویرملور وتقدیر کلام عصم الله حواسنا ومدارکنا من حبسه وختمه ومن حجاب ماحجب به المحجوبین دیمکدر فحق الله تبارك وتعالی حضرتلری حواس ظاهره یی وحواس باطنه یی حبس ایلسه اصلا مرتبهٔ حیوانیتدن ومقام شهوانیتدن ایلروسنی کورمکه وانك وراسنده اولان مقامك سوزنی اشتمکه قادر اولمز وبرقلبه که حق تعالی مهر اوره اول قلب کلام حقی فهم قیلمز وکندویه نافع اولان عملی مضر اولان عملدن فرق وتمییز ایلمز وفحق حق تبارك وتعالی برکیمسه یی نورانی وظلمانی اولان حجبات کثیره دن برحجاب ایله محجوب ایلسه اول کیمسه اول حجابك وراسنه ناظر اولمغه وانك فوقنده اولان مراتبی واحوالی کورمکه قدرت ورخصت بولماز تکیم حق تعالی حضرتلری محجوب اولنلر حقنده (وجعلنا من بین ایدیهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لایبصرون) بیوردی وقلبلری فهم معانی قیلمین وکوشلری مستمع ومدرك اولمین کیمسه لرحقنده *وجعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا * بیوردی پس حق سبحانه وتعالی یه یارب بنا سن بزم حواس وادراکزی مقام محسوساتده حبس قیله وبزم قلبمزی جهل وغفلت ختمی ایله

مختوم ايله و بزى محجوب اولنلرمنزلنده قومه ديو روز وشب دعا ايلمك سالكه
لازم اولور وعاقل اولان همیشه * اللهم ارنا الحق حقا وارزقنا اتباعه اللهم ارنا
الباطل باطلا وارزقنا اجتنابه اللهم ارنا الاشياء كماهى * ديودعالر قيلور پس حق
سبحانه وتعاليدن رجامز بودر كه جمله مزك حسلرنى غشاوهٔ غفلت ايله مستور
ومحبوس اولمقدن وحجاب جهالت وضلالت ايله محجوب قيلمقدن مصون ومحفوظ
ايلسون آمين يارب العالمين چونكه هر قسمك اولنده قدوة العارفين وزبدة الواصلين
اولان شيخ حسام الدين افندى حضرتلرينك قدس الله تعالى روحه اسم
لطيفلرى ايله نظمه شروع ايلمك حضرت خداوندكارك دأب شريفلرى
اولدى ايسه بوجلدك اولنده دخى بنه اول قاعدهٔ سابقه اوزره اول حضرتك
نام شريفى ايله بوقسمك دخى نظم لطيفنه شروع ايدوب اكا خطاب ايتمك ايله بوكونه
ابتدا بيورولر ﴿ مثنوى ﴾ اى حيات دل حسام الدين بسى * ميل مى جوشد
بقسم سادسى) اى قلبك حياتى اولان حسام الدين سادسه منسوب اولان قسمك
نظمنه چوقلق ميل جوش ايلر حسام الدين افنديمك اسم شريفلرى حسن در
وحسام الدين اول حضرتك لقبيدر واول حضرته حسام الدين ديو لقب اولنمه سنك
تحقيق و بيانى جلد اولك ديباجه سنده ودخى جلد ثانينك اولنه قريب اولان
بيتلرده مرور ايلمشدر اول محللرده طلب اولنه وحيات دل فى الحقيقه علمدر كما قال
اسد الله الغالب على بن ابى طالب رضى الله عنه * بيت * حيات القلب علم فاغتنمه
* وموت القلب جهل فاجتنبه * واصحاب فصاحت وارباب بلاغت اكثر زمانده
عادلى وعالمى علم منزله سنه تنزيل ايدوب رجل عدل ورجل علم ديرلر ومحيئ قلب
اولان عالمى هم عين حيات قلب اولمق مرتبه سنه تنزيل ايدوب اكا فلان حيات
القلب ديو تعبير ايدرلر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلى مرده دللرى
آب حيات علم وعرفانله زنده قيلان حسام الدين افندى حضرتلرينى قدس الله
سره العزيز عين حيات دل اولمق منزله سنه تنزيل ايدوب اى حيات دل اولان
حسام الدين ديمكله اول حضرته خطاب قيلديلر وقلب شريفلرندن بوقسم
سادسك نظمه كلمه سنه ومؤلف اولسنه چوقلق ميل ومحبت جوش وخروش
ايلديكنى هم اول حضرته مخبر اولديلر وميل من جوشد بقسم سادسى ديدوب
ميل مى جوشد ديملرنده نكته بودركه بوقسم سادسه قلب شريفلرندن جوش
ايلين كثرت ميل فى الحقيقه كندى وجود مجازيلرى طرفندن اوليوب بلكه مقلب
القلوب والابصار ومحول الاحوال والافكار اولان خداى تعالى حضرتلرى
طرفندن اولديغنى اشعار ايلركه قلب برشيئه مائل اولمز الا حق تعالى حضرتلرينك
اول قلبى اول شيئه مائل قيلسيله ودرون دلدن برشيئك وجودينه ميل ومحبت

جوش وخروش قيلز الامقلب القلوب اولان خدانك اول قلبي محرك ومهيج
اولسيله قيلور بسي‌ده اولان بامصدريه وسادسي‌ده اولان بانسبت ايچون اولور
﴿ مثنوى ﴾ كشت ازجذب چوتو علامهٔ * درجهان كردان حسامى‌نامهٔ *
سنك كبي برعلامه‌نك جذبندن جهانده برحسامى نامه كردان اولدى درجهان
حسامى نامه كردان كشت تقديرنده اولور ومشهور شدمعناسى ويربلور حسامى
نامه مثنوى شريفك لقبيدر حسام الدين افندي حضرتلرى بونك تأليفنه دلت
غائيه اولديغندن واول حضرت بونامهٔ شريفك نظمه كلسنى حضرت مولانادن
استدعا قيلديغندن اوترى وحضرت مولانا قدس سره دخى بونامهٔ شريفى اول
حضرتك مجرداستدعاسى ايچون ناظم اولدقلرندن اوترى بوحسامى نامه اول حضرته
نسبت قيلندى وبوكه حسامى نامه ديو لقب ويرلدى وسامى نامه هم دينلدى علامه
مبالغه ايله بيليجى ديمكدر حسام الدين افندى حضرتلرى هم علم ظاهرده وهم علم
باطنده علامهٔ وقت ايدى واول حضرت حضرت مولانانك وجود شريفلرندن
بوسامى نامه‌نك نظمه كلسنى استدعا قيلورلر وجاذب اولورلردى ونظمه كلان
ومكتوب ومسطوراولان ابيات شريفه‌يى وكلمات طيبه‌يى هم طالبلره وسالكلره
تالى وناقل اولورلردى وبونى مستمع اولغه ومعانئ شريفه‌سندن بهره بولغه
انلرى جذب فيلورلردى واول حضرتك قوت جاذبه سيله مثنوى شريفى انلرك
لساندن استماعه چوق كيمسه جمع اولورلردى واكثرطالب معرفت اولنلرك قلبنه
بوكتاب مستطابك محبتى دوشوب بونك نسخه‌سنى آلورلردى وتعلمنه اشتغال
فيلورلردى حتى اول حضرتك همت عاليه‌سى وقوت جاذبه‌سى ايله بوسامى‌نامه
مشهور آفاق اولدى واول زمانده هم بونك نام ونشانى جهان ايچره طولدى
﴿ مثنوى ﴾ پيشكش مى آرمت اى معنوى * قسم سادس درتمام مثنوى)
بوبيتك لفظ شريفندن بالمطابقه مستفاد اولان معنى بودر اى معنوى اولان
حسام الدين جلدسادسى مثنوينك تمام اولديغى وقتده سكا ارمغان كتوررم
وسكا آنى هديه قيلورم ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ شش جهت رانورده زين شش
صحف * كى يطوف حوله من لم يطف) اى حسام الدين چلبى بوشش صحفدن
شش جهاته نورو يرر تاكم انك حوانى طواف ايليه شول كيمسه كه طواف ايلمدى كى
حروف ناصبه دندر تعليل معناسنى افاده ايلر يطوف فعل مضارع مفرد مذكر
غائبدر منصوبدركى ايله فاعلى من در كه محلا مرفوعدر لم يطف بحد مطلق مفرد
مذكر غائبدر فاعلى تحتنده مستترهودر كه من لفظنه راجعدر حول بونده طرف
معناسنه در اكا متصل اولان ضمير غائب بيت اولده اولان مثنوى يه راجعدر على
سبيل البدل شش صحفدن هر برينه راجع اولسه دخى جائزدر پس تقدير كلام بويله

دیمك اولور که ای حسام الدین چلبی التی جهاته بوالتی صحیفه اولان مثنویدن نور ویریعنی اطراف وجوانبده ساکن اولان اقوام وطوایفه بوشش مجلددن ماعدا نور ظهوره کلان معانی منیره یی ایر کور تاکم بو مثنوی شریفك حولنی وچوره سنی طواف ایلین کسه طواف ایلیه که بونك اطرافنی طواف ایلین کسه کعبهٔ شریفی طواف ایلین قدر اجر وثواب بولور بلکه کعبهٔ حقیقینك راهنه سالك اولوب آنی طواف ایلك مرتبه سن بولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق راباینج وباشش کارنیست * مقصد اوجزکه جذب یارنیست) عشق که پنج وشش ایله کاری یوقدر زیرا انك مقصدی یارك جذب بندن غیری دکلدر عشق بونده عاشق معناسنه در مبالغه دن اوتری مصدر ذکر اولنمشدر وتقدیر کلام بو یله دیمك اولمشدر که عاشقك بش حواس وشش جهاتله کاری یوقدر واول عاشقك مقصدا قصی ومطلب اعلاسی یاری کندی یه جذب ایلمکدر و یاخود انك مقصدی یارنی کندوسنه جذب ایلمکدر بوندن غیری دکلدر عاشق عدوعدد قیدنده اولمز واهل صورت کبی همان اسم ورسم مرتبه سنده قالمز بلکه اول عاشق بوشش جهات اولان مرآت کونده آثار صفات یاری مشاهده قیلور وانك قربنی ورضاسنی قلاب محبتله کندوجانبنه جاذب اولور وبش حسی دخی انك بیوردیغی یره بذل وخرج قیلور واول یار حقیقیدن نیچه واردات وفیوضاتك ظهور قیلسنه منتظر اولور وفتوحات غیبیه وکشوفات لاریبیه نك کلسنی رجاقیلور ﴿ مثنوی ﴾ بو که فیمابعد دستوری رسد * رازهای کفتنی کفته شود) اوله که بو کلامدنصکره اولان کلامه حضرت حق جانبندن بردستور یتشه سویلنمسی لازم اولان رازلر سویلنمش اوله بعدلازم الاضافه اولان ظروف مبنیه دندر و یاخود فیمابعد هذا الکلام تقدیرنده اولور ﴿ مثنوی ﴾ بابیانی کان بود نزدیکتر * زین کنایات دقیق مستتر) بر نوع بیانله که اول بیان یقینزك اوله بودقیق اولان مستتر کنایتلردن یعنی بواوله که بو کلامدنصکره بردستور آلهی ایرشه سویلنمسی لازم اولان سوزلر سویلنمش اوله شول بر بیانله که بودقیق اولان ومخفی ومستتر اولان کنایتلردن فهمه نزدیکتر اوله وعقله وطبعه ملایم کله زین کنایات دقیق مستتر بیوردقلری کنایتلردن مراد ودقیق ومستتر اولان عبارتلردن مقصود بوندن مقدم علی سبیل الکنایات بیوردقلری ابیاتدر که اول ابیات وکلمات من وجه طالبك فهمنه نزدیکتر دکلدر چونکم بو پر کنایات اولان ابیات مبتدینك فهمنه نوعا نزدیکتر دکلدر پس بیورلر که بواوله که بوندنصکره دستور آلهی اوله وسویلنمسی لازم اولان رازلر بربیانله سویلنه که اول بو کنایات دقیقهٔ مخفیه طریقی اوزره سویلنن ابیات غامضه دن مبتدینك فهمنه اقرب کله ﴿ مثنوی ﴾ رازجز بارازدان انباز نیست * رازاندر کوش منکر رازنیست)

رازرازدان اولان کیمسه دن غیرایله انبازدکلدر رازمنکرك کوشنده رازدکلدر انباز
اورتغه دیرلر یعنی اولیانك رازی محرم اولان کیمسه لردن غیریله اورتق اولمز ومقارنت
ومشارکت قیلمز بلکه همان محرمان سراپردهٔ راز اولان عارفلرله همدم اولور
وامتزاج قیلور ومنکر راز اولیا اولنلرله همدم اولمز ومقارنت قیلمز زیرا منکرراز
اولیا اولان کسه لرك کوشنه کتورب اولیانك رازنی بر بر سویلمك ونیجه براهین
ودلائل ایله انی تحقیق وتقریرایلمك انك کوشنده اول راز اولیوب بیهوده وبیمعنی
کلام اولور ولابدا کا تصدیق قیلیوب تکذیب قیلور ﴿ مثنوی ﴾ لیك دعوت
واردست ازکردکار * باقبول وناقبول اوراچه کار) لیکن حضرت کرد کاردن
دعوت وارد درقبول وناقبول ایله اورازد انك نه کاری واردر یعنی اگرچه رازمنکرك
قولاغنده رازدکلدر ورازدان اولان نبی ویا خود ولی اول رازك منکر قولاغنده
رازاولیه جغنی ومنکر اول رازی قبول قیلیه جغنی بیلور ولیکن منکر ومستنکرلری
طریق حقه دعوت ایلمك حضرت کردکاردن وارده اولمشدر حضرت حق
(یاایها الرسول بلغ ما انزل الیك) دیو کندی رسولنه تبلیغ احکام ایلمك ایچون امر
بیورمشدر ودخی بوامتدن امر معروف ونهی منکر قیلغه وخیراته داعی اولمغه
مستحق ولایق اولان عالمله هم (ولتکن منکم امة یدعون الی الخیر و یأمرون
بالمعروف و ینهون عن المنکر) دیوامر معروف ونهی منکر قیلغه وخلق خیراته
داعی اولمغه امر بیورمشدر خلقك قبولیله وعدم قبولیله انلرك نه کاری واردرکه
(وماعلی الرسول الا البلاغ) آیتنك موجبنجه رسوله لازم اولان انجق بلاغ مبیندر
﴿ مثنوی ﴾ نوح نهصدسال دعوت می نمود * دمبدم انکارقومش می فزود *
هیچ از کفتن عنان را پس کشید * هیچ اندر غار خاموشی خزید) نوح علیه
السلام حضرتلری طقوز یوزیل قومنی دعوت ایلدی دمبدم انك قومنك انکاری
زیاده اولدی هیچ نوح حضرتلری سویلکدن عنانی کبرورك چکدیمی
بومقرر درکه چکمدی وهیچ خاموشلق مغاره سنه اول حضرت سورتندیمی
بومعلومدرکه سکوت مغارسنه سورتنوب کتمدی بو بیتده استفهام تقریری واردر
خزیدن سورتمکه وایمکلمکه دیرلر بوندن صمت وسکوت جانبنه یاب یاب کتمکدن
وعاقبت سکوت ایتمکدن عبارت اولور بو بیتین شریفین اولاسورهٔ عنکبوتده اولان
بوآیت کریمه نك مضمونی اولور قال الله تعالی (ولقدارسلنا نوحا الی قومه فلبث فیهم
الف سنة الاخمسین عاما) یعنی تحقیقا بزارسال ایلدك نوحی قومنه پس اول نوح
قومنك ایچنده بیك سنه قرارایلدی الااللی سنه دکل زیرا اشهر روایت اولدرکه
بعدالارز بعین حضرت نوح دعوته مبعوث اولوب طقوز یوزالی سنه دعوت ایلیوب
و بعدالطوفان التمش یل حیاتده اولمشدر و بوآیتده حضرت حبیب اللهه ودخی

ناسی طریق حقه دعوت قیلان مرشدلره تسلیه واردر تابلیغ کفاره واذا وجفای فجاره صبر ایلیه لر حضرت مولانانك بیت اولده نوح پیغمبره طقوز یوز ییل دعوت کوسترمدی بیورد قلرندن مراد طقوز یوز ییله حصر وتحدید اولمز بلکه دعوتنك کثرت ایامنی بیان ایلمك مراد اولور وثانیا سورهٔ نوحده اولان بو آیت کریمه نك مفهومی اولور کما قال الله تعالی حاکیا عنه (قال رب انی دعوت قومی لیلا ونهارا فلم یزدهم دعائی الا فرارا) یعنی نوح علیه السلام دیدیکه یارب تحقیقا بن دعوت ایلدم قومی کیجه وکوندز و بونلره بنم دعوتم زیاده ایلمدی الا فرارلرین ضحاك بو آیت کریمه نك تفسیرنده ابن عباس حضرتلرندن بویله روایت ایلرکه ان قوم نوح کانوا یضربونه حتی یسقط و یظنون انه قد مات فیخرج فی الیوم الثانی و یدعوهم الی الله سبحانه وحکی محمد ابن اسحق عن عبید بن عمر اللیثی انه بلغه انهم کانوا یبطشون به و یخنقونه حتی یغشی علیه فاذا افاق قال رب اغفر لقومی فانهم لا یعلمون وروی ان شیخا منهم جاء یتوکأ علی عصا ومعه ابنه فقال یابنی لا یغرنك هذا الشیخ المجنون فقال یاابتی مکنی من العصا فاخذها من ابیه فضرب نوحا فشجه شجة منکرة فاوحی الله الیه * ان یؤمن من قومك الا من قد آمن فلا تبتئس بما کانوا یفعلون * فانی مهلکهم ومنقذك منهم فحینئذ دعا نوح علیهم فقال رب لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا فاوحی الله الیه ان اصنع الفلك ﴿ مثنوی ﴾ کفت از بانك وعلالای سکان * هیچ واکردد زراهی کاروان) حضرت نوح علیه السلام دیدی کلاب صدا سندن ودخی اورمه لرندن وقفانلرندن هیچ کاروان یولندن کیرو دونمی ومقرردرکه برقافله کلابك عوعوندن اوتری یولدن کیرودونمز پس بندخی بوسك سیرت اولانلرك طعن وانکارندن اوتری طریق دعوتدن نیچون دونم دیدی پس هروقتنك نوحی اولان اهل روح واصحاب فتوح هر بارکه کندی قوملرندن جفا واذا کورلر بویله دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ یاشب مهتاب ازغوغای سك * سست کردد بدررادرسیرتك) یاخود شب مهتابده غوغای سکدن بدرك سیرده تك و پویی سست اولورمی بومقرردرکه کلبك غوغاسندن بدر کندی سیروسلوکنده تك و پوینی سست قیلمز اکرچه کلاب دخی کندی عادتنی ترك ایلیوب غوغادن ونباحدن فارغ اولمز کما قیل البدر یلوح والکلب ینوح * پس بدر فلك عرفان اولان مرشدلر سك سیرت اولان منکر ومفسدلرك بودنیاده انلره اولان جفا واذالرندن وطعن وغوغالرندن سیروسلوکلرنی قویوب اندن رجوع قیلمزلر ودعوت وارشاد ایلمکدن فارغ اولمزلر ﴿ مثنوی ﴾ مه فشاند نور وسك عوعو کند * هر کسی بر خلقت خود می تند) ماه نورنی صاچروسك عوعو ایلر هر برکسه کندی خلقتی اوزره طولانور یعنی خاصیت ماه نورنی زمینه واهل زمینه نثار ایلمکدر وخاصیت کلب

انك نورنه قارشواورمكدر * فطرة الله التى فطر الناس عليها لاتبديل لخلق الله *
آيت كريمه سنك موجبنجه لابد هر بركسه كندى خلقت اصليه سنك مقتضاسى
اوزره طولانور * وقل كل يعمل على شاكلته * نص شريفنك موجبنجه كل انسان
كندى شاكلهٔ طبيعيه سنك مقتضاسى اوزره عمل قيلور * وكل اناء يترشح بما فيه *
قولنك مفهومنجه هر كسك كاسهٔ وجودنده نه وضع اولديسه اول ظهوره كلور
هر بار كه اهل ضلالت واصحاب غوايت اولان كسه لردن فسق ومعصيت وكبر
ونخوت و بونلر امثالى اولان خصلت ظهوره كلسه اهل هدايت واصحاب
طاعت اولان صاحب سعادتلردن انلررفق وملايمت واطفله پند ونصيحت
وطريق حقه ارشادودعوت ايلمك صادر اولور ﴿ مثنوى ﴾ هر كسى راخدمتى
داده قضا * درخورآن كوهرش درابتلا) قضاى الهى هر بركيسه يه برخدمت
و برمشدر ابتلا وامتحانده اول كيسه نك اول كوهرينه لايق يعنى هر بركيسه يى
حق سبحانه وتعالينك قضاسى برخدمت ايچون دوزمش واول كيسه يه ابتلا
وامتحان وفتنده انك ذاتنه لايق اول خدمتى و برمش واول كيسه اول خدمت ايچون
مخلوق اولمش فكل ميسر لما خلق له حديثنك حسبنجه هر كسه نه خدمت ايچون مخلوق
اولديسه اول خدمت ميسر اولمش وغيريسى اكا صعب وعسير كلمش ﴿ مثنوى ﴾ چونكه
نكذاردسك آن نعرهٔ سقم * من مهم سيران خودراچون هلم) چونكم سك اول سقيم
وقبيح اولان نعره يى ترك ايلمز بن ماهم كندى سيرانمى نيچون قورم يعنى چونكم
سك سيرت اولان منكر اول كندينك سقيم وقبيح اولان انكار وطعنى ترك ايتمز
وبزه متابعت ايتمك طريقنه كتمز بنكه ماه فلك معرفت و بدر آسمان علم وحكمت
اولام كندى سيروسلوكى انك طعن وانكارندن اوتورى نيچون ترك ايده رم وندن
اوتورى ارشاد وهدايت يولنى قو يوب انك مقتضاسى اوزره كيدرم اكر اكا لايق
اولان سيرت خبيثه طعن وانكار ايدوب اهل حقى آزرده ايتمك ايسه بكا لايق اولان
خصلت حميده انك جفا واذاسنه صبر وتحملى زياده ايدوب نصيحت قيلمقدن
وداعى الى الخير اولمقدن خالى اولمقدر ﴿ مثنوى ﴾ چونكه سركه سرككى
افزون كند * پس شكررا واجب افزونى بود) چونكه سركه سركه ليكنى
زياده ايده پس شكره زياده لك واجب اولور يعنى چونكم برمظهر قهر الهى
اولان اكشى خويلرنى وترشرو يلرنى زياده ايده پس مظهر لطف الهى وجمال
ربانى اولان مرشده حسن خلقى زياده قيلق وارشاد ونصيحتده تلطف ايلمك
ورفقله سويلمك واجب اولور ﴿ مثنوى ﴾ قهرسركه لطف همچون انكبين *
كين دو باشد ركن هراسكنجبين * انكبين كو پاى كم آيد زخل * آيد آن اسكنجبين
اندرخلل) قهرسركه كبى لطف مماثل كيسه ده كه هراسكنجبينك ركنى بوايكيسى

اولوو یعنی مظهر قهر اولان بدخو یلر طرفندن قهر وغضبك ظهوری سر که کبی
ومظهر لطف الهی اولان نیکولرك وخوش خویلرك وجودندن ظاهر اولان لطف
وکرم عسل کبیدر هر سر کنکبینك اصلی سر که ایله بال اولوروسر کنجبین مفسد
مزاج اولان صفرایی دفع قیلور ومصلح مزاج اولور کذلك سر کهٔ قهر ایله عسل
لطف بریره جمع اولسه وبر بریلر ایله اختلاط وامتزاج قیلسه مفسد افعال
واحوال اولان شیلری دفع ایدوب افعال واحوال صاحبی اولان مرشد منتظم
الاحوال اولور وفعلنده وحالنده صحت واعتدال بولور اما اکر عسل ایاغنی
سر که دن اکسك کتوره اول سر کنجبین خاله کاور زیرا اصل نافع اولان
سر کنجبین نه زیاده حلوونه زیاده حامض اولمق کرك بلکه حلووحامض اوله واعتدال
بوله تاکم مزاجه نفع قیله کذلك مانند انکبین اولان لطف وکرم سر که کبی اولان
خشم وستمدن اکسك اولسه وبراهل نفسدن خشم وغضب ظهوره کلد کده
براهل روح اکالطف وکرمله معامله ومقابله ایتمکی آز قیلسه لابداول اهل روحله
اهل نفسك ماینده اولان نظام حاله خلل کلور وایکیسنك ماینده سبب امتزاج
اولان شیلر فاسد اولور وطریقتدن مخالفت ومغایرت ظهوره کلوب علاجپذیر
اولمین درد بعدازان ظهور قیلور ﴿ مثنوی ﴾ قوم بروی سر کهمی ریختند *
نوح رادریافزون می ریخت قند * قند اورابد مدداز بحر جود * پس زسر که
اهل عالم می فزود) قوم اول نوحك اوزرینه سر که لردوکدیلر نوحه دریا قندی
زیاده دوکدی یعنی قوم نوح حضرت نوح پیغمبرك اوزرینه سر که کبی اکشی
وترشی اولان جفالری واذالری صب ایلدیلر اما دریای لطف وکرم وبحر جودونعم
نوح حضرتلرینه لطف واحسان قندی ورفق وملایمت شکرنی زیاده دوکدی
انك قندنه بحر جوددن مدد اولدی پس سر که دن اهل عالم زیاده ایتدی بومصراعده
ایکی وجه جائزدر بری بودر که سر که اهل عالمه مضاف اوقنه ومی فزودك فاعلی
بحر جود اوله بووجه اوزره معنی اول نوحك قندخوینه مدد ومعاونت بحر جوددن ایدی
پس اهل عالمك سر کهٔ خویندن انك قند خوینی واطف وکرمنی زیاده ایتدی
دیمك اولور وبروجه دیکی بودر که سر که اهل عالمه مضاف اوقونمیه بووجه
اوزره معنی اول نوحك قندینه دریای جودوکرمدن اکرچه مدد ومعاونت اولدی
وانك قندکبی احلی اولان اخلاق واوصافی تمام قوت وثبات بولدی پس اهل عالم
سر که دن زیاده قیلدی یعنی سر که دن اکشی اولان خویلرینی انلرارتردی شول
مرتبه که حتی حضرت نوح طرفندن انلربددعایه هروجهله مستحق اولدیلر
پس حضرت نوح آخر الامر انلرك لطف وکرمله علاجپذیر اولمدقلرینی مشاهده
قیلدقده ومحقق بیلدکده * رب لاتذر علی الارض من الکافرین دیارا * دیو

انلراوزره بدد عايلدى پس بوجمله قوى ومتكبر اولان طائفه يى حق تعالى حضرتلرى هلاك قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ واحد كالالف كه بودآن ولى * بلكه صد فرنست آن عبد العلى) واحد كالالف كيمدر اول وليدر بلكه اول عبد العلى يوزقرندر بعضيلر ولى يى الولى هو الفانى فى الله والباقى بالله * ديمكله تعريف ايتمشلر وعبد الرزاق قاشانى رحمة الله عليه اصطلاحنده بوكونه تعريف ايدوب ديرالولى من تولى الحق امره وحفظ من العصيان ولم يخل ونفسه بالخذلان حتى بلغه فى الكمال مبلغ الرجال قال الله تعالى (وهو يتولى الصالحين) وعبد العلى شول كمسه يه ديرلركه انك قدرى اقراندن عالى اوله وانك همتى طلب معانيده سائراخوانندن مرتفع اوله وهر عالى اولان رتبته حائز اوله وهر فضيلت سنيه يه بالغ اوله كما قال القاشانى فى الاصطلاحات عبد العلى من علا قدره عن اقرانه وارتفعت همته فى طلب المعانى عن هم اخوانه وحاز كل رتبة عليه و بلغ كل فضيلة سنية وليدن مراد بونده حضرت توحيدر كه هر نبى وليدر بغير عكس قرن سكسان سنه يه واوتوزسنه يه دخى ديرلر بونده زمان واحدك اهلى مراد اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه قوت وقدرتده بركمسه يك كمسه كبى كيمدر اول وليدر بلكه اول على وكبيراولان خدانك بنده سى يوززمانك اهليدر يعنى يوززمان اهلى قدر انك قوت وقدرتى واردر بلكه جميع عالمك قوت وقدرتى انك وجودنده جمع اولمش وجميع عالمى اول ولى كاملك باطنى احاطه قيلمشدر (بيت) ليس من الله بمستنكر * ان يجمع العالم فى واحد *

بو بيتى دين قتى خوب ديمشدر ﴿ مثنوى ﴾ خم كه ازدريادرو راهى شود * پيش اوجيحونها زانوزند) كوپ كه دريادن اكا بريول اوله اول كوپك اوكنده جيحونلر زانواورر يعنى فى المثل بركوپك درونده دريادن بريول اوله اول كوپك صوينه اصلا نقصان كلمز ودنيانك بيوك نهرلرى آنك اوكنه ديزچوكرلر يعنى اكا تعظيم وتفخيم ايدرلر وانى كندىلردن معنيده عظيم بياورلر وكبيركوررلر كوپدن مراد بونده صورتا حقير وفقير ومعنيده عظيم وكبيراولان وهميشه دريای حقيقتدن مدد ومعاونت بولان ولى اولور وجيحونلردن مراد يريوزنده اموال وارزاقله قوت بولان وهميشه طالب دريای حقيقت اولوب اول جانبه جريان قيلان كمسه لر اولور ﴿ مثنوى ﴾ خاصه اين دريا كه دريالرهمه * چون شنيدند اين مثال ودمدمه * شددهانشان تلخ ازين شرم وخجل * كه قرين شدنام اعظم بااقل) خصوصا بو دريا كه جميع دريالر چونكم بومثال ودمدمه يى اشتديلر انلرك دهانى يوشرم وخجلدن تلخ اولدى كه نام اعظم نام اقله قرين اولدى خجل خاوجيمك قمحه لريله حيادن متحير ومدهوش اولمق معناسنه در يعنى بركوپه كه دريادن بريول اوله جميع انهاردن اول عظيم اولور وجمله سى اكا سرفرو قيلور على الخصوص

بودریای حقیقت که دوکلی دریالر که مرادانلدن قدرت وقوتده خلق جهاندن دریاکبی اولان کسه لردر یعنی خصوصا بو بحر حقیقت که دوکلی دریاکبی اوسع واقوی اولان کسه لر چونکم بومثال ودمدمه یی اشتدیلر یعنی اول در یای حقیقتك خم وجود نوحه مددرسان اولدیغنی ومعاونت قیلدیغنی کوش ایتدیلر انلرك جمله سنك اغزلری بوشرم وحیرتدن تلخ اولدی که اسم اعظم اسم اصغره قرین اولدی یعنی حق تعالی حضرتلرینك اعظم اولان اسمی وصفتی حضرت نوحك نام اصغرینه متصل اولدی وجودنده ظهوره کلدی وقوت وقدرتنی اندن اظهار قیلدی وانك وجودی انك سطوت وغلبه سی قتنده فانی ومتلاشی اولدی ﴿ مثنوی ﴾ درفران این جهان باآن جهان * این جهان ازشرم میکردد جهان) بوجهانك اول جهان ایله قرانده بوجهان شرمدن جهان اولور آخرده قافیه واقع اولان جهان جیمك فتحه سیله قالقیجی معناسنه در یعنی بوجهان فانینك اول جهان باقی ایله معاونت ایلدیکی وقتده بوجهان فانی اول جهان باقینك شرف وعزتنی کورد کده شرم وحجالتدن صچرایجی یعنی عدم جانبنه قاچیجی وفانی اولیجی اولور وکذلك بوجهانك اهلی اول جهان حقیقتك اهلنه مقارن اولدقده وانلرك عزت وشرفنی مشاهده قیلدقده لابد بوجهانك اهلی کمال نجالتلرندن مضطرب اولورلر حیرت ودهشتده قالورلر وکندیلرك عیب ونقصانلرینی بیاورلر ﴿ مثنوی ﴾ این عبارت تنك وقاصر تبست * ورنه خس رابا اخص چه نسبتست) بوعبارت تنك وقاصر تبتدر یوخسه خسك اخص واشرف اولان کسه ایله نه مناسبتی واردر یعنی بوعبارت والفاظ بغایت اضیق ومرتبه ده دنی قاصر واچقدر دریای معانی اکا صغمز ومتکلم اولان عالم وعارف مراد ایلدیکی معنایی کماینبغی اول عبارتده وضع ایدوب انکله ادا ایلمکه قادر اولمز انکیچون بوجهان ایله اول جهانك قرانی وقتنده دیدك والاخس اولان جهانك وادنا اولان جهان اهلنك اخص واعلی اولان اصحاب حقیقت ایله نه مناسبتی واردر تاکم انلرایله بونلر بربرده ذکر اولنه لر بوجهان اهلیله اول جهان اهلنك برمصرعده ویاخود بربیتده ذکر اولنمکی عبارت تنك اولدیغندن اوتریدر والابوجهان اهلیله اول جهان اهلنك مابینلرنده بعد المشرقین تفاوت واردر ومابینلرنده اصلا مناسبت ومشابهت بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ زاغ درزنعره زاغان زند * بلبل ازآواز خوش کی کم کند * پس خریدارست هریك راجدا * اندرین بازار یفعل مایشا) زاغ رزده زاغلر نعره سن اورر بلبل خوش اولان آوازندن قچن کم ایلرلر پس هربری ایچون جداوباشقه مشتری واردر بو یفعل مایشاء بازارنده یعنی اکرچه زاغلر باغلرده زاغ نعره سنی اورر وخوش الحان اولان بلابل وعنادله طعنلر وشتملر قیلورلرسه بلبللر کندیلرك خوش ولطیف اولان

آوازلر بنی انلرك قبیح اولان نعره وصـدالرندن اوتری ناقص قیلورلرمی بومقرردر
قیلمزلر کذلك انبیـا واولیـا بو باغ دنیاده زاغ سـیرت اولان منکرلرك وکافرلرك
قبیح وبیمـنی سوزلرندن اوتری کنـدی عین حکمت اولان پرمعـنی سوزلرینی
وطالب وسـالك اولنـلره نافع کلان کلمـات پرسوزلرینی ناقص قیلمزلر ونصیحت
وارشـاد ایلمکدن هم فارغ اولمزلر پس بونلردن هر برینك جدا جدا مسـتقل
مشترلری واردر بوتقدیر بازارنده یفعل الله مایشـاءدن مراد تقدیر وقضادر که
حق تعالی حضرتلری دیلدیکن ایشلر ودیلدیکنی حکم وتقـدیر ایلر پس بوندن
مراد تقدیر وقضاده هرقومك برکونه مشـتریسی واردر وحکیم مطلق هرکسك
متاعنه لایق برکونه خریدار خلق ایتمشدر که شیاطینك وشیاطین سیرت اولان کافر
وفاسقلرك ومرایی ومنافقلرك مشـتریلری اهل ضلالت واصحاب معصیتدر وانبیا
واولیانك وعاشق وصادق اولنلرك مشتریلری اهل طاعت واهل هدایت واصحاب
سـعادت وارباب علم ومعرفتـدرلر بونلر اول خبیثلره بو بازار تقدیر ایچره نیچه
مائل اولمزونه کونه انلرك متاعلرینی آلمزلرایسه انلرهم بونلره میل قیلمزلر وبونلرك
لطیف اولان متاعلرینی آلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ نقل خارستان غدای آنشست *
بوی کل قوت دماغ سرخوشست) نقل خارستان غدای آنشدرکلك رایحه سی
سرخوشـك دماغك قوتیدر نارك خار نقل وغداسی کیدر بوی کل هم دماغ
پاکلك قوت وغداسی کیدر یعنی شول کسه لرکه خارسـتان کبی اوله لر انلرنقل
وغدای آتش اولورلر وانلرکه کل کبی لطیف وکلسـتان کبی شریف واطیف
اوله لر سرخوشان می محبت و باده نوشـان میکده حقیقت اولان مقربان الهینك
دماغ روحلرینه قوت اولورلر یعنی انلر بونلردن حظ آلورلر وذوق وصفابولورلر
﴿ مثنوی ﴾ کر پلیدی پیش مارسوابود * خوك وسك را شکروحلوابود)
اکر پر پلید ویاخود پلیدلك بزم اوکزده رسوای اولور خنزیر وکلبه اول شکر وحلوا اولور
پلیدیده اولان یاوحدت ایچون اولمق و یاخود مصدریه اولمق جائزدر وحدت
ایچون اولورسه معنی اکرچه پر پلید کثی و برخبیث کسه بزم قتمزده رسوای وقبیحدر
اماخنزیر وکلب سیرتنده اولان کسـه لره کوره اوشکر وحلوا کبی لذیذ وشیرینلدر
ومصدریه اولدیغی اوزره معنی اکرچه پلیدلك یعنی کفر وضلالت وفسق
ومعصیت وبونلرك امثالی اولان قباحت وخباثت هرنه ایسه بزم اوکومزده
فضاحت وشناعتدر اماخنزیر وسك طبیعتده اولان بی دینلره نسبتله بو پلیدلکلرك
هر بریسی حلوای شیرین وسـکر وانکبین کبیدر * الخبیثات للخبیثین والخبیثون
للخبیثات * آیتنك موجبنجه خبیث اولنلر ایچون خبیثات خوش کلور وخبیث اولنلر
هم خبیثات ایچون میل ومحبت قیلورو بالعکس * والطیبات للطیبین والطیبون

للطيبات * قول كريمنك مصداقنجه جميع طيبات طيب اولنلر ايچون خوش كلور وطيب اولنلر دخى لابد طيباته ميل ومحبت قيلور ﴿ مثنوى ﴾ كر پليدان اين پليديها كنند * آبها بر پاك كردن مى تنند) * اكرچه پليدلر پليدلكارى ايلرلر آبلر پاك ايلمكلك اوزره طولنورلر يعنى اكرچه پليد وخبيث اولنلر بو پليدلكارى وقبيح وخبيث اولان عملارى ايلرلر اما آب حيات كبى پاك وطاهر اولان كسه لر اول خبيثلرى پاك وطاهر ايلمكه طولنولر وآنلرى تطهير ايلمكه سعيلر واقداملر قيلورلر ﴿ مثنوى ﴾ كرچه ماران زهر افشان ميكنند * ورچه تلخان ما پريشان مى كنند * تحلها بر كوه وكندو وشجر * مى نهنداز شهد انبان شكر) * اكرچه مارلر زهر افشان ايلرلر وكرچه تلخلر بزى پريشان ايلرلر ليكن زنبورلر طاغ وقوان ودرخت اوزره شهد وشكر انبانى قورلر بعض نسخه ده انبان يرينه انبار واقع اولمشدر كند وكاف عربينك فتحه سيله قوان ديدكلرى بدركه آرى اننك ايچنده بال بيپار شهد كومج بالنه ديرلر وتقدير كلام وتعبير مرام بويله ديمك اولور كه اكرچه مارسيرت اولان نفس اماره صاحبلرى بزم اوزريمزه زهرلرين صاچرلر وجهنم قپولرى كبى اولان اغزلرين اچارلر ونيچه خشمناك وزهرناك سوزلر سويلرلر سه واكرچه تلخكوى وبدكوى وسخت روى اولان ظالملر بزم قلبمزى پريشان ايلرلر سه زنبورلر طاغلر وقوانلر واغاجلر اوزره عسل مصفادن شكر انبارنى قوردقلرى كبى اصحاب حقيقت وارباب علم ومعرفت دخى سيرت حسنه لرينك مقتضاسى اوزره شهد وشكر كبى اولان نصح وپندلرينى كتابلر ايچره وضع ايلرلر ويا خود علم ومعرفت قندلرينى تلخكو يلردن پريشان خاطر اولان كسه لره برسبيل تسليه سويلرلر وشهد وشكر كبى اولان نصح وپندلريله بونلرك وجع والمنى ازاله ايلرلر ﴿ مثنوى ﴾ زهرها هرچند زهرى مى كنند * زود تر ياقانشان برمى كنند) زهرلر هرنقدر زهرلك ايلرلرسه تر ياقلر انلرى فورى قوپاررلر يعنى زهر مثابه سنده اولان اهل نفس واهل هوا هرنقدركه زهرلكلر ايلرلر وتلخ وترش سوزلر سويلرلرسه اهل روح واهل هدى تر ياقلر كبى انلرك زهرلرينى وضررو قهرلرينى فورى قوپاررلر وحسن خلقله ولطف خصاللة انلرله مكالمه ومعامله ايدرلر اكر انلرك رعونت وخشونتى زياده اولورسه لنا اعمالنا ولكم اعمالكم لاحجة بيننا وبينكم سلام عليكم لانبتغى الجاهلين ديوب وانلرى اول كار وعمل اوزره قويوب كندى كارلرينه كيدرلر ﴿ مثنوى ﴾ اين جهان جنكست كل چون بنكرى * ذره باذره چودين باكافرى) بوجهانه چونكه نظر ايليه سن كلى جنكدر ذره ذره ايله دين كافرلكله اوادينى كبى يعنى بوجهان بالكليه جهان جنكدر چونكم نظر حقيقت بين ايله نظر ايليه سن ذره بى ذره ايله جنكده كورير سن دينى كافرلكله واهل دينى بر كافر ايله جنكده كورديكك كبى

﴿ نهايتى ﴾

نهایتی اکثرینك جنکی فعلیدر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی ذره همی پرد بچپ *
وآن دکرسوی یمین اندر طلب * ذرهٔ بالاوآن دیکر نکون * جنك فعلیشان بیین
اندر رکون) مثلا اول برذره دوکلی صول جانبه پرواز ایلر واول برذره طلبده
صاغ جانبه پرواز ایلر برذره بالایه واول برآخر ذره اشاغی یه پرواز ایلر میل
وحرکت ایلکده انلرك فعلی اولان جنکی کوز خلاصهٔ کلام ذرات کائناتدن
هر برذره کندی مقتضای طبیعتلری اوزره میل وحرکت قیلغده و * قل کل یعمل
علی شاکلته * موجبنجه انلردن هر بری کندی شاکلهٔ ذاتیه وخاصیت طبیعیه لری
اوزره عامل اولغده در پس هر بری بحسب الافعال آخرینه مخالف اولور
وبواعتبارله بری برلریله فعلا جنك وخصومت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ جنك فعلی
هست ازجنك نهان * زین تخالف آن تخالف رابدان) جنك فعلی نهان اولان
جنکدندر بوتخالفدن اول تخالفی بیل یعنی بوذرات کائنات وجودندن اولان
جنك فعلی و بومخلوقات ذراتدن ظهوره کلان تخالف صوری نهانی اولان
جنکدن ناشی اولور وبونلرك ماهیاتنك معنی عالمنده بری برلرینه مخالف ومغایر
حرکت ایلك اقتضا ایلدکلریدن ظهوره کلور بومخالف صور بدن اول نهانی
اولان تخالفی بیل و بوتغایر حصیدن اول تغایر معنوی بی فهم واستدلال قیل
توضیح معنی بودر که هرشیئ علم الله ده برعین ثابته سی واردر اشبانك علم الله ده
اولان ذواتنه اعیان ثابته دیرلر وحکما اکا ماهیات اشیا تعبیر ایدرلر بوعالم شهادتده
اولان اشبانك صوراجسادی اعیان ثابته نك ظلالی کبیدر واعیان ثابته فی المثل
اشخاص وحق تعالی حضرتلری نور آفتاب کبیدر پس نور آفتابده هر برشخص
نه کونه حرکت ایلرسه انك سایه سی هم حرکت وسکونتده اکا تابع اولور چونکم
بوعالم صور واجساده نظر قیلدك بونده اولان هرشیئ صورتی وجسدنی بری
برینه مخالف برکونه کاردە و برنوع عملده کوردك که کویا بونلر فعلا جنك ایدرلر
پس بونلرك فعلی اولان جنکی و بری برلرینه مخالف ظهوره کلان آهنکی نهانده
اولان مایتلرك جنکندن و بری برینه مخالف ومغایر اولان آهنکسندندر بوصورت
ظاهرده اولان تخالف وتغایردن اول نهانده اولان تخالف وتغایری بیل و بونلرك
صورت ظاهرده اولان افعال متضاده وحرکات متقابله سنی عالم معنیده اولان
اعیانك مقتضیات متضاده سندن فهم قیل هر برعین برکونه فعل وحرکت اقتضا
ایدر پس اول عینك بوعالمده اولان صورتی سایهٔ شخصنه تابع اولدیغی کبی اکا
تابع اولور وکندی عین ثابته سنك مقتضاسی اوزره میل وحرکت قیلور پس بوعالم
صورتده ظهوره کلان جنك واختلاف اصل عالم معنیده اولان اعیان ثابته نك
جنك اختلافندن حاصل اولور وعاقل اولان بو تخالفدن اول تخالفه استدلال قیلور

﴿ مثنوی ﴾ ذرهٔ کان محوشد در آفتاب * جنك او بیرون شد از وصف وحساب) بر ذره که اوذره آفتابده محواولدی اول ذره نك جنکی وصف وحسابدن بیرون اولدی یعنی برانسانك که ذرهٔ وجود مجازیسی آفتاب حقیقتك عشق ومحبتنده محو وامر وارادتنده فانی اوله اول کسه نك جنکی وصفدن وحسابدن خارج اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون ز ذره محوشد نفس ونفس * جنکش اکنون جنك خورشیدست بس) چونکه ذره دن نفس ونفس محواوله اوذره نك جنکی شمدی انجق جنك خورشید در اولکی نفس فانك سکونیله وجود معناسنه ثانیجی نفس فانك فتحه سیله کلام معناسنه در یعنی برکسه نك ذرهٔ وجودندن وجود مجازی وناحق اولان کلام محواوله انك جنکی حالا خورشید حقیقتك جنکی اولور خلاصهٔ کلام برکسه نك خور شید حقیقته نسبتله ذره کبی اولان وجودندن نفسانیت وبشریت مقتضاری فانی اولسه ونفسانی اولان نفس وکلام همزائل اولسه واول کسه خور شید حقیقتك نورانیتیله منور اولسه انك خلقله جنك وجدلی نفسانی اولمز بلکه لله وفی الله حقانی اولور وهم انك وجودی حضرت حقه اولوب اول اورته ده انجق برو پوش اولور وحقیقتده انك وجودی واسطه سیله جنك وجدلی حضرت حق قیلور * ومارمیت اذرمیت ولکن الله رمی * آیت کریمه سی بو معنایه شاهد اولور (فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم) قول شریفی هم بو مضمونی دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ رفت ازوی جنبش وطبع وسکون * ازچه ازناالیه راجعون) اول ذره دن جنبش طبع وسکون طبع کتدی نه دن نااالیه راجعون مفهومندن مصراع ثانی ازچه رفت ازمفهوم نااالیه راجعون رفت تقدیرنده اوله سؤال وجواب اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اوفانی فی الله اولان کسه نك ذرهٔ وجودندن جنبش طبیعی وسکون طبیعی هم کتدی واول کسه کندیسنی اخلاق بشریه دن واوصاف طبیعیه دن پاك وطاهر ایتدی ندن پاك وطاهر ایتدی وانك وجودندن حرکات وسکنات طبیعیه نه جهتدن کتدی دیرسك تحقیقا بالله ایچون وتحقیقا بزهمان اکارجوع ایدیجیلرز مفهومنه مظهر اولدیغی جهتدن کتدی واول هرنه مرتبه یه یتدی ایسه بلازه صبرایلدیکی (انالله وانااالیه راجعون) دیو سویلدیکی وکندینك اللهه مخصوص ومملوك اولدیغنی بیلوب هردمده اکارجوع ایلدیکی واسطه ایله یتدی ﴿ مثنوی ﴾ مابحر تو زخود راجع شدیم * وزرضاع مسترضع شدیم) بزسنك بحر که کندیمزدن راجع اولدق ورضاع اصلدن مسترضع اولدق رضاع فتحه را ایله سودامکه دیرلر مسترضع سود امیجی دیمك اولور بویدت ودخی بونك مابعدنده اولان ابیات حرکات وسکنات طبیعیه دن پاك وبری اولان وهردمده حق تعالی حضرتلرینه رجوع ایدوب

كندیلرنی فانی قیلان کسدلرك لسانندن دینلمش اولور وانلرك لسان حالی بوکونه ترنم وتکلم قیلور که ای بحر جواد وکرم وای دریای الطاف ونعم بزسنك بحر حقیقتك جانبنه کندی مجازی اولان وجود مزدن راجع اولدق وای مربی حقیقی فیض وتربیتك آلدق ولبن علم وحکمتکدن مسترضع اولمغله نشوونما بولدق پس بزم وجود مزده اولان حیات وعلم وارادت وقدرت وسمع وبصر وکلام جمله سنی سندن آلدق وبوجمله وجودی بزهمان سندن بولدق ﴿ مثنوی ﴾ درفروع راه‌ای مانده زغول * لاف کم زن ازاصول ای بی اصول * جنك ماوصلح مادر نورعین * نیست ازماهست بین اصبعین) ای غولدن راهك فروعنده قالمش کسه ای بی اصول اصولدن لاف اورمه بزم جنکمز وبزم صلحمز نورعینده بزدن دکل بین الاصبعیندر یعنی انلرك لسان حالی دخی بوکونه تکلم ایدوب اصول راهدن بی خبر اولوب فروع راهده قالان کسه‌لره خطابادیرلرای غول وشیطانك وسوسه سندن طریق الهینك فرعلرنده قالمش واغیار وسوایی کورمکه مفید اولمش اصولسز کسه لافی اصول طریقتدن دم اورمه وبن اصول دینه واقف وعالم دیمك مرتبه سنده طورمه بلکه طریق الهینك اصولنی بیلکه همت ایله اولا اصل طریق الهی بودرکه بیله سن بزم جنکمز وبزم صلحمز نورذات الهیده بزدن دکلدر بلکه ایکی پرماغك بینندندر کماقال رسول الله صلی الله علیه وسلم (ان قلوب بنی آدم بین الاصبعین من اصابع الرحمن یقلبها کیف یشاء) بوحدیث شریفك تفسیری وتحقیقی هردفتره مرارامرور ایلمشدر اصبعینی تأویل ایدنلر قهر ولطف ایله تأویل ایتمشلردر چونکم سالك معرفتنی کماله ایرکوره کندینك قلبنی حق تعالینك اسماء متقابله‌سی مابینده کورروکندینك وجودنی دست حقده برآلت مشاهده قیلوروکندیدن هرنه صادر اولورسه آنی حضرت حقدن بیلور بومرتبه ده آنك جنکی وصلحی اصبعین الهیدن اولور لیکن اصول راهدن بی خبر اولنلر وطریق الهینك فروعنده قالنلر انك جنکنی وصلحنی آنك وجودندن بیلورلر وفاعل حقیقی مشاهده سندن غافل اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ جنك فعلی جنك طبعی جنك قول * درمیان جزوها حربیست هول) فعلی اولان جنك وطبعی اولان جنك وقولی اولان جنك جزولر میاننده هول برحربدر جنك فعلی اولدرکه برفاعل برفعلی اختیارایدوب ایشلر برغیری فاعل دخی انك فعلنك عکسنی وضدنی اختیارایدوب ایشلر وجنك طبعی اولدرکه برشیئك طبیعتی حارو برشیئك طبیعتی دخی انك عکسی بارد اولورو برینك طبیعتی دخی رطب وبرینك دخی اکا مقابل یابس اولور وجنك قولی اولدرکه برکسه برکسه یه خوش کلمین کلامی قذف قیلور اولدخی اکا مقابل برناخوش قولی قذف قیلور پس بواوج نوع اوزره اولان جنکدن اجزای عالم

مابینـده برقورقولوَ وصعبناك حرب واردرلا بدعناصرار بعه دن مرکب اولان
شیلر بواوج جنکك برندن خالی دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان زین جنك
قائم می بود *درعناصردر نکر تاحل شـود) بوجهان بوجنکـدن قائم اولو ر
عناصره نظرایله تابومشکل حل اوله یعنی بوجهان اضداد و بوعالم کون وفساد
بوجنکاردن قائم اولور وانتظام بواور اجسـام وترکیباتك اصولی اولان چارطبعه
نظرایله ناکم ـنك شبهه واشکالك حل اوله کلیات جنك ونزاعدن خالی اولیجق
اجزا وترکیبات جنك ونزاعدن نیجه خالی اولور ﴿ مثنوی ﴾ چار عنصر چار
استون قویست * که برایشان سـتف دینی مستو یست *هرستونی اشکنندهٔ آن
دیکر * استن آب اشکنندهٔ آن شرر) چار عنصرکه بیـان اولنمشـدر مثلا درت
قوی ستوندرکه انلرك اوزرینه سقف دنیا مستو بدر اول چاراستوندن هر برستون
اول برآخرنی کسمرایدیجیدر مثلا ستون آب اول شررراسـتونی صیجیدر یعنی عناصر
ار بعه دن هر بریسی فی المثل برقوی دیرك کیدرکه بودرت دیرکك اوزرینه سقف
دنیا مستوی اواش وکارعالم بونلرله نظام وقیام بولمشـدر نته کم برخانه نك سقفی
درت دیوار اوزره طورمشدر پس سقف دنیا دخی بودرت عنصر اوزره استوار
اولمشدر ولیکن بوعناصر ار بعه استونلرندن هر برسـتون اول برآخرنی صیجیدر
مثلا صوآتشی صیجیدر بدن انسانیده دخی رطوبت غالب اولورسه یبوستی ازاله
ایدیجی و یبوست دخی غالب اولورسـه رطوبتی ازاله ایدیجیـدر کذلك برودت
حرارتی وحرارت هم برودتی کسمرایدیجـدر ﴿ مثنوی ﴾ پس بنـای خلق
براضداد بود *لاجرم ماجنکیم ازضر وسود) پس خلقك بنـای اضداد اوزره
اولدی لاجرم بزضرر وسودجهتدن جنکه منسوب یعنی بوخلق عالمك اجسادنك
بنای اضداداربعه اوزره اولدیسه لاجرم بزضرر وفائده جهتدن جنکلریز برفائده
مند اولان کسمیه مثلا بزمضر اولسـق فعلا آنکله جنکده اولورز پس اکرآفاقده
اکرانفسـده لاجرم برکسه برآخر کسـه نك ضدی اولمقدن خالی اولماز و برفعل
برآخر فعله و یاخود برآخر حاله ضدیت قیلمـدن ومخالف کلمکـدن بری کلمز
﴿ مثنوی ﴾ هست احوالم خلاف آن دکر * هریکی باهم مخالف درائر) بنم
احوالم اول غیرك خلافیدر هر بریسی اثرده بری برینه مخالفدر یعنی بنم هربرحالم
اول برآخرحالك مخالفیدر مثلا بنم شادیلکم حالی غمك خلافی وصحتم حالی سقامنك
خلافی وفقرم حالی غنامك خلافیدر الحاصل بونلردن هربریسی اثرده برآخرنه
مخـالفدر نته کم صحت حالنك اثری سقامت حالنك اثرنه مغایر وغنا حالك اثری
فقرحالنك اثرنه مخـالفدر وقس علی هذا سـائر الاحوال والآثار ﴿ مثنوی ﴾
چونکه هردم راه خودرا میزنم *بادیکرکس سازکاری چون کنم) چونکه بن هردم

کندی بولمی اورورم غیری کمسه ایله نیجه سازکاراق ایلرم یعنی چونکم بن هردمده
احوال مختلفه سببیله کندی حضورم یولنی اورورم وحضور قلبه مالك اوله میوب
اختلاف احوال مابینده بحضوروبی الفت طورورم غیری کمسه ایله نیجه دوزنلك
ایلرم ونه حالله اکاموافقت وموانست قیلورم کندی کندیله دوزنلك قیلغه
وموافق اولغه ودو زنلك قیلغه قومز ﴿ مثنوی ﴾ موج لشکر هی احوالم ببین
هر یکی بادیکری درجنك وکین) بنم احوالم لشکرلرینك موجنی کورکه احوالك
هر بریسی برغیری حالله جنك وکینده در یعنی بنم احوالم لشکرلرینك بری بر ینه *
مخالف ظهوره کلان امواجنی کورکه احوالمدن هر برحالم برآخر حالله جنك
وکینده در مثلا قبض بسط حالنه جنك وکین ایلمکده در وکذلك سکر صحوحالنه
وشادیلك غم حالنه جنك وکین ایلمکده درکه هر بریسی کندی به مقابل اولان
برآخر حالی ازاله ومحو ایلك صددنده در بواعتبارله بری برلریله جنك ونزاع ایلمکده
اولو رلر بو بیتلرله انبیا واولیا دخی احوال مختلفه دن خلاص اولمدقلرینه اشارت
بیور مشلردر زیرا کندیلرینی کامل ایکن احوال مختلفه ده اولدقلرینی بیان ایلمك
سائر اولیانی دخی بونه کوره قیاس ایله دیمك اولور وانبیا واولیا تلوینلاتدن خلاص
اولمزلر واحوال مختلفه دن هم نجات بوله مزلر که حق تبارك وتعالی انلره هرآنده
برشانله تجلی ایلمکدن خالی دکلدر وبونلرك تلوینی مذموم دکلدر نته کم طریقت
نامه ده درجهٔ تلوینده بونك تحقیق وتفصیلی مذکور اولمشدر انده طلب اولنه
اما (ومالی لااعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) قیلندن اولوب غیره تعریضدر
دینلسه هم وجهدن خالی دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ مینکر درخودچنین جنك کران *
پس مدار امید صلح دیکران) کندکده بونك کبی جنك کرانه نظر ایله پس
غیر یلرك صلحنی امیدطوتمه یعنی ای مختلف الاحوال اولان کسه کندی وجودکده
اولان بونك کبی ثقیل جنکه نظر ایله که همیشه تنازع احوالدن خالی دکلسن
چونکم سن کندی وجودکده صلح وصلاحه قادراولمیه سن پس غیریلرك صلح
اولمسی امیدینی طوتمه وکندی وجودکی اصلاح ایتمکی قویوب غیریلرك وجودنك
اصلاحنه اشتغال ایتمکه لازم اولان اولدرکه انسان اولا کندی احوالنی اصلاح
قیله اندنصکره غیریلرك حالنی اصلاحه سعی ایده بعض نسخه ده مصراع ثانی
* پس چه مشغولی بجنك دیکران * واقع اولمشدر بونقدیر اوزره معنی ای مختلف
الاحوال کندی وجودکده اولان بونك کبی جنك وجداله نظرایله چونکم سنك
وجودکده بونك کبی جنك وجدال واردر پس سن غیریلرك جنکنه نه مشغولسن
ومملکت وجودکده اولان جدال ونزاعی کورواندن خلاص اولمغه ونجات بولمغه
سعی ایده کور ﴿ مثنوی ﴾ یامکر زین جنك حقت واخرد * درجهان صلح

یك رنكت برد) یامكر بوجنكدن سنی حق تعالی كیرو آلەسنی یك رنك اولان صلح جهانه ایلته یعنی سن بوجنكدن مجرد كندی سعیكله خلاص اولمغه قادر دكلسن مكر كه حق تعالی حضرتلری سنی بوجنكدن خلاص ایلیه سنی یك رنك اولان صلح جهانه ایلته كه اندن مراد عالم ارواح ومرتبهٔ وحدتدر كه انده اصلا جنك وجدال یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ آن جهان جز باقی وآبادنیست *زآنكه آن تركیب ازاضداد نیست *این تفانی ازضد آیدضدرا * چون نباشد ضد نباشد جز بقا) اول جهان باقی آباددن غیری دكلدر زیراكه اول اضداددن تركیب دكلدر ضده بوتفانی ضددن كلور چونكم ضد اولیه بقادن غیری اولمز یعنی اول جهان جان وعالم نهان باقی ومعمور اولقدن غیری دكلدر كه همیشه اول عالم باقی ومعمور درز یرا اول عالم اضداد اربعه دن مركب دكلدر بوتفانی ایسه برشیئه كندی ضدندن كلور چونكم برشیئك اصلا ضدی اولیه اكا بقادن غیری اولمز لابد برشیئك فناسی كندی ضدندن حاصل اولور چونكم جنت اعلانك تركیبی اضداد اربعه دن اولدی انكچون آنك هرشیئ باقی اولدی وفنا وزوالدن آنده اولنلر نجات بولدی ﴿ مثنوی ﴾ نفی ضد كرد از بهشت آن بی نظیر * كه نباشد شمس وضدش زمهریر) بهشت اعلادن اول بی نظیر اولان خدانفی ضدایلدی بویله دیوكه آنده شمس وآنك ضدی زمهریر اولمز یعنی اول بیمثل وبینظیر اولان پادشاه جنت اعلادن ضدی نفی ایلدی بویله دیوكه اول جنت اعلاده حرارت شمس وبرودت زمهریر اولمز كما قال الله تعالی فی سورة الانسان * لا یرون فیها شمسا ولا زمهریرا * جنتك هواسی بغایت اعتدال اوزره دروآنده موجود اولان اشیادخی اضداد اربعه دن تركیب اولمدیغنه بناء بلازوال همیشه كمال اوزره در ﴿ مثنوی ﴾ هست بی رنكی اصول رنكها * صلحها باشد اصول جنكها) بی رنكلك رنكارنك اصللر یدر جنكلرك اصولی صلحلردر جمیع رنكارنك اصللری حقیقته نظر اولنسه بی رنكلكدركه جمیع اشیا عالم وحدتدن ظهوره كلمشدر وعالم وحدت بی رنكدر وبوجهله الوان اول الوانك اصولی كبی اولمشدر وبروجه دخی بودركه بوزمینده اولان اجسام والوان عناصر اربعه دن ظهوره كلمش وبوجهلهنك اصولی عناصر اربعه اولمشدر واكثر حكما اتفاق ایلمشدركه عناصر اربعهنك رنكی یوقدر آب وهوانك رنكی اولمدیغی ظاهر وپیدادر وآنشده اولان رنك آنلرقولنده آتشك ذاتنك دكلدر بلكه اول رنك حطبكدر ونفس آتش كه حرارتدر آنده رنك یوقدر وكذلك ترابده اولان رنك دخی انلر قولی اوزره ترابك دكلدر نفس تراب كه برشیئ یابسدر آنده رنك یوقدیرلر پس بو بی رنك اولان طبایع اربعه دن اجسام تركیب اولنوب هربری برلونده ظهوره كلدی

و بوجمله الوانك واجسامك اصولی درت طبیعت اولدی وجنکلرك دخی
اصولی حقیقته نظر اولنسه صلحلردر زیرا برانسان مادرندن طوغسه جنك
وخصومت اوزره طوغمز بلکه * کل مولود یولد علی فطرة الاسلام * حدیثك
موجبنجه هرانسان مادرندن فطرت اسلامیه اوزره جنکسز وجدلسز طوغر
بعده آنك طبعنه ناملایم کلان کسه ایله جنك ایلکه باشلر پس جنك وجدل عوارض
وفروعدندر وصلحلر اصولدندر اکر نظر حقیقت بینله نظر اولنسه هرشئ اصلنده
نفس واحد حکمنده صلح اوزره ایدی بونزاع واختلافات صکره دن بعض عوارض
واسطه سیله ظهوره کلمشدر نته کم بو معنیلره اشارت ایدوب بیورر ﴿ مثنوی ﴾

آن جهانست اصل این پرغم وثاق * وصل باشد اصل هر هجر وفراق) بو پرغم
اولان وثاقك اصلی اول جهاندر هر هجر وفراقك اصلی وصلدر یعنی بو پرغم
اولان وآلام وشدایدایله طولان خانهٔ دنیانك اصلی اول جهان نورانی وعالم
روحانیدر هر هجر وفراقك اصلی لابد وصلدرکه قبل وجود الکائنات جملهٔ
موجودات عین جمعده موثوق ومجموع ایدیلر پس بحکم * وکل شئ فصلناه تفصیلا *
سنت الهیه خزینهٔ بطوندن انلری فتق واخراج ایدوب * الامر علی ماهو علیه
کان * هرشئ ظاهر وعیان اولدی اول مراتب فتق اسما وصفاتدر وآخر مراتب
فتق صور موجوداتدر واول مرتبهٔ رتق ذات احدیت وآخر مرتبهٔ رتق مرتبهٔ
انسانیتدر وبن فارض حضرتلرینك بو بیتی بو معنایه اشارتدر (بیت) فتحت
الشری فوق الاثیر لرتقما * فتقت وفتق الرتق ظاهر سنتی * وحق سبحانه وتعالی
سورهٔ انبیاده اولا بوزمین وآسمانك بری برینه متصل ومرتوق اولدیغنی بعده آنلری
فتق ایدوب هر بری آخرندن جدا اولدیغنی وایریلوب بری برندن فرق بولدیغنی
بیان قلمشدر نته کم * اولم یر الذین کفروا ان السموات والارض کانتا رتقا ففتقناهما
وجعلنا من الماء کل شئ حی افلا یؤمنون * بیورمشدر ﴿ مثنوی ﴾ این مخالف
ازچه ایم ای خواجه ما * وزچه زاید وحدت این اعدادرا * زآنکه ما فرعیم وچار
اضداد اصل * خوی خود در فرع کرد ایجاد اصل) ای خواجه نه سبیدن بزبونك
مخالفی یزو بو اعدادی وحدت نه دن طوغرر اول جهتدنکه بزفرعز وچار اعداد
اصلدر اصل فرعده کندی خوینی ایجاد ایلدی یعنی ای خواجه بزکه انسانز بزم
هر بیمز مستقل جسم واحددر پس بزهر بیمز کندی نفسمزده نه دن بویله مخالفز
ووجود واحد بوقدر اعداد افعالی نه دن طوغرر وبوقدر اضداد احوالی نه سبیدن
ظهوره کتورر الجواب اول سبیدنکه بزمن حیث الجسم فرعزواضداد اربعه اصلدر
وبزم جسممز اول اضداد اربعه دن مرکب اولمش وظهوره کلمشدر پس اصل که
درت ضددر کندی خوینی فرعك وجوده نده ایجاد واحداث قیلمشدر انکیچون

بزم هر بریمزك جسمنده نیچه احوال مختلفه ظهور قیلش وافعال متضاده اندن
ظاهر اولمشدر اگرچه بر صورتا جسم واحدز لکن اصلنده درت ضدك بریره
ترکیب وجمع اولمسیله شئ واحد کبی اولمشز انکیچون بو کونا کون حالتلردن
جسممز بری دکلدر که اصلنك مقتضا سندن خلاص اوله میوب انك خوینی
طوتمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کوهرجان چون ورای فصلهاست * خوی اواین
نیست خوی کبریاست) اما کوهرجان چونکم فصللرك وراسنده درانك خوینی
بودکلدر خوی کبریادر فصللردن مراد بونده درت عنصردر یعنی جوهرجان
چونکم بوفصول اربعه وطبایع متضادهنك وراسنده درنفخهٔ الهی وامر ربانی در
پس انك خوینی بوجسمك خوینی دکلدر بلکه انك خوبی خوی کبریا وخلق
خدادر که الله تبارك وتعالی حی وعلیم ومرید وقادر وسمیع وبصیر ومتکلمدر روح
الهی دخی بوصفتلرله موصوف واول کبریانك خویلریله متخلقدر انك حبی وصلحی
حب الهی وصلح ربانی در وکذلك بغضی وجنکی دخی بغض الهی وجنك ربانیدر
هرکیم روحنی جسمنه مغلوب ایلسه انك بغضی وجنکی نفسانی وجسمانی اولور
وهرکیم جسمنی روحنه مغلوب ایتسه انك بغضی وجنکی حقانی وربانی اولور نته کم
انبیای عظام صلوات الله علیهم اجمعین جسملرینی روحلرینه مغلوب قیلدیلر
واخلاق الهیه ایله متخلق اولدیلر انلرك جنکلری معنیده جنك الهی اولدی
وجمله صلحلرك دخی اصلی کلدی ﴿ مثنوی ﴾ جنکهابین کان اصول
صلحهاست * چون نبی که جنك او بهر خداست * غالبست وچیره در هردوجهان *
شرح این غالب نکنجد دردهان) جنکلری کور که اول جنکلر صلحلرك اصولیدر
حضرت نبینك جنکی کبی که انك جنکی خدادن اوتریدر اول نبی هرایکی جهانده
غالب وقویدر بو غالبك شرحی دهانه صغمز یعنی هرحرب وقتال وجنك وجدال
مذموم دکلدر بلکه بعض جنك وجدال واردر که اول صلحلرك اصولیدر مثلا نبی
مکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك جنکی کبیکه اول حضرتك جنك وجدالی
الله تعالی دن اوتریدر واعلای دین واجرای احکام رب العالمین ایچوندر واندهاصلا
غرض نفسانی وهوای جسمانی یوقدر * یاایها النبی جاهد الکفار والمنافقین واغلظ
علیهم * آیت کریمه سنك موجبنجه هرنقدر جهاد وقتال وغلظت وجدال
ایلدیسه امر حقله قیلمشدر وحق تعالینك امر یله اول حضرت ایکی جهانده غالب
وقویدر بو امر حقله ایکی جهانده غالب وقوی اولان خلیفهٔ الهینك شرح
وبیانی دهانه صغمز وبولسانه کلمز که انك اسراری بیپایان وشرح جانی بی نهایت
وبی کراندر ﴿ مثنوی ﴾ آب جیحونرا اگر نتوان کشید * هم زقدر تشنکی
نتوان برید) آب جیحونی اگرچکمك ممکن دکل ایسه هم تشنهلك قدراندن کسملك

ممکن دکلدر یعنی اکرچه بواذن حقله غالب اولان نبینك شرح و بیانی دهانه صغمز
ولسانه کلمزاما فی المثل آب جیحونی اکر بالکلیه چکمك وایچمك ممکن دکل ایسه هم
تشنه لك مقداریني دفع ایلك و کسلك ممکن دکلدر یعنی * مالا یدرك کله لایترك کله *
موجبنجه برکسه اکر آب جیحونی بالکلیه نوش ایتمکه قادر اولمزایسه تشنه لکنی دفع
ایلیجك قدر اندن نوش ایتمکی ترك ایلمز بلکه دفع عطش ایده جك قدر اندن نوش ایلر
کذلك اکر بوغالب وقوی اولان یغمبرك علوم واسراری بودهانه کلمز ولفظ
وکتابته صغمزایسه هم آنك بحر علومنه تشنه اولان طالبلره غنا کلمز ور یان وسیراب
اوله جق قدر شرح و بیان اولنمقدن وتعبیر وتقریر قیلنمقدن عاری و بری اولمق
مناسب دکلدر واول بحر معنوینك علوم واسرارندن بوکتاب مثنوی برجزیره
کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ کرشدی عطشان بحر معنوی * فرجهٔ کن درجزیرهٔ
مثنوی * فرجه کن چندانکه اندر هرنفس * مثنوی رامعنوی بینی و بس)
اکربحر معنوینك عطشانی اولدك ایسه مثنوی جزیره سنده برفرجه ایله مثنوی
شریف جزیره سنده فرجه ایله اولقدرکه هرنفسده مثنوی شریفی انجق معنوی
کوره سن جزیره بالفتح دریا اورتاسنده صو بصمیان برکه اکا آطه دیرلر فرجه بالضم
ایکی نسنه نك مابینده اولان یارغه دیرلر نته کم بینهما فرجه دیرلر ای انفراج معناسن
ویررلر بونده فرجه دن مراد بحث ایلك وتعمق ایدوب بحر معنایه وغور مراده
واصل اولقدر کتاب مثنوی بحر علوم محمدینك برجزیره سنه تمثیل اولنمشدر وتوضیح
معنی بویله دیمك اولورکه بحر معنوی اولان اسرار نبوی وعلوم مصطفویینك اکرسن
عطشانی اولدکسه واندن نوش ایلکه قصد وعزیمت قیلدکسه بومثنوی
جزیره سنده تیشهٔ عقلکله بحث ایدوب بحر معنایه واصل اولنجیه دك حفره ایله تاکم
آب معنایه مانع وحائل اولان شبهه لری وشکلری شق ایدوب چاك ایلیه سن شولقدر
فرجه وحفره ایله و بحر معنایه اولقدر یوللر ویارقلر ایله که بحر معنوی کلوب مثنوی
جزیره سنی غرق ایلسون پس هرنفسده سن مثنوی شریفی بحر معنوی کوره سن
وعلوم نبویه انی احاطه قیلمش وانك الفاظی اول معنوی اولان بحره برجزیره کبی کلمش
مشاهده قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ باد که رازآب جوچون وا کند * آبیك رنکئ
خود پیدا کند) بادکاهی چونکم آب جودن کیرو ایلیه آب کندینك بك رنکلکنی
پیدا ایلرکه کاف عربینك فتحه سیله صمان معناسنه در بونده شبهه وشکوکدن
استعاره اولور و باددن مراد بونده عقلدر چونکم مقدما علوم نبویه بی بحر
ومثنوی شریفك الفاظنی جزیره یه تمثیل ایتدی شمدی مثنوی شریفك معناسنی
اول بحر معنویدن برنهره تشبیه ایدوب بیوررلر چونکم بادعقل شکوك وشبهات
کاهلربنی آب جوی معنادن دفع ورفع ایلیه آب معنی کندینك بك رنکلکنی ظاهر

وهو يدا ايلر حتى الفاظ وعبارات وحروف واصوات دخى كاه وخاشاك كبى اولوب
اول دخى برطرف اولدقده صرف آب معنى يوزكوسترر وصفاى معنوى ظهوره
كلور ﴿ مثنوى ﴾ شاخهاى تازهٔ مرجان بين * ميوهارسته زآب جان بين)
انده مرجانك تازه شاخلرينى كورجان آيندن بتمش ميوه لركور يعنى اول مثوينك
ايچنده مرجان علمك تازه اولان اقتان واغصانى بصر بصيرتله كور آب جاندن
بتمش وماء حيواندن نشو ونما آلوب ظهور ايتمش ميوه لره نظر ايركور ودست عقلله
اول ميوه لردن اجتناقيل ودهان جانله انلردن آكل اول تاكم باغ حقيقتده بتن ميوه لرك
لذاتى نيجه اولورايمش بيله سن اندنصكره صورتدن كذر قيلوب عاشق معنى اوله سن
﴿ مثنوى ﴾ چون زحرف وصوت ودم يكتا شود * آن همه بگذارد ودريا
شود * حرف كووحرف نوش وحرفها * هرسه جان كردنداندرانتها) چونكم
مثنوى حرف وصوت ودمدن يكتا اوله دوكلى بى قور در يا اولور حرف كوى
وحرف شنو وجمله حروف هراوچى انتهاده جان اولور يعنى مثنوى شريف
چونكم حروف واصوات وانفاس وكلمات قيدندن يكتا اوله و بوجابلرى وجه
حقيقى سندن رفع قيله اول دوكلى ترك ايلر وصرف دريا معنى اولور وحروف
واصوات جابلرى برطرف اولدقدنصكره بحر وحدت ظهوره كلور كه بوانتهاى
مراتب سلوكدر كه وحدت مطلقه نك وراسنده برمرتبه دخى بوقدر پس متكلم
ومستمع وحروف وكلمات هراوچى مقام انتهاده اولورلر يعنى وحدت مطلقه نك
ظهورى قتنده متكلم ومستمع وحروف وكلمات تعينلرى مغلوب ومتلاشى اولوب
جمله سى جان اولور و بوجمله يى نور جانان احاطه قيلور ومستمع ومتكلم ومعلم
بومرتبه ده مستغرق اولور و بومرتبه يه واصل اولان جان اغيار وسوى
مزاحمه سندن پاك و برى اولوب وحدت مطلقه دن غيرى يى كورمز وكثرات
اشيايله محجوب اولوب حقيقتندن غافل اولمز ﴿ مثنوى ﴾ نان دهند ونان ستان
ونان پاك * ساده كردنداز صور كردندخاك * ليك معنيشان بود درسه مقام *
درمراتب هم مميز هم مدام) نان وبريجى ونان آليجى وپاك نان صوردن ساده
اولورلر خاك اولورلر ليكن انلرك معناسى اوچ مقامده مرتبه لرده هم مميز يانك فتحه سيله تفعيل
بابندن اسم مفعولدر بودكمه سى مصراع ثانيه صرف اولنورسهولت معنيدن اوترى
يعنى نان آليجى ونان وبريجى ونان پاك اصلنده خاكدن ظهوره كلمشلر ومخلوق اولمشلردر
عاقبت الامر بواوچى صورتلردن ساده وعارى اولورلر وكندى اصلارى اولان ترابه
رجوع قيلورلر وعين تراب اولورلر پس بوندن بروهم ناشى اولور وبرسؤال لازم
كلور كه اول سؤال بودر چونكم نان ستان ونان دهنده صوردن عارى اولهلر
وعين خاك اولمق مرتبه سن بولهلر پس بوحشر ونشر وسؤال وحساب بونلرك

نسینه اولور بیت ثانی ایله بووهمی دفع ایچون جواب بیوررلر نعم نان دهنده ونان ستان ونان پاك اكرچه صورتلردن ساده وعاری اولوب خاك اولورلر ولیكن بونلرك معنیلری اوج مقامده یعنی مراتب ثلاثه ده كه مراد اول مراتب ثلاثه ده نان دهنده مرتبه سی ونان ستان مرتبه سی ونان مرتبه سیدر بومرتبه ده هر بر ینك معنیلری هم ممیز وهم باقی اولور اول دكلدركه بونلرك معنیلری فانی اولوب ممیز اولمیه لربلكه * ان كل لما جمیع لدینا محضرون * آیت كریمه سنك موجبنجه جمیع اشیا كه بوعالم صورتدن كذر قیله لر بالكلیه فانی مطلق اولمزلر بلكه عندالله حاضر و باقیلردر ﴿ مثنوی ﴾ خاك شد صورت ولی معنی نشد * هر كه كوید شد توكویش نی نشد) اكرچه صورتا خاك اولدی ولی معنی خاك اولدی هر كیم كه معنی خاك اولدی دیرسن اكادی یوق معنی خاك اولمدی یعنی نعم صورتا خاك اولدی وجسم خراب اولوب اصلنه وصول بولدی ولیكن معنی خاك اولمدی وفنا بولمدی وهرشول كمسه كه انسان اولدی و بالكلیه منعدم اولدی دیرسن اكادی كه یوق بویله دكلدر انسانك معنیسی فانی اولمز اكر كافر ایسه ده انك روحنه زوال وفنا كلمز ﴿ مثنوی ﴾ درجهان روح هرسه منتظر * كه زصورت هارب و كه مستقر) روح جهانده هراوچی مترقب ومنتظر درگاه صورتدن هارب كاهی مستقردر یعنی عالم ارواحده هراوچی كه مراداندن تان ستان ونان دهنده ونان در امر حقه هر اوچی منتظردر بونلردن هر بریسی كاهی صورت عالمدن فرار ایدیجی وكاهی صورت عالمده قرار ایدیجیدر صورته كلمزدن اول هرشیئك معناسی عندالله حاضر وموجوددر ﴿ مثنوی ﴾ امر آیددر صوررودررود * بازهم زامرش مجرد میشود) ارواح ومعانی به امر الهی كلور صورتلره كت دیركیدر كیروهم انك امرندن مجرد اولور یعنی جمیع ارواح ومعانی حق سبحانه وتعالینك تحت تصرفنده وحیطهٔ ارادتنده داخل در قین بر روحه امر كلسه صورته وار وشكل وصورت عالمده موجود اول دیسه كلوب امر حقله مرادالله اولدیغنه كوره صورت باغلر وكیرو اول مالك الملك انك صورتنده مجرد اولمسنه امر ایلر اول روح انك امرندن عالم صورتدن مجرد اولور وعالم ارواحه وصول بولور الحاصل اكر انسان واكر حیوان واكر نبات واكر جماد بوجمله سی امر حقله عالم صورته كلورلر وامر حقله ینه عالم صورتدن عالم معنایه راجع اولورلر هرشیئك ملكوتی انك بدقدرت وارادهٔ تنده در كما قال الله تعالی * فسبحان الذی بیده ملكوت كل شیٔ والیه ترجعون ﴿ مثنوی ﴾ پس له الخلق وله الامر ش بدان * خلق صورت امرجان راكب برآن) پس اول الهك له الخلق وله الامر دیدیكی قولك معناسنی بیل خلق صورتدر امر انك اوزرینه راكب اولان جاندن بو بیت سورهٔ

اعرافده اولان بوآیته اشارتدر قال الله تعالی * الاله الخلق والامر تبارك الله
رب العالمین * یعنی آگاه اولکه خلق اینك ویاخود بوعالم خلق وشهادت اول
الله ایچوندر وامر اینك ویاخود عالم امر وارواح انکیچوندرکه اول الله شان
شرابنی متعالیدر یعنی چونکم هرشیئك ملکوتی دست الهیده اوله وهرشئ عالم
معنادن عالم صورته امر حقله کاه وعالم صورتدن دخی بنه امر حقله مجرد اولوب
عالم معنایه رجوع قیله پس له الخلق وله الامر قوانك معناسنی بیلکه خلقدن
مراد صورت وامردن مراد (قل الروح من امر ربی) موجبجه روحدرکه
اول صورت اوزره راکب وسواردر ﴿ مثنوی ﴾ راکب ومرکوب درفرمان
شاه * جسم بردرگاه وجان در بارگاه) "راکب ومرکوب شاهك فرماننده در
جسم درگاه اوزره وجان بارگاهده درراکبدن مراد روح ومرکوبدن مراد جسمدر
یعنی راکب اولان روح ومرکوب اولان جسم هرایکیسی شاه حقیقتك فرماننده در
لیکن جسم وصورت درگاه الهی مثابه سنده اولان عالم سفلیده ومقام حسیده در
وجان بارگاه عزنده وخلوت سرای الوهیتده ساکندر ﴿ مثنوی ﴾ بازجانهارا
چوخواند برعلو * بانك آید ازنقیبان کانزلو) کیرو اول شاه حقیقی اول جانلری
علو اوزرنده چونکم اوقویه نقیبلردن صدا کلور ویله دیوکه نازل اوللك یعنی
چونکم اول شاه حقیقی اسب جسمه راکب اولان جانلری عالم سفلیدن عالم علوی
جانبنه دعوت ایلیه قابض الارواح اولان نقیبلر شاه حقیقتك انلری عالم ارواحه
دعوت ایلدیکنی فی الحال بیلورلر واول مدعو اولانلر وحلره ای روحلر تیز اولوك
بدنلراسبندن اشغه اینوك وامر حقه اجابت قیاوك دیواسان ملکوتیه ایله بانك
اوررلر پس اول روحلر دخی طوعا وکرها بدنلراسبندن اینوب امر حقله بنه عالم
ارواحه واررلر وانده قرار قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین باریك خواهدشد
سخن * کم کن آتش هیزمش افزون مکن * تانجوشد دیکهای خردزود * دیك
ادراکات خردست وفرود) بومرتبه دنصکره سوز باریك ودقیق اولیسردر
آتشی کم ایله انك هیزمنی افزون ایله تاکم خرد اولان چولمکلر فوری قاینیه ادراکلر
دیکی خرد در واچقدر یعنی سوز بومرتبه یه کلدکده وارواح بدنلرندن جدا
اولوب عالم ارواحه واصل واصلته بالغ ونائل اولور دیدیکمز دنصکره سوز زیاده
اینجه اولیسردر بوندنصکره سوز سویلمك آتش یاقق وهرسویلدکجه انك هیزمنی
زیاده قیلق کبیدر ایمدی آتش ایله واول آتشناك وسوزناك اولان سوزك مایه سی
وهیزمی مثابه سنده اولان کلام پرسوزی هم زیاده سویله زیراکه اکثرناسك
قدور ادراکی خردو پست در تاکم انلرك خرد و پست اولان ادراکلری چولمکی
اول پرسوز اولان سوزلردن علی الفور جوشه کلیه وانلرك ادراکاتنی یاقوب خراب

قلمیه بلکه هر کسه عقلی یتدیکی مرتبه دن سو یلمك مرشد اولنسلره الزمدر کما قال علیه السلام * کلموا الناس علی قدر عقولهم لاعلی قدر عقولکم * ورثهٔ انبیا اولان اولیسایه هم ناسی کندی منزله لرنده تنزیل ایدوب انلرك ادراك ایتدیکی یردن سو یلمك اهمدر * ولهذا قال علیه السلام * نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس علی قدر منازلهم وان نکلم الناس علی قدر عقولهم * وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بعد الموت اولان احوال برزخیه دن واموراخرویه دن اکثر بلدکاریی وکوردکاریی قاصر الفهم اولان خلقه کشف قیلمز وخلق دخی امور اخرویه یی اول حضرتك بلدیکی کبی بیلمزلردی انکیچون بیوردیلر * لو تعلمون ماانتم ملاقون بعد الموت ماأکلتم طعاما علی شهوة ابدا ولاشربتم شرابا ولادخلتم بیتا تتظللون به امررتم الی الصعدات تلدمونه صدرکم وتبکونه علی انفسکم * رواه ابن عساکر عن ابی الدرداء رضی الله عنه ﴿ مثنوی ﴾ پاك سبحانی که سیستان کند * درغمام حرفشان پنهان کند) پاك شول برسبحانکه سیسبان ایلر حرف غمامنده انلری پنهان ایلر سیستا ن المالکه دیرلر غمام بونده نبات معناسنه درنته کم مغرب نام لغتده دیر (الغمام قدیطلق علی الغیث) غیث نباته دخی دیرلر ونباته مجازا غمام تعبیر ایدرلر اما مجاز لغو یدر بوتقدیرجه بونده حروف برسبیل استعاره المانك برکاری منزله سنه ومعانی المالر منزله سنه تنزیل اولنمشدر غمام بونده پرده معناسنه استعاره در دینلسه هم جائزدر ونقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که پاك ومقدس شول برسبحانکه سیستان معانی ایلر حرف پیراقلرنده ویاخود پرده لرنده اول معانئ سیستانی پنهان ایلر اوراق حروف ایچره معانی المالر بنی اول صانع بیچون کزله مشدر تاکم احتیاط واهتمام ایدرك حروف پرده لری ایچره موضوع و مخفی اولان معانی المالر بنی بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ زین غمام بانك وحرف وکفت وکو * پردهٔ کرسیب نایدغیر بو) بو بانك وحرف وکفت وکو غمامنده برپرده واردرکه سیبدن بویدن غیری کلمز مصراع ثانی پردهٔ هست تقدیرنده اولور وخلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه بوصورت وصداوحرف وکفت وکوی وادا برکارندن ویاخود پرده لرندن برپرده واردرکه سیب معنیدن همان انجق طالب معنی اولنلرك دماغ عقلنه برایحه وشایبه کلور رایحه وشایبه دن غیری نسنه کلمز اول معنی الماسی بو الفاظ وحروف پرده لرینك تحتنده مستور ومخفی اولدیغندن مشهور ومرئی اولمز وهرکس آنی مشاهده قیلغه قدرت بولمز ﴿ مثنوی ﴾ باری افزون کش تو این بورا بهوش * تاسوی اصلت برد بکرفته کوش) باری سن بورایحه یی عقلکه زیاده چك تاکم سنك قولاغکی طوتمش اصل جانبنه ایلته یعنی بوحروف والفاظ پرده لرینك التنده مستور ومخفی اولان معنی

المالرندن ای مبتدی وطالب معنی اولان کسه سکا اول معنی المالری رومااولمزوانلردن
سکابرایحه دن غیری کلمزباری اول حروف والفاظ ایچنده موضوع اولان معنی
المالرینك رایحه سنی دماغ عقلکله زیاده چك تاکم اول رایحه قولاق طوتمش
سنی اصل جانبنه ایلته رایحه دن مراد بونده معنیدن حاصل اولان خط وذوق
اولور ومعنیدن حاصل اولان خط ولذت چوق کلدکده وقوت بولدقده رایحه
آلن طالبك جانبی برکسه برکسه نك قولاغندن طوتوب کندومرادایلدیکی جانبه
جذب ایلدیکی کبی جذب ایلر واول رایحه نك اصلنه آنی ایلتوب واصل ایلر
پس حضرت مولانا طالب معنی اولان مبتدیلره تعلیم وارشاد ایدوب بیور رلر
ای طالب معنی اولان وبوحروف والفاظی مطالعه قیلن کسه معانی المالرینی بوحروف
واصوات وبوتراکیب وکلمات پردهلرینك التنده دیده جانله کورمکه اکرقادر
اوله مز ایسك باری مشام عقلله اول معانی المالرندن حاصل اولان روایح طیبه بی
زیاده جذب ایله تاکم اول رایحه لرسنك جانك قولاغنی طوتوب اصل معنی جانبنه
سنی ایلته وسیستان معانی یه سنك جانکی واصل ایده اندنصکره سیستان معانی
نیچه اولور ایمش کوره سن وآنك معنوی ور وحانی اولان المالرینی دست عقلله
دیره سن اول سیستان معنایه واصل اولنجه یه دك وانی کندی که ملك قیلنجه یه دك
شرط اولدر که اندن مشام عقله کلان روایحی قوت حافظه ایله برخوشجه حفظ
قیله سن اکر اول رایحه بی قوت حافظه ایله حفظ ایتمکه قادر اوله مز ایسك اول رایحهٔ
معنویدن اصلی اولان معانیٔ سیستان بنه سنك چشم جانکدن مستور و پوشیده
اولور نته کم بو بیتلر بو مضمونی اشارت ودلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بونکهدار
و بپرهیزاززکام * تن بپوش ازباد و بود سردعام * تانینداید مشامت رازاثر *
ای هواشان از زمستان سردتر) بو بی نکاه طوت زکامدن پرهیز ایله عوامك
سرد اولان بادو بودندن تنکی اورت تاکم سنك مشامکی اثردن صوامیه
ای انلرك هواسی زمستاندن سردترنینداید فعلی نفی مفرد مذکر غائبدر صوامیه
معناسنه درکه اندود لفظندن مشتقدر بادیل معناسنه در لکن بونده نفس
مراد اولور بود وجود معناسنه در باشده اولان دماغه برودت هوادن
احیاناز کام عارض اولوب رایحهٔ طیبه آلمغه قادر اولمدیغی کبی فهم دخی جانك
قوت شامه سی کیدر فچن برکسه عوام ناسله صحبت قیلسه انلرك برودتی
انك مشام جانته تأثیرایدوب انك فهمنی کند ایلر لر ورایحهٔ معنوی ذوقندن
آنی محروم قیلورلر انکیچون بو بیتلرله حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی رایحهٔ
معنویدن حظ الان طالبه نصیحت وارشاد ایدوب بیورر لر ای معنادن رایحه الان
وسیب عرفانی وروحانیدن فایحه بولان طالب اول بولدیغك معنوی اولان

رایحه یی محفوظ طوت ومشام جانکه زکام کلدن وفهمك تندوکلیل اولمدن
پرهیزایت بدنکی عوامك سردوبارد اولان وجودندن وتننـدن لباس تقوا ایله
ستر ایت تاکم انلرك نفسینك ونفسنك برودتی سکاسرایت قیلیه وسنك مشام روحك
انلرك اثرندن بویامیه ای طالب انلرك هواسی شدت شتادن سرد تروبارد تردر برودت شتا
ظاهرابدانه ضرر ویرر امابونلرك بارد اولان هوالری جانه ودین وایمانه ضرر ویرر
اعاذنا الله وایاکم من مصاحبة العوام وحفظنا وایاکم من مجالسة شر الانام ﴿ مثنوی ﴾
چون جماد افسرده اندو تن شکرف * می جهد انفاسشان ازتل برف) بونلرجماد کبی
فسرده لروتن شکر فلردر انلرك نفسلری برف تلندن صیحرار حضرت مولانانك
بیوردقلری قوم مطلقا معرفت الهیه دن خالی ودرونلری محبت ربانیه واخلاق
روحانیه دن عاری اولان طائفه در اکر فقراو صلحا زینده ایسه لرده وخواص قلبی معرفت
الهیه دن حظ آلان ودرونی اخلاق روحانیه ومحبت ربانیه ایله طولان کمسه لردر اکر
بحسب الصور هیئت عوامده ایسه لرده پس عوام شکلنده چوق خواص وخواص
شکلنده دخی چوق عوام واردر لازم اولدیکه اولاعوام بیلنه اندنصکره انلرك
صحبتندن ومقارنتندن احتراز قیلنه عوام شول طائفه درکه فی نفس الامر جماد کبی
فسرده دللردرکه درونلرنده معرفت الهی وکرمیت حب ربانی اولمدیغندن برودت
نفسانیه ایله درونلری منجمد اولمشدر اما هر بری تنپرور اولدقلرندن تنلری شکرف
وجسیم اولمشدر بونلرك درونلری قارتپه سی کبی سردو باردا ولدیغندن نفسلری دخی
اول قارتپه سی کبی اولان درونلرندن ظهوره کلدیکندن بغایت سردوبارد درکه
اصلا انلرك کلامنده برسوز وحرارت واثرشوق ومحبت یوقدر ﴿ مثنوی ﴾
چون زمین زین برف درپوشد کفن * تیغ خورشید حسام الدین بزن) ای طالب
چونکم زمین وجودك بو برفدن کفن کیه حسام الدینك تیغ خورشیدنی اکاور
زمیندن مراد بونده مخاطب اولان طالبك زمین وجودیدر برفدن مراد عوامك
انفاسندن ومصاحبتلرندن حاصل اولان برودت نفسانیه دروحسام الدین افندینك
تیغ خورشیدندن مراد بومثنوینك معانی واسراریدر پس تقدیر کلام بویله دیمك
اولورکه ای طالب معرفت الهی چونکم سنك زمین وجودك عوامك بو برف
ویخ کبی باردوسرد اولان صحبتلرندن ونفسلرندن کفن کیه وتمام دل مرده وقالب
افسرده اولمق مرتبه سن بوله اکر بوکاعلاج وچاره استرایسك قدوة العارفین شیخ
حسام الحق والدین حضرتلرینك خورشید کبی اولان تیغی کـه بومثنوینك
معناسیدر اکاضرب ایله وجسم وجانکی بومثنوینك خورشید معناسنه همیشه
مظهر ومحل ایله تاکم تیغ خورشید حسام الدین وجود کده اولان فسرده لکی قطع
ایدوب ازاله قیله وسنی برودت هوای نفسانیه دن قورتره ومرده وافسرده اولقدن

بری ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ هین برآرازشرق سیف‌اللهرا * کرم کن زآن شرق این درگاه‌را * برف‌راخنجرزندآن آفتاب * سیلها ریزدزکهها برتراب) آگاه اول شرقدن سیف اللهی یوقاری کتور اول شرقدن بودرگاهی کرم ایله اول آفتاب برفه خنجراورر طاغلردن تراب اوزره سیلاردوکر شرقدن مراد بونده کتاب مثنویدر سیف‌اللهدن مرادانك معانی واسراریدر بلکه شرقدن مرادمثنوینك هر بیتی وسیف اللهدن مراد هربیتنك معناسی اولسه جائزدر درگاهدن مراد طالبك وجودی درگاهیدر که وجودطالب سلطان روحك درگاهی مثابه‌سنده در وآفتابدن مرادمشرق قلوب اولدیغی اعتبارله مثنوینك معناسیدر وبرفه خنجر اورمسی آنی اولدورب محوقیلمسندن کنایت اولور وکوهلردن مراد ترفع وتکبر صاحبلری اولان نفسلردر وسیلاردن مراد کوزیاشلریدر وترابدن مراد خاك زمین اولسه ده جائز وخاك بدن اولسه دخی جائزدر وتوضیح کلام وتعبیر مرام بویله دیمك اولور که ای طالب معنوی آگاه اول مثنوی مشرقندن سیف‌الله اولان معانی حاسمه ومعارف جازمه یی اخراج ایدوب ظهوره کتوراول شرق معنویدن بودرگاه وجودی کرم ایدوب فیزدرتا برودت قلبیه وانجماد نفسانیه‌دن خلاص اوله‌سن زیرا اول آفتاب معنوی و خورشید مثنوی برف هوای نفسه خنجر اوروب انی اذابه وازاله ایلر کوهلرکبی مترفع ومتکبر اولان وجودلردن سیلارکبی کوزیاشلرینی خاك زمین اوزره وباخود متواضع اولان خاك بدن اوزره دوکرآنك آفتاب معناسی وجود طالبه برمرتبه تأثیر ایدرکه آنك درونده هوای جسمانیدن حاصل اولان برف ویخ کبی بارد اولان صفتلری ایدوب ازاله ایلدکدنصکره انك کوزلرندن سیلاب سرشکی روان ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زآنکه لاشرقی ولاغربیست او * بامنجم روزوشب حربیست او * که‌چراجز من نجوم بی‌هدی * قبله کردی ازلیمی وعمی) زیرا اول آفتاب معنوی شرقی وغربی دکلدر اول آفتاب معنوی روزوشب منجمله حربیدر بویله دیوکه نیچون بندن غیری نجوم بی هدایی لئیملکدن وعمادن قبله ایلدك یعنی اول آفتاب معنوی برف ویخ کبی باردوسرد اولان صفات نفسانیه یه خنجر معنایی اوروب اریدر زیراکه اول آفتاب معنوی یعنی نورمثنوی شرقی وغربی دکلدر بلکه آفتاب روحانی وعقلیدرعلم نجومه طالب اولان واکا اعتقاد قیلان طائفه ایله کیجه وکوندز حربه‌منسوبدر وانلرایله جنك وجدل قیلغده‌در بویله دیوکه ای غافل و باطل نیچون بن آفتاب معنویدن غیری عالم معنیده وجهان عقلیده هدایتی اولین نجومی سن کورلکندن ولئیم لکندن قبله اتخاذایتدك وانلرك احکام وآثارنی بیلك طریقنه کتدك سکا انفع والزم اولان اولدرکه عالم معناده هدایتی اولیان نجومی قویوب بن خورشیدفلك معنی ایله آشنالك قبله سن و بنی

قوله ایدیوب روشنالك بوله سن ولیم وذمیم اولمقدن خلاص اوله سن حتی بصر بصیرتك کشاده اولوب آفل وزائل اولین خورشید باقیدن بهره بوله سن ونورآله سن ﴿ مثنوی ﴾ تاخوشت ناید مقال آن امین * درنبی که لااحب الافلین) تاکم سکا خوش کلمز اول امینك نبیده اولان مقالیکه * لااحب الافلین درامیندن مراد حضرت ابراهیمدر نبی ضمنون ایله حضرت قرآن کریمه دیرلر تفسیری جلد اولده قصهٔ دیدن خلیفه لیلی رایاننده مرور ایلمشدر انده طالب اولنه و بو بیت دخی بونك مابعدنده اولان بیتلر منجم اولنلره خطابا تو بیخ اولمق طریقیله دیمشدر و بونده منجمدن مراد نجومی مؤثر حقیقی بیلان وانلره دائمة الصور وافلاکه ثابتة الاجرام دیو اعتقادقیلان فلاسفه در چونکم بونلر نجومی مؤثر حقیقی بیلدیلر وانلرك وجودنی دائم و باقی زعم قیلدیلر حضرت ابراهیمك نجوم حقنده * لااحب الآفلین * دیمسی انلره ناخوش کلمی نته کم بیوررلر ای منجم سن کواکبه بومرتبه اعتقاد قیلدك وانلری دائم وباقی بیلدك که حتی اول امین اللهك حضرت قرآنده نجوم حقنده (لااحب الآفلین) بیوردیغی مقال سنك خوشکه کلمز وانلرك آفل وزائل اولدیغنه سنك قلبك اعتقاد قیلز ﴿ مثنوی ﴾ ازقزح در پیش مه بستی کمر * زآن همی رنجی زوانشق القمر) قزحدن ماهك اوکنده کمر بغلدك اندن اوتری وانشق القمر آیتندن رنجیده خاطر اولورسن بو بیت سورهٔ قمرك اولنده اشارتدر کفار قریش سیدعالمدن معجزه طلب ایلدیلر واول کیجه ماه بدر اولمش ایدی دیدیلر که قری یزه دونیم ایله پس حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ماهه اشارت بیوروب ماه دونیم اولدی اول حضرتك بری بر یاندن و بری بر یانه دن کچوب یه مکانه واروب جمع اولدیلر پس جناب حق بنده لرینه خبر ویررکه * اقتربت الساعة وانشق القمر * یعنی قیامت قریب اولدی وقمر منشق اولدی انشقاق قمر قرب ساعته علامتدر دیمشلر و بووجه اوزره کتب سالفه ده مسطوردر *وان رأوا آیة یعرضوا ویقولوا سحر مستمر *واکر بوکافرلر آیات خدادن برآیت ومعجزه کورسه لر اعراض ایدیلر اکا ایماندن وتأمل وتفکردن ودیرلر سحر مطرد ومترادفدر که نیچه کره کوردك دیرلر و بوآیت کریمه نك برمقدار تفسیری هم جلد اولده ضیافت تأویل رکیك مکس سرخنك اوستنده وقصهٔ انشقاق قمرده مرور قیلدی قزح ترکیجه الکم صاغمه دیدکلریدر بو بیت دخی منجم اولنلره خطابا وتو بیخا دینلمشدر یعنی ای منجم مذهبنده اولنلر قوس قزحدن ماهك اوکنه کمر باغلرسن یعنی اکاغایت تعظیملر ایلرسن انکیچون * اقتربت الساعة وانشق القمر * آیتنك مفهومندن اینجه ورسن ومعجزهٔ رسوله انکارقیلور ودیرسنکه اکر قمر منشق اولیدی وآسماندن زمینه نزول قیلیدی اقطار ارضده اولان بنی آدمك اکثری

آنی کورلردی و کتب تواریخه یازوب انك انشقاقنه شهادت قیلورلردی بونی خود
اهل مکه دن غیری بلکه اصحاب رسولك بعضیسندن غیری کسه کورمش واقطار ارضده
اولان کسه لردن بوکونه خبر شایع اولمامشدر امدی انشقاق قردن مراد بوآسمانده
اولان قراولمز واکا انسانك حکمی تأثیر قیلمز بلکه بوکلام مؤولدر ساعتدن مراد
ساعت موت وقردن مراد روح حیوانی اولور وساعت موت قریب اولدقده روح
حیوانی ماهی منشق اولوردیرسن و بوکونه باطل تأویلرایدرسن ﴿ مثنوی ﴾
منکری این راکه شمس کورت * شمس پیش تست اعلی مرتبت) ای منجم بوکا
منکرسن که شمس کورت بیورلدی انکچونکه شمس سنك فتکده اعلی مرتبتدر
* اذاالشمس کورت * آیتنه اشارتدر یعنی شول وقتده که شمس تکویر اولنه
مراد قیامت قریب اولان وقتده طی اولوب مرتفع اولمسیدر چنی برثوبی دورسه لر
قالدیروب برپرده قوسه لر (کورت الثوب) دیرلر کذلك شمسك دخی اولوقتده
انواری دور یلوب حکمی زائل اوله (واذاالنجوم انکدرت) دخی شول وقتده که
نجوم منطمس وتیره ومظلم ومنکدر وخیره اوله و یاخود متساقط ومتأثر اوله لر
بوآیت کریمه نك تفسیری دردنجی جلدده دربیان آنکه شاه زاده آدمی بچه است
سرخنده * تارسی اندر نفوس زوجت * بیتنك شرحنده مرور ایلدی اندهطلب اولنه
ومعنای بیت ای منجم منکرسن بوکلامه که شمس کورت بیورلمشدرسنك اوکدهشمس
عالی مرتبه ده در نیراعظم ومنورعالمدر نته که شیخ سهروردی هیاکلنده شمسی بوکونه
مدح ایدرکه هوشدید الرخش قاهرالغسق رئیس السماء فاعل النهار کامل القوی
صاحب العجایب عظیم الهیئة الذی یعطی جمیع الکائنات ضوءها ولاتأخذ منها
مثال الله الاعظم الی کذا وکذا ﴿ مثنوی ﴾ ازستاره دیده تصریف هوا *
ناخوشت آیداذا النجم هوی) هوانك تصریفنی ستاره دن کورمش سن سکا
بواجلدن (اذا النجم هوی) ناخوش کلور دیده دیدهٔ تقدیرنده در تصریفنی
ستاره دن کورمش سن سکا بواجلدن ناخوش کلور مصراع ثانی * والنجم اذاهوی *
آیتنه اشارتدر اذامقدم اولوب اذا النجم هوی دینك ضرورت شعردن اوتری
اولور شول زمانده که حضرت رسول علیه السلام دعوته شروع ایلدی کفار
طعن قیلدیلر محمد آباواجدادی دینن ترك ایدوب کمراه وغوی اولدی پس جناب
حق نجمه قسم ایلیوب بیورر جنس نجم حقیچون شول وقتده که نزول وسقوط
ایلیه سزك صاحبکز محمد کمراه وغوی اولمدی مفسرلردن بعضیلری نجمدن مراد
جنس نجم وبعضیلری دخی ثریادر و بعضیلری دخی رجم شیاطین ایلین شهاب ثاقبدر
و بعضیلر دخی نجم قرآن و بعضیلر دخی نجم حضرت پیغمبردر دیمشلر وهوایی
دخی هوی یهوی هویادن طوتمشلر بضم الهاء علی وزن غزو باطلوع وصعود

معناسنی و یرمشلر ز یرا هوی النجم هو یادیرلر طلوع وصعود ایلسه بومعنی منجم اولنلرك خوشنه کلور و بوکاهر بری قرارقیلور و بعضیلری دخی هوی یهوی هو یادن طوتمشلر بفتح الهاء قبول وزننده غروب ایلك معناسنی و یرمشلر ز یرا هوی النجم هو یادیرلر نجم غروب ایلسه منجملر بومعنایه دخی راضیلردر وبعضیلر دخی سقوط معناسنه اولان هوی یهوی دن طوتمشلر هوی النجم دیرلر نجم ساقط اولدقده پس منجملر بومعنایه راضی اولمزلر و بومعنی انلره ناخوش کلور آنکچونکه انلرك قتنده نجوم افلاکده مرکوزدر پس انلرك سقوط وانتشارندن افلاکك دخی شقوق وانفطاری لازم کلور بوایسه محالدر دیرلر و بونلرك قتنده افلاك مع کواکبها دائمة الصور وثابتة الاجرامدر آنکچون بونلر اذا الشمس کورت واذا النجوم انکدرت ودخی اذا السماء انشقت ودخی اذا السماء انفطرت واذا الکواکب انتثرت *آیتلری کبی آیتلری تأویل ایدرلر و بوآیتلردن مستفاد اولان معناره ایمان واعتقاد ایتمزلر اکر بودیندهدکل ایسهلر مطلق آیتلری هم انکار ایدرلر واکر بودیندهایسهلر آیتلره کلام الهیدردیو اقرار ایدرلر ولیکن * اذا الشمس کورت *دن مراد ظاهرده فلك اوزره اولان نیراعظم دکلدر بلکه روح اوزره اولان شمس عقلدر که وقت موت کلدکده آنك انواری مکور اولوردیرلر *واذا النجوم انکدرت * آیتندن دخی مراد وقت مرك کلدکده نجوم کبی اولان حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه نك منکدره اولمسیدر دیرلر * واذا السماء انشقت * واذا السماء انفطرت آیتلرندن دخی مراد قیامت صغری اولان موت کلدکده مانند آسمان اولان سرانسانینك منشق ومنفطر اولمسی ومانند کواکب اولان حواس ظاهره و باطنه نك منتشره اولمسی وسقوط قیلمسی اولوردیوتأویل باطل ایدرلر ﴿مثنوی﴾

خود مؤثر ترنباشدمه زنان * ای بسانان که ببرد عرق جان *خود مؤثر ترنبا شدزهره زآب*ای بسا آباکه کرداوتن خراب) ای غافل ماه خودنماندن مؤثر تردکلدر ای چوق نانکه جانك عرقنی کسرزهره خودآبدن مؤثر تراولمازای چوق آبکه اوتنی خراب ایلدی یعنی ای منجم سنکه نجومك تأثیراتنی کورهرب اکااعتقاد قیلورسن وانی مؤثر حقیقی بیاورسن ماه خود انسانك بدننه ناندن مؤثر تردکلدر بلکه نان ماهدن زیاده مؤثر درای چوق نان اولورکه آدمینك عرق جانتی قطع ایلروآنی اولدرر هیچ اول زماندهسن اول کسهیی اتمك اولدردی دیمزسن بلکه آنك یلدزینه اسناد ایلرسن وموتی زحلك تأثیرندن بیلورسن وطرب ونشاطی هم زهرهدن فهم قیلورسن خودزهره یلدزی بدن انسانهآبدن زیادهمؤثردکلدر زیرا آبك ویردیکی حیاتی وطرب ونشاطی زهرهویرمکه قادراولهمزای چوق آبك خاصیتی بدنه حیات ویرمك ایکن باذن الله تعالی اول تنی خراب ایلدی یابو غازه طورمق ایله ویااستسقا

مرضنه مبتلا اولدقده بدنی شبشور دکله خراب ایلدی آبك یوقدر تأثیری
وارایکن سن آنی مؤثر حقیقی بیلرسن * دائما عیش وطرب زهره یه اسناد ایدوب
آنی مؤثر حقیقی بیلورسن وانك وسائر نجومك مهر ومحبتی درونکده اضمار
قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ مهر آن درجان تست و پند دوست * می زند در کوش
تو بیرون ز پوست) ای منجم اول ستاره لرك مهری سنك جانکده در ودوستك
پندی سنك کوشکه پوستك طشره سندن اورر دوستدن مراد بوندهالله ویاانسانه
الله ایچون دوستلق ایدوب نصیحت قیلان ولیلر اولور و بوجله دن حسام الدین
افندی حضرتلری اولسه دخی جائزدر که مثنویده مذکور اولان مواعظ ونصایح
انلرك پند ونصیحتیدر پس تقدیر کلام بویله دینك اولور که ای منجم سن وجود
اشیاده نجومك تأثیراتنی کوروب انلره اولقدر محبت قیلشسن وانلرك مهرنی
درونکه اولقدر قوه شسن که آنلرك مهر ومحبتی سنك جانکه طولوب انده ساکن
اولمشدر ودوستك پند ونصیحتی سنك قولاغکه پوستك طشره سندن اورر ودرونکه
تأثیر ایتیوب اول پند ونصیحت طشره ده قالور ﴿ مثنوی ﴾ پند مادر تو نگیرد
ای فلان * پند تو در مانگیرد هم بدان) ای فلان اکر بزم پندمز سکا تأثیر قیلز ایسه
سنك پندك دخی بزه تأثیر قیلز یل یعنی ای فلان نادان چونکم بزم حقانی وربانی
اولان نصیحتمز سکا تأثیر قیلیه وسنی بزم مذهب ومسلکمزه جاذب اولیه بونی تحقیق
بیل که سنك نجوم حقنده اولان پند ونصیحتك بزه تأثیر قیلز واول جانبه ترغیب
وتحریض ایلدکك بزی اول سمته جاذب اولمز (بیت) آن بد اختر کش منجم کفتهٔ
چون هرائر * پیش او مسند باختر شد خدایش اختر ست * اختیاری نیست اورا
اختیار ازوی مپرس * اختیار جمله کم در اختیار داورست * چرخ ونجم وجن ومردم
هریك اینجا مضطرند * اختیار جمله پیش من یجیب المضطرست ﴿ مثنوی ﴾
جزمکر مفتاح خاص آید زدوست * که مقالید السموات آن اوست) الامکرد وستدن
مفتاح خاص کله که سمواتك مفتاحلری انك ملکیدر بو بیت سورهٔ زمرده اولان
بوآیته اشارتدر قال الله تعالی * الله خالق کل شیٔ وهو علی کل شیٔ وکیل * یعنی
الله تعالی جمیع شیئلرك خالقیدر کفر وایماندن خیر وشردن ونفع وضردن هرنه
ایسه واول الله جمیع اشیااوزره متولی ومتصرف وحفیظدر * له مقالید السموت
والارض * اول الله ایچوندر سموات وارضك مفاتیحی مفاتیح کنایتدر کمال حفظ
وتصرفندن یعنی مالك امورعلوی وسفلیدر که اندن غیری تصرف وحفظه کسه
مالك دکلدر وحضرت عثمان رضی الله عنه روایت اولنور که حضرت پیغمبر
علیه السلامدن سؤال ایلدیلر که مقالید سموات وارض نه در بیوردیلر لااله الاالله
والله اکبر وسبحان الله وبحمده واستغفرالله ولاحول ولاقوه الابالله العلی العظیم

﴿ هو ﴾

هو الاول والآخر والظاهر والباطن وهو بكل شئ عليم بيده الخير يحيي ويميت وهو على كل شئ قدير * وتوضيح معنى بويله ديمك اولور كه اى منجم اول نجومك مهر ومحبتى سنك جانكده اول قدر راسخ وثابت اولمشدر كه دوستك پندى سنك قولاغكه طشره دن طوقنور و بزم پندیمز هم سكا تأثيرايتمز الامكر كه دوستدن مفتاح حاصل كله كه اقفال واشكالكى حل وكشاده قيله كه مفاتيح آسمان وزمين آنك لايقيد روانك قدرتى وارادتى اللرنده در اول فتاح كه سنك اقفال درونكى كشاده قيله وسنى صراط مستقيمه هادى اوليه اصلا بزم پند ونصيحتمزك سكا تأثيرى اولمز وسنك جانكدخى بوسوزلرى قبول قيلماز ﴿ مثنوى ﴾ اين سخن همچون ستاره ست وقمر * ليك بى فرمان حق ندهد اثر) بوسوز فى المثل ستاره وقمر كبيدر ليكن بى فرمان حق اثر ويرمز يعنى بو پند ونصيحته متعلق اولان سوز فى المثل اكرچه ماه وستاره كبيدر ولكن حق تعالى حضرتلرينك امر وفرمانى اولمنجه نه ستاره وقمر تأثير ايلر ونه بو كلام انور تأثيرايلر الخاصل اذن الهى اولمنجه بو ستاره وقمركبى اولان كلمانك دخى هيچ بركسه يه نفع واثرى ممكن اولماز ﴿ مثنوى ﴾ اين ستاره بى جهت تأثيراو * مى زند بر كوشهاى وحى جو * كه بيايد از جهت تابى جهات * تاندراند شمارا كرك مات) بوجهتسز ستارەنك تأثيرى وحى جو اولان كسەلرك قولقلرى اوزره اورر بويله ديوكه اى وحى جو اولان طالبلر جهت مرتبه سندن بى جهات عالمنه كاك تاكيم سزى كرك موت يرتميه ستارەء بى جهتدن مراد بوافلاك سبعه مانندى اولان مثنوى شريفدر وتأثير اوستاره دن بدل واقع اولمشدر وتقدير كلام بويله ديمك كلمشدر كه بوجهاتسز اولان ستاره كه اندن مراد بونده مسطور اولان معانئ ايياندرانك تأثيرى وحى الهى طالبلرى اولان عاشقلرك استماعنه باذن الله تعالى طوقنور وكوش هوشلرينه اورر بويله ديوكه اى جويندكان وحى الهى واى پويندكان راه اسرار نامتناهى عالم جهاتدن خلاص اولوب بى جهاتلك عالمنه كاك واسرار معانى جهتنه واصل اولك تاكيم موت ذبابى سزى يرتميه * وهواى نفس كلابى سزك اوزر يكزه هجوم ايتميه ﴿ مثنوى ﴾ آنچنانكه شعشعهٔ در پاش اوست * شمس دنيادر صفت خفاش اوست * هفت چرخ ازرقى درق اوست * يك ماه اندرتب ودردق اوست) آنجلين كه اون ستارهٔ بى جهتك شعشعهٔ در پاشيدر شمس دنيا صفتده آنك خفاشيدر يدى ازرقى اولان چرخ آنك رقيت وعبوديتنده در ايك ماه انك تبنده ودقنده در اوضميرى ستارهٔ بى جهتنه مانداولور رق كسر رايله قوله وقوللغه دير لر تب حمايه دير لر ودق بركونه مرضدر كه انسانى نحيف وضعيف ايلر پس تقدير كلام وتوضيح مرام بويله ديمك اولور كه اول بى جهت اولان ستارەنك در پاش اولان شعشعه سى واول لامكان

اولان نجم معنانك ضیاکستر اولان پرتوولمعه‌سی انجلین درکه بودنیاشمسی صفتده وشانده انك خفاشی مشابه‌سنده در خفاش بودنیاشمسنك نورنی ادراك ایلمکه نیجه قادر اوله مزسه بودنیاشمسی دخی اول ستارهٔ بی جهتك واول نجم هدایتك شعشعه‌سنی ادراك ایلمکه قادر اولمز ازرق لونه منسوب اولان یدی فلك اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایتك عبودیتنده در ماه پیکی بویله سریع السیرایکن آنك دردندن وآنك حسرتندن حاصل اولان ضعف ونحافتده درتب بونده درد معناسنه ودق اول درددن حاصل اولان نحافت ونحول معناسنه اولور وماهك رو بی زرد اولمسی وهرآی باشنده نحیف ولاغر اولمسی کویاکه اول نجم هدایتك دردندن رو بی زرد ولاغر اولمشدر مقصود اول نجم معنوی شریف وعالی مقدار و بوآفتاب وماهتاب اکانسبتله دنی وخد منکاردر وعاشق زار کبیر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾

زهره چنك مسئله دروی زده * مشتری بانقدجان پیش آمده)

زهره یلدزی مسئله النی اکا اورمش یاخود معنی زهره یلدزی مسئله چنکنی اکا چالمشدر مشتری یلدزی نقدجانله ایلروکلمشدر مصرع اولده چنك پنجه معناسنه ده اولق جائزومعروف اولان ساز معناسنه اولق دخی جائزدر یعنی زهره که چنکیٔ سماك ومطرب افلاکدر سؤال پنجه‌سنی اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایته اورمش ویاخود سؤال چنکنی اکاچالمش واندن کدیه قیلش وراجی اولمشدر ومشتریکه سعد اکبردرنقدجانله ایلروکلمش واول نجم هدایتدن متاع سعادتی آلمغه طالب اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾

درهوای دستبوس اوزحل * لیك خودرامی نبیند آن محل)

آنك زحل یلدزی دستبوسی هواسنده در لیکن کندوبی اکا محل کورمز یاخود معنی کندیه آنی محل کورمز دیمك اولور دستبوسدن مراد بونده تقربدروبحل بونده لایق ومستحق معناسنه استعمال اولنور وتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه زحل یلدزیکه فلك سابع اوزره بویله مرتبهٔ عالی وتأثیرقوی صاحبی برکوکب ایکن اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایتك النی اوپمك یعنی اکاتقرب ایلمك هواسنده در لکن کندوبی اول تقربه محل ومستحق کورمز ویاخود اول تقربك عظم شانندن یلدیکندن کندوبی اول سعادته مستحق بیلز زیرا بیلورکه کندیسی اول سعادت ایچون مخلوق اولمامشدر بووجه بوکونه تعبیر اولنمقله مقبول اولور وستارهٔ بی جهتك دخی توضیح وتحقیق ان شاءالله * هرستاره خانه‌داردردرعلا *

بیتنك شرحنده کلور ﴿ مثنوی ﴾

دست وپامریخ چندان خسته ازو * وآن عطارد صدقلم بشکسته ازو)

مریخ دست وپاینی اندن چوق خسته ایلدی واول عطاردآندن یوزقلم صیدی یعنی مریخکه جکردوزافلاك ودلسوز اهل خاکدر اول ستارهٔ بی جهتدن اوتری دست وپاسنی چوق مجروح وخسته ایتدی

واول عطارد کاتب فلك ایکن اول ستارهٔ بی جهتك اسرارندن اوتری یعنی انك اسرارنی تحریر ایلمکدن اوتری نیچه یوزقلم شکست ایلدی بنه انك تحقیقنه وتحریره واصل اوله مدی ﴿ مثنوی ﴾ بامنجم این همه انجم بجنك * کای رها کرده توجان بکزیده رنك * جان ویست وماهمه رنك ورقوم * هرستاره فکر اوجان نجوم) بودوکلی انجم منجمله جنکده در بویله دیو که ای جانی قومش ورنکی کزیده قیلش منجم جان اول ستارهٔ بی جهتدر وبزرنك ورقومز آنك فکرینك هرستاره سی جان نجومدر بعض نسخه ده دخی * کوکب هرفکر اوجان نجوم * واقع اولمشدر وتحقیق کلام بویله دیمك کلمشدر که بودوکلی کواکب ونجوم لسان حاللة منجم اولان کسه لر ایله جنك ایلمکده وانلره بویله دیو نصح وپندسویلمکده درکه ای بی جهت اولان جانی قومش ورنك والوانی کزیده وقبول قیلش منجم جان اول ستارهٔ بی جهت ونجم هدایت اولان روح شریفدروبزجمله مزارقام والوانزاول روح شریفك فکرینك هرستاره سی وآنك هرستارهٔ فکرینك کوکب باانارهسی جمیع نجومك جانیدر جاندن مراد بوندن اول مقدما ذکری سبقت ایلین ستارهٔ بی جهتدر که اندن مراد بوکلامك معناسی وبوکلامك متکلمنك روح شریفی اولمشدر که کلام متکلمنك صفتیدر وهمیشه آنکله قائمدر ومتکلم اصل روح الهیدر که دائما حضرت حقله قائم ودائمدرو برولی کامل اولمز الاروح احمدی وحقیقت محمدینك مظهری وخلیفه سی اولمغله چونکه روح محمدی بوجمله عالمك جانی وصور عالم آنك قالبی والوانی کبیدر پس هرمظهر حقیقت محمدیه اولان ولی کامل دخی بوصورا کوانك جانی وبوزمین وآسمان وآسمانده اولان نجوم بی پایان آنك رنك والوانی کبیدر منجملرایسه اول نجومی جان منزله سنده طوتمشلر وانلری مؤثر حقیقی زعم ایتمشلردر پس انلرك قبله سی اولان نجوم انلرله جنك ایلر واسان حاللة انلره بویله دیوسویلرکه ای بوعالمك جانی وبوکون ومکانك روح روانی مرتبه سنده اولان انسان کاملی قومش ورقوم ونقوش منزله سنده اولان نجوم وافلاکی قبلهٔ مقصود قیلش منجم بوعالمك جانی انسان کامل وولی فاضلدر وبزایسه اکانسبت رنك ورقومز واول کاملك هرفکرینك بی جهت اولان ستاره لری سبب حیات نجومدر ﴿ مثنوی ﴾ فکرکو آنجاهمه نورست پاك * هرتست این لفظ فکرای فکرناك) فکرقنی انده دوکلی نور پاکدرای فکرناك بوفکر لفظی سندن اوتریدر یعنی ای منجم وای منجم مذهبنده اولان طالب علم انجم بزکه عالمك جانی مرتبه سنده اولان روح کاملهفکراسناد ایلدك وانك هرفکرینك ستاره سی جان نجومدر دیوسویلدك ای فکرلو اولان وبوعلوم اشیائی قوت فکریه ایله بلان بولفظ فکرکه بزذکر ایلدك سندن اوتریدر یوخسه اول روح کاملك مرتبه سنده

وقتنده فکر قنی اول دوکلی نور پاکدر ومظهر سرلولاکدر پس اکا فکر استادی مجرد سکا نسبتله دریوخسه آنك علوشانه نسبتله دکلدرز یرا مظهر حقیقت محمدی اولان قطب زمان وجان جهان هرنه بی بیلورسه الهام الهی وکشف ربانی ایله بیلور قوت فکریه ایله دکل ﴿ مثنوی ﴾ هرستاره خانه دارد درعلا * هیچ خانه درنکنجد نجم ما) هرستاره علاده خانه طوتر هیچ بزم نجمنز خانه یه صغمز نجم مادیدکلرندن مراد کندی روح شریفلری اولمقده جائزدر وعین ثابته لری اولمق هم جائزدرز یرا هرکسنك عین ثابته سی فلك الهیده راسخ وثابت اولمش برنجم کبیدر که همیشه انك زمین وجودینی منور ایدیجیدر وهرکسنك روحی دخی ولایت جانده اولان آسمانده قرار قیاش برکوکب دری کبیدرپس بوکوکب صورینك افلاك اوزره خانه لری ومستقرلری واردر نته کم بوجلدك دیباجه سنده تحقیق مرور ایلشدر امامظهر روح محمدی اولان ولی کاملك نجم روحی اصلا خانه کون ومکانه صغمز نته کم بو بیت شریفله بومعنایه اشارت ایدوب بیورلر ای منجم لابدهر برستاره افلاك علا اوزره برمعین برج وخانه طوتر که اول معین اولان برج وخانه دن تجاوز ایتمکه قادر اوله مز امابزکه وارثان روح محمدی وخلفای حقیقت احمدی بز بزم نجم روحمز اصلا کون ومکانه صغمز و بروج وخانه آنی احاطه قیلز ﴿ مثنوی ﴾ جان بی سودر مکان کی درربود * نور نامحدودرا حدکی بود) بی سو اولان جان مکانه قچن کیدرنامحدود اولان نوره حدقچن اولورا کرسن دیرسك که بوجسد جانه مکان وخانه کی کلمشدر پس نامحدود اولان جان کلوب مکان وخانه یه دخول قیلمش ومحدود ومحاط اولمش اولور بوکاجواب ندر بوکاجواب اولدرکه روحك جسد ایله اواسی واکادخول وحلول قیلمسی جهتندن دکلدر بلکه روحك جسده تعلق اندہ تدبیر وتصرف ایلدیکی اعتبارایله در پس روح نامحدود جسدایله محدود اولمق لازم کلمز وبعض نسخه ده مصرع اول * جای سوز اندرمکان کی دررود * واقع اولمشدر بونسخه اوزره معنی برخانه یاقیجی ومکانی احراق وافنا ایدیجی روح مکانه قچن کیدرنامحدود اولان نورحقه قچن حدوغایت اولور حق تعالی حضرتلرینك نورنه اصلا حدوغایت وجهت ونهایت اولمق احتمالی یوقدر روح ایسه امر ربانی وانوارالهیدرهرشئ متناهی واولاینتاهیدر ﴿ مثنوی ﴾ ایلك تمثیلی وتصویری کنند * تاکه دریابد ضعیفی عشقمند * مثل نبودلیك باشد آن مثیل * تا کند عقل مجمدرا کسیل) ولیکن اصحاب یقین برتمثیل وبرتصویر ایدرلر تاکم عشقمند اولان برضعیف بونوری اول تمثیل واسطه سیله بوله واول تصویرسببیله انی فهم وادراك قیله اصحاب یقینك تمثیل ایتدکلری مثل اولمز مثال اولور تاکم مجمداولان عقله دلیل اوله وانی حقیقته واصل قیله مثیل اصلده مثال ایدی کسیله قافیه اولمقدن اوتری

الف یایه قلب اولوب مثیل دینلدی عقل مجمد طوکمش عقل دیمك اولور بعض شارحلر کسیل کاف فارسینك ضمه سیله اکرچه بریره و بریوله و برفسنه یه کوندرمك معناسنه در لیکن بوندہ دلالت ایلمك معناسنه در استعمال حسبیله دیمشلردر اکر کسیل لغتلرده بومعناره بولنورسه بود خی وجهدن خالی اولماز اما کسیل اوزمك وقطع ایلمك معناسنه کلدیکی لغتلرده مصرحدر بومعنی اوزره عقل مجمدی محللدن اوزه وانك فسرده لکن قطع ایلیه دیمك اولور کسیلده کاف نفس کلمه دن اولیوب تشبیه ایچون اولسه تاکیم مثال منجمد اولان عقلی ار یدوب سیل کبی ایلیه دیومعنی ویرلسه هم جائزاولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بی سو و بی جهت اولان مکانه قچن کیدر و بی محدود اولان نورحقه حدوجهت نیجه متصور اولور اکرچه حق سبحانه وتعالینك نوری اولان روحك حدی وجهتی اولمز ولیکن انی کاه مصباحه وکاهی مصباحه تمثیل ایدرلر وکاهی کوکب دری دیمکله تصویر وکاهی ستارهٔ بی جهت دیمکله تعبیر ایدرلر بوکونه تصویر وتعبیردن مراد اولدر که تاکیم روح اعظمك شانی بیلکه عشتمند اولان برضعیف العقل بوکونه تمثیل وتصویر واسطه سیله اول روح اعظمك شانی بیله وانك معرفتنه بوکونه مثال سبیله یول بوله پس الله تعالی نورنی مصباحه تمثیل ایتکله الله نوری همان مصباح کبی اولمق لازم کلمز وروح اعظمه ستارهٔ بی جهت تعبیرندن همان اول جهت سز برستاره کبی اولمز بلکه بونلر مثاللردر انکچون ضرب اولنور که تامنجم اولانك عقلی حقیقت معنایی بیلك جانبنه سیل کبی روان اولوب واصل معنایی فهم ایلکه دلیل اوله ﴿ مثنوی ﴾

عقل سرتیزست لیکن پای سست * زانکه دل ویران شدست وتن درست) عقل جزوی اکرچه سرتیزدر لیکن پای سستدر اندن اوتری که کوکلی ویران اولمش وتنی درست اولمشدر یعنی فسرده اولان عقل معناسنه عالم معنایی ونورخدایی تفهیم ایلمکدن اوتوری بعض امثال ضرب اولنمق لازمدر تاانی منجمد اولمادن خلاص ایدوب سیل کبی عالم معنی جانبنه روان ایلیه نعم اکرچه عقل معاش بوامور دنیویه ده وتدبیر نفسانیه ده سرتیز وموشکافدر ولیکن امور اخرویه ده وتدبیر روحانیه ده وسکون طریق زبانیه ده سست پایدر بو یولده تك و پویه قادر دکلدر آنکچون که بوعقل جزوینك کوکلی ویران اولمشدر وتنی درست و بسلامتش

﴿ مثنوی ﴾ عقلشان درنقل دنیا پیچ پیچ * فکرشان درترك شهوت هیچ هیچ) انلرك عقلی دنیانك نقلنده پیچ پیچدر انلرك فکری ترك شهوتده هیچ هیچدر یعنی بووصف مذکورایله موصوف اولان کسه لرك عقلی دنیانك نقلنده یعنی حفظنده ونفعنده طولاشمش وفکرلری ترك شهوت نفسانی ایلکده هیچ برشی دکلدر مقصود بونلرك عقلی دنیانك نفع وفائده سنه زیاده طولاشمش وتعلق وتقید

قیلمش وبو نلرك نفسی مشتهیات نفسانیه بی ترك ایلمك خصوصنده لاشئ اولمشدر
دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ صدرشان دروقت دعوی همچوشرق * صبرشان
دروقت تقوی همچو برق) انلرك صدری دعوی وقتنده شرق کبیدر انلرك
صبری تقوی وقتنده برق کبیدر یعنی اول عقل معاش صاحبلرینك قلبی دعوی
وقتنده آفتاب کبی شعشعه اوریجی وانلرك تقوی وطاعت وقتنده صبر
وتحملری برق کبی زائل اولیجی وفی الحال کلوب کیدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾
عالمی اندر هنرها خودنما * همچو عالم بی‌وفا وقت وفا) هنرلرده خودنما
برعالمدر اماوقت وفاده عالم کبی بی وفادر عالمیست تقدیرنده در ودخی همچو
عالم بی‌وفاست تقدیرنده در یعنی بوطائفه شول برعالمدر که هنرلرده کندو بی
کوستریجیدر وفا وقتنده عالم کبی بی وفادر لابد عقل معاده واصل اولمیوب عقل
معاشده قلان عالمك صفتی وشانی بودر البته هنرلرده کندو بی کوستریجی وکندوبی
کوریجی وشهرت ور یاست ایستیجی اولور اما اکر وفا ایلمکه کلسه بی‌وفا اولورمثلا
بوزمانه علماسی کبی که وفاوصلاحدن وجودلرنده اثربوق امابی وفالقده هر برینك
آثاری چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ وقت خود بینی نکنجد درجهان * درکلوومعده کم
کشته چونان) خود بینلك وقتنده جهانه صغمز اما کلوومعده ده نان کبی کم
اولمشدر یعنی بوعقل معاش مرتبه سنده قلان علمای رسوم خود بینلك وقتنده جهانه
صغمز وکمال کبرندن اهل حقه سرفروقیلمز ولکن بوغاز ومعده هواسنده نان کبی کم
اولمش وانك حرصنه اسیر اولوب قالمش ﴿ مثنوی ﴾ این همه اوصاف شان
نیکوشود * بدنماند چونکه نیکوجوشود) نعم بونلرك بودوکلی اوصافی نیکواولور
چونکم نیکوجواوله بدقالمز بو بیت سؤال مقدره جواب اولورکاش برسائل سؤال ایدوب
دیرکه بونلرك اوصافی نیکواولمزبو بله قالورمی جواب بیوررلر که انلرك بودوکلی اوصاف
قبیحه سی نیکو اولور چونکم بونلر ایلك طالبی اولهلر بونلرده بدصفت قالمز بعض
نسخه ده نیکو جو یرینه نیکو خو واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی بونلرده
بدخولك قالمز چونکم بونلرایوخویلو اوله دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ کرمنی کنده
بود همچون منی * چون بجان پیوست باشد روشنی) اکرچه بنلك منی کبی کنده
اولور چونکم جانه اولشه روشنلك بولور یعنی اکرچه قوقش وبدبوی اولمش
برشیدر لکن جانه متصل اولدقده روشنلك بولور واندن حیات آلور وانسانیت
مرتبه سنه واصل اولور کذلك کبروانانیت دخی اکرچه حد ذاتنده برمردار قبیح
خصلتدر ولکن چونکم اول کبروانانیت صاحبی برجان پاکه واصل اوله وانکله نیچه
مدت انسیت والفت قیله اندن روشنالق بولور وتبدیل اخلاق قیلور وحیوانیت
صفتلرندن قورتلور اوصاف ملکیه ایله متصف اولور وانسانیت مرتبه سنی بولور

﴿ مثنوی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ هرجمادی کوکندرو درنبات * ازدرخت بخت اورویدحیات)
هر برجماد که اونباته توجه ایلیه انك بخت ودولتی درختدن حیات بتروحیات
صاحبنه غدا اولمق مرتبه‌سنه یتربونده جماددن مرادآب وخاکدرونبات مطلقا
زمیندن بتن نامیاته دیرلر وآب وخاك مرتبه سیکه جماد مرتبه‌سیدر اسفل جمیع
مراتبدر ونبات مرتبه‌سی اندن اعلادر وحیوان مرتبه‌سی نبات مرتبه‌سندن
اعلادر ﴿ مثنوی ﴾ هرنباتی کان یجان روآورد * خضرواراز چشمهٔ حیوان
خورد) هر برنبات که اول جانه یوزکتوره خضر کبی چشمهٔ حیواندن ایچر یعنی
زمینده بتن هر برنباتکه جان صاحبی اولان برکسه‌نك وجودنه توجه فیله واکاغدا
اوله خضر پیغمبر علیه السلام کبی آب حیواندن ایچر وممد حیات اولور وعین
حیات اولور عین حیات اولمق مرتبه سن بولور ﴿ مثنوی ﴾ بازجان چون
روسوی جانان نهد * رخت رادرعمر بی پایان نهد) چونکم کیروجان جانان
جانبنه توجه ایلسه رخت واسبابنی عمر بی پایانده قور یعنی چونکم جان حیوانی
یوزنی جانان جانبنه قویه ومظهر جانان اولان برانسان کامله اویه لابداول جان
رخت واسبابنی بی پایان اولان عمرده قور وابدی وسرمدی اولان حیاته وسعادته
واصل اولور والعیاذ بالله من الحور بعد الکور اکر برجان انسان مرتبه‌سنه
کلدکدنصکره جانان جانبنه توجه قیلسه وانك قربنی ولقاسنی طالب اولمسه بلکه
حیوانیت مرتبه‌سنه توجه قیلسه واندن دخی تنزل ایدوب جمادات کبی * صم بکم
عمی فهم لایعقلون * کلامنك مفهومنه مظهر اولسه وانعامدن اضل اولمق
مرتبه‌سنی بولسه انك عمری وکندیسی ضائع اولور وخیردن وسعادتدن محروم
قالور پس بوکونه کسه‌لرده اصلا خیروشرف اولمز خیر وشرف جانان شهرنه
متوجه اولان کسه‌لرك وجودندهاولورنته کم بوسرخ شریف بومعنایه دلالت قیلور

﴿ سؤال سائل واعظی راازمرغی که برسر ربض شهری نشسته بود سراوفاضلترست ﴾
﴿ وعزیز تروشریفتر ومکرمتر بادم اوجواب دادن واعظ سائل رابقدرفهم او ﴾

سائلك بریسی واعظه برمرغدن سؤال ایلسیدرکه اول مرغ برشهرك
باروسی اوسستنده اوتورمش ایدی اول قوشك باشیمی فاضلتر وعزیز
تروشریفتر ومکرمتردر یاآنك قویروغیمی واعظك دخی سائله آنك فهمی مقداری
جواب و برمسنك بیانندهدر ﴿ مثنوی ﴾ واعظی راگفت روزی سائلی *
کای تومنبرراسنی ترقائلی) برواعظه برکون برسائل سؤال ایدوب دیدیکه ای واعظ
سن منبرك سنی رك قائلی سن یعنی واعظلر کرسیسنك سن اولورق وروشنزك قائلی سن که
هرمسئله بی مستعینه برخوش بیان ایلرسن وهرمشکلی طالب حل اشکال اولان
کسه‌لره فتح وحل ایدوب برخوش سوبلرسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ یك سؤالستم

بکوای ذولباب * اندرین مجاس سؤالم راجواب * برسر بار و یکی مرغی نشست *
ازسروازدم کدامینش بهست) ای ذولباب بنم برسوء الم واردر بومجاسده بنم
سؤاله جواب سو یله یعنی لبلر ومعرفتلر صاحبی بنم اول سوء اله بومجلسده جواب
ویروب انی بکا افهام واعلام ایله بارونك باشی اوزره برقوش اوتوردی اول قوشك
باشندن وقویروغندن قنغیسی ایودر بکابومسئله بی بیان ایله دیدی ﴿ مثنوی ﴾
گفت اگررویش بشهرودم بده * روی اوازدم اومیدان گه به * ورسوی شهرست
دم رویش بده * خاك آن دم باش وازرو بش بجه) واعظ سائله دیدی و بومسئله بی
اکابووجه ایله تعلیم ایلدی اگراول قوشك یوزی شهره وقویروغی کوی طرفنه
ایسه انك یوزی ای سائل بیل که قویروغندن یکدر واگرانك یوزی کوی جانبنه
ایسه وقویروغی شهر جانبنه ایسه اول قویروغك خاکی اول وانك یوزندن صچره
واعراض قیل بونده قویرقدق مراد جسدورویدن مراد قصدوهمت اولور
مثلا برکسه نك اهل دنیا ایچنده قصدوهمتی شهر حقیقت جانبنه کورسك واصحاب
طریقتله اهل معرفته مائل ومحب مشاهده قیلسك انك قصدوهمتی جسدندن
شریف وفاضلدرانك توجه وهمتك بنده وخاکی اول و برکسه نك دخی جسدی
صلحاوعرفا ایچنده اولسه ولیکن انك همتی وتوجهی دنیایه واهل دنیا جانبنه
اولسه آنك جسدی همتدن وتوجهندن فاضلتر وشریفتردرانك جسدنك قولی
اول ولیکن همت وقصدندن اعراض واجتناب قیل ﴿ مثنوی ﴾ مرغ
باپرمی پردتا آشیان * پرمردم همنست ای مردمان) عاشق کالوده شددر خیروشر
* خیروشر منکر تودر همت نگر) قوش آشیانه دك پرو بالله اوچارای مردملر
مردمك پری همتیدر برعاشقکه خیرده وشرده آلوده اولدی سن آنك خیروشرینه
باقمه همتنه باق همت قلبك قصدنه وتوجهنه دیرلر وفی الحقیقه همت انسانه
پرو بال کبی اولمشدر * ولهذا المرء یطیر بجناحی الهمة والنیة * دینمشدر قوش
یواسنه دك پرو بالله اوچدوغی کبی مردم صاحب هوش دخی همت ونیت
قنادلریله اوچار ومراتب سفلیه دن ایلروکچر آشیانهٔ اصله ومقام وصله ایرر پس
فچن برعاشق خیرده وشرده آلوده کورسك سن انك خیرینه وشرینه نظرایله بلکه
همتنه ونیتنه نظر ایله که (همة المرء قیمته) دیمشلردر آنك همتی آنك بهاوقیمتیدر
چونکم اول عاشقك که همتی حضرت حقه اوله اکاهیچ قیمت و بها اولمق ممکن
اولمز چونکم انك همتی عالی اوله صورتا خیروشرایله آلوده اولمسی ودون وسفلی
مرتبه ده قالمسی اکاضرر و برمز ﴿ مثنوی ﴾ بازاگر باشد سپیدو بی نظیر *
چونکه صیدش موش باشد شدحقیر) بازاگر سپید و بی نظیر اوله چونکم انك
صیدی موش اوله اول حقیر اولدی یعنی برکسه فرضی بازسپید کبی بی نظیراولسه

وشاه جهانك مقبولی ومحبوبی کلسه چونکم اول کسه نك صیدوشکاری موش کبی حقیر اولان دنیا وآنك دولتی اوله لابداولدخی دنی وحقیر اولورا کرچه بحسب الصوره والمرتبه شریف ایسه ده زیرا هرکس همتیله وزن فیلنور اکر صورتی ومنصبی نظیف وشریف وهمتی دون وحقیر ایسه اول دخی دون وحقیر اولور واکر صورتی ومقامی دون وحقیر ایسه ولیکن همتی عالی وشریف ایسه اول کسه عالیقدر اولور واکا شریف وعالی منزلت دینور ﴿ مثنوی ﴾ ور بود جغدی ومیل او بشاه *ازد وصد بازست زوصورت مخواه) واکر برجغد اوله وانك میلی شاهه اوله اومعناده ایکی یوز بازدرانمدن صورت ایستمه بعض نسخه ده (اوسر بازست منکر درکلاه) واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی اول جغد بازك باشیدرسن کلاهه نظر ایلمه دیمك اولور بعض نسخه ده دخی سره ضمیرله واقع اولمشدر که نیکو وبرکزیده معناسنه اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولور که واکر فی المثل جغد کبی بروبرانه نشین خور وحقیر کسه اولسه ولیکن انك میل وتوجهی شاه حقیقی جانبنه اولسه وکیجه وکوندز انك رضاسنی ولقاسنی طلب قیلسه اول معنی نیچه یوزشهباز کبیدرسن اندن صورت بازده اولمغی ایستمه وآنك طریقت وشریعت شهبازلرینك هیئتنده ولباسنده اولمسنی طلب ایلمه زیرا مقصود صورت دکلدر سیرتدر برکسه ده که شهباز طریقت اولمرك سیرتی اوله اول همان شهبازان طریقت عداداندن عد اولنور واول کسه ده که شهبازان طریقت اولان سرفرازلرك هیئت وصورتی اوله ولیکن سیرتی جغدلر وخفاشلر سیرتنده اوله اول کسه هم معناده جغدر وخفاشلر زمره سندن عداولنور پس * ان الله یحب معالی الهمم ویبغض سفسافها * حدیثنك موجبنجه حق تعالی حضرتلری همتلرك عالیسنی سورودنی وحقیرنه بغض ایلر وهم عالیه صاحبی اولان مراتب عالیه بولور وحضرت حقك قربنه واصل اولور وبو همتك مراتبی عندالله چوقدر ﴿ مثنوی ﴾ آدمی برقدیك طشت خمیر * برفزود ازآسمان وازاثیر * هیچ کرمنا شنید این آسمان * که شنید این آدمی پرغمان) آدمی برخمیر طشتنك قدی اوزره در اما آسمان واثیردن زیاده اولدی برقدر یك طشت خمیردخی بعض نسخه ده واقع اولمشدر بونده طشت خمیردن مراد خمیر تکنه سیدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که آدم اوغلی بحسب الصوره برخمیر تکنه سی قدر قداوزره ایکن آسماندن وفلکدن انك مرتبه سی زیاده اولدی ومعنی یوندن اوچرخ بریندن ارفع واعلی کلدی زیرا بوآسمان هیچ کرمنا کلامنی ایشتدیمی بومقرردر که ایشتمدی که اول کرمنا کلامنی بوپرغم اولان آدمی ایشتدی اکثر نسخه ده غمان واقع اولمشدر که غمك جمیعدر کاه اولور که فصحا ذوی العقولدن اولمین شیلری دخی زائد وناقص اولدیغی اعتبارله الف ونونله جمع

ایدرلر مثلا شبان و روزان کبی پس غمان دخی غمك جمی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه بوآسمان صورتا بویله عالیشان ایکن هیچ حضرت یزدان طرفندن * ولقد کرمنا * قولنی ایشتدیمی که بوغملر ایله مملو اولان بنی آدم آنی ایشتدیکه حق سبحانه وتعالی ولقد کرمنا بنی آدم * بیورمغله انی مکرم ومشرف ایتدی بوندن معلوم اولدیکه سکا جسیم وصورت شکل عظیم اولمغله قدر واعتبار بوق ایمش بلکه نظر عقل ومعرفته وعلمه وحسن سیرته ایمش ﴿ مثنوی ﴾

برزمین وچرخ عرضه کرد کس * خوبی وعقل وعبارات وهوس * جلوه کردی هیچ تو بر آسمان * خوبیٔ روی واصابت در کمان) مثلا برکسه زمین اوزره وچرخ اوزره کندی خوبلغنی وعقل وعبارات وهوسنی عرض ایلدیمی بومقرردرکه ایلدی هیچ برعاقل کندی جمالنی وعقلنك کمالنی وعبارات ومقالنی وهوس بالنی اجرام عالیات اولان آسمانه ودخی بوزمین بی کرانه عرض ایلدی وبو یله دیوسو یلدیکه ای زمین وآسمان بنم بولطافت جمالی وعقل وکمالی کورك وبنم بعض آثارمه نظرایرکورك وبن نیجه عالیقدر اولدیغمی انکن بیلك بلکه حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم بوآسمان وزمینه کندینك کمالنی وآثار صنعنی عرض ایلمشدر وانلر * فاعتبروایا اولی الالباب * فاعتبروایا اولی الابصار * دیوسویلمشدرکورکه اماناتی بواجرام عالیاته وارضه وجبال راسیاته * اناعرضنا الامانة) آیت کریمه سنك موجبنجه اولاعرض ایلدی بوجمله سی اول امانتی کوترمکه استعدادلری اولمدیغندن آنی حامل اولمقدن اباواشفاق ایلدیلر اماانسان صورتا بویله ضعیف وحقیرا یکن اول آسمان وزمینك کوترمدیکی امانتی کوتردی وممکن اولدیغی مرتبه آنی محلنه یتوردی هیچ سن آسمان جانبنه جلوه ایتدکمی خوبیٔ روی ایله وکاندہ اولان اصابتله * بخوبیٔ روی وبااصابت درکمان تقدیرنده درکمان ضم کافله ظن معناسنه وفتح کافله قوس معناسنه هم اولمق جائزدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای عاقل اولان کسه هیچ خوبیٔ روی ایله وفکروظنده اصابت ایتمکله و یاخود سهمانك تیرنده اصابت ایتمکله آسمان جانبنه جلوه ایلرمیسن وای آسمان بنم کوزل یوزمی کورو بنم فکرده وظنده اصابت ایلدیکمه و یاتیرانداز اولدیغمه نظرایله دیوسویلرمیسن بومقرردرکه جلوه ایلرسن ونه انلره خطابابو کونه سوزسویلرسن امابرعاقل وذی روح اولان انسانه کندی خوبیٔ رویکی ولطف خویکی عرض ایلرسن واکابعض هنرکی سویلرسن

﴿ مثنوی ﴾ پیش صورتهای حمام ای ولد * عرضه کردی هیچ سیم اندام خود * بکذری زآن نقشهای همچوحور * جلوه آری باعجوزنیم کور) حمام صورتلرینك اوکنده ای ولد هیچ کندی سیم اندامکی عرض ایلرمیسن اول حورکبی اولان نقشلردن کچرسن نیم کور اولان عجوزه یه جلوه کتوررسن یعنی

ای اوغل حمام دیوارنده رسم اولمش بی روح اولان صورتلرك اوكنده هیچ كندیكك لطیف اولان سیم اندامكی عرض ایلرمیسن وانلره بنی كورك دیوسو یلرمیسن بومقرردركه كندیكی عرض ایلرسن وبنی كورك دیوسو یلرسن بلكه اول حور مثال اولان نقوش جمیله دن كذر ایلرسن وضعیف البصر اولان عجوزه كاوب جاوه ایلرسن وهر سویلیه جكی اكاسویلرسن * نیم كور كورمكده ضعیف اولان كسنه یه دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ درعجوزه چیست كایشانرانبود * كه ترازآن نقشها باخودربود * تونكویی من بكویم دربیان * عقل وحس ودرك وتدبیر ست وجان) عجوزه ده نه وارایدیكه انلر ایچون اولمدی كه بنی اول تفكردن كندیسنه قاپدی ای ولدسن انی سویلرسك بن آنی بیاناسویلرم عقل وحس ودرك وتدبیر وجان واردر یعنی عجوزه نك وجودنده نه خصلت ونه حالت واردر كه اول حمام نقشلری ایچون اولمدی كه سنی اول عجوزه اول نقشلرله معامله ومكالمه قبلقدن كندی جانبنه جذب ایدوب قاپدی اكرسن اول عجوزه نك وجودنده اولان خصلت وحالتی سویلرسن بن سكاانی بیان ایتمكله سویلیم واول عجوزه نك وجودنده عقل وحس ودرك وتدبیر وجان واردر كه سنی كندیسنه انلرایله جذب ایلر وبواوصاف وخصال حمام دیوارنده اولان صور جمیله ده یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ درعجوزه جان آمیزش كنبست * صورت كرمابهاراروح نیست * صورت كرمابه كرجنبش كند * درزمان ازصد عجوزت بركند) عجوزه ده آمیزش كن برجان واردر اما كرمابه لر صورتنك روحی یوقدر حمامك صورتی اكرجنبش ایده اول صورت فی الحال سنی یوزعجوزه دن قوپرر یعنی عجوزه نك وجودنده امتزاج ایدیجی برجان واردر سنی اول واسطه ایله كندی جانبنه جذب ایدر اما حماملر دیوارنده اولان صور منقوشه نك عقل وروحی یوقدر اول اجلدن سن آنلرله الفت وانسیت قیله مزسن اكرحمامك صورتی جنبش وحركت ایلییدی وسكا ذی روح اولان انسان كبی لطیفه وشیرین سوزلر سویلییدی فی الحال سنی یوزدانه قاریدن قوپار ردی وكندیسنه حریف ومصاحب قیلوردی زیرا حمام دیوارنه كاه اولور كه استاد نقاش برملیح صورت نقش ایلر كه آدم آنك شكل موزونده حیران اولور ولیكن انسانك طبعنده اكامیل ومحبت قویمز فی الحقیقه اكراول صورت ملیحه ذی روح اواوب حركت ایلسه وسوز سویلسه قاریدن مخاطبك كوكلنی قوپاروب كندوسنه اسیروعاشق ایلییدی چونكم بودوكلی نقوش وصوردن مقصود عقل وجان ایمش معلوم اولدی كركدر كه صورت قیدندن كچوب طالب عقل وجان اوله سن وبو صور اكواندن مراد نه ایمش آنی بیله سن ﴿ مثنوی ﴾ جان چه باشد باخبراز خیروشر * شاد بااحسان وكریان ازضرر) جان نه اوله خیروشردن باخبر اوله احسانله شاد

وضررردن كريان اوله يعنى جاندن مراد مجرد حيات دكلدر بلكه جان نه اوله
ديرسك خيردن وشردن خبردار اولندر واحسانله شاد اولان وضررردن اغلياندر
يوخسه خيردن وشردن خبردار اولمينه واحسانله شاد اولوب ضررد ن كريه
قيلمينه جان ديمزلر ﴿ مثنوى ﴾ چون سروماهيت جان مخبرست * هر كه
اوآكاه تر باجان ترست * روح راتأثيرآكاهى بود * هر كرا اين بيش اللهى بود)
چونكم جانك سروماهيتى علم وآكاهلقدر هرشول كسه كه اول آكاهتر باجانتردر
روحك تأثيرى آكاهلق اولور هركك كه بوآكاهلغى زياده اللهى اولور مخبر فتح
ميم وفتح بائله مصدر ميميدر خبرت معناسنه خبرت علم وآكاهلغه ديرلر يعنى چونكم
جانك ماهيتى وسرى علم وآكاهلقدر هرشول كسه كه زياده متنبه وآكاهدر اول
كسه زياده جانلودر روحك تأثيرى آكاهلقله اولور وآكاهلغى اولمين روحك تأثيرى
اولمز پس هرشول كسه يه كه بوآكاه وخبرداراولمق زياده اوله اول كسنه اللهه منسوبدر
واكا اهل الله و عالم ربانى دينور ﴿ مثنوى ﴾ اقتضاى جان چواى دل
آكهيست * هر كه اوآكه بود جانش قويست * خود جهان جان سراسر
آكهيست * هر كه بى جانست ازدانش تهيست) اى دل چونكه جانك
اقتضاسى آكاهلقدر هرشول كسه كه آكاه اوله آنك جانى قويدر جان جهانده
خود سراسر آكاهلقدر هركه جانسزدر دانشدن تهيد ر يعنى اى دل جانك
اقتضاسى لابد خداى تعالى حضرتلرندن آكاه اولمق وآنك اوصافنى وشانى
بيلكدر پس هرشول كسه كه حق تعالى حضرتلرندن آكاه اوله وآنك اوصافنى
وشانى بيله آنك جانى قويدر جهان جان خودباشدن باشه آكاهلقدر اصلاانده
جهل وغفلت نسيانى بوقدر پس هرشول كسه كه بى جان اوله علم ودانشدن
خاليدر لابد حق تعالينك ذاتنه وصفاتنه عالم اولمق حيات ابديه بى مقتضى اولور كه
جاندن مراد حيات ابديه در وحيات ابديه دخى لابد حق تعالينك ذاتنه وصفاتنه
عالم اولمغى مستلزم اولور پس بى جان اولان دانشدن تهى و بى دانش اولان دخى
جاندن تهى اولمق مقرردر انكچون حضرت نبى عليه السلام * الناس كلهم موتى
الاالعالمون * بيوردى ﴿ مثنوى ﴾ چون خبرهاهست بيرون زين نهاد *
باشداين جانهادر ان ميدان جاد) چونكم بوطبيعتدن خارج علملر وخبرلر واردر
بوجانلر اول ميدانده جاداولور يعنى بوطبيعتك بيلديكى خبرلرك وعلمرك وراسنده
نيچه اخبار واسرار واردر بوطبيعى اولان جانلر ونفسانى اولان روحلر اول ميدانده
جاد مقوله سيدركه اومقامده بوطبيعى اولان روحلرك سر بيلسى وآكلسى بوقدر
پس بوروح بى علمله عالم اولان روح الهينك مابينده تفاوت فتى چوقدر
﴿ مثنوى ﴾ جان اول مظهر دركاه شد * جان جان خود مظهر الله شد)

جان اول مظهر درگاه اولدی جان جان خود مظهر الله اولدی جان اولدن مراد علمی وآگاهلغی اولمین جاندروجان جاندن مراد عالم وآگاه اولان جاندر علمی اولمین جان حق تعالی حضرتلرینك درگاهنك مظهری اولدی یعنی عبادت وخدمت مقامنده قالدی اما جانك جانی که علم وعرفانی اولان انساندرجمیع صفاتی مستجمع اولان مسمی اللهك مظهری ومرآتی اولدی واكا خلیفه كلدی

﴿ مثنوی ﴾ آن ملائك جمله عقل وجان بدند * جان نوآمد كه جسم آن شدند * ازسعادت چون بران جان برزدند * همچوتن آن روح راخادم شدند) مثلا اول ملائكه جمله عقل وجان ایدیلر انلر دنصكره جان نوكلدی كه آنك جسمی اولدیلر چونكم ملائكه سعادتدن كندیلرینی اول جانه اوردیلر تن كبی اول روحه خادم اولدیلر یعنی اول آدم حضرتلرینه سجده قیلان ملائكه جمله سی عقل وجان ایدیلر ولیكن انلرده علم وعرفان یوق ایدی انلردنصكره برجان جدید وعالم رشید كلدیكه اول علم وعرفانی اولمین ملكلر اول جان جدیدك جسمی منزله سنده اولدیلر واكا تعظیم وانقیاد قیلدیلر وانی خلیفهٔ الهی ومظهر ربانی بیلدیلر واكا سجده قیلدیلر چونكم سعادتدن اول علم وعرفان صاحبی اولان جانه كندیلرینی اوردیلر وانك خدمتنده واطاعتی مقامنده طوردیلر تن كندی نفخهٔ الهی اولان روحنه خادم اولدیغی كبی اول ملكلردخی اول روح پرفتوحه خادم اولدیلر واول خلیفهٔ حقه اطاعت وانقیاد قیلدیلر وآنك كمال علم وعرفانی كوروب * سبحانك لاعلم لنا * دیو كندیلردن علمی نافی اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن بلیس ازجان ازان سر برد بود * یك نشد باجان كه عضو مرده بود * چون نبودش آن فدای آن نشد * دست بشكسته مطیع جان نشد) اول ابلیس جاندن اندن اوتری باش ایلتمش ایدی جانله براولدی زیرا عضو مرده ایدی چونكم اول ابلیسه اول جان آگاه اولمدی اول جان آگاهك فداسی اولمدی شكسته اولان الجانه مطیع اولمدی یعنی اول ابلیس لعین مظهر الله وعالم وآگاه اولان جاندن اول سیبدن باش چكدی واعراض ایتدی واول جان آگاهله متحد ونفس واحد حكمنده اولمدی زیراكه عضو مرده مشابه سنده ایدی انكچون اول جان آگاهك حیاتی اكا سرایت قیلمدی وآنك حیات طیبه سندن اول خبیث زمرهٔ ملائكه حیات بولدیغی كبی حیات بولمدی چونكم اول جان آگاهدن اكا خبر اولمدی پس اول جانه فدا اولمدی واطاعت وانقیاد قیلمدی فی المثل اول ابلیس دست شكسته كبی ایدی جانه مطیع اولمدی چون برال قیراسه ویاخود بریده اولسه مقرردر كه جانه مطیع اولمز واندن حیات بولمز ابلیس دخی دست شكسته وعضو مرده كبی ایدی انكچون اول روح الهیدن حیات پذیر اولمدی اما ملائكه اعضای

زنده کبی ایدی اول روح الهینك حیات طیبه سندن اثر پذیر اولدیلر وحیات
نو بوادیلر ﴿ مثنوی ﴾ جان نشد ناقص کر آن عضوش شکست *
کان بدست اوست تا ندکرد هست) جان ناقص اولدی اکر انك عضوی
صندیسه که اول جانك النده در وار ایمکه قادر اولور جاندن مراد بونده
حضرت آدمدر حضرت حق اولمق مناسب ولایق دکلدر وعضودن مراد
ابلیسدر وتقدیر معنی بویله دیمك اولور که اول جان آکاه ومظهرالله اکر انك
عضوی مثابه سنده اولان ابلیس شکسته اولدیسه واکا مطیع اولمقدن کیروقالدیسه
وابا واستکبار قیلدیسه ناقص اولمدی زیرا اول ابلیس انك النده در باذن الله تعالی
اول خلیفهٔ الهی انی هست ودرست ایلمکه قادردر خلاصهٔ کلام دیمك اولور که
فین برکسه نك برعضوی کسلسه ویاشکست اولسه لابد اول کسه ناقص اولور
چونکم آدم علیه السلام حضرتلری جان کبی وملائکه اکا اعضا وابلیس اول جمله
اعضادن برعضو شکسته کبی اولدیسه پس آدم علیه السلام حضرتلرینه ابلیسك
شکسته اولمسندن ناقص اولق وهمی کلدی اول وهمی دفع ایدوب
اول جان کامل کندیسنه برعضو کبی اولان ابلیسك شکست اولمسندن ناقص
اولمدی انکیچون که اول جان کامل خلیفهٔ الهیدر وخلیفهٔ الهینك دست تصرفنده در
که انی هست ودرست ایلیه و(اسلم شیطان علی یدی) دیوسو یلیه که خلیفه عنداهل
التحقیق مستخلفك عینیدر مستخلف جل شانه شیطانی هست ودرست قیلغه
وانی مظهر هدایت ایلیوب اسلامه کتورمکه قادردر کذلك آنك خلیفه سی دخی
کندینك ارادتیله وقدرتیله اول عضو شکسته مثابه سنده اولان شیطانی هست
ودرست ایدوب مهتدی قیلغه قادردرولهذا قال فی حق نبیه (وانك لتهدی الی
صراط مستقیم) پس ابلیس آدمدن کسلکله آدم ناقص اولمدی بلکه ابلیس
اول جان کاملدن مقطوع اولمغله ناقص اولدی ﴿ مثنوی ﴾ سردیکر هست
کوکوش دکر * طوطیٔ کومستعدان شکر * طوطیان خاص راقندیست ژرف *
طوطیان عام ازآن خوربسته طرف) بومحلده سردیکر واردر فنی غیری قولاق
اول شکره برمستعد طوطی فنی خاص اولان طوطیلر ایچون برعظیم شکرف قند
واردر عام طوطیلرینك اول خوردن طرفی باغشلنمشدر یعنی جان کاملك برعضوی
مثابه سنده اولان ابلیسك شکست اولمسی وانی هست ودرست ایلمسی اول روح
اعظمك النده اولمسی خصوصنده برآخر سرواردر که بوسری برکوش استماع
ایلیه من اکابرغیری قولاق کرکدرکه اول جان قولاغیله استماع قیلنور وذوق
وجدانله فهم اولنور بوشکر معنایه لایق ومستعد برطوطی فنی که بوعظیم اولان
شکر معنویدن اکا اعطا ایلیم وخواصه لایق اولان شیرین سوزلری اکاسویلیم

بو باغ حقیقتك خاص اولان طوطیلری ایچون رعظیم ذی شان قند معنوی
واردر که نطق اولمین ورمز ونکته بیلین عوام طوطیلر بنك اندن کوزی بغلنمشدر
خاص الخاص اولان عارفلرك لذت الدقلری شکر معنی نه کونه معنادرانی کوره مزلر
واندن حظ ولذت المغه قادر اوله مزلر زیرا اول عظیم الشان اولان قند معنی
بو عوام سیرت اولان کسه لرك غداسی دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کی چشددرو یش
صورت زان زکات *معنیست آن نه فعولن فاعلات)صورت درو یشی اول زکات
روحانیدن فچن طاتر اول معنیدر فعولن فاعلات دکلدر یعنی بزکه (سردیکر
هست کوکوش دیکر) دیدك اول سردیکر بزم خزینهٔ اسرارمزدن برزکاتدر که
اکابی وجود اولان فقیر معنوی لایق اولور واندن فانی فی الله اولان درویش
معنوی حظ آلور ولذت بولور اول زکات سریدن درویش صورت فچن طاعم
اولور ولذت بولور اول سره متعلق اولان زکات معنادر فعولن فاعلات دکلدر که
آنی وزنه کتورم وسائر کلمات منظومه کبی انی نظم مرتبه سنه یتورم فرضا اول
معنوی اولان زکاتی اکر وزنه کتورسم ونظم وترتیب مرتبه سنه یتورسم صورتا
درو یش اولنلر مجرد فعولن فاعلات بیلکله اول سر ومعنایی بیلکه قادر اوله مزلر
ومطلق اشعار وابیات اوقومغله وانلرك الفاظندن مستفاد اولان معنایی فهم قیلمغله
اول سر ومعنایی هم فهم قیله مزلر بو معنوی اولان زکاتدن حظ المغه درو یش
معنوی اولمق وتحصیل استعداد قیلمق شرطدر ﴿ مثنوی ﴾ ازخر عیسی
در یغش نیست قند * لیك خر آمد بخلقت که پسند * قند خررا کر طرب انکیختی *
پیش خر قنطار شکر ریختی) خر عیسادن اول عیسانك شکری در یغ دکلدر لیکن
خر خلقتده که پسند کلدی وصمانی قبول ایدیجی اولدی قند حماره اکر طرب قوپره
ایدی خراوکنه شکر قنطاری دوکیلوردی بیت اول سؤال مقدره جواب اولور
کائن برکسنه دیر که قندستان معانینك صاحبلرینه لایق اولان بودر که هر کسه
معنی شکرلرینی واهب اولهلر وکسه دن انی در یغ ایتیوب هر کسه انی اعطا
وسخا قیلهلر بیورلر عیسی مشرب اولان صاحب سعادتك کندی مرکبندن قند
دریغ دکلدر لیکن خر خلقتده شکردن معرض اولدی وعلف قبول ایدیجی کلدی
اکر اول صاحب دولت اول خره مرحمت ایدوب انك اوکنه وافر شکرلرد وکسه
اصلا اکا میل ورغبت کوسترمز و برمقدار کاه اول حماره یك قنطار شکردن احب
والذدر اکر قند معنوی وشکرر وحانی خر سیرت اولان درویش صورته وعوام
طبیعته طرب و یریدی ونشاط انکیز اولیدی اول عیسی مشرب اول خر سیرتك
اوکنه نیچه قنطار معنی شکرلرین دوکه ایدی بووجه دخی جائزدر که دینه اول
خرك اوکنه قنطار شکرد وکلیدی ریختی متعدی اولورسه فاعلی عیسی اولورولازم

اولورسه اکافاعل لازم کلیوب معنی بووجه مشروح اوزره اولور ﴿ مثنوی ﴾
معنی نختم علی افواههم * این شناس اینست رهرو رامهم) نختم علی افواههم
کلامنك معناسی بونی اکله رهرو اولنه بومهمدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك
کلامنك ظهری وارو بطنی واروحدی واروه مطلعی وارپس سوره یس ده * الیوم
نختم علی افواههم * یوردیغی آیت کریمه سنك ظاهر اولان معناسی یوم آخرتده
کفارك واهل انکارك حق تعالی آغزلرینی مهرلمکدر چونکم انلرك آغزلری مهرلنه
انلر برسوزی سویلمکه و برشبهٔ دخی آغزلری ایله تناول ایلمکه قادر اوله میه لر
پس بوآیتك مفهومنه چوق کسه لر بودنیاده مظهر اولمشدروحق تعالی حضرتلری
انلرك آغزنی حق کلام سویلمکدن وشکر معنایی تناول ایلمکدن باغلمش وختم
ایلمشدر پس بوآیت کریمه برسبیله انلره دخی اشارتی شامل اولور و باطنی اولان
معنی حسبیله بوذکر اولنان معنایه هم بوآیت کریمه دلالت قیلور پس (نختم علی
افواههم آیتنك بومعناسنی فهم ایله وراهرو اولان سالکه اهم والزم اولان اصل
بومعنایی فهم ایلمکدرانکچونکه راهرو اولان صوفی فردایه منتظر اولمزبلکه اسرار
قیامتی حالا بودنیاده کورمکه سعی ایلر چونکم راه حق وحقایق شناس اوله
ومعنایی فهم قیله * تموتون کماتعیشون وتحشرون کماتموتون * حدیثنك موجبنجه
بیلورکه هرکسه نه کونه صفت غالب اوسه لابداول صفتله یوم آخرتده حشر
اولور مثلا برکمسنه بونده حق بیلمکدن وحقی کورمکدان اعمی اوسه (من کان
فی هذه اعمی فهوفی الآخرة اعمی * حسبنجه آخرتده دخی اعمی اولور و برکمسنه
بودنیاده شکر معنیدن بی بهره قالسه آخرتده دخی حظوظ اخرویه ولذات
روحانیه دن بی بهره قالور پس عارف حالا بودنیاده برکمسنه یه اذواق روحانیه وعلوم
ربانیه بی عرض ایلراکرانك اغزی انی تناول ایلمکدن بسته اولورسه بیلورکه
حق تعالی انك آغزینه ختم اورمشدر واول کمسه آخرته اول حالت اوزره کیدرسه
اول کمسه نك اغزی هم لذات اخرویه دن محتوم اولمشدر کرکدرکه مؤمن اولان
کمسه لردهان جانندن بودنیاده ایکن اول معنوی اولان مهرلری ازاله ایدوب
انبیا واولیانك علملرندن حظاله کتوره وحضرت انبیانك بیوردیغی اوزره عمل قیله لر
﴿ مثنوی ﴾ تازراه خاتم پیغمبران * بوکه برخیزدزلب بندکران * ختمهایی
کانبیا بکذاشتند * آن بدین احمدی برداشتند) تاکم پیغمبرلرك خاتمنك بولندن
بولایکه لبدن بندکران قالقه شول برنوع ختملرکه انبیا قودیلرانی احمده منسوب
اولان دینله قالدردیلر یعنی رهرو اولنلره مهم اولان نختم علی افواههم کلامنك
معناسنی حالا بودنیاده فهم ایلك اندنصکره کندی لب ودهانی اوزره معنوی
اولان قفل وختمی کورمك وانك فتح اولمسندن اوتری خاتم انبیا حضرتلرینك
طریقنه سالك اولمقدر تاکم پیغمبرلرك خاتمی اولان سیدالمرسلین صلی الله علیه وسلم

حضرتلرینك راه شریفنه سالك اولمق جهتندن بولایکه سنك اب ودهانكدن
اول ثقیل اولان قفل معنوی قالقوب زائل اوله ولب جانك كشاده اولوب علم وعرفان
لقمه لرین یوب وایمان وایقان طعاملریله كندوسنی سیرایلیه شول ختملریکه مقدم
كلان انبیاء عظام علیهم السلام قودیلر كتدیلر اول ختملری كشایندهٔ افعال معنوی
اولان علماء دین احمدی واسطه سیله آچدیلر ورفع ایتدیلر مقصود شول فیوضات
روحانیه وفتوحات ربانیه كه سائر انبیا ومرسلینه فتح اولمدی وانلرك امتی اول
فتوحاته یول بولمیوب آنك ابوابی بسته ومقفل قالدی فتاح مطلق اول فتوحات
لدنیه وكشوفات دنیویه یی خاتم الانبیاعلیه السلام حضرتلرینه فتح ایلیوب میسر
قیلدی وانك دین مبینی اول فتوحات لدنیه نك اقفالنه مفتاح قیلدی پس علماوعرفا
اول ختملری وقفللری دین احمدی مفتاحیله رفع ایدوب اچدیلر واول فیوضات
وفتوحاته واصل اولدیلر واندن نیچه طالملری بهره مند قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾

قفلهای نا كشاده رفته بود * از كف انافتحنا بر كشود) ناكشاده قفللر قالمش ایدی
اول قفللر انافتحنا نك كفندن اچلدی مصرع ثانی سورهٔ فتحك اولنه اشارتدر
جلد ثالثك آخرینه قریب نظر كردن پیغمبر باسیران سرخنده برمقدار تفسیری مرور
ایتدی برمقداردخی بونده لازم اولان تفسیرشریفی بودر الله تعالی حضری حبیبنه
خطابا (انافتحنالك فتحامبینا) بیوردی یعنی یامحمد بزسكا فتح ایلدك مكه یی ویاخود
خیبری وماضیله تعبیر بیورلمسی وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر كه فی الحقیقة
نزول ایتدكدنصكره حق تعالی مكه شهرنی وخیر قلعه سنی ودخی نیچه بلادی
اول حضرته فتح بیوردی فتحك صوری ومعنوی اولمغه شمولی واردر صوری اولان
فتح مثلا فتح قلاع وبلدان كبیدر ومعنوی اولان فتح كشف علوم وعرفان واسرار
نهان وفتح عالم جان كبیدر حق سبحانه وتعالی اول حضرته صوری اولان نیچه
بلدان ومعنوی اولان عالم جانی فتح بیوردی وانبیاء عظامك واصل اولمدیغی
وانلره فتح اولمدیغی علوم وعرفانی واسرار نهانی اول سلطان كائناته فتح قیلدی
نته كم بیورلر علوم وعرفان واسرار نهان خزینه لرینك ابوابی اوزره ناكشاده
قفللر وفتح اولمامش مهرلر قالمش ایدی وانبیای عظام علیهم السلام انی آچه
میوب قومش كتمش ایدی انا فتحنا قائلك كفندن اول قفللر آچلدی واول نهانی
اولان علوم وعرفان حضرت خاتم انبیایه مفتوح اولدی وانك امتنك علماسی
هم اندن وافرحظ الدی وهر بری استعدادی قدر اندن میراث بولدی ﴿ مثنوی ﴾

اوشفیعست این جهان وآن جهان * این جهان زی دین وآنجازی جنان) اول
پیغمبر علیه السلام بوجهانده واوجهانده شفیعدر بوجهانده دین جانبنه واول
جهانده جنتلر جانبنه زی زای معجمه نك كسریله واماله سی ایله جانب معناسنه در

یعنی اول سید المرسلین وحبیب رب العالمین هم بو عالمده شفیع وهم اول عالمده شفیعدر
بو عالمده دین مبین جانبنه ارشاد وهدایت ایتمکله و * اللهم اهد قومی فانهم
لا یعلمون * دیودعا قیلغله شفیعدر واول عالمده دخی جنت اعلا طرفنه
کتمکه امتی حقنده شفاعت ایدیجیدر وحق تعالی دن انلرك مغفور اولوب جنت
اعلایه داخل اولملرندن اوتری دعا قیلیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان کوید که
توره شان نما * وآن جهان کوید که تومه شان نما) اول شفیع الوری صلی الله
علیه وسلم حضرتلری بو جهانده دیر که خدایا سن بو امته یولی کوستر و بونلره
هدایت قیل واول جهانده دیر که الهی سن بونلره جمالك ماهنی کوستر تاکم
بونلر سنك جمالك ماهنی بدر منیرکبی کورملر وسنی مشاهده ایدملر ﴿ مثنوی ﴾
پیشه اش اندر ظهور ودر کون * اهد قومی انهم لایعلمون) اول حضرتك
ظهوردہ وکونده پیشه سی اهد قومی فانهم لایعلمون دریعنی اول سید المرسلین
وشفیع المذنبین حضرتلرینك عادت کریمه وظاهرده و باطنده صفت شریفه لری
عصاة امت حقنده ای بنم اللهم سن بنم قومیمه هدایت ایله بونلر بنی بیلمزلر و بنم کندیلره
نه مرتبه نافع اولدیغمه آکاه اولمزلر دیمك ایدی ﴿ مثنوی ﴾ باز کشته ازدم
اوهرد و باب * دردو عالم دعوت اومستجاب) اول شفیع الورانك دم شریفندن
هرایکی قپو اچلمشدر اول محبوب خدانك ایکی عالمده دعاسی مستجابدر یعنی اول
سید انبیانك دم مشکل کشاسندن بو دنیاده اولان دین ودیانت بابی وآخرتده اولان
رحمت ومغفرت وجنت ابوابی اچلمشدر بو عالمده واول عالمده اول سلطان کائناتك
دعاسی مستجابدر ﴿ مثنوی ﴾ بهراین خاتم شدست اوکه بجود * مثل او
نی بود ونی خواهید بود) اول نبی بوندن اوتری خاتم اولمشدر که جود و کرمدن
نه آنك مثل ونظیری اولدی ونه اولسه کرکدر یعنی اول رسول خدا بوسیدن خاتم
انبیا اولمشدر که جود وسخاده آنك مثلی اولمدی وهمدخی اولمیه در ﴿ مثنوی ﴾
چونکه در صنعت برد استاد دست * نی تو کویی ختم صنعت برتوست) چونکه
صنعتده استاد دست ایلته سن اکا ختم صنعت سنك اوزریکه در دیمزمیسن یعنی
فی المثل چونکم براستاد کامل صنعتده سائر استادلر اوزره سبقت قیلسه وجله سنه
غالب اولسه سن اکا بو صنعت ای استاد کامل سنك اوزریکه ختم اولمشدر وسنده
کمال ونهایتی بولمشدر دیمزمیسن لابد سن خود بویله براستاد کامل کورسك بویله
دیرسن پس اول خاتم جمیع انبیا حضرتلرینه بو اعتبارله خاتم النبیین دیدیلر که
نبوت انده ختم اولدی وفضائل انبیا وخصائل مرسلین انده کمال بولدی وانك
شرع شریفی هم جمیع شرایعك اسرارنی وخصائصنی جامع اولدی پس نه اندن
صکره بو صاحب نبوت کلورونه انك شریعتندن صکره بر شریعت اولور زیرا

کمالدنصکره‌سی زوالدر (الیوم اکملت لکم دینکم) آیتنك حسبنجه دین مبین کمالنی بولمش ونبوت وهرشریف صفت وخصلت اول حضرتده ختم اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ درکشاد ختمها توخاتمی * درجهان روح بخشان حاتمی) یارسول الله ختملرك کشادنده سن خاتمسن روح بخشلر جهاننده حاتمسن مصرع ثانیده اولان حاتم حاء حطیله و کسر تایله حاتم طایی دیدکاری جواد کسه نك اسمیدر لکن بونده مطلق جواد معناسنه در بو بنده غیبتدن مخاطبه التفات اولمش وتقدیر کلام بویله دیمك کلمشدر که ای کشاینده خزائن اسرار خدا وای فتاح ابواب مشکلها ختملری آچقلقده واقفال درونی فتح ایمکلکده سن خاتمسن فتح مشکلات ظاهر و باطن ایلك سکامسلم اولمش وسنده نهایت بولمشدر روح بخش اولان انبیا واولیا جهاننده‌سن حاتم جواد ومنبع فضل وداد سن که سکا معادل برماهوش وکلام حیاتبخشکه مماثل برکلام حیاتبخش کلمش وسنك لب جان بخشکله مرده دللری احیا ایادیکك کبی برنبی اول مرده دللری احیا ایلمشدر * بیت * ازروان بخشئ عیسی نزنم پیش تودم * زآنکه در روح فزایی جولبت ماهر نیست ﴿ مثنوی ﴾ هست اشارات محمد المراد * کل کشاداندر کشاداندر کشاد) المراد حضرت محمدك اشارتلری بالکلیه کشاداندر کشاداندر کشاد اولدی هست کلمه‌سی اولدی معناسنه در سهولت معنی ایچون مصراع ثانی یه قید اولدی کل بالکلیه دیمك معناسنه در المراد مراد بودر دیمك معناسنه اولور الحاصل دیدکاری کبی کاهی المراد دخی دیرلر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور مراد بودر که حضرت محمد مصطفانك احادیث شریفه‌سنده اولان رمزلر و کنایتلروسنت سنیه‌سنده اولان اشارتلر و بشارتلر بالکلیه فتح اندر فتح و کشاداندر کشاد اولدی اول حضرتك احادیث شریفه‌سنده اولقدر فتوح واول قدر اسرار روح واردر که حد وحسابه کلمز وانك دینده وکلام پریقیننده کشاداندر کشاد اولدیغنه مؤمن اولنلر وانی تتبع قیلنلر اکا اصلا وقطعا انکار قیلمزلر ﴿ مثنوی ﴾ صدر هزاران آفرین برجان او * برقدوم ودور فرزندان او) آنك جانی اوزره صد هزاران تحسین وآفرین اولسون دور بونده عصر معناسنه در وقدوم کلمك معناسنه اولمق تقدم معناسنه اولمقدن اولی در یعنی صد هزاران تحسین وآفرین وبی شمار صلوات وتحیات جهان آفرین اول روح الامینك جان شریفنه فی کل اوقات وحین واصل اولسون ودخی اول حضرتك اولاد کرامنك زمانلری اوزره دخی انلرك وجوده کلمه‌لری وظهور قیله‌لری اوزره ضد هزاران آفرین اولسونکه آنك اولاد کرامنك هر بری عالمه رحمت ومفتاح ابواب جنت کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ آن خلیفه‌زادکان مقبلش * زاده‌اند از عنصر جان ودلش * کرز بغداد وهری وازرینند * بی‌مزاج آب وگل نسل

ویند) اول رسولك اول مقبل اولان خلیفه زاده لری اول حضرتك انلر جان ودلی عنصرندن طوغمشلردر اکر بغداددن وهریدن وریدن ایسه لرده آب وکل مزاجنسزانلر اول حضرتك نسللریدرخلیفه زاده لردن مراد رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك خلفاسنك اولادیدر مثلا حضرت ابو بکر اولادی وآنك اولادینك اولادی کبی ودخی حضرت عمرك اولادی ودخی آنك اولادینك اولادی کبی ودخی حضرت عثمانك اولادی وآنك اولادینك اولادی کبی ودخی حضرت علینك فاطمة الزهری حضرتلرینك غیریسندن اولان اولادی کبی وحضرت رسول مکرمك سنت سنیه سنی احیا قیلان وانك علمنه عالم اولان وبیوردیغی اوزره عامل اولان عالملرهم رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك خلیفه لریدرنتهکم بیوردیلر (رحمة الله علی خلفائی قالوا من خلفاؤك یارسول الله قال علیه السلام الذین یحیون سنتی و یعلمون عباد الله)رواه الحسن البصری پس بوحدیث شریفك موجبنجه هرولی آنك خلیفه سی اولور وهرسنت نبویه یی احیا قیلان وانی مؤمنلره تعلیم ایلین عالم دخی خلیفهٔ رسول الله اولور و بونلردخی بونلرك مؤمن ومتقی اولان اولادی هم اول رسول اکرمك اولادی وانسابی اولور کماقال علیه السلام (کل مؤمن تقی نقی الی یوم القیامة فهو آلی) اما اکر تقی ونقی اولمسه واول حضرته ظاهرا و باطنا تبعیت قیلسه اکرچه بحسب الظاهر حضرتك نسل پاکندن کیجینو رسیده اندن اولمز * بیت * چوکنعانرا طبیعت بی هنر بود * پیمبرزادکی قدرش نیفزود * هنربنمای اکرداری نه کوهر * کل ازخارست وابراهیم ازآزر* فاماتقی ونقی اولسه واول حضرته تبعیت قیلسه بحسب الظاهر آنك آلندن وانسالندن اولمسه اول کسه معنیده اول حضرتك نسل پاکندن واهل بیتندن اولور نتهکم(سلمان منا اهل البیت) حدیث شریفی بومعنایه دلالت قیلور چونکم بومقدمه معلومك اولدی توضیح معنی بویله دیمك اولورکه اول حضرت علیه السلامك مقبل اولان خلیفه زاده لری که انلر اول حضرت مقدسه نك جان ودل عنصرندن طوغمشلرواولاد معنویه سی اولمشلردر جسد عنصریلری جهتندن طوغمش وانسال صوریدن اولمش دکللردر بونلر اکر بغداد شهرندن اولسون وکرهریدن واکرری شهرندن اولسون آب وکل مزاجنك اعتبارنسز بونلرهم اول روح اعظمك نسللریدرکه(انامن نور الله والمؤمنون منی)حدیث شریفی هم بومضمونی مؤید اولان احادیث شریفه دندر

﴿ مثنوی ﴾ شاخ کل هرجاکه رویدهم کلست * خم مل هرجاکه جوشدهم ملست) شاخ کل هرقنده که بته هم کلدرمل کوپی هرنه یرده که جوش ایده هم ملدر یعنی اول حضرت علیه الصلوة والسلامك شجرهٔ طیبهٔ روحندن برکل

معناسنك شاخی هرقنغی زمانده ظهور ایدر وهرقنغی مکانده بترسه هم کلدر
ورایحه هم اول کل معنویدنك رایحه سیدر وشرابك کوپی هرنه پرده جوش ایلرسه
جوش ایلین هم ملدر پس جسد آدمی خم کبیدر وعلم احدی وذوق محمدی
مل کبیدر هرقنغی کسه نك وجودی کوپندن اول علم واول ذوق جوشه کله همان
اول حضرتك علمی واول حضرتك ذوقیدر اکر محلده تفاوت اولدیسه ده
اول علم واول ذوقده تفاوت اولز ﴿ مثنوی ﴾ کرز مغرب برزند خورشید سر*
عین خورشیدست نه چیزی دکر) اکر فی المثل خورشید مغرب جانبندن باش یوقارو
اوره عین خورشید در برشیء آخر دکلدر یعنی بوه قرردر که خورشید بوکونده بردر
وهرزمان شرقدن طلوع ایتك آنك عادتیدر اما اکر اول خورشید برکون مغربدن
طلوع ایتسه وعکسنه کتسه اول برآخر شیء اولز و برآخردن طلوع ایتمکله
وبازکونه کتمکله انك ذاتنه مغایرت کلز بلکه اول مغربدن طلوع ایلین خورشید
عین شرقدن طلوع ایلین خورشیددر بلافرق اما محلده ودوروسیرده تفاوت
اولمش اولورپس حقیقت محمدیه ازلا وابدا برخورشید معنیدر حضرت آدم علیه
السلام که مشرق وجودندن ابتدا طلوع ایتدی اندنصکره هر برپیغمبرك مشرق
وجودندن طلوع ایدوب اول حضرتك جسد لطیفنده وعنصر شریفنده مقام
استوایه کلدی وکمال بولدی اندنصکره هم هرولینك وجودندن طلوع قیلدی
واول ولی اول عصرده وارث احدی وقائمقام محمدی اولدی چونکم برعارف
اول عصرده اول قائمقام محمدی اولان ووارث تام مرتبه سن بولان کاملی کورسه
فی الحال بیلور که بو خورشید اول خورشید وسیرت وخاصیت همان اول سیرت
واول خاصیتدر ولیکن برآخر لباسله جلوه قیلش و برآخر مظهردن ظهوره کلشدر
(بیت) آن سرخ قبایی که چومه پاره برآمد * امروزدرین خرقهٔ ژنکار برآمد*
مثلا (بیت) مزین اولسه برمحبوب زیبا * کیوب انواع الوانیله دیبا * وبرر
هررنك اکا بردراوزینت *کلور عشاقه درلر دراوحالات *وبرمحبوبك هرآنده برشانله
وهرزمانده برآخر شانله ظاهر ونمایان اولمسندن انك ذاتنك مغایر ومختلف اولمسی
لازم کلمز (مصرع) این نیست تناسخ سخن وحدت محض است * بیوردقلری
قول اوزره بوکا تناسخ دیمز ﴿ مثنوی ﴾ عیب چینا نرا ازین دم کور دار *
هم بستاریء خودای کردکار) الهی عیب چین اولنلری بودمدن کورطوت هم
کندی ستارلغکله ای کردکار عیب چین عیب دوشورجی دیمکدر وعیابه انکچون
عیب چین دیدیلر که هرنه پرده برعیب وياعیبه مشابه برشیء کورسه
آنی دوشوروب قلبنده جمع ایلر و بعض محلده آنی دم ایدوب سویلردم
بونده کلام معناسنه در چونکم بیت اولده روح الارواح اولان نورمحمدی

خورشیده تشبیه ایدوب هرنه محلدن اول نور طلوع ایلرسه خورشید همان عینیله بنه اول خورشیددر دیمشلر ایدی بوسوز عیب چینلر قتنده معبود رزیرا قاصر فهم اولان عیب بینلر بویله دیمکدن قیاس ایدرلر که اول مشرق خورشید محمدی اولان کسه‌نك وجودی یاعین محمد اوله و یاخود اول دخی بوسوزدن نبی اولق لازم کله پس اول عیب چینلرك بوکلامدن کوراوللری حقنده دعا ایلیوب بیوررلر عیب چین اولان کسه‌لری سن بودم شریف وکلام لطیفدن ای کردکارهم کندی ستار لغکله کورطوت وانلری بوکلامی اوقومقدن دورایت تاکم انلر بوکلام حقیقت انجامده عیب کورمیه‌لروکندی ظن فاسدلرندن بوکه طعن وقدح قیلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ گفت حق چشم خفاش بدفعال * بسته‌ام من زآفتاب بی‌مثال * ازنظرهای خفش کم وکاست * انجم آن شمس نیزاندر خفاست) حق تعالی دیدی بدفعال اولان خفاشك کوزنی آفتاب بی‌مثالدن بن باغلمشم یعنی چونکم بن حضرت حقه ای کرد کار هم کندی ستار یتکله عیب چین اولان کسه‌لرك کوزنی اورتوب بوندن کورایت دیودعاایلدم حق تعالی حضرتلری بنم دعامی قبول ایدوب دیدی بدفعل و بدخصال اولان خفاش سیرتلرك کوزنی بن بی‌نظیر اولان آفتاب معنویدن باغلمشم دراکسك وناقص اولان خفاشك نظرلرندن اول آفتابك نجومی هم خفاده در یعنی حق سبحانه وتعالی ایتدی خفاش سیرت اولان وخور شید معنویتك انوارندن اعراض واجتناب قیلان کم وناقص کسه‌لرك نظرلرندن اول شمس معنویتك نجوملری مثابه سنده اولان علما وعرفا دخی خفاده در قنده قالدیکه اول شمس معنوی انجمدن مراد بونده علما وعرفا اولور شمسدن مراد مطلع شمس حقیقت اولان ولی کامل اولور نته کم هرعصرده قائم مقام محمدی اولان شمس معنوی بی حق تعالی حضرتلری عقل وعرفانده کم وکاست اولان خفاش سیرتلرك نظرلرندن مستور ومخفی ایتمشدرانك نور بله منوراولان ومانند کواکب لیله عالم طبیعتده خلقه رهنما اولان وارشاد وهدایت قیلان عالملروعارفلر دخی بوضعیف اولان ناقصلرك نظرلرندن خفاده قالمشلر وپوشیده اولمشلردر

﴿ نکوهیدن ناموسهای پوسیده‌را که مانع ذوق ایمان ﴾
﴿ ودلیل ضعف صدقندوراد زن صدهزار ابله شده اند ﴾

بوسرخ شریف پوسیده اولان ناموسلرك یرمکلکنك وقدح ومذمت ایتمکلکنك بیانندهدرکه اول پوسیده اولان ناموسلرایمان ذوقنك مانعی وضعف صدقك دلیلیدر ونیچه یوز بیك ابلهك اول پوسیده اولان ناموسلرراه زنی اولمشلردرنکوهیدن ترکیچه یروب یرچکه دیرلر وناموسهای پوسیده‌دن مراد دنیوی ونفسانی اولان غرضلر وصوری وجسمانی اولان ناموسلردرکه بونفسانی اولان چورك ناموسلر نیچه

یوز بیك ابله ونادانك یولنی اورمشدر وانلری ایمان واسلام ذوقندن محروم قیلمشدر
مثلا راه حقه سالك اولق و برمرشده اتباع قیلق ایسته سه بعض چورك ایمانلی
اولان کسه لر آنی تعییب وتعییر ایلرینك خوفندن راه حقه سلوك ایده مز وخلقدن
عار ایدوب ناموس جاهلیه نك ترکی یولنه کیده مز وکندیسنه دیرکه خلق ایچنده
بوقدر عرضمز ونامو سمز واردر شمدی بزطریق حقه سلوك ایدوب برکسه یه تابع
اولورسق خلق عالم بزی عیبلر پس بوعرض وناموسی ترك ایلامك اولیدر دیوذوق
ایمان وعرفاندن محروم اولوروآنك بوکونه عرض وناموسله مقیداولمسی ضعف
صدقنه وقلة ایمان وعرفانه دلالت قیلور صدقی قوی اولان کمسه نك بوکونه
ناموسلر یولنی اورمدی اما صدقی ضعیف وذوق ایماندن بی بهره قلان نیچه
بوز بیك ابله ونادانك بوکونه چورك عرضلری و ناموسلری یولنی اوردی *
* چنانکه راه زن آن مخنث شده بودند آن کوسفندان ونمی بارست گذشتن و پرسیدن
مخنث ازچوبان که این کوسفندان تومرا کزند * انجاین که اول کوسفندلر اول
مخنثك یولنی اوروجی اولمش ایدیلر واول مخنث کوسفندلردن زیاده خوف ایلدیکی
ایچون اول کوسفندلردن گذر ایلمکه قادر اولمدی ومخنث چوبانه صورب وسؤال
قیلمشدر بویله دیوکه ای چوبان سنك بوقیونلرك عجب بنی ایصررلرمی * گفت اگر
مردی ودر تورك مردی هست همه فدای تواند وگر مخنثی هر یکی ترا ازدر
هایبست * چوبان چونکه مخنثدن بوسؤالی ایشتدی اکا جواب ویروب ایتدی
اگرسن مردایسك وسنده رجولیت طمری وارایسه بوجمیع کوسفندلر سنك فدا
وز بونك در واگر مخنث ایسك بوکوسفندلردن هر بری سکا ازدرهادر * مخنثی
دیگر هست که چون کوسفندان رابیند درحال ازراه بازگردد نیارد پرسیدن ترسد که
اگر پرسم کوسفندان در من افتند ومرا بگزند * برمخنث دخی واردرکه چون
کوسفندلری کوره فی الحال یولدن گیرودونر چوبانه صورمقلغه قادراولمز اول
مخنث قورقر وگندی سنه بویله دیرکه اگر بن صورر سم کوسفندلر بگادوشرلر
وبنم باشمه اوشرلر و بنی ایصررلر چوباندن مراد بونده عالم ربانی ومرشد راه
یزدانی اولور کوسفندلردن مراد پوسیده اولان عرضلر وناموسلر ودخی اوهام
وخیالات فاسده اولور ومخنثلردن مراد عرض وناموس قیدنده قالان ورسم
وصورته اسیر اولان طائفه اولور مخنثلردخی متفاوتدر مثلا بریسی بوسرخ شریفده
ذکر اولان اولکی مخنث گیدرکه طریق حقه برمقدار سلوك ایلر وانك یولنه
فی الحال عرض وناموسه متعلق بعض حالتلر ظهوره گلور اول حالتلردن خوف
وحذر ایلیوب مبادا بونلر بنم عرضمه ضرر وناموسمه کسر وشکست ایرکورردیوب
توقف وتأخر ایلر ولکن برطریق الهیده راعی وعبادت وطاعاته ساعی اولان عالم

ز بانیدن سؤال ایلمکه جرأت وجسارت ایلرودیرکه ای مرشدایام وای صاحب
عرض ونام اکر بن بوطریقه کیدرسم وبو مقامدن ایلروتجاوز ایدرسم عجبابونلر
بکاضرر و یرزلمی و بونلر بنم اوزر یمه دوشوب و باشمه اوشوب بنم عرض
وناموسمه کسر وشکست ایرکورزلمی اول مرشدانام وچوبان همام دخی اکابو کونه
جواب ویروب دیرکه اکرسن مرد طریق الهی ایسك بوجله سی سکافدا
وقربان اولور واکر سن مردراه خدا دکل ایسك بونلرك هر بریسی سکاژدرهـا
کبی اولور وعظیم ضرر و یرر و بربسی دخی شول مخنثدرکه چونکم خلقك تعیب
وتعییر ایتلرین کوره مرشد انام اولان عالم ربانیدن انلرك طعن وقدحنك ضرری
وارمیدر و یاخود بوقیدر دیوسؤال واستفسار ایلمکه عارایلروقورقرکه اکراندن
سؤال واستفسار ایلرسم عرض وناموسمه اندن نقصان کلوردیر وبوقورقودن
اصلا ایلروکچه میوب نه برعالم ربانیدن سؤال واستفسار ایلمکه قادر اولور ونه طریق
حقه سلوك قیلور بلکه همان خانهٔ طبیعت ایچره سر پوشیده ومخنث قالور

﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاءالحق حسام الدین بیا * ای صقل روح سلطان الهدی *
مثنو یرا مسرح مشروح ده * صورت امثال او رارو ح ده * تاحروفش جمله عقل
وجان شوند * سوی خلدستان جان پران شوند) ای حق تعالیك ضیاسی اولان
حسام الدین کل ای سلطان هدی اولان روحك صقالی مثنویه مشروح
مسرح ویرانك امثالك صورتنه روح و یرتاکم انك حروفی جمله عقل وجان اولهلر
خلدستان جان جانبنه پران اولهلر صقال کتاب وزننده پرنسنه یه صیقل اوروب جلا
وروشن ایتمکه دیرلر بعض نسخه ده روحد نصکره واوعاطفه واقع اولمشدر بوتقدیر
اوزره معنی ای روحك صقالی وای هدانك سلطانی دیمك اولور وصقال مصیقل
معناسنه اولور مسرح دیمك ورانك فتحه لریله اوتلو یردر مرعی معناسنه پس
تقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه ای حق تعالی حضرتلرینك ضیاسی
اولان حسام الدین کل مثنوی شریفه مشروح اولان مسرح حالتن ویر یعنی ظاهر
ومبین اولان مرعای معنوی مرتبه سنه انی ایرکور تاکم مواشئ نفوس طالبان
انك کیاه الفاظندن غذا بذیر اولهلر ونباتات معانیسندن هم وافر حظلر واذتلر
ونشو ونمالر بوله لر ای حیاتبخش اولان عیسی دم اول مثنوی شریفك صور امثال
وقوالب اقوالنه نفس حیاتبخشکدن روح و یروانلری معانئ اسرار الهی ایله
زنده قیل تاکم انك حروف عالیاتی جمله عقل وجان اولهلر جان عالمك خلدستانی
طرفنه هر بر حرف وکلامی پران اولهلر و پرواز قبله لر ﴿ مثنوی ﴾ هم بسعی
توز ارواح آمدند * سوی دام حرف مستحقن شدند) ای حسام الدین چابی
هم سنك سعیکله عالم اروا حدن کلدیلر حرف دامنك جانبنه مستحقن اولدیلر

مستحقن اصلنده منع قیلنمش معناسنه در اما بونده مقید ومحبوس معناسنه اولور
بعض نسخه ده حرف نصکره واوعاطفه واقع اولمشدر بوتقدیراوزره یعنی هم سنك
سعیکاله اول عقل وجان مثابه سنده اولان معانی عالم ارواحدن حروف دامنك
جانبنه کلدیلر وآنده محبوس ومقید اولدیلر دیمك اولور مثنوی شریفك معانئ
لطیفه سی حسام الدین افندی حضرتلرینك سعی وهمتیله عالم ارواحدن
بوحروف والفاظ دامنه کلش وآنده مقید اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ بادعمرت
درجهان همچون خضر * جانفزا ودستگیر ومستمر * چون خضر والیاس
مانی درجهان * تازمین کرددزاطفت آسمان) ای حسام الدین سنك عمرك
جهانده خضر کبی اولسون جانفزا ومستمر اولسون خضر والیاس علیهما
السلام کبی جهانده قلاسن سنك لطفکدن زمین آسمان کبی اوله والیا سده همزه
وصلله اوقنور فتحه اوقونسه وزنه خلل کاور بیت اولك مصرع ثانیسنده برباد
لفظی مقدر اولسه ده جائزدر و بیت ثانیدنك مصرع اولنه مقیداولسه هم جائزدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای حسام الدین چابی سنك عمرك جهانده خضر
علیه السلامك عمری کبی اولسون جان زیاده ایدیجی وعاجزلرك دستگیری ومستمر
ودائم اولسون و یاخود معنی خضر والیاس علیهما السلام کبی جانفزا ودستگیر
ضعفا ومستمر ودائما جهانده قلاسن حتی بوزمین سنك لطفکدن آسمان کبی نورانی
اوله ومعنیده علو شان بوله حضرت خضر علیه السلامك قصه سی برقاچ
مواضعده دورقیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کفتمی ازلطف توجزوی زصد *
کرنبودی طمطراق چشم بد * لیك ازچشم بدزهرآبدم * زخمهای روح فرسا
خورده ام) ای حسام الدین سنك لطفکدن بوزدن برجزوی دیرایدم اکرچشم
بدك طمطراقی اولمیدی ولیکن بن زهرآبدم اولان بدچشمدن روح فرسا زخملرچشم
چشم بددن مراد بونده کوزی دکن کسه لر دکلدر بلکه سوء نظر صاحبلرینه که
برشیئك حقیقتنی صحیح کوریجیلر وحسد و بغض وعداوتله نظر ایدیجیلردر که
طمطراق عظمت وحشمته دیرلر یعنی ای حسام الدین افندی اکر بدچشم اولنلرك
وسوء نظرله سکا نظر قیلنلرك عظمت وحشمتی وکبر ونخوتی اولمیدی بن سنك
یوز لطفکدن برجزوی سویلردم وسنك بویندکان حقه اولان احسان
ومکرمتکدن برمقدار بیان ایلردم ولکن زهرآب نفسلو اولان چشم بدونظر اهل
حسددن روح اسکیدیجی وقلب انجیدیجی زخملرچشم پیاورمکه بوسوء
نظرصاحبلری عدم معرفتلرندن اهل حقه عدولرواولیا حقنده دشمن بدکویلردر
بن بونلرك الندن چوق زخملرچکمشم وهر برینك کزدم کبی اولان دلندن چوق
زهرلرایچمشم فورقرمکه سکادخی بوبدچشملر برالم وبرهلر دیدی ﴿ مثنوی ﴾

جز برمز ذکرحال دیکران * شرح حالت می نیارم در بیان * این بهانه هم زدستان
دلیست * که ازو پاهای دل اندر گلیست) غیر یلرك حالنك ذکرنك رمز ندن غیری
ایله سنك حالك شرحنی تقریر و بیانه کنورمزم بو بهانه هم دله منسوب اولان
دستاندندر که اول بهانه دن کوکل ایاقلری برنوع کل ایچره در یعنی ای حسام الدین
چلبی چونکم سنك لطفکدن سویلکده وسنك حسن حالکی وفضل وکمالکی
تعبیر وتقریر ایلکده سکا چشم بددن واهل حسددن ضرر ایرشمك احتمالی واردر
پس غیر اهل کمالك حالنك ذکرنك رمز ندن غیری ایله وانلرك مناقب وحکایاتی
ضمنده سنك اسرارکی واحوالکی اشارت وکنایت طریقیله شرح و بیان ایلکدن
غیری بن بیان ایلکه قادر اولهمزم وصراحة آنی کشف وعیان قیله مزم اما حقیقة
نظر اونسه بودخی بر بهانه در و بو بهانه کوکلك حیله سندندر که اول بهانه وحیله دن
کوکل آیاقلری برنوع معنوی یاخقده قالمش وحقیقت معنایه واصل اوله میوب
مذبذب اولمشدر اکر بودستان و بهانه یاخقندن اول کوکل ایاقلری خلاص
اولیدی راست ودرست اولان حقیقت معنایه وصول بولیدی وبوندن مقصودنه
ایدوکنی بلیدی ﴿ مثنوی ﴾ صد دل وجان عاشق صانع شده * چشم بدیا
کوش بدمانع شده) یوزدل وجان صانعه عاشق اولمش اکا چشم بدیاخود کوش
بدمانع اولمشدر یعنی بودنیاده نیچه یوزدل وجان صانع اکوان وخالق انس وجان
حضرتلرینك عاشق وطالبی اولمشدر ولیکن یارامز کوز و یارامز قولاق اول
کسه یه مانع اولمشدر چشم بدصانعی برخوش کوره مین و کوش بدصانعك کلامنی
برخوش استماع قیله میندر یعنی چوق کسه لر حق تعالی حضرتلرینه ودخی
حق تعالی حضرتلرینك وصولنه عاشق اولدی ومیل ومحبت قیلدی ولیکن برسوءظن
صاحبنك طعنی و بربد کوش مالکنك ذم وقدحی آنی حقه عاشق اولمقدن وانك
رسولنه انقیاد قیلمقدن مانع اولدی بوجمله دن بریسی ابوطالبدر وآنك قصه سنی
بو بیتلرله بیان ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ خودیکی بوطالب آن عم رسول
* که نمودش شعشعهٔ عریان مهول * که چه کویندم عرب کز طفل خود * او بکرد اند
دین معتمد) اول جمله دن بری خودابوطالبدر اول عم رسول که عربلرك شعشعه سی
وطعنه سی اکا مهیب ومهول کورندی ودیدیکه عرب بکانه دیرلر که کندی طفلندن
اومعتمد اولان دینی دوندردی یکی لفظلری بوکونه محلارده قول مقدره علت اولور
عربان غفران وزننده وعرب ضمنینله عرب طائفه سنه دیرلر وعرب قحتینله اوقنسه
هم جائزدر ابو طالب حضرت علی رضی الله عنهك پدر یدر ورسول اکرم
حضرتلرینك عمیدر وحضرت رسولك بعثتند نصکره وفات قیلمش و کافر اولمشدر
وحضرت رسول علیه الصلاة والسلام انك ایمانه کلمسنه چوق سعی وجهد

بیورمشلردر ولیکن *انك لاتهدی من احببت ولکن الله یهدی من یشاء *آیت کریمه سنك موجبنجه اکاتأثیر قیلماش واولدخی مؤمن ومهتدی اولمامشدر وآنك ایمانه کلمدوکنه سبب نه اولدیغنی بویلترله بیان ایلیوب بیور رلر بوجمله دن بری خود اول رسوللك عمیسی اولان ابوطالبدر واکاعرب طائفه سنك طعن وتشنیعی مهول ومخوف کورندی ودیدیکه یامحمد اکر بن سکاایمان قیلورسم وتابع اولورسم عرب طائفه سی بنم حقمده نه دیرلر بویله دیرلر که کندی طفلندن اوتری اول ابوطالب کندی معتمدی اولان دینـنی دوندردی وقدیم اولان آباواجدادی طریقندن دونوب کندی النده بیومش طفلنك پیدا ایلدیکی دینه داخل اولدی واکااویدی دیرلر بن بوعاری قبول ایده مزم وسنك یولکه کیده مزم دیوجواب ویردی ﴿ مثنوی ﴾ کفتش ای عمیك شهادت تو بکو *تاکنم باحق خصومت بهرتو *کفت لیکن فاش کردد ازسماع * کل سرجاوز الاثنین شاع *من بمانم در زمان این عرب *پیش ایشان خوار کردم زین سبب) حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوطالبه ایتدی یاابا طالب سن برشهادت ایله وبرکره اشهد ان لااله الاالله واشهد ان محمد عبده ورسوله دیوسویله تاکم بن سندن اوتری حقله خصومت ایلیم واکابویله سویلیمکه الهی بنم عمم ابوطالب سنك وحدانیتکه وبنم رسالتمه شهادت قیلدی ومؤمنلردن اولدی پس انی اهل ناردن ایلمه ابوطالب حضرت نبی علیه السلامدن چونکم بوکلامی ایشتدی اکاجواب ویروب ایتدی نعم اکرچه بویله در ولیکن بوسوز قولاقدن فاش اولور زیراهر برسرکه ایکی دوداقدن بجاوزقیله ویاایکی کسه دن متجاوز اوله لابد بین الناس شائع اولور وظهور بولور پس بن بوعرب طائفه سنك دیلنده قالورم بوسببدن بن انلرك اوکنده خوار وحقیر اولورم پس (النار ولاالعار) دیوب عاری وناموسی ترك ایده میوب اهل ناردن اولدی وحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم انك اهل ناردن اولمسندن بزه خبر ویردی (کماقال علیه السلام اهون النار عذابا ابوطالب وهو منتعل بنعلین یغلی منهما دماغه) رواه البخاری عن انس کذا فی المشارق ورواه احمد ومسلم عن ابن عباس کذا فی الجامع الصغیر ﴿ مثنوی ﴾ لیك کربودیش لطف ماسبق *کی بدی این بددلی باجذب حق) لیکن اکر اکا لطف ماسبق اولیدی بوبددلك جذب حقله قین اولوردی یعنی اکرچه حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری آنك ایمانه کلمسنه محبت قلدی وساعی اولدی وابوطالب عرض وناموسك منکسر اولمسندن بددل وخائف اولدی ولیکن ازلده آنك حقنده لطف حق سبقت قیلمامشدی اکر آنك حقنده لطف ماسبق اولیدی وحق تعالی حضرتلری آنك مؤمن اولمسنی مراد قیلیدی حق سبحانه وتعالینك جذب ایتمسیله بو بددلك

وخائفلك چن اولوردى مقرردر كه اولمزدى زيرا برقولى كه حق تعالى حضرتلرى ايمان واسلام جانبنه جذب ايلسه اول قوللك قلبنده اصلاعار وناموسدن خائف اولمق وطعن وتشنيع عوام كالهوامدن حذر قلمق قالمزاكر برقوله ازلد، لطف الهى سبقت قيلميدى واول قول علم اللهده مؤمن اوليدى بونده كافر اولمز وانكار قيلمزدى (وماكان لنفس ان تؤمن الا باذن الله) آيت كريمه سنك موجبنجه هيچ برنفسنه مؤمن اولمق صحيح اولمز الا اللهك اذنيله وكذلك هيچ برسرشد وهادى (انك لاتهدى من احببت ولكن الله يهدى من يشاء) آيت كريمه سنك حسبنجه ديلديكى كسه يه هدايت قيلغه قادر اولمز الا حق تعالينك هدايت قيلسيله وانى مهتدى ايلسيله اولور ﴿ مثنوى ﴾ الغياث اى توغياث المستغيث * زين دوشاخه اختيارات خبيث) اى خدا سن مستغيث اوله نك غياثيسن بوخبيث اولان اختيارانك دوشاخه سندن الغياث غياث مدده ديرلر مستغيث مدد طلب ايليجى ديمكدر يعنى اى عون ومدد طالبى اولان كسه لرك عون ومددى اولان خدا بوخبيث اولان اختيارلرك ايكى بلوك اولمسندن امدد ايله وبزه ايكى بلوك اولمسندن مددايله وبزى ايكى اختيارك اورته سنده مذبذب اولمقدن خلاص ايله تاكم سنك قتكده مقبول ومرضى اولمين اعمالى اختيار قيليه وزوسنك قتكده مرضى ومقبول اولان عمل هرقنغى عمل ايسه آنى اختيار ايدوب اندن محروم اولميه وز ﴿ مثنوى ﴾ من زدستان وزمكردل چنان * مات كشتم كه بماندم ازفغان) بن كوكلك مكرندن وحيله سند انجلين مات اولدمكه فغاندن قالدم يعنى اى خداى مستعان بن قلبمك مكرودستاندن انجلين مات اولدم وشول مرتبه مبهوت اولدم وبيدرمان قالدمكه فغان وناله قيلغه هم طاقتم قالمدى بودوشاخه اولان اختيار الهى بنى اولقدر عاجز وز بون ايلد يكه ناله وانين ايلمكه هم وجودم قادر اولمدى بماندم ازفغان دمك چوق فرياد وفغان ايلمكدن عاجز قالدم وبى درمان اولدم ديمكى اشعار ايلر ﴿ مثنوى ﴾ من كه باشم چرخ باصد كار وبار * زين كمين فرياد كرداز اختيار * كاى خداوند كريم وبردبار * ده امانم زين دوشاخهٔ اختيار) بن كم اولامكه فلك يوز كاروبار ايله بوكيندن فريادايتدى اختياردن بو يله ديو كه اى كريم وحليم اولان خداوند بوايكى طرفلو اختياردن بكامان وبريعنى بنكه انسان ضعيفم نه شئ اولامكه دوشاخه اولان اختياردن ناله وفرياد قيليم بوچرخ عالى بومرتبه قوى وسامى ايكن صدكار وبارايله وبوقدر قوت وافتدار ايله بوپوصودن اختيار قبولندن اوترى فرياد وفغان ايتدى شول حينده كه حق سبحانه وتعالى آنى مختار قيلمغى وحامل تكليف وامانت اولمغى اكاعرض ايلدى پس بوآسمان عاليشان اول زمانده فرياد وفغان ايدوب ديدى كه

ای کریم وحلیم اولان یزدان بکا بوایکی چتال اولان اختیاردن امان ویرو بنی بوتردد وتذبذبدن واختلافات احوال وانقلابات بالدن خلاص ایدوب امن وسلامت مرتبه سنه ایرکورکه بن بوباری چکمکه قادردکلم ﴿ مثنوی ﴾ جذب یك راههٔ صراط المستقیم * بهزد وراه تردد ای کریم) زیرا ای خداوند حکیم صراط المستقیمك یك راهه اولان جذبی ای کریم تردد ك ایکی یولندن یکدر یعنی بوچرخ عظیم صانع قدیمه هم بوکونه تضرع ایدوب دیدی ای خداوند حکیم صراط المستقیمك یك طرف اولان جذبی وهمیشه بی تردد واختلاف وتیرهٔ واحده اوزره بربوله کتمك ایکی طرفلو اولان تردد یولندن ای کریم وحلیم بکایکرکدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ زین دوره کرچه همه مقصد توبی * لیك خودجان کندن آمد این دویی * زین دوره کرچه بجز توعزم نیست * لیك هرکزرزم همچون بزم نیست) بوایکی یولدن دوکلی اکرچه مقصدسنسن لیکن بوایکیلك خود جان چکشمك کلدی بوایکی یولدن اکرچه سندن غیری یه عزم یوقدر لیکن هرکز رزم بزم کبی دکلدر بو بیتلردخی چرخ عظیم طرفندن دینلمشدر واول طرفدن هدایت وضلالت یوللرندن نهایت مقصود خدای تعالی حضرتلری اولدیغنه بوکونه اشارت قیلنمشدرکه لسان آسمان بویله دیرکه خداوندا بوخیر وشر ونفع وضر یوللرندن اکرچه بالکلیه مقصد همان سنسن وکل طریقك نهایتی لابدسکا منتهی اولور لیکن بوتردد وتذبذب طریقی جان چکشمك اولدی وکاهی روح جانبنه مائل اولمق وکاهی نفس وهوایه اویمق جانه محکم جفا واذا قیلدی امور آخرته وحظ روحه وعبادت وطاعته مشغول اولورسق نفس رنجیده وپرالم اولور واکر نفسك حظوظنه ومشتهیاتنه اشتغال قیلورسق روح اذواق روحانیه دن محروم قالور واشواق ربانیه وارزاق سبحانیه دن بی بهره اولوروعظیم الم واضطراب قیلور (من احب دنیاه اضر بآخرته ومن احب آخرته اضر بدنیاه) حدیثنك مفهومی اوزره دنیایه محبت ایدرسم آخرته ضرر وآخرته محبت ایلرسم دنیایه ضرر کلور پس بوایکیلك جان چکشمك کلدی وبوایکی یوللك اورته سنده متردد اولمق جان وتنه بیوك محنت ومشقت اولدی اکرچه (فاینماتولوا فثم وجه الله) آیت کریمه سنك حسبنجه بوایکی یولدن سندن غیری یه قصد وعزیمت اولمز ودخی (ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال) آیت کریمه سنك دلالت ایلدیکی معنای باطنی اوزره بویمین وشماله مائل اولان کسه لری هم سندن غیریسی تقلیب وتحویل قیلمز ولیکن حقیقته نظراولنسه بزم رزم کبی اولمز ونعیم جحیمه مشابه کلمز واهل جهنم اهل جنت ذوقنی بولمز الحاصل قهر لطف کبی ونعمت نقمت کبی وراحت زحمت کبی ومنحت محنت کبی اولمز پس یکدل ویکجهت اولمق اولی در

دیدی ﴿ مثنوی ﴾ درنبی بشنو بیانش از خدا * آیت اشفقن ان یحملنها)
بونك بیانی قرآن عظیمده خدای تعالی دن ایشت اشفقن ان یحملنها آیتنی بو بیت
سورهٔ احزابك آخرنده اولان (اناعرضنا الامانة علی السموات والارض) آیت
کریمه سنه اشارت اولور و بوآیت کریمه نك تفسیری جلد اولده پیرچنکی حکایه سنده
مرور ایلدی انده طلب اولنه وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که بوآسمانك قبول
واختیار ایلمکدن فرار واشفاق ایلدیکنك شرح و بیانی حضرت قرآنده (فابین
ان یحملنها واشفقن منها) آیتنی خدای تعالینك کلامندن استماع ایله کور که
بومرتبه قوی ومتین اولان آسمان وزمین بارامانتی چکمکه واختیار ایله طاعت
ایتمکه قادر اوله میوب اندن فرار ایتدی وانسان دردمند (وخلق الانسان ضعیفا)
مفهومنه مظهر ایکن هرچه باد آباد دیوب آنی حامل اولدی وظلوم وجهول
اولدیغندن آنی ارتکاب قیلدی (بیت) آسمان بارامانت نتوانست کشید *
قرعهٔ کار بنام من دیوانه زدند ﴿ مثنوی ﴾ این تردد هست در دل چون وغا *

کین بود به یا که آن حال مرا * در تردد می زند درهم دگر * خوف وامید بهی
در کروفر) بوتردد قلبده جنك ووغا کبیدر بویله دیو که بنم حاله بومی ایودر
و یاخود اومی ایودر تردده بری برینه اورر کروفرده خوف و بهلك امیدنی یعنی
کوکلده بوتردد خارج عالمده اولان جنك وجدال کبیدرز یراکه قلبه ایکی خاطره کلور
و بری برلریله منازعه قیلور حتی کوکل ایکی کارك مابینده متردد اولور ودیرکه عجبا
بنم حاله بهتر وانفع اولان بوکار میدر و یاخود اول برکار آخر میدر تردد حالنده
اول متردد اولان کسه نقصان خوفنی و بهلك امیدنی کروفرده بری برینه اورر
یعنی قلبه ایکی درلو کارك خاطره سی کلوب مستولی اولور ومتردد اولان کسه اول
حینده مثلا دیرکه اکر بن شو کاری ایشلرسم اندن نقصان خوفی واردر ودونوب
اول کاردن فائده اولق امیدنی هم اکا اورر پس اول کاردن نقصان خوفی کلدکده
آنی ایشلمکه مانع اولور وفی الحال بنه بهلك امیدی کلدکده انی ایشلمکه مائل اولور
ودیرکه بلکه بو بنم حاله انفع اوله وفی الحال بنه نقصان خوفی اول ایشی ایشلمکدن
آنی منع قیلور واول کسه بوایکی خاطره مابینده (مذبذبین بین ذلك لا الی هؤلاء
ولا الی هؤلاء) قولنك مفهومنه مظهر اولوب قالور خلصنا الله وایاکم عن التردد
والاضطراب وهدانا وایاکم الی الخیر والصواب

﴿ مناجات و پناه از حق جستن از فتنهٔ اختیار و از فتنهٔ اسباب اختیار که سموات ﴾
﴿ وارضین از اختیار واز اسباب اختیار شکوهیده اند وترسیده اند ﴾

بوسرخ شریف حق تعالی یه مناجات ایتمکلك وفتنهٔ اختیاردن وفتنهٔ اسباب اختیاردن

اوتری حق تعالی حضرتلرندن پناه وملجأ طلب ایتمك بیانندهدرز یرا آسمانلر وارضلر
اختیاردن ودخی اسباب اختیاردن هیبت آلدیلر وقورقدیلر ﴿وخلقت آدمی مولع افتاد
برطلب اختیار واسباب اختیار خویش ﴿وخلقت آدمی اختیار طلبی اوزره وکندینك
اختیارنك اسبابی اوزره مولع وحریص واقع اولدی ﴿چنانکه بیمارشد اختیار
خودرا کم بیند صحت خواهد که سبب اختیارست تااختیارش بیفزاید ومنصب
خواهدتا اختیارش بیفزاید ﴿ آنجلسین که آدمی بیمار اوله کندینك اختیارنی کم
ومعدوم کوره خدادن صحت استر تاآنك اختیاری زیاده اوله که صحت سبب اختیاردر
زیرا صحت برسرمایه درکه استرسه آنکله آدمی ضلالت اختیارایلر واسترسه
هدایتی اختیارایلر وصحت بولدقدنصکره خدادن منصب استرتاآنك اختیاری زیاده
اوله زیرا منصب دخی برسرمایه درکه آدمی استرسه آنکله شراختیارایلرواسترسه
خیراختیارایلر ﴿ ومهبط قهر حق در ایم ماضیه فرط اختیار وسبب اختیار بوده
است ﴿وایم ماضیه ده حق تعالینك قهرینك هبوطی ونزولی فرط اختیار وسبب
اختیار اولمشدر مهبط مصدر میمی اولورسه معنی بودر اماسم مکان اولورسه معنی
محل هبوط قهرالهی ومنزل نزول غضب ربانی ایم ماضیه ده اصل کثرت اختیار
وسبب اختیار اولمشدر یعنی بونلرك فرط اختیاری وسبب اختیاری حق تعالینك
قهرینه محل کلمشدر دیمك اولور ﴿هرکزفرعون کرسنه و بی نوا کس ندیده است﴾
کورکه فرعونی هرکز برکسه آج و بی نوا ومحتاج کورمشدر پس اول بوقدر فرط
اختیار وسبب اختیارایله ازغون اولدی حتی ربوبیت دعواسن قیلدی پس مهبط
قهرالهی اولدی بوندن ماعدا ایم ماضیه دن نقدر مقهور وارایسه انلرك هلاکنه
سبب فرط اختیار واسباب اختیار اولمشدر بوندن حصه بواولدیکه ورع وتقواسی
اولمین کسه اختیار دن واسباب اختیار دن حذر ایتمك وقناعت بولنه کتمك اولی
والزمدر ﴿ مثنوی ﴾ اوّلم این جزرومد از تورسید * ورنه ساکن بوداین بحر
ای مجید * هم ازآنجااین ترددادیم * بی تردد کن مرا هم ازکرم * ابتلام
می کنی آه الغیاث * ای ذکورازابتلات چون اناث) الهی وسیدی ومولایی اول
بو بحردرونك جزرومدی سندن وسنك هوا کدن ایرشدی بو خسه بنم بودریای
باطنم ای مجید وحمید اولان خدا ساکن ایدی که بنم قلبمده هیچ برجانبنه میل قیلمغه
اصلنده هیچ برطلب یوقدر بلکه مقلب القلوب والابصار ومحول الاحوال
والافکار سنسن خدایا هم اول یردنکه لطفکدن بکا بو ترددی ویردك وبنی
بین الامرین متردد ومتحیر اولمق منزله سنه ایرکوردك استرمکه لطف وکرمدن
هم بنی بی تردد ایله وبنی بوورطهٔ حیرتدن خلاص ایدوب جانمی انعام واحسانکله
طویله سیدابن ضعیفی ابتلا ایلرسن آه مدد سندن ای ذکور ورجال سنك ابتلا

وامتحانکدن اناثدر پس لطفکدن بزی امتحان قیله و بزی کندی نفسمزه واختیارمزه
برآن بیله اصرله بلکه همیشه وکیلرسن اولوب بزه خیرلو ونافع اولان عملری
میسر ایله ﴿ مثنوی ﴾ تابکی این ابتلایارب مکن * مذهبی ام بخش وده مذهب
مکن) بوابتلانیجه یه دك یارب بی بنی مبتلا ایله بکا برمذهب بخش ایله اون مذهبلو ایله
مالك الملکا غیرالمغضوب اولان صراط مستقیمه بزی هدایت قیل سبل متفرقه
وطرق شیطانیه ده بزی پراکنده دل قیله وخواطر مختلفه وافکارمتنوعه ایله هم
قلبمزی حیران و پریشان ایله بلکه بوجمله دن سنك رضای شریفکه ولقای
لطیفکه موصل اولان طریق مستقیمی بزه موفق ومیسر ایله کاه اول جانبه وکاه
بو جانبه مائل اولدردن اولیه وزوکاهی ضلالته وکاهی هدایته وکاهی دنیایه
وکاهی آخرته قصدوعزیمت قیلیه وز ﴿ مثنوی ﴾ اشتری ام لاغری و پشت
ریش * زاختیار همچو پالان شکل خویش * این کژاوه کشود این سوکران *
آن کژاوه که شود آن سوکشان) ای قوی وقادر اولان خدایمن برارقه سی یاغر لاغر
اشترم کندیمك پالان شکل اولان اختیارمدن بومانند کژاوه اولان اختیارکاه اولور که
بوجانبه آغرمائل اولور اول کژاوه کاهی اول جانبه چکیلمی اولور کژاوه محفه یه
دیرلر فی المثل انسان براشتر کبیدر وروحانیته ودین وطاعته اولان میل بر کژاوه
کبی ونفسانیته وضلالات ومعصیته اولان میل هم کژاوه کبیدر اکر اول جانبه
کران وثقیل اولسه بوجانب خفیف اولور واکر بوجانب کران اولسه اول جانب
خفیف اولور چون بردوه نك یوکی بویله ناهموار اولسه لابداول دوه او یله ناهموار
اولان بارك التنده پشت ریش ولاغر اولور کذلك عاقل اولان انسان دخی بوکونه
بارنا هموارك التنده خسته دل اولوب نحیف ولاغر اولور ﴿ مثنوی ﴾ بفکن
ازمن حمل ناهموارا * تابینم روضهٔ ابرارا) الهی بندن ناهموار اولان حملی
براق تاکم روضهٔ ابراری کورم ابرار برك جمعیدر اصحاب صحبك جمعی اولدیغی کبی
برمحسن ومطیع اولان کسه یه دیرلر ابراری * هم المطیعون الذین لایؤذون الذر
ولایفعلون الشر * دیو تعریف ایلمشلردر وابرارك روضه سندن مرادمقاملریدر
پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که خدایا بوناهموار اولان باری و بومختاف اولان
اختیاری بنم ظهرمدن آشغه براق ناخفیف الحاذ اولم وسکا کمالیله اطاعت قیلم
ویکدل و یکجهت اولان ابرارك مرتبه سنی کورم وانلرك واصل اولدیغی مقامه
بندخی اول مقامه واصل اولام ﴿ مثنوی ﴾ همچوآن اصحاب کهف از باغ
جود * می چرم زایقاظ نه بل هم رقود * خفته باشم بر یمین یابر یسار * برنکردم
جز چو کو بی اختیار * هم بتقلیب توتاذات الیمین * باسوی ذات الشمال ای رب
دین) اول اصحاب کهف کبی که جود باغندن اوتلیم ایقاظدن دکل بلکه بونلر

﴿ رقود ﴾

رقوددر دیدیکك احو الندن نته کم انلرحقنده دیدك * وتحسبهم ایقاظا وهم رقود * یعنی اول اصحاب کهف راقد ونائم اولوب وکندیلرك تدبیر واختیاری قیدندن قورتلوب سنك باغ جود کدن اوتلد قلری کبی بندخی سنك باغ جود کدن اوتلیم وکندی وجودم قیدندن خلاص اولم یمین اوزره و یاخود یسار اوزره خفته اولم یعنی رو حانیت ودیانت جانبی اوزره استراحت قیلم و یاخود بشریت ونفسانیت جانبنده بیخود و بی اختیار آسوده اولم اختیارسز کوی کبی اولمقدن غیری طوتیم بلکه سنك چوکان ارادتکده ومیدان حکم وتصرفکده بی اختیار کوی کبی استدیکی جانبه غلطان اولم ای رب دین سنك تقلیبکله ذات الیمینه دك و یاخود ذات الشمال طرفنه میل وحرکت قیلم نته کم * نقلبهم ذات الیمین وذات الشمال * مفهومی اوزره اصحاب کهفی کاه ذات الیمینه وکاهی ذات الشماله تقلیب ایلدك بزدخی استرزکه سنك کهف امانکده بی اختیار اوله وز و بزی کیف مایشاء دیلدیکك کبی کاه روحانیت طرفنه وکاهی جسمانیت طرفنه وکاهی دنیا وکاهی آخرت جانبنه تقلیب ایلیه سن نته کم حبیبك (اللهم لاتکلنی الی نفسی طرفة عین ولااقل من ذلك) بیوردی بزدخی سنك جنابکه بودعایی ایدرزکه بزی دخی کندو نفسمزه طرفة العینده واندن اقل اولان آنده حواله ایلیه سن بو بیتلرسورهٔ کهفده اولان آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی فی حق اصحاب الکهف (وتحسبهم ایقاظا وهم رقود ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال * پوآیت کریمه نك تفسیری جلداولده وزیر حکایه سنده مرور ایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾

صدهزاران سال بودم درمطار * همچوذرات هوابی اختیار) صد هزاران سال مطارده اولدم هوانك ذرهلری کبی اختیارسز اولدم یعنی بوعالم شهادته کلمزدن و بودام تنه کرفتار اولمزدن اول عالم ارواحك جولان کاهندن ذرات هوا کبی اختیارسز پروازده اولدم وسنك حول وقوتکله سیر وحرکت قیلدم

﴿ مثنوی ﴾ کر فراموشم شدست آن وقت وحال * باد کارم هست درخواب ارتحال * می رهم زین چار میخ چار شاخ * می جهم در مسرح جان زین مناخ) اول وقت وحال اکرچه بکا فراموش اولمشدر بکا خوابده ارتحال ایلك یادکار اولدی بوچار شاخ اولان چار میخدن قورتلورم بومناخدن جان مسرحنه صچرارم یعنی اکرچه اول عالم ارواحده اولان وقت وحال حالا بکا بوجسم مرتبه سنده فراموش اولدیسه بکاعالم خوابده ارتحال ایلك اندن یادکار ونمونه در هرشب بوچار عنصرك چار میخندن قورتیلورم بو مناخ طبیعتدن جاز مرعاسنه صچرارم مناخ اصلنده دوه چوکه جك یره دیرلر بونده مقام طبیعت مراد اولوز مسرح مرعایه دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ شیرآن ایام

ماضیهای خود * میچشم ازدایهٔ خواب ای صمد) کندیمك اول ماضی اولان ایامك
شیرنی ای صمد دایهٔ خوابدن طتارم یعنی ای احد وصمد اولان پادشاه اول عالم
ارواحده کندیمك کچن کونلر یمك شیرنی ولذتنی خواب دایه سندن طاتم اولورم
واول ایام کذشته دن اولان لذتلری وچاشنیلری حالا عالم خوابده بولورم وعالم
خوابده هرنه عمل قیلورسم بی اختیار قیلورم چونکم بودنیادنی حلم نائم کیبدر
استرمکه بونده دنی بی اختیار اولم وهمیشه سنك ارادت واختیارکله سیر وحرکت
قیلم ﴿ مثنوی ﴾ جمله عالم زاختیار هست خود * میکریزد درسوی سرمست
خود * تادمی ازهوشیاری وارهند * ننك خمر وزمر برخودمی نهند) جمله عالم
کندینك وجودندن واختیارندن کندینك سرمست اولمسی جانبنه فخار تابردم
هوشیارلقدن قورتله لر کندیلرینك اوزرینه خمر وزمر ننکنی قورلر یعنی اکر نفس
الامرده نظر اولنسه جمیع اهل عالم کندینك وجودی قیدندن واختیاری دامندن
کندینك سرمست اولمسی وبیخود و بی اختیار قالمسی طرفنه فخار خمر ایچمك
ودودك وناى چالمق عینی کندیلره قورلر وبین الناس بوحالتلر له معیوب ومذموم
اولمغه راضی اولورلر تاکم بردم هوشیارلق قیدندن قورتله لر وبیخودلق و بی اختیار
لق لذتنی بوله لر ﴿ مثنوی ﴾ جمله دانسته که این هستی فخست * فکر وذکر
اختیاری دوزخست * می کریزنداز خودی در بیخودی * یابستی یابشغل ای
مهتدی) زیرا جمله ناس بونی بیلشدرکه بومجازی اولان وارلق فخدر اختیاره
منسوب اولان فکر وذکر فی المثل دوزخدر یعنی اختیاره منسوب اولان فکردن
وذکردن خلق مضطرب ومتألم اولورلر پس بوفکر وذکر اختیاری فی المثل دوزخ کبی
اولور چونکم باخود اولمقده وقید اختیارله قالمقده بوخلق عالم عذاب الیم کورلر
آخر الامر باخود اولمق مرتبه سندن بیخوداق و بی اختیارلق جانبنه فخرلر یامستلکله
و یاخود برکار عمله شغل ایتمکله ای مهتدی یعنی ای مهتدی اولان کسه بوخلق
عالم باخود اولمقده ودائم اختیار ایچره قالمقده کورکه عظیم الم واضطراب
واردر پس یامست اولمقله و یاخود برکاره اشتغال قیلمقله کندیلرینی اونمق و بیخود
اولمق مرتبه سنه فخارلر وبیخود اولمقدن اوتری یاینك یرلر و یاخود شراب ایچرلر
ولیکن بومستلك وبوکونه بیخوداق اذن حقله اولمدیغیچون مقبول دکلدر انکچون
اول حالت ایچره روح باقی قالمیوب ینه کندی منزلنه عودت ایلر ﴿ مثنوی ﴾
نفس را زآن نیستی وامی کشی * زانکه بی فرمان شداندر بیهشی) الحاصل نفسی
اول نیستلکدن کیروچکرسن زیراکه بی هوشلق ایچره بی فرمان کندی یاینکله
و یاخمر و یاخود زمرله و یاخود بونلره بکزر برامرله کندیکی برقاج ساعت نیست
و بی خود قیله سن و بی اختیار و بی هوش اوله سن نفسی اول یوقلقدن باخودلق

وهشیارلق منزلنه چکرسن زیراکه نفس بیهوشلق عالمنه بی فرمان الهی کتمش
واول بی خودلغی وسرمستلکی اول کندبسنه اختیارایتمشدر بس باخودلق جنسندن
قورتلمغه ووجود مجازی قیدندن خلاص اولمغه اذن الهی اولمنجه قادر اولهمز
ومجرد بوکونه کیفیات و بعض اسباب وآلات واسطه سیله زندان طبیعتدن وقید
بشریتدن خروج قیلهمز ونجات بولهمز ﴿ مثنوی ﴾ لیس للجن ولاللانس
ان * تنفذوا من حبس اقطار الزمن) جن ایچون ودخی انسان ایچون یوقدر
زمانك اقطارندن یعنی کنارنك حبسندن نفوذ وخروج یوقدر سورهٔ رحمانده
اولان آیته اشارتدر تفسیری جلد اولده داستان چنکیده مرور ایتدی انده طلب
اولنه ﴿ مثنوی ﴾ لانفوذ الابسلطان الهدی * من تجاویف السموات العلی)
سموات علانك تجاویفندن برکسه یه نفوذ یوقدر الاهدایت سلطانی ایله یعنی آسمان
بلندك اورته لرندن برکسه خروج ایتمکه قادر دکلدر الاهدایت الهی قوتیله وقوت
ربانی واسطه سیله ﴿ مثنوی ﴾ لاهدی الابسلطان یقی * من حراس الشهب
روح المتقی) هدی یوقدر مکرشول سلطانله که متقینك روحنی شهبك حراسندن
حفظ ایلر یقی فعل مضارعدر وقی یقی دن یحفظ معناسنه اعرابدن محلی مجرور
صفتیدر سلطانك حراس ضم حاء مهمله ایله حارسك جمعیدر اصلنده تشدید
ایله دروزن ایچون تخفیف ایله اوقنور شهب شهابك جمعیدر شهاب رجم شیاطین
ایچون رمی اولنان نجمه دیرلر حراسك شهبه اضافتی بیانیه در روح المتقی یقی
لفظنك مفعولیدر و بوتقدیر اوزره معنی شهب ساقبه نك حارسلرندن اصلا براحد
ایچون هدایت ومطلوبه وصلت یوقدر الامتقینك روحنی حفظ ایلین سلطان
سبیله من حراسده حرف جر هدایه متعلق اولوب روح المتقی هدایه مفعول اولسه
هم وجهدر بووجه اوزره تقدیر کلام لاهدایة لروح المتقی من الحراس التی هی
الشهب الزاهرة الابمعاونة سلطان حافظ دیمك اولور یعنی متقی اولنلرك روحنه
شهب ثاقبك حارسلرندن اوتری تجاویف سمادن نفوذ ایدوب عالم ارواحه وملکوت
سمایه واصل اولمغه هدایت یوقدر الاکل شئ قیومیتیله حفظ ایلین سلطان سبیله
دیمك اولور کورکه ارواح خبیثه سلطان الهی اولمدین آسمانه عروج ایلمکه
قصد ایدرلر برفحوای (و یقذفون من کل جانب دحورا ولهم عذاب واصب) شهاب
ثاقب انلری خاکه ملاصق وملازب ایلر پس براحد بلا اذن سلطان واقی
اکا صعود وعروجه وآندن نفوذ وخروجه قادر دکلدر الاآنك اذن وارادتیله
پس برکسه دخی کندی مرتبهٔ بشریه وقیود جسمانیه سندن نفوذ وخروج
ایدوب آسمان روحانیته عروج قیلمغه ووجود قیدندن خلاص اولمغه قادراولمز
الاحق تعالی حضرتلرینك اذن وارادتیله ﴿ مثنوی ﴾ هیچ کس راتانکردد

اوفنا * نیست رەدر بارگاہ کبریا) هیچ کسەیه تا کم اول کسه فنا اولمیه بارگاه کبریایه یول یوقدر یعنی بارگاه حضرت حقه هیچ برکسه ایچون یول یوقدر تااول کسه فنااولمیه همانده مکه اول کسه فانی اوله بارگاه کبریایه انکچون یول اولور

﴿ مثنوی ﴾ چیست معراج فلك این نیستی * عاشقانرا مذهب ودین نیستی)
فلکك معراجی نەدر بویوقلقدر عاشقلرك مذهب ودینی یوقلق وفنادر یعنی فلك معنایه آلت عروج وزدبان نەدر دیرسك بوفنای وجود مجازیدن که بالکلیه کندیدن کچمك وبیخودلق شرابنی ایچمکدر عاشقلرك مذهبی ودینی همان کندیلرنی محو وفانی فیلق وخود بین وخودرأی اولمقدن وانانیته اتصاف فیلمقدن پاك و بری اولمقدر و بوفنانك شرح و بیانی حدونهایت طوتمز وشرح و بیانه کلمز

﴿ مثنوی ﴾ پوستین وچارق آمد ازنیاز * درطریق عشق محراب ایاز) عشق طریقنده نیاز جهتندن ایازك محرابی پوستین وچارق کلدی یعنی ایازابتدای حالنده اولان پوستنی وچارقنی سلطان محمودك عشقی بولنده محراب قیلدی نیازمندلك جهتندن که هرکون واروب پوستنی وچارقنی کوروب ابتدای حالنی بیلوب کبرو عجبدن بری اولوردی کذلك خاکله نطفه پوستین وچارق کبیدر ایازسیرت اولان عاشقلرك طریق عشق الهیده نیاز جهتندن بومانندایله چارق و پوستین اولان خاك ونطفه محرابی کلدی بوعاشقلرهم هردم خاك ونطفه یی نظرلرندن دورایتمزلر وانلری کوردکچه کندی اصللرنی بیلوب و بی وجود اولدقلرنی کوروب کبروانانیت سمتنه کتمزلر

﴿ مثنوی ﴾ کرچه اوخودشاه رامحبوب بود * ظاهر وباطن لطیف وخوب بود * کشتەبی کبرورياوکینهٔ * حسن سلطانرارخش آیینهٔ * چونکه ازهستیٔ خود اودورشد * منتهای کاراومحمودشد) اکرچه خود اول ایاز شاهك محبو بی ایدی ظاهر وباطنی آنك لطیف وخوب ایدی اول ایاز بی کبرو بی کینه اولمش حسن سلطانه آنك یوزی برآینه اولمش ایدی چونکم کندی وارلغندن خود اول دوراولدی انك کارنك منتهاسی محمود اولدی ایازك قصەسی مفصل ومشروح جلدخامسك اواخرنه قریب مرورایلمشدر بونده ایازدن مراد مرتبهٔ محبو بیته ایرن ولیلر اولور اکرچه هر بروللی پادشاه حقیقتك محبو بی اولدی ظاهری وباطنی لطیف وخوب اولدی ولیکن هر بروللی بی ریاو بی کینه اولمش وانك روی جانی سلطان حقیقته برلطیف آیینه کلمشدر وسلطان حقیقت انك مرآت وجهنده اوصاف وآثاری ایله تجلی قیلمشدر چونکم کندی وارلغندن اول محبوب الهی اولان ولی دور اولدی آنك جمله کارنك منتهاسی محمود وممدوح اولدی نته کم ایازك کارنك نهایتی مقام محمود اولدی وشاه محمودانی کندی مقامنه اجلاس قیلدی کذلك ولی کامل دخی مرتبهٔ محبوبیته ایردکدنصکره آنك منتهای کاری

مقام محمود اولور ﴿ مثنوی ﴾ زآن قویتر بود تمکین ایاز * که زخوف کبر کردی
احتراز * اومهذب کشته بودوآمده * کبررا ونفس را کردن زده) ایازك تمکین
وثباتی اندن قویرك ایدی که زیرا کبرك خوفندن احتراز ایدردی اول ایازمهذب
اولمش ایدی کبرك ونفسك بوینی اورمش ایدی یعنی ایازك تمکین وثباتی اول منصب
ومالله مغروروعجب اولمقدن قویتر ایدی که کبر خوفندن اول احتراز ایدردی وکبر
وعجبدن احتراز ایلدیکیچون هرکون پوستین وچارقنه نظر ایتمکه کیدردی ایازك
تمکینی بوندن قوی ومرتبه سی بوندن عالی ایدی زیرا اول ایاز اخلاق ذمیمه دن
بالکلیه پاك ومهذب اولمشدی وکلمش کبروریانك ونفس پردغاك بوینی اورمشدی
پس ایاز بوکونه کارونیازی چونکم کندینك مرتبه سی بوندن اعلادر نیچون
ایلردی دیسك جواب بیوررلر ودیرلر ﴿ مثنوی ﴾ پادی تعلیم میکرد آن حیل
* یارای حکمتی دورازوجل * یاکه دیدچارقش زآن شه پسند * کزنسیم نیستی
هستیست بند) ایازبوحیله وکاری یاتعلیم دن اوتری ایلدی یاخود خوف وحذردن
دوربرحکمت ایچون ایلدی یعنی ایازهرکون چارق وپوستنه نظر ایتمك حیله سنی
یارای تعلیم انام ایتمش اوله ویاخود کبروغرور خوفندن دوربرحکمت خفیه ایچون
ایتمش اوله یاخود اکاچارقی کورمك اندن اوتری مقبول وپسند اوله که یوقلق
نسیمندن وارلق بندر یعنی اکاچارق وپوسته نظر ایتمك انکچون مقبول اولدیکه
فناوفقر حقیقی نسیمندن بووجود مجازی بربند کیدر پس هرکون اول چارق وپوستینه
نظر ایتمکی سوردی ﴿ مثنوی ﴾ تاکشایددخمه کآن برنیستست * تاپایدآن نسیم
عیش وزیست) تاشول دخمه آچله که اول دخمه یوقلق اوزره درتاکم اول عیشك
وزیستك نسیمی بوله دخمه اکرچه قبراوزره بنا اولنان خانه یه دیدیلر ولیکن هردفینه
اوزره بنا اولنان خانه یه ده دیدیلر ولیکن هردفینه اوزره بنا اولنان خانه یی دفینه
معناسنه استعمال ایلدیلر بونده دفینه معناسی مراد اولور ودفینه دن مرادهم
وجود حقانی واسرار ربانی دفینه سی اولور وتقریر کلام بویله دیمك اولور که
ایازهرکون چارق وپوستینه نظر ایلمکه ملازمت قیلور واکاراغب اولوردی
تاکم شول دفینه اکاکشف وله که اول دفینه یوقلقده در چونکم اول یوقلق اوزره
وضع اولنان دفینه یی بوله تااول عیش ابدی وزندکانی سرمدی نسیمنی بوله
وهمیشه راحته واصل اوله ﴿ مثنوی ﴾ ملك ومال واطلس این مرحله *
هست برجان سبکرو سلسله * سلسلهٔ زرین بدید وغره کشت * ماند درسوراخ
چاهی جان زدشت) بومرحله نك ملك ومالی واطلسی سبکرو اولان جانك
اوزرینه سلسله در بومرحله نك اهلی سلسلهٔ زرینی کوردی مغرور اولدی
برچاهك سوراخنده جان دشتدن قالدی این مرحله دن مراد بودنیادر یعنی

بودنیانك ملك ومالی واطلس ولباسی ودولت واقبالی سبکرو اولان جانك وطریق الهیده تیزرو اولان صاحب عرفانك کردنی اوزره برقید وسلسله کبیدر برسالك مادامکه بوسلسله یی کردن جانندن دور ایتمیه صحرای حقیقت جانبنه کتمکه قادر اولهمز زیرا زرین اولان سلسله یی کورد کده مغرور اولور ویومرحلهٔ دنیانك زیبوزیورنه الدانور پس جان روحانی وصحرای حقانینك سیرندن برقیودلیکی ایچره قالور بوعالم طبیعتده جانك قالمسی برسوراخ چاه ایچره قالمق کبیدر وجاه ومنصبه مبتلا اولمسی برسوراخ چاهه دوشوب انده قالمق و براطیف صحرانك سیرندن محروم اولمق کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ صورتش جنت بمعنی دوزخی * افعیٔ پرزهر ونقش کارخی) بومرحلهٔ دنیانك صورتی فی المثل جنت ومعناده بردوزخ پرزهرافعی وانك نقشی برکارخدر پس بوصورتا جنت ومعناده دوزخ کبی اولان جهانه کوکل باغلمه و بحسب المعنی مارو بحسب الصورة پرنقش و نکار اولان دنیایه زنهاردل ویرمه که انك نوشی معناده نیشدر که عارفلردن بری بو بیتلری مناسب دیمشدر (بیت) دل درجهان مبند که یار بست بی وفا * جاهیست بی شراب وشرابست بی صفا * نوشش مچش که زهرافاعیست درعقب * خمرش مخور که رنج خمارست درقفا ﴿ مثنوی ﴾ گرچه مؤمن را سقرند هد ضرر * لیك هم بهتر بود زانجا گذر * گرچه دوزخ دوردارد زونکال * لیك جنت به ورا فی کل حال) اگرچه مؤمنه سقرضرر ویرمز ولیکن اول یردن گذر ایلمك مؤمنه اولی و بهتردر اگرچه دوزخ مؤمندن نکال وعذابی دور طوتار لیکن جمیع حالده اکا جنت ایودر یعنی بودنیا که معناده دوزخ کبیدر مؤمن ومتقی اولان کمسه یه بودنیا ومافیهانك اصلا ضرروزیانی اولمز دوزخ مؤمن ومتقی اولان کمسه دن نکال وعذابی دور طوتدیغی کبی دنیا هم مکر وضرری اول مؤمن ومتقیدن دور طوتار ولیکن مؤمنه لایق اولان اندن گذر قیلقدر وهرحالده مؤمنه جنت ملکی اولی وبهتردر (بیت) دع الفواد عن الدنیاوزینتها * فصفوها کدر والوصل هجران * وکل وجدان حظ لاثبات له * فان معناه فی التحقیق فقدان ﴿ مثنوی ﴾ الحذر ای ناقصان زین کارخی * که بکاه صحبت آمد دوزخی) ای ناقصلر بوکارخدن حذر ایلمك که صحبت وقتنده بردوزخ کلدی یعنی ای ناقصان العقل اولان اهل دنیا بو برکارخ محبوبه کبی اولان دنیادن بغایت حذر ایلمك که اکا مقارنت وملاقات وقتنده اول بردوزخ کلدی وانك قولی بحسب الظاهر مضحك وفعلی مبکی اولدی کما قال الانوری من لسان الدنیا نصیحة لاهلها (نظم) هی الدنیا تقول بملئ فیها * حذار حذار من بطشی وفتکی * فلا یغررکم منی ابتسام * فقولی مضحك والفعل مبکی * ودنیانك صورتا نقش وزیورله برکارخ عروس

و باطنده وحین صحبتده برزشت وعبوس دیوسیرت اولدیغنی تعلیم ایلمکدن اوتری بوحکایت غریبه یی ایراد ایدوب بیوررلر

﴿ حکایت آن غلام هندو که برخدا وندزادهٔ خودپنهان هوا آورده ﴾
﴿ بودچون دخترا بامهترزادهٔ عقد کردند غلام خبر یافت رنجورشد ﴾
﴿ ومیکداخت وهیچ طبیب علت اورادرنمی یافت واورازهره ویارای گفتن نی ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف اول هند وغلامك حکایتیدرکه کندی افندیسنك دخترینه نهانی محبت کتورمش ایدی چونکه اول دختری برمهتر زاده یه عقدایلدیلر اول غلام واقع اولان عقدونکاحدن خبر بولدی زیاده المندن رنجور اولدی ونار فرقتدن اریدی ونحیف ولاغر اولدی وهیچ بر طبیب اول غلامك علت ومرضنی بوله مدی وبیله مدی واول غلامه کندی دردنی برکسه یه دیمکلکه زهره وطاقت یوق ایدی نتکم نظم شریفده بیان بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

خواجهٔ رابود هندو بندهٔ * پروریده کرده اورازندهٔ * علم وآدابش تمام
آموخته * درداش شمع هنز افروخته * پروریدش ازطفولیت بناز * درکنار
لطف آن اکرام ساز) برخواجه نك هندو برغلامی وارایدی بسلمش آنی برزنده ایلمش ایدی بومصرع آن خواجه آن بنده راپروریده وزنده کرده بود تقدیرنده اولور واول بنده یی نه ایله زنده ایلدیکنه بو بیتلرله اشارت ایلیوب دیرخواجه اکا علم وآدابی تمام اوکرتمش و اول غلامك قلبنده هنرشمعنی شعله لندرمش ایدی اول اکرام ساز لطف کنارنده نازایله طفولیت زمانندنبری اول غلامی بسلمش ایدی وکوچك ایکن انی آلوب نازونعیم ایله لطف واحسان قوجاغنده اول اکرام وانعام صاحبی خواجه آنی تربیه قیلمش ایدی ﴿ مثنوی ﴾ بودهم این خواجه راخوش دختری * سیم اندامی کشی خوش کوهری * چون مراهق کشت دخترطالبان *
بذل می کردند کابین کران * میرسیدش ازسوی هرمهتری * بهر دختر دمبدم خوازه کری) یوخواجه نك هم برخوش وماه وش بردختری وارایدی برسیم اندام برکش برخوش کوهرایدی کش کاف فارسینك فتحه سیله خوب ونازك معناسنه در چونکه دخترمراهق اولدی یعنی حدبلوغه قریب کلدی آنك طالبلری انکچون کابین کران بذل ایلدیلر وچوق مال ورزق ویردیلر هر برمهترك جانبندن اول دخترك پدرنه دمبدم اول دخترین اوتری برخوازه کرایریشوردی خوازه کرقیزدیلیجی معناسنه در یعنی هردم اول دخترینك کوهردن اوتری اغنیاطرفندن قیزکور بجی نیچه کسه لرکلورلر وآنی طلب قیلورلردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت خواجه مال رانبود ثبات * روزآید شب رود اندرجهات * حسن صورت هم ندارد اعتبار *

گه شه درخ زرداز یك زخم خار * سهل باشد نیز مهترزادگی * کی بودغره بمال
ویارکی) خواجه چونکم اغنیا طرفندن کندی دخترینه بوقدر طالب کوردی
انلره میل ایتمیوب دیدی مالك ثباتی یوقدر زیرامال کوندزکلور کیمه جهات ایچره
کیدر یعنی ماله دوام وثبات یوقدر فرضا برکون کلور جمع اولور واول کیمه هم
بواطراف وجهات ایچره اکایارآفت ایرشمکله و یاخود آنی برحرامی المغله ضایع
اولور کیدر پس عاقل اولان کمسه لرك قتنده اول قیمت واعتبار طوتمز حسن صورت
هم اعتبار طوتمز یارخ برزخم خاردن زرد اولور یعنی دامادك احسن صورتده
اولمسی عندالعقل مقبول ومعتبر دکلدر زیارخ کلکون برخارزخمندن قابلدر که
زرداولور وحسن صورت خارمحتمله زوال بولور مهترزاده لك دخی سهل و بی اعتبار
اولورکه اول مهترزاده ماله وهرنه مقبول ایسه مغرور اولور بارکی راه مهله نك
قیمله ابواته دیرلر یعنی غنی اوغلی اولماغه هم اعتبار یوقدرکه اول اسب ومال
مغرور اوله واسب ومال التدن کتدکدنصکره بی هنرقاله ﴿ مثنوی ﴾ ای بسا
مهتربچه کزشوروشر * شدزفعل زشت خودننك پدر * پرهنرانیز کرباشد
نفیس * کم پرست وعبرتی کیراز بلیس) ای چوق مهتراوغلی که شوروشردن که
کندینك زشت اولان فعلندن ننك پدراولدی یعنی پردولتلو اوغلی اولماغه هم
اعتبار یوقدر زیرا چوق دولتلو اوغلی واردرکه شور وشردن کندینك زشت
اولان فعلندن باباسنه عاراولدی و پدری اندن عارلندی ومعیوب اولدی پرهنراولان
دامادهم آکرانك هنری نفیس ایسه ده طاپه یعنی اکا میل ایتمه وابلیسدن برعبرت
طوتمکه بوقدرعقل وهنرصاحبی ایکن کورنجه مردود اولدی ونه حالته کرفتار
کلدی کم پرست اکرچه آز طاپ دیمکدر اما پرست معناسنه استعمال اولنمشدر
﴿ مثنوی ﴾ علم بودش چون نبودش عشق دین * اوندیدازآدم الانقش
طین) اکرچه ابلیسده علم وهنر وارایدی چونکم اکاعشق دین اولمدی اول ابلیس
آدم حضرتلرندن کورمدی الانقش طبنی یعنی دین و یقین عشق اولمدیغندن اوتری
اول ابلیس آدم حضرتلرینك دینی و یقینی کورمدی بلکه همان طیندن ترکیب
اولان جسدنك نقشنی کوردی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه دانی دقت علم ای امین *
زانت نکشایددودیده غیب بین * اونه بیند غیردستاری وریش * ازمعرف پرسد
از بیش وکیش) ای امین اکرچه علمك دقتی پیلورسن لکن اندن سکا یکی غیب
کور یجی کوز کشاده اولمز یعنی ای علوم رسمیه ده امین وفهوم عقلیه ده متین اولان
عالم اکرچه علم رسومك دقتی بروجه کمال پیله سن وعلوم رسمیه ده مدقق وموشکاف
اوله سن ولیکن اول دقت بین اولمقدن و بوعلوم ظاهریه یه کوشش قیلمقدن سنك
ایکی غیب کور یجی کوزلرك کشاده اولمز وسکا اول تحقیق وتدقیقدن نورانیت کلمز

سنك قلب كوزلريكك كشاده اولمسى علم دينك ونور يقينك اولور اكر بصر بصيرتك وديدهٔ سر يرتك كشاده اولمق استرايسك علم دينه سعى قيل وعلمكله عامل اول تاكم هر شيئك حقيقتنى ديدهٔ غيب بينله كورمكه قادر اوله سن اول بى بصيرت اولان عالم بردستارور يشدن غيرى كورمز اول زياده لكى ونقصانى معرفدن سؤال ايلر بو بنده مخاطبدن غائبه التفاتله معنى اولمين كسه غيرى برنسنه كورمز اكر آنك حضورنه برملبس ومشكل كسه كلسه آنك حالنى وسر بالنى وزياده لكنى ونقصانينى بيله ميوب لابد آنى برمعرفدن صورر بلكه كندى نفسنك دخى زياده لكنى ونقصانينى بيله ميوب برمعرفدن سؤال ايلر اكر اول معرف اكا كندى نقصانندن خبر ويرميوب سن برفاضل وكامل كسه سن ديسه هم اعتماد ايلر حاصل كلام كندى حالنى كندى بيليوب غيريلرك تعريفيله بيلور ديمك اولور ﴿ مثنوى ﴾ عارفا تواز معرف فارغى * خودهمى بينى كه نور بازغى * كارتقوى دار دودين وصلاح * كه ازو باشد بدو عالم فلاح)

اما اى عارف سن معرفدن فارغ و بى نياز سن كنديكى هميشه كوررسن كه نور بازغسن يعنى اى عارف حقيقت بين كندى نفسكى بيلكدن غيريلرك تعريف وتوصيفندن فارغسن سن كنديكى هميشه كوررسن كه برنور طالعسن سنك اكر كنديكى بيلكده واكر غيرى بى كورمكده معرفك تعريفنه احتياجك يوقدر زيرا سن تقوى ودين وصلاحله متصف اولوب ايكى غيب كوريجى باطن كوزلريكى كشاده قيلمش وفلاح بولمشكدر پس كارك تقوى ودين وصلاح طوتار يعنى اصل اعتبار تقوايله ودين وصلاحه در زيرا ايكى عالمده فلاح ونجات اندن اولور بوبابيات شريفه جمله سى خواجه نك لسانندندر و بوندن حصه بولمق اولوركه برکسه كندى دختر ينى برداماده و يرمك ايسته لابد بردينداركه متقى وصالح كسه يه و يرمك استه يه كه دنياده وآخرتده نجاح وفلاح دين وتقوى وصلاحله اولورنته كم اول خواجه اصلا مالدن ومنصبدن ومهترزاده لكدن وهنردن هيچ برينه رغبت والتفات ايتمدى ﴿ مثنوى ﴾ كرديك داماد صالح اختيار * كه بدو فخر همه خيل وتبار * پس زنان كفتند اورا مال نيست * مهترى وحسن واستقلال نيست)

اول خواجهٔ هوشيار برصالح دامادى اختيار ايلديكه اوصالح جميع قوم وقبيله نك فخرى وكزيده سى ايدى پس زنلر ديديلر اول دامادك مالى يوقدر يعنى خواجه نك خانه سنده اولان واكا تعلق قيلان خاتونلر ديديلرسن دختر نيك كوهر يكى فلان كسه يه و يرمك استرسن آنك خود مالى ورزقى يوقدر اولولغى وحسن واستقلالى يوقدر يعنى ناس مابينده اولولغى وشكلا حسنى واستقلالى وآدميلكى يوقدر پس سن آنى نه وجهدن دامادلغه قبول ايلرسن ديديلر وبونلر نقصان صفلارندن همان ظاهرده اولان حسنه ومهترلكه باقوب معنوى اولان دولتدن وعزتدن بى خبر

اولدیلر و بوزمانه‌نك اكثر ذكوری كبی ماله ومنصبه طـاپوب دولت اخرویه دن بی‌بهره قالدیلر ﴿ مثنوی ﴾ كفت اینهانابع زهدندودین * بی‌زرا و تنجیست بروی زمین)خواجه زنلردن چونكم بوسوزلری اشتدی انلره ایتدی ای خاتونلر بوسزك دیدكلر یكز جمله‌سی تابع زهدودین دررلر اول صـالح ومتدین بریوزنده التونسز برگنج در فی الحقیقه اصل خزینه دیدكلری صلاح وتقوادر و گنج معنوی وخزینهٔ اخروی صـالح ومتقی اولان كسه‌نك ذاتیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بجد تزویج دخترگشت فاش *دست پیمان ونشانی وقماش * پس غلام خرد كاندر خانه بود * گشت بیمار وضعیف وزارزود * همچوبیمار ودقی اومی كداخت * علت اورا طبیبی كم شناخت) چونكم جدله تزویج دختردست پیمان و برنشان وقماش ایله فاش اولدی دست پیمان ال ارمغانی دیمكدر طرفیندن ال اله آلوب قول وقرار ایلمكدر نته كم نكاح اولدیغی وقتده زوج وزوجه طرفندن وكیل اولان كسه‌لرال اله آلوب نكاح ایدرلر اكا دست پیمان دیرلر مصرع ثانیده باءعربیه مقدر اولور بدست پیمان وبنشانی وبقماش تقدیرنده اولور یعنی چونكم اول دختر اول دامادصالحه جدایله ودسـت وپیمان و برنشان ودخی قـماش ایله تزویج اولنمسی ونكاح قیلنمسی فاش وآشكار اولدی پس اول كوچك غلامكه خواجه‌نك خانه‌سنده ایدی علی الفور بیمار وضعیف وزاراولدی دق مرضنه منسوب اولان خسته كبی اول غلام اریدی آنك مرضنی برطبیب آكلدی واول نه‌مرضه مبتلا در انی بیله‌مدی ﴿ مثنوی ﴾ عقل میكفتی كه رنجش ازدلست *داروی تن درغم دل باطل اسـت) عقل دیردیكه آنك رنجی قلبندندر تنه اولان دارودل غمنك حقندهباطل در یعنی هرعاقل فراستله بیلوردیكه مرضی مرض جسمانی دكلدر ودیردیكه انك رنجی درون دلدن ودل دردنه ایسـه بدنه ایلدكاری داروبی ایلك باطلدر ﴿ مثنوی ﴾ آن غلامك دم‌نزدازحال خویش * كرچه می‌آمد برودرسینه‌ریش) اول غلام جك كندی حالندن دم‌اورمدی اكرچه كه‌سـینه‌سنده ریش كلدی یعـنی اكرچه اول غلام جكك درونی‌در دفراقدن خسـته ومجروح اولدی ولیكن اندن كسـه‌یه برسوز سویلدی اصح اولان نسخه‌لرده كرچه ریش برینه‌زاء معجمهٔ ایله كزچه نیش واقع اولمشـدر بوتقدیر اوزره معنی اول غلام جك كندی حالندن هیچ بركسـه‌یه دم اورمدی وسوزسویلدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت خاتونراشبی شوهر كه‌تو * باز پرسش درخلاز حال او * تو بجـای مادری اورابود * كه‌غم خودپیش تو پیـدا كند) بركیجه خاتونه اری دیدیكه ای خاتون‌سن اول غلامك حالندن خلوتده اكا آشكارا صوروسن نیچون بویله ضعیف ونحیف اولدك دیو تنهاده آنك حالندن استفسار ایله‌سن اكا برمادر یرنده‌سن اوله كه كندی غمنی سنك قتكده پیدا ایلیه برطرافتله اندن

خبر آلمغه سعی ایله بو لابکه دردلنی سکاعیان ایلیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چونکه خاتون کرد در کوش این کلام * روز دیکر رفت نزدیك غلام * پس سرش راشانه میکرد آن ستی *بادوصد مهرودلال وآشتی) چونکه خاتون بو کلامی اشتدی ودر کوش ایتدی برغیری کونده اول خاتون غلامك فتنه کتدی واکاوافر نوازشلر ایتدی بوجله دن بری پس اوستی اول غلامك باشنی ایکی یوزمهر ایله وشیوه وناز ایله وصلح ایله طرادی واکاوافر ملایمتلر وملاطفتلر ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه مادران مهربان * نرم کردش تادرآمد در بیان * که مرا امید از تو این نبود * که دهی دختر به بیکانهٔ عنود *خواجه زادهٔ ماوماخسته جکر * حیف نبود کورود جایی دکر) اول خاتون اکااول قدر ملایمت وملاینت ایلدیکه مهربان اولان مادرلر انجلین ایدرلر اول غلامی بوظرافتله نرم ایلدی حتی اول غلام نطق وبیانه کلدی وسر درونی اکاافشا واظهار قیلدی بو یله دیو که ای خاتون بنم سندن امیدم بودکل ایدی دختری برعنود بیکانه یه ویره سن و بنم خواجه زادمی براجنبی کسه یه ایرکوره سن بزم خواجه زاده مز و برخسته جکر زحیف دکل میدر که او برغیری بیره کیده مصرع اول دختر تو خواجه زادهٔ ماست وماخسته جکریم تقدیرنده اولور خواجه زادهٔ من دیمیوب خواجه زادهٔ ماوخسته جکر دیمه سنده نکته کندی دخترك فراقندن خسته جکر اولدیغی کبی دختری دخی کندینك فراقندن خسته جکرظن ایلمشدر انکیچون برخسته جکر زحیف دکلیدر که اول برغیری بره کیده وآنك فراقی بنی بو یله خسته دل ایده دیو سویلمشلر ﴿ مثنوی ﴾ خواست آن خاتون زخشمی کآمدش * که زند وزبام زیراندازدش * کو که باشد هندوی مادرغری * که طمع دارد بخواجهٔ دختری) اول خاتون شول برخشمدنکه اکاکلدی وشول برغضبدنکه اول غلامك سوزندن اول حینده اکامستولی اولدی واستدیکه اول غلامه اوره وانی بامدن آشغه آته کند یسنه بو یله دیدیکه او کیم اوله برآنه سی خبه هندیکه خواجه سنك دخترنه طمع طوته واکانهانی تعشق ایده ﴿ مثنوی ﴾ کفت صبر اولی بود خودرا کرفت * کفت باخواجه که بشنو این شکفت * اینچنین کرائکی خائن بود * ماکان برده که هست او معتمد) کیرواول خاتون صبر اولادر دیدی وکندیسنی طوتدی وکظم غیظ ایتدی کلوب خواجه یه دیدی ای خواجه اشته بوعجب بونجلین برچالی قوشیجغزی خائن اوله بزکان ایلتمشز که او معتمد در کراء چالی قوشنه دیرلر کاف تصغیر ایچون و یاوحدت ایچون اولور کاف نفس کلمه دن اولورسه کرائك مز کلدك قوشنه دیر یعنی اشت بوعجب که بونك کبی برمز کلدك قوشی بزم خانه مزده خایندر بزایسك اول معتمد علیه در دیوظن ایتمش وکان ایلتمشز پس بونك چاره سی هرنه ایسه سن پك بیلورسن دیدی

﴿ صبرفرمودن خواجه مادر دختر اکه غلامی ازجرمکن من بی زجراورا ﴾
﴿ ازین طمع بازآورم به تدبیر که نه سیخ سوزد ونه کباب خام ماند ﴾

خواجه دخترك مادرنه صبربیورمه سنك بیاننده در بویله دیو که اول غلامی زجر ومنع ایله بن بی زجراول غلامی بوطمعدن کیرو کتوریرم تدبیرایله اندن نه شش یاتر ونه ات کوبنوب خام وناپخته قالور ﴿ مثنوی ﴾ کفت خواجه صبرکن بااو بکو* که ازو ببریم و بدهیمش بتو * تابکران ازداش بیرون کنم * توتماشا کن که دفعش چون کنم) خواجه خاتونه ایتدی ای خاتون صبرایله واکابویله دیو سویله که اول کسه دن دختری قطع ایدوب جدا ایده لم وآنی سکاویره لم تاکم مکرایله بوطمعی انك قلبنه دن طشره ایلیم سن تماشا ایله کور که آنی نیجه دفع ایلرم وآنی بوسودادن کورنه حیله ایله بیزارایلرم ﴿ مثنوی ﴾ تودلش خوش کن بکومیدان درست * که حقیقت دختر ماجفت تست * ماندانستیم ای خوش مشتری * چونکه دانستیم تواولیتری * آتش ماهم درین کانون ما * لیلیٔ آن ما وتو مجنون ما) ای خاتون سن اول غلام هندینك قلبنی خوش ایله واکابویله دیوسویله که ای غلام راست ودرست بیل که بزم دخترمز تحقیقا سنك جفتکدر بزآنی سندن شمدنصکره جدا ایلرز ای خوش مشتری بزشمدی به دك بونی بله دك چونکم بلدك وسنك اکامشتری وطالب اولدیغکه عالم اولدق پس سن جله دن اولیترسن بزم آتشمز هم بزم بوکانو نمزده دریعنی آتش عشقه مبتلا اولان غلامز هم بزم کندی اوجاغمزده درایلی بزم آنیمز ولایتمزدر وسن بزم مجنونمزسن اورته لقده ایریلق وسچیلك یوقدر پس غم چکمه وزمین سینه که هجران وفراق تخمنی اکه شمدنصکره مراده واصل اولورسن دیو سویله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ تاخیال وفکرخوش بروی زند * فکرشیرین مردرافربه کند * جانورفربه شود لیك ازعلف * آدمی فربه زعزست وشرف * آدمی فربه شود ازراه کوش * جانور فربه شود ازحلق ونوش) تاکم خیال خوش وفکرخوش اول غلامی اوره زیرافکرشیرین مردی فربه ایلر وفکرناخوش وخیال مولم ومشوش انسانی لاغروضعیف ایلر جانور اکرچه فربه اولور وقوت بولور ولکن علفدن و یمکدن وایچمکدن اما آدمی عزت وشرفدن فربه اولور ومولم اولین فکرلردن وقلبه خوش کلان وسرور ویرن خیاللردن قوت بولور اصل آدمی کوش یولندن فربه اولور ومزاجنه ملایم وطبعنه موافق شیرین سوزلر اشتمکله قوت بولور اماجانور بوغازدن ونوشدن فربه اولور حلق کلومعناسنه در اما بونده یمکدن کنایه در ونوش دخی ایچمك معناسنه در پس حیوانك سمزاولمه سنه سبب یمك وایچمکدر که انلرك درونده غم وهم یوقدر اما

افسانك فربه اولمسنه سبب اصل سرور وشادیدر و بی غم والم اولمقدر فرضا برکسه نك قلبی همیشه مسرور اولسه وآنك قلبنه لطیف وشیرین فکرلر وخیاللر کلسه واول کسه چوقلق اکل وشربه مقید اولسه هم فربه اولور وجسمنه قوت ولطافت کلور اما برکسه فرضالطیف طعاملر ونفیس ونظیف غدالر یسه ولیکن قلبنده ناخوش فکرلر ومولم خیاللر اولسه اول غدالر آنك ایچنه سکمیوب لابد کتدکچه نحیف ولاغر اولور خواجه خاتوننه بویله دیدی واکاوار اول غلامه خوش آینده سوزلر سویله دیوامر ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت آن خاتون از ین ننك مهین * خوددهانم کی بجنبد اندرین * اینچنین ژاژی چه خایم بهراو * کو بمیرآن خائن ابلیس خو) خاتون کندی زوجنه ایتدی ای خواجه بونك مهیندن وعاروشیندن خودبنم دهانم بوخصوصده فین حرکت ایلر واسانم بوکونه سوزی اکانیجه سویلراول غلامدن اوتری بونجلین هرزه یی نیچون چینیم دی اول ابلیس خویلو خائن اولسون یعنی اول دیوسیرت اولان خائنه دی که دردوغمدن هلاك اولسون اکا بوکونه خوش آینده سوزلر سویلمك نه لازمدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت خواجه نی مترس ودم دهش * تارود علت از وزین لطف خوش * دفع اورادلبرابرمن نویس * هل که صحت یابد آن بار کریس) خواجه خاتوننه ایتدی ای خاتون عفت مشحون یوق بویله دیمه قورقه واکا دم ویرمه یعنی ریش خندایله وآنك مزاجنه ملایم وطبعنه موافق سوزلر سویله تاکم اول غلامدن علت ومرض بولطف خوشدن کیده وخوش خاطرلر آنی مسرور وفربه ایده صکره آنك دفعنی ای دلبر بنم اوزریمه یازقوکه اول اینجه اکریجی صحت بوله بارکریس وصف ترکیبدر اینجه اکریجی معناسنه بونده دقیق فکر ایدیجی واینجه خیال ایدیجی معناسنه استعاره اولور یعنی اول خواجه خاتوننه ایتدی ای خاتون بونده نه وارسن آنك دفعنی بنم اوزریمه واجب بیلمسن اکابنم دیدیکم اسلوب اوزره مکالمه قیل تاکم اول اینجه فکرلر ایدیجی صحت بوله واول مرضدن خلاص اوله ﴿ مثنوی ﴾ چون بکفت آن خسته راخاتون چنین * می نکنجید از تبختر برزمین * زفت کشت وفربه وسرخ وشکفت * چون کل سرخ اوهزاران شکر کفت * که کهی میکفت ای خاتون من * که مبادا باشد این دستان وفن) چونکیم خاتون اول خسته یه بویله دیدی اول حزین شاد اولوب تبختردن زمینه صغمدی تبختر صالنمغه دیرلر بونده سرور وغرور ایله حرکت ایلمکدن کنایت اولور اول غلام بوسوزلری راست صانوب زفت اولدی وفربه ودخی سرخ روی اولدی قرمزی کل کبی آچلدی وهزاران شکردیدی اول غلام کاه کاه خواجه نك زوجنه دیردی ای بنم خاتونم اولیه بودستان

وفن اوله و بووعده درو غ و بو کلام بی فرو غ بنی خسته دل قیله ﴿ مثنوی ﴾
خواجه جمعیت بکردودعوتی * که همی سازم فرج راوصلتی * تاجماعت عشوه می
دادند وکال * کای فرج بادت مبارك اتصال * تایفین ترشدفرج را آن سخن *
علت ازوی رفت کل از بیخ و بن) خواجه جمعیت و بردعوت ایلدی ودیدیکه
فرج ایچون بروصلت دوزرم وآنی برکسه ایله جفت ایلرم حتی جماعت اول غلامه
عشوه وکال و بردیلر بویله دیو که ای فرج سکا اتصال مبارك اولسون یعنی جماعت
خواجه نك یارانی ایدی اکثر اول جمعیتك سرنه واقف اولدیلر واول فرج عربه
عشودلر و بردیلر وریشخندلر قیلوب ای فرج اجتماع واتصال سکا مبارك اولسون
دیدیلر حتی فرجه اول سویلنن سوزلر یقین تراولدی وآنك قلبی اول وعده نك
ظهورنه اعتقادقیلدی علت بالکلیه اندن کندی وانك قلب و روحی بووصلتك
آرزوسنه دوشوب سرور وشادیلق مرتبه سنه یتدی ﴿ مثنوی ﴾ بعدازآن
اندرشب کردك بفن * امر دیرابست حنا همچوزن * پرنکارش کردساعت چون
عروس * پس نمودش ماکیان دادش خروس) اندنصکره کردك کیجه سنده
فن وصنعتله خواجه برامرده زن کبی حنا بغلدی حنا قنادید کلرید ر امر دبر
صقالسز کر بزیکیده دیرلر خواجه اول امردك دست وساعدنی عروس کبی پرنقش
ایلدی پس خواجه فرج عربه ماکیان کوسترتدی اکاخروس و بردی ماکیان لفظ
مفرددر تاوق معناسنه یعنی اکاعورت کوسترتدی لکن ار و بردی وانی دخی اره
و بردی اماول کندو بی اولندم صانوردی ﴿ مثنوی ﴾ مقنعه وحله عروسان
نکو * کنك امر درا بپوشانیداو * شمع راهنکام خلوت زود کشت * ماند
هندو باچنان کنك درشت) عروسان نیکونك حله سنی ومقنعه سنی کرزامرده
اول خواجه کیدردی مقنعه کسرمیم ایله عورتلر باشلرینه قودقلری چنبر دریعنی
لطیف وز یبا کلینلرك فاخر لبا سلرنی ونازك چنبرلرنی براقدی کرز یکیده کیدروب
آنی کلن صورتنه قودی ودوزوب قوشوب آنی براوك کوشه سنه اوتورتدی واول
فرج عربی دخی دوزوب قوشوب اول ظاهری عروس و باطنی مردعبوس اولان
کسه نك خلوتنه کتورتدی فرج عرب کمال ذوق وسرورایله وشوق وغرورایله اول
عروسی کورد کده تمام سویندی وخواجه فی الحال شمعی ظرافتله هنکام خلوتده
سوندردی پس خواجه طشره چیقوب قپویی محکم بند قیلدی هندو دردمند
انجلین برقوی ود رشت کربزیکتله خلوتده قالدی پس هندو دردمند اول
عروسه یاپشمق استرکن اول مرد قوی اول هندو یه محکم یاپشدی پس فرج عرب
نیه اوغرادیغنی بیلدی ﴿ مثنوی ﴾ هندوك فریاد میکرد وفغان * وز برون
نشنید کس از دف زنان * ضرب دف و کف ونعره مردوزن * کردپنهان نعره

آن نعره زن * تا بروز آن هندو کرا می فشارد * چون بود در پیش سك انبان آرد)
هندوجك چونکم اول مردقوینك کندیسنه محکم یاپشدیغنی کوردی وفعل
شنیعه قصدایلدیکنی یلدی فریادوفغان ایلدی وچاغروب ندالرقیلدی اماطشره دن
آنك آواز وصداسنی دف زنلردن اوتری کسه اشتمدی اول حینده دف اورمق وال
چالمق ومردوزنك نعره سی اول نعره اوروجی هندونك نعره سنی پنهان ایلدی یعنی
خارج کردك خانه ده برنیچه مردوزن طورمشلرایدی کمی دف چالر وکمی دخی ال
چارپار وکمی دخی هسای هسای ایدوب نعره وغریولر اور رلرایدی انلرك دف
چالمه سی وال چرپمه سی وغریو ونعره اورمسی اول نعره اوروجی وفریاد ایدیجی
هندونك نعره سنی پست وپنهان ایلدی حتی صباحه دك اول امرد کربزاول
هندوجکی صقدی وتمام استدیکی کبی ابتدی فی المثل کلبك اوکنده اون طغرجغی
نیچه اواور اول کلبك اوکنده دخی هندوی بیچاره برطغرجق اون کبی اولوب
صباحه دك انی اورسه لدی الحاصل نیچه یلورسه اویله ایلدی ﴿ مثنوی ﴾
روزآوردندطاس وبوغزفت * رسم دامادان فرج حام رفت * رفت در حمام
اورنجور جان * کون دریده همچودلق تونیان) پس کوندز اول جماعت
طاس وبوغزفت کتوردیلر دامادلرسمی فرج حامه کتدی دامادان جمع داماد
اولدیغی اوزره معنی بودر داماد مفرداولمق وآن علامت جمع اولمیوب فرجه اشارت
اولمق هم جائزدر بوغزفت حمام اسبابیله طولو بیوك بوغدیمکدر پس تقدیر کلام بویله
دیمك اولورکه بعداللتیا واللتی صباح اولدی فرج عربك حالنه واقف اولان جماعت
کلدیلر وداماد اولان کسه لره عادت قدیمه اوزره بوغچه وطاس کتوروب حامه
آلوب کتدکاری کبی انکیچون دخی طاس و بربیوك بوغچه اسباب ولباس کتوردیلر
اول فرج کویکورسمنده حامه کتدی اول غلام هندی حامه رنجورجان کتدی
کلخانجیلر دلق کبی دبری پرتلمش تونیان تونینك جمیدرتونی کلخانجیه دیرلر
وکلخانجیلرا کثریا اردی پرتلمش قفتان کیرلر پس هندوی دردمندك دخی اول مرد
قویونك کیری ضربندن دبری کلخانجیلرك اردی پرتلمش دلق وخرقه سی کبی
اولوب حامه جائی رنجوروجسمی پرفتور کتدی ﴿ مثنوی ﴾ آمدازحمام
درکردك فسوس * پیش او بنشست دختر چون عروس * مادرش آنجانشسته
پاسبان * کهنباید کوکندروز امتحان) پس حامه یوندی ولباسلری کیدی
حامدن کردك خانه یه فسوس کلدی فسوس بونده مسخره مضاسنه خواجه نك
دخترى اول فرجك اوکنده عروس کبی اوتوری زیرا اول حامده ایکن فی الحال
اول دخترى عروس شکلنده قویوب کردك خانیه اوتورمشلرایدی واول دخترك
والده سی هم انده پاسبان اوتورمشدی اندن اوتری که اولیه که اول فرج کوندز

عناد وغضبدن اول دختری امتحان ایلیه وانك چهرهٔ دلکشسنی کور دیکی کبی
شهوت اکا غالب اولوب دخترله مجامعته میل ورغبت ایلمسون دیو قزك یانده مادری
نکهبان وحافظ بله اوتوردی ﴿ مثنوی ﴾ ساعتی درری نظر کرد ازعناد *
آنکهبان باهر دودستش ده بداد * کفت کس راخود مبادا اتصال * باچوتو
ناخوش عروس بد فعال * روزرویت روی خاتونان تر * کیرزشتت شب بتر از
کیرخر) فرج اول دختره برساعت مقداری من حیث العناد نظر ایلدی اندنصکره
هرایکی الیله اول دختره قرش و یردی ده فتح دال ایله اون دیمکدر معنی ایکی الیله
اکااون پرمغی و یردی دیمکدر اما اصل نفرین ایتدی دیمك معناسنه درنته کم اکثر
خواتین برکسه یه نفرین ولعنت ایتمك استه سه الینی اکا قارشو ایدوب یوزیکی جان
الیجی کورسن دیر اکرایکی الیله اشارت ایلرسه کمال نفرین مراد اولور ومددسن بکا
کرکرسن بن سندن بیزارم دیمك معناسنی ایهام قیلور پس اول غلام هندو دخی
کیجه اول ضربتی یدکدنصکره کوندز آنك حسن وجمالنی کوروب برساعت نظر
ایلدکدنصکره فرهنته اولیوب اکا ایکی الینك اون پرمغیله نفرین و یردی هیچ کمسه یه
سنك کبی ناخوش و بدفعال اولان عروسله خود اتصال اولمسون وهیچ برکمسه
سنك کبی صورتی کوزل وسیرتی خبیث ملعونه میل ومحبت قیلمسون اکرچه کوندز
سنك یوزك تروتازه اولان خاتونلر کیدر لیکن کیجه سنك زشت وقبیح اولان ذکرك
خر ذکرندن بدتردر پس (بیت) هزل من هزل نیست تعلیمست * بیت من بیت
نیست اقلیمست * بیوردقلری قولك موجنجه بوحکایه اکر چه ظاهرا هزلدر لیکن
معنیده جد وتعلیمدر ودنیانك نعیمك معنیده نیه مشابه اولدیغنی طالبلره تفهیم در
نته کم بوقصه دن حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾
همچنان جملهٔ نعیم این جهان * بس خوشست ازدور پیش ازامتحان * می نماید
درنظر ازدور آب * چون روی نزدیك باشد آن سراب * کنده پیرست
اوواز بس جا بلوس * خویش را جلوه کند چون نوعروس) بوجهانك جمله
نعمی انجلین قبل الامتحان اراقدن زیاده خوشدر یعنی بوجهانك جمله نعمتی
وبهجت وزینتی اول دخترزیبا ودلبر رعنا کبی قبل الامتحان اراقدن زیاده خوش
ومحبوبهٔ دلکشدر بوجهانك جمله نعمی اراقدن اکانظر ایدنلرك نظرنده لطیف
وشیرین آب کبی کورینور اماچونکم اکاقریب کیده سن وتقرب ایده سن سراب
کبی اولور کهاصلا عطشان اولنلره انك نفع وفائده سی اولمز کذلك طالبان دنیا هم
دنیانك حسن صورتنه نظرایدوب اکاتقرب قیلسه لر هیچ بر یسی انده ذوق ولذت
بولمز زیرا اول دنیا باطنا قوقش عجوزه دراما چوق جابلوس ایلمکدن کندیسنه
عروس کبی جلوه ایلر وطالبلرینه عرض جمال ایدوب هردمده برکونه زیب

وز یورله کور ینور اما انك باطنی برزشت قوقش قاری کبیدر که هر کیم انك باطنی اولان وجهنی کورسه اکا نفرین و یروب اندن حق تعالی حضرتلرینه استعاذه ایلمك مقرر اولوردی نته کم بو حدیث شریف دنیانك باطنا چرکن قوقش قاری کبی اولدیغنه دلالت ایلر عن ابن عباس رضی الله عنه قال صلی الله علیه وسلم (تؤتی بالدنیا یوم القیامة علی صورة عجوز شمطاء زرقاء انیابها بادیة لایراها احد الا کرهها متشرف علی الخلایق فیقال لهم اتعرفون هذه فیقولون نعوذ بالله من معرفتها فیقال هذه الدنیا التی تفاخرتم بها وتقاتلتم علیها) ﴿ مثنوی ﴾ هین مشو مغرور آن کلکونه اش * نوش نیش آلوده اورامچش) زنهار آنك اول کلکونه سنه فریفته اولمه آنك نیش آلوده اولان نوشنی طاتمه یعنی آنك زهر آلوده اولان شربتنی و حلا وتنی ذوق ایتمه که انك زهر آلود اولان شربتی موجب هلاك اولمق مقرر در (بیت) نوشش مچش که زهر افاعیست در عقب * خمرش مخور که رنج خمارست درقفا ﴿ مثنوی ﴾ صبر کن کالصبر مفتاح الفرج * تانیفتی چون فرج در صدحرج) دنیانك عیش ونوشندن صبر ایله که صبر مفتاح فرج و مرقات کلید حرجدر تاکم فرج کبی یوز شدت وحرجه دو شمیه سن کور که فرج درد مند اولی دخی زیبانك صورت ظاهره سنه مفتون اولمغله نه ورطه لره اوغرادی ونه قدر حرج وزحمته مبتلا اولدی ای طالب دنیا اکرسن دخی بو دنیانك شکل وصورتنی کوروب اکا عاشق اولورسك لابد خلو تخانهٔ باطنه داخل اولدقده چوق حرج وزحمتلر کوررسن ﴿ مثنوی ﴾ آشکارا دانه پنهان دام او * خوش نماید زاولت انعام او) اول دنیانك دامی پنهان ودانه سی آشکارادرسکا اولدن آنك انعامی خوش کورینور یعنی اکرچه سکا ابتدادن دنیانك انعام واحسانی خوش کورینور اما حقیقته نظر اولنسه دانه سی آشکارا ودامی پنهان درآنك دامندن خلاص اولمق استرسك دانه سنه میل ایتمه وانك زینت و بهجتنه ودولت وثروتنه نظر ایدنلر یولنه کتمه که عمرنازنینی آنك آرزوو وصالنده ضایع قیلیه سن وصکره نادملردن اولیه سن (بیت) خوش عروسیست جهان ازره صورت لیکن * هر که پیوست بدو عمر خودش کابین داد*

﴿ در بیان آنکه این غرور تنها آن هندو رانبود بلکه هر آدمی ﴾

﴿ بچنین غرور مبتلاست در هر مر حله الا من عصمه الله ﴾

بوسرخ شریف انك بیانده در که بو غرور همان یالکز اول هندویه اولمدی بلکه هر آدمی هر مرحله ده بو نجاین غروره مبتلادر الاشول کمسه بو غروره مبتلا دکلدر که الله تعالی آنی بو کونه مغرور اولمقدن حفظ ایلیه که المعصوم من عصمه

الله دینلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بپیوستی بدان ای زینهار * چند نالی درندامت زارزار * نام میری ووزیری وشهی * درنهانش مرك ودردوجان دهی) چونکم اول دنیایه اولاشدك ای طالب دنیا زینهار ندامتده نیچه کره زار زار ایکلرسن بدان کسر بایله اوقنسه دخی جائز اولور زیرا معنی چونکم سابق الذکر اولان دنیایه اولاشه سن ای طالب دنیایل واندن حذر قیل زیرا صکره ندامتده چوق زارزار آغلرسن میرلك ووزیرلك وشاهلق نامی اکرچه ظاهرا مقبول وخوشدر لیکن اول نامك نهاننده مرك ودردوجان و پرمکلك واردر چونکم بردولتك باطننده جان و پرمکلك ونیچه مرك ودرد اوله آنك ظاهرده اولان نامندن وشرف وکامندن کچمك عاقله اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ بنده باش و برزمین روچون سمند * چون جنازه نه که برکردن برند * جمله راحال خودخواهد کفور * چون سوار مرده آرندش بکور) بنده اول سمند کبی پریوزنده یوروجنازه کبی اولمه که خلق سنی بیونلری اوزره ایلته کفور اولان کسه جمله بی کندیسنه حمال استر مرده سوار کبی که خلق انی بیونلری اوزره قبره کتوررلر سمند قوله آنه دیرلر ولیکن بونده مطلق آت معناسی مراد اولور کفور مبالغه ایله شکرسز کسه یه دیرلر سوار مرده دن مقصود میتدر یعنی ای وزیر وامیر نامنده اولان ودولت وثروتله تفخر قیلان کسه اکر حیات حقیقیه ایله حی اولمق وزنده دللر منصبنی بولمق استرسك * وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا * آیت کریمه سنك مفهومی اوزره بنده رحمان اول و پریوزنده اسب مرکوب کبی یوروميت کبی اولمه که سنی برنیچه کسه لر بیونلری اوزره کوتوره لر وخانه که کتوره لر نته کم میتی برنیچه کسه لر بیونلری اوزره کوتروب آنی کور خانه یه ایلتورلر ناشکور اولان دولتلو جمله ناسی کندویه حمال استرو بوجمله نك بوینه کندی یارنی قومق مراد ایلر چونکم مرده دل اوله وکندی یارنی کردن نامه تحمیل قیله ناس انی سوار مرده کبی کورخانه سنه کتوررلر وانك یارنی بیونلری اوزره کوتوررلر پس بواغنیا واهل دنیا موتی کبیدر انکچون حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بیوردیلر * ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وماالموتی یارسول الله قال علیه الصلاة والسلام الاغنیاء وفی روایة اخری اهل الدنیا) بونلرك برنیچه وجوهله موتایه مشابهتلری واردر اولا مرده دللر در که موتی نیچه ایشتمز وسوز فهم ایتمز ایسه انلردخی کلام حقی ایشتمزلر ودین وایمانه متعلق اولان سوزلری فهم ایتمزلر ودخی مرده نیچه حرکت ایتمز سه بونلر دخی طریق الهیده انك کبی حرکت ایتمز وبرمشابهت دخی بودر که خلق عالم مرده بی نیچه کوتوررلر وکور خانه یه کتوررلر ایسه اول مرده دل اولان اهل دنیا دخی نیچه کسه لره باراولوب انلرانی کوتوررلر وخانه سنه کتوررلر نته کم بیوررلر

﴿ مثنوی ﴾ برجنازه هر کرابینی بخواب * فارس منصب شود عالی رکاب *زآنکه آن تابوت برخلقست بار *بار برخلقان فکندند این کبار) خوابده هر کیمی جنازه اوزره کوره سن اول کسه عالی رکاب فارس منصب اولور جنازه کسر جیمله میت کوتوردکاری صال اغاجنه وتنه شوی تخته سنه وتابوته دخی دیرلر بوراده تابوت معناسنه کلور بوواقعه نك تعبیری بو یله اولورکه اول کسه منصبه راکب اولور ورکابی عالی اولان کسه لر مرتبه سن بولور زیراول تابوت خلق اوزره باردر بواکا رایسه بارلرنی خلایق اوزره براقدیلر پس بو وجه دن مرده یه مشابه اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ بارخود برکس منه برخویش نه *سروری راکم طلب در ویش به) پس ای غنی کندی یوکنی کسه اوزره قومه کندك اوزره قوسرورلکی طلب ایلمه درویشلك یکدر یعنی کندی یوکنی غیری اوزره براقه کندی اوزریکه قوو بارکی کندك کوتورو بین الناس سرور اولمغی طلب ایله حقیقتده درویشلك صورتنده اولان سرورلکدن نیچه وجوهله اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ مرکب اعناق مردم رامیسا *تانیاید نقرست اندردوپا) خلقك بیونلری مرکبنی باصمه تاسنك ایکی ایاغکه نقرس کلیه یعنی آدمیلرك رقابی مرکبنی باصمه وچکنمه تاکم سنك ایاغکه نقرس مرضی کلیسه نقرس بومرضدر که اکثر اکابرواغنیانك ایاقلرنده پیدا اولور وآنك سببی اصل رقاب ناسی باصمق وچکنمکدندر دیمشلر پس اکثر اکابر رقاب ناسه باصمقلرندن اوتوری بومرض آنلره مخصوص صدرانلردن غیری یه دکل ﴿ مثنوی ﴾ مرکبی راکا آخرش توده دهی * که بشهرمانی وویران دهی) برمرکبه که عاقبت سن اکاقرش ویرسن زیرا برشهره بکزرسن وویران کوی سن مصرع اولده اولان ده فتح دال ایله قرش معناسنه یعنی اون پرمقله نفرین ایتمك معناسنه در ودهی کسردال ایله فعل مضارع مخاطبدر ومصرع ثانیده دهی کسردال ایله لفظ مرکبدرده کوی معناسنه ویاخطاب ایچون اولور تقدیرکلام بویله دیمك اولورکه ای منصب ودولت صاحبی برمرکبه که آخرسن نفرین ویره سن مرکبدن مراد منصب اولور یعنی شول برمنصبه که آخر الامرسن نفرین ویره سن واندن نفرت ایلیه سن که شمدی برشهر معموره بکزرسن ولیکن اول مرکبه نفرین ولعنت ویردیکك وقتده ویران کوی کبی سن ﴿ مثنوی ﴾ ده دهش اکنون که چون شهرت نمود * تانیایدرخت درویران کشود * ده دهش اکنون که صد بستانت هست * تانکردی عاجز وویران پرست) اکاقرش ویرشمدیکه شهرسکا کورندی تارختی ویرانه ده اچق اولیه سن اکاشمدی قرش ویرکه سکا یوز بستان واردرتاکم عاجز وویران پرست اولیه سن ده دهشده کی ضمیر بیت سابقده اولان مرکبه عائد اولور بیت ثانیده اولان اش ضمیری دخی اکاعائد اولور کشود بونده کشودن

معناسنه مصدردر شهردن مراد بونده شهر حقیقت ومنصب آخرتدر تقدیر
کلام بویله دیمك اولورکه ای اهل منصب چونکه سکاشهر حقیقت ومنصب
آخرت کورندی وآنك شرف وعزتی ظاهر اولدی حالاسن اول مرکب منصبه
نفرین و یروآندن نفرت ایله تاکم رخت عمرکی ومتاع حیاتکی بو ویرانه اولان
دنیاده آچق کرکمزوآنی بوخرابه ده خرج ایتمك وعبث یره صاچق عاقله لائق
اولمزای بودنیا ویرانه سنده مرکب منصبه سوار اولان کسه حالاشمدی سن اول
مرکب منصبه نفرین و یرزیراکه سنك معنوی وروحانی نیجه یوز بستانك واردر
حتی اول مرکب منصبه مقید اولمغله وانك اسیری اولوب قالمغله عاجزوو یرانه
پرست اولمیه سن که یودنیا آخرته نسبتله سرتاسرو یرانه کبیدر و بونده اسیر منصب
اولان طائفه فی الحقیقه عاجزوفقیرلردر واهل غنا لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی
غنی النفس حدیثنك موجبنجه غنای نفسه مالك اولان عزیزلردر ﴿ مثنوی ﴾

کفت پیغمبر که جنت ازاله * کر همی خواهی زکس چیزی مخواه * چون
نخواهی من کفیلم مرترا * جنت المأوی ودیدار خدا) حضرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم ثوبان حضرتلرینه خطابا بیوردیلرکه جنت اعلایی یاثوبان حضرت
اللهدن اکراسترسنك اصلا برکسه دن برشیئی استمه چونکم سن سؤال ایتمیه سن
تحقیقا بن سکا جنت المأوایی ودیدار خدایی کفیلم بو بیتلر ثوبان حضرتلرینك
روایت ایلدیکی بوحدیث شریفه اشارتدر عن ثوبان رضی الله عنه قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم من یضمن لی شیئا اضمن له الجنة قال ثوبان انا یارسول الله فقال
علیه السلام لاتسأل الناس شیئا اضمن لك الجنة فکان ثوبان لایسأل الناس شیئا
حتی سقط یوما سوطه فنزل واخذه ولامر احدا ان یناوله ﴿ مثنوی ﴾

آن صحابی زین کفالت شد عیار * تایکی روزی که کشته بد سوار * تازیانه از کفش
افتاد راست * خود فرود آمد زکس آنرا نخواست) اول صحابی بوکفالتدن
عیار اولدی عیار بونده فتح عینله غل وغشدن خالص اولمق معناسنه در
وصحابیدن مراد رسول اکرم حضرتلرینك معتقی اولان ثوبان حضرتلریدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه اول اصحابدن اولان ثوبان حضرتلری نبی
مکرم حضرتلرینك بوکفالتندن غل وغشدن خالص اولدی حتی برکون برمرکبه
سوار اولمش ایدی انك راست الندن تازیانه دوشدی راست صفت اولدیغی اوزره
معنی بودر اماصفت اولمسه دخی جائزدر بوتقدیراوزره معنی قامچی انك الندن
زمین اوزره راست دوشدی یعنی صحیح اول قامچی انك الندن یراوزره واقع اولدی
فی الحال کندیسی مرکبدن آشغه کلدی انی پیاده اولان کسه لردن بکاشوتازیانه یی
الیورك دیو استمدی بلکه سؤال ایلمکدن اجتناب ایدوب بنفسه کندی آتندن

آشغی اینوب واول قاچمچی یی الوب اکا سوار اولدی پس بوندہ ناسدن سؤال ایلمك مذمتنه ومضرتنه تنبیه واشارت اولورا کثر عرفا الله تبارك وتعالی حضرتلرندن سؤال ایتمکه بیله استحیا ایتمشلر وحضرت ابراهیم کبی (علمه حسبنا بحالنا) دیوب انك فدمی اوزره کتمشلردر کما قال ابن عطاء الاسکندی فی الحکم ربما استحیی العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه ومشیته فکیف لایستحیی ان یرفعها الی خلقه

﴿ مثنوی ﴾ آنکه ازدادش نیاید هیچ بد * داند و بی خواهش خود میدهد)

اول خدا که انك دادندن هیچ بدکلمز سنك حالکی بیلور و برخواهشمدن خود انی سکاویرر یعنی اول معطی وجواد اولان خدای تعالی که اصلا انك دادوعطاسندن بدلك کلمز واول برقوانه بدوقبیح اولان شیلری عطا قیلمز فرضا برقولی عطایه مستعد اولسه ولیکن ترك خواهش قیلسه انك حالنی بیلور خود بی سؤال اکا لازم اولنی ویرر پس عاقله لائق اولان بو اولور که جمیع حاجتنی حضرت حقه عرض ایلیه ومرادنی همان اکا سویلیه (بیت) حافظ آب رخ خود بردرهر سفله مریز * حاجت آن به که برقاضئ حاجات بریم * وقال ابن العطائی الحکم لاترفعن الی غیرالله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لایستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه

﴿ مثنوی ﴾ وربامر حق بخواهی آن رواست * آنچنان خواهش طریق انبیاست *

بدنماند چون اشارت کرد دوست * کفر ایمان شد چو کفر از بهر اوست)

واکر امر حقله استیه سن اول رواندر انجلین خواهش طریق انبیادر چونکم دوست اشارت ایلدی بدقالز کفر ایمان اولدی چونکم کفراندن اوتریدر یعنی اکرناسدن امر حقله استر وانلردن اذن الهی ایله سؤال ایلرسك اول سؤال هر وجهله روا وسزادر زیرا انجلین استمك وسؤال ایلمك انبیای عظام علیهم السلامك طریقلریدر نته کم حق تعالی حضرتلری حبیبنه خطابا (خذ من اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم بها) دیمکله ناسك اموالندن صدقه اخذ ایلمکه امر ایلدی پس حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم دخی ناسه سز اموالکزدن زکاة وصدقانی اخراج ایدوب محلی اولانلره ویرك دیوانلره سویلدی پس بوناسدن سؤال اولدی اما حضرت حقك چونکم امر یله اولدی بوسؤال بدوقبیح اولدی نته کم شیخ محمد سرزی حضرتلری دخی چونکم اشارت الهیه ایله شهره کلوب در بدر زنبیل کردان اولوب دریوزه قیلدی وسائل اولدی بودخی مذموم وقبیح اولدی زیرا دوست حقیقی چونکم سؤاله اشارت ایتدی بدلك وقبیح لك قالمدی برکفرکه آنك امرندن اوتری اوله اول کفر ایمان اولدی مثلا برکسه کفاره اسیر اولسه وکفاردخی اول مؤمنی کافر اولمغه اکراه قیلسه واول دخی ظاهرا کافر اولسه اول کفر عین ایمان اولور نته کم برکسه حین ضرورتده حرام یسه واکل میته واکل

لحم خنزیر ایلسه (فمن اضطر غیر باغ ولاعاد فلااثم علیه) آیت کریمه سنك موجبنجه اول کمسه حلال یمش اولور زیرا غیری یه حرام اولان اول جیندہ امر حقله اکا حلال اولدی کذلك کفر دخی محلنده اختیار اولنسه امر حقله اوکفر ایمان اولور ﴿ مثنوی ﴾ هر بدی که امر او پیش آورد * آن زنیکوهای عالم بکذرد) هر بر بدیکه اول الله امری ایلرو کتورر اول عالمك نیکولرندن ایلرو کچر یعنی هر صورت ظاهره ده قبیح اولان شیئی وفعلی که اول حکیم اولان خدانك امر شریفی ایلرو کتورر وظهور مرتبه سنه یتورر اول بدوقبیح اولان شیء عالمك ایولرندن سبقت ایلر مثلا اصحاب کهفك قطمیری که حدذاتنده بر بد ونجس شیء ایکن چونکم آنك امر شریفی اول کلبی ایلرو کتوردی اول کلب عالمك نیکولرندن ایلرو سبقت ایلدی (بیت) چون سك اصحابرا دادند دست * شد سر شیران عالم جمله پست * ودخی حضرت خضر علیه السلامك فعلی کبی که بحسب الشرع والعقل انك قتل نفس زکیه وخرق سفینه ایلمسی بدوقبیح ایدی ولیکن چونکم اول فعللر امر حقله ایلروکلدی عالم خلقنك نیکو اولان افعالندن اول سبقت قیلدی که حقیقتده اول فعللر عین حکمت ومحضا مصلحت ایچون ایدی وبونك عکسی بحسب الظاهر هر نیکو اولان شیلریکه حق سبحانه وتعالینك امر شریفی مدبر قیله وقبیحلردن عدایلیه اول عالمك قبیح اولان شیلرندن دونتر و پست تراولور مثلا ابلیس و بلعم و برصیصا کبیکه بونلرك هر بری عالمك نیکوکاری وعالی مقداری ایدی چونکیم حق تعالی بونلری مدبر ایلدی بونلر سائر قبیحلردن دونتر و پست تر واقع اولدیلر ﴿ مثنوی ﴾ زآن صدف کرخسته کردد نیز پوست * ده مده که صدهزاران در دروست) اول صدفدن اکر پوست دخی خسته اوله نفرین ویرمه که صدهزاران در باشداور انفرین مده اکر پوست اونیز خسته وشکسته کردد صدفدن مراد بونده صورت ودردن مراد معنی وسیرت وحسن خصلت اولور یعنی شول برصورتدن اعراض ایله واکا نفرین ویرمه که آنك درونده نیچه یوز بیك معنی درلری واخلاق حمیده وعلم حکمت جوهرلری اوله اکر فرضی آنك پوستی وبشره سی بحسب الظاهر فقیروحقیر وشکسته دخی اولورسه ضرر ویرمز زیرا صدفدن مقصوددر وصورتدن مقصود معنیدر چونکم برصورتك درونی پر معنی اوله اول صورتك ظاهرا خسته وحقیر اولمسی مذموم دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد بازکرد * سوی شاه وهم مزاج بازکرد * بازرو در کان چوزرده دهی * تارهد دستان توازده دهی) بوسوز پایان طوتمز کیرودون پادشاه جانبنه وهم مزاج باز اول شاهدن مراد بونده شاه حقیقت در مصراع ثانیده اولان باز طوغان معناسنه در ولیکن اندن مراد شول عالم معنی وعالم صورتك

صیادلری اولان طریقت وحقیقت شهبازلری اولور که قچن بونلر صید وشکار ایتمك
ایچون پادشاه حقیقتدن من وجه دور اولسه لر وعالم صوری ومعنوی ده پروازاید وب
نیچه شکارلر قلسه لر فی الحال دونوب ینه شاه حقیقته رجوع ایدرلر پس حضرت
مولانا قدس سره الاعلی تجرید قاعده سی اوزره کندیلر ینه خطاب وبو اسلوب
اوزره غیریلره تعریض وارشادایدوب بیوررلر بوتعبیر وتقریر اولتان سوزو بونظمه
کلان ومکتوب اولان کلام پرسوز پایان وغایت طوتمز بو سوزی سویلمکدن
وبوکونه معارفی تعبیرایلمکدن فراغت ایدوب شاه حقیقتك جانبنه رجوع ایله
واول پادشاهه همیشه انابت قیلان وراجع اولان حقیقت بازلرینك هم مزاجی
اول وانلرك مشربنده اولوب انلرك سیرتی اوزره پرواز قیل انلرك مزاج ومشربی
اولدر که هربار عالم صورته میل ایده لر اندن نیچه معنی ومقصودی شکارایدوب
فی الحال جناب حقه رجوع ایدرلر وصورتی قویوب معنی سمته کیدرلر امدی ای
عالم صورتده قالان سالك ده دهه منسوب اولان التون کبی کانه کیروکت تاکم سنك
دستلر کده دهلکدن قورتله اولکی ده ده ایکی دالك بله فتحه لریله بر موضعدك
اسمیدر که انك التونی بغایت خالص اولور اکا متصل اولان یانسبت ایچوندر قچن
التون زیاده خالص اولسه زرده دهی کیدر دیو اکا تشبیه ایدرلر دستان قصه
معناسنه اولسه ده جائزدر اما دستلرك جمعی اولمق محله انسبدر مصرع ثانیده اولان
ده دهی اولکی دالك فتحی وایکنجی دالك کسریله اوقنور اکا متصل اولان یا
مصدریه در ده ده ایکی الیله نفرین ویرمك معناسنه در پس تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که ای صورته مائل اولان سالك بوعالم صورتدن کذر قیلوب وزرده دهی
کبی خالص وبی غش اولوب معدن حقیقته کیروکت وکان اصله بوعالم صورتدن
رجوع ایت تاکم سنك اللرك بوعالم صورته ده ده اولمقدن ونفرین ویرمکدن خلاص
اوله ﴿ مثنوی ﴾ صورتی راکه بدل ره میدهند * ازندامت آخرش ده میدهند)
اهل صورت برصورته که کوکله یول ویررلر ندامتدن آخر اول صورته ده ویررلر
یعنی بوعالم صورتك اسیری اولان طائفه هر برصورتیکه کوکللرینه قویه لر واکا
تعلق ومحبت قیله لر آخر الامر کمال ندامتلرندن اول صورته نفرین ویررلر انکچونکه
حقیقت کاری کورد کد نصکره اول صورتی کندیلره عدو ورهزن مشاهده
قیلورلر نتکم حق تعالی حضرتلری حقیقت اعتباری ایله (انما اموالکم واولادکم
عدو لکم فاحذروهم) بیوردی که بوکونه صورتلرا کر برکسه بی حضرت
حقدن وعالم حقیقتدن دور ومهجور ایلسه آخر الامر انك ضرنی مشاهده
ایلیوب ندامتدن اکا نفرین ویرر ﴿ مثنوی ﴾ دزدرا کان قطع تلخی میدهد *
ذوق دزدی راچوزن ده میدهد * ده بدادن دیدی ازدست حزین * ده بدادن

زین بریده دست بین) مثلا دزده که - بین قصاصده اولان اول قطع ید ایلك که تلخلك و یرر اول حینده دزدینك ذوقنه زن کبی نفرین و یرر که اکثر نفرین و یرمك زنلرك عادتیدر که چین برشیدن بیزار اولسه لر اول شیئه مقابل ایکی الرنی قارشو ایدوب و یوزلرنی اندن چو یروب نفرین ولعنت سکا بن سسندن بیزارم دیر حزین اولان زندن و یاخود غمکین اولان هندوی پرمحندن نفرین و یرمکی کوردك بوالی کسماش سارقدن هم خرسزاق اذتنه وذر دلك صنعتنه نفرین ولعنت و یرمکی کورکه حین قصاصده کندینك مقدما میل ومحبت ایلدیکی فعل وصنعته نه مرتبه نفرین ولعنت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ همچنان قلاب وخونی واوند * وقت تلخی عیش زاده میدهند * توبه می آرند هم پروانه وار * بازنسیان میکشدشان سوی نار) قلاب وخونی واوند هم بونجاین تلخلك وقتی عیشه نفرین و یررلر یعنی سارق حین قصاصده وفرج حزین حین لقاده اول مائل اولدیغی عیشه نه مرتبه نفرین و یردیسه قلاب وخونی ولوند اولنلر دخی محنت ونیش وقتنده عیشه نفرین ولعنت و یررلر اول عیش ونوشدن توبه کتور رلر هم پروانه وار نسیان کیروانلری نارجانبنه چکر یعنی بوطائفه کندیلرینك کارلرندن چین برضرر کورسه لر والم چکسه لر اندن توبه ایدرلر چونکم اول بلا وآفت کیده نسیان انلری پروانه کبی کیرو اول نارمثابه سنده اولان کار و کرداره چکر ﴿ مثنوی ﴾ همچو پروانه زدوران نار را * نوردید و بست آن سو بار را * چون بیامد سوخت پرش را کر بخت * بازچون طفلان فتاد وملح ریخت) بوطائفه فی المثل پروانه کبی ایراقدن اول نارك نورحقیقتده نارکبی اولان کارك نور کوردی واول جانبه یوك بغلدی یعنی زیاده قصد وعزیمت ایلدی تاکم اول نور زعم ایلدیکی ناره کندیسنی اوره اول نارانك پروبالنی باقر واول پروانه دونوب اندن قاچر کیرو اول محنت وضررری فراموش ایدوب اوغلنجقلر کبی دوشر وطوزی دوکر ملح ریخت بونده ملاحت ومنفعتی دوکك وضایع ایتمکدن کنایت اولور برخوش کیدرکن دوشر وسبب لذت وچاشنی اولان طوزی دوکوب ضایع ایدرنته کم اوغلانجقلر کذلك بوذکر اولنان طائفه دخی برشیئی کندیلره محبوب ومقبول کور وب اول جانبه سرعتله کیدرکن اوغلنجقلر کبی دوشرلر و طوزدوکوب فسادلری وقباحتلری ظاهر اولدیغی کبی تأدیب وقصاصه مستحق اولورلر پس برمقدار تأدیب اولنور وحداور یلور و یابرنیچه زمان - بس قلندقد نصکره برلعبله بوداملردن کیرو آزاد اولورلر و پروانه کندیسنی شمعه اوروب پروبالنی برمقدار سوخته قیلوب اندن کیرونجات بولدیغی کبی بونلردخی اول بلادن تکرار نجات بولورلر ﴿ مثنوی ﴾ بازدیکر برکان وطمع سود * خویش زد برآتش آن شمع زود *

بازدیکر سوخت هم واپس بجست * باز کردش حرص دل ناسی ومست) تکرار نفع وسود کانی اوزره پروانه کندیسنی اول شمعك آتشی اوزره اوردی برکره دخی یاندی هم اندنصکره کیرو صچرادی کیرو حرص دل آنی ناسی ومست ایلدی پس مبتلای شهوت واسیر صورت اولان کسه لرك هر بریسی معنیده پروانه یه بکزر لر چن کندی مرادلری شمعنه تقرب قیلسه لر واندن آزرده اولسه لر قچارلر بعد زمان اول ضرر وزیانی حرص وشهوت انلره فراموش ایتدیروب کیرواول کار وکرداره مست وعاشق اولورلر وانك وصالنه میل ورغبت قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾

آز زمان کرسوختن وامی جهد * همچوهندو وشمع رادعوی دهد * کای رخت تابان چوماه شب فروز * وی بصحبت کاذب ومغرور سوز) اول زمانکه پروانه و پروانه یه مشابه اولان طائفه یانعقلقدن کیرو صچرار قصه سی سبقت ایتمین غلام هندو کبی شمعه قرش و یرنته کم اول غلام هندو کندینك معشوقه سی اولان شمعه نفرین ویردی بویله دیو که ای دخترسنك رخك ماه شب فروز کبی تابان درواى دخترسن صحبتده کاذب ومغرور سوزسن یعنی سنك پرتو جمالکه مغرور اولوب کندیسنی سکامقارن ومصاحب قیلان طالبکی یانجیسن پس سن صورتا صادق وحین صحبتده کاذب سز دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بازاز یادش رود توبه وانین * کاوهن الرحمن کید الکاذبین) پس توبه وانین وناله وحنین همه اندمکه اول بلادن قورتله کیروانك یادندن کیدر زیرا حق تعالی کاذبلرك کیدومکرنی ضعیف وست ایلدی شول کسه لرکه باشلرینه بلاکادیکی زمانده توبه ایده لرانلر توبه ده کاذبلردر (توبة الکذابین علی اطراف لسانهم) حسبنجه انلرك توبه سی همان لسانلرنده درچونکم اول بلاوامتحان انلرك باشندن کیده (ولو ردوا لعادوا لمانهوا عنه) آیتنك مفهومی اوزره همان نهی اولندقلری عمله عودت ایدرلر پس حق تعالی کاذب اولانلرك کیدومکرنی ضعیف ایلشدر هربارکه انلرنارکیدومکری ایقادایلسه لرحق تعالی حضرتلری آنی برحالتله اطفا ایلر

﴿ درعموم تأویل این آیت که کلما اوقدوا نارا للحرب ﴾

بوسرخده اولان آیت سورهٔ مائده ده اولان آیته اشارت اولورکه اولی بودر (والقینا بینهم العداوة والبغضاء) یعنی بویهودیلرك مابینلرنده عداوت وبغضا القا ایلدك پس بونلرك قلوبی بربرینه موافق واقوالی بربرینه مطابق اولز (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأ هاالله) هربارکه بونلر رسول ایله واکاتابع اولان مؤمنلر ایله حرب ایلمکی مراد ایلیه لر وانك اوزرینه شروضرر القا ایتمکی اناره قیله لر وانکله جنك وجدال ایتمك آتشنی ایقاد واشتعال ایلیه لر الله تعالی انلرك حرب ایچون ایقاد واشتعال ایلدکلری آتشی اطفا ایلر یعنی بونلرك آتش شرنی مسلمانلردن منع ورد ایلیوب مابینلرنه ایقاع ایلرویاخود بونلر هربارکه برطائفه ایله حرب ایتمك

مراد ایلسه‌لر حق تعالی انلری مغلوب قیلوب حکم توراته مخالفت وامر حقه
خیانتلرندن اوتری ز یرابرکره توراتك حکمن افساد ایلدیلر حق تعالی بخت النصری
مسلط قیلدی وبرکره دخی افساد ایلدیلر مجوسیلری مسلط قیلدی و برکره دخی
افساد ایلدیلر مسلمانلری مسلط قیلدی بوآیت کریمه‌نك اکرچه ورودی خاصدرکه
یهودیلر حقنده درولیکن بونك حکمی عامدرنته‌کم بو بیان لطیف بو آیت کریمه‌نك
عمومی اوزره اولان حکمنك تأویلنده درنته‌کم بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کلما اوقدوا
نار الوغا * اطفأ الله نارهم حتی انطفا) هربارکه بوکاذبلر نار وغایی ایقاد ایلدیلر
الله تعالی بونلرك نارنی سوبندردی حتی سوبندی بوبیتده اولان ضمیر مطلقا جمیع
کاذب اولنلره راجع اولورکه بیت سابقده مرور ایلدی و بوبنده وغادن مراد
نفس وشیطانله اولان جنك ووغااولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه طریق
الهیده کاذب اولان قوم هربارکه نفس وشیطانله جنك ایتمك نارنی درون دللرنده
ایقاد ایلسه‌لر یعنی انلرله جنك ایتمکه قصدوعزیمت قیلسه‌لر الله تعالی بونلرك
نارعزیمتنی وشعلهٔ صدقنی سوبندرر حتی بونلرك ناردرونی دخی فی الحال سوبنور
حق تعالی بونلرك درونندہ اولان نارقصدی وشعلهٔ عزیمتی انکیچون سوبندررکه
بونلر اول نارعزیمتی ایقاد واشتعال قیلمقده صادق دکللر بلکه کاذبلردرانکیچون
حق تعالی انلرك قلبنك نارعزیمتنی سوبندرر حتی انلرك کانون درونندہ اصلا
عزیمت قالمیوب منطفی اولور وانلرك قلبی خیرجانبنه اولان شعلهٔ عزیمتدن خالی
قالور ﴿ مثنوی ﴾ عزم کرده که دلا آنجامه ایست * کشته ناسی زآنکه اهل
عزم نیست) طریق الهیده کاذب اولان کسه معصیت قیلمقدن طاعت جانبنه
عزم ایلمش کندی قلبنه بویله دیوکه ای کوکل اول مرتبه ده طورمه وکندیکی
بوکونه بلایه اورمه فی الحال بوعزمی ناسی اولمش و بوقصدی فراموش قیلمش
زیراکه اهل عزم دکلدر وبوعزمده کاذبدرانکیچون اول خیرجانبنه اولان
عزیمتی فراموش ایلر ﴿ مثنوی ﴾ چون نبودش تخم صدق کاشته * حق
برونسیان آن بکماشته) چونکم اول کاذب اولان اهل هوایه اکلمش برصدق تخمی
اولمدی وعزمنی صادقانه قیلمدی حق تعالی حضرتلری اول کاذبك اوزرینه اول
عزیمتك نسیانی حواله ایلمشدر انکیچون اول خیره اولان عزیمتی اونیدرا کراول
عزمنده صادق اولیدی حق تعالی اکانسیانی حواله قیلمزدی وانك عزمنی منسی
اولمزدی وشعلهٔ درونته خلل ونقصان کلمزدی ﴿ مثنوی ﴾ کرچه برآتش
زنهٔ دل میزند * آن ستارش راکف حق میکشد) اکرچه اول کاذب دل آتش
زنه‌سی اوزره اورر انك اول ستاره‌سنی کف حق سوبندرر آتش زنه چاقمه دیرلر
ستاره دن مراد بونده کوکلدن طهوره کلان قصدلر وعزملردر وتقدیر کلام

بویله دیمك اولور که اگرچه طریق حقده کاذب اولان کسه کوکل چاقغنی اورر واندن نیجه عزملر وقصدلر شراره‌سی ظهوره کلور ولیکن انك اول عزیمت وقصد ونیت ستاره‌لرنی کف ارادت الهی سویندرر انکچون صدق وخلوصله اولین عزم وقصدك شعله وفروغی اولیوب ونتیجه‌سی ظهوره کلز

﴿ قصه‌هم در تقریر این آیت ﴾

بوقصه هم بوآیت کریمه‌نك تقریرنده‌در یعنی (کلما اوقدوا نارا للحرب اطفأها الله) آیتنك تحقیق وتأویلنده‌در ﴿ مثنوی ﴾ شرفه‌ئ بشنید درشب معتمد * بر کرفت آتش زنه کآتش زند * دزدآمد آن زمان پیشش نشست * چون کرفت آن سوخته میکرد پست * می‌نهاد انجاسرانکشت را * تاشود استاره‌ئ آتش فنا) برمعتمد علیه کسه خانه‌سنده کیجه ایچنده برشرفه اشتدی و بیلدیکه کندینك خانه‌سنه بریکانه کسه کلدی شرفه شینك فتحیله آواز پای معناسنه در آتش زنه‌یی طوتدیکه آتش اوره یعنی چاقغی اخذایتدیکه چاقق چاقه وآتش یافه خرسز فی الحال کلدی واول صاحب خانه‌نك قراکولقده اوکنده اوتوردی چونکم اول سوخته شراره‌لری طوتدی اول دزدآنی پست ایتدی یعنی چاقمدن چیقان شراره‌لری چونکم اول قاوطوتدی اماظلمنده اولان دزدانی پرمغیله پست ایدوب سویندردی اول سوخته اوزره دزدسر انکشتی فوردی تاکم آتشك شراره‌لری محو وفانی اوله ﴿ مثنوی ﴾ خواجه‌می‌پنداشت کزخود میرد * این نمیدید او که دزدش میکشد * خواجه کفت این سوخته نمناك بود * میرد استاره ازتریش زود * بس که ظلمت بود وتاریکی زپیش * می‌ندید آتش کشی را پیش خویش) خواجه ظن ایلردیکه اول شرر کندی سندن اولور یعنی سوینور اول صاحب خانه بونی کورمدیکه انی دزد سویندرر خواجه ایسه اول شراره‌لری کندی کندندن سوینور صانوب بهانه‌یی سوخته‌یه بولوب دیدی بوسوخته نمناك ایدی اتك ترلکندن ونمناك لکندن استاره علی الفور سوینور خواجه حقیقت حالی انکیچون کوره‌مدیکه خانه‌نك درونی اولدن چوق ظلمت وتاریك ایدی لاجرم کندینك اوکنده آتش کش اولنی کورمدی یعنی صاحب خانه کندی اوکنده اول آتش کش اولان دزدی انکیچون کورمدیکه خانه‌نك درونی اولدن زیاده ظلمت وزیاده تاریك ایدی پس آتشك سوینمسنی قاودن ویاخود کندی کندندن ظن ایلدی اکثر کسه‌لرك خانه‌ئ قلبی دخی بوکه بکزرکه درونلرنده قیچن برشعله‌ئ عزمی وآتش قصدی یاقق ایسته سه‌لر آنی نهانی برکشنده واردر اکثرناس اول کشنده‌ئ آتش درون اولان کسه‌یی بیله میوب انی کندی کندندن منطفی اولدی ظن ایلر

نته کم بو معناده اشارت بیورولر ﴿ مثنوی ﴾ اینچنین آتش کشی اندردلش *
دیدهٔ کافر نبیند ازعمش) بونجلین برآتش کش انك کوکلنده واردر اما کافرك
دیدهسی آنی عمشدن کورمز اندردلش ده که ضمیراضمار قبل الذکر قاعدهسی اوزره
مابعدنده اولان کافره راجع اولور عمش عین مهمله نك ومیمك فتحه لریله کوزده
برنوع مرض در که رؤیته ضعف و پرروکوزی قان بورر وتقدیر کلام بویله دیمك
اولور که بوذکر اولنان آتش کشی کبی کافرك کوکلی ایچره واردر ولیکن دیدهٔ
کافر اول نهانی اولان آتش کشی کورلمکدن کورمز وعدم بصیرتی اولدیغندن
اول کانون قلبنده اولان شعلهٔ قصد وعزیمتی سویندرن کیدر بیلز ﴿ مثنوی ﴾
چون نمی داند دل داننده ٭ هست باکرده کرداننده) بردانندهنك کوکلی
نیچون بیلز دونکسه ایله دوندریجی واردر یعنی برعالك قلبی بونی نیچون بیلز
یعنی بیلور که هردور ایلین کسه ایله برمدور واردر که البته دور ایلین شئ مدور سز
اولمز وهرمتحرك لابد محرك اولمنجه حرکت قیلمز پس درون داده اولان قصد
وعزیمتی دخی لابد برفسخ ایدیجی واردر البته انسانك درونده برقصد وعزیمت
نه کندی کندیله کلور ونه کندی کندیله کیدر عندالعارفین کتور یجیسی ودخی
کیدریجیسی معلوم ومشهوددر ﴿ مثنوی ﴾ چون نمیکوبی که روزوشب
بخود ٭ بی خداوندی کی آیدکی رود) نیچون دیمزسن که روزوشب کندیله
خداوندسز کندی کندیله کلوب کتمز وعاقل اولان نهاری کونشك طوغمه سندن
ولیلی دخی آفتابك غروب قیلمه سندن وآفتابك طلوع وغروبنی دخی مجرد فلکك
دورندن وفلکك دورنی دخی مطلق عقول ونفوسدن بیلمز بلکه بوجمله ده
متصرف اولان همان اول فاعل مختاری بیلور وکیجهیی کتورن وکوندزی
کیدرن دخی نهاری لیل دن سلخ ایلین همان اول خداوند حقیقی اولدیغنی بیلور
نته کم سورهٔ قصصده اولان بوآیت کریمه هم بومعنایه دلالت قیلور ٭ قال الله
تعالی (قل ارأیتم ان جعل الله علیکم اللیل سرمدا الی یوم القیامة من اله غیرالله
یأتیکم بضیاء افلاتسمعون قل ارأیتم ان جعل الله علیکم النهار سرمدا الی یوم
القیامة من اله غیرالله یأتیکم بلیل تسکنون فیه افلاتبصرون) ﴿ مثنوی ﴾
کرد معقولات میکردی بین ٭ اینچنین بی عقلئ خودای مهین) ای مؤثر حقیقیدن
غافل اولان کسهسن معقولات اطرافنه طولانورسن کور بونك کبی کندی عقل
سزلغکی ای مهین یعنی ای خور وحقیر اولان وای فاعل حقیقیدن غافل فلان
بو قدر زمان در معقولات اطرافنه طولانورسك اما مؤثر حقیقی کیمدر بیلز وفاعل
حقیقیدن آکاه وخبردار اولمزسن کندیکك بوعقل سزلغنی کور اکرسن صحیح
عاقل اولیدك هر دائرك برمدوری وهرائرك برمؤثری اولدیغنی بیلوردك پس بوجمله

افعال وآثارك فاعل ومؤثری واجب الوجود اولان حق تعالی حضرتلری اولدیغنه
اقرار قیلوردك چونکم بوقدر آثارك مؤثر حقیقی و بوقدر افعالك فاعل حقیقی سندن
غائل اوله سن فی الحقیقه بغایت بی عقل سن وکندی عقل سزلغکی دخی بیلز
وکورمز سن ﴿ مثنوی ﴾ خانه بانا بود معقول تر * یا که بی بنا بکوای بی هنر)
ای هنر سز سویله خانه بنا ایله می معقولتردر یا خود بنا سز می معقول تردر لابد
هر عاقلك قتنده معقولتر اولان بودرکه هر بنانك البته بر بنامی واردر بنا سز بنا
ممکن دکلدر کذلك بو بناء کائناتك دخی لابد بر بانی وصانعی واردر
وهر عاقلك قتنده بو قدر مصنوعاتك صانعی اولدیغی معقول ومحقق قدر
﴿ مثنوی ﴾ خط با کاتب بود معقولتر * یا که بی کاتب بیندیش ای پسر * جیم
کوش وعین چشم ومیم فم * چون بود بی کاتبی ای متهم) خط کاتب ایله می
معقولتردر یا خود کاتب سز می معقولتردر ای پسر فکر واندیشه ایله هر خطك
کاتب ایله اولمسی معقولتردر زیرا بلا کاتب خط اولمق محالدر چونکم کاتبسز
خط اولمق ممکن دکلدر جیم کبی کوش وعین کبی چشم ومیم کبی فم صفحهٔ رخسار
آدمیده کاتب حقیقی سزای عدم ایمانله متهم نیجه اولور بو یله احسن تقویم اوزره
انسان صانع حکیم اولمینجه نیجه ظهوره کلور (بیت) استر یسك آلمغه حکمت
کتابندن سبق * خامهٔ قدرت نه یازمش صفحهٔ رخساره باق (وهو الذی یصورکم
فی الارحام کیف یشاء) آیت کریمه سنك حسبنجه انسانی ارحام امهاتدن دله دیکی
کبی تصویر ایلین اول مصور حقیقیدن وآنك صفحهٔ جمالنه صادر کبی ایکی عینی
وجیلر کبی ایکی اذنی ونونلر کبی ایکی ابرویی ومیم کبی بردانه فی تحریر ایلین
همان اول محرر معنویدر ﴿ مثنوی ﴾ شمع روشن بی زکیراننده * یا بکیرانندهٔ
داننده) مثلا شمع برکیرانده سزدنمی روشندر یا خود بردانده اولان کیرانند،
ایله می روشندر بو مقرر ومحققدر که شمع برعالم ودانا کیراننده نك وجودیله روشندر
کیرانده طوتمجی دیمکدر مراد شمعی یاقمجی وآنك روشنالکنه ضعف کلدکجه آنك
فتیلنی مقراضله طوتمجی وقطع ایدیجی کسه در لابد شمعك نور نه ضعف کلسه
انك باشنی طوتمجی کسنه نك تدبیری ایله اول شمع روشن تراولور واکر برکسه
برشمعی یاقسه اولا روشنالق بولمزواکر یاقسه ولکن کاه کاه انك باشنی طوتمسه
روشن تراولمز واکر برکسه برشمعی یاقسه اولا روشنالق بولمز وفتیلن آلمغله تنویر
ایتمسه هم روشن اولمز پس شمع هروجله برعالم ودانا کیراننده یه محتاجدر کذلك
هرشیئك وجودی برشمع کبیدر لابد بردانده اولان صانعه محتاجدر بودکلدرکه
اول مصنوع اولان شیئ بی صانع ظهوره کله بی استاد آنك کبی رونق وکمال
بوله ﴿ مثنوی ﴾ صنعتی خوب از کف شل ضریر * باشد اولی یا زکف این بصیر)

ای بوآثارك مؤثرحقیقی سندن غافل برخوب صنعت چولق اولان کورك کفندنمی
اولی اولور یاخود بصیر اولان الی طوتمجی کسه دنمی اولی اولور بومقرردرکه
هرصنعت خوب لابد برالی طوتمجی وکوزی کوریمجی استاد کاملدن اولی اولور
والا الی طوتمین وکوزی کورمین کسنه صنعت خوبی دوزمکه قادر اولهمز پس
بوقدر مصنوع خوبی کهسن کوررسن لابد آنك برصانعی واردر واول صانع
هم قابض وباسط ویدقدرته آخذ وباطشدر وهم بصیر وقدیردر اکر قادر
اولمسیدی بوقدر مصنوعی کتم عدمدن مرتبهٔ وجوده نیجه کتوررردی واکر بصیر
اولمسیدی بوقدر صنایع عجیبه یی بویله اشکال غریبه اوزره نیجه دوزردی
وبوصحایف اکوان اوزره بوقدر نقوش خطوطی نیجه یازردی بوندن معلومك
اولسونکه اول صانع خبیرهم بصیروهم قدیردر ﴿ مثنوی ﴾ پس چودانستی که
فهرت میکند * برسرت دبوس محنت میزند * پس بکن دفعش چو نمرودی
بجنك * سوی اوکش برهواتیر خدنك * همچو اسپاه مغل برآسمان * تیرمی انداز
دفع نزع جان) پس ای فاعل حقیقیدن غافل وعالمك صانعی اولان پادشاهدن
جاهل اولان کسه چونکم بوقدر بیلد کیکه اول خداسنی عاقبت قهرایلر وآخر
الامرسنك باشك اوزره بلاومحنت دبوسنی اورروسنی نیجه خسته لکاره ومرضلره
مبتلا قیلورو اولدرر پس کندی نفسکدن اول محنت وبلا یی وموت وفنایی دفع
ایله شول برنمرود کبی جنك ایله اول محیی ومیت اولان فاعل حقیقینك جانبنه هوا
اوزره خدنکدن اولان تیری چك نته کم نمرود لعین کندی اعتقاد باطلی اوزره
حضرت حق آسمان جانبنده زعم ایلیوب آنکله مخاصمت قیلوب و برصندوقه
بنوب کرکسلر واسطه سیله سمایه چیقوب حضرت خدایله جنك ایدرم دیوهوا
جانبنه تیرلر آتمشدر وبونك قصه سی تواریخده مسطوردرای نادان سن مغل عسکری
کبی آسمان جانبنه نزع جانی دفع ایلمکدن اوتری اوق آت نته کم اول زمانده اولان
تاتار طائفه سی بچن کندیلره متعلق برکسه خسته اولسه انك اقرباسی برییره کلوب
آسمان طرفنه اوق اتارلردی وانلر بویله اعتقاد ایدرلر دیکه ملك الموت آسمان
جانبنده در واول خسته اولان خانه یه هوادن بری کلور وآنك جانی بدندن نزع
قیلور پس هواجانبنه تیراتارلردی تاکم انلرك سهامندن ملك الموت خوف ایده
واول خسته نك جانی الهمیوب کیده اکر بعض خسته صحت بولسه انلر ملك
الموت بزم تیرمزدن فرار قیلدی وخسته مز انك پنجه سندن نجات بولدی دیرلردی
واکر اول خسته اولورسه اول ملك الموت برکزلو یردن کلدی وآنك جانی الدی
دیو اعتقاد ایدرلردی ای محیی ومیت اولان خدادن غافل اولان نادان سن هم ایسترسك
جاهل اولان تاتار طائفه سی کبی جان نزعنی دفع ایلمکدن اوتری آسمان جانبنه

اوق آت وکندکدن و یاردوستکدن نزع جانی دفع ایت مغل تاتاره درلر
﴿ مثنوی ﴾ یاکریزازوی اکرتانی برو * چون‌روی چون درکف‌او پی کرو*
درعدم بودی نرستی ازکفش * ازکف اوچون‌رهی ای‌دستخوش) یاخودای
کندینك وجودنده متصرف اولان وجمیع موجوداتده کیف مایشاء تصرف
قیلان خدای تعالی حضرتلرندن غافل اندن قاچ اکر قادر ایسك اقطار سموات
وارضدن چیقوب کت سن آنك ملکندن نیجه طشره کیدرسن چونکم آنك کف
تصرفنده مرهون ومقید سن اصلا آنك دست تصرفندن کسه طشره کتمکه
وانك تصرف وملکندن خروج ونفوذ ایتمکه قادر دکلدر هرنه یره کیدرسه
آنك ملکنده وآنك دست تصرفنده درانك ارادتی اولمینجه بر یره کتمکه وحرکت
ایتمکه هم قادر دکلدراولای‌نادان سن عدمده‌ایدك اول قادر اولان‌خدای تعالینك
کف‌تصرفندن قورتلدك وبی‌وجودایکن انك دست تقدیرندن نجات بولدك پس
ای دستخوش اول پادشاهك کف ارادتندن ودست قدرتندن بوعالمه کلدکدن
ووجود بولدقدنصکره نیجه قورتلورسن بعضلر دستخوش بوکونه محلده زبون
وعاجز معناسنه استعمال اولنور دیمشلر درسروری مرحوم دخی دستخوش
خو بدست وناز پرور معناسنه‌در دیمشدر اما دستخوش ای خوش صنعت دیمك
معناسنه اولمق ذکر سبب ارادهٔ مسبب طریقی اوزره قاعده‌یه موافقدر یعنی ای
الینك صنعتی خوش سنك‌صنعتك کندی الکدن قورتلدیغی کبی سن‌هم کندی
صانعك دست تصرفندن نیجه قورتلورسن وانك حکمندن وارادتندن قاچوب
نه‌جانبنه فرار قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ آرزوجستن بودبکریختن * پیش
عدلش خون‌تقوی ریختن) آرزوی نفسی استمك حقدن قاچقدر اول خدانك
عدلی اوکنده تقوی قانن دوکمکدر آرزو بونده نفسك مرادی ومشتهاسی
معناسنه در و برسبیل استعارهٔ تخییلیه حضرت مولانا قدس‌سره الاعلی تقوایی
برذی روح‌انسان منزله سنه تنزیل ایلشلردر وحضرت حقدن قاچق نه‌وجهله
اولدیغنی بوکونه تعبیر ایدوب سویله‌مشلردرکه ای‌نفسنك مشتهاسنه‌طالب‌اولان
کسه نفسك مرادنی وآرزوسنی استمك حق‌تعالینك امرندن ودست ارادتندن
قاچقدراندنصکره اول پادشاهك عدلی اوکنده تقوانك قانی دوکمکدر وانك
روحنی ضایع ایتمکدر اما نفسك مرادنی ترك‌ایلسك وکندیکی اول عادل اولان
پادشاهك حکمنه وارادتنه تسلیم قیلسك بواعتبارله خلقدن‌حقه قاچش اولورسن
وانك‌عدلی اوکنده تقوایی احیا قیلورسن که تقوی اصل ماسوادن پرهیز قیلقدر
وماسوادن پرهیز قیلق ایسه نفسك آرزو ومرادنی ترك ایتمکله اولور و حضرت
حقك طاعتی بولنه کتمکله میسر اولور پس هر کیم که کندی نفسنك آرزو

ومرادنی ترك ایلدی وحق تعالی حضرتلرنی وکیل اتخاذ ایدوب بالکلیه کندی
امورنی اکا تسلیم وتفویض قیلدی کامله متقی اولدی وتقوایی احیا قیلدی متقی
اولمق استین کسه بودنیانك حظوظ ولذاتندن پرهیز قیلق لازمدر ﴿ مثنوی ﴾
این جهان دامست ودانش آرزو * درکریزازدانها وآرزو * چون چنین رفتی
بدیدی صد کشاد * چون شدی درضدآن دیدی فساد) فی المثل بوجهان دامدر
وانك دانه‌سی آرزوی نفسانیدر دانه‌لردن قاچ وعلی الفور یوزکتور مصرع ثانیده
اولان آرزو مرکبدر آرامدر ز وزرو لفظندن مخففدر روی آرزو تقدیرنده در
یعنی بوجهان فی الحقیقه دام کبیدر و بودام جهانك دانه‌لری مشتهیات نفسانیه در
اول دام جهانك دانه‌لری مشابه سنده اولان مشتهیات نفسانیه دن فرارایله علی الفور
حضرت حقه یوزکتوروانك امرنه وحکمنه انقیاد ایله وبوجهان صوریدن
اعراض ایدوب اول خداوند جلیلك مشاهده سنه وجمال کمالنك معاینه‌سنه توجه
ایله چونکم طریق حقه‌سن بوذکر اولنان کبی کیده سن نیچه یوز کشاده لك
کوررسن ونیچه بیك فتوحه کندیکی ایرکوررسن اماچونکم بونك ضدی اوله‌سن
وطریق حقه بوذکراولنان قاعده‌نك عکسی اوزره سیرقیله سن یعنی طالب آرزوی
نفسانی ومائل مشتهیات جسمانی اوله‌سن نیچه یوزفساد کور رسن وکندیکی
فاسدلر وعاصیلر مرتبه سنه ایرکوررسن ﴿ مثنوی ﴾ پس پیمبر گفت استفتوا
القلوب * گرچه مفتیتان برون گوید خطوب) پس پیغمبر علیه السلام
حضرتلری دیدی قلبلریکزدن استفتا ایلك گرچه مفتیلر سزه طشره‌ده خطوب
سویلر اگرچه سزك مفتیلر یکز طشره‌ده خطوب سویلرسه ده دیمك هم وجه در
خطوب خاه‌بجه‌نك ضمه‌سیله خطبك جمعیدر خطب امره دیرلر نته کم هذا خطب
جلیل دیرلر امر عظیم معناسنه ویرلر بو بیت بوحدیث شریفه اشارتدر قال النبی
صلی الله علیه وسلم (استفت قلبك وان افتاك المفتون) رواه البخاری فی تاریخه عن
وابصة کذا فی الجامع الصغیر وحدیث شریفده حضرت نبی علیه السلام واحده
خطاب ایدوب حضرت مولانا بو بیت شریفده جمله یه ایراد ایلمکله نده نکته بودرکه
بوحدیث شریفك موردی خاص حکمی عام اولدیغنه اشارت ایدرلر وتوضیح معنی
بویله دیمك اولور که هر بارکه آرزوی نفسی ترك ایدوب حضرت حق جانبنه
متوجه اوله‌سن حضورقلبه واصل اولورسن ونیچه یوزکشادلك بولورسن امابونك
عکسنه اولسك درونکده نیچه فساد کوررسن پس پیغمبر علیه الصلوة والسلام
حضرتلری بیوردیلرسزقلبلریکزدن فتوی طلب ایلك اگرچه مفتیلریکز سزه
خارجده اوامر سویلرسه‌ده وصلاح وفسادك نه‌ایدوکنی تعلیم ایلرسه‌ده خارجده
اولان مفتی هرنه قدر صلاح وفسادی سویلسه وترقی وتنزل نه‌ایدوکنی بیان

ایلسه بنه انسان کندی قلبنده صلاحنی وفسادنی بیلك وترقی وتنزلنه عالم اولمق لازمدر ترقی وصلاح حضرت حقه متوجه اولمقدن وقلبه محبت الهیه طولمقدن عبارت اولور وتنزل وفساد نفسك مشتهیاتنه منهمك اولمقدن وحظوظ عاجله یه اشتغال قیلمقدن کنایت اولور ﴿ مثنوی ﴾ آرزو بکذار تارحم آیدش * آزمودی که چنین می بایدش) آرزوی نفسی قوتاکم اول خدایه رحم کله تجربه ایلدیککه اکابونجلین کرك یعنی نفسك مرادوآرزوسنی ترك ایله تاکم اول خدایه رحم ایتمك کله وسنك حالکی کوروب رحمت قیله نیچه کره تجربه ایلدککه اول خدایه آرزوبی ترك ایتمك کرکدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نتانی جست پس خدمت کنش * تاروی ازحبس اودرکاشنش) چونکم صچرامغه قادر دکلسن سن اکاخدمت ایله تاکم انك حبسندن انك کاشنه کیدسن یعنی چونکم حق تعالی حضرتلرینك ملکندن چقمغه ودست تصرفندن خلاص اولمغه قادر دکلسن پس لازم کلدیکه اکاخدمت ایلیه سن تاکم حبسندن قورتلوب انك کاشنه کیدسن ومقام امنده قرار ایدسن ﴿ مثنوی ﴾ دمبدم چون تومراقب میشوی *دادمی بینی وداوری غوی) دمبدم چونکم سن مراقب اولهسن ای غوی همیشه دادود اور کوررسن یعنی اکرسن همیشه کندی احوالکه مراقب اولهسن وهر برفعلکی محاسبه قیلهسن همیشه عادل اولان حاکمی والك عدالی کوررسن یعنی اکرایلك ایدرسك انك مقابله سنده حسن جزا مشاهده قیلورسن واکر کلك ایدرایسك هم انك مقابله سنده عاجلة انك مثلی برسیئه کوررسن همیشه بودار مکافات ایچره هرعملکه مناسب اول داوردن برحالات کورمك مقرردر ﴿ مثنوی ﴾ وربیندی چشم خودراز احتجاب * کارخودراکی کزارد آفتاب) واکر کندی کوزیکی احتجابدن باغلیهسن یعنی کندی احوالکه مراقب اولیهسن ونفسانی اولان کارلره مشغول اولمغله حق تعالی حضرتلرینك داورلکنی مشاهده قیلمقدن تعامی ایلیهسن آفتاب حقیقی کندی کارنی فجن قور یعنی اول دائما هرکسه عملنه کوره جزا ویرمکده دروهرکسی مستعد اولدیغی مرتبه یه ایرکورمکده در اکرسن کوزیکی انك مشاهده سندن باغلرسك اول کندی کارنی بنه ایلر

﴿ وانمودن پادشاه بامرا ومتعصبان درراه ایازدرسبب فضیلت ومرتبت ﴾
﴿ وقربت وجامکئ او برایشان بروجهی که ایشانرا حجت واعتراض نماند ﴾

بوسرخ شریف پادشاهك امرایه وایازك یولنده متعصب اولان وانك حقنده تعصب قیلان طائفه به اول ایازك سبب فضیلتنی ومرتبهسنی وقربتنی وانك انلر اوزره جامه لکنی آشکارا کوسترمسنك بیانندهدر شول بروجه اوزره که امرایه وانك

حقنده متعصب اولان طائفه یه حجت واعتراض قالیه ﴿ مثنوی ﴾ چون امیران ازحسد جوشان شدند *عاقبت برشاه خود طعنه زدند * کین ایازتوند اردسی خرد * جامکئ سی امیراو چون خورد) چونکم امیرلر ایازه حسد ایلدکلرندن جوشان اولدیلر ودرونلرندن حسد صفتلری قینایوب عاقبت کندی شاهلرینه طعنه اوردیلر بویله دیوکه ای شاه عادل بوسنك ایازك اوتوز عقل طوتمز پس اواوتوز امیرك جامه لکسنی نیچون یر یعنی انك قفتان بهاسی اولان قریه لر اوتوز امیرك قفتانی بهاسی اولان قریه قدرواردر پس انك بوقدر امرا اوزره فضیلت ومزیتی نه در که انك جامه لکی بوجله دن زیاده اوله دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ شاه بیرون رفت با آن سی امیر * سوی صحراو کهستان صید گیر * کاربانی دیدازدور آن ملك * گفت امیر یارای مؤتفك *رو بپرس ازکاروانرا بررصد * کز کدامین شهر اندر میرسد) پادشاه اول اوتوز امیرایله طشره کتدی صحرا وکوهستان جانبنه صید طونجی وشکارلرایدیجی اولدیغی حالده اول ملك اراقدن برکار وان کوردی برامیره دیدی ای عاجز ومنقلب یوری مؤتفك عاجز ومنقلب دیمك معناسنه اولور یوری واررصد اوزره اول کاروانه صور که اول کاروان قنغی شهردن ایریشور رصد یولدن کلنی وکیدنی کوزتمکه دیرلر وکوزه دجك محله دخی دیرلر یعنی واراول کاربانك یولی اوستنده طوروانلرنه یردن کلورانلردن صوردیدی ﴿ مثنوی ﴾ رفت وپرسید وبیامد که زری * گفت عزمش تاکجادر ماندوی) اول امیرکتدی واول کاربانلرنه یردن کلورسز دیوسؤال ایتدی انلر بری شهردن کلورز دیوجواب ویردیلر واول امیرپادشاهه کلدی بویله جواب ویردیکه پادشاهم اول کاربانری شهردن کلورلر پادشاه امیره دیدی اول کاربانك عزمی نه یره دکدرونه جانبه کیدرلر اول امیرعاجز قالدی وانلرك نه جانبه کیده جکندن خبرویره میوب متحیر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ دیکر یرا گفت روای بوالعلا * باز پرس ازکاروان که تاکجا * رفت وآمد گفت تاسوی یمن * گفت رختش چیست هان ای مؤتمن) پس سلطان محمو اول امیری قویوب غیری امیره دخی دیدی ای بوالعلا یوری اول کارواندن کیروصور که انلرنه بیره دك کیدرلرونه منزل ومقامه دك سیرایدرلر اول پیك هم کتدی واروب اول کاروانه سؤال ایتدی ودونوب پادشاهه کلدی جواب ویروب دیدی پادشاهم انلر یمن جانبنه دك کیدرلر پس پادشاه اکادیدی ای مؤتمن آکاه اول کاربانك رخت ومتاعی ندر مؤتمن امن فیلنمش معناسنه اولور ﴿ مثنوی ﴾ ماند حیران گفت بامیری دگر * که برووپرس رخت آن نفر * بازآمد گفت ازهرجنس هست * اغلب آن کاسهای رازیست) اول امیر اول کاربانك رخت ومتاعی نه ایدوکنی بیله میوب وانلردن خبرویره میوب حیران قالدی پس

پادشـاه برغیری امیره دخی دیدیکه یوری اول نفرك رخت ومتاعندن کیروصور
پس اول امـیر دخی واروب اول کاربانك رخت ومتاعندن سـؤال ایلدی وانلره
سزك متاعکزنه‌در دیوسویلدی انلر اکاجواب ویردکد نصکره‌دونوب کیروکلدی
پادشاهه جواب ویروب دیدی پادشاهم هرجنسدن واردرا ما انلرك اغلب متـاعی
ری شهرنه منسوب اولان کاسـه‌لردر دیدی رازدن مراد ری‌شهر یدر قیچن ری
لفظنك آخرنه یاء نسبی کتورلسه برالف ودخی زاز یاده ایلیوب اندنصکره یاءنسبی
کتوررلر و بوامیرلرك هر برینك عقلی کتد کچه اولـکی امیردن ناقص اولدیغنـه
بومحلده اشارت واردر زیرا بوجمله‌سی پادشاهك خطابنی ایشیدرلر واول کاربانه
کلان امیری کوررلردی مع هذا تعقل ایدوب امدی بعض سؤال دخی پادشاه بکا
سؤال ایلرسه بن اکانه جواب ویرمك کرکدیوفکرواندیشه قلیوب همان پادشاه
نه‌دن سؤال ایلرسه واروب انجق اندن جواب کتورردی نته‌کم بوامیررخت ومتاعدن
جواب کتوردی ﴿ مثنوی ﴾ کفت‌ی بیرون شدند ازشهرری * ماندحیران
آن امیرسست‌پی) چون پادشاه اکادیدی اول کاربان ری شهرندن قیچن طشره
اولدیلر واندن نه زمان‌ده چقوب بومنزله قاج کونده کلدیلر اول سست‌پی اولان امیر
حیران قالدی واول ضعیف روشاووزبون کیدشلو پیك بوسؤاله جواب ویره‌میوب
عاجز قالدی ﴿ مثنوی ﴾ همچنین تاسی امیر و پیشتر * سست رأی وناقص
اندر کروفر) الحاصل بواسـلوب اوزره اوتوزامیره‌دك دخی زیاده‌رك سست‌رای
وکروفرده ناقص ایدیلر هر بریسی جداجدا واروب انجق همان نه دینلدیسـه
خبرکتوردیلر وانلرك سست‌رای اولمسنه وکروفر عقلیه‌ده ناقص اولدقلرینه بوحالت
دلالت ایلرکه بوجمله نك حضور نده پادشـاه برینی اول مصلحت ایچون ارسال
ایلیوب اندنصکره اکایافلان نیجه اولدی دیوسؤال ایلدکده اول جواب ویره‌میوب
اول مصلحتدن اوتری برینی دخی کوندروب اول دخی انجق همـان اندن جواب
کتوروب ویره مدکده غـیری امیرلره لازم اولان بوایدیکه هر بری اول مصلحتـه
کتدکده تعقل وتفکر ایدوب وکندیسنه بویله دیوسویلییدی که پادشاه بنی اکرچه
شوخدمته کوندردی اما اکر اول بندن مقدم کلان امرایه سؤال ایلدیکنی بکادخی
بوکاربانك بعض احوالندن سؤال ایلرسـه اکا کوره جواب ویرمك لازمدر امدی
جوابنی یوقلیم و بونلرك نقیر وقطمیر هرحالنی سؤال ایدملم دیوب پادشاهه اندنصکره
کیدملم تاکم بندنصکره برآخر آدم کلـکه محتـاج اولمیه و برجزوی شـیدن اوتری
پادشاه برآخر کسه‌یی ارسال قیلیه بویله‌دیمدی وکندی کندویه بویله‌سویلدی
﴿ مثنوی ﴾ کفت امیرانرا که من روزی جدا * امتحان کردم ایازخویش‌را *
که‌بپرس ازکاروان که ازکجاست * او برفت این جمله واپرسید راست * بی‌وصیت

بی اشارت یك بیك * حال‌شان دریافت بی‌ریبی وشك * هرچه زین‌سی
میراندرسی مقام * کشف شدزوآن یکدم شدتمام) پس پادشاه اول امرایی
ارزام ایدوب انلره دیدیکه ای امیرلر بن برکون جدا کندی ایازمی امتحان ایلدم
بویله‌دیو که ای ایاز وارکاربادن صورتانه یردن ونه‌جانبدن کلورلر اول ایازکندی
بوجله بی راست و بی‌قصور و بی کاست صوردی وصیت سز وایماواشارتسز
بربرانلرك حالنی بی‌ریب و بی‌شك بیلدی ونیجه‌اولوب نیجه اولد قلرینه ونه جانبه
عزم قیلدقلرینه بالکلیه عالم اولدی اندنصکره بکاکلدی هرنه که بواوتوز امیردن
اوتوز مقامده کشف اولد یسه اندن او یردمده تمام اولدی سی مقامدن مراد
بواولور که پادشاه برامیری اول کاربانه خبرالمقدن اوتری کوندردکده برمقامده
ایدی اول کتدکدنصکره برمقامه دخی کلوب برمقدار قائم اولدی واول کلدکدن
صکره برین دخی کوندروب برمقامه دخی کلدی واندە دخی اول کلنجه برمقدار
توقف قیلدی بواسلوب اوزره اوتوز مقامه‌دك نقل قیلدی واوتوز که هر بری
برخبرایچون کوندروب انلرك هربرندن اول خبرك نتیجه‌سی کشف اولدی اما
بونلردن مقدم ایازی برکون برمقامده برسبیل امتحان تنها برکاربانه وارشوکاربان
نه یردن کلور خبرال‌دیو کوندردی واروب انلرك جمیع احوالندن استخبار واستفسار
ایدوب پادشاهه کلدی پادشاه اکاهرنه سؤال قیلدیسه بربرجواب ویردی وبو
اوتوز امیردن اوتوز مقامده کشف اولان معانی برمقامده بالکز ایازك وجودندن
بالتمام والکمال کشف اولدی پس پادشاه انلره دیدی ای امیرلر سیزك اوتوز یکزك
عقلندن بالکز ایازك عقلی زیاده درانکیچون انك جامه لکنی سزك جمله کزك جامه
لکندن زیاده ایلدم دیدی پس بونده پادشاهدن مراد هرعاقل وعادل دنیا
پادشاهی اولوب لابد برزیاده عاقل کسه‌یی کندی یه ندیم وایاز کبی مقرب قیلوب
وبعض امرانك انك حقنده حسد قیلمه لری و پادشاه دخی انلره انك عقلی سزدن
زیاده‌در دیمه‌سی اولسه‌ده جائزدر و پادشاهدن مراد پادشاه معنوی وملك
اخروی اولان مرشد کامل اولوب ایازدن مراد عاقل‌ودانا وآخرت اصحابی اولان
مریدلری ومحبلری انك حقنده حسد قیلوب وطعن وتشنیع اوروب پادشاه‌معنوی
اولان مرشد دخی انلره بن انی کمال عقلندن زیاده‌فهمندن اوتری سزك جمله کزدن
زیاده سودم وانی کندمه خلیل ومصاحب اتخاذ قیلدم دیوجواب ویرمك دخی
جائزدر ولیکن اکثر انسانك طبعی جبره مائل اولوب وجهد واکتسابی انکار
قیلوب مرشد طرفندن بومرید عالم وعاقلدر مجردبن انی علمندن اوتری سوردم
دیسه انلردامن جبره تمسك ایدرلر ونیلیم حق تعالی ازلده اکااولقدر علم وعقل
ویرمش بزه‌دخی کفایت‌مقداری بوقدر عقل‌ویرمش‌بونی زیاده ایلمك نیجه قابلدر

دیو بی اختیاراق یولنه کیدرلر نته کم بوسرخ شریفله بو معنایه اشارت ایدوب بیورر لر

﴿ مرافعهٔ امرا آن حجت بشبههٔ جبریانه وجواب دادن شاه ایشانرا ﴾

امرانك اول حجتی جبریانه اولان شبهه ایله مرافعه قیلهلرینك و پادشاهك انلره جواب ویرمهسنك بیانیدر ﴿ مثنوی ﴾ پس بگفتند آن امیران کین فنیست * ازعنایتهاست کار جهد نیست * قسمت حقست مه رار وی نغز * دادهٔ بختست کل رابوی نغز) چونکم امراشاهدن ایاز حقنده اولان بومدح وثنایی ایشتدیلر پس اکابرسبیل حجت اول امیرلر دیدیلرکه بو برفندر اول الههك عنایتلرندن جهدواکتسابك کاری دکلدر بلکه دادبار یدرماهك روی نغزی قسمت حقدر کاك بوی نغزی دادهٔ بختدر یعنی اول امیرلر کندیلرك تقصیرنه معترف اولیوب بلکه جبریانه بوکونه حجت ابرازایدوب دیدیلر بوعقل وذکا باشکه برفندرکه مطلق الله تعالینك عنایتلرندن سعی وجهدك بونده کار ومدخلی یوقدر نته کم ماهه روی لطیف ورخسار منیری حق تعالی قسمت ایلدی اول ماه آنی جهدله بولمدی وکذلك بوی لطیف دخی کله کندی بخت مسعودنك داده وعطاسیدر اول کل انی کسبله حاصل قیلدی پس بزبوخصوصده نیه قادر ز دیدیلر ﴿ مثنوی ﴾ گفت سلطان بلکه آنچه ازنفس زاد * ربع تقصیرست ودخل اجتهاد * ورنه آدم کی بگفتی باخدا * ربنا اناظلمنا نفسنا * خود بگفتی کاین گناه از بخت بود * چون قضا این بود حزم ماچه سود) امرا چونکم جبری اولان حجتلرین ابراز ایلدیلرو بزبوخصوصده انجق عقلمز یتدیکی قدر تدبیرایتدك بونده بزتقصیرایتدك دیوسو یلدیلر پادشاه انلره جواب و یروب دیدی بلکه اول اعمالکه نفسدن طوغدی لابد ایکیدن خالی دکلدر یا ربع تقصیر و یاخود دخل اجتهادلرا کر نقصان وخسران ایسه اول ربع تقصیردر واکر نفع وفائده ایسه اول اجتهادك جلبیدر اکرچه بوجمله ده تقدیرك دخی مدخلی واردر ولیکن اختیار وتدبیر هم مطلق سلب اولنمز والا آدم حضرتلری حین تقصیرده خدای تعالی حضرتلرینه (ربنا اناظلمنا) دیمزدی ونه وجهله کندی نفسنه ظلم ایلدیکنه اعتراف ایلردی اکر اول تقصیر وکناه صافی بخت وتقدیردن اولیدی خود دیردیکه بوکناه بختدن ایدی چونکم قضا بوایدی بزم حزم واحتیاطمز نه فائده ایدر آدم حضرتلری خود بویله دیمدی بلکه ای بزم ربمز و پروردکارمز بزنفسمزه ظلم ایتدك بوخطا وکناه بزم تقصیرمزدندر دیو اعتراف ایلدی (ربنا ظلمنا انفسنا) دیوسو یلدی بوآیت کریمنك تفسیری جلد اولده *اضافت کردن آدم زلات خویش * سرخنده مرور ایلدی انده طلب اولنه بگفتی ده اولان یاحکایه ایچون در غفلت اولنمیه که شمعی وجان عالم خطاب

ایچوندر ظن ایلمشلردر انلرك و بردیکی معنی اختیار قیلنمیه ﴿ مثنوی ﴾ همچو
ابلیسی که گفت اغویتنی * توشکستی جام ومارا میزنی) خودآدم حضرتلری
ابلیس کبی دیردی که فبما اغویتنی سن صیدك جامی و بزی اوررسن نته کم شیطان
فبما اغویتنی دیدی یعنی سن بنی اغوا ایلدکك سبیله دیو اغوا واضلا لی مطلق
حضرت حقه اسناد ایلیوب کندو بی مجبور و بی اختیار بیلدی وجام قصد
وتدبیرمزی سن صیدك و بنه بزه جامی نیچون صیرسن دیو اوررسون دیمك مفهومنی
سو یلدی اماحضرت آدم بویله سو یلدی وجبره متعلق کلام ایلدی بلکه عذر
وتقصیره متعلق کلام سو یلدی وظلمی کندی نفسنه اسناد ایلدی بو بیتله اشارت
اولنان آیت دخی جلد اولده اول سرخده مرورایلشدر ﴿ مثنوی ﴾ بل فضا
حقست وجهد بنده حق * هین مباش اعور چو ابلیس خلق) بو بیت هم سلطان
محمود اسانندر یعنی امرایه خطابا دیرکه اویله دکلدرکه بنده نك اعمالی بالکلیه
قضادن اوله و بنده مطلق مجبور و بی اختیار اوله و یاخود بنده نك مطلقا جهد
واختیار بله اوله قضا وقدرك انده مدخلی اولیه بلکه قضا حقدر و بنده نك جهد
واختیار جزویه سی دخی حقدر صفین ابلیس کهنه کبی اعور اوله خلق کهنه
معناسنه در واعور بونده یك چشم معناسنه در که مراداندن همان برجانبی کوریجی
ودرست کورمیجیدر دیمك اوادر نته کم ابلیس همان یالکز برطرفی کوریجیدر نته کم
آدم حضرتلر بنه سجده ایله امر اولندقده همان آدمك طینتی کوردی دینی و یقینی
جانبن کورمدی و بوندنصکره حق تعالی اکایاابلیس نیچون امرمی طوتمدك
وآدمه سجده ایتمك و بکااطاعت ایتمك طریقنه کتمدك دیدکده بالکلیه قضاوقدر
جانبنی کوروب واغوابی حضرت حقه اسناد ایلیوب کندینك اختیارنی وافتضاسنی
کورمدی پس کرکدرکه آدم اوغلی کهنه اولان ابلیس کبی یك چشم اولمیه وهمان
برجانبه نظر قیله اکر قضا وقدرجانبنی کورر وآنی حق وثابت بیلورسه جهد
واختیارجانبنی دخی کوره وآنی هم باطل بیلیوب حق وثابت بیله ﴿ مثنوی ﴾ در تردد
مانده ایم اندر دوکار * این تردد کی بود بی اختیار * این کنم یاآن کنم اوکی کوید * که
دودست پای او بسته بود) مثلا ایکی کار اورته سنده تردده قالمشسز بوایکی کاراورته
سنده متردد اولمق اختیارسز فچن اولور بوکاری ایلیم یاخود اول کاری ایلیم اوکسه
فچن دیرکه آنك ایکی الی وایکی اياغی بسته اوله یعنی ایکی الی وایکی اياغی بسته
ومقید اولان کمسنه عجبا شوایشی می اشلسم ویاخود انی قویوب بوکارمی اشلسم
دیمز زیراکه اول مجبور ومضطردر ایکی کاردن برینی اشلمکه قادر اولمدیغنی
بیلور واصلا متردد دخی اولمز انکیچون که تردد اختیار واستطاعتدن ظهوره
کلور ﴿ مثنوی ﴾ هیچ باشد این تردد درسرم * که روم در بحر و یابالا پرم *

این تردد هست که در موصل روم * یارای سحرنا بابل روم * پس تردد را بباید قدرتی * ورنه آن خنده بود برسبلتی) هیچ بنم باشمده بوتردد اولو رمی بویله دیوکه بحرده کیدم ودریا اوزره بی‌سفینه مشی ایدم و یاخود بالا وهوادهاوچام یعنی هیچ سنك و بنم باشمده در یاده یور یمك و یاخود هواده اوچمق ترددی یوقدر زیرا بیلورزکه در یاده یوزمکه وهوا اوزره پرواز ایلمکه بزده قدرت واستطاعت یوقدر اماباشده بوتردد واردرکه موصله کیدم یاخود سحر اوکرنمکدن اوتری بابله دك کیدم بابل عراقده شول موضعك اسمیدرکه هاروت وماروت آنده اولان قیوده حبس اولنمشلردر و بونك تحقیق وتفصیلی بشنجی دفترده واولکی دفترده هم مرور ایلشدر یعنی بومقدور بشر وممکن ومیسردرکه شوایکی کارك مابینده متردد اولهسن ودیه‌سنکه عجبا بن تجارت قیلمقدن اوتری موصل جانبنه می کیتسم و یاخود سحر اوکرنمکدن اوتری چاه بابل سمتنه‌می سیر ایتسم بوایکیسنه انسانك قدرت واستطاعتی اولدیغندن اوتری انسان بوکونه ایکی کارك مابینده متردد اولور امابرکسه که ایکی کاردن برینه واصل اولمیه‌جغنی محقق بلسه اصلا متردد اولمزوانك وصولنه دخی قصد وعزیمت قیلمزبس تردده برقدرت واستطاعت لازمدر یوخسه اول تردد برسبلت اوزره خنده اولور یعنی برکسه‌نك قدرتی واستطاعتی اولسه ومع هذا ایکی کارك مابینده متردد اولسه آنك اول متردد اولمسی صحیح وصادق اولمزبلکه همان برصقاله پیغه کولمك اولور ومجرد لغووبازی قیلمقدن اولور ﴿ مثنوی ﴾ برقضاکم نه‌بهانه ای جوان * جرم خودراچون نهی بردیگران * خون کند زید وقصاص او بعمرو * می خورد عمرو براحد حدخمر) چونکم جرم وزلت انسانك من‌وجه کندی نفسندن واختیارندن ظهوره کلور پس ای‌جوان جرمی اشلیوب قضایه بهانه قومه کندی جرمکی غیریلر اوزره نیچون قورسن ونه جهتدن بوجرم بنم نفسمدن دکلدر قضادندر و یاخود شیطانك اغواسندندن ویاخودعمروك و بکرك بنی اضلال ایلمسندندر دیرسن مثلا زید قان ایلر وآنك قصاصی عمروده اولورمی عمر وخمر ایچر واحد اوزره حدخمر اولورمی‌بومثبت ومقرردرکه اولمز بو بیتده استفهام تقریری‌معناسی واردر یعنی عمرو قان ایلسه زیده انکیچون قصاص اولدیغی مقرر وعمرو خمر ایچسه اندن اوتری بکره حد اولدیغی هم مثبت اولدیسه سندخی برجرمی اشلدکده جزاسی غیری یه اولمز بلکه همان سنکیچون اولور چونکم بویله درسن اول جرمی غیریلره نیچون اسناد ایلرسن کرکدرکه جرمی کندی نفسکه اسناد قیله سن وهم معترف اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ کرد خودبر کرد وجرم خود بین * جنبش ازخودبین وازسایه‌مبین * کەنخواهد شد غلط پاداش میر * خصم را میداند

آن میر بصیر) ای مجرم کندی اطرافکی طولان وکندی جرمکی کور جنبشی کندی ذاتکدن کوروسایه‌دن کورمه که امیر غلط پاداش اولمز بووجه اوزره غلط پاداش وصف ترکیبی اولور اماوصف ترکیبی اولمسه هم جائزدر بو وجه اوزره معنی امیرك پاداشی غلط اولمیسردر دیمك اولور خصمی اول امیر بصیر بیلور بعض نسخه‌ده خصم رامی داند آن خصم بصیر واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی خصمی اول بصیر اولان خصم بیلور دیمك اولور امیر بصیردن مراد حق تعالی درکه فوللرینك جمیع احوالنی کور یجی رامیر وحاکم خصم بصیردن مراد هم اول خدای تعالی اولور که لابد کافر اولنلره وجرم ومعصیت قیلنلره اول خدا خصم در جنبش ازخود بین دیمك جنبش را ازنفس خود بین وازسایهٔ خود مبین دیمك تقدیرنده اولور وانسانك عند المحققین کندی نفسندن مراد اصل عین ثابته‌سی اولورو بوجسد اکا نسبت سایه مثابه‌سنده اولور واما محقق اولمین کسه لرك قتنده نفسدن مراد بووجود مجازی وسایه دن مراد وسوسهٔ شیطانی وافعال جسمانی واسباب دنیوی اولور بوایکی بیتك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك اولورکه ای بنی آدم کندی احوال واطرافکه طولان جنبش وحرکتی سایه کبی اولان وجود مجازی‌دن کورمه دیمك اولور اماوجه ثانی اوزره معنی ای آدم اوغلی کندی اطرافکی طولان وکندی جرمکی کور جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتی کندی نفسکدن بیل مانند سایه اولان وساوس شیطانیدن واسباب دنیوی وجسمانیدن کورمه که اول جرم ومعصیت طرفنه اولان جنبش وحرکتنك مقابله سنده سن لابد امیر حقیقیدن جزا وپاداش کورسن زیرا امیر حقیقی غلط پاداش اولمیسردر لابد اول علیم وبصیر اولان امیر حقیقی کندی امرنه مخالفت قیلان خصمی بیلور یاخود معنی ای مجرم جرم ومعصیت طرفنه ایلدیکك جنبش وحرکت ایچون اول امیر حقیقینك سکا جزا وپاداشی کلورکه اول امیر حقیقینك جزا وپاداشی غلط اولمیسردر وبرآخر کسه یه اول پاداش انتقال واصابت قیلمیسردر زیرا اول عاصیلره وکافرلره خصم اولان بصیر خصمی بیلور ولابد انك جزاسی وپاداشی هرنه ایسه اکا کوره انی ویرر ومستحق اولدیغی مرتبه یه انی ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ چون عسل خوردی نباید تب بغیر * مزد روزتو نیاید شب بغیر) مثلا چونکم سن عسل یه‌سن حمی غیری یه کلمدی سنك کوندزك مزدی کیجه غیره کلمدی یعنی محرك صفرا اولان وطبیعته حرارت ویرن عسلی چونکم سن بیدك آنك سته‌سی دخی سکا کلور پس حظ نفسه متعلق برفعلی که سن اشلیه سن آنك جزا وپاداشی هم سکا عائد اولو رسنك کوندز اشلدیکك عملك مزد وجزاسی کیجه غیری یه کلمز بلکه ینه سکا کلور وهرکسك نفسی نه

عمل اشلرسه لابد انی حاصله اولور نته کم (ولاتزر وازرة و ز ر اخری) آیت کریمسی
بو معنایه دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ درچه کردی جهد کان باتو نکشت * توچه
کار یدی که نامدر یع کشت) ای بنی آدم سن نده جهد ایلد ککه اول سکا راجع
اولدی سن نه اکدك که کشتك ر یع ومحصولی کلدی بو بیتك ایکی مصرعنده بله
استفهام تقریری واردر زیرا تقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای آدم اوغلی
بو دنیاده سن عمل وکارده سعی وجهد ایلد ککه انك جزاو پاداشی آخرسکا عائد وراجع
اولدی بو مقرردر که انك جزاو پاداشی آخرالامر سکا عائد وراجع اولدی وسن بو مزرعهٔ
دنیاده نه کونه تخم اکد ککه اول مزروع اولان تخمك محصولی سکا کلدی
بو محققدر که انك محصولی سکا کلدی لابدهر کس نه اکرسه آنی بچر و بو دنیایه کلان
لابد آخرت جانبنه کوچر اکر بو دنیاده عملنك پاداشنی کورمدیسه یوم آخرتده
کورر وهر کسك عملی کندیسنه کلوب اکافرین ومصاحب اولور ﴿ مثنوی ﴾ فعل
تو که زاید ازجان وتنت * همچو فرزندت بکیرد دامنت) سنك فعلك سنك جان
وتنکدن طوغرسنك فرزندك کبی سنك دامنکی طوتار یعنی هرنه کونه فعل که سنك
جان وتنکدن تولد قیلور وظهوره کلور لابد اول فعل سنك فرزندك کبی سنك دامنك
طوتار وسکا تعلق ایدر ﴿ مثنوی ﴾ فعل رادر غیب صورت میکنند * فعل
دزدی را نه داری میرنند * دارکی ماند بدزدی لیك آن * هست تصویر خدای
غیبدان) انسان انك فعلی ایچون عالم غیبده صورت ایلرلر یعنی انسان بو دنیاده
برعمل اشلسه لابد اول عمله مناسب عالم غیبده برصورت قیلرلر مثلا دزدلك فعلنه
بو دنیاده بردار اورمز لرمی بو مقرردر که خرسزلق فعلندن اوتری بردار اورلر اول
دار اول خرسزلق عملنك صورت جزاسیدر اما البته هرعملك صورت جزاسی انك
صورتده هم مثلی اولق لازم دکلدر مثلا دار دزدلکه قیچن بکزر یعنی دار اغاجی
خرسزلغه بکزه مز ولیکن اول دار اغاجی غیبدان اولان خدانك تصویر ایلسیدر که
دزدلك فعلنك مقابله سنده اولان جزاو پاداشنی غیبدان اولان مصور حقیقی دار
اغاجی شکلنده تصویر ایلر ﴿ مثنوی ﴾ دردل شحنه چوحق الهام داد *
کین چنین صورت بساز از بهر داد) چونکم حق تعالی حضرتلری شحنه نك
کوکلنه الهام ویردی بویله دیو که ای شحنه سن دزدلك فعلنه عدل قیلمقدن اوتری
بونجلین برصورت دوزشحنه دخی قلبنه کلان خاطره نك مقتضاسی اوزره دزدلك
فعلندن اوتری داراغاجنی صورت دوزدی ﴿ مثنوی ﴾ تاتو عالم باشی وعادل
قضا * نامناسب چون دهد داد وسزا) تاسن عالم وعادل اوله سن قضاء الهی
داد وسزایی نامناسب نیجه ویرر بو مقرردر که قضاء الهی اصلا برکسه یه نامناسب
جزا ویرمز البته عالم وعاقل اولنلره وعدل وانصاف قیلنلره خیر وحسنات جزاویرر

وجاهل وغافل اولنلره وظلم واعتساف قيلنلره ينه مناسب وحاللرينه موافق جزا
وپاداش ويرر ﴿ مثنوى ﴾ چونكه حاكم اين كندادر كزين * چون كند
حكم احكم اين حاكمين) چونكم بودنياده حاكم اولان كزينده بونى ايلر بوحاكملرك
احكمى نيجه ايلر يعنى بودنياده حاكم اولان پادشاه بركزين اولان وعلم وعدالله
اتصاف قيلان كسه نك حقنده بويله رعايت ايلروانى جاددن بركزيده قياوب
كندينه مقرب قيلر بوحاكملرك احكمى اولان پادشاهلرپا دشاهى بيل نيجه حكم
ايلر وعالم وعادل اولنلره اول نه وجهله احسان قيلر بومقرر در كه احكم الحاكمينك
عدل ودادى بوجله حاكملردن زياده در ﴿ مثنوى ﴾ چون بكارى جونرويد
غيرجو * قرض توكردى زكه خواهى كرو) چونكم ارپه اكه سن غيرى بتمز
قرضى سن ايلدك كروى كيمدن استرسن يعنى چونكم سن بردنى وخبيث تخم اكه سن
انك جزاسى انك مثلندن غيرى بتمز لابد عادة الله بويله در بغداى اكسك بغداى بتر
وارپه اكسك ارپه بترمثلا سن بركسه دن استقراض ايلدك رهنى كيمدن استرسن
بومقرردر كه كندكدن استرسن يعنى اكر داين سندن رهن استرسه سن رهنى كيمدن
استرسن چونكم سن استقراض ايلدك رهنى هم سندن استرپس بومعنى خواهى
يااياله اولديغى اوزره در امابعض نسخه لرده زكه خواهد واقع اولمشدر بوتقدير
اوزره چونكم سن بركسه دن استقراض ايلدك اول كسه رهنى كيمدن استر
بومقرردر كه سندن استرپس (كل نفس بما كسبت رهينة) آيتنك موجبنجه
هرنفس كسب ايلديكى عمله رهينه در چونكم عامل برعمل فى المثل استقراض
ايلسه انك مقابله سنده انك نفسى رهينه اولمش اولور ﴿ مثنوى ﴾ جرم
خودرا بركسى ديكرمنه * هوش وكوش خود بدين پاداش نه * جرم برخود
نه كه توخود كاشتى * باجزا وعدل حق كن آشتى) كندى جرمكى برغيرى
كسه اوزره قومه وكندى هوشك وكوشكى بو پاداش اوزره قويمه يعنى برجرم
ومعصيتى اشليوب انى برغيرى كسه اوزره قومه وبن بوجرم ومعصيتدن برى
وپاكم واول اولمسيدى بن بونى قيلزدم ديمه بلكه عقلكى وقولاغكى بوجرمك
جزاسى وپاداشى اوزره قو جرمى اصل كنديكه قوكه انى سن كندك اكدك سن
حقك جزا وعدليله صلح ايله كه حق تعالى حضرتلرى عادلدر اول اكديكك جرمك
مقابله سنده هرنه بتور رسه راضى اول وباشكه هرنه كتوررسه هم انك حكمنه
كنديكى تسليم قيل ﴿ مثنوى ﴾ رنجرا باشد سبب بدكردنى * بدزفعل
خودشناس ازبختنى * آن نظر در بخت چشم احول كند * كلب را كهدانى
وكاهل كند) لابد رنجه سبب سنك بدايلكلكندر كلكى كندى فعلكدن اكله
بختكدن دكل يعنى سكا برنج وبلا كلسه اكا سبب سنك بدايلكلكندر قيجن بربدلك

کلسه انی کندی بداولان فعلکدن بیل طالمکدن بیله زیرا اول بخته اولان نظر چشمی احول ایلر کابی کهدانه منسوب وکاهل ایلر کهدان کافك قحه سیله صمانلق وکافك ضمه سیله نجاست محلی اولان یره دیرلر بونده ایکیسیله ده جائزدر یعنی اول بخته وتقدیره اولان نظر انسانك چشم جانبی احول ایلر یعنی راست ودرست کور بجیلکدن اخراج ایدوب حقیقت بین ایلمز زیرا انسانك فعلی همان یالکز بخت وتقدیردن دکلدر بلکه کندی نفسنك اختیار ایلمسندن دخی اول فعلده مدخلی اولمسندندر اکر برکسه همان یالکز بخته و یاخود تقدیره نظر قیلسه راست بین اولمیوب اول نظر کاب نفسی دنیا صمانلغنه منسوب وجهد واکتسابدن کاهل قیلور و یاخود کاب نفسی همان نجاسته ونجاست محلی اولان یره منسوب ونجاست یمکه معتاد ایدوب وراه حقده سعی وجهد ایلمکدن متکاسل قیلور ﴿ مثنوی ﴾

متهم کن نفس خودرا ای فتا * متهم کم کن جزای عدل را) ای فتی کندی نفسکی متهم ایله عدلك جزاسنی متهم ایله که حق تعالی حضرتلری عادلدر انك برقولنه ویردیکی جزا عدل اوزره در چونکم سن کندی نفسکده بر بلا کوره سن انی عدل الهیدن خارج بیله واول عدلك جزاسنی متهم قیله بلکه کندی نفسکی متهم قیل ﴿ مثنوی ﴾ توبه کن مردانه سرآور بره * کهفن یعمل بمثقال بره) کناهکه توبه ایله باشکی مردانه یوله کتور زیرا فن یعمل مثقال ذرة خیرا یره در یعنی جرم وعصیانکه تائب اول ومردلکی باشکی راه حقه کتور وکندیکی مطیع ومنقاد اولان اهل خیر مرتبه سنه یتور که برکسه برذره مقداری خیر اشلسه انی کورر وکذلك برذره مقداری شر اشلسه هم انی کورر کما قال الله تعالی (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) بو آیتك تفسیری جلد ثالثك آخرنده مرور ایلشدر ﴿ مثنوی ﴾ درفسون نفس کم شو غره * کافتاب حق نپوشد ذره * هست این ذرات جسمی ای مفید * پیش این خورشید جسمانی بدید * هست ذرات خواطر وافتکار * پیش خورشید حقایق آشکار) زنهار نفسك فسون وحیله سنه مغرور اوله زیرا حق تعالینك آفتابی ذره لردن برذره یی ستر ایلر یعنی قیچن برذره قدر شر اشلسك نفسك سکا بونه جزئیدر دیو افسون ایلمسون واکر افسون ایلرسه حیله سنه سن مغرور اوله که حق تعالینك عدلی ذرات اعمالدن برذره قدر عملی سترونهان ایلز بلکه یوم تبلی السرائره هر کسك اعمالی وسرائری ظهوره کلور وهر کس اشلدیکنی کورر ای مفید اولان کسه بو جسمه منسوب اولان ذره لر بو جسمانی اولان خورشیدك نوری اوکنده بدید وظاهر در اما خاطره لر وفکر ایتمکك ذراتی حقایق خورشیدنك اوکنده آشکارا اولدی هست لفظی ایکی یتده بله ایکنجی مصرعلره صرف اولنور یعنی بوخانهٔ

دلده اولان خاطره‌لرك وفكرلرك ذره‌لری حقیقتلر خور شیدی اولان نور الهینك
اوكنده ظاهر وآشكارادر ذرات جسمانی خور شید جسمانینك نوری فتنده نیجه
ظاهر وعیان اولورسه ذرات افكار وخواطر دخی خورشید حقایقك نوری
فتنده انك كبی ظاهر وعیان اولور و بوقدر حقایق اشیا اول آفتاب معنوینك
نوری واسطه‌سیله ظهوره كلوراكر صوراشیا اول حقایقه پرده وحجاب اولسه
هم صاحب بصیرت اولنلره اول پرده وحجاب مانع اولمز وصاحب دل اولان عارف
اول پرده وحجابك ورا سنده اولان حقیقتی بیلمكدن جاهل وغافل قالمز مكر شول
كسه كه انك ادراكنده ضعف اوله وحجاب و پرده‌نك التنده مستور ومخفی اولان
نه‌شیٔ ایدوكنی بیلیه نته‌كم بو معنایه مناسب بوسرخ شریفی بسط ایلیوب طالب
اولنلره تعلیم وتفهیم ایچون بیورولر

﴿ حكایت آن صیادی كه خویشتن را در كیاه پیچیده بودود ستهٔ كل ﴾
﴿ ولاله راكله وار بسر خود فرو كشیده تامرغان اورا كیاه پندارند ﴾

بوسرخ شریف وبو بیان لطیف شول برصیادك حكایتیدر كه اول صیاد كندیسنی
كیاهك ایچنده صارمش ایدی وكل ولاله دسته‌سنی كلاه كبی ایدوب باشنه چكمش
و باشنی اول كل ولاله‌نك التنده پنهان قیلمشیدی تاقوشلر انی كیاه ظن ایلیه‌لر
﴿ وآن مرغ زیرك بوی اندكی برد كه این آدمیست كه برین شكل كیاه ندیده ام
اماهم تمام بوی نبرد و بافسون اومغرور شدزیرا درادراك اول قاطعی نداشت در
ادراك مكردوم قاطعی داشت وهو الحرص والطمع ﴾ وبوجمله طیورك مابینده
برمرغ زیرك برازجق رایحه ایلتدی واول كیاهك التنده آدمی مخنی اولدیغنی
فراسته بیلدی واندن رایحه اخذایتدیكه بوآدمیدر زیرا بوشكل اوزره كیاه
كورمشم اما اول مرغ زیرك هم تمام آنك آدمی اولدیغنه رایحه ایلتمدی و بو صحیح
وسالم آدمیدر بونی قطع ایتمدی اول كیاه وحشیش ایچره مخنی اولان آدمینك
افسونه مغرور اولدی وانك دوكدوكی دانه‌لره میل وطمع قیلدی زیرا اول مرغ
زیرك ادراك اولده برقاطع طوتمدی وایكنجی مكرك ادراكنده برقاطع طوتدی واول
قاطع حرص وطمع در بوفقره‌نك تقدیری وتوضیحی بویله‌دیرك اولور كه چونكم
اول مرغ زیرك اول كیاه سبزه ایچره مخنی اولان صیادی اكرچه برمقدار بیلدی
واندن برآزجق رایحه الدی ولیكن اول صیادك كیاه وسبزه‌سی ودانهٔ چینه‌سی
انی مغرور ایدوب اول بیلمكه وصیادك ذائقدن رایحه المغه پرده اولوب اول مرغی
شبهه وكمانه براقدی اول مرغ ابتدا اول كیاه وشكوفه لری كورد كده بو بنم
كوردیكم تحقیق كیاه‌در وبی صیاد وبی دام مطلق دانه وچینه‌در دیو برقاطع

ادراك طوتدی وكندیسنی صیاد ودام شبهه سندن خالی ایتدی وایکنجی مكرك ادراكنده بوكیاه ودانه صیاد ودامدن خالی مجرد بنم ایچون برغدادر دیوبر قاطع ادراك طوتدی اول قاطع اولان ادراك حرص وطمع درکه حرص وطمع دانه وچینه یی کوردکده صیاد ودام خاطره سنی کوکلدن کیدروب بودانه وچینه صیادودامدن خالی مفت ورایکان غدا ونعمتدر دیوقطع ایلر لاسیما عند فرط الحاجة والفقر قال النبی علیه الصلوة والسلام (کاد الفقر ان یکون کفرا) علی الخصوص فقر وحاجت وفتنده حرص وطمع هیچ شایبه وشبهه طوتمز بلکه مطلوب ومحبوبی اولان شیئك وصولنه واخذنه قطعی ادراك طوتروا کرانك ضمنده نیچه عصیان وکفروارایسه ده آنی قارمیوب انی کتورمکه سعی واقدام ایلروانك مضرت وفسادنی کورمیوب انك وصولنه وحصولنه طالب اولور انکیچون حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم فقر کفر اولغه قریب اولدی دیدی بونده فقردن مراد فقر ضروریدر که فقر واحتیاج غالب اولدقده وحرص وطمع برکسیه استیلا قیلدقده کفر ومعصیت دیمیوب هرنه ایسه انی قبول ایلرپس فقر ضروری کفر صوری یه قریب اولدی نته کم فقر معنوی واختیاری کفر حقیقی یه قریب اولدی وبونده مرغدن مراد طالب حق اولان انسان اولور وصیاددن مراد مزور واهل زرق وریا اولان شیخلر اولور شیطان ودنیا اولسه ده جائز ومکر الهی اولمق هم جائزدر ﴿ مثنوی ﴾ رفته مرغی درمیان مرغزار * بود انجا دام از بهر شکار * دانهٔ چندی نهاده برزمین * وآن صیاد انجا نشسته درکمین * خویشتن پیچیده در برك وکیاه * تا در افتد صید بیچاره زراه) برمرغ مرغزارك ایچنه کتمش ایدی اوراده قوشلری شکار ایلکدن اوتری دام وارایدی اندهزمین اوزره برقاچ دانه قونمش ایدی واول صیاد اوراده کمین ده اوتورمش ایدی اول صیاد کندی سنی برك وکیاهه صارمش ایدی تا بیچاره صید بولندن آنك دامنه دوشه یعنی انك دانه لرینه مائل اولوب بولندن جدا اوله دامنه کرفتار کله ﴿ مثنوی ﴾ مرغك آمد سوی اوازناشناخت * پس طوافی کرد وپیش مرد تاخت * کفت اورا کیستی توسبز پوش * در بیابان درمیان این وحوش) برقوشجغز ناشناخت اولدیعندن اول صیادك جانبنه کلدی پس اول قوشجغز اول جانبی برکره طواف ودوراید ی اول کیاه ایچره مستور ومختفی اولان مردك جانبنه چاپدی وانك قتنه کلدی اول قوشجغز اول صیاده ایتدی ای سبز پوش سن بو بیابانده وحوش اراسنده یعنی وحشیلر میانده بیابان ایچنده بشلار کیمش سن نه کونه کسه سن دیو اکا سؤال ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت مرد زاهدم من منقطع * باکیاه و برك اینجا منتفع * زهد وتقوی را کزیدم دین وکیش * زانکه می دیدم اجل را پیش خویش)

صیاد اول قوشجغزه جواب و یروب ایتدی بن ناسدن منقطع اولمش برمرد زاهدم
بوراده برك وکیاهله انتقاع ایدیجیم بعض نسخه ده منتفع واقع اولمشدر بوتقدیر
اوزره معنی بوراده برك وکیاهله قناعت قلجیم دیمك اولور بن شول مرد زاهدم که
زهد وتقوایی کندیمه دین وکیش اتخاذ ایلدم زیرا مرك واجلی کندی اوکومده
کوردم واولومی بکاز یاده قریب بیلدم انکیچون جمله ناسدن منقطع اولوب عزلت
اختیار قیلدم ودنیادن تبتل ایدوب بومقامده عبادت حقه مشغول اولدم دیدی
﴿ مثنوی ﴾ مرك همسایه مرا واعظ شده * کسب ودکان مرا برهم زده *
چون بآخر فرد خواهم ماندن *خونبا ید کرد باهر مردوزن) همسایه نك موتی
بکاواعظ اولمشدر که (موت الجار کفی بك واعظا) حدیثیله بنم دل وجانم عمل قیلمشدر
بنم کسب ودکانمی بر برینه اورمشدر یعنی پریشان وز یروز برایلمشدر چونکم
آخرده خلقدن فردوجدا قالسم کرك پس مردوزنله انسیت وخوی ایلك کرکز
زیرا عاقبت انلرك هر برندن جدا اولمق وتنهاقالمق مقرردر ﴿ مثنوی ﴾
روبخواهد کرد آخردر لحد *آن به اید که کنم خوبا احد * چون زنخ رابست خواهد
ای صنم * آن به آید که زنخ نکترزنم) آخر الامر لحده یوز ایتسم یعنی قبرجانبنه
توجه قیلسم کرکدر پس شمدی یك کلور که احدله خوایلیم وحضرت حقله
انسیت قیلم ای صنم چونکم زنخی باغلمق استرلر شمدی اول یك کلور که چکه پی
آزه رق اورم زنخ چکه یه دیرلر یعنی ای مخدوم چونکه حین موندہ چکه پی
باغلیسرلر در حالا بواولی اولدیکه چکه چالیم وکفت وکویه مشغول اولیم زنخ
زدیمعنی استهزا کرد استعمالاتده بویله در پس اول مردزاهد لسانندن بوکونه
مواعظ ونصایح تعبیرنه شروع ایدوب پیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ای بز ربفت
وکرآموخته *آخرستت جامهٔ نادوخته *روبخاك آریم کزوی رسته ایم *دل چرادربی
وفایان بسته ایم) ای زر بفت وکرهاوکرنمش کسه آخرسنك لباسك جامهٔ نادوخته در
زر بفت برکونه التونلو مقبول قفتاندر جامهٔ نادوخته دن مراد کفندر که انسانك
آخر لباسی اول دیکلمش بز پاره سیدر عاقبت یوزی خاکه کتور یرز که اندن بتمشز
واول خاکدن ظهوره بتمشز پس کوکلی نیچون بی وفاره باغلمشز یعنی بی بقا
اولدره نه سیبدن کوکل ویرمش وتعلق ایتمشز اصلا زخاکدر عاقبت بنه اکا یوز
قورز کرکدر که شمدی جمله بی ترك ایدوب انك خوین طوته وز ﴿ مثنوی ﴾
جد وخویشان ماقدیمی چار طبع * مانخویشی عاریت بستم طمع *سالها هم صحبتی
وهمدمی * باعناصر داشت جسم آدمی) بزم جدمز وقدیمی اقربامز چار طبیعتدر
بزعاریت خصملغنه طمع باغلدق یعنی بزم جسمزك جدی وقدیمی خویشاوندی
بادوآب وآتش وترابدر بزایسك صکره دن عاریتی اولان اقرباوتعلقاتنه طمع باغلدق

وآنلرله الفت وانسیت ایلدك حال بوكه بواقرباوتعلقات عارینیدر وعناصر اربعه اقربای قدیمیدر زیرا نیچه یلارهم صحبتلکی وهمدملکی جسم آدمی عناصرله طوتدی وطبایع اربعه ایله بوجله دن مقدم جسدآدمی مصاحبت ومقارنت ابتدی پس جسم آدمینك قدیمی اقرباواصولی عناصر اربعه در ﴿ مثوی ﴾ روح اوخود ازنفوس وازعقول * روح اصول خویش راکرده نکول) اول آدمینك روحی خود نفوسدن وعقولدندر روح کندینك اصولنی نکول ایلمشدر نفوس نفسك جمیدر نفوسدن مراد بونده نفوس ناطقه وارواح علویه در عقولدن مراد عقل کلیه در یعنی اول انسانك روحی خود ارواح علویه دن وعقول کلیه دندر نهایت مافی الباب روح بوعالم جسمانیته ومرتبهٔ طبیعته میل ایتمکله کندی اصولندن نکول وعدول ایلمشدر وکندی اصولی اولان ارواح وعقول مرتبه لرینی فراموش قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ از عقول وازنفوس پرصفا * نامه می آید بجان کای بیوفا * یارکان پنج روزه یافتی * روزیاران کهن برتافتی) پرصفا اولان عقول ونفوسدن جانه معنوی نامه کلور بویله دیوکه ای بیوفابش کونلك یارجکزلر بولدك یوز یکی یاران کهندن دوندردك یعنی انسانك روحنه پرصفا اولان عقول وارواح طرفندن همیشه معنوی نامه لر وخبرلر کلور بویله دیوکه ای وفاسی یوق وجهلی وغفلتی چوق بزکه سنك یاران قدیمکز بزدن اعراض ایتدك و بش التی کونلك یاران جغز بولدك سنك حالك اوغلنجقلر حالنه بکزر یارکان یارکلك جمیدر یارکده کاف تصغیرایچوندر ﴿ مثنوی ﴾ کودکان کرچه که دربازی خوشند * شب کشانشان سوی خانه میکشند * شدبرهنه وقت بازی طفل خرد * دزدازناکه قباو کفش برد) کودکلر اکرچه که بازیده خوشلردر کیجه وقتی انلری کندی متعلقاتی چکه رك خانه جانبنه چکرلر مثلا کوجك اوغلنجقلر اویون وقتنده لباسن چیقاروب برهنه اولدی خرسز کلوب ناکاه اول قباو کفشی قاپدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچنان کرم اوبیازی درفتاد * کآن کلاه و پیرهن رفتش زیاد * شب شدوبازی اوشد بی‌مدد * روند ادرکه سوی خانه رود) اول طفل خرد انجلین لعبه ولهوه کرم دوشدی وحرارتله مشغول اولدیکه اول کلاه و پیرهن انك فکر و یادندن کتدی ولباسنی واسبابنی بالکلیه فراموش ایتدی اول طفل اوینجغه مشغول ایکن کیجه اولدی انك لعب و بازیسی بی‌مدد اولدی وعملدن کیرو قالدی طفل لباس وجامه سی الندیغیچون یوزی طوتمزکه اوی جانبنه کیده واقربا وتعلقاتنه بی‌خوف و بی‌الم نقل ایده پس بوقصه دن حصه بودرکه دنیانك کارنه کرمیتله مشغول اولان کسه لر اطفال خرد کبیدر بودنیاهم لعب و بازیچه کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ نی شنیدی انماالدنیالعب * باددادی رخت وکشتی مرتعب) انما الدنیا لعب آیتنی

اوقومدکی واشتمدکی رختی باده و یردك ومرتعب اولدك بو بیت سورهٔ عنکبوتده
اولان آیته اشارتدر تفسیری جلد خامسده تفسیر آیت وان الدار الآخرة سمرخنده
مرور ایتدی وسورهٔ انعامده وسورهٔ حدیدده دخی بوکه مانند آیتلر واردر
یعنی ای بودنیانك کار و بارنه مشغول اولان کودك سیرت سن حق تعالی حضرتلرینك
دنیادکلدر الا لعب ولهودر بیوردیغی آیت کریمه بی کوش ایتدکمی تاکم رخت
عمر یکی باده وایه ویردك وانکیچون آخرته کتمکدن مرتعب وخائف اولدك ﴿ پیش
ازآنکه شب شود جامه بجو * روزرا ضایع مکن در کفت وکو ﴾ اندن اولکه
شب مرك کله جامه بی استه ایامکی کفت وکودر ضایع ایله یعنی اولوم کیجه سی
کلزدن مقدم لباس تقوایی وجامهٔ عمری طاب ایله جامهٔ عمر بقایی ولباس تقوایی
الله کتور ایامکی قیل وقالدر و بحث وجدالدر ومالا یعنیدر ضایع ایله ﴿ مثنوی ﴾
من بصحرا خلوتی بکزیده‌ام * خلق رامن دزد جامه دیده‌ام) ای مرغ زیرك
بن صحرا ده برخلوت اختیار ایلمشم زیراخلقی بن دزد جامه کورمشم یعنی اول صیاد
صحرا نشین وخلوت کزین اکرچه اول مرغ دانه چینه بوکونه نصیحت ایلرولیکن
هرتارك دنیا وطالب قرب مولی اولان کمسه لر طالب آخرت اولمغه مستعد اولان
کمسه لره بوکونه سویلر ای مؤمن ومستفید اولان کمسه بن بو صحرای عالمده برخلوت
وعزلت اختیار قیلمشم زیرا بوخلق عالمی بن جامهٔ عمری ولباس تقوایی اوغورلیجی
کورمشم ﴿ مثنوی ﴾ نیم عمر از آرزوی دلستان * نیم عمر ازغصه‌های
دشمنان * جبه را برد آن کلهرا این ببرد * غرق بازی کشته ماچون طفل خرد)
عمرك نصفی دلستانك آرزوسندن عمرك نصفی دخی دشمنلرك غصه لرندن دلستاندن
مرادکوکل الیجی دوستلردر دلستان برینه دوستان دخی نسخه در و بو بیتك
ایکی مصرعنده رفت لفظلری مقدر اولور یعنی عمرك نصفی کوکل الیجی دوستلرك
آرزوسندن کتدی وعمرك نصفی دخی دشمنلرك غصه لرندن کتدی جبه بی اول ایلتدی
کلاهی بوایلتدی یعنی جبهٔ دین وتقوایی دوستلرك آرزوسی کیدردی و کلاه عمر
وطاعتی دشمنلرك غصه لری کیدردی بر ایسك طفل خرد کبی غرق لعب و بازی
اولمشز و بودنیانك لهو و بازی مثابه سنده اولان کار و بارنه اشتغال قیلمشز
﴿ مثنوی ﴾ نك شبا نکاه اجل نزدیك شد * خل هذا اللعب بسك لاتعد)
اشته اجل کیجه سی نزدیك اولدی شولعبی ترك ایله زیرا بولعب سکا کفایت ایلز
یاخود سنی پاره پاره ایلر بولعبه سن عودت ایله بسك کفایت ایدر مناسنه در کاف
عربیدر کاه اولور که عرب زبان فارسیدن بعض کله یی معرب قیلوب استعمال ایدرلر
نته کم اهل فرس لسان عربی استعمال ایلدکاری کبی و یاخود بس بئس دن اولمقده
قابلدر بوتقدیرجه بولعب سنی پاره لدی وهلاك قیلدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾

هین سوار تو به شود ردزدرس *جامها ازدزدبستان باز پس* مرکب توبه عجایب مرکبست * برفلك تازد بیك لحظه زپس) آکاه اول توبه یه سوار اول دزده ایرش جامه لریکی کیرو دزدن ال دزدن مراد دنیا وشیطاندر که عمر جامه سنی ودین وتقوی لباسنی بودنیا وشیطان وهوا اوغورلمشدر پس تیز اول توبه آتنه سوار اول وسارق اولان دنیایه وشیطانه ایریشوب اول مسروق اولان عمر جامه لرنی سارقدن کیروال یعنی تلافئ اوقات وتدارك مافات ایله وتوبه وانابت واسطه سیله سیئاتنکی حسنات تبدیل ایده کور مرکب توبه عجایب مرکبدر برلحظه ده پستدن فلك اورره چپار یعنی جمیع معاصی ومناهیدن رجوع ایلك فی المثل برعجایب معنوی مرکبدر برکسه اکاسوار اولسه برلحظه ده مرتبهٔ سفلی دن مرتبهٔ اعلایه عروج ایلر ﴿ مثنوی ﴾ لیك مرکب را نکه می دارازآن * کو بدزدید آن قبایت رانهان * تاندزدد مرکبت رانیزهم + پاس دار این مرکبت رادمبدم) ولیکن مرکب توبه یی نکاه طوت اول کسه دن که اول سنك قباکی نهان اوغورلدی تا کم سنك مرکبکی دخی اوغورلیه بومرکبکی دمبدم حفظ طوت یعنی اکرچه مرکب توبه عجایب مرکبدر سن اکاسوار اولدقده برلحظه ده اسفلدن اعلایه ایریشورسن ولیکن لازم اولان بودر که اول مرکب توبه یی شول سارقدن صاقله وحفظ ایله که اول سارق سنك قبای عمرکی نهانی اوغورلدی اول جامهٔ عمرکی اوغورلین سارق مرکب توبه کی هم اوغورلیه الحاصل بومرکب توبه یی دمبدم حفظ ایت وسارق معنویدن بغایت حفظ وحمایت قیل تاانی دخی اوغورلیوب سنی هم جامه سز وهم مرکبسز قومیه

﴿ حکایت آن شخص که دزدان قوچ اورا بدزدیدند ﴾
﴿ بدین قناعت نکردند بحیله جامهاراهم دزدیدند ﴾

بوسرخ شریف اول شخصك حکایتیدر که دزدلر آنك قوچنی اوغورلدیلر اول دزدلر بوقدرله قناعت ایتمدیلر حیله ایله اول قوچ صاحبنك جامه لرنی هم اوغورلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی قبج داشت از پس میکشید * دزد قبج رابرد وحبلش رابرید * چونکه آکه شددوان شدچپ وراست * تابیابد کآن قبج برده کجاست) اول برکسه قوچ طوتردی آردن انی چکردی دزد اول کسنك اردندن ظرافتله اول قوچك ایپنی کسدی وقوچی ایلتدی چونکم قوچ صاحبی آکاه اولدی صاغه وصوله دوان اولدی تابوله که اول اوغورلنمش قوچ قنده در ﴿ مثنوی ﴾ برسرچاهی بدیدآن دزدرا * که فغان میکرد کای واویلتا * کفت نالان ازچهٔ ای اوستاد * کفت همیان زرم درچه فتاد) اول قوچ صاحبی برقیونك باشنده

اول دزدی کوردی اما انك یانده قوچ یوق ایدی واول قوچی اوغورلین دزد ایدوکنی قوچ صاحبی هم بیلدی اول دزد بویله دیو فغان ایلردیکه ای واویلتا واحسرتا چونکم قوچ صاحبی انك اغلدیغنی وفریاد وفغان ایلدیکنی کوردی اکادیدی ای اوغتاد نه دن نالانسن اول دزد اکادیدی ای مرد جواد بنم النونم همیانی قیویه دوشدی وکیسه ایچره یوزمقدار النونم وارایدی اول کیسهٔ زر بنم قویندن بوقیو ایچره کتدی دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کرتوانی درروی بیرون کشی * خمس بدهم مرترا با دلخوشی * خمس صددینار بستانی بدست * کفت اوخود این بهای ده چست * کردری بربسته شدده درکشاد * کرقبچی شد حق عوض اشتر بداد) دزد اکا ابتدی یاانخی اکرسن بوقیونك ایچنه کتمکه قادر ایسك اول النونی الوب طشره چکه سن وکیرو بوقاروکله سن خمسی سکادنخوشلغله ویرم یعنی بشده برنی سکاصفای خاطرله عطاایلیم دیدی یاانخی بوزالتونك خمسنی الکله الورسن وبکا عظیم احسان وکرم قیلورسن لطف ایله اکرقادر ایسك بوایلکی دریغ ایلمه دیدی قوچ صاحبی اندن چونکم بوسوزلری اشتدی کندی کندیه ابتدی بوخود اون قوچك بهاسیدر بکابوندن ایونفع وفائده اولمز کرچه برقیو باغلندی ایسه اون قیو آچلدی اکرچه برقوچ کتدیسه حضرت حق آنك مقابله سنده عوض اشتر ویردی وبنی بودولته وغنایه ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ جامهها برکند واندر چاه رفت * جامهها را بردهم آن دزد تفت) فی الحال اول قوچ صاحبی جامه لرین چیقاردی وچاه ایچره کتدی هم اول قوچی اوغورلین قوچ صاحبنك جامه لرین دخی علی الفور ایلتدی وانی الوب کرمیتله خانه سی جانبنه کتدی ﴿ مثنوی ﴾ حازمی باید که ره تاده برد * حزم نبود طمع طاعون آورد) برحازم کرکدرکه تایولی برکویه ایلتمه حزم اولمزسه طمع طاعون کتورر حزم شدت رأیه واحتیاطه دیرلر حازم زیاده احتیاط واهتمام ایدیجی کسه یه دیرلر یعنی بویولده زیاده احتیاط واهتمام ایدیجی برعاقل کرکدرکه یولی قریهٔ امنه دك ایلته ودزدلردن وحرامیلردن خالی اولان مقامه دك کندیسنی واصل قیله اکر بویولده حزم وشدت رأی اولمزایسه لابدحرص وطمع طاعون کتورر وانسانی مطعون اولان خسته مرتبه سنه یتورر پس اول دزدك وصفنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾ اویکی دزدست فتنه سیرتی * چون خیال اورا بهردم صورتی * کس نداند مکراوالاخدا * درخدابکریز وواره زآن دغا) اول ذکر اولنان دزد زیاده فتنه سیرت بردزددر که خیال کبی انك هردمده برصورتی واردر وبوفتنه سیرت اولان دزدن مراد شیطاندر که خیال کبی هردمده آنك مکروحیله سندن خدای تعالی یه قاچ واول حیله ودغادن کیرو

قورتل زیرا برکسه شیطان رجیمدن حق سبحانه وتعالی حضرتلرینه التجا ایتمسه وانك شرومکرندن قاچوب اول پادشاه کریمك طاعتی طریقنه کتمسه اول شیطانك مکرودغاسندن خلاص اولهمز وحضرت حقك عون وعنایتی اولمین کمسه انك شروفسادندن نجات بولهمز

﴿ مناظرهٔ مرغ باصیاد درترهب ودرمعنیٔ ترهبی که مصطفی علیه الصلوة والسلام نهی کرد از آن امت خودرا لارهبانیة فی الاسلام ﴾

بوسرخ شریف اول مرغ زیرکك صیادله ترهب خصوصنده مناظره ومباحثه قیلمسنك بیانندهدر ودخی شول برترهبك معناسنده درکه مصطفی علیه السلام اول ترهبدن کندی امتنی نهی ایلدی بویله که لارهبانیة فی الاسلام یعنی اول حضرت علیه السلام بیوردیلرکه دین اسلامده رهبانیت یوقدر ورهبانینك برمقدار تحقیق جلدخامسده *در بیان آنکه قوله علیه السلام لارهبانیة فی الاسلام *سرخنده مرور ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ مرغ کفتش خواجه در خلوت مئیست * دین احمد را ترهب نیك نیست * ازترهب نهی کردست آن رسول * بدعتی چون در کرفتی ای فضول) مرغ اول سبزه پوش اولان وترهب وتزهد قیلان صیاده ابتدی ای خواجه خلوتده طورمه دین احمدایچون ترهب نیك دکلدر یعنی دین احمدیده ترهب قبلق وناسدن منقطع اولمق ایوومقبول دکلدر زیرا اول رسول خداترهبدن نهی ایتمشدر پس ای فضول سن بو بر بدعتی نیچون طوتدك ودین اسلامده مقبول اولمین رهبانیتی نه دن اوتری اتخاذایتدك ﴿ مثنوی ﴾ جمعه شرطست وجماعت درنماز * امر معروف ونهی منکر احتراز *رنج بدخویان کشیدن زیرصبر * منفعت دادن بخلقان همچوابر) دین اسلامده اولنه جمعه شرطدر ونمازده جماعت اولمق هم شرطدر امر معروف ومنکردن احترازهم شرطدر جمعه یی ترك قیلان وتارك جماعت اولان کمسه نك اسلامی درست وصحیح اولمز زیرا حضرت نبی علیه السلام (الجمعة حق واجب علی کل مسلم فی جماعة الاار بعة عبدا مملوکا اوامرأة اوصبیا اومریضا)رواه طارق شهاب وجماعت سنت مؤکده در اکر برقوم آنی ترك ایلسه لر انلرله مقاتله ایتمك جائز اولور واکر برکسه ترك ایلسه یاضرب شدید و یاحبس مدید لازم کلور جماعتله نماز قیلنجیه دك وامر معروف ونهی منکر ایلمك فرض کفایه در البته برشهرده امر معروف ونهی منکر ایلمکه برکسه مستحق اولسه اکامر معروف ایتمك ومنکردن دخی نهی ایتمك واجب اولور پس مسلم اولنه جماعت ایچره اولمق و بدخولرك صبری التنده رنجی چکمك خلایقه ابرکبی منفعت ویرمك لازمدر نتهکم حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردی (الذی

یخالط الناس و یصبر علی اذاهم خیر من الذی لا یخالط الناس ولا یصبر علی اذاهم)
﴿ مثنوی ﴾ خیر اس ان ینفع الناس ای پدر * کرنه سنکی چه حر بنی بامدر)
ای پدر ناسك خیراوسی ناسه نفع ایلمکدر اکر سنك دکل ایسك مدرایله نه حریفسن
مدر کسك پاره سنه دیرلر بو بیت بو حدیث شریفه اشارت اولور قال علیه السلام
(خیر الناس انفعهم للناس) رواه القضاعی عن جابر رضی الله عنه یعنی ناسك خیرلوسی
اولدر که ناس ایچنده اوله وناسه یاصنعتله و یاعلم ومعرفتله و یاارشاد ونصیحتله
منفعت قیله اکرسن حر مثابه سنده دکل ایسك بو حر ومدراله نیچون حریف
ومصاحب اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ درمیان امت مرحوم باش * سنت احمد
مهل محکوم باش) کل بر امت مرحومه اورته سنده اول حضرت احمد علیه
السلامك سنتنی قومه محکوم اول بو امت محمد مرحومه در کما قال علیه السلام (امتی
هذه امة مرحومة لیس علیها عذاب فی الآخرة انما عذابها فی الدنیا الفتن والزلازل
والقتل والبلا) رواه البیهقی فی شعب الایمان عن ابی موسی وقال علیه السلام (امتی
امة مرحومة مغفور لها مثاب علیها) رواه الحاکم فی الکنی عن انس رضی الله عنه
وسنت سنیهٔ احمدی اولدرکه اکا تابع اولان ترهب واعتزال قیلیه امت مرحومه سنك
ایچنده اوله وانك حکمیله محکوم اولوب الف وماًلوف اوله ونا سله مخالطه قیله
﴿ مثنوی ﴾ درجوابش کفت صیاد ای عیار * نیست مطلق این که کفتی
هوشدار * هست تنهایی به از یاران بد * نیك باید چون نشیند بدشود) پس
صیاد اول مرغ زیرکه جواب ویرمکله دیدی ای عیار بوسوزیکه دیدك
مطلق دکلدر هوش طوت بعض نسخه ده صیاد ای عیار یرینه صیاد عیار وافع
اولمشدر یعنی چونکم اول مرغ زیرکدن اول کیاه ایچره مخفی اولان صیاد بو مخاطه
ومصاحبته متعلق اولان سوزلری کوش ایتدی اکا جواب ویرمکله اول صیاد
عیار دیدی ای قوش بوسوزلری سن دیرسن مطلق دکلدر بلکه مقید در هوش طوت
سن عموم ناسله صحبت قیلمق وانلرایله انیس وجلیس اولمق لازمدر ظن ایلمش سن
لکن بوظن عین خطادر تنهالق یاران بد دن یکدر ایوکسه بدکسه ایله اوتورسه
بد اولور یعنی هر کسله صحبت قیلمق ایو دکلدر یاران بدایله مصاحبت قیلمقدن
خلوت نشین اولمق وفرد و یکا اوتورمق نیچه وجوهله اولی و بهتردر انکچون که
برایوکسه برقبیح و بدخوکسه ایله اوتورسه لابد اول ایوکسه هم بدخو اولور واول
بدو قبیح اولان کمسه نك خویی اکا سرایت قیلور که صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در
وشی مقدار نك حکمنی اخذ ایلر انکچون حضرت نبی علیه السلام بیورر (مثل
الجلیس السوء کنافخ الکیر اما ان یحرق ثیابك واما ان تجد منه رایحة خبیثة)
﴿ مثنوی ﴾ کفت عقل هر کرا نبود در سوخ * پیش عاقل اوچو سنکست وکاوخ)

اول صیاد عبارا اول مرغه بنه دیدیکه ای مرغ شوخ هرکیم کهکه عقلنده تمکین ورسوخ اولمیه اول کمسه عاقلك قتنده سنك وکلوخ کبیدر انك کبی متلون وبی وقار کمسه ایله صحبت قیلمقدن سنك وکلوخله صحبت قیلق هزار بار اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون حارست آنکه نانش امنیتست * صحبت اوعین رهبانیتست * هوش اوسوی علف باشد چو خر * بگذرازوی تاندنی بی خبر * زآنکه غیر حق همه کرددرفات * کل آت بعد حین فهوآت) حمار کبیدر اول کمسه که انك آرزوسی نان وطعامدر انك صحبتی رهبانیتك عینیدر اول کمسه نك هوشی خرکبی همان علف جانبنه اولور اول کمسه دن کذر وفراغت ایله تاکم اول خرسیرت نادان کبی خبرسز قالمیه سن زیراکه حضرت حقدن غیری جمله عارفات اولور هر کلیجی برحیند نصکره پس اول کلیجیدر یعنی هرشول کمسه نك که روزوشب آرزو ومشتهاسی نان وغدا اوله اول کمسه فی المثل حمارکبیدر آنکله مصاحبت عین رهبانیتدر که دین اسلامده آنك ایله صحبت ایلك یوقدر زیرا انك هوشی خرکبی علف جانبنه اولور اویله کمسه دن کیج تاکم بی خبرقالمیه سن وبی معرفت اولمیه سن زیرا حق تعالی دن غیری هرنه قدرشئ وارایسه دوکلیسی چوریمش اولور وفنابولوروهرکله جك بعد حین کلمش حکمنده وهراوله جق اولمش حکمنده در انکچون حق تعالی حضرتلری (کل من علیها فان) بیوری یعنی دیمدی وصیغهٔ مستقبل ایله ایراد ایلدیکه هرفانی اوله جق همان فانی اولمش حکمنده در ﴿ مثنوی ﴾ هرچه جزآن وجه باشدهالکست * ملك ومالك عکس آن یك مالکست) هرنه شی که اول وجه باقیدن غیردر هالکدر ملك ومالك اول برمالکك عکسیدر یعنی هرنه شی که اول وجه حقیقیدن غیری اوله الان من حیث الحقیقه هالکدر وحالاموجود کورنمسی سراب ونمایش آب قبیلندندر که وجودلری حقیقی دکلدر نقدر ملك مجازی ونقدر مالك مجازی وارایسه جمله سی اول مالك حقیقینك عکس وسایه سی کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه سایه عکس شاخست ای پسر * هیچ ازسایه نتانی خوردبر * همین زسایه شاخرا میکن طلب * درمسبب روحذرکن ازسبب) اکرچه سایه شاخك عکسیدر ای پسر لیکن هیچ سایه دن میوه یمکه قادر اوله مزسن آکاه اول سایه دن شاخی طلب ایله مسبیه کیت سیبدن حذر ایله یعنی بوکائنات فی المثل سایه کبیدر وجناب حق شاخ کبیدر پس ای پسر بوظلال کائنات اکرچه حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك عکس واثریدر هیچ سایه نك وجودندن میوه یمکه قادر اولمدیغك کبی بوکائناتك وجودندن دخی نفع وفائده بولمغه قادر اولمزسن پس لازم کلدیکه آکاه اولوب بوسایهٔ کائناتدن کذر قیلوب بونك موجدنی طلب قیلمه سن اکرعاقل ایسك وعالم اسبابدن حذرایدوب مسبیه کیت وبواسباب ووسائلدن نظری قطع

ایدوب موجود حقیقی جانینه سیرایت ﴿ مثنوی ﴾ یارجسمانی بود رویش عرك
*صحبتش شومست باید کرد ترك *حکم اوهم حکم قتل او بود * مرده‌اش خوان
چونکه مرده جو بود) جسمانی اولان یارانك رویی مرکه در یعنی جسمانی اولان
یارك توجهی لابدموت وفناجانینه درانك صحبتی شومدرانی ترك ایلك کرکدر اول
یارجسمانینك حکمی هم انك قتلنك حکمیدر اکامرده اوقو چونکم مرده جواوله
پس دنیامرده حکمنده در وطالب دنیاهم مرده حکمنده در انکیچون حضرت
نبی علیه السلام ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وماالموتی یارسول الله قال اهل الدنیا
بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ هر که بااین قوم باشدراهبست * که کاوخ وسنك
اوراصاحبست *خودکاوخ وسنك کس زاره نزد *زین کاوخان صدهزار آفت
رسد) هرشول کسه که بوقومله اوله راهبدر که کاوخ وسنك اکامصاحبدر خود
کاوخ وسنك کسه نك بولن اورمدی امابوکاوخلردن صدهزارآفت ایریشور
یعنی هرشول کسه که بومرده دل وقلبی حی ولاینامدن غافل اولان قومله مصاحب
اوله راهب اولدرکه کاوخ وسنك مثابه سنده اولان جاهل ونادان طائفه سی اکا
مصاحبدر که بونلرك هر بریسی بحرومدرکی بی فهم بی خبرلردر مع هذا نیچه
کسه لرك بولن اوررلر وانی حیات جاودانیدن محروم قیلورلر جامد اولان کاوخ وسنك
خودکسه نك یولنی اورمدی و برکسه یی اضلال ایدوب طریقدن دورقیلدی
امابوسنك وکاوخ مثابه سنده اولان غافل نادانلردن سالك راه حقه نیچه یوز بیك
آفت ایریشور و بونلرله مصاحبت ایلینك باشنه نیچه بلا ومحنت کلور ﴿ مثنوی ﴾
کفت مرغش پس جهاد آنکه بود * کین چنین رهزن میان ره بود *از برای حفظ
و یاری ونبرد *بره نا ایمن آید شیرمرد * عرق مردی آنکهی پیداشود * که
مسافر همره اعداشود) قوش چونکم ترهب اختیار ایلین مردصیادك سوزنی
کوش ایتدی اکاجواب و یروب دیدی پس ای خلوت وعزلتدن حظ ایلین راهب
جهاد اول زمان صحیح اولور که بونجلین رهزن یول اورته سنده اوله حفظدن
ویار یلقدن وجنکدن اوتری شیرمرد اولان کسه نا ایمن اولان بوله کلورکه انك
شیرمردلکی ظاهر اوله و بالقوه اولان صفتلر فعله کله زیرا مردلکك عرقی اول زمانده
پیدا اولور که مسافر همره اعدا اوله مادامکه برمسافر اعدایه مقارن اولمیه آنك
مردلکی نه دن ظاهر اولورو انك دلیرودلاور اولمسی نه سبیله عیانه کلور ﴿ مثنوی ﴾
چون نبی السیف بودست آن رسول * امت اوصفدر انندوخول) اول رسول
اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم چونکم نبی سیف اولمشدر یعنی انا النبی بالسیف
وانا القتول الضحوك قولنك موجبنجه اول حضرت نبی بالسیف اولدی وکفار
وفجارله غزاوجهاد قیلدی بلکه اول حضرتك وجودشریفی هم الله سیوفندن

برسیف مسلول اولدی کماقال کعب بن زهیررضی الله عنه (بیت) ان الرسول
لسیف یستضاءبه *مهند من سیوف الله مسلول) اول حضرتك امتی وتابع سنتی
اولان بهادرلر دخی صفدرلر وقهارلر در صفدر پهلوانه وقهار ارککه دیرلر یعنی
پهلوان وارکك ارلر در دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ مصلحت دردین ماجنك وشکوه
*مصلحت دردین عیسی غاروکوه) بزم دینزده مصلحت جنك وشکوه در امادین
عیساده مصلحت غاروکوهدر یعنی بودین محمدیده اصل مصلحت یاجنك صوری
و یاهیئت صور بدر ویاخود جنك معنوی بدر جنك معنوی مثلانفسله وشیطانله
جنك وحرب ایلك وانلره مهیب ودلاور کورنمکدر وفاسق وفاجر اولان طائفه
ایله دخی لسان ایله مجادله قیلق وانلره نصح و پند و یرمك هم جنك معنوی بدر اما عیسی
دینده اصل مصلحت ناسدن منقطع اولوب طاغلره کتمك ومغاره لر ایچره خلوت
وعزلت اختیار ایتمکدر دین اسلامده بوایسه جائز دکلدر بلکه مصلحت بین الناس
اولوب نفسله واعدای دین ایله مجاهده قیلقدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت آری که
بودیاری وزور *تابقوت برزندبرشروشور *چون نباشدقوتی پرهیزبه *درفرار
لایطاق آسان بچه) اوصیاد سبزپوش چونکم اول قوشدن بوکونه کلماتی ایشتدی
اکاجواب و یروب ایشدی بلی اکر حضرت حقدن یاریلق وزوراوله واهل حق
اولنلر دخی معاونت قیله وقوت و یره تاکم قوتله اول مجاهد اولان کسه کندیسنی
شروشوره اوره واهل شرت واصحاب ضلالتله مقابله قیله وانلرله مجادله ایلکه
قادر اوله چونکم برقوت اولیه انسان کندیسنی شروشوره اورمقدن پرهیزایتمك
اولی واصحاب ضلالته مقابله ایتمکدن محل آخره نقل احریدر چونکم برقومله مقابله
ومجاهده ومجادله ایلکه قوت اولیه لایطاق اولان شیدن فرار ایلمکده آسان
صحیره کد* الفرار ممالایطاق من سنن المرسلین *دینلمشدر اکثر اولیا وعلما مقابله قیلغه
طاقتلری اولمدقده و برقومه نصح وارشاد تأثیر قیلمدقده اول قومدن قاچمشلر
ولایطاق اولان شیدن فرار ایلك سنن مرسلیندندر دیو اول یردن برآخر یره
کوچمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ کفت صدق دل بباید کاررا *ورنه یاران کم نیابد یاررا
*یارشوتایار بینی بی عدد * زآنکه بی یاران بمانی بی مدد) چونکم مرغ صیاد سبز
پوشدن بوکلامی کوش ایتدی اکادیدی ای زاهد کاروعمله صدق دل کرکدر
بوخسه یاران یاره کم کلمزو بر یارصادقه معین وظهیراکسك اولمزسن صدقله یار
اول تاخلقدن بی شمار یارکوره سن زیراکه یارانسز مدد سزودر مانسز قالورسن
انسان مدنی الطبعدر بری بر ینه محتاج اولمقدن خالی اولمزسن صدقله یار اولمسك
سکادخی کسه صدقله یار اولمز وسکامعاونت ومظاهرت قیلمز ﴿ مثنوی ﴾
دیوکرکست وتوهمچون یوسفی *دامن یعقوب مکذارای صفی *کرك اغلب آنکهی

کیرابود * کزرمه شیشك بخود تنهارود) فی المثل شیطان کرکدر وسن یوسف کبی
سن پس ای صفی یعقوب پیغمبرك دامننی الکدن قومه کرك اغلب کوسفندی اول
زمان طوتیجی اولور که رمه دن شیشك جدا اولوب تنها کیده بو بیتلر بوحدیث
شریفك مضمونه اشارت اولور قال صلی الله تعالی علیه وسلم (ان الشیطان ذئب
الانسان کذئب الغنم یأخذ الشاة القاصیة والدانیة فایاکم و الشعاب وعلیکم
بالجماعة والعامة والمسجد) رواه احمد عن معاذ رضی الله عنه پس بوحدیث شریفك
مفهومی اوزره شیطان فی المثل ذئب انساندر وسن یوسف کبی سن لازم کلدیکه
سکامانند یعقوب اولان مرشدك دامننی وصحبتنی ترك ایله یه سن زیرا قورد غالبا
اول زمانده غنمی طوتیجی اولور وانی صید قیلور که سوریدن شیشك جدا اولوب
تنها و یکتا کیده وجماعتدن آیریلوب باشقه باشنه سیرایده شیشك انواع غنمدن
برنوعدر فارسیده وترکیده هم شیشك دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه سنت باجماعت
ترك کرد * درچنین مسبع نه خون خویش خورد) او کدجماعتله سنتی ترك ایلدی
بویله مسبعه کندی خوننی یمدیکی بومقرردر که یدی یعنی شول کسه که حضرت
نبی علیه السلام سنت سنیه سنی جماعتله ترك ایلیه وحضرت رسولك سنتنه کتیه
وجماعت مسلمینه هروجهله موافقت ایتیه اول کسه بونك کبی محل سباع اولان
دنیاده لابد کندی قانی یرو بوکونه دیو ودد مکانی اولان عالم طبیعتده کندیسنی
هلاك ایدر ﴿ مثنوی ﴾ هست سنت ره جماعت چون رفیق * بی ره و بی
یارافتی در مضیق) فی المثل سنت راهدر وجماعت رفیق کبیدر یولسز و یارسز
مضیقه دوشرسن یعنی رسولك سنت سنیه سی حضرت حقه موصل هرراه
مستقیمدر وآنك اوزرینه سالك اولان جماعت مسلمین رفیقلر کبیدر یولسز و یارسز
اولسك لابد مضایقه یه دوشرسن وضلالت وغوایت ورطه لرینه کرفتار اولوب
شاشرسن ﴿ مثنوی ﴾ راه سنت باجماعت به بود * اسب باسبان یقین
بهتردود) چونکم حقیقت حال بودر سنت یولی جماعتله بهتر اولور یقین بودر که
اسب اسبارله خوشترکیدر یعنی یقین بودر براسب بر یوله برقاچ اسبارله کتسه لابد
خوشتر کیدر امابالکز کتسه اولقدر خوشتر کتمز سنت یولنه دخی برکسه نیچه
رفقا وهمراهله کتسه خوشتر وآسوده ترکیدر ﴿ مثنوی ﴾ لیك هر کمراه
راهمره مدان * غافلان خفته را آکه مدان * همرهی راچوکز و یابی مدد *
همدل وهمدرد وجویان احد) اکرچه طریق حقه کتمك وسنت یولی اوزره
سیر ایتمکه همراه لازمدر ولیکن هر کمراهی همراه بیلمه وصورتا اهل هدایت و باطنا
معدن ضلالت اولانلری کندیکه رفیق وهمدم قیلمه خفته اولان غافللری آکاه
بیلمه که بیدار شکلنده چوق غافل وخفته واردر که بحسب الظاهر کندیسنی آکاه

و پر انتباه کوسترر ولیکن معنیده خفته و کمراهدر بوطر یق الهیده برهمراه ایسته کهاندن مدد بوله‌سن همدل وهمدرد وجویان احداوله‌سن یعنی شول برهمراهی ایسته که اول همراه سنکله یك دل اوله وهمدرد اوله واحد وصمد اولان خدای تعالی‌یی همیشه طلب قیله ﴿ مثنوی ﴾ همرهی نی کو بود خصم خرد * فرصتی جو ید که جامهٔ تو برد * می‌رود باتو که یابد عقبهٔ * کهتواند کردت انجانهبهٔ * باتومیکرددبرای سودخویش * هین منوش ازنوش اوکان هست نیش) شول برهمراه دکل که اول خصم خرداوله برفرصت استیه که سنك جامه‌کی ایلته سنکله بیله کیده که برعقبه بوله که انده‌سنی نهب وغارت ایلیه سنکله طولنور کندی نفعندن اوتری صقین انك نوشندن ایچمه که اول نیشدر یعنی طریق آلهیده لابد همراه کرکدر دیدیکم شول بریار وهمراه دکلدر که اول عقلك وخردك خصم ودشمنی اوله و برفرصت استیه که سنك جامهٔ دیانتکی ولباس تقوی وطاعتکی قاپه وسنی لباس ادب وتقوادن برهنه وعاری ایلیه وسنکله بیله همراه و بیله کیده تاکم سنك یولکده برعقبه بوله‌وسنی صعب وشدیدشیئه مبتلا کوره که اول حینده سنی نهب وغارت ایلمکه قادراوله همانده‌مکه سنی نهب وغارت ایلمکه برفرصت بوله فی‌الحال فرصتی کچرمیوب سندن مرادنی حاصل قیله انك کبی همراه سنکله مجرد کندی سود ونفعندن اوتری طولنور آکاه‌اول زنهارانك نوشندن نوش ایتمه زیرا معناده انك نوشی نیشدر وانك مقارنتی مهلك دین ومبطل کیشدر ﴿ مثنوی ﴾

یابوداشتردلی چون‌دید ترس * کویدت بهررجوع ازراه درس * یارراترسان کنداشتردلی * اینچنین همره عدودان نی ولی) ویاخودشول برهمره دکلدر که براشتردل اوله چونکم خوف وترس کوره سکاراهدن رجوع ایلمکدن اوتری درس دیه‌یاری اشتردللکندن ترسان ایلربونك کبی همراهی دشمن بیل ولی بیله واشتردل صورتا جسور وباطنا قورقق ولئیم اولان کسه‌یه‌دیرلر یعنی یاخود بوطریق آلهیده شول برکسه‌یه همراه‌اوله که اول کسه دوه کبی قورقق وضعیف القلب اوله که بوطریق الهیده کندی خوفندن سکا طریق الهیدن رجوع ایلمکدن اوتری درس سویلیه وراه‌حقه ایلرو کتمکدن سنی عوق ومنع‌ایلیه بویله همراهلر اشتردل اولدقلرندن وضعف قلبه مبتلا کلدکلرندن کندی یارنی دخی خائف وترسان ایلرو بویوله سلوك ایلرسك سنك مرضکه ومالکه نقصان کلور وجسمك دخی ریاضت وعبادتله بیچه آفت ومحنتلره مبتلا اولور پس‌بویوله کتمکدن کندیکی جاه ومال کسبنه مشغول ایتمك یکدر دیربونجاین بولداشی سن دوست بیله دشمن‌بیل ﴿ مثنوی ﴾ یاررا ازراه بردآن را هزن * مرد نبود آنکه افتدز یرزن) یاری اول راهزن یولندن ایلتور مرداولمز اول کسه که زن التنه

دوشه یعنی اول یول اوریجی وطریق حقه مائل اولانی منع قیلیجی یاری یولدن
کیدرر وکندی تحت تصرفنه الور پس اردکلدر شول کسه که زن کبی اولان
نفسك واهل نفسك تحت تصرفنه دوشه واول نه دیرسه اکا مطیع ومنقاد اوله
﴿ مثنوی ﴾ راه جانبازیست درهر غیشهٔ * آفتی دردفع هر جان شیشهٔ *
راه دین زان رو پراز شور وشرست * که نه راه هر مخنث کوهرست * درره این ترس
امتحانهای نفوس * همچو پرو بزن بتمیز سپوس) بو یول جانبازلق یولیدرهر بر
غیشه ده هر برجان شیشه نك دفعنده برآفت واردر دین یولی اول یوزدن شور
وشردن پردر که هر مخنث کوهرك یولی دکلدر بو بولده بوترس نفوسك امتحانلر یدر
کپکك تمیز ینه الك کبی غیشه شیشه وزنی اوزره حصیر قامشی و برنوع اوتلقدر که
اندن چوال ایلرلر وسازلق معناسنه هم کلور ومیشه لك دخی دینور وغیشه مصرع
ثانی یه مصروف اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور که بوحق یولی جانبازلق
یولیدر بو یوله جان بذل ایدنلر کیدرلر و بو یوله کیدنلر اولا ترك جان وتن ایدرلر
بو یولده هر میشه لکده هر دل شیشه نك دفعی خصوصنده برآفت واردر فن
برجان ودلی شیشه کبی ضعیف اولان کسه بو یوله کتسه انك اوکنه برآفت کلور
واول آفتی کوردیکی کبی اول شیشه دل فی الحال بو یولدن رجوع ونکول قیلور
بودین اول سیبدن شور وشردن پردر و بلاوخطردن طلودر که هر مخنث کوهرك
بوسیبدن یولی دکلدر بلکه هر دلیر ودلاور اولان عاشق وصادقلرك یولیدر پس
بو یولده بوخوف وخطر نفوسك امتحانلر یدر الك اوندن کپکك تمیز ایلسنه
امتحان وآلت اولدیغی کبی نته کم الك کپکی اوندن تمیز ایدوب جدا ایلر بوخوف
وخطرهم بو یولده چوق نفوسنی سپوس کبی آیروب جدا ایدر ﴿ مثنوی ﴾
راه چه بود پرنشان پایها * یارچه بود نرد بان رایها) راه نه اوله پایلرك پرنشانی
اوله یار کیم اوله رایلرك نردبانی اوله حق تعالی یه موصل اولان یول نه اوله دیرایسك
انبیا واولیانك پایلریله پرنشان اولان یولدر اکر بو یولده یار کیم اوله دیرایسك
رایلرك نرد بانیدر که هردم سنك عقل ورأیکی برمرتبه زیاده ایلیه وسنی دائما
عروج وترقی ایتدرمکه سبب اوله ﴿ مثنوی ﴾ کیرم آن کرکت نیابدزاحتیاط *
بی زجمعیت نیابی آن نشاط) طوتلم که اول کرك سکاکلیه احتیاط جهتندن جمعیتسز
اول نشاطی بوله مزسن بویت شول کسه لر طرفندن ناشی اولان سؤال مقدره
جواب اولور که انلردیرلر بزم همراهه ودلیل پرانتباهه احتیاجمز یوقدر و بزم ذئب
انسان اولان شیطاندن قورقومز واضطرابمز یوقدر زیرا بزز یاده احتیاط ایلیوب
جله دن پرهیز قیله رز بو یله سویلین کسه لره جواب و یروب بیورلر فرض ایدلکه
اول انسان کرکی شیطان سنك کمال رأی واحتیاطکدن اوتری سکاکلیه وسنی اغوا

وا ضلا ل قیلیه سن جمعیتسز اول روحانی اولان نشاطی وحقانی اولان ذوق وانبساطی بوله مزسن واهل صفا جمعیتنده اولان سرور وحبوره تنهارولکده نائل اوله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ آنکه تنها در رهی اوخوش رود * بارفیقان سیراوصد توشود) اول کسه که تنهابر بولده اوخوش ولطیف کیدر آنك سیری رفیقلرله یوزقات اولور یعنی راه حقه اول کسه که منفرد اولدیغی حالده خوش کیده رفقا ایله کتدیکی زمانده انك سیر وسلوکی یوزقات اولور وجماعتله نشاط وسروری دخی ارتق اولور ﴿ مثنوی ﴾ باغلیظی خرز یاران ای فقیر * ورنشاط آید شود قوت پذیر * هرخری کز کاروان تنهارود * بروی آن ره ازتعب صدتو شود * چند سیخ وچند چوب افزون خورد * تا که تنها آن بیابانرا برد) ای فقیر خره غلظت وحافله کندی یارانندن نشاط کلور وقوتپذیر اولور یعنی حمارك طبعنده بویله غلظت وکثافت وارایکن بیله کندی جنسدن اولان یارلرندن قوتپذیر اولوب نشاطه کلور و یوله کسلسز وفتورسز روان اولور اماهر برخر که کاروالدن تنها کیدر اول یول تعب وزحمتدن اول خر اوزره یوز قات اولور برقاج سیخ و برقاج چوپی افزون یرتاکم اول خر تنها اول بیابانی قطع ایلیه سیخ بوندہ بزلنکیچ معناسنه در فی الواقع خرلرك طبعنده بوخاصیت واردر که البته بوله تنها کنسه کسل اوزره کیدر اما برقاچ کندی جنسیله کنسه قوت ونشاط اوزره کیدر ﴿ مثنوی ﴾ مرترا میکوید آن خرخوش شنو * کرنهٔ خر همچنین تنهامرو * آنکه تنها خوش رود اندررصد * بارفیقان بی کمان خوشترود) تحقیقا سکااول تنها کیدن خرلسان حالله دیرانك نصیح و پندنی خوش ایشت اکر خر دکل ایسك بونجلین تنها کتمه تاکم بوراهه کسل وفتورله سیر قیلیه سن وسیخ وچوپه محتاج اولیه سن اول کسه که یول کوزتمکدن تنها خوش کیدر رفقایله کمانسز خوشتر کیدر ﴿ مثنوی ﴾ هرنبیٔ اندرین راه درست * معجزه بنمود وهمراهان بجست) هر برنبی بودرست وراست اولان یولده معجزه کوسترمدی وهم اهل راه ایستدی یعنی هیچ برنبی اولمدی که بودرست وراست اولان یولده تنهارو اوله و بی همراه منفردا سیر وسفر قیله بلکه هر برنبی بوخلقه معجزه و بینه کوستروب یونلردن رفقاوانصار طلب ایلدیلرتته کم حضرت عیسی علیه السلام (من انصاری الی الله) دیدی بوجمله ناسدن (قال الحواریون نحن انصار الله آمنابالله واشهد بانا مسلمون) دیدیلر پس هر پیغمبر کندیلره بوناسدن یارومعین طلب ایلدیلر بوندن معلوم اولدیکه بویوله جماعتسز وهمراهسز کیدلمزتته کم مشهور مثلدر یالکز طاش دیوار اولمز و یالکز دیوار اوزره هم سقف خانه طور مز ﴿ مثنوی ﴾ کرنباشد یاری دیوارها * کی برآید خانه وانبارها * هر یکی دیوارا کر باشد جدا *

سقف چون باشد معلق درهوا) اکر دیوارلرك بر برینه معاونت و یارلغی اولمیسه
خانه وانبارلر قچن یوقارو کلور مثلا هر بردیوار اکر بر برندن جدا اوله سقف
هواده معلق نیجه اولور یعنی لابد برخانه‌نك وجود نه وسقف خانه‌نك قیامنه برقاج
دیوارلازمدر تاکم اول خانه‌نك سقفی اول دیوارلرك سببیله قائم اوله ودیوارلرده دخی
طاشدن وکریچدن طاشلرك وکریچلرك بر یره جمع اولمسی و بری برلر یله اتحاد
واتصال قیلمسی لازم اولور که بنیان مرصوص وجوده کله و برنیجه دیوار اول
طاشلرك بر یره مجتمع اولمسندن بنااولنه پس (المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه
بعضا) حدیثنك موجبنجه مؤمن مؤمنه یار ومعین اولسه و برنیجه سی اتفاق واتحاد
قیلسه بعضی بعضینی شد ایلین بنیان مرصوص کبی اولور و بری برلر ینه قوت
ومعاونت و یرر ﴿ مثنوی ﴾ کرنباشد یاری حبروقلم * کی فتد بر روی کاغذ
یارقم * این حصیری که کسی می کسترد * کرنه پیوندش بهم بادش برد) اکر
حبر وقلمك یارلغی اولمیسه کاغدلرك یوزی اوزره قچن رقم واقع اولور حبر بونده
مرکب معناسنه در کاتب معناسنه دخی اولسه جائزدر یعنی اکر مرکبله قلمك بری
بر یله یارلغی اولسه و یاخود قلم کاتبه معاونت قیلسه کاغدلرك یوزی اوزره خط
ورقم قچن واقع اولوردی بومقرردر که اولمزدی بو بر حصیر که برکسه دوشمر
اکرانی بری برینه پیوند ایتمیه‌سن انی باد ایلتور بوهم وجهدر اکرانك بری برینه
پیوندی اولمیه بادانی کیدرر و پریشان ایلر یعنی شو برحصیر که برکسه انی یراوزرینه
دوشمر اکرانك قامشلرنی بور یاباف اولان کسه بری برینه متصل قیلسه یل انی
پریشان ایلردی بوندن معلوم اولدی که برنیجه شیئك بر یره مجتمع اولمسی بری برینه
قوت و یرر ایمش پس طالب حق اولان سالکلرك دخی بری بر یله اتفاق واتحاد
قیلمری جمله سنه هروجهله قوت ومتانت و یرر ﴿ مثنوی ﴾ حق زهر جنسی
چوزوجین آفرید * پس نتایج شدزجمعیت بدید) حق سبحانه وتعالی هربرجنسدن
چونکم زوجین خلق ایتدی پس نتیجه‌لر جمعیتدن بدید اولدی یعنی (ومن کل شیء
خلقنا زوجین لعلکم تذکرون) آیت کریمه‌سنك موجبنجه ودخی (سبحان الذی
خلق الازواج کلها مماتنبت الارض ومن انفسهم ومما لایعلمون) نص شریفنك
حسبنجه حق تبارك وتعالی هرشیئی چفت براتمشدر اصلایك شیء براتمامشدر
بالکزلق حق تعالی به مخصوصدر اماغیریلره بری بر یله مزوج اولمق واجتماع
قیلق لازمدر زیرا نتیجه‌لر لابد جمعیتدن ظاهر اولور و برقاچ شیئك بر یره
جمع اولمسندن برنیجه شیء وجوده کلور ﴿ مثنوی ﴾ او بکفت واو بکفت
ازاهتزاز * بحث شان شد اندرین معنی دراز) او دیدی واو دیدی اهتزاز
جهتدن انلرك بحثی بومعناده دراز اولدی اهتزاز حرکت واضطراب

معناسنه در مصرع ثانیه صرف اولنیوب مصرع اوله دخی صرف اولنسه جائزدر بوتقدیر اوزره معنی حرکت واضطراب جهتندن اول قوش جمعیت خصوصنده اولان دلائل و براهینی سویلدی وجلوتی خلوت اوزره ترجیح ایلدی واول صیادهم خلوت وعزلت خصوصنده اولان براهین ودلائلی سویلدی وعزلت وخلوتی خلطت وجلوت اوزره ترجیح ایلدی الحاصل بونلرك بحثی بومعناده اوزون اولدی زیرا بریسی خلوتی جلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وبریسی دخی جلوتی خلوت اوزره تفضیل وترجیح قیلدی وهربریسی کندی مذهبنی تأیید ایلمکده طول ودراز بحثلر ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ مثنوی راچابك ودلخواه کن * ماجرارا موجز وکوتاه کن) ای مولانا مثنوی نی چابك ودلخواه ایله ماجرایی موجز وکوتاه ایله خطاب تجرید قاعده سی اوزره کندی وجود شریفلرینه دریغ ای مولانا مرغ ایله صیاد ماجراسنی واقع اولان ماجرایی موجز ومختصر ایله ومثنوی شریفی ثقیل وگران ایتمه تانیجه کسه لرك قلبنه طول کلامدن ملالت وسأمت کلیه بلکه چابك وکوتاه استیجی ایله تاکم بوکا مطالعه قیلان کسه لرك قلبی بوندن نفرت قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ بعد آزان گفتش که کندم آن کیست * گفت امانت از یتیم بی وصیست * مان ایتامست امانت پیش من * زآنکه پندار ندمارا مؤتمن) بوقدر مباحثه ومناظره دنصکره اول صیاده دیدیکه یوسنك اوکده اولان بغدای دانه لری کیمك ملکی ولایقیدر جواب ویروب دیدی بی وصی اولان یتیمدن امانتدر بنم اوکمده اولان امانت مال ایتامدر زیراکه بوناس بنی مؤمن ظن ایدرلر صیاددن مراد بونده شول کمسه اولور که آنك ظاهری سبز ولطیف اوله ونعمت ودولت وتشریفه اندیچه ایتامك وخلق وانامك مالی مودع وامانت اوله وآنك باطنی قهر الهی وغضب ربانی اوله ومرغدن مراد ملك ومال حریص اولان وحظ نفسی طلب قیلان کمسه اولور پس برملك ومال حریص اولان ونفسنك مشتهاسنی طلب قیلان کمسه بر کمسه نك قتنده یامال ایتامی ویاخود ارزاق خلق وانامی کورسه فی الحال انی اکل وبلع ایتمکه حریص اولور وآنی اخذ ایتمکه طمع قیلور ودیرکه بونی بکا ویرسه دیلك ضرورتمی دفع قیلم وبرقاج کون بوندن فائده ونفع بولم ﴿ مثنوی ﴾ گفت من مضطرم ومجروح حال * هست مردار این زمان برمن حلال * هین بدستوری ازین کندم خورم * ای امین وپارسا ومحترم) اول مرغ اول صیاده ابتدی بن مضطرم ومجروح حالم مردار بوزمان بکا حلالدر آکاه اول بردستورایله بوکندمدن یم ای امین وپارسا ومحترم یعنی چونکم اول مرغ حریص اول دانه لری کوردی وکندینك اکا احتیاجی اولدیغندن کندیسنی مضطر بیلوب نفسی اکابوکونه فتوی ویردی

واول کندینك نفسنك فتواسی اوزره دیدی بن مضطرم وخسته حالم پس فالضرورات تبیح المحذورات قولنك موجبنجه بوزمانده مردار وحرام بکا حلالدر امدی بنم اضطرارمدن آکاه اولوب بکا پردستور و یرتاکم بوحق ایتام اولان کندمدن اکل و بلع ایلیم ای محترم اولان زاهد وامین پیلورسن که حین ضرورتده بوکونه مرداری بیمك جائزدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت مفتیٔ ضرورت هم توی * بی ضرورت گرخوری مجرم شوی * ورضرورت هست هم پرهیز به * ورخوری باری ضمان آن بده) اول صیاد مرغه بوکونه جواب و یروب دیدیکه ای مرغ مفتیٔ ضرورت هم سنسن یعنی ضرورته فتوی و یرن نفسکدر پس ضرورت صحیح اولمز ضرورتسز اکر مردار وحرامی پرایسك مجرم اولورسن وجه آخر مفتیٔ ضرورت مرتبه سنی بیلان سنك قلبك وعقلکدر اکر ضرورتسز مردار وحرامی پرایسك لابد مجرم وعاصی اولورسن واکرضرورت دخی وارایسه هم مردار وحرامی یمکدن پرهیز ایلمك یکدر باخصوص که اول مال یتیم اوله واکر اول مال یتیمی پرایسك وحق عبادی اخذایلر ایسك باری انك اوده کنی و یر یعنی لابد اکر مال یتیم واکرحق عبید بالضروری یمك لازم کلورسه اداسنه ضامن اول وحق تعالی سکاانك اداسنه هرنه قدر قدرت و یرسه انی ادا ایلمکه سعی قیل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مرغ پس درخود فرورفت آن زمان * توسنش سر بستد ازجذب عنان * چون بخوردآن کندم اندر فخ بماند * چندا و یس والانعام خواند) چونکم مرغ بوسوزلری اول صیاددن اشتدی پس اول زمان تفکر ایتدی واندیشه یه باتدی انك توسن نفسی جذب عنانندن باشنی الدی یعنی انك تندوحرون اولان نفسی عنان عقلی جذب وضبط ایلین روحندن باشنی قورتروب اول دانه لری یمکه قصد ونیت ایلدی چونکم اول کندمی یدی فخ ایچره قالدی اول بو بلایه دوشدکدنصکره نیچه یس ونیچه والانعام اوقدی یعنی قوش اول دانه یی یدی وموت وهلاك فخنه دوشدکده نیچه یس ودخی نیچه سورة الانعام اوقومغه باشلدی تاکم اول حینده یس اوقومق وسورهٔ انعام اوقومق اکانفع و یره ﴿ مثنوی ﴾ بعددرماندن چه افسون وچه آه * پیش ازآن بایست این دود سیاه * آن زمانکه حرص جنبیدوهوس * آن زمان میکوکه ای فریادرس) عاجز قالدقدنصکره و بلایه مبتلا اولدقدنصکره افسون نه وآه نه یعنی افسون ایلیوب اوفورسك و یاخود آه واه قیلسك ایکیسی بله برابردر اول بلایه مبتلا اولمزدن مقدم کرکدر بودود سیاه یعنی بوکونه آه ودود سیاه قبل البلا لازمدر یوخسه بعدالبلا بونك نفع وتأثیری اولمز اول زمانکه حرص وهوس درون دلدن حرکت ایلیه اول زمان دیکه ای فریادرس یعنی درونکده حرص وهوس حرکت

ایلدیکی زمانده ای فریادرس دیو حق تعالی یه دعا ایله والابعد وقوع البلا دعا
ایلمك نه بی مفید اولور ﴿ مثنوی ﴾ کان زمان پیش از خراب بصره است *
بو که بصره وارهد هم ازشکست) اول زمانکه بصره خرابلغندن اولدر بولایکه
بصره کیرو قورتله هم اول شکستدن یعنی جناب حقه دعا وزاری ایلمك وقت
وزمانی اول زماندر که حرص وهوس حرکت ایلیه که اول زمان حضرت حقه
ای فریادرس دیودعا ایله که دین بصره سی حرص وهوا عسکرندن خراب اولمیه
بولایکه دین بصره سی هم اول شکسته لکدن قورتله وخلاص اوله واکر بصره
دین حرص وهوس عسکریله خراب اولدقد نصکره فریاد وفغان ایلرایسك سکا
نافع اولمز نته کم بعد خراب البصره بغداد خلیفه سنك امداد ایلمسی نفع قیلدی بو کلام
بین الناس مشهور مثلدر یعنی قچن برکسه برنسنه نك زمانی کچدکدنصکره اکا قصد
وعزیمت قیلسه بعد خراب البصره دیرلر وآنك قصد وعزیمتنك عبث وبیهوده
اولدیغنه بومثل ایله کنایت ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ ابك لی یا باکئ یاثاکلی * قبل
هدم البصرة والموصلی) ای بنم باکیم وای ثاکلم بنم ایچون اغله بصره ایله
موصلك خرابندن اول باکی اغلیجی ثاکل اوغلی اولش اغلیجی کسه یه دیرلر مؤنثی
ثکلی درکه ثکلی اوغلی اولوب اغلین صورته دیرلر بو بیت دخی ضرب مثل اولدر
بلاکلمزدن اول انك دفعنه سعی ایلمکه وانکچون اغلیوب فریاد ایلمکه
﴿ مثنوی ﴾ نح علی قبل موتی واعتفر * لاتنح لی بعد موتی واصطبر) بنم
موتمدن اول بنم اوزریمه نوحه وفغان ایله و باشك اوزره خاك صاچ بنم ایچون
نوحه ایلمه موتمدنصکره اصطبار ایله نح ناح ینوح دن امر حاضردر نوحه ایله
معناسنه واعتفر امر حاضردر افتعالدن عین مهمله ایله در باشکه طپراق صاچ
معناسنه لاتنح ناح ینوح دن نهی حاضردر واصطبر امر حاضردر افتعال بابندن
صبر ایله معناسنه وخلاصهٔ کلام اولدرکه برکسه اولمزدن اول آنك صحتی امیدی
ایله نوحه ایلسك وانك هجرندن اوتری باشکه طپراق صاچسك فی الواقع عبث
وبیهوده دکلدر اما بعد الموت نوحه ایلمك مناسب دکلدر بلکه صبر وتحمل ایلمك
کرك وبوندن دخی مفهوم اولان اکر اغلیوب ایکلرسك زمانندهدیمك اولور
﴿ مثنوی ﴾ ابك لی قبل ثبوری فی النوی * بعد طوفان النوی خل البکا)
بنم ایچون بعد وفراقده هلاکمدن اول کریه ایله طوفاندنصکره اغلمغی ترك ایله
ثبور ثانك ضمه سیله هلاك معناسنه در نوی نونله بعد وفراق معناسنه در خل امر در
ترك ایله معناسنه بو بیت دخی بلا ومحنتك وقوعندن اول وطوفان فرقتك
استیلاسندن مقدم بکا وتضرع ایله دفعنه چاره استرسك انك ظهورندن اول چاره
ایسته دیمکی افاده ایلر والابرشیٔ اولدقدن و بر بلاکلدکدنصکره انك دفعی ایچون

تدارك ایلك صبث و بیهوده در دیکی افهـام ایلر ﴿ مثنوی ﴾ آن زمانکه
دیومی شد راهزن * آن زمان بایست پس خواندن * پیش ازآن کاشکسته کردد
کاروان * آن زمان چو بك بزن ای پاسبـان) اول زمانکه شیطـان سنك یوللك
اور یجی اولدی اول زمان کرك پس اوغق اندن اولکه کاربان شکسته اوله وصنه
ای پاسبـان چو بکی اول زمان اور یعنی شول زمانده که شیطـان سکا راهزن اوله
وسنك متاع ایمان واسلا مکی غارت قیـله اول زمانده پس اوغق واوراد واذکاره
مشغول اولق یرنده درکه تاتلاوت قرآن وذکر رحمانله شیطانی طرد ایلیه سن تاکم
سنك متاع ایمان واسلا مکی غارت وتاراج ایلمکه قادر اولمیه چونکم سـنك ایمانکی
واسلامکی دزد شیطـان غارت قیله وسندنی حالت نزعه کاله سن اندنصکره پس
اوتق وقرائت قرآن سکا چوقاق نفع ویرمز زیرا کاربان صمزدن اول پاسبـان
اولان کسه قالقمق وچوبك اورمق وقافله خلقنی آکاه وخبردار قیلق یرنده اولور
واثلره نفع قیلور اماکاربان صند قدنصکره وکاربان خلقنك متاع واسبابی غارت
اولدقدنصکره پاسبانك چوبك اورمسی وفریاد قیلمسی أصلا مفید اولمزونفع قیلمز
نته کم بوحکایه دن معلومك اولور

﴿ حکایت آن پاسبان که خاموش کردید تادزدان رخت تاجران ﴾
﴿ بردندبکلی بعدازآن هیا هوی و پاسبانی میکرد ﴾

اول پاسبـانك حکایتیـدرکه خرسزلر کاربانی کیجه ایله غارت ایلمکه کلدکلرنده
خاموش اولدی وسکوت قیلدی حتی دزدلر تاجرلرك رخت ومتـاعنی ایلتـدیلر
وبالکلیـه غارت ایتدیلر اندنصکره فریاد وفغان و پاسبـانلق ایلـدی اما بعد
خراب البصره واغارة القـافله آنك فریاد وفغـان ایلمسـنك فائده سی اولمـدی

﴿ مثنوی ﴾ پاسبانی خفت ودزداسباب برد * رختهارا زیر هرخاکی فشرد *
روزشد بیدار شدآن کاروان * دید رفته رخت وسیم واشـتران) پر پاسبـان
یاتدی ودزد اسبابی ایلتدی رختـلری هر برخاکك التنه صقـدی یعنی برکاربان
برکسه بی ایچلرندن پاسبان ونکهبان ایدوب اول کیجه کندیلر یاتدیلر و پاسبان دخی
برزماندنصکره یاتدی وخرسزلر کلدی کاربانك رخت واسبابنی الدی وانلرك رخت
واسبابنی واروب هرخاکك التنه صقدی ودفن ایتدی کوندز اولدی اول کاربان
خوابدن بیدار اولدی سیم ورختی واشترلری کتمش کوردی یعـنی صباح اولوب
کاربان خلق چونکم خوابدن بیـدار اولدیلرسیم وزرلری ورخت واشـترلری
کتمش و خرسزلر کلوب انلری غارت ایتمش کوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ پس
بدوکفتندای حارس بکو * کهچه شداین رخت واین اسباب کو * کفت دزدان

﴿ آمدند ﴾

آمدندا ندر نقاب * رختهابردنداز پیشم شتاب) پس کاربان اهلی اول پاسبانه دیدیلرای حارس سویله که بو رخت نه اولدی و بو اسباب قنی پاسبان انلره دیدی خرسزلر نقاب ایچره کلدیلر یعنی یوزلرینه نقاب اوروب نقاب وحجاب ایچره کلدیلر رختلری ومتاعلری بنم اوکمدن شتابله ایلتدیلر وسرعتله اخذ ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ قوم کفتندش که ای چون تل ریك * پس چه میکردی کی ای مرده ریك * کفت من یك کس بدم ایشان کروه * باسلاح وباشجاعت باشکوه) قوم اکا دیدیلر که ای قوم دپه‌سی کبی اولان پس سن نه ایلدك کیم سن ای ارده قلاجق تل ریك قوم دپه‌سی ومرده ریك ارده قلاجق دیمکدر یعنی اول قوم اول پاسبانه دیدیلرای قوم دپه‌سی کبی ضعیف وبی ثبات اولان پس سن اول حیده نه‌ایتدك وای ارده قلاجق یاسن نه کسه‌سن وسنی نیچون پاسبان قودیلرکه خرسزلر کلدکده سن برهای وهوی ایلیه‌سن وآنلرك کلدیکنی بزه‌سویلیه‌سن دیدیلر چونکم پاسبان کاربان اهلندن بوکونه خطاب آمیز کلماتی اشتدی انلره جواب ویروب ایتدی بن برکسه ایدم انلر کروه ایدیلر سلاح وشجاعت وشکوه وهیبتله یعنی اول خرسزلر سلاح وشجاعتله وشکوه وهیبتله برکروه ایدیلر وبن یالکز برکسه ایدم ورخت واسبابی غارت قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کفت اکردرجنك کم بودت امید * نعرهٔ زن کای کریمان برجهید) کاربان اهلی اول پاسبانه دیدی ای نامبارك اکرسنك انلرله جنك ایلمکده امیدك کم ایسه برنعره اوربویله دیوکه ای کریملر خوابدن قالقك دزدلر کلدی بیدار وآکاه اولك ﴿ مثنوی ﴾ کفت آن دم کاردد بنمودند وتیغ * کدخش ورنه کشتیت بی‌دریغ * آن زمان ازترس بستم من دهان * این زمان هیهای وفریاد وفغان * آن زمان بست آن دمم که‌دم زنم * این زمان چندانکه خواهی هی کنم) پاسبان کاربان اهلنه بوطریقله جواب ویردیکه اول دمده بکاخرسزلر بچاق وتیغ کوسترديلر بویله‌دیوکه‌خموش اول وسکوت قیل یوخسه بزسنی بی‌دریغ وبی ترحم قتل قیلورز اول زمان خوف وحذردن بن دهانی بغلدم امابوزمان هیهای وفریاد وفغان ممکندر اول زمان بنم اول دمم ونفسم باغلندی نیچه‌دم اورم ونعره وفریاد قیلم امابوزمانکه خوف وحذر یوقدر استرسك فریاد وفغان ایلرم دیدی پس بوقصه‌دن حصه نه‌ایدوکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه عمرت برد دیوفاضحه * بی‌نمك باشد اعوذ وفاتحه) چونکم عمرکی سنك دیوفاضحه ایلتدی یعنی رسوای ایدیجی شیطان چونکم سنك متاع عمرکی غارت ویغما ایتدی اندنصکره اعوذ وفاتحه بی نمك اولور یعنی نقد عمری شیطان سرقه قیلدقدنصکره وعمر نازنین ضایع اولدقدن صکره اعوذ بالله من الشیطان الرجیم دیوشیطاندن حضرت حقه التجاقیلق

وانك شرندن امين اولمق ايچون فاتحه اوقمق ملاحتدن خالى اولور ودزدلر كاربان
اهلنك رخت ومتاعنى آلوب كتدكدنصكره پاسبانك فرياد وفغان ايلمسنه مشابه
كلور پس ناله وحنين وقتيله اولسه مليح وبانمك اولور واكر وقتيله اولمز ايسه
منفعت وملاحتدن خالى كلور ﴿ مثنوى ﴾ كرچه باشد بى نمك اكنون حنين *
هست غفلت بى نمكتر زآن يقين * همچنين هم بى نمك مى نال نيز * كه ذليلا نرانظر
كن اى عزيز * قادرى پيكاه باشد بابكاه * از تو چيزى فوت كى شداى اله) اكرچه
عمر ضايع اولدقدنصكره شمدى حنين وناله ايلمك بى نمك و بى ملاحت اولور اماغفلت
اول بى وقت اولان ناله وحنيندن يقين بودركه زياده نمكسزدر پس بارى بى وقت
اولسون ناله وحنين ايله بونجلين هم نمكسزدخى ناله وفرياد ايله بويله ديوكه اى
عزيز وعالى اولان پادشاه بوذليل وحقيراولان بنده لريكه نظر ايله الهى سن قادرسن بى وقت
اوله ويابا وقت اوله سندن برشى اى اله چكن فوت اولدى قادر يده يامصدر يه اولمقدن
خطاب ايچون اولمق محله انسب وفهمه اقرب بدر وخطاب حضرت حقه در يعنى
الهى برشى يابى وقت اولسون ويابا وقت اولسون سن انى كماله ايركورمكه قادرسن
اى بنم الهم سنك خزينهٔ قدرتكدن برشى چكن فوت اولدى مقرردركه اولدى
وهيچ برمطلوب سنك ملككدن غائب اولمدى وسنك ارادتكسز هم طالبه وصول
بولمدى ﴿ مثنوى ﴾ شاه لا تأسوا على ما فاتكم * كى شود از قدرتش مطلوب كم)
بويت سورهٔ حديدده اولان بوآيت كريمه يه اشارتدر قال الله تعالى (لكيلا تأسوا
على ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتيكم والله لا يحب كل مختال فخور) بوآيتك تفسيرى
جلد ثالثده خواجه حكايه سنده و بعض برده دخى مرور ايلدى معناى بيت اولدركه
اول قادر اولان اله لا تأسوا على ما فاتكم قولنك شاهيدر انك قدرتكدن مطلوب
چكن كم اولور يعنى اى انسان سزك نفسلر يكزى خلق ايتمزدن اول نقدر بلا ومصيبت
و ياصحت ونعمت سزه كلورسه و ياخود سزدن فوت اولورسه آنى اول پادشاه
كتاب مبين ده اثبات ايلدى تاكم سزدن فوت اولان شيلره محزون اوليه سزوكلان نعمت
ورا حتلره هم زياده فرحناك اوليه سز كه اول فرح سزى مختال وفخور اولق مرتبه سنه
ايركوره چونكم عمر دخى سزدن فوت وضايع اوله اكا دخى محزون اولمك بلكه انك ضايع
اولمسنى دخى اول پادشاهك قضاوقدرندن بيلوب دعاوتضرع ايلك ومطلوب ومراد
اولنى اندن استمك كركدر كه اول قادر بيچونك خزينه سندن هيچ مطلوب كم وغائب اولمدى

﴿ حواله كردن مرغ كرفتارىٔ خود را در دام بفعل ﴾
﴿ ومكر وزرق زاهد وجواب كفتن زاهد مرغ را ﴾

مرغك حواله ايله سيدركه دينك دامه كرفتار لغنى زاهدك فعل ومكر نه وزرق وخدعه سنه
وزاهدك جواب ويرمسيدر مرغه ﴿ مثنوى ﴾ كفت آن مرغ اين سزاى او بود * كه فسون

زاهدانرابشنود) اول مرغ چونکم دامه کرفتار اولدی دیدی بواول کمسه نك سزاسیدر که او کمسه زاهدلرك فسوننی ایشیده وانلرك فسون وفسانه سنه اعتماد ایدوب ایش ایده ﴿ مثنوی ﴾ کفت زاهد نی سزای آن نشاف * کوخورد مال یتیمان ازکزاف) زاهد دیدی یوق بویله دکلدر اول نشافك سزاسیدر که اول مال ایتامی کزاف ایله ییه نشاف کشاف وزننده اکرچه لغتده کرده ونان پاره یی چولمك ایچنه باتورب آنی بین کمسه یه دیرلر امابونده وزن ایچون تخفیف اولنوب بی‌عقل اولان وادنی شیئه طمع قیلان کمسه معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی چونکم مرغ کندینك کرفتارلغنی زاهدلرك مکر وزرقنه اسنادقیلدی زاهد دخی آنك کرفتارلغنی کندیدن نفی ایدوب انك قلت عقلنك وطمعنك لایق اولدیغنی اکا اعلام ایلیوب دیدیکه یوق یوق اول کرفتارلق بنم مکرمدن وزرقدن دکلدر بلکه اول طمعك و قلت عقلك سزا ولایقیدرکه اویتملرك مالنی کزاف جهتندن اکل و بلع ایلیه بونده قوشدن مراد محتاج وحریص اولان وحرامی اکل وبلع قیلان کمسه لر اولور وزاهددن مراد شیطان اولورکه اول حرامی محتاج وحریص اولنلره عرض ایدوب کوسترر قیچن برمحتاج وحریص اول حرامی اکل و بلع قیلسه دائم بلایه کرفتار اولور قیچن اول مبتلا اول حیله شیطانی لوم ایلسه (فلاتلوموني ولوموا انفسكم) آیتنك مفهومی اوزره بنی لوم ایلمك کندی نفسلریکزی لوم ایلیك دیو اول غوی جواب ویرر امانفس الامر ده نظر اولنسه مبتلانك کرفتار اولمسی وشیطانك اغوا قیلمسی آثار قضای الهیدرکه حکم قضا ظهوره کلدکده کوکلده دانهٔ دنیا جانبنه میل وطمع حاصل اولور وشیطان دخی آنی اکل و بلع ایلکلکه اغوا وتحریص قیلوب اول حریص اولان کمسه دخی برمقتضای حکم قضا انی آکل اولور ودامه بلا ده قالور پس چاره‌سی انجق فریاد وحنین وکریه وانین ایدوب حضرت مقلب القلوبه نوحه کراولمق وتضرع قیلمقدر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازآن نوحه کری آغاز کرد * که فخ وصیادلرزان شد زدرد * کزتنا قضهای دل پشتم شکست * برسرم جانا بیامی مال دست) اندنصکره اول مرغ نوحه کرلکه آغاز ایلدی که فخ وصیاد درددن لرزان اولدی اول مرغ بویله دیو نوحه وزاری ایلدی که قلبك تناقضلرندن بنم پشتم صندی بنم باشم اوزره ای جان کل الکی سور یعنی زاهد اکاتمام جواب ویردکدنصکره مرغ بیچاره نوحه کرلکدن چاره بولمیوب اغلمغه ونوحه لر قیلمغه باشلدیکه انك سوزودردندن دام وصیاد دتریجی واضطراب ایلیجی اولدی بویله دیو نوحه لر قیلدیکه قلبك تناقضلرندن وبری برینه مقابل ومخالف اولان فکرلرندن وخاطره لرندن بنم ظهرم منکسر اولدی بنم باشم اوزره کل ای جان دست لطفکی سورکه کریم

ورحيم اولنلرك شانندندر كه برغريب و بيچاره يى كورسه لر اكا لطف ومرحمت ايدوب اللرنى انك باشى اوزره سوررلر و اكا بوكونه لطف ومرحمت ايتمكله راحت و يررلر ﴿ مثنوى ﴾ ز بردست تو سرم را راحتيست * دست تود رسكر بخشى آيتيست * سايهٔ خودازسرمن برمدار * بى قرارم بى قرارم بى قرار) اى محبوب حقيقى سنك دست لطفكك التنده بنم باشمه برراحت واردر سنك دستك سكر بخشلغده برآيتدرسكرسين مهمله ايله اولورسه مستلك معناسنه اولور بعض نسخه ده شين معجمه ايله شكر واقع اولمشدر بوتقديرجه ذكر لازم ارادهٔ ملزوم قاعده سى اوزره شكردن مراد نعمت اولور وتقدير كلام بويله ديمك اولور كه اى كريم ورحيم اولان پادشاه سنك لطف وعنايتك التك التنده بنم باشمه عظيم راحت واردر سنك دست لطفك مستلك بخش ايلكده و ياخود نعمت وعطا و يرمكده برعظيم آيت و بر بيوك علامتدر اى پادشاه اكرم كندى سايهٔ عنايتكى بنم باشمدن يوقارو طوتمه زيرا بى قرارم وبى قرارم وبى قراريعنى اى لطف ورحمت صاحبى سايهٔ حمايت وظل عنايت وهدايتكى بنم باشمدن ايراق طوتمه ودور ايتمه زيرا قرارسزم وصبروقراردن زياده برى وخالى يم اميددركه كمال لطفكدن بنم باشمدن سايهٔ لطف وعنايتكى رفع ايتميه سن ﴿ مثنوى ﴾ خوابها بيزار شداز چشم من * درغمت اى رشك سرو و ياسمن * كرنيم لايق چه باشد كردمى * ناسزايى رابپرسى درغمى) خوابلر بنم كوزمدن سنك غمكده اى سروو ياسمنك رشكى اولان لطيف بيزار اولدى يعنى اى سروو ياسمنك مغبوطى اولان محبوب سنك غمكده شول مرتبه سهره مبتلا اولدمكه خوابلر بنم كوزمدن بيزار اولدى اكر بن سنك لطف وعنايتكه لايق ومستحق دكل ايسه م نه اوله اكر بردم برناسزايى برغمده صوره سن يعنى برلطفه لايق اولمين كسه يى برغم ايچره مبتلا ايكن لطف ورحمت ايدوب خاطرن صوره سن ولطف وكرملر قيله سن ﴿ مثنوى ﴾ مرعدم راخودچه استحقاق بود * كه برو لطفت چنين درها كشود) تحقيقا عدمه خودنه استحقاق وارايدى كه اكاسنك لطفك بونجلين قبولر آچدى يعنى اكر بن سنك لطفكه مستحق دكل ايسه م هم باك بوقدر زيرا عدمك خود بوقدر لطف واحسانه نه استحقاقى وارايدى انك اصلا بوقدر لطف واحسانه استحقاقى يوق ايكن سنك لطفك اكا بوقدر قبولى اچدى وكنز مخفيدن بوقدر جواهر موجوداتى اخراج ايدوب انك او زرينه صاچدى ﴿ مثنوى ﴾ خاك كركين راكرم آسيب كرد * ده كهراز نورحس درجيب كرد * پنج حس ظاهر وپنج نهان * كه بشر شد نطفهٔ مردار ازآن) الهى او يوز طيراغه سنك كرمك طوقندى اون كهرى حس نورندن انك جينه ابتدى كركين او يوزه ديرلر بونده حقير وخوار معناسى مراد اولور آسيب

ایکی کشی یان یانه بری برینه طوقنمغه دیرلر بوندہ مقارنت معناسی مراد اولور یعنی خدایاسنك کرمك خاك حقیره مقارنت ایتدی حس نورندن اون کوهری انك جیبنه ایتدی اول اون حسك بشی حس ظاهر و بشی دخی حس نهانیدرکه نطفهٔ مردار اول حواس خمسهٔ ظاهره وحواس خمسهٔ باطنه دن بشر اولدی وانسانیت مرتبه سن بولدی حق تعالی خاکی نطفه مرتبه سنه ونطفه یی علقه وعلقه یی مضغه مرتبه سنه کتوروب اندنصکره انده استخوان خلق ایدوب اکا لحم و پوست کیدردکدنصکره نفخ روح ایدوب بش حس ظاهری و بش دخی حس باطنی و یردی وانی بوعالم شهادته کتوروب انسانیت مرتبه سنه ایرکوردی ﴿ مثنوی ﴾ توبه بی توفیقت ای نور بلند * چیست جز بر ریش توبه ریش خند * سبلتان توبه یك ایرکنی * توبه سایه ست وتو ماه روشنی) ای نور عالم سنك توفیقکسز توبه ایلك توبه نك ریشنه ریشخند ایلکدن غیری ندر یعنی ای بلند وعالی اولان سنك نور توفیقك وهدایتك اولمیجه توبه وانابت ایلك همان توبه نك صقالنه کولك واکا استهزاء ایلکدر اکر سنك توفیقکسز فرضی برکسه توبه ایلسه توبه نك یقلرنی بر برقو پرسن فی المثل توبه کولکه دروسن بر روشن ماهسن ماه روشنك قتنده سایه نك وجودمی واردر ﴿ مثنوی ﴾ ای زتو ویران دکان ومنزلم * چون ننالم چون بیفشاری دلم * چون کریزم زآنکه بی توزنده نیست * بی خداوندیت بودبنده نیست) ای خدا سنك تبدیل وتغییر کدن بنم دکان ومنزلم ویراندر چونکم سن بنم قلبمی صنعه سن بن نیچون ناله ایتیم یعنی چونکم سن بنم قلبمی صقوب قبضه براغه سن لابدبکا ناله ایلك لازم کلور وسکا التجاوتضرع ایتك بکاواجب اولور بن سندن غیری نیجه قچارم زیراکه سنسز هیچ زنده یوقدر سنك خداوندلکسز بنده نك وجودی یوقدر هرنه قدرزنده وارایسه سنکله زنده در وهرنقدر بنده وارایسه سنکله موجود وقائمدر ﴿ مثنوی ﴾ جان من بستان توای جانرا اصول * زآنکه بی تو کشه ام ازجان ملول) بنم جانمی سن ال ای جانمك اصولی زیراکه سنسز بن جانمدن ملول اولمشم پس سنکله اولمق حیات ابدیه ولغدر وسنسز اولمق ملالت وفلاکتده قالمقدر ﴿ مثنوی ﴾ عاشقم من برفن دیوانکی * سیرم ازفرهنکی وفرزانکی) بن دیوانه لك فنی اوزره عاشقم فرهنکلك وفرزانه لکدن سیرم یعنی بن عقل جزویدن نجات بولمق وعشقله دیوانه ومجنون اولمق فنی اوزره عاشقم واستادکامل وعاقل اولمق فنندن سیر و بیزارم که عقل عقالدر واهل حال اولنه بوفرهنك وفرزانه لك و بالدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بدر دشرم کویم راز فاش * چند ازین صبر وزجیر وارتعاش * درحیا پنهان شدم همچون سجاف * تا کهان بجهم ازین زیر لحاف) چونکم شرم وحیا پرده سی

یرتله رازی فاش سو یلرم بوصبردن وزحیردن وارتعاشدن نیچه یه‌دك شرم وحیاده
بن سجاف کبی پنهان اولدم ناکهان بوزیرلحافدن صچرارم سجاف سنجف
دیدکلریدر یعنی چونکم شرم وحیادست جنوله درونمده اولان رازلری آشکارا
سو یلرم بوصبر وایج آغریسی واضطراب ولرزه ایلك نیچه یه‌دك بوزمانه‌دك شرم
وحیا ایچره کزلندم قفتانك سنجفی کبی ناکهان بوشرم وحیا یورغانك التندن
صچره یوب قالقرم و بی پرده وحجاب اولورم ﴿ مثنوی ﴾ ای رفیقان راههارا
بسته یار * آهوی لنگیم واوشیر شکار * جزکه تسلیم ورضا کوچاره * درکف
شیرنر خون خواره) ای رفیقلر یار یوللری باغلدی بزآهوی لنگز واول حضرت
شیرشکار در تسلیم ورضادن غیری قنی برچاره برقان ایچی ارکك ارسلانك پنچه سنده
یعنی ای طریقت یولداشلری ولی حقیقت قرداشلری یار حقیقی جمله یوللرمی باغلدی
اول حضرت فی المثل شکار ایدیجی شیردرلر و بزآهو کبی لنگز آنك پنچه تصرفندن
نیچه خلاص اولورز و بوعجز وقصورایله بزاوقوی وقادرك ضبط وحکمندن نیچه
خروج قیلورز ونوجهله قورتلورز تسلیم ورضادن غیری برچاره قنی فی المثل
برخون خواره اولان شیرنر کفنده اولدقدنصکره چاره‌سی تسلیم ورضادر که اوهر
نیچه بیاورسه اویله ایلیه و بنده دخی امرنی اول حضرته تفویض ایدوب
(وافوض امری الی الله ان الله بصیربا لعباد) دیو سویلیه ﴿ مثنوی ﴾
اوندارد خواب وخور چون آفتاب * روحهارامی کند بی خورد وخواب *
که پیامن باش یاهمخوی من * تابینی درتجلی روی من * ورندیدی کی چنین
شیدا شدی * خاك بودی طالب احیاشدی) اول پادشاه لایموت ولاینام
برموجب لاتأخذه سنة ولا نوم آفتاب کبی خواب وخور طوتمز و یتمز واو یومز
و یمز وایچمز نته کم (وهو یطعم ولایطعم) پیوردی وحضرت نبی صلی الله علیه
وسلم دخی (ان الله لاینام ولاینبغی له ان ینام) دیو خبرو یردی خواب وخور جسمك
حالیدر اول پادشاه لم یزل جسم وجسمانی دکلدر روحلری بی خوردو بی خواب ایلر
بویله دیو که ای روح کل بن اول یابنم همخویم اول تاکم تجلیده بنم یوزمی کوره‌سن
یعنی چونکم اول پادشاه حقیقی آفتاب انور کبی خواب وخور طوتمز امتر که روحلر
دخی کندو اخلاقیله متخلق واوصافیله متحقق اولهلر انکچون روحلری بی خواب
وخور ایلر وهر بری کندی صفات علیه سیله اتصاف قیلقدن اوتری انسان
حقیقیله انلره بوکونه خطاب ایدوب سویلر که ای روح کل کندیلکنی فانی ایدوب
بن اولکه اصلنده بنم امرم ونورمسن یاخود بنم خلق وخویمله تخلق ایله تاکم
تجلی اسما وصفاتده بنم باقی اولان وجهمی کوره‌سن وجمال باکمالمه بصر بصیرتکی
ایرکوره‌سن وسن من وجه بنم وجهمی کورمش سندر واکر کورمییدك فچن بویله

شیدا اولوردك اصلنده خاك ایدك طالب احیا اولدك وكلدك شمدی انسانیت
مرتبه سن بولدك خاك مرتبه سندن سفر ایدوب طالب احیا اولق و بو مشهد
انسانیته كلمك سنك بنم روی شریفمی كوردیككه دلالت و بنم ربو بیتمه بلی دیو
اقرار ایلدیكنه شهادت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ كرز بی سویت ندادی اوعلف *
چشم جانت چون بماندست آن طرف) اكر سكا بی جهتدن اول خدا علف
ویرمیدی سنك جانك كوزی اول طرفده نیجه قالمش اولوردی علفدن مراد
بونده مطلق غدادر كرك غدای روحانی اولسون وكر كسه غدای جسمانی اولسون
یعنی اكر اول وهاب ورزاق اولان پادشاه سكا عالم بی جهتدن غدا و برمیدی وسنك
جانك دخی اول جانبدن حظ و بهره بولمیدی سنك جانك كوزی اول طرفده
نیجون قالوردی ونه سببدن اول حظ و بهره كلان عالم بی جهته نكران اولوردی
﴿ مثنوی ﴾ كربه بر سوراخ زآن شد معتكف * كه ازآن سوراخ شد اومعتلف *
كربه دیكر همی كردد بیام * كزشكار مرغ یابد اوطعام) مثلا كربه اول سبیدن
سوراخ اوزره معتكف اولدی كه اول كربه اول سورا خدن معتلف اولدی یعنی
علف وغدایی اول سوراخدن بولدی غیری بر كربه دخی بام اوزره دور وحركت
ایلر زیرا اول كربه طعام اوزره مرغی شكار ایلمكدن طعام بولدی پس انك میل
وحركتی طعام اوزره اولدی اولكی كربه اكر سوراخدن غدا بولمیدی اول
سوراخه ملازمت قیلزدی وایكنجی كربه هم خانه نك طعامی اوزره صید مرغان
قیلمیدی وانلرك صید وشكار ندن حظ ولذت آلمیدی طعام اوزره دائر اولمزدی
بوندن معلوم اولدیكه هر كس نه جانبدن لذت بولسه بهرحال اول جانبه مائل
اولور وانی كندی به قبله قیلور ﴿ مثنوی ﴾ آن یكی راقبله شد حولاهكی *
وآن یكی حارس برای جامكی * وآن یكی بیكار ورودر لامكان * كه ازآن سو
دادیش توفوت جان) مثلا اول برینه جلاهلق قبله اولدی واول بریسی جامه لكدن
اوتری حارس اولدی یعنی بركسه وارك جولاهلق صنعتنی قبله ایدینوب اكا
متوجه اولدی و بركسه دخی قفتانلقدن اوتری وشاهك وظیفه سنه وعائده سنه
واصل ونائل اولمقدن اوتری حارس و پاسبان اولدی واول كسه دخی بی كسب
و بی كار یوزی لامكانه در كه اول طرفدن ای رزاق مطلق سن اكا قوت جان و یردك
یعنی ای رزاق انس وجان وای خالق كون ومكان شول كسه كه بی كسب و بی كار
اولمش ولامكان جانبنه توجه قیلمشدر سن اكا اول جانبدن رزق جان وحظ جنان
و یرمشكدر انكچون اول كسه لامكان طرفنه متوجه اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾
كار اودارد كه حق را شد مرید * بهر كار اوزهر كاری برید) كاری اول
طوتركه حضرت حقه مرید اولدی انك كارندن اوتری هر بر كاردن كلمدی

یعنی فی الحقیقه کار و کرداری اول کسه طوتر که حق سبحانه وتعالی بی دلیجی وطلب ایلیجی اولدی اول پادشاهك کارندن اوتری هر بر کارندن منقطع اولدی وهمان انك یوردیغی اعماله اشتغال قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ دیکر آن چون کودکان این روز چند * تا شب ترحال بازی میکنند) مرید حق اولندن غیریلر اوغلنجقلر کبی یو برقاچ کون رحلت کیجه سنه دك لعب و بازی ایدرلر یعنی هرشول کسه لر که کار حقه مشغول اولمیه لر اوغلنجقلر کبی بو برقاچ کون دنیادن آخرته انتقال وارتحال ایلیجکاری کیجه یه دك او یون اویناریلر و بیهوده کاره مشغول اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ خوابنك کی کوز یقظت می جهد * دایهٔ وسواس عشوه ش میدهد * رو بخسب ای جان که نگذاریم ما * که کسی ازخواب بجهاندترا) برخوابناکلکه او یقظتدن اوتری خوابدن صیحرار وسواس دایه سی اکاعشوه و یرر ودیر که یوری ای جان او یوکه بزقومرزکه سنی برکسه خوابدن قالدیره یعنی شول برکسه که نوم غفلتله خوابناك اوله و یقظه وانتباه جهتدن خواب غفلتدن یوقارو قالقمق و بیدار اولق استه یه وسواس دایه سی اکادروندن فریب وعشوه و یرر واکابو کونه وسوسه ایدوب دیر که یوری ای جان خواب غفلت ایچره یات او یو وحضوره وذوقه واروب آخرت غمندن وفردا المندن بری اول که بزقومرزکه برکسه سنی بوخواب غفلتدن ونوم راحت ونعمتدن قالدیره و بیدار قیله ﴿ مثنوی ﴾ هم توخودرا برکنی از بیخ خواب * همچوتشنه که شنوداوبانك آب) هم سن کندیکی بیخ خوابدن قوپره سن شول تشنه کبی که او بانك آب اشتدی یعنی دایهٔ وسواس همیشه سکاعشوه و یروب حیله وفریبله سنی خواب غفلته مبتلا ایلرمکرهم سن کندیکی اصل خوابدن قوپره سن وقالدیره سن شول تشنه کبی که اول آبك صداسنی اشتدی ﴿ مثنوی ﴾ بانك آیم من بکوش تشنکان * همچو باران میرسم ازآسمان * برجه ای عاشق بر آور اضطراب * بانك آب وتشنه وانکاه خواب) ای عاشق بن تشنه لرك قولاغنه صدایم باران کبی آسماندن ایریشورم ای عاشق خوابدن یوقارو صیحره اضطراب کتور بانك آب وتشنه واندنصکره خواب اصلا مناسب دکلدر بو پیتلر حضرت حق جانبندن دینلمشدر حضرت معشوق حقیقی خواب غفلت ایچره یتان طالبلره بو کونه تنبیه واشارت ایدوب یوورر که ای طالبان بن که معشوق حقیقی یم تشنه اولان عاشقلرك کوش هوشنه بن بانك آب حیاتمکه انلرك کوشی بنم کلامی استماع ایلدکلرنده صددل وجانله کوش ایتمك وآنده اولان آب معنایی نوش ایتمکه رغبت ایدرلر باران آسماندن زمین تشنه جانبنه نیجه ایریشورسه بن هم آسمان معنویدن اراضی قلوب طالبینه فیضات سبحانیه وتجلیات لطیفیه وجمالیه مله ایریشورم وانلرك قلوبنی تازه وسیراب ایلرم حضرت

حق تعالینك آسماندن ایرشمه سی وآسمان دنیایه نزول قیلمسی خصوصنده حدیث شریف واقع اولمشدر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (اذامضی شطر اللیل اوثلثاه ینزل الله الی سماء الدنیا فیقول هل من داع فیستجاب له وهل من مستغفر فیغفرله وهل من سائل فیعطی سؤله) وفی روایة اخری (ان الله تعالی یمهل حتی اذا کان ثلث اللیل الآخر نزل الی سماء الدنیا فینادی هل من مستغفر هل من تائب هل من سائل هل من داع حتی ینفجر الفجر) رواه الامام احمد فی مسنده عن ابی هریرة پس بو حدیث شریفك مفهوم لطیفی اوزره حق سبحانه وتعالی رحمت ومغفرتیله نصف اللیل دنصکره بندلرینه تقرب ایدوب بیوررلر ای عاشق خوابدن بوقاروقالق وخروش واضطراب کتورودعا وزاریلك ایله بنم آب لطف ورحتم سکادرکل بنی نوش ایله دیو خطاب ایلمکدر . وسن خوابده بوسکالایق ومناسب اولمزدن دکلدرصقن بوفرصتی ضایع قیلمه ونائم وغافل اولمه که نوم وغفلت سنی مطلو بکدن محروم ایلر نته کم بوسرخ شریفده اولان طالبی نوم واستراحت وصال جانساندن محروم ایلدی

﴿ حکایت آن عاشقکه شب بیامد برامید وعدهٔ معشوق آن وثاقی که اشارت ﴾
﴿ کرده بود وبعض ازشب منتظر بود خوابش بربود معشوق آمد بهر انجاز ﴾
﴿ وعده واورا خفته یافت جیبش پرجوز کرد واورا خفته کذاشت وباز کشت ﴾

بوسرخ شریف و بو بیان لطیف اول عاشقك حکایتیدر که معشوقنك وعده سی امیدی اوزره کیجه اول حجره یه کلدی که معشوق اشارت ایلشدی وثاق واوك کسر یله حجره وخانه معناسنه در واول عاشق کیجه دن بعض وقتده معشوقك کلسنه منتظر اولدی وخواب آنی قاپدی واو یودی واول عاشقك معشوقی انجاز وعده ایلمکدن اوتری یعنی وعده یی یرینه کتورمکدن وادا قیلمقدن اوتری نصف اللیل کیچد کدنصکره کلدی واول عاشق یرنده خفته بولدی معشوق اول عاشق خفته نك جیبنی پرجوز ایتدی وانی خفته قویوب کتدی ورجوع ایتدی

﴿ مثنوی ﴾ عاشق بودست در ایام پیش * پاسبان عهدانذر عهدخویش *
سالها در بند وصل ماه خود * شاه مات ومات شاهنشاه خود)

برعاشق ایام سالفه ده کندی عصرنده پاسبان عهد اولمشیدی یعنی زمان سابقده برعاشق کندی عصرنده یارله اولان عهدنی حفظ وحراست ایدیجی اولمشیدی نیجه یلر اول عاشق کندی ماهنك وصلی قیدنده مات وکندی شهنشاهنك ماتی ایدی یعنی کندی معشوقه سنك مات ومغلوبی و بالکلیه مستهلك ومقهوری اولمش ایدی شاه مات بالکلیه مستهلك اولمقدن کنایت اولور ﴿ مثنوی ﴾ عاقبت جوینده یابنده بود * کهفرج ازصبر زاینده بود)عاقبت جوینده یابنده اولور که

فرج صبردن زاینده اولور یعنی من طلب وجد وجد حدیثنك موجبنجه عاقبة الامر هرطالب مطلو بنی بولورکه الصبر مفتاح الفرج کلامنك حسبنجه فرج وشادی صبردن طوغمجی اولور وصبر وتحمل عاقبت سرور وحبوری فتح قیلور پس اول عاشق نیچه ایام جوینده اولدی ومعشوقنك فراقنه وجفاسنه صبرلر وتحملر قیلدی عاقبة الامر اکا معشوقی مایل اولدی وفرج وسرور ظهوره کلدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت روزی یاراو کامشب بیا * که بخشم از پی تولو بیا * درفلان حجره نشین تانیم شب * تابیایم نیم شب من بی طلب) برگون اول عاشقك یاری اکادیدیکه بو گیجه گل سندن اوتری او بیا پیشورم لو بیا بو گرگجه یه دیرلر بونده بقلوا معناسی مراد اولور یعنی انك یاری اکادیدیکه ضیافت ایلمکدن اوتری سکابقلوا پیشوررم بو گیجه بزم خانه مزه گل دیدی نصف اللیله دك فلان حجره ده اوتور تاکم نصف اللیلده بی طلب و بی دعوت سکا بن گلورم سنکله صحبت قیلورم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مرد قربان کردونانها بخش کرد * چون بدید آمد مهش از زیر کرد * شب درآن حجره نشست آن کرم دار * برامید وعدهٔ آن یارغار) مرد عاشق چونکم معشوقندن بومژده بی اشتدی قربان ایتدی وایتکلر بخش ایلدی چونکم آنك ماهی غبارك التدن ظاهر گلدی یعنی چونکم انك ماه بختی غبار نحوستك تحتندن بوقاروگلدی وطالع اولدی بواجلدن اول مرد عاشق نانلرو یردی وقربانلر قیلدی اول کرمدار یعنی حرارت کردار اولان عاشق گیجه اول حجره ده اوتوردی اول یارغارك وعده سی امیدی اوزره کرم کاف فارسینك فتحه سیله اولدیغی اوزره معنی بودر اماکاف عربینك ضمه سیله اولورسه غصه معناسنه اولور کرم دار غصه لو دیمك معناسنه اولور ﴿ مثنوی ﴾ بعد نصف اللیل آمد یاراو * صادق الوعدانه آن دلدار او * عاشق خودر افتاده خفته دید * اندکی از آستین اودرید * کرد کانی چند اندر جیب کرد * که توطفلی کیراین می بازنرد) اول عاشقك یاری نصف اللیلد نصکره موعود اولان خانه یه گلدی انك اول دلداری صادق الوعد اولانلرکبی وعده سنه وفاقیلدی کندینك عاشقنی اول حینده دوشمش یاتمش کوردی برازجق انك یکندن یرتدی برقاج جوزلر انك جیبی ایچره ایلدی وگاه اول عاشقه لسان اشارتله بویله دیو سویلدیکه سن طفلسن بونی طوت نردا وینه نرد بونده مطلق جوز ومویزله اولان لعبدر نته کم بعض اطفال قرعه صالوب جوز اویناررز ﴿ مثنوی ﴾ چون سحراز خواب عاشق برجهید * آستین وکرد کانها را بدید * گفت شاه ماهمه صدق ووفاست * آنچه رمامیرسدآن هم زماست) چونکم وقت سحر عاشق خوابدن صحره دی یکنی وجینده اولان جوزلری کوردی یعنی یرتلمش وجینه جوزلری طولمش کوردی یعنی بیلدیکه

كندى وعده سنه وفاايلمش وكاوب عاشقنى اول حالت ايچره كوروب بو كنايتلرى
اكاقيلوب ينه كندى مقامنه كتمش پس اول عاشق كندى قباحتنى بياوب ديدى
بزم شاهمزدوكلى صدق ووفادر اول نسنه كه بزم اوزرمزه ايرشور اول هم يزدندر
يعنى بزم نفسمزه هرنه كونه خسران وضرر كلور ايسه (وماأصابك من سيئة فمن
نفسك) آيتنك موجبنجه ينه كندى نفسمزدندر پس اطفال سيرت اولان طالبلرك
حالى بوعاشقك حالنه بكزر چونكم بونلرك حالنى بيان بيوردبلر كندبلرك حالنى
وكندبلر كبى همبشه بيدار دل اولان اصحاب كمالك شانندى دخى بيان ايلمكه شروع
ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ اى دل بى خواب مازين ايمنيم * چون حرس
بربام چوپك مى زنيم) اى خوابسز كوكل يزبوندن اميز حرس كبى طام اوزره
چوپك اورورز حرس بونده حارس معناسنه در اكثر اناطولى ديارنك وعجم ديارينك
طاملرينك اوستى دوزدر برصاحب دولتى بكلمك لازم كلسه برقاچ كسه طاملر
اوزره چيقوب انى دشمندن صباحه دك حراست ايدرلر واللرينه چوپك آلوب وبيدار
اولوب طلوع فجره دك طوررلر پس عاشقان الهى دخى طام اوزره صباحه دك
بيدار اولان حارسلر كبى او يومبوب احياء ليل ايدرلر وبونلرى كندى يارلرى
خفته ودرخواب كورمز وبونلر اطفال سيرت اولمقدن واعب وبازى قيلمقدن ايمنلر
ونائم وغافل اولمقدن بريلردر كاقيل (بيت) عجبا للمحب كيف ينام * كل نوم على
المحب حرام ﴿ مثنوى ﴾ كردكان مادرين مطحن شكست * هرچه كو بيم
ازغم خود اندكست) بزم جوزلرمز بو مطحنده صندى هرنه سويلرسك بزم
غمزدن اندكدر مطحن دكرمنه ديرلر بونده مراد بوعالم دنيادر افلاك آسيابك
اوست طاشى كبى يوقاروده همبشه دونكده وزمين دكرمنك آلت طاشى كبى
برقرار اوزره طورمقده در واجسادخلايق دانه لر وجوزلر كبى بوايكيسنك ماينده
خرد وشكست اولمقده در اماعاشقلرك جسملرى كندى اختيارلر يله عشق مطحنده
شكست اولمش پس هرنه قدر بونلرك غم وانكسارندن بركسه تعبير وبيان ايلسه
درياندن برقطره وكونشدن بردره قدر اولمز ﴿ مثنوى ﴾ عاذلا چنداين صلاى
ماجرا * پندكم ده بعدازين ديوانه را * من نخواهم عشوهٔ هجران شنود *
آزمودم چند خواهم آزمود) اى عاذل بوماجرا صلاسى نيچه يه دك بوندنصكره
ديوانه يه پندويرمه بن هجران عشوه سنى اشتمك استمزم صنه دم نيچه يه دك صنه مق
استرم عاذل لوم ايدبجى معناسنه دركمده مده معناسنه در يعنى عاشقلرى سلامت
ايدبجى بو بين العقلا جارى اولان احواله صلا ايلمك نيچه يه دك وسن نيچون
بوعاقللرك ماينده مسد اولان كار وكرداردن ترك ايلرسن دبو بكابند ونصيحت
ويرمك نه زمانه دك بوزماندنصكره ديوانهٔ عشق اولنه پند ونصيحت ويرمه زيرا

بن یارك هجران وفراقنك فریب وعشوه‌سنی اشمك وقبول ایمك استمزم شمدیه‌دك
دفعاتله تجربه قیلدم وکرات ومرات‌له هجرانی امتحان ایلدم شمدنصکره نیچه‌یه‌دك
تجربه ایلیم مجرب اولنی تجربه ایلك * ع * من جرب المجرب حلت به الندامة *
قولنك مصداقیجه سبب ندامت اولور ﴿ مثنوی ﴾ هرچه غیر شور ش
ودیوانکیست * اندرین ره‌دوری و بیکانکیست) هرنه که شورش ودیوانه لکك
غیربدر بو بولده ایراقلق و بیکانه لکدر یعنی هرنه کونه حالت وخصلت که عشق
حقله مجنون ودیوانه اولمقدن غیری اوله بوطریق الهیده بیکانه لکه وحقدن
بعید اولمغه سبب‌در شورش بونده جنون معناسنه‌در وجنوندن مراد عشق ایله
مستور اولمق ودیوانه‌لکدن مراد عقال عقل جزویدن نجات بولمقدر فی الحقیقه
هرشول کسه که هنوز دخی عقل جزوی عقالیله مقید اوله وعشق الهیله مستور
ومغلوب اولمیه اول کسه قرب الهیدن دور واسرار ربانیدن بیکانه ومهجور در
﴿ مثنوی ﴾ هین بنه بر پایم آن زنجیررا * که‌دریدم سلسلهٔ تدبیررا * غیرآن
جعد نکار مقبلم * کر دوصد زنجیر آری بکسلم) تیز بنم ایاغم اوزره اول زنجیری
قوزیرابن سلسلهٔ تدبیری یرتدم و پاره پاره ایتدم بنم اول مقبل اولان نکارمك
جعدندن غیری اکر ایکی یوز زنجیر کتوره‌سن قطع ایلرم خطاب عاذل ولائم
اولان کسه‌لره اولور یعنی ای عاذل ولائم اولان کسه چونکم بن دیوانهٔ عشق یار
اولدم وترك صبر اختیار قیلدم وتدبیر وتدارك سلسله سنی یرتدم و پاره پاره ایتدم
آکاه اول اول زنجیری که دیوانه‌لره اورر لرسن انی بنم ایاغم اوزره قوکه دیوانه اولنلر
زنجیرده اولمق اولیدر ولیکن بکا زنجیر کتور رسك و بنی زنجیر ایله مقید قو رسك
بنم مقبول ومقبل اولان نکارمك زلفندن کتورکه بنی ضبط وربط ایلیه اکر بنم
نکارمك زلفندن غیری نیچه یوز زنجیر کتوره‌سن و بنی انلرله باغلیوب مقید قیله سن
فی الحال بوجمله یی یرتم و پاره پاره ایده‌رم که بنی اصلا نکارمك زلفندن غیری
برزنجیر طوتمز ودل دیوانه اندن غیری برده قرار ایتمز نکاردن مراد بونده محبوب
حقیقی وانك جعدندن مراد اوصاف متکاثره ومتقابله‌سی اولور که وجه وحدتی
وروی ذات احدیتی ستر ایلدیکی ملابسه ایله اوصاف کثیره زلفه مشابه اولمشدر
وعشاق الهینك دل دیوانه‌لری اول صفات متسلسله ایله مقید اولمشدر بوجهتدن
اول صفات متسلسله انلره نسبت زنجیر کبی کلمشدر وعشاق الهینك دل دیوانه‌لرینی
سلاسل اوصاف الهیه‌دن غیری برشیٔ مقید قیله‌مز وعقال عقل انلری ضابط
ورابط اوله‌مز که انلرك روحی قیود کونیه‌دن حراولمش وعرض وناموس ورطه سندن
نجات بولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ عشق وناموس ای برادر راست نیست * بردر
ناموس ای عاشق مئیست) ای برادر عشق وناموس راست دکلدر ناموس قپوسی

اوزره ای عاشق طورمه یعنی عشقله ناموس مانعة الجمعدر شیشه ایله سنك کبی ایکیسی بریره کلمز عشق کلدکد نصکره لابدنام وناموس درست قالمز وعاشق اولان عار وناموس اندیشه سنی قیلمز (بیت) کرایای خاطردر آمد بسنك * نیندیشد ازشیشهٔ نام ونك) پس ای عاشق نام وناموس فیوسی اوزره طورمه واکرنام وناموس استرسك عشق دعواسنی اورمه ﴿ مثنوی ﴾ وقت آن آمدکه من عریان شوم *نقش بکذارم سراسر جان شوم) انك وقتی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم ونقشی قویام سراسر جان اولم یعنی شول وصالك زمانی کلدیکه بن ملابس کونیه دن عریان اولم وتجرد قیلم ونقش صورتی ترك ایلیم وباشدن باشه روح مجرد اولم ﴿ مثنوی ﴾ ای عدوی شرم واندیشه بیا * که دریدم پردهٔ شرم وحیا) ای شرم واندیشه نك عدوسی کل که بن شرم وحیا پرده سنی یرتدم یعنی ای فکر وحیانك دشمنی اولان بارکل بن خلقدن اوتانمق پرده سنی یرتدم وعار وناموس حجابنی چاك چاك ایتدم ﴿ مثنوی ﴾ ای یسنه خواب جان ازجادو یی *سخت دل یارا که درعالم تویی) ای جانك خوابنی جادو لکدن باغلمش ای یارکه عالمده سخت دل سنسن جاندن مرادروح حیوانی اولور که خواب اکالایقدر وجاندن مرادروح الهی اولوب خوابدن مرادراحت روح اولسه دخی جائزدر یاردن مراد اکرجناب حق اولورسه انك سخت دل اولمسی کمال استغنادن کنایت اولور واکرمظهر الهی اولان برانسان کامل ومرشد واصل مراد اولورسه آنك سخت دل اولمسی عاشقلره عدم التفاتدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای جانمك راحتنی سحرحلالدن باغلمش وسبب استراحت اولان خوابی بنم روحمدن ازاله ایدوب بسنی سحره مبتلا ایلمش دلدارم بوعالمده کمال استغنایله موصوف وعاشقلره عدم التفاتله معروف ای یارهمان سنسن که صبروقراری زائل ایلمك سنك شانکدندر ﴿ مثنوی ﴾ هین کلوی صبر کبرومی فشار *تاخنك کرددل عشق ای سوار * تانسوزدکی خنك کرددداش *ای دل ماخاندان ومنزلش) ای معشوق حقیقی تیز صبرك بوغازنی طوت وصیق تاکم ای سوار عشقك کوکلی خنك اوله تاکم عاشقك کوکلی یانمیه انك کوکلی قچن خنك اولورای بزم کوکلمز انك خاندان ومنزلیدر صبره کلو استادی مجازیدروعشقه دخی دل استادی مجازیدر مراد اکامظهر ومنبع اولان کوکلدر یعنی ای یارحقیقی تیز صبرك بوغازنی طوتوب صیق وانی زبون ومغلوب ایت که انده قوت وشباب قالمیه تاکم مظهر عشق اولان کوکل سعادتلوور احتلو اوله تاکم اوکوکل نار عشقله یانمیه اول عشقك مظهری اولان کوکل قچن سعادتلوور احتلو اولورای بزم کوکلمز اول عشقك منزل وخاندانی ومقامی ومکانیدر ﴿ مثنوی ﴾ خانهٔ خودراهمی

سوزی بسوز * کیسـت آن کس که بکوید لایجوز * خوش بسـوزاین خانه را ای
شیرمست * خانهٔ عاشق چنین اولیترست) ای معشوق حقیقی کندی خانهٔ عشقکی
یاقمق استرایسك یاق کیمدر اول کسه که جائز دکلدر دیر بوخانه یی ای شـیرمست
خوش یاق عاشـقك خانه سی بونجلین اولیتردر یعنی ای یار حقیقی ومحبوب معنوی
کندی عشقکه وشوقکه خانه اولان قلبی یاقمق استرایسك نار عشقکله آنی احراق
ایله اول کسه کیمدر که سکا اعتراض ایلیه وسنك خانهٔ قلب عاشق نار عشقله یاقدیغکه
جائز دکلدر دیوسویلیه هیچ بویله دیر کسه یوقدرای مست ومستغنی اولان شیر ودلیر
ودلبر بوخانهٔ قلبی نار عشقله خوش یاق عاشقك خانهٔ درونی بونك کبی یانوب یاقلمق
اولیدر ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازین این سـوزرا قبله کنم * زآنکه شمع من بسوزش
روشـنم) بوندنصکره بوسوزی قبله ایلیم زیراکه شمع بن سوزشـله روشنم یعنی
بن عاشقك خانهٔ قلبنی نار عشقکله یاق بوندنصکره بن همان اول سوزدرونی قبله
ایلیم زیراکه بن شمع عشقم یانمغله روشن اولورم ویاندقچه زیاده نورانیت بولورم
﴿ مثنوی ﴾ خوابرا بکذار امشـب ای پدر * یك شبی در کوی بی خوابان کذر)
ای پدر بوکیجه خوابی ترك ایله برکیجه بیدارلك محله سنه اوغره یعـنی ای طریقتده
پدر مرتبه سـنه واصل اولان کسـه بوکیجه خوابی ترك ایله برکیجه اوبقوسزلر
محله سنه اوغره وبیدار اولان عاشقلرك مکانته واروب انلرله قرار ایله ﴿ مثنوی ﴾
بنکر اینهارا که مجنون کشته اند * همچو پروانه بوصلت کشته اند * بنکر این کشتی
خلقان غرق عشق * اژدهایی کشت کو بی حلق عشق) نظر ایله بونلره که مجنون
اولمشلردر پروانه کبی وصلت سبیله کشته لردر کور بوخلقك کشتیلری غرق عشقدر
کویا عشقك بوغازی براژدرها اولدی یعنی عقل مرتبه سنده قالان وعقال عقلله
مقید اولان کسه شول کسه لره نظر ایله که عشق الهی ایله مجنون اولدیلر وپروانه
کبی کندیلرینی نار عشقه اوروب وصلت یار ایله کشته اولدیلر و یانوب یاقلوب
کندیلرینی محو قیلدیلر نظر ایله بوخلایقك وجودلری کشتی سنه که غرق اولمشلردر
عشق فی الحقیقه دریا کبیدر وبوخلایقك وجودلری انده غرق اولمش کشتیلر کبیدر که
لابدهر کسك سفینهٔ وجودی برکونه عشقه غرق اولمشدر عشقك بوغازی کویا که
براژدرها اولمشدر که بوقدر خلایقی کندی بوغازنه جذب ایدوب بوتمشدر
﴿ مثنوی ﴾ اژدهایی نابدیدودلربا * عقـل همچون کوهرا او کهربا * عقل
هرعطارکا که شدازو * طبلهـارا ریخت اندر آب جو) براژدها که نابدیدودلر بادر
کوه کبی اولان عقله اول کهربادر هرعطـارك عقلی که اندن آکاه اولدی طبله لری
آب جوبه دوکدی یعنی عشـق براژدرها کبیدر که جمله خلایقی بوتمشدر اویله
اژدرهـا که نابدید وناپیداودلر بادر طاغ کبی ثابت وراسخ اولان عقلی اوصمـان

چو پی کبی قاپیجی وکندیسنه جذب ایدیجیدر نته کم نیچه منین وبانمکین عقلانك
عقلنی کندیسنه جذب ایدوب عاشق شیدا قیلمشدر هر عطارك عقلی که اول عشقدن
آکاه اولمی وانك رایحه سندن دماغ جانی معطر قیلمدی عقل وفضل وعلم وهنر و تدبیر
وتدارك طبله لرینی بالکلیه جوی فنایه دوکوب بوجله نك ترکن و بردی وصورت
عالمدن کچوب مقام عشق ومحبته طوردی نته کم شیخ عطار حضرتلری عشق
الهیدن خبردار اولدیغی کبی جمله دکان وکارکاهدن کچوب نسی وارایسه بذل
ایدوب جوی فنادن ایچوب فانی اولوب مقام حقیقته واصل اولدی ﴿ مثنوی ﴾
روکزین جو برنیایی تا ابد ﴿ لم یکن حقاله کفوا احد ﴾ یوریکه بوجویدن ابده دك
یوقار وکله مزسن حقا بودر که براحد آنکچون کفو اولمدی جویدن مراد بونده
جوی فنا اولور ولم یکن له کفوا احد آیت کریمه سنك تفسیری ایکنجی دفتزده
چویان حکایه سنده سوره نك اولمدن آخرینه وارنجیه دك مرور ایلمشدر انده طلب
اولنه یعنی ای عاشق یوریکه بوجوی فنادن ابدالآباد یوقار وکله مزسن وفنا اولدق
دنصکره بوغبرتله متصف اولان وجودله موجود اوله مزسن واول معشوق حقیقی به
مغایر بروجود ایله بوجوی فنادن ظهور قیله مزسن زیرا حقیقت یوندن اول
معشوق حقیقی ایچون هیچ براحد مثل ونظیر اولمدی واکا جفت ومقارن کلمدی
هر برعاشقکه جوی فنایه داخل اوله ومجازی وموهومی اولان وجودنی فانی
قیله بقاء حقانیله باقی اولور واوصاف ربانیه ایله اتصاف قیلور وکندی معشوقیله
مایننده اولان مغایرت واثنینیت بالکلیه زائل اولور وحضرت حق حقله کورر وانی
بنه انك نوریله بیلور واول مرتبه ده عاشق ومعشوق براولور برآخر کسه اکا واصل
اولمق ومقارن کلمك ممکن اولمز پس هرشول کسه که جوی فنایه داخل اوله بردخی
فنادن اولمکی وجودیله یوقارو کلمز واول وجود ایله حضرت حقه واصل اولمز بلکه
حضرت حقه واصل اولان نور حقله اتصاف قیلان وجود اولور ﴿ مثنوی ﴾

ای مزور چشم بکشاو ببین * چند کویی می ندانم آن واین * ازو بای زرق ومحرومی
برآ * در جهان حی وقیومی درآ) ای عشق وفناطر یقنده مزور اولان کسه چشم
جانکی آچ وحقیقت معنایی کورنیچه برین بونی وآنی بیلزم برعاشق شیدایم
دیوسویلرسن وین آنی ویونی بری برندن فرق ایلزم دیو استغراق دعواسنی ایلرسن
زرق وریاوشهود حقانیدن محروم اولمق روحه و بامرضی کبیدر پس زرق
ومحرومله و باسندن یوقارو کل جانکی زرق وریامرضندن فورتروب حی وقیومك
جهانته کل حی وقیوملق جهانندن مراد حقیقت عالمدر که عین حیات ومحض
قیومیتدر که حق تعالینك صفاتی مرتبه سنه کل وانك حیاتیله حی اول وقیومینیله
قائم اولوب زوال وفنادن نجات بولدیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ تانمی بینم

همی بینم شود * و بن ند نمهات میدانم شود) تاکم نمی بینم همی بینم اوله و بوسنك
ندانملرك میدانم اوله یعنی ای مزور چشم جانکی آچ تاکم سنك بن کورمزم دیدیکك
عالم همیشه کورمکلکك اوله و بوسنك بن آنی و بونی بیلزم دیدیکك وبیلزلکلرك
کیدوب عین بیلکك اوله وجانك علم وعرفانله طوله و بو کونه مست وشیدا اولمقدن
قورتله ﴿ مثنوی ﴾ بگذراز مستی ومستی بخش باش * زین تلون نقل کن در
استواش) بوتزو یرهوا ایله اولان مستلکدن کیچ ومستلك بخش ایلیجی اول
بوتلوندن استواسنه نقل ایله یعنی بو نفسانی وجسمانی اولان مستانه لکدن کچوب
وشراب الهیدن ایچوب مست حقانی اولدقد نصکره سائر طالبلره دخی روحانی
وحقسانی اولان مستلکی بخش ایلیجی اول بوتلون وتبدلاتدن اول محبوبك
استواواعتدال مرتبه سنه نقل ایله واستقامت مقامنده قرارایله تاکم صاحب تمکین
اولهسن وتلوناتی نفسانیدن قورتلهسن ﴿ مثنوی ﴾ چند نازی توازین مستی
بدست * برسرهر کوی چندان مست هست) ای مزورسن بو مستلکله نیچه برناز
وتفاخر ایلرسن کافیدر هر کو یك باشی اوزره چوق مستلرواردر یعنی ای اهل
زرق وتزویر بو کونه تزو برایله اولان مستلکله ناز ومفاخرت ایله بوقدر زمانه دك
بو کونه مستلکله ناز ایلدك کفایت ایلرهر محله نك باشنده سنك کبی نیچه نیچه مستلرواردر
﴿ مثنوی ﴾ کردوعالم پرشود سرمست یار * جله یك باشند وآن یك نیست خوار
*این زبسیاری نیابد خواری * خوار که بودتن پرستی نارئی * کرجهان پرشد زنور
آفتاب * کی بود خواران تف خوش التهاب) اکرایکی عالم سرمست یارایله پراولسه
یعنی عالم ظاهر وعالم باطن یارك سرمستی اولان عاشقلرله طولسه جله سی پراولور
واول پرخوار وحقیر دکلدرز یرا انلرك جله سی نفس واحد کبی اولدقلری جهتدن
بردرلر اماشرف وعزت حسبیله نیچه بوز بیك دررلر بوسرمست یار اولنلر
چوقلقدن هم خوارلق بولمز خوار وحقیرکم اوله درسن ناری اولان برتن پرستدرنار
خشم وشهوته منسوب اولان تن پرست اکر پراولسون واکرعالم انلرله طولواولسون
بنه خوار وحقیر اولمقدن خالی دکلدر اماسرمست یار اولان عاشقلر فی الحقیقه
نور آفتاب کبیدر فی المثل اکرجهان آفتابك نورندن پراولسه وعالم شعاع شمسله
طولسه فجن اول خوش التهاب خوار وحقیر اولور یعنی آفتابك اول خوش
اولان شعاع والتهابی عالمه طولمغله خوار وحقیر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ لیك بااین
جله بالاترخرام * چونکه ارض الله واسع بود ورام) ولیکن بوجله ایله بیله
بالاتر صالن چونکم ارض الله واسع اولدی ورام اولدی یعنی ای تزویرله مست
حق اولان اکرچه من وجه شریف وعالی ایسه کده بوجله حالتله بیله بالاترصالن
چونکم حق تعالی حضرتلرینك ارضی واسع ورام اولدی لازم کلدیکه همتی

عالی ایلیوب ارض الله واسعه سیرنه قدم قویه سن واولکی مقامکدن کذر ایدوب
مقام قاب قوسین اوادنی یه دك سفر قیله سن ﴿ مثنوی ﴾ کرچه این مستی
چو باز اشهبست * برترازوی درزمین قدس هست * روسرافیلی شو اندر امتیاز *
دردمندهٔ روح ومست ومست ساز) اکرچه بومستلك بازاشهب کبید ر یعنی
بوعالم ظاهرده مست خلق اولمق اکرچه اوطوغان کبی ایسه ده اول مستلکدن
برترزمین قدسده مستلك واردر زمین قدسدن مراد ارض حقیقت ومرتبهٔ
الوهیتدر یعنی مرتبهٔ حقیقتده بوستلك بازاشهب کبی اولان مستلکدن برتروعالیتر
مستلك وسرخوشلق واردر یوری جله دن ممتاز اولمقده وامتیاز بولمقده روح
نفخ ایدیجکده ومست حق اولمقده ومست ساز اولمقده براسرافیل اول اکثر
نسخه ده مصرع ثانیده هیچ واو واقع اولمامشدر بوتقدیر اوزره معنی یوری
جله دن امتیار بولمقده مست ساز اولان مسته نفخ روح قیلمقده براسرافیل اول
ومرده دللره نفخ روح قیل تاسنك دم حیاتبخشکله مرده دللر زنده اولهلر وحیات
طیبه بولهلر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ مست راچون دل مزاح اندیشه شد *
این ندانم وآن ندانم پیشه شد * این ندانم وآن ندانم بهر چیست * تابکوبی آنکه میدانیم
کیست) مستك چونکم قلبی مزاح اندیشه اولدی یعنی برسر خوشککه قلبی مطایبه
ولاغ فکر ایدیجی اولدی بونی بیلزم وآنی بیلزم دیمك اکا پیشه وعادت اولدی ای
مست اولان وکندیسنی مسکور قیلان بونی بیلزم وآنی بیلزم دیمك ندن اوتریدر
تادیه سن اول کسه یی که بزبیلورز کیمدر یعنی مست اولوب بونی بیلزم بروالهوحیرانم
دیمك مقبول دکلدر بلکه بزم بیلدیکز کبی بونی بیلوب اول کسه یی که بزبیلورز
انی کیمدر سویلیه سن بوندن مراد مقام سکردن کچوب صحوه کله سن و بوعالمی
واول عالمی حقیقتله بیله سن واول کسه که بزآنی بیلورز مراد اندن خدای تعالی در
سندخی بیله سن اول کیمدر ﴿ مثنوی ﴾ نفی بهر ثبت باشددر سخن * نفی بکذار
وزثبت آغاز کن * نیست این ونیست آن هین واکذار * انکه آن هستست
انراپیش آر * نفی بکذار وهمان هستی پرست * این درآموزای پدرزان ترك مست)
نفی اثبات ایچوندر سوزده نفی قوثبتدن باشله بو بوقدر واو بوقدر دیمکی آکاه
اول قواول کسه که اول واردر انی اوکه کتور نفی قوهمان وارلغه طلب ای پدر
اول ترك مستدن بونی اوکرن یعنی نفی برسوزده بر یسی نفی اولسه لابد برآخر
شیئك اثباتندن اوتری اولور مثلا لااله الا الله کبی که معبود بالحق اولمین آلهه نك
جله سنی نفی ایلك معبود بالحق اولان الله تعالی حضرتلرنی اثبات ایلکدن اوتریدر
پس سن نقدر نفی اوله حق شیلر وارایسه انی قو اثبات اولان شیدن ابتدایله وانی
بیلوب همان اندن سویله بوشی بوقدر واوشی بوقدر و بن بونی وانی بیلزم دیمکی

تیز اول قواول کسه که موجود حقیقیدر انی ایلرو کتورو اثبات مرتبه سنه یتور بودکلدر واودکلدر و بونی بیلزم وآنی بیلزم دیونفی ایلمکی ترک ایله وهمان دائما ثابت اولان موجود حقیقی به طاپ و بونی وانی بیلورم وهرشیده همان آنی مشاهده قیلورم دی صاقین بونی وانی بیلزم دیمه ای پدر بونی اول ترک مستدن اوکرنکه اول این ندانم آن ندانم دین مطربه کورنه دیدی وانك این ندانم وآن ندانم دیمسنی مقبول ایتمیوب رد ایلدی

﴿ استدعای امیر ترك مخمور مطرب را بوقت صبوح ﴾

مخمور اولان امیرترکلك وقت صبوحده مطربی استدعا ایلسنك بیانندهدر صبوح صباح ایچلن شرابه دیرلر ﴿ وتفسیر این حدیث که ان الله تعالی شرابا اعده لاولیائه اذاشربوا سکروا واذا سکروا طابوا ﴾ ودخی بوحدیث شریفك تفسیر یدرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر تحقیقا الله ایچون برکونه شراب واردرکه اول شرابی کندینك ولیلرندن ودوستلرندن اوتری اعداد قیلش ومهیا وحاضر ایلمشدر قچن اول ولیلر اول شرابی ایچسه لردی مست وسکران اولورلردی وشول وقتده که مست وسکران اوله پاك وطیب اولورلر دنیا شرابندن ملوث اولنلر کبی ملوث اولمزلردی بلکه الوان نفسانیدن واخباث بشریه دن بالکلیه طاهر اولورلردی وبوحدیث شریفك آخری بودر *واذاطابوا طاشوا* وقچن پاك وطاهر اولسه لردی وجود بارندن وتن ثقلتندن خفیف اولورلردی طاش یطیش طبیشادیرلر قچن برکسه خفیف اولسه* واذا طاشوا طار وا*وقچن خفیف اولسه لر ثقلت تعلقاتدن طائر اولورلر واوج معناده جولان ایدرلر جو حقایقده *واذاطاروا طاربوا*وقچن اوج معنایه طیران ایتسه لر طرب ونشاط ایدرلر*واذا قاموا هاموا*بواحوال مذکوره دنصکره صورت عالمدن کیدوب عالم معناده قائم اولوب حیران وهائم اولورلر*واذا شخصوا جروا*اندنصکره کوزلرینی مرتفع وباخود کندیلری مرتفع اولوب کوررلر عجائب ملکوتی وغرایب جبروتی واسرار لاهوتی شخص دیرلر قچن برکسه مرتفع اولسه وباخود شخص بصره دیرلر قچن کوزنی بریره دکه قوسه *واذاذابوا اخلصوا*اندنصکره وجود بشریه لری ار یر وفنابولور خالص و پاك اولورلر*واذابلغوا وصلوا واذاوصلوا بقوا* اندنصکره مرتبهٔ وحدته بالغ وواصل اولورلر وقچن واصل حق اوله لر باقی اولورلر بقاء حقله* واذا بقوا صاروا ملوکافی مقعد صدق عندملیك مقتدر*وقچن باقی اوله لر ملوك اولورلر مکان صدقده پادشاه مقتدرك قتنده*واذاوجدوا هذا یقولون قولالایفهمه الاالسکاری* وقچن بواسه لر شو مذکور اولان معنالری دیرلر که انی فهم ایلیه الاسکران حقیقی

اولان عاشقلر فهم ایلیه‌لر ﴿ می درخم اسرارازآن میجوشد * تاهرکه مجردست ازآن می‌نوشد ﴾ یعنی می‌راز واسرار کو پنده اول سببدن جوش وخروش ایلر تاهرشول کسه که لباس انانیتدن وجامهٔ مغایرتدن مجرددر اول میدن نوش ایلیه * قال الله تعالی (ان الابرار یشربون من کأس) نتکیم حق تعالی حضرتلری سورهٔ انسانده بوشرابی نوش ایلین ابرارحقنده بیوردی تحقیقا اوصاف بشریه ومقتضای نفسانیه ملابسه سندن مجرد اولان ابرار شول برکأسدن نوش ایدرلرکه (کان مزاجها کافورا) انك مزاجی کافور اولدی ابرار برك جمیدر ارباب ریك واصحاب صحبك جمعی اولدیغی کبی وهم المطیعون الذین لایؤذون الذر ولایفعلون الشر کأس ذکرمحل وارادهٔ حال قبیلندندر یعنی شول برخمردن ایچرلرکه اکامزج اولنان کافور اولدی برودت وغذ و بتده وکافور جنتده برعینك اسمیدر دیمشلر و بعضلراندہ کیفیات کافور خلق اولوردہ کافورله ممزوج اولمش کبی اولور دیمشلر ﴿ این می که تومیخوری حرامست مامی نخوریم جز حلالی * جهد کن تازنیست هست شوی وزشراب خدای مست شوی ﴾ بوشرابی که سن نوش ایلرسن حرامدر بزحلالدن غیری می ایچمزز جهدایله تانیستدن هست اولهسن وخدانك شرابندن مست اولهسن یعنی ای مزور ومرایی اولان کسه شوشرابی که سن خلقك وجودی کاسه لرندن ایچرسن وانلرك تعظیم والتفاتیله مست اولوب خوش کچرسن بوحرامدر زیرا مستلك که لله فی الله اولیه اول مستلك فی الحقیقه سبب آثامدر اما بزحلالدن غیری شراب ایچمه زز هرنه که اکرصوری واکر معنوی شراب نوش ایلیه وزحلال وزلالدن جهدوسعی ایله تاکم بوقلق ومی مرتبه سندن قورتلوب حقله وار اولهسن و بقای حقیق بولهسن وخدای تعالی حضرتلرینك شراب محبت وحدتندن مست اولهسن وکندی وجودك قیدندن قورتلهسن واغیاروسوی اکدارکدن نجات بولهسن ﴿ مثنوی ﴾ اعجمی ترکی سحرآکاه شد * وزخمار خمر مطرب خواه شد) براعجمی ترك سحر وقتنده آکاه اولدی وخمرك خمارندن اوتری مطرب خواه اولدی یعنی ایچدیکی خمرك کسل وثقلتنی دفع ایلمکدن اوتری برمطرب وایرلیجی خوش الحان کسه یی طلب ایلدی تاکم آنك نغمات طرب افزاسیله ذوق وصفالر بوله وآوازجانبخشیله نیجه سرور ونشاطه نائل اوله ومطرب ایکی قسمدر بریسی روحانی و بریسی جسمانیدر روحانی اولان مطرب شول عالم ربانی وآکاه کنندهٔ مقامات الهیدرکه آنك نغمات پرلذات وکلمات حیات مضاهاتندن بزم طریقتده شراب معرفتی نوش قیلان وآنك کلمات لذیذه سنه کوش اوروب مستمع اولان عاشقلره نیجه طرب روحانی وذوق وصفای ربانی کله و بی شمار سرور ونشاط حقانی حاصل اوله آنك کلمات طیبه ونغمات حسنه سی انلری برمرتبه مست ومستغرق ایلیه که غم دنیادن خلاص اولهلر وقید

من ومادن بالكليه نجات بولەلر وجسمانی اولان مطرب دنی شول طرب دهنده ونشاط افزاینده اولان خوش آوازکه آنك نغمهٔ روح افزاسندن جانه صفا وقلبه ذوق وجلاکله تەکم بوایکی قسم اولان مطربلرك بیانینه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ مطرب جان مونس مستان بود * نقل وقوت وقوت مست آن بود * مطرب ایشانرا سوی مستی کشید * بازمستی ازدم مطرب چشید) جان مطربی مستان الهینك مونسی اولوب مستلك قوتی ونقل قوتی اول مطرب اولور یعنی مست شراب محبت الهی اولان عاشقك قوت جانی وقوت جسمانی اول مطرب جانك ومونس مستانك کلام دلکشا سندن وادا وصدای روح افزاسندن حاصل اولان ذوق روحانی ولذات حقانی اولور مطرب انلری مستلك جانینه چکدی کیرو مستلکی مطربك دمندن طاندی یعنی مطرب حقانی وآگاه کنندهٔ اسرار ربانی اولان مرشد بومستان شراب محبتی اولامی وحدندن وشراب محبتدن مست اولق جانینه چکدی کیرو بومستان الهی هر بریسی مستلکی اول مطرب روحانینك دم خیا بخشندن طاندی وانك روح افزاسندن ذوق ایتدی

﴿ مثنوی ﴾ آن شراب حق برآن مطرب برد * وین شراب تن ازین مطرب چرد) اول مست ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی سبیله ایلتور و بومست نفسانی تن شرابنی بومطرب جسمانیدن اوتلر بردایلتور دیمکدر بونده اخذ ایلر وجذب ایلر معناسنه استعاره اولنمشدر چرد اوتلر دیمکدر بونده غدا بولور وحظ آلور معناسنه استعمال قیلنمشدر اولکی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب روحانی وایکنجی مصرعده اولان مطربدن مراد مطرب جسمانیدر وتقدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولور که اول مست الهی وشارب رحیق توحید ربانی شراب حقی اول مطرب روحانی ومرشد ربانی سبیله اخذ ایدوب نوش ایلر واغیار وماسوایی بالکلیه فراموش ایلر و بومست حظوظ نفسانی شراب تنی وذوق بدنی بومطرب جسمانینك اصوات حسنه ونغمات لذیذه سندن آلور وانك آواز حیا بخشندن قوت وغدای جسمانی بولور اگرچه صوت حسن روحانیدر اما جسمانی وشهوانی اولان کسەنك بدننه متعلق اولان ذوق وشوقی تهییج ایلر پس جسمانی اولان کسه جسمانی اولان مطربدن تن ذوقنی الور اما روحانی اولان کسه اول مطربی دکلسه انك آواز خوشی اکا روحانیتی زیاده ایلرواول مطرب جسمانیدن روحانی اولان غدالرو ذوق وصفالر بولور البته سماع هر کسك قلبنده اولان حالنی مهیج ومحرك اولور اهل تنك جسمنه متعلق اولان حظوظ ولذاتی زیاده قیلور واهل روحك روحانیتنی واذواق وحالاتنی مهیج ومحرك اولور پس اهل روح مطرب تندن ذوق روحانی بولور واهل تن

اندن شراب تنی وذوق بدنی نوش قیلور ایکی کسه‌نك برمطربی دکلمه سنده لابد تفاوت واردر بری اندن برکونه لذت الور واول بری دخی برکونه لذت بولور نته کم سماعك مابینده تفاوت اولدیغی کبی مطرب لفظی دخی اکرچه برکلمه درامابو اسمله مسمی اولان کسه‌لرك مابینده هم چوق تفاوت واردر نته کم وتفاوتلره اشارت ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ هردو کریك نام دارد درسخن * لیك شتی این حسن تا آن حسن) هر ایکسی سوزده اکر برنام طوتسه لیکن بوحسندن اول حسنه دك فرق عظیم واردر یعنی بومطرب جن ومطرب تنك هر ایکسی اکرچه سوزده برامم طوتر ایسه وایکیسنه بیله بحسب اللفظ مطرب دینور ایسه لکن بوحسندن اول حسنه دك تفاوت بی شمار واردر مجرد ایکی کسه‌نك نامی حسن اولغله ذاتلری دخی حسن اولمق لازم کلز وایکی کسه یه مطرب دینکله ایکیسنك بیله ذاتلری براولمق کورنمز بلکه چوق براسمده مشترك شیلر واردر که انلرك ذاتلری اصلا بر برینه بکزه‌مز ﴿ مثنوی ﴾ اشتباهی هست لفظی درمیان * لیك خود کوز آسمان تار یسمان * اشتراك لفظ دائم رهزنست * اشتراك کبر ومؤمن درتنست) انلرك میانده اکرچه لفظه منسوب بر اشتباه واردر ولیکن آسماندن خود ریسمانه دك قنی ر یسمان ایپلکه دیرلر لفظك اشتراکی دائم رهزندر کبر ومؤمنك اشتراکی تنده در یعنی بومطرب ایله اول مطربك میانده لفظه منسوب اشتباه واشتراك واردر که ایکیسنه بیله مطرب دینور ولیکن آسماندن ریسمانه‌لك برابر اولمق قنی آسمانله ریسمانك مابینده عظیم تفاوت اولدیغی کبی مطرب الهی ایله مطرب جسمانینك ومست خلق اولان ایله مست حق اولان کسه‌نك مابینده آسمان ایله ریسمان قدر فرق واردر اکرچه هر بری لفظده مشترك ایسه‌لرده معنی حسبیله مشترك دکللردر مثلا عین لفظی کبی که برنیچه معنی مقابله سنده وضع اولمشدر کونش معناسنه وکوز معناسنه والتون معناسنه وچشمه معناسنه وضع اولنمشلردر لفظ عین بوجمله معنیده اشتراکه دلالت ایلر پس اشتراك لفظ همیشه رهزندر که چوق کسه لفظك مشترك اولمسیله انك دلالت ایلدیکی بعض معانیدن غافل اولور وانك مداولی اولان معنالری دخی بری برینه متقارب ومتساوی قیاس قیلور حال بوکه بو بله دکللردر مثلا کافر ایله مؤمنك تنده اشتراکی واردر وکذلك بشر اولمقده هم بوجمله انبیا واولیا وکفار واشقیانك اشتراکی واردر نته کم (قل انما انا بشر مثلکم) دیو حق تعالی حبیبنه امر ایدوب حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم کافرلره بندخی سزك کبی بربشرم وبشر یتده سزکله مشترکم دیو تحقیق بیوردی پس اول حضرت علیه الصلوة والسلامك وسائر انبیا واولیانك اشقیا ایله بشر یتده مشترك اولملری معناده ومرتبه ده هم مشترك اولملری لازم کلز بلکه بشردن بشره بین السماء والارض فرق واردر نته کم حق تعالی

بیورر (ومایستوی الاعمی والبصیر ولاالظلمات ولاالنور ولاالظل ولاالحرور ومایستوی الاحیاء ولاالاموات) ﴿ مثنوی ﴾ جسمهاچون کوزهای بسته سر * تاکه در هر کوزه چه بودآن نکر * کوزهٔ آن تن پرازآب حیات * کوزهٔ این تن پراز زهر ممات * کر بمظروفش نظرداری شهی * ور بظرفش بنکری توکرهی) مثلا جسملر باشی باغلمش کوزهلر کبیدر تا که هر کوزه ده نه اوله اکا نظرایله اول تن کوزه سی آب حیاتدن پردر بوتن کوزه سی زهر مماتدن مملودر اکر مظروفنه نظر طوتر ایسك شاهسن واکر انك ظرفنه نظرایلیه سن کراهسن یعنی بوخلقك جسملری فی المثل باشی باغلو کوزهلر واوستی اورتلمش کاسه لر کبیدر هر برینك ایچنده بر کونه حالت و برنوع صفت و خصلت واردر تاکم هر کسك کوزهٔ وجودنده نه کونه صفت وخصلت واردر سن اکا نظرایله مثلا اول برتن کوزه سی آب حیات معنویدن پردر و بوتن کوزه سی دخی زهر ممات نفسانیدن پردر علم وعرفان واسلام وایمان وتحقیق وایقان وشهود وعیان آب حیات کبیدر بعض کسه لرك کوزهٔ تنی بوکونه آب حیاتله طلودر وجهل وغفلت وکفر ومعصیت وشك وشبهت و بونلرامثالی اولان صفت وخصلت زهر ممات کبیدر بعض کسه لرك وجودی کوزه سی دخی بوکونه زهر مماتمعنوی اولان صفتلر وخصلتلرله طلودر پس سن اکر وجود کوزهلرینك ایچنده مظروف اولان صفتلره نظر طوتر ایسك شاه معنویسن واکر بووجود کوزه لرینك ظرفنه وشکل وصورتنه نظر طوتر ایسك سن کراهسن زیرا چوق کسه نك وجودی واردرکه بحسب الظاهر جمیل وملیحدر اماباطنی خبیث وقبیحدر وچوق کسه لرك دخی باطنی جمیل ومنیردر اما بحسب الصوره زشت وحقیردر پس ناظر سیرت اولان عارف وعاقلدر وناظر صورت اولان غافل وجاهلدر

﴿ مثنوی ﴾ لفظ راماننده این جسم دان * معنیش رادر درون مانند جان * دیدهٔ تن دائماتن بین بود * دیدهٔ جان جان پرفن بین بود) پس لفظی بوجسمه مانند ومشابه بیل انك معناسنی درونده مانند جان بیل دیدهٔ تن دائماتن کوریجی اولور اماجان کوزی پرفن اولان جانی کوریجی اولور یعنی الفاظی دخی همان انسانك اجسامی کبی بیل هر برلفظك معناسنی درونده اولان جان کبی بیل هر جسمك جانی برکونه اولدیغی کبی هرلفظك معناسی دخی برکونه در اماهمیشه بوتنه متعلق اولان ظاهر کوزی تن کوریجی اولور ودخی مکتوبه اولان الفاظ وحروفه نظر قیلیجی اولور لفظلرده اولان معناری کورمکه وتنلرده اولان جانلره نظر ایرکورمکه بوکوزك استعداد وقابلیتی یوقدر وجانه متعلق اولان دیده که اکا بصر بصیرت دیرلر بو بصر بصیرت پرفن اولان جانی کوریجی ودرونده اولان احوال واوصافه نظر ایرکوریجی والفاظ وحروفده اولان معناری هم

بیلیجی واسرارونکاتنه عالم اولیجی اولور اکر دیدهٔ جان بین طوتر ایسك هر لفظك
سرنی وحقیقتنی بیلوب مهتدیلردن اولورسن واکر دیدهٔ جان بین طوتمیوب همان
دیدهٔ تن طوتر ایسك وناظر صورت اولورایسك سیرت ومعنیدن غافل اولوب ضال
وکمراه قالورسن ﴿ مثنوی ﴾ پس زنقش لفظهای مثنوی * صورتی ضالست
وهادی معنوی * درنبی فرمود کین قرآن زدل * هادیٔ بعضی و بعضی رامضل)
پس مثنوینك لفظلرینك نقشلرندن صورته منسوب اولان ضال ومعنوی اولان
هادیدر قرآنده حق تعالی بویله بیور دیکه بوقرآن دلدن بعضیسنه هادی
و بعضیسنه مضلدر یعنی مثنوی شریفك الفاظ شریفه سنك نقشندن هر کیمکه
صورت ظاهره سنه منسوبدر وسر ومعنادن غافلدر ضالدر انکچون که بومثنوی
شریفك بعض ابیاتی وحکایاتی واردر که اکر ظاهرنه حمل اولنسه عین ضلالتدر
مثلا هزلیاته متعلق اولان حکایات کبی و بعض اسرار غامضه یی جامعه اولان
ابیات کبی بوکونه ابیات فنی چوقدر بوجمله دن بری بوسرخ شریفده واقع اولان
بو بیت لطیفدر که بیورر (بیت) می درخم اسرار ازآن میجوشد * تاهر که مجردست
ازآن می نوشد * اکر بومیدن مرادمی مصور یدر دینسه عین ضلالتدر پس مثنوی شریفك
صورت ظاهره سنه منسوب اولان کمسه ضال ومضل اولورامامعنا سنه منسوب اولان سیرتی
ور مزنی بیلان کمسه هادی ومهتدی اولور مثلا دیرکه بومیدن مرادمی محبت الهیدر
ومجرد اولمق لباس شهوانیت وقیود نفسانیتدن مجرد اولمقدر هرشول کمسه لرك که
قلبی ملابس کونیه دن مجرد اوله اول کمسه لر بومیدن نوش ایدرلر شول کمسه لر که
مثنوی شریفك الفاظنك معناسنی بوکونه بیاورلر وبواسلوب اوزره تعبیر وتحقیق
قیلورلر انلره مثنوی شریف هادی اولور وشول کمسه لر که بونك صورتنه منسوب
اولورلر والفاظندن مستفاده اولان معانی ایله بلاتأویل عمل قیلورلر مثنوی شریف
انلره سبب ضلالت و باعث غوایت اولور حضرت قرآن دخی اکثر کمسه یه سبب
ضلالتدر واکثر کمسه یه دخی سبب هدایتدر نته کم حق تبارك وتعالی حضرتلری
قرآن عظیمده بیوردی که بوقرآنك مثلی قلبدن بعض کمسه لره هادی و بعضلره دخی
مضلدر کما قال الله تعالی فی سورة بنی اسرائیل (ان هذا القرآن یهدی للتی هی
اقوم) وقال فی سورة البقرة (یضل به کثیرا و یهدی به کثیرا ومایضل به
الا الفاسقین) بوآیت کریمه نك تفسیری جلدا ولك دیباجهٔ عریضه ودخی
بعض مواضعده مرور ایلمشدر اندهطلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ الله الله چونکه
عارف کفت می * پیش عارف کی بود معدوم شی * فهم توچون بادهٔ شیطان بود *
کی تراوهم می رحمان بود) الله الله چونکم عارف می دیدی عارف قتنده معدوم
شیٔ قچن اولورسنك فهمك چونکم بادهٔ شیطان اوله سکا قیچن می رحمان وهمی

اولور یعنی الله حقیچون چونکم برعارف کامل می دیه و یاخود شراب وساقی دیو
سو یلیه اول عارفك قتنده معدوم وفانی اولان شیٔ حکمنده اولمز جمیع اشیا ایسه
برمقتضای (کل من علیها فان) و برموجب (کل شی هالك الاوجهه) عارفلرك
چشم شهودنده الآزفانی و بی وجوددر پس معدوم و بی وجود اولان شیٔ
انلرك قتنده نیچه شی ومی اولور که حتی انلر فی الحقیقه معدوم اولاندن مست اولهلر
وچاشنی ولذت بوله لر انلر مست اولمزلر وچاشنی ولذت بولمزلر الامی سبحانی و بادهٔ
رحمانیدن که اول باده وآنك ذوقی همیشه باقی وآنی عارفلرك روحنه حق تعالی
حضرتلری ساقیدر امای ناقص المعرفه اولان کمسه عارفك می دیمه سندن
چونکم سنك فهم وادراکك بادهٔ شیطان اوله یعنی انك می دیمه سندن سنك عقلك
ام الخبایث اولان می حرامی فهم قیله سکامی رحمانی وهم اینك قیچن میسر اولور
وسنك وهمکه وعقلکه می رحمانك خیالی نیچه کاور چونکم سن عارفك می
دیمه سندن شیطان بادهسنی فهم ایده سك بومقرردر که سنك وهمکه وعقلکه بادهٔ
رحمانی خاطره سی وشائبه سی کلمز دیمك اولور بووجه دخی جائزدر که دینه ای ناقص
المعرفه اولان کمسه سنك فهمك چونکم بادهٔ شیطان اوله چون تشبیه ایچون
اولوب سنك فهمك بادهٔ شیطان کبی اوله سکامی رحمان وهمی قیچن میسر
اولور دینسه دخی جائزدر وفی الحقیقه شول کمسه که هنوز دخی اشیافهم ایدیجی
اوله خدادن وخدانك اولیا سنك ذوقندن فهم ایدیجی اولمیه انك فهمی بادهٔ
شیطانی کبی اولوب اول کندی فهمندن مست اولور ومی رحمانی وهمندن
محروم قالور ﴿ مثنوی ﴾ این دو انبازند مطرب باشراب * این بدان
وآن بدین آرد شتاب) بوایکیسی یعنی مطرب ایله شراب انبازلردر
بواکاواو بوکاشتاب کتورر مطرب که آگاه کنندهٔ مقامات الهی وشراب که
محبت ربانی وذوق سبحانیدر بوایکیسی بری برلریله یارلر وبری برلرینه
معینلردر بومطرب اول شرابه واول شراب بومطربه سرعت وشتاب کتوریجی
وبری برلرینه رغبت ومیل ایدیجیدر لابد مطرب شرابی وشراب دخی مطربی
مقتضی اولور زیرا مرشد ربانی حقانی اولان ذوقی وحقانی اولان ذوق دخی
ربانی اولان مرشدی مستلزم اولور ﴿ مثنوی ﴾ پرخماران ازدم مطرب
چرند * مطربانشان سوی میخانه برند) پرخمارلر مطربك دمندن اونلرلر مطربلر
انلری میخانه جانبنه ایلتورلر یعنی خمرالهیدن زیاده مخمور اولان مستلرآگاه
کنندهٔ مقامات الهی اولان مرشدك دم حیاتبخشندن لذت آلورلر وغدابولورلر
ومرشد طریق الهی اولان مطربلرهم اول میخورلری میخانهٔ حقیقت ومصطبهٔ
محبت جانبنه ایلتورلر واول شراب الهینك معدن مقرنه انلری واصل ایدرلر

﴿ مثنوی ﴾ آن سر میدان واین پایان اوست * دلشده چون کوی در چوکان اوست) اول مطرب سر میدان وبو میخانه انك پایاندر کوکل انك چوکاننده کوی کبی اولمشدر یعنی اول مطرب حقیقت عشق ومحبت میدانندك باشی والی اولمشدر ومیخانهٔ حقیقت انك نهـایتی و پایانی کلمشدر که برسـالك میدان محبته داخل اولمق استه سه اولامطرب روحانی اولان مرشد ربانی یه کلوروانمدن ابتدا قیلور پس مطرب روحانی میدان محبتك باشی اولورو کوکل انك چوکان ارادتنده کوی کبی اولمش اولور وعاقبت الامر اول میدان محبتده غلطان اولهرق اول میدانك پایانی اولان میخانهٔ حقیقته کلوب انده قرار قیلور ﴿ مثنوی ﴾ درسر آنچه هست کوش آنجـارود * در سرار صفرا ست آن سودا شود) سمرده اول نسنه که وار در کوش اورایه کیدر سمرده فرضا اکر صفرا وار در اول سوداا اولور بو بیتك ایکی مصرعنده بیله واقع اولان سر کله لری فتح سین ایله اوقمقدن کسر سین ایله اوقمقق فهمه اقرب ومحله انسبدر زیرا فتح سینـله اولدیغی اوزره معنی باشده هرنه کونه حالت وارایسه قواق اول جانبه کیدر واول حالته متعلق اولان سوز لری استماع ایدوب قبول ایدر فرضا باشده اکر آثار صفرا اولسه اول صفرا محترق اولدقده سودا اولور صفرایی اولان کمسه سودایی اولور اطبابو یله دیمشـلردر که صفرا محترق اولسـه سودایه تبدیل اولورا کرچه صفرانك وسـودانك محللری دروندده در لکن انلرك اثرلری دماغده در بوتقریبله باشده صفرا وسوداوار دیمك جائزاولور امابومحلده صفرا وسودادن مراد حقیقت صفراوحقیقت سوداد کلدر بلکه صفراعقل وهوشـدن کنایت وسودای عقل و بی هوش اولمقدن عبـارت اولور وخلاصهٔ کلام بو یله دیمك اولور که باشده هرنه فکر وحالت غالب اولسـه قولاق اول جانبه مائل وتابع اولور فرضا اکر باشده عقل وهوش اولسه عاقبة الامر اول سودای عشـقله بیهو شلکه مبدل اولور اماسر کسر سـینله اوقنورسه معـنی بو یله دیمك اولور باطنده اول حالت که واردروغالبدر لابدقواق اول جانبه مائل اولور واکامتعلق اولان کلماتی استمـاع ایدوب قبول قیلورفرضـا اکر باطنده صفرا اولسه محترق اولدقده اول سوداا اولورعقل دخی بو یله دراکر باطنده عقل اواسه سوزعشقله اول عقل محترق اولدقده سودای عشقه و بیهو شلغه متبدل اولور و بومعنایه بو بیت شریف دخی دلالت وشهـادت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان این دوبیهوشی روند * والد ومولود آنجایك شوند) اندنصکره بوایکسی بیهوشلغه کیدرلر والدومولودانده براولور این دودن مراد برقاچ وجه اولمق جائزدر اولا باشده اولان حالتله کوشده اولان استمـاعه اشـارت اولوب معنی بو یله دیمك اولور که صفرای عقل سودای عشـقه متبدل اولدقد نصکره بوایکسی که مراد

انلردن باشـده اولان حالت وکوشـده اولان دکلك وسوز فهم ایلکدر بیهوشلك
جانبنه وحیرت مقـامنه کیدرلر باشده اولان حالت که فی المثل والد کبیدر وکوشده
اولان استمـاع که فی المثل مولود کبیدر اول مرتبه ده فرق وتمییز کیدوب براولور
وثانیا این دو کوشه وصفرایه اشارت اولوب کوشدن مراد دکلك وصفرادن مراد
اکلق وفهم ایلك اولوب صفرای عقل سودای عشقه منقلب اولدقدنصکره بو کوشده
اولان دکلك وهوشده اولان اکلق بیهوشلك جانبنه کیدرلر کوشده اولان دکلك فی المثل
والد کبی وهوشده اولان اکلق مولود کبیدر بوایکیسی اول مرتبه بیهوشلکده براولور
دیمك اولور ثالثا این دومطرب ایله مخموره اشارت اولوب معنی بویله دیمك اولور که صفرای
عقل سودای عشقه منقلب اولدقد نصکره بومطرب ایله سرمست اولان مخمور
بیهوشلك عالمنه کیدرلر والدکه مراد اندن مطرب روحانیدر ومولود که مراد
اندن شارب بادهٔ رحمانیدر بوایکیسی اول بیهوشلك مرتبـه سنده براولورلر
ووالله وسکران اولوب وسـنلك وبنلك اورته لقدن قالقوب وشیخلك ومریدلك
یقینی برطرف اولوب نفس واحد اولمق حکمنی بولور وبومرتبـه ده فرق وتمییز
کیدوب مسـتغرق اولورلر نتهکم شـاربان بادهٔ صوری اولنلر دخی مجلس کرم
اولدقده وسکرنهـایتن بولدقده امیرلك واسـیرلك یقینی برطرف اولوب جمله سی
یکرنك اولور وفقرایله غنی برابراولور ودردشاد یلکله صلح قیلور ﴿ مثنوی ﴾
چونکه کردند آشـتی شادی ودرد *مطربانرا ترك مایـدار کرد) چونکه سرور
ودردبری برلریله صلح ایلدیلر مطربلری بزم ترکز بیدار ایلدی یعـنی چونکم مرتبهٔ
سکرده شادی وراحت والم ونقم ونعم بری برلریله صلح قیلدیلر وتفرقه وتضـاد
کیدوب احوال متضـاده برطرف اولدیلر بزم ذکر ایلدیکمز امـیرترك مطربلری
ایقاظ ایلدی وانلره ای مطربلر تغنی وترنم ایلك وبکایا بربیت ویابرغزل سرآغاز ایدك
دیو سـویلدی ﴿ مثنوی ﴾ مطرب آغازید بیتی خوابنـاك *کهانانی الکأس
یامن لاارالك) مطرب برخوابناك بیته باشلدی بویله دیو که ای شول کسه که بن سنی
کورمزم بکا برکأس انانه ایله کأس شرابله طلواولان قدحه دیرلر بعض نسخه ده
خوابناك یرینه سوزناك واقع اولمشـدر اماصحیح اولان نسخه لرده خوابنـاکدر
ومحله انسـب اولان هم بودر بو بیتك خوابناك اولمسی مطربك سـاقیٔ حقیقی بی
کورمسی وآنی کندیدن بعید صانوب اکاندا قیلمسی ملابسه سبله اولور ومن دن
مراد حضرت حق وسـاقیٔ مطلق اولور یعنی چونکم شـارب خمر اولان ترك
مخمور مطربدن برمعنیدار قوله سرآغاز ایتمکی طلب قیلدی مطرب برمشعر خواب
غفلت وموهم بعد ومفارقت اولان بیتی ایرلامغه وسرود ایلمکه باشلدی ودیدی که
ای شول ساقیٔ حقیقیکه بن سنی کورمزم بکاشراب مشاهده ومعاینه ایله پراولمش

برکاسه صون تاآنی نوش ایدم وکندمدن کچوب کیدم وسنی سنك نورکله مشاهده ایدم ﴿ مثنوی ﴾ انت وجهی لاعجب ان لم اراه *غایة القرب حجاب الاشتباه) سن بنم وجهم سن اکربن اول وجهمی کورمزایسم عجب دکلدرزیرا غایة قرب حجاب اشتباهدر وجهدن مراد بونده حقیقتدرکه وجه الشیٔ حقیقته دیمکله ودخی حقیقة الشیٔ وجهه دیمکله تعبیر وتفسیر ایدرلر نته کم کل شیٔ هالك الاوجهه آیتنده وجهه ده اولان ضمیرشیئه راجعدر دین محققلر کل شیٔ هالك الاوجهه ای الاحقیقة الشیٔ دیمکله تفسیر ایلمشلردر پس حقیقة الحقایق اصل حق تعالی حضرتلریدراویله اولیحق اکانت وجهی وانت حقیقتی دیو خطاب ایلمك جائز اولور پس بواعتبار اوزره اول مطرب جناب عزته وساقیٔ حقیقته بوکونه خطاب ایدوب دیدیکه ای محبوب حقیقی وای ساقیٔ باقی سن بنم حقیقتم سن بن اول حقیقتم حقیقتنی بکاغایت قربی اولدیغندن اوتری کورمز ایسم عجب دکلدرکه غایت قرب اشتباه والتباسدن اولان بحابدرکه حق تعالینك کمال ظهوری خفاسنه سبب اولوب انك شهود ومشاهدهسنه غایت ظهوری نقاب اولمشدر وکذلك انسانه زیاده قربی شبهات وشکوك نوعندن انك معناسنه برحجاب اولمشدر (وهو معکم ایمانکنتم) دیمش ایکن ودخی (واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه) بیورمش ایکن ودخی (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) دیوتحقیق قیلمش ایکن بزبوآیتلرك معناسندن وسرندن غافل اولوب واول حضرتك بزه غایت قربنی یله میوب بلکه بزم ذاتمز وحقیقتمزی اندن جداوآنی بزدن بعید ظن ایلیوب بوظن وشبهه بزه عین حجاب اولمش وبزم عینمزانك معاینه سندن اعمی قالمشدروشیخ حضرتلری بیوردقلری رباعی بومضمونه خوش دلالت وشهادت قیلمشدر (رباعی) توهمت قدما ان لیلی تبرقعت *وان لثا مابیننا یمنع اللثما * فلاحت فلا والله ماثم مانع *سوی ان طرفی کان عن حسنها اعمی ﴿ مثنوی ﴾ انت عقلی لاعجب ان لم ارك *من وفور الالتباس المشتبك) سن بنم عقلم سن اکربن سنی کورمز ایسم عجب دکلدرمشتبك اولان التباسك وفورندن اوتری شبك قرشدرمق خلط کبی وتداخل معناسنه درنته کم تشبیك الاصابع دیرلر تخلیط وتداخل معناسنی ویررلر مشتبك مختلط معناسنه اولور انت عقلی دیمك انت متجلی فی عقلی دیمك تقدیرنده اولور وعقل حق تعالینك نوری وعقلده اولان تدبیری فی الحقیقه حق تعالینك تدبیری اولدیغی اعتبارله حق تعالیيه انت عقلی دیمك جائز اولورکه خالق عقل وعقلده متجلی ومدبر همان اولدر وعقل انك ارادتی اولمنجه برتدبیره قادر اوله مزوتقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه ای خالق عقل اولان لطیف پادشاه سن بنم معقولسن وباخود عقلمده متجلی ومدبرسن بن سنی اکرمختلط اولان التباس واشتباکك وفرت وکثرتندن

اوتری کورمز سم التبه عجیب وغریب دکلدرز برا انسانك وجه عقلی مختلط اولان التباسدن وبری برینه تداخل قیلان اشتباك واشتباهدن اوتری کورمز پس اوهام مشتبکه وخواطر مشتبهه بر ره جمع اولسه وبری برینه تداخل قیلسه صورت عقلده متجلی اولانی وتدبیر قیلانی وحیلی وریدندن اقرب اولان وجه حقیقی انسان کورمك عجیب وغریب اولمز ﴿ مثنوی ﴾ جئت اقرب انت من حبل الورید * کم اقل یاایتداء للبعید) سن بکا حبل وریدمدن اقرب کلدك نیچه بر یادیم یاحرفی بعیدایچون ندادر بو بیت سورهٔ قافده اولان بو آیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ماتوسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید) یعنی تحقیقا بز خلق ایلدك انسانی وبز بیلورز اول شیئیکه انك نفسی انی وسوسه ایلروسوسه صوت خفی یه دیرلر وبز انسانه بو ین طمرندن اقرب ومعنای بیت بو یله دیمك اولورکه ای ساقیٔ باقی وای بنده لرنی همیشه حافظ وواقی سن بکا بو ینم طمرندن قریب تروبنم ذاتمدن بکا زیکتر کلدك بن نیچه بر یاالهی وای پادشاهلر پادشاهی دیو یاحرفیله ندا ایلرم یاحرفی خود اکثر بعید ایچوندر یاحرف ندادر قریبه واوسطه وبعیده انکله ندا اولنور اکثر بعیده ندا اولندیغیچون یاتداء للبعید دیمشلردر یاخود یاحرفیله ندا اولنمغه رمنادی وبردخی منادا اقتضاایلر بر کسه حق تعالی یی کندی یه قریب صانوب ولیکن کندیسنی اندن غیری وجدا بیلوب یاالله دیسه اکرچه کندی زعمنده قریبه ندا ایلرسه ده فی الحقیقه بنه بعیده ندا ایلمش اولورز یرا منادی ایله منادا مغایرت اثنینیتی اقتضا قیلور واثنینیت ایسه مخل توحیداولور پس حضرت حق کندیدن غیری وجدا بیلن واکا واعتبارله یاالله دیوندا قیلان کسه فی الحقیقه اهل توحید اولمزلنه کم اهل توحید اولان مشایخك التوحید اسقاط الاضافات بیوردقلری بو معنایه دلیل اولور وابن فارض حضرتلرینك بو بیت شریفی هم بو مضمونی تأیید قیلور * بیت * وقد رفعت تاء التخاطب بیننا * وفی رفعها عن فرقة الفرق رفعتی ﴿ مثنوی ﴾ بل اغا لطهم انادی فی القفار * کی اتم من معی ممن اغار) بلکه بن بونلره مغالطه ایلرم قفارده ندا ایلکله تاکم بنله بیله اولان منی بن اغاره ایلین کسه دن کتم ایلیه یم بل اضمراب ایچوندر اغاط مفاعله بابندن نفس متکلمدر ضمیر حضرت حقدن بعید اولان ناسه راجعدر قفار کسر قافله خالی اولان ارضه و بیابانه دیرلر کی حروف ناصبه دندر اتم تفعیل بابندن نفس متکلمدر جعل معناسنی متضمندر اغار فتح همزه ایله غار یغاردن بروزن خاف یخاف نفس متکلم اولمقده جائزدر غیرتدن نتیه کم غار الرجل علی اهله یغار غیرا وغیرة وغارا دیرلر کسه اهلی اوزره غیرت ایلسه فتح همزه ایله اغار یغیردن فعل ماضی اولمقده جائزدر ومصرع اول جملهٔ مستأنفه اولوب سؤال مقدره

﴿ جواب ﴾

جواب اولور کاش برسائل دیر که یابعید ایچوندر بن آنی شمدنسکره اسانده کتورمزم
دیمك معناسنی اشعار ایلدك حال بوکه سن ندا ایلرسن وحق تعالی بی کندوکدن بعید
منزله سنه قویوب یالله دیوسویلرسن دیرجواب بیوررلر بلکه بن بویله دیمکله
بوناسی غلطه یاغورم و بوخلقه اظهارغلط ایدرم اگر سن بوناسه نیچه اظهار
غلط ایدرسن و بونلری نه حیثیتدن غلطه یاغورسن دیر ایسه بن صحرا
وبیابانلرده چاغروب یالله دیو ندا ایلرم تاکم بنمله اولان محبوبی شول کسه دنکه بن
اکاغیرت ایلرم تاکیم قیلم اگرچه انك بصر بصیرتی بنمله اولان محبوبی کورمز
ولیکن بن کمال غیرتمدن انی اول اعمی دلدن یواسلو بله ستر و پنهان ایلرم واگر
اغار فتح همزه ایله افعال بابندن فعل ماضی اوقنورسه معنی بویله دیمك اولورکه
بلکه بن قفارده ندا ایتمکله بوحقدن غافل اولان ناسه اظهار غلط ایدرم تاکم
بنمله اولان محبوبی شول کسه که غارت قیلیجی ویغما ایدیجی بیکانه ونامحرمدر
اندن کیم قیلم اگرچه انك بصر بصیرتی اول بنمله اولان حضرت محبوبه یی کور
مز ایسه ده بنمله بیله اولان حقیقت محبوبه یی وحضرت معشوقه یی بنم اکاکمال
غیرتمدن کندیسنی نامحرم اولان کوردللردن سترو پنهان ایلرم حال بوکه اول
کوردل انی کورمکه وانك جمال باکمالنه نظرایرکورمکه قادر دکلدر نته کم حضرت
عائشهٔ صدیقه یاعمانك قپودن ایچروکادیکنی کوردکده فی الحال استتار واحتجاب
قیلدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اکا بیجون استتار واختفا ایلرسن
بوخود یاعمادر کوزلری سنی کورمز دیوسؤال ایلدکده حضرت عائشه حضرت
پیغمبر علیه السلامه اول بنی کورمزایسه بن انی کورورم وسنك بکاکمال غیرتکی
پیلورم دیوجواب ویردیکی بوسرخ شریف معلومك اولور ونتیجه ومقصودنه
ایدوکی هم عن قریب ظهوره کلورانشاءالله تعالی

﴿ درآمدن ضریر درخانهٔ مصطفی علیه السلام وکریختن عائشه ﴾
﴿ رضی الله عنها از پیش ضریر وگفتن رسول که چه می کریزی ﴾
﴿ اورا نمی بیند وجواب دادن عائشه رسول الله صلی الله علیه وسلم را ﴾

بوسرخ شریف وبیان لطیف ضریرك کلمسیدر حضرت مصطفی صلی الله علیه
وسلمك سعادتخانه سنه وحضرت عائشهٔ صدیقه نك رضی الله عنها اول ضریرك
اوکندن فرار ایلمسیدر وحضرت رسول علیه الصلوة والسلامك حضرت عائشه یه
دیمسیدر که اول ضریردن نه فرار سن اول ضریرسنی کورمز وحضرت عائشه نك
رسول اللهه جواب ویرمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ اندرآمد پیش پیغمبر ضریر *
کای نوا بخش تنور هر خمیر * ای تو میرآب ومن مستسقیم * مستغاث المستغاث

ای ساقیم) پیغمبر علیه السلامك حضور شریفلرینه برضر پرکلدی ودیدیکه
ای هرخیرك تنورنه نوا بخش اولان رسول نوابونده نصیب وقدرت معناسنه در
خمیردن مراد مایه تنوردن مراد آنش شوقله کرم اولان طالبك وجودی اولور
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول اعمی حضرت مصطفی یه دیدی ای هر
مایه‌لك تنوری مثابه‌سنده اولان طالب پرحرارته نصیب وقدرت بخش ایلین
نبی عالی جناب ای رسول خداسن فی المثل برآب و بن مستسقیم المستغاث المستغاث ای بنم
ساقیم یعنی ای رسول خداسن آب حیات معنانك امیر ومالکیسن و بن مستسقیم
مستسقی اولان آبه طو یمیوب همیشه عطشان اولدیغی کبی بن دریای معانیدن
جریان ایلین ینابیع کلمك طالب وعطشانیم ای بکا ساقی اولان سندن مدد سندن
مدد بوتشنه یی اول آب حیات معنویدن ریان ایله و بکا شفای صدر و پرچك علمدن
سویله دیدی ضریردن مراد عبدالله بن ام مکتوم اولسه دخی محتملدرکه بعض
زمانده کاوب وخانهٔ رسوله داخل اولوب (علمنی مما علمك الله) دیو اول منبع آب حیات
معنویدن علم طلبی اولوردی واندن بعض پیلمدیکی سؤال قیلوردی

﴿ مثنوی ﴾ چون درآمد آن ضریر ازدرشتاب * عائشه بکریخت بهر احتجاب *
زانکه واقف بود آن خاتون پاك * ازغیوریٔ رسول رشکناك) چونکم اول اعمی
حضرت رسول علیه الصلاة والسلامك سعادتخانه‌لرینك قپوسندن ایچروسرعتله
کلدی عائشه رضی الله عنها حضرتلری احتجاب واستتار ایلمکدن اوتری فرار ایتدی
وبرحجابك و پرده‌نك اردنه کتدی انکچون که اول خاتون پاك رشکناك اولان
وغیرت حضرت حقله اتصال قیلان رسول علیه السلامك غیور اغندن واقف
ایدی یعنی اول خاتون عفت مشحون حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك
بغایت غیور اولدیغنی بیلور ایدی انکچون اول اعمادن اختفا واستتار ایلدی

﴿ مثنوی ﴾ هرکه زیباتر بود رشکش فزون * زآنکه رشك ازناز خیزد
یابنون) هرکمکه زیباتردرانك رشکی فزون اولور زیراکه ای اوغلار رشك نازدن
حاصل اولور بنون ابنك جمیدر یعنی هرشول کسه که زیاده زیبا و بغایت دلربا اوله
انك رشك وغیرتی غیریلردن فزون واکثر اولور زیرا ای بنم معنوی اولان اولادم
رشك وغیرت کمال نازدن حاصل اولور وظهوره کلور چونکم حضرت حبیب
اکرم صلی الله علیه وسلم جمله‌دن زیبا وغیریلردن زیاده برمحبوب ودلربا ایدی
انك رشك وغیرتی هم غیریلردن زیاده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ کنده پیران شوی را
قاد هند * چونکه اززشتی و پیری آکهند) نتکم قوقش قاریلرارلرینه
قاویرلر چونکم زشتلکندن آکاهلردر قاعر بجه ضره دیدکاریدر یعنی شول
عورنه دیرلرکه برارك اولکی خاتونك اوزرینه واره اول صکره وارن خاتونه

﴿ قومه ﴾

قومه دیرلر چونکم فوقش قاریلر کندیلرك قوجه قاری اولرلر بن وزشت اولوب ملاحت وحسن واطافتدن دورقالدقلرندن آکاه وخبردار اولهلر کندیلرده رشك وغیرت قالیوب ارلرنی اولمکه واوزرلرینه برغیری خانون آلمغه رضا ویررلر واولندررلر انلرك بی رشك وبی غیرت اولمری بی لطافت و بی ملاحت اولدقلرندن وکندیلرك دخی بی جمال و بی ملاحت اولدیغنی بیلدکلرندن ظهوره کلور

﴿ مثنوی ﴾ چون جمال احمدی در هردو کون * کی بدست ای فریزدانیش عون * نازهای هردو کون اورارسد * غیرت آن خورشید صدتورارسد) حضرت احمده منسوب اولان جمال کبی هرایکی کونده قیچن اولمشدرای کمسه فریزدانی اکاعوندر هر ایکی کونك نازلری اکایر یشور غیرت اول یوزقات اولان خورشیده یتشور یعنی هرایکی عالمده بوصورت ومعنی ودنیا وآخرت جهاننده حضرت احمده منسوب اولان ملاحت واطافت وکمال کبی قیچن اولمشدرای فریزدانی وعون ربانی اکامعین وناصر اولان کمسه یاخود معنی آنك جمالی کبی هرایکی عالمده برجمال قیچن اولمشدرای شول کمسه که فریزدانی اکامعین وناصردر هرایکی کونه ناز وتفاخر ایلمك اکالایق اولورپس غیرت دخی اول یوزقات آفتاب انور کبی اولان سراج منیره لایق اولورکه انك مثل ونظیری عالمه نه کامش ونه کلهجکدر

﴿ مثنوی ﴾ که درافکندم بکیوان کوی را * درکشیدای اختران هی روی را * درشعاع بی نظیرم لاشوید * ورنه پیش نور من رسواشوید) واول آفتاب معنوی بویله دیرکه بن کیوانه کوی براقدم ای اخترلر زنهار یوزکزی پردهٔ خفایه چکیکزبنم بی نظیر اولان شعاعمده لا اولیکز یوخسه بنم نورم اوکنده رسوای اولیکز اخترلردن مراد بونده شول عاقللر اولورکه نور عقلله ظلمت جهل وغفلتی وتاریکیٔ حماقت وسفاهتی ازاله ایدرلر پس اول خورشید معنوی ونور الهینك لسان حالی کندی عصر شریفنده اولان عقلایه بلکه عصر شریفنده نصکره کلوب انك شرعنه تابع اولین اهل نهایه هم بویله دیرکه بن شول خورشید الهی ام که چرخ سابع اوزره اولان کیوانه کوی کفت وکویی صالدم ونورمی عالمه طولدروب زمین وآسمانی روشن قیلدم ای اخترلر مانندی اولان عقلا وای مصابیح ارضه کلان اهل نهی یوزلریکزی وکوزلریکزی پردهٔ خفایه چکیکزودورمده هر بریکز باشقه باشقه یوزکوسترمیوب مغلوب ومختفی اولیکزبن خورشید منیرك بی نظیر اولان شعاعنده محو ونا پیدا اولیکز والا بنم نور لامعم وشعاع ساطعم اوکنده رسوای اولورسکز واخترلر کبی بی نور وبی پرتو قالورسکز ﴿ مثنوی ﴾ ازکرم من هر شبی غائب شوم * کی روم الا نمایم که روم * تاشمابی من شبی خفاش وار * پرزنان پرید کرداین مطار) کرمدن بن هر کیجه غائب اولورم قیچن کیدرم کتمزم

الاكوسترم كه كيدرم تاكم سز بلسز بركيمه خفاش كبي پراورارق بوطارك
اطرافنده اوچكز هرشبدن مراد هر بشر يله منصف ومختفي اولدقلري وقت
اولور كه حكمت الهي بونك اوزرينه در كه هر كيمه كه آفتاب غارب اوله واختفاقيله
نجوم وكواكب رونما اولور وكندي خاصيتلرني هر بري اظهار قيلور اندنصكره
يئه آفتاب طلوع ايدوب عالمي منور قيلسدقده نجوم وكواكب مختفي اولور پس
آفتاب معنوي اولان نور احمدي بويله در هر باركه كمال كرمندن اول خورشيد
الهي يه شب بشريت غلبه ايدوب حجاب بشريله غائب ومختفي اولسه اندن
بالكليه غارب وغائب اولمق لازم كلز بلكه لحكمة ولمصلحة كاه كاه استتار واختفا
ايلمك هم اول حضرتك شانندن ايدي تاكم مانند نجوم اولان عقلا واغنيا هم
كندي عقللرينك خاصيتلرني وقدرتلرينى كوسترملر نتهكم بومعنايه تنبيه واشارت
ايدوب بو بيتلري اول حضرتك لسان شريفندن ترجمان اولوب تعبير بيورلر
ديرلركه اى مانند نجوم وكواكب اولان عقلا واغنيا كندي كرمندن هرشب
بشريت غالب اولدقده غائب ومختفي اولوب كندي نورمي ومعجزاتمي لحكمة
ولمصلحة پنهان ايلرم بن في الحقيقه عدم جانبندن كيدم يعني بالكليه غائب اولوب
كتمزم الاين كندمي عالم غيبه كيدرم انكچونكه تاسزاى عقلا واغنيا
بنم نورم وقدرتمسزشب پرملركبي بودنيا كيمه سنده بومحل طيران اولان زمينك
اطرافنده پرزنان اوچه سز وبوعالمده كندي پروبالكزودواتومالكزه مغروراولوب

برقاج كون خوش كچه سز ﴿مثنوى﴾ همچوطاوسان پرى عرضه كنيد * بازمست
وسركش ومعجب شويد * بنكريدآن پاى خودرا زشت ساز * همچوچارق كوبود شمع
ايازطاوسلركبي برپرى خلقه عرضه ايليكزكبر ومست وسركش ومعجب اوليكزاول
كندي زشت ساز اولان پايكزه نظرايليكز شول چارق كبي كه اول ايازك شمعي ايدي
يعني اول حضرتك لسان شريفي عقلنه ودواتومالنه مغرور اولان كمسه لره
بويله ديركه اى عقلنه ومالنه مغرور اولان عقلا واغنيا طاوسلرى بوناسه عقلكز
ومالكزپرنى عرضه ايليكز وبزم قوت عقليه وزينت ماليه مزى كوريكز ديوسويليكز
انلره بوكونه عرض نيت ايلدكده نصكره كبر وكندي عقلكزه ومالكزه مغرور
اولوب انكله مست وسركش ومعجب اوليكز ونورحقله مستضي ومستنير اولمقدن
خفافيش كبي نفرت قيليكز اكرچه زينت ظاهره كزه ودواتباهره كزه مغرور اولورسز
اماكندينكز قبيح دوزناو وخبيث وصفاو پايكز مشابه سنده اولان پايه كزه نظر
ايليكز شوئ چارق كبي كه ابتداى حالده اول ايازك اياغنده ايدي سلطان محمودك
دركاهنه كلدكده آنى آياغندن چقاروب شمع كبي اوكنه قودي وهميشه اكانظر
قيلوب كندينك عارضي اولان زينتنه مغرور اولمزدي واولكي حالني بيلوب مال

وثروت سبیله کندی حد ندن تجاوز قیلازدی ﴿ مثنوی ﴾ رونمایم صبح بهر کو
شمال * تانکر دیدازمنی زاهل شمال * ترك آن کن که درازست این سخن * نهی کردست
ازدرازی امر کن) صبح وقتی سزه کوشمالدن اوتری یوز کوسترم تاکم بنلکدن
اهل شمال اولیه سزیعنی صبح روحانیه مك ظهوری وقتی ای عقلا سزه تأدیب وکوشمال
ایلکدن اوتری وجه منبر می کوسترم تاکم کبر وانانیتدن اهل شمالدن اولیه سزاهل
شمالدن مراد اهل دوزخدر یعنی سزده نور حقیقتی وضیاء روحانیتی کاه کاه
کوسترد یکم ائدن اوتر یدر که تاکم کندی حد کزی بیله سز وعقلکزده مالکزه مغرور
وانانیت سبیله اهل دوزخ مرتبه سن بولیه سز اول ذکر ایلدیکمز معارفی ای مولانا
ترك ایله بوسوز اوزوندر امر کن اولان پادشاهدر ازالقدن نهی ایلمشدر بو بیت
تجرید قاعده سی اوزره کندی نفس شریفلرینه خطاب ایتمك اوزره دینلمشدر
پوررلر که ای مولانا اول نبی مجتبانك مدح وثناسی خصوصنده دیدیکم سوزی
ترك ایله بوسوزفتی اوزوندر امر ایدیجی اولان سلطان تطویل کلام ایلکدن نهی
قیلمشدر امر کن وصف ترکیبدر امر ایدیجی معناسنه مراداندن حضرت رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم اولق فهمه اقرب کورینور

﴿ امتحان کردن مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم عائشه رارضی الله عنها که ﴾
﴿ چه پنهان میشوی پنهان مشو که اعمی ترانمی بیند تابدید آید که عائشه ﴾
﴿ ازضمیر مصطفی علیه السلام واقف هست یاخود مقلد کفت ظاهرست ﴾

بوسرخ شریف حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمك حضرت عائشهٔ
صدیقه بی امتحان ایلمسیدر بویله که نه پنهان اولورسن پنهان اولمه زیرا اعمی سنی
کورمز امتحاندن مرادنه ایدوکنی بیان ایلمکه شروع ایلیوب پوررلرتا ظاهر کلمه که
حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها حضرت مصطفی صلی الله تعالی علیه
وسلمك ضمیر منیرندن واقف وخبردار میدر یاخود ظاهر کلامك مقلدیمیدر
﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبر برای امتحان * اونمی بیند تراکم شونهان * کرداشارت
عائشه بادستها * اونه بیندمن همی بینم ورا) حضرت پیغمبر علیه السلام امتحاندن
اوتری عائشه حضرتلرینه دیدی اول ضریرسنی کورمز آزنهان اول یعنی
کندکی اندن نهان ایدوب کزمله دیدی حضرت عائشه رضی الله عنها اللریله
اشارت ایتدی اول بنی کورمز سه بن انی کورورم یعنی اللرینك اشارتندن اوبنی کورمز
ایسه بن انی کورورم دیمك معناسنی ایهام وافهام ایلدی بوخصلت اول حضرت
مقدسه نك زیاده صفته وکمال ادبنه دلالت ایلر که کندینك آوازنی دخی اندن اخفا
ایلمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ غیرت عقلست برخوبی روح * پرزتشبیهات وتمثیل

اين نصوح) روح قدسينك خوبلغى اوزره غيرت عقلدر بونصوحك تمثيل
وتشبيهاتدن پراولمسى نصوح مبالغه ايله نصح ايدبجى ديمكدر ونصوحدن
مراد حضرت مولانانك قدس سره وجود لطيفلرى ومثنوى شريفلرى دخى
اولمق جائزدر كه وجود لطيفلرى اولسون وبو كتاب شريفلرى اولسون مبالغه ايله
نصح ايدبجى اولدقلرى روشن وظاهردر وبو كتاب شريف تشبيهات وتمثيلاتله
مملودر وكنايات واشاراتله طلودر مقصود اولان معنى بونده بلاتمثيل ولا كناية
حقيقت اوزره سويلنمش ومكشوف وبرهنه تعبير اولنمشدر بلكه يابرحكايه
ضمنده و ياخود بركونه كنايت و برنوع اشارتله تعبير وتقرير اولنمشدر كه اول
اشارتدن اول معنى منفهم اولور نتهكم حضرت عائشهٔ صديقه نك نطقله ضربنى
كورمز ايسه بن انى كورم ديوسويلمبوب لكن بلانطق اللريله اشارت ايدوب
انك اللرينك اشارتندن بومعنى منفهم اولدى اماعمى اولان بواشارتدن منفهم
اولان معنايى دخى اشارتى كوره مدى و بيله مدى وحضرت عائشه نك بومعنايى
نطقله تعبير ايتمبوب اشارتله تفهيم ايلمسى حضرت رسول اكرمك انك اوزرينه
كمال غيرتنى بيلديكندن اوترى ايدى كذلك ولى كاملك عقلى حضرت محمد كبى وانك
روحى حضرت عائشه كبيدر حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم حضرت
عائشه نك خو بلغى اوزره نه وجهله غيرت ايلديلر ايسه وحضرت عائشه انك غيرتنى
بيلوب نه كونه اشارت قيلديلر ايسه عقل دخى روحك خوبلغى اوزره بويله غيرت
ايلروروح كنديتك مرادنى سويلك ايسته سه كوردل اولنلرك استماعندن حذر
ايدوب اول مراد ومعنايى صراحة نطقه كتور ميوب بلكه يانشبيه وكنايت
و ياخود تمثيل واشارتله انى سويلر وعارف اولنلرروحك مراد ومقصودى اول
اشارتدن نه ايدوكنى فهم ايلراما اعمى اولنلر اشارات وكناياتى كوره ميوب مراد
ومقصودنه ايدوكندن غافل قالورلر ﴿ مثنوى ﴾ باچنين پنهانئ كين روح
راست *عقل بروى اين چنين رشكين چراست) بونك كبى برپنهانلقله كه روح
ايچون واردرعقل انك اوزرينه بونك كبى نيچون رشكين در يعنى روح قدسى
برخزينهٔ پنهان وخفى ايكن باخصوص كه انك جمال باكمالى اعمى دللردن مستور
و پنهان ايكن عقلك انك اوزرينه زياده غيرت چكديكندن انك محتجب ومختفى
اولديغنى استر ﴿ مثنوى ﴾ ازكه پنهان مى كنى اى رشك خو *آنكه پوشيدست
نورش روى او) اى رشك خويلو كيمدن پنهان ايلرسن انى كه انك نورى انك
روبنى اورنمشدر يعنى اى رشك خواولان عقل كيمدن كيزلرسن ونه كونه كسه لردن
پنهان ومختفى ايلرسن شول روح اعظمى كه انك نورى انك وجهنى ستر ايلمشدر وخفاسى كمال
ظهورندندر نتهكم اول روح اعظمك مرآت وجودنده رونما اولان وتجلى قيلان آفتاب

حقیقتك صفاسنه سبب كمال ظهوری وانك روی شریفنه حجاب انك نور یدر
﴿ مثنوی ﴾ می رودبی روی پوش این آفتاب *فرط نوراوست رویش رانقاب
*ازکه پنهان میکنی ای رشکور *کآفتاب ازوی نمی بیندائر) بوآفتاب معنوی
بی روی پوش کیدر انك بوزینه نقاب انك فرط نور یدر ای رشکور کیمدن پنهان
ایلرسن که آفتاب اندن براثر کورمز یعنی بوآفتاب حقیقی بی حجاب و بی نقاب کیدر
وجله یه بی روی پوش تجلی ایدرانك روینه نقاب انك افراط نوری وانك پنهان
اولمسنه سبب کمال ظهور یدر ای رشکلو وغیرتلو اولان عقل کیمدن سترواخفا
ایلرسن که بوآفتاب عالمتاب اول آفتاب معنویدن اثرکورمز یعنی بوآفتاب حقیقی
بی حجاب و بی نقاب کیدر وجله یه بی روی پوش تجلی ایدرانك روینه نقاب انك
افراط نوری وانك پنهان اولمسنه سبب کمال ظهوریدر ای رشکلو وغیرتلو اولان
وانك جمال شمر یفی نه مرتبه اظهرو انوراید وکنی بیلز ﴿ مثنوی ﴾ رشك
ازآن افزونترست اندرتنم *کزحودش خواهم که هم پنهان کنم *زآنش رشك
کران آهنك من* بادوچشم وگوش خود درجنك من)رشك بنم تنم ایچنده اندن
افزونتردر که انی استرمکه کندمدن هم پنهان ایلیم بنم کران آهنك اولان آنش
رشکمدن کندی ایکی کوزم وایکی قولغمله بن جنکدهیم یعنی رشك وغیرت ایچره
بنم تنم اندن زیاده رکدر که اول آفتاب وحدت ومحبوب حقیقی بی استرمکه کندی
نفسمدن هم ستر و پنهان ایلیم ونفسمه هیهات سن اول محبوبله نیچه آشنااولورسن سن
آنکله آشنااولمزسن دیوسویلیم بنم ثقیل قصداووقوی عزیمتلو اولان زیاده رشکمدن
کندی ایکی کوزمله جنکده یم که سن اول محبوب حقیقی بی مشاهده ایلرسن
دیوکذلك ایکی قولغمله دخی جنکدهیم بویله دیوکه ای بنم ایکی کوشیم سز اول
محبوبك کلامنی استماع ایلرسز کوزلرم وجمله عضولرم قولغمه اول حضرتك
کلامنی استماع ایلدیکی وقتنه اولیدی بزجمله سرتاپا کوش اولیدق واول حضرتك
کلام حیاتبخشنی کوش قیلیدق دیورشك ایدرلر نته کم ابن فارض حضرتلری
دخی بومعنایه مناسب بیوررلر* بیت * فیغبط طرفی مسمعی عند ذکرها *وتحسدها
افنته منی بقیة * اغارعلیها ان اهیم بحسها * واعرف مقداری فانك غیرتی
﴿ مثوی ﴾ چون چنین رشکیستست ای جان ودل *پس دهان پربندو گفتن را
بهل) چونکم ای جان ودل سنك بونجلین برعظیم رشك وغیرتك واردرپس
اغزکی اول محبوبك کلامنی سویلمکدن باغه وسویلکی ترك ایله ﴿ مثنوی ﴾
ترسم ارخامش کنم آن آفتاب *ازسوی دیکر بدراند حجاب *درخموشی گفت ما اظهر
شود * کدزمنع آن میل افزونتر شود) اکر بن خاموش اولم قورقرم که اول آفتاب
آخر جانبدن حجابی برتر خموش اولمقده بزم گفتن اظهر اولور که منعدن اول میل

افزونتر اولور یعنی دهائمی اول آفتاب معنویدك قربنی سویلمکدن باغلمغه وانك بنده
اولان تجلیسنی تکلم ایلمکدن سکوت ایلمکه قورقرم زیرا اول آفتاب معنوی اکربن
سکوت ایلرسم برآخر جانبدن حجاب ونقابی چاك ایدوب پیدا اولمکله لامع وظاهر
اولور وبنم قیل وقالمسز اول بنم مطلع وجودمدن آشکارا قیلور بزم اول حقیقی
اولان آفتابه متعلق کفت وکویمز خموش اولمقده دخی اظهر اولور واکا متعلق
اولان قیل وقالی ترك ایدوب سکوت قیلمقده لسان حال بزم باطنمزك اسرارنی دخی
زیاده انطاق واظهار قیلور زیرا اول آفتابی ظهوردن منع ایلمك انك ظهوره
میلی دخی زیادهرك اولور وهر بارکه صمت وسکوتله انك طلوع وظهورنه پرده
قیله سن اول طلوع وظهوره دخی زیاده مائل اولور وکندیسنی دخی اظهروابین
واشهر قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کربغرد بحرغرش کف شود * جوش احیبت
بان اعرف شود) اکر بحر غره ایلیه انك غره سی کف اولورانك جوشی احیبت
ان اعرف اولور غره اکرمق ونعره اورمق معناسنه در لکن بونده جوش وخروش
ایتمك معناسنه استعاره اولنمشدر واستعارهٔ مکنیه طریقی اوزره بحرهم ارسلانه
تشبیه قیلنمشدر وفی الحقیقه دریاجوش ایلیوب نعره اورسه انك جوشندن کفلر
وحبابلر حاصل اولور کأنه آنك جوشی احبیت ان اعرف قولنك مفهومنی
ادا قیلور کذلك باطن اولیاده اولان بحر معنوی غره ایدوب جوش وخروش
ایلسه انك جوش وخروشندن نیجه وجد وحالت وکشف وکرامت وبونلر
امثالی اولان بعض صفت وخصلت ظهوره کلور که اول دریای معنویدك بونلر
کفلری وموجلری کبی اولور اول بحر معنویدك جوش ایلمسی احبیت ان اعرف
سرنی ومعناسنی اشعار واعلام قیلور که هراولینك ذاتندن ظهوره کلان وجد
وحالات وکشف وکرامت باطنده اولان بحر معنویدك تلاطم وتقاضیسندن حاصل
اولور وانك اول یوزدن بیلنمکه میل ومحبت قیلدیغندن ظهوره کلور نسه کم بحر
وحدت ودریای حقیقت غیب هویتده (کان الله ولم یکن معه شیء) حدیثنك مفهومی
اوزره انکله برشی یوق ایکن ودخی اول برشیئك معلوم ومعروفی دکل ایکن کیرو
مخفیلك مرتبه سندن ظهوره کلوب بیلنمکه میل ومحبت ایلدی نته کم (کنت کنزا مخفیا
فاحببت ان اعرف فخلقت الخلق لان اعرف) دیو بوحدیث قدسی بی سو یلدی
وجلا واستجلا اقتضا ایدوب بوقدر اسما وصفات وآثار وافعال وکمالاته ظهور
ایلدی بوعموم اوزره اولان ظهوردنصکره هرعصرده کندینك دوستلری خاص
بنده لری وجودندن دخی انواع اوصاف واسرار وعلوم وآثار ایله ظهور
ایلیوب بیلندی وکشف نقاب ایدوب اهل دله عیان اولندی ﴿ مثنوی ﴾ حرف
کفتن بستن آن روز نیست * عین اظهار سخن پوشیده نیست) حرف سویلمك

اول برورنی باغلمغلقدر سوزی عین اظهار ایلك انی اورتمكلكدر پوشیدنی اوست
تقدیرنده اولور روزنیده اولان یاوحدت ایچون اولور وروزندن مراد كندیلرینك
وجود شریفی اولور كه آفتاب معنوی اول حضرتك روزنهٔ وجودندن خلق عالمه
پرتوصالمش وضیاكستر اولمشدر بواعتبار اوزره هرولینك وجود شریفی دخی
روزن مثابه سنده اولوب اول آفتاب حقیقی اولیا سنك وجودلری روزنه سندن
بوعالمه طلوع قیلمش و پرتوصالمشدر اما اول آفتاب معنویدن سوز سویلمك فی الحقیقه
اول روزنی باغلمق وسوزده انی اظهار ایلمك معناده انی پوشیده قیلمقدر زیرا بر موحد
اول وحدت مطلقه دن طالبینه سوزسویلسه لابد مغایرتی موهم سوز سویلمكدن
وكندیسنی من وجه غیری عد ایلمكدن خالی اولمز پس عین اظهار ایلمكده انی
ستر ایلمش اولور نته كم بو بیت شریف دخی بو معنایی ایضاح وروشن قیلور بیورلر
كه اول وحدت كونشندن حرف وكلام سویلمك وانك تورندن ومطلعندن بوناسه
بیان ایلمك اول روزنی باغلمق ومن وجه اول آفتاب معنوی بنم روزن وجود مدن
طلوع ایلدی دیمكی ایهام قیلمقدر زیرا عینیله اظهار سخن اول وحدت كونشنی
اورتمكلك وستر ایتمكلكی مقتضی اولور كه اظهار كلام مغایرت شائبه سندن خالی
اولمز نته كم شیخ الاسلام ابوانصار هروی حضرتلرینك بو بیت شریفی بو معنایه
دلالت قیلور كه منازل السائرینك آخرنده بیور مشلردر (بیت) ماوحد الواحد من
واحد * وكل من وحده جاحد) بونك شرحی وبو محله مناسب اولان تحقیقدر

﴿ مثنوی ﴾ بلبلانه نعره زن درروی كل * تا كنی مشغول شان از بوی كل *
تابقل مشغول كرد دكوش شان * سوی روی كل نپردهوش شان) بلبلار كبی
كلك یوزینه نعره اور تا كم اول بلبلاری كلك بویندن مشغول ایلیه سن تا كم اول
بلبلارك كرشی قوله مشغول اوله انلرك هوشی كلك یوزی جانبنه اوجیه كلدن مراد
بوندهٔ جمیع اسمء وصفاتله متصف اولان مسمای الله در و بلبلاردن مراد كندیلرینی
اول حقیقت كلندن جدا بیلان عاشقلر وطالبلردر پس موحد كامل ومظهر
وحدت مطلقه اولان مرشد فاضل چون عاشقان خدایه اول كل معنویدن سوز
سویلمك وسر ومعنی بیان ایلمك ایستسه لر كندیلرینی دخی نوعا اندن جدا اولمش
واكا تعشق قیلمش عاشقلر منزله سنه تنزیل ایلرلر اندنصكره عاشقانه و بلبلانه تكمیل
نفوس طالبین ایچون وتشویق سالكین ایچون شول باطنلرده اولان كل معنویدن
خبر و برلر ومستانه اول حقیقته قار شو نعره اورلر اگرچه انلر من وجه اول
كل معنوی جانبنه ترغیب وتشویق قیلورلر ولكن من وجه انلری اول كلمانه مشغول
ایدوب اول كل معنویدن رایحه سندن انلری اول كلمات طیبه واسطه سیله محجوب
قیلورلر نته كم بو بیتلرله بو معنایه اشارت ایدوب بیورلر ای مولانا عاشق اولان

بلبلار کبی اول باغ در ونکده عیان ونمایان اولان حقیقت کلنه قرشو نعره لر اوره نك عشق وشوقنه متعلق سوزسو یله تاکم اول حقیقت کلنك بلبلار ینی بویندن اکا متعلق اولان کفت وکویه مشغول ایلیه سن که انلرك هنوز دخی انك رایحه سن المغه استعدادلری یوقدر پس اول جانبدن انلره نیچه سوزلر سو یله وسرلر بیان ایله تاکم انلرك کوشی قوله مشغول اوله کلك وجهی جانبنه انلرك عقلی پرواز ایتیه بلکه اول کل حقیقینك نه ایدوکنی بیله لر تاندر بجله آنك رایحه سن آلمغه تحصیل استعداد قبله لر ﴿ مثنوی ﴾

پیش این خورشید کوبس روشنیست * درحقیقت هر دلیلی رهزنیست)
بوخورشیدك اوکنده که اوز باده روشند ر حقیقنده هر بردلیلی بررهزندر یعنی
بوذکر اولنان خورشید حقیقینك حضورنده که اوز باده روشنتر وخورشیدانوردن
اول اظهردر حقیقته نظر اولنسه هر بر دلیل انك معرفتنه رهزندر زیرامستدل
اولان کسه لابددلیلی مدلولدن غیری کورسه کرکدر که پس هرنقدر برکسه
اول آفتاب وحدتك معرفتی واثباتی ایچون بردلیل کتورسه اول دلیل معرفت
مدلوله حجاب اولور ومستدل رهزن اولور برآفتابدر که انك حضورنده غیری یوقدر
پس غیری شیٔ ایله آنی برکسه بیلمك استه سه عینیله بیلمکدر و یاخود برضعیف
چراغله خورشید انوری وصبح اظهری طلب ایلمك کبیدر

﴿ حکایت آن مطرب که در بزم امیر ترك این غزل آغاز ید * کلی یاسوسنی یاسرو ﴾
﴿ یاماهی نمی دانم * از بن آشفتهٔ بی دل چه می خواهی نمی دانم * و بانك ﴾
﴿ برزدن ترك او راکه آن بکو که می دانی وجواب دادن مطرب امیررا ﴾

بوسرخ شریف و بو بیان لطیف اول مطربك حکایه سیدر که امیر ترکلك بزمنده
بوغزلی اوقنه شروع ایدوب کل میسن یاسوسن میسن یاسرو یاماه میسن بیلزم
و بو بی دل آشفته دن نه استرسن بیلزم وترکلك اول مطربه بانك اورمسیدر بو یله
دیو که آنی سو یله که بیلورسن واول مطربك امیره جواب ویرمسیدر ﴿ مثنوی ﴾
مطرب آغاز ید پیش ترك مست * درحجاب نغمه اسرار الست) مطرب ترك مستك
اوکنده نغمه حجابنده اسرار الستی ایرلغه باشلدی عند اهل الذوق والشهود
خوش الحان اولان مطربلرك نغمانتده اولان لذت وحلاوت الست خطابنده اولان
لذتلردن برچا شنیدر فن خوش آواز اولان مطرب ترنم وتغنی ایلسه آنك نغمات
لذیذه سندن اهل وجد اولان کسه لر الست خطابنك لذتنی بولورلر واسرار الستی
انك الحان ونغماتندن فهم قیلورلر بومحله مناسب اولان تحقیق دردنجی دفتر ده
سبب هجرت ابراهیم بن ادهم سرخنده * لیك بد مقصودش از بانك رباب * بیتنك
شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ من ندانم که توماهی
باوشن * من ندانم تاچه میخواهی زمن * من ندانم تاچه خدمت آرمت * تن زنم

یادر عبارت آرمت * این عجب که نیستی ازمن جدا * می ندانم من کجائم تو کجا *
من ندانم که مرا چون میکشی * گاه در برگاه در خون میکشی) بن بیلزم که سن ماه میسن
یاخود صنم میسن بن بیلزم سن بندن نه استرسن ای محبوب حقیقی بن بیلزمکه
سکانه خدمت کتورم بیلزمکه خاموشمی اولم یاسنی عبارته کتورم یعنی بوجله دن
سنك رضای شریفکه موافق اولان قنغی عمل ایدوکنی بیلزم بوعجبدر که بندن
جدا دکلسن نته کم (ونحن اقرب الیه من حبل الورید) بیوردك دخی (وهو
معکم اینما کنتم) دیو خبر ویردك مع هذا بن بیلزمکه سن قنده سن بن قنده بن وسن بنله
هریرده نه جهتدن بیله سن وسن بکا حبل وریدمدن نه کونه اقربسن بن اکا آگاه
اولمزم دیدی بن بیلزم که بنی نیجه چیکرسن گاه پرده وگاه خونده اولدررسن مصرع
ثانیده اولان کشی ضم کافله اوقنسه محله مناسب اولوردی اگرچه مصرع اولده
هم ضم کافله اوقنسه دخی جائز ومصرع ثانیده دخی فتح کافله اوقمق هم جائزدر
و بر بحرك ضدی اولسه ده جائزدر بوتقدیر اوزره معنی بیلزمکه بنی نیجه چکرسن
گاه پرده وگاه بحر خونه چکرسن دیمك اولور کشی ضم کافله اولدیغی اوزره بن بیلزمکه
بنی نیجه اولدررسن گاه خاکده وگاهی بحر خونده اولدوررسن دیمك اولور
اگر برسینه معناسنه اولورسه اندن مراد صدر اعلا اولور وخوندن مراد قهر
وبلا اولور و بوتقدیر اوزره معنی بن بیلزمکه بنی نیجه چکرسن گاه صدر اعلایه
وگاه قهر و بلایه چکرسن وضم کافله اولدیغی اوزره معنی بن بیلزمکه بنی نیجه
اولدررسن گاه صدر اعلاده وگاه قهر وبلاده اولدررسن دیمك اولور
﴿ مثنوی ﴾ همچنین لب درندانم بازکرد * من ندانم من ندانم سازکرد *
چون زحد شدمی ندانم ازشکفت * ترك مارازین حراره دل کرفت) اول مطرب
بواسلوب اوزره لبنی ندانم دیمکه آچدی من ندانم من ندانم دیمکه ترتیب ودوزن
ابتدی چونکم می ندانم دیمك حددن کتدی و بیلزم بیلزم دیمکی مطرب زیاده
چوق ابتدی تعجبدن بزم ذکر ایلدیکمز ترکك بوحرارتدن کوکلی طوتلدی یعنی
طارلدی ومنقبض اولدی ﴿ مثنوی ﴾ برچهیدآن ترك ودبوسی کشید *
تاعلیها برسر مطرب رسید * کرزرا بکرفت سرهنکی بدست * کفت نی مطرب
کشی این دم بدست) اول ترك مست فی الحال صچرادی و بردبوس چکدی تاکم
علیها مطربك باشی اوزره ایرشه علیها بونده شروضرر معناسنه در یعنی ترك
مست مطربك تکراری ندانم دیمسندن متألم اولوب وغضبه کلوب دبوس چکدی
تاکم مطربك باشنه اوره واکا ضرر ایرکوره برچاوش کرزی الیله طوتدی اکادیدی
لایق دکلدر مطرب کشلك بودم بدوقیمجدر عیشمزه نقص ویرمه و بودردمنده
ضرر ایرکورمه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت این تکراری حدومرش * کوفت

طبعم رابکویم من سرش * قلتبا نامی ندانی کدمخور *ورهمی دانی بزن مقصودبر *
آن بکوای کیج کدمی دانایش *می ندانم می ندانم در مکش) امیرترك سرهنکه بوکونه
جواب ویروب دیدیکه انك بو بی حدو بی عدد اولان تکراری مرعدده معناسنه در
بنم طبعمی دوکدی وقلبمه زحمت ویردی بن هم انك باشنی دوکرم واکابویله
دیوسوکرمکه ای قلتبان بیلزایسك هرزه یه یعنی ای دبوث چونکم بر نسنه یی بیلرسن
آنی دیمه واکر بیلورسن آنی مقصود اوزره چال بزن بونده چال معناسنه در مقصود
بر برمقصود تقدیرنده در یعنی اکرسه ویلدیکك سوزدن نه ایدوکنی بیلورسك
سازی مقصود اوزره چال دیدی ای ابله آنی سویله که انی بیلورسك بیلزم بیلزم
دیمکی چکمه و بوکونه ادالری تکرار تکرار ایتمه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ من بپرسم
کز بکابی هرمری *تو بکویی نی زبلخ نه ازهری *نی زبغداد ونه موصل نی طراز *
در کشی درنی ونی راه دراز *خود بکومن ارکجالم بازره * هست تنقیح مناط ایجابله)
بن صورارم نه یردن سن ای کشی سن نه بلخدنم ونه هری دنم دیرسن نه بغداددن
نه موصلدن نه طرازدن نی نی دیمکدر راه دراز چکرسین خودبن فندنم سویله کیرو
قورتول تنقیح مناط ایلك بومحلده بلاهتدرمری فتح میله وفتح رایله اوقنورسه
معاند معناسنه اولورمری ضم میله وکسر رایله افعال یابندن اراءت ایدیجی معناسنه
دخی جائز اولور طراز کسر طا ایله برشهرك اسمیدر مناط ناط ینوطدن اسم مکاندر
بونده مقام معناسی مراد اولور تنقیح مناط دیمك تزیین مقام دیمك معناسنه در
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور معاند اولان مطرب بن سکا سؤال ایلرم بویله
دیوکه سن نه یردن سن سن دیرسن بن بلخدن دکلم وهراة شهرندن دخی دکلم و بغداد
شهرندن وموصل شهرندن وطرازشهرندن دکلم یوق یوق دیمکدر واندن دکلم
بوندن دکلم دیوسویلمکدر اوزون یول چکرسن وطول ودرازسمته کیدرسن خودبن
فلاندنم دیوسویله وبکاقتنغی یردن ایسك انی بیان ایلیوب سؤال وجوابدن کیرو
قورتل زیرا بومقامده وبومحلده تنقیح مقام وتزیین آوازه وکلام ایلك بلاهت
وحماقتدر اصل مقصود بویله دیمکدن هرنه ایسه آنی سویله دیمکی افاده قیلور
﴿ مثنوی ﴾ یابپرسیدم چه خوردی ناشتاب *تو بکویی نی شراب ونی کباب *
نه قدیدونه ثرید ونه عدس *آنچه خوردی آن بکوتنها و بس) یاخودبن ناشتاب
سن نه یدك دیوصور رسم سن درسن نه شراب ونه کباب بیدم اصح اولان نسخه لرده
نون نافیه ایله واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره سائل اولان امیرترکه مقید اولمق اولی
اولور اما مصراع ثانی یه صرف اولنسه دخی معنادن خالی اولمزو بعض نسخه ده
باایله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره مصرع ثانی یه صرف اولنسه اولی کلمشدر
وسروری مرحوم بومعنایی اختیار قیلمشدر پس تقدیر کلام بویله دیمك اولمش

یاخودای مطرب بکاشتاب وعجله ایله نه یدك دیوسؤال ایلسم سن فوری بن نه شراب
ایچدم ونه کباب یدم دیرسن نه قدیدونه ثریدونه مرجمك یدم دیوسویلرسن تنها
اول نسنه یی که یدك انی سویله وبکاکافیدر زیرا خیر الکلام ماقل ودل در مقصود
هرنه ایسه انی سویلك وتیجه یی بیان ایلك اولیدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ این سخن
خابی در ازابهر چیست * گفت مطرب زانکه مقصودم خفیست) بواوزون
سخن خابی ندن اوتوریدر مطرب ایتدی اندن اوتریدر که بنم مقصودم خفیدر
سخن خاوصف ترکیبیدر سوزچکنه یبجی معناسنه اکامتصل اولان یامصدریه در
مطربدن مراد بونده آکاه کنندهٔ مقامات الهی وسرایندهٔ اسرار نامتناهی
اولان عالم ربانی ومرشد راه یزدانیدر وترك مستدن مراد شراب شهوتله مدهوش
وبادهٔ دولتله سرخوش اولنلردر فحن آکاه کنندهٔ مقامات الهی وسرایندهٔ
رازربانی اولان مرشد فانی هرشیئك فانی اولدیغنه نظر ایدوب مست صورت وهستی
اولان مغرورلره محض نصح ایچون یدیکنی نفی ودیدیکنی نفی ویلدیکنی نفی وقائم اولدیغی
شهری نفی قیاسه انك بونفی قیلد یغندن فتی کیزلو مقصودی واردرلکن مست
بادهٔ وجود مجازی اولان کشیلرآنك بونکته سندن خبردار اولیوب متألم اولورلر
وانك نفی وفنادن سویلسندن المچکوب اکاطعن وتوبیخ قیلورلر کأنه دیرلر که هیچ
اولمکدن ویوق اولمقدن غیری برسوز بیلزمیسن ویوقلغه متعلق اولان کلامی
سویلمکدن غیری یه قادر اولمزمیسن بویله او یوق بویوق دیمکدن واول دکلدر
دیوتعبیر ایلمکدن مقصودندر دیرلر انلردخی بوکونه جواب ویررلر که بزم بوکونه
سوزلردن زیاده کیزلو مقصودمز واردرواول خفی اولان مقصود بویتلردن ظاهر
اولور و بوکلمك سرخدن هم بیان وعیانه کلور ﴿ مثنوی ﴾ می رمد اثبات
پیش ازنفی تو * نفی کردم تابری زاثبات بو * درنوا آرم بنفی این سازرا * چون بمیری
مرك کوید رازرا) اثبات سنك نفسکدن اول سندن نفرت ایلر بواجلدن بن نفی
ایلدم تاسن اثباتدن رایحه ایلته سن بن بوسازی نفی ایله نغمه یه کتورم چونکم سن
اوله سن رازحیاتی مرك سویلراین سازدن مراد بونده اثباتدر که سازه تشبیه
اولنمشدر ومطرب نیست یرنده دینلمشدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که ای
مطرب نیچون همان نفیدن سویلرسن هیچ اثباتدن سویلزسن وبوطعنه اوران
امیره دی ای امیر بن همان انکیچون نفیدن سویلرمکه سن کندکی وجمیع اشیایی
من حیث الحقیقه نفی قیلزدن اول وجود حقیقی اثبات ایلمك سندن اولور کیروسن قبل نفی
الاغیار والسوی اثبات موجود حقیقی ایلمکه قادر اولمزسن ولااله دیونفی جمیع
آلهه قیلمینجه معبود بالحق اولان واجب الوجودی اثبات قیله مزسن پس بن
ندانم ندانم دیمکله بیلدیکمی نفی ایلدم ناکم سن مثبت اولان علم وعرفاندن رایحه

الهسن وسندخی بیلدیکمکدن و بولدیغمکدن کچوب حقیقت علم وعرفانه واصل اولهسن نته کم (بیت) عارف اولمق استرایسك کل ندانم درسن آل * بیلدیکمندن کچمین عرفانه اولمز آشنا * دیمشلردر پس بندخی بواثبات سازنی نغمه یه نفی ایله کتورم وانی و بونی نفی ایتمکله مقصود بالذات اولانی اثبات ایلمك مرتبه سنه یتورم چونکم سن اولمزدن اول اوله سن ومجازی ومو هومی اولان وجودکی نفی فیله سن موت اختیاری سکاوجود حقیقی وحیات ابدی رازنی سویلر وجمله یی نفیدن مقصود بالذات نه ایدیکنی سکا کشف و بیان ایلرنته کم بومعنی مناسبتیله بوحدیث شریفك تفسیرنه شروع ایدوب بیور رلر

﴿ تفسیر قوله علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا ﴾

بوسرخ شریف حضرت رسول علیه السلامك موتوا قبل ان تموتوا بیوردقلری قولنك تفسیر یدر اول حضرت بیوررا اولمزدن اول اولیکز یعنی موت اضطراری کلمزدن اول موت اختیاری ایله فانی اولیکز و کندیکزی وجود مجازی فیدندن بری قیلکز و اخلاق ذمیمه در واوصاف بهیمه دن نجات بولیکز ونفسکزی همان اهل قبوردن عد ایلیکز دیمك اولور وبوحدیث شریفك تفسیری دردنجی دفتر ده ماهی حکایه سنده دخی مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ﴿ بیت * بمیرای دوست پیش ازمرك اگر توزندکی خواهی * که اندرپس ازچنین مردن بهشتی کشت پیش ازما ﴾ ای دوست اولمزدن اول اول اکرسن زنده لك استرسك زیرا اندرپس پیغمبر علیه السلام بونك کبی اولومدن بزدن اول جنتلك اولدی واولمزدن اول اولدیکیچون جمله مزدن اول جنته دخول قیلدی حضرت اندرپس علیه السلامك اولمزدن اول اولدیکنك وجنته جمله دن اول دخول قیلدیغنك قصه سی ایکی مواضعده مرور قیلمش وبوجلده دخی اوائله قریب ذکر اولنمشدر تکراره حاجت یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ جان بسی کندی واندر پرده * زآنکه مردن اصل بدناورده * تانمیری نیست جان کندن تمام * بی کمال نردبان نایی ببام * چون زصد پایه دو پایه کم بود * بام را کوشنده نامحرم بود) جانی چوقلق قوپاردك و پرده دسن یعنی چوق جان چکشدك و بلا واضطراب کوردك ولکن هنوزدخی حجابده سن زیرا که اولمك اصل ایدی سن آنی کتورمدك یعنی موت اختیاری ایله نفسی اولدرمك جمیع عبادات ورياضاتك اصلی ایدی سن آنی کتورمدك وکندیکی اولمزدن اول اولمك مرتبه سنه یتورمدك تاکم سن بوطریق الهیده موت اختیاری ایله اولیه سن جان چکشمك تمام اولمز یعنی سعی وکوشش نهایت بولمز زدبان کامل اولمینجه طامه کله مز سن اول اولمینجه سقف حقیقت اوزره صعود قیله مز سن بامدن مراد وجود حقیقی وحیات ابدی اولور وبرحیات ابدیه یامنه واصل اولمغه اولادرت موتی اختیار ایتمك لازم کلور که

اول درت موتدن برینه موت ابیض دیرلر که آندن مراد آچقلقدر ایکنجیسنه موت اسود دیرلر که اندن مراد خلقك جفا واذاسنه صبر وتحمل ایلك اولور اوچنجیسنه موت احمر دیرلر که اندن مراد نفسه مخالفت ایتمکدر دردنجیسنه موت اخضر دیرلر که اندن مراد کسر نفس ایچون اسکی خرقه کیمك اولور و بو موتلردن صکره یوز درجه دخی قسم اولنمشدر که اول یوز درجه لرك هر بریسی زدبانك بر پایه سیدر چونکم اول یوز پایه دن ایکی پایه مثلا اکسك اولسه واول درجه لره سالك واصل اوله میوب انلردن آشغه قالسه کوشنده وساعی اولان سالك حقیقت یامنه نامحرم اولور وسقف وحدت مطلقه به واصل اوله میوب اول مرتبه دن کیرو قالور ﴿ مثنوی ﴾ چون رسن یك کز ز صد کز کم بود * آب اندر دلو ازچه کی رود) مثلا صد کز رسندن بر کزکم اوله آب دلو ایچره قیودن قچن کیدر یعنی فی المثل برقیو اولسه انك صو بنه یوز آرشون ایپله واصل اولنسه چونکم اول یوز آرشون ایپدن بر آرشون ایپ اکسك اولسه اول قیودن قوغه نك ایچنه صو کتمز وطالب آب اولان کسه کندی قوغه سنی اول قیودن آپله پرایتمز کذلك بوطریق الهیده ذکر اولنان یوز درجه دن بری اکسك اولسه سالك چاه باطندن کندی دلووجودنی آب حیات حقیقیه ایله پرقیله مز وآب حیاته واصل اوله مز وکندی دلووجودنی اول آب حیات ایچره غرق ایلیه مز ﴿ مثنوی ﴾ غرق این کشتی نیابی ای امیر * تاکه ننهی اندرون من الاخیر * من الآخر اصل دان کوطارقسن * کشتیٔ وسواس وغی راغارقست) ای امیر بوسفینه یی غرق بوله مزسن تاکم من اخیری انك ایچنه قومیه سن من اخیری اصل بیل که اول روشندر وسواس وغی کشتی سنی غرق ایدیجیدر من بطمان معناسنه در طارق کیجه طوغیجی برروشن یلدزه دیرلر بونده روشن معناسنه اولور اما طارق اصل کیجه کلیجی ودق باب قیلیجی کسه یه دیرلر بونده منزلنه واصل اولیجی معناسنه استعاره اولمق دخی جائز اولورغی ضلالته وکراهلغه دیرلر بونده کشتیدن مراد غوایت وضلالات وخطا ومعصیتدن پراولان وجود کشتی سیدر و بو بیتلرغی وضلالت معدنی اولان وجود کشتی سنك دریای صفوته وبحر حقیقته مستغرق اولمسی نه خصلتله اولمسنی بیان قیلوب ومن اخیردن مراد بونده موت فنا اولور ونقدیر کلام بویله دیمك اولورای امیر بووجود کشتی سنی بحر صفوته ودریای حقیقته مستغرق بوله مزسن تااول کشتیٔ وجودك ایچره موت فنا بطمانی قومیه سن مثلا برکسه نك برکیسی اولسه اکا یوز بطمان قوندقده باتسه وغرق اولسه واما طقسان طقوز بطماندن باتسه وغرق اولمسه اکا آخرکی بطمانی قومیجه اول باتمز پس برسالك مادامکه موت فنا بطمانی درونده قومیه اول کندینك کشتیٔ وجودنی بحر صفایه مستغرق کوره مز

پس آخرکی بطمسانی که مرادانلدن موت وفنادر اول جمله عبادات وریاضاتك
اصلیدر که اول نجم ثاقب کبی درونه نورویریجی و باب مقصودی دق ایدیجیدر
ودخی وسوسه وضلالات کشتی سنی غرق ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ آفتاب کنبد
ازرق شود * کشتیٔ هش چونکه مستغرق شود * چون نمردی کشت جان کندن
دراز * مات شودرصبح ای شمع طراز * تانکشتند اختران مانهان * دانکه پنهانست
خورشید جهان) ازرق اولان کنبدك آفتابی اولور هوش ومعاش کشتی سی
چونکم مستغرق اوله یعنی عقل ومعاش کشتی سی چونکم بحر صفایه ونورخدایه
مستغرق اوله بوقبهٔ میناوکنبد اعلانك آفتابی کبی خلق عالمه نورپاش اولورای
اهل وجود چونکم سن موت اختیاری ایله اولمیه سن واوصاف بشریه واخلاق
بهیمه دن بالکلیه کندك بری قیلیه سن وفانی اولمیه سن جان چکشمك اوزون اولور
وسکاضطراب والم زیاده کلور صبح حقیقتك نوری وظهوری قتنده ای نشانلو
ونقشلو اولان شمع مات اول تاکم جان چکشمدن قورتله سن طرازطانك کسریله جامهٔ نك
علمنه ونشانه درلر شمع طراز ور قلرله ورنکارله مزین وملون اولان شمعه دیرلر
یعنی ای کندبسنی شانلو وزینتلو ایلین شمع صبح حقیقتك روشنالغی قتنده کندکی
محو وفانی ایله تاکم الم واضطرابدن قورتله سن تاکم بزم اخترلر مزبهان اولمیه
بلکه خورشید جهان پنهاندر اخترلردن مراد بونده حواس خمسهٔ ظاهره
وحواس خمسهٔ باطنه در خورشید جهاندن مراد منور سماوات وارض اولان
خورشید حقیقیدر یعنی ماداممکه بزم نجوم وکواکب مشابه سنده اولان حواس
ظاهره وحواس باطنه مز مقتضیات احکامی وخورشید حقیقینك نوری قتنده
مغلوب ومختفی اولمیه لر (وبی یسمع وبی یبصروبی یبطش وبی یمشی) مفهومنی بولمیه لر
بلکه خورشید حقیقی هنوز دخی نهان وظلمت بشریت غالب وحواس ظاهره وحواس باطنه
اخترلرینك احکام ومقتضیاتی ثابته وراسخه در ﴿ مثنوی ﴾ کرز برخودزن منی درهم
شکن * زانکه پنبهٔ کوش آمد چشم تن) کرزی کندیکه اوربنلیکی قبرزیرا که تن
چشمی کوش هوشك پنبه سی کلدی یعنی بو بدنك کوزی همیشه صور والوانه
باقیجی ومحسوساته نظر قیلیجیدر فی المثل عقل قولاغك پنبه سی وطقاجی کبیدر
لازم کلدیکه ریاضت وطعن وملامت کرزی کندیکه اوره سن وانانیتکی شکشت
وپاره پاره قیله سن تاکوش هوشکدن پنبهٔ غفلتی اخراج ایدوب حضرت حقله
استماع ایدنلردن اوله سن وفانی وبی وجودلر مرتبه سن بوله سن ﴿ مثنوی ﴾
کرز برخودمی زنی خودای دنی * عکس تست اندر فعالم این منی * عکس خوددر
صورت من دیدهٔ * درقتال خویش برجوشیدهٔ * همچوآن شیری که در چه
شد فرو * عکس خودراخصم خود پنداشت او) کرزی خودای دنی کندیکه

اورر سن بنم فعالمده بو بنلك سنك عكسكدر يعنى (المؤمن مرآة المؤمن) حسبنجه بنم ذاتم سكامرآة كبى واقع اولوب بنم فعالمده كورينن بنلك سنك عكس اثركدر چونكم سن بنم فعالم آينه سنده كندى فعالكى وآثاركى ومرآت صور تمده كندى عسكى كوردك كندى قتالكه جوش وخروش ايلمش وكرزى دخى كندى كنديكه اور مشسن وكندى كنديكه فى الحقيقه مخاصمه ايلكه طور مش سن شول برشير كبى كه چاهه اشغه كندى كنديك عكسنى اوكنديك خصمى ظن ايتدى نته كم اول شير غلطينك قصه سى تفصيلا جلد اولده مرور ايتدى سندخى اى اميراول شير كبى بنم وجودم آينه سنده كندى عكسكى كوروب آنى غيرى ظن ايدوب اكاحمله قيلدك خبرك يوقكه اول حمله بى وجفابى سن يه سكا قيلدك وبنم نفى ايلديكمدن ونفيه متعلق كلام وادابى چوق سويلديكمدن اينجنوب بيحضور اولدك ديدى ﴿ مثنوى ﴾ نفى ضد هست باشد بى شكى * تاز ضد ضدر ابدانى اندكى * اين زمان جز نفى ضد اعلام نيست * اندرين نشأت دمى بى دام نيست) اى امير بى شك نفى هستك ضديدر تاكم ضددن ضدى برازجق بيله سن بوزمان نفى ضدايلمكدن غيرى اعلام يوقدر بونشأتده دامسز بردم يوقدر يعنى اى امير بى شك وبى شبهه نفى وعدم اثبات وجودك ضديدر (الاشياء تعرف باضدادها) موجبنجه هرشئ اصل ضديله بيلنور ومنكشف اولورين اكثريا كلامى نفى ايله ايرادايلدم تاسن ضدى ضددن برمقدار بيله سن مثلا من ندانم ديدم بو يله ديمكله مجازى اولان بيلمكى وجودمدن نفى ايلدم بوندن حقيقى اولان بيلمكنه ايديكنى بيله سن وبن نيستم ديدم بوندن دخى مرادم نفى وجود مجازى ايلمكدر پس بوندن دخى اثبات وجودحقيقى ايلمكى فهم قيله سن بوزمان بودنياده نفى ضدايلمكدن غيرى فى الحقيقه اعلام يوقدر مثلا معبود بالحق اولان خداى تعالى حضرتلرينى برقولنه اعلام واثبات ايلمك استه سك اولاباطل اولان آلهه نك جمله سنى نفى ايدوب لااله ديرسن اندنصكره الا الله ديو مستجمع جميع صفات اولان مسمى اللهى اثبات ايدوب اندن اعلام ايلرسن وهرنه شئى كه حقيقتده اعلام ايلمك مرادايلسك بوزمان انك مجازى اولان ضدنى نفى ايلمكله واول شئك حقيقتى بودر ديوسويلمكله اعلام ايدرسن الحاصل بونشئهٔ عنصريه ده هيچ دامسز بردم وبرقدم يوقدر نفى نفيه ملحق اولسه اثبات معناسى ثابت اولور پس معنى بونشئهٔ عنصريه ده دام واردر ديمك اولور ودامدم مراد كوكل هرنه شئ ايله مقيد اولورسه اولدر ومقيدلكك ضدى آزاده لكدر وحقيقت آزاده لك هيچ بركسه يه ميسر اولماز الا نفى اغيار وماسوى قيله واولمزدن اول اوله تاكم مطقا دام اولان نشئهٔ عنصريه دن آزاده اوله وزنده لكك حقيقتنه وصول بوله ﴿ مثنوى ﴾

بی حجابت باید آن ای ذولباب * مرکرابکزین و بردرآن حجاب) ای ذولباب اکر سکااول محبوب بی حجاب کرك ایسه مرکی قبول ایله اول حجابی یرت یعنی اکر اول آفتاب جهانتابی کورمك واکا بی حجاب و بی نقاب نظر جانی ایرکورمك ای لباب صاحبی سکا لازم ایسه موت اختیاری بی قبول ایله واول حجاب بشریتی ونقاب انانیتی چاك ایله تاکم اول حضرتك مشاهدهٔ جمالی سکا میسر اوله واولکاله آنك رؤیتنه جانك فرصت بوله کهحضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر * انکم لن تروا ربکم عز وجل حتی تموتوا *رواه الطبرانی فی السنة عن امامة

﴿ مثنوی ﴾ نی چنان مرکی کهدرکوری روی * مرك تبدیلی که درنوری روی * مرد بالغ کشت وآن بچکی بمرد * رومثی شد صبغت زنکی سترد * خاك زرشد هیئت خاکی نماند *غم فرج شدخار غمناکی نماند) انجاین برمرك دکل برقبره کیده سن بلکه تبدیلی اولان مرکدر که پرنوره کیدرسن مثلا مرد بالغ اولدی واول اوغلنجغلق اولدی برومی اولدی زنکیلك صبغهسی یونولدی خاك التون اولدی خاکلك هیئتی قالمدی غم فرج اولدی غمناکلك خاری قالمدی یعنی موت اختیاری انك کبی براولوم دکلدر که اوله سن ومقبره یه کیدهسن بلکه تبدیله منسوب اولان مرکدر که ظلمتدن اولورسن ونوره کیدرسن ظلمانیلك صفتنك زائل اولمسی اولمك ونوره واصل اولوب نورانیتله زنده اولمقدر مثلا برکوچك طفل مردبالغ اولسه انك بچهلکی اولور واول برمرد بالغ اولور و برمثل دخی برزنکی عربك سیاه رنکی قازنسه ویونلسه صکره انك پرینه بیاض رنك کلسه زنکیلك رنکی کیدوب برومی اولور مثال آخر خاك معدنده زراولدی پس آنده خاکلك شکلی قالمدی مثال آخر برآدم غمناك ایدی غم فرجه تبدیل اولدی غماکلك خاری قالمدی پس بونلر هر بری حالت اولیدن اولدی حالت اخری ایله زنده اولدی پس بونلره مرك تبدیلی دینلدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی زین کفت کای اسرار جو * مرده را خواهی که بینی زنده تو * می رود چون زندکان برخاکدان * مرده وجانش شده براسمان * جانش را این دم ببالا مسکنیست * کر بمیرد روح اورانقل نیست * زآنکه پیش ازمرك او کردست نقل * این بمردن فهم آیدنی بعقل * نقل باشدنی چونقل جان عام * همچو نقلی ازمقامی تامقام) حضرت مصطفی علیه السلام بوسیدن دیدیکه ای اسرار طالبی استرمی سنکه مرده بی زنده کوره سن یعنی ای طالب اسرارسن بونی استرمی سنکه برباطنا مرده وظاهرا زنده بوررکسه بی کوره سن اول کسه باطنا اولودروظاهرا زنده لکبی خاکدان اوزره کیدرباطنا اول جمله اخلاق بشر یه ده اولمشدر وانك جانی آسمانه عروج قیلمشدر انك جانك بودم بالاده مرتبهٔ اعلاده برمسکنی واردر اکر

صورتا اولور ایسه ومرده اولورایسه انك روحنه نقل یوقدر زیرا مرك صوریدن
اول اول روح بشریه مرتبه سندن کندی عالمنه نقل ایتمشدر وکندی اصلنه
ومقامانته حالا بونشئهٔ عنصریه ده ایکن واصل اولمشدر بومعنی اولمکله فهمه کاور
عقلله کلوردکل یعنی روحك بوجسمده ایکن کندی اصلنه نقل قیلمسی ومقامنه
واصل اولمسی اولمزدن اول اولمکله ومجازی اولان وجودنی محووفانی قیلمقله
فهمه کلورومدرك اولورومجرد عقلله بیلنمز (من لم یذق لم یدر) دینلمشدروفوت اختیاری
ایله اولمین وکندی اصلنه حالا بونشئهٔ عنصریه ده ایکن واصل اولمین کسنه لر
موت اختیاری ایله اولن وکندی اصلنه ومقامنه واصل اولان اصحاب فضائلك
مراتبینی بیلمزلر وسرلرنی وذوقلرنی فهم قیلمزلر انکچون (ویعرف ذا الفضل ذووه)
کلامی بومعنایه مشاهد اولمشدر نعم اصلنی بولان ومقامنه واصل اولان روحك
بویدنکدن نقلی اولور اماعوامك جاهلنك نقلی کبی دکل بلکه برمقامدن برمقامه دك
نقل ایلمك کبی اولور (المؤمنون لایموتون بل ینقلون من دار الی دار) حدیث شریفنك
موجبنجه خواصدن اولان مؤمنلر سجن دنیادن سرای آخرته انتقال ودارغروردن
دارسروره ارتحال ایدرلر اماعوام ناس بویله دکلدر بلکه انلردار دنیادن سجن
عقبایه انتقال ایدرلر ودارسروری قویوب دارمحنت ومنزل قبورجانبنه کیدرلر

﴿ مثنوی ﴾ هرکه خواهد که بیند برزمین * مرده رامیرودظاهر چنین
* مرابوبکرتقی راکو بیین * شدز صدیقی امیر المحشرین * اندرین نشأت نکر
صدیق را * تابحشرافزون کنی تصدیق را) هرشول کسه که بوزمین اوزره کورمك
استر برمرده بی که ظاهرا بونجلین بوررا ول کسه یه تقی اولان ابی بکر رضی الله عنهی
کوردی که اول حضرت صدیقلقدن امیرالمحشرین اولدی بونشئهٔ عنصریه ده
صدیق حضرتلرینه نظر ایله تاکم حشره تصدیقی افزون ایلیه سن یعنی شول
کسه که بریوزنده برمیتی ظاهرده بریوزنده اولان آدملر بوریدکی کبی بوررکورمك
استرسه اول کسه یه سن جمیع ماسوی دن تقی ونقی اولان ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینی
کوردی نته کم بوحدیث شریف بومعنایه دلالت ایدرکه بیوردی * من اراد ان
ینظر الی وجه میت یمشی علی وجه الارض فلینظر الی ابی بکر * وفی روایة اخری
فلینظر الی ابی قحافة * اول حضرت صدیقلق جهتندن صوری ومعنوی اولان
محشرلرك امیری اولدی محشرین کسر ایله محشرلرك جمیدر ومحشرلردن مراد
هم دنیاده اولان وهم آخرنده اولان محشرلردر وحضرت ابو بکر الصدیق
رضی الله عنه بودنیاده وآخرنده اولان محاشر ومجامعك امیری وسیدیدر بونشئهٔ
عنصریه ده صدیق حضرتلرینك وجودنه نظر ایله تاکم حشراجساده تصدیقی
زیاده ایلیه سن اکر بونشئهٔ عنصریه ده صدیقی کورمك نیچه متصوردر دینورسه

جواب اولدر که چونکم حضرت نبی علیه السلام (من ارادان ینظر الی وجه میت یمشی فی وجه الارض فلینظر الی ابی بکر) بیوردی بو کلامه اقرار ایلك همان انی نشئة عنصریه ده کورمك منزله سنده اولور و یاخود هر عصرده اول حضرتك سرنه مظهر نجمه صدیقلر واردر انلردن برینه نظر ایله سك همان ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینی کورمش کبی اولورسك وانی دخی ظاهر ازنده ونفسی مرده کوررسن وهمان انی کوردکك کبی حشر اجساده اقرار وتصدیق زیاده قیلورسن که حق تعالی حضرتلری مرده بی احیا ایدوب بر بو زنده یور تمکه قادر ایدوکنی بیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ پس محمد صد قیامت بودنقد * زآنکه حل شد در فنای حل وعقد) پس حضرت محمد علیه السلام نقد یوز قیامت اولدی زیرا که حل وعقد فنا سنده حل اولدی قیامتك معناسی بعد الموت منبعث اولمق وحیات بولمق در معنوی وصوری اولمغه منقسم اولور قیامت صوری هر کس اولدکده نصکره قبردن بعث اولنوب حیات بولمقدر وقیامت معنوی بشریت صفتلرندن برصفتك اولمسی وفانی اولمسی وانك بدلی صفات الهیه دن برصفتله عبدك حیات بولمسی اولور برکسه جمیع صفات بشریه بی ازاله ایدوب اوصاف الهیه ایله متصف اولنجه یه دك فات فات مرده اولمش وفات فات زنده اولوب قیامت معنویه دن نیچه قیامت کورمش اولور زیرا اول مجازی ونفسانی اولان حل وعقدی فانی قیلدین محو اولدی تا مظهر حل وعقد حقیقی اولوب خلافت الهیه مرتبه سنی اکملیت اوزره بولدی وبوجهانده امر حقله حل وعقد صاحبی اولدی انلرك جمله سنك افضلی واکملی اولدی پس بو اعتبارله حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم حالا نیچه نقد قیامت اولور ﴿ مثنوی ﴾ زادهٔ ثانیست احمد در جهان * صد قیامت بود او اندر عیان) احمد علیه الصلوة والسلام حضرتلری جهانده زادهٔ ثانیدر اول حضرت عیانده یوز قیامت ایدی یعنی حضرت احمد علیه السلام بوجهانده ایکی کره طوغمشدر اولا بر کره والده سندن طوغدی و بو دنیایه کلدی وثانیا طبیعت مادرندن تولد قیلدی وملکوت سمایه واصل اولدی پس اول حضرتك امتندن اولنه واکا کامل تبعیت ایله تبعیت قیلنه هم لازم کلدیکه اول دخی ایکی کره طوغه تا کم ملکوت سمایه داخل اوله نته کم بیورد یلر (لن یلج ملکوت السماء من لم یولد مرتین) چونکم اول حضرت هر نقدر مرتبه یه واصل ایسه انی تارك اولدی وصفات بشریه بی امانه قیلدی وحیات حقیقیه ایله حی اولدی وحضرت حی وقیوم ایله قائم اولدی مرتبه سن بولدی عیان وآشکارا اول حضرته نیچه یوز قیامت اولدی زیرا قیامتك معناسی بعد الموت قائم اولمق وحیات بولمقدر اول حضرت ایسه صفت بشریه دن نیچه دفعه اولدکده نصکره حیات الهیه ایله زنده واوصاف ربانیه ایله فرخنده

اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ زوقیامت راهمی پرسیده اند * ای قیامت تا قیامت راه
چند * باز بان حال می گفتی بسی * که زمحشر حشررا پرسد کسی) اول
حضرتدن همیشه قیامتی صوره مشلردر کائنه بو یله دیوای قیامت قیامتدك یول نقدردر
اول حضرت زبان حاللله چوقلق درلر دیکه محشر دن حشری برکسه صوررمی یعنی نبی به
اکثر ناس (متی قیام الساعة یارسول الله) دیو صوررلردی اول حضرت خود عین
قیامت کندیلری ایدی پس کائنه اکادیرلر ایدی که ای قیامت کبری قیامت صغرایه
دك نقدرزمان وار در اول حضرت دخی زبان حاللله انلره چوقلق بو یله دردیکه
محشر دن حشری برکسه صوررمی بن خود عین محشر معنوی ام سزه لازم
اولان اصل بنم نه کونه محشر اولد یغمی بیلك ونه کونه قیامت اولدیغمه عالم
اولمقدر بورایه مناسب اولان تحقیق و بومحله لازم کلان تفصیل دردنجی دفتره
تفسیر (یاایهـا المزمل) سر خنده * هر که کوید کوقیامت ای صنم) بیتك
شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنسه ﴿ مثنوی ﴾ بهر این گفت آن
رسول خوش پیام * رمز موتوا قبل موت یاکرام * همچنان که مرده ام من قبل
موت * زان طرف آورده ام من صیت وصوت * پس قیامت شو قیامت راببین *
دیدن هر چیزرا شرطست این) بوندن اوتری دیدی اول خوش پیام اولان
رسول موتوا قبل موت رمزنی یاکرام یعنی اول رسول خوش پیام و پیغمبر عالی
کلام علیه الصلوة والسلام بوسری اعلام و بونکته بی افهام ایلمکدن اوتری
ای کرام موتوا قبل ان تموتوا رمزنی دیدی و بوموتوا قبل ان تموتوا کلا منك
رمزی بو یله دیمك اولدیکه ای طالب حیات ابدیه اولان وقیامت معنویه نك
هدیه سنی جست وجو قیلان کسه انجلین که بن اولمزدن اول اولدم ومجازی
اولان وجودمی محو وفانی قیلدم اول طرف حقیقیدن بوقدر صیت وصوتی
کتو ردم وتحقیق مرتبه سنه یتردم پس سندخی قیامت اول قیامتی
کورهر چیزنك کورمسنه بو شرطدر یعنی اکر قیامت معنویه یی کورمك استر
سك وحشرروحانینك مشاهده سنه نظر ایدرسك پس سکا دخی لازم کلدیکه قیامت
اوله سن قیامت معنویه یی کوره سن وکندی وجودکده حشر اوله سن تاحشرروحانی
نه ابدوکنی بیله سن ومشاهده قیله سن زیراهرشیئك حقیقتنی کورمکه اول شیئك عینی
اولمق شرطدر ماداامکه برشیئك عینی اولمیه سن اول شیئك حقیقتنی بیلمك وانی
کما ینبغی مشاهده ومعاینه قیلمق میسر اولمز ﴿ مثنوی ﴾ تانکردی اوند انی اش
تمام * خواه آن انوار باشد یاظلام * عقل کردی عقل را دانی کمال * عشق کردی
عشقرا دانی زبال) تاکم اول اولمیه سن انی تمام بیلمز سن کرکسه اول انوار
اولسون استرسه اول ظلام اولسون یعنی تاکم سن اول قیامت معنویه نك بالفعل
کندیسی اولمیه سن انی بالتمام بیلمز سن استرسه اول انوار اولسون استرسه اول

ظلام اولسون لابد برنوری بیلك استه سك اول نورك عینی اولمق كركدر برظلمتی هم بیلمك
استه سك اول ظلمتك هم عینی اولمق كركدر مثلا اكر عقل اولسك عقلی كامله بیلورسن
وعقل نه ایدوكنه عالم اولورسن وكذلك اكر عشق اوله سن عشقك یانمش فتیله لرنی
بیلورسن زبال زباله نك جمیعدر زباله یانمش فتیله دیرلر الحاصل هرشیئی
حقیقتله بیلمكه اول شیئك عینی اولمق لازمدر كرك برشیئی حقیقتیله بیلمك استر سك
انك عینی اولمغه سعی ایله تاكم آنی حق الیقین بیله سن ﴿ مثنوی ﴾ كفتمی
برهان این معنی مبین * كر بدی ادراك اندر خور داین * هست انجیر این طرف
بسیار خوار * كر رسد مرغی فنق انجیر خوار) بن بو معنانك برهانی آشكارا ومبین
سویلردم اكر بونك لایق ادراك اولیدی بوطرفده انجیر چوق خوار وحقیر در
اكر برانجیر بیجی فنق اریشورسه مبین بان بین دن فتح میله صیغهٔ مفعول اولمقده جائز
در وابان یبین دن ضم میله صیغهٔ فاعل اولمقده جائز در بعض نسخه ده بسیار ایله
خوار مایتنده واوعاطفه واقع اولمشدر ومعنی برنه دعوی واقع اولمشدر وتقدیر كلام
بویله دیمك كلمشدرای طالب سن بو معنانك برهانی هرشیئك عینی اولمنجه انی حقیقتیله
بیلمزسن دیدیكم دعوانك حقنی بن ظاهر وآشكارا سویلردم وآنی وضوح اوزره تعبیر وتقریر
ایلردم اكر بو معنانك لایق ادراك اولیدی وبوسری فهم ایلمكه برعقل طالب كلیدی
بونی اكا آشكار ایلمك قابل اولور ایدی بوطرفده انجیر معرفت زیاده خوار وحقیردر
اكر بوجانبه برانجیر معرفت اكل ایدیجی خوش مهمان كلسه اكا بوكونه معارفدن غدالر
ویرمك سهل وآسان ایدی زیرا بوطرفده علوم ومعارف انجیر نه نهایت بوقدر
وبنن اسرار لطائف بوجانبده قتی چوقدر همان انجیر معارفی یمكه مستعد برقوشك
كلسنه موقوفدر چونكم بوجانبه انجیر معرفت بیجی برقوش كله انك هوشی بوطرفده
انجیر معارفی قتی ارزان بولور وبوكونه معرفتلره استعدادی كبی واصل اولور
﴿ مثنوی ﴾ درهمه عالم اكر مردوزنند * دمبدم در نزع واندر مردنند * آن
سخنشان راوصینها شمر * كه پدر كویددر آن دم باپسر) دوكلی عالمده اكر مردلر
واكر زنلردر دمبدم نزعده واولمكده درلر انلرك سوزلرنی وصیتلرعدایله كه پدر
پسرینه اول دمده سویلر یعنی عالمك دوكلی یرنده اكر مرد واكر زن هرنقدر
وارایسه دمبدم بونلرك جمله سی حالت نزعده واولمكده وفانی اولمقده در درلر
شو اعتبار ایله كه عالم جمیعا اعراضدر اعراض ایسه ایكی زمانده باقی دكلدر پس جمله
اشیا متجدد الامثال ومتعاقب الاشكالدر طرفة العینده جمیع اشیا منعدم
اولوب فی الحال انك مثالنی الله تبارك وتعالی ایجاد ایلر پس بو اشیاء مستمر شكل
كور ینور نته كم بونك تحقیقی جلد اولده خركوش حكایه سنده * آن زیرنی مستمر شكل
آمدست * بینتك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه پس بو عالم اكر حقیقته نظر

اولنسه هرآنده فانی اولمقدن و بنه فی الحال حیات بولمقدن وحشر اولمقدن خالی
دکلدر چونکم قضیه بونك کبیدر بوعالمده نقدر ذکور واناث وارایسه دمبدم
حالت نزعده واولمکده وفی الحال بنه حیات بولمقده واول حالت اوزره موجوده
اولمقده در موت اضطراری کلنجه یه دك پس سن انلرك اول سو یلدکاری سوزلری
وصیتلرعد ایله نته کم پدر کندی پسر بنه اول حالت نزعده سو یلر واولوم وقتنه
قریب اولدقده کندی اوغلنه وصیتلر ایلر اکرچه بوهردم اولان حالت نزعی
مشاهده ایلمکه قادر اوله مز ایسك باری کل آت قریب موجبنجه هر کلمکی
کلمش طوت وهر اوله جنی اولمش فرض ایت چونکم جمیع مردوزنك مرده وفانی اولمسی
متحققدر سن انلره مونه قریب اولمش وحالت نزعه دوشوب جان ویرمکه مشغول اولمش
کسه لرکبی نظرایت ﴿ مثنوی ﴾ تابرو یدعبرت ورحمت بدین * تابیرد یخ بغض ورشك
وکین) تاکم بونظر سبیله عبرت ورحمت بنه تاکم بغض ورشك وکینك بخی
منقطع اوله سن بوعالمده اولان مردوزنك جمله سنه باعتبار مایؤول الیه حالت نزعه
کلمش واولمکه قریب اولمش نظرایله تاکم سکا بوجمله دن برعبرت کله و بوجمله نك
اوزرینه سنك قلبکده مرحمت وشفقت بنه حتی سنك بونلره اولان بغض وعداوتك
وحسد وکینك اصلی وکوکی درونکدن منقطع ومنقلع اوله و بومردوزنه سنك
قلبکده اصلا بغض وحسد قالمیوب بونلره نظر مرحمتله نظر ایدنلردن اوله سك
﴿ مثنوی ﴾ تو بدان نیت نکردر اقربا * تازنزع اوبسوزد دل ترا * کل آت آت
آنرا نقددان * دوست رادر نزع واندر فقددان) سن اول نیتله اقربا که نظرایله
تاکم انك نزعندن سنك قلبك یانه یعنی سن کندی اقربا وتعلقاتکه دخی انلری
حالت نزعده اولمش واولمکه قریب کلمش نیتله نظر ایله تاکم انك هر برینك نزعندن
ومرده اوله جقندن سنك قلبك انلره یانه عندالعقل هر کلمجی کلمجیدر وهر اوله
حق اولمش حکمنده درسن انی نقد بیل دوستی حالا نزعده وفقده بیل یعنی جمله
مخلوقاتك وجمیع اقربا وتعلقاتك فانی اولمسی وشربت موتی نوش قیلمسی مقرردر
سن انلره همان حالا فانی اولمش دیونظر ایله زیرا هر کلمکك وقوعی متحقق
اولدقدنصکره همان سن آنی حالانقد اولمش طوت وجمله دوستلریکی دخی بنمش
وکنمش فرض ایت وکندیکی دخی اصحاب قبوردن عد ایله ﴿ مثنوی ﴾
وزغرضها زین نظر کردد حجاب * این غرضها را برون افکن زجیب * ورنیاری
خشك برعجزی مثیست * دانکه عاجزرا کزیده معجزیست * عجز زنجیریست زنجیرت
نهاد * چشم در زنجیرنه باید کشاد) واکر غرضلر بونظردن حجاب اولورسه
بوغرضلری جیبکدن طشره براق واکر بوغرضلری جیب درونکدن طشره
کیدرمکه قادر دکل ایسك فوری برعجز اوزره طورمه بیل که عاجز ایله برکزیده
معجزواردر وعجز فی المثل برزنجیردر اول سکا زنجیر قودی اوسنی زنجیره قودی

دیمك دخی وجهدر چشمی زنجیر نهه آچق کرکدر زنجیرنه وصف ترکیبدر
زنجیر قویبجی مناسنه یعنی اکر خلق عالمه بوکونه نظر ایلمکدن وانلری حالا مرده
وفانی کور مکدن اغراض نفسانیه ومقتضیات جسمانیه سکا حجاب
اولورسه وسنی بورؤیتدن منع قیلورسه بوغرضلری جیب‌در ونکدن طشرآت
تاکم حقیقت کاری مشاهده ایلمکه قادر اولهسن واکر اول غرضلری جیب در ونکدن
طشره کتورمکه قادر دکل ایسك فوری برعجز اوزره توقف قیله بلکه بونی بیل که
هرعاجز ایله برکزیده عاجز ایدیجی واردر هیچ برکسه بلامعجزعاجز اولمق احتمالی
یوقدر بهرحال عاجزی برعاجزایدیجی واردر وفی الحقیقه اول معجز قادروقوی
اولان خدای تعالی حضرتلریدر عجز فی المثل برزنجیر کبیدر اول قوی وقادر
اولان خداسنی عجززنجیرینه قودی وعجززنجیرنی سنك وجود که اوردی پس لازم
کلدیکه چشم قلبکی سنك وجود که زنجیرعجزی قویبجی خدایه آچه سن وبوعاجز
وفی الحقیقه ضعیف وفقیر اولان مخلوقدن اول قوی وقادر اولان پادشاهك درکاهنه
النجا ایدوب قاچه سن ﴿ مثنوی ﴾ پس تضرع کن که ای هادی ز یست *
باز بودم بسته کشتم این زچیست * سخت تر افشرده ام درشر قدم * که لفی خسرم
زقهرت دمبدم * از نصیحتهای تو کر بوده‌ام * بت شکن دعوی و بتکر بوده‌ام)
پس اول پادشاه لم یزله تضرع الله وبویله دیوسویله که ای هادی زیست یعنی
ای معیشت وحیاتك هادیسی بن آچق وآزاده ایدم حالا عجز وقصورایله بسته ومقید
اولدم بوندندرالهی بن قدیمی شر ومعصیت ایشلمکده محکمرك صقمشم وذنب وخطا
بولنده ثابت قدم اولمشم تحقیقاسنك قهر کدن بن دمبدم خسرده ام که بنده ایمان
تحقیقدن وعمل صالحدن اثرومایه بوقدروایمان تحقیق صاحبی اولمین وعمل صالح
قیلیان انسان ایسه تحقیقا خسرانده اولور نته کم حضرت قرآنده (والعصران
الانسان لفی خسر الاالذین امنواوعملوا الصالحات) دیمکله بومعنایه اشارت بیوردك
الهی بن شول بدتروابترم که سنك نصیحتلرکدن کراولمشم وسنك کلام مجدکه
بنده‌لرك ایچون بیوردیغك مواعظ نافعه دن تغافل وتعامی قیلمشم وبی بهره قالمشم
صورتا بت صیبجی دعواسن ایدوب معناده بتکر اولمشم یعنی بحسب الظاهر لااله الاالله
دیمکله جمیع باطل اولان آلهه‌لری کسر ونفی ایتمك دعواسن قیلور ایکن بحسب
الباطن (افرایت من اتخذ الهه هواه) آیتنك مفهومنه داخل اولان هوا پرستلرزمره سنه
داخل اولمشم دی وکندیکی مجرم وعاصی بیلوب بوکونه تضرع ومناجات ایله
دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ یادصنعت فرض تر یادمرك * مرك مانند حزان
تواصل برك * سالها این مرك طبلك میزند * کوش تو بیکاه جنبش می کند)
سکاصنعی یادایلکمی فرضتر یاخود مرکی یادایلکمی فرضتردر مرکی یادایلك

فرضتر تردر زیرا مرك مانندخزان وسن اصل برك كبی سن صنعتده صیاد ضمله
اوقنوب تاخطاب ایچون اولق اولیدر اگرچه فتح صادله اوقنوب تاخطاب ایچون
اولمه دخی جائزدروصنع بمعنی مصنوع اولوب معنی بو یله دیمك اولور كه ای غافل
سكابو مصنوعاتی یادایلكمی واجبدر و باخود سكا كندی صنعكمی یاد ایلمك
واجبتردر و باخود موت وفنایمی یادوتذكر ایلمك واجبتردر موت خزان یلی كبیدر
وسن برك وبارك اصلی اولان بیخ وشجر كبی سن چونكم خزان یلی
كبی اولان باداجل كله سنك شجروجود كدن بالكلیه برك وباری وكار وكرداری
دوكروسنی جمله كاروكرداردن عاری وخالی ایلر پس سكانو بهار عمرك آخراولسنی
وبادفنانك خزان یلی كبی كلسنی وسنی مرده و پژمرده قیلسنی یادایلمك سكالازمتر
كلدی وفرضتر اولدی (بیت) آنكاول دمی كه آخر اوله نو بهار عمر * برك خزانه
دونمه كرك روی لاله رنك * آخر مكانك اولسه كرك جرعه كبی خاك * دوران الندن
ایرسه كرك جام عیشه سنك * آدم اودر كه آینه وش قلبی صاف اوله * سینه كده نیلر
آدمیسك كینه پلنك * نیچه ایام وسالدر كه بو موت وفناطبلن چالارسنك كوشك
بیكاه حركت ایلر یعنی نیچه شهور واعوامدر كه بوموت وفنا كوشه صیت وصدالر
ایلرباخصوص كه مرده لراو كنجه مؤذنلر وحده لاشریك له دیوسویلر ولیكن سنك
كوش هوشك بوآوازه لری ایشتمیوب وآخردم برایش ایتمیوب حظ نفسه وهوا وهوسه
مشغول اولورسن چونكم پیك اجل كله وسنك بوغازیكی اخذ قیله اول زمانده سنك
كوشك بی وقت استماع ایلمكه باشلر ووجودك آخرت ایچون كارایلمكه بی محل
حركت ایلرولیكن اول حینده بیكاه حركت ایلمك چوقلق نفع وفائده سی اولمز
وشمدی غافل اولوب عمرنی ضایع قیلانه اول حینده تدارك فائده قیلز ﴿مثنوی﴾
كویداندر نزع ازجان آه مرك * این زمان كردت زخود آكاه مرك * این كلوی مرك
ازنعره كرفت * طبل اوبشكافت ازضرب شكفت * وردقایق خویش رادریافتی
* رمز مردن این زمان دریافتی) بوكونه غافل حالت نزعده جان ودلدن آه مرك
دیرای غافل مرك سنی كندكدن بوزمان آكاه ایتدی بو بیتده غائبدن مخاطبه التفات
واردرومصرع ثانی استفهام اولمه دخی جائزدر بوتقدیره اوزره بوكونه غافل
صحتی زمانده مرك وفنایی فراموش ایدوب مرك وفنایی یادایلمز شول دمكه حالت
نزعه دوشه نزع حالنده جان ودلدن آه من الموت دیرواول حینده كچن عمری ایچون
نیچه حسرت وغم یرای غافل سنی موت كندكدن بوزمانمی آكاه ایتدی سنك
بوزماندن مقدم عقلك قنده ایدی وموتك صیت وصداسنی ونعره وآوازنی
بوزمانه دك ایشتمدكی مركك كلوسی نعره دن طوتلدی ضرب عجیبدن انك طبلی
یارلدی بو بیتده استعاره تخییلیه واردر اول طریق اوزره موت برشخص نعره زن

منزله سنه تنزیل اولنمش و زیاده محکم طبل چالیجی مرده تشبیل قیلنمشدر یعنی
ای موت وفنادن غافل موت بوخلق عالمه هرساعت شولقدر نعره لر اورر و بونلره
ایها الناس بندن آگاه اولك دیو تنبیه وتأکیدلر قیلوب چاغررکه بوغازی برنعره
اورمقدن طوتلق مرتبه سنه وارمش وکوچ طبلنی اولقدر محکم چالمش که انك
عجیب وغریب اولان ضربندن ایقاظ وتنبیه ایچون چالدیغی طبل پاره لنمك
مرتبه سنی بولمش اماسنك قولغکه انك صداسی کیرمش وسنك جانکه آنك پند
ونصیحتندن اثر ایرمش سن کندیکی دنیوی ونفسانی اولان دقائقه اورمش
ومختلط قیلمش سن واولك رمزندن غافل اولمش سن انکچون اولك رمزنی بوبی
وقت اولان زمانده بولدك وحالت نزعه دوشدکده موت نه ایمش بیلدك امابوندن
اول عمر نازنینی ضایع قیلدك و بیهوده یره انك و بونك مونی ایچون کریان اولدك
وعاقبت اندیش اولمدك مغفل وجاهل قالدك

﴿ تشبیه مغفلی که عمر ضایع کندوقت مرك در ان تنکاتنك توبه واستغفار کردن ﴾
﴿ کیرد و بتعزیه داشتن شیعهٔ اهل حلب هرسالی در ایام عاشورا بدر وازهٔ ﴾
﴿ انطاکیه ورسیدن غریب شاعر ازسفر و پرسیدنکه این غریو چه تعزیتست ﴾

بوسرخ شریف شول برمغفلك تشبیه اولنمسی وتمثیل قیلنمسیدر که عمر نازنینی
عبث یره ضایع ایلر ومرك وقتی اول تنکاتنك اولان زمانده و زیاده ضیق اولان
وقت بی امانده توبه واستغفار ایلمکلك طوتر اهل حلبك شیعه سنك هر یلده ایام
عاشوراده انطاکیه قاپوسنك دروازه سنه تعزیه ومأتم قیلمالرینه واول حالده سفردن
برغریب شاعرك ایرمه سیدر واول شاعرك سؤال ایلمه سیدر بویله دیوکه بوغریو
وفغان نه تعزیه درو کیمك ایچوندر وشیعه طائفه سنك اول شاعره جواب ویرمالرینك
بیانیدرکه نظم شریفده مسطور در ﴿ مثنوی ﴾ روز عاشوراهمه اهل
حلب * باب انطاکیه اندر تابشب * کرد آید مردوزن جمعی عظیم * مأتم آن
خاندان دارد مقیم * ناله ونوحه کنند اندر بکا * شیعه عاشورا برای کربلا *
بشمرند آن ظلمها وامتحان * کزیزید وشمردیدان خاندان * نعرهاشان میرود
دوویل ووشت * پرهمی کردد همه صحراودشت) عاشورا کونی جمیع اهل حلب
انطاکیه قپوسنده اخشامه دکین مردوزن برعظیم جمع اولوب وبریره جمع
کلور واول جمع اول خاندان نبوتك مقیم ماتمنی طوترلر خاندان مراد بوندن
حضرت امام حسین وانك اهلی واولادی اولور که کربلاده شهید اولدیلر
بکاده ناله ونوحه ایلرلر شیعه طائفه سی عاشورادہ کربلا ایچون یعنی کربلاده
شهید اولان حسین وانك اولادنه محبت ایلرندن اوتری وشیعه طائفه سی عاشورا کونی

بر یره جمع اولوب نوحه وفغانلر ایدرلر اول ظلملری وامتحانلری شمار ایدرلر که اول خاندان نبوت یزیددن وشمرذی الجوشندن کوردیلر نه ظلملرونه کونه امتحانلر کوردیلرسه اول کون بونلرآنی عد وشمار ایدرلر ومرثیه‌لر اوقورلر وانلرك سر کذشتنی ذکر قیلورلر انلرك ویل ووشتده نعره‌لری کیدر وشت واوك قتحیله صدا اعناسنه در یعنی بونلرك یاویلی دیمکده وصیت وصدا ایلمکده نعره‌لری واقع اولور دوکلی صحرا ودشت بونلرك نعره لرندن پراولورو ناله وفغانلر ایله طولر

﴿ مثنوی ﴾ یك غریبی شاعری ازده رسید * روز عاشور اوآن اوغان شنید *
شهررابکذاشت وآن سورای کرد * قصد جست وجوی آن هیهای کرد)
برغریب شاعر عاشور اکونی بولدن شهر حلبه ایرشدی واول شیعه نك انطاکیه قپوسنده اولان فریاد وفغانینی ایشتدی شهری ترك ایتدی یعنی شهره کتمکدن فراغت ایدوب اول جانبه رأی ایتدی وشیعه طائفه سنك طوردقلری جانبه کتدی اول هیهایك وهای وهویله اولان فریاد وبکانك جست وجوینه قصد ایتد ی

﴿ مثنوی ﴾ پرس و پرسان می‌شد اندر افتقاد * چیست این غم برکه این ماتم فتاد * این رئیس زفت باشد که بمرد * اینچنین مجمع نباشدکارخرد * نام اوالقاب اوشرحم دهید * که‌غریبم من شما اهل دهید * چیست نام و پیشه واوصاف او *
تابکویم مرثیه زالطاف او * مرثیه سازم که مردشاعرم * تاز ینجابرك ولالنکی برم) اول شاعر افتقاد وطلبده یتوردیکنی صوران وسؤال ایدن کمسه کبی صوره صوره کتدی راست کلدیکنه دیردی بوغم ندر بوماتم کیمه واقع اولدی بواولوعظیم رئیسدرکه اولدی بونجلین مجمع کار خرد اولمز بهرحال بو مجمعك برسببی واردر بوقدر ناله و بکانهی یره دکلدر آنك نامنی واول وفات ایلین رئیس شهرك القابنی بکاشرح ویرك زیرا بن کویك غریبی ام وسز اهل قریه سز غریب اولان حقیقت کاره واقف دکلدر کرکدرکه ای اهل قریه بن غریبه بوکارك حقیقتندن خبر و یره‌سز اول وفات ایلین رئیسك نامی و پیشه‌سی واوصافی ندر تاکم انك الطافندن اوتری مرثیه دوزمکه بن مردشاعرم تاکم بویردن ازق وبشی ایلته م یعنی اول مرثیه‌یی سویلمکله واول رئیسك اوصافنی تعبیر ایلدیکم سبیله بوجمعدن برمقدار طعام وغدا الم واول رئیسك جانی ایچون خیر دعالر فیلم دیدی

﴿ مثنوی ﴾ آن یکی کفتش که هی دیوانهٔ * تونهٔ شیعه عد وخانهٔ *
روز عاشورانمی دانیکه هست * ماتم جانی که‌ازقرنی بهست * پیش مؤمن کی بودابن غصه خوار * قدر عشق کوش عشق کوشوار * پیش مؤمن ماتم آن پاك روح *
شهره تر باشدز صدطوفان نوح) اول پرسی بوجمله دن اول شاعره خطاب ایدوب دیدی هی کشی دیوانه میسن سن شیعه دکل عدو خاندان رسول میسن

روزعاشورایی مکر بیلزمیسنکه واردر برجانك ماتمی که اول برقرندن به‌در یعنی جان
منزله‌سنده‌اولان حضرت امام حسینك ماتمی بیلزمیسنکه اول جان و یاخود انك
ماتمی برقرندن یکدر مؤمن اولان کسه لرك اوکنده بوغصه وغم قچن خور وحقیر
اولور کوشك، عشق مقداریدر کوشوارك عشقی کوشوار کو په‌یه دیرلر بونده
حضرت امام حسین‌دن کنایت اولور وکوشدن مراد حضرت حبیب اکرم
صلی الله علیه وسلم اولور مثلا برکسه‌نك برحبیبی اولسه اول کسه کندی حبیبنك
کوشنی نقدرسورسه اکاتعلق ایلین کوشواری دخی اولقدر سور پس حضرت
حبیب اکرمه برکسه‌نقدر عاشق اینسه اول حضرته کوشوار منزله سنده اولان
حضرت امام حسین رضی الله عنهه دخی اولقدر عاشق اولور محو بك کوشنه
محبت قیلان مشهورمثلدر کوشوارنه‌دخی قیلور مؤمن اولنلرك اوکنده اول روح
پاکك ماتمی واول جکر کوشهٔ مظهر سر لولاکك غصه وغمی صدطوفان توحدن
مشهورتردر پس سن انك ماتمنی بیلمك وانك ایچون بکا وانین قیلمك عجزدر دیدی
و بونوع اوزره اول شاعره وافرطعن وتوبیخلر ایلدی

﴿ نکته کفتن آن شاعر جهت طعن شیعهٔ حلب ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت آری لیك کودور یزید * کی بدست این غم چه دیرا ینجا رسید *
چشم کوران آن خسار ترا بدید * کوش کران آن حکایت راشنید * خفته بودستید
تا اکنون شما * که کنون جامه در بدید از عزا * پس عزا برخود کنید
ای خفتکان * زآنکه بدمر کبست این خواب کران) شاعر اول خطاب وعتاب
ایلین شیعه یه بوکونه جواب ویروب دیدی بلی بیلورم بوکون حضرت امام
حسینك شهیداولدیغی عاشورا کونیدر لکن قنی دور یزید بوغم وماتم قچن اولمشدر
وبیلور میسن نه عصرده ظهوره کلمشدر نه عجب بویره کیج ایرشدی بوخسارت که
سزانکچون ماتم طوتر سزنامعلوم ونامشهور اولان خسارتلردن دکلدراول عصرده
اولان خسارتی کورلرك کوزی کوردی صاغرلرك قولغی اول حکایتی اشتدی یعنی
اول خسارت برمرتبه ظاهر وآشکارا اولدیکه حتی کور اولنلرك کوزی آنی کورمك
مرتبه‌سنه ایرشدی واول حکایت کتابلرده شولقدر تحریر اولندی وخلق ایچنده
اولقدر سو یلندیکه آنی صاغر اولنلرك قولغی اشتمك مرتبه‌سنه واردی مکر که
سز بوزمانه‌دك یاشمش واو یومش سز تاشمدی سزجامه کزی عزاوماتمدن اوتری
برتارسز و بوقدر زماندن بری کچن مصیبته اعتبار ایدرسز ای خفته‌لر مضی
مامضی چونکه قضیه بویله در پس عزاوماتمی کندی اوزریکزه ایلك اغلرسکز
کندیکز ایچون اغلك زیرا که بوخواب کران بر یرامز اولومدر و بوغفلت مفرطه

﴿ برفیح ﴾

برقبیح حالتدر اغلیوب فریاد ایلرسکز بوندن اوتری اغلیوب فریاد ایلك یوخسه اول روح عالینك شهید اولدیغنه وکندی مقامنه رحلت قیلدیغنه نیچون ماتم طوتر سزدیدی ﴿ مثنوی ﴾ روح سلطانی ززندانی بجست * جامه چه دریم وچون خایم دست * چونکه ایشان خسرودین بوده اند * وقت شادی شد چو بشکستند بند * سوی شادروان دولت تاختند * کنده وزنجیررا انداختند) ای شیعه سلطانی اولان روح برزندانلدن صحره دی جامه یی نیچون یرتلم ونیچون ال چکنیه لم بووجه اوزره سلطانیده اولان یانسبی اولوب سلطانی روحك صفتی اولمشدر اماياوحدت ایچون اولوب روحه مضاف اولسه دخی جائزدر بووجه اوزره معنی برسلطانك روحی برزندانلدن صحره دی یعنی زندان طبیعت وسجن بشریتدن خلاص اولدی انك خلاص اولمسیچون نیچون جامه جاك ایلرز ونیچون المزی چکمزز چونکم اول سلطانلرك هر بیسی دین خسروی اولمشدر شادیلك وقتی اولدی چونکم بندی صدیلر یعنی سرور وشادیلك وقتی اولدی چونکم بدن بندنی صدیلر دولت شادر وانك جانبنه چاپدیلر کنده یی وزنجیری آتدیلر شادروان بساط کبیره دیرلر کنده اياق باغنه دیرلر بونده عسسلرك اياغه اوردقلری طومرق معناسنه در یعنی چونکم بدن بندنی قیردیلر دولت وسعادت حقیقی بساطنك جانبنه سرعت ایتدیلر وشتابله کتدیلر پای جانلرنده اولان کنده یی وزنجیر لوازم بدنی آتدیلر و پاره پاره ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ روز ملکست وکش وشاهنشهی * کرتو یك ذره ازایشان آگهی * ورنه آ که برو برخود کری * زآنکه درانکار نقل ومحشری * بردل ودین خرابت نوحه کن * که نمی بینند جزاین خاك کهن) ملك وشاهنشاهلق وکش کونیدرکش لطافت وخوبی معناسنه در یعنی انلرك شهید اولوب روح شریفلرینك بوعالم طبیعتدن رحلت ایتمسی ملك ابدی وخوبی سرمدی کونیدر وشاهنشاهلق موسیدر اکرسن مراتب علیه سندن برذره قدر آگاه ایسك واکر آگاه دکلسك بوری کندیکه اغله زیراکه نقلك ومحشرك انکارنده سن یعنی اغلمق سنك کندك ایچون انفعدر زیراسن بو دنیادن آخرته نقل ایلمك وحشر ونشر اولمك وهر کس جزاسنی بولمك انکارنده سن وارکندی خراب اولان دینك وقلبك اوزره نوحه ایله که سنك قلبك بواسکی خاکدن غیری عالم کورمز یعنی بوکهنه اولان عالم خاکدن غیری یه نظر ایرکورمز پس انك کبی دل ودین اوزره نوحه ایلك لازمدر ﴿ مثنوی ﴾ ورهمی بیند چرا نبود دلیر * پشت دار و دل سپار وچشم سیر * دررخت کوازمی دین فرخی * کر بدیدی بحر کوکف سخی * آنکه جودیدآب رانکندد ریغ * خاصه آنکودیدآن دریا ومیغ) واکرسنك خراب اولان قلبك نقل ومحشری کورر ایسه ومحشرده اولان

دولت وسعادتله نظرایر کوررسه نیچون دلیر اولمز ونیچون پشت دار ودل سپار وچشم سیر اولمز پشت دار ارقه طوتیجی ودل سپار کوکل اصمر لیجی وچشم سیر کورزی طوق دیمکدر ولیکن پشت دار توکل واعتماد ودل سپار تفویض وتسلیم وچشم سیر قناعت قیلمقدن وغنی قلب اولمقدن عبارت اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که چونکم سنك قلبك محشرده اولان دولت وسعادتی کورر نیچون اول جانبه دلیر اولمز ونیچون حضرت حقه اعتماد واستناد ایدوب توکل قیلمز ونیچون کوکلی اکاو یرمز واصمرلمز ونیچون غنی القلب اولوب حرص وطمعدن اجتناب قیلرسنك یوزکده دین باده سندن فرخلق قنی اکرسن بحری کوریدك کف سخی قنی یعنی اکر سن بنم دینم واردر و بن دین شرابنی نوش ایدنلردنم دیسك سنك یوزکده دینك فرخلغندن وفرور ونفسدن علامت واثرقنی که سیما خود باطنده اولان اوصاف وخصایلدن مخبر ومعرف اولور (سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) آیتی بومعنایه دلالت قیلور والظاهر عنوان الباطن کلامی دخی بومعنایه هم شاهد اولور اکرسن بحر حقیقتی کوریدك سنده جود وسخاالی قنی اول کسه نهری کوردی آبی تشنه لردن دریغ ایتمز علی الخصوص اول کسه که اول دریای میغی کوردی یعنی باخصوص که برکسه حق تعالینك دریای فیضنه وسحاب کرم ولطفنه نظرایر کوردی اول کسه عطشاندن آبی دریغ ایتمز ومحتاج اوللری منع ایدوب بخیل وممسك اولنلر بولنه کتمز

﴿ تمثیل مرد حریص نابینده رزاقی حق را وخزاین رحمت اورا بمورى که درخرمنکاه بزرك بادانهٔ کندم می کوشد ومیجوشد ومی لرزد و بتعجیل می کشد وسعت آن خرمن را نمی بیند ﴾

بوسرخ شریف حق تعالینك رزا قلغنی ودخی انك خزاین رحمتنی کورمین مرد حریصك شول برموره تشبیه اولنمسنك وتمثیل قیلنمسنك بیانیدر که اول مور اولو وعظیم خرمنکاهده برکندم دانه سنه سعی ایلروا ول دانه اوزره جوش وخروش ایلر وزیاده حرصندن انك اوزرینه لرزان اولور وتعجیل وسرعتله آنی خانه سنه چکر اول خرمنك وسعتنی وزیاده وفرتنی کورمز ﴿ مثنوی ﴾ مور بردانه بدان لرزان بود * که زخر منهای خوش عمیان بود * می کشد آن دانه رابا حرص و بیم * که نمی بیند چنان چاشی عظیم) موردانه اوزره اول سبیله لرزان اولور که خوش خرمنلردن عمیان اولور یعنی خوش اولان خرمنلری کندیدن مور بردانه اوزره حریص اولور واول دانه اوزره لرزان واضطراب قیلور اول دانه بی نیچه حرص وخوفله چکر که اول مورانجلین عظیم برچچی کورمز وانجلین بیوك خرمنلره

نظر ایر کورمز باخصوصکه اول مور بردانه یی برسنه دن برسنه به وارنجه یه دك
یسه اکا کفایت ایلردی نته کم طبیعت حیواناته عالم اولان حکما بویله دیمشلردر که بر مور
بر بیلدن بریله دك بردانه یی یسه دو که دمز مع هذا اول بردانه یه قناعت ایتیوب
زیاده حرصندن نیچه دانه لر جمع ایدوب اول جمع ایلدیکی دانه لر با بعض حیواناته
غداولور و یاخود یرالتنده چورو یوب قالور ﴿ مثنوی ﴾ صاحب خرمن همی
کوید که هی * ای زکوری پیش تو معدوم شی * توزخرمنهای ما آن دیده *
که بدان دانه بجان پیچیده) صاحب خرمن سو یلرکه هی مور حریص ای
کورلککدن سنك او ککده معدوم ولاشی شیدرسن بزم ارزاقز خرمنلرندن همان
آنی کورمشسن سن اول دانه اوزره جان ودل ایله طولاشمش وصارلمشسن
﴿ مثنوی ﴾ ای بصورت ذره کیوانرا ببین * مورلنکی روسلیمانرا ببین *
تو نهٔ این جسم توآن دیدهٔ * وارهی از جسم کر جان دیدهٔ) ای صورنده ذره
کیوانی کور یعنی ای صور تا حقیر وصغیر اولان بوآسمانی وکیوانی کورکه حق
تعالی (وفی السماء رزقکم وماتوعدون) بیوردی سن مورلنکسن یوری سلیمانی کور
یعنی سن برحقیر وضعیف قرنجه سن یوری سلیمان حقیقتی کورکه اول نقدر خدم
وحشمه وخورنده یه مالکسن همان بوجسم دکلسن سن اول دیده سن که
انسان دیده منزله سنده در جسمدن کیرو قورتلورسن اکرجانی کورمش ایسك
یعنی ای صورتا مورضعیف کبی اولان انسان همان بوجسم دکلسن بلکه سن
دیدهٔ کائنات وچشم موجودات منزله سنده سن جسم کورمکدن قورتلورسن
اکرجانی کورمش ایسك کرکدرکه نفس ناطقه یه اقبال ایده سن وانك فضائلنی
استکمال ایلمك طریقنه کیده سن همان نفس ناطقه ایله انسانسن جمله انسان
دکلسن کما قال البستی (بیت) اقبل علی النفس واستکمل فضائلها * وانت
بالنفس لا بالجسم انسان * یاخادم الجسم کم تسعی لخدمته * اتطلب الربح فیما
فیه خسران * ﴿ مثنوی ﴾ آدمی دیدست وباقی کوشت وپوست *
هرچه چشمش دیده است آن چیزاوست) هرنه یی که انی کوز کورمشدر اول
شی اودر یعنی انسان کوزدر و کورمکدن عبارتدر جسم انسانیده کوریجی وبیلیجی
وادراك قیلیجی نوره آدمی دینور وباقی وما عدا اولان لحم وپوست واعضا
وجارحه واعصاب واستخواندر آدمینك بصر بصیرتی هرنه کوردی وهرنه شی
ادراك قیلدیسه اول شی آدمینك قیمتی واول آدمی هم اول شیٔ قدردر الحاصل
آدمی هرنه شی کوروب بیلدی وا کا محبت وهمت قیلدیسه همان اول شی ایله
وزن اولنور وقدر وقیمتده آنکله برابردر ﴿ مثنوی ﴾ کوه را غرقه کنند یك
خم زنم * چشم خم چون باز باشد سوی یم * چون بدریاراه شد از جان خم * خم

باجیحون برآرد اشتلم) کوهی برخم نمدن غرقه ایلر خمك کوزی یم جانبنه چونکم کشاده اوله چونکم جان خمدن دریایه یول بوله خم جیحونه عربده وغلبه کتورر اشتلم لغتده برقاج معنایه کلور بونده عربده وتحکم وغلبه معناری مراد اولور یعنی مثلا برکوپك کوزی چونکم دریا جانبنه کشاده اولسه ودریادن اکاهمیشه مدد ومعاونت کلسه اول برکوب آبدن برعظیم کوهی غرق ایلر چونکم کوپك جانبندن ودروننده دریایه یول اوله اول کوب فی المثل برعظیم نهره بیجه تحکم وغلبه کتورر ایسه کذلك برانسانکده دیدهٔ جانی دخی دریای حقیقت جانبنه همیشه کشاده اولسه واکا اول دریای حقیقتدن دائم مدد ومعاونت کلسه اول انسان طاغلرکبی بیجه وجود صاحبلرنی غرق ایلمکه قادر اولور نته کم حضرت موسی علیه السلام طاغ کبی اولان فرعونی توابعیله بیله غرق ایلدی چونکم برکسه نك درونندن دریای حقیقته یول اوله ودریای حقیقتدن انك درونته همیشه مدد ومعاونت کله اول کسه بودنیاده جیحون سرایت اولان وآب عقل وفهمله طولان کسه یه غلبه وتحکم ایلر ﴿ مثنوی ﴾ زآن سبب قل کفتهٔ دریا بود * هر چه نطق احمدی کویا بود * کفتهٔ اوجمله در بحر بوذ * که دلش رابود در دریا نفوذ) اول سببدن قل کفتهٔ دریا اولدی هرنه یکه نطق احمدی کویا اولدی اول حضرتك کفته سی جمله در بحر اولدیکه اول حضرتك قلبنك دریایه نفوذی اولدی نفوذ ذال معجمه ایله اوقنور وبوذ اکا قافیه اولمقدن اوتری ذال معجمه ایله اوقنور لسان عجمده دال ذال اوقمق وذال دخی دال اوقمق جائزدر یعنی دریایه متصل اولان خم جیحونه غالب اولدیغی وطاغلری غرقه قیلدیغی سببدن هرنه کلامی که احمد علیه السلام حضرتلرینه منسوب اولان نطق سویلیجی اوله اول قول کفتهٔ دریای حقیقی اولور وآنی حق تعالی حضرتلری اول حضرتك درونته وحی قیلور (وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی) آیت کریمه سی بومعنایه شاهد اولور اول پیغمبر علیه السلامك کفته سی جمله بحر حقیقتك درلری وجواهرلری ایدیکه اول حضرتك قلب شریفنك دریای حقیقته یولی ووصولی اولدی ودریای حقیقتدن اول حضرتك قلبنه همیشه فیض ومدد کلدی پس انك مبارك دهاندن جریان ایلین ینابیع حکم حکم الهی اولدی وانك لسان شریفندن ظهوره کلان احادیث قدسیه یه کلام الهی دینلدی ﴿ مثنوی ﴾ داد دریا چون زخم مابود * چه عجب در ماهیٔ دریابود) دریانك داد وعطاسی چونکم خم آبدن اوله یاخود معنی دریانك دادی چونکم بزه مضاف اولان خمدن اوله نه عجب برماهیده دریا اوله خمدن مراد حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اولور وماعربی اولورسه آب وعجمی اولورسه

بزمعناسنه اولور وماهیدن مراد غواص بحر حقیقت اولان ولی کامل اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که دریای حقیقینك دادوعطاسی چونکم بزم جنسمزدن اولان ویاخود بزه متعلق اولان رسول علیه السلام ك خم وجودندن اولدی واول حضرتك وجود شریفندن بری بوقدر فیوضات الهی ظهوره کلدی عجب دکلدر که ماهی بحر حقیقت اولان بوليك باطنده دریا اوله نته کم (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب المؤمن التقی النقی الورع) حدیث قدسیسی بومعنایی مؤید اولوروماهی بحروحدت اولان عبد کاملك وجودنده دریای حقیقتك اولدیغنه بوکلام قدسی دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چشم حس افسرده برنقش ممر *تش ممر می بینی واومستقر) چشم حس نقش ممراوزره افسرده سن انی ممر کوررسن اول مستقر کورر ممردن مراد بوعالم صوریدرتش تانك ضمیله تواشدن مخففدراش مصرع اولده اولان ممره عائد اولور واوضمیری بیت اولده اولان دریای حقیقتك ماهیسنه عائد اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولور که حس کوزی بومعمر خلق اولان عالم صوریتك نقش ونکاری اوزره طوکش وباطن صورواشکالی کورمیوب انك ملکوتندن وحقیقتندن اعمی قالمشدرای ظاهر بین وای بی یقین سن بومعمرخلق اولان عالم صورتك نقشنی کورمکله ممر کوررسن واول ماهی بحر حقیقت اولان انسان کامل بوعالم صوریتك ملکوتنی وحقیقتنی کورمکله انی مستقر کوررسن بوعالم صوریتك نقوش واشکالنه نظر اولنسه ممر ووفانی وزائلدر اما چشم حقیقت بینله باطننه وحقیقتنه نظر اولنسه معدن ومستقردر پس حقیقت بین اولان انسان بوعالمك باطننه وحقیقتنه ناظر اولوب مستقری کورروحالا بوعالم صوریده معدن حقیقتنه نظرا برکورر ﴿ مثنوی ﴾ این دوی اوصاف دید احولست ورنه اول آخر آخر اولست) بوابکیلك احول اولان دیدیك وصفلر بدر یوخسه اول آخرآخر اولدر یعنی کوپی غیری ودریایی غیری وبحری وبوعالم ظاهری غیری وعالم باطنی غیری کورمك احول اولان کورمه نك وصفلر بدر که احول اولان کوزهنوزدنی مغایرت واثنینیتدن پاك وبری اولمشدر لابد چشم احول خلیفه بی غیری ومستخلفی غیری وعالم ظاهری وعالم باطنی غیری کوررديدهٔ حس سرابی آب صافی ونقطهٔ جواله بی دائره کوردیکی کبی مع هذابویله دکلدر بلکه اول سراب برنمایشدر ومرئی اولان دائره اصلنده برنقطه در واحولك دنی برشیئ برکورمسی غلطدر پس حقیقتده خلیفه مستخلفك عینیدر وبوعالم ظاهر عین باطندر وعالم باطن هم باعتبار ظهوره عین ظاهردر وبواعتبار اوزره اول عین آخر وآخر عین اولدر (هو الاول والاخر والظاهر والباطن) آیت کریمه سی بومعنایه اشهد وادلدر زیرا حقیقتده ظاهر الله وباطن الله واول الله وآخر الله عین ظاهریتده

باطن وعین باطنیتده ظاهردر وعین آخر یتده اول وعین اولیتده آخر در (بیت)
هو الاول هوالآخر هو الظاهر هوالباطن * بجز یاهو ویامن هو کسی دیکر نمی دانم *
بیوردقلری بیت شریف هم بومعنی اوزره دلیل یاهردر وشیخ اکبر رضی الله عنه
حضرتلرینك فتوحات مکیه ده سبحان من اظهر الاشیاء وهوعینها دیدکلری
قول ودخی (بیت) فی کل شیء له آیة * تدل علی انه واحد) بیوردقلری
بیت هم بوفحوی اوزره برهان ظاهردر وبو بیتك وبو قوللك تحقیق جلد اوللك اوائلنه
قریب وزیر حکایه سنده * تووجود مطلق فانی نما * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر
انده طلب اولنه واحول دو بین اولمقدن وبوعلمه وسره انکار قیلمقدن حذر قیلنه

﴿ مثنوی ﴾ هی زچه معلوم کرد داین زبعث * بعث راجوکم کن اندر بحث
بحث * شرط روز بعث اول مردنست * زآنکه بعث ازمرده زنده کردنست)
هی بوعلم ندن معلوم اولور بعثدن معلوم اولور بعثی استه بحث خصوصنده بحث
ایله روز بعثك شرطی اولا اولمکدر زیرا بعث مرده دن زنده ایلمکدر بعث لغنده
برندن برنسنه یی قو پارمغه دیرلر قیامته انکچون بعث دیدیلر که هر کس مقبره سندن
قو پار یاوب حیات بولور وقائم اولور امابعثه اولا اولمك شرطدر زیرا اولمیجه
ومقبره ده نیچه زمان مدفون اولمیجه بعث اولمق وحیات بولمق احتمالی یوقدر
پس بعث دخی عند المحققین ایکی قسمدر بری بعث صوریدر که اول موت اضطراری
ایله بوجسددن اولدکدنصکره وقبره داخل اولدقدنصکره قبردن بعث اولوب
حشر اجساد اولور قیامت کبرینك سری وحقیقتی اول کون ظهوره کلور
وحقایق هر کسه اول کون عیان وآشکار اولور وبری دخی بعث معنویدر که سالك
موت اختیاری ایله اولدکدنصکره وفانی اولدقدنصکره ومجازی اولان وجودی
قیدندن نجات بولدقدنصکره وانوار ذاتیه ایله نیچه مدت مدفون اولدقدنصکره
الله تبارك وتعالی حضرتلری آنی (اخرج بصفاتی فز رآك رآنی) قولنك مفهومی
اوزره مرتبهٔ فنادن مرتبهٔ بقا بالله صفات الهیه ایله متصف اولدیغی حالده
بعث واخراج ایلر پس اول سالك بومرتبه ده بقای الهیه ایله باقی وحیات ربانیه ایله
حی اولور وهرنه قیلورسه همان حضرت حقله قیلور بومرتبه ده اواشیایی حقدن
غیری وحقی اشیادن غیری کورمز بلکه خلقی حقله قائم وحقی مرآت وجود
خلائقده ظاهر ومتجلی کورر وبرکثرت کوررکه فی الحقیقه عین وحدتدر
وبروحدت کوررکه کثرة اشیاده نمایان اولمشدر پس بومرتبه ده اکا ظاهر عین باطن
وباطن عین ظاهر وآخر عین اول واول عین آخر کورینور وبوعلم بعث معنوی ایله
بولنور وبصر حقانی ایله مشاهده قیلنور انکچون بوبینلرله بوعلمك معلوم
وبوسرك مفهوم اولمسنه طریق تهایدوکنی طالبلره تعلیم ایدوب بیوردقلری طالب

بوعلم ندن معلوم و بوسرندن مفهوم اولور دیرایسك بعث معنویدن معلوم اولور مادامکه بووجود مجازیدن اولیه سن وکیر وفنا مرتبه سندن بعث اولیه سن بوعلم سنك معلومك اولمز پس بوعلم اکرسکا معلوم اولق کرکسه معنوی اولان بعثی ایسته و بو بعث خصوصنده عقلکله بحث ایله بووجدانیدر مجرد عقلله و بوندن بحث ایتمکله بیلنمز بلکه بالفعل بعث اولمغله بیلنور نته کم روز بعثك اسراری دخی مقبره دن بعث اولدقد نصکره بیلنور ومشاهده قیلنور روز بعثك شرطی اولااولمك اولدیغی کبی بعث معنویدنك دخی شرطی اولاموت اختیار یله اولمك ووجود مجازی قیدندن خلاص اولمقدر زیراکه بعث مرده دن زنده ایلمك لکدر مادامکه سن موت اختیار یله اولیه سن معنی منبعث اولمزسن ومادامکه معناده بعث اولیه سن بوذکر اولنان علم لدنی وسر الهی نه دیمکدر بیلمزسن اکر بونی بیلمك استرسك بونك شرطی وطریقی بعث اولمقدر وافنای وجود قیلمقدر معلومك اوله ﴿ مثنوی ﴾ جمله عالم زین غلط کردند راه * کز عدم ترسند وآن آمد پناه) جمله عالم بوسیبدن یولی غلط ایتدیلرکه انلر عدمدن قور قرلر واو پناه کلدی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدرکه مراد وجود مجازیدن فانی اولمقدر یعنی جمله عالم بوسیبدن یولی یتوردیلر وغلط ایتدیلرکه انلر یوق اولمقدن قورقرلر وحال بوکه اول یوقلق انلره پناه کلدی وانلره ملجاء ومأوی اولدی پس سعادتله زنده اولمق استین کسه یه ارادتله اولمك لازم اولدی نته کم (مت بالارادة تحیی بالسعادة) دیندی ومحبوب حقیقته واصل اولمق استین کسه یی نفسی وانانیتی محووفانی ایلمك واجب ولازم اولدی کماقال المغربی (بیت) من یطلب فی الحب من حب وصال *من غیر فناء نفسه فهو محال *ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب وتقدم وتعال ﴿ مثنوی ﴾ ازکجا جوییم علم از ترك علم * ازکجا جو یم سلم از ترك سلم *ازکجا جو یم هست از ترك هست * ازکجا جو یم سیب از ترك دست) علمی قندن استرز ترك علمدن وسلمی قندن استرز ترك سلمدن هستی قندن طلب ایلرز ترك هستدن سیی قندن طلب ایلرز ترك دستدن یعنی حقیقته بیلمکی وعلم الهی ایله عالم اولمغی قندن طلب ایلرز کندیمزك بیلدیکنی ترك ایتمکله وفنا بولنه کتمکله (مصرع) بیلدیکندن کچمین عرفانه اولمز آشنا * دیمشلردر لابد بوعلم لدنینك طالبی اولان کسه کندینك مجازی و رسمی اولان علمنی ترك ایلمك استرتاکم صفای دل حاصل اوله و بوعلم شریفه واصل اوله وکذلك صلح حقیقی یی دخی ترك صلح نفسانیده دیله مك کرك مادامکه نفسله وشیطانله واهل نفسله واحزاب شیاطین ایله برکسه نك صلحی اوله اول کسه صلح حقیقی ندر بیله مز وحضرت حقله وانبیا واولیا علیهم السلام یله صلح قیله مز

ووجودی قندن استیه‌لم دیرایسك ترك وجود مجازی ایلمکدن استمك کرك مادامکه
بووجود مجازی وهستی ٔ وهو می یرنده اوله وجود حقانی الهکلز ومجازی اولان
وارلغی برکسه ترك ایلمینجه حقانی اولان وارلغه اول کسه واصل اولماز پس هستی ٔ
حقانی طالبلری هستی ٔ مجازی یی ترك وفنا ایتکله بولورلر وترك وجود ایتکله وجود
حقانی صاحبی اولورلر حقیقت باغنك سینی یزقندن استیه‌لم دیرایسك دستی ترك
ایلمکدن استمك کرك مثلا برکسه بوعالم صوریده برباغه کیرسه و برالما آغجی اوزره
برنیچه الماکورسه لابد آنی الماغه برال لازمدرکه السنز اول الایی الق میسر اولماز
اما حقیقت باغنك مکسیدر برکسه حقیقت باغنه کیرمك استه‌سه اولا ترك وجود
ایلك استراندنصکره اول حقیقت باغنك الماسنی المغه ترك دست ایلك استر البته
کندینك دستی وقدرتی ونصرتی وارزعم ایلین کسه اول معنوی وحقانی اولان
سببی المغه قادر اولماز ازکجاجویم سبب برینه بعض نسخه ده ازکجاجو ییم دست
واقع اولمشدر لکن اصح اولان اولکیدر ﴿ مثنوی ﴾ هم تونانی کردیا هم
المعین * دیدهٔ معدوم بین راهست بین) ای نعم المعین اولان پادشاه هم سز قادرسن
معدوم بین اولان کوزی موجود کوریجی ایلمکه یعنی ای کوزل معاونت ایدیجی
خدا معدوم کوریجی کوزی موجود کوریجی ایلمکه سز قادرسن بوخلایقلك
کوزلری جیعا فی الحقیقه معدوم اولان شیلری موجود کوررلر وحقیقتده موجود
اولنی دخی معدوم کوررلر الهی سن شول کوزل معین سنکه بوخلقلك معدوم
کوریجی کوزلرینی موجود کوریجی ایلین سن ﴿ مثنوی ﴾ دیدهٔ کوازعدم
آمدپدید * ذات هستی راهمه معدوم دید) برکوزکه اوعدمدن پدید وظاهر
کلدی وارلق ذاتنی دوکلی معدوم کوردی یعنی برکوزکه اول کوز اصلنده عدم
ایدی عدمدنصکره وجوده کلدی وظاهر اولدی اول ظاهر کوزی هستیٔ
حقیقینك ذاتنی دوکلی معدوم کوررو حقایق اشیایی هم کوره‌میوب معدوم صانور
اما بو مو هومی ومجازی اولان وجودی موجود وباقی کوررلابد حقیقت بین
اوله میوب غلط کورمکدن خالی اولماز مکر اول کوز مبدل اوله ونور الهی ایله منور
اولمق مرتبه سنی بوله ﴿ مثنوی ﴾ این جهان منظم محشر شود * کردودیده
مبدل وانور شود * زان نمایداین حقایق ناتمام * کدبرین خامان بود فهمش
حرام) بومنتظم اولان جهان محشر اولور اکر ایکی کوز مبدل وانوراوله اول
سببدن بوحقائق ناتمام کورینورکه بوخاملر اوزره انك فهمی حرام اولوریعنی
بومنتظم ومرتب اولان جهان محشر اولور وسراثر وحقائق بوعالمده هم ظهوره
وعیانه کلور اکر ایکی کوز غلط کورمکدن خلاص اولوب تبدیل اولورسه
ونور حقله منور اولوب بواشیایه اول انور اولان کوزله نظر قیلورسه نته کم

حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك اوغلانی زید ریاضتله تبدیل دیده قیلوب
انك کوزلری انوار الهی ایله منور اولدقدنصکره بوعالمده محشری کوردی واحوال
آخرتنه نظر ایرکوردی نته کم (وکأنی انظر الی اهل الجنة ینعمون فیها وانظر الی
اهل النار یتعادون فیها) دیدی وحضرت نبی علیه السلام اکا احیت فالزم یوردی
وبونك تحقیق جلداولك آخرنه قریب مرور قیلدی وحضرت علی کرم الله وجهه
ورضی الله عنهك (اوکشف الغطاء ماازددت یقینا) یورملری هم بومعنایی مؤید
اولدی اول حضرته حقائق اشیا واحوال دارعقبی شول مرتبه ظاهر وپیدا
اولمش که اکر غطا کشف اولسه اکاامور اخرویه وحقائق کونیه دن بریقین
زیاده اولمیه واول حینده حقایقی تمام کورمك کلمیدی انکچونکه اول حضرت
حقایق کونیه یی بالتمام والکمال بودنیاده مشاهده قیلمشلردر بوحقایق اشیا
بوعالمده اهل حس اولنلره وهمان صورنده قلانلره انکچون ناتمام کورینور که
بوخام اولنلره وکمال مرتبه سن بولمیوب اسرار حقیقتدن محروم قلانلره اول حقایقی
فهم ایلمك بودنیاده حرام اولدی و بالتمام حقایقی مشاهده ایلمك انلره یوم آخرنده
میسر کلدی اما اولمزدن اول بعث اولنلره ونورحقله بواشیایه نظر قیلنلره حقایق
اشیا بودنیاده حالا کشف اولوب بالتمام کورندی اماهنوزدخی بووجود مجازی ایله
زنده اولنلره بوحقائقی فهم ایلمك حرام اولدی و بونلر بونعمت ولذتدن محروم
قالدی ﴿ مثنوی ﴾ نعمت جنات خوش بردوزخی * شدمحرم کرچه حق
آمدسخی * دردهانش تلخ آید شهد خلد * چون نبودازوافیان درعهد خلد)
خوش اولان جنتلرك نعمتی دوزخی اوزره محرم اولدی اکرچه حق تعالی سخی
کلدی اول دوزخینك دهانینه شهد خلد تلخ کلدی چونکم عهد خلددده وافیلردن
اولمدی بیت اول سؤال مقدره جواب اولدی کأنه سؤال لازم کلور دینه وهاب
مطلق وجناب حقك فیضنده خودبخل بوقدر اول خاملره دخی بوحقائقی تمام
کوسترمه وانلره دخی بونعمتدن و یرمه اولمزمیدی جواب یوررلر اکرچه حق تعالی
حضرتلری سخی وجواد کلدی وانك فیض وعطا کسترلکی شائبهٔ بخلدن پاك
ومنزه اولدی ولیکن دوزخه منسوب اولان قوم اوزره خوش اولان جنات عالیه نك
نعمتلری محرم اولدی انکچو نکه انلر جنتك نعمتلرینه تحصیل استعداد ایلمدی
زیرا (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات) آیتنك مفهومی اوزره جهنم که
فی الحقیقه جای خبیثلردر خبیثلر ایچوندر وخبیثلر دخی انکچوندر (والطیبات
للطیبین) آیتنك موجبی اوزره جنات دخی فی الحقیقه طیباتدر طیب وطاهر اولنلر
ایچوندر طیب وطاهر اولنلردخی انکچوندر برکسه دخی هنوز خبیث ایکن
بلااستعداد نعم طیبه یی استه سه وحق تعالی اکا ویرسه اول نعم طیبه نك اهلی دخی

خبیثانه اهل اولان کسه یه اول طیب اولان نعمتلری ایرکورسه اول خبیثانه اهل اولان خبیث اول نعم طیبه یی قبول قیلیه وانی اخذ وتناوله دخی قادر اولیه ایدی بلکه خلد برینك شهد وسکری اول خبیث اولان دوزخینك دهاننه تلخ کلیدی واول شهد وسکردن استکراه قیلیدی چونکم خلد برینك عهد نده وطریقنده وافیلردن اولدی وعاشقلر وصادقلر کبی اولمدی وانك یولنه سلوك قیلدی پس اول خلد برینك نعمتندن ولذتندن هم ذوق المدی ولذت بولمدی حالا بو دنیاده شول جاهل وغافل اولان کسه لرکه جنان جنانه متعلق اولان علوم وعرفانی اولیا وعرفا انلره عرض ایلسه لر وکلك بو معارف یقینیه ونعم روحانیه دن اکل ایدك دیو سویلسه لر انلر نعم روحانیه نك واذواق جنانیه نك اشتراسندن فرار ایدرلر وجهنم کبی اولان نفسلرینك مرادی ومقتضاسی جانبنه کیدرلر چونکم اولیا وعرفا رضی الله عنهم دخی بو اهل هوا وارباب دنیا نك کندیلرینك متاعنه عدم رغبتلرین کوره لر وبونلرك فانی اولان دنیانك متاعنه میل ومحبت ایلدکلرینه نظرا برکوره لر انلرك بو طائفه یه روحانی اولان متاعی وربانی اولان ذوق جانی وعلوم وعرفانی ویرمکه وبیع ایتمکه میل ورغبتلری اولمز ﴿ مثنوی ﴾

مر شمارا نیز درسودا کری * دست کی جنبد چونبود مشتری * کی نظاره اهل بخریدن بود * آن نظاره کول کردیدن بود) تحقیقا سیزه دخی آنی اهل دنیا سودا کرلکده چونکم مشتری اولیه ال قچن حرکت ایلر نظاره قچن المقلغه اهل اولور اول نظاره کول طولنمقلغه اهل اولور بو بینك ایکی مصرعنده بیله اولان نظاره نظر ایدیجی معناسنه در اصلنده تشدید ایله در وزن ایچون مخفف اولنور ومصرع ثانیده اولان نظاره کوله صفت اولور وکردیدن لفظندن مقدم مضاف مقدر اولور اهل کردیدن تقدیرنده اولور مصرع اولده اولان اهل بخریدن بو معنایه دلالت قیلور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور تاجران معنوی وخواجکان بازار حقیقینك حقانی اولان متاعلرنی طالب وراغب اولمیان اهل دنیا واصحاب هوایه ویرمکه وانلره بیع وشرا ایلمکه میل ورغبتلری اولمز وبو که انلرك دخی اللری وارمز تحقیقا ای اهل دنیا سزه دخی اکر مشتری اولسه بیع وشرا وفتنده مجرد متاعکزی نظر ایدیجی اولان احمقه اول متاعکزی ویرمکه الکز قچن وارروقلبکز اکا قچن میل ورغبت قیلور بازارایچره مجرد اسباب ومتاعه نظر ایدیجی کسه آنی المقلغه قچن اهل اولور اول کول اولان نظر ایدیجی بازارایچره دونمکلکه وطولنمقلغه اهل اولور وبازاری کوشه بکوشه طولنوب دکانلرده اولان سلعه ومتاعی سیر قیلور وکند یسنی مشتری شکنده قویوب آنی بونی خریدار اولغه مشغول اولور ﴿ مثنوی ﴾ پرس پرسان کین بچند وآن بچند * از پی تعبیر

وقت ور یشخند * ازملولی کاله میخواهد زتو * نیست آن کس مشتری وکاله جو *
کاله را صد بار دید و بازداد * جامه کی پیود او پیودباد) اول کول اولان نظر
ایدیجی بازار ایچره صورارق سؤال ایده رك بویله دیوکه بومتاع نیچه یه واول
متاع قاچ اقچه یه تعبیر وقتنده ور یشخنددن اوتری ملوللغندن سندن کاله استر
اول کسه مشتری وکاله جو دکلدر یعنی بازار ایچره دور قیلان واکا و بوکا ناظر
اولان کول بازار ایچره بو نیچه یه در واول متاع قاچ اقچه یه در دیو وقتنی کچورمکدن
اوتوری و بازرکانه ریشخند واستهزادن اوتری دکان بدکان کزوب صوره صوره
طولانور وسیرودور قیلور بوکونه کول سندن متاعی ملوللغندن استر بویله کسه
فی المثل وفی الحقیقه صحیح مشتری وکاله جو دکلدر بلکه همان انك دکاننه واروب
متاعلرینه مشتری اولمغی کندیسنه عادت قیلشدر وانك بونك متاعنه لاغله مشتری
اولمشدر بونك کبی بی معنی اولان زوائدروزکار کاله بی صدبار کوردی وکیرو
صاحبنه ویردی جامه اوله جق متاع وقماشی اول یاوه قیچن او لحدی اول بادهواء
او لحدی اطلس وقماش الآن صحیح مشتری جامه اوله جق قماشی برایکی کره
او لحدرد کدنصکره اقچه سن ویروب آنی آلور اما صحیح مشتری اولمین یاوه و بی
معنی کوه زلك ایدوب برنیچه دفعه او لحدرد کدنصکره برنسنه بی بهانه ایدوب
آخر آنی یه المز ﴿ مثنوی ﴾ کوفدوم وکروفر مشتری * کومزاح کنکلی
وسرسری * چونکه درملکش نباشد حبهٔ * جزپی کنکل چه جوید جبهٔ *
درتجارت نیستش سرمایهٔ * پس چه شخص زشت اوچه سایهٔ) قنی مشتریك
قدومی وکروفری قنی کنکلی وسرسری اولان کسه نك مزاحی چونکم اول
سرسریك ملکنده برجبه اولیه کنکلدن غیری برجبه یی نه استرانك تجارتنده
برسرمایه سی یوق پس انك زشت اولان شخصی نه برسایه نه مزاح لاغه
دیرلر وکنکل دخی لاغه وکوه زلکه دیرلر کنکلیده اولان یا نسبیه اولق ومصدریه
اولق هم جائزدر سرسری عبث و بیهوده لکه دیرلر وتقدیر کلام وتوضیح مرام
بویله دیمك اولور که بازاره برمشتریك کلمسی و کروفر قیلمسی قنی و بزه
بیهوده و بی سرمایه اولان کوه زنك لاغی وکوه زلکی قنی که بوایکیسنك مابینده
مناسبت یوق وتفاوت قتی چوقدر چونکم اول بیهوده اولان کوه زنك ملکنده
بردانه وبرجبه اولیه کوه زلك ایلمکدن ولاغ قیلقدن غیری برجبه یی اول نیچه
استر برجبه وجامه یی اول بیهوده و بی سرمایه استمزالا کوه زلکدن اوتری وعمرن
کچوروب انی و بونی استهزا قیلقدن ومشتری کورنمکدن اوتری ایلرچونکم بر یاوه
و بی معنی اولان کوه زنك تجارت و بیع وشرا قیلقده برسرمایه سی اولیه بلکه
مرادی انك همان کوه زلمك اوله بویله خبیث زشت وقبیح اولان شخصی

نه و برکولکه نه انك شخص قبیحی ایله برکولکه نك فرقی یوقدر بواصلاره
کولکه سی کوچك دیرلر بونلرك بازرگانه فائده سی یوق وزحمتی فتی چوقدر
بوکونه کسه لرك دکان اوکنده قارلتی اولمسندن غبری ومشتری کورینوب وبیهوده
یره کوه زلك قیلمسندن دکان اوکندن کتمسی وغیری یره قصد وعزیمت ایتمسی
بازرگانه هروجهله انفع واولیدر کذلك بوطریقت وحقیقت بازارنده دخی بوکونه
نیچه کوه زلر و بی معنی و بیهوده چوق بی مایه لر واردرکه کندیلرینی متاع علم
ومعرفته مشتری اولمق شکلنده وکالهٔ اسرار وحکمته خریدار اولمق هیئتنده
کوسترورلر وکلوب بازار حقیقته کیررلر وصاحب مقام اولان بر بازرگان اخروی
وخواجهٔ معنوینك متاع وحکمته وذوق ومعرفته مشتری کورینوب کوه زلك
قیلورلر برزماندنصکره اندن فراغت ایدوب برآخر مقامه کیدوب واروب اول
مقام صاحبی اولان صاحب دولتك متاعنه مشتری اولمق وآنی آلمق شکلنده
کورینورلر مراد لری همان تضییع عمر اولوب فی الحقیقه انلرك متاعنه مشتری
اولمدقلرندن ماعدا آنده وبونده عمرلرین ضایع ایدوب بیهوده یره کزمکدن
وکوه زلك قیلمقدن خالی اولمزلر بوکونه زواید روزکارك برنیچه کلمندن وانك متاع
علم وحکمته مشتری اولمسندن کلمسی ومشتری اولمسی نیچه وجوهله اولیدر
زیرا بویله نفوس ضایعه نك ملکنده برحبه قدر دانش اولمیه وطریقت بازارنه
برازجق سرمایه ایله کلمیه انك شخص زشتی ندر وبرسرمایه ندربولهکوه زنك
شخص قبیحندن برکولکه نیچه وجوهله یکدر پس ای طالب اسرار الهی وای
خریدار علوم وحکم ربانی اکربو بازار طریقته کلك ومتاع حکمتی وکالهٔ اسرار
ومعرفتی المق استرایسك بو بازاره سرمایه ایله کل اکربونده سرمایه سزکلورسن
ایسك دستارکی طولدیره سزسن وبومتاعلردن برمتاع الهسزسن (بیت) ای تهی
دست رفته در بازار + ترسمت پرنیاوری دستار ﴿ مثنوی ﴾ مایه در بازار این
دنیاز رست * مایه انجا عشق ودوچشم تر ست * هرکه او بی مایه در بازار رفت *
عمر رفت وبازکشت اوخام وتفت) مایه بودنیانك بازارنده سیم وزردرمایه انده
عشق ودوچشم تردر هرشول کسه که بازاره بی سرمایه کندی عمری کندی
واوحرارتله خام کیرو دوندی یعنی بودنیانك بازارنده مایه سیم وزردر بودنیابازارنده
برکسه سیم وزرسز برمتاعی المغه قادر اولهمز و بی سرمایه بر بازرگاندن برکاله بی
برمشتری اشتراقیله مزوطریقت بازارنده سرمایه عشق ومحبت وایکی آغلر کوزدر
وسوزدر برکسه نك اغلر کوزی وعشق وسوزی اولسه بوبازار طریقتدن برمتاع
آلهمز و بازارکان معنوی اولان عزیزلردن هم چوقلق نفع بولهمز الحاصل شول
کسه که بو بازار طریقته سرمایه سز کندی یعنی سرشك دیده سز وسوزسینه سز

وعشق ومحبتسز قصد وعزیمت ابتدی انك عمری بیانه کتدی واول قوری خاملك
وپخته لکله کیرو دوندی ونهی دست برشـیئه واصل اولمیوب کالاول کتدی
منزلنه یتدی (اولئك الذین اشتروا الضلالة بالهدی فار بحت تجارتهم وما کانوا
مهتدین) آیت کریمه سنك مفهومی بو کونه لرك حقنده دینلدی ﴿ مثنوی ﴾
هی بکا بودی برادر هیچ جا * هی چه پختی بهر خوردن هیچ با) هی قنده ایدك
ای برادر دیسـك هیچ جادیر هی یمکدن اوتری نه پشوردك دیسـك هیچ بادیر
بابونده شور بامعناسنه در بو بیتك هر مصرعی هم سؤال وهم جواب اولور وتقدیر
کلام بویله دیمك اولور که بو بازار طریقنه تهی دست کیدن وبی سرمایه قصد
وعزیمت ایدن کسه یه اکرسن دیسك هی برادر قنده ایدك ونه یرده کزرسن اول
سکا لسان حالله جواب ویروب دیر هیچ یرده ایدم یعنی هیچ نفع وفائده سی اولمین
یرده ایدم دیر ودونوب اکا دیسـك یمکدن اوتری بوآنه دك نه پشـوردك واطعمهٔ
روحانی واغذیهٔ نورانیدن کتدی روحك ایچون شمدیه دك نه پشوردك اول سکا دیر
هیچ شور باسن پشوردم وکند یمی بی معنی وبی فائده اولان یرلره دوشوردم اصلا
کتدی روحم وقلبم ایچون هیچ برشور بای نورانی وغدای روحانی پخته ایده میوب
شویله محتاج وکدا وبی نوا وبی غدا قالدم دیر ﴿ مثنوی ﴾ مشتری شوتا بجنبد
دست من * لعل زاید معدن آبست من) مشتری اول تابنم الملقاده یه بنم یوکلو
اولان معدنم لعل طوغره آبست آبستن لفظندندر آبستن یوکلو اولمغه دیرلر معدندن
مراد بونده در وندر ولعلدن مراد جواهر معانیدر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که
ای طالب اسرار الهی وای راغب متاع حکم ربانی صحیح مشـتری اول تاکم بنم
یدعقلم ودست لسـانم اول نورانی وربانی اولان متاعلری ویرمکه حرکت قیله
اندنصکره بنم جواهر معانی ایله یوکلو اولان معدن درونم سکا لعل معنوی ودرر
روحانی طوغوره تاکم اول لعل روحانی بی المغله غنی القلب اوله سـن وکنز لایفنی نه
ایدوکنی بیله سن وکدا چشم اولقدن وخلقه عرض احتیاج قیلقدن قورتله سن بلکه
نیچه محتاج وکداله دخی منفعت رسان اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ مشتری کرچه که
سست وباردست * دعوت دین کن که دعوت واردسـت * باز پران کن حمام روح
کبر * دره دعوت طریق نوح کیر * خدمـتی میکن برای کرد کار * باقبول
ورد خلقانت چه کار) مشتری اکرچه سست وبارد دردعوت دین ایله که دعوت
وارد دربازی پران ایله حمام روحی طوت دعوت یولنـده طریق نوحی طوت
کردکار حضرتلرندن اوتری برخدمت ایله خلایقك رد وقبولی ایله سکا نه کار واردر
بوخطابلر علی طریق التجرید کتدی نفس شریفلرینه اولسه ده جائز وحسـام
الدین افندی حضرتلرینه اولسه ده جائز وهر عصرده مرشد راه اولان ودین

حقه دعوت قیلان اصحاب حکمته وارباب علم ومعرفته اولمق ده جائزدر پس تقدیر
کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه ای صاحب علم ومعرفت وای مالك کافهٔ
حکمت اولان مرشد بوزمانه ده مشتری اولنلرا کرچه سست و باردایسه ده سن
انلره متاع دینی عرض ایلمکدن وکافهٔ یقینی کلوك الوك دیوسو یلمکدن فارغ و بری
اولهسن دین مبینه بوخلقی دعوت ایله که دعوت ناس ایلمك وارد اولمشدر نته کم
حدیث رسولده بویله کلمشدر (مروا بالمعروف وان لم تفعلوه وانهوا عن المنکر
وان لم تجتنبوه کله) رواه الطبرانی فی الاوسط عن انس ای شهباز طریقت باز همتی
فضای شریعت جانبنه پران ایله وروح جامه سنی طوت وصید ایتمکه مستعد
اولان سنی آزرده ورنجیده قیلورسه راه دعوتده حضرت نوحك یولنی طوت که
اول اذا وجفایه نیجه صبر ایتدی ایسه سندخی آنك کبی صبر وتحمل ایت الله
تبارك وتعالی حضرتلرندن اوتری برخدمت ایله وناسه پند ونصیحت وموعظه
وحکمتی الله ایچون سویله سکا خلقك رد وقبول ایلمسیله نه کار واردر وسکا لازم
اولان لله فی الله ناسه تبلیغ احکام الهی قیلق و برای کرد کار آمر بالمعروف وناهی
عن المنکر اولمقدر کرکسه خلق سنك سوزکی قبول ایتسون وکرکسه ایتمسون
وکرکسه ردایتسون کرکسه برکسه نك خانهٔ درونده سنك آوازکی ایشتمکه وانکله
ایش ایتمکه استعداد وقابلیتی اولسون وکرکسه اولمسون نته کم بوسرخ شریفده
واقع اولان مطرب کندی عادت وخصلتنی ترك ایتیوب اکر آدم اولان خانه نك
قپوسنده واکر آدم اولمین خانه نك قپوسنده چالدی وچاغردی ودرون خانه ده
آدم وارمیدر یوقیدر دیمدی

﴿ داستان آن شخص که بردرسرایی نیمشب سحوری میزد همسایه اورا کفت که ﴾
﴿ آخر نیمشبست سحر نیست ودیکر آنکه درین سرایی کسی نیست بهرکه ﴾
﴿ میزنی وجواب کفتن مطرب او را ﴾

بوسرخ شریف و بوبیان لطیف اول شخصك داستانیدرکه برسرایك قپوسی
اوزره نصف اللیلده سحوره منسوب اولان طبلی ونوبتی اوردی سحور رمضان
شریفده سحره قریب بنن طعامك اسمیدر وعادتدرکه بعض سحورجیلر سحره
قریب طبلك چالوب دف اوروب خلقی بیدار ایتمکدن اوتری آوازایدرلر اول
سرایك یانده اولان همسایه اول شخصه ایتدیکه آخر شمدی نصف اللیلدر
سحر دکلدر و بردخی اولدرکه سرای ایچنده برکسه یوقدر پس سحوری بوقپوده
نه دن اوتری اوررسن ومطربك بویله دیمین همسایه یه جواب ویرمسیدر ﴿ مثنوی ﴾
آن یکی میزد سحوری بردری * درکهی بودوروان مهتری * نیمشب میزد سحوری را

بجـد * گفت اوراقائلی کای مستمد * اولا وقت سحرزن این سحور * نیم شب نبود که این شر وشـور) اول مطرب سحوره منسـوب اولان طبلکی برقپونك قتنده چالدی اول خانه بردرگاه ایدی و برمهترك طاق ورواقی ایدی نصف اللیلده سحوره منسوب اولان دفی اول مطرب جد واقدامله چالدی همسایه‌لردن برقائل اول مطربه دیدی که ای استمداد ایدیجی یعنی ای مدد ومعاونت طلب قیلیجی اولا بوسحوری سحر وقتنده چال که انك وقتی سحره قریب چاغمقدر تاکم خلق اندن بیدار اولهلر وسحور یمکه رغبت قیلهلر بوشر وشـورك وقتی نیم شب دکلدر بلکه بونك وقتی سحره قریب ثلث ایلده چاغمقدر مطربك چالقوسـنه شروشور تعبیر اولنمسی بدعت اولدیغندن اوتری ودخی وقتیله اولدیغندن اوتریدر ﴿مثنوی﴾

دیگرآنکه فهم کن ای بوالهوس * که درین خانه درون خودهست کس * کس درینجا نیست جزدیوو پری * روزگاری خودچه یاومیرتی * بهر گوشی میرتی دف کوش کو * هوش بایدتابداند هوش کو) برغیری سوزدخی اولدر که ای بوالهوس فهم ایله که بوخانه‌نك درونده کسه وارمیدر یوقیدر بیلیه‌سن بیهوده‌یره‌نه طبلك چالارسن ونیچون آوازه ایلرسن بوراده خوددیوو پریدن غیری کسه یوقدر پس کندی روزگارکی نیچون یاوه قیلورسن وضایع ایلرسن ظاهر بودر که دفی رقولقدن اوتری چلارسن کوش قنی عقل کرکدر که بیله هوش قنی یعنی بوچالوب چاغردیغکی برکوش صاحبنك استماعندن اوتری چلارسن و بوگونه نغمه‌لر وآوازه‌لر ایلرسن قنی بوخانه‌ده کوش صاحبی بوسـنك چالوب چاغردیغکی فهم ایلمکه وصیت وصداکی اکلمغه برعقل کرکدر بونده عقل نه‌چونکم بر پرده کوش وهوشدن اثراولمیه بیهوده یره نه‌صیت وصدا ایلرسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت گفتی بشنوازچاکر جواب * تانمانی‌در تحیر واضطراب * گرچه هست این دم برتونیمشب * نزدمن نزدیك شد صبح طرب * هرشکستی پیش من پیروزشد * جمله شبها پیش چشمم روزشـد) اول مطرب اول قائله وحقیقت کاردن غافله دیدی ای غافل چونکم بوسوزی دیدك بوچاکردن اکاجواب ایشت واول سکادیه‌جکم جواب وکلامی برخوش فهم ایت تاکم تحیرده واضطرابده قالمیه‌سن وشـبهه وشـکوکه مبتلا اولمیه‌سن اگرچه سنك قتکده بودم نیمشـبدر بنم قتمده صبح طرب نزدیك اولدی وروز روشن ظاهر اولغه قریب اولدی هرنقدر انکسـار وانهزام وارایسـه بنم اوکده ظفر اولدی ودرسـتلك مرتبه سن بولدی جله کیجـه‌لر بنم کوزم اوکنده کوندز اولدی بوندن مقصود ومآل اولدرکه مطرب سحورزدن مراد بیدارکندکان خلائق وسرایند کان اسرارودقائق اولان مرشد وهادیلر وبوناسی خواب غفلتدن ایقـاظ ایلین منادیلر اولور چونکم بونلر خلق بیـدار

ایلمکدن اوتری بوشب دنیاده صیت وصدا ایلیه‌لر ایها الناس انتبهوا من الغفلة
قبل الموت وعجلوا بالتوبة والطاعة قبل الفوت دیوسه ویلیه‌لر وصبح حقیقت
قریب اولدی وروز آخرت وروز قیامت قریب کلدی آکاه اولك وکندیکزی
بیدار قیلك دیوندا وصدا ایلیه‌لر بونلرك اسرارندن وحقیقت کفتارندن غافل وجاهل
اولان بعض کسه‌لر یالسان حاله ویازبان مقاله بونلره دیرلر بوکونه نصیح وپندك
بو یله ظلمات وغفلات زمانده اولا وقتی دکلدر وثانیاای واعظ وناصح اولان
کسه سنك بوکلامکی دکاه مکه برکوش وبوسوزکی اکلغه هم برهوش کرکدر بوموسمده
وبوزمانده سنك سوزکی کیم دکار وسنك کلامکی کیم فهم ایلر نیچون بیهوده بیره
صیت وصدا ایلرسن وبوسوزلری سن کمك ایچون سویلرسن وبوناس ایچره
خودسنك نصیح وپندیکی قبول ایلر بوقدر پس عبث بیره نیچون تعب ومشقت
چکرسن وشوره بیره بوکونه تخم نفیسی نیچون اکرسن وبونلر دخی انلره بومطرب
سه‌ورزنك وبردیکی جوابی ویررلر ﴿ مثنوی ﴾ پیش توخونست آب رود نیل
*نزدمن خون نیست آبست ای نبیل *درحق توآهنست وآن رخام *پیش داودنبی
مومست ورام *پیش تو کهبس کرانست وجماد *مطربست او پیش داوداوستاد)
ای غافل سنك اوککدهٔ نیل چاینك آبی فی المثل خوندرای اولو بنم قتمده خون دکلدر
صودرنیل بزرك ونیك معناسنه دریعنی ای بزرك ونیك اولان غافل برشیٔ سکا نسبتله
زشت وقبیح وبرآخر کسه یه نسبتله اول شیٔ نیك وملیح اولق چوق واقع اولمشدر
جله دن بری سنکه فرضا قبطیان دن اولسك آب نهر نیل سنك قتکده قان کورینور
وینکه سبطیلردن اولسم قان کورنمیوب بکاآب شیرین کورینور مثال آخر سنکه
هنوز دخی صورت سن وسر خلافت الهیه دن خالی سن سنك حقکده اول شیٔ
آهن ومرمر دریعنی آهن ومرمر کبی غلیظ وشدید دراما اول آهن داود نبینك اوکنده
مومدر واکارامدر کذلك مظهر خلافت الهی اولان هرولینك اوکنده وهروارث
نبی اولان صفینك قتنده حدید کبی محکم وشدید اولان شیلر موم کبی ملایم اولمش
وانلره اول شیٔ رام کلمشدر مثال آخر سنکه هنوز دخی ملکوت اشیادن غافل سن
واسرار خدادن جاهل سن سنك قتکده طاغلرز یاده ثقیل وجامد دراما خلیفهٔ
الهی اولان داودك قتنده اول طاغ اوستاد مطر بدر کذلك وارث نبی اولان
هرولینك چشم شهودی قتنده بوجبال راسیات وسائر جمادات مسجلر ولسان
ملکوتیه ایله مطر بلردر ﴿ مثنوی ﴾ پیش توآن سنك ریزه ساکنست * پیش
احمداو فصیح وقانست *پیش تواستون مسجد مرده ایست *پیش احمد عاشق
دل برده ایست *جله اجزای جهان پیش عوام* مرده وپیش خداد اناورام)
مثال آخر سنك اوککده اول سنك ریزه ساکتدر اما احمد علیه السلامك اوکنده

اول فصیح وفانتدر بونك قصه‌سی و بوندنصکره اولان بیتده استون قصه‌سی
جلداولده بر برلرینه قریب مرورایلمشدر و بو بیتدن اول اولان قصه‌لرهم کرات
ومرات الله سبقت قیلمشدر یعنی بواشیانك باطنندن غافل اولان سنك چشم شهودك
اوکنده بوحصاة ساکت و بی نطقدر اما حضرت احمدك قتنده فصیح سویلیجی
وقنوت ایلیجی در یعنی دعاقیلیجی ومسبح اولیجیدر مثال آخرسنك قتکده استون
مسجد برمرده در اما احمد حضرتلرینك اوکنده برعاشق دل برده در یعنی مسجد
ایچره اولان استون حنانه سنك چشم شهودك اوکنده اکر برمرده وساکت چوب
ایسه احمد حضرتلرینك قتنده اول کوکلی کتمش ومحبوبنه بذل وجود ایتمش
برعاشق خو بدر پس هرعصرده عوامله وارث احمدی اولان اولیای کرامك
مرتبه‌لری هم بویله تفاوت وبواشیایه نظرلری هم بری برندن متباین ومتباعددر
الحاصل جمیع اجزای جهان عوام ناسك اوکنده مرده وافسرده‌لردر وخدانك
اوکنده داناورامدر واهل خدانك قتلرنده هم هرشیٔ داناورامدر اکر داناورام
اولیه‌لردی حق تعالینك حمدنه هر بری ملتبس اولدقلری حالده آنی تسبیح وتنزیه
قیلرلردی واکررام اولیه لردی حضرت خدانك امرنه وانك انبیاسنك واولیاسنك
امرنه انقیاد ایلرلردی چونکم هرشیٔ حق تعالینك حکمنه مطیع و بنده وجمله
موجود اکر منبوت واکر مجمود هرنه ایسه حضرت حقله داناوزنده اولدیسه
وحضرت حق هروجهله بنده سنك حالنه علیم وبصیر کلدیسه وهرشیٔ الله
تعالیدن خالی اولیوب جمله اشیا حضرت حقله قائم اولدیسه عارف ودانا اولان
کسه هیچ برشیٔ وهیچ برمکانی حضرت حقدن خالی کورمز فکن برعارف برجای
خالی ایچون برکار ایلسه عوام آنی تهی و باطل ظن ایلیوب طعن وتشنیع ایدرلر
وانك مرادنه واقف دکللردر کندی بیلدکاری سمته کیدرلرنته کم اول غافل مطربك
مرادنه واقف اوله میوب اول خالی اولان خانه یه نیچون سحورزن اولورسن دیو طعن
ایلدی اول دخی اول غافله بوکونه جواب ویروب سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچه
کفتی کاندرین خانه وسرا * نیست کس چون میرتی این طبل را * بهرحق این خلق
زرهامی دهند * صد اساس خیر ومسجدمی نهند * مال وتن درراه حج دوردست *
خوش همی بازند چون عشاق مست * هیچ می کویند کان خانه تهیست * بلکه
صاحب خانه جان مختبیست) اما اول نسنه یکه دیدی بوخانه وسرایده کسه
یوقدر بوطبلی نیچون جالارسن و بوصیت وصدایی نیچون ایلرسن جواب اولدر
کورکه بوخلق حق تعالی حضرتلرندن اوتری سیم وزرلر ویرلر نیچه یوز بیك
خیر ومسجدك اساسنی قورلر یعنی حضرت حقدن اوتری مسجدلرك ومدرسه‌لرك
وبونلرك کبی خیرلرك بنیادنی وضع ایدرلر مالارنی وتنلرنی دوردست اولان حج یولنده

یعنی کعبهٔ شریفك عمیق و بعید اولان طریقنده مست اولان عشاق کبی خوش
او یناسدرلر و بذل وانفاق ایدرلر هیچ بوخلق دیرلرمیکه اول خانهٔ کعبه تهی
وخالیدر بزبوتهی وخالی اولان خانه ایچون نیچون بوقدر زحمت چکوب مالمزی
وتنمزی بذل ایلرز بلکه بونلر بیلورکه خانه صاحبی جان محبتی اولان جان کبیدر
صورت خانه ظاهرا مرئی وصاحب خانه آنده حاضر ومختفیدر نته کم جان بوجسم
ظاهره نسبتله پنهان ومختفیدر ﴿ مثنوی ﴾ پرهمی بیندسرای دوستررا
* آنکه ازنورالهستش ضیا * بس سرای پرزجمع وانبهی * پیش چشم عاقبت
بینان تهی * هرکرا خواهی تودرکعبه بجو * نابرویددر زمان اوپیش رو) دوستك
سرایی همیشه پرکورر اول کسه که اکانور الهیدن ضیاوارد رچوق جمعدن وانبه
لکدن براولان سرای عاقبت بینسانك کوزی اوکنده تهی در بس بونده باه عربیله
بسیار معناسنه درباءعجمی ایله اولمق مناسبتدن خالیدر پس تقدیر کلام بویله دیمك
اولورکه شول کسه که نورالهیدن ضیاآله وانك دل وجانی حق تعالی کندی
نوریله منور وبیناقیله دوستك خانه سنی اول دوستیله مملو کورر اکرچه بحسب
الظاهر خانهٔ کعبه ده وخانهای مسجدلرده دوست کور نمزایسه ده انکیچون کعبهٔ
شریفه وسائر مساجده هم بیت الله دیدیلر وکذلك بحسب الظاهر جمعدن وکثرت
ناسدن طلوجق اولور عاقبت بین اولان روشن دیده لرك چشم شهودی فتنده
تهی وخالیدر بلکه انلرك کوزی اوکنده بوارضك اوزنده هم اصلا برکسه
یوق بوخانهٔ زمین شویله حالاخالی وتهیدر نته کم (کل من علیها فان) آیت کریمه سی
بومعنایه شاهد قویدر کل من علیها ینفی دیوصیغهٔ مستقبل ایله ایراد اولنمسنده
نکته بودرکه بوزمین اوزره هرنه قدرشی وارایسه فانی اولسی محققدر پس عاقبت
بین اولان کسه لرك چشم عقلی فتنده بوخانهٔ زمین حالا جمعیتدن وکثرتدن خالی
وتهیدر بواعتبارایله اکثرکثرت وجماعتله براولان خانه لره نظرایلسه لرتهی وخالی
کورلر و بعض تهی وخالی اولان خانه لره هم نظر ایلسه لر پر ومملو کورلر هرخانه که
خلقه مضاف اوله اکرحالا خالی برایسه ده آنی تهی کورلر وهرخانه که حضرت
حقه مضاف اوله حالا اکر خالی وتهی ایسه ده انی پرکورلر پس خانهٔ کعبه خانهٔ
الهی اولدی ایسه بواعتبار ایله سن هرکیمی استرایسك کعبه ده استه تاکم فی الحال
اوسنك یوزك اوکنده بته وحاضر اوله بو بیت شریفك توضیح وتحقیق بودرکه
چونکه خانهٔ کعبه بی بیت الله فرض ایتدك والله تعالی حضرتلرنی اول خانهٔ کعبه ده
بصر بصیرتله حاضر وناظر مشاهده ایتدك پس اولین وآخرینلدن هرقنغی کسه بی
استرایسك کعبه ده حق فتنده استه تاکم اول کسه سنك وجهك اوکنده حاضر
اوله که هرکس (ان کل لما جمیع لدینا محضرون) آیت کریمه سنك موجبنجه حضرت

حق فتنده حاضرلردر چونکم سن حضرت حق خانهٔ کعبه ده حاضر کوره سن
هر قنغی کسه یی استرایسك هم حضرت حق فتنده حاضر بولورسن که اصلا برشی
و برکس حضرت حقدن خالی و بعید دکلدر بو اعتبارایله هر کیمی استرایسك
کعبه ده بولمق میسر اولور چونکم کعبهٔ صوریده هر کیمی استرایسك بو اعتبار اوزره
بولمق ممکن اوله کعبهٔ معنوی ده اولان خانهٔ دلده دخی هر کیمی استرایسك بولمق
وانك حضرت حق فتنده اولان ذاتنی وصفاتنی مشاهده قیلمق ممکن ومیسر اولور
﴿ مثنوی ﴾ صورتی کوفاخر وعالی بود * اوز بیت الله کی خالی بود * او بود
حاضر منزه ازرتاج * باقی مردم برای احتیاج) برصورت که اول فاخر وعالی اوله
اول بیت اللهدن قچن خالی اولور اول رتاجدن منزه وحاضر اولور باقی مردملر
احتیاجدن اوتری حاضر اولورر تاج کسررای مهمله ایله بونده شول باغلو اولان
پیوك قپودر که انك برکوچرك قپوسی اوله یقال ارتج الباب ای اغلقه پس رتاج بونده
مطلق مطبق ومغلق اولان یابدن عبارت اولور بوندن غیری معنانك مناسبتی اولماز
صورت فاخر وعالیدن مراد بونده اولیا واصفیانك برکزیده سنك صورتیدر که
اکاباب الهی باغلودکلدر پس توضیح معنی وتحقیق فحوی بویله دیمك اولورکه
اولیا واصفیادن برصورتکه فی الحقیقه اولی فاخر وعالی اوله وقطبیت وغوثیت
مرتبه سن بوله اول الله اندن قچن خالی اولور اصلا بردم اول بیت اللهدن خالی
اولماز اگرچه جسم حسیله بیت اللهدن خالی وبعیداولسه ده صورت مثالیه وهیأت
روحانیه سیله اندن خالی اولماز زیرا اول کامل وعالی همیشه حاضر اولور غلق یابدن
منزه اولدیغی حالده که اکه کعبه نك قپوسی وکعبه یه وارمنك دخی قپوسی بهر
حال مغلق ومسدود اولماز باذن الله هرنه زمان استه سه اکاباب الهی مفتوح اولمشدر
اماسائر مردملراون خانه یه احتیاجدن اوتری کلمشدر هر برینك بهرحال یادنیوی
یااخروی براحتیاجی واردراما اول صورت فاخر وعالی صاحبی اولان انسان کامل
دنیوی واخروی احتیاجی یوق وخانهٔ حقه اول احتیاجدن اوتری دخی کلمز بلکه
نیچه مردملرینك عبادتلرینك قبولنه شفاعت قیلمقدن اوتری وانلرك دعالری
ورجالری قبول اولمقدن اوتری کلور ﴿ مثنوی ﴾ هیچ میکویند کین لبیکها *
بی ندایی میکنیم آخر چرا * بلکه توفیقی که لبیك آورد * هست هرلحظه ندایی
ازاحد) حجاج هیچ دیرلرمیکه بولبیکلری برنداسز ایلرزآخر نیجون ایلرز بلکه
برتوفیق که حاجیلره لبیك کتورر هرلحظه حضرت احددن برندا اولدی لبیك
کلمه سنك معناسی وتحقیق جلد ثانیده و بعض مواضعده دخی مرور ایلشدر
معناسی اقت لحد منك اقامة بعد اقامة واطعت لامرك اطاعة بعد اطاعة دیمکدر
پس تقدیر کلام وتفسیر مرام بویله دیمك اولورکه زیارت کعبه یه متوجه اولان

حاجیلر کعبه یولنده هیچ دیرلرمیکه بزکه لبیک اللهم لبیک لاشریک لك لبیک دیرز حضرت حق جانبندن بزه برندا اولمقسزین بولبیک دیمك لری آخر بزنیچون ایلرزو تکرار بولبیک خطابنی بوخالی وتنها اولان بریه لرده کیمك ایچون سویلرزو بلکه حاجیلره شول برتوفیق الهیکه لبیک دیمکی کتورروانلره لبیک دیمکی میسر ایلرا کر نظر اولنسه هر لحظه انلره احدوصمد جانبندن برندادر ﴿ مثنوی ﴾ من نبودانم که این قصر وسرا * بزم جان افتاد وخاکش کیمیا * مس خودرا برطریق زیروبم * تابدر کیمیاش می زنم * تابجوشدزین چنین ضرب سحور * دردرفشانی و بخشایش بحور) بن رابحه ایله بیلورمکه بوقصروسرای جان بزمی واقع اولدی وانك خاکی کیمیا اولدی کندی مس وجودمی زیر و بم طریقی اوزره تاابد اول سرایك کیمیاسی اوزره اوررم تاکم بونك کبی سحور چالقدن درافشانلقده و بخشایشده بحورلر جوشه کله بحور بایله بحرك جمیدر بو بیتلردخی اکرچه سحورزن اولان مطرب لساندن اکابوخانه ده کسه یوقدر دیواعتراض ایلین قائله جواب طریقیله دینلمشدر ولیکن بونده مطرب سحورزن دن مراد اولا حاجی اولوب قصرسرای خالیدن مراد خانهٔ کعبه اولوب بو خانه تهی وخالیدر بوقدر صیت وصدایی ودعایی بوخانهٔ خالی اوزره نیچون ایلرسن دین معترض جانبنه هر برحقیقت بین وصاحب یقین اولان حاجی دیرین مشام جان ورایحهٔ عرفانله بیلورمکه بوقصر وسرای کعبه بزم جان واقع اولدی وانك ترابی کیمیا اولدی بن کندی باقرکبی اولان وجودمی آشفته یوقارو کمك طریقی اوزره کاه علوی وکاه سفلی سیرایتمك وسعی قیلق یولی اوزره تاابد الآباداول خانه نك خاکینك کیمیاسی اوزره اوررم وانك اکسیر تأثیراولان خاکنه مس وجودمی اورمقله کندیمی تبدیل قیلورم وانك کیمیاوش اولان ترابندن نیچه عرتلر وشرفلر بولورم بنم بواسلوب اوزره سحور چالدیغمدن واول خانه نك قپوسی اوزره بوکونه ندالر وصدالر ودعالر ورجالر قیلدیغمدن تاکم بحور رحمت ومغفرت عفو ومکرمت بخشایشده ودرافشانلقده جوشه کله ودررحمت ومغفرتی وجواهر لطف ومکرمتی بنم اوزریمه نثار قیله وثانیا مطرب سحورزندن مراد برمرید مسترشد اولان کسه اولوب وقصر وسرایدن مراد برمرشدك خانه سی اوله اول مرشد زیاده فقیر اولدیغندن وافنای وجود ایدوب خلقك کوزلرندن سرواختفا قیلدیغندن اکثر کوردللرانك خانه سنده کسه یوق ظن ایلیوب وانی لاشیٔ منزله سنه قویوب انك خانهٔ سعادتنه ملازمت قیلان وانك سرایینك اطرافنی حاجی کبی طائف اولان مریده طعن ایدوب دیرلر بواوده برکسه یوقدربوقدرجوش وخروشی نیچون ایلرسن اول مرید صادق دخی انلره بوکونه جواب ویروب دیرکی ای معترض اولان قائل بن مشام جانله استشمام ایلیوب

بیلورمکه بوقصر وسرای جان بزمی اولدی وانك طپراغی بکا کیمیا کلدی
بن وجودم باقرنی اشغی یوقری کتمك طریقی اوزره و بوخانهٔ سعادتك اطرافنی
طواف ایتمك طریقی اوزره تاابدی انك خاکنك کیمیاسی اوزره اورورم وانك کیمیا
سیرت اولان ترابندن نیچه عزت وسعادت اکتساب قیلورم تاکم بونك کبی صیت
وصدادن وتضرع ودعادن درافشانلغده و بخشایشده علم ومعرفت وسر وحکمت
بحرلری جوشه کله ونیچه دروجواهر معانی واسراری بکاجود وسخا قیله وثالث
مطرب سحورزدن مراد مرشد طریقت وهادیٔ راه حقیقت اولان شیخ کامل
وناصح فاضل اوله وقصر وسرایدن مراد انك صیت وصدا ایلدیکی وعلوم
ومعارف سویلدیکی مسجد اوله ومعترض اولان قائلدن مراد حالا بوخانهٔ دنیاده
برکوش هوش صاحبی کورمین و بوخانهٔ دنیایی حالا کوش وهوش صاحبی
اولان طالب ومسترشددن خالی کوروب اول شیخ کامله وناصح فاضله ای بوخلقه
پند ونصیحتلر ایدیجی و بوناسه صیت وصدا برله علم ومعرفت سویلیجی بوخانهٔ
عالمده شمدی برکوش هوش صاحبی بیدار کسه یوق وجاهل وغافل اولقدر
چوقدرکه عالم انلرك ظلمت غفلتیله شب تاریك کبی اولمش وانلرك جهل وحماقتی
ظلمت شب کبی عالمه طولمشدر پس سن بویله شب غفلت زماننده برکوش هوش
صاحبی بیداردل کسه یوق ایکن بوخانهٔ مسجدایچره کیمك ایچون چالوب چاغررسن
ونیچون بوقدر فریاد ایدوب باغررسن اول مطرب الهی ومرشد ربانی بوکونه
اعتراض ایلین کسه یه بویله جواب ویروب دیرای بوقصر وسرای الهی که
مسجددر بیت الله اولدیغی اعتباریله بزم جان واقع اولدی وانك خاکی کیمیا کبی
کلدی بن وجودم مسنی آشفته وبوقروحرکت ایلمك طریقی اوزره کاهی پست
وکاهی بلند وکاهی نرم وکاهی تیزسوزسویلمك طریقی اوزره تاابدی انك کیمیاسی
اوزره اورورم وآنده بوخدمتی ادا ایلمك ایچون مقیم ومعتکف اولوب طورورم تاکم
بونجلین سحور چالمقدن وخواب غفلتله خفته اولان خلق ایقاظ قیلمقدن حق تعالی
حضرتلرینك رحمت ومغفرتی واطف ومکرمتی بحرلری درافشان اولمقده وبخش
وعطا قیلمقده جوش وخروشه کله وبکانیچه لطفلر وکرملر قیله بنم بوصیت
وصدادن مرادم مجرد سمیع وبصیر اولان الله ایچوندر بوخسه بنم آوازمی دکلین
وکلامی استماع ایلین کسه لردن اوتری دکلدر بوخانهٔ عالمده برکوش هوش صاحبی
اولزایسه ده وبنم کلامه وآوازمه برکیمسه قولق اورمز وکندو بی بیدار دل
قیلمزایسه ده بن بوصیت وصدایی ایلمکدن و بونلره بوکونه سوزلری سویلمکدن
خالی وبری اولمزم دیر ﴿ مثنوی ﴾ خلق درصف قتال وکارزار * جانهای
بازند بهر کردکار * آن یکی اندر بلاایوب وار * وآن یکی درصابری یعقوب وار *

صدهزاران خلق تشنه مستمند * بهرحق ازطمع جهدی می کنند * من هم
ازبهرخداوندغفور * می زنم بردر بامیدش سحور) کورمز میسن خلق قتالك
وکارزارك صفنده کردکار حضرتلرندن اوتری همیشه جان باز اولورلر وآنی اول
یردن غائب بیلوب جان عزیزلرینی انك یولنه فدا قیلورلر مثلا اول برکسه بلا ایچره
حضرت ایوب کبیدر واول بری دخی صابرلقده یعقوب کبیدر نیچه یوز بیك خلق
تشنه ومستمند حق تعالینك رضاسندن اوتری طمعلرندن برجهد ایدرلر وانك
عبادتی وطاعتی یولنه کیدرلر هیچ دیرلرمیکه چونکم حق یزدن غائبدر بزبوجانی
نیچون فداقیلورز و بو بلالره ندن اوتری صابر اولورز وحضرت حقدن اوتری
نیچون سعی وجهد قیلورز مؤمن اولنلر خودبونی دیمزلر پس ای معترض اولان
هم بن خداوند غفور حضرتلرندن اوتری بوقپواوزره انك امیدی ایله سحور
اوروزم یعنی بیدار کنندهٔ غفلا وسرایندهٔ اسرارخدا اولان مطرب روحانی وعالم
ربانی بویله دیرکه ای بوصیت وصدانك حقیقتندن غافل چونکم بوذکر اولنان
خلائقك حالی بویله در بن هم خداوند غفور حضرتلرینك رضای شریفندن
اوتری اول اللهك لطف وکرمی امیدی ایله باب الهی اوزره سحور اوروزم ولله
وفی الله خلقی بیدار قیلورم اکر بنم آوازمی ایشیدوب بیدار اولورلر وقوت وغدای
معنویدن روز آخرت ایچون اکل و بلع قیلورلر ایسه یارنکی کونده قوت بولورلر
وسیراولورلر واکر بنم آوازم واسطه سیله بیدار اولمزلر وخواب غفلتی ترك قیلمزلرایسه
یارین آچ قالورلر ومضطرب ومتألم اولورلر بیدار اولمسندن فائده یوق وغافل ونائم
قالمسندن هم ضرر وزیان یوقدر بلکه بونك مقابله سنده بکاجر جزیلی حضرت
غنی مطلق و یرر و بنی غنا وسعادت مرتبه سنه اول ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾

مشتری خواهی که ازوی زر بری * به زحق که باشد ای جان مشتری * می خرد
ازمالت انبانی نجس * می دهد نور ضمیر مقتبس) مشتری استرمیسن که اندن
التون ایلنه سن ومتاعکی اکاو یروب اندن ثمنی بی قصوراخذایده سن بویله برمشتری
استرایسك حضرت حقدن ایوای جان ودل ایچن مشتری اولور اصلا حضرت
حقدن ایومشتری اولمز عاقل اولان مالنی ونفسنی انك یولنده بذل ایدوب
انك مقابله سنده ملك جنتی آلور وحق سبحانه وتعالی مؤمن قوللرینك نفسنی
ومالللرینی اشترا قیلور ومقابله سنده جنت ملکنی انلره ثمن و یرر کما قال الله تعالی
فی سورة التوبة (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة)
بوآیت کریمه نك تفسیری جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده * در پذیر
ازفضل که الله اشتری * بیتك شرحنده دخی و بعض مواضعده مرور ایلشدر
اول غنی اولان خداسنك مالکدن نجس اولان برطغرجق آلور اقتباس اولنمش برنور

ضمیر و برر ضمیره منسوب نور و یرزدیمك دخی وجه در ضمیر یده اولان یاوحدت اولمق ونسبت ایچون اولمق جائزدر مقتبس کسر بایله صیغهٔ فاعل اوزره اوقمقدن فتح بایله صیغهٔ مفعول اوزره اوقمق فهمه اقر بدر بوتقدیر اوزره نجس فتح جیمله اوقنور یعنی حق سبحانه وتعالی شول غنی وکریم اولان مشتریدر که سنك مالکدن ونفسکدن برنجاست طغرجغنی الور وانك مقابله سنده مشکوة نبویه دن اقتباس اولنمش برنور ضمیر و برر وسنك خانهٔ درونکی روشن ومنور اولمق مرتبه سنه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ می ستاند این بخ جسم فنا * می دهد ملکی برون ازوهم ما * می ستاند قطرهٔ چندی زاشك * می دهد کوثر که آرد قندرشك * می ستاند آه پرسودا ودود * می دهد هرآه راصد جاه وسود) خدای تعالی حضرتلری بوفانی اولان جسمك بخنی آلور یعنی بو بوز پاره سی کبی جامدأ اولان فانی جسمی خریدار اولور انك مقابله سنده بزم وهم وادراکمزدن خارج برملك کبیر و برر که (مالاعین رأت ولااذن سمعت ولاخطر علی قلب بشر) حدیثنك موجبنجه آنی برکوز کورمش و برقولق ایشتمش و بربشرك قلبنه انك خیالی وتصوری خطره لری مرور ایتمشدر اول کریم ورحیم اولان پادشاه کوز یاشندن برقاج قطره لری آلور وانك مقابله سنده شول آب کوثری و برر که قند اکارشك کتورر وشهد وشکرانك لذت وحلاوتی قتنده لذتنی وحلاوتنی یتورر وانی شارب اولنلرك درونی نیچه سرور ونشاط وذوق وانبساط کللرنی یتورر اول رحیم وودود اولان خدا پرسودا و پردود اولان آهی آه ایدیجی وناله فیلیجی قوللرندن الور هر برآهه وهر بردود سیاهه صدجاه وصدنفع وسود و برر ووافر آهی اولنلری خلت وقربت مرتبه سنه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ بادآهی کا براشك چشم راند * هرخلیلی رابدان اواه خواند) شو برباد آه که اشك چشم ابری انی سوردی وکوزلردن قطرات سرشکی یاغدرمغه باعث اولدی تحقیقا خدای تعالی حضرتلری حضرت خلیله اول سببیله اواه اوقودی نته کم سورهٔ توبه ده اول حضرتك حقنده بیوردی (ان ابراهیم لحلیم اواه) ودخی سورهٔ هوددده بیوردی (ان ابراهیم لاواه منیب) اواه زیاده آه وواه ایدیجی کسه یه دیرلر یعنی تحقیقا حضرت ابراهیم علیه السلام حلیم وچوق تأوه ایدیجیدر چونکم حق تعالی خلیلنی اواه لکله توصیف ایدوب مدح ایلدی عاشق وسالك اولنلره دخی اغلق وآه وواه قیلق وحلیم ومنیب اولمق لازم کلدی ﴿ مثنوی ﴾ هین درین بازار کرم بی نظیر * کهنها بفروش وملك نقد گیر * ورتراشکی وربی ره زند * تاجران انبیارا کن سند * بس که افزود آن شهنشه بخششان * می نتاند که کشیدن رخششان) آکاه اول بو کرم و بی نظیر اولان بازارده اسکیلری صات ونقد وجدید اولان ملکی طوت

یعنی یوفرسوده وکهنه اولان مالی وملکی ونفسی حضرت حق یولنده بذل ایت وانك مقابله سنده ملك نقدی اخذایت واکر سنك یولکی برشك و بریب اوره وسکارهزن اوله اول حیله کار تاجران معنوی اولان انبیای عظام علیهم السلامی کندیکه سند ایله کورکه انلر بو یولده نقدر نفع وسود بولدیلر و بذل ایلدکاری اشیامقابله سنده حضرت حقدن دنیوی واخروی نه عزتلرونه کونه سعادتلر الدیلر چونکم بونلر بویولده ضرر وزیان ایلمدیلر سن دخی قلبکدن شك وشبهه بی کیدروب بونلرك یولنه کیت وملك کهنه بی حضرت حقه بیع ایت که انك مقابله سنده ملك کبیر بوله سن ونعیم بی نظیره واصل اوله سن کور که اول شاهنشاه انلرك بخت ودولتنی شول قدر چوق زیاده ایلدیکه طاغلر انلرك رختنی چکمکه قادر اولمز وعقللر انلرك علو شانلنی ورفعت مکانلنی ادراك قیلمز والله دین بیانده قالمز وحق یولنده محنت ور یاضت چکن فضل الهیدن محروم اولمز دنیاده وعقباده بردولته ایرر که سلاطین جهان انك دولتنه ایرمدی واکارشك ایدرلر وانك خدمتنه وزیارتنه کیدرلر نته کم حضرت بلال رضی الله عنه بر بنده ایکن احد احد دیمکله فرخنده اولدی وحق یولنده ریاضت و بلایه صبر وتحمل ایمکله کورصکره دنیوی واخروی نقدر دولت وسعادت بولدی

﴿ قصهٔ احد احد کفتن بلال در حر حجاز از محبت مصطفی علیه الصلوة ﴾
﴿ والسلام در آن جا شنکاهها که خواجه اش از تعصب جهودی بشاخ ﴾
﴿ خارش میزد پیش آفتاب حجاز ﴾

بوسرخ شریف بلال حضرتلرینك حجاز ولا یتنك حرارتنده حضرت مصطفی علیه السلامك محبتندن اوتری احد احد دیمه سنك قصه سیدر شول قوشاق وقتلرنده که انك خواجه سی جهود لك تعصبندن اوتری آنی شاخ خارله یعنی برخار اغجیله حجازك آفتابی او کنده اور ردی واکا احد احد دیمه واحد دینه میل ایله دیوچوب خارایله دوکوب اوزرینه اوررردی ﴿ چنانکه اززخم خارخون ازتن بلال رضی الله عنه برمی جوشیدازواحداحدمی جست بی قصداو ﴾ انجلین کهانك تن مبارکنه خارله اوررردی خارك زخمندن قان بلال حضرتلرینك تن مبارکندن قینار دی وهراوردقچه بدن شریفندن قان روان اولوردی اول بلال رضی الله عنهدن احداحد دیمك صچرار دی انك قصدیسز یعنی اختیار یسز انك دهاندن احد احد دیمك چقار وظهور ایلردی ﴿ چنانکه ازدردمندان دیکر ناله می جهد بی قصد زیرا ازدردعشق ممتلی بود ﴾ انجلین که اندن غیری دردمندلردن هم بی قصد واختیارناله صچرار کذلك حضرت بلالدن هم بی قصد و بی اختیار

احداحد دیمك صحرا یوب دهاندن طشره چقاردی ز یرا دردعشقدن مملواولمش واحدواحدك محبتیله طولمش ایدی (کل اناء یترشح بمافیه) موجبنجه انك درد عشقله مملو اولان اناء وجود ندن احد واحد دیمك ظهوره کلوردی ﴿ اهتمام دفع درد مدخل خار را نبودوهمچون سحرهٔ فرعون وجرجیس وغیرهم مما لایعد ولایحصی ﴾ دردك دفعی اهتمامنه خارایچون مدخل اولمدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرندن دردعشق دفع ایلمك اهتمامنه خارك مدخلی اولمدی بومعناده جائزدر کندی وجودندن دردخاری دفع ایلمك اهتمامنه بلال رضی الله عنهك مدخلی واختیاری اولمدی وکندی وجودندن دفع ایلمکه اهتمام قیلمدی واول جهوده تابع ومائل اولمدی فرعونك ساحرلری کبی کندی اللرینی وایاقلرنی قطع ایلمکلکی دفعه اهتمام قیلمدیلرو بی اختیار (آمنا برب العالمین رب موسی وهارون) دیدیلر دخی جرجیس پیغمبر کبی کندینك قتل اولنمسنك دفعنه اهتمام قیلمدی وخلق ایمانه دعوت ایلمکدن قتل قورقوسندن اوتری معرض اولمدی بلکه کافرلر آنی حرب شدید ایله دوکوب اولدرد کجه اول بنه حیات بولدقده انلری دین وایمانه بالضروری دعوت ایلردی و بونلردن غیری دخی لایعدولایحصی قبیلدن جان باز وسر باز عاشقلر چوقدر بلال حضرتلری دخی کندی وجودندن دردخاری دفع ایلمسنك اهتمامنه مدخل طوتمیوب بی اختیار احداحد دیردی نته کم نظم شیر یفده دخی قصه سی مفصل ومشروح اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ تن فدای خار میکردان بلال * خواجه اش میزد برای کوشمال * که چرا تو یاد احد می کنی * بندهٔ بدمنکردین منی) اول بلال حبشی رضی الله عنه تن مبارکنی خاره فدا ایلردی انك خواجه سی ایسه کوشمال وتأدیبدن اوتری آنی دوکردی ودیردی که نیچون سن یاد احد ایلرسن وندن اوتری احداحد دیوسویلرسن ای بندهٔ بد بنم دینمه منکرسن اکرسن احداحد دیمکدن ودین احمده اقرار وتصدیق ایلمکدن رجوع قیلزو بنم دینمه مائل اولمزایسك بوچوب التنده اولك مقرردر دیردی بلال حضرتلری مقدما امیه بن خلف نام یهود ینك بنده سی ایدی چونکم حضرت بلال بن ریاحك حضرت احمده محب اولدیغنی واکا ایمانه کلدیکنی وتصدیق واقرار قیلدیغنی بیلدی اکاجور وجفالری زیاده قیلدی هر بارجور وجفایی اکارجوع ایتسون دیوزیاده ایتدکجه انك عشق ومحبتی زیاده لك بولدی (بیت) آنجاکه منتهای کمال ارادتست * هرچند جور بیش محبت زیادتست ﴿ مثنوی ﴾ میزداندر آفتابش او بخار * اواحد میکفت بهر افتخار * تاکه صدیق آن طرف بکذشت تفت * آن احد کفتن بکوش او برفت * چشم او پرآب شد دل پرعنا * زآن احدمی یافت بوی آشنا) اول جهود آفتابك حرارتنده اول بلال رضی الله عنهی شاخ خارایله اوردی

اول بلال افتخاردن اوتری احددیردی ودوکلد کچه احد احد دیمسیله افتخار ایلردی حتی که برکون ابو بکر صدیق رضی الله عنه اول طرفدن علی الفور حرارتله کچدی اول احد دیمکله انك قولاغنه دکدی واول دردوسوزله احد احد دیمکلکی کوش ایتدی اول ابو بکر رضی الله عنهك چشم مبارکی اشکله پراولدی وکوکلی عنا واضطرابله طولدی زیرا اول احد دیمکدن آشنا رایحه سن بولدی واول احد احد دیه‌نك حضرت حقله آشنا اولدیغنی بیلدی وانك نله وصداسندن اکاآشنالق رایحه‌سی کلدی ﴿ مثنوی ﴾ بعدازان خلوت بدیدش پنددادﷺ کزجهودان خفیه‌می دار اعتقادﷺ عالم السرمت پنهان‌دار کامﷺ کفت کردم توبه پیشت ای همام) اندنصکره ابو بکر رضی الله تعالی عنه حضرتلری اول بلالی خلوت کوردی و برکون تنها بولدی اکاپند ونصیحت و یردی بویله دیوکه اعتقادی جهودلردن خفیه طوت وایمان وعرفانکی اول بی دینلردن سر وپنهان ایله حق تعالی حضرتلری عالم السر والخفیاندر کامی کزلوطوت یعنی مراد ومقصودی پنهان ایت حضرت بلال حبشی رضی الله عنه چونکم صدیق اکبر حضرتلرندن بوکلامی استماع ایلدی اکادیدی سنك اوککده ای همام توبه قیلدم وایمانمی وعرفانمی بونلره افشاایلمکدن رجوع ایتدم توبه اولسون بردخی بویله سویلیم و بوسری اول نامحرملره افشا ایلیم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روز دیکر ازبکه صدیق نفت ﷺ آن طرف ازبهر کاری می رفت ﷺ بازاحد بشنید وضرب زخم خار ﷺ برفروزید ازداش سوز وشرار ﷺ باز پندش دادبازاتوبه کرد ﷺ عشق آمد توبهٔ اورا بخورد) برغیرکونده ارکندن صدیق حضرتلری حرارتله اول طرفه برکاردن اوتری کندی وحضرت بلال رضی الله عنهك مضروب اولدیغی محله جانبندن کذرایتدی کیرواحددیمکی اشتدی وخار زخمنك ضربنی کوش ایتدی اول حضرتك قلبندن سوز وشرارشعله لندی وآتش حرقت واوعت درون دلندن یالکلندی کیرو برکون آنی خالی بولدی اکاپند ونصیحت و یردی واول بلال توبه قیلدی وافشای رازایلمکدن رجوع قیلدی عشق کلدی انك توبه‌سن یدی یعنی اکرچه ابو بکر رضی الله عنهك پندنی قبول ایدوب اول حینده احد احد دیمکدن وسر درونی افشاایلمکدن توبه ایلدی لکن فی الحال عشق کلدی وسلطان محبت اکامسلط اولدی فی الحال انك توبه‌سنی یدی وزنهار بردخی توبه‌ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ توبه کردن زین نمط بسیارشد ﷺ عاقبت ازتوبه او بیزارشد ﷺ فاش کرد اسپرد تن رادر بلا ﷺ کای محمد ای عدو توبها ﷺ ای تن من وی رك من پرزتو ﷺ توبه‌را کنجالجا باشد درو ﷺ توبه رازین پس زدل بیرون کنم ﷺ ازحیات خلد توبه چون کنم) بونمطدن توبه ایلك چوق اولدی

و بواسلوب اوزره تبت ورجعت دیوسو یلك وافرکلدی عاقبة الامر توبه دن توبه قیلدی آخرکار سرنی فاش ایلدی وتنی بلایه اصمرلدی بو یله دیو که ای محمد ای توبه لرك عدوسی یعنی عاشقلرك توبه سنی صیجی وازاله قیلیجی محمد مصطفی علیه السلام ای بنم تنم وای بنم طحرم سندن پردر توبه نك انده وسعتی فچن اولور یعنی بنم تنم ودرونم سندن وسنك عشقکدن برمرتبه طولمش ومالا مال اولمشدر که توبه نك اکا صغمغه مجالی اولماز وسنك عشق ومحبتکدن غیری برشی کلسه بنم وجودمده یر بولماز توبه بی بوندنصکره کوکلدن اخراج ایلرم حیات خلددن نیجه توبه ایلرم سنك محبتك خود عیش ابد وحیات مخلددر حیات ابدی وعیش سرمدیدن عاشق نیجه توبه ایلسون ومحبوب جان بخشمدن رجوع ایلدم دیونه لسانله سویلسون عاشقه بویله سویلمکدن ترك جان وتن ایلمك آسان کلور

﴿ مثنوی ﴾ عشق قهارست ومن مقهور عشق * چون شکر شیرین شدم ازشور عشق * برك کاهم پیش توای تندباد * من چه دانم که کجاخواهم فتاد) عشق قهاردر وبن انك مقهوری یم یعنی بلال حبشی حضرتلری دیدی عشق برغالب وقهاردر وبن انك مغلوب ومقهوری یم عشقك شورندن شکرکبی شیرین اولدم یعنی عشق ومحبتك شورشندن بندن مرارت کیدوب حلاوت معنی ولطافت روحانی بولدم وشهد وشکرکبی شیرین والذیذ اولدم ای تند بادکبی اولان عشق بن سنك اوککده صمان چوبی ام بن نه بیلورمکه فنده دوشرم بن سنك دست تصرفکده بی وجود و بی قدرتم تدبیر وتصرف هروجهله سنکدر ﴿ مثنوی ﴾ کرهلالم کربلالم میروم * مقتدیٔ آفتابت می شوم) اکرهلالم اکر بلالم یلرم سنك آفتابکه مقتدی اولورم عشقك آفتابندن مراد حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلمدر وخطاب عشقه در یعنی ای عشق ومحبت واکر بنم اسمم بلال وجسمم مانند هلال ایسه ده سنك آفتابك اولان حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمه مانند ماه مقتدی وتابع اولورم واول شمس فلکك عشق ومحبتندن قرکبی نور استفاده قیلورم وهمیشه اکا پیرو اولورم ﴿ مثنوی ﴾ ماه را بازفتی وزاری چه کار * در پی خورشید پوید سایه وار) ماهك زفتلك وزار یلکله نه کاری واردر سایه وار خورشیدك اردنجه یلر یعنی ماهك جسامت ونحافتله کاری اولیوب بلکه انك کاری سایه وار خورشیدك اردنجه یلك اولدیغی کبی بن ماه فلك محبتك دخی کاهی هلال کبی ضعیف ونحیف وکاهی بدر کبی جسیم ولطیف اولمسیله کارم یوقدر بلکه بنم کارم اول خورشید حقیقتك وآفتاب فلك معنویتك سایه سی کبی اردنجه کتمك وماه کبی اندن نور استفاده ایتمکدر ﴿ مثنوی ﴾ باقضا هرکو قراری میدهد * ریش خندد سبلت خودمی کند) قضای حقه هرشول کسه که

برقرار ویرر کندینك سبلتنه ریش خندایلر صقاله و بیغه کولمك استهزادن کنایه‌در
یعنی حق تعالینك قضاسنه هرشول کسه که برقرار وکندینك تدبیرنه اعتمادورأینه
استناد ایدوب بوحالت اوزره کندیسنی ثابت قدم اولق مرتبه‌سنه ایرکورر
اول کسه فی الحقیقه کندینك بیغنه وصقالنه کولر وکندی کندی یه استهزا ایلر
زیرا تدبیرك تقدیره فائده‌سی اولمز وعاقل اولان کسنه قضایله مقابله قیلمز
﴿ مثنوی ﴾ برك کاهی پیش باد آنکه قرار * رستخیزی وآنکهانی عزم کار)
باداوکنده بر برك کاهی اندنصکره قرار وبوهرگز ممکن دکلدر قضای الهی
بادصرصر کبی وقلب آدمی برك کاه وبادشت وصحرا ایچره بر پرکبیدر بادصرصر
برك کاهی وپری نیجه تحویل وتقلیب ایلرسه قضای الهی دخی قلبی انك کبی تقلیب
وتحویل ایلر کما قال علیه السلام (القلب کریشة فی الفلاة تقلبها الریاح ظهرا لبطن)
پس برك کاه کبی اولان قلب آدمینك بادتنه قضااوکنده قراری اولمز رستخیز اوله
اندنصکره عزم کار بونی خود کسه قیلمز زیرا قیامت کونی کار کونی دکلدر بلکه
ناس اول کونده سکران اوله لر واکثری مست ومدهوش قاله لر کما قال الله تعالی
(وتری الناس سکاری وماهم بسکاری) پس قضای الهی روزرستخیز کبیدر
چونکم ظهور ایلیه کاره عزم ایلك باطل اولور ﴿ مثنوی ﴾ کربه‌در انبانم
اندر دست عشق * یکدمی بالاویکدم پست عشق * اوهمی کرد اندم برکردسر *
نه بزیر آرام دارم نی زبر) مثلا عشق النده طغرجق ایچره کربه‌یم بردم عشقك
بالاسنده‌یم وبردم پست عشقم او بنی باشی اطرافنه طولندرر نه آلنده آرام طوتررم
نه اوستنده بو بیتلر عاشقك حالنی تمثیل وتصویر ایلك طریقی اوزره دیناش وعشق
برقوی مرده وعاشق طغرجق ایچره اولان کربه یه تشبیه قیلنمشدر نته کم حضرت
بلال کندی حالنی تمثیل ایدوب بیورلر بن عشق النده فی المثل برقوی مردك
النده طغرجق ایچره اولان کربهٔ ضعیف کبی‌یم بردم عشقك بالاسنده‌یم وبردم دخی
پستنده ام اول عشق بنی باشنك اطرافنه دوندرر نته کم برقوی کسه انبان ایچره
اولان کربه‌یی باشنك اطرافنه دوندرر بن ضعیف انبان ایچره اولان کربهٔ نحیف
کبی نه بالاده آرام طوتهرم ونه پسنده ونه اعلاده قرار ایدرم نه سفلیده نته کم کربهٔ
بیچاره انبان ایچره بی قرار وآواره اولوب اعلاده واسفلده آرام طوتمز وبالاو پسنده
قرار ایتمز ﴿ مثنوی ﴾ عاشقان درسیل تند افتاده اند * برقضای عشق دل
بنهاده اند * همچوسنك آسیااندر مدار * روزوشب کردان ونالان بی قرار *
کردشش برجوی جویان شاهد ست * تانه کوید کس که آن جورا کداست)
عاشقلر فی المثل سیل تنده دوشمشلردر عشقك قضا وحکمی اوزره کوکل قومشلردر
یعنی عشق برسیل تند کبیدر عاشقلر اون قوی وتنداولان سیله دوشن وانك مقتضاسنه

﴿ وحکمنه ﴾

وحکمنه کوکل قویان کسنه کبیدر پس عاشقلر عشقك قضاسنه کوکل قومشلر
ورضاویرمشلردر بونلرمداردہ اولان دکرمن طاشی کبی کیجه وکوندز بی قرار
دونجی وناله قیلیجیدر اول سنك آسیانك کردشی جوی جولر اوزره شاهددر
تاکسه دیمه یه که اول جورا کددر جوی جویان جوی جونك جمیدر جوی جو
وصف ترکیبدر جوی دیلیجی وایرمق طلب ایدیجی معناسنه اصلنده جوینده
جوی ایدی ترکیب اولنوب جوی جو اوادی وجمعی جوی جویان کلدی یعنی
سنك آسیانك دور وحرکتی ایرمق طالبی اولنلره وانك نه فعلده اولدیغنی بیلك
دیلیلره دلیل وشاهددر تاکم جویندکان جودیمه یه لرکه اول ارمق راکد
وثابتدر کذلك عاشقك وجودنك کردش وحرکتی جوی عشق طالب اولنلره شاهد
وشان عشق بیلك استیلره دلیلدر تاجویندکان جوی عشق اولنلر دیمه یه لرکه
جوی عشق ومحبت برقرار اوزره راکد وثابتدر بلکه عاشقك وجودنده اولان
دور وحرکتی کوردکلرنده بیله لرکه عشق نو بنو جاری اولقده وعاشقك وجودنده
کونا کون تصرف قیلقده در ﴿ مثنوی ﴾ کرمی بینی توجورادر کمین *
کردش دولاب بیرونی بین) اکرسن کینده اولان جویی کورمیه سن بیرونده اولان
دولابك کردشنی کوریعنی اکرسن کینده اولان جوی عشق وشوقی کورمزایسك
بیرونه منسوب اولان چرخك کردشنی کور وآنك همیشه دور وحرکت ایلدیکنه
نظر ایرکور ﴿ مثنوی ﴾ چون قراری نیست کردون را ازو * ای دل اختر
وار آرامی مجو) چونکم کردونك اول جوی عشقدن برقراری یوقدر ای دل
اخترکبی هم سن برآرام استمه یعنی یوافلاك تسمه نك عشق وشوقندن اوتری برآن
قراری یوقدر همیشه بونلر عشق وشوقیله دولاب کبی دونکده ودور وحرکت
قیلقده دررلر ای کوکل هم سن اخترکبی اولوب برآرام استمه بلکه سن دخی فلك
دوار واختر نوارکبی برآن و برساعت قرار ایتیوب حرکت شوقیه ایله دور وحرکت
ایله دیمك اولور اتفاق حکمابونك اوزرنه درکه افلاکك حرکاتی حرکات شوقیه درکه
هر برفلکك وجودنده مدبر اولان عقل مافوقنده اولان فلکك نفسنه وعقلنه
عاشقدر وحقیقتده بوجله سی حضرت حقه عاشقدر پس بونلرك دور وحرکاتی
فی الحقیقه حرکات شوقیه اولور و بونلر عشق وشوقیله دونوب همیشه بویله
دور وحرکت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کرزنی درشاخ دستی کی هلد * هرکجا پیوند
سازی بکسلد) اکر فرضی برشاخه ال اوره سن عشق سنی فجن قورهرقنده
پیوند دوزه سن قبرار وقطع ایلر یعنی ای عاشق فرضا اکرسن عشقدن خلاص
اولق ایچون شاخلردن برشاخه تمسك ایدوب الکله آنی محکم طوتسك عشق
سنی فجن قورهرنیه اتصال ایلیه سن و پیوند دوزه سن لابد آنی قطع ایلر وسنی

همان کندی ز بونی ومغاو بی قیلور ﴿ مثنوی ﴾ کرمی بینی توتدو بر قدر *
درعناصر جوشش و کردش نکر * زانکه کردشهای آن خاشاك وکف * باشداز
غلیان بحر باشرف * بادسر کردان بیین اندر خروش * پیش امرش موج دریا
بین بجوش) اکرسن قدرك تدویرنی کورمز ایسك عناصرده اولان جوشش
وکردشه نظر ایله زیرا اول خاشاك وکفك کردشلری باشرف اولان بحرك غلیانندن
اولور بادی سرکردان خروشده کورانك امری قتنده موج دریایی جوشده
کور خاشاکدن مراد خاك وکفدن مراد نار اولور وبو بیتلرده عناصر اربعه
ذکر اولنمش اولور و بحر باشرفدن مراد عشق الهی اولور وقدروقضای الهینك
صورت تفصیلیه سی اولور وقدر محبت ذاتیه نك مظاهر محبت ازلی اولان اشیا
اوزره اجمالا وتفصیلا حکمندن وتأثیرندن عبارت اولور و بوافلاك تسعه ده
اولان دور وحرکت تقدیر الهینك تدویری ایله اولور اکرسن قضاوقدرك بوافلاکی
دوندرمسنی کورمیه سن و بونك دور وحرکتنك تقدیر الهیدن اولدیغنی بیلکه
قادر اولمیه سن بوعالم سفلیده عناصر اربعه نك وجودندهاولان کردشه وجوششه
نظرایله زیراکه اول خاشاك مشابه سنده اولان خاکك کردشلری یعنی تبدیل وتحویل اولمری
وکوناکون معادن ونباتاتی اخراج قیلمری وکذلك کف مشابه سنده اولان نارك وحرارتك
کردشلری باشرف اولان بحر محبت ازلیه نك جوشش وغلیانندن اولوروبونلرك وجودی
وظهوری فاحببت ان اعرف قولنك مدلولی اولان محبت ذاتیه دن وجوده وظهوره کلور
بادسرکردانکه عناصر اربعه دن بریدرانی دخی بحر محبتك هواسیله خرو شده
کور اول بحر باشرفك امری اوکنده عناصر اربعه دن بری دخی کدموج دریادر
جوشده کور الحاصل عناصر اربعه نك هر بریسی دریای محبت ذاتیه نك خس
وخاشاکی کبیدر دریا اوزره اولان کف وخاشاکك دوروحرکتی دریادن
اولدیغی کبی بوعناصر اربعه نك دخی جوش وخروشی ودور وجنبشی بحر محبت
ذاتیه دندرکه سرفاحببت بونلری بویله جوش وخروشه کتورر ﴿ مثنوی ﴾
آفتاب وماه دوکا وخراس * کرد میکردند ومیدارند پاس) آفتاب وماهتاب
ایکی خراس کاویدر اطرافی دولانورلر وحفظ طوترلر خراس اسب واستر وبقر
وخردوندردکی دکرمنه دیرلر اصلنده خرآسیاب ایدی ابتدا آنی خردوندردیکیجون
صکره تخفیف اولنوب خراس دیندی وحیوان دوندردیکی دکرمنه اطلاق اولندی
بو بیتده آفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاونه وفلك دخی خراسه تشبیه قیلندی
وتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه بوآفتاب وماهتاب ایکی دکرمن کاوی کبیدر
اطرافی دولانورلر ونورایتلریله حفظ وحمایت ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ اختران هم
خانه خانه میدوند * مرکب هرسعد ونحسی میشوند) اخترلرهم خانه خانه یلرلر
هرسعد ونحسك مرکبی اولورلر یعنی اختران کردون هم بر برجدن برآخر برجه

کیدرلر باذن الله هر برسعد ونحسك مرکبی ومظهری اولورلر وکاه نحوستی وکاه سعادتی تقدیر الهی ایله اظهار قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ اختران چرخ کردورندهی * وین حواست کاهلند وسست پی * اختران چشم وکوش وهوش ما * شب کجا اند و بیداری کجا * کاه درسعد وصال ودلخوشی * کاه درنحسی فراق وبیهشی) اختران چرخ اگرچه هی کشی دور دررلر بوسنك حواسك کاهلار وسست پی لردرکه انلرك نحوست وسعادتنی ودوروحرکتنی بیلمکه قادر اوله مز بومعنی دور دالك ضمیله بعید معناسنه اولدیغی ومصرع ثانی استفهام اولدیغی اوزره در اما بوندن اولی اولان معنی اولدرکه دور دالك فتحه سیله اوقنوب دائر معناسنه اوله ومصرع ثانی یه استفهام انکاری معناسی ویریلوب بوتقدیراوزره معنی بویله دیمك اولورکه هی کشی آکاه اول بوچرخ کردونك اختراری روز وشب اکر برجدن دائرلرایسه وبوسنك حسلرك هم کاهلار وسست پی لرمیدر بوسنك حواس خمسهٔ ظاهرك وحواس خمسهٔ باطنك هم روز وشب اختران کردون کبی دور ایدیجیلر و برمرتبه دن برمرتبه یه سیر ایدیجیلردر بزم هوشمز وکوشمز وچشممز اختراری کور کیجه قنده درلر و بیدار اولدقده قنده درلر یعنی بوحواس خمسهٔ ظاهره دن هر بریسی کیجه اولوب خوابه وارد قده کندی خانه لرندن کیدرلر وعالم خیالی سیر ایدرلر وکوندز اولوب بیدار اولدقده بنه هر بریسی کندی خانه لرینه کیدرلر وهر بریسی اختر کبی بوکونه دور وحرکت قیلورلر کاه اولورکه وصال دل وخوشلق وقتنده سعدنده کاه اولورکه فراق و بی هشلك نحسنده اولور یعنی اختران کردون کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولدقلری کبی حسلری دخی کاهی نحوستده وکاهی سعادتده اولورلر هرکاه که دل خوشلقده وکندیلره ملایم ولذیذ کلان حالتلرده اوله لر انلره نسبت سعادتده اولمق کبیدروهربارکه برحس کندیه ملایم ونافع اولان حالتدن بعید وجدا اوله و یا بیهوشلقده قاله انلره نسبت بوحالتلر نحوست کبی اولور پس بوحواس ظاهره وحواس باطنه هم بواعتبار اوزره کاه وصال دلخوشلق سعدنده اولمقدن وکاهی فراق و بیهوشلق نحوستنه کرفتار کلمکدن خالی اولمزلر پس انفس دخی آفاقه مطابق کلدی وآفاقك احوالی نیجه مختلف ایسه انفسك دخی احوالی انك کبی مختلف اولدی ﴿ مثنوی ﴾ ماه کردون چون درین کردید نست * کاه تاریك وزمانی روشنست * که بهار وصیف همچون شهد وشیر * که سیاست کاه برف وزمهریر) ماه کردون چونکم بودونمکده درکاه تاریك و برزمان روشندر یعنی ماه کردون دخی بزم حسلریمز کبی مختلف الاحوال اولمقدن وکاهی نقصان وکاهی کمال بولمقدن خالی دکلدر کورکه کاهی منخسف اولوب تاریك وظلمانی

اولور وکاهی انجلاور وشتالق بولوب عالمی منور قیلور وکاهی ذاتنه نقصان کلوب عین محاقده نحیف ونزار اولوب هلال اولور وکاهی کتدکچه زیاده اولوب بدر کامل اولور پس تبدل وتغیردن بردم خالی اولمز کذلك بوعالم هم فصول اربعه دن خالی دکلدر کور که کاهی بهار وکاهی صیفدر شهد وشیرکبی کاوچ آی دخی فصل بهار واوچ آی دخی فصل صیف شهدایله شیرکبی احلی والذدر واوچ آی دخی فصل خریفدر که مرکوتب کبیدر واوچ آی دخی فصل شتادر که برف وزمهریرك سیاستکاهیدر که برودت هواو برف وبخ وشدت شتاحیوانه ونباته سیاستکاه کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه کلیات پیش اوچه کوست * سخره وسجده کن چوکان اوست * توکه یك جزوی دلازین صدهزار * چون نباشی پیش حکمش بی قرار) چونکم کلیات اول خدانك حکمی اوکنده طوب کبیدر زبون وسجده کن چوکان اودرای کوکل سنکه بوصدهزاردن برجزؤسن سنانك حکمی اوکنده نیجه بی قرار اولیه سن یعنی چونکم بوافلاك تسعه وعناصر اربعه وموالید ثلاثه بالکایه اول خدانك حکمی اوکنده کوی کبیدر وانك چوکان امرنه وقضاسنه بوجله سی سجده ایدیجی ومغلوب وزبون اولجیدر ای کوکل بوصدهزار اولان موجود اتدن ونیجه یوزیك اولان مخلوقاتدن سنکه برجزؤسن انك حکمی اوکنده نه حالله بی قرار اولیه سن ونه کیفیتله تبدل وتغیرده واختلاف احواله قالیه سن چونکم کاینات بویله مختلف الاحوال اولیجق سنك کبی جزؤینك اختلافده وتبدل وتغیرده اولمسی خودبطریق الاولی اولور چونکم قضیه بویله در پس سکالازم کلور که هروجهله کندیکی انك قضاسنه تسلیم ایله واول نیجه مراد ایلرسه انك مرادنی اختیار ایله ﴿ مثنوی ﴾ چون ستوری باش درحکم امیر * که در آخرحبس وکاهی درمسیر * چونکه در میخت بندد بسته باش * چونکه بکشاید بروبرجسته باش) ای دل اول امیرحقیقینك حکمی اوکنده برستور کبی اول کاه آخورده حبس وکاه مسیرده اول چونکم سنی میخه بغلیه بسته اول چونکم چوزه یوری برجسته اول ستوربینکه دیرلر یعنی اسب واستردن واشتردن وخردن هرنه کم بیمکه صالح اوله اکاستوردیرلر وخلاصهٔ کلام ونتیجهٔ مرام بویله دیمك اولورکه ای کوکل اول امیرحقیقینك حکمی اوکنده بربنك کبی اول مرکب کاهی آخورده بغلووکاهی سیروحرکتده اولدیغی کبی سن هم اول پادشاهك حکمیله کاهی دنیا آخورنده قیوددنیویه وجسمانیه ایله بسته ومقیداول وکاهی بی قیدوآزاده اولوب روحانیت مسیرلنده سیروحرکت قیل چونکم سنی اول امیر بی نظیرمیخ طبیعته باغلیه وباخود برشیئه قلبکی تعلیق ایدوب حبل محبته سنی مقیدایلیه بسته ومقید اول وقضایه رضاویروب کندیکی انك حکمنه تسلیم قیل چونکم علاقه بی

﴿ قطع ﴾

قطع ایلیه وسنك باغلرکی حل ایدوب سنی آزاده قیله صحرا مقده اول وآزاده لك شکرنی قیل وهمیشه اکا حامد وشاکر اول ﴿ مثنوی ﴾ آفتاب اندر فلك کز میجهد *درسیه رویی کسوفش می دهد *ازذنب پرهیز کن هین هوشدار *تانکردی توسیه رودیك وار) آفتاب فلکده اکری صحرا رسیاه رویلکده اکا اکری صحرا مسی و یاخود الله تعالی کسوف و یردنبدن پرهیز ایله آکاه اول عقل طوت تاکم سن چولك کبی سیاهروی اولیه سن یعنی چونکم خدای تعالی حضرتلری سنی قیوددن آزاد ایلیه صحرا یجی اول لکن راستلك ودرستلك طریقی اوزره اکری صحرا مقدن حذر ایله کور که آفتاب فلك اوزره طریقی مستقیمدن عدول ایدوب اکری صحرا رفی الحال اول اکری صحرا مق اکا سیاهرویلکده کسوف ویر یرياخود اول اکری کتدیکیچون خدای تعالی انك نورنی کبدروب سیاهروی اولمق مرتبه سنه ایر کورر جلدی اولك اولنه قریب *بدزکستاخی کسوف آفتاب *شد عیان از بلی زجرأت ردباب *یوردفلری بیت شریف دخی بو مضمونی مؤید اولور و بورایه مناسب اولان برقاچ سوز بو بیتك شرحنده مرورایتمشدر وعقدهٔ ذنبك تحقیقی هم جلداولك آخرنه قریب اولان *چون ذنب شد شعاع بدری راخسوف *بیتك شرحنده کذر قیلشدرانده طلب اولنه و بونده ذنبدن مراد کناهدر یعنی ای خورشید عالم کبی اولان آدمی ذنب وخطادن پرهیز ایله آکاه اول عقلك باشکه طوت تاکم سن دود کناهدن چولك کبی روسیاه اولیه سن زیرا هر بارکه بنده برکناه ایشلسه انك قلبنده برسیاه نکته پیدا اولور اکر تائب اولیوب اول کناه اوزره مصر اولورسه انك قلبنك ظلمت وسوادی زیاده اولوب انك قلبنی ظلمت وسواد احاطه قیلور کما قال علیه السلام کلما اذنب العبد ذنبا حصلت فی قلبه نکتة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وان زاد زادت حتی تعلو قلبه فذلکم الران الذی ذکره الله تعالی کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون)

﴿ مثنوی ﴾ ابر راهم تازیانه آتشین *می زنندش کانچنان رونی چنین *برفلان وادی بباران سومبار *کوشمالش میدهد که کوش دار) ابر ایچون هم آتشین تازیانه اورلر اکا بویله دیو که انجلین کیت بویله دکل فلان وادیه یاغدر بوجانبه یاغدرمه اکا کوشمال ویرلر بویله دیو که قولاق طوت یعنی رعدنامنده اولان ملکلر سحابه آتشین اولان تازیانهٔ برق اورلر وشو جانبه کیت سن اسند یکلك جانبه کیتمه دیوانی مراد الله هرنه جانبه اولورسه سائق اولورلر فلان وادیه یاغدر بوجانبه یاغدرمه دیو اکا کوشمال ویرلر و بزه قولاق طوت وسوزمز قبول ایت دیو تأدیب وتهدید قیلورلر نته کم حدیث شریف بو معنایی مؤید اولور وبو مضمونه شهادت ایدر قال صلی الله علیه وسلم (ملك من ملائکة الله موکل بالسحاب معه محاریق من نار یسوق بها السحاب حیث شاء الله) رواه الترمذی عن ابن عباس

﴿ مثنوی ﴾ عقل تواز آفتابی بیش نیست * اندران فکری که نهی آمد میئست
* کژمنه ای عقل توهم کام خویش *تانیابدآن کسوف او بپیش) ای سالك
سنك عقلك برآفتابدن زیاده دکلد رشول برفکرده که نهی کلدی طورمه ای
عقل سن هم قدمی اکری قومه تاکم انك اول کسوفی او کمکه کلیه بعض نسخه ده
بومصرع بویله واقع اولمشدر (تانیابدآن خسوف رو به پیش) بوتقدیر اوزره
معنی تاکم اول یوزخسوفی سنك او کمکه کلیه دیمك اولور یعنی ای سالك سنك عقلك
خورشید انوردن زیاده دکلدر کور که اول کندی طریقندن برمقدار منحرف اولمغله
اکا کسوف واقع اولدی سن هم کندی امر اولندیغك طریقدن تجاوز قیله وشول
برفکرده که حق تعالینك نهی واقع اولدی اول فکرده طورمه یعنی هرنه فکری
نهی ایتدیسه اول فکر واندیشه اوزره مصر اولمه وتوقف قیله ای عقل سندخی
هم کندی قدمکی اکری قومه وامر اولندیغك طریقندن تجاوز قیله تاکم اول
آفتابك کسوفی سنك او کمکه کلیه وسن هم اکری کندیکك ایچون نورك زائل اولمیه
وخدای تعالی سنی اول کژرولك سببیله مؤاخذه قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ چون کنه
کمتر بودنبم آفتاب * منکسف بینی ونیمی نورتاب * که بقدر جرم میکیرم ترا *این
بودتقدیر دردادوجزا) چونکم کناه کمتراوله آفتابك نیمی منکسف کوررسن ونیمی دخی
دخی نورانی کوررسن یعنی چونکم بوآفتاب صورینك کندی طریقندن منحرف
اولمسی وخطاقیلمسی کمتراوله انك نصفی منکسف ونصفی دخی نورانی کوررسن
کذلك وجود انسانیده عقل دخی آفتاب کبیدر فکن امر اولندیغی طریقدن
بالکلیه تجاوز قیله تمام منکسف اولوب نوری قالمز اما انك خطاسی اکر کمتر اوله
وطریقندن برمقدار تجاوز قیله انك تجاوز ایتدیکی خطا یوانه کتدیکی قدر ذاتنی
منکسف وظلمانی وبرمقدارنی دخی منجلی ونورانی کوررسن کأنه حضرت حق
طرفندن بویله دیمك اولور که ای عاقل بن سنی جرمك قدر طوتروم وکناهك قدر
اخذ ایدرم دادوجزاده تقدیر بواولور وعدل بونی اقتضا قیلور اکر عفو ومغفرت
اولزایسه سیئه یه(وجزاءسیئة سیئة مثلها)حسبنجه سیئه مقداری جزاو یریلور
﴿ مثنوی ﴾ خواه نیك وخواه بدفاش وستیر * برهمه اشیاسمیعیم وبصیر) اسنه نیك
استه بدفاش ومستور هرنه ایسه دوکلی اشیا اوزره سمیع وبصیرز حق تعالینك
بلاحاجة سمع و بصر اولسنك تحقیق دردنجی جلدك اولنه قریب غرض ازسمیع
و بصر کفتن سرخنده مرور ایلشدرانده طلب اولنه یعنی جناب حق جل شانه
بنده لرینه بیورر ای بنده اکر نیك اولسون واکر بد اولسون مستور وآشکارا
نقدر شیء اولورسه اولسون دوکلی اشیا اوزره سمیع وبصیرزد وکلیسنك احوالنی
کورورز وهر کسك اقوالنی اشیدرز وانلرك فعلنه وقولنه کوره جزاویرز دیمك

اولور ﴿ مثنوی ﴾ زین کذرکن ای پدر نوروزشد *خلق ازخلاق خوش بدفوزشد) بوسوزدن ای پدرکذر ایله نوروز اولدی خلق خلاقدن خوش بدفوز اولدی بعض نسخه ده خلاق خود واقع اولمشدر بدفوز بهره مند وخوش حال معناسنه ده کلور بد فوز آغزك چوره سنه دخی دینور خوش بدفوزشد بوتقدیرجه خوش دهـان اولدی دیمك اولور وخـلاق کسر ایله اوقنیوب قطعله اوفنور اماقطعله اوقنیوب اضافتله اوقنورسه بدفوزبهره مند وخوش حال معناسنه اولمق اولی اولور تقدیر کلام بویله دیمك اولورکه ای پدر بوکونه سوزدن وکهنه اولان روزدن کذر ایله زیرانوروز اولـدی ویکی حالت ظهوره کلدی خلق کنـدی خلاقندن خوش دهان اولدی ولذت بولدی یاخود معنی خلق کندی خلاقندن خوش حال اولدی و بهره ونصیب بولدی دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ بازآمدآب جان در جوی ما *بازآمدشاه مادر کوی ما *می خرامد بخت ودامن می کشد *نوبت توبه شکستن میزند *نوبه رابارد کر سیلاب برد *فرصت آمد پاسبـان را خواب برد) آب جان بزم جویمزه کیروکلدی بزم شاهمز بزم کویمزه کیروکلـدی بخت صالدو ر ودامن چکرتوبه صیچیلق نوبتنی چالار توبه یی کیروسیلاب التدی فرصت کلدی پاسبانی خواب التدی یعنی آب حیات معنوی کیروبزم جوی وجودمزه کلدی وبزی احیاقیلدی بزم شاهمز بزم کوی درونمزه لطف واحسانیله کلدی وحسن جمالیله تجلی قیلدی بوحینده بخت ودولت خرامان اولور ودامن چکوب تفخروناز قیلور توبه صیمقلغك نوبتی کلور وعاشـق اولان بویله موسمده توبه یی شکسـته قیلورتوبه یی تکرارسیلاب عشق ومحبت قاپدی فرصت کلدی پاسبانی خواب حیرت قاپدی وعقل پاسبانی وله وحیرتله نائم اولوب توبه یی سیلاب محبت کوتردی کتدی ﴿ مثنوی ﴾ هرخماری مست کشت و باده خورد *رخت را امشب کرو خواهیم کرد * زان شراب لعـل جان جان فزا * لعـل اندر لعل اندر لعل ما) هرخماره منسوب اولان کسه باده ایچدی ومست اولدی رختی بوکیجه رهین ایتمك استرزجان فزااولان جمانك اول شراب لعلندن بزم لعلمزایچره لعل ایچره لعل واردرخماریده اولان یانسبت ایچوندر ومصرع اول هرخماری باده خورد ومست کشت تقدیرنده در خمار یدن مرادخمر محبتله مخمور اولان عاشقلردرورختدن مرادوجود مجازی ولوازم جسمانیدر شراب لعلدن مراد محبت الهیدرکه شـاربان می محبت اولنـلری مست ومستغرق ایلیجیدر آخرکه لعل مایه مضـافدر اندن لب مراداولور وتقـدیر کلام وتوضیح مرام بویله دیمك اولورکه هرنقدر شراب محبت حق نوش ایلـین مخمور وارایسه بادهٔ محبتی ایچدی ومست اولوب کنـدیدن کچدی بوکیجـه بزای طالب شراب محبت الهی اولان کسـه رخت وجود مزی ومتـاع باد و بود مزی اول

شراب الهیدن اوتری رهن ایتمك استرز تا کم وجود مزی بودنیا کیجه سنده اول
شراب الهیدن اوتری رهن قو باوزوانك مقابله سنده شراب محبتی آلوب ایچه وزمست
اولوب کندیمزدن کچه وزا کرسندخی بزم کبی بوشراب الهیدن ایچمك ومست اولوب
کندکدن کچك استرایسك کل بروشب دنیاده رخت وجودکی ومتاع بادو بودکی بوخمر
الهیدن اوتری رهن ایله تااندن بزم کبی سندخی نوش ایده سن وکندیکی فراموش ایدوب
بیخودلر یولنه کیده سن اول جان زباده ایدیجی جانك لعل کبی اولان شرابندن
واول جانه حیات ویرن محبت الهینك می تابندن بزم لبمزده قات قات لعل واردر یعنی
دهانمزده قات قات جوهر معنوی واضعاف مضاعف اذواق روحانی واردر
لاینقطع بزاول شراب محبتی نوش ایدیجی وکندیمزی فراموش ایدوب بی وجود
اولنلر یولنه کیدیجی یز ﴿ مثنوی ﴾ بازخرم کشت مجلس دلفروز * خیز دفع
چشم بداسپند سوز * نعره مستان خوش می آیدم * تاابد حاناچنین می بایدم)
کرومجلس خرم اولدی دلفروز قالق چشم بدی دفع ایچون اسپندیاق مستلرك نعره سی
بکاخوش ولطیف کلور تاابدای جان بونجاین کرکدر یعنی مجلس روحانی کیرو کوکل
شعله لندریجی خرم اولدی ورونق ولطافت بولدی قالق اعدا وحسادك سوء
نظرلرینك شوملغنی دفعدن اوتری اوزرلك یاقمه بوچشملرك یرامز نظرلرنی دفع
ایلمکدن اوتری اوزرلك مجر باتدندر بکامست شراب عشق اولنلرك نعره سی خوش
کلور ومستانه های وهوی قیللری درونمه ذوق وصفالر ویرتاابدی ای جان بکا
بویله کرکدرکه مجلس روحانی همیشه خرم ودلفروز اوله مست شراب الهی اولان
عاشقلر مستانه نعره لر اوره وبی اختیار های وهولر قیله وحضرت بلال رضی الله
عنه کبی احداحد دیمك یاخود الله الله دیمك ویاخود الله هو دیمك ویاخود هو هو
دیمك والحاصل محبوب حقیقینك نام شریفنی بلاتصنع ولاریاء ذکر ایلك اتك
دهاندن مستانه وار صدور ایلیه چونکم حضرت مولانا قدس سره الاعلی
کندیلرك وجد وحالتی ومجلسلرینه حاضراولان عشاق الهینك دخی ذوق
ومحبتی حضرت بلال رضی الله عنهك احوالنی تعبیروتقریر ایلمك مناسبتیله ذکر
ایلدیلر وانك قصه سی ضمنده وکندیلرك وجد وحالتی وعاشقلرك دخی ذوق بالتی
بیان بیور دیلر کیرو حضرت بلال رضی الله عنهك حالتی بیان ایلمکه شروع
ایدوب بیور ﴿ مثنوی ﴾ تك هلالی با بلالی یارشد * زخم خار اورا کل
وکلزارشد * کرزخم خارشی غربال شد * جان جسم کلشن اقبال شد) اشته
برهلال بر بلال ایله یارا اولدی زخم خار اکا کل وکلزار اولدی بنم جسم جانم کلشن
اقبال اولدی بعض نسخه ده جانله جسم مابینده واو عاطفه واقع اولمشدر بوتقدیر
اوزره معنی لکن بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی دیمك اولور هلالدن مراد

بونده نحافت جسمدر اکرچه هلال بر بنده‌نك اسمیدر که حضرت بلال رضی الله عنهك قصه‌سنك عقبنده انك قصه‌سی کلسه کرکدر بو محلده مراد هلالدن اول بنده اولق مناسبتدن زیاده دوردر تقدیر کلام بودر که اشته هلال کبی برضعیف ونحیف جسم بلال حبشی حضرتلری ایله یار اولدی زخم خار اول بلال رضی الله عنهك هلال کبی اولان مبارك جسمنه زیاده‌شوقدن کل وکلزار اولدی اکر اول عاشق صادقك تن مبارکی زخم خاردن غریبل کبی دلك دلك اولدی لکن انك لسان حالی بنم جسم وجانم کلشن اقبال اولدی دیردی بو مصرع حضرت بلال رضی الله عنه طرفندن دیلمش وترجمانیت طریقیله آنك لساندن تعبیر قیلمشدر

﴿ مثنوی ﴾ تن بپیش زخم خاران جهود * جان من مست وخراب آن ودود *

بوی جانی سوی جانم میرسد * بوی یار مهربانم میرسد) تن اول جهودك خارنك زخمی اوکنده در و بنم جانم اول ودودك مست وخرابیدر جانه منسوب اولان رایحه بنم جانم جانبنده ایریشور بکا یار مهربانك رایحه‌سی ایریشور یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلری بویله دیردی اکرچه تن اول جهودك خارنك زخمی اوکنده در لکن بنم جانم اول محبوبك مست وخرابیدر برجان رایحه‌سی بنم جانم طرفنه کلور و بنی مست وخراب قیلور مهربان اولان یارك رایحه‌سی بکا ایریشور و بنی مست ومدهوش ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ازسوی معراج آمد مصطفی *

بر بلالش حبذالی حبذا * چونکه صدیق از بلال دم درست * این شنیداز توبهٔ اودست شست) حضرت مصطفی علیه السلام معراج جانبندن کلدی انك بلال رضی الله عنه اوزره حبذالی حبذا دیمسی اولدی یعنی چونکم حضرت مصطفی علیه الصلوة والسلام معراج جانبندن کلدی کندی بلالنه یابلال حبذا بنم ایچون که سنك کبی برمقبول الهی بنم امتمدن اولدی بیوردی نته کم صحیحینده واقع اولمشدر که حضرت نبی صلی الله علیه وسلم معراجدن کلدکده نصکره حضرت بلال رضی الله عنهه دیدی (یابلال حدثنی بارجح عمل عملته فی الاسلام فانی سمعت دق نعلیك بین یدی فی الجنة) حشو نعلیك دخی روایتدر ودخی بعض روایت اوزره اول حینده حضرت نبی علیه السلام حبذالی حبذا بیورمشدر بو حدیث آخری وشرحی اوچنجی دفتره مرور ایتمشدر حضرت بلال رضی الله عنه حکایه‌سنده حاصل کلام چونکم صدیق رضی الله عنه حضرتلری دم درست اولان بلال رضی الله عنهدن یعنی نیتی راست ودرست اولان بلال رضی الله عنهدن بونی اشتدی انك توبه‌سندن ال یودی یعنی بوقدر سپارش ووصیتد نصکره چونکم آنك احد احد دیمسنی یه کوش ایتدی انك توبه ایلمندن ال یوبوب فراغت ایتدی

﴿ باز کردانیدن صدیق رضی الله عنه واقعه وامتحان بلال رضی الله عنه راوظلم جهودانرا بروی واحداحد کفتن اووافزون شدن کینهٔ جهودان وقصه کردن آن قضیه پیش مصطفی علیه الصلوة والسلام ومشورت درخریدن اواز جهودان ﴾

بوسرخ شریف صدیق رضی الله عنه حضرتلری بلال حضرتلرینك واقعه سنی وامتحان وابتلاسنی واول بلال رضی الله عنهك اوزرینه جهودلرك ظلمنی واول بلالك احداحد دیمسنی واول احداحد دیدیکچه جهودلرك کینه سنك افزون اولمسنی واول قضیه یی مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم اوکنده قصه ایلمسنك واول بلال حضرتلرنی جهودلردن صاتون المقلقده مشورت قیلمسنك بیانندهدر ﴿مثنوی﴾

بعدازآن صدیق پیش مصطفی * کفت حال آن بلال باوفا * کان فلك پیمای میمون بال چست * این زمان درعشق واندر دام تست) اندنصکره صدیق رضی الله عنه حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك حضورنده اول باوفا اولان بلال رضی الله عنهك حالنی سویلدی وانك قصه سنی وماجراسنی بربر نقل ایلدی بویله دیدیکه یارسول الله اول فلك پیمای وچست وچابك اولان میمون بال یعنی فلکی اوچلوجی وقلبی میمون و مسعود اولان چست وچابك بلال رضی الله عنه بوزمان سنك عشقکده وسنك دامکده دریعنی سنك عشقکه دوشمش ودام محبتکه کرفتار اولمشدر ﴿مثنوی﴾ باز سلطانست زآن جغد آن رنج * درحدث مدفون شدست آن زفت کنج * جغدها بربازاستم می کنند * پرو بالش بی کناهی می کنند * جرم اواینست کوبازست و بس * غیرخوبی جرم یوسف چیست پس) بلال حضرتلری بازسلطاندر اول جغدلردن رنجیده یعنی اول بلال حبشی رضی الله عنه شول سلطان حقیقینك معنوی بازیدرکه اول بیقوشلردن رنج والمدهدر فی المثل زفت اولان کنج وعظیم اولان کنزبارنج حدثده مدفون اولمشدر وخبیث و پلید اولان جهودلر ایچره قالمشدر نته کم هرعصرده مقبولان درکاه الهی اولان اصحاب بال واهل ذوق وحال دخی بلال رضی الله عنه کبی اهل دنیا ایچنده واصحاب نفس وهوا مابینده حدثده مدفون اولان کنج کبی مدفون اولمشلردر و بوملر ایچره قلان بازلر کبی خسته حال وشکسته بال قالمشلردر جغدلر باز معنوی اولان ولیلره بودنیا ویرانه سنده ستم وجفا ایلرلر انك پروبالنی برکناهسز قوپارلر یعنی بازسلطانی اولان ولی خدانك پروبالی مثابه سنده اولان جسمنی ویاخود مالنی و یاخود ذوق بالنی قوپاروب انك کناهی یوق ایکن انی کسر وشکسته ایلرلر انك جرمی بودر که اول بازسلطانی وشهباز روحانیدر یوسفك

پس خو بلقدن غیری جرمی ندر یعنی یوسف علیه السلام حضرتلری بوقدر چاهه اتلدی واسیر اولوب پازارلرده صاتلدی ونیچه مدت زندان ایچره قالدی انك خود اصلا برجرم و کناهی یوق ایدی مکر بونلره سبب انك حسن رویی ولطف وخوبی اولدی کذلك هرولی خدایه کندی عصرنده نیچه جفالر اولمش وانلر نااهل اولان طائفه دن نیچه ستملر کورمشدر انلرك جرم وکناهی اولدیغندن دکلدر بلکه اول بدبختلرك انلره غرض وحسدلری اولدیغندن و بونلرك مقبول و پسندیده اولان احوالی انلره ناپسندیده کلدیکندن اول شوم اولان بوملر بوشهبازلره بوقدر اهانت وجفاروا کورمشلردر و بونلره بوقدرستم وایذایی ایر کورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

جغدر اویرانه باشدزاد و بود * هستشان بر باززآن خشم جهود * که چرامی یادآری زان دیار * بازقصر وساعدان شهریار) جغدلك زاد وبودی ویرانه اولور اندن اوتری انلرك باز اوزره خشم جهودی اولدی جغددن مراد بونده اهل دنیااولور یعنی جغدلر کبی اهل دنیانك طوغمی وموجود اولمسی ویرانهٔ دنیاده اولور وانلر بودنیا ویرانه سنی کندیلره جنت ودارراحت اتخاذ قیلور اول سببدن بازسلطانی اوزره بونلرك جهودانه خشمی واردربویله دیوکه نیچون اول دیارحقیقیدن یادکتوررسن یاخود اول شهریارك ساعدندن وقصرندن ذکر ایلرسن یعنی اهل دنیا ولی خدایه درلر بزسکاانکچون اهانت وحقارت ایلرزسن بزم منزل ومقامزده اول دیارحقیقیدن یادایلرسن اول شهریارحقیقینك مقام ومرتبه سنی وساعد ارادت وقدرتنی طورمز سویلرسن بزبه که راضی دکلز ﴿ مثنوی ﴾ درده جغدان فضولی میکنی * فتنه وتشویش درمی افکنی * مسکن مارا که شدرشك اثیر * توخرابه خوانی ونام حقیر * شیدآوردی که تاجغدان ما * مرتراسازندشاه وپیشوا) ای بازجغدلرك کوینده فضوللق ایلرسن یعنی ساکن ویرانهٔ دنیا اولان اهل دنیانك موطن ومسکنده کستاخلق ایدوب سنك منزلکز خراب ویریکز ترابدرد یوتشویشلره دوشوررسن بزم مابینمزه فتنه وتشویش براغورسن وبزی دغدغه وتشویشلره دوشوررسن بزم مسکنمز که رشك اثیراولدی یعنی بزم اولریمز ومنزللریمز که فلك اکارشك وغبطه قیلدیسن خرابه اوقورسن ونام حقیرایله اکانام دنیا دیوسویلرسن شیدکتوردك تابزم جغدلریمز یعنی سن بزم مابینمزه زرق وریاکتوررسن تابزم جنسمز اولان بوملر وبوویرانهٔ دنیایی مسکن طوتن شوملر تحقیق سنی شاه وپیشوادوزه لروسنی کندیلره مقتدا اتخاذ ایدوب سنك امرکه مطیع ومنقاد اولهلر ﴿ مثنوی ﴾ وهم سودایی در ایشان می تنی * نام این فردوس ویران میکنی * برسرت چندان زنیم ای بدصفات * که بکوپی ترك شید وترهات) سن سودایی اولان وهمی انلره طوقورسن بوفردوسك نامنی ویران ایلرسن فردوس

انواع اثماری جامع اولان بستانه درلرو برجنتك دخی اسمید رمی تنی تنیدن لفظندن
اکرچه طوقومق معناسنه درلکن بونده خلط ایلك معناسی مراد اولور یعنی
جغدلر بازسلطانی اولان ولی خدایه دیرلر ای شیادوزراق سودایه منسوب اولان
وهمی انلره القا ایدوب خلط ایلرسن بوساکن اولدیغمز فردوس برینك نامنی و برانه
ایلرسن و بوکه دنیای دنی وجای سفلی دیوسو یلرسن پس بزدخی ای بد صفات
سنك باشکه اولقدر اورورزکه شید وترهاتی ترك ایتمکی سو یلرسن وزرق ومکری
لابدترك ایلرسن نته کم جهودلر حضرت بلال رضی الله عنهه سن احد احد دیمکی
ترك ایله دیو اوردیلر واکرسن بو یله درسك بزسنی دوکدوکداولدورورزدیو اوزرینه
طوردیلر نته کم انك حالنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ پیش
مشرق چارمیخش میکنند *تن برهنه شاخ خارش می زنند *ازتنش صد جای
خون برمی جهد * اواحد میکوید وسرمی نهد * پندهادادم که پنهان داردین
*سر بپوشان ازجهودان لعین *عاشقست اوراقیامت آمدست * نادرتو به بروبسته
شدست) حضرت صدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینه ایتدی یارسول الله جهودلر اول بلالی مشرق اوکنده چار میخ
ایلرلرتنی برهنه اکاشاخ خاراورلرواوآفتابه قرشوآنی عریان ایدوب دیکنلودکنکله
دوکوب بدن مبارکنی نیچه یردن آزرده ومجروح قیلورلر انك تن مبارکندن یوز
یردن قان صچر اراوایسه انلراوردقچه احد احددیر وحکم حقه باش قوراکاچوق
پند ونصیحتلر ویردم بو یله دیوکه دینی پنهان طوت وسری جهودان لعیندن
ستر ایدوب اخفایت امانك ستر اسرار وضبط کفتاره محال واختیاری یوقدر
عاشقدر فی الحقیقه اکاقیامت کلمشدر حتی توبه قپوسی اکابغلو اولمشدر نته کم قیامت
صوری کلدکده توبه قپوسی بغلنور وکسه توبه ایلمکه قادر اولمز وتوبه ایلسه
دخی توبه سی قبوله کلمز ﴿ مثنوی ﴾ عاشق وتوبه یاامکان صبر *این محالی
باشدای جان بس سطبر *توبه کرم وعشق همچون اژدها *توبه وصف خلق
وان وصف خدا) عاشقلق وتوبه یاخود امکان صبرای جان بو زیاده سطبر
برمحال اولور بعض نسخده بایرینه نقطهٔ واحده ایله باواقع اولمشدر بوتقدیراوزره
معنی عاشقلق وامکان صبرایله توبه بوایکیسنك مابینی جمع ایلمك وعاشق اولمغله
تأبلکی وصابرلکی کندویه عادت قیلق بوچوق یوغون وغلیظ برمحالدر زیرا
توبه فی المثل برکوچك قورد جغزوعشق اژدرهادر توبه وصف خلق ووصف
مخلوق حادث وفانی وعشق وصف خالق قدیم وباقیدر پس حادث وفانی اولان
مخلوقك وصفنك قدیم وباقی اولان خالقك وصفی قتنده نه وجودی واردرجنید
قدس سره العزیز حضرتلرینك (اذاقرن المحدث بالقدیم لم یبق له اثر) بیوردقلری

بومعنایه دلالت ایدر پس خورشید محبت طالع وظاهر اولدقده توبه سایه وارزائل وفانی اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق زاوصاف خدای بی نیاز * عاشقی برغیر او باشد مجاز * زانکه اوحسن زراند ودآمدست * ظاهرش نوراندرون دود آمدست) عشق بی نیاز اولان خدانك اوصافندندر عاشقلق اندن غیری به مجازدر زیرا اول غیری حسن زراندودکلشدر انك ظاهری نوراندرونی دودکلشدر عشق افراط محبته دیرلر افراط محبت ایسه بی نیازاولان خدای تعالینك وصفلرندندر نته کم حضرت قرآنده برمحلده (قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی یحببکم الله) و برمحلده دخی (یحبهم ویحبونه) بیوردی محبت الهی قدیم وحقیقیدر ومحبت بنده اکر خدایه اولسون واکر ماسوایه اولسون حادث ومجاز یدرز زیرا که اول خدادن غیر منزله سنده واقع اولان شیلرك حسنی یالدز کلش وحسن الهی ایله انلرك ظاهری مزین اولمشدر آنك ظاهری نور و باطنی دود سیاه کبی کلشدر بواشیاده اولان حسن وملاحت حقیقی دکلدر عاریتیدر کماقال ابن الفارض (بیت) وکل ملیح حسنه من جمالها * معاره بل حسن کل ملیحة ﴿ مثنوی ﴾ چون رود نور وشود پیداد خان * بفسرد عشق مجازی آن زمان * وارود آن حسن سوی اصل خود * جسم ماند کنده ورسوا و بد) چونکه نور کیده ودخان پیدا اوله عشق مجازی اول زمان طوکر اول کند و اصلی طرفنه کیرو کیدرجسم کنده ورسوا و بد قالور یعنی برمحبوب اولان شیئك وجودنده اولان نورانیت وحسن وجمال کیده ودخان کبی اولان ظلمت وکثافت ظاهر و پیدا اولور اول زمانده اکاعاشق اولان کسه نك مجازی اولان عشقی فسرده اولور واول عشقه نقصان وزوال کلور اول حسن وجمال کندینك اصل ومعدنی طرفنه کیرو کیدر وجسم قوقش ورسوای وقبیح اولوب قالور ﴿ مثنوی ﴾ نورمه راجع شودهم سوی ماه * وارود عکسش زدیوار سیاه * پس بماند آب وکل بی آن نکار * کرد دان دیوار بی مه دیووار) مثلا ماهك نوری هم ماه جانبنه راجع اولور اول ماهك عکس و پرتوی دیوار سیاهدن کیرو کیدر پس آب وکل اول نکارسز قالور اول دیوار بی ماه دیو کبی اولور کذلك ماه حقیقینك نوری اولان روح هم اول ماه حقیقی جانبنه راجع اولور دیوار سیاه کبی اولان بدنك عکسی و پرتوی اول اصل طرفنه کیرو کیدر پس بوآب وکلدن مرکب اولان جسد اول محبوبسز ونقش ومرغوبسز قالور اول دیوار بدن روح کتدکدنصکره دیو کبی اولور وعاشقه اندن نفرت کلور ﴿ مثنوی ﴾ قلب را که زرزروی او بجست * بازرفت آن زر بکان خود نشست * پس مس رسوا بماند دودوش * زوسیه روتر بماند عاشقش) مثلا قلبك که النون آنك یوزندن صحرادی اول زرکیرو کندی کانه کتدی واوتو ردی یعنی برقلب النونك که

یوزنده اولان التون کتسه کیرو واروب کندو کانه رجوع ایلر واندہ قرار ایدوب اوتورر پس رسوای اولان باقردود کبی قالور وسیاه رولغی ظهوره کلور انك عاشق اندن سیاه روتر قالور واندن زیاده رسوای اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق بینایان بود برکان زر * لاجرم هر روز باشد بیشتر * زآنکه کانزاد رزری نبود شریك * مرحبا ای جان زرلاشك فیك) امابینالرك عشق کان زراوزره اولور کان زردن مراد جمیع حسن وجمالك ولطف وکمالك اصل ومعدنی اولان مرتبهٔ الوهیت ومقام حقیقتدر بینا و بصیر اولان اولیانك عشقلری ومحبتلری اصل جمیع جمال وکمال اولان مقام حقیقته در لاجرم هر کون انلرك عشقی زیاده اولور وساعت بساعت انلر عشق ومحبتده ترقی قیلور زیراکه کانه زرلکده شریك یوقدر کذلك کان جمیع کمال وجمال اولان مقام حقیقته حسنده وجمالده ولطفده وکمالده اصلا برشریك ونظیر یوقدر مرحبا ای زرمعدنی سنده شك وشبهه یوقدر یعنی ای کان کل جمال وکمال سن وسعتله وزیاده لطافتله ظاهر اولدك وعاشقلریکه رحب وراحت ویردك اصلا سنك بی نظیر اولدیغکده شك وشبهه یوقدر و بی شریك و بی مثال اولدیغکه هم حجت و براهین قتی جوقدر ﴿ مثنوی ﴾ هر که قلبی را کند انبار کان * وارود زرتا بکان لامکان * عاشق ومعشوق مرده زاضطراب * مانده ماهی رفته زان کرداب آب) هرشول کسه که برقلب کانه شریك ایلیه زرلامکانده اولان کانه دك کیروکیدرعاشق ومعشوق اضطرابدن اولمش اکر کردابدن آب کتمش ماهی قالمش قلبدن مراد بوندہ هرملیح وجمیل اولان ممکن الوجود در که انك صورت ظاهره سی قلب التون کبی حسن وجمالله آراسته اوله پس تقدیر کلام بویله دیمك اولور که هرشول کسه که قلب التون کبی اولان ممکن الوجودك مزخرف ومزور اولان حسنی وجمالنی کوروب اکاعاشق اولسه وآنی معدن حسن وجمال اولان محبوب حقیقیه محبتده شریك قیلسه اول زرحسن وجمال لامکانی اولان کانه رجوع ایلر پس عاشق ومعشوق اضطرابلرندن اولور مثلا برکردابدن آب کیدوب وماهی یبوسنده قالوب نیچه الم واضطرابله مرده اولدیغی کبی اول مجازی اولان عاشق ومعشوق هم آب حیات غدیر و بدندن وآبکیرتندن فناوزواله یوزطوتد قدنصکره الم واضطرابده اولور ﴿ مثنوی ﴾ عشق ربانیست خورشید کمال * امر نور اوست خلقان چون ظلال) عشق ربانی خورشید کمالدر امر انك نوریدر خلایق ظلال کبیدر امردن بونده مراد روحدر نته کم حق تعالی حضرتلری (قل الروح من امر ربی) بیوردی ودخی (الاله الخلق والامر) آیتنده اولان امر ایله عالم ارواح مراد اولندی وبو بیت عشق ربانی و روح انسانی واجسام خلایقی تفهیم ایلمکدن اوتری تمثیل طریقیله دینلمشدر یعنی مثلا عشق

ربانی خرشید کمالدر روح انك نوری وپرتو یدروا جسام خلایق کولکه لر کبیدرپس عشق ربانی جان جان وحیات حیات جهان کبیدر چونکم مناسبتله عشق حقیقینك برمقدار شرحن بیان ایلدیلر کیرو مظهر عشق حقیقی اولان بلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سنی بیان وابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینك اسلاننمدن انك حالنی وماجراسنی تعبیر وتقریر ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾

مصطفی زین قصه چون خوش برشکفت * رغبت افزون کشت هم اورابکفت *
مستمع چون یافت همچون مصطفی * هرسر مویش زبانی شدجدا)
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم بوقصه دن چونکم خوش آچلدی یعنی بلال رضی الله عنه حضرتلرینك قصه سنی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری اول سلطان کائناته تعبیروتقریرایلدکلری حینده اول حضرت کل کبی بوقصه نك استماعندن کشاده اولدی واظهارفرح وسرور قیلدی ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینه بلال رضی الله عنهك قصه سنی تقریرایلمکده رغبتی زیاده اولدی هم اول پیغمبرعالی جنابه انك ماجراسنی علی ماجری بالتمام سویلدی حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم کبی چونکم برمستمع بولدی اول ابو بکر رضی الله عنه حضرتلرینك هرسرمویی بشقه برزبان اولدی وبلال حبشی رضی الله عنه حضرتلرینك احوالنی وافراط محبتنی بر بر تعبیرو بیان قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی کفتش که اکنون چاره چیست * کفت این بنده مراورامشتریست * هر بهاکه کوید اورامی خرم * درزیان وحیف ظاهر ننکرم * کواسیرالله فی الارض آمدست * سخرهٔ خشم عدوالله شدست)
چونکم مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرندن بلال رضی الله عنهك قصه سنی اشتدی اکاایتدی شمدی بوخصوصده چاره ندر حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی یارسول الله بو بنده تحقیقا اکامشتریدر هرنقدر بهاکه اول جهود سویلر آنی چوق سویلتیوب آنی آلورم زیانه وحیف ظاهره نظر قیلمزم ومناع ومالك چوق کندیکنه باقیوب بهرحال آنی خریدار اولورم زیرا اول بلال رضی الله عنه ارضده الله تعالینك اسیرو بنده سی کلمشدر اما الله عدوسنك خشمنك سخره وزبونی اولمشدر پس آنی اول عدوالله دن پنجهٔ غضبندن خلاص ایلمك هروجهله لازم کلمش وواجب اولمشدر دیدی

﴿ وصیت کردن مصطفی علیه السلام صدیق را رضی الله عنه که ﴾
﴿ چون بلال رارضی الله عنه مشتری میشوی هرآینه ایشان ازستیز ﴾
﴿ برخواهند فزود بهای او مراد رین فضیلت شریك خود کن ﴾
﴿ وکیل من باش ونیم بهاازمن بستان ﴾

حضرت مصطفی علیه السلام ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلرینه وصیت ایلمشدر بیانندهدر بویله دیوکه یاابابکر چونکم بلال رضی الله عنهه مشتری اولهسن البته انلرعنادلرندن اول بلال رضی الله عنهك بهاسنی زیاده ایلك استرلر بنی بوفضیلتده کندیکه شریك ایله بنم بوخصوصده وکیلم اول وانك نصف بهاسنی هرنیچه یه آلورسك بندن آل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی کفتش که ای اقبال جو * اندرین من میشوم انبازتو * توو کیلم باش نیمی بهرمن * مشتری شو قبض کن ازمن ثمن) مصطفی علیه السلام حضرتلری ابو بکر الصدیق حضرتلرینه دیدی ای اقبال دیلیجی وای دولت معنوی طلب ایدیجی بوخصوصده بن سنك شریکك اولورم که اول بلال رضی الله عنهی سنکله شرکت اوزره اول جهوددن اشترا قیلورم سن بوخصوصده بنم وکیلم اول اول نصف بهایی بندن اوتری و بروب مشتری اول صکره ثمنی بندن ال وقبض ایله ﴿ مثنوی ﴾ کفت صد خدمت کنم رفت آن زمان * سوی خانهٔ آن جهود بی امان * کفت باحود از کف طفلان کهر * بس توان آسان خریدان ای پدر) ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دیدی بوز خدمت ایلیم بوخصوصده قدرتم یتدیکی قدرسعی قیلهیم اول زمان اول بی امان اولان جهودك خانهسی طرفنه کندی و یولده کیدرکن کندی کندوسنه ایتدی اطفالك الندن کهری زیاده آسان وجهله المقلق ای پدر ممکن اولور و بی قیمت اولان اوغلنجقلرك کندن ادنی بهایله آغر بهالو ذی قیمت در وجوهری خریدار اولق عاقله سهل وآسان کلور ﴿ مثنوی ﴾ عقل وایمانرا ازین طفلان کول * می خرد باملك دنیا دیوغول * انچنان زینت دهد مردارا * که خرد زیشان دوصد کلزاررا * آنچنان مهتاب پیماید بسحر * کزخسان صد کیسه بر باید بسحر) نته کم عقلی وایمانی بوکول اولان دنیا اوغلانجقلرندن غول یبانی کبی اولان شیطان دنیا ملکیله آلور یعنی دیوغوی دنیای دنی ملکنی اول احمقلره تزیین ایدوب وانلره بونك متاعنی ترویج قیلوب دنیای دنی ایله انلری الدایوب عقلارنی وایمانلرنی انلردن آلور جیفه ومردار اولان دنیایه انلرك نظرنده انجاین زینت ویرر ولولاقدر بزیوب محبوب ومرغوب اولق مرتبه سنه ایرکورر که انلردن اول دنیا واسطه سیله دوصد کلزار معنوی آلور و بونلری برلعبله مغبون و محروم قیلور انجاین سحرله مهتابی اوچلرکه خسلردن سحرایله بوز کیسه بی قپار یعنی مشهوردرکه ساحرلر ماهك پرتونی کیجیله بزشکلنه قویوب تاجرلره صاتارلر وانلردن سیم وزرلر آلورلر پس انلر صباح اولدقده اول کرپاسدن براثر کورمزلر کذلك شیطان دخی مهتاب کبی اولان دنیانك زینت باطله سنی بواهل دنیایه سحر ومکر

سببیله بیع ایلر وانلره سیم وزر عمر کزی بکا ویرك و بندن بو متاع فاخری الك دیو سویلر انلردخی صددل وجانله اول متاع غروری آلورلر واول مکار وسحار بو سحر ومکر ایله اول خسلردن نیچه یوز عمر کیسه سنی وایمان واسلام جوهرنی قپار وفوری اخذایلر ﴿ مثنوی ﴾ انبیا شان تاجری آموختند * پیش ایشان شمع دین بفروختند * دیوغول ساحراز سحرونبرد * انبیارا درنظر شان زشت کرد) انبیای عظام علیهم السلام انلره تاجرلك اوکرتدیلر انلر اوکنده دین شمعنی شعله لندردیلر یعنی انبیای عظام علیهم السلام بو اطفال سیرت اولان اهل دنیایه آخرت بازرکانلغنی اوکرتدیلر و بونلرك اوکنده سراج دینی وشمع یقینی شعله لندروب منور ایتدیلر ولکن دیوغول ساحر سحردن وجنك وجدلدن انبیای عظام علیهم السلامی انلرك نظرلرنده چرکین ایلدی وانبیانك بونلرحقنده اولان نفع وفائده سنی بونلره ضرر وزیان کوسترمدی ﴿ مثنوی ﴾ زشت کرداند بجادو پی عدو * تاطلاق افتدمیان جفت وشو * دیدهاشانرا بسحری دوختند * تاچنین جوهر بخس بفروختند) اول عدو جادولك سببیله زشت ایلر تاکم جفتله شویك مابینده طلاق واقع اولور یعنی اول عدو اولان شیطانلر سحر ومکرله مقبول ومحبوب اولان دین وایمانی وشرع انبیایی زشت وقبیح کوسترر حتی ارایله عورت مابینده هم بعد وفراق واقع اولور بو اهل دنیانك دیدهٔ دللرینی شیاطین سحر ومکرایله انجلین دکدیلر تاکه بونك کبی ذی قیمت جوهری خسه صاتدیلر یعنی بو اطفال سیرت اولان اهل دنیا شیاطینك سحر یله ومکر یله برمرتبه مسحور ومکور اولدیلر تاکم بونك کبی جوهر ایمانی ودر اسلامی وایقانی کتور وب خس ودنی اولان دنیایه صاتدیلر وآنی ویروب انی قبض ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾ این کهر ازهردو عالم برترست * هین بخر زین طفل جاهل کوخرست * پیش خرخرمهره وکوهر یکیست * آن اشك رادردردریا شکیست) پس ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری کندی کندیلرینه دیدی بو کوهر هرایکی عالمدن برتردر وکوهردن مراد بوندہ بلال رضی الله عنه حضرتلریدر وایکی عالمدن برتراولمسی ایکی عالم انسان کاملك طفیلی اولدیغنه وانسان کامل بوایکی عالمدن مقصود بالذات کلدیکنه اشارت اولمشدر چونکم حضرت بلال حبشی رضی الله عنه مردملك دیدهٔ عالم کبی برشریف وعالی جوهردر انك علو قدرینی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری بیلدکده کندیسنه دیدی تیز بوایکی عالمدن برتراولان کوهری بوطفل جاهل کبی اولان جهوددن صاتون ال که اول خرلایفهم درخرك اوکنده خرمهره وکوهر بردر اول اشکلك در یاده برشکی واردرخرمهره اشك بونجفنه دیرلر بونده مراد صورتی ملیح ومعنیده کم بها وقبیح اولان خرسیرتلره تعلق قیلان کسه لر

اولور یعنی خر لایفهم کبی اولان جاهل وغافل قتنده اشك بونجغی کبی صورتا کوزل ومعنیده جله دن ادنی وارذل اولان احمق ونادانله جوهر جان ومعدن علم وعرفان اولان کسه بردر زیرا اول اشکك در معنوی و بحر روحانی خصوصنده عظیم شك وشبهه سی واردر ﴿ مثنوی ﴾ منکر بحرست وکوهر های او * کی بود حیوان درو پیرایه جو * درسر حیوان خدا ننهاده است * کوشود در بند لعل ودر پرست * مر خرانرا هیچ دیدی کوشوار * کوش وهوش خر بود درسبزه زار) خر منکر بحر در وانك کوهرلرینك دخی منکر یدر حیوان لایعلم فچن درجو و پیرایه جو اولور بومقرردر که اولمز خدای تعالی حیوانك باشنده قومشدر که اول حیوان بندلعلده ودر پرست اوله تحقیقا هیچ اشکارك کوپه سنی کوردکی انلرك قولاغنده کوپه اولمز خرك کوش وهوشی سبزه زارده اولور یعنی خرسیرت وحیوان طبیعت اولان انسان بحر معنو ینك وانك روحانی ونورانی اولان درلرینك منکر یدر حیوان سیرت اولان آدمی فچن درمعنایی دیلیجی وکندیسنی جواهر ایماندن وعرفاندن بزیجی اولور که حیوان سیرت اولان آدمینك باشنده خدای تعالی حضرتلری بوسودایی قومشدر که اول اهل روحانی قیدنده اوله ودرمعنایه پرستش قیله هیچ خرلرك قولاغنده سن دروجوهردن کوشوار کوره مزسن بلکه خرسیرت اولان بدکوهرلرك کوش وهوشی همان علفزارده اولور همیشه خورد وخوابه وکیرو کلویه میل ومحبت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ احسن التقویم در والتین بخوان * که کرامی کوهرست ای دوست جان * احسن التقویم ازعرش اوفزون * احسن التقویم اوفکرت برون) احسن التقویم آینی والتین سوره سنده اوقوکه ای دوست جان کرامی کوهردریعنی حق تعالی حضرتلری تین وزیتونه قسم ایلیوب دیرکه تین وزیتون حقیچون تحقیقا بزانسانی صورتا ومعنا احسن صورتده واجمل هیأتده خلق ایلدك انسانك معنیده احسن تقویم اوزره خلق اولنمسی انك جانك اوصاف الهیه ایله اتصاف قیلمسی ونور الهی اولمسیله درکه جان انسانی فی الحقیقه عزیز وشریف جوهردر اول احسن تقویمده اولان جان عرشدن فزوندر یعنی افضل واوسعدر نته کم (لایسعنی ارضی ولاسمائی ولکن یسعنی قلب العبد التقی النقی الورع) حدیث شریفی بومعنایه دلالت ایلر الحاصل احسن تقویمده اولان جان فکردن بیروندر فکر وخیال آنی ادراکه قادر اولمز ووهم وادراك انك نه کونه کوهر عالی ایدوکنی بیلز سورهٔ والتینك واحسن تقویمك تفسیری بشنجی دفتردہ (لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم) سرخنده مرور ایلشدر اندہ طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ کر بکویم قیمت این ممتنع * من بسوزم هم بسوزد مستمع * لب ببند اینجا وخراین سومران * رفت این صدیق

سوی آن خران) اکر بن ممتع اولان کوهرك قیمتی سویلیم بن وهم مستمع اولان کسه یاخود بن ممتعدن مراد جوهر جاندر یعنی اکر بن بومتیع وعالی اولان جوهر جانك واول جوهر جانه مظهر اولان بلال رضی الله عنهك قیمتی سویلیم بوکلامه قولق اولان مستمع هم بونك سوز وحرارتنه تحمل ایده میوب یانمق لازم کلور پس بومحلده سکوت ایله ولیکی باغله وخری بوجانبه سورمه و بوممتع النظیر اولان جوهر جاندن بوجانبك اهلنه برسر و برمعنی ایرکورمه بلکه حضرت ابو بکر رضی الله عنه نه ایلدی آنی سویله الحاصل بوصدیق حضرتلری اول خرلر جانبنه کتدی واول جوهر عالی قدری انلرك الندن المغه عزیمت ایتدی

﴿ مثنوی ﴾ حلقهٔ درزد چودر را برکشود * رفت بیخود درسرای آن جهود *
بیخود وسرمست و پرآتش نشست * ازدهانش بس کلام تلخ جست * کین ولی الله را
چون میزنی * این چه حقدست ای عدو روشنی) حضرت ابو بکر رضی الله عنه
جهودك قپوسنك حلقه سنی اوردی چونکم جهودانی ایشیدوب قپو یی آچدی
حضرت ابو بکر رضی الله عنه بیخودو بی اختیار اول جهودك سراینه ایچرو
کیردی وکتدی بیخود وسرمست و پرآتش اوتوردی واول حضرتك دهان
شریفندن بیخودانه چوق آجی سوز صچرادی بسیار کفتار تلخ انك اغزندن صادر
اولدی و بویله دیدیکه ای عدو الله بوولی اللهی نیچون اوررسن ای روشنلکك
دشمنی بونه حقد وغضبدر که بونك کبی برمعدن جوهر توحیدو روشنا اولان الله
دوستنی احد احددید یکیچون طورمز اوررسن و بوکاسن احد احددیه دیرسن
واحدی سومه دیواوزرینه طوررسن ﴿ مثنوی ﴾ کرتراصدقیست اندردین
خود * ظلم برصادق دلت چون می دهد * ای تودردین جهودی ماده * کین کمان
داری تو برشه زاده * درهمه زاینهٔ کژسازخود * منکر ای مردود نفرین ابد) ای لعین
فرضا اکرسنك کندی دینکده برصدقك اولیدی و یهودیلکده سن صادق
اولیدك صادق اولان کسه اوزره ظلم ایلکه سنك قلبك نیجه رضاو یردی بوندن
معلوم اولدیکه کنـد ودینکده هم برصدقك یوقدر ای بی دین سن جهودلق
دینده ماده ومخنث سن که بوکانی سن برشهزاده اوزره طوتررسن شاهزاده دن مراد
یونده حضرت بلالدر وانك شهزاده اولمسی معنی اعتبار یله در که حضرت نبی
علیه السلام (انامن نورالله والمؤمنون منی) بیورمشدر اول حضرتك روح شریفی
ابوالارواحدر مؤمن اولنلر اول حضرتله صحبت قیلنلرك ارواح شریفه لری معنیده
اندن طوغمشدر بواعتبار ایله حضرت بلال حبشی رضی الله عنه دخی شهزاده
اولمشدر نته کم سلمان رضی الله عنه حضرتلری فارسدن ایکن (سلمان من آلی) دیمشدر
بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی معنیده اول حضرتك آلندن اولمشدر

بوتقریله اکاشهرزاده دیمشدر بودکلوبه کندوکزدوزنلواولان آینه‌دن واکری
تربیتلو اولان مرآت وجودکدن باقه ای ابدنفر یدنك مردودی یعنی ای ابده متصل
ومضاف اولان لعنتك مردودوملعونی سن کندی اکری دوزنلو اولان آینهٔ
وجودکدن بودکلوبه نظر ایتمه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ آنچه اندم ازلب صدیق
جست * کر بکویم کم کنی تو پای ودست * آن ینابیع الحکم همچون فرات * ازدهان
اوروان ازبی جهات * همچوآن سنکی که آبی شدروان * نه زپهلومایه داردنه ازمیان
اسپرخود کرده حق آن سنك را * برکشاده آب مینارنك را) اول کلامکه اول دمده
صدیق رضی الله عنه حضرتلرینك اب ودهاندن صچرادی وچشمهٔ لساندن
جریان ایلدی اکر بنانی سکابالتمام سویلرایسم سن دست وپایکی یتوررسن وعقل
ورأیکی ضایع ایلرسن اول حکمتلرك ینابعی فرات کبی انك دهاندن بی جهات
عالمدن دوان وروان اولدی وبنجه حکمتلر ونصیحتلر اول حضرتك چشمهٔ
اسماندن ظهوره کلدی وجریان قیلدی مثلا شول برحجر کبی که اندن برآب لطیف
روان اولدی اول حجرنه پهلوسندن مایه طوترونه میاندن مایه طوتر بلکه اول
آب لطیف عالم بی جهتدن کلوب قدرت حقله آنك وجودندن جریان ایلروحجردن
مراد حضرت موسی علیه السلامك عصا ایله اوردیغی واون ایکی چشمه نك
انك وجودندن ظهوره کلدیکی بحردر (واذاستسقی موسی لقومه فقلنا اضرب
بعصاك الحجر) آیت کریمه سیله بوحجره اشارت قیلنمشدر و بوآیت کریمه نك
تفسیری وحجرك شرح وتحقیقی برقاچ محلده مرور ایلمشدر بوجمله دن اوچنجی
دفترده غلام اسود حکایه سنده حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انك مشکنی
پرایلمسی سرخنده مرور ایلمشدر اندم طلب اولنه الحاصل حق سبحانه وتعالی
حضرتلری اول سنکی کندی قدرتنه وقایه وپرده ایلمشدر مینارنك اولان آبی انك
وجودندن آچمش واجرا قیلمشدر کذلك حضرت ابوبکر رضی الله عنهك لسان
شر یفندن دخی حکمت ینبوعلرنی اجرا قیلمش وانك وجودنی ولسانی کندی یه
سپر قیلمشدر (ان الله یقول الحق علی لسان عبده) حدیثنك موجبنجه الله تعالی
حضرتلری کلام حق کندی عبدنك لساندن سویلر واول عبدك اختیاری یوق
ایکن بنجه اسرار وحکمی انك دهاندن اجراوظهارایلر ﴿ مثنوی ﴾
همچنان کزچشمهٔ چشم تونور * اوروان کردست بی بخل وفتور * نی زپیه آن مایه
داردنی زپوست * روی پوشی کرددر ایجاددوست) انجلین که سنك چشمك
چشمه سندن نوری اول خدا بخل سزوفتور سزروان ایلمشدر اول کوزلر کدن
همیشه روان نورنه پیه دن مایه طوترونه پوستدن بلکه اول نورهمیشه ایجاد الهی
ایله ظهوره کلورنهایت مافی الباب دوست حضرتلری نوری ایجاد ایلمکده پیهی

و پوستی رو پوش ایلمش و بونلری کندینك فیض وایجادنه پرده قیلمشدر اگرکسه کوزك نورنی یه‌دن کورر و پوستدن صانور اماحقیقتده اول نوراول دوستندر ﴿ مثنوی ﴾ درخلای کوش بادجاذبش *مدرك صدق کلام وکاذبش *آن چه بادست اندر بن خرد استخوان * کو پذیردحرف وصوت قصه خوان *استخوان وبادر و پوشست و بس *دردوعالم غیر یزدان نیست کس* مستمع اوقائل او بی احتجاب *زانکه الاذنان من رأس ای مثاب) کوشك خلاسنده انك جاذب اولان بادی انك کاذب وصادق اولان کلامنی مدرکدر اول خرد اولان استخوانده اول نه کونه باددرکه اوقصه خوانك حرف وصوتنی قبول ایلر استخوان و باد انجق رو پوشدر ایکی عالمده حضرت یزدانکدن غیری کسه یوقدر فی الحقیقه بی احتجاب مستمع وقائل اولور زیرا ای مثاب اولان کسه ایکی قولاق باشدندر نته کم حضرت نبی علیه السلام (الاذنان من الرأس)بیوردی انکچون باشه مسح اولان صوایله قولاقلره هم مسح اولنور اکابرآخرصوایله مسح اولنمدیغی قولقلرك باشدن اولدیغنی اشعاردر حکمانك قولی بودرکه انسانك کوشنك سوراخنده مغزه قریب جلد طبل کبی برقیق دری واردر واول سوراخ ایچره برمقدار بادواردرکه چن خارجدن برصوت شدید ظاهر اولسه هوانی کتوروب سوراخ کوشه یتورر وسوراخ کوشده اولان بادانکله متکیف اولوب اول جلدرقیقه طوقندقده انی ادراك ایلردیمشلردر و بوسمعك وبصرك وسائرجسدك تحقیق وتفصیلی هیاکله اولان شرحنده مذکور اولمشدراندهطلب اولنه وعنداهل الله حکما وعقلانك بوسوزلری مجاز یدرو بونك حقیقتی اصل بودرکه حضرت مولانا قدس سره العزیز بو بیتلرله بیان بیوررلر و بوکونه تحقیق ایدوب دیرلرکه کوشك خلاسنده یعنی صماخنده وسوراخنده حرف وصوتی کندوسنه جذب ایلین باد که اول کلامك صدقنی وکذبنی ادراك ایدیجیدر نظرایله اول خرد وصغیراولان استخوانده وانك سوراخنده اول نه باددرکه اول بادقصه اوقویجی وسوز سویلیجی کسه لرك حرف وصوتنی قبول ایلر وانی ایشیدوب فهم ایلر بادك ذاتنده خودبوقدرت و بوخاصیت یوقدر بلکه فی الحقیقه سمیع خدای تعالیدر واستخوان و بادوکوش انجق بررو پوشدر نفس الامره نظراولنسه ایکی عالمده بیله حضرت یزدانکدن غیری هیچ برکسه یوقدر (کان الله ولم یکن معه شئ والآن کما کان در حقیقته نظر ایلسك اول وآخر وباطن وظاهرده همان آنی کوررسك عنداهل الشهود بلااحتجاب سمیع ومتکلم ومستمع وقائل همان اولدر و بوناسك سمعلری و بصرلری حقیقتده اول خدانك سمع و بصرنك فرعی وجزؤی مثابه سنده دروآنك سمع و بصری اصل وکل مثابه سنده در اذنان ای مثاب اولان کسه رأسدن جزؤاولوب وجزؤکلك حکمنده داخل اولدیغی

مقرر اولیجق بوخلائقك دخی سمعلری سمع الهیدن جزؤ مثابه سنده در بونلرك سمعی مجاز یدر وحقیقتده سمع همان اولدر که حقیقته ناظر اولان موحدلر انکچون (اناالقول وانااسمع لیس فی الدار غیرنادیار) دیمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ کفت رحمت کر همی آید برو * زر بده بستانش ای اکرام خو * ازمنش واخر چومی سوز ودلت * بی مؤنت حل نکردد مشکلات) چونکم اول جهود ابو بکر رضی الله عنهك کندیسنه اولان عتاب وخطابنی کوردی اکا جواب ویروب دیدی ای کرانك اوزرینه سکا رحمت ایتمك کلورایسه التون ویرای اکرام خویلوانی بندن صاتون آل بندن آنی کیرو آل چونکم سنك قلبك اکا یار مؤنتسز سنك مشکلك حل اولمز یعنی سیم وزرو یرمك مؤنتی ارتکاب ایتمینجه سنك مشکلك حل اولمز واول بنده سنك حکمك التنه کلز چونکم سنك قلبکده اکا حرقت وشفقت ورحمت واردر کتور بری وافر التون ویرآنی بندن صاتون آل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت صد خدمت کنم یانصد سجود * بنده دارم نکو لکن جهود * تن سپید دل سیاهستش بکیر * درعوض ده تن سیاه ودل منیر) حضرت ابو بکر رضی الله عنه چونکم اول جهودك بوطعن آمیز اولان کلامنی وسوزنی اشتدی اکا ابتدی بوخصوصده یوزخدمت ایلیم وخدا حضرتلرینه شکرانه بش یوز سجود قیلیم اکر آنی بکا صتار ایسك بن سکا نیچه مال ومتاع ویرەین جله دن بری برنیکوروی بنده طوتارم لکن اول جهوددر انك تنی بیاض و یوزی ماه کبیدر ولکن قلبی ظلمت کفرایله سیاهدر آنی طوت انك عوضنده تنی سیاه وقلبی ماه کبی منور اولان بلال رضی الله عنهی بکاویرو بیع ایت دیدی ﴿ مثنوی ﴾ پس فرستاد و بیاورد آن همام * بود الحق سخت زیبا آن غلام * انچنانکه ماند حیران آن جهود * آن دل چون سنکش ازجا رفت زود * حالت صورت پرستان این بود * سنك سان از صورتی مومین بود) پس ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری سعادتخانه لرینه برکسه کوندردی اول همام واروب اول غلامی اول مکانه کتوردی الحق اول غلام قتی زیبا ایدی وخوبروی و بغایت دلربا ایدی انجلین قتی زیبا ایدیکه اول جهود آنی کوردیکی کبی حیران قالدی انك اول طاش کبی اولان کوکلی فوری یرندن کتدی (والجنس الی الجنس یمیل) حسبنجه علی الفور اکه میل ومحبت ابتدی الحاصل صورت پرستلرك حالتی بواولور انلرك سنکی بوصورتدن مومین اولور یعنی صورته طپان معتبدن بی خبر اولان طائفه نك خصلتی بواولور که انلرك قاره طاش کبی غلیظ اولان قلبلری برصورت ملیحه دن موم کبی ملایم اولور و جاره دن افسی واشد ایکن برصورت زیبایی کوردکلرنی کبی انك شوقندن فی الحال ملایمت وملاینت اظهار قیلور ﴿ مثنوی ﴾ بازکرد استیزه وراضی نشد * که برین

افزون بده بی هیچ بد * یك نصاب نقره هم بروی فزود * تا که راضی کشت حرص آن جهود) کیرواول جهود عناد ایلدی وحضرت ابوبکر رضی الله عنهك کرمیتی کوروب مجرد اول غلام سپید مقابله سنده بلال رضی الله عنه حضرتلرینی ویرمکه راضی اولمدی دیدیکه یاابابکر هیچ بدسز بونك اوزرینه افزون ویر بدفرقه دیرلر بی بدی فرق یعنی بلا مفارقة بهرحال بونك اوزرینه دخی فضله ویردیدی واول غلام سپیدرودن زیاده بعض نقد دخی طلب ایلدی پس ابوبکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری هم هیچ مالك زیاده اولدیغنی قایرمیوب یرنقره نصابی دخی اول غلام سپیدك اوزرینه زیاده ایلدی نصاب اصله دیرلر بونده ایکی یوز درهم اولق مناسب کورینور یعنی ابو بکر الصدیق حضرتلری اول غلام سپیدك اوزرینه ایکیوز نقره زیاده ایلدی تاکم اول جهودك حرصی راضی اولدی رضایی حرصه اسناد مجازیدر وحقیقتی تاکم اول حریص اولان جهود راضی اولدی دیمك اولور پس اول غلام ایله اول مالی الوب حضرت بلالی ابو بکر حضرتلرینه تسلیم قیلدی وابو بکر الصدیق حضرتلری بلال رضی الله عنهی یانه الدی چونکم حضرت صدیق رضی الله عنه بوقدر مالی ویروب انی صاتون الدی وابتغاء لوجه الله آزاد قیلدی کافرلرانك حقنده طعن ایلدیلرو بو یله دیوسو یلدیلر که بلال رضی الله عنهك ابو بکر الصدیق رضی الله عنه قتنده مالی وارایدی اول مال ونعمت مقابله سنده آنی الدی وآزاد قیلدی پس بوآیت کریمه انك حقنده نازل اولدی قال الله تعالی (ومالاحد عنده من نعمة تجزی الا ابتغاء وجه ربه الاعلی ولسوف یرضی * ابوالسعود افندی تفسیرنده دیرکه والآیات نزلت فی حق ابی بکر الصدیق رضی الله عنه حین اشتری بلالا رضی الله عنه فی جماعة کان یؤذیهم المشرکون فاعتقهم ولذلك قالوا المراد بالاشقی ابوجهل اوامیة بن خلف وقد روی عطا والضحاك عن ابن عباس رضی الله عنه انه عذب المشرکون بلالا و بلال یقول احد احد فمر به النبی صلی الله علیه وسلم فقال احد یعنی الله تعالی ینجیکم ثم قال لابی بکر الصدیق رضی الله عنه ان بلالا یعذب فی الله فعرف مراده علیه السلام فانصرف الی منزله فاخذ رطلا من ذهب ومضی به الی امیة بن خلف وقال اتبیعنی بلالا رضی الله عنه قال نعم فاشتراه فاعتقه فقال المشرکون ما اعتقه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه الا لید کانت له عنده فنزلت وبورطلا من ذهب روایتی غلام سپیدایله ونقره دن انك اوزرینه برنصاب زیاده ایلمسی قولنی مانع اولمز زیرا بودخی روایت اولنمشدر والله اعلم بالصواب)

﴿ خندیدن جهود و پنداشتن او که صدیق رضی الله عنه مغبونست درین عقد ﴾

﴿ مثنوی ﴾ قهقه زدآن جهود سنك دل * ازسرافسوس وطنزوغش وغل) چونكم صديق حضرتلری بلال حضرتلرینی الدی اول جهود نادان حضرت صديق رضی الله عنهی بوعقدو بعده مغبون صانوب كلدی اول سنك دل افسوس وطنزوغل وغش جهتدن قهقهه اوردی وحضرت ابو بكر الصديق رضی الله عنهه استهزا قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت صديقش كه اين خنده چه بود * درجواب پرسش اوخنده فزود) صديق حضرتلری رضی الله عنه اول جهوده ديديكه بوخنده نه اولدی و بوخنده يه وقهقهه يه نه سبب اولدی اول جهود ابو بكر الصديق رضی الله عنه حضرتلرينك پرسشنده وجوابنده خنده بی زياده ايلدی ﴿ مثنوی ﴾ كفت اكر جدت نبودی وغرام * درخريداری اين اسود غلام * من زاستيزه نمی جوشيده می * خود بعشر اينش بفروشيدمی * كونيرزد من نيرزد نيم دانك * توكران كردی بهايش رايانك) واكابو بله ديوسويلديكه ياابابكر اكرسنك جدك وغرامك اولميدی غرام عشق معناسنه در يعنی ديديكه اكرسنك بواسود غلامك خريدار لغنده زياده جدك وافراط محبتك اولميدی بن استيزه ايلمكدن جوش ايلميدم و بكاغلام سپيد رودن زياده مال و يرم ديو سويلميدك خودانی بووردیكك مالك عشرنه صاتيدم زيرا اول بلال رضی الله عنه بنم قتمده يارم دنك كلمز دانك ربع درهمه ديرلر بونده زياده حقير وقليل شيددن عبارتدر يعنی بنم قتمده او برادنی وحقير شيئه دكزدی سن انك بهاسنی صيت وصدا ايله آغر ايلدك يعنی اوشويله در و بويله در ديمكله وانك اوزرينه كرميت كوستروب مجدوساعی اولمغه انك بهاسنی چوق ايلدك بوخسه اول بنم قتمده بچق درهمه دكزدی ديدی ﴿ مثنوی ﴾ پس جوابش داد صديق ای غبی * كوهری دادی بجوزی چون صبی * كونيرزدمن همی ارزد دوكون * من بجانش ناظرستم توبلون) چونكم ابو بكر الصديق رضی الله عنه حضرتلری اول جهودك تهكم واستهزا ايلمسنی كوردی پس اكا بوكونه جواب ويردی وديديكه ای كول وغبی صبی كبی برجوهری برجوزه و يردك حد ذاتنده بلال رضی الله عنه بر كوهر بی مثالدر و بنم سكا و يردیكم مال انك بهاسنه نسبت برجوز كبيدر كه اول بنم قتمده ايكی كونه دكر زيرا بن انك جاننه ودينه وايمانته ناظرم انكچون اول بكا ايكی كوندن بكدروسن انك لون وشكلنه ناظرسن وجانبی كورمكدن غافل وقاصرسن انكچون سنك فتكده برشيئه دكمز ﴿ مثنوی ﴾ زرسرخست اوسيه تاب آمده * از برای رشك اين احمق كده) اول بلال رضی الله عنه فی المثل معنيده زرسرخدر صورتا سياه تاب كلمشدر بواحمق كده نك رشكندن اوتری احمق كده احمقلق محلی ديمكدر رشك بونده غيرت وحسد معناسنه در يعنی بلال حضرتلری رضی الله تعالی عنه

حد ذاتنده قرمزی خالص التون کبیدر انك صورتا سیاه رنك کلمسی بواحمقلق
محلی اولان دنیا اهلنك اکاغیرت وحسد ایلمکدن اوتر یدرکه بواحمقلر انك صورتا
سیاه اولدیغن کوروب اکارشك وحسد اتمیه لر واول بولون سیاه ایچنده بواحمقلرك
رشك وحسدی زخمندن امین اوله و بونادانلرك چشم پرخشمندن تستر واختفاقیله
﴿ مثنوی ﴾ دیده این هفت رنك جسمهـا * درنیاید ازنقاب آن روح را)
جسملرك بوهفت رنك اولان دیده سی بودخی وجه در بوهفت رنك اولان جسملرك
دیده سی نقابندن اوتری اول روح مقدسی ادراك ایلیه مز وجه اول اوزره هفت
رنك دیده نك صفتی اولور ودیده نك هفت رنك اولمسی یدی طبقه اولدیغی
اعتباریله در ووجه ثانی اوزره هفت رنك جسملرك صفتی اولور وجسملرك هفت رنك
اولمسی هفت اندام اولدیغی اعتباریله درکه انسانك جسمی یدی اعضا اوزره در
هر برعضوك شکلی برکونه اولمقله هفت رنك تعبیر اولنمش اولور هفت رنك
جسملره صفت اولیوب مضاف اولمق ودیده دخی هفت رنکه مضاف اولمق
هم وجه در بووجه اوزره معنی جسملرك بوهفت رنکنك یعنی هفت اندامك
دیده سی نقاب وحجاب جهتندن اول روح پاکی ادراك قیله مز وچشم حس اول
نور اعظمك رؤیتنه ومعاینه سنه قادر اولهمز ﴿ مثنوی ﴾ کرمکیسی کرده
دربیع پیش * دادمی من جمله ملك ومال خویش * ورمکیس افزودنی من
زاهتمام * دامنی زر کردمی ازغیروام) اکر سن بیعده مکیسلکی زیاده ایلییدك
بن کندومك جمله ملك ومالمی ویردم مکیس عشاره وباجداره دیرلر اکامتصل
اولان یامصدریه اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولورکه ای صورت پرست اکرسن
آنی بکا بیع ایلمکده عشارلغی وباجدارلغی زیاده ایلییدك وعناد ایدوب بنم سکا
ویردیکم بهایه راضی اولمییدك بن سکا جمله مال وملکمی هرنه ایسه ویردم
واکرسن عشارلغی وعنادی دخی زیاده ایلییدك بن اهتمامدن براتك التون غدی
دخی غیریدن استقراض ایلردم وسکا آنی ویروب بنه آنی سندن صاتون آلوردم
مکیس فعیل وزننده انتقاض ثمن معناسنه اولمق هم جائزدر بووجه اوزره معنی اکر
سن قیمت وبهااکسکلکنی بیعده زیاده ایلییدك یعنی بن اکا نقدر قیمت وبها ویرسم
بو مکیسدر وناقصدر دیو سو یلییدك بن کندومالمك جمله سنی سکا ویردم واکر
اکادخی راضی اولمز ایسك غیر یلردن وافر التونی استقراض قیلوردم دیمك اولور
﴿ مثنوی ﴾ سهل دادی زانکه ارزان یافتی * درندیدی حقه رانشکافتی *
حقهٔ سر بسته جهل تو بداد * زود بینی که چه غبنت اوفتاد * حقهٔ لعل را
دادی بباد * همچوزنکی درسیه روی توشاد) سهل ویردك زیراکه اوجوز
بولدك دری کورمدك حقه یی یارمدك یعنی حضرت بلال رضی الله عنه فی المثل

درونی پردر وجوهر برحقهٔ سر بسته کبی ایدی سن آنی اوجوز بولدك وادنی
بهایله برنادانك الندن صاتون الدك اول سیبدن انك درونی بو قلوب سهل وآسان
بکاواردك باشی باغلو حقه بی سنك جهلك و پردی و بو یله سیاه رنك حقه نك
ایچنده نه اولسه کرکدر دیوب جاهلك ایدوب آزنسنه یه طمع قیلوب آنی بکا ایر
کوردك تقریب کوررسن که سکانه غبن واقع اولدی اول برحقهٔ پرلعل کبی ایدی
سن پرلعل کبی اولان حقه یی بادهوایه و پردك مع هذا بن ربح وفائده قیلدم دیو
غبن وخسران ایچره شاد ومسرور سن شول زنکی عرب کبی که سیاه رو یلقده
شاددر ﴿ مثنوی ﴾ عاقبت واحسرتا کو بی بسی * بخت ودولت را فروشد
خود کسی * بخت باجامه غلامانه رسید * چشم بدبخت بجز ظاهر ندید) ای
نادان عاقبت چوق بوندن اوتری واحسرتا دیه سن وبوز یانی ایلدوکلدن اوتری
وافر غملر وغصه لر یه سن خود برکسه بخت ودولتی صاتمی بومقرردر صاتمز
اماسن بخت ودولتکی صاتدك بلال رضی الله عنه سکادنیوی واخروی بخت
ودولت ایدی انك قدرنی بلمیوب کم بهایله آنی بیع ایتدك بخت سکا غلامانه جامه ایله
ایرشدی وسنك غلامك اولق شکلنه کیروب وغلامل جامه سنی کیوب کلوب
سنکله کورشدی لکن سنك بدبخت اولان چشمك ظاهردن غیری کورمدی وآنی
کندونك قولی صانوب ورنکنه وشکلنه بافوب درونه وسرنه نظر ایرکوره مدك
﴿ مثنوی ﴾ اونمودت بندکئ خویشتن * خوی زشتت کرد با او مکروفن *
این سیه اسرار وتن اپیدرا * بت پرستانه بکیرای ژاژخا * این تراوآن مرا بردیم
سود * هین لکم دینکم ولی دین ای جهود) اول بلال رضی الله عنه سکا کندینك
بنده لکنی کوسترمدی اماسن انك معتقده اولان افندیلکنی کورمدك وبهذا سنك
خوی زشتك اول صاحب سعادته مکروفن قیلدی واکا موحد اولدیغیچون ایذا
وجفا ایلکی روا کوردی اشته بواسراری سیاه وتنی سپید غلامی بت پرستلر کبی
ای ژاژخاطوت وبوصورتا ملیح ومعتقده قبیح اولنی آلوب اول صورتا سیاه ومعتقده
ملیح وجمیل اولنی بکا تسلیم ایت بوسنك ایچون واول بنم ایچون اولسون برسود
ایتدك ومعتقده چوق فائده ونفع ایتدك آکاه اول ای جهود سنك دینکز سنك
ایچون و بنم دینم بنم ایچوندر (لکم دینکم ولی دین) تقدیرنده در وبو مصرع
سورهٔ کافرینك آخرنه اشارتدر که حق تعالی (لکم دینکم ولی دین) بوردی
بونك تفسیری نیجه مواضعده مرور قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ خود سزای بت
پرستان این بود * جلش اطلس اسب اوچوپین بود * همچو کور کافرن
پردود نار * وز برون بربسته صد نقش ونگار) پس صدیق حضرتلری اکا
دیدی خود بت پرستلرك سزاسی بواولور انك جلی اطلس انك اسبی چوپین اولور

بت پرستدن مراد بوندہ مجرد صورت پرستلردر و بو بتلرا کرچہ حضرت صدیق رضی اللہ عنہ لسانندن اول جہودہ خطابادیتلمشدرولکن ہر عصرده صورت پرست اولنہ وشکل ولونہ میل ومحبت قیلنہ تعریض قیلنمشدرفی الحقیقہ صورت پرست اولنلرك لابق بواولور کہ براسبك مثلا جلی اطلس اولسہ همان انلرك نظری اکادرا کرانك اسبی چو پین ایسہ ده انلرك سیرته ودرونہ نظرایتمکہ لیاقتلری یوقدر مثلا صورت پرستلرك محبوبی اولان صورت کافرلرك قبرنہ بکزرکہ درونده پر دودنار دروپروندن نیچہ یوز نقش ونکار باغلنمشدر صورت پرست اولان کمسہ انك نقش ونکارنی کوروب اکامائل اولور ودرونده اولان دودونار دن غافل قالور ﴿ مثنوی ﴾

همچومال ظالمان بیرون جمال *وزدرونش خون مظلوم ووبال *چون منافق
از برون صوم وصلات *وزدرون خاك سیاه بی نبات) صورت پرستلرك میل ومحبت
ایلدکلری صورتك برمثالی دخی بودرکہ ظالملرك مالی کبی طشره سی زینت وجمال
ودرون جهتندن اول خون مظلوم ووبالدر ویوم آخرتده هم عذاب ونکالدر
اما اهل ضلال انك انجق ظاهرده اولان زینت وجمالن کوروب درونده اولان
وبال ونکالندن غافل اولمشلردر برمثال دخی بودرکہ اول صورت حسنه منافق
کبی برونندن صوم وصلات ودرونلرندن بی نبات اولان خاك سیاهدر ﴿ مثنوی ﴾

همچوابرخالئ پرفروقر *نه درونفع زمین نه قوت بر* همچووعده مکرو کفتاردروغ *
آخرش رسواواول بافروغ) صورت پرستلرك میل ومحبت ایلدکلری صورت جمیله نك
مثالی ومنافقك هم صوم وصلاتنك مثالی شون بر پرقروقرابر کبیدر یعنی کورلدیسی
وطاقردیسی چوق بی آب اولان سحاب کبیدرکہ اندہ نہ نفع زمین ونہ قوت پرواردر
بر بانك ضمیله بغدای معناسنه در یعنی اول کورلدیسی چوق بغمورسز ابرلك زمینه
نفعی وغدا اولان بغدای اولغه فائدہ سی یوقدر واول صورت حسنه وعده مکر
وکفتاردروغ کبیدر آخری انك رسوای واولی باغروغدر نتیجه کم اول جهودلك
حضرت بلال رضی اللہ عنه مقابله سنده صاتون الدیغی بنده صاحب جمالك
هم مثالی بویله در اول صورت پرست انك ظاهرنده اولان لطافت وجمالنی کوروب
باطننده اولان خباثت وقباحتندن غافل اولوب آنی خرید اراولدیغنه اول حینده
شادوخرم اولدی وابو بکر رضی اللہ عنه حضرتلری حضرت بلال رضی اللہ
عنهك جمال جاننی کوروب وانك علوشاننی بیلوب آنی الدیغنه هم عظیم شاد
وخندان اولدی ﴿ مثنوی ﴾ بعدازآن بکرفت اودست بلال *آن زززخم
ضرس محنت چون خلال *شد خلالی دردهانی راه یافت* جانب شیرین زبانی
می شتافت) اندنصکره اول ابو بکر الصدیق رضی اللہ عنه بلال رضی اللہ عنه
حضرتلر بنك الني طوتدی اول محنت دندانلك زخمندن خلال کبی اولان بلال

رضی الله عنهك الی طوتدی برخلال کبی اولدی بردهانه یول بولدی برشیرین
زبانك جانبنه سرعت قیلدی ضرس دیشه دیرلر محنثه اسناد اولنمی استعاره
تخییلیه طر بقی اوزره در محنت بردرنده ذی ناب جانوره تمثیل قیلنوب اکا دندان
اسناد قیلنمشدر انشبت المنیة اظفارها بیتنده موت برسباعه تشبیه قیلنمشدر اکا اظفار
اسناد اولندیغی کبی یعنی حضرت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه جهوده بوقدر
عتاب وسرزنش قیلد قدنصکره بلال رضی الله عنهی اندن الدقدنصکره بلال
حضرتلرینك الی طوتدی اول محنت جانورینك دیشنك زخمندن وضربندن
خلال کبی ضعیف ونحیف اولان بلال رضی الله عنهك الی طوتدی وحضرت
محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم جانب شریفلرینه الوب کتدی اکرچه زخم
محنتدن برخلال کبی نحیف اوامش ایدی لکن بردهانه یول بولدیکه انك مثلی یوق
وبرشیرینی زبان وفصیح الاسان جانبنه سرعت قیلدیکه انك ایکی جهانده نظیری
یوقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بدید آن خسته روی مصطفی * خرمغشیا فتاد او برقفا
*تا بدیری بی خود و بی خویش ماند * چون بخویش آمد زشادی اشك راند) چونکم
اول خسته مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك روی شریفی کوردی مغشیا
علیه ساقط اولدی اول قفاسی اوزره دوشدی خردوشدی دیمك معناسنه در فتادهم
دوشدی دیمك معناسنه در ومراد انك قفاسی اوزره دوشمسنی تفسیر و بیان اولور
تاکم کیج زمانه دك یعنی چوق وقته دك بی خود وبی خویش قالدی وبی عقل و بی
هوش یاتدی چونکم کندیسنه کلدی شادیلکندن کوز یاشی سوردی ووافر بکا
ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ مصطفی اش درکنار خود کشید * کس چه داند بخششی
کورارسید * چون بود مسی که برا کسیرزد * مفلسی بر کنج پرتو فیرزد) مصطفی
صلی الله علیه وسلم حضرتلری زیاده شفقت ورأفتندن اول بلال رضی الله عنهی
کندی کنارنه چکدی ودرآغوش ایتدی کسه نه بیلورشول بربخششی که اکا
ایرشدی مثلا برباقر نیجه اولور که کندیسنی اکسیراوزره اوره برمفلس نیجه اولور که
پرتوفیر اولان کنج اوزره اوره بلال رضی الله عنه حضرتلرینك حالی بونك کبی
اولدی کویا برمس ایدی خالص التون کبی اولدی و برمفلس ایدی کنج وافره
وصول بولدی ﴿ مثنوی ﴾ ماهیٔ پژمرده در بحر اوفتاد * کاروان کم شده
زد برشاد) کویا پژمرده ماهی بحره دوشدی کاروان کم شده کندیسنی رشاده
اوردی یعنی بربحردن جدا اولمش وقورولقده قالمش ماهی بحره دوشکده
نیجه زنده وشاد اولورسه وبریولن یتمش کاروان کندیسنی رشاده اوردقده
وطوغری یولی بولدقده ومراده واصل اولدقده نه مرتبه خرم وشاد وآزاد
اولورسه بلال رضی الله عنه حضرتلری دخی بحر نور مصطفی صلی الله علیه وسلم

دوشد کده اول مرتبه شاد اولدی وکاروان کشده‌نك رشاد بولدیغی حینده
اولان خرم وآزاده لکندن ز باده خرم‌وآزاده اولدی ﴿ مثنوی ﴾ آن خطا
باتی که کفت اندم نبی * کرزند برشب برآید ازشبی * روز روشن کردد آن شب
چون صباح * من نتانم بازکفت آن اصطلاح) اول خطابلری که نبی علیه الصلوة
والسلام حضرتلری اول دمده بلال رضی الله عنه حضرتلرینه دیدی اکر فرضا
شب تیره یه اورسه ایدی شبلکدن یوقاروکلوردی وشبلك اندن زائل اولور دی
اول شب تیره صباح کبی روز روشن اولوردی بن اول اصطلاحی آشکارا دیمکه قادر
دکلمکه اول نورانیتـه متعلق اولان اصطـلاحات وعباراتی تعبیر ایلمك ممکن اولمز
واول سرو معـنی عبارات واصطـلاحاته صغمز ﴿ مثنوی ﴾ خودتودانی
کاآفتابی درحمل * تاچه کوید بانبـات وبادقل * خود تودانی هم که آن آب
زلال * می‌چه کوید بار یاحین ونهال) خودسن بیلورسنکه برآفتاب برج حمله
تاکم نباته ودقله نه سویلر دقل خرما اغاجنك اوزرنده اولان خام وناپختـه خرمالره
دیرلر یعنی ای عاقل اولان کسنه آفتاب حمل برجنـده نباته وخام اولان خرمالره
نه ایلدیکنی خود بیلورسن بونی دخی بیل که حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك
آفتاب روحی بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وجودلرینه آنی ایلدی وآنی بهار
زمانده اولان نباتات ورياحین کبی تروتازه قیلدی خود سن بونی بیلورسن که
اول آب زلال ریاحین ونهاله مقارن اوله انلرك وجودنه فی الحال تازه وزنده وطری
وطراوت ویرمکی سویلر آب زلالك اسـان خاصیتی ریاحین ونهـاله لطـافت
وطراوت ویرمکی سویلر هماندم که آب زلال ریاحین ونهـاله مقارن اوله انلرك
وجودنی فی الحـال تازه وزنده وطری وفرخنـده ایلر ﴿ مثنوی ﴾ صنع حق
با جمله اجزای جهـان * چون دم وحرفست ازافسونکران * جذب یزدان
بااثرهاوسبب * صدسخن کویدنهان بی حرف ولب) حق تعالینك صنعی جمله
اجزای جهانه افسونکرلردن دم وحرف کبیدر یعنی افسونکراولان کسـه‌لرك
نفسندن وکلامندن بعض شیئلر نیجه زنده اولورسـه وحیـات بولوب حرکت
قیلورسه اجزای جهـانك جمله سنه‌هم صنع الهی بوخاصیتی و یرر افسون عیسی
کبی هر برجزؤه برکونه حیـات ایرکورر حضرت یزدانك جذب واثرله وسـیله
حرفسز ولبسز نهانی نیجه سوزسویلر وانلره نیجه دورلوحالات وحیثیت بخش ایلر
﴿ مثنوی ﴾ زآنکه تأثیر ازقـدر معمول نیست * لیـك تأثیرش ازومعقول
نیست * چون مقلد بودعقل اندر اصول * دان مقلددرفروعش ای فضول *
کر بپرسدعقل چون باشد مرام * کوچنانکه توندانی والسـلام) تأثیرقدردن
معمول دکلیـدر بومقرردرکه تأثیر قدرك معمولی وجمله تأثیراتده قدر عاملـدر

لیکن اول قدرك تأثیری اولقدردن معقول دکلدر مصرع اولده استفهام تقریری
معناسی واردر تقدیر کلام بویله دیمك اولور بویله دکلیدرکه بوجهانده اولان جمیع
تأثیر تقدیر الهیده معمول اولیه بومقرردرکه بوجهانده اولان تأثیراتك جمله‌سی
تقدیر الهیدن معمولدر وتأثیر فی الحقیقه تقدیر کدر ولیکن اول تقدیرك تأثیری
بالبداهه اندن معقول اولمز بلکه عقل جزوی هر بر تأثیری که بوجهانده کورر
اول تأثیری مؤثر صوریدن بیلور وانی سبب ارله اسناد قیلور واول تأثیرك اصلندن
غافل اولور چونکم عقل جزوی اصولده مقلد ایدی فروعده دخی انی مقلد بیل
اصول جمله تأثیرات وارادات الهی وقضا وقدر الهی ور بانیدر وبونلر هم اعیان
ثابته‌نك واسماء الهیه‌نك اثرلریدر عقل جزوی ایسه اسماء الهیه‌یی بیلمکده واعیان
ثابته‌یه عالم اولمقده وقضاوقدرك اسرارنه شعور بولمقده انبیاعلیهم السلام واولیای
عظامه مقلددر چونکم عقل جزوی اصول تأثیراتده مقلداولدی فروع تأثیراتی
بیلمکده هم آنی سن مقلد بیل ای فضول که اول عقل بوفروع وآثاری هم حقیقتله
بیله‌مش واول‌نه جهتدن فروع اولدیغنه عالم اوله‌مشدر پس اکر عقل جزوی
سؤال ایلسه مرام نیجه اولور مرام مراد معناسنه در بوندہ اصل ومقصود معناسی
مرادا ولور یعنی اکر عقل جزوی سؤال ایدوب دیرسه که چونکم بن اصولی وفروعی
بیلمکده مقلد او لمشم پس اصل ومقصود نیجه اولور آنی بکا بیلدر کورملم اکا دی
اصل مراد ومرام انجلین اولورکه سن بیلمزسن وبیلمکه هم قادر اولمزسن زیرا
سنك وجودکده آنی بیلمکه استعداد وقابلیت یوقدر آنی بیلمك عقل کله میسردر
پس آنی سن مجرد بوادراك جزوی ایله بیله مزسن والسلام تم الکلام

﴿ معاتبهٔ مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم باصدیق رضی الله تعالی عنه که تراوصیت کردمکه بشرکت من بخر توچرا بهر خود تنها خریدی وعذر کفتن صدیق رضی الله عنه ﴾

حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك صدیق رضی الله عنه حضرتلرینه معاتبه
قیلمسنك بیانید ربویله دیوکه یاابابکر مقدما بن سکا وصیت ایلدمکه بونی بنم
مشارکتمله اندن صاتون السن بونی نیجون کندکدن اوتری تنها الدك وحضرت
صدیق رضی الله عنهك بوخصوصده عذردیمه سنك بیانده در ﴿ مثنوی ﴾
کفت ای صدیق آخر کفتمت * که مرا هم بازکن درمکرمت * کفت مادو بندکان
کوی تو * کردمش آزاد من بروی تو * تومرا میدار بنده و یارغار * هیچ
آزادی نخواهم زینهار * که مرا از بندکیت آزاد یست * بی تو برمن محنت
وبیدادیست) حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ابو بکر الصدیق رضی الله

عنه حضرتلرینه برسبیل عتاب بوکونه خطاب ایدوب بیوردیلرکه ای صدیق آخر
بن سکا دیمه دمی آخر خود بن سکا دیدم که بومکرمتده بنی اورتاق ایله و نصف
بهاسنی دخی بندن آلوب بوخصوصده بنی شریك ایله حضرت ابو بکر الصدیق
رضی الله تعالی عنه اول حضرته بوکونه جواب باصواب ویروب دیدیکه یارسول الله
بزسنك کویکك ایکی بنده لری بزبوقولك اول قولکی سنك وجه شریفك شوقی اوزره
آزاد ایلدم پس سن بن قولکی آنك یرنه بنده طوت ویارغارا تخاذ ایت زینهار بن هیچ آزادلق
استمزم یعنی بنم مرادم ابدی سکا قول اولمقدر وبنده لك واکنده لك قیلمقدر زیرا
بکا سنك بندا ککدن آزاده لك واردر سنسز بنم اوزریمه محنت وبی مرادلق
واردر ﴿ مثنوی ﴾ ای جهانرا زنده کرده ز مصطفا * خاص کرده عام راخاصه
مرا) ای جهانی اصطفادن زنده ایلش یعنی ای برکزیده لکدن خلق جهانی زنده
قیلش وخرم وفرخنده ایلش مصطفی صلی الله علیه وسلم عامی خاص ایلش
خصوصا بنی یعنی عام مرتبه سنده اولان انامی ایمان واسلامله خاص خدا قیلش
وعلی الخصوص بوجمله دن بن بنده سنی خاص الخاص مرتبه سنه واصل ایلش
سید الانام دیدی ﴿ مثنوی ﴾ خوابها میدید جانم درشباب * که سلامم کرد
قرص افتاب * از زمینم برکشید اوبرسما * همره او کشته بودم زارتقا * کفتم
این ماخولیا بود ومحال * هیچ کردد مستحیلی وصف حال) یارسول الله بنم جانم
شباب زمانده وجوانلق اوانده خوابلر کوردی اول خوابلردن بری بوایدیکه
بکا منامده قرص آفتاب سلام قیلدی زمیندن بنی اول آفتاب آسمان اوزره چکدی
وچیقاردی بن اول آفتابك ارتقا و بلندلك جهتندن همراهی اولمش ایدم یعنی
برمرتبه ترقی قیلوب عالی مقام اولدمکه حتی اول آفتابه همراهلك قیلش ایدم
پس بیدار اولدقدن صکره کندی کندیمه دیدم بوواقعه ماخولیا ومحالدر ماخولیا
اکرچه نتیجه سی اولین خیالات سوداویه دیرلر بونده اضغاث احلام مراد اولور
یعنی بعد الیقظه بن کندی کندیمه دیدمکه بومنام اضغاث احلام قبیلندندر
ومحالدر هیچ برمستحیل اولان شئ وصف حال اولورمی بوخود اولمز یعنی برکسه یه
آفتاب سلام و برمك وانی زمیندن چکوب یوقارو چیقاروب کندی مرتبه سنه
قریب ایرکورمك برامر مستحیلدر مستحیل اولان ایسه وصف حال اولماز ایمدی
بوواقعه نك ظهور وصورت باغلاسی ونتیجه و یرمسی محالدر ﴿ مثنوی ﴾
چون ترادیدم بدیدم خویش را * افرین آن آینهٔ خوش کش را * چون ترادیدم محالم
حال شد * جان من مستغرق اجلال شد * چون ترادیدم خودای روح البلاد *
مهر این خورشید ازچشمم فتاد) چونکم ای آفتاب معنوی سنی کوردم کندیمی
کوردم یعنی چونکم سن شمس هدایتی کوردم سنك نورکاه کندیمی دخی کوردم

آفرین اول آینهٔ خوش کیشه یعنی اول سنك آینهٔ حقیقت نمااولان وخوش دین
واطیف آیین اولان وجود شریفکه که بنی بکا کوسترردی چونکم سن ایکی جهان
کونشی کوردم بکامحال اولان حال اولدی اول واقعه ده خو رشیدك بکاسلام
ویرمه سندن مقصود بلدمکه سن خورشید معنوینك بکاسلام ویرمسی وانك بنی
زمیندن چیقاروب آسمانه ایرکورمسی سن آفتاب منیرك بن فقیری زمین بشریتدن
نورانیتکله جذب ایدوب کندی صحبت شریفکه ایرکورمسی ایمش شمدی بنم
جانم اجلاله مستغرق اولدی وسکا مقارنت ومصاحبت سبیله دولت عظمی
وسعادت کبری بولدی چونکم سنی ای روح البلاد خود کوردم بودخی وجه در
چونکم سنی کوردم ای روح البلاد بوخورشیدك مهر ومحبتی بنم کوزمدن دوشدی
یعنی مقدما سن خورشیدی کورمزدن اول بنم کوزمده خورشیدصورینك عظیم
شانی وارایدی وآنك علو مرتبه سن کوروب اکا مهر ومحبتم وارایدی اماچونکم
سن خورشید دوجهانی کوردم تحقیقا ای جمیع بلادك روحی بوخورشیدصورینك
مهر ومحبتی کوزمدن دوشدی بوکا اصلا رغبتم وعشق ومحبتم قالمدی سنك بکا
ویردیکك ارتقا ورفعت بوصوری اولان ارتقا ورفعتدن نیچه وجوهله اولی
وافضلدر ﴿ مثنوی ﴾ کشت عالی همت ازتوچشم من * جزبخوری نکرد
اندرچمن * نورچشم خود بدیدم نور نور * حورچشم خود بدیدم رشك حور *
یوسفی چشم لطیف وسیم تن * یوسف ثانی بدیدم درتومن * در پی جنت بدم
درجست وجو * جنتی بنمود از هرجز وتو) یارسول الله سندن بنم چشم عالی
همت اولدی یعنی سنك همنکدن بنم چشم جانم همت بولدی وبلند نظر اولدی
ولهذا چنه خورلقدن غیریله نظر قیلمز بوعالمده اولان باغ وبوستانه بلکه کون
ومکانه ملتفت اولمز بن نوراستدم خود نور نوری کوردم والمنة لله که جمیع انوارك
معدنی اولان سن سراج منیره وخورشید بی نظیره ارشدم بن حوراستدم خودرشك
حوری کوردم یعنی مقدما برمحبوب پرنور طلب ایلدم بحمدالله شمدی حور یلرك
مغبوطنی ومحبوبلرك مرغوبنی کوردم بن براطیف وسیم تن یوسف استردم سنك
وجود شریفکده بن بربوسفستان کوردم یوسفستان یوسفلك محلی دیمکدر
یوسفدن مراد بونده حسن وجمال وکمال صاحبی برمحبوب معنویدر یعنی ای رسول
خدا بن بوآنه دك برحسن وجمال ولطف وکمال صاحبی بدن شریفی نور توحیدایله
سیم کبی بیاض وخالص اولمش برمحبوب معنوی استردم که اکاعاشق اولم وخدمتلر
قیلواندن نیچه لذتلر بولم بحمد الله تعالی سنك وجودشریفکده جمیع حسن وجمال
ولطف وکمال صاحبی اولان محبوبلرك محلی ومعدنی کوردم وجمله سنی سنده
جمع اولمش مشاهده قیلدم صورتا ومعناسن جمله خوبلردن احسن واجمل

﴿ وخلقا ﴾

وخلقا وخلقا جمع محبو بلردن الطف واكلسن بو آنه دك جنت اردنجه جست
وجوده ايدم بكاثمدى سنك هر برجزوكدن برجنت كورندى جنت انواع اشجار
واثماري جامع اولان شول بستانه درلر كه انك درختلرى زمينى اورتمش اوله وجنت
ايكى قسمه منقسمدر برينه جنت آجله ديرلر كه يوم آخرتده اكامؤمنلر داخل اولسه
كركدر كه هركس استعدادى قدر انده مرتبه لرن بولسه لر كركدر و برينه دخى
جنت عاجله ديرلر كه اول بودنيادە الله تعالى حضرتلرينك عارف قوللرينه ميسر
اولمش وعارف وعالملر اول جنت عاجله به روحانيتله دخول قيلمش واندە نيچه ذوق
وصفا بولمشدر كما قال بعض العارفين ان فى الدنيا لجنة عاجلة من دخلها لايشتاق
الى الجنة الآجلة قيل ماهى قال معرفة الله كذا فى شرح الحكم پس حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم هر برجزوندە معرفة الهيه دن نيچه معرفت
وارايدى حضرت ابو بكر الصديق رضى الله عنهك اول معرفت جنتلرى اولان
رسول عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك هر جزؤندن مرئى ومشهودى اولدى اول
جنت معنويه ورروحانيه نك لذتلرنى ورايحه لرنى بولدى وجنتى بمودازهر جزؤنودىكله
بومعنايه اشارت قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ هست اين نسبت بمن مدح وثنا *
هست اين نسبت بتوقدح وهجا * همچومدح مرد چوبان سليم * مرخدارا
پيش موسى كليم * كه بجويم اسپشت شيرت دهم * چارفت دوزم من و پيشت
نهم * قدح اوراحق بمدحى بركرفت * كرتوهم رحمت كنى نبود شكفت)
بوسنك حفكده ايلديكم مدح وثنا بكانسبت مدح وثنادر اماسكانسبت قدح
وهجادر يعنى شومدح وثنالريكه بن سن سلطان عاليشانك حقنده ايلدم اول مدح
بنم مرتبه مه نسبت مدح وثنادر اماسن سلطان عاليشانك علو قدرينه نسبتله
هجو وقدح منزله سنده در مثلاسليم اولان مرد چوبانك حضرت موسى كليم
عليه السلامك حضورنده خداى تعالى حضرتلرى ايچون اولان مدحى كبيدر كه
اوچوبان حق تعالى حضرتلرينى بوكونه مدح ايلدى كه اى بنم محبوبم ومعبودم
اكر بن سنى بولايدم سنك اسپشكى استيدم وسكاسود ويريدم سنك چارفكى ديكيدم
وسنك اوكيكه قويدم بوكونه وصفلرى اول چوبان مدح صاندى اماني الحقيقه
بومدحلر عين قدح اولدى وليكن حق تعالى حضرتلرى اول چوبانك قدحنى
مدح ايلمكله طوتدى برمدح مرتبه سنده طوتدى دينسه دخى وجه در واول
چوبانه حق تعالى رحمت ايتدى اكرسندخى اى حق تعالينك حبيبى بكارحمت
ايلسك عجب دكلدركه سندخى حق تعالى حضرتلرينك اخلاقيله متخلق خلق
عظيم صاحبى رنبى كريمسن ديدى ﴿ مثنوى ﴾ رحم فرما برقصورفهمها *
اى ورای عقلها ووهمها) اى رسول خدا فهملرك قصورى اوزره رحم بيورای

وهملرك وعقللرك وراسى يعنى اى اوهام وعقوللك وراسنده اولان سلطان اعظم
وحبيب اكرم سن بزم فمهلريمزك قصورى اوزره مرحمت قيل وسنك حقكده
ايلديكمز تقصيراتى عفو بيوردبدى بو بيتلر و بوعذرلر اكرچه ابو بكر الصديق
رضى الله عنه حضرتلرينك لسان شريفندن اول سلطان كائناته خطابا دينلمشدر
وليكن بونده تنبيه واشارت واردر شومعنى اوزره كه اول حضرت عليه الصلوة
والسلامى بركسه كماهو حقه مدح وثنا ايلمكه قادر اولهمز وهر نقدر مطرى اولسه
وانك مدح وثناسنده عظيم مبالغه قيلسه بنه انك شانه لايق مدح وثنا قيله مز
زيرا كور كه افضل اصحاب كزين واكمل ارباب صديق و يقين اولان حضرت
ابو بكر الصديق رضى الله عنه اول حضرتك حقنده ايلديكى مدح وثنانك قصورنه
معترف اولمجق واول حضرته بوكونه اعتذار قيلمجق غيرى كسه لر انى كماهو
حقه بيجه مدح قيلور لر ونه وجه ايله اكا ثنا ايلمكه وانك اوصاف عظيمه سنى سويلمكه
قادر اولورلر اصلا بركسه انى بونطق و بودهانله مدح ايلمكه قادر اولمز (بيت)
فان فضل رسول الله ليس له * حد فيعرب عنه ناطق بفم ﴿ مثنوى ﴾ ايها
العشاق اقبال جديد * ازجهان كهنهٔ نوكن رسيد) اى عشاق اقبال جديد
نوكن اولان جهان كهنه دن ايرشدى جهان كهنه دن مراد جهان قديمدر كه
فى الحقيقه اول جهان قديم نوكندر پس حضرت مولانا قدس الله سره الاعلى
اول جهان كهنه وقديمدن همیشه على التوالى نو بنو نيچه حاللر وبى شمار اقبالللر
ايرشديكنى عشاقه بيلديروب وانلره تنبيه وخطاب ايدوب ديركه اى عشاق الهى
يكى اقبال وتازه ونو برحال يكى ايديجى ونووتازه قيليجى جهان قديمدن بنه ايرشدى
﴿ مثنوى ﴾ زان جهان كوچارهٔ بيچاره جوست * صدهزاران نادرهٔ دنيا
دروست) اول جهاندنكه اوبيچاره نك چاره سن ديليجيدر صدهزاران دنيانك
نادره سى انده در يعنى سكا ديديكم جهان كهنهٔ نوكن اول جهاندركه بيچاره اولان
كسه لرك چاره سنى استيجى و بى مدد و بى درمان اولنلره مدد ودرمان ايليجيدر
دنيانك نيچه يوزبيك عجيبه وغريبه اولان كياب وعزيزالوجود اولان شيلرينك
اصلى اول جهانده در مقصود بوجهاندن جهان الهى وعالم الهى ومعنويدر
وكائنه حضرت مولانا برحالدن برآخر حاله و برمقالدن برآخر مقاله نقل ايلدكلرينه
بسط مقدمه بيوررلر وصديق رضى الله عنه حضرتلرينك قصه سندن وانك
حضرت نبى صلى الله عليه وسلم ايله اولان مكالمه سنى بيان ايلمكدن رجوع ايدوب
واول قصه يى مقال كهنه مقامنه قويوب بلال رضى الله عنه وهلال
حضرتلرينك حسب حالنى وانلرك اسرارنك مقالنى بيان ايلمكه اشارت و بشارت
ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ ابشروا ياقوم اذاجاء الفرج * افرحوا ياقوم

فدزال الحرج * آفتابی رفت درکازهٔ هلال * درتقاضا که ارحنایا بلال) ای قوم
بشارت اولسون سزه فرح وقتی کلدی ای قوم فرحناك اولك تحقیق حرج کتدی
یعنی ای قوم عشاق بری بریکزه بشارت و برك زیرا برآخر سرور وشادی وقتی
کلدی وفرحنای اولك زحمت وملالت وسآمت زائل اولدی ایشیدك و بوقصهٔ
جدیدی کوش ایدکمکه برعظیم الشان اولان برآفتاب هلالك حقیر وصغیراولان
خانه سنه کتدی کازه کاف عربیله حقیر وصغیر اوه دیرلر هلال حق تعالینك
مقبول بنده لرندن بربنده نك اسمیدرکه قصه سی عن قریب بوسرخ شریفده
مذکوراولور وآفتابدن مراد حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلم در یعنی اون
آفتاب معنوی وخورشید روحانی هلال نام بنده نك ساکن اولدیغی حقیر وصغیر
اولان خانه یه کتدی تقاضاده بولیله دیوکه ای بلال بزی دکلمندر وآوازخوشکله
بزم یورغونلغمزی کیده روب بزه راحت ایرکور ارحنایا بلال قولنك تحقیق جلد
اولده در معنی معنیٔ این حدیث که مصطفی صلی الله علیه وسلم فرمودان لر بکم الی
اخره سرخنده * جان کالست وندای اوکال * مصطفی کویان ارحنایا بلال * بیتنك
سرخنده مرور ابتدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ زیراب می کفتی ازبیم
عدو * کوری اوبرمناره روبکو) ای بلال عدونك خوفندن محبوبك نام شریفنی
زیراب دیردك یعنی عدوی دین اولان جهودك ومشرکك قورقوسندن مقدما
حضرت حقك نام شریفنی کیزلوسویلردك انك کورلکنه شمدی مناره اوزره
صعود ایله واول حضرتك نام شریفنی الله اکبر دیوسویله ودخی انی آواز بلند
ایله تمجید ایله تاکم سنك لطیف آوازکدن راحت بوله وزوذوقلری وصفالر حاصل
قیله وزدیدی ﴿ مثنوی ﴾ می دمددر کوش هرغمکین بشیر * خیرای مدبره
اقبال کیر * ای درین حبس ودرین کند وسپش * همین که تاکس نشنودرستی خمش)
هرغمکینك قولغنه بشیرنفخ ایلریعنی سویلرای مدبر قالق اقبال یولن طوت ای
بوحبسده وبوقوقشده وبوکهله ده قالش آکاه اول تاکسه ایشتمیه قورتلدك خموش
اول بشیردن مرادبونده مؤذندر حضرت بلال رضی الله عنه مناسبتله وداعی
الی الله اولان مرشداولق دخی جائزدر نته کم (ومن احسن قولامن دعا الی الله)
آیتنده اولدیغی داعی الی الله اولان مندن مرادهم مؤذندر دیمشلروهم مرشد
اولان عالم ربانیدر بوتحقیق ایلمشلردر کند کاف فارسینك فتحه سیله فوقش دیمکدر
درین کند درین جای کند تقدیرنده درسپش بته دیرلر بودخی درین تقدیرنده در
وبومصرع ای درین حبس ودرین جای کندودرین سپش مانده تقدیرنده اولورمی
دمد اکرچه لغت حسبیله نفخ ایلر معناسی ویریلور لیکن میکوید معناسنه استعمال
اولنور وتقدیر کلام وتعبیرمرام بوبله دیمك اولور که هرجهل وغفلتله غمکین اولان

كسه‌لرك كوش هوشنه بشير الهى اولان بلال رضى الله عنه حضرتلرينك قائم
مقامى اولوب اذان ويرن مؤذنلر ودخى داعى الى الله اولان مرشدلر بويله
ديوسويلرلر اى حضرت حقدن غافل اولوب اردنه كيدن فاق اقبال ودولت
يولن طوت وسبب فلاح ونجاح اولان صلاته كل وحضرت ربكه توجه ايدوب
تضرع ونيازايله كه صلوة سبب فلاح وراه نجاحدر واى بوحبس طبيعتده ومنتن
اولان جاى خبيثده و بتلكده قالمش يعنى اى بومالم طبيعتك حبسنده وقوقش اولان
دنيابرنده وبتلرو پيره‌لر كبى اولان افكار فاسده وهمزات شيطانيه ده قالمش كسه
آكاه اول قورتلدك بوسوزى اغيار دن كسه يه ديمه تا انلر اشتمسون سنكه بشيره متابعت
ايليه سن لابد حبس طبيعتدن وجاى كسنددنبو يدن وافكار نفسانى وهمزات
شيطانيدن قورتلورسن وفلاح ونجات بولورسن ومراد ومقصوده واصل اولورسن
امازنهار بواسرارى اغياره ديمه خموش اول تاكم اغيار دن بر بسى بونى ايشتيه

﴿ مثنوى ﴾ چون كنى خاموش كنون اى يار من * كز پى هرمو برآمد طبل زن *
انچنان كرشد عدو رشك خو * كو بداين چندين دهل رابانك كو) اى بنم يارم
شمدى كندبكى نيچون خاموش ايلرسن كنى شوى معناسنه اولوب اى بنم يارم شمدى
نيچون خاموش اولورسن دينك اولور جائزدر كه هرمو يك دبندن طبل زن كلدى
ووحدت حقى اعلان واعلام قيلدى عدرى رشك خوانجاين اصم اولديكه دير
بوقدر دهلك صداسى قنى بو يينلرا كرچه حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
طرفندن بلال رضى الله عنه حضرتلرينه خطاباد ينلشدر لكن هرعصرده دولت
دين وايمانه واصل اولان ونعمت عرفان وايقانى بولان كسلره (واما بنعمة ربك فحدث)
آيت كريمه سنك موجبنجه اول نعمتدن تحدث ايلمك ودين مبينك شانى اعلان ايتمك
ايچون اندن سويلمك وانى اعلان وافشا ايلمك لازم اولنلردندر بنته كم حضرت حبيب
اكرم صلى الله عليه وسلم بلال رضى الله عنه حضرتلرينه بوكونه خطاب ايدوب
بيورلر اى بنم يارم شمدى الله تعالى حضرتلرينى ذكر ايلمكدن وانك حمد وثناسنى
بى خوف عدو على ملأ الناس سويلمكدن نيچون خاموش اولورسن وجهر ايله
توحيد وتهليل قيلمقدن نيچون سكوت قيلورسن كه هرقيلك دبندن برطبل زن
ظهوره كلوب سر توحيدى اعلان واظهار ايلدى حسد خويلو عدودين ودشمن
اهل يقين انجاين اصم اولدى و بى اذعان قالديكه بوقدر مؤذنلرك بش نوبت طبل
زنلكن ونعره‌لرن كوروب لكن انلرك بانك وصدالرينك سرى معنيلرندن غافل
اولوب بوقدر طبلك بانك وصداسى يعنى سر ومعناسى قنى دير نته كم بركسه محكم
صاغر اولسه طبلك چالند يغنى كورر وليكن صيت وصداسنى استماعه قادر اوله
مز بوقدر طبلك بانك وصداسى قنى دير كذلك كوش هوشى اصم اولان كسه‌لرك

هم مؤذن اولنلرك وراه حقه دعوت ايدنلرك نعره زنلكندن معنى فهم ايده ميوب بو قدر طبل زنك بانك ومعناسى قنى دير مرشد آوازنى استماعه قادر اولين صاغر اولان صغرلرهم انلرك افعالنى وحركاتنى كورورلر وليكن بونلرك سر ومعناسى نه دردبو انلردن معرض اولورلر و بونلرك سر ومعناسن كورميوب فعللرينه وحركتلرينه انكار قيلورلر ﴿ مثنوى ﴾ ميرندبرروش ريحانكه طريست *اوزكورى كويداين آسيب چيست * مى شكنجد حوردستش مى كشد* كورحيران كرچه دردم مى كند* *اين كشاكش چيست بردست وتنم * خفته ام بكذار تاخوابى كنم * آنكه در خوابش همى جويى ويست * چشم بكشاكان مه نيكو پيست)عدورشك خونك يوزى اوزره ريحان اورر كه طريدر اول كور لكندن دير بوآسيب وزحمت نه در انك النى حورى چكروشكنجه ايلركور حيرانكه بو بكاندن دردايلرينم دستم وتنم اوزره بوكشاكش عجب ندردير واى جذاب اولان كسه بنى خفته قوتابر خواب ايليم ديراى كوردل اول كسه يكه انى خوابده همشه ديلرسن اول سنى جاذب اولان وكندبسنه چكن اولدر كوزكى اكه آچ اول نيك پى اولان ماهدر يعنى حسد خويلو اولان عدويه ريحان كبى خوش بوى اولان پندونصيحت برمحبوب معنوى اولان مرشد وهادى طرفندن انك يوزنه قرشو طوقنور كه حدذاتنده اول پندونصيحت ريحان وسنبل وضيمران كبى لطيف وطريدر وليكن اول ضال ومضل كوردىلاكندن دير بوزحمت ندرو بو بكانيچون طوقنور ونيچون زحمت ومشقت ويرر كويا اول كوردل براطيف حورى النه ياپشوب كنديسنه چكر محكم حتى اول كورك النى اغريدر كوردل ايسه اول جذاب اولان حوريتك حسن جمالنى كوره ميوب انك اقدامنده حيراندر بو يله ديوكه بوآدم بكانه سيبدن دردايلر و بوكسه بنى بو يله چكوب نيچون كندى حالنه قوميوب رنجيده ايلرعجبابنم دستم وبنم اوزره بوكشاكش ندروبنى چكن نه كونه كسه در پس اول جذاب اولان محبوبه ديركه اى اذا خوبنى خواب غفلت ايچنده ياتمش قوتا كم خواب غفلتده استراحت قيلم و بوخواب غفلت ايچره بعض رؤيالر كورم ونفسمك مرادايلديكى نعمتلره وراحتلره ايرم پس بوكونه كوردللره دينور كه اى كوردل اول نعمتى كه خواب غفلت ايچره ديلرسن واول وصلتى كه بونوم جهالت ايچره طلب ايلرسن اول وصلت ونعمت خود فى الحقيقه سنى جاذب اولان محبوب ودلبردر اكر حقيقت كارى كورمك استرايسك چشم جانكى آچ و برخوشجه نظرايله كور كه اول ماه نيكوپى در كه مرشدلر واسطه سيله سنى كنديسنك وصلتنه ومشاهده سى نعمتنه جذب ايلرحتى سنى رنجيده ايتمك مرتبه سنه ايركورر بلكه باشكه نيچه بلالر كتورر تاكاطوعا مطيع ومنقاد اوله سن وكنديكى تسليم قيله سن وسنى كنديسنه تو يله

جذب ایتمکدن مقصودنه ایدوکنی بیله سن که بوجمله سنی دعوت قیلغدن ودعوته
اجابت ایلدیکچه بلاومحنتله سنی امتحان ایلمکدن مراد اولدرکه سن اول جذاب
اولان محبوبی بیله سن واکا صددل وجان ایله مطیع اوله سن تاکم خواب غفلت
ایچره استدیکك ذوق ونعمتی کوزیکی آچوب بیدار اولدقده مشاهده قیله سن
واستدیکك محبوب همان سنی کندیسنه جذب قیلن محبوب ایدوکنی بروجه یقین
برخوش کوره سن ﴿ مثنوی ﴾ زان بلاها برعزیزان پیش بود * کان نجمش
یارباخوبان فزود * لاغ باخوبان کندبرهرره‌ی * نیزکورانرا بشوراند کهی
* خویش رایکدم بدین کوران دهد * تاغریواز کوی کوران برجهد) اول سببدن
بلالر عزیزلر اوزره زیاده اولدی که اونجمشی یارخوبلره زیاده ایلدی خوبلر سببیله
زیاده ایلدی دیمك هم جائزدر تجمش تفعل وزننده جمش دندر جمش قیل قازیمغه
درلر نته کم جمشت شعره دیرلر فحش برکسه برکسه نك مویني قازیوب یولسه پس بوندن
تجمش یوزده اولان قیلی ازاله قیلق معناسنه در نته کم محبو بلرمشاطه لره یوزلرینك
قیللرینی یولدررلر اما اکثر شعرا بونی نازوشیوه ودلرباق ایلمك معناسنه هم استعمال
ایلرلر که تزیین وجه حسن وناز معناسنه مستلزم اولدیغندن اوتری پس یارحقیقته
نسبتله تجمش اظهار ناز وعرض جمال ایلمکدن کنایه اولور تجمش تلعب معناسنه ده
کلور نته کم نسا ایله ملاعبه ایلین کسه یه دینور بومعنی دخی برنده اولور
وبو بیت ثانی بومعنایی تأیید قیلور نته کم پیورر اول یار هر بریولده خوبلرله لاغ
ایلرکاهی کورلری دخی قینادروجوشه کتورر مثلا بردم کندیسنی بوکورلره ویرر
حتی کورلر کویندن غریوونالرلر ظاهر اولور برجهد اگرچه صحیحرار معناسنه در
لکن بونده ظاهر اولور معناسنه استعاره اولنمشدر وتوضیح معنی وتحقیق فحوی
بویله دیمك اولور بعض زمانده یار حقیقی کوردل اولنلره بویله معامله ایلرامااکثر
زمانده عزیز الوجود اولان نیکولره وخوبرولره بومعامله یی زیاده قیلراندن اوتری
بلالر وعنالر عزیز الوجود اولان کسه لر اوزره زیاده اولدی نته کم (اشد البلاء
علی الانبیاء ثم الامثل فالامثل) حدیث شریفی بومعنایه دلالت قیلدی زیراکه
یارحقیقی اول حسن وجمال ویاخود ملاطفه ولاغی خوبلره زیاده ایلدی
خوبلردن مراد انبیا علیهم السلام واولیاء وعلما وصلحا رحمة الله علیهم اجمعین
و بونلرك امثالی اولان اتقیا اولور ویار حقیقینك بونلری برشیئه مقید ومبتلا
قیلسی وبعده بنه آزاده ایدوب برذوق و برکونه خوش حال ایلمسی کویاکه
بونلره لاغ ولطیفه کبی ایلمك اولمشدر پس هر بریولده یعنی هر برجانبه توجه
ایلسه لر بهرحال بونلری کاه مقید وکاه آزاده وکاه منقبض وکاه کشاده قیلمقدن
خالی اولمز بویله اولیحق بوخوبلره وبینا اولان محبو بلره هر بریولده لاغ ولطیفه

ایلمش اولور اما کاهی کوردل اولنلری دخی برحاله مبتلا ایلر وانلری دخی بروجهله جوش و خروشه کتورر بردم کندیسنی برکوردل اولان عوامه و یرر یعنی یونلرك مرادی ومقصودی اوزره اولور حتی انلرك قبیله سندن هو یله هایله غریووزاریلکلر ظهوره کلور همانمکه استتار واحتجاب ایلیه انلردن اول غریو ونااله کیدوب بنه نفسلرینك مقتضاسنه مشغول اولورلر پس یارحقیقینك مظهرلری اولان انبیا علیهم السلام واولیای عظام دخی بوخلق وبوصفت اوزره خلقله معامله قیلور لر اکثر زمانده معنوی اولان خو یلره وروحانی اولان محبو یلره لاغ ولطیفه ایدوب انلرله معامله ومکالمه قیلورلر وکاه اولورکه بوکوردل اولان اهل دنیادن برینه کندیلرینی کوستروب انلرله معامله ومکالمه قیلورلر تاانلردن غریو ونااله کلمه واول دلبر معنویینك مرتبه سنی وشان شریفنی بیله نته کم حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم هلالك کوردل اولان خواجه سنك اوینه کلدی واول حضرت اکا کندوبی کوسترد کدنصکره هلالك دخی اکاعلوشانی وجمال جانی کوسترمدی واکا ای کوردل سنك خانهك ایچره بویله برصاحب جمال ومحبوب معنوی واردرسن آنی نیچون کورمزسن وانك قدر شریفنی نیچون بیله مزسن دیوعتابلر وتوبیخلر ایلدی نته کم بوسرخ شریفدن انك حالی معلومك اولور

﴿ قصهٔ هلال که بندهٔ مخلص بود خدایراوصاحب بصیرت بی تقلید ﴾
﴿ پنهان شده در بندگی مخلوقات جهت مصلحت نه ازعجز چنانکه لقمان ﴾
﴿ و یوسف زروی ظاهر وغیر ایشان بندهٔ سایس بود امیر یراوآن ﴾
﴿ امیر مسلمان بود اما چشم بسته ﴾

بوسرخ شریف هلالك قصه سیدر که هلال خدای تعالی حضرتلرینه خالص ومخلص بر بنده ایدی وتقلیدسز صاحب بصیرت ایدی اما مخلو قاتك بنده لکنده پنهان اولمش واختفا قیلمش ایدی وانك بنده لکی التنده مختفی اولمش ایدی وکذلك یوسف صدیق صلوات الله علی نبینا وعلیه حضرتلری دخی ظاهر یوزندن بنده اولمش وعزیز مصره نیچه زمان خدمت ایتمش ایدی و یوندن غیری نیچه صاحب سعادتلر بنده لك اختیار قیلمشلر و بنده اولمق تحتنده مختفی اولمشلردر مثلا اولیادن بری دخی خیر النساج قدس الله سره العزیز حضرتلری کبی که اول دخی برکسنه نك بنده لکنی اختیار ایلمشدر و بونك قصه سی نفحاتده مسطور اولدیغی اوزره اولدرکه اوائل حالده ریاضتکش وتارك دنیا مشایخ عظامه خدمت قیلمش ومرید ومحب صاحبی اولمش برکسه ایدی اکثرزمانده مقابیر مسلمینی زیارت ایدوب کورستان ایچره کزردی برآخر شهرده برکسه قول قاچروب شیخك ساکن اولدیغی

یرده اول برعبدك خیرین الدی وآنی بولغه عزیمت قیلدی اول شهرك کنارنه کلدی
کوردیکه کورستان ایچره برکسه کزر آنی کندوسنك بنده سنه بکزدوب یانه کلدی
حکمت الهی شیخی کندینك بنده کریخته سی صانوب اکا سن بنم قاچان قولم
دکلیسن دیو سؤال ایلدکده شیخ دخی کمال لطفندن لادیموب نعم بن اول عبد آبقم
دیمش اول کسه دخی بنم اکر صحیح قولم دکل ایسه ده بو دخی اکا بکزر بونی انك
یرنه طوترم دیوب منزلنه کتورمش واول کسنه نك وافر جلا هلر تزکاهی وارا یمش
شیخی انك یرینه قویوب بو بزلی طوقوسار بنده لرکبی دیوب امر ایلمش شیخ دخی
اول خدمت اوزره نیچه شهور واعوام مقید اولمش وکار قیلمش مکر که شیخك بعض
خلفاسی اول شهره کلورلر واندہ اولان خلقی ارشاد قیلورلر ایمش پس اول زمانده
شیخك برخلیفه سی اول شهره کلمش وشیخی بنده لکه اتخاذ ایلین خواجه واروب
اندن بیعت وانابت قیلمش وکندی خانه سنه انی دعوت ایلمش بعد الطعام شیخك
خلیفه سی اول خواجه یه دیمش کارو کسبك نه یوزدندر خواجه دیمش برقاج جلاه
تزکاهم واردر و برقاج بنده لرم واردر انلر بزطوقورلر پس آنی فروخت ایدوب آنکله
کچینرز دیمش شیخك خلیفه سی آنی کورمکه رغبت ایدوب کار خانه یه کلمش کورسه
کندی شیخی انك بندلری ایچره نسج ثیاب ایلر همانده النه واياغنه دشمش
خواجه اکا انك تعظیمین کوروب حیران قالمش ودیمش که بو کیمدرکه سن انك الن
اياغن اوپرسن اول کسه بنم شیخمدر دیمش وخواجه دخی حقیقت حاله واقف
اولمش تکرار انك بنده ومریدی اولمش وجمله کارخانه سنی ومال وملکنی شیخه
تسلیم قیلمش واول کریخته اولان بنده سنی دخی بولمش بومنا سبتله اول عزیزك
لقبی خیر النساج قالمش همچنان هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی اولیاء اللهدن
ایدی اما برامیرك بنده سی ایدی وانك اسب واستنه خدمت ایلردی واول امیر
مسلمان ایدی اما هنوز دخی چشم بسته ایدی بصر بصیرتی کشاده اولمش واحوال
باطنی وحقایق مشاهده قلمش ایدی ﴿ داناعمی که مادری دارد * لیك چونی
بوهم درنارد ﴾ اعمای مادرزاد بیلور که برمادر طوتر لیکن نیچه ایدوکن وهمه
کتوره مز یعنی برکسه انادن کورطوغسه اناسنك وارایدوکن بیلور ولیکن نه شکلده
ونه هیئنده ونه صورتده ونه حالتده ایدوکنی وهمه کتورمکه قادر اولمز وتعقل دخی
قیلمز صکره دن اعمی اولسه هم مادرنك نه شکلده ایدوکنی ونه صورتده ونه لباسده
اولدیغنی وهمه کتورمکه قادر اولمز پس (لیس الاعمی من یعمی بصره انما الاعمی
من تعمی بصیرته) حدیثنك موجبنجه اصل اعمی بی بصیرت اولندر پس بصیرتی
کور اولان کسه دخی کند وسنك مریدی اولدیغنی بیلور ولیکن انك نه حالده
ونه صفتده اولدیغنی وهم وادراکه قادر اولماز ﴿ اکر بائین دانش تعظیم مادر کند

ممکن بود که ازاعمی خلاص یابد اذ اراد الله بعبد خیرا فتح عینی قلبه لیبصره بهما الغیب ﴿ اکر اول کوردل بودانشله و بوقدرادراکله مادر معنو یسنه یعنی مر یسنه تعظیم وتکریم ایلسه ممکن اولور که اول تعظیم سببیله عمای دلدن خلاص بولور وبی بصیرت اولمقدن قورتلور که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بیورمشلردر شول دمکه الله تعالی حضرتلری برعبدنه خیر مراد ایلیه انك قلبنك ایکی کوزنی فتح ایلر اول ایکی کوز سببیله آنی عالم غیبه واسرار لاریه بصیر ایلمکدن اوتری قلبك ایکی کوزندن مراد بری عقل و بری دخی فکر صائبدر که بوایکیسی قلبه ایکی کوز کبیدر که بونلره بصیرت ودیده دل دخی دیرلر فحق تعالی برقولنه خیر مراد ایلسه انك کوکلی کوزنی کشاده ایلر پس اول کسه اسرار باطنی واحوال غیبی بیلیجی ومستوراته مطلع اولیجی اولور ﴿ این راه را زززندکی دل حاصل کن کین زندکی تن صفت حیوانست ﴾ بویولی دل زندلکندن حاصل ایله که بوتن زندلکی علم ومعرفتله میسر اولور تته کم دل مرده لکی جهل وغفلتله ظهوره کلور کما قال علی کرم الله وجهه (بیت) حیات القلب علم فاغتنمه * وموت القلب جهل فاجتنبه * پس معنی بویله دیمك اولور که بوقلب کوزکی کشاده قیلق وعالم غیبه ناظر اولق یولنی قلبك حیاتندن حاصل ایله زیرا بوبدنك اکل وشربله زنده اولمسی وبوبدن کوزنك اشکاله نظر قیلمسی صفت حیوانیه در انسان اودر که قلبنی علم ومعرفت ایله زنده قیله وبصر بصیرتنی نور هدایتله منور ایلیه اندنصکره اول بصر بصیرتله بواطن اشیایه نظر قیله پس حقیقت نه ایدوکنی کوروب بیله تاشك وشبهه دن بری اوله ﴿ مثنوی ﴾ چون شنیدی بعض اوصاف بلال * بشنوا کنون قصهٔ ضعف هلال * از بلال او بیش بوداند ر روش * خوی بدرا بیش کرده بدکشش) ای مستمع اولان وبوکلام هدایت انجامی اصغا قیلان کسه چونکم بلال رضی الله عنه حضرتلرینك وصفلرینك بعضینی استماع ایلدك شمدی هلال حضرتلرینك ضعفنك قصه سنی ایشت وانك زیاده ریاضت ومجاهده دن هلال کبی ضعیف وخلال کبی نحیف اولدیغنی کوش ایت سلوکده وطریق حقده وروشده اول هلال بلال رضی الله عنه حضرتلرندن زیاده ایدی خوی بدی اول هلال چوق زیاده دبه لمش ایدی کشش کافك ضمه سیله کشتن لفظندن اسم مصدردر اما مفعولت معنی ایچون بونده اسم مفعول معناسی ویرلدی ﴿ مثنوی ﴾ نه چوتو پس رو که هردم پس تری * سوی سنکی می روی از کوهری) سنك کبی پس رودکل که هردم پست ترسن کوهر لکدن سنکلك جانبنه کیدرسن سنکیده وجوهریده اولان یار وحدت ایچون اولوب برجوهردن اعراض ایدوب برسنك جانبنه کیدرسن دینسه دخی جائزدر یعنی

هلال حضرتلری ای سالك شكانده اولار كسه سنك كبی اسفل دكل ایدیكه
سن هر نفسده سفلیرك كیدرسن مرتبهٔ انسانیت كه جوهر یتدر اول انسانیتك
شرف وقدرنی بیلیوب اندن اعراض واجتناب قیلوب سیم وزر كه جمروحدر كبی
جمادات قبیلندن رانك جانبنه كیدرسن واكا میل ومحبت ایدوب كوهر عمری
انك یولنه خرج ایدرسن حتی كندكچه قلبك * فهی كالحجارة اواشد قسوة)
آیت كریمه سنك مفهومی اوزره حجر كبی غلیظ اولور بلكه من حیث القسوه حجردن
اشد اولور ومنزلهٔ جمادات كه اسفل جمیع منازلدر وجودك اسفلی جمیع منازل
اولان جامد منزله سنه دك كندكچه تنزل قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ایچنان كان
خواجه رامهمان رسید * خواجه ازایام وسالش پرسید * كفت عمرت چند
سالست ای پسر * بازكو ودر مدزدو برشمر) مثلا انجاین كه اول خواجه به
مهمان ایرشدی خواجه اول مهمانك ایامندن وسالندن اوزره ایرشدی یعنی اول
مهمانك ایام وسالنك اوزرندن ایرشدی واوته سندن بری كلدی سؤال قیلدی پرسید
لفظی ازافظیله استعمال اولندقده اوزرندن بری ایرشدی واوته سندن بری كلدی
معناسنه استعمال اولنور وناغورندن واصلندن سؤال قیلدی دینك محلنده ادا اولنور
پرسید پرسیدمعناسنه در وزن ایچون واو زیاده اولدی یعنی پرسید ایكن پورسید
اولدی كه سؤال ایلدی معناسنه در دین شارحلر خطا ایلمشلر واصح اولان نسخه لرده
مخالف سویلمشلردر زیرا جمیعا اصح اولان نسخه لرده پررسیدایكی رایله ثابت
اولمشدر پس اصلنده پرسیدایدی وزن ایچون واوایله پورسید اولدی دیو واو یازمشلر
لفظا ومعنی كلمه یی تحریف قیلمشلردر خواجه اول مهمانه دیدی سنك عمرك
ای پسر قاچ بیلدركیرو سویله اوغورله انی عدایله مدزدا كرچه اوغورله معناسنه در
لكن پنهان ایلمه وكتم قیلمه معناسی ویریلور ﴿ مثنوی ﴾ كفت هجده هفده
یاخود شانزده * یاكه پانزده ای برادر خوانده * كفت واپس واپس ای حیره سرت *
بازمیرو تابكس مادرت) مهمان خواجه به جواب ویروب ایتدیكه ای برادرخوانده
اون سكز اون یدی یااون التی یااون بشدر اون سكز هفده اون یدی شانزده اون التی
پانزده اون بشه دیرلر برادر خوانده برادر اوقمش وقرداش دینمش معناسنه در
پس خواجه مهمانه دیدی ای سنك باشك بولانمش وای سراسیمه اولمش كیرورك
كیرورك كیروكیت تامادرك كسنه یعنی ای سراسیمه اولان كسه كیروارد كه كیت
كندكچه اشاغه تنزل ایت آنه كك فرجنه دك كه ابتدااندن بری ظهوره كلدك
وبوقدر ترقی وتصاعد قیلدك شمدی مرتبهٔ علویدن سفلیسی جانبنه تنزل
ایت وكندكچه كلدیكك یره كیت دیدی وبومعنی مرتبهٔ اسفلدن ظهوره كلوب
وانسانیت مرتبه سنه واصل اولوب احسن تقویم بولدقدنصكره تكرار حیوانیته

وجهادیته تنزل ایلین کسه لره واسفل السافلین اولان مقام طبیعتسه مر دود اولان طائفه یه تو بیخ وتعریض اولور وبو معنایی مؤید ومقرر بوحکایتی دخی نظمه کتوروب یوورلر

﴿ حکایت درتقریر همین سخن ﴾

﴿ مثنوی ﴾ ﴿ آن یکی اسبی طلب کرد ازامیر * گفت روآن اسب اشهب رابگیر * گفت این را من نخواهم گفت چون * گفت اووا پس روست و پس حرون * سخت پس پس می رود اوسوی بن * گفت دمش رابسوی خانه کن) مثلا اول برکسه اول امیردن براسب طلب ایلدی اول امیر اول کسه یه دیدی یوری اول اسب اشهبی طوت یعنی اول بیاض آنی اخذ ایت دیدی اول طالب اسب امیر دیدی یا میر بن اول اسبی ایستمزم امیرا کادیدی نیچون ایستمزسن اول طالب اسب اول امیره دیدی اول اسب کیروارمز دنه کیدیجیدر وزیاده حرون در اکر برکسه اکا بنسه وکندینك خانه سی جانبنه توجه ایدوب آنی سورمك دیلسه اول اسب محکم اردنه اردنه کیدر پس جانبنه پس دیب معنا سنه در بونده قویرق جانبی مراد اولور یعنی اول اسب زیاده آردنه آردنه قویرق جانبنه کیدیجیدر دیدی امیر دخی اکا ایتدی چونکم بویله در اول اسبك قویرغنی خانه جانبنه ایله تاکم ردنه اردنه کیده وسنی خانه که واصل ایده پس بواسبدن مراد نفس وانك دمندن مراد شهوت اولدیغنه وبرکسه اول اسب نفسی ایلرو سوردیکه اول شهوت جانبنه کیروکندیکنه اشارت ایدوب قصه دن حصه نه ایدوکنك بیانه شروع قیلمب یوورلر ﴿ مثنوی ﴾

دم این استور نفست شهوتست * زان سبب پس پس رود آن خود پرست *
شهوت اورا که دم آمد زبن * ای مبدل شهوت عقبیش کن * چون بنیدی
شهوتش را ازرغیف * سر کند آن شهوت ازعقل شریف * همچوشاخی که
ببری ازدرخت * سر کند قوت زشاخ نیکبخت) بوسنك نفسك استورنك دمی
شهوتدر اول سببدن اول خود پرست پس پس کیدر یعنی بوسنك مرکب نفسکه مشتهای
نفسانی قویرق مثابه سنده در انکیچون بونفس مرکبی ایلرو کتیوب اردنه اردنه
کیدر وبو خود پرست همیشه کندینك مشتهاسی جانبنه سیرایدر انك شهوتی که
دیبدن دم کادی یعنی اول مرکب اشتهاسی که اصلندن وکوکندن اول مشتهیا
اکا قویرق کبی اولدی آنی مبدل شهوت عقبی ایله یعنی جسمه ودنیایه متعلق
مشتهاسنی ای تبدیل ایدیجی عقباده اولان مشتهایه وروحانی اولان آرزولره تبدیل
ایله خاصهٔ کلام لابد نفس کندینك آرزو ومشتهاسی جانبهٔ کیدیجیدر ومشتهاسی
اولین جانبدن نفرت ایدیجیدر چونکم انك عادتی بودر لازم کادیکه انك شهوتنی

وآرزوسنی عقبا جانبنه دوندرمسن که عقبانك شهوتی ونعمتی باقی وابدیدرودنیانك
شهوت ونعمتی فانی وسریع الزوالدر چونکم نعمت اخرویه دن نفسك حظ اله
واکااشتها وآرزوقیله طورمیوب اول جانبه کیدروسن آنی دنیاسمتنه سورسك اول
عقبی جانبنه سورتنوب سیرایدرپس انك مشتهاسنی آخرت جانبنه دوندرمك سکا
هروجهله انفع واولیدرچونکم سن اول مرکب نفسك شهوتنی رغیفدن باغلیه سن
یعنی انی نان یمکدن وصوموندن چیمکدن منع ایلیه سن اول شهوت عقل شر یفدن
باش ایلر یعنی اول شهوت عقل شر یفدن باش یوقارو کتورر عقله وادرا که مبدل
اولور وعقلك مقتضاسی هرنه ایسه آنی آرزو قیلور مثلا شول برشاخ کبی سن آنی
آغاجدن کسمسن نیکبخت اولان شاخدن قوت باش یوقارو ایلر یعنی باغبانلر
مابینده عادتدرکه چن برمیوه دار اغاجك دیبندن بعض شاخلر بتسه آنی کسرلر
وقلع ایدرلر تاانك قوتی اصل اولان شاخه یور یوب اول میوه دار اولان اغاج
قوت بوله واکراول بتن تازه شاخلری کسمسه لر اول میوه دار اولان آغاجه ضعف
کلور پس عقل اول میوه دار اولان آغاج کبیدر وشهوت نفسانی اول میوه دار
اولان آغاجك دیبنده بت تازه شاخلر کبیدر اکراول تازه شاخلر کبی اولان شهوات
نفسانیه بی قطع ایدوب قلع ایلرسن انك قوتی عقله کلور ودرخت عقل قوت بولور
وروحانی وعقلی اولان میوه لری برخوشجه بتورر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه کردی
دم اوراآن طرف * کررود پس پس رود تامکتنف) چونکم اول نفس مرکبنك
دمنی اول طرفه ایلیه سن اکر پس پس کیده مکتنفه دك کیدر مکتنف اکتناف
قیلنمش یاخود محل اکتناف دینك اولور بونده مقام ومسکن مراد اولور یعنی چونکم
سن نفس مرکبنك قویروغی مشابه سنده اولان مراد ومشتهاسنی اول طرف آخرته
وجانب حقیقته دوندرمسن اکر اردنه کیدر ومشتهاسی سمتنه سیرایدرسه ده مقام
ومسکنه دك کیدروکنف حقیقته دك سیرایدر ﴿ مثنوی ﴾ حبذا اسبان رام
پیش رو * نه سپس رونه حرونی راکرو) حبذا شول پیش رو اولان رام اسبلره
نه ارد نه کیدیجی ونه حرونلغه کرودر یعنی نه کوزلدر شول مالك الملکه رام ومنقاد
اولان وهمیشه حضرت حق جانبنه ایلروکیدن نفس آتلری که انلرعوامك نفسلری
کبی اردنه کیدیجی ومشتهای نفسانی وآرزوی دنوی جانبنه سیر ایدیجی دکللردر
وتندلکه وعناد وکبره وسرکشلکه دخی مرهون ومقید دکللردر ﴿ مثنوی ﴾
کرم روچون جسم موسی کلیم * تابحر ینش چو پهنای کلیم) اول اسبان رام
کلیم اولان موسی علیه السلام حضرتلرینك جسمی کبی کرم رودر بحر ینه دك اکا
پهنای کلیم کبیدر یعنی اول پیش رو اولان اسبلرك (والسابقون السابقون اولئك
المقربون) آیت کریمه سیله اشارت اولنان ولیلر ومقربلردر انلر کلیم الله اولان

موسی علیه السلام حضرتلرینك جسم شریفی کبی راه حقده کرم رولردر که اول
موسی علیه السلام مجمع البحرینه دك برکلیمك وسعتی وعرضی کبیدر یعنی اول مرتبه
کرم رودر فارسلرکبی روم دریاسنك جمع اولدیغی یره دك کتمك اکابر کلیمك پهناسی
قدر کتمك کبی اولدی و برقاچ آدم آتمق کلدی بو بیتلر سورهٔ کهفده اولان آیت
کریمه نك معناسنه اشارت اولور که الله تبارك وتعالی سورهٔ کهفده اندن حکایه
ایدوب بیوررلر (واذقال موسی لفتاه لاابرح حتی ابلغ مجمع البحرین اوامضی حقبا)
بوآیت کریمه نك تفسیری ومجمع البحرینك وحقب لفظنك شرح وتحقیقی جلد
ثالثده دقوقی حکایه سنده سرطلب کردن موسی خضررا علیهماالسلام سرخنده
اجعل الخضر لامری سبیلا بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طلب اولنه

﴿ مثنوی ﴾ هست هفتصد ساله راه آن حقب * که بکردو عزم درسیرآن حب)
اول حقب یدی یوز یلاق یول اولدی که اول موسی علیه السلام حبك سیراننده عزم
ایلدی مصرع اولده اولان آن لفظی حقبه مضاف اوقنوب حقبك آن ولایق
یدی یوز یلاق یول اولدی دیمك هم وجه در ومصرع ثانیده اولان آن لفظی هم
نفس کلمه دن اولیوب لایق مناسنه اولوب موسی علیه السلام حبك لایق سیرده
عزم ایلدی دیمك هم جائزدر حقب لفظنده علماء اختلاف ایتمشلردر بعضیلر یتمش
یلدر دیمشلر بعضیلردخی سکسان یلدر دیمشلر و بعضیلر حقب زمان طویل
معناسنه در دیمشلر و بعضیلردخی دهر معناسنه دردیمشلر ابوحنیفه رضی الله عنه
حضرتلری بنم قتمده نه قدر زمانه دلالت ایلدیکی محدود ومعلوم دکلدر دیمشلر
وبعضلردخی حقب یدیوز یلدر دیمشلر حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی
بومعنایی اختیار ایلمشلردر حقب یدیوز یلاق یولدر دیو بو بیتده تحقیق بیورمشلردر
یعنی حضرت موسی علیه الصلوة والسلام خضرك محبتنده شول مرتبه کرم رو
اولدی که انك محبتی سیرنده یدیوز یلاق یوله عزم ایلدی علماء دن بعض کسنه بو بیتده
شبهه یه دوشوب بوفقیره بوکونه سؤال ایلدیکه حکما بوارضی یدی اقلیمه تقسیم
ایلمشلردر ومعموره اولان و بنی آدمه مسکن کلان انجق ربع مسکوندر واهل
مساحه نك بحثی بونك اوزره در که برتیز روفارس ربع مسکونك برطرفندن
طورمیوب منزل بمنزل کتسه اوچ یلده انك برآخر طرفنه وسرحدنه اریشور
پس حضرت موسی علیه السلام خضرك محبتی سیرنده یدیوز یلق یوله نیجه عزم
ایتمش اولور بوفقیرآ که ایکی وجهله جواب ویردم اولا دیدمکه ربع مسکونك
برکسه فرض ایده لمکه برطرفندن برآخر طرفنه طوغری کتسه اوج یلده واررایمش
اما برفارس تیز رو طوغری کتمیوب انده برمراد استسه نیچه بیك ایام وساله دك انك
اطرافنی وجوانبنی سیرایتمکه وسیاحت قیلمغه قادر اوله مز پس حضرت موسی

علیه السلامك کتمسی بوقبیلدن اولور وثانیا حضرت موسی علیه السلام حضرت خضرك محبتنك سبرنده بدیوز بیل کتمدی بلکه بد یوز یلق یوله کتمکه عزیمت قیلدی که آیت کریمه بومعنایه دلالت ایلرکه حق تعالی حضرتلری مجمع البحرینده حضرت خضر علیه السلامه ملاقات اولمقلغله موسی علیه السلامه الهام واشارت بیوردی پس موسی علیه السلام حضرتلری کندو خدمتنده اولان یوشع علیه السلام حضرتلرینه دیدی بن مجمع البحرینه دك سیر وسفر ایتمکدن زائل اولیوب حتی مجمع البحرینه دك واصل و بالغ اولنجیه دك کیدرم یاخود انده موعود اولان خضری بول مز ایسم بدیوز بیل سیر ایدرم یونك معناسی اکر حضرت خضر علیه السلامی اول محلده بوله مز ایسم فرضا بدیوز یباق بولده اولسه کچوب انك مکانته دك کیدرم ومقامنه دك سیر ایدرم دیمك اولور پس اول موسی علیه السلام بدیوز یلق بوله کتمکه عزم ایتمش وعزمی دخی ثابت اولمش اولور وایکن بوندن بدیوز بیل انك محبتی سبرنده کتمش وقطع راه ایتمش اولمز فلیتأمل ﴿ مثنوی ﴾

همت سیرتنش چون این بود * سیرجانش تابعلیین بود * شهسواران درسیاقت تاختند * خر بطان در پایکه انداختند) چونکم اول موسی علیه السلامك تنك سبرنه متعلق اولان همتی بوایله انك جانك سیری علینه دك اولور شهسوارلری سیاقده سوردیلر اما خر بطلری پایکاهه آتدیلر خر بط برقاج معنایه کلور بونده قرنی بیوك کسه لر مراد اولور پایکاه هم برقاج معنایه کلور بونده آخور یا آنخانه معنالری مراد اولور وخلاصهٔ کلام بویله دیمك اولور که میدان محبتك شهسوارلری اولان انبیا علیهم السلام واولیا رحمة الله علیهم اجمعین جمله به سبقت قیلقده و پیش رو اولمقده ایلروسوردیلرو کندیلرینی مرتبهٔ اعلایه ایرکوردیلر اما قرنی بیوك احمق خرلری آخوره براقدیلروآنخانه یه آتدیلروانلرد نی آخورلرده وآنخانه لرده خدمتنده قرار ایلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آنچنانکه کاروانی میرسید * دردهی آمد در ایازدید * آن یکی گفت اندرین برد العجوز * بازاندازیم اینجا چند روز * بانك آمدنی بیندازاز برون * وانکه هانی تودر آدراندرون * هم برون افکن هرآنچه افکندنیست * درمیابا آنکه این مجلس سنیست) انجلین که برکاروان ایرشدی برکویه کلدی برقیوبی آچق کوردی اول کاربان خلقنه دن بریسی دیدی بو برد العجوزده برد العجوز بهاره قریب برمشهور صووغك آدیدر یعنی انلردن بری دیدی بویله برمحکم صووقده بوخانه ده برقاچ کون بوخانه ده باری یته لم و یوکی بواوه براغلم درون خانه دن برصدا کلدی بوق یوکی طشره دن آت یعنی ثقلتی طشره ده براغوب واندنصکره سن درون خانه یه ایچر وکل هم طشره ده براق هرشول نسنه بی که انك براقمسی وترك ایتمسی لازمدر اول براقمسی وترك ایتمسی لازم اولان شیٔ ایله ایچر وکله بومجلس بغایت

عالیدر والحاصل (بیت) ان تشتهی ان تبلغ وصل المحبوب * دع نفسك فی الدرب
تقدم وتعال * بیتك مفهومی سویلدی ودحی (بیت) تصوف یار اولوب بار اولمقدر
* کل وکلزار اولوب خار اولمقدر * قولنك معناسنی اداایلدی پس سالکه لازم
اولان اولدر که برعالی مجلسه داخل اولق استدکده نقدر باری وارایسه خارجده
قو یوب اندنصکره ایچر وکیره وانك اهلیله یاراوله وصافی بی خارکل وکلزار کبی
لطافت اظهار قیله کندی یارنی انلرك اوز رینه تحمیل ایلیه بلکه مروت اودر که
انلرك بارنه تحمل ایلیه نتهکم هلال رضی الله عنه حضرتلری کورکه براميرك بارنی
ارتکاب ایلیوب اکاینده وخدمتکار اولدی وانك اسب واستره سایسلك قیلدی
چونکم حضرت مولانا قدس الله سره العزیز هلال رضی الله عنه حضرتلرینك
قصه سی مناسبتیله ایکی مثل و برحکایه بسط ایلیوب ضمنده بوقدر معارف
جلیله ونکات لطیفه بیوردقلرندنصکره بنه هلال رضی الله عنه حضرتلرینك
حکایه سنی تعبیر ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ بدهلال استاددل
جان روشنی * سایس و بنده امیرمؤمنی * سایسی کردی در آخرآن غلام * یك
سلطان سلاطین بنده نام) هلال رضی الله عنه حضرتلری استاددل وجان روشن
برکسه ایدی برمؤمن امیرك سایسی وبنده سی ایدی اول غلام آخورده سایسلك
ایلردی یعنی امیرك آخورنده انك آتلرینه خدمت وتیمار ایلردی ولیکن معناده
سلطان سلاطین ونامی بنده ایدی بنده لك نامنك التنده اختفا ایتمش ملوك معنویه دن
برصاحب سعادت ایدی ﴿ مثنوی ﴾ آن امیراز حال بنده بی خبر * که نبودش
جز بلیسانه نظر * آب وگل می دیدوروی گنجنی * پنج وشش می دیدواصل پنجنی *
رنك طین پیداونوردین نهان * هر پیمبر اینچنین بددر جهان) اول امیر بنده
مقبولك حالندن بی خبر ایدی وانك ظاهرنی کوروب سردر وندن غافل و بی بصر
ایدی کداکه ابلیس کبی نظر قیلمقدن غیری اولمدی ابلیسك نظری همان آدم علیه
السلام حضرتلرینك ظاهرنه اولوب انك باطنندن غافل اولدیغی کبی اول امیردخی
هلال رضی الله عنهك ظاهرنی کوروب اسرار باطننه ناظر اولمدی بلکه آب وگل
کوردی وانده مدفون اولان گنجی کورمدی پنج وشش کوردی واصل پنجی
کورمدی می دیدك فاعلی ابلیس اولوب اول ابلیس آب وگل کوردی واول آدم
علیه السلامك وجودنده مدفون اولان گنجی کورمدی وپنج وشش کوردی
ولیکن اصل پنجی کورمدی دیمك دخی جائزدر اما اولکی معنی بوندن اولیدر
پنجدن مراد بش حواسدرششدن مراد شش جهاتدر وبو بش حواسك وجهاتك
اصلندن مراد اسماوصفات الهیدر بو بش حواس شش جهاتك آینه لرنده
رونما اولمشدر ولیکن چشم ابلیسانه بو پنج حواس وشش جهاتك ظاهرنه نظر

ایدوب اصل ومعناسندن محروم وغافل قالمشدر وانوارالهی واوصاف ربانی
مشاهده سندن بی بهره و بی نصیب اولمشدر پنج وششی کوردی واصل پنجی
کورمدی دیمکده برنکته لطیفه دخی واردرکه بو پنج وشش ادالری نردبازله
مخصوص اولان ادالردر پس بو ادالر بونکته یی ایهام ایلرکه اول ابلیس ویاخود
ابلیس نظری کبی نظر ایلین امیرورپس بواو یونده پنج وشش کوردی ولیکن بو پنج
وششك اصل ونتیجه سی ندر واستاد بولعبدن نه مراد ایلرانی کورمدی و حقیقت
کاره نظر ایرکورمدی دیمك اولوررنك طین پیداونوردین نهان هر پیغمبر جهانده
بونجلین ایدی نظر ارکورمدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلرینك طیندن
ترکیب اولان جسدنك رنکی ابلیسك کوزنه عیان وانك نوردینی وسر یقینی انك
کوزندن مخفی ونهان اولدی بویله اولمق همان آدم علیه السلام حضرتلرینه
مخصوص اولمدی بلکه هر پیغمبر بوجهانده بونجلین اولدی لابد بونلرك همان
شکل وصورتنی کوروب (مالهذا الرسول یأکل الطعام ویمشی فی الاسواق) دیوب
ودخی ماانتم الابشر مثلنا دیو بونلره بالمواجهه خطاب ایلیوب همان صورت
بین اولدیلر واحوال درونه نظر فیلمقدن محروم قالدیلر ﴿ مثنوی ﴾ آن منماره
دید ودروی مرغنی * برمناره شاهبازی پرفنی * وآن دوم می دید مرغ پرزنی * لیك
موی اندردهان مرغنی) مثلا اول برکسه منارهیی کوردی انده اولان مرغی
کورمدی باوجود که مناره اوزره بر پرفن شاهباز وارایدی واول ایکنجیسی مرغ
پرزنی کوردی لیکن مرغك دهاننده اولان مویی کورمدی بو بیتلرده نظر تفاوت
اولدیغنی اشعاریدر وفی الحقیقه نظردن نظره چوق تفاوت واردربرکسه واردرکه
انجق منارهیی کورمکه قادر امانك اوستنده اولان مرغی کورمکه قادر اوله مز
وبرکسه دخی واردرهم منارهیی هم مرغی کورمکه قادر اولور امامرغك آغزنده
اولان مویی کورمکه قادر اوله مز و بومناره دن ومرغدن مراد ومویدن مراد نه
ایدیکنی بویتلر نصکره توضیح وبیان ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه او بنظر
بنورالله بود * هم زمرغ وهم زموآکه بود * گفت آخرچشم سوی موی نه * تانبینی
مونبکشاید کره * آن یکی کل دید نقشین در وحل * وآن دکر کل دید پرعلم وعمل)
اوله کسه که الله نوریله نظر ایلیجی اوله هم مرغدن وهم مویدن آکاه اولور
یعنی شول عارف که برانسانك وجودنه الله نوریله نظر قیله اول عارف انسانك
هم مرغ عالمدن وهم انده اولان سر یقین ونور دیندن آکاه اولور اول عارفکه
انسانك منارهٔ وجودنده اولان علم وطاعت مرغنك دهاننده اولان مویدینی
وسر یقینی کوردی اول عارف انجق برکسه نك منارهٔ وجودنده اولان علم مرغی
کوروب انده اولان مویی یقینی کورمین بی بصیرته دیدی آخر ای بی بصیرت چشم

سركى موى يقين اوزره قو وسر دينى كورمكه همت ايله تاكم مويى كورميه سن
كره آچلمز يعنى نوردينى وسر يقينى مشاهده قيليه سن مشكل حل اولمز وصدره شفا
كلمز اول بركسه انسانى نقشلو بروحل كل كوزدى واول بركسه انسانى برعلم وعمل
كل كوردى يعنى بنى آدم انظارده متفاوتدر مثلا اول بركسه انسان كاملدن برينه
نظر ايلدى آنى بروحل نقشلو طين كوردى وطيندن تركيب اولنمش صافى بالحقدن
نقش وتصوير قيلنمش انجق برصورت جسد مشاهده قيلدى واول برى دخى
انك نظر ايلديكى كبى انسان كامله نظر ايلدى علم ايله وعمل ايله پراولمش ولطافت
بولمش كل و باغ معنوى كوردى كل كاف عربينك ضميله اوقنوب آنى علم وعمل
ايله طولمش وجمله اخلاق حسنه يى جامع اولمش واجزا مثابه سنده اولان اناسك
مراتبنك جمله سنى احاطه قيلمش كل كوردى دينسه دخى جائز اولور پس منارەدن
ومرغدن مراد ومويدن مقصود نه ايدوكنه بويتلرله اشارت ايدوب بيورلر

﴿ مثنوى ﴾ تن منارە علم وطاعت همچو مرغ * خواه سيصد مرغ كيرو يا
دومرغ * مرداوسط مرغ بيندا وو بس * غير مرغى اونبيندپيش وپس * موى
آن نوريست پنهان آن مرغ * كه بدان پاينده باشدجان مرغ * مرغ كان مويست
درمنقاراو * هيچ عاريت نباشد كاراو * علم اوازجان اوجوشدمدام * پيش
اونه مستعار آمدنه وام) تن فى المثل منارهٔ علم وطاعت مرغ كبيدر استرسك اوچيوز
قوش طوت واسترايسك ايكى قوش طوت امامرد اوسط انجق مرغ كوررر
برمرغدن غيرى پيش و پسده نسنه كورمز باخود معنى برمرغدن غيرى پيش
وپسى كورمز موى اول برپنهان اولان نور درمرغ لايق كه مرغك جانى
اول نوراله پاينده وباقى اولور برقوش كه انك منقارنده اول موى واردر هيچ انك
كارى عاريت اولمز انك علمى مدام انك جاندن جوش ايلر انك اوكنده نه مستعار
كلدى نه وام كلدى بوابيات شريفه نك تحقيق وبوكلمات لطيفه نك توضيح
وتفسيرى بويله ديمك اولور كه مقدما بزم ذكر ايلديكمز منارەدن مراد بنى آدمدر
واندەاولان مرغدن مراد علم وطاعتدر كه فى المثل تن منارەيه وعلم وطاعت انده اولان
مرغه بكزر برآدمك تنده استرسك اوچيوز كونه علم واوچيوز كونه طاعت
فرض ايله استرسك ايكيوز كونه علم وايكيوز كونه طاعت فرض ايله بوندن مقصود
تفهيم ايچون برمثالدر يوخسه كثرت وقلتى بيان ايلمك دكلدر ومرد دخى اوچ
قسمدر برقسمى مبتدى وبرقسمى دخى متوسطدر برقسمى دخى منتهيدر مرد مبتدى
انجق شكل وصورت كورر وعلم ومعرفته ناظر اوله مز ومرد متوسط دخى علم ومعرفت
كورر نوردينه وسر يقينه ناظر اولزاوكنده اردنده همان علم ومعرفت مرغنى
كورر علم ومعرفت مرغدن غيرى نسنه كورەمز امامرد منتهى مرغ علمه لايق

اولان ومرد مطیعه مخصوص کلان موی پنهانه ناظر اولور که اندن مراد نور
نهـانی وسر ربانید ر نته کم یوررلر موی اول پنهان اولان پرنور ومرغه لایق
یو زمو بدن مراد علمه وعالمه مخصوص ولایق اولان شـول پرنور نهانید رکه
مرغ کبی اولان عالمك جانی اول نور واسطه سـیله باقی ودائم اولور پس شـول
برمرغ کبی اولان عالمك دهانند ه که اول موی کبی نهان اولان نور الهي وسر
ربانی موجود اوله هیچ انك کاروعملی عاریتی وتقلیدی اولمز بلکه ذاتی وتحقیقی
اولور واول عملی تحقیق او زره فیلور وانك عملی علی الدوام انك جانندن جوشه
کاور انك علمی انك اوکنده نه دین ونه مستعارکلدی یعنی اول محقق وکامل کندو
علمنی برآخرکسه دن دین آلمدی واستعاره دخی قیلمدیکه حتی انك علمی انك اوکنده
رهن اوله ومستعار اوله وعاقبت اندن زائل اوله

﴿ رنجورشـدن ابن هلال و بی خبری ٔ خواجهٔ آواز رنجوری ﴾
﴿ اودرتحقیر وناشناخت او و واقف شدن دل مصطفی ازرنجوری ﴾
﴿ وحال اووافتقادوعیادت رسول الله صلی الله علیه وسلم ابن هلال را ﴾

بومقدما ذکر اولنان هلالك رنجور اولمسنك وانك خواجه سـنك اول هلال رضی
الله عنهك رنجور لغنـدن واول هلالك تحقیرندن اوتری یعنی حقارته منسـوب
اولمسـندن وناشـناختلغندن اوتری بی خبرلکنك بیانندهدر وحضرت مصطفی
صلی الله علیـه وسلمك قلب منیرنك اول هلالك رنجور لغنـدن وحالندن آکاه
وخبردار اولمسـنك و بوهلالی رسـول اکرم حضرتلری افتقاد ایدوب عیادت
قیلمسنك تحقیقندهدر ﴿ مثنوی ﴾ ازقضا رنجورونا قص شد هلال * مصطفی
راوحی شد غمازحال * بدزرنجوریش خواجه اش بی خبر * که براو بد کـاد وبی خطر *
خفته نه روزاندر آخر محسنی * هیچکس ازحال اوآکاه نی) هلال رضی الله عنه
حضرتلری قضـاء الهیـدن رنجور وناقص اولدی وخلاله دونوب بدن نحیفی
نقصان بولدی مصطفی صلی الله علیه وسـلم حضرتلرینه وحی غماز حال اولدی
یعنی هلا ل رضی الله عنهك حال پرملالنی حضرت حق تعالینـك وحی واشارتی
کلوب حضرت مصطفی علیه السلامك قلب شریفنه غمز ایدیجی اولدی وکشف
وعیان قیلدی اول هلال رضی الله عنهـك رنجورلغنـدن انك خواجه سی بی خبر
ایدی زیرا اول هلال اول امیرك فتنده کساد و بی شرف ایدی خطر بونده شرف
معناسنه در یعنی امیرك فتنده انك رجحانی وشرفی اولمدیغندن اوتری خسته لکندن
اصلا انك خبری اولمدی آخور ایچره برصاحب احسان واهل شهود نامزاج وعیان
طقوزکون باتمش ایدی هیچ کسه انك حالندن آکاه دکل ایدی پس زیرا وزبون
آخور ایچره بی کس وتنها قالدی ﴿ مثنوی ﴾ آنکه کس بود وشهنشاه کسان *
عقل صد چون فلزمش هرجارسان * وحیش امدرحم حق صحبوارشد * که

فلان مشتاق تو بیمار شد * مصطفی بهر هلال باشرف * رفت از بهر عیادت
آن طرف * در پی خورشید وحی آن مه دوان * وآن صحابه در پیش چون
اختران) اول کسه که فی الحقیقه کس ودخی جمیع کملرك شهنشاهی ایدی اول
حضرتك یوزقلرم دریاسی کبی اولان عقلی هر یره ایرشیجی ایدی اول حضرته
وحی الهی کلدی رحم حق اکا غمخوار اولدی بویله دیو کدای بکا حبیب وخسته دل
اولنلره طبیب سنك فلان مشتاقك بیمار اولدی وخسته وشکسته لکدن خلال کبی
ضعیف ونزار اولدی پس مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری باشرف اولان
هلالدن اوتری اول طرفه عیادتدن اوتری کتدی وانك خاطرینی صورمقدن
اوتری اول امیرك خانه سنه طوغری عزیمت ایتدی اول ماه معنوی وحی الهینك
خورشیدی ایزنده دوان اولدی یعنی آفتاب وحی حقه تابع اولوب واندن نوراستفاده
قیلوب انك اردنجه سیرقیلدی واول صحابه دخی اول ماه معنوینك اردنجه کواکب
سیاره کبی روان اولدیلر وانك اردنجه سیروحرکت قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾
ماه می کوید که اصحابی نجوم * للسری قدوه وللطاغی رجوم) ماه معنوی
سویلر بنم اصحابم نجومدر سری ایچون مقتدا وطاغی ایچون رجومدر سری
سینك ضمی ورانك فتحیله کیجه سیرایدیجی یه دیرلر قدوه کسر قافله وضم قافله
دخی مقتدا معناسنه در یعنی تحت رسالتك شاهی وفلك نبوتك ماهی اولان رسول
اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلری بیورلر (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم
اهتدیتم) یعنی بنم یارانم نجملر کبیدر ای بنم امتم بونلرك هر قنغی سنه سز اقتدا
ایلسکز مهتدی اولورسز ومطلوبه یول بولورسز حق تعالی حضرتلری بونلرك
مصابیح وجودلر یله فلك شریعتی مزین قیلمشدر و بونلرك وجودمنیری بو عالم
ظلمتده وغفلتده سیر قیلنلرك وسالك راه حق اولنلرایچون مقتدا وطاغی وباغی
اولنلرایچون رجوم اولمشدرانلرکه شیطان سیرتلرو ابلیس طبیعتلردر بونلرك انوار قلبیه سی
شهاب ثاقب کبی انلری فلك دینه وسماء یقینه قریب اولمغدن واندن استراقه قیلمغدن منع
وطرد ایدرلر حتی بونلره تابع اولیان واقتدا قیلیان ملاعین دنیاده مهتدی اولوب
ومطلوبه یول بولیوب اولدکدنصکره جهنمك اسفلنه کیدرلر ﴿ مثنوی ﴾ میررا
کفتند کان سلطان رسید * اوزشادی بی دل وجان برجهید * برکمان آن زشادی
زد دودست * کان شهنشاه بهرآن میرآمدست) میره دیدیلرکه اول سلطان
کائنات واشرف موجودات ایرشدی یعنی هلالك خواجه سی اولان امیره مبشرلر
بوکونه مژده ویردیلرکه اول سلطان کائنات واشرف موجودات علیه اکمل
التحیات حضرتلری بوجانبه ایرشدی اول امیرفی الحال شادیلکندن بی دل وجان
برندن صیچرادی اول ظن اوزره شادیلکدن ایکی الین بری بریله اوردی که اول

شهنشاه اولان میردن اوزی کلمشدر و بویله قیاس ایلدیکه اول ماه فلك رسالت
کندینك زیارتندن اوتری سیر وحرکت قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون فرود آمد
زغرفه آن امیر * جان همی افشاند بامژده بشیر * پس زمین بوس وسلام آوردباو *
کردرخ را ازطرب چون ورداو * گفت بسم الله مشرف کن وطن * تاکه فردوسی
شود این انجمن * نافزاید قصر من برآسمان * کهبدیدم قطب دوران زمان)
چونکم اول امیر بشیردن بو بشارتی اشتدی غرفه دن اشاغه کلدی وقصر عالیسندن
نزول قیلدی بشیرك اجرت قدمی ایچون جان صاچدی یعنی مژده ویرن کسه لره
سیم وزر ویرمك عادت ایکن سیم وزر یرینه اول امیر بشیرك اجرت قدمندن اوتری
جانی نثار ایلدی اندنصکره رسول علیه السلام حضرتلرینه زمین اوپمك وسلام
ایتمك کتوردی یعنی حین افاده زیاده رعایت وخدمت ایتکدن اوتری زمینی اوپدی
وحضرت رسول علیه الصلوة والسلامه یارسول الله دیوسلام ویردی و یوزی
طربدن کل کبی تازه وخندان قیلدی دیدیکه بسم الله وطنی مشرف ایله تاکم سنك
قدوم شریفکله بوانجمن برفردوس اعلا اوله و بوخانه وجود لطیفك رونقندن
جنت اعلا کبی رونق وشرف بوله حتی بنم قصرمك قدری آسمان اوزره زیاده اوله
ومعناده فلك کیوانه برابر کله که بن قطب دوران زمانی کوردم ومرکز دائرهٔ
جهانه نظرایر کوردم سنك قدم قودیغك خانه آسمان اوزره تفاخر ایلسه لایق
وسزنك برآن مشرف قیلدیغك مسکن زمین وزماندن اشرف واعلایم دیسه
صادقدر ﴿ مثنوی ﴾ گفتش از بهر عتاب آن محترم * من برای دیدن
تونامدم * گفت روحم آن توخود روح چیست * هین بفرما کین بچشم بهر
کیست * تاشوم من خاکپای آن کسی * که بباغ لطف تستش مغرسی) اول
امیره عتاب ایلمکدن اوتری اول رسول محترم صلی الله علیه وسلم دیدی ای امیر
بن سنی کورمکدن اوتری کلدم وسنی زیارت ایتمك ایچون بوخانه یه دخول قیلدم
پس امیر اول سلطان اعظمه دیدی که یارسول الله بنم روحم سنکچون یعنی سکافدا
اولسون خودروحندر تیز بیورکه بونکلف کیمدن اوتریدر بچشم تکلف معناسنه در
یعنی بوکلفت وزحمتی کیمدن اوتری ارتکاب قیلدیکزو بوسمتلره کیمك ایچون قدم
شریفکزی رنجیده بیوردیکز تاکم بن اول کسه نك خاکپایی اولم که انك سنك لطفك
باغنده برمغره سی وار در مغرس دیکمه دیکه جك یره دیرلر کاه اولور که غراس
معناسنه دخی استعمال ایدرلر بوندن ایکی معنی یله جائز اولور یعنی اول امیر حضرت
رسول علیه السلامه دیدیکه بوتکلفی کیمدن اوتری ایلدیکز بو بنده کزه خبر
ویرك تاکم بن اول کسه نك اباغنك ترابی اولم که سنك لطفك باغنده انك بردیکمه سی
اوله ویابردیکمه جك یری اوله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون چنین گفت اوو نخوترا

برانند * مصطفی ترك عتاب او بخواند * پس بكفتش كان هلال عرش كو *
همچو مهتاب از تواضع فرش كو * آن شهی در بندكی پنهان شده * بهر
جاسوسی بدنیا آمده) چونكم اول امیر بونجلین دیدی كیرو نخوتی كندیسندن
سوردی وتواضع ومسكنله عرض عبودیت ایدوب سوزی شكسته لرکبی سویلدی
پس مصطفی علیه السلام حضرتلری اكا عتاب ایلمك تركنی اوقودی وتعریض
وتوبیخ ایلك لكی قودی پس ملایمتله اكا دیدیكه اول عرشك هلالی قنی كمال
تواضعدن مهتاب كبی فرش اولمش قنی اول برشاهدر كه بنده لكده پنهان اولمشدر
دنیایه جاسوسلكدن اوتری كلمشدر پس اهل دنیا انك ظاهرنه باقوب وآنی برحقیر
بنده وغلام صانوب شاه معنوی وشهنشاه اخروی اولدیغندن غافل وجاهل
قالمشدر ﴿ مثنوی ﴾ تومكو كان بنده وآخر بجی ماست * این بدآنكه كنج
درویرانهاست * ای عجب چونست ازسقم آن هلال * كه هزاران بدر هستش
پایمال * كفت ازرنجش مرا آكاه نیست * لیك روزی چند در درگاه نیست *
صحبت او باستور واسترست * سایسست ومنزلش این آخرست) ای امیر سن
دیمه كه اول هلال بزم بنده مز وآخور جیزدر یعنی اولی هلال بزم قولیمز وسایسمزدر
دیمه بونی بلكه كنج ویرانه لرده در اول دخی معناده بر كنج الهی وخزینهٔ
اسرار ربانی ونامتناهیدر ولیكن بویله خرابلقده كیزلنمش و بنده لك ایچره پنهان
ومستور اولمشدر ای عجب سقمدن وخسته لكدن اول هلال نیچه درکه هزاران
بدر انك پایمالیدر یعنی نیچه بدر منیر كبی عالی قدر وصاحب صدر اولان كسه لر انك
ایاغنك ترابی اولمغه لایقدر واول هلال بویله برعالی قدر وفا یقدر امیر حضرت
رسول علیه السلامه دیدی یارسول الله انك رنجیدن بكا آكاهاق یوقدر و بن انك
خسته ورنجور اولدیغندن خبردار دكلم ولیكن بوقدر وارکه برقاج كوندر درگاهده
دكلدر كه بوقپولرده كور نمز زیرا انك صحبتی بینتلرله واسترلرله درسایسدر انك منزلی
آخوردر یعنی انك رنجور اولمسندن انكچون آكاه دكلم اوسائر بنده لر كبی بمثله
مصاحب دكلدر بلكه انك مصاحبتی اكثراسب واسترله دراول سایسدر وانك منزلی
ومسكنی بوآخوردر دیدی

﴿ درآمدن مصطفی علیه الصلوة والسلام از بهر عیادت هلال ﴾

﴿ درستور كاه آن امیر ونواختن مصطفی صلی الله علیه وسلم هلال را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رفت پیغمبر برغبت بهراو * اندرآخرآمد اندرجست وجو *
بودآخر مظلم وزشت وپلید * وین همه برخاست چون الفت رسید * بوی
پیغمبر ببرد آن شیرنر * همچنان كه بوی یوسف راپدر) حضرت مصطفی

صلی الله علیه وسلم اول امیرك ستورکا عنه هلال رضی الله عنه حضرتلرینی عیادت
قیلمقدن وآنی اوخشمقدن اوتری ایچرو کیردی ورغبتله اول هلالدن اوتری کندی
آخور ایچره جست وجوایلدی وهلالی طلب قیلدی آخور قرانلق وزشت وپلیدایدی
اندن استکراه اولنورونفرت قیلنوردی ولیکن بو دکلوزشتلیکلرو پلیدلیکلروتار یکلیکلر
قالقدی وزائل اولدی چونکم الفت ارشدی تنه کم برکمسنه نك برجای خبیثده بردوستی
اولسه اول دوستنی کورمکدن اوتری اول جای خبیثه کلسه اول دوستنه الفت
وانسیت زیاده اولدیغندن اول یردن خباثت وکراهت مرتفع اولور وزائل اولان
کسه اول یره اول دوستندن اوتری الفت قیلور اول شیوه پیغمبر علیه السلام
حضرتلرینك رایحهٔ طیبه سنی ایلتدی یعنی اول ارکك ارسلان کبی اولان هلال
رضی الله عنه حضرت پیغمبر صلی الله تعالی علیه وسلم آخور ایچره کیردیکی کبی
مشام جانله آنك بوی لطیفنی استشمام ایتدی انجلین که یوسف علیه السلام
حضرتلرینك رایحه سنی پدری یعقوب علیه السلام ایراقدن استشمام ایتدی
و(انی لاجد ریح یوسف لولان تفندون) دیوحضورنده اولنلره جواب ویردی
کذلك هلال رضی الله عنه حضرتلری دخی حضرت نبی صلی الله علیه وسلمك
بوی شریفنی انك کبی بولدی وایراقدن آنی استشمام قیلدی ﴿ مثنوی ﴾

موجب ایمان نباشد معجزات * بوی جنسیت کند جذب صفات * معجزات از
بهر قهر دشمنست * بوی جنسیت پی دل بردنست * قهر کردد دشمن
اما دوست نی * دوست کی کردد بسته کردنی) معجزات موجب ایمان اولمز جنسیت
رایحه سی جذب صفات ایلر معجزات معجزه نك جمیدر معجزه شول خارق عادتیه
دیرلر که مقدور بشر اولمیه وانی بر بشر اظهار ایلمکه قادر اولمیه واول خارق عادت
خلق اعجز ایله انبیای عظام علیهم السلامدن ظهوره کلان خوارق عاداتك
انواعی کبی که اول خوارق عادات انلرك صادق رسول اولمسنه دلالت وشهادت
ایدرولیکن هرنه قدر معجزه اولسه البته معجزه موجب ایمان اولمز اکر معجزه موجب
ایمان اولیدی نمرود حضرت ابراهیم علیه السلامه ایمان کتوریدی وفرعون
موسی علیه السلامدن بوقدر معجزات کثیره کوردی اکا ایمان کتورمدی وابوجهل
وابولهب حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمدن بوقدر معجزات وخوارق
عادات کوردی وآیات وبینات مشاهده قیلدی مع هذا مؤمن اولمدی وتصدیق
قیلدی بوندن معلوم اولدیکه معجزه موجب ایمان اولمدی موجب ایمان اصل
جنسیتدر که علت ضم اولور والجنس الی الجنس یمیل موجبجه جنس جنسه البته
میل قیلور وجنسیت رایحه سی البته جنس اولان صفلری کندی جانبنه جذب
ایلرنته کم هر بر پیغمبر کندویه ایمان کتورن امتنی ماپینده اولان جنسیت سببیله

کندیلره جذب قیلدیلر ومؤمنلر دخی پیغمبرلرده اولان صفاتی کندیلرك صفاتنه
جنس کوروب مؤمن اولدیلر امامعنی یوزنده انبیایله جنس اولمیان کفره وفجره
انلردن هرنقدر معجزه کوردیلر ایسه ایمانه کلیوب وانلره بلکه معرض اولوب
انکاری زیاده قیلوب کندیلره جنس اولان شیاطینه تابع اولدیلر وشیطان
اولان اهل ضلالته تصدیق قیلدیلر پس معجزات ندن اوتریدردیرایسك معجزات
اعدانك قهرندن اوتریدر وجنسیت رابحه‌سی کوکل ایلتمکدن اوتریدر وقلبی
جذب ایتمکدن اوتریدر یعنی انبیای عظام علیهم السلام شول کمسه‌لرك که قلبی
آلمشلردر وکندیلرینه جذب قیلمشلردر جنسیت رابحه‌سیله آلمشلر واول واسطه
ایله کندیلره جذب قیلمشلردر یوخسه مجرد معجزات واسطه‌سیله جذب قیلمامشلردر
اگرچه معجزات بعض کمسه‌لرك ایمانته واقرارنه سبب اولمشدر لیکن فی الحقیقه
اول معجزات موجب ایمان واقرار اولمشدر بلکه مؤمنك قلبنده اولان بعض
شکوك وشبهاتی دفع قیلمشدر وموجب ایمان وجذب جنان رابحهٔ جنسیت اولمشدر
ومعجزات همان قهردشمن ایچون ظهوره کلمشدر معجزاتدن دشمن قهر اولور
وانلره عجزوانکسار کلور امادوست مقهور اولمز ودوسته معجزه ایلك دخی لازم
کلمزدوست بر بوینی باغلنمش قچن اولور یعنی دوست دشمن کبی بر بوینی باغلنمش
اولمز بلکه دوست دوسته صددل وجانله طوعا مطیع ومنقاد اولور ومشابهت
وموافقت قیلور بوندن معلوم اولدیکه هرشول کمسه‌لر که پیغمبرلره بلا معجزه
ایمان کتوردیلر انلرده اصلا پیغمبرلره عداوت ومخالفت شائبه‌سی یوق ایدی
مثلا ابو بکر الصدیق رضی الله عنه حضرتلری کبی وبلال وهلال رضی الله عنهما
حضرتلری کبی وانلرکه پیغمبره معجزه واسطه سیله ایمان قیلدیلر وتابع اولدیلر
انلرك درونلرنده عارضی عداوت ونفسانی مخالفت وارایدی اول معجزه عارضی
اولان عداوت ونفسانی اولان مخالفتك ازاله‌سنه سبب اولوب ورابحهٔ جنسیت
انلرك روحنی وقلبنی ایمان واسلام جانبنه جذب قیلوب خلت اصلیه وقرابت
روحانیه‌ای واسطه سیله مؤمن اولدیلر وپیغمبر علیه السلامه اطاعت وانقیاد
قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ اندرآمد اوزخواب از بوی او * گفت سر کین دان درون
زین کونه بو * زین بیان پای استوران بدید * دامن پاك رسول بی ندید * پس زکنج
آخرامد غژغژان * روی بر پایش نهادآن پهلوان) اول هلال رضی الله عنه
خوابدن اول پیغمبرك رابحه سندن بیدارلق ایچره کلدی یعنی چونکم حضرت
مصطفی صلی الله علیه وسلم آخور ایچره داخل اولدی اول حضرتك بوی شریفی
هلالك دماغ جانه واصل اولوب هلال حضرتلری مصطفی صلی الله علیه وسلم
حضرتلرینك رابحهٔ طیبه‌سندن خوابدن صحر ایوب بیدارلق ایچره کلدی ومتنبه

ومتیقظ اولوب کندی کندیی یه دیدی درون سرکیندانده بوکونه رایحه دن
عجبدر سیرکیندان ایچره بوکونه لطیف رایحه لدن و بونوع طیب وجانفزا رایحه
کیمدندر دیوب نظر قیلدی استورلرك اياغی اورتاسندن کوردی بیندید اولان
رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك دامن پاکنی یعنی آخر ایچره اولان
حیواناتك اياقلرینك ارالرندن حضرت رسول علیه السلامك دامن پاکنی کوردی
اول حضرت علیه الصلوة والسلام کندی جانبنه کلور پس هلال رضی الله عنه
حضرتلری دخی آخورك بوجاغندن سورتنی سورتنی کلدی یوزنی اول پهلوان
حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلمك پای شریفنه قودی وانك قدم شریفنی
بوس ایدوب یوزلر سوردی ﴿ مثنوی ﴾ پس پیمبر روی برو یش نهاد
* برسر و برچشم ورو یش بوسه داد * کفت یارباچه پنهان کوهری * ای غریب
عرش چونی خوشتری) پس پیغمبر علیه السلام حضرتلری منور یوزنی اول
هلالك یوزینه قودی باشی اوزره وانك کوزی اوزره بوسه و بردی یعنی انك
کوزنی و یوزنی او پدی و یوزنی انك یوزنه قودی دیدیکه عجبا نه پنهان کوهرسن
ای عرشك غریبی نیجه سن خوشترمیسین یارب بوکونه محلارده عجبا معناسنه استعاره
اولنور یعنی حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلم برسبیل تعجب هلال
حضرتلرینك حالن وخاطرین صوروب دیدیکه ای عجب سن نه کبرلو کوهرسن
ای عرشه متعلق اولان غریب حالك نیجه در خوشترمیدر ﴿ مثنوی ﴾ کفت
چون باشد خودان شوریده خواب * که درآید دردهانش آفتاب * چون بود آن
تشنهٔ کو کل چرد * آب برسر بنهدش خوش می برد) هلال رضی الله عنه
حضرتلری رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه بوکونه جواب باصواب
و یروب دیدیکه یارسول الله خود اول خوابی شوریده و پریشان کسه نك حالی
نیجه اولور که انك دهانینه آفتاب کله وخورشید جمال وشمس کمال آنك آغزنه
و یوزنه و کوزنه بوسه قیله بن شوریده خوابك حالی بوکسه کیدرکه سنك کبی آفتاب
معنوی وشمس روحانی بن شوریده خوابك کلوب آغزنه و یوزنه بوسه و بردی
وشول برتشنه نك حالی نیجه اولورکه اول باچق اوتلاریعنی زیاده عطشان
اولدیغندن نمناك اولان باچغی یلاروانکله صوسزلغنی برمقدار دفع ایلرایکن آب
زلال انی باشی اوزره قور وخوش ایلتور واول تشنه آب زلالك اوزرنده مطلوبی
اولان بحر شیرین طرفنه آقوب کیدرایکن اول آب زلالدن استدیکی قدرمرادی
اوزره نوش ایدر بنم حالم دخی بوتشنه نك حالنه بکزرکه بوندن مقدم بن تشنه کل
نمناك یلایان کسه یه بکزردم بحمد الله سن آب حیات معنوی کلوب بن تشنه یی ریان
ایلدك ومطلوبم اولان بحر حقیقی جانبنه واصل ایدوب مستغرق آب حیات قیلدك

وبحر حیات اوزره بنی سـر ایتکه قادر ایلدك دیدی

﴿ در بیان انکه مصطفی صلی الله علیه وسلم شـنید که عیسی علیه السلام بروی آب رفت فرمود که لوازدادیقینـالمشی علی الهواء ﴾

بوسرخ شریف انك بیانیدرکه مصطفی صلی الله علیه وسلم حضرتلری اشتدیکه عیسی علیه السـلام حضرتلری آب اوزره کتدی و بحر اوزره اسـتدیکی کبی سیرایتدی بیوردیکه اکر اول عیسی علیه السلامك یقینی زیاده اولیدی وحضرت حقه کمال یقین حاصل قیلیدی هوااوزره یورو بیدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو عیسی برسرش کیردفرات * کایمنی ازغرقه درآب حیات * کو یداحد کر یقینش افزون بدی * خودهوابش مرکب ومأمون بدی * همچومن که برهوا راکب شدم * درشب معراج مستصحب شدم) پس هلال رضی الله عنه حضرتلرینك لسانندن بوابیات شریفه یی ترجمان اولمق اوزره ادا بیوررلر حضرت هلال رضی الله عنه دیدیکه شول کسه نك حالی نیجه اولور که عیسی علیه السلام حضرتلری کبی فرات آنی باشی اوزره طوته بویله دیو که سن آب حیاتده غرقه وهلاك اولمقدن ایمن سن عیسی علیه السلام حضرتلری فرات اوزره یوریوب غرق اولمقدن ایمن اولدیغی کبی آب حیات دخی اکادیه که سندخی غرق وهلاك اولمقدن ایمن سن وهلاك وزوالدن بریسن حضرت احمد صلی الله علیه وسلم دیر اکر اول عیسی علیه السلامك یقینی زیاده اولیدی خودهوا اکامرکب اولوردی واول آفتلردن مأمون ومصون اولوردی بنم کبی که بن هوایه راکب اولـدم معراج کیجه سی هوایه مستصحب اولدم یعنی براقه راکب اولوب هوا اوزره سیرقیلدم ومعراج کیجه سنده حق ایله مصاحب اولدم وعشق یارایله مقارنت قیلدم ﴿ مثنوی ﴾ کفت چون باشـدسکی کوری پلید * جست او ازخواب خودر اشبردید * نی چنان شیریکه کس تیرش زند * بل ز بیش تیرو پیکان بشکند) وهلال رضی الله عنه حضرتلری یه کندینك حالنی تمثیل ایدوب دیدی ای حبیب خدا بر پلید کور کلب نیجه اولورکه اول خوابدن صحرادی کندیسنی شیر کوردی انجلین شیردکل که کسه اکاتیر اوره بلکه انك قورقوسندن تیر و پیکان صنز ومنکسر اولور بن هم صحرایوب کندمی برشیردلیر کوردم انجلین شیردلیر که تیرو پیکان انك خوفندن صنز ﴿ مثنوی ﴾ کور براشکم رونده همچومار * چشمها بکشاد درباغ وبهار * چون بودآن چونکه ازچونی رهید * در حیاتستان بی چونی رسید) مار کبی قارنی اوزره کیدیجی کور کوزلرنی باغ و بهاره آچدی اول کورك حالی نیجه اولدی ایسه بنم دخی حالم بویله اولدی و باطنم کوزلری آچیلوب معنوی اولان باغ و بهاری مشاهده قیلدی نیجه اولوراول کسه چونکه چونلقدن قورتلدی اورته ده اولان چون اشیاع واوایله اوقنیوب چونکه

معناسنه اولديغى اوزره تعبير كلام بويله اولور اما اشباع واوايله اوقنوب مضاف
تقدير اولنسه بونده دخى اولى اولور و بووجه اوزره معنى بويله ديمك اولور كه
نيجه اولور اول اهل چونكه چونلقدن قورتلدى بى چونه منسوب اولان حياتستانه
ايرشدى يعنى شول حالت اهلى وكيفيت وكميت صاحبنك حالى وشانى نيجه
اولور كه كيفيت وكميت مرتبه سندن قورتله وبى چون وبى چكونه اولان حياتستانه
ايرشه كه انك عقل وفكر وادراكى ممكن اولميه وعقل وفكر اول حياتستانك نيجه
ايديكنى ونه كونه اولديغنى بيليه ﴿ مثنوى ﴾ كشت چونى بخش اندر لامكان *
كرد خوانش جمله چونها چون سكان * اوز بيچونى دهدشان استخوان *
درجنابت تن زن اين سوره مخوان * تازچونى غسل ناري تو تمام * تو برين مصحف
منه كف اى غلام) اول كمسه نك حالى نيجه اولور كه لامكان عالمنده چونى بخش
اوله انك خوانتك اطرافنده جمله چونلر يعنى نه قدر حالت وكيفيات اهلى وار ايسه
سكلر كبى اوله اول بر كمسه بى چونلق نعمتندن وسفره سندن آنلره استخوان و يره اى اهل
چون جنابتده ابسم اول سن بوسوره بى اوقومه تاكم سن چونلق جنابتدن تمام
غسل كتورميه سن سن اى غلام بو مصحف اوزره ال قومه بو بيتلر دخى
حضرت هلال رضى الله عنه لسانندن ترجمانيت طريقيله دينلمش وچون
وچكونه دخى معنوى اولان جنابتلردن بر كونه جنابت اولديغنه اشارت
قيلنمشدر اصل جنابت وطهارت درت قسمدر و بودرت قسم اولان
جنابتك دردنجى مرتبه سى جنابت سردر وجنابت سرهنوز دخى باخود
اولق وچون وچكونه لوثنده قالمقدر وطهارتسز بالكليه باخود اولمقدن
طاهر اولمقدر وكندو بى فانى قيلق وچون وچكونه لوثندن نجات بولمقدر (بيت)
توخودرا تابكلى درنبازى * جنب دانم ترا ونانمازى * دين قائل بو معنايه اشارت
قيلمشدر چونكم بو مقدمه معلومك اولدى پس بو ابيات ثلاثه نك محصولى
بويله ديمك كلديكه اى زبده اكوان واى خلاصهٔ كون ومكان بنم حال وشانم شول
انسان كاملك حال وشانى كبى اولديكه اول چون وچراقيدندن خلاص اولوب
وكيفيت وكميت حبسندن نجات بولوب عالم لامكانده قرار قيلوب چونلق بخش
ايليجى وكيفيت وحالتلرى ويريجى اولدى انك بيچون اولان سفره وخوانتك
اطرافنده جميع چونلر اهلى وجمله كيفيتلرك وحالتلرك اصحابى سكلر كبى اميد وار
اولمشلر واول طرفدن غدالرنى آلمغه ترقب وترصد قيلمشلردر اول انسان كامل
وقطب فاضل ايسه بى چونلق سفره سندن اهل چون اولنلره وحالت وكيفيت
حسبنده محبوس ومسجون قالنلره استخوان ويرر وهر برينك طبعنه مناسب
واستعداد نه موافق اولان غدالرى آنافا آنالره باذن الله ايركورر ايشته بنم حالم

وشانم بواولدی وروح روانم سن اکمل انسانك حسن نظر یله بوقطبیت وغوثیت
مرتبه سنی بولدی دیدی پس جنابت سره مبتلا اولنلره وطهارت حقیقیدن بی بهره
قالنلره هلال لسانندن بوکونه خطاب ایدوب بیوررلر که ای چون وچرا لوشنده قلان
وای جنب معنوی اولان معنی یوزنده من حیث الباطن جنابت مرتبه سنده ایکن
بو بیچونلق کلامنه متعلق اولان سوره یی اوقومه و بوکلمات طیبه یی لسانکه
کتورمه بلکه آداب بودر که بو بیچونلق عالمنه منسوب اولان سوره یی وکلامی
چون وچرا جنبلکنده ایکن لسانه کتورمیه سن زیرا جنبله قرآن اوقومق جائز
اولمدیغی کبی سر قرآنه متعلق اولان کلامی دخی هنوز سرك جنب ایکن لسانه
کتورمك روا وسزادکلدر تاکم سن چون وچرا لوشندن سرکی تمام تطهیر
قیلیه سن ولم وکیف جنابتندن بالکلیه قورتلیه سن سن ای غلام دست لسانکی وکف
زبانکی بو اسرار الهی مصحفنك اوزرینه قومه و بیچونلق مصحفنی قاری اولوب
اوقومه که (لایمسه الاالمطهرون) آیت کریمه سنك معنای باطنی سی اوزره بو اسرار
الهی مصحفنی من حیث الباطن جنب اولنلر اوقومق ودست لسانك انك اوزرینه
قومق جائزورواد کلدر نته کم ظاهرده اولان مصحف شریفی ظاهری جنب اولان
کسنه مس ایتمك واندن تلاوت قیلق هم جائزدکلدر بلکه (وان کنتم جنبا فاطهروا)
نص شریفنك موجبنجه جنب اولان جنابتدن اول غسل ایدوب کندیلری پاك
وطاهر قیلق واجب واند نصکره مصحف شریفه الی قوسه واندن برقاچ آیت
کریمه اوقوسه جائزومناسبدر والافلا پس مادامکه سر جنابت معنویدن هم طاهر اولمیه
اسرار حقه منسوب اولان کلامی اوقومق وانك مصحفنه دست زبانی قومق پاك
وطاهر اولنلر وسرنی اغیار وسوادن تغسیل وتطهیر قیلنلر مذهبنده جائز ولایق
دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کر پلیدم ورنظیفم ای شهان * این نخوانم پس چه خوانم
درجهان * تومرا کوبی که از بهر ثواب * غسل ناکرده مرودر خوض آب *
از برون خوض غیر خاك نیست * هر که اودر حوض ناید پاك نیست) اکر بن
پلیدم واکر نظیفم ای شاهلر بونی او قویم پس جهانده نه اوقویم مثلاسن بکا
دیرسنکه ثوابدن اوتری غسل ایلمش ایکن حوض آبه کتمه حوضك طشره سنده
خود خاکدن غیری یوقدر هرشول کسه که حوضه کلیه پاك دکلدر حوضدن
مراد بونده انبیا علیهم السلام واولیای عظامدر وانسان کامل اولنلرك باطنیدر که
آب حیات الهی وماء اسرار ربانی ایله طلودر بو بیتلر حضرت مولانا قدس الله
سره العزیز لسانندن اولوروهلال رضی الله عنه لسانندن اوله چون وچرا لوثیله
ملوث اولنلره اسرار حقه متعلق اولان کفتاری تالی اولمغه و بیچونلغه متعلق
اولان سرو کلامی نطقه کتورممکه تعلیم بیوردقلرندنصکره بنه کندیلری بنی مخاطب

منزله سنه تنزیل ایدوب اکر پاك واکر پلید هرنه ایسه علی کلا التقدیرین اول
معنوی اولان آب حیاته تقرب قیلغی وانکله روح وقلبی مطهر اولغی اولی والیق
کوررلر و بواسلوب حکیم قاعده سی اوزره طالبلره وسالکلره بوندن بو کونه بهره
ایر کوررلر ودیرلر که ای آخرت شاهلری وحقیقت ماهلری اکر بن پلید وناپاکم واکر
نظیف و پاکم هرنه ایسه بواسراره متعلق کفتاری اوقومیوب پس جهانده نه اوقویمکه
حتی اول بنم سرمی و بنی جنابت معنویدن پاك وطاهر قیله علم لدنی واسرار الهی
شول آب پاك کبیدر که لابد آنی اوقویانلری وکندیلری انك حوضنه قویانلری پاك
وطاهر قیلیجی والواث قلبیه وروحیه دن مطهر اولیجیدر سن ایسك فی المثل بکا
دیرسن که ثوابدن اوتری الوث باطنیه دن ونجاسات قلبیه دن غسل ایلدین آب
حیات حوضی اولان انسان کاملك باطننه کتمه وکندیکی الرك باطننده ساکن
اولان آب علم ایله طاهر ایتمه اولا انلرك حوض درونلك برونده خاکدن غیری
وخاکدن ترکیب اولنان اجسامدن غیری نسنه بوقدر آب معنوی وماء روحانی خود
انلرك حوض درونده در پس هرشول کسه که حوض باطنه کلیه وقلبی ورو حنی
انده ساکن اولان آب حیات معنویدن پاك وطاهر قیلیه فی الحقیقه اول کسه پاك
دکلدر بلکه اول کسه معنیده جنبدر وانك سر وقلبی واخلاقی هنوز دخی پاك
وطاهر اولمامشدر ﴿ مثنوی ﴾ کر نباشد آب هارا این کرم * کو پذیرد
مر خبث رادم بدم * وای بر مشتاق و برامید او * حسرتا بر حسرت جاوید او *
آب دارد صد کرم صد احتشام * که پلیدانرا پذیرد والسلام) اکر آبلرك بو کرمی
اولمیدی که اول آبلر خبثی دمبدم قبول ایلر وای مشتاق اوزره ودخی وای انك امیدی
اوزره واول مشتاقك جاوید اولان حسرتی اوزره حسرت اولیدی آب نفسنده
صد کرم وصد احتشام طوتر که پلیدلری قبول ایلر والسلام آبلردن مراد بونده
حیاض بواطن انبیا علیهم السلام واولیای عظامدده اولان الطاف الهی وانوار
ربانیدر که مطهر قلوب آدمی ومزکی نفوس انسانیدر وانلرك درونده اولان
الطاف الهی وانوار ربانی آبلر بنك شانی اولور که نفوس انسانیده اولان خباثتلری
ونجاستلری کمال کرمتدن قبول ایلیوب انلری پاك وطاهر ایلر اکر الطاف الهیه
وانوار ربانیه نك بوفضل وکرمی اولمیدی انك مشتاقلری اوزره واول مشتاقلرك
امیدی اوزره وای ایدی واول مشتاقك حسرتی اوزره حسرت اولمق لایق ایدی
اما بحمد الله آب لطف الهی و بحر نور ربانی بوزکرم ونیچه بوز احتشام طوتر که
اول پلیدلری وخبیثلری قبول ایلر وانلری خباثت ونجاستدن پاك وطاهر قیلور
وذنوب وعیوب الوانندن منتی ومزکی ایلر والسلام ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء الحق
حسام الدین که نور * پاسبان تست از شر الطیور * پاسبان تست نور وارتقاش *

ای توخورشید مستراز خفاش) ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین
که نورالهی شراالطیوردن سنك پاسبانکدر شراالطیوردن مراد بونده خفاشدر
واکاشراالطیور تسمیه اولنمسی جمیع حیواناته ووحوش وطیوره نافع اولان ومحبوب
کلان شمسی دشمن اتخاذ ایدوب اندن اجتناب وفرار ایلدیکی اعتبار ایله در
چونکم خفاش نورآفتابی دشمن اتخاذایلدیکی اعتبارایله شراالطیور اولدی شموس
معنوی اولان انبیا علیهم السلامی واولیای عظامی دخی دشمن اتخاذ ایلین آدمیلر
دخی شراالدواب اولدی و(لهم قلوب لایفقهون بها ولهم اعین لایبصرون بها
ولهم آذان لایسمعون بها اولئك کالانعام بل هم اضل) آیت کریمه سنك
موجبنجه بونلرانعامدن اضل وخفاشدن ادنی واسفل کلدی پس حسام الدین
افندی حضرتلری که کزیده اولیادن برمطلع آفتاب الهی ومشرق انوار ربانیدر
شراالطیور مثابه سنده اولان بی بصیرتلرانك نورنی کورمیوب اکاانکار وعداوت
قیلدقلرینه وآنك نور باطنی انك ذاتنی انلرك شر ومکرندن حراست وصیانت
قیلدیغنه بو بیتلرله اشارت ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی اولان
حسام الدین که سنك نور باطنك شراالطیور مثابه سنده اولان بی بصیرتلردن سنك
پاسبان وحارسکدر سنك نورك واول نورك ارتقاسی یعنی کندکچه بلندوعالی اولمسی
وترقی قیلمسی خفاشلرك مثابه سنده اولان کورلرك ضررندن سنك پاسبان
وحافظکدر سن خفاشلردن مستراولان خورشید معنویسن خفاش کبی کوراولان
بی بصیرتلر خورشید معنوی بی کورمکه قادر اوله مزلر ﴿ مثنوی ﴾ چیست
پرده پیش روی آفتاب * جزفزونی شعشعه تیزئ تاب * پردهٔ خورشید هم نور
ربست * بی نصیب ازوی خفاشست وشبست * هردوچون در بعد پرده مانده
اند * یاسیه رو یافسرده مانده اند) آفتابك یوزی اوکنده پرده نه در تابك
تیزلکندن وشعشعه نك فزونلغندن غیری یعنی آفتابك یوزی اوکنده پرده وحجاب
انك همان تابنك حدتی وشعشعه سنك زیاده لکیدر پس خورشید معنوی اولان
ولینك وجهنه دخی پرده وحجاب همان کندینك شعشعهٔ علمنك فزونلغی وتاب
روحنك وفرت وحدتیدر خورشیدك پرده سی هم نور رب العالمیندر اندن بی نصیب
اولان شپره وشبدر هرایکیسی چونکم پرده نك بعدنده قالمشلردر یاسیا هرو ویاخود
فسرده قالمشلردرسیاهرولق شبه وفسرده لك شب پره یه کوره اولور خلق شبده
ساکن اولدیغی اعتبار یله سیاهرولق خفاشه کوره اولسه دخی جائز اولور بعض
نسخه ده بعد ایله پرده مابینده واوعاطفه واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره هر ایکیسی
چونکم بعددده و پرده ده قالمشلردر دیمك اولور ومحصول بیتین شریفین بو یله دیمکی
افاده قیلورکه خورشیدك پرده سی نور رب العالمین اولدیغی کبی خورشید معنوی

اولان ولیلرك هم پرده‌سی ونقابی نور رب العالمینـدر اول خورشید معنو ینك نور وضیاسندن بی بهره و بی نصیب خفاش کبی کور اولان وشب کبی درونی ظلمتـله طولان کمسه‌لردر چونکم بونلرك هرایکیسی پرده‌ده و بعد ده قالمشلرونور الهی وضیای ربانیدن دور ومهجور اولمشلردر یاشب کبی سیاهرو وشپره کبی کرمیت آفتابدن محروم اولوب افسرده قالمشلردر هر بری بی نصیب شپره کبیدر وهردرونی جهالت غفلت وکفر ومعصیتله طولان شب تاریك کبیدر که بوایکیسی خور شید معنوی اولان ولیلردن وصفیلردن بی بهره اولمشلر ومحروم قالمشلردر ﴿ مثنوی ﴾

چون نبشتی بعض ازقصهٔ هلال * داستان بدر آراندر مقال * آن هـلال و بدر دارند اتحاد * ازدوی دورند ازنقص وفسـاد * آن هلال ازنقص در باطن بریست * آن بظـاهر نقص تدریج آوریست) ای حقـك ضیـاسی اولان حسام الدین چونکم هلالك قصه سندن بعضسنی بازدك مقالهٔ بدرك داستانی کتور بونده هلالدن مراد آسمان طریقتده نوظهور اولان مریداولور کتدکچه نورانیتی زیاده اولوب ترقیـده اوله حتی صکره بدر کامل اولق مرتبه‌سـنی بوله و بدردن مراد وارث نبوی وقائم مقام مصطفوی اولان ولی کامل ومرشد فاضلـدر نته کم عصر نبیده قصه سی مذکور اولان هـلال مرید قابل وحضرت نبی صلی الله علیه وسلم بدر کامل ایدی بعدعصرالنبی هم هرمرید هلال کبی وهرمرشد فاضل بدر کامل کبی اولور وهـلال و بدر معنی یوزندن اتحـاد طوترلر ایکیلکدن بونلر دورلردر ونقصدن وفساددن هم مهجورلردر مرید ایله مرشـد مابینده ایکیلك یوقدر ونقص وفساددخی اولمز اول هلال رضی الله عنه اگرچه بحسب الظـاهر نقصانده ایسه من حیث الباطن نقصاندن بری وخالیدر اول ظاهرایسه نقص و یاخود ظاهرده اولان نقص تدریج آورلکدر که کتدکچه ترقی قیلقده وکامل اولمقده در چونکم برکسه عاقبة الامر کامل اولمق محقق اولسه باعتبار مایؤل الیه اکا کامل دینمـك صحیح اولور ﴿ مثنوی ﴾ درس کویدشب بشب تدریجرا * درتأنی بردهد تفریجرا * درتأنی کویدای عجول خام * پایه پایه برتوان رفتن ببـام) هـلال شب بشب تدریج ایچون درس دیرتأنیده تفریجـه بویرر بر بونده نفع معناسـنه اولمق فهمه اقربدر تدریج درجه درجه ترقی ایتمکه دیرلر وتفریج غم وغصه یی ازاله ایتمکه دیرلر هلال یکی طوغان ماهه دیرلر ویکی طوغان ماه طریق الهیده هنوزسالك اولان کمسه‌لره شب بشب تدریجله ترقی ایلمکه درس سویلر لسان حالله تعلیم ایلر زیرا هلال تأنی ایلمکلکـده تفریجه نفع و یرر یعنی تأنی ایله بدر کامل اولوب نقصاندن قورتلوب فرج بولورم سندخی نقصان غمندن خلاص اولمق استرایسك تأنیده خلاص اولور سن وتدریجله کمال بولورسن دیر هلال شب

بشب تأنی ایله زیاده اولمق وترقی قیلق حالنده دیر ای مبالغه ایله عجله قیلمجی اولان
خام کمسه طمام اوزره کتمکه پایه پایه قادر اولورسن یعنی بام مراده وسقف کماله
ایرمکه قدمه قدمه ودرجه درجه کتمکله وصول بولورسن والامجرد سرعت وعجله
ایتمه نك بو یولده فائده سی اولمز وعجول اولان مجرد عجله ایله ترقی قیلمز ومراده
ایرمز ﴿ مثنوی ﴾ دیك راتدریج واوستادانه جوش * کارنایدقلیهٔ دیوانه
جوش) ای آش پز اولان دیکی تدریجله استادانه قینمسات دیوانه جوش اولمنك
قلیه سی کاره کلمز وعمله یرامز مصرع اولده اولان جوش امر در بجوش تقدیرنده در
تدریج دخی بتدریج تقدیرنده در تدریجله استادانه قینماتمق آهسته آهسته
قینامقدن عبارت اولور ودیوانه جوش بونك ضدیدر که عجله ایله فوری قینادوب
دیوانه لرکبی آنی طاشمقدن وانك قینماتمسنی بیلمکدن کنایت اولور قلیه مشهور
طعامك اسمیدر بونده مطلق طعام اولمق منا سبدر و بو بیتده دخی تأنی مستحب
اولدیغنه اشارت بیورمشلردر وکأنه دیمشلردر که دیکی تدریجله استادانه قینماتمق
نیجه لازم ایسه و بلاتأنی عجله ایله دیوانه وار قینسایان قلیه نیجه کاره کلمز ومقبول
اولمزایسه سندخی ای ناپخته اولان وجودکی پخته قیلمق وخام اولان نفسکی پشوروب
کماله ایرکورمك استین وجودك چولمکنی آتش عشق اوزره قویوب تدریجله استادلر
کبی قینمات تاکم آنی پخته قیله سن ولذت وحلاوتده کمال مرتبه سن بوله سن شول
دیوانه قینایان وسفیهانه اویناین عجوللر کبی اولمه که انلر علی الفوری طریقه
کلورلر وفوری یانوب یاقیلورلر آززمانده آتشلری سوینوب وجودلری ناپخته وخام
قالور وانلرك قلیهٔ نفسی کاره یارامیوب بی چاشنی وبی لذت اولور ﴿ مثنوی ﴾
حق نه قادر بود برخلق فلك * دریکی لحظه بکن بی هیچ شك * پس چرا شش
روزآنرا در کشید * کل یوم الف عام ای مستفید) حق تعالی حضرتلری
فلکی خلق ایلمك اوزره برلحظه ده کن امر یله هیچ شکسز قادر دکلیدی بومقرردر که
اول افلاکه کن دیسه ایدی هیچ شکسز برلحظه ده بوافلاك تسعه متکون اولوردی
وفی الحال عدمدن وجوده کلوردی نته کم (انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن
فیکون) آیت کریمه سی بومعنایه شاهد اولدی پس نیچون آنی التی کونده چکدی
هر برکونی بیك بیل ایدی ای مستفید یعنی حق تعالی حضرتلری برلحظه ده کن
دیمکله عالم عدمدن عالم وجوده کتورمکه قادرایکن پس نیچون بوارض وسمایی
التی کونده وهر برکون بیك بیل قدرایدی عالم عدمده عالم وجوده کتوردی انکیچون که
تدریج وتأنی اول حکیم وعلیمك شعاریدر ﴿ مثنوی ﴾ خلقت طفل ازچه
اندر نه مهست * زآنکه تدریج ازشعاران شهست) طفلك رحم مادرده
خلقتی نه سیدن طقوزآیده در زیراتدریج وتأنی اول پادشاه اعظمك شعاروعادتندر

برطفلك مادهٔ جسمانیه سی اولان نطفه صلب پدردن رحم مادره دوشسه اول نطفه تدریجله قرق کونه دك علقه واول علقه دخی قرق کونه دك مضغه واول مضغه دخی قرق کونه دك تدریجله عظام مرتبه سنه کاوب لحم کسوه سنی کیراندن صکره اکا روح نفخ اولنوب حرکت ایلکه باشلر طقوزآی تمام اولدقده کالن بولوب رحم مادردن تولدایلر بورایه مناسب اولان تحقیقدن برمقدار جلد اولدك آخرنه قریب سؤال کردن آن مرد کافر سرخنده * هفت اخترهرجنین رامدتی * بیتنك شرحنده مرور ایلدی انده طالب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ خلقت آدم چراچل صبح بود * اندرآن کل اندك اندك می فزود) آدم علیه السلام حضرتلرینك خلقتی نیچون قرق صباح اولدی اول کلده حق تعالی آزآز زیاده ایلدی یعنی (خمرت طینة آدم بیدی ار بعین صباحا) حدیث قدسینك فحواسنجه الله تبارك وتعالی حضرتلری آدم علیه السلام حضرتلرینك باالجمله قرق صباحده ایکی الریله که مراداندن صفتین مقابلتیندر دیمشلر تخمیر قیلدی وآزآز هرکون انك باالجمله زیاده ایلدی بعدار بعین اول کل تمام جسد مسوی شکلنه کلدکده اکانفخ روح ایلدی بوجمله دن معلوم اولدیکه تدریج وتأنی شعار الهی وعادت ربانیدر وبنده لرینه دخی تأنی ایلمکه تعلیمدر پس عاقله لازم اولان تدریج وتأنی یی کندیسنه عادت قیله واوصاف حمقله متصف اوله وشیطان صفتی اولان عجله دن پرهیز ایلیه و برمرتبه یه مستحق ومستعد اولمدین انك وصولنه سرعت قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ نی چوتوای خام کاکنون تاختی * طفلی وخودرا توشیخی ساختی * بردویدی چون کدو فوق همه * کوتراپای جهاد وملحمه) ای خام سنك کبی دکل که شمدی چاپدك طفل سن وکندیکی سن شیخ دوزدك کدو کبی دوکلینك فوقی اوزره یلدك قنی سکا پای جنك ومجاهده یعنی حق تبارك وتعالی حضرتلری تأنی وتدریجی کندیسنه شعار ایدوب آدم علیه السلام حضرتلرنی قرق کونده کماله ایر کوردی وانسان مرتبه سنه کتوروب خلیفه قیلدی ای خام وعجول سنك کبی دکل که طریقنده شمدی چاپدك ومعناده طفل نابالغ ایکن کندیکی پیرکامل ومرد بالغ شکلنده دوزدك واطفال سیرت اولان دنیاکودکلرینه کندیکی برشیخ عاقل کوسترمدك جمنه واقبالنه مشغول ومنهمك اولدك وقبق کبی علی الفور بتدك وجمله نك فوقی اوزره یلوب تصدر ایتدك قنی سکا نفسله مجاهده قیلق وشیطانله محاربه قیلق زیرا مردان الهی بوجمله به سبقت ایتامشدر و بوجمله نك فوقنه کتمشلردر الا پای مجاهده وقدم ریاضت ومکابده ایله چونکم سنده پای مجاهده وقدم مکابده اولمیه مجرد غرور نفسانی وسرور جسمانی ایله تفوق وترقی قیلق نتیجه ویرمز وقبق کبی تیز بیوین کسه نك خاتمه سی سعادته ایرمز ﴿ مثنوی ﴾ تکیه کردی برد رختان

وجدار * رشدی ای اقرعك هم قرع وار * اول ارشد مركبت سروسهی *
ليك آخر خشك و بی مغزوتهی * رنك سبزت زرد شد ای قرع زود * زآنكه
ازكلكونه بود اصلی نبود) درختلر اوزره وجدار اوزره تكيه ايلدك ای كلجكز قبق
كبی هم يوقارو كتدك اول اكرسنك مركبك سروسهی اولدی ايسه لكن آخر
قوری و بی مغز وخايسن ای قبق سنك سبز اولان رنكلك فوری زرد اولدی زيرا
كلكونه دن ايدی اصل دكل ايدی اقرع كلمه ديرلر اكا متصل اولان كاف تصغير
وتحقير ايچوندر و بونده معناده طفل سيرت اولان وظاهرا منصب مشيخته سرعت
قيلان ومتشيخ اولان كسه لری حضرت مولانا قدس الله سره العزيز قباغه تشبيه
قيلشلردر برقاچ زمان تروتازه كور ينوب وفوری ظهوره كلوب وآززمان ايچنده
ينه زائل وفانی اولوب نتيجه سی منفعتدن خالی اولديغی ملابسه ايله واقرع
عبارتی قرعه كوره خوب واقع اولديغندن ماعدا اقرعك باشی قرعه مشابه
كلديكندن غيری اقرعك ديمكله انك فضوللغنه هم كنايت ايلشلر در پس بوابيات
ثلثه نك محصولی بو يله ديمك اولور كه ای فضول اولان كلجكز اشجار منزله سنده
وجدار مثابه سنده اولان وجادات ونباتات مرتبه سنده قلان مريدلرك ومحبلرك
اوزره اتكا واستناد ايليوب قبق كبی صدر اعلا ومقام بالايه يوقارو كتدك بلكه
من حيث المعنی كندكدن اعلی اولنلرك اوزرينه تفوق وتصدر ايتدك فرض ايدهلم
اكرسنك مركبك اول حالده سروسهی كبی محبوب ومحبوبه اولديسه ونيچه سروقد
كسه لرسنك خدمتكی ارتكاب قيلديسه ولكن آخر دمده سن اول رونق ولطافتدن
محروم اولوب خشك اولورسن وقبق كبی بيمغز قالورسن ودولت وعزت ورياست
ورفعتدن بالكليه تهی وخالی اولورسن ای قبق كبی علی الفور تصدر وترقی قيلان
ودرونی علم وعملدن خالی اولان اول سنك ظاهرده اولان رنك وسبزك ورونق
ولطافتك علی الفور كيدوب زرد اولورسن عاقبت شرمنده وخجل قالورسن زيراكه
اول رونق ولطافت صوری كلكونه قبيلندن ايدی ذاتی واصلی دكل ايدی شول
زينت ولطافت كه ذاتی واصلی اوليه اول چوق كچمبوب زائل اولور وزيور
تزو يرايله كنديسنی دوزوب قوشوب خلقه عرض جمال ايلين زشت و پليدك
عارضی وعاريتی اولان زيب وزيوری عارضدن چوق كچميوب زائل اولدقده
انك ذاتی اولان زشتلكی واصل اولان مكروهلكی ظهوره كلور شول برزشت
اولان قوقش قاری كبی كه يوزنه كلكونه لر سوروب التونلی نقطه لر ايله صورتنی
يازردی لكن انك زشت اولان يوزی كلكونه يی قبول ايتميوب زشتلكی ومكروهلكی
فوری ظهوره كلوردی نته كم بوداستاندن معلومك اولور

﴿ داستان آن عجوزه که روی زشت خویش را چندره ﴾
﴿ وکلکونه ساخت وساخته نمی شد و پذیرائی آمد ﴾

اول عجوزه‌نك داستانیدر که کندی زشت اولان یوزینه چندره وکلکونه دوزدی چندره‌دن مراد ایکله یوزی اصرمق وقصاجله انك تویلرنی یولمقدر وکلکونه که قزللق دیدکلریدر اند نصکره اول قزللغی یوزه دوزمکدر نته کم بو عجوزه کندی یوزنی قصاجله یولدقدنصکره قزللق اورردی امادوزلمش اولمز وقبول ایدیجی کلمزدی ﴿ مثنوی ﴾ بودیك پیری نودساله کلان * برتشنخ روی ورنکش زعفران * چون سرسفره رخ اوتوی‌توی * لیك دروی بودماده عشق‌شوی * ریخت دندانهاش وموچون شیرشد * قدکمان وهرحسش تغیر شد) برطقسان یاشندن زیاده بیوك پیره زن وار ایدی انك روی پرچین ورنك روی زعفران ایدی تشنخ بور شمقلغه درلر یعنی اول طقسان یاشنده اولان بیوك قرینك یوزی بکلم بکلم اولوب بور شمش ورویی زعفران کبی صاری اولمش ایدی سفره‌نك باشی ویوزی کبی انك رخلری قات قات ایدی ولیکن انك وجودنده ارمحبتی قالمش واره وجماعه عاشق اولمش ایدی برمرتبه کهنه قری اولمش ایدی که انك دیشلری دوکلدی وباشنك صاچلری وقیلاری سود کبی بیاض اولدی قدی یای کبی اکلدی وانك حرحسی تغیر وتبدیل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ عشق شوی وشهوت وحرصش تمام * عشق صید و پاره پاره کشته‌دام * مرغ بی‌هنکام وراه بی‌رهی * آتش پردرن دیك تهی * عاشق میدان واسب و پای نه * عاشق زمرولب وسرنای نه) اکرچه انك جسمنه فناکلمش وحسن ولطافتی زائل اولمش ایدی اما ارعشقی وانك شهوت وحرص وشوقی تمام ایدی ارصید ایلمکه عشق پرنده ودام پاره پاره اولمش ایدی یعنی ارصید نه واسطه وآلت اولان حسن صورتی وشکل وهیئتی پاره پاره اولوب خراب اولمش امااارصید ایلمکه اولان عشقی وجماعه اولان شهوت وحرصی تمام پرنده قالمش ایدی مثلا اول عجوزه وقتسز قوش وبریولسز یول ایدی پرآتش بوش چولمك دبنده ایدی یعنی اول عجوزه بی هوش فی المثل بروقتسز اوتن قوش کبی ایدی ودخی براوته سی چقماز وکسه به یول اولمز یول کبی ایدی یعنی اکرچه یول شکانده ایدی اماکسه اکا کتمکه تنزل قیلمز وسفر ایتمکه مائل اولمزدی بواعتبار ایله راه بی‌ره کبی ایدی ودخی بر بوش چولمك التنده چوق آتش کبی اکرچه آتش حرصی پرنده ولیکن پخته لنجك برکسه بولمزدی اکرچه عاشق میدان ایدی ولیکن اتی واباغی یوق زمره عاشق‌ولب وسرنای یوق زمردود که

دیرلر یعنی اول قاری میدان شهوتك ومجامعتك عاشق ایدی ولیکن آنی و پایی وآلتی یوق ایدی ودودك چالمغه عاشق ایدی ولیکن لب وسرناسی یوق ایدی اکر عجایبزك طبعنده بوکونه شهوت پرستلك مرکوز اولوب زائل اولمز ایمش و بومرتبه سالخورده فرتوت وفرسوده اولدقدنصکره هم ارعشقندن وذکر شوقندن وازکلمز ایمش ﴿ مثنوی ﴾ حرص در پیری جهود ازامباد * ای شوق که خداش این حرص داد) حرص پیرلك وقتنده جهودلر ایچون اولسون ای بدبخت برشقیکه خدا اکا بوحرصی و یردی یعنی فرج وکلویه حریص اولمق شول مرتبه اقبح وافضحدر که هیچ برکسه ایچون لایق ومناسب اولمز باخصوصکه پیرلك وقتنده حریص کلو وکیرو آزاولمق شول قدر اشنع وافظعدر که جهودلره بیله لایق کلمز ای بدبخت شول برشقی که خدای تعالی حضرتلری اکا بوکونه حرص و یردی وآنی عبد الفرج وعبد البطن مرتبه سنه ایرکو ردی حضرت نبی علیه السلام بوکونه حریص فرج وکلواولان کسه‌لره بدعا ایلیوب (تعس عبد فرجه تعس عبد بطنه تعس وانتکس) یوردی بونلرك هلاکی ایچون بویله بددعا ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ ریخت دندانهای سك چون پیرشد * ترك مردم کردو سرکین کیرشد * این سکان شصت ساله وانکر * هردمی دندان سکشان تیزتر) چونکم کلب پیر اولدی انك دندانلری دوکلدی مردمی ترك ایلدی وسرکین کیراولدی امابوالتمش یلاق سکاره نظرایله هر بردمده انلرك کوپك دیشی تیز تردر یعنی چونکم کلب قوجه یه ودیشلری دوکله مردملری طلمقدن وانلره اورمکدن واذاقیلمقدن فارغ اولوب انجق نجاست طوتمغه وسرکین اکل ایتمکه قانع اولور امابوالتمش یاتمش یاشنده اولان کوپکلری کورکه هر دمده بونلرك کرپك کبی آدم طالمغه دیشلری تیز تردر نجاستدن وسرکیندن بدتراولان حرامی پیلدکلرندن ماعدا نیچه کسه‌لرك اتین دخی یمکه دیش بیلرلر ونیچه‌لری دخی کلب کبی اورمکه آزرده ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ پیرسك راریخت پشم از پوستین * این سکان پیراطلس پوش بین * عشقشان وحرصشان درفرج و زر * دمبدم چون نسل سك بین بیشتر) قوجه کلپك پوستندن پشمی دوکلدی وچپلق قالدی بواطلس پوش اولان قوجه کوپکلری کورکه بونلرسکدن بدتراولدی انلرك عشقی ودخی فرج وزره اولا حرصی دمبدم نسل سك کبی زیاده رك کور یعنی بواطلس پوش اولان قوجه دقه مردم آزار اولوب دنیایه میل ومحبت قیلان بی دینلر نیچه وجوهله کلابدن بدترلردر زیرا قوجه کوپك قوجه دقده در یسندن یوکی دوکلور کویاکه اول بیچاره کورکنی ولباسنی ترك ایدوب عریان قالور امابواطلس کیجی کوپکلری کورکه حریر کیمك رجاله حرام ایکن بونلر قوجه دقه حریرلر کیوب

واطلسلره کورکلر قپلیوب پوسنلرن زیاده ایدرلر باخصوصکه بونلرك عشق وحرصی فرج و زره هردمده نسل کلاب بیشتر اولدیغی کبی وکورکوپك یاورلری طورمقدن اوردیوب بچه چرق اولور ایسه بونلرك دخی مقتضای فرجه وجمع سیم وزره حرص ومحبتلری طورمقدن زیاده اولمقده در بونلرشول عبید درهم ودیناردر که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم بونلرك حقنده (لعن عبد الدینار لعن عبد الدرهم لعن عبد بطنه لعن عبد فرجه) بیورمشدر ﴿ مثنوی ﴾

اینچنین عمریکه مایهٔ دوزخست * مر قصابان غضب رامسلخست * چون بکویندش که عمرتود راز * می شود دل خوش دهانش ازخنده باز * این چنین نفرین دعا پنداردا و * چشم نکشاید سری برنار داو * کر بدیدی یك سر مواز معاد * اوش کفتی اینچنین عمر تو باد) بونجاین برعمر که مایهٔ دوزخدر تحقیق غضب الله قصابلری ایچون مسلخدر یعنی بونجاین برعمر وزندکانیکه جهنم سرمایه سیدر حق تعالینك غضبی ملکار بنه سلخ خانه کبیدر وقصابلرك سلخه محل اولان خانه لری کبی مردار ونجسدر مع هذا اول کاب بی دانش کندینك بومرتبه نجس وخبیث اولدیغندن بخبر اولوب چونکم اکادیسه لردی سنك عمرك اوزون اولسون دلخوش اولور وآنك دهانی کولمکدن کشاده اولور و بویله دیمکدن عظیم حظ الور و بوئی کندیسنه خیردها بیلور بونجلین نفرین ولعنتی اول غافل وجاهل کندیسی ایچون ابودها زعم قیلور بصر و بصیرتن آچمز وباشنی خواب غفلتدن یوقارو قالدرمز تاکم کندوسنك نه مرتبه خبیث و پلید عمره مبتلا اولدیغنی کوریدی ومرجع ومعاد جانبنه نظر ایرکوریدی اکرمعاد جانبندن برسرموقدر زندکانیلك کوریدی وعیش آخرته ذره قدر نظر ایرکوریدی اول قوجه کوپك بویله دین کسه یه بونجلین عمر سنك اولسون دیردی اوش اکرچه اواشدن مرکبدر فارسیدر ولیکن اول پیرسکه عائد اولق ایله ابهام اطیفدن خالی دکلدر نته کم بوقصه ده واقع اولان کیلانی کندیسنه دعایلین درویشه خدا سنی سلامتله بنم کینك مقامنه ایرشدرسون دیو جواب ویردی

﴿ داستان درویش که آن خواجهٔ کیلانی رادعا کرد ﴾

﴿ که خدا ترا بسلامت بخان ومان برساند ﴾

اول درویشك داستان وحکایه سیدرکه اول خواجهٔ کیلانی یه دعایلدی بویله دیو که خدای تعالی سنی سلامتله خانمانکه ایرشدرسن ﴿ مثنوی ﴾ کفت یك روزی بخواجهٔ کیلی * نان پرستی نرکداز نبیلی * چون ستد زونان بکفت ای مستعان * خوش بخان ومان بازش خودرسان * کفت خان ارآنست که من دیده ام * حق

ترا انجار ساند ای دژم) برکون کیلا نی برخواجه یه برزنبیله منسوب برنان پرست
جری واقوی کدادیدی نراکاك معناسنه در امابونده جری واقوی معناسنه استعاره
اولنور یعنی برکون کیلانه منسوب اولان برخواجه یه زنبیل ایله دریوزه قیلان ونان
وغدایه زیاده حریص اولان قوی کدادیدی چونکم اول خواجه دن نان الدی
حضرت خدایه خطاب ایدوب دیدی ای مستعان بوخواجه بی کندینك خانمانه
کیرو خوش ایرشدر واونده اولان کسه لرایله بونی خوش کورشدر مکر که اول
خواجه نك کیلان ولایتنده اولان خانمانی ویران ایدی یاخود کندینك خانمانه
موجب محنت وآفت نیچه شی وارایدیکه خواجه انلردن بغایت رنجیده ورمیده
اولمشدی بوسبیدن اکا بو یله دعا ایلین کدایه جواب ویروب دیدی خان اکر
اودرکه بن کورمشم ای چرکین یوزلو کدا حق تعالی اول یره سنی ایرشدرسون
وبوقصه دن حصه اول اولدیکه اکر کندی عمرنك براهل دنیا ویران وخراب
اولدیغنی بلیدی اکا عمرك زیاده اولسون دین کسه لره بوخواجهٔ کیلانینك کدایه
ویردیکی جواب کبی ویردی وبوکونه دعادن حظ ایلیوب نفرت قیلوردی چونکم
بیوردقلری کلماتده معانی واسراره متعلق اولان کلمانه نسبتله ادنی لق شائبه سی
توهم اولندی بووهمی دفع ایلمك ایچون وبو الحق اولان سوزلری سویلمکه
سبب نه اولدیغنی بیان قیلق ایچون بو بیتلری ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

هرمحدث راخسان باذل کنند * حرفش ارعالی بودنازل کنند * زانکه قدر
مستمع آید نبا * برقد خواجه برد در زی قبا * چونکه مجلس بی چنین پیغاره
نیست * ازحدیث پست نازل چاره چیست) هرمحدثی خسلره باذل ایلرلر انك
حرفی اکر عالی اوله نازل ایلرلر باذل بونده خور وحقیرمعناسنه در یعنی هرنقدر
بلیغ وفصیح سویلیجی وحقایق ودقایق ایلیجی متکلم اولسه مستمع اولنلر
چونکم خس ودنی اولهلر لابد اول متکلمی حقیر ودنی سویلیجی ایلرلر اکر اول
محدثك حرف وکلامی فی الحقیقه عالی اولورسه ده انی پست ونازل ایلرلر
زیراکه نبا مستمع اولان کسه لرك فهمی مقداری کلور نته کم درزی قبایی خواجه نك
قدی اوزره کسر نبا خبره دیرلر یعنی هر بلیغ اولنه لازمدرکه کلامی مقتضای مقامه
کوره سویلیه ومستمع اولنلرك فهمی مقداری ادا ایلیه نته کم لسان شرعده
دخی هرکسه عقلی یتدیکی قدرسوز سویلمکه وفهم ایتدیکی مقداری تعبیر کلام
ایلمکه اشارت اولنمشدر و(کلموا الناس علی قدر عقولهم لاعلی قدر عقولکم)
دیمکله امر قیلنمشدر ودخی (نحن معاشر الانبیاء امرنا ان ننزل الناس منازلهم
ونکلم الناس علی قدرعقولهم)دینلمشدر پس علیم وحکیم اولان کسه دن نباو کلام
کلمز الامستمع اولنلرك فهمی مقداری ظهوره کلورنته کم براستاد خیاط برلباسی

برخواجه ایچون قطع ایلمك استسه لابدا نی اول خواجه‌نك قدی مقداری قطع
قیلور چونکم مجلس بونجلین پیغاره‌سز دکلدر نازل اولان پست سوزدن چاره
یوقدر پیغاره لغتده برقاچ معنایه کلور بونده سفلی ودنی دیمك معناسی مراد اولور
یعنی چونکم مستمع اولنلرك مجلسی بونجلین دنی وسفلی اولنلردن وعقل وفهمده
ناقص وقاصر قالنلردن خالی دکلدر پس الحق وسفلی سوز سویلمك لازم کلور
ومتکلمه واجب اولور اکثر ناسك طبیعتی هرزه مائل واکثر ینك دخی مشربی
قصص وحکایته مائلدر لکن بونلره برمحدث حقایق ودقایق علمیه واسرار ومعارف
یقینیه سویلسه فهمه قادر اوله‌مدقلرندن اندن ملول اولورلر ونفرت قیلورلر پس
علیم وحکیم اولان محدث انلرك مرتبه‌سنه تنزل ایدوب کاه قصص وحکایات
سویلیوب اندن انلرك عقلی یتدیکی قدر بعض معانی واسراری درج ایلرودخی
کاهی هزل کونه بعض سوزسویلیوب اول هزلده نیچه جد وحکمی درج وبیان
ایلرلرنته کم حضرت مولانا قدس سره العزیز حضرتلرینك دأب شریفلری واسلوب
اطیفلری بودر که کندیلرتمام نیچه علوم واسرارنقل ایتمکه قادر برعالی کلام صاحبی
ایکن کاه اولور که بعض هزل کونه حکایتلرسویلمکه تنزل پیدا ایدوکنی تعبیره شروع ایلیوب وکندی
بوکونه حکایتلره مائل اولان کمسه‌لره دخی بواسلوبله اشارت قیلق وتعلیم معانی
ایلمکدر نته کم بوعجوزه حکایه‌سی دخی بوقبیلدندر که بونك ضمننده چوق پند
ونصیحت پیورمشلر ومستمع اولنلره وافر منافع وفوائددرج ایلمشلردر * صفت
آن عجوز ﴿ مثنوی ﴾ واستان هین این سخن را ازکرو * سوی افسانهٔ عجوزه
بازرو *چون مسن کشت ودرین ره نیست مرد +تو بنه نامش عجوزه سال خورد)
بوسوزی تیز اول رهندن کیروال عجوزه‌نك افسانه‌سی جانبنه کیروکیت بویله
برسبیل تجرید کندی نفس شریفلرینه خطاب ایلمك طریقی اوزره دینلمشدر
نته کم اول عجوزهٔ سالخورده‌نك قصه‌سنی مقدما برمقدار ذکرایلیوب اول مقداری
اول محلده قویوب مناسبتله الکلام یجر الکلام موجبنجه بعض نصایح وفوائدك
تعبیزه مشغول اولمشلرو بوقصه‌نك بقیه‌سنی کانه اول محلده رهن قیلمشلردی
شمدی کیروال عجوزه‌دن مراد کیم ایدوکنی تعبیره شروع ایلیوب وکندی
وجود شریفلرینه بوکونه خطاب ایدوب بیورورلر که ای مولانا تیزاول بوعجوزه‌یه
متعلق اولان سوزی اول محله کروالمقدن کیروال اول عجوزه‌نك افسانه‌سی جانبنه
کیروکیت واوعجوزه‌دن مراد کیملردر آنی بومحلده تعبیروتقریرایت چونکم اول
کسه‌مسن اولدی و بوبواده مرد دکلدرسن انك نامنی عجوزهٔ سالخورده قویعنی
چون برکسنه چوق یاشلو قوجه‌اوله وبوطریق الهیده‌اراولمیه ورجال مرتبه‌سنه
ایرمیه‌سن انك نامنی چوق یاشلو قوجه قری قوکه بویله کسه اکرچه صورتا قوجه

مرادیسه ده معناده چوق یاشلو قوجه قاریلر کبیدر ﴿ مثنوی ﴾ نه مراورا
رأس مال وپایهٔ * نه پذیرای قبول مایهٔ * نی دهنده نی پذیرنده خوشی * نی در
ومعنی ونی معنی کشی) نه اول سیرت عجوزه ده اولان مردك رأس مالی ونه بر پایه سی
وارونه برمایه نك قبولنی قبول ایدیجی اولور رأس مالدن مرادبونده یاسرمایهٔ
دیندرکه مراد استعداد ادودینه قابلیتدر یوخسه رأس مال دنیوی مراد اولمق
چندان مناسب اولمز وپایه دن مراد دخی پایهٔ دین اولمق اولیدر وپذیرا بونده ضبط
ایدیجی معناسنه در تقدیر کلام بویله دیمك اولور که اول عجوزه سیرت اولان
مردایچون نه سرمایهٔ دین ونه پایهٔ یقین واردر ونه مایهٔ دینی قبول ایلمکه قبول
ایدیجیلك واردر یعنی قبول استعداده دخی انك وجودنده لیاقت وقابلیت یوقدر
نه خوشلغی قبول ایدیجیدر یعنی نه دینه منسوب اولان خوشلغی ویریجی ونه آنی
برخوشلق ویرندن قبول ایدیجیدرانده نه برمعنی ونه معنی کشلك واردر یعنی نه انك
وجودنده معنای حقیقیدن برمعنی وارونه براهل معنادن معنی جذب اینکه استعداد
وقابلیت وار ﴿ مثنوی ﴾ نی زبان نی کوش نی عقل و بصر * نی هش ونی بیهشی
ونی فکر * نی نیاز ونی جالی بهرناز * تو بتویش کنده مانند پیاز * نی رهی ببریده اونی
پای راه * نی تبش ان قحبه رانی سوزواه) انك نه زبانی ونه کوشی ونه عقل ونه
بصری واردرونه هوشی ونه بیهشلکی ونه فکری واردر یعنی اول قوجه قاری
کبی اولان پیرونا بالغك نه طریقت الهیده برسوز سویلیه جك زبانی وارونه برحق
کلامی دکلکه کوشی وارونه عقل دیانت اندیشه سی وارونه بصر بصیرتی وار بلکه
(صم بکم عمی فهم لایعقلون) آیت کریمه سنك مفهومنه مظهر اولان قومدن
اولمش وحق کلامی دکلکدن بی کوش وحق سوزی سویلکدن هم انلر کبی ابکم
قالمشدرنه انك دینه وتقوایه متعلق پرهوشی وارونه محبت خدادن بیهشلکی وارونه
آخرته متعلق فکرلری واربلکه بونلرك جمله سندن خالی وبریدرنه حضرت خدایه
ونه اهل دله نیاز واحتیاجی وارونه اهل دل کبی نازایلکدن اوتری برجمالی واریعنی
مرشد صاحب جمال وعالم واهل کمال اولنلره نیاز قیلیوب وعرض احتیاجی
یوق باخصوصکه کندینك طالبلره ناز ومفاخرت ایلکدن اوتری برجمال وکمالی
دخی یوق بلکه پیازکبی قات قات قوقش وهر برخبیث صفتی بری برندن زیاده
اولمشدرنه بریولی اوقطع ایلمش ونه انك یوله یاغمی واراول قحبه نك نه حرارتی ونه
سوزوآهی وارقحبه دن مراد اول عجوزه سیرت اولان پیرنا بالغدر واکا قحبه تعبیر
اولنمسی بواعتبار ایله درکندی پیره زن سیرت اولدیغندن ماعدا شریعت وطریقت
ارلرندن برمرد بالغ ایله جمع اولیوب وانك تحت تصرفنه کندیسنی تسلیم قیلیوب
بلکه مجامعتی ومصاحبتی حرام اولان اهل شهوات واصحاب ضلالات ایله مجامعت

ومقارنت قیلقده در یعنی بوکونه عجوزه سیرت وفاحشه طبیعت اولان پیر بی طاعت
نه طریق الهیدن بر یولی قطع ایلمش ونه انك طریق حقه کتمکه براياغی وارونه
اول فاحشه سیرتك درونده برحرارتی ونه سوز ونه آهی وار بلکه بوجاه دن انك
خانهٔ درونی تهی وخالیدر اکربوذکر اولنان صفتلردن بریسنی اندن ایسته سك
انك خانهٔ وجودنده بوله مزسن ومنفعته ودینه برار برخصلت ایسته سك اکه واصل
اوله مزسك مکر انك خانهٔ درون وجودنی محل نجاست وخانهٔ بول وغایط ایلیه سن
نته کم بوحکایه ده واقع اولان درویش برخانه یه کاوب اندن هرنه ایستدیسه بوله
مدیغکده اول خانه نك ایچنه تغوط وتبول ایلمکدن اوتری داخل اولدی که بوسرخ
شریفدن معلومك اولور وقصه دن حصه نه ایدیکی هم ظهوره کلور

﴿ قصهٔ آن درویش که ازآن خانه هرچه میخواست میگفتند که نیست ﴾

﴿ مثنوی ﴾ سائلی آمد بسوی خانهٔ * خشك نانه خواست یاترنانهٔ * گفت صاحب
خانه نان اینجا کجاست * خبزه کی این دکان نانباست * گفت باری اندکی پیهم بیاب
* گفت آخر نیست دکان قصاب * گفت پارهٔ آرده ای کدخدا * گفت پندار یکه
هست این آسیا * گفت باری آب ده ازمکرعه * گفت آخر نیست جو یامشرعه)
برسائل براوجانبنه کلدی اول اودن خشك اتمك یاتازه اتمك استدی ترنانه تازه
اتمك معناسنه در صاحب خانه اول دیلنجی به ایتدی بواوده اتمك قنده در خبره
میسن بواوقچن اتمکجی دکانیدر یعنی ای سائل سراسیمه میسن بوخانه اتمکجی
دکانیدر که بوندن اتمك استرسك بوخانه اتمك محلی دکلدر اتمکی وار اتمکیجیلردن
استه دیدی پس سائل اول خانه صاحبنه دیدی باری برازجق ایچ یاغی بول خانه
صاحبی اول سائله ایتدی ای کدا آخر بوخانه قصاب دکانی دکلدر پهپاره قصاب
دکانده بولنور وارآنی انلردن استه پس سائل اوصاحبنه بنه دیدی ای کدخدا
یعنی اوصاحبی باری برپاره اون و برخانه صاحبی اکاجواب ویروب ظن ایلرسنکه
بوآسیادر یعنی بویله قیاس ایلرسنکه بوخانه دکرمن اوله اون دکرمنده اولورا کر
اون حاجتك ایسه وارانی دکرمنده استه پس سائل دونوب بنه خانه صاحبنه دیدی
ای صاحب خانه باری مکرعه دن برایچم صووبرمکرعه آب خورده دیرلر ترکیجه
صوت دیدکلریدر صاحب خانه اکادیدی بواوایرمق باخود صومحلی دکلدر
صو استرسك چشمه ده چاپده چوقدر اندهاسته ﴿ مثنوی ﴾ هرچه اودر
خواست ازنان تاسپوس * چرپکی میگفت ومی کردش فسوس * ان کدادررفت
ودامن برکشید * اندران خانه بحسبت خواست رید) الحاصل اول سائل ناندن
سپوسه دك یعنی اتمکدن کچکه دك هرنه استدیسه صاحب خانه اکانکنه لووطعن

﴿ آمین ﴾

آمیز سوزسویلدی وطنز وتمسخر ایلدی چر پك نکته لووطعن آمیز سوز معناسنه در
افسوس طنز وتمسخر ایلمکه دیرلر چونکم اول کداصاحب خانه دن هرنه استدیسه
بولمدی واول خانه بی استدیکی شیلردن خالی بولدی فی الحال ایچر وکندی واتکنی
یوقار وچکدی وچرندی اول خانه ایچری ریدایچون تدبیر ایله نجاستلك ایستدی
ریدتغوط ایتمك معناسنه درحسبت کسر حایله اجر وثواب وتدبیر دیرلر ﴿مثنوی﴾
کفت هی هی کفت تن زن ای دژم * تادرین ویرانه خود فارغ کنم * چون
دربنجانیست وجه زیستن * برچنین خانه بباید یستن) صاحب خانه چونکم سائلك
خانه ایچره تغوط ایتمکه عزیمتنی کوردی هی هی نه ایلرسن دیوب اکاعتاب
وخطاب ایلدی سائل دخی اکاوکونه سویلدیکه ای چرکین وزشت اپسم اول
وسکوت قبل تاکم بوخانهٔ ویرانه ده کندیمی تقاضای دروندن فارغ ایلیم سن
قضای حاجت ایلمدکسه بن بونده قضای حاجت ایلمکه تغوط وتبول ایلیم که
بوندن انسب محل اولماز چونکم بومحلده وجه معاش یوقدر بونجلین خانه اوزره
نجاستلك کرك چونکم براوده زندکانیلك ایتمك ایچون برقوت وغدا اولمیه انك ایچنه
حدثلك لازم اولور ونجاستلك لایق کلور دیدی وقصه دن حصه بواولدیکه
برکسه نك وجود خانه سی که علم وعملدن واخلاق حسنه دن خالی ومنافع اخرویه دن
وفوائد دنیویه ودینیه دن عاری اولوب خانهٔ خراب کبی تهی اوله اول کسه نك
خانهٔ وجودی محل نجاست وجای خباثت اولمغه لایق اولور بهرحال انسان اولنلره
یااخروی ویادنیوی برخصلت ویرصنعت لازم اولنلردندر تاکم خلقه منفعت رسان اوله
ومجرد بطاللردن اولمیه که ان الله لایحب البطالین بیورلمشدر اول کسه که جیفة
اللیل وبطال النهار اوله ولاجل الاکل تبدیل شکل قیله انلر استر وخردن بلکه
جرومدردن دخی بدتردرز یرا (بیت) مسکین خرا کرچه بی تمیزست * چون بارهمی
کشد عزیزست * دیملشدر جرومدردن دخی نیجه انتفاع کورلمشدر پس انسان
اولنده بهرحال منفعت رسان اولمغه برحالت ویابر صنعت لازم اولنلردندر
﴿ مثنوی ﴾ چون نه بازی که کبری توشکار * دست آموزشکارشهریار * نیستی
طاوس باصد نقش بند * که بنقشت چشمهار وشن کند) ای مردنابالغ سن چونکم
بر بازدکلسن که سن شکار طوته سن بازیده اولان یانفس کلمه دن اولورسه بازی
عربی اولور طوغان معناسنه نفس کلمه دن اولیوب وحدت ایچون اولورسه بازفارسی
اولورهم طوغان معناسنه یعنی سن شکار طوتیجی برطوغان دکلسن شهریارك
شکاری اولان اوکرنمش طوغان کبی یعنی شول باز بلند پرواز اولان اصحاب رازدن
دکلسن که پادشاه حقیقینك دست عشق ویدمحبتنه اوکرنوب اکاشکار اوله سن
ودخی عالم معنویده روحانی ونورانی نیجه شکارلر طوته سن ودخی یوزنقش ونکار

ایله بند اولمش یعنی نیچه نقوش والوانله باغلنمش طاوس دخی دکلسن که سنك
نقشکله چشملری روشن ایلیه‌لر یعنی طاوس کبی زیب وزینت یورایله ونقش ورنکله
ملون اولمش برصاحب جمال و یااهل کمال و یاخود مالك متاع ومال دکلسن که خلق
عالم سکانظر ایتمکله کوزلری روشن قیله‌لروسندن بوقدرله منتفع ومستفید اوله‌لر
﴿ مثنوی ﴾ هم نهٔ طوطی که چون قند دهند * کوش سوی کفت شیرینت
دهند * هم نهٔ بلبل که عاشق وارزار * خوش بنالی درچمن یالاله زار * هم نهٔ هدهد که
پیکیها کنی * نه چولکلك که وطن بالا کنی) هم طوطیٔ کویا دکلسن که چونکم
سکاقند ویره‌لر کوشی سنك شیرین کلامك جانبنه قویه‌لر یعنی طوطی کبی برشیرین
سخن کسه دکلسن که چونکم سکالطیف وشیرین غداویره‌لر وکوشلری سنك کلام
شیرینکه قویوب سنی دکلیه‌لر هم بلبل خوش الحان دکلسن که عاشق کبی زارلقله چنده
یالاله زارده خوش ناله ایلیه سن ولطیف آوازه‌لر وشیرین ادالروصدالر قیلوب موزون
سوزلرسویلیه سن هم هدهد دخی دکلسن که پیکلکلرایلیه سن وسبأ معنویدن سلیمان
علیه السلام سیرت اولان کسه‌لره (وجئتك من سبأ بنبأ یقین) دیوسویلیه سن ومابینده
واسطه اولوب اخبار یقینیه نقل ایلیوب طالبی مطلوبه آشنا قیله سن ومطلوبدن
طالبه خبر کتوره سن لکلك کبی دخی دکلسنکه وطنکی بالا ایلیه سن یعنی لکلك
دیدکلری قوش کبی دکلسنکه مقامکی اعلاده ایلیه سن وللك لك دیوسویلیه سن
معناسی لك الحمد وللك الشکر وللك الحکم وللك الملك دیمکدر وملك وحکمی وحمد
وشکری مالك الملك اولان پادشاهه تخصیص ایلمکدر ﴿ مثنوی ﴾ درچه
کاری تووبهرچت خرند * توچه مرغی وترا باچه خورند) پس سن ای بی هوش
نه کارده سن سنی ندن اوتری آلسونلر سن نه قوش سن وسنی نه اکل ایدسونلر یعنی
سنی بودنیاده ای بطال وزواید روزکار نه کار وعملده سن که سنی بوناس آله‌لر نه شیئه
یارارسن که سنی خریدار اوله‌لر سن قوشلردن نه قوش سن که سنی قبول ایلیه‌لر
ونه ایله هضم اولنورسن تاسنی انکله بیه‌لر وهضم ایلیه‌لر پس انسانه بهرحال
برخصلت لازمدر که انکله عند اهل الحق هضم اوله ومقبوله کله چونکم
بوخصلتلردن برخصلت اولیه باری برهمت کرکدر که درکاه حقه انکله متوجه اوله
بیهوده وسرسری اولان وعمرنی عبث یره ضایع قیلان بنده اللهه کمال فضلکدن
عنایت ایله دیو دعاوتضرع قیله ﴿ مثنوی ﴾ زین دکان بامکیسان برتر آ *
تادکان فضل کالله اشتری) ای بی مایه اولان غافل بو بامکیس اولنلرك دکانندن
بوقاروکل فضل دکانده دکله الله اشتری درمکیس بهایی اکسك ایدیجی کسه یه
دیرلر مکس مکس دندرمکس انتقاص الثمن معناسنه در بوتقدیرجه مکیس فعیل
وزننده ناقص ثمن معناسنه اولمق اولی اولور و بعض نسخه‌ده دخی نونله واقع

اولمشدر بوتقدیر جه مکیسان مکیسك جمعی اولوب مکیس مبیع وزننده کاس
یکیس دن اسم مفعول اولمق اولی اولور که کیاستدن اولور که کیاست زیرکلکه
وفرط عقله دیرلر اماشمعی مرحوم بامکیسان باایله اولد یغنی جائز کورمش ونون
نافیه ایله اولمق لازمدر دیو بویله یورمشدر که مکیس میمك وکاف عربینك
کسر یله محابا معناسنه در که شرف وحرمت معناسنه در عرب حاباه فی البیع دیر
فمن برکسه محابا ایلسه یعنی متاعنك عینه نظرایلسه واکا رعایت طریقیله
ویرسه پس مکیس بواعتبارله غایت خوب واقع اولمشدر نامکیسان شرف وحرمت
ورعایتسزلر معناسنه اولور وجان عالم مرحوم دخی بونی اختیار ایتمشدر اماضعفدن
خالی دکلدر وتقدیر معنای بیت بامکیسان باایله اولدیغی اوزره بویله دیمك اولور که
ای بی سرمایه اولان مفلس بو بهایی اکسك ایدیجی اولان کسه لره ملتبس
ومتعلق اولان دکاندن یوقاروکل که مراد اول دکاندن عالم اسبابدر ونامکیسان
تونله اولدیغی اوزره معنی بوکیاست سزلر ونامعقوللر ونامقبوللر دکاندن ای
بی مایه ترقی قیل حتی فضل الهی دکانته واصل اول که الله تعالی مؤمنلردن نفسلرنی
ومالارنی اشترا ایلدی وانلره انك مقابله سنده جنت اعلایی ثمن ویردی نته کم سوره
توبه ده (ان الله اشتری من المؤمنین انفسهم واموالهم بان لهم الجنة) بیوردی
بوآیتده مؤمنلرك معیوب اولان نفسلرینی آلوب انك مقابله سنده انلره زیاده آخربهالو
اولان جنت اعلایی ثمن ویردیکنه اشارت اولمشدر وبوآیت کریمه نك تفسیری
جلد اولده عرب بادیه نشین حکایه سنده مرور قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کاله که
هیچ خلقش ننکرید * ازخلاقت آن کریم آن راخرید * هیچ قلبی پیش اومردود
نیست * زآنکه قصدش ازخریدن سود نیست) برکاله یه که خلق اکا هیچ باقدی
وخلاقتندن وکهنه اولمسندن اوتری اکا اصلا التفات ایتمدی اول کریم آنی صاتون
الدی وکمال فضل وکرمندن اول کهنه اولان متاعه مشتری اولدی هیچ برقلب
مزور اولان نسنه انك اوکنده مردود دکلدر زیرا اول غنی وکریمك آنی صاتون
المقلقده مقصودی سوددکلدر یعنی برکسنه نك کاله نفسی هرنه قدر کهنه ومعیوب
اولسه فرضا خلق عالمدن برینك قتنده مقبول ومرغوب اولسه واول کسه یه کاله
پرعیب کبی اولان نفسی اول غنی مطلقه عرض ایلسه وای غنی وکریم اولان خدا
بونم پرعیوب اولان نفسمی کمال فضلکدن اشتراقیل دیو سویلسه اول کریم
ورحیم اولان خدا آنك پرعیب اولدیغنه نظر قیلیوب آنی اندن خریدار اولورو انك
مقابله سنده اضعاف مضاعف اجرلر عطا قیلور هرنقدر قلب اولسه اول قلب
مزوری برکسه حضرت خدایه عرض قیلسه هیچ برقلب انك درکاهندن مردود
اولمزاندن اوتریکه اول غنی وکریم اولان پادشاهك اول کاله پرعیبی المقدن

وقلب مزوری خریدار اولمقدن مقصودی کندیسنه برنفع وفائده اولسون ایچون دکلدر بلکه انك خریدار اولمقدن مقصودی کمال فضل وکرمنی کندی اظهار ایلیوب درکاهنه متوجه اولان بیچاره یه انعام واحسان ایلمکدر الله تعالینك افعالی معلل بالاغراض دکلدر (ان الله یغفر الذنوب جمیعا انه هو الغفور الرحیم) آیت کریمه سنك مفهوم لطیفی اوزره جمیع ذنوبی مؤمنلردن عفو ومغفرت ایلر ودرکاهنه متوجه اولنلری رحمت ومغفرتنه مستغرق ایلر وجرم وخطابی چوق قیلنلره (لاتقنطوا من رحمة الله) دیو بشارت ویرر همان بنده یه لایق اولان ممکن اولدیغی مرتبه قباحتن بیلك وجرمنه معترف اولمق اول غنی وکریم اولان پادشاهدن رحمت ومغفرت طلب ایلمکدر پس بو قدر فوائد ونصایح پوردقلرندن صکره ینه اول عجوزه نك حکایه سنه رجوع ایدوب پوررلر

﴿ رجوع بداستان آن کپیر ﴾

﴿ مثنوی ﴾ چون عروسی خواست رفتن آن خریف * موی ابرو پاك کردان مستخیف * پیش روآینه بکرفت آن عجوز * تابیاراید رخ ورخسار وپوز * چندکلکونه بمالید از بطر * سفره رویش نشد پوشیده تر) چونکم اول خریف عروسلکه کتمك استدی ابروسنك مو بنی اول خیف طلب ایدیجی پاك ایلدی خریف خاء معجمه ایله کوز فصلنه دیرلر بونده بومعنیده مراد اولسه جائزاولور شو اعتبارله که اول عجوزه نك بهاری کچوب خزان زمانی کبی فسرده و پژمرده اولمش اوله اما خریف خرافتدن اولق اولیدر که خرافت فساد عقله دیرلر وخریف عقلنه خال کلمش بونامشه دیرلر مستخیف خیفدندر بونده خیفدن مراد برقاچ وجه اولق جائزدر اولا خیف لغتده غمدسکینه یعنی بچاق قنه دیرلر پس مستخیف قین اولغی طلب ایدیجی دیمك اولور ورجلك ذکری بچاق منزله سنه تنزیل اولنوب عجوز کندی فرجنی اکا قین اولغی طلب ایلمش اولور وثانیا خیف صواقندیسنك یوکسك یرینه دخی دیرلر پس برسبیل کنایه ذکر صواقندیسنك یوکسك یرنه تمثیل اولنوب مستخیف صواقندیسنك یوکسك یری اولان ذکری طلب ایدیجی معناسنه اولور ثالثا خیف صارقش دریه دخی دیرلر پس برسبیل کنایه صارقش دریدن مراد ذکر اولوب اول صارقش دری پاره سی کبی اولان ذکری طلب ایدیجی عجوزه اولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه چونکم اول قیش آینه بکزه ین بونامش قاری کاینلکه کتمك استدی قاشلرینك قیللرینی اول قین اولق طلب ایلیجی ویاذکر طلب ایلیجی پاك ایلدی یعنی قاشنده اولان یاوه قیللری یولوب ازاله قیلدی اول قوجه قاری یوزی اوکنده آینه طوتدی یعنی اوکنه آینه قویوب اکا نظر

ابتدی تاکم یوزنی ورخسارنی وآغزنی بزیه اول عجوزه زیاده سرور وشادیلکندن
یوزنه برنیچه کره کلکونه سوردی انك یوزی سفره‌سی اورتلمش اولدی وانك
یوزینك بوکلشلرنی و بورشقلربنی اول کلکونه ستر قیلدی ﴿ مثنوی ﴾
عشرهای مصحف ازجامیرید * می بجفسانید برروآن پلید * تاکه سفرهٔ روی
او پنهان شود * تانکین حلقهٔ خوبان شود) اول عجوزه مصحفك عشرلرنی
یرندن کسدی وقوپاردی اول پلید یوزی اوزره اولتونلو اولان نقطه‌لری
یاپشدردی عشردن مراد مصحفده اولان شول نقطه‌لردرکه هرفاصله ده کاتبلر
آنی یاسرخدن یالاجوردن ویاالتوندن وضع ایدرلر اکثر اون آیتده برنقطه مصحف
شریفك کنارنه وضع ایدوب اول نقطه‌یی عشره علامت ایدرلر بونده عشردن
مراد اول عشرده اولان نقطه‌لر اولمقده قابلدر و یاخود کنارده وصحفده التوندن
عشرلر یازرلر اول عشرلر اولمقده قابلدر پس اول پلید مصحفك عشرلرنی یرندن
قوپاروب خاللرکی یوزینه یاپشدردی تاکم انك یوزینك سفره سی پنهان اوله یعنی
یوزینك بورشقلری اول عشرلرك تحتنده اورتله تاکم یوز تزویره خوبلر حلقه سنك
نکینی اوله نکین یوزك قاشنه دیرلر بوراده ممتاز و برگزیده معناسی مراد اولور یعنی
اول پلید کندی یوزنی مصحف عشر لرندن آراسته ایلدی تاکیم خوبلر ومحبوبلر
مجمعنك ممتاز و برگزیده‌سی اوله وارآنی کوردیکی کبی برگزیدهٔ خوبان صانوب
انك مجامعنه زیاده رغبتلر ومحبتلر قیله ﴿ مثنوی ﴾ عشرها برروی هرجامی نهاد *
چونکه برمی بست چادر می‌فتاد * باز اوآن عشرها را باخدو * می بجفسانید
براطراف رو * بازچادر راست کردی آن نکین * عشرها افتادازرو برزمین)
اول مکاره عشرلری یوزی اوزره هریره قودی چونکم چادرنی بغلدی عشرلر
دوشدی یعنی عشرلری یوزنه قودقدنصکره چادرنی و یشمغنی یوزنه بغلدیغی
کبی اول عشرلر آنك یوزندن دوشدی کیرو اول عجوزه اول عشرلری توکرکله
یوزینك اطرافنه یاپشدردی کیرو چادرنی ویشمغنی اول حیله ومکرده بهادراولان
زن راست ایلدی عشرلر انك یوزندن زمین اوزره دوشدی نکین کاف فارسینك
کسریله بهادر معناسنه در بونده حیله ومکرده بهادر اولمق معناسی مراد اولور
﴿ مثنوی ﴾ چون بسی می کرد فن وآن می فتاد * گفت صد لعنت برآن ابلیس
باد * شدمصوران زمان ابلیس زود * گفت ای قحبهٔ قدید بی‌ورود *
من همه عمراین نیندیشیده ام * نی زجرتوقحبهٔ این دیده ام) چونکم اول محتاله
ومکاره چوقلق فن ایلدی اول عشرلر یوزنده طور میوب دوشردی کوردیکه
انك یوزنده اول عشرلر طورمز آنی شیطاندن ظن ایلیوب یوزلعنت اول ابلیسك
اوزرینه اولسون دیدی وابلیس پرتلیسه بی حضورلغندن نفرین ولعنت ایلدی

ابلیس دخی اول مکاره‌نك کندیسنه لعنت ونفرین ایلدیکنی استماع ایلیوب علی الفور
اول زمانده ابلیس پرتلبیس دخی اکا فرشو مصوراولدی وتمثل قیلدی ای بی ورود
اولان قدید قحبه دیدی یعنی ای قدمسز و یمنسز اولان قور یمش قحبه وملعونه
بن دوکلی عمرمده بوحیله ومکری فکر ایلمشم ونه سندن غیری برقحبه دن وملعونه دن
بونی کورمشم یعنی سندن غیری برفاحشه دن بوکونه دوزتی ومکری بوآنه دك
کورمدمکه انك عمری سکسانه وطقسانه ایره اندنصکره یوزن دوزوب اره حریص
اوله علی الخصوص مصحفنك عشرلرن یزدن قوپاروب انکله یوزین تزیین
وترتیب ایلیه ای ملعونه هیچ بو دنیاده بوایشدن لشمیدر و یاخود بوکونه
برحیله کور لشمیدر بوکونه مکر وتلبیسی کسه اشلمش و برمکاره بوکونه
فکری خاطرینه کتورمشدر ﴿ مثنوی ﴾ تخم نادردر فضیحت کاشتی
درجهان تو مصحفی نکذاشتی * صد بلیسی توخمیس اندرخمیس * ترك من کوای
عجوزدزدپیس * چنددزدی عشراز روی کتب * تاملون سازی رویت همچوسب)
ای ملعونه فضیحت وقباحتده تخم نادر اکدك یعنی بوکونه فعل خبیثی اشلمکده
برعجیب تخم اکدك وبدعت سیئه دیکمه سنی دکدك جهانده سن برمصحف قومدکده
انلرك اکثرینك عشرلرنی اوغورلدك سن خمیس اندرخمیس سن یوز ابلیس سن
ای پیس خرسز بنی ترك ایله خمیس عسکره دیرلر بش کونه طائفه نك اجتماعی اولدیغی
اعتبارله بری مقدم بری میمنه بری میسره بری قلب بری دخی صفدر پس ابرص مرضنه
دیرلر جذام زحمتنه دخی کاهی تعبیر ایدرلر بعض نسخه ده دزد برینه دردواقع
اولمشدردر دیپس دردلو دیمك معناسنه اولور ومحصول بیت بویله دیمك اولورکه
سن ای پرتلبیس یوزابلیس عسکری ایچره یوزابلیس عسکری قدرسن ای ابرص
زحمتلو عجوزه بنی ترك ایله ونفرینی ولعنتی کندك ایچون سویله ای محتاله ومکاره کذاب
یوزندن عشری نیچه براوغورلرسن تاکم یوز یکی الماکی انکله ملون دوزه سن پس
بوعشر اوغورلرین عجوزه دن مرادشول زشت رووونفسنده اولان بدخو قحبه
طبیعت وفاحشه سیرت کسه اولورکه نفسنده زشت وقبیح ایکن مشتهای نفسانیه سی
اوزره خلقه عرض جمال ایلمکدن اوتری کندینك زشت اولان وجودنی یاآیات کریمه
ایله ویااحادیث شریفه ایله ویاخود علوم ومعارف اولیا وکلمات اصفیاایله تزیین
وتلوین ایتمك استیوب هرچند بونلری کندیسنه یاپشدرمق استه سه بونلرا کابر بسته
اولیه وانك خباثت خوی وقباحت روی من وجه ستر قیلیه ولیکن اول
بدخووزشت روتکلف وتصنع ایدوب بونلرله کندوی دوزوب قوشوب خلقه
کوسترش ایلیه وبن شویله برخویم ولطیف محبوبم دیمك مضمونی سویلیه بوکونه
کسه‌لره توبیخ وتقریع ایدوب قصه‌دن حصه‌نه اولدیغنه دخی بو بیتلرله اشارت

قیلوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ چنددزدی حرف مردان خدا * تافروشی وستانی مرحبا * رنك بربسته تراکلکون نکرد * شاخ بربسته فن عرجون نکرد * عاقبت چون چادرمرکت رسد * ازرخت این عشر هااندرفتد) مردان خدانك حرفتی ای بدخووزشت رواولان مزور نیچه براوغورلرسن تاکم آنی صاته سن وخلقدن مرحبا آله سن رنك بربسته سنی کلکونه ایلدی بربسته اولان شاخ فن عرجونی ایلدی یعنی انبیا علیهم السلام واولیای عظامك حروف وکلماتنی کتابلردن اوغورلین وانلرك کلماتی ایله کندیسنی تزیین وتمویه ایلین مرایی ومزورنه زمانه دك مردان خدانك حروف وکلماتنی اوغورلیوب تاآنی خلقه صاته سن وبوناسدن انك مقابله سنده مرحبا خوش کلدك دیمکی وانلرك دعوتنه واروب نفیس خدایکی اله سن هرچند که سن بوانبیا علیهم السلام واولیای عظامك کلمات طیبه سیله وجه ذاتکی کلکونه ایلك استه سك بوتصنع ایله بربسته اولان رنك سنی کلکونه قیلمز وسنك وجه باطنك بوعاریتی اولان زیور پرتزویردن حسن جمال بولمز نته کم بربسته اولان بداق عرجون صنعتنی ایلمز عرجون خرمانك صلقمنه متصل اولان اکری وقوری چوبدر یعنی برشاخی برخرما اغاجنه صکره دن کتوروب باغله سك اول بربسته اولان شاخ خرمانك کندی ذاتندن بتن وخرما صالقمنی بتورن عرجون فنتی ایلمکه قادر اولمز پس علم ومعرفت شول کسه نك که ذاتندن بته وبرکسه دخی غیرینك علمنی وکلامنی سرقه ایدوب کندیسنه باغلایه وناسه بوبنم ذاتمدن بتدی وبنم درخت وجودمدن شویله میوه لر ظهوره کلدی دیوسویله هرچند اویله اولان عوامی فریفته ایلیوب اینانديرايسه ده محقق اولان اصحاب بصیرتی فریفته ایلمکه قادر اوله مز زیرا انلر بربسته یی بربسنه دن فرق وتمییز ایلمکه قادرلردرخرما بتوردن عرجونك فن وصنعتنی خرما اغاجنه باغلنمش اولان شاخ عاریتی ایلمکه قادر اولمدیغنی بونلرنیچه بیلورلرسه مرایی ومقلداولان مخلص ومحقق اولنلرك فن وصنعتنی ایلمکه قادر اولمدیغنی هم بویله بیلورلر ای عجوزه سیرت اولان وکندیسنی زیورتزویرله مزین ومزخرف قیلان خودنما وخودفروش عاقبة الامر چونکم مرك چادری سکایرشه وپیك اجل کلوب سنکله کوروشه سنك یوزکدن بوعشرلر اشغه د وشر یعنی بوآیات واحادیثدن ذاتکی تزیین ایلدیکك کلمات وخلقه بن عالم وعاملم ویاخود خوش خوی ولطیف روی وشیرین کوی برکسنه یم دیوسویلدیکك مقالات بالکلیه سنك ذاتکدن زائل اولوروسنك زشت اولان وجه باطنك ظهوره کلوره اول کون انی زیور تزویرله بزه مکه قادر اولمزسن وکندی قباحت وخباثتکی سترقیله مزسن ﴿ مثنوی ﴾ چونکه آید خیز خبزان رحیل * کم شود زان پس فنون قال وقیل * عالم خاموشی آید پیش پیست * وای آنکو در درون انسیش

نیست) چونکم اول رحیلك خیر خیرنی کله یعنی دنیادن آخرته اول کوچك وفتنده
اولان قالق قالق دیمك ظاهر اوله اندنصکره قال وقیل فنلری کم اولور و بوعبارتلر
واستعارتلر و بلاغتلر وفصاحتلر ورنکین سوزلر وقیل وقاله متعلق اولان معرفتلر
بالکلیه فنابولور خاموشلق عالمی کلور مقدم سن طور یعنی موت سببیله خاموشلق
عالمی کلور اول عالم کلمزدن اوله سن توقف قیل وسا کت اول بیست بابست
لفظندن مخففدر که استادن لفظندن امر در طوره توقف ایله معناسنه بووجه دخی
جائزدر دینه خاموشلق عالمی اوکه کلورسن توقف ایله وای اول کسه یه که انك درونده
حضرت حقه ودار آخرته برانس یوقدر یاخود معنی وای اول کسه یه که انك
درونده اول خاموشلکه برانس یوقدر یعنی ای قیل وقاله معتاد اولان و بوکفت
وکویه الفت وانسیت قیلان خاموشلك عالمی برکون کلورسن اول کلمزدن مقدم
طور وسکوت ایلکه انسیت قیل وای اول کسه نك حالنه که انك درونده صمت
وسکوت ایلکه برانس اولیه وکندیسنی مالایعنی سویلکدن بری قیلیه وهمان
بوقیل وقالدن لذت آله وموجب صمت وسکوت اولان موت وفنادن غافل اوله

﴿ مثنوی ﴾ صیقلی کن یك دوروزی سینه را * دفتر خودساز آن آینه را *
که زسایهٔ یوسف صاحب قران * شدزلیخای عجوز ازسر جوان) پس ای سینه سنی
کنت وکوزنکار یله مکدرایلین برایکی کون که مصقلهٔ ذکرالهی ایله برصیقل ایله
وحق تعالی حضرتلرینه اللهم آت نفسی تقواها وزکها وانت خیرمن زکاها وانت
ولیها ومولاها دیودعا ایدوب سویله که (قدافلح من زکیها وقدخاب من دسیها)
آیتنك موجبنجه نفسنی تصفیه قیلان وتزکیه وتطهیر ایلین کسه فلاح بولدی
اول آینه یی کندیکه دفتردوز یعنی برایکی کون سینه کی غل وغشدن پاك ایدوب
آینه کبی پاك مصیقل ومجلی ایله اول سینه آینه سنی کندیکه دفترو کتاب دوزوانده
اولان احوال واسراری اوفی وکور که اول سینه آینه سنده صافی اولدقدنصکره
صورمعانی نیجه کور ینور واشکال روحانی انده نیجه ظهوره کلور چونکم ای عجوزه
سیرت سن سینه کی آینه کبی مجلی ومصفی ایلیه سن و برسینه سی آینه کبی اولان
خو به مقارنت قیله سن اول آینه کبی اولان سینه یه مقارنت قیلق واکا واصل
اولق واسطه سندن عجوزه سیرت اولملق کیدوب یکی باشدن تازه ونوجوان
اولورسن ونته کم مشهوردر که عجوزه اولان زلیخا یوسف علیه السلام صاحب قرانك
سایهٔ عنایت وظل مقارنتندن باشدن تازه جوان اولدی وقاریلق کیدوب چهره سی
حسن واطافت بولدی بونك قصه سی یوسف وزلیخانامنده اولان کتابلرده مسطور
اولدی اجمالی بودر که زلیخا یوسف علیه السلامك عشقنده قوجه قاری اولدی
یوزی وکوزی بورشدی انك یوزنده حسن وملاحتدن اصلاثر قالمدی شول

مرتبه ده که خلقك نظرلرندن بیله دوشدی برکون یوسف علیه السلام حضرتلرینك
رهگذارنده سائلجه سنه اوتوردی یوسف علیه السلام حضرتلری اول جانبدن
کچرکن آنی کوردی بیله میوب بعض یارانه بوکیمدر دیوسؤال قیلدی بوا ول سنك
عشقکده شکسته وخسته اولان زلیخادر دیوجواب ویردیلرالله الله بوشمدی
بوشکله می کیرمش دیووافر تعجب ایلدکدنصکره انك درونده مرحمت کلوب
زلیخایه یقین واروب انك حالنی وخاطرنی صوردی زلیخا چونکم یوسف علیه
السلامك بوالتفاتنی کوردی باشدن تازه اولدی ورنك ورویه حسن ولطافت
کلدی دیرلر و برقول اوزره دخی یوسف علیه السلام اکا دعا ایلدی فی الحال یوسف
علیه السلامك دعاسی برکاتیله اول قاریلق کیدوب اون سکز یاشنده براطیف
وتازه صاحب جمال اولدی دیوتعبیرایدرلر پس ای عجوزه سیرت اولان کسه سندخی
یوسف علیه السلام معنوی ومحبوب روحانینك سایهٔ همتنه قرین اولسك وانك
خیردعاسنی السك وانی کندی سینه که آینه قیلسك لابدسندخی عجوزه سیرتلك
کیدیدی وزلیخا باشدن تازه وجوان اولدیغی کبی سن هم اول صاحب جمالك وکمالك
مقارنتندن تازه وجوان اولیدك وکندیکی براطیف وخوب ونظیف محبوب بولیدك
مولانا حافظك (بیت) کرچه پیرم توشبی تنك در آغوشم کش * تاسحر که زکنار
توجوان برخیزم * دیدیکی کلامدن مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلیدك
﴿ مثنوی ﴾ میشود مبدل بخورشید تموز * آن مزاج باردبرد العجوز * میشود
مبدل بسوز مریمی * شاخ خشك نخل مردهٔ ماتمی) کورمزمیسن خورشید تموز
سببیله مبدل اولور اول بردالعجوزك مزاج باردی وکذلك مریمه منسوب اولان
سوزایله ماتمه منسوب اولان مرده کبی قوری نخلك شاخی مبدل اولور بعض
نسخه ده دخی مصرع ثانی شاخ اب خشکی بنخلی خرمی واقع اولمشدر
وشارحلردخی بونسخه یی اختیار قیلمشلردر بونسخه اوزره معنی مریمه منسوب
اولان سوز ایله برخشك لب شاخ خرمه منسوب اولان نخله یه باخود برخرم
نخله یه مبدل اولدی دیمك اولور حضرت مریم عیسی علیه السلام حضرتلرینی
حامله اولدقده مضطرب اولمسی وسوز وکدازلر اظهار ایدوب موتنی ونسیاومنسیا
نابود وناپیدا اولمسنی تمنی قیلمسی وانك سوزودعاسی واسطه سیله قوریمش خرما
اغاجی تر و وتازه اولمسی ولطافت وطراوت بولمسنك قصه سی کرارا ومرارا
هر بردفتزده مناسبتله مزور قیلمشدر باخصوص سورهٔ طه ده (وهزی الیك بجذع
النخلة تساقط علیك رطبا جنیا) آیتنده مفصل ومشروح ثابت اولمشدر
ایراده حاجت یوق تموز یای آیلرندن براسی آیك اسمیدر که مشهوردر بونده خورشید
تموزدن مراد سوز وحرارته متعلق اولان محبة الله ومعرفة الله در برد عجوز

مشـهور قوچه قاری صوغوغی دیدکاری بهاره قریب اولان صوغو قدرکه
مشهور ومتعارفدر بونده مراد اکرچه عجوزاولمرك وشـیوخته وار وب
قوالرینـه ومزاجلرینه ضعف کلان و وجودلرنده ومزاجلرنده اولان برودت
مراد اولورکه اولمرك وجودنده ومزاجنـده حرارت وکرمیت قالمیوب مزاجلری
فسرده وجسدلری مرده کبی اولور ولیکن بونده مراد برسبیل کنایه عجوزسیرت
اولان بارد طبیعتلرك مزاجنـده اولان برودت اولور وتوضیح کلام وتعبیر مرام
بویله دیمك اولورکه ای عجوزه سیرت اولان وای پیره زنلر کبی بی حرارت و بی کرمیت
قلان فسرده دل شوق وحرارته متعلق اولان خورشـید محبت وآفتاب معرفت
سـببله اول سنك بردالعجوز کبی اولان مزاجك مبدل اوله وقلبکدن فسرده لك
کیدوب درونکه برشوق وحرارت کله واول شوق وحرارتله زمین وجودك نشـو
ونمابوله ورونق ولطافت بوله وکذلك سنك قوریمش نخله کبی اولان یابس وجودك
مریمه منسوب اولان سـوزوکداز واسطه سیله برخرم خرما ویریجی نخله کبی
اوله ویبوست و برودت کیـدوب درخت وجود که برقوت وحالت کلوب تا کم
نخلهٔ مریم کبی نیچه ثمرلر ویره وسـنك طهارت ونزاهتکه اول معنی میولری دلیل
اولهوشهادت قیله ﴿ مثنوی ﴾ ای عجوزه چند کوشی بافضا * نقدجوا کـنون
رها کن مامضا * چون رخت رانیست درخوبی امید * خواه کلکونه نه وخواهی
مدید) ای عجوزه سیرت اولان کسه قضایه مقابل نیچه برچالشورسن که قضاسنی
کچن زمانکده بویله بدخو وزشت رو ایلمش شمدی مامضی بی ترك ایله وهرنه ایسه
کچن کچدی دیوسویله ونقد نه ایسه انی طلب ایله وممکن اولدیغی مرتبه نقد
عمری طاعت حقه عجوزانه صرف ایله چونکم سـنك یوزك خوب اولمغه امیـد
یوقدر استرسك کلکونه قواسترسك مداد قومداد مرکبه درلر مدیداوقمق امیده
قافیه اولمقدن اوتریدر بویتدن منفهم اولان معنی اعمل ما شئت معناسیدر چونکم
طبیب الهی برکسه نك علاج پذیر اولمسنی کورمیه و برکسه دخی کندینك خلقت
ذاتیه وصورت اصلیه سـنی بعض علاجله تبدیل ایلمکه قادر اولیه انك ظاهرنه
کلکونه کبی لطیف رنکار قویه سـك ینه ملاحت پذیر اولز ومرکب کبی خبیث
وقبیح رنکارده قوسك هم انك صورت اصلیه سنه عیب وشین ویرمز زیرا اصلنده
دخی زشت وقبیحدر مرکب قوسـك هم زشت وقبیحدر پس خلقت اصلیه سی
بدوصورت ذاتیه سی اصلنده اقبح وافسـد اولنه علاج مناسب اولمز نته کم برطبیب
برنجوری کوروب انك علاج پذیر اولدیغنه عالم اولدقده انك تربیه ومعالجه سندن
فارغ اولدی ورجوع قیلدی و بوسرخ شریفـدن بومعنی معلومك اولورکه
بوسرخ شریف بوذکر اولنان معنایی مؤید اولدی

﴿ حکایت آن رنجور که طبیب درو امید صحت ندید ﴾

﴿ مثنوی ﴾ آن یکی رنجور شد سوی طبیب * گفت نبضم را فرو بین ای لبیب *
تا ز نبض آگه شوی از حال دل * که رگ دستست با دل متصل) مثلا اول رنجور
طبیب جا نبنه کتدی اول رنجور طبیبه ایتدی ای لبیب وعاقل الکی آشغه ایدوب
بنم نبضمی کورتاکم نبضك حرکتندن قلبك حالنه آگاه اولهسن ودرونده
اولان مرضه شعور بولهسن که الده اولان طمر قلبه متصلدر ودرونده اولان
حالتی بیلکه ظاهرده اولان نبضك حرکتی دلیلدر نتهکم عرفا الظاهر عنوان
الباطن دیوب ظاهرده اولان اقوال وافعالدن باطنده اولان اسرار واحواله
استدلال قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه دل غیبست خواهی زو مثال *
روبجو که بادلستش اتصال) چونکه قلب غیبدر غیب بونده غائب معناسنه در
یعنی چونکم قلب غائبدر اکر اندن مثال استرسك وانك حالندن خبر طویمق طلب
ایدرسك اندن استه که انك قلبه اتصالی واردر مثلا صنوبری الشکل اولان مضغه
پارهسیکه اکا قلب دیرلر قچن قلبده ودرونده برمرض اولسه انی خارجده بیلك
استین طبیب اکا متصل اولان طمردن استر وانك حرکتندن قلبك صلاحنه
وفسادنه استدلال ایلر وکذلك شول نفس ناطقه که اکا دخی مشایخ قلب دیرلر
قچن بوقلبك دخی صلاح وفسادنی برکسه بیلك استه سه اکا متصل اولان جوارح
واعضادن بیلور وجوارح واعضانك حرکتندن باطنده اولان قلبك احوالنه
استدلال قیلورنتهکم حضرت نبی صلی الله علیه وسلم برنماز قیلان رجلك ظاهر
اعضاسنده اولان عدم خشوعنی کوروب انك قلبنك عدم خشوعنه جوارحنك
عدم خشوعی دلالت ایلر بیوردی نتهکم (اوخشعت جوارحه لخشع قلبه) حدیثی
بومعنایه شهادت ودلالت ایلدی پس اصحاب فراست الظاهر عنوان الباطن
دیوب ظاهرده اولان حرکتندن باطنده اولان محرکه استدلال ایدرلر نتهکم
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ بادپنهانست از چشم ای امین * در غبار وجنبش بر کش
ببین * کز یمینست او وزان یا از شمال * جنبش برکت بکویت وصف حال)
ای امین بادچشمدن پنهاندر اول بادی سن غباردهوجنبش برکده کور یعنی ریح
اکرچه چشم ناسدن پنهان ومخفیدر که برکسهانی کورمکه قادر اولهمز ولیکن
سن اول ریحی یاغبارك حرکتنده ویا اوراقك جنبشنده کورکه اول بادیمین
جانبندن اسیجیمیدر ویاخود شمال طرفندن اسیجیمیدر برکك جنبشی سکاوصف
حالی سویلر کذلك انسانك جسدلری اوراقنك حرکتلری دخی سکا باطنده محرك
اولان هوالرینك قنغی طرفدن اسدیکنی خبر ویرر مثلا برکسهیی طاعت وعبادت

وصلاح وفلاح سمتنه حركت ايلر ومیل ومحبت قیلر کورسك انی محرك اولان
هوا یمین طرفندن کلمشدر واول کسه (واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین) آیتیله
مشار الیها اولان اصحاب یمیندن اولمشدر وبرکسه‌یی دخی فساد ومعصیت
وکفر وضلالت طرفنه حرکت ایلر کورسك واول جانبه میل ومحبت ایلمش مشاهده
قیلسك آنی محرك اولان هوا شمال طرفندن کلمش واول کسنه (واصحاب الشمال
ما اصحاب الشمال) آیتیله مشار الیها اولان اصحاب شمالدن اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾
مستی دل ارنمیدانی که کو * وصف اواز نرکس مخمور جو) سن کوکل مستلکنی
بیلرایسك بویله دیوکه قنی کوکل مستلکی انك وصفنی مخموراولان نرکسدن استه
مخمور اولان نرکسدن مراد مست ومخمور اولان کوزدر قپن برکسنه نك کوکلنك
مست اولمسنی بیلك ایسته سك اول مستلك وصفنی انك کوزلرندن استرسن اکرانك
کوزلرنده خمار علامتی وارایسه انك درونی دخی مستدر واکر انك کوزلرنده اثر خمار
یوغیسه انك درونی مست ومخمور دکلدر که لابد درونده اولان صفت وحالتك
عکس واثری بیرونده اولان اعضایه وسیمایه چیقسه کرکدر واعضا وسیما درونده
اولان حالتلره وصفتلره دلیل اولسه وآنی تعریف قیلسه کرکدر انکچون الله تبارك
وتعالی حضرتلری (یعرف المجرمون بسیماهم) بیوردی واصحاب رسول حقنده
(سیماهم فی وجوههم من اثر السجود) دیو کلام مجیدنده خبرو بردی که بونلرك
تنهاده اولان سجودنك آثار وانواری وجهلرنده پیدا وظاهر اواش ایدی پس
قپن شراب محبتدن برعاشقك قلبی مست اولسه انك قلبنك مست الهی اولمسنك
عکس واثری ظاهرده اولان عینته وذاتنه خروج ایلر وانك خارجده اولان عینی
انك مست الهی ومخمور خمر بانی اولدیغنه دلالت قیلرانك خارجده اولان عینده
مست حق اولمغه شهادت ایلر نیچه اثر وعلامت ظاهر اولور واول اثر وعلامت
انك جان ودلنك مست الهی اولد یغنه دلالات وشهادت قیلر ﴿ مثنوی ﴾
چون زذات حق بعیدی وصف ذات * بازدانی ازرسول ومعجزات * معجزاتی
وکراماتی خفی * برزند بردل زپیران صفی * که درونشان صدقیامت نقد
هست * کمترین آنکه شود همسایه مست) چونکم حق تبارك وتعالی حضرتلرینك
ذات لطیفندن بعید اولمسن وصف ذات حق رسولدن ومعجزاتدن آشکارا بیلورسن
حق سبحانه وتعالی عالم باطندن بوعالم ظاهری قوللرینه کندیسنی بیلدرمکدن اوتری
رسول کوندردی واکا خارق عادت قوت وقدرت ویردیکه اندهاولان قوت
وقدرت سائر بشرده اولمدی واول خارق عادت اولان قدرته معجزه دینلدی پس
اول رسول علیه السلام بوعالم ظاهرده اولان ناسه کلوب حق تعالینك ذاتندن
وصفاتندن پیغمبر اولدی وانبا واخبار قیلدی بواعتبار ایله اکا پیغمبر ونبی علیه

السلام دینلدی چونکم سن حق تعالینك ذاتنی وصفاتنی اندن بعید اولدیغك
اعتبار یله بیلیه سن انك ذاتنی وصفاتنی اللهك رسولندن بیاورسن وانك معجزاتندن
انك کمال قدرتنه وقوتنه استدلال قیاورسن چونکم رسول علیه السلامدن ظهوره
کلان معجزات ظاهره وآیات باهره نك دوری مرور قیلدی ونبوت ختم اولدی اول
معجزات حضرت نبی علیه السلامك مقامنك قائملری ووارثلری اولان ولیلرده
وصفیلرده مخفی اولوب اکا کرامات دینلدی ومعجزاته کراماتك فرقی انجق ولیدن
صادراولسه کرامت نبیدن صادر اولسه معجزه دینکدر لکن تحدی ودعوایه
مقارنت شرط اولدی زیرا ایکیسی بیله خارق عادتدر اما پیغمبر علیه السلامدن
ظهوره کلدکده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده کرامت دینور اما اولیانك اصل
مقبول اولان کرامتی مخفی اولان کرامتدر و بو بیتلردخی کرامات معنویه نك مقبوله
اولمسنه دلالت وشهادت قیلشدر پس ر لرکه برنوع خفی اولان معجزات و برنوع
خفی اولان کراماتك حقیقتنده براولدیغنه اشارت واردر که ایکیسی بیله معنیده
خارق عادتدر اما نبیدن صادر اولدقده معجزه دینور وولیدن ظهوره کلدکده
کرامت تعبیر اولنور بعد عصر النبی اول معجزات صفی اولان پیرلرك درونده خفی
اولدی وانلرك درونده اولان معجزهٔ معنوی وکرامت خفیلك اثری و پرتوی مستعد
اولان طالب قلبنه طوقنور که اول پیرلرك درونده نقدر ونیچه یوز بیك قیامت
واردر که انلر نیچه یوز کره اولدکدن وفانی اولدقدنصکره حیات الهیه ایله حی
اولمشلر وحضرت حقله قائم اولمق مرتبه سن بولمشلردر چونکم بونلرك درونده
قیامت معنویه دن نیچه یوز بیك قیامت واردر که کمترین قیامت اولدر که اکاهمسایه
اولان مست وسکران اولور وعالم صوریدن فراغت قیلور نته کم صوری اولان
قیامت کلدکده وناس اکامقارن اولدقده سکران اولور کماقال الله تعالی (وتری
الناس سکاری وماهم بسکاری ولکن عذاب الله شدید) کذلك اولیای عظامك
باطنده اولان قیامته مقارن اولان ناسی دخی سن بصر بصیرتله انلره نظر ایلسك
سکاری کوررسن حال بوکه بونلر ظاهرا سکاری دکللردر ولکن بونلر حقنده
عذاب الله شدید واردر عذب لذیذ وشیرین معناسنه در بونلر الله شرابنك شدت
لذتندن مست ومسکور اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ پس جلیس الله کشت آن نیك
بخت * که بپهلوی سعیدی بردرخت) پس اول نیك بخت جلیس الله اولدی که
برسعیدك پهلوسنه رخت ایلندی یعنی اول بختی نیکو وطالعی سعادتلو اولان
طالب وسالك فی الحقیقه الله جلیس اولدی وحضرت حقله صحبت قیلدی که
برسعید ورشید اولان مرشدك حضورنه رخت ومتاعنی ایلندی وکندویی اکا
تسلیم ایتدی وانکله صحبت طوتدی نته کم (من اراد ان یجلس مع الله فلیجلس

مع اهل التصوف) کلامی هم بو معنایه دلالت وشهادت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾
معجزه کان برجمادی زداثر * ناعصایا بحر یا شق القمر • کراثر برجان زند
بی واسطه * متصل کردد به پنهان رابطه) معجزه که او برجماد اوزره اثر
اوردی اول جمادیاعصا ویابحر و یاشق القمردرکه عصامارو بحرراه وماه شق اولدی
نته کم حضرت موسی علیه السلامك معجزه سی عصایی اژدرها قیلدی (فالقی
عصاه فاذاهی ثعبان مبین) آیتی بوکه شاهد اولدی ودخی اول حضرت
عصایله وحی اولندیغی اوزره بحره اوردی بحر اون ایکی یول اولدی وهر بریولدن
برسبط کذر قیلدی وقردخی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمك معجزه سیله
شق اولدی پس معجزه بونلرك وجودنه اولاتأثیر قیلدی اندنصکره بونلر واسطه سیله
بو معجزه لری کورن کمسه لرك قلبنه ور وحنه اثر معجزه طوقنوب انلر اول رسوله
ایمان کتورو وب تصدیق قیلدی اکر رسولك اول معجزه سی بی واسطهٔ جمادات
متأثره جانه اثر اوره اول جانله پنهانده رابطه متصل اولور اول جانك نهاندهٔ
رابطه سی مؤثره متصل اولور دینسه دخی وجه در وخلاصهٔ کلام اولدرکه
نبیدن ظهوره کلان معجزه که اول معجزه مثلا یاعصا ویابحر ویاقرکبی جمادلردن
برجماده اثر اوردی وتأثیر قیلدی واول متأثر اولان جماد واسطه سیله اول عصرده
اولان مؤمنلرك جانه اثر قیلوب انلر اول مؤثره مؤمن اولدیلر واول واسطه ایله
تصدیق قیلدیلر اکر رسولك اول معجزه سی بلاواسطه طالب اولنلرك جانه اثر اوره
وانلرك درونه تأثیر قیله لابد مؤثره انلرك جانك رابطه وتعلق متصل اولور
وانلرك جانی حقیقی اولان مؤثره وآنك رسولنه جمادات اوزره تأثیر ایلین معجزه لری
کورمکسز تصدیق قیلور مؤمن اولور ﴿ مثنوی ﴾ برجمادات آن اثرها
عاریه ست * آن پی روح خوش متواریه ست) جمادات اوزره اول اثرلر عاریه در
اول اثرلر متواریه اولان روح خوشدن اوتریدر یعنی معجزهٔ رسولك جمادات
اوزره واقع اولان اثرلری مثلا عصانك ثعبان اولمسی و بحرك منفلق اولوب
کالطود العظیم طورمسی وماهك منشق اولمسی کبی که جمادات اوزره عاریتی ایدی
رسولك صدقنه دلالت وشهادت ایلمکدن اوتری اول معجزه نك اثرلری جمادات
اوزره برمقدار طوروب ینه زائل اولدی واول معجزه نك اثرلری اصل متواری
و پنهان اولان روح خوشدن اوتری اولدی که مؤمنك روحی انی کوروب اول
واسطه ایله مؤثره ایمان قیلدی واکا تصدیق ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ تاازآن جامد
اثر کیرد ضمیر * حبذا نان بی هیولای خمیر * حبذا خوان مسیحی بی کمی * حبذا بی
باغ میوه مریمی) تاکم اول جامددن ضمیر اثر پذیر اوله حبذا نان خمیر هیولاسنسز
حبذا برمسیحك نقصانسز اولان خوانی مسیحی ده یانسبت ایچون اولوب

نه کوزلدر مسیحه منسوب اولان کلمك سز خوان دیمك دخی جائزدرنه کوزلدر
باغسز مریمه منسوب اولان میوه هیولا اصله دیرلر مثلا برخانه نك اصلی حجر وشجر
وترابدر اکاهیولای خانه دیرلر پس هیولای نا ن خمیر وهیولای خمیر اون اولور
خوان مسیحیدن مراد حضرت عیسی علیه السلامه نازله اولان مائده در که
بی تعب وبی زحمت اون مائده حضرت عیسی علیه السلامه (اللهم ربنا انزل علینا
مائدة من السماء) دیو دعا ایلدکده آسمان طرفندن نازل اولدی وانك قومی اندن
اکل قیلدی وبوندهخوان مسیحیدن مراد ظاهرده اولان معجزهسز قلبه وروحه
نازل اولان غدای روحانی ومائدهٔ معنویدر مثلا ایمان وعرفان وایقان کبی ومیوهٔ
مریمیدن مراد حضرت مریمه بی کسب وبی سبب حق تعالی حضرتلرینك
قتندن کلان رزقدر که حضرت زکریا علیه السلام هربار که اول مریمك اوزرینه
داخل اولسیدی انك قتنده رزق کورردی نته کم سورهٔ آل عمرانده حق تعالی اکا
منسوب اولان رزقدن اکاخبر ویروب دیدی (کلما دخل علیها زکریا المحراب
وجد عندها رزقا قال یامریم انی لك هذا قالت هومن عندالله) وبو محلده میوهٔ
مریمیدن مراد نفسه معجزهٔ صوری واسطه سنسز من عندالله کلان وحاصل
اولان رزق معنوی اولور وبو بیتین شریفینك تقدیری وتحقیق وتفسیری بویله
دیمك اولور که حضرت رسول خدادن ظاهر اولان معجزهنك جمادات اوزره
اولان اثرلری متواریه اولان روح خوشدن اوتری عاریتیدر تاکم اول عصرده
حاضر اولان خلقك ضمیری اول متأثر اولان جامددن اثر پذیراوله ومؤثر اولان
معجزه صاحبنه اقرار وتابع اوله اماهیولای خمیر واسطه سنسز اولان اتمك نه
کوزلدر که خمیره وانی یوغورمغه محتاج اولمدین برحاضر اتمك اوله وبرکرت سنه نك
اول اتمك قارنی طبوره بویله اتمك نه کوزلدر هیولای خمیره محتاج اولان ناندن
یکدر پس برایمان که معجزهٔ صوری واسطه سیله اوله وبرکسنه نك جانی اول معجزهٔ
صوری واسطه سیله اولان غدا دن طویه معجزهٔ صوری واسطه سنسز اولان
ایمان اندن محبوبتر ومقبولتردر نته کم خمیردن اولان ناندن اصل خمیر اولمدین الله
قتنده بی تعب وبی زحمت بلاواسطه کلان نان محبوبتر ومقبولتردر کذلك بی کم
وبی زحمت اولان مائدهٔ روحانی ونعم ربانی خوبتر ومحبوبتردر شول معجزهٔ صوری
واسطه سنسز حاصل اولان ایمان وعرفان خوانندن وکذلك باغسز اولان
رزق مریمی باغ ایله وباغچه ایله اولان میوه لردن ورزقلردن خوبتر ومحبوبتر
اولدیغی کبی برمؤمنك نفسنه معجزهٔ صوری واسطه سی اولمدین من عندالله کلان
رزق روحانی ومائدهٔ ایمانی خوبتر ومحبوبتردر انکچون حضرت رسول صلی الله
علیه وسلمك معجزه سنی کوروب ایمانه کلان کسه نك ایمانندن حضرت رسول

علیه السلامی کورمیوب بعدعصر النبی وجوده کلوب اکاایمان کتورن کسنه لرك
ایمانی افضل واقوی اولمشدر وبونك تحقیق جلد او لك آخرنه قریب بقیهٔ قصهٔ
زید سرخنده *پس بغیت نیم ذره حفظ کار * به کهاندر حاضری زآن
صدهزار * بیتنك شرحنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾
برزند ازجان کامل معجزات * بر ضمیر جان طالب چون حیات * معجزه بحرست
وناقص مرغ خاك * مرغ آبی دروی این ازهلاك) کاملك جاندن معجزات
طالبك ضمیر جانی اوزره حیات کبی اورر معجزه فی المثل بحردر وناقص مرغ
خاکیدر مرغ آبی اول معجزه ده هلاکدن ایمندر وکاملدن مراد بوندن حقیقتده
محمد صلی الله علیه وسلم حضرتلریدر بعده هرشول ولیکه حقیقت محمدیه نك
مظهری اوله وکندی عصرنده وارث محمدی وقائم مقام احمدی اولوب طالبلره
ارشاد وتربیه قیله اول کاملك جانی حقیقت محمدیه یه مرآت اولور وروح محمدینك
معجزاتی انك آینهٔ جاننده ظهوره کلور فمن اول قائم مقام نبوی اولان ولی کاملك
جاندن اول معجزه نك پرتوی واثری برطالبك ضمیرنه طوقنسه اکا کرامت دینور اما
کرامتله معجزه نك حقیقتی بردرلته کم اصحاب کلامدن اکثر علمادخی بو مذهبه ذاهب
اولمشلر وبویله اتفاق قیلمشلردر کهولینك کرامتی انك متبوعی اولان نبی علیه السلامك
معجزه سنك عکس واثریدر اولیای محمدی صلی الله علیه وسلم وجودلرنده اولان
کرامات علیه بواعتبار اوزره حضرت محمد علیه السلامك معجزاتنك عکس واثری
اولور وناقصدن مراد ایمانده وعرفانده ناقص اولان کمسه لراولور ومرغ آبیدن
مراد ایمان وعرفان آبنه اهل اولان مریدلروطالبلراولور وتقدیر کلام بویله دیمکی
افاده قیلورکه حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم وارثی او لان مرشد
کاملك جاندن معجزات نبویه کرامات نامیله مسمی اولدیغی حالده طالبك ضمیر
جانله حیات کبی اورر وعقلنی وقلبنی وروحنی انك احیاقیلور وطالب اول حیات
قلبیه وقوت روحانیه یی کندی درونده معاینه ومشاهده قیلور وبیلورکه اول
حیات قلبیه وقوت روحانیه کندینك مظهر حقیقت محمدیه اولان مرشدنك
جاندن ضمیرنه طوقندی وانك جانده اولان معجزات نبویه وانواروا سرار محمدیه نك
عکوس وآثاری کندینك جان وجنانده کلدی وپرتوصالدی فی المثل معجزه بردریا کبیدر
ایمانده وعرفانده ناقص اولان جاهلاروغافلار مرغ خاکی کبیدرمرغ خاکی دریاده نیجه
هلاك اولورسه ایمان وعرفانده ناقص اولان جاهلاروغافلار دخی بروارث نبی اولان
ولیدن اثر معجزه اولان کرامتی کوردکلرنده هم اکا انکار ایتمکله هلال اولورلر واول
بحر معجزه دن منتفع اولمیوب محروم قالورلر امامرغ آبی کبی اولان اهل ایمان
واصحاب ایقان اول بحر معجزه ده هلاك او لمقدن ایمنلردر زیرا اول شیخ کاملك

جاندن بونلرك جانده واصل اولان معجزه بونلری عاجز قیلمز و بونلری مهلك اولمز بلکه بونلره قوت وقدرت ویرر و بونلر دخی اول قوت وقدرتی عین روح نبویدن بیلور و کندی شیخنی مظهر حقیقت محمدیه مشاهده قیلور پس هر وجهله انك وجودندن کلان آثار وحالات اکا نافع اولور ﴿ مثنوی ﴾ عجز بخش جان هرنامحرمی * لیك قدرت بخش جان همدمی) اول وارث کامل جاندن ظهوره کلان معجزه هرنامحرمك جانده عجز بخشدر ولیکن همدم اولان جانه قدرت بخشدر یعنی اول مرشد کاملك جاندن ظهوره کلان کرامت اکرچه هر برنااهل ونامحرمك جانده عجز و بریجی وآنی ضعف وفتور مرتبه سنه ایر کور یجیدر ولیکن هر بر همدمك جانده قوت و بریجی وکمال مرتبه سنه ایر کور یجیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون نیابی این سعادت درضمیر * پس زظاهر هردم استدلال کیر (که اثرها برمشاعر ظاهرست * وین اثرها ازمؤثر مخبرست) چونکم ای طالب بوسعادتی سن ضمیر کده بولیه سن پس ظاهردن هردم استدلال طوت که اثرلر مشاعر اوزره ظاهردر بواثرلر مؤثردن مخبردر مشاعر مشعرك جیدر حواس خمسهٔ ظاهره یه دیرلر پس توضیح معنی بو بله دیمك اولور که وارث کامل اولان مرشد فاضلك جاندن طالبك جانه نور معجزه اورر واثر کرامت البته تأثیر قیلور اما اکا اهل اولان درونده آنی بولور واهل اولیوب ناقص اولان آنی بولیوب عاجز قالور چونکم ای طالب سن بوسعادتی یعنی بواثر معجزه وکرامت اولان ولی شناسلغی ضمیر کده بولیه سن وقائم مقام محمد علیه السلامی کیمدر آنی بیله سن پس ظاهر اجساده باقوب هردم ظاهر دن باطنه استدلال طوت الظاهر عنوان الباطن دیمشلردر بوحققتدر که باطنده اولان مؤثرك اثرلری مشاعر اوزره ظاهردر و بوحواس ظاهره اوزره اولان اثرلر باطنده اولان مؤثردن خبرویر یجیدر خلاصهٔ کلام بودر که چون سن کندی درونکده برولینك جاندن کلان کرامتی وسعادتی بولیه سن وانك اهل کرامت وصاحب سعادت ایدوکنی بیله سن پس سکا آنی بیلمك لازم اولور سه انك ظاهرنه باقوب ظاهرنده اولان آثاردن باطننده اولان مؤثره هردم استدلال ایله که باطنده اولان مؤثرك اثرلری حواس ظاهره اوزره چیقوب پیدا اولور وبوحواس ظاهرده اولان اثرلر باطنده اولان مؤثردن طالبه اخبار قیلور مثلا ولی الله دوستنه دیرلر و برکسه نك الله دوستی اولدیغنه انك حواس ظاهره سی الله یولنده دیمکی امر اوزره اولدیغی دلالت ایلر و کذلك کلامی دخی باطننده ناطقه اولان نفسنك مرتبه سنه دلالت قیلور که لسان ترجمان جاندر وکذلك اعضا ده اولان افعال هم درونده اولان فاعلك نه مرتبه ده اولدیغنه دلالت قیلور چون برکسه نك ظاهرده اولان جمیع احوالنی وافعالنی واقوالنی

حضرت محمد صلی الله تعالی علیه وسلمك سنت سنیه سنه موافق کورسك وانك
جمله حواسنی امر حقه مطیع ومنقاد اولمش مشاهده قیلسك بهرحال اول کسنه
ولی اللهدندر زیرا ولی خدا اولمین کندی نفسنی شرع مصطفایه طابق النعل
بالنعل او یدیره رمز بلکه گاه اولور که شریعته مخالف وآداب طریقته مغایر اندن
آثار نفسانی وافعال شیطانی ظهوره گلور وانك مشاعرنده اول اثرلر پیدا اولور
پس ظاهرده اولان اثرلردن باطنده اولان مؤثره استدلال ایلمك بوذکر اولنان
اسلوب اوزره اولور امابو استدلاله دخی خیلی قوت ومعرفت لازمدر که اول قوتله
برکسه ظاهرده اولان آثاردن باطنده اولان مؤثره استدلال ایلمکه قادر اوله
وظاهرده اولان افعال واقوالدن باطنده اولان مؤثرك نه مقام ونه مرتبه ده ایدوکنی
بیله ﴿ مثنوی ﴾ هست پنهان معنی هردارو بی * همچو سحر وصنعت
هرجادو بی * چون نظردر فعل وآثارش کنی * گرچه پنهانست اظهارش کنی *
قوتی کان اندرونش مضمرست * چون بفعل آید عیان ومظهرست) مثلا هر بر
دارونك معناسی پنهاندر یعنی هرد ارونك خاصیتی اول دارونك باطنده مخفی
و پوشیده درمثلا سحر کبی وهرجادونك صنعتی کبی که هرجادونك صنعتی اول
جادنك وجودنده پنهاندر مادامکه انی اظهار ایلیه چونکم اول سحری فعله کتوره
اول زمانده اول جادونك سحری وسحرده نقدر استاد اولدیغی ظهوره گلور
چونکم سن اول ساحرك فعلنه وآثارنه نظر ایلیه سن اگرچه انك فاعلی ومؤثری
معناده پنهاندر سن آنی اظهار ایلرسن زیرا شول برقوت که اول قوت بردارونك
درونده ویابرساحرك درونده مضمردرچونکم اول قوت فعله کله عیان ومظهردر
چونکم بومقدمه و بومثل معلوم اولدی استاد طریقت اولان برولی وبرمرشدی
بوکا کوره قیاس ایله که برولینك ومرشدك معناسنی وخاصیتنی و باطنده اولان
قوتنی اگر بیلك استرایسك ظاهرده اولان افعالنه وآثارنه نظر ایله تاکم انك ظاهرده
اولان آثارندن باطنده اولان مؤثرنك قوتنه ومرتبه سنه عالم اوله سن بواعتبار
ایله زمان سلفده کلوب بوجهاندن کذر قیلان ولیلرك بیله اثرلرینه نظر اولندقده
مرتبه لرنی وعلملرینك معرفتلرینی ومرتبه لرینك واحاطه ایلدیکی دائره یی مشرب
ومذهبلرنی بیلك ممکن وقابلدر نته کم (مصراع) کلامندن اولور معلوم کشینك
کندی مقداری) دیمشلردر لابد آثار مؤثره دلالت ایدیجیدر ایمدی باطنده مخفی
اولان مؤثرك نه مرتبه قوت وقدرتی وارایدوکنی بیلك استرسك خارج عالمده
اولان آثارنه نظر ایله تاکه انك نه مرتبه قوت وقدرت صاحبی اولدیغنی ونه مرتبه
قدر ومراتب ومقاماتی احاطه قیلدیغنی ونه کونه فعل وصنعته قادر اولدیغنی
بیله سن ومعلوم ایلیه سن ﴿ مثنوی ﴾ چون باآثار این همه پیداشدت * چون

﴿ نشد ﴾

نشـد پیدا زتأثیرایزدت * نی سـببها واثرها مغز وپوست * چون بجویی جملکی آثار اوست) چونکم آثار ایله بوذکر اولنان شـیلرك دوکلیسی سکا پیدا اولدی سنك ایزدك وصانعك تأثیردن نیچون پیدا اولمدی یعنی نبینك باطننده اولان مثلاندن ظهوره کلان آثار سـببیله مؤمن وعاقل اولنلره معلوم اولدی وانك حق پیغمبر اولمسی ثبوت بولدی وکذلك اولیای کرامك وجودی دخی انلردن ظهور ایاین آثار حسـنه وافعال غریبه سببیله انلرمرید اولان واعتقاد قیلان طالبلره پیدا وظاهر اولـدی وکذلك ادویه‌نك خاصیاتی تجربه ایله بیلندی وساحرك دخی سحری وصنعتنك آثاری ظاهر اولمغله اول ساحر معلوم اولندی چونکم بوجمله مؤثرلرك وجودی آثاری سببیله سکا پیدا وآشکارا اولدی پس سنك خالق وصانعك بوقدر افعال عجیبه وآثار غریبه نیچون پیدا اولمدی آفاقده وانفسده وهردمده بوقدر آیاتی کوسترر وبوقدر تأثیراتی اظهار ایلرکن اول سکا نیچون هرشـیئدن ظاهر اولمدی سببلر واثرلر مغز وپوست هرنه ایسـه چونکم اسستیه سن جمله سی انك اثرلری دکلیدر مصرع اولده اولان نی کلمه سی مصرع ثانیده اولان آثاراوست لفظنه صرف اولنور چون بجویی جملکی نی آثاراوست تقدیرنده اولور وبو بیتده استفهام تقدیری معناسی واردر وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که جمیع سببلر وجمیع اثرلر جمله مغزلر وپوستلر هرنه ایسـه آثاری وجمیع اشـیا چونکم جمله سن طلب قیله سن وبونلرك اصلنی وحقیقتنی بیلمك مراد ایلیه سن جمله سی انك آثاری دکلیدر بومقرر ومحققدر که بوجمله اشیا جمیعا انك آثاریدر ومؤثر حقیقی بوجمله ده همان اولدر سـائر اشیا وسـایط واسباب منزله سنده در چونکم آثاردن مؤثره استدلال ایلیه سن حضرت حق اگرچه ابطن من کل بطوندر بواعتبارایله اظهر من کل ظهورکور رسن وبوجمله آفاقده وانفسده اولان تأثیراتی همان اندن مشـاهده قیلو رسن ﴿ مثنوی ﴾ دوست کیری چیزهارا ازاثر * پس چرا زآثار بخشی بی‌خبر * ازخیال دوست کیری خلق را * چون نکیری شـاه غرب وشرق را * این سخن پایان ندار دای قباد * حرص مارا اندرین پایان مباد) شیلری اثردن اوتری دوست طوتر سن پس نیچون آثار بخش اولندن بی‌خبرسن یعنی مؤثراولان شیلری اثرندن اوتری وانلرك اثری سکا خوش کلدیکی ایچون انلری دوست طوتر سن وانلره محبت ایدرسن پس نیچون سن اول شیلره آثار بخش اولان مؤثر حقیقیدن بی‌خبرسن اصل دوست طوتمغه لایق خود اولدر خلقی برخیـالدن اوتری دوست طوتر سن یعنی بومخلوقی خیال مشابه سنده اولان اثرلردن اوتری محبوب اتخاذ ایدرسن پس شرق وغربك شـاهنی نیچون دوست طوتمیه سن که بوقدر افعال عجیبـه وآثار بدیعه اول پادشـاه حقیقینك ارادت وقدرتیله ظهوره کلمشـد ر وفی الحقیقه

هرشیده مؤثر همان اول اولمشدر غیرك تأثیری مجازیدر چونکم رنجورك اثر نبضندن
انك درونده اولان مرض مؤثره استدلال اولنق مناسبتیله بوقدر اسرار ومعانی
سویلدیلر بوکونه اسرار وکفتارك نهایتی اولمدیغنه بو بیانلرله اشارت قیلوب
بیورلرای شاه وقباد منزله سنده اولان بو مؤثراته وآثار وتأثیراته متعلق اولان
سوز پایان طوتمز بوکونه سوزی سویلکده و بونوع معارفی ولطایفی نقل ایلکده
واقع اولان حرصمزه بزم پایان اولمسونکه علوم ومعانی یه اولان حرص بغایت
مقبولدر وانك استماعنه وکسب وتحصیلنه اولان حرص دخی مشروع ومعقولدر
انکچون الله تبارك وتعالی حضرتلری حبیبنه علمه قانع اولمیوب انك همیشه
زیاده اولمسندن اوتری (وقل رب زدنی علما) بوآیت کریمه علمه حریص اولمغی
افاده ایلدی و بوحدیث شریف دخی علمه حریص اولمك فضیلتنی بیان قیلدی
نته کم حضرت نبی اکرم صلی الله علیه وسلم بیوردی (منهومان لایشبعان طالب
الدنیا وطالب العلم وهما لایستویان اماطالب العلم فیزداد فی رضی الرحمن واما
طالب الدنیافیزداد فی الطغیان) رواه ابن مسعود رضی الله عنه

﴿ رجوع بقصهٔ رنجور *بازکرد وقصهٔ رنجورکو* باطبیب آکه ستار ﴾
﴿ خو * نبض او بکرفت وواقف شدزحال * که امید صحت او بد محال ﴾

ای مولانا اثردن مؤثره استدلال ایلمکه متعلق اولان کلماتی سویلمکدن کیرودون
رنجورك قصه سنی سویله ستارخواولان آکاه طبیبله یعنی اول ستار خویلو اولان
آکاه وخبردار طبیبله اول ربخورك قصه سی نیجه اولدیسه آنی سویله واول
طبیب آکاه اول ربخور ایله نه کونه معامله قیلدیسه انی بیان ایله اول طبیب آکاه
اول رنجورك نبضنی طوتدی وحالندن واقف اولدی وانك درونده اولان مرضه
شعور بولدی که اول ربخورك صحت بولمق امیدی محال ایدی کوردیکه اندن
صحت بولمغه قابلیت یوق پس انك حالندن خبردار اولوب سن قابل علاج دکلسن
دیمدی بلکه ستارلغله معامله ایلدی طبیبدن مراد بونده طبیب الهی اولان مرشد
ومربی اولور ورنجوردن مراد امراض قلبیه صاحبی اولان مریض معنوی
اولور چون برطبیب الهی برنجور معنویك نبضنی طوتسه وآثار ظاهره سندن
وحرکات جوارحندن باطنده اولان مؤثره ومحرکه استدلال ایدوب انك حالنه
واقف اولسه اکر علاج پذیر اوله جغنی بیلورسه بومرضك چاره سنی شونی ایشلمك
وشونی اشلمکدر دیوب تعیین ایلر وانك علاج وتربیه سنه مشغول اولور واکر انك
صحت بولمسی محال اولورسه وعلاج پذیر اولمدیغی عیانه کلورسه یونظم شریفده
ذکر ایلدکلری طبیب آکاه اول ربخور تباهه نه دیدی ایسه اول طبیب الهی

دخی اول معنوی اولاز رنجوره بو یله در ﴿ مثنوی ﴾ کفت هرچت دل نخواهد
آن بکن * تارود ازجسمت این رنج کهن * هرچه خواهد خاطر تو وامکیر *
تانکرد دصبر و پرهیزت زحیر * صبر و پرهیز این مرض را دان ز یان * هرچه
خواهد دل درآرش درمیان) طبیب اول رنجوره ایتدی ای رنجور سنك کرکلك
هرنه بی ایسترایسه ایله تاکم بو رنج کهن سنك جسمکدن کیده هرنکم سنك خاطرك
د یلز ایسه انی کندکدن کیرو طوتمه تاکم صبر و پرهیز سکا ایج آغر بسی اولیه
وصبر و پرهیز دخی برطرفدن سنی آزرده ورنجیده قیلیه صبر و پرهیزی بومرضه
زیان بیل هرنه بی که کوکلك استرایسه آنی اورتایه کتور وآنی ایشله ونه بی دیلر
ایسك انی قیلغه باشله دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ایجنین رنجور راکفت ای عمو *
حق تعالی اعملوا ماشئتموا) بو بیت سوره سجده دن اولان آیت کریمه یه اشارتدر
(قال الله تعالی اعملوا ماشئتم انه بما تعملون بصیر) بوآیت کفره حقنده نازله
اولمشدر اعملوا امری اکرچه بحسب الظاهر ترغیب ایچوندر ولیکن بحسب المعنی
تهدید وترهیب ایچوندر یعنی ای کافرلر سزاستدیککز کاری ایشلیك تحقیقا اول
الله سزك ایشلدیککز شیئی هرنه ایسه بصیر در اکاکوره جزاسنی ویرر ومعنای
بیت بو یله دیمك اولور که بوذکر اولنان رنجورکبی علاج پذیر اولمین رنجوره
طبیب نه دیدی ایسه ای عمی حق تعالی دخی علاج پذیر اولمین وارشاد وتربیه بی
قبول قیلمین کافرلره دخی (اعملوا ماشئتم) دیدی کأنه بوآیت کریمه بومعنایی افاده
ایلدیکه ای قلبلرینك مرضی علاج پذیر اولمین کافرلر وای بنم طرفدن ارسال
اولنان طبیبه تصدیق واقرار قیلمین رنجورلر چونکم سزکندی مرضلرکزه کثرت
علاج ایلمین طبیبه متابعت قیلمزسز وانك سزه تعلیم ایلدیکی اوزره عامل اولمزسز
پس سز هرنه دیلرسکز انی ایشلیك جزاسی اکر خیر واکر شر ینه سزه عائد اولور
وهرکس نه عمل قیلورسه اول عملی اکر احسان واکر اساءت کندی نفسی ایچون
قیلور (ان احسنتم احسنتم لانفسکم وان اسأتم فلها) آیتی هم بومعنایه شاهد
اولور ودخی (من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها) نص شریفی هم بومعنایه
دلالت قیلور پس برکسه ده ادب وحیا اولمدقدنصکره اکااستدیکی شیئی اشله
دینور نته کم اذالم تستح فاصنع ماشئت حدیثی دخی بومضمونی مؤید اولور
﴿ مثنوی ﴾ کفت هین روخیربادت جان عم * من تماشای لب جومی روم *
برمراد دل همی کشت او برآب * تاکه صحبت را بیابد فتح باب) چونکم اول
رنجور طبیبدن اعمل ماشئت مفهومنی اشتدی اکاایتدی ای جان عم سکا خیر
اولسون یوری آکاه اول بن جوی کنارنك تماشاسنه کیدرمکه بنم کوکلم
آب روان کنارنك سبرین اسنر پس اول رنجور کوکلنك مرادی اوزره آب اوزره

طولندی وصو کنارنك سبرنه عزیمت وحرکت قیلدی تاکم صحت ایچون قصد باب بوله
واستدیکی عملی ایتك ومراد ایلدیکی سره کتکله اکا صحت کله ومزاجی مرض
وعلتدن بری اوله ﴿ مثنوی ﴾ برلب جوصوفی بنشسته بود * دست ورومی
شست وپاکی می‌فزود *اوقفایش دیدچون تخیلی * کرداورا آرزوی سیلی **
برقفای صوفی خمره پرست * راست می کرد از برای صفع دست *کارزورا کرزنانم
تارودد *آن طبیبم کفت کان علت شود) چونکم اول رنجور مقتضای قلبی اوزره
برایرمق کنارنه کلدی اول ایرمق کنارنده برصوفی اوتورمش ایدی النی ویوزنی
یوردی وپاکلك زیاده ایلردی اول رنجور صوفینك قفاسنی کوردی برتخیلی
کبی اول صوفی یه برسیلی آرزوسنی ایتدی یعنی برتخیله منسوب وخیال ایلکه
مخصوص کسه کبی اول بیمار اول صوفینك اکسه سنه برطبانجه اورمق آرزوسنی
تخییل ایلدی خمره پرست اولان صوفینك قفاسی اوزره ضعفدن اوتری النی راست
ایتدی خمره بلغورشور باسنه دیرلر بونده خمره پرست اوت پرست دیمکدن کنایه
اولور واوت پرست دیمیوب خمره پرست دیملری انلرك اکثری بلغور پلاونه وشور
باسند مائل اولدیغنی واکثر آنی اکل قیلدیغنی اشعار قیلور یعنی براوت وپوته حریص
اولان صوفینك اکسه سی اوزره طبانجه اورمقدن اوتری اول بیمار النی راست
ایتدی کندوسنه بویله دیوکه اکر قلبمده اولان آرزویی سورمز ایسم ودرونمدن
اخراج قیلمز ایسم تاکم اول آرزود رونمدن کیده اول طبیب بکادیدیکه اول
آرزوعلت اولور وبنم مرضمی زیاده قیلورایمدی بنم قلبمده بوصوفی یه برطبانجه
اورمق آرزوسی واردر پس برمقتضای امر طبیب اول طبانجه یی بوصوفینك
قفاسنه اورمق وقلبی بوآرزودن خالی قیلمق لازمدر دیدی بونده تنبیه اولدر که
اکثر بیمارك مزاجی مختل اولدیغندن عقل وفهمه دخی فسادوخلل کلوب طبیبك
سوزینی ورمزنی راست فهم ایلمکه قادر اوله مزوانك قلبی دخی کندی یه نافع
اولان برشی آرزوقیله مز بلکه بوکونه غیره ایدر اوجفا ایتمکی آرزوایلر طبیبك
بوکا کوکلك نه استرسه وارآنی ایشله دیمسی اصلا سن علاج پذیر اولمزسن وصحت
بولمزسن دیمکی افاده ایلردی بومریض بونکته یی برخوش فهم ایتمیوب قیاس
ایلدیکه طبیب بوکاوار کوکلك نه استرسه آنی ایشله تاکم اول استدیکی ایشلمك
وآرزوی درونی اجراوانفاذ ایلمکله صحت بولهسن وعلت ومرضدن قورتله سن
دیمش اوله نته کم اکثرعلاج پذیر اولمین جاهل وغافل مرشدومربی اولان طبیب
الهی زیاده بحضورا ولدقده واندہ علامت حرمان وشقامشاهده قیلدقده وارسن
بیلورسن کوکلك نه استرسه آنی ایله دیرلر اول احمق بوسوزی ایوسوزصانوب
وکندیسنه نافع بیلوب اول طبیبدن دوراولور ونفسنك مقتضا ومشتهاسی اوزره

سیر وحرکت قیلاور وصبرو پرهیز بکاضرردر دیوب حضرت قرآنی کندینك
مرادی اوزره تأویل قیلاور نته کم اول رنجور طبیبك سوزونی ونکته سنی راست
فهم ایلیوب طبیب بکا اعمل ماشئت دیدی بنم کوکلم ایسه بوفقیره طبانجه اورمق
آرزو ایلدی پس بوآرزودن صبر ایلك ایسه بکا تهلکه کلدی بر کمسه نفسنی
تهلکه یه القا ایلك جائز اولمدی لازم کلدیکه بن بوآرزویی اجرا ایلیم دیو تأویل
باطل سمئنه ذاهب اولوب کژفهملکندن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ سیلیش اندر
برم در معر که * زآنکه لا تلقوا بایدی تهلکه * تهلکه ست این صبر و پرهیز
ای فلان * خوش بکویش تن مزن چون بددلان) اول صوفی یه معرکه ده سله
ایلتمکده اولورم واکا طوقمقده وزحمت قیلقده قفاسنه برسله ایلتوب اورورم اندن
اوتریکه حق تعالی (لاتلقوا بایدیکم الی التهلکة) بیوردی بوآیتك تفسیری جلد
اولك آخرنه قریب مرتضی حکایه سنده مرور ایتدی یعنی اولی رنجور ابتدی
ین بوصوفینك قفاسنه انکچون معرکه قیلقده سله اورو رمکه حق تعالی کلام
مجیدنده سز نفسکزی تهلکه یه القا ایلك دیونهی ایلدی پس ای فلان رنجور
بوصبر و پرهیز سکانسبت تهلکه درکه طبیب بکابویله دیدی ایمدی اول صوفی یه
خوش او راپسم اولمه بددللر کبی بددل قو رقمه دیرلر یعنی قورققلر کبی
سکوت ایدوب صبر قیله بلکه مرادك اکاورمق اولدقده وارث اولان مرشد
ومربی اولان ولیلرك وعالملرك کلامنی کژفهم ایلیوب انلرك کلماتنده اولان رموز
ونکاتی یله میوب کندی نفسلرینك هوایی واشتهاسی اوزره بونلرك کلماتنی تأویل
قیلان رنجورلر اولور و بونلر کندی دروننده بویله تخیل قیلورکه بزخسته لر
وشکسته لرز بزه نفسمز آرزوسندن صبر و پرهیز ایلك عین ضرراولور بلکه موجب
هلاك اولور نفسی ایسه هلاکه القا ایلك جائز دکلدر لازم کلدیکه نفسمز هرنه یی
آرزو ایدرسه اکاویره وز بزه بوفائده اولورا کرغیر بلره ضرر قیلورسه ده دیرلر
ونفسلری حرامدن وظلمدن هرنه یی مراد ایلرسه انی ایشلرلر بوطائفه یه مباحیون
دیرلرکه هرنسنه بونلرك قتنده مباح اولمش و بونلر کندی نفسلرینه حرامی
الضرورات تبیح المحظورات دیوب کندیلری خسته ومضطر عد ایلیوب مباح
بیلشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون زدش سیلی برآمدیك طراق * کفت صوفی هی
هی ای قوادعاق * خواست صوفی تا دو سه مشتش زند * سبلت ور بشش
یکایك برکند * بازاندیشید ازضعف د را * کفت اکرمشتی زنم کرد دفنا)
چونکم اول بیمار اول صوفینك قفاسنه برسله اوردی برطراق کلدی یعنی انك
سله ایله صوفینك قفاسنه اورمسندن برصداظاهر اولدی صوفی اول بیماره دونوب
دیدی هی هی ای عاصی کیدی قواد کیدی وعاق عاصی معناسنه در یعنی ای

عصیان ایدیجی قلتبان آکا اول نه ایلرسن دیدی اندن صکره صوفی هم اسندیکه
اول رنجوره برایکی یومرق اوره انك صقالنی و بیقنی بر برقوپره واکا ایدیکی سمدن
اوتری تأدیب قیله ومحکم ضرب اوره کبرو رنجورك ضعفندن اندیشه ایلدی
کندیسنه دیدیکه اکر اکا یومرق اورسم فنا اولور وفی الحال اولوب بکا قصاص
لازم کلور پس اکا مشت اورمقدن صبر قیلوب آنی دوکمدن پرهیز ایلدی پس بو رنجور
سله زندن مراد کیملر ایدیکنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾

خلق رنجوردق و بیچاره اند * وزخداع دیو سیلی باره اند * جمله در ایذای بی
حرمان حریص * درقفای همد کرجویان نقیص) خلق دق رنجوری و بیچاره
درلر و دیوك خدا عندن سیلی باره درلر دق حمایه مشابه بر مضعف مرض در که
عاقبت صاحبنی هلاك ایلر باره بونده حریص معناسنه در یعنی بو خلق عالمك اکثری
رنجور دق اولا ن کبی رنجورلر وهم چاره سزلردر که مرضلرینه چاره اولمقدن
فالمشلر وصحت قلبیه دن محروم اولمشلردر وشیطانك فکر وخدعه سندن بی کناهلرك
قفاسنه سیلی اورمغه حریصلردر جمله سی بی جرم اولنلرك ایذاسنه و بی کناه
اولنلره جفا قیلمغه حریصلرد ر بری برلرینك قفاسنده نقیص طلب ایلیجیلر یعنی
بری برلرینك ارد نجه عیب ونقصان استیجیلردر مثلا برفقیری کور سه لر انك
قفاسنده درلر بوخمره پرست صوفیدر و بردرویشی کور سه لر بو کدا چشم بردنی
ورذیل کسه در درلر وار دنجه بو کونه طعنه اورورلر کندی حالنده اولنلره کونا
کون جفالر وایذالر قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ ای زنده بی کناهلرا قفا * درقفای
خودنمی بینی جزا * ای هواراطب خود پنداشته * بر ضعیفان صقع رابکماشته)
ای بیکناهلره قفا اور یجی وای بی جرم اولنلره اذا وجفا ایر کور یجی سن کندی
قفاکده جزایی کورمزسن یعنی سنك بر بی کناهه اوردیغك قفانك وایر کوردیکك
ایذا وجفانك اکسه سنده اولان جزاسنی کورمزسن وسکا اول ستم وجفادن اوتری
نه عقاب اولسه کرکدر آنی بیلرسن ای هوای نفسنی کندیسنه طب ظن ایلش غافل
یعنی نفسك مشتها ومقتضاسنی کندی درد ینك دفعنه علاج وشفا زعم ایلش
جاهل و بو اجلادن ضعیفلر اوزره سله بی حوله ایلش ظالم و باطل ﴿ مثنوی ﴾
بر تو خندد بدآنکه کفت این دواست * اوست کادم رابکندم رهنماست *
که خورید این دانه ای دومستمین * بهردار وتانکوناخالدین) سنك اوزرینه
کولدی اول کسه که سکا بودوادر دیدی یعنی سنی مسخره لغه آلدی وسنی استهزا
قیلدی شول شیطانکه سکا مرادنفسکی ومشتهای جسمکی هرنه ایسه ویرمك
دوادر دیدی اول ابلیس پرتلیسدر که آدم علیه السلام حضرتلرینه جنده
بغدای بیمکه بول کوستریجیدر وصورت صلاحدن کلوب آدمه حوایه بویله

دیمجیدر ای ایکی مستعین بودانه یی دارو وشفادن اوتری بیکز تاجنث ایچره سز
ایکیکز خالد لردن اوله سز مستعین عینك کسر یله اسم فاعلدر صیغهٔ مفرددر
معاونت طلب ایدیجی معناسنه شعینك فتحیله اوقنور دیمسی مناسبتدن قتی بعیددر
خالدین دالك کسر یله اوقنور کم خالدك جمع مذکر سالمیدر و بو یتلرسورهٔ اعرافك
اوایلنه قریب اولان بوآیتلره اشارت اولور حق تبارك وتعالی حضرتلری ابلیسك
آدم ایله حوایه کلوب صورت صلاحدن اضلال واغوا ایتدیکنی بوکونه حکایه
بیوررلر (وقال مانهیکما ربکما عن هذه الشجرة) یعنی شیطان دیدی آدم وحوا
علیهما السلامه سزی نهی ایلدی ربکز شول شجرهٔ کندمدن (الاان تکونا
ملکین) مفعول له در علی تقدیر المضاف ای کراهة ان تکونا ملکین یعنی الاسزك
ملك اولمکزی کراهتدن اوتری نهی ایلدی (اوتکونا من الخالدین) و یاخود
ملك جنتده خلود کز کراهتی ایچون نهی ایلدی محصل اکر برسکز بوشجردن
ملائکه صفتیله متصف اولوب باغ جنتده مخلد اولورسز (وقاسمهما) وآدم له
حوایه شیطان قسم ایلدی مفاعله یاندن اولمسی مبالغه ایچوندر (انی لکما
لمن الناصحین) تحقیقا بن سزه ناصحلردنم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ اوش لغزانید
اورادر قفا * آر قفا واکشت وکشت این راجزا * اوش لغزانید سخت اندر زلق *
لیك پست ودستکیرش بود حق) اول شیطان اول آدمی اکا قفا اورمقده وسله
چالمقده طیرندردی حتی جنت ملکندن سورلمکه و بودار محنته کلمکه سبب اولدی
اما اول قفا کیرودوندی و بوشیطانه جزا وسزا اولدی ومعناده سله یی شیطانك
قفاسنه آدم اوردی اکرچه اول شیطان اول آدمی طیرتمقلمقده قتی طیرندردی
ولیکن حق تعالی حضرتلری انك معین وظهیر ودستکیری اولدی پس شیطانك
آنی محکم طیرندرمسندن اکا ضرر اولمیوب بلکه نفع اولدی ومعنیده ضرر شیطانه
کلدی ﴿ مثنوی ﴾ کوه بود آدم اکر پرمار شد * کان تریاقست و بی اضرار شد)
آدم علیه السلام حضرتلری فی المثل کوه ایدی اکرچه پرماراولدی کان تریاقدر
واول پرمار اولمسی اکا بی اضرار اولدی یعنی آدم علیه السلام حضرتلری وقار
وسکینتده وتمکین وثباتده وعلم ومعرفتده برجبل راسخ کبی ایدی اکرچه کناه
وخطائله پرمار اولدیکه خطا وعصیان فی المثل مار کبیدر ولیکن اول آدم تریاق
علم ومعرفتك معدنی ایدی انکچون خطا وعصیان اکا ضرر و یرمدی نته کم حیه
وثعبان طاغه ضرر و یرمز ﴿ مثنوی ﴾ تو که تریاقی نداری ذره * از خلاص خود
چرا بی غره * آن توکل کو خلیلانه ترا * وآن کرامت چون کلیمت از کجا *
تانبرد تیغت اسمعیل را * تا کنی شهراه قعر نیل را) سنکه پرذره برتریاق طوتمزسن بودخی
وجه درسنکه برتریاق طوتمزسن آدم پیغمبر علیه السلامه نسبت ذره سن کندی

خلاصکدن نیچون غره سن انك کبی کوه پرتریاق اول مکار وعافك حیله ومکرندن
خلاص اولیجق سن بن شیطانك مکرندن خلاصم دیمك ومغرور اولمق ندن اوتریدر
باخصوصکه سن کندی وجودکده علم ومعرفتدن برذره قدر تریاق طوتمیه سن
وشیطان سنی زهرلدکده اکاتوبه وانابتله برچاره ایتمیه سن اکرسن دیرسنکه بن
حضرت حقه منوکلم اکر بنی ناره اتارسه ده راضی ام هرنیجه پیلورسه کندیمی اکا
تفویض وتسلیم ایلمشم سکاحضرت خلیل علیه السلام کبی توکل ایلمك قنی که نمرود
آنی ناره القاایلدکده حق تعالی یه اولان کمال توکلندن حضرت جبریل علیه السلامدن
معاونت طلب ایلمدی واول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی سکاقندن
تاکم سنك تیغك اسمعیل علیه السلامی کسمیه بومصرع بیت اولده واقع اولان
حضرت خلیل علیه السلامه کوره درتاکم قعر نیلی شاهراه ایلیه سن بومصرع مصرع
ثانیده واقع اولان حضرت کلیم علیه السلامه کوره در بو بیتلرده لف ونشر غیر
مرتب اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولورکه خلیل علیه السلام آسانکا اول
توکل ایلمك قنی که تاکم سنك تیغك اسمعیلك بوغازنی کسمیه قصه سی مشهوردر
ونیچه کره دخی مرور ایلمشدر واول کرامت حضرت کلیم الله علیه السلام کبی
سکاقندندر تاسن نیل دریاسنك قعرنی شاهراه ایلیوب اندن آسوده کچه سن وفرعون
نفسك شرندن سالم اوله سن وامان بوله سن چونکم سنده بوقوت وبو کرامت
اولمیه پس نیچون مغرور اولور سن وکندیکی خلاص اولمش صانورسن

﴿ مثنوی ﴾ کرسعیدی ازمناره اوفتد * بادش اندرجامه افتاده رهید *
چون یقینت نیست آن بخت ای حسن * توچرا بر باددادی خویشتن) اکر برسعید
مناره دن دوشدی ایسه بادانك جامه سنه دوشدی وقورتلدی چونکم اول بخته
سنك ای حسن یقینك یوقدرسن نیچون کندیکی باده ویردك بو بیتلرسؤال مقدره
جواب اولمق طریقی اوزره هم مثل موقعنده واقع اولمشدر کأنه بعض مغرورلر
بو یله دیرلرکه عصیان انبیا علیهم السلامدن یله صادر اولمشدر ونیچه سعدادن
ظهوره کلمشدر وانلره ضرر قیلمشدر پس رب معصیة میمونة موجبنجه بعض
معصیت میمونه در بوایشلدیکم معصیت هم بکاضرر ویرمیوب میمونه اولور بو یله
دین عاصی یه مثل طریقیله جواب ویروب بیورلرکه فی المثل برسعید برمناره دن اشغه
دوشسه فضایله وامر حقله برمحکم بادانك جامه سنه طولسه واول کسه هلاك اولمیوب
خلاص اولسه بونادر الوقوعدر چونکم سکاای کوزل بویله بخت وطالع صاحبی
اولمغه یقین یوقدر وسن کندیکك خلاص اوله جغکی بیلرسن پس نیچون کندیکی
بادهوایه ویرسن ومناره دن آشغه دوشورسن طوته لم که حضرت آدم علیه
السلام مناره دن دوشمش اکاضرر اولمیوب نفع اولمش سن نه پیلورسنکه سکادوشمك

ضرر اولیه و معصیت زیان قیلیه ﴿ مثنوی ﴾ زین منساره صدهزاران
همچوعاد * می‌فتادندوسر وسر بادداد * سرنگون افتاد کانرا زین منار *
می‌نگرتو صدهزار اندر هزار) بومناره دن صدهزاران قوم عاد قومی کبی
دوشدیلر وسری وسری باده و یردیلر باد رادادند تقدیرنده اولورمی فتادند بوکا
دلالت قیلور ومناره‌دن مراد سعادت مرتبه سی اولور یعنی بومناره کبی اولان
مرتبهٔ سعادتدن عادقومی کبی صدهزاران قوم دوشدیلروسرلرنی وسرلرنی باد
هوایه و یردیلر وهلاك اولدیلر بومناره کبی اولان سعادت مرتبه سندن باشی آشغه
دوشمشلره سن نظر ایله نیچه یوز بیك قوم ایچره نیچه یوز بیك واردر که سعادت
مرتبه سندن اسفل السافلین اولان شقاوت زمینه دوشمشلردر واندهٔ هلال اولمشلردر
﴿ مثنوی ﴾ تور سنبازی نمیدانی یقین * شکر پاها کوومیرو برزمین *
پرمساز ازکاغد واز که مپر * که درآن سودابسی رفتست سر) سن ای ناقص
المعرفه اولان رسنبازلغی یقینا بیلمزسن اباقلرك شکردن ایله و یراوزره یوری رسنباز
ایپده او یناین جانبازه دیرلر امابونده مراد انبیاء عظام واولیاء کرام اولور که انلر
طریقت ایپنده رسنبازلر وحقیقت یولنده جانبازلردرجانباز اولان کسه‌رسن اوزره
کیف مایشاء کیدوب کلمکه قادردر اما برکسه اکاتقلید ایله بندخی رسنبازلق ایدرم
دیوب بلایقین کندینك صنعتی دکل ایکن برایپه چیقوب انده‌یورمکه قصد ایلسه
برقاچ قدم کتمدین اندن دوشوب هلاك اولمق مقرر درپس اکازمین اوزره دوز
یورویوب اول نعمتك شکرنی بیلك اولیدر پس شول کسه‌لر که مجرد انبیا علیهم
السلام واولیای عظامه تقلید ایتمکله شهوات نفسانیه ومقتضیات جسمانیه ایپلرنده
بزدخی یورورز دیوب مشتهای نفسانی ایپندن برایپه چیقمغه قصد ایلسه انده
رسنبازلق ایتمکه قادر اوله میوب اندن دوشمسی وهلاك اولمسی مقرر اولورچونکم
نااهل سن رسن شهوت نفسانی اوزره یورومکه یقینا افتدارك اولیه سائر ناس
کبی سن هم امر اولندیغك اوزره زمین شریعتده یوری وعقل وروحك قدملرینك
شکرنی ایله وحد کدن زیاده تجاوز قیلمه کاغددن قناد قویرق دوزمه وطاغدن
اوچمه زیرا اول سوداده چوقلق باش کتمشدر یعنی ذاتندن پرو بالی اولان طیوره
تقلید وتشبیه ایدوب کندیکه کاغددن پرو بال دوزوب بر یوکسك طاغدن آشغه
اوچمه که بواوچق سوداسنده چوق باشلر کتمش وچوق کسه‌لر تقلیدایله اوچق
استدکده ترك سر ایتمشدر پس محقق اولان انبیاعلیهم السلام واولیای عظامك
عقللری وفهملری قنادلری برسنه وا صلدر انلر هواده پرواز ایلین طیور کبیدر
اکر بر یوکسك مرتبه دن کندیلرین آشه‌لر جناحین علم وعمل ایله پروازایدوب
کندیلرینی هلاك اولمقدن قورتارر و آشغه دوشسه‌لر هم اول جناحینله هلاك

مرتبه سندن خلاص اولوب نجات بولورلر امای نااهل سن انلره تقلید وتشبیه
ایتمکله کاغد اوزره یازیلن علمدن وعملدن مجازی وعاریتی جناحین دوزوب
بریوکسك مرتبه دن کندیکی شهوات نفسانی ومقتضای جسمانی اسفلنه القا
ایتسك اول عاریتی پرلره پرواز ایتمکه وکندیکی خلاص قیلغه قادراوله میوب لابد
اسفل السافلینه دك کیدرسن وکندیکی ضایع وهلاك ایدرسن اولی اولان بودرکه
همان بیوردقلری اوزره زمین شر یندده یورو یوب بربسته اولان پروبال عقلیه
ایله هوا وهوس جانبنه پرواز ایلك قصدندن حذر ایلیه سن پس اول صوفینك
قصه سی مناسبتیله بوقدر معارفی بیوردقلرندنصکره بنه اول صوفینك حالنی بیان
ایلمکه رجوع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کرچه آن صوفی پرآتش شدزخشم *
لیك او برعاقبت انداخت چشم) اکرچه اول صوفی خشمدن پرآتش اولدی ولیکن
اول چشمی عاقبته آتدی یعنی اکرچه اول مضروب اولان صوفی رنجورلك اکا
طبانجه اور مسندن پرخشم اولدی وغضبه کلدی واول دخی اول رنجوره برقاچ
مشت اورمق استدی ولیکن اول صوفی عاقبته نظر ایتدی واول کارك خاتمه
ونهایتنی تفکر قیلدی ونهایت امره ناظر اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اول صف
برکسی ماندبکام * کونکیرد دانه بیند بندد ام * حبذا دوچشم پایانبین راد *
که نکه دارند تنرا ازفساد) صفك اولی کام ایله برکسه اوزره قالور که اول دانه یی
طوعمیه دامك بندنی کوره یعنی مقام ومرتبه نك اولی مراد ایله ودولت ایله شول
برکسه نك اوزرینه باقی قالو ودائم اولور که اول کسه برشیئك همان اولنده اولان
حظ ولذتی طوعمیه بلکه انك نتیجه وعاقبتنه نظر ایلیه دانه دن مراد بونده هرشیئك
اولنده اولان حظ ولذت ودامدن مراد انك آخرنده اولان قید ومحنت اولور پس
هرکم صف اولنده دانه یی کورمیوب دامه نظر قیلسه وبرشیئك اولنده اولان حظ
ولذتنه باقیوب آخرنده اولان دردومحنته ناظر اولسه اول کمسه اول صفده وآخر
صفده مراد ایله اولور ودامه کرفتار اولمقدن قورتلوب آسوده قالور حبذا شول
عاقل وکامل اولان کمسه نك ایکی پایان کور یجی کوزنه که اول ایکی کوز تنی فساددن
نکاه طوتارلر یعنی نه کوزل ومحبوبدر شول عاقل وکاملك ایکی کوزلری که پایانبین اوله
وهرشیئك عاقبت وخاتمه سنه نظر قیله وانك اول ایکی کوزی بدننی فساد وهلاکدن
حفظ وحراست قیله لر وشر وضرردن اکا پاسبان اوله لر ﴿ مثنوی ﴾ آن زپایان
دیداحمدبود کو * دید دوزخ راهم اینجا موبمو * دیدعرش وکرسی وجنات را *
تادریدا و پرده غفلات را) اول پایانبین اولان ایکی کوز حضرت احمد صلی الله
علیه وسلم پایان کورمسندن ایدیکه اواحمد علیه السلام دوزخی هم بونده موبمو
کوردی آن لفظی بیت اولده اولان دوچشم پایانبینه اشارت اولور کوکه اولفظندن

مخففدر ديد احمد لفظنه مضاف اوقنور پايان ديد پايانين معناسنه وصف تركيبى
اولورو تقديرى بويله ديمك اولور كه حبذا شول راد وجواد اولان كسه نك ايكى پايان
كوريجى كوزلرينه كه اول ايكى بابا نين اولان كوزلر احمد عليه السلام حضرتلرينك
پايان ديدندن اولدى واول حضرتك نتيجه وغايت كورمسندن ظهوره كلديكه
اول حضرت عليه الصلوة والسلام بوعالمده دوزخ كه كفر وانكارك واعمال
سيئه نك نتيجه وثمره سيدر موبمو كوردى وعاقبت كار، بودنياده ايكن نظر ايركوردى
اول حضرت عرشى وكرسيى وجنتلرى بودنياده ايكن كوردى تاكم اول حضرت
عليه السلام غفلتلر پرده سنى يرتدى واول پايان بينلك واسطه سيله جماعت مسلمندن
حجاب غفلتى ازاله ايتدى ﴿ مثنوى ﴾ كرهمى خواهى سلامت ازضرر *
چشم زاول بند و پايانرانكر * تاعدمها رابيني جمله هست * هستهارابنكرى
محسوس پست * اين ببين باريكه هركش عقل هست * روزوشب درجست
وجوى نيستست) اكرسن اى مؤمن وعاقل ضرردن همبشه سلامت استرايسك
كوزى هرشيئك اولندن باغله آخرنه نظرايله چونكه سن اول بين اولمقدن كذر
ايدوب آخر بين اولهسن حتى عدملرى وار كوررسن هستلره محسوس پست نظر
ايلرسن يعنى ضرر لردن سلامت استرايسك كوزكى هرشيئك آخرنه وخاتمه سنه
القايله بواعتبار ايله جله يوق وفانى اولان شيلرى موجود كوره سنكه (وان كل
لما جميع لدينا محضرون) آيت كريمه سنك موجبنجه هرشيئى كه الآن معدوم
كوربنور اول الله فتنده موجود وحاضر در و بواعتبارايله هم حالا هست اولنلره
محسوس وآشكارا پست نظر ايليه سن يعنى بوحالا موجود اولان شيئلرى آشكارا
حسله پست ودنى كوره سن اكر عاقبت بين اولمغه ومعدومى موجود كورمكه
وهنوز وجوده كلين شيئى طلب قيلمغه قادر دكل ايسك بارى بونى كور كه هرشول
كسه نكه عقلى واردر كيجه وكوندز اول كسه نيستك جست وجو يندر يعنى
هرعاقله نظر ايله كورگه اول عاقل روز وشب معدوم اولان شيئى طلب
قيلمقدر ﴿ مثنوى ﴾ درگدايى طالب جودى كه نيست * دردكانها طالب
سودى كه نيست * درمزارع طالب دخلى كه نيست * درمغارس طالب
نخلى كه نيست * درمدارس طالب علمى كه نيست * درصوامع طالب حلمى كه
نيست) مثلا كدا لقده برجودك طالبى كيم دكلدر دكانلرده برسودك
طالبى كيم دكلدر يعنى كدا لقده ودينجيلكده اولان كسه بهرحال برجودك
طالبيدر كه اول جود عدمده وغيبده در پس اول كدا لقده اولنلره معدوم
اولان جودى طالب اولورلر كذلك هردكانده اوتورانلر البته برسودك طالبيدر
واول سودعالم غيبده در حاضر اولمش وانك النه كلمشدر مزرعه لرده هردخلك

طالب کیم دکلدر ومغرسلرده برنخلك طالب کیم دکلدر یعنی هرنقدر اکنجی وارایسه
بهرحال مزرعه لرده بردخل ومحصولك طالبیدرکه اول دخل ومحصول عدمده
وعالم غیبده در پس اول اکنجی غائب ومعدوم اولان دخلی طالب اولمش اولور
وکذلك دیکمه دیکمه جك برلرده خرما اغاجنی استین کسنه طلب ایلرکه اول
خرما اغاجی هنوز دخی چکرد کدن حاصل اولمش وظهوره کلمش اوله ومدرسه لرده
برعلمك طالب کیم دکلدر وصومعه لرده برحلمك طالب کیم دکلدرکه مدرسه لرده
اولنلر شول برعلمك طالبیدرکه هنوز آول علم کندیه حاصل اولمش وآنی بیلمشدر
کذلك صومعه لرده اولنلرهم برحلمك وبرصفت حمیدهنك طالبیدرکه هنوز اول
صفت حمیده یه اول کسه واصل اولمش وآنی کندیسنه خلق وخوی قیلمشدر
اما کهنیست لفظلری استفهام اولیوب معنی بویله اولسه هم جائزدرهرشول کسه که
عقلی واردرکه القده برجودك طالبیدرکه اول جود یوقدر ودکانلرده اوتوران
برسودك طالبیدرکه اول سود یوقدر یعنی اکرجود واکرسود هنوزانلره واصل
اولمش غایبده در وکذلك زارعلرمزارعده بردخلك طالبیدرکه اول دخل یوقدر
ومغرسلرده برنخلك طالبی که اول نخل یوقدر مدرسه لرده برعلمك طالبی که اول علم
یوقدر صومعه لرده برحلمك طالبی که اول حلم یوقدر یعنی بونلری طالب اولنه
مطلو بلری دخی حاضراولمش وعالم غیبدن ظهوره کلمش دیمك اولور بو بیتلری
شارح مثنوی اولنلربرآخروجه اوزره تأویل ایلمشلراما نظراولنسه مناسبتدن بعید کتمشلردر
محله مناسب اولان اصل معنی بودرشمعی مرحوم بویله دیرصاحب عقل اولان
کسه سؤالده برجود وعطایه طالبدرکه اول جودوعطابوجهانده یوقدر وجان
عالم مرحوم دیرکدالقده برجود وسخایه طالبدرکه یوقدر یعنی که فقروفناده
برجود وسخایه طالبدرکه اول جودوسخادر وکذلك فقروفناده بخشایش
واحسانلری یوقلقدر وهمی وصوری جود وسخایله تقیدلری یوقدر وقس علی
هذا سائرتعبیراتهم ﴿ مثنوی ﴾ هستهارا سوی پشت افکنده انده * نیستهارا
طالبندو بنده اند * زآنکه کان ومخزن صنع خدا * نیست غیرنیستی در انجلا)
بوعاقلارهستلری پشت جانبنه براقشلردر اکثرنسخه ده دخی سوی پس واقع اولمشدر
بوتقدیر اوزره معنی موجود اولنلری آردجانبنه براقشلردر دیمك اولور بونلرنیستلره
طالبلر وبنده لردر یعنی بوذکر اولان کسه لردن هربریسنی کورکه موجود اولان
شیئلری آردلرنه براغوب معدوم اولان شیئلرك طالبلری اولمشلردرزیراکه خدای
تعالی صنعنك مخزنی ومعدنی انجلاده نیستلکدن غیری دکلدر یعنی حق سبحانه
وتعالینك صنعنك مخزنی ومعدنی چونکم انجلاده وظهوردهیوقلقدن غیری دکلدر
بلکه آنك صنعنك کارکاهی یوقلقدر هرنه یی کتوررایسه مخزن عدمدن وجوده

وظهوره کتورر بواجلـدن عاقل اولنلر موجود اولنلری قویوب موجود اولمـین
وظهوره کلین شیئلرك طالبی اولورلر ﴿ مثنوی ﴾ پیش ازین رمزی بگفتستیم
ازین *این وآنراتو یکی بین دومبین* کفته شد که هر صناعتکر که رست *درصناعت
جایکاه نیست جست) بوندن مقدم بوقبیلدن بررمز دیمش ایدك بورمزی واول
مقدم دینلن رمزی سن برکور ایکی کورمه که بونلرك حقیقتی ومفهومی بردرنته کم
مقدما دینلمش اولدی که هر صناعتکر که بتدی یعنی هراستاد اهل صنعت که بوعالمده
ظهور ابتدی صنعتده نیست اولان جایکاهی طلب قیلدی یعنی هراستادصنعتنی
ظهوره کتورمکده یوقاق یرنی ومحلنی طالب اولدی مثلا ﴿ مثنوی ﴾ جست
بناموضعی ناساخته *کشته ویران سقفها انداخته *جست سقـا کوزهٔ کش آب
نیست *وآن دروکرخانهٔ کش باب نیسـت * وقت صیداندرعدم بدجله شان *
ازعدم آنکه کریزان جله شـان) بنابرناساخته موضع اسـتدی او یله ناساخته
موضع که ویران اولمش سقفلری آتلمش یعنی کورکه معمار بردوزلمش ویران اولمش
وسقفلری دوشمش موضع استرتاصنعتنی او یوقلقده وجوده کتوره وکذلك سقاهم
برکوزه استرکه انده آب اولمیه واول دروکر برخانه استرکه آنده باب اولمیه پس بونلر
نظر اولنسـه یوقلغی طالب اولور صیدوقتنده بونلرك جله سی عدمده اولدی
یعنی برشیٔ و برمراد صید ایلك وقتنده بواستادلر کورکه جله عدمده قالدیلر وطالب
عدم اولدیلراندنصکره بونلرك جله سی عدمدن کریزان اولدیلر یعنی هرنسنه بی
عدمدن شـکار قیلورلر ایکن عجبدرکه اندنصکره ینه عدمده بونلرك جله سی قرار
قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ چون امیدت لاسـت زو پرهیز چیسـت *باانیس طبع
خوداستیز چیسـت *چون انیس طبع توآن نیستیسـت *ازفناونیست این پرهیز
چیست) چونکم سنك امیدك لادراول لادن پرهیرته در یعنی چونکم سنك امیدك
ومطمح نظرك عدمدر پس اندن پرهیز واجتناب ایلك نیچوندر عدم خودسنك
انیس طبعکدر کندی انیس طبعکله استیز وعنـادندر کرك ایدیکمسـن انکله
عناد قیلیوب وضداولیوب الفت وانسیت قیلیدك چونکم اول یوقاق سنك طبعکه
انیس والیفدر پس قتادن و یوقدن بو پرهیزندرسـنك انیس طبعك بو یوقلقدر
وطبیعتکه انیس اولان حالت ایله نیچون ضد اولورسن وعناد قیلورسن دیدکلری
کلامی تفسـیروتوضیح ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ کرانیس
لانهٔ ای جان بسر *درکمین لاچرایی منتظر*زآنکه داری جله دل برکندهٔ *شسـت
دل در بحر لاافکندهٔ *پس کریزازچیست از بحر مراد* که بشسـتصدهزاران
صیدداد) بزسکاسن عدمه ویوقلغه بالطبع انیس والیفسن وعدم دخی سـنك
طبعکه مونسدر دیدك اکرسـن ای جان سرله وطبعله لایه وعدم وفنایه انیس دکل

ایسك پس سن لا وعدم كیننده نیچون منتظر سن خود یوقلق یوصوسنده اوتوروب
عالم غیبدن كلیجكه منتظر اولوب امید طوتر سن زیرا هرنه یی كه طوتر سن اندن
كوكلكی قوپرمش وقالدرمشسن كوكل شستنی بحر لایه وعدم دریاسنه براقمشسن
یعنی هرنیه مالك اولدكسه اكا قلبك میل ومحبتندن قالقوب هنوز دخی ظهوره كلمین
مراده سنك قلبك میلی وتعلق آرتقدر بو اعتبارایله سن موجود اولاندن كوكلكی
قوپرمش ومعدوم وغائب اولنی آلمغه وصیدایلمكه كوكل قویوب منتظر اولمشسن
چونكم قضیه بویله در پس بحر مراددن قاچمق ندر كه اول بحر مرادسنك سنكه
صدهزاران صیدویردی بحر مراددن مراد بحر لادر یعنی یوقلق دریاسیدر
وخلاصهٔ كلام یوق بحریكه نفس الامرده نظر اولنسه مرادد ریاسیدر كه بوقدر
آرزوومراد اول یوقلق جانبندن طبعه وروحه كلوب واصل اولمقده در چونكم
شان بویله در پس شول مراد ومقصود بحری اولان عدمدن فرارایلمك نیچوندر كه
اول بحرعدم سنك قلبك شستنه صوری ومعنوی بوقدر صیدوشكارلر ویردی
وسكا بوقدر مرادلری ومقصودلری ایركوردی عدمدن مراد بونده عدم اضافیدر
یعنی عالم باطن وعالم لامكان وعالم غیبدر كه عین وجوددر مطلق عدمكه یوقلقدر
اول مراد دكلدر كه مطلق عدم عدمدر وممتنعدر بو مجازی اولان وجوده وعالم
ظاهره كوره اول وجود حقیقی وعالم باطنی اولدیغی اضافتله اكا عدم تعبیر اولنور
والاكر حقیقت كاره ونفس الامره نظر اولنسه بوعالم ظاهر من وجه عدم واول
عالم باطن عین وجوددر و بو مجاز اول حقیقتدر ومرك بووجود مجازی و برك اول
وجود حقیقیدر لابد بووجود صوری ومجازینك فناسی اول وجود حقیقینك
وصولنه ولقاسنه سبب اولور ﴿ مثنوی ﴾ ازچه نام برك را كردی تو مرك
جادوی بین كه نمودت مرك برك هردوچشمت بست سحر صنعتش * تاكه جاز ادرچه
آمد رغبتش) برك نامنی سن نیچون مرك ایلرسن جادولكی كور كه سكا یركی مرك
كوسترردی سنك هرایكی كوزیكی انك صنعتنك سحری باغلدی تاكم اول جانك
ایسه چاهه رغبتی كلدی یعنی موت وفناكه حقیقتده قوت وقوت روحدر شو اعتبار
ایله كه روح كندی اصلنی بولور وآلام شدایدنیویه دن ومحنت ومشقت طبیعیه دن
آزادا ولور بو اعتبارله مؤمنه تحفه اولور وحق تعالینك لقاسنه وسیله اولور پس
سن بوقدر خصائل وفضائلی جامع اولان برك نامنی نیچون مرك قویوب اندن
بومرتبه نفرت ایلرسن حق تعالینك مكرنی كور كه سكا فی الحقیقه برك اولنی مرك
كوسترردی وشیطان ونفس وهوای طبیعت هم اول مكره تقویت ایدوب موتی
تحفه ایكن مكروه ومنفور كوسترمكه سبب اولدیلر اول صانعك صنعتنك مكری
سنك ظاهر وباطنك كوزلرنی باغلدی تاكم جانك میلی ورغبتی چاه دنیایه كلدی یوزندان

طبیعته اول سنك جانك میل ورغبت قیلدی اکر صنع الهی ومکرر بانی سنك ظاهر
و باطنك کوزلرنی باغلمیدی ومونی سنك طبعکه مکروه ومنفور ایلمیدی سنك
جانك بوچاه دنیایه میل ورغبت قیلرمیدی و بوزند ان طبیعته تعلق ایلرمیدی
بومقرر ایدیکه سنك جانك بوچاه دنیایه اصلا میل ورغبت قیلمیدی ﴿ مثنوی ﴾
درخیال اوزمکر کردکار * جله صحرا فوق چه زهرست ومار * لاجرم چه‌را
پناهی ساختست * تاکه مرك اورابچاه انداختست * آنچه کفتم ازغلطهات
ای عزیز * هم برین بشنودم عطارنیز) اول جانك خیالنده مکر کرد کار دن فوق
چاه واقع اولان صحرانك جله سی زهردر ومادردر لاجرم چاهی اول جانه پرپناه
دوزمشدر تاکم مرك اول جانی چاهه آتمشدر اول نسنه یی که ای عزیز سنك
غلط لرکدن دیدم هم شیخ عطار قدس سره العزیز حضرتلرینك نفس شریفی
دخی بونك اوزرینه ایشت یعنی اول سنك جانکك خیالنده وظننده حق تعالینك
مکرندن اولان اولدرکه بوطبیعت قیوسنك فوقنده اولان عالم ارواح صحراسنك
جله سی ودشت آخرتك جمیسی زهر وقهر ومارو کژدمله پراوله و بوچاه طبیعتدن
چیقوب صحرای عالم ارواحه واصل اولدقده آنی اول زهرلر ومارلر آزرده قیله
لاجرم خیالنده بویله اول عالمه سوءظن اولدیغی سببدن بوچاه طبیعتی کند وسنه
برملجأ وماوی دوزمشدر تاکم مرکی زشت وقبیح کوروب مرك آنی چاه طبیعته
آتمشدر انکچون اول چاه طبیعتی کندیسنه مقر ومسکن ایتمشدر چاهده ایکن خبری
یوق کندیسنی چاهده صانوروالحاصل اول نسنه که سنك غلطلرکدن بزدیدك
ای عزیز هم بوسنك غلط کورمکلکك اوزره و بزم سنك غلط کور مکلکمزدن غلط
ایلدیککی سویلدیکمز کلام اوزره شیخ عطار حضرتلرینك بیوردقلری کلامی
دخی استماع ایله که فریدالدین عطار حضرتلری بوحکایتی برآخر اوزره نظمه
کتورمشلردر بونده دخی مؤیدا علی هذاالمعنی مثنوی بحرنده نظمه کتورلدی

﴿ قصهٔ سلطان محمود وغلام هندو ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رحمة الله علیه کفته است * ذکر شه محمود غازی سفته است * کزغزای
هندپیش آن همام * درغنیمت اوفتادش یك غلام * پس خلیفه ش کردو برتختش نشاند *
برسپه بکزیدش وفرزند خواند * طول وعرض ووصف قصه تو بتو * در کلام
آن بزرك دین بجو) شیخ عطار علیه رحمة الغفار حضرتلری کتابلرندن مصیبت
نامه نام کتابنده دیمشدر غازی اولان شاه محمودك درذکرنی دلمشدر یعنی انك
حکایه سنی کندو کتابلرندن اول کتابده اوتوزنجی مقاله نك آخرنده بویله ذکر
قیلمشدرکه هند غزاسنده اول همامك اوکنه غنیمتدن برغلام دوشدی هنداقلیمنه

ملوك اسلامیه دن ابتدا غزا ایلین شاه محمود حضرتلری اولمشدر چونکم دیار
هنده غزا ایلدی غنیمنده انك حضورنه برغلام هندی واقع اولدی پس اول شاه
همام اول غلامی کتوروب کندی دیارنده خلیفه ایلدی وتخت اوزره آنی نصب
قیلدی سپاه اوزره آنی گزیده ایلدی واکا فرزند اوقودی یعنی اوغل دیدی
بوقصه نك وصفنی وطول وعرضنی غایتقات اول دین اواوسنك کلامندن استه
وانك کلامنده بوقصه بالتمام تحقیق وتفصیل اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ حاصل
آن کودك برین تخت نظار * شسته پهلوی قباد شهر یار * گریه کردی اشکی می
راندی بسوز * گفت شه اورا که ای پیروزروز * ازچه گریی دولتت شد نا گوار *
فوق املاکی قرین شهریار * تو برین تخت ووزیران وسپاه * پیش تختت صف
زده چون نجم وماه) حاصل کلام وقصه اول کودك هند بوتخت لطیف اوزره
شهریار اولان قبادك پهلوسنده اوتورمش قباد عجم شاهلرندن برشاهك اسمیدر
لیکن بونده مطلق شاه دیمك معناسی مراد اولور نضار نضارندر نونك ضمی
وقحیله اوقنمق دخی جائزدر نضارت طراوت وبهجت ولطافت معنالرینه استعمال
اولنور والتونلی معناسنه هم استعاره قیلنور بونده التونلی دیمکدر جائزدر واطیف
واحسن دیمك هم جائزدر یعنی حاصل کلام اولدرکه اول غلام اول شهر یار
اولان قبادك قتنده اول تخت زرین اوزره اوتورمش گریه ایلردی وحرارتله
وسوز ایله گوزلرندن اشك چشمنی سوردی وگوزیاشلرین آفیدوب آه ایلردی
پادشاه اول غلامه دیدی ای پیروزروز پیروزروز گونی ظفرلو وطالعی سعادتلو
معناسنه در زیرا گاه اولورکه روزی طالع معناسنه هم استعمال ایدرلر یعنی پادشاه
اول غلامه دیدی ای طالعی سعادتلو غلام ندن آغلرسن دولت سکا نا گوارمی
اولدی املاکك فوقنده سن قرین شهر یارسن نا گوار سکمیجی وهضم اولمیجی
معناسنه در املاك ملکك جمعیدر اکا متصل اولان یاخطاب ایچوندر یعنی ای غلام
نه سبیدن آغلرسن بویله دولت سکا سکمدی وهضم اولمدیمی سن ملکارك فوقنده
شهر یارك قرین ومصاحبیسن سن بوتخت زرین اوزره وو زیرلر وسپاه سنك
تختك اوکنده نجم وماه گبی صف اورمشلردر وسکا قرشو بوقدر خدم وحشم
ال قوشوب دورمشلردر پس بویله عزت ودولتده ایکن آغلمغه سبب ندر دیدی
﴿ مثنوی ﴾ گفت کودك گریه ام زانست زار * که مرا مادر درآر شهر
ودیار * ازتوم تهدید کردی هرزمان * بیمت دردست محمود ارسلان * پس
پدر مرمادرم رادر جواب * جنك کردی کین چه خشمست وعذاب * می نیابی
هیچ نفرین دگر * زینچنین نفرین مهلك سهلتر * سخت بی رحمی عجب سنگین
دلی * که بصد شمشیر اورا قاتلی) چونکم اول کودك سعادت قرین شاه کزیندن

بو کلامی اشتدی اکا جواب و بروب ایتدی ای شاه قباد بنم زارلغله کریه یادم وفر
اندن اوتریدر که بنی مادرم اول شهرده واول دیارده یعنی هنددیارنده ساکن ایکن
هرزمان سندن بکا تهدید ایلردی وسنی محمود ارسلانك النده کورهیم دیوسوکوب
سویلردی یعنی هرزمانکه مادرم بکا قاقیوب غضب ایلسیدی سنکله بنی قورقودردی
و بکا بددعا ایلسه سنی ارسلان کبی اولان شاه محمودك پنجه سنده کورهیم دیو بددعا
قیلوردی پس پدرم مادرمه جواب و برمکده جنك ایلردی بویله دیوای زن بونه
خشم ونه عذابدر یعنی چونکم بنم مادرم بکا بوکونه سوکوب نفرین ایلیسدی
پس بنم بابام آنی اشتدکده اول مادرمه بویله جواب و بروب دیردی وجنك
ایلردی که ای خاتون کندی جگر کوشه‌ك اولان اوغلوکه بونه خشم ونه عذابدر که
بومرتبه سن اکا نفرین و بددعا ایلیه‌سن هیچ بوندن غیری نفرین بوله مز میسن
بونك کبی مهلك اولان نفرینلرن سهلتر یعنی ای مرحمتسز بونك کبی برمهلك
سوکشدن ونفرین ایلیشدن سهلتر غیری نفرین ایلك بوله مز میسن که حتی
اوغلوکه انکله سوکه سن و بویله دیمکدن غیری نفرین ایلیه‌سن ای عورت قتی
بی رحمسن وعجب طاش کوکلاوسن که یوزشمشیر ایله سن اول فرزندکی قاتلسن که
اوغلوکه سنی شاه محمود النده کورهیم دیمك یوزشمشیر ایله آنی قتل ایلك کبیدر دیدی

﴿ مثنوی ﴾ من ز کفت هردو حیران کشتمی * دردل افتادی مرا بیم وغمی *
تاچه دوزخ خوست محمودای عجب * که مثل کشتست درویل وکرب * من همی
لرزیدمی از بیم تو * غافل ازاکرام وازتعظیم تو * مادرم کونا ببیند این زمان *
مرمرا برتخت ای شاه جهان) بن ایسم هرایکیسنك سوزندن حیران اولوردم و پدر
ومادرمك بوکونه تهدید وتخویفندن سندن نفرت قیلوردم بنم کوکلم برغم
وقورقو دوشردی بویله دیوکه تاای عجب سلطان محمود نه دوزخ خو یدر وزشت
رو یدرکه اول و یلده وکربده مثل اولشدر یعنی کربتلرده و بلا ومحنتلرده اول
سلطان محمود بوکونه مثل قیلنمشدر هربارکه پدرمدن سنك مذمتکه متعلق اولان
اول سوزلری کوش ایتسیدم بن سنك خوفکدن دررومضطرب اولوردم سنك
اکرامکدن وتعظیمکدن غافل ایدم سنك بوکونه اکرام وتعظیمکی بیلدیکمدن جاهل
ایدم بوزمانده بنم مادرم قنی تابنی ای شاه جهان بونخت زرین اوزره کوره و بنم
بو واصل اولدیغم دولته وسعادته نظر ایرکوره پس اولمزدن اول اولمکی وفقر
حقیقی مرتبه‌سن بولمغی سلطان محمود کبی بیل حدذاتنده کمال فقر وفنا عظیم
سلطنتدر اما طبیعت اندن عقلی قورقودر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بوقصه دن
حصه نه اولدیغنی بیان بیورر لر ﴿ مثنوی ﴾ فقر آن محمودتست ای بی سعت *
طبع ازودایم همی ترساندت * کر بدانی رحم این محمودراد * خوش بلوبی

عاقبت محمود باد * فقر آن محمودتست ای بیم دل * کم شنوزان مادر طبع مضل)
ای سعتسز فقر اول سنك محمود کدر طبع اندن سنی همیشه قور قودر فقردن مراد
بوندہ ملك کورمکدن کندو بی بری قیلق واولمزدن اول اولمك وفنا اندر فنا
اولمقدر یعنی ای وسعتسز وغنا سز اولان کسه فقر حقیقی که بخود و بی وجود
اولمق وافنای وجود مجازی قیلمقدر اول سنك محمود کدر ولیکن مادر طبعك اول
فقر معنو یدن سنی همیشه قور قودر وصفین بی وجود اولمغه قریب اوله کهانك
پنجه سنده محو وفانی اولورسن دیو تخویف ایلر اما بو کریم وجواد اولان فقر محمودی
بیلیدك وانك عظم شانندہ عالم اولیدك خوش دردك عافیت فقر محمود اولسون وجانم
بو فقر محموده همیشه مقارنت ومصاحبت قیلسون ای قورقق کو کللو فقر معنوی
اول سنك سلطان محمود کدر که اول سنی عالیقدر وصاحب صدر قیلدی اول مضل
اولان طبعك مادرندن اول محمود اولان فقرك مذمت وقدحنی اشتمه وانك تخویف
وتهدیدنه قولق طوتوب اول فقر محمودی مذموم ومعیوب زعم ایتمه که سلطنت
ابدیه انك مقارنتیله بولنور ودولت سرمدیه اکا واصل اولمغله اله کاور چونکم اکا
واصل اوله سن طبیعت مادر ینك سنی اندن قور قوتمسی مجرد کذب صریح اولدیغنی
مشاهده قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ چون شکار فقر کردی تو یقین * همچو کودك
اشك باری یوم دین) چونکم سن فقری شکار ایلیه سن یقین بودر که کودك هندی
کبی یوم دینده کوز یاشی یاغدررسن بووجه اوزره کردی کاف عربی ایله اوقنور
اما کاف فارسی ایله اوقنوب شوی معناسنه اولمق دخی جائزدر بوتقدیر اوزره معنی
چونکم سن فقره شکار اوله سن یقین بودر که قیامت کونده اول کودك کبی کمال
سرور کدن کوز یاشی یاغدررسن واول فقر معنو ینك سکاو یردیکی عزت وشرفی
اول کون مشاهده قیلدقده مادر طبیعتك انك حقنده اولان کذب وافتراسنی پیلورسن
﴿ مثنوی ﴾ کرچه اندر پرورش تن مادرست * لیك ازصد دشمنت دشمنترست *
تن چوشد بیمار دار وجوت کرد * ورقوی شد مرترا طاغوت کرد) اکرچه پرورش
ایچره تن مادر در ولیکن بوزدشمندن دشمن تردر تن چونکم بیمار اولدی سنی دارو
جو ایلدی واکر قوی اولدی ایسه تحقیقا سنی طاغوت ایلدی طاغوت اکرچه صنمه
وهوایه وشیطانه دینور اما بونده یاشیطان دیمك معناسنه اولور و یاخود مبالغه ایله
طغیان ایدیجی معناسنه اولور یعنی اکرچه بوسنك تنك روحکه پرورش قیلمقده
واکا مربی اولمقده مادر کبی مشفقدر ولیکن یوز دشمندن زیاده سکا دشمندر زیرا
سنی دولت ابدیه وسعادت سرمدیه دن منع ایلر وفقر معنو یدن سنی قورقودر
الحاصل اکانه سقامت یاردر ونه صحت ونه نعمت یاردر زیرا اکر آنی ریاضته براقسك
خسته و بیمار اولسه سنی علاج ودوا استیجی ایلر واکر نعمت ورا حتنه مشغول

ایلسك قوی اولدقده وقدرت بولدقده سنی شیطان ایلر تاکم عاصی اولوب طغیان
قیلورسن ومتمرد وسرکش اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ چون زره دان این تن
پر حیف را * نی شتا را شاید ونه صیف را) بو پرحیف اولان تنی زره کبی بیل
نه شتایه لایق اولور ونه صیفه یعنی بو پرظلم و پرستم اولان بدنی فی المثل برحربه
آلت ایچون دوزلمش زره کبی بیل که زرهی قیشن کیسك برودتی دفع ایلر و یازن
کیسك حرارتی هم دفع ایلر پس زره نه صیفه ونه شتایه یرامدیغی کبی بوتن پرحیف
دخی نه بیمارلغه یرار ونه صحته یرارا کر صحت ونعمت غالب اولسه سکا بر یوزدن ضرر
و یرر واکر محنت وسقامت غالب اولسه هم برجانبدن دخی سکا الم واضطراب
ایرکورر همان بونی شیطانله وهوایله محاربه ایلمکدن اوتری مکر برآلت انخاذ
ایدوب بلاوجفایه صبر وتحمل ایلمکده اولهسن ﴿ مثنوی ﴾ یار بدنیکوست
بهر صبررا * که کشاید صبر کردن صدررا) یار بد صبردن اوتری نیکودر زیرا
صبرایتك صدری آچر یعنی بوتن که یار بد مثابه سنده درانك مرادنی و یرمکده
وانك هوا سنه اویغمده صبر ایلمك اولیدر زیرا نفسه مخالفت قیلمقده صبر ایلمك
قلبی کشاده قیلر وصدره انشراح وسلامت و یرر انکچون الصبر مفتاح الفرج
بیورلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ صبرمه باشب منوردارد ش * صبر کل باخار اذفردارد ش *
صبر شیرانه در میان فرث وخون * کرداورا ناعش ابن اللبون * صبر جمله انبیا
بامنکران * کردشان خاص حق وصاحب قران) ماهك ظلمت شبه صبر ایلمسی
آنی منور طوتر پس هرکم ظلمت شب محنته وتاریك مشقت ور یاضته صبر
وتحمل ایلیه انك روحی ماه کبی انور اولور کلك جفای خاره صبر ایلمسی آنی اذفر
طوتر اذفر زیاده قوقلو دیمکدر پس برکسه دخی خارمثابه سنده اولان جفا وآزاره
صبر وتحمل قیلسه اول کسنه کل کبی زیاده خوش بوی اولور و صبر آنی تازه
خوی ولطیف روی قیلور سودك فرثله خون بینده صبر ایلمسی آنی ابن لبونك
ناعشی ایلدی ابن لبون شول دوه کوچکنه دیرلر که ایکی یاشنی تمام ایدوب اوچنجی
یاشنه کیره ناعش رافع ممناسنه در فرث بغرسق ایچره اولان نجاسنه دیرلر ومصرع
اول سورهٔ نحلده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور (قال الله تعالی وان لکم
فی الانعام لعبرة نسقیکم ممافی بطونه من بین فرث ودم لبنا خالصا سائغا للشاربین)
بوآیت کریمه نك تفسیری ولبنك فرث ودم میانده ظهوره کلمسینك تحقیقی جلد
ثانینك اولنده واقع اولان بیتلرك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه و بونده
معنی شبرك نجاسته قان مابینده نیچه زمان صبر قیلمسی و بوایکیسنك جفاواذاسنه
تحمل ایلمسی آنی ابن لبونی رفع ایدیجی ایلدی بلکه هرطفلك جسدنی قائم قیلیجی
ومشی وحرکته قوت بولیجی ایلدی جمله انبیا علیهم السلام مکرر صبر ایلمسی

یعنی انبیای عظامك جمله سی منكرلرك طعن وانكارینه وجفاوآزارلرینه صبرایلدی
انلری خاص حق وصاحب قران ایلدی یعنی بونلرك جفا وآزرینه صبروتحمل
ایلدی خاص حق اولمرینه سبب وعلامت اولدی بوجهاندهانلری اول صبرصاحب
قران وزبدهٔ اکوان ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ هرکرا بینی یکی جامهٔ درست * دانکه
اوآزابکسب وصبرجست * هرکرادیدی برهنه و بی نوا * هست رب صبری
اوآن کوا * هرکه مستوحش بودپرغصه جان * کرده باشد بادغایی افتزان) مثلا
هرکیمك ایچون بردرست جامه کوره سن یل که اول کسه اول جامه بی کسبله
و برکاره صبرایتمکله استدی یعنی هرکیمکه لباسنی درست ونوو پاکیزه کوره سن
بونی تحقیق بلکه اول کسه آنی بهرحال یاکسبله و یاانك حصولنه سبب اولان
کاره صبرایتمکله آنی الهکتوردی وهرکیمکه برهنه و بی نوا کوره سن ولباسدن
عاری وقدرتدن ورزقدن بری کوره سن اول کسه نك عریان اولمسی ومحتاج قالمسی
انك کسب وکاره صبرایلمد یکنه شاهد اولورو انك صبرسزلغنه اول اثرلر
دلالت قیلور هرشول کسه که پرغصه جان مستوحش اوله یل که بردغایه افتزان
ایلمش و یاخود دغالغله اوافتزان ایلمش اولور دغاحیله یه دیرلر اکا متصل اولان
یاکر وحدت ایچون اولورسه بردغایه دیمك اولور نسبت ایچون اولوب بردغایه
منسوب حیله کارایله افتزان ایلمشدر دیمك دخی جائزدر ومصدریه اولوب دغالغله
افتزان ایلمشدر دیمك دخی جائزدر مستوحش بونده حانك فتحیله اسم مفعول
صیغه سی اوزره اوقنمق محله مناسبدر یعنی هرشول کسه که اندن وحشت اولنمش
ونفرت قیلنمش جانی پرغصه برکسه اوله اول کسه یل که بردغایله افتزان ایلمشدر
اکر برکونه حیله وخدعه ایله افتزان ایلیدی عاقل اولنلراندن نیچون استیحاش
ایدرلردی واول نیچون مستوحش اولوب منفور اولاوردی ﴿ مثنوی ﴾ صبر
اکر کردی زالف بی وفا * ازفراق اونخوردی این قفا * خوی باحق ساختی چون
انکبین * بالبن که لااحب الافلین) اکراول جانی پرغصه اولان کسه بی وفانك
الفتدن صبر ایلیدی انك فراقندن بوقفایی یمزدی خوی حضرت حقله دوزردی
انکبین ابن ایله خوی دوزدیکی کبی بو یله دیو که بن آفل اولنلری سومزم بووجه
اوزره کردیده ونخور دیده وساختیده اولان یارلر حکایت ایچون اولور وکردی
وخوردی وساختینك فاعللری بیت اولده واقع اولان پرغصه جان اولور وتوضیح
معنی اول جانی پرغصه اولان مستوحش وقرین دغا اکر وفاسز اولان یارك
وکارو کردارك الفتدن ومقارنتدن صبرایلیدی انك آیریلغندن وجد الفتدن
بوطبانجه بی یمزدی جانم نه عجب پرغصه و پرغم اولدی یمزدی بلکه عسل ابن ایله
خوی دوزبدی وزائل

وبی‌وفا اولان شیئلری بن سومزم دیوب غیری ترك ایلییدی اما کردی وخوردی وساختیده یالر خطاب ایچون اولمق هم‌وجه در که ایکی بیتدنصکره واقع اولان اوچنجی بیت‌هم بومعنایه دلالت قیلور وهم یالرك خطاب ایچون اولمسنه قرینه اولور و یالر خطاب ایچون اولدیغی اوزره معنی ای بی وفا اولان دنیایه و بی‌ثبات اولان اشیایه مائل اولان والفت ومحبت قیلان کسه اکرسن بی‌وفا اولان شیئك الفتدن صبرایدیدك انك فراقندن وجدالغندن بوطبانجه بی یمزدك انکبین ابن ایله خوی دوزدیکی کبی حضرت حقله خوی دوزردك وغیری شیئلر حقنده بن آفل اولنلری سومزم دیردك نته‌کم حضرت ابراهیم (لااحب الآفلین) دیدی وبوآیتك تفسیری براج محلده مرور ایلدی جمله‌دن جلد اولده اوایله قریب وزبرحکایه‌سنده‌مرور ایلدی‌انده‌طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ لاجرم‌تنهانماندی همچنان * کاتشی مانده براه ازکاروان * چون زبی صبری قرین غیرشد * درفراقش پرغم و بی‌خیرشد) لاجرم پرغصه جان تنها قالمییدی انجلین که یولده کارواندن برآتش قالمش چونکم صبرسزلقدن غیره قرین اولدی انك فراقنده پرغم وبی‌خیر اولدی اکرنماندیده اولان یاخطاب ایچون اولور سه بو بیتده واقع اولان شدافظلرنده هم یاء خطاب مقدر اولوب غیرشدی و بی‌خیرشدی تقدیرنده اولور بوتقدیراوزره معنی ای مائل دنیا ومافیها لاجرم تنها قالمییدك انجلین که کار واندن برآتش قالمش اولدی چونکم صبرسزلقدن قرین غیر اولدك و بی‌وفا اولان شیئه مصاحبت ومقارنت قیلدك انك فراقندن پرغم و بی خیر اولدك و بواجلدن غم وغصه ایله طولدك ﴿ مثنوی ﴾ صحبتت چون‌هست زرده‌دهی * پیش خائن چون امانت می نهی) ای مؤمن عاقل سنك صحبتك چونکم زرده دهی کبید رخاینك اوکنده آنی نیچون امانت قورسن زرده‌دهی زرخالص دیکدر وخایندن مراد بوندہ تن‌شهوانی واهل‌دنیا واهل هوا اولور یعنی ای عاقل اولان کسه‌سنك مصاحبتك ومقارنتك چونکم معنیده زرخالص کبی عزیز وشریفدر آنی خائن اولان تن‌شهوانی اوکنده ودولت دنیوی وهوای نفسانی واهل دنیا واهل هوا واحزاب شیاطین اولان خاینلرو بیوفالر قتلرنده نیچون امانت قورسن بوصحبتك قدرنی بونلرنه بیاورلر و بونلر بوامانتی نیجه صیانت قیاورلر بلکه اضاعت قیلق مقدر ﴿ مثنوی ﴾ خوی با و کن کاماتهای تو * ایمن آید ازاول وازعنو * خوی با اون که خورا آفرید * خوبهای انبیارا برورید) خوبی انکله ایله که سنك اما نلرك افولدن وعتودن ایمن کله افول غروب وزوال معناسنه اولور عتو تجاوز ایلکه دینور بوندہ خیانت معناسی مراد اولور یعنی خوبی والفتی اول حافظ وناصراولان خدای تعالی ایله ایله که سنك اکر صحبتك

واكر صحبتك واكر جمانك واكر ايمانك امانتلرى ايمن كله غروب وزوالدن وخائنلرك
خيانتندن خوبى وانسيتى اول امين وحفيظ اولان حضرت خدا ايله ايله كه خو يلرى
خلق ايلدى انبياى عظامك خو يلرنى بسلدى يعنى الفت وانسيتى اول خو يلرى
خلق ايلين خالق ايله ايله كه انبياى عظامك اخلاقنى تربيه ايدوب كماله ايركوردى
وهر برنى كندى اخلاقيله متخلق اولق مرتبه سنه واصل ايلدى حتى بوجمله دن
كندى حبيبنى خلق عظيم صاحبى ايليوب (وانك لعلى خلق عظيم) دبيكله اول
حضرته خطاب ايدوب واول حضرت عليه السلام دخى ربيسنك كندو يه اولان
تأديبنى مشاهده ايدوب (ادبنى ربى فاحسن ادبى) بيوردى ﴿ مثنوى ﴾

پروردهٔ هرصفت خود رب بود * پرده پيش كرك امانت مى نهى * كرك و يوسف را مفرما همرهى * كرك اكر بانو نمايد روبهى *
هين مكن باور كه ناياد زو بهى) اكر سن اول كريم وغنى اولان خدايه بربره
ويرسك اول سكا كيرو سورى و يرر هر صفتك پرورنده سى خودرب اولور يعنى
سن هرنه شيئى كه حق تعالى حضرتلرينك يولنده بذل قيله سن اول سكا انك مقابله سنده
اضعاف مضاعف اجرلر و يرر هر صفتى بسليجى وهر حالتى وخصلتى كماله
ايركوريجى رب العالمين اولان پادشاهدر كه هر شيئى آنافانا تربيه ايله كماله
ايركور يجيدر اما سن ايسك اول امين وحفيظ اولان خدايه اكر صحبتكى واكر الفت
وانسيتكى امانت قويوب فوزوبى قورد اوكنده امانت قورسك كه انسانك
صحتى وصحبتى وسائر صفت وخصلتى فى المثل قوزى كبيدر ونفس وشيطان
واصحاب نفس واحزاب شيطان فى المثل ذياب كبيدر سن كتوررسن قوزى كبى
اولان صحبتكى والفت وانسيتكى امانت قويوب شريف ولطيف اولان حالت
وخصلتكى بونلرك اوكنده امانت قورسن صقين صقين زنهار قورده و يوسفه
همراهلك يورمه زيرا قورد يوسفه همراه اوليوب اكا ضرر وزيان ايرشديرر پس
هرنه حالت شريفه يى كه كرك طبيعت اولان كسه لرك فتنه امانت قويه سن يوسف
عليه السلام ايله قوردى همراه قيلق كبى وخاين وحسود اولنلرك فتنه برشريف
شيئى وديعت قومق كبى اولور پس ضرر وزيانه دن امين اولمز اكر كرك طبيعت
اولان كسه سكار و باهلق كوستره آكاه اول اعتماد ايلكه اندن بهلك كلمز يعنى
يركسنه نك خوبى ودرونى قورد كبى اوله و بحسب الصورة سكا دلكولنمك وجابلوسى
قيلق اظهار قيله اكا اعتماد وتصديق ايله كه درونى قورد كبى اولان واخلاق
حيوانيه ايله طولان نفس اماره صاحبندن ايولك وخير قيلقلق كلمز بلكه انك
تماقى سكا بهرحال برضرر وزيان ايرشديرمكدن اوتورى اولور ﴿ مثنوى ﴾

جاهل ار باتو نمايد همدلى * عاقبت زحمت زند از جاهلى * اودو آلت دارد وخشى بود *

فعل هردو بیکمان پیدا شود) اکرجاهل سکاهمدللك کوسترعاقبت جاهللکندن
سکازخم اورر یعنی اکردین وطریقته جاهل وحقیقت انسانیه دن غافل برکسه
ای عاقل سنکله همدللك قیاسه و برزمان سکا موافقت ومرافقت کوسترسه
عاقبت جاهللکندن سکابرزخم اورر و بیلزلکندن سنك وجود که لابد برالم ایرکورر
اول جاهل فی المثل ایکی آلت طوتر معتیده اول خنثادر هرایکی آلتك فعلی کاذسز
پیدا اولور خنثی اول کسه یه دیرلر که انك ارکبی ذکری وعورت کبی فرجی اوله
اودوآلت دیدکلری آلتلردن مراد بونلر اولور وهر ایکیسنك فعلی بیکمان پیدا
اولوردیدکلری اول درکه انك ذکری برعورت اقتضا ایلروفرجی برار اشتها ایلر
اکرایکی آلتك بیله اشتهاسی برابر اولورسه فقها اکا خنثاء مشکل دیرلرکه اکاهم
اره وارمق لازم وهم برعورت آلمق لازم اولور پس جاهل خنثاء مشکل کیمدر
﴿ مثنوی ﴾ اوذکررا اززنان پنهان کند * تاکه خودرا خواهر ایشان کند *
شله ازمردان بکف پنهان کند * تاکه خودراجنس ان مردان کند) اول خنثی
مثلا زنلرله خلط ایلسه انلردن ذکرنی پنهان ایلر تاکم کندیسنی اول زنلره قزقرداش
ایلیه وآنی کندی جنسلرندن صانه‌لر واکرارلره صحبت قیلسه فرجنی الیله پنهان
ایلر تاکم کندیسنی اول مردلرك جنسی ایلیه فقها بو یله دیمشلردرکه اکر برخنثانك
فرجنك اشتهاسی ذکرینك اشتهاسی اوزره غالب اولورسه آنی اره ویرمك لازم
اولور واول انثی حکمنده اولوب میراثده دخی انثی حکمنده اولور واکر خنثی
اولان کسه نك ذکرینك اشتهاسی فرجنك اشتهاسی اوزره غالب اولورسه اول خنثی
ار حکمنده اولور واکا عورت الیویرمك لایق اولور ومیراثده دخی ارحکمنده
اولور اما خنثاء مشکل که انك ایکی آلتنك دخی اشتهاسی برابر اولسه اکثر فقها
بوندہ عاجز قالمشلردرباخصوصکه حین میراثده انوثیتی غالب وفرجنك شهوتی
زاید اولان بنم ذکوریتم غالبدر وذکریمك حظی فرجمك حظندن زایددر
دیوعوی قیلسه بونی تمیز خیلی مشکلدردیمشلر اما حضرت علی کرم الله وجهه نك
خلافتلری زمانده بومسئله دخی حل اولمش نته کم حسین رازی (یاایهاالناس
اتقوا ربکم الذی خلقکم من نفس واحدة و خلق منهاز وجها) آیتنك تفسیرنده
بوحکایتی ایرادایلیوب دیر حضرت علی رضی الله عنه وکرم الله وجهه نك عصر
شریفنده برجالك برقاچ قزلری وارایدی انلرك بریسی خنثی ایدی پدرینك
وفاتندن اول خنثی قزقرداشلریله یك رنك چکنوب رجولیتی طرفنی مغلوب عدایلیوب
انوثیتنی عدایلیوب روزوشب انلرایله وسائر نسوانله خلطه قیلوردی وصحبت قیلوردی
چونکم پدری وفات ایلدی (وللذکرمثل حظ الانثیین) آیتنك مفهومنی بیلدیکندن
ومیراثی سائر قزقرداشلرندن آرتق بمکه رغبت قیلدیغندن بنم رجولیتم غالبدر

دیو دعوی ایلدی حضرت علی رضی الله عنهك حضور شریفنه کلدیلر اول
قزقرنداشلری خنثی حقنده دیدیلر که بوکسه بزدندر خنثی دعوی ایلیوب دیدیکه
نعم بنم ایکی آلتم واردر ولیکن رجولیتم غالبدر پس بن بونلردن دکلم رجالدنم چونکم
حضرت علی کرم الله وجهه آنك بو دعواسنی کوردی بیوردیکه حضرت نبی علیه
السلام (خلقت المرأة من الضلع الایسر) بیورمشدر بوخنثانك اضلاعنی عدایلیك
اکربرضلعی ناقص ایسه رجل حکمنده در واکرایکی طرفك اضلاعی برابر ایسه
مرأه حکمنده در اول خنثانك اضلاعنی عدایلدیلر اکسك اولیوب برابرچیقدی
وانك انثی جنسندن اولدیغی بودلیل ایله ثابت اولدی وخنثی اولدیغی ظهوره
کلدی برجاهلك دخی مقتضای روحانیه سیله مشتهای جسمانیه سی برابر اولسه ولیکن
اول بنم مقتضای روحانیتم غالبدر بن زمره رجالدنم دیو دعوی قیلسه فاعتقام
نبوی اولان شیخ عارف قدس الله سره العزیز آنك آثار روحانیتنه وآثار جسمانیتنه
نظر ایلر جسمانیتدن برمرتبه اکسك اولورسه انی رجالدن عدایلر اکرایکی جانبك
اثرلری برابر اولورسه معناده انثادن عدایلر ﴿ مثنوی ﴾ گفت یزدان زان کس
مکتوم او * شله سازیم برخرطوم او * تاکه بینایان مازان ذودلال * درنیایند ازفن
اودرچوال) یزدان حضرتلری انك اول کس مکتومندن انك خرطومی اوزره
دوزه رزدیدی خرطوم حیوان برونده دیرلر وکس مکتوم مستور اولان فرجه وشله
دخی فرجه درلر بونده کس مکتومدن مراد عیب مکتوم وخبث مستوردر وبو بیت
سوره نونده اولان (سنسمه علی الخرطوم) آیتنك مفهومنه اشارت اولور ومفسرلر
اصل بوآیت ولید بن مغیره حقنده نازل اولمشدر دیمشلرولید بن مغیره برحرامزاده
ایدی حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اکثر اذا وجفا ایلردی وکندینك
عینی کبرلردی واشرف قریشدنم دیو دعوی ایلیوب نازایلردی دیو تحقیق ایلمشلردر
پس حق تعالی انك حقنده دیدی بزانك بورنی اوزره عنقریب برعلامت قیلورز که
اول علامتدن انك عیب مکتومی آشکار اولور وخبث باطنی ظهوره کلورو فی الحقیقه
صکره انك بورننده برجراحت پیدا اولمش که اولنجه یه دك انك آثری بورننده
کتمش امابو محلده اوضمیرلری شول انثی سیرت وخنثی طبیعت اولان جاهل وغافله
عائد اولور که اول خنثالغنه دلالت ایلین عینی کتم ایلیوب رجولیتنه دلالت ایلین
قوت عقلیه وقدرات علمیه دن لاف وگزاف اوروب کندیسنی رجال هیئتنده کوسترر
ومردان الهی صورتنده نمایان قیلور وقائم مقام نبوی اولان اهل حقه انکار
ایدوب خلقه کبر ونارظهارایلر ونیچه ساده دل نابینالری چوال مکرنه قویمقدن
اوتری کندینك حسن حالنی ولطف خصالنی سویلر پس حضرت مولانا قدس
سره الاعلی (سنسمه علی الخرطوم) آیتنك دلالت ایلدیکی مفهوم اوزره حضرت

حق جانبندن مترجم اولوب وحکایه قیلوب بیوررلر حق تعالی دیدی اول خنثی سیرت وانثی طبیعت اولان جاهل وغافلك اول کس مکتوم کبی اولان عیب مستورندن انك خرطومی وروپی اوزره براثر وعلامت دوزه رزوانك سیماسنده برنشان وبرکونه حالت قیلورزکه تاکم بزم بینا قوللرمز اول دلال صاحبندن وآنك فنندن چوال ایچره کلیه لر دلال جلال وزننده نازه دیرلر یعنی بزم بصیر اولان وسیمایه نظر قیلوب احوال درونه آنکله استدلال قیلان عارف قوللرمز اول کبرونازصاحبنك سیماسنده اولان خنثالق علامتنی وانثالق نشانئی مشاهده ایلیوب انك فن وحیله سندن اوتری چوال مکری ایچره کلیه لر وانك دام زرق ورياسنه کرفتار اولمیه لر

﴿ مثنوی ﴾ حاصل آن کزهر ذکرنادنری *همین زجاهل ترس اکردانشوری
دوستئ جاهل شیرین سخن کم شنوکاهست چون سم کهن) حاصل کلام اولدرکه هرذکردن ارلك کلمز آکاه اول اکردانشورایسك جاهلدن قورق شیرین سخن اولان جاهلك دوستلغنی ایشته زیراکه اوسم کهن کبیدر ذکربونده ارکلك معناسنه درنته کم (وللذکر مثل حظ الانثیین) آیتنده اولان ذکرهم ارکلك معناسنه در وجاهل شیرین سخندن مراد بونده شول طاتلوسوزلو وکولر یوزلو شریعت وطریقت علمنی بیلمین وحقیقتدن خبردار اولمین مدعی ومزورلر اولور که رجال الله لباسنه بورونوب ومردان الهینك شکلی وهیئتنی اورتونوب خلقه مرد بالغ صورتنده کورنوب ارلك دعواسنی ایدرلر وخلقی بواسلوب ایله باشلرینه جمع ایلمك سمتنه کیدرلر پس بویوقارو دنیری ذکر اولنان کلامك حاصلی اول اولدیکه هرذکردن وهرمرد الهی شکلنده اولان اردن ارلك کلمزیا خصوصکه ارشکلنده کورینن خرجاهل اوله آکاه اول ای طالب اکردانشورایسك وعلمدن وعقلدن اثروخبرطوترایسك دینه ویقینه علمی اولمین جاهلدن قورقکه اول جاهل طالبه عظیم ضرر ایلر وطالب جاهل اولسنه وابدی مرده دل قالسنه سبب اولور اکرسن دیرسك که بنم مصاحبت ایلدیکم شیخ اکرچه دین وطریقته جاهل ایسه بزمله اول برخوش دوستلق قیلر و بزه عرض محبت ایلیوب کولر یوزکوسترر وشیرین سوزلر سویلر جواب اولدرکه شیرین سخن اولان جاهلك دوستلغنی زنهار اشتمه وقبول ایتمه زیراکه انك دوستلغی معناده زهر قاتل وسم هلاهلدر شواعتبارایله که جهل سبب موت قلب اولور وجاهلك دوستلغنی قبول ایدن وسوزنی اشیدن کسنك قلبی اولور واکر حیات قلبیه سی وارایسه لابداکا نقصان کلور بهرحال جاهل ایله همنشین اولان وانکله دوستلق قیلان عاقله دخی اول قدر ضرر وآفت اصابت ایلرکه انك ضرری سم کهنك ضررندن آرتق اولور الحذر الحذر ای جان پدر شول ارلر صورتنده وخرلر هیئتنده اولان جاهل خرلرکه سنی علم دینندن

ومعرفت رب العالمیندن بی نصیب و بی بهره قویه‌لر وسکابو علمك کسب وتحصیلی
نه لازمدر عارفلك بوندن بری اولمقدردیه‌لر وکولریوز وطنلوسوزلرله سنی الدابوب
کندیلره تابع ایلیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ جان مادر چشم روشن کویدت * جزغم
وحسرت ازآن نفزویدت) جاهل شیرین سخن سکای جان مادروای چشم
روشن دیرلکن غمدن وحسرتدن غیری اندن سکازیاده اولمز یعنی کولریوزلو
وشیرین سوزلو جاهل سکای انانك جانی وای کوزك نوری دیو برمرتبه اظهار
محبتلر ایلر ولطیف سوزلر سویلرکه سنك قلبکی بولعبله اوغورلر وسنی بوصنعتله
مرید ومحب ایلر ولیکن حقیقته نظر اولنسه انك بویله دیمسندن وسکابو کونه
عرض محبت ایتمسندن غم وحسرتدن غیری سکا برنسنه زیاده اولمزز یرااول
جاهل وغافل سنی کندی کبی منافع دینیه واسرار یقینیه تحصیلندن عوق ایلر
وفوائد اخرویه وانوار قلبیه کسبندن هم مشغول ایلیوب محروم قیلور
﴿ مثنوی ﴾ مرپدر را کویدآن مادرجهار * که زمکتب بچه‌ام شدبس
نزار * اززن دیکر کرش آوردئ * بروی‌این جور وجفاکم کردئ * ازجرتو
کربدی این بچه‌ام * این‌فشارآن زن‌بکفتی نیزهم) مثلا برفرزندك اول مادری
پدرینه آشکارادیرکه مکتبدن بنم طفلم زیاده نزار اولدی اکر آنی‌سن برغیری زندن
کتوریدك آنك اوزرینه جور وجفایی کم ایاییدك اکر بنم یورم‌سندن غیریدن
اولیدی بوفشاری اول زن‌دخی‌هم‌دیدی یعنی فی‌المثل جاهلك برکسه‌یه محبت
ومرحتی جاهل اولان مادرك کندی فرزندینه محبت ومرحمت ایلمسی کبیدرکه
اول‌فرزندك ما قل اولان پدرینه‌آشکارا بویله‌دیرکه ای‌ار بنم‌اوغلانجغم ملامت
قیلمقدن واندهمحبوس‌اولمقدن صیقلدی وچوق ضعیف‌ونزار اولدی‌فرضی‌آنی‌بندن
کتورمیوب برآخر خاتوندن کتوریدك اول طفله بوجور وجفایی روا کورمیدك
باخصوصکه بونی بندن کتوردك وکندی پیلکدن وجود مرتبه‌سنه یتوردك
پس کندی جکرکوشه‌کاك اوزرینه بوجور وجفایی نیچون روا کوررسن اکر
فرضی بو بنم فرزندم سندن غیریدن اولیدی‌و برآخر یابانك پیلندن ظهوره کلیدی
وبرآخر خاتوندن متولد اولیدی بو باطل سوزی اول‌زن دخی سکا دیردی چونکم
بوولد سندن غیربنك پیلندن ظهوره کلدی وبندن غیربنك رحمدن تولد قیلدی
پس نیچون بوجفا وآزاری بوکا روا کوررسن‌دیر کندی اوغلینه بوکونه مرحمت
ایلیوب غم یر ولیکن حقیقتده اکاعداوت ایلمش اولور ومعنا ده اکاعظیم ضرر
وزیان قیلور جاهل اولان مربینك دخی مرحمت وشفقتی مبتدی اولان سالکه
بوقبیلدن اولور و بومادر و پدردن مرادنه ایدوکی بویتلردن ظهوره کلور
﴿ مثنوی ﴾ هین بچه‌زین مادروتیبای‌او * سیلی بابا به از حلوای او *

هست مادر نفس و باباعقل راد * اولش تنکی وآخر صد کشاد) زنهارای
بچه بومادردن وانك تیباسندن بابانك سله سی اول مادرك حلواسندن یکدر بچه کلمسی
بانك وجیمك فتحه‌لر یله اوقنوب حرف ندامقدر اولمق محله انسبدر امابانك کسر یله
وجیمك دخی کسر یله جهیدن لفظنـدن امر حاضر اولسه دخی جائزدر بوتقدیر
اوزره معنی آگاه اول ای بچه مادردن ودخی انك عشـوه ومحبتنده صحیره بابانك
سله سی انك حلواسندن یکدر دیمك اولور اولکی وجه اوزره هین زنهار معناسنه
اولور وتیبا عشـوه یه ومحبته دینور ومادردن مراد آفاقده اهل نفس اولان
جاهل بابادن مراد عاقل وکامل اولور وانفسـده مادردن مراد نفس و بابادن
مراد عقل اولور نته کم بو بیت بومعنایه دلالت قیلور مادرسـنك وجود کده نفس
وباباعقل راد در اول عقلك اولی تنکلك وآخری صد کشـاد در وتوضیح معنای
بیتین شریفین بویله دیمك اولور که زنهار ای بچه منزله سنده اولان وطفله مشابه
کلان کسنه بواهل نفس اولان جاهل مربیدن وآنك عشوه ومحبتندن ومرحمتندن
(عداوة العاقل خیر من صداقة الجاهل) حدیثنك موجبنجه بابای معنوی اولان عقلك
سـله سی وعداوتی اول جاهلك صداقت وحلاوتندن نیچه وجوهله سـکا اولی
وانفعدر انکیچون حدیث شریفده (خیر الابوین من علك) بیورلمشدر کذلك آفاقده
اولان اهل نفس اولان جاهل مربیدن صاقندیغك کبی کندی وجود کده دخی
مادر جاهل کبی اولان نفسکدن وانك سکا اولان عشوه وشـفقتندن زنهار
حذر ایله که سنك نفسك مادر مشفق کبیدر وعقلك جواد باباك کبیدر مادر نفسك
سکا عشوه وشفقتنك اولی اکرچه برمقدار کشاده لك وشـادیلکدر لیکن آخری
یوزکونه تنکلك ومنقبض اولمقدر اما عقل جوادك سکا تأدیب وتربیه ده کوشمال
قیلمسـنك اکرچه اولی برمقدار تنکلکدر اما آخری یوزکونه کشـاده لك وفتح
بابدر کذلك آفاقده اولان جاهل مربینك سکا مرحمت وشفقتی وظاهرده اولان
نعمتی وحلاوت وراحتی اکرچه برمقدار سکا کشـاده لك وراحت جسمانی ویرر
اما معناده سنی نیچه علوم ومعانی کسبندن محروم قیلور وسکا نیچه فتح باب اولمقدن
رهزن اولور وعاقل وکاملك اکرچه تأدیب وکوشمال قیلمسی وسنی یمکدن
وایچمکدن وحظ نفسه مشغول اولمقدن منع ایلیوب تحصیل علوم ومعارفه ترغیب
ایلمسی ونفسکی ریاضت ومجاهده یه براقمسی اکرچه اول وهله ده سکا برمقدار تنکلك
وانقباض ویرر ولیکن عاقبت وآخرده نیچه معانی وسـعاداته واصل اولورسن
ونیچه فیوضات وفتوحاته ظفر بولورسن ولهذا قیل (بیت) بقدر الکد تکتسب
المعالی * ومن طلب العلی سـهر اللیالی ﴿ مثنوی ﴾ ای دهنده عقلها
فریادرس * تانخواهی تو نخواهد هیچ کس * هم طلت ازتست وهم آن نیکویی *

ماکیم اول تو یی آخر تو یی * هم بکوتوهم تو بشنوهم تو باش * ماهمه لاشیم
باچندین تراش) ای عقلار و یریجی و بنده لرنی حقیقت مرتبه سنه ایرکور یجی
خدا فریاده ایرش و یزه مدد ومعاونت ایلیوب هدایت قیل تا کم سن برنسنه بی
استمه سك و برشیئی مراد ایلمه سك هیچ برکسه آنی استمز الهی وسیدی هم طلب
سندن وهم اول نیکوللك سندندر اولا برقوللکی برنیکولکه طالب ایلرسك وآخر
اول نیکولکی اکاعطا ایلرسك بزکیمز اول سنسن آخر سنسن هو الاول والآخر
والظاهر والباطن بیوردیغك نص شریف موجبنجه باطن وظاهر هم سنسن
چونکم اول وآخر و باطن وظاهر همان سنسن هم سن سویله وهم سن ایشت
وهم سن اول بزدوکلیمز لاشیٔ ایزبوقدر یونقیله تراش یونقه یه درلر که او برشیئك
اصلندن یونمش اوله بونده تراشدن مقصود قوت وقدرت ونعمت وثروت و بونلر
امثالی اولان صفت وحالتدر که انسان بوجله صفت وحالنله بیله حد ذاتنده
فانی ولاشیٔ در العبد وما یملکه کان لمولاه حسبنجه عبد وانك مالك اولدیغی
شیٔ هرنه ایسه مولاسنکدر پس بزم دوکلیمز فی الحقیقه لاشیٔ ومعدومز بزم
وجودلریمز ومالك اولدیغمز شیلر هرنه ایسه بالکلیه ای بزم سیدمز ومالکمز
هپ سنکدر ﴿ مثنوی ﴾ زین حواله رغبت افزادر سجود * کاملیٔ جبر
مفرست وخمود * جبر باشد پرو بال کاملان * جبرهم زندان و بندکاهلان *
همچو آب نیل دان این جبررا * آب مؤمن راوخون مر کبررا) الهی بوحواله دن
سجوده رغبت زیاده ایله جبرك کاهلکنی وخمودلکنی بزه کوندرمه خمود سویمکه
دیرلر یعنی الهی وسیدی بو بزم اوزریمزه اولان حواله دن وتکلیفدن سن بزم ساجد
اولمقلغه وجنابکه عبادت وطاعت قیلمقلغه رغبتمز زیاده ایله جبر مذموم کاهلکنی
وقلب سیو نکلکنی بزه کوندرمه جبرکاملرك پرو بالی اولور وانلری اوج حقایقه
پروازقیلمغه قوی وقادر قیلور جبرهم کاهلرك زندانی و بندی اولور جبردن
مراد حول وقوتی همان اللهه اسناد قیلق وهرشیئه استطاعت وقوتی همان اللهدن
بیلك کرکدر وبرشیئك وجودنه ارادت الله تعلق ایلمیجه اول شیٔ اولمدیغنه عالم
اولمقدر وانسان کندی اختیار جزویسنی دخی اکرخیره واکرشره صرف ایلسنی
همان الله تعالینك ارادتندن واختیارندن بیلکدر پس بوجبردینده کامل اولان
موحد وعارفلردن اوتری پرو بال اولور وانلری طاعت وعبادت حقه جست وچابك
قیلور وجبرنفسنده کاهل اولانلره مشتهای نفسه میل ومحبت ایدوب اوزرلرندن
اسقاط تکلیفات قیلانلره هم بندوزندان اولور وکاملره جبرك پرو بال اولمسی وانلری
طاعت حقه چابك قیلمسی شواعتبارله اولور که انلرکوررلر که حول وقوت جمیعا
اللهکدر والله دیلدیکی اولور والله دیلدیکی اولماز پس اول حاکم مطلقك طاعتنه

چست وچابك اولورلر وهميشه اكاتوجه قيلورلروانك امرين طوتزلر اما كاهلاره هم
جبرك بندوزندان اولمسى وانلرى سجن بطالتده حبس قيلمسى شووجهله اولور كه
كاهلارهم كورزلر كه حول وقوت همان اللهكدر حتى كنديلرك اختيار جزئيه لرنى
دخى مغلوب اختيار كلية الهى كورزلر وكندى اختيارجزويه لرنى ارادت الهى اولمينجه
خبروشره صرف ايلمكه قادر اولدقلرنى هم مشاهده قيلورلر پس مشر بلرى كاهل
اولديغندن ونفسلرى دخى بطالته ميل قيلديغندن درونلرنده اولان بومعرفت
جبريه انلرك اسقاط تكليفات ايلمسنه سبب اولوب بطالت زندانى ايچره آنلرى
محبوس ومقيد ايلر پس بوجبرى سن آب نيل كبى بيل مؤمنه آب وتحقيقا كبره قاندر
يعنى آب نيل آل موسايه روان وآل فرعونه قان اولديغى كبى جبروعلم توحيد دخى
لابد مؤمن اولنلره والله ورسولنه تبعيت قيلنلره آب صافى كبى حيات بخش اولور
واما فرعون نفسه تابع اولنلره وكافر اولوب شيطانه اويانلره قان كبى نجس اولور
وانلره حرمان وخذلان ويرر وحيات طيبه دن محروم قيلور نته كم آب نيل سبطيلره
آب زلال وقبطيلره قان اولدى وبونك قصه سى جلد اولك ديباجه سنده وهو
كنيل مصر شراب للصابرين وحسرة على آل فرعون والكافرين قولنك شرحنده
مرور قيلدى ﴿ مثنوى ﴾ بال بازا نرا سوى سلطان برد * بال زاغانرا بكور
ستان برد) بال و پر بازلرى سلطان جانبنه ايلتور بال و پرزاغلرى كورستان جانبنه
ايلتور بالدن مراد جبر وبازدن مراد كاهلار وزاغاندن مراد كاهلاردر بال و پربازلرى
سلطان جانبنه ايلتديكى وزاغلرى داخى كورستان جانبنه آلوب كتديكى كبى
جبر هم دينده كامل اولنلرى سلطان حقيقت جانبنه ايلتور وكذلك كاهل اولان
زاع سيرت وزغن طبيعتلرى دخى مردهلر مقامى اولان دنياجانبنه ايلتوركه فى المثل
دنيا ومافيها كورستان كبيدر انده ساكن اولنلره وحضرت حقدن غافل
قالنلره كورستانده ساكن اولان موتى كبيد ر ولهذا قال عليه الصلوة والسلام
(اياكم ومجالسة الموتى قالوا وماالموتى يارسول الله قال اهل الدنيا) خلاصهٔ كلام
جبرى وعلم توحيدى مشايخ عظام واوليای كرام باران نيسانه دخى تمثيل
ايلمشلردر باران نيسان صدف دهانه دوشسه در ومار آغزنه دوشسه زهر قاتل
اولور ودخى باران باغه ياغسه لاله بتورر وشوره يه ياغسه خارو خس بتورر ديمشلردر
(بيت) بارانكه دراطافت طبعش خلاف نيست * درباغ لاله روید ودرشوره
بوم خس * بو بيتله هم بومضمونى تأييد ايتمشلردر بركسنه جنيد حضرتلرينه
كلوب ديديكه ياشيخ فلان كسنه ديديكه بزفى الحقيقه برقپوكبى يزاكر آچرلسه
آچلورز واكر اورتلرسه اورتلور زجنيد حضرتلرى بيوردىلركه بونى دين قائل
باموحد كامل ويامللحد كاهلدر بويله دين قائله نظر قيل اكر دقايق شرعيه دن

واعمال مرعیه دن بردقیقه یی ترك ایلز ایسه اکا تابع اول واکر کاهلاردن وتنبللردن
ایسه اندن اعراض ایله واجتناب قیل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ باز کرد اکنون
تودرشرح عدم * که چو پاز هرست و پندار یش سم) ای مولی جبره متعلق
اولان سوزدن عدم وفناشرحنه شمدی سن کیرودون که عدم پانزهر کبیدر ای
طالب سن آنی سم صانورسن یعنی فقروعدم معنیده پانزهر کبی فوائد عظیمه ومنافع
کثیره صاحبیدر اماسن آنی بیلزلکدن سم قاتل وزهر هلاهل صانورسن اول خود
نیچه زهرلری دفع ایدیجی ودردلره دواوشفا اولیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ همچوهندو
بچه هین ای خواجه تاش *روزمحمود عدم ترسان مباش) مذکور اولان هندو
بچه کبی ای خواجه تاش یوری عدم محمودندن ترسان اولهیعنی اول هند واوغلی
مادروپدرنك فتنده ایکن سلطان محموددن خوف وحذر قیلدیغی کبی یوری
سن هم محمود اولان فقروعدمدن خوف وحذر قیله ومادر طبعكك تخویفات
وتهدیداتنه قولق اورمه که اوفقر وعدم محمودنك عظم شانه عالم دکلدر وسکا
جاهلانه مرحمت ایتمکله سنی انك شرف وعزتندن محروم ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ازوجودی
ترس کا کنون درو بی *آن خیالات لاشی وتولاشی * لاشیٔ برلاشیٔ عاشق شدست
*هیچ نی مرهیچ نی راره زدست) ای خواجه تاش سن بروجوددن قورفکه
شمدی اندهسن اوسنك خیالك لاشیٔ وسندخی لاشیٔ سن برلاشیٔ برلاشیئه عاشق
اولمشدرهیچ یوق یولنی اورمشدربونده وجوددن مرادشول اوصاف ذمیمه
واخلاق ردیه ایله موصوف اولان وجود مجازی وذات موهومیدر که انك خیالی
وکندوسی معدوم ولاشیٔ حکمنده در پس ای بندهٔ خدا اکر خوف ایلرایسك
شول وجود مجازی وذات موهومیدن خوف ایله که شمدی سن اندهمقید ومحبوس
سن سنك بووجود مجازیده اولان خیالك ومبتغای بالك حد ذاتنده لاشیدروسن
حقیقتنده هم لاشیٔ ومعدومسن فی الحقیقه موجود حقیقی همان حضرت حقدر
واندن غیری اولان کل شیٔ الآن نفس الامرده هالك ولاشیدر اما نفس الامره
نظر ایتمیوب بوعالم فنایه نظر ایلسك برلاشیٔ برلاشیئه عاشق اولمشدر که بوکوردیکك
شیئلر حقیقتنده معدوم ولاشیئدر وحد ذاتنده عاشقده ومعشوقده هیچ بوقدر
ولیکن حقیقتنده هیچ یوق اولان شیٔ هیچ یوق اولان شیئك یولنی اورمشدر
حقیقت بین اولنلرك فتنده بوصور اشیا (کسراب بقیعة یحسبه الظمآن) آیتنك
مفهومنده داخلدر ﴿ مثنوی ﴾ چون برون شداین خیالات ازمیان *
کشت نامعقول تو برتوعیان) چونکم موت اضطراری کلدکده بوخیالات مثابه سنده
اولان غیریت واثنینیت واضداد واختلافات اورتهدن طشره کیده وحقیقت
مطلقه ظهور ایده سنك نامعقولك سکاعیان اولور یعنی حالاسکا معقول اولمین

وحدت مطلقه ومفهومه کلمین حقیقت واحده‌نك سری وشانی بعد موت
الاضطراری عیان ونمایان اولور ولیکن اول کون حقیقت سکاعیان اولمسنك
اصلانفع وفائدسی اولمز واسرار وحدتك اول کونده ظهوره کلمسی وحقیقتده
معدوم وفانی اولدیغی سنك معلومك اولمسی سکاملك اولمز ومقام کلمزاکر بودنیاده
حالا (موتوا قبل ان تموتوا) حدیثیله عمل ایدوب اولمزدن اول اولور ایسك وفانی
اولمزدن مقدم مجازی اولان وجودکی محبت الهیه‌ده فانی قیلور ایسك وحقیقت
مطلقه‌یی حالا بیلور ایسك وکندی حقیقی اولان ذاتکی شمدی بولور ایسك بعد
موت الاضطراری دخی اصلاغلط ایتمیوب خلقه نامعقول اولنلر اول حینده
معقول وعیان اولدقده وخیالات اورتهدن کیدوب حقیقت ظهوره کلدکده
اول حقیقتك مشاهده‌سی سکاملك اولور واول وحدت مطلقه‌نك معاینه‌سی
سکامرتبه ومقام کلور غیریلراول کونده فوت اولان امور ایچون غم یسه‌لرسن
اصلا برغم یمزسن وناس اول حینده (یاحسرتا علی مافرطت فی جنب الله)
دیسه لرسن قطعا یاحسرتا دیمزسن بودنیادن آخرته نقل ایلین طائفه اصلا
اولد کلری ایچون غم یمیه‌لر بلکه انلردن فوت اولان معنی ایچون وسعادت ایچون غم
یمه‌لرویاحسرتا دیه‌لر نته کم بو معنایه اشارت ایچون بوحدیث شریفی ایراد ایدوب
بیوررلر (لیس للماضین هم الموت انما لهم حسرة الفوت) حضرت رسول علیه
الصلوة والسلام بیورمشلردرماضی ایچون هم موت یوقدر تحقیق انلرایچون حسرت
فوت واردر یعنی بودنیادن کچن وشراب موت فنایی ایچن طائفه ایچون اصلا
اولد کلری ایچون غم والم حسرت یوقدر تحقیقا انلر ایچون فوت اولان سعادتك
حسرتی واردر که انلرك هر بریسی (یاحسرتا علی مافرطت فی جنب الله) دیرلروجانب
طاعة اللهده ایلدکلری تقصیر اوزره غملر وحسرتلر یرلر ﴿ مثنوی ﴾ راست
کفتست آن سپهدار بشر * که هرآنکه کرداز دنیا کذر * نیستش دردودریغ
غبن موت * بلکه هستش صددریغ از بهر فوت * که چراقبله نکردم مرکرا *
مخزن هردولت وهر برك را) اول بشرك سپهداری راست دیمشدر یعنی جمیع ناسك
زبده‌سی وجنس بشرك افضل وبرکزیده سی طوغری سویلمشدر بویله‌دیوکه
هرشول کسه که دنیادن کذر ایتدی ودنیایی قویوب آخرت جانبنه کتدی اکا
موت دردی ودریغ وضرری یوقدر واول اولدیکندن اوتری اصلا مغبون
ومحزون اولمزودردودر یغ دخی قیلمز بلکه اکا فوت اولندن اوتری صد در یغ
واردروموته متأهب ومتوجه اولدیغنه واختیار یله اولدیکنه وکندیسنی فنا
قیلدیغنه دریغ وحسرت یر بویله دیوکه یاحسرتا بن اختیارمله مرکی نیچون قبله
ایلدم هردولت وهرمرکك مخزننه نیچون متوجه اولدم که موت وفنای اختیاری

هردولنك معدنی وهر نعمت وقدرتك مخزنی ایمش شمدی بیلدم و بودم آنك سرنه
عالم اولدم اماچه سود بعد خراب البصره ﴿ مثنوی ﴾ قبله کردم من همه عمراز
حول * آن خیالاتیکه کم شد در اجل) ای دریغا بن دوکلی عمرمده احوللکدن
قبله ایلدم اول برخیالاتیکه اجل وفتنده کم اولدی حول شاشیلغه دیرلر یعنی هر اولنه
ودنیادن آخرته نقل قیلنه امور آخرت کشف اولدقده بویله دیرکه ای دریغ
دوکلی عمرمده درست بین اولمدیغمدن وحقیقتی معاینه قیلمدیغمدن دنیاده اولان
شول اوهام وخیالات مشابه سنده اولان شیلری کندیمه قبله قیلدم واکا متوجه
ومتعشق اولدمکه بوعالمده انلرك فائده سی اولمدی وخیالات کبی کم وناپیدا اولوب
شمدی انلردن برشیء قالمدی ﴿ مثنوی ﴾ حسرت آن مردکان ازمرك
نیست * زآنست کاندر نقشها کردیم ایست * ماندیدم این که آن نقشست وکف *
کف زدر یاجنبد و یابد علف) اول مرده لرك حسرتی موتدن دکلدر انلرك حسرتی
اندن اوتریدرکه نقشلرده بزطوردق یعنی انلرك حسرتی نقشلرده بزطوردق واول
نقوشك محبتنده بزتوقف قیلدق وانك نقاشندن بی خبر اولدق دیو دیر یوخسه
اصلا اولدکلرندن اوتری غم وحسرت یمزلر بلکه انکچون حسرت یرلر و بویله
دیرزکه دریغا وحسرتا بزدنیاده بونی کورمدکله بوصور اشیا نقشدر وکفدر
کف ایسه دریادن حرکت ایلر وعلف بولور یعنی اول حینده بونلردیه لرکه
حسرت بزه که بزدنیاده بونی کورمدکله بواشیانك وجودی نقش کبیدرودریانك
کپوکی کبیدر کف دریادن حرکت ایلیوب اندن غدا بولدیغی کبی بوصوراشیا
دخی دریای حقیقیدن حرکت قیلور ایمش واندن قوت وغدا بولور ایمش بزبونی
شمدی یه دك حقیقتله بیله مدك واشیانك حرکاتنی ووجودنی همان دریای حقیقیدن
ایدوکنی اصلیله مشاهده قیلدق بلکه انلرك حرکاتنی بزکندی وجودلرندی
صانوردق ودریای حقیقتی انلردن بعید زعم قیلوردق شمدی بیلدکله بزم اول
ظن ایلدیکمز اوزره دکل ایمش دیه لروبو کونه غلط وحسرتلر بیه لر ﴿ مثنوی ﴾
چونکه بحر افکند کفها را بیر * تو بکورستان روان کفها نگر * پس بکو
کوجنبش وجولانتان * بحر افکندست در بحر انتان * تابکویندت بلی نی
بل بحال * که زدریا کن نه ازما این سؤال) چونکم بحر وحدت ودریای حقیقت
کفلر مشابه سنده اولان اجسادی واجسامی بروخاکه براقدی سن ای در یای حقیق
ایله حرکت قیلان زنده وارمقبره لکه کیت او کفلر مشابه سنده اولان جسدلره نظر ایله
کورکه انلرده اصلا حرکتدن وقوت وقدرتدن ونعمت وثروتدن ودولت وعزتدن
و بونلر امثالی اولان حالت وخصلتدن براثر قالمش پس بونلره دیکه قنی سزك
جنبشکز وجولانکز بحر سزی بحرانه براقشدر بحران بانك ضمی وحانك سکونیله

خسته یه حادث اولان تغیره دیرلر و بونی طبیب اوللر استعمال ایدرلر نته کم هذا یوم بحران دیرلر و بونده بوزلق وخراب اولق معناسنه در یعنی اول کور ستانده اولان جسدلره دیکه قنی سزك حرکاتکز وجولانکز شمدی بحر سزی بوزلغه وخراب اولغه برافدیمی تاکم اول کورستانده بی حرکت اولان و بی حیات قلان تنلر سکا سویلیه لر لب ودهانله دکل بلکه لسان حالله بویله دیو که سؤالی دریای حقیقیدن ایله یزدن ایله که یزنطقه وتکلمه قادر دکلز بلکه فی الحقیقه منکلم وقادر همان اولدر، قدرت وقوت همان آنکدر ﴿ مثنوی ﴾ نقش چون کف کی بجنبد بی زموج * خاك بی بادی کجا آید براوج) نقش کف کبی موجدن بر موج اولمقدن ترکیب حرکت ایلر زموجده زازائد اولمز ایسه معنی بودر امازائد فرض اولنورسه معنی نقش کف کبی موجسز ترکیب حرکت ایلر خاك بر بادسز ترکیب اوج اوزره کلور یعنی بو نقوش کائنات وصور موجودات واشکال حیوانات جله سی دریا اوزره اولان کفلر کبیدر ودخی اوج اوزره صعود ایلین وحرکت قیلان تراب وغبار کبیدر موجسز دریا اوزره اولان کفلر حرکت قیلمز و بادسز هم خاك وغبار اوج اوزره صاعد اولمز وجنبش وحرکت ایلمز کذلك بو کفلر کبی اولان نقوش کائنات وغبارلر کبی اولان صور موجودات اول دریای حقیقتك تحریکی وجزرو مدی اولمینجه ترکیب حرکت ایلر بو مقرردر که اصلا بر نقش نقاش ازلینك ارادتی اولمینجه جنبش وحرکت قیلمز وکذلك خاك وغبار مشابه سنده اولان اجساد واجسام ارادت الهیه بادی اسمینجه اوج وجود اوزره صعود قیلمز ومر تفع اولمز وجنبش وحرکت ایلمز بوجله بی محرك حقیقتده حقدر وجله ده متصرف همان اولدر نته کم (مامن دابة الاهو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم) آیت کریمه سی هم بو مضمونه دلالت وشهادت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ چون غبار نقش دیدی بادبین * کف چو دیدی فلزم ایجادبین * هین ببین کز تو نظر آید بکار * باقیت شحمی ولحمی پود وتار) چونکم غبار نی کوردك بادی کورکنی چونکم کوردك فلزم ایجادی کورآکاه اول کور که سندن نظر کاره کلورسنك باقی وجودك پر شحم و پر لحم و پود وتاردر یعنی ای بودنیاده زنده اولان ومعرفت حق طلب قیلان عاقل چونکم غبار مشابه سنده اولان نقش کائناتی وصور موجوداتی جنبش وحرکت ایلر کوردکده ارادت الهیه بادنی هم کور که بوجله نقوش انك تصرفیله حرکت ایلر چونکم بو کفلر مشابه سنده اولان اجسام واجسادی مجئ وذهابده ورفتن وایابده کوردك ایجاد دریاسنی هم کور که بوجله اجسام واجساد اول فلزم ارادت وایجادك تحریك وتصرفیله حرکت فیلورلر وآمدوشده اولورلر اول دکلدر که بو اجسام واجساد کندی طبیعتلرینك مقتضالری اوزره حرکت فیلورلر ای مؤمن وعاقل

آکاه وخبردار اول (فانظروا کیف بدأ الخلق) آیتنك موجبیله عمل ایدوب بوخلقه
نظر عبرتله نظر قیلوب و بصر بصیرتله بواشیایی برخوش کورکه سندن کاره همان
نظر کاور وسنك خلقتکدن وایجاد کدن دخی مقصود بواشیایه نظر قیلق ودرست
کورمك وحقیقت بین اولق اولور که سن انسان العین منزله سنده سن وسنك باقی
وجودك برلحم و برشحمدر وآرغج وارش کبی اولان استخواندر واعصاب واطمار در
سنك بوحقیقت بین اولان نظر کدن قطع نظر بوجسمك ولحم وشحمك واستخوان
واعصابك اصلا کاره کلمز وحیواناتك لحم وشحمی کبی هم اولمز زیرا انلرك اکثریتك
لحمدن وشحمدن و پوستدن واستخواندن برنفع اولور و برفائده کلور ﴿ مثنوی ﴾
شحم تودر شمعها نفزود تاب * لحم تو مخمورا نامد کباب * درکداز این جمله
تن را در بصر * درنظر رود درنظر رو درنظر) اما ای بنی آدم سنك شحمك شمعلره
تاب زیاده ایلدی وسنك لحمك مخموره کباب کلدی یعنی بعض حیوانك یاغی شمعلره
ضیا ونور زیاده ایلدیکی کبی سنك جسد کاك یاغی موم اولدی ومومله روشنالك
زیاده قیلدی چونکم شحمك کاره کلدی لحمك دخی برمخموره کباب اولدی و بریان
اولمغه و پخته لابق کلدی و پوستك واستخوانك واعضا واعصابك هم بویله درکه
اصلا بونلردن بریسی برنفع وکاره کلمز چونکم بو محققدر جمله تنکی بصر خصوصنده
اریت نظره کیت نظره کیت نظره کیت یعنی چونکم سنك جسمك برکاره یرامدیسه
حالا بوجمله تنکی بصر بصیرت تحصیلنده اذابه وافنا ایت وهمیشه کرة بعد کرة
نظر یولنه کیت تاکم اول نظر واسطه سیله بواشیانك حقیقتنی کوره سن و بوصور
عالمی واجساد بنی آدمی فی الحقیقه محرك کیمدر اکا نظر ایرکوره سن ونظرك ادنی
واوسط مرتبه لرنده قالمیه سنکه انظارده دخی چوق تفاوت واردر ﴿ مثنوی ﴾
یك نظر دو کز همی بیند زراه * یك نظر دو کون دید وروی شاه * درمیان این
دو فرق بی شمار * سرمه جو والله اعلم بالاسرار) مثلا برنظر یولدن ایکی ارشون
کورر برنظر ایکی کون کوردی وروی شاهی کوردی یعنی نظردن نظره چوق
تفاوت واردر برنظر وار که طریق الهیدن انجق ایکی ذراع مقداری یول کورر
و برنظر دخی وار که دنیایی وآخرتی کورر وروی شاه حقیقتی مشاهده قیلور بوایکی
نظرك میانده بی شمار برنوع فرق واردر بوایکی نظرك مابینده اولان فرق
کورمکدن اوتری کندی بصر بصیرتك ایچون سرمهٔ معرفت استه والله تعالی
اسراره اعلمدر وطالبه حضرت حقدن واهل دلدن چشم جانی ودیدهٔ جنانی
ایچون سرمهٔ عنایتی وکحل هدایتی طلب ایلمك اهم والزمدر تاکم اول سرمهٔ
عنایت وکحل هدایتله انك نظری روشن اولوب هرشیئك مابینده اولان فرقی
وانظارك میانده اولان تفاوتی بیلکه وکورمکه قادر اوله ﴿ مثنوی ﴾ چون

شنیدی شرح بحر نیستی * کوش دایم تادرین بحر ایستی * چونکه اصل کارگاه
آن نیستیست * که خلاو بی نشانست وتهیست * جمله استادان پی اظهار کار *
نیستی جویند وجای انکسار) چونکم نیستلك بحرینك شرحنی اشتدك یعنی
چونکم فناوعدم دریاسنك شرح وتحقیقنی کوش ایتدك سعی وکوشش ایله همیشه
تابوفقر وفنا بحری ایچره طوره سن وبو یوقلق دریاسنه مستغرق اولوب انانیت
قیدندن قورتیله سن چونکم کارگاهك اصلی اول یوقلقدر که خلاو بی نشان وتهیدر
یعنی اصل جمیع کارگاه اول یوقلقدر که اول یوقلق مرتبهٔ خلا و بی نشان وغیریدن
وسوادن تهی وخالیدر حالابو مقرردر که جمله استادلر اظهار کاردن اوتری وصنعتلرنی
ظهوره کتوروب پیداو آشکار ایلمکدن اوتری یوقلق وجای انکسار استرلر یعنی بوعالمده
اولان صانعلرك جمله سی کندی صنعتلرنی اظهار ایلمکدن اوتری منکسر وخراب اولمش
یراسترلر و یوقلق طلب ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ لاجرم استاد استادان صمد * کارگاهش
نیستی ولابود * هرکجااین نیستی افزون ترست * کارحق وکارگاهش آن سرست)
لاجرم استادلر استادی حضرت احد وصمد آنك کارگاهی یوقلق ولااولور
یعنی استادلر استادی اولان احد وصمد حضرتلرینك کارگاه ومحل صنعی آنك
کارگاهی یوقلقدر لاجرم پس بومقدمه معلومك اولدیسه و بوعلم سکا حاصل
کلدیسه بیل که هرقنده که بویوقلق افزونتردر حقك کار وکارگاهی اول طرفدر
یعنی هرقنغی کسه نك وجودنده که بوفقر وفناصفتی وعدم لاحالتی زیاده رك
اوله حق تعالینك کاری وانك کارینك محلی اول طرفده در فانی اولان کسه نك
وجودی حضرت حقه فناسی قدر آینه اولور واول حضرت حقه آلت
کلور قدرت وقوت وارادت ونعمت الهی انده نمایان اولور والحاصل اندن هرنه
ظهوره کلورسه آنی حضرت حق اظهار قیلور واول اورته لقده همان رآلت
ملاحظه اولور ﴿ مثنوی ﴾ نیستی چون هست بالاترطبق * برهمه بردند
درویشان سبق * خاصه درویشی که شد بی جسم ومال * کارفقر جسم دارد نی سؤال
* سائل آن باشد که مال او کداخت * قانع آن باشد که جسم خویش باخت) نیستلك
چونکم بالاترطبق اولدی بواجلدن درویشلر دوکلی شیٔ اوزره سبق ایلتدی
علی الخصوص بردرویش که جسمسز ومالسز اولدی کارفقر جسم طوترسؤال
دکل سائل اول اولور که انك مالی اریدی قانع اول اولور که کندی جسمنی اویتدی
درویش فقیره دیرلر که فقیردخی عندالاولیا رضی الله عنهم اوچ قسمدر برقسمی
ظاهرا و باطنا درویشدر خاصه درویشی که شدبی جسم ومال دیدکلری بوقسمه
اشارتدر که ظاهرده مالی اولمیه و باطنده دخی کندینك وجودی وجسمی اولمیه
بلکه العبد ومایملکه کان لمولاه موجنجه انك وجودی هم مولاسنك اوله وبرقسمی

دخی واردر که اول ظاهراذومال و باطنا درویش و بی مالدر بوقسم دخی العبد
ومایملکه کان لمولاه حسبنجه کندیسی ومالك اولدیغی شیلر هرنه ایسه مولاسنك
اولمشدر انك اورتاده اصلا وجودی وجسمی ومالی یوق حکمنده درو برقسم دخی
اواور که ظاهرا فقیر و بی مالدر و باطنا وجود وجسم صاحبیدر وآنك کاری
اغنیادن در یوزه وسؤالدر بوکونه فقیرك فقری کاره کلمز وعند الاولیا
بوکافقر محمود دینمز وترغیب وتحریض ایلدکاری فقر وفنادن هم بوفقیر مراد
اولمز بلکه ممدوح ومحمود اولان فقردن مراد باطناهرا ملك و مال صاحبی
اولوب باطنا فقیر اولمقدر و یاخود ظاهرا و باطنا فقیر اولمقدر پس بوابیات
ثلاثه نك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك اولورکه بوقلق وفقیرلك چونکم بالارك
طبق وعالیرك مرتبه اولدیی ایسه ولهذا درویشلر دوکاینك اوزرینه سبقت
ایلدیلری و بی وجود اولمرد ن ایلروکتدیلر علی الخصوص شول بردرویشکه
هم ظاهری وهم باطنی درویش اولدی هم جسما نیتسز وهم مالسز اولدی
نه ظاهرده مالی و نه باطنده کندینك جسمی وارکاری اصل فقر جسم طوتر که
اول جسما نیتی محو قیلق و بی وجود اولمقدر ماله محتاج اولوب ناسدن سؤال
قیلان فقیر بو بولده کارطوتمز بوکونه فقردن حضرت نبی علیه السلام (اللهم
انی اعوذبك من الفقر) دیوحضرت حقه صغمشدر وامتنه دخی بوکونه فقر
مذمومدن حضرت حقه صغمغی تعلیم قیلمشدر سائل اول ماله محتاج اولان
کدا اولورکه انك مالی اریدی وفانی وضایع اولدی ومالنه محتاج اولدیغندن ناسه
عرض احتیاج ایلیوب انلردن سؤال قیلدی اما قانع اول کسه اولورکه کندی
جسمنی حضرت حقك محبتنده وطاعتنده اویناتدی وجسمنك مشتهاسنی
ومقتضاسنی ترك ایتدی ومعیشتدن ادنی شیئه قناعت ایتدی وغنی القلب اولمق
مرتبه سنه یتدی بوکونه قانع صورتا اکر فقیر ایسه ده معناده غنیدرکه لایغنی اولان
کنزه واصلدر ﴿ مثنوی ﴾ پس زدردا کنون شکایت برمدار * کوست سوی
دوست اسبی راهوار) چونکم کاری فقرجسم طوتر پس جسمه کلان درد دن
شمدی شکایت طوتمه بلاومحنتدن ناسه شکایت ایتمه که اودرد و بلادوست جانبنه
بردولك آتدرسنکه اول اسب بالایه سوار اوله سن سنی دوستنه ایلتور (اذا احب الله
عبدا ابتلاه واذا صبراجتباه) حدیثنك مفهومی اوزره حق تعالی حضرتلری
برقولنی سوسه انی مبتلا ایلر واکر اول بنده صابر اولورسه سائرناسدن انی اجتبا
واصطفا ایدوب کندینك مقربلرندن قیلور پس درد ومحنت معناده نعمت
ومنحت اولدی زیرا دوستك وصولنه وسیله اولان نسنه معناده عظیم نعمت
ومنحتدر بعض نسخه ده کوست سوی نیست اسبی راهوار واقع اولمشدر بوتقدیر

اوزره معنی اول دردیو قلق جانبنه برراهوار اسبدر پس اندن شکایت طوتمه زیرا یوقلق مقام امندر مقام امنه وسیله وذریعه اولان درد و بلاهم برکم شئ اولمز پس اندن شکایت ایلمك مناسب کلمزدیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ این قدر کفتیم باقی فکر کن *فکر اکر جامد بودر وذکر کن * ذکر آرد فکررا در اهتزاز *ذکررا خورشید این افسرده ساز) فقر وفنانك فضیلتنی بوقدر دیدك باقیسنی سن فکرایله کندی درونکده فقر وفنانك باقی اسرارنی وفضائلنی هم قوت فکریه واسطه سیله بوله سن ویوقلق نه دیمکدر انی حقیقتله بیله سن امادرونکده اولان قوت فکریه اکر جامد اولدیسه وبرودت هوای نفسانیه ایله طوکدیسه یوری اللهی ذکر ایله زیرا فکری حرکتسه کتورر ذکرحق بوطوکمش اولان فکرك خورشیدی دوزکه خورشید انور منجمد اولان آبی نیجه مذام ایلرسه ذکر الهی دخی منجمد اولان فکری اویله آریدوب آب روان کبی ایلر تاکم آب عالم باطنه سریان وجریان ایلیوب اول فکر بحر حقیقته واصل اولمغه قابل اولور ﴿ مثنوی ﴾ اصل خود جذبه ست لیك ای خواجه تاش * کارکن موقوف آن جذبه مباش * زآنکه ترك کارچون نازی بود * نازکی درخوروجانبازی بود) اصل خود جذبه در لیکن ای خواجه تاش کارایله اول جذبه یه موقوف اوله یعنی طریق الهیده حق تعالینك وصولنه ومقام حقیقتك دخولنه وسیله اصل خود جذبهٔ الهیدر وجذبهٔ الهی اولدرکه حق تعالی برقولنك قلبنی وروحنی قلاب محبتله کندی مشاهده سنه وقربنه چکه وانك قلبنه حق الیقین تخمنی اکه حتی اول بنده بی بی اختیار جمله اغیار وسوی مرتبه سندن کچه وشراب حقیقتی اول سافئ حقیقینك دستندن ایچه وکندی مجازی اولان وجودی قیدندن کچه بوطریق الهیده اصل وصول حقه وسیله وذریعه بودر لیکن ای بنم کبی حضرت مولانانك بنده سی اولان کسه بوجذبه یه موقوف اوله چونکم وصول حقه اصل وسیله جذبهٔ الهی ایمش ایمدی جذبهٔ حق کلسون بنی بندن آلسون دیوب اول جذبه یه توقف وانتظار قیله وکار وکسب ایلمکدن فارغ اوله بلکه ممکن اولدیغی مرتبه طریق الهیده کار وعمل قیلغه مشغول اول کاه فکر ایله وکاه ذکرایله وکاه حمدایله وکاه شکرایله تاکم بوکونه نوافلی ادا ایلمکله حضرت حقه تقرب قیله سن وحضرت حقك سنی سومسنه مستعد اوله سن همانده مکه حضرت حق سکا محبت ایلیه جذبهٔ خدا حضرت حقك سکا محبت ایلسه دن عبارت اولور نته کم (لایزال العبد یتقرب الی بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه و بصره) حدیث شریفی بومعنایه دلالت وشهادت قیلور پس کار وعمل جذبه یه وسیله وجذبه وصول حقه وسیله اولور بویله اولدیسه کار وعملی ترك ایلیوب جذبه یه موقوف اولمق یرنده اولمز

ترك كار وعمل ايلك برناز ايلك واستغنا قيلق كبى اولور ناز واستغنا ايسه جانبازلكه
نيجه لايق اولور عبده لايق اولان مولاسى يولنه جانباز اولمقدر وانك رضاسنى
اله كتورمكه سعى قيلمقدر ناز واستغنا مولايه لايق اولور ونياز وافتقار بنده يه
مناسب كلور چونكم بنده يه مناسب اولان مولاسى يولنده جانباز اولمق وتضرع
ونيازدن خالى اولمقدر ﴿ مثنوى ﴾ نى قبول انديش ونى ردای غلام *
امر راونهى رامى بين مداد * مرغ جذبه ناكهان پرد زعش * چون بديدى
صبح و شمع آنكه بكش) اى غلام نه قبولى فكرايله ونه ردى فكر ايله مدام سن
امرى ونهيى كور مرغ جذبه ناكهان عشدن پران اولورچونكم صبحى كوره سن
وشمعى اندنصكره سويندر العش بضم العين والتشديد شول قوش بواسنه ديرلر كه
آغاج بوداقلرنده چوردن چوپدن وغبريدن جمع ايدوب بيت دوزر اول قليل
المعرفه اولان كسه لرك وهمندن ناشى اولان بوسوء خاطره يى دفع ايچون دينلمشدر كه
اول خاطره بودر اكثر قليل المعرفه اولان كسه لر بويله ديرلر كه چونكم (قبل من قبل
فى الازل بلاعلة وردمن رد فى الازل بلاعلة) كلامنك مفهومى محقق وثابت اولمشدر
بنكه ازل آزالده بلاعلة مقبول اولنلردن اولدمسه بكا بوكار وعملك نه فائده سى
واردر كذلك اكر بن ازل آزالده بلاعلة مردود اولنلردن اولدمسه هم بكابوجهد
وعملك نه نفعى واردر بواندیشه عند الجمهور باطلدر انكچون حق تبارك وتعالى
حديث قدسيسنده بيورر (عبدى اطعنى كما امرتك ولاتعلمنى مايصطلحك) پس عبده
لايق ولازم اولان اول دكلدر كه حق تعالى آنى ياقبول ايلمش وياخود ردايلمش
اوله وانى انديشه قيله بلكه عبده لايق ولازم اولدر كه امر اولندينى اوزره عمل
قيله پس اى غلام بويولده نه مقبول اولمغى فكر ايله ونه مردود اولمغى فكر ايله
بلكه مدام حق تعالينك امرنه ونهيينه نظر ايله (وماآتاكم الرسول فخذوه وماناهاكم
عنه فانتهوا) آيتنك موجبنجه هرنه كم امر اولندك ايسه ورسول وخدا آنى
امر قيلديسه آنى اخذ ايله وهرنيه كم نهى قيلديسه اندن اجتناب ايله قوله
لايق اولان افنديسنك امر ايلديكنى طوتمق ونهى ايلديكندن قاچمقدر چونكم
اى غلام سن هميشه امر ونهيى كوريجى اوله سن وقادر اولدقجه حضرت حقه
اطاعت وانقياد قيله سن جذبه قوشى ناكهان كندى مقام ومرتبه سندن پرواز
ايدوب سنك وجودكه قوز وسنى بوكلفت وزحمت ورطه لرندن خلاص ايلر
چونكم صبح حقيقتى كوره سن شمع خدمت و رياضته احتياج قالمز اندنصكره
ترك وازاله ايلسك لايق وجائز اولور صبحدن مراد بونده حق اليقين اولور شمعدن
مراد مع الكلفة والزحمة اولان خدمت وعبادت اولور (واعبدربك حتى
يأتيك اليقين) آيت كريمه سنك دلالت ايلديكى معناى باطنى اوزره عبادتك منتهاسى

صبح یقینك ظهور یدر چو نکم صبح یقین ظهور وطلوع ایلیه عبادت عبودته
تبدیل اولور وعبادتله عبودت مابینده فرق اولدر که عبادت مع الکلفة والزحمة
اولان خدمته دیرلر وعبودت حلاوت ولذتله اولان خدمته دیرلر مثلا عبادت عابدلرك
کاریدر وعبودت عاشقلرك کداریدر یعاشق معشوقنه خدمتی کلفت وزحمتله
قیلمز بلکه صد دل وجانله وبیچه حلاوت ولذتله قیلور وبوندن چونکم صبح کله
شمعی سویندر دیملرندن مراد چونکم صبح یقین ظهوره کله کلفة وزحمتله
اولان عبادتی کیدر که اندنصکره عبودت کلور وسن کندی محبوبکه صددل
وجانله اول وقتده عبودت قیلورسن دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ چشمها

چون شد کذاره نور اوست * مغزهامی بیندواو درعین پوست * بیندانذر ذره
خورشید بقا * بیندانذر قطره کل بحررا) چشملر چونکم کذاره اولدی
نور اودر اول نورعین پوستده مغزلر کورر بودخی وجه در که دینه چشملر چونکم
کذاره اولدی انك نور یدر بووجه اوزره نور کسرراتله اوضمیرنه مضاف اوقنور
واومقدم اولان صبحه عائد اولور که اندن مراد صبح یقیندر کذار نافذمعناسنه در
یعنی کچیجی دیمکدر وتوضیح معنی شول کوزلر که چونکم حجابلردن نافذ اولدی
وپرده لردن ایلری کچدی اول صبح یقینك نور یدر یاخود معنی محضا نور همان
اولدر زیرا اول کوزلر عین پوسنده یعنی بواجساد صورده لبلر کورر وحقایقی
مشاهده قیلور ذره ده خورشید بقایی کورر کل بحری مشاهده قیلور ذره دن مراد
برشیئك وجودی وخورشید بقادن مراد حضرت حقدر قطره دن مراد برانسانك
وجودی وکل بحردن مراد جمیع اسما وصفاتی جامعه اولان مرتبهٔ حقیقتدر
وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که چونکم کوزلر حجابلردن نافذ اوله نور محض اودر
اول کوزلر پوستلرده مغزلر کورر وهرشیئك وجودنده خورشید حقیقتی مشاهده
قیلور وهرانسانك قطرهٔ ذاتنده کل بحر حقیقتی معاینه قیلور الحاصل برشیده
حضرت حق کورمك ذره ده خورشیدی کورمکدر وبرکسه نك قطرهٔ وجودنده
حق تعالی بی اسما وصفاتله متجلی مشاهده قیلق قطره ده کل بحری مشاهده قیلقدر
مولانا جامی رحمة الله علیه (بیت) جهان مرآت حسن شاهد ماست * نشاهد
وجهه فی کل ذرات * دیمکله بومعنایه اشارت قیلمشدر وکلشن رازصاحبی هم
بوابیاتله بواسرای مشعر اولمشدر (بیت) اکر یك قطره رادل برشکافی * برون
آیدازوصد بحر صافی * بهر جزوی زخاك ار بنکری راست * هزاران آدم اندروی
هویداست * باعضایشهٔ هرچند پیل است * دراسماقطرهٔ مانند نیل است * دل
هرحبهٔ صد خرمن آمد * جهانی دردلی یك ارزن آمد * بهر پرپشهٔ صد جای

جانی * درون نقطهٔ هفت آسمانی * جهانراسر بسر آیینهٔ د ا ن * بهر یك ذره دروی مهر تابان

﴿ باردیکر رجوع کردن بقصهٔ آن صوفی و قاضی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت صوفی درقصاص یك قفا * سر نشاید باد دادن ازعمی * خرقهٔ تسلیم اندر کردنم * برمن آسان کردسیلی خوردنم) صوفی چونکم اول طبانجه اوران بیماری ضعیف کوردی عاقبت اندیش اولوب اکاطبانجه اورمقدن حذر قیلدی وکندوسنه دیدی برقفانك قصاصنده باشی اعمالکدن یله و یرمك لایق اولمز یعنی بن بوسله زن اولان بیماره شمدی برطبانجه اور رسم بو بیمار اولور پس شرعا بکاقصاص لازم کلور او یله اولیحق کورلکدن وعاقبت بین اولمقدن باشمی یله و یرمش اولورم عاقبت بین اولمقدن اوتری باشی یله و یرمك بزم جنسمزه لایق دکلدر که بنم بو یمنده خرقهٔ تسلیم بنم اوزریمه سله یمکلکی آسان ایتدی یعنی بوخرقهٔ صوفیان فی الحقیقه خرقهٔ تسلیمدر بنم بو یمنده اولان بوخرقهٔ تسلیم بنم طبانجه یمکلکمی بنم اوزریمه آسان ایلدی دیدی بوندن مقصود بوصوفی لسانندن طریق صوفیه ده اولان سالکاره مقتضای طریقتی بیان ایلمکدر که خرقه پوش اولان صوفیه اولازمدر که عاقبت اندیش اوله اندنصکره اکرخلق عالمدن برجفاوآزار کورسه وانلردن سیلی خور اوسه صبر و تحمل قیله نقل اولنور که برکون ابراهیم ابن ادهم حضرتلری برصوفی ایله برباز اردہ کیدرکن عوام ناسدن برکسه انك اکسه سنه برمحکم طبانجه اورمش ابراهیم بن ادهم حضرتلری اول سنك دیدیکك دیار بلخده قالدی دیوب دخی ارتق سوزسویلیوب کچوب کتمش انك یانده رفیق اولان صوفی انك درویشلکنی وتحملنی پسند ایتمش وکلوب کندیسنك شیخنه بوسرکذشتهیی حکایه قیلمش ودیمشکه بوکون ابراهیم بن ادهمه برکسه برطبانجه اوردی شیخ دیمشکه یه ابراهیم بن ادهم نه دیدی درویش دیمشکه اول سنك دیدیکك بلخده قالدی شیخ دیمشکه هنوز دخی اول بلخ دیارنی اونتمامشمی صحیح درویش وصوفی اولدی بونی هم دیمزدی دیمش وجملهٔ منقبه سندن بری دخی بودرکه برکون اول حضرت برشهرك کنارنده کزرکن یولدن برقاچ آتلوکلوب اکاتیز بزه برقوناق بری کوستریز بوشهره هنوز کلمش مسافرلر یز دیمشلر اول حضرت دخی بسم الله دیوب یونلرك اوکنه دوشوب انلردخی انك اردینه دوشوب کتمشلر اول حضرت یونلری برکورستانه کتورمش واندہ طورمش انلردیمشلرکه بزه برقوناق بری کوستر اول دیمشکه بنم بیلدیکم قوناق بری بودر بن یوندن غیری قوناق بری بیلمزم اول سوار غضبه کلوب النده اولان قمچی ایله اول حضرتك

وافر ضرب اور مش وانك بدن مبارکنی زیاده آزرده قیلمش صبر وتحمل ایدوب
اصلا اکا پرسوز سویلمش مکر اول پرده برکسه وارایمش اول ضارب اولان سوار
اول پردن برمقدار کتد کدنصکره اول کسه اکادیمشکه بوقیچی اوردیغك کسه
بیلورمیسن نه کونه کسه دردیمشکه بیلزم اول کسه ابراهیم بن ادهمدر دیو خبرو پرمش
مکر کم اول سوارانك نام شریفنی اشیدیرمش کلوب اياغنه دوشمش وتوبه کارا ولوب
مریدلرندن اولمش ودنیایی اول دخی ترك قیلمش ﴿ مثنوی ﴾ دید صوفی خصم
خودرا سخت زار * کفت اکر مشتش زنم من خصم وار * او یك مشتم بر یزد
چون رصاص * شاه فرماید مراز جرو قصاص) صوفی کندینك خصمنی فنی
زار کوردی یعنی سله اوران بیماری زیاده ضعیف مشاهده قیلدی کندیسنه دیدی
اکر بن اول بیماره خصمانه مشت اورسم وآنك وجودینه برفاج یومرق ایرکورسم اول
بیمار بنم بر یومریغمدن قلای کیره دوکیلور پس شاه بکا زجر وقصاص پیورر
(ان النفس بالنفس) آینك مقتضاسنجه شرعا بنی دخی اولدرمك لازم کلور دیدی
وبو کونه تصور ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ خیمه ویرانست وبشکسته وتد *
او بهانه می جود تادرفتد * بهراین مرده درین آید درین * که قصاصم افتداندر
زیرتیغ) چادر ویراندر ومیخ صمغشدر او بهانه استر تادوشه یعنی صوفی دیدیکه
بو بیمار فی المثل ویران خیمه در ومیخی صمغشدر اوجزئی بهانه استر تاآشغه دوشه
پس بومرده دن اوتری در یغ کلور بکا تیغ اتده قصاص واقع اوله ایدی بو که
اورمقدن وطوقنمقدن حذر ایلك لازمدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون نمی
تانست کف بر خصم زد * عزمش ان شد کش سوی قاضی برد * که ترازوی
حقست وکیله اش * مخلص است ازمکر دیو وحیله اش) چونکم صوفی کنی خصم
اوزره اورمغه قادر اولمدی یعنی عاقبت اندیش اولدیغندن اول رنجوری دوکمکه
جرأت قیلمدی انك عزیمتی اول اولدیکه اول بیماری قاضی جانبنه ایلته کندیسنه
بویله دیدیکه قاضی ترازوی حقدر وانك کیله سیدر دیوك مکرندن قاضی خلاص
ایدیجی وانك حیله سندن هم خلاص ایدیجیدر مخلص میمك ضمی ولامك کسر یله
اوقندیغی اوزره معنی بودر امامیمك فتحیله ولامك فتحی ایله اوقنورسه اول قاضی
دیوك مکرندن وانك حیله سندن محل خلاصدر دیمك اولور وخلاصهٔ کلام صوفی
قاضی حضورنه واروب محکمه ده حقنی بیاردن طلب ایلکی اولی کوردی وحسن
ظن ایدوب زمانه سنده اولان قاضیلری میزان حق صاندی ودیدی ﴿ مثنوی ﴾
هست اومقراض احقاد وجدال * قاطع جنك دوخصم وقیل وقال *
دیودرشیشه کند افسون او * فتنها ساکن کند قانون او) اول قاضی حقدرك
وجد الدرك مقراضیدر ایکی خصمك جنکنی وقیل وقالنی قاطعدر احقاد حقدك

جهیدر حقد کینه دیرلر یعنی حاکم شرع شریف اولان قاضی ناسك کینلر ینك
وجدالر ینك مقراضیدر وایکی خصمك مابینده واقع اولان قیل وقالی وجنك
وجدالی قطع ایدیجیدر انك مانند افسون اولان کلامی دیوی واهل مکر وریوی
شیشه یه ایلر تهکم سلیمان نبی علیه السلام بردیو متمرد اواسه وحددن تجاوز قیلسه
فی الحال انی طوتدیروب آنی برشیشه ایچنه قویوب وانك اوزرینه افسون اوقیوب
شیشه ایچره آنی حبس قیاوردی تاخلق انك شرندن وفساد ندن امین اولورلردی
کذلك حاکم شرع شریف اولان قاضی سلیمان وار دیوسیرت وشیطان طبیعت
اولان اهل نفس وهوایی زندان ایچره حبس قیاور ویاخود حاکم شرعیله آنی مقید
ایدوب ضابط اولور اول قاضینك قانونی فتنه لری ساکن ایلر وغوغالری دفع
ایدوب اهل فسادی دفع ایلر ﴿ مثنوی ﴾ چون ترازودید خصم پرطمع *
سرکشی بکذار دو کردد تبع * ورترازونیست کرافزون دهیش * ازقسم راضی
نکردد آکهیش) چونکم پرطمع اولان خصم تراز و کوره سرکشکلی ترك ایلر
وتبع اولور یعنی طمعله درونی پر اولان وبرآخر کسنه نك حقنی المغه طمع قیلان
خصم چونکم ترازوی شر یعنی کوره بالضروری اول طمعی قور وشرع شریفه
تابع اولور واکر ترازو اولمزایسه اکراکافزون ویرسن قسمدن آکا هلغه راضی
اولمز قسم کسر قافله بهره و نصیب معناسنه وفتح قافله بولمك و یمین قیلق
معناسنه دخی کلور بوندہ بومعنیلرك جملهسی قابلدر وجائزاولور یعنی اکر اورتاده
ترازو اولمیه اکراول خصمه کندی حقندن زیاده ویرسن بهره ونصیبندن اول
آکاایکن ینه راضی اولمزیاخود برآخر خصمك یمینندن اول آکاه ایکن انك اکا
آکاهلغنه راضی اولمزز یرا طمع لابد رضایی منع ایلر اماترازو اولد قد نصکره
هر کسه حقنی وزن ایلر پس بهرحال حقنه آکاه اولان خصم بالضروری راضی
اولور میزان شرع هم بویله در ﴿ مثنوی ﴾ هست قاضی رحمت ودفع ستیز *
قطره از بحرعدل رستخیز * قطره کرچه خردوکوته پابود * لطف آب بحرازو
پیدابود) قاضی رحمت حق ودفع ستیز اولدی رستخیز بحرینك عدلندن
برقطره اولدی دفع بونده دافع معناسنه در عدل عادل معناسنه اولدیغی کبی عادل
قاضی حق تعالینك خلق اوزره رحمتی اولدی وستیز وعنادی محضا دفع ایدیجی
اولدی وقیامت کونینك درياى عدلندن برقطره کلدی وبرنمونه اولدی حق تعالی
روزرستخیزده اولقدر بین العباد عدل ایلیه که حتی بوینوزلی قیوندن بوینوزسز
قیونك حقنی آلیوره واصلا برکسه ده برکسه نك حقی قالمیه پس اول دریای
عدالتدن بودنیاده اولان قاضیلر فی المثل برقطره و برنمونه کبی اولدی قطره اکرچه
صورتا خرد وکوته پا اولورلر یعنی اکرچه بودنیاده اولان عادل قاضی صورتادریای

عدله نسبتله کوچك ایاغی قصه اولور اما بحرك آبنك اطـافتی اندن پیدا اولور یعـنی دریای عدل الهینـك لطفی واثری اندن هم ظهوره کلور و بونك عدلنك اولان لطف اول بحر عدالتك کمال لطافتنه دلالت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ ازغبارار پاك داری کله را * توزیك قطره بینی دجله را) غباردن اکرکله بی پاك طوتمه سن سن برقطره دن دجله بی کوررسن کله پرده یه وچشمك تیره لکنه دیرلر بونده پردهٔ چشم دیمك اولور یعنی اکرغبار جهل وغفلتدن دیدهٔ دلی پاك طوتمه سن سن برقطره کبی اولان عادل قاضینك وجودندن دجلهٔ عدل حقی کوررسن وفرعدن اصله استدلال قیلورسن و بونمونه دن اول در یای عدل نه کونه اولدیغنی بیلورسن واندن خبردار اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ جزوها برحال کلهاشاهدست * تاشفق غماز خورشید آمدست) زیرا جزولر کللرك حالنه شاهد اولور تاکم مشرق آفتابده اولان شفق خورشیدك غمازی کلمشدر شفق مشرق طرفنده قبل طلوع الشمس ظهور ایلین ومغرب طرفنده بعد غروب الشمس باقی اولان حمرته و بیاضلغه دخی دیرلر نته کم قبل طلوع آفتاب مشرق طرفنده اولان شفق هم آفتابك طلوع وظهورنه دلیل اولور و بعد غروب آفتاب مغرب طرفنده اولان شفق هم آفتابك وجودینه دلالت ایدر واندن غمازاولور کذلك قاضیٔ عادل دخی حق تعالینك شمس عدلنه دلالت قیلورواندن غمازاولور ﴿ مثنوی ﴾ آن قسم برجسم احمدراندحق *آنچه فرمودست کلاوالشفق) بو بیت سورهٔ انشقاقده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (فلااقسم بالشفق) لازائددر لااقسمنك تفسیری جلداولده طوطی حکایه سنده مرور ایلدی یعنی پس بن شفقه قسم ایلرم وشفق شول حمرته درلر که افق سماده بعد الغروب ظهورایدر (والليل) دخی لیل حقیچون (وماوسق) دخی لیلك جامع وساتر اولدیغی اشیاحقیچون وسق جمع ایتمکه دیرلر استوسقت الابل دیرسن یعنی ابلی جمع قیلمك (والقمر اذااتسق)ودخی قمرحقیچون شول وقتکه مجتمع اوله (لترکبن طبقاعن طبق) ای بنی آدم البته ملاقی وراکب اولورسز حالابعد حال که مطابق اوله حال ثانی اوله شدت عذابده که مراد موتدر و بعد الموت اولان احوالدر دیمشلر بعضیلری طبق طبقه نك جمعیدر طبقه مرتبه یه دیرلر کوبه مناسب اولنده بودردیمشلر تقدیر کلام ای بنی آدم راکب وملاقی اولورسز مرتبهٔ بعدمرتبهٔ نیچه احواله که بعضیسی بعضیسندن ارفع اوله موت وسائر مرتبه لر بعد الموت اولان قیامت ومواطن قیامت اوله (فمالهم لایؤمنون)فاذاکان کذلك بواحوال مقرر اولیحق بوانسان ایچون نه شی واردر که یوم قیامته تصدیق ایتمزلر ومعنیٔ بیت اولدراول قسمی حضرت حق احمد حضرتلرینك جسمی اوزره سوردی اول نسنه یی که کلا والشفق بیورمشدر کلابونده یاحقا

معناسنه اولور و یازائددر دینور که قرآنده فلااقسم بالشفق در کلا یوقدر کلا بونده
انجق تأکید لفظ ووزن ایچون کتورمش اولور پس شفقدن مراد عنداهل التحقیق
حضرت احمد صلی الله علیه وسلم جسم شریفی اولور شومناسبتله که شفق
خورشیدرك وجودینه دلالت قیلدیغی کبی حضرت نبی علیه السلامك جسم
لطیفی هم خورشید حقیقتك ذاتنه دلالت ایدیجی اولدی پس حق تعالی حضرتلری
بوافق سماده اولان شفقه قسم ایلدیسه اول حضرتك شفق جسم شریفنه مشابه
اولدیغیچون قسم ایلمش اولورنته کم ضحی یه قسمی اول حضرتك نور ضمیرنه مشابه
اولدیغیچون اولدی و بونك تحقیقی ایکنجی جلدك اوایلنه قریب * والضحی نور ضمیر
مصطفی * بیتنك شرحنده مرورقیلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ موربردانه
چرا لرزان بدی * کرازآن یك دانه خرمن دان بدی) موردانه اوزره نیچون لرزان
اولوردی اکراول بردانه دن خرمن دان اولیدی موردن مراد عدالت جواولان
انسان ودانه دن مراد بودنیاده اولان عادل قاضینك عدلی وخرمن داندن مراد
معدن معدلت اولان عدل الهی اولور وتقدیر کلام بویله دیمك کلور که مور ضعیف
کبی اولان انسان قاضیلرك وجودنده اولان دانهٔ عدالت اوزره نیچون لرزان اولوردی
وندن اوتری بردانه قدر عدله طمع قیلوردی اکراول بردانه قدر عدلدن خرمن
عدلی بلیجی اولیدی اول دانهٔ عدل برعظیم خرمندن ایدیکنی بلیدی ودانه دن
خرمنه استدلال قیلیدی اصلا دانه قدراولان عدله تعلق قیلمزدی وملتفت اولمزدی
بلکه اول دانه قدرعدلدن تجاوزایدوب خرمنکاه عدله متوجه اولوردی ومرادنی
هرنه ایسه اندن طلب قیلوردی ﴿ مثنوی ﴾ برسرحرف آکه صوفی بی دلست
* درمکافات جفا مستعجل است) بوکونه معارف سویلمکدن ای مولانار جوع
ایدوب حرفك طرفنه کل که صوفی بی دلدر جفانك مکافاتنده مستعجلدر بویتده
تجریدقاعده سی واردرتجرید اکادرلر که برکسه کندیسنی برآخرشخص منزله سنده
تنزیل ایدوب اکاخطاب ایلیه نته کم بویتده در یعنی ای مولانا بوقلیلی کثیره استدلال
ایلمك وبو تقدیم اولنان سوزلرکبی سوزسویلمك سمتندن رجوع ایدوب صوفینك
حالنه مناسب اولان حرف وکلامی سویلمك جانبنه کلکه صوفی بی دلدر وانك
کوکلی کندی ضبطنده دکلدرکندیسنه واقع اولان قفاوجفانك مکافاتنده اول
صوفی استعجال ایدیجیدر وخرمنی قیوب دانه جانبنه کیدیجیدر وحقنی بودنیاده
آلمغه سعی ایدیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ ای توکرده ظلمهاچون خوشدلی * ازتقاضای
مکافی غافلی * یافراموشت شدست آن کردهات * که فروآویخت غفلت پردهات)
ای سن ظلملرایلمشسن نیچه خوشدلسن مکافینك تقاضاسندن غافلسن یاخود اوسنك
ایشلرك سکافراموش اولمشدرکه غفلت سکا پرده لر آصدی کردکاف حریمنك

کسنر یله کردار لفظ ندن مخففدر ایش معناسنه دراکا متصل اولان هاء علامت جمعدر
تاخطاب ایچوندر وتوضیح معنی بودرای فلان کمسه سندخی بودنیاده نیچه
ظلملر قیلمشسن ونیچه مظلوملره ستم وجفا ایلمشسن نیچون خوشدلسن مکافی اولان
مظلومك تقاضاسندن مکر غافلسن اکر مکافات طلب ایلین مظلومك تقاضاسندن
غافل اولمیدك بوظالمری ایتدیککد نصکره خوشدل اولمزدك وقلبکی غافل قیلمزدك
مصرع ثانی استفهام اولمق هم وجه در بوتقدیر اوزره معنی ای ظالمری ایلین کسنه
نیچون خوشدلسن مکافینك تقاضاسندن غافل میسن یاخود اول سنك ظلمرك
سکافرا موشمی اولدیکه غفلت سنك ایله اول ایشلر مابینه پرده لر آصدی انکچون
اول ایتدیکك ایشلر سکا منسی اولدی حتی خوشدل اولدك وانك استحلالندن
فراغت قیلدك ﴿ مثنوی ﴾ کرنه خصمیهاستی اندر قفات * جرم کردون
رشك بردی رصفات *لیك محبوسی برای آن حقوق *اندك اندك عذرمی خواه
ا زعقوق * تایکبارت نکیرد محتسب * آب خودروشن کن اکنون یامحب)
اکر سنك قفا کده خصملر اولمیدی کردون جرمی سنك صفاك اوزره رشك ایلتیدی
لیکن اول حقوقدن اوتری محبوسسن آزجق آزجق عفو قدن اوتری عذراسته
تاکم محتسب سنی براوغوردن طوتمیه ای محب کندی صو یکی شمدی روشن ایله
یعنی ای ظالم اولان وای خلقه جور وستم قیلان اکر سنك قفا کده خصملر اولمیدی
وسندن انلر طلب حقوق قیلمیدی کر دونك ذاتی سنك صفوتك اوزره رشك
وغبطه ایلردی ولسان حاله نولیدی بنم دخی حالم وصفام شوجور وجفا کدر
ندن پاك اولان مؤمنك صفاسی کبی اولیدی دیوسو بلردی ولیکن سن اول حقوق
عباددن اوتری بودنیاده ورطات نفسانیه وقیودات جسمانیه ده محبوس سن آزجق
آزجق اول اشلدیکك عفوقدن اوتری عذردیله واکر حقوق صاحبی حاضر ایسه
واندن استحلال ایلمك ممکن ایسه استحلال ایله والا توبه واستغفار ایله وحضرت
حقدن عفو ومغفرت طلب ایلیوب الهی تبت و رجعت دیوسویله تاکم اول
احسان ایدیجی امر ونهی ایدیجی پادشه سنی بر دفعه ده طوتمیه و براوغوردن
سنی مؤاخذه ایتمیه ای محب عفو ورحمت لازم اولان بودر که شمدی بو دنیاده
کندی آب روحکی وجوی وجودیکی کدورات مظالمدن روشن و پاك ایله والا صکره
نادم اولورسن وعذابه کرفتار کلورسن

﴿ رفتن صوفی بسوی آن سیلی زنش و بردن اورا برقاضی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رفت صوفی سوی آن سیلی زنش * دست زدچون مدعی
دردامنش * اندر آوردش برقاضی کشان * کین خرادباررا برخر نشان *

یابزخم دره اوراده جزا *آنچنانکه رأی تو بیندسزا*کا نکه اززجرتو میرددردمار*
برتو تاوان نیست آن باشد جبار) صوفی اول کندینك سیلی زنی جا بنه کندی
مدعی کبی اول سله اوران رنجورك دامنه ال او ردی اول رنجوری چکه رك
قاضینك قتنه کتوردی بویله دیوکه بوادباره متعلق اولان خری خر اوزره اوتورت
یعنی بومدبر اولان اشکی براشك اوزره نصب ایدوب شهر ایچره بونی تشهیر
ایت دیدی باخود دره زخیله اکا جزا و یر یعنی قمچیله اکا اوروب جزا ویر
انجلین که سنك رأیك سزا کورر واکالایق اولان حد هرنقدرایسه آنی بیلور
دره دالك کسر یله طوره دیدکلر یدر بونده قمچی اولورزیرا اول کسه که دمار
وانتقام وقتنده سنك زجرکدن اولور وسنك ضربکدن هلاك اولور بودخی
وجه در زیرا اول کسه که سنك زجرکدن وقهرکدن هلاك اولمقده اولور سنك
اوزریکه اودك اولمز اول جبار اولور جبار جیمك ضمیله هدر ولغو معناسنه در یعنی
ای قاضی برکسه که سنك ضربك التنده اوله سنك اوزریکه اندن دیت لازم کلمز
انك قانی لغو وهدر اولور دیدی ﴿ مثنوی ﴾ درحد وتعزیر قاضی هر که
مرد * نیست برقاضی ضمان کونیست خرد * نائب حقست وسایهٔ عدل حق*
آیینهٔ هرمستحق ومستحق*کوادب از بهر مظلومی کند*نی برای عرض وخشم ودخل
خود) قاضینك حد وتعزیرنده هرشول کسه که اولدی قاضی اوزره ضمان یوقدر
زیرا اول خرد وحقیر دکلدر یعنی مثلا برکسه به شرعا حد لازم کلسه ویاخود
تعزیر لازم کلسه وقاضی اول کسه یه حد اورمق یورسه ویاخود تعزیر قیاسه
واول کسه قاضینك حدی التنده ویاخود تعزیری آلتنده اولسه قاضی اوزره اندن
ضمان ودیت لازم کلمز زیرا اول قاضی صغیروحقیر دکلدر بلکه انك مرتبه سی
شریف وعالیدر اول قاضی نائب حقدروسایهٔ عدل حقدرهر مستحقك وهر مستحقك
آینه سیدر اولکی مستحق کسر حائله اسم فاعل صیغه سی اوزره حق طلب
ایدیجی معناسنه در وایکنجی مستحق فتح حائله اسم مفعول صیغه سی اوزره حق
طلب اولنمش معناسنه در یعنی قاضینك مرتبه سی وقاضی حقیر وصغیر دکلدر
آنکیچونکه قاضی یریوزنده حق تعالینك نائبی وخلیفه سیدر وحق تعالینك عدلنك
سایه سیدر هرحق طلب ایلین مدعینك وحق طلب اولنمش مدعی علیهك
آینه سیدر که ایکیسنك بیله صورت حالی آنده نمایان اولور وشکل دعوالری انك
مرآت علنده ظهوره کلور اندنصکره دعوی شرعا هرنه اقتضا ایدرسه اکا کوره
حکم قیلور که اول قاضی ادبی مظلوملقدن اوتری ایلرعرضدن وخشمدن اوتری
وکندی دخلندن اوتری ایلرعرض بونده کسرعینله اوقنسه ده جائز وفتح عینله
اوقنسه دخی جائزدر کسر عینله اوقنورسه غرض نفس وحسد ووقار معناسنه

فانی درکزند * صوفیان ازصد جهت فانی شدند) ای صوفی شرع زنده لردن
واغنیادن اوتریدر شرع اصحاب کورستان اوزره فخر اولور شول برکروه که
فقیرلقدن بی سردرلر مرده لردن یوزجهت فانی رکدرلر مرده کزند وضرر ده
بر یوزدن فایدر اما صوفیلر یوزجهتدن فانی اولمشلردر پس سن اکر صوفی ایسك
یوزجهتدن مرده وفانی اولان طائفه دن اولمش اولورسن سنده دعوی ونزاع نیلر
دیمك اولور و بو بیتلر قاضی لسانندن صوفی ودرویش اولنلرك مرتبه سنی اول
مدعی اولان صوفی به تعریض وخطاب ایتکله بیان قیلنور و بونده شرعدن مراد
امور محکمه وقضاته مخصوص اولان احکام شرعیه اولور نته کم بو بیتلرك قاضی
لسانندن دینلسی هم قضاته مخصوص اولان شرع اولدیغنه دلالت وشهادت قیلور
اکثر استعمال حسبیله شرع قاضیلره متعلق اولان احکام وامور اطلاق اولنه
کلمشدر نته کم برکسه نك برکسه ایله دعواسی اولسه شرع الله دیرلر و کسه بی
شرع شریفه ایلت دیرلر پس بو محلده شرعدن مراد تکالیف شرعیه در دیمکدر
کسه لر خطا ایلمشلردر اما مضاف مقدر اولوب اکثر حکم شرع تقدیرنده دیدیکسه
هم جائزدر اکر بو کونه توجیه وتأویل اولمزایسه تکالیف شرعیه زندکان
واغنیادن اوتریدر واهل فناکه (موتوا قبل ان تموتوا) مفهومنه مظهر اولوب مرده
حکمنده اولمشدر پس مرده خود جمیع تکالیفدن بریدر وهم نامهٔ وصول بولوب
فانی محض اولمشدر پس المفلس فی امان الله مفهومنجه اول دخی تکالیفدن بریدر
دینورسه نته کم بعض شارحلر بو بیله دیمشدر بوسوز ملاحده یه حجت اولور و بعض
فقروفنا اصاحبلرندن تکالیفك سقوطی لازم کلور بونی خود فقرنام صاحبلری
اولان اولیا رضی الله عنهمدن وعرفادن هیچ بریسی دیمشلردر واهل فنادن فانی
اولدقده نصکره شرع شریف وصوم وصلوة کبی لازم کلان تکلیف ساقط اولور
دیو بیان ایلمشلردر نته کم بعض ملاحده ترك صوم وصلوة ایدوب انلره اسقاط
تکلیف ایلدکلرندن سؤال اولندقده حضرت مولانانك بو بیتلریله جواب ویررلر
ایمش پس بو ابیات ثلاثه نك توضیح وتفسیرنه کلهلم قاضی صوفیان حقیقینك
وفقرای الهینك مرتبه لرنی بیان ایلك اوزره اول مدعی اولان صوفی بی ایکی وجهله
الزام ایلیوب دیراولا ای صوفی بوسکا ضارب اولان بیچاره مرتبه نحیف ونزار
اولمشدر که محل انتقام دکلدر قنی زنده وقنی محل انتقام که تالندن انتقام الهسن
دیدی وثانیاً ای صوفی بوشرع که سن حاضر اولدك و بو احکام شرعیه اجرا
اوله جق محکمه یه که سن کادك بونفسلری زنده اولنلردن وغنیلردن اوتریدر بوحکم
شرعی اصحاب قبوراوزره قندی واقع اولور اول برکروه خودزیاده فقر وفنایه ارندن
بی سروپالردر واول کروه عالی ظاهرا مرده اولان کمسه لردن یوزجهتدن

فانی تردرلر زیرا موت اضطراری ایله مرده اولان جسدینه وروح حیوانیه سنه کلان کزندوضرر ده بروجهدن مرده وفانیدر اما صوفی اولمرحال حیاتلرنده نیچه یوز جهتدن فانی اولمشلر وفنااندر فنامرتبه سن بولمشلردر (بیت) قبور الوری تحت المطارف والثری * رجال لهم تحت الثیاب قبور * دینلمشدر پس اکرسن اهل قبوردن اولدکسه وفنامرتبه سن بولدکسه سنده بودعوی ونزاع نیلردیمکی افاده ایلروجه آخر اوزره معنی بویله دیمك اولورکه ای صوفی اکثراحکام شرع نفسلرزنده وغنی اولان فرخنده لردن اوتریدر صوفیلرکه اهل قبوروا صحاب کورحکمنده در انلرك اوزرینه شرع شریفك اکثراحکامی واقع اولمزکات وحج وجهاد حکملری کبی شول برکروهکه فقیرلکدن بی سروپا اولمشلردروفقر وفنامرتبه سن بولمشلردر انلرظاهرا مرده اولنلردن یوزجهتدن زیاده فانیلردر ظاهرا مرده اولان بر یوزدن فانی اما صوفیلر نیچه یوز جهتدن فانیلردر پس انلراحکام شرعیه نك اکثرندن خلاص اولمشلروفقر وفنا اختیار ایتمکله اغنیا اوزره واجب اولان تکالیف شرعیه دن نجات بولمشلردر بوکونه دعوی وجدال وقیل وقال نفسلری زنده اولان اغنیایه لایق اولور فنااندر فنا مرتبه سن بولان ونفسلری مرده اولان صوفیلره وفقیرلره شرعه کلمك ودعوی قیلق نیچه مناسب کلور دیو سویلدی ﴿مثنوی﴾

مرك یك قتلست واین سیصدهزار * هر یکی را خونبهایی بی شمار * کرچه کشت این قوم را حق بارها * ریخت بهر خونبها انبارها) مرك برقتلدر وبو صوفیلرك اولمسی اوچیوز یك قتلدر هر براولمك ایچون بی شمار خونبها واردر اکرچه بوقومی حق تعالی نیچه کره اولدردی خونبهالرندن اوتری انبارلر دوکدی یعنی موت اضطراری برکره اولمکدر که اول روح بدندن جدا اولمقدر بوکونه اولمك صوفیلرك اولمسنه کوره سهلدر وبو صوفیلرك اولمسی نیچه یوز یك کره اولمکدر بوایسه برکره اولمکدن هزار بار اشد واصعبدرنته کم امام قشیری حضرتلری (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) آیتنده دیر (التوبة بقتل النفوس غیرمنسوخة فی هذه الامة الاان بنی اسرائیل کان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنی) کما قال علیه السلام (موتوا قبل ان تموتوا) والناس یتوهمون ان توبة بنی اسرائیل اشق ولیس کما توهموا فان ذلك کان منهم فی حالة واحدة وعلی الخصوص من هذه الامة قتلوا انفسهم بسیوف الریاضات والمنع عن الشهوات کما قیل (بیت) لیس من مات فاستراح بمیت * انما المیت میت الاحیاء * اکرچه بوقومی حق تبارك وتعالی نیچه کره تیغ محبتله اولدردی ولیکن بونلرك هر براولمسندن اوتری بیشمار خونبهالر ویردی وهرفانی اولملری مقابله سنده دیت انبار الطافنی نثار قیلدی نته کم حدیث قدسیسنده (من احبنی قتلته ومن قتلته فانا دیته) یورمشدر برکسه یی که اول اولدره انك

خونبهاسی اولدر و برکسه نك که خونبهاسی حضرت حق اوله اول کسه ایچون
نیچه انبار الطاف وخزائن انوار واعطاف نثار اولنمشدر و بذل قیلنمشدر
﴿ مثنوی ﴾ همچو جرجیس اندهر یك درسرار * کشته کشته زنده کشته
شصت بار * کشته ازذوق سنان داد کر * می بسوزد که بزن زخمی دکر * والله
ازعشق وجودجان پرست * کشته برقتل دوم عاشقترست) بوصوفیلرك هر بریسی
سرارده جرجیس کبیدرلرالتمش کره کشته اولمش وزنده اولمشدر وحضرت جرجیس
پیغمبرعلیه السلامك قاچ کره کشته اولسنده اختلاف واردرشصت بار بیورملری بوندن
تحدیدایچون اولمازبلکه تکثیرایچون اولور وحضرت جرجیسك قصه سی مشهوردر
یعنی بوصوفیان دین وعاشقان اهل یقیندن هر بریسی سرلرنده و باطنلرنده کرات
ومرات الله کشته اولمشلردر و ینه فی الحال حق تعالی بونلری احیاایدوب حیات بولمشلردر
مثلا اوائل حالده هر بارکه برحالت نفسانیه وصفت جسمانیه ایله انلرك وجودی
متصف اولوب نیچه زمان اول حال اوزره بونلر زنده کانی لك قیلسه لر اول وجودی
بونلرا ماته ایدوب واول صفت وحالتی بونلرافنا وازاله ایدرلر اول حالت وصفتك
برینه حق تعالی بونلره حالت روحانی وصفت ملکی و بروب وجود روحانی
وصفت ملکی صاحبی اولورلر پس نقدر صفت جسمانی وحالات نفسانی وارایسه
انلرك هر برینی اماته وازاله ایلمك برکره اولمك کبی وهر بارکه حالت روحانیه
وصفت ملکیه ایله متصف اولسه لر تکرار زنده اولمق وحیات بولمق کبی اولور
شول زمانه دککه بالکلیه صفات بشریه دن واوصاف جسمانیه دن خلاص
اولورلر واوصاف ملکیه وحالات روحانیه ایله تمام اتصاف قیلورلر وانیس اولورلر
وروحانی وعالم ومعرفته نورانی بروجود بولورلر پس عشق دوست بونلری
بومرتبه ده دخی قومز جسمانیت مرتبه سندن تدریجیله نیچه مرده اولوب اوصاف
روحانیه ایله نیچه زنده اولدی ایسه هم هرحالات روحانیه وصفت ملکیه یی دخی
تدریجیله اماته وازاله ایدرلر هربارکه برصفت روحانیه بونلردن زائل اوله انك
برینه بی زوال ولایزال اولان صفت حقانی کلور پس بونلر هرصفت روحانیه یی که
وجود حقیقتلرندن اماته وازاله ایلیه لر چاشنیٔ موتی ذائق اولورلر شول مرتبه یه
دککه وجود نورانی وروحانیدن واوصاف ملکیه دن هم مرده اولوب فانی اولورلر
چونکم فنا اندر فنا مرتبه سن بوله لر بقای حقله باقی اولورلر واما بقای الهی ایله
وحیات حقیقیه ایله حی اولنجیه دك وکندی حقیقتلرنی بولنجیه دك دوستك تیغ
عشق بونلری اولدرمکدن وتکرار انك تجلیات لطفیه وجمالیه سی بونلری دیری
کورمکدن خالی اولمز پس بونلرك هر بریسی سرلرنده نیچه کره اولمش ونیچه کره دخی
حیات بولمش اولور اول داد کر اولان پادشاهك زخم سنانندن کشته اولان یار

بو یله دیو که بکا زخم دخی اور یعنی اول عادل اولان پادشاهك رحم وسنانی محبتك
زخمندن مقتول اولان عاشق بنار وسوزان اولور و بو یله دیر که ای عادل اولان
پاد شاه بکا اول تیغ محبته له برزخم دیکر اور و بنی بووجود مجازیدن اولدر تاکم
حیات حقیقیه بولم وسنکله زنده اولم والله جان پرست اولان وجودك عشقنده کشته
ایکنجی قتل اوزره عاشقتردر یعنی جان باقی یه طالب اولان ومحبوب حقیقی یه
خدمت ایدن وجودك عشقندن کشته اولان کسه لر ایکنجی کره کشته اولمغه
عاشقتردر نته کم منصور بیورر (بیت) اقتلونی اقتلونی یاثقاة * ان فی قتلی حیاة
فی حیات * وابن فارض دخی تائیه سنده دیدی (بیت) ولم تعسنی بالقتل نفسی
بل لها * به تسعنی ان انت اتلفت مهجتی * دیو محبوب حقیقی یه خطاب ایدوب
بو بیتی سویلدی بس بونلردن اولدکدن صکره اولکه عاشق اولق و یارك تیغ
عشقیله کشته اولمغی تمنی قیلق چوق واقع اولمش و کلاملری دخی کندیلرك
حسب حالنه دلالت قیلاشدر بوخصوصده سوز چوق وایراده حاجت یوقدر پس
بنه قاضی صوفی یه نه دیدیکنی بیان ایتمکه شروع ایدوب بیورور ﴿ مثنوی ﴾
گفت قاضی من قضادارحیم * حاکم اصحاب گورستان گیم * ابن بصورت
کرنه در گورست پست * گورها دردودمانش آمدست) قاضی صوفی یه ایتدی
بن زنده نك قضادارم بن اصحاب گورستانك حاکمی ام بن اصحاب گورستانك
حاکمی دکلم بو بیمارا گر صورنده اگر گورده پست دگل ایسه ده گورلرانك دودمانه
گلشدر دودمان قبیله یه دیرلر بونده دودماندن مراد اول بیمارك جسدی اولور که
جسد حواس ظاهره و باطنه ایله وقوای جسمانیه وروحانیه ایله برقوم وقبیله گبیدر
بوتقدیرجه انك قبیله جسدنه گورلر گلشدر دیمك انك هر برحسی مرده اولوب
دودمان جسدنده مدفون اولمش مرده گبی اولدیغندن کنایت اولور پس
بو اعتبارایله انك جسدی قبیله سنه قبرلر گلمش اولور شمدینك وجان عالمك ایتدیکی
تأویللر بو محلده یرنده اولمزو خلاصهٔ کلام وتوضیح مرام بو یله دیمك اولور که
قاضی صوفی یه گندینك مرتبه سنی وصوفی اولنلرك دخی مرتبه سنی ورنجور معنوی
اولان اهل دنیانك دخی مرتبه سنی تعلیم وتفهیم ایلمك طریقی اوزره دیدی ای
صوفی بن دار ویرانده اولان حی گسلرك قاضیسی ام بن اصحاب قبورك حاکمی دکلم
اما صوفیلر اصحاف قبوردندر زیرا (کن فی الدنیا کأنك غریب اوعابر سبیل
وعد نفسك من اهل القبور) حدیث شریفنك موجبنجه اولانلرك اول مرتبه سی
گندی نفسلرنی اصحاب قبوردن عدایلمکدر وثانیا (موتوا قبل ان تموتوا) حدیث
شریفنك موجبنجه انلرك مرتبه سی اولمزدن اول اولمك وفنا اندر فنا اولمقدر پس
بو اعتبار ایله اصحاب گورستان عدادندن اولورلر بن ایسم اصحاب گورستان

حاکمی دکلم پس بوتقدیر اوزره سنك دعوای استماع ایلزم خصمك اولان
رنجوردن هم حقکی الیو یرمکه حکومت قیلزم زیرا سن نفسی اولتلر
عدادندن اولد یغك کبی اول دخی قلبی وروحی مرده اولتلر قبیلندندرانکچون
حضرت نبی علیه السلام (ایاکم ومجالسة الموتی قالوا وما الموتی یارسول الله
قال اهل الدنیا) ای صوفی بو اهل دنیا اولان رنجور مرده حکمنده در بورنجور
صورتده اکر مقبره ایچره پس اولمدی ایسه وکوره صور تا دخول قیلمدی ایسه
اول بیمارك دودمان جسمنده کورر کلمشدر انك هر برحسی معنیده
اولمشدر وکندی محل وموضعنده مرده کبی مدفون اولمشدر قبرایچنده مدفون
اولان موتی یه نیچه برسوزی استماع ایلمکه قادر وافهام ایلمکه مقتدر اوله مزایسك
بومرده یه دخی برکلامی استماع ایلمکه قادر اوله مزسن انکچون حق تعالی
حضرتلری کافرلر حقنده رسولنه خطاب ایدوب (انك لاتسمع الموتی) دیدی وبرآخر
آیتده دخی (ومانت بمسمع من فی القبور) بیوردی پس بومرده دل اولان رنجورك
هر برحسی مقبره ده مدفون اولان میت کبی بی فهم وبی ادراك اولمشدر وبونك
عقلی وقلبی اولمشدر چونکم بودخی مرده حکمنده در بوکا دخی قضا لاحق اولق

برنده اولمز دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بس بدیدی مرده اندر کورتو * کورر ادرمرده
بین ای کورتو) ای صوفی قبر ایچنده مرده بی چوق کوردك ای کور قبری سن
مرده ده کوریعنی بوجهانده کورایچنده مرده لری قتی چوق کوردك مقابر ایچره
مدفون اولان مرده لرکبی هرکس دخی بونی کورر وقبرایچره مرده کورمك
مستبعد دکلدر ای کوردل اکر بصیرت صاحبی ایسك قبری مرده نك وجودنده
کور که مستبعد اولان بودر که برکسه مرده اوله وکندی قبرنی کوتوروب خلق ایچنده
یورویه نته کم بوکونه مرده لردن بریسی دیمشدر (بیت) جهانده قدرت حق ایله
بریورز اولیم * مدد اوا وریرم بن قولکه چاره کرك * شول کسه لرکه جهل وغفلتله
اوله وحماقت وسفاهتله مرده دل اوله اول میت کبیدر وانك جسدی اکا نسبتله
قبر کبیدر بویله کسه لرجسدلرنده ساکن قبر کبیدرانکچون حضرت نبی علیه
السلام فراده ساکن اولتلرحقنده (ساکن الکفور کساکن القبور) بیوردی اکثراهل
قری جهل وغفلتله مرده دللردر پس جاهل وغافل اولان روستایلر میانده ساکن
اولق قبور ایچره ساکن اولق کبیدرانکچون حضرت نبی علیه السلام (لاتسکن
الکفور فان ساکن الکفور کساکن القبور) بیوردی بوحدیث شریفك سببی اولدرکه
چونکم اهل کفور جهل وغفلتله مرده دل اولدقلری جهتدن اهل قبوره مشابه
اولدیلرایسه هرکم انلرله زیاده مجالست ومصاحبت ایلرسه هم انلرکبی مرده دل
اولق وحیات قلبیه دن محروم قالمق مقرردر زیرا صحبت مؤثره وطبیعت سارقه در

لابدشئ مقارننك حكمنى اخذ ايلر پس جسدلرى قبرنى كوتوروب اول يورين طائفه
ايله (لاتجالسوا الموتى الاوهم اهل الدنيا) حديثيله عمل ايدوب مجالست قيلمقدن
زنده دل اولنلره حذر ايلك لازم اولنلردندر ومقبره سن كوتوروب بر يوزنده يورين
مرده دل ظالمدن حذر و پرهيز ايلين عاقل وحازم اولنلردندر ﴿ مثنوى ﴾
كر ز كورى خشت برتو افتاد * عاقلان از كوركى خواهند داد * كرد خشم وكينهٔ
مرده مكرد * هين مكن با نقش كرما به نبرد) مثلا بركوردن سنك اوزريكه
اكر كريچ دوشسه عاقلار كوردن فچن داداستزلر مرده نك خشم وكينه سى اطرافنده
طولنمه آكاه اول نقش حمام ايله جنك ايلمه كوردن مراد بونده مرده دل اولان غافل
وجاهلك جسدى اولور وخشتدن مراد انك ياطبانجه اورمسى وياطماش اورمسى
وياچوب اورمسى اولور يعنى قاضى صوفى اولنلره تعريض ايدوب واهل دنيانك
مرتبه لرنى بيلديروب اول صوفيه خطاب ايدركه مثلاى صوفى برمقبره دن سنك
اوزريكه بركريچ ويابرطاش دوشسه وسنى آزرده قيلسه اكر سن عاقل وعارف ايسك
اندن دادخواه اولمزسن وشكايت قيلمزسن زيرا عاقل وعارف اولنلر قبردن داد
استمزوشكايت ايتمزلر فچن مرده طرفندن سكا برزخم كلسه اكا كينه ايلك وخشم
قيلق اطرافنده طولنمه آكاه اول نقش حمام ايله جنك وجدال ايلمه اى صوفى عند اهل
التحقيق بوصور خلق انام نقوش حمام كبيدر بونلر واسطه سيله بركسه يه فچن برزخم
كلسه اكر اول كسه موحد اولان عارفلردن ايسه انى فاعل حقيقيدن بيلوب انلر
ايله جنك وجدل ايلمز كما قال السعدى (بيت) درين نوع از شرك پوشيده هست
كه زيدم بيازرد وعمروم بخست * كرت ديده بخشد خداوندامر * نبينى دكر صورت
زيدوعمرو * اكر اول كسه شرك خفى صاحبى جاهل وغافل ايسه اول نقش حمام
مشابه سنده اولان صور وآلاته جنك وجدال ايلر عند العارفين بوناس مرده
حكمنده در فچن بونلر يوزندن بر كسه يه برضرب وآسيب ايرشسه اكر اول كسه
عارف ايسه مرده لره خشم وكين ايلمك نيچه مناسب اولمز سه اول مرده دل اولنه دخى
خشم وكين ايلمك اويله مناسب اولمز بر كسه يه برقبردن بركريچ دوشسه اول قبردن
شكايت قيلق ودادخواه اولق نيچه لازم كلمز ايسه برصاحب قبر اولان مرده دلدن
دخى برضرب وزخم كلسه اندن دخى شكايت قيلق ودادخواه اولق اويله لازم كلمز
﴿ مثنوى ﴾ شكر كن كه زنده بر تو نزد * كانكه زنده رد كند حق كردرد * خشم احيا
خشم حق وزخم اوست * كه بحق زنده ست آن پاكيزه پوست) اى صوفى شكر ايله كه سكا
برزنده اورمديكه اول بر كسه بى كه زنده ردايلدى حق ردايلدى احيانك خشمى حقك
خشمى وانك زخيدرز يرا اول پاكيزه پوست حضرت حقله زنده در بونده زنده دن مراد
(الناس كلهم موتى الا العالمون) حديثنك موجبنجه علماء ربانيه در وعلماء ربانيه

اول کسه لردر که کندیلردن مرده وفانی اولوب حضرت حقله زنده وباقی اوله لر ودست حقده آلت اوله لر پس قاضی صوفی یه تسلیه و یروب بویله دیر که ای صوفی وارشکرایله که برعالم ربانی وحضرت حقله زنده اولان برولی یزدانی سکاورمدی زیرا اول کسه یکه برزنده دل اولان عالم ربانی رد ایلیه انی حقیقتده حضرت حق ردایلمشدر که آنك آجیسی والمی کتمك احتمالی یوقدر بونی بویله بیل که حضرت حقله حی اولان احیانك خشمی وزخمیدر که اول پاکیزه پوست حق تعالی حضرتلریله زنده وحیات الهیه ایله حی وفرخنده در پس بونلرك نفخهٔ الهیه ایله زنده وروح ربانی ایله فرخنده اولدقلرینك تحقیقنه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

حق بکشت اوراودر پاچه‌ش دمید * زود قصابانه پوست ازوی کشید * نفخه دروی باقی آمدتاماب * نفخ حق نبود چو نفخ آن قصاب)

حق تعالی اول زنده یی اولدردی و پاچه سنه اوفوردی قصابلر کبی پوستی اندن چکدی نفخ اول زنده‌نك وجودنده ماب ومرجعه دك باقی کلدی زیرا نفخ حق اوقصابك نفخی کبی اولمز نفخ یلی امساك ایلکه صالح اولان جسمك تجویفنه اوفورمکه دیرلر امابو محلده مادهٔ قابلیه یه حیات حقیقیه یی بالفعل افاضه ایلمکدن کنایه در و پاچه بونده مرتبهٔ سفلیده واقع اولان جسمدن عبارتدر قصابه مناسب اولمغله تعبیر اولنمش وجسمه پاچه اطلاق اولنمشدر پس بو بیتین شریفینك تحقیق وتوضیحی بویله دیمك اولور که حق سبحانه وتعالی اول زنده دل اولان ولی کاملی اولاتیغ محبتله ذبح ایدوب حیوانیتدن اولدرمش واوصاف بهیمیه ایله متصف اولان وجودنی کشته قیلمش وانك پاچه منزله سنده اولان جسمنه روح قدسی نفخ ایدوب قصابلر کبی فوری انك پوستنك لوازمنی وما نند قشر اولان صورتنك مقتضیاتنی واحکامنی انك وجود حقیقیسندن چکوب سلخ ایلدی وانی لوازم پوستدن منسلخ اولمش روح مجرد قیلدی واول زنده دلك وجودنده مرجع وما به دك نفخ اولنان روح قدسی باقی قالدی قصابك نفخه سی کبی بردمده زائل اولدی وحق سبحانه وتعالینك نفخه سی اول قصابك نفخه سی کبی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ فرق بسیارست بین النفختین * این همه زیندست وآن سرجمله شین * این حیات ازوی برید وشد مضر * وآن حیات از نفخ چون شد مستمر) بوایکی نفخه‌نك میانده فرق چوقدر زیرا بودوکلی زین واول طرف جمله شیندر و بوحیاتی منفوخ فیه دن کسدی ومضر اولدی واول حیات نفخ حقدن مستمر اولدی یعنی نفخ قصابله نفخ حقك مابینده فرق بسیار وتفاوت بی شمار واردر که اول نفخ الهی دوکلی زینت وحیات واطافتدر و بو نفخ قصاب سرتاسر شین ومضرتدر زیرا بو قصابك دم ونفسی منفوخ فیه اولان حیواندن حیاتی قطع قیلدی واکا مضر اولدی

واول نفخ حقدن اولان حیات مستمر اولدی وابدی قالدی وکذلك محل نفخهٔ الهی
اولان روح قدسی صاحبلرینك دملری ونفسلری نفخ الهی ونفس ربانی کبی
مرده دللره حیات ابدیه ویریجی وانلری سعادت سرمدیه مرتبه سیه ایرکوریجیدر
اما قصب سیرت وسلاخ طبیعت اولان ظالم خونخوارلرك ومردم آزار ستمکارلرك
وجاهل وغافل اولان بدکردارلرك نفسلری وکفتارلری بونلرك عکسی قلبلری
اولدریجی وحیات طیبه دن دور ایدیجیلردر ﴿ مثنوی ﴾ این دم آن دم نیست
کاندآن بشرح * هین برآزین قدرچه بالای صرح) بودم اول دم دکلدرکه اول
شرحه کله آکاه اول بوقیود بندن قصرك بالاسنه کل صرح حاء مهمله ایله
قصره دیرلر بونده مراد علم الیقین مرتبه سی اولورو قدرچه دن مراد جهل وغفلت
مرتبه سی اولور یعنی نفخکه اوفورمکه ودمه دیرلر بونفس رحمانی ونفخهٔ ربانی
اول نفس دکلدر شرحه کله و بیان اوله آکاه اول ای طالب نفخهٔ الهی ونفس
رحمانی اولان کسه قدرجاه غفلتدن علم ومعرفت قصرنه بوقاری کل تا کم نفخهٔ
الهی نه دیمکدر بیله سن ونفس رحمانی نه ایدیکنه هم عالم وآکاه اوله سین
﴿ مثنوی ﴾ نیستش برخر نشاندن مجتهد * نقش هیزم را کسی برخر نهد *
برنشست اونه پشت خرسزد * پشت تابوتیش اولیترسزد) ای صوفی اول رنجوری
خر اوزره اوترمق مجتهد دکلدر یعنی اول مرده دل اول بیماری اشکه بندرب تشهیر
ایتمك اجتهاد اولنمش ومشروع ومعقول کورلمش حکم ورأی دکلدر برکسه
هیزم نقشنی حمار اوزره قویمی بومصرعده استفهام انکاری واردر یعنی هیچ
نقش حطبی اشك اوزره قویوب تشهیر قیلنوا کابوسیاستی روا کورمز ای ابله
اول بیمارك اوتورمسی پشت خره لایق دکلدر اکا رتابوت ارقه سی اولمق لایق اولور
بویله مرده دللر ورنجورلری اشك ارقه سنه بندرمکه بیله لایق دکلدر بونلره
لایق اولان تابوته بندرمکدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ظلم چه بود وضع غیر موضعش *
هین مکن در غیر موضع ضایعش) ظلم ندر بر شیئی موضعندن غیری یه وضع
ایلمکدر آکاه اول ای صوفی موضعندن غیری ده اول شیئی ضایع ایله نته کم ظلمله
عدلی تعریف ایدنلر بوکونه تعریف ایدوب الظلم وضع الشیٔ فی غیر موضعه
والعدل وضع الشیٔ فی موضعه دیمشلردر پس ای صوفی شمدی بو رنجوره بر قصاص
حکم ایلسك حکمی موضعنه ومحلنه قیلمش اولورز بلکه بوخسته وبیماره من وجه
ظلم قیلورز کل بودعوادن فراغت قیل و بونزاعدن بری اول دیوب اول رنجوره
مرحمت قیلدی واوصوفی بی فیوب اول ظالم مرده دله زمانه قاضیلری کبی
مائل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت صوفی پس روادار یکه او * سیلیم زدبی
قصاص وبی تسو * این روا باشد که هرخرسی قلاش * صوفیانرا صفع اندازد

بلاش) صوفی قاضیدن چونکم بوقدر حکمت آمیز ومعرفت انگیز اولان کلماتی
اشتدی وبودفع خصم ایچون ایراد ایلدیکی مقدماتی کوش ابتدی اکا ابتدی قاضی
افندی وان سلم بیوردیغنك کلمات جمیعاهب یرنده پس سن بونی روا طوتر میسین که
اول رنجور بکا سیلی اوره قصاص سنزودانکسنز تسو ر بع درهمه دیرلر واکثر بر پول
دیمکده استعمال ایدرلر یعنی صوفی قاضی یه ابتدی بن سکا راضی ام سن رواطوتر میسین که
اول او باش بکا برسله اوره واکا قصاص اولمیه واندن جریمه هم آلنمیه بلکه مجانا ومفت
یره خلاص اوله ای افندی بورو اولورمیکه یراشك دکرمینك خری اولان لوند
وخرسز بلاشئ صوفیلره صفع آته یعنی برخرسز لوندك بلاسبب صوفیلره طبانجه
اورمسنی وسله چالسنی رواطوتر میسین وانی جریمه سنزوقصاص اولمقسزین
بورادن خلاص ایدرمیسین بن مقتضای شرع شریف اوزره هرنه ایسه بونده
حقمی طلب ایلرم سن قاضیسن بیورکوره لمنه دیرسن ﴿ مثنوی ﴾ کفت
قاضی توچه داری بیش وکم * کفت دارم درجهان من شش درم * کفت قاضی
سه درم توخرج کن * آن سه دیکررا باآن ده بی سخن * زارورنجورست ودرویش
وضعیف * سه درم دریابدش تهورغیف) چونکم قاضی صوفینك بوداد خواه
اولمسنی کوردی وحقنی طلب ایلمکده ثابت قدم اولدیغنی مشاهده قیلدی دونوب
رنجوره دیدی ای رنجورسن بیش وکمنه طوتر سین یعنی قلیل وکثیردن نه قدرنقده
مالکسن اول رنجور قاضی یه دیدی جهانده بن التی درم طوتر م درم فارسی ودرهم
عربیدر یعنی ای افندی بوجهانده بن همان التی اچمیه مالکم دیدی بومحلده
شارحلر خلط کلام ایلشلردرشش درمدن مراد شش جهاتدر دیوسویلشلردر
اعتماد اولنمیه واستماع قیلنمیه پس قاضی اول بیچاره شفقت ایدوب دیدی ای ضعیف
اوچ درهمی سن خرج ایله که برضعیف سن واوچ اچمیه بی دخی بی قیل وقال اول
صوفی در دمند و یرکه اول صوفی زارو رنجورودرویش ضعیفدر اول صوفی یه
اوچم در کرتره ورغیف ایچون رغیف کردمیه دیرلر یعنی صوفی ریاضتله زارو بیمار
اولمشدر وفقرله شکسته وضعیف اولوب کرسنه قالمشدر ای رنجور اول اوچ اچمه
اکا زه وصومون آلمقدن اوتری لازم حکم ایلدمکه بی قیل وقال اول اوچ اچمه بی
بودرویش وفقیر اولان صوفی یه و یرمسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ برقفای قاضی
افتادش نظر * ازقفای صوفی آن بدخوبتر * راست میکرداز پی سیلیش دست
* که قصاص سیلیم ارزان شدست * سوی کوش قاضی آمد بهرراز * سیلی زدبر
قفای اوفراز * کفت هرشش رابکیرید ای دوخصم * من شوم آزادو بی خرخاش
ووصم) چونکم قاضی سلهنك جریمسنی اوچ درهمه حکم ایلدی اول رنجورك
نظری قاضینك قفاسنه دوشدی قاضینك قفاسی صوفینك قفاسندن خوبتر ایدی

یعنی بیمارك نظری چونکم قاضینك اکسه سنه دوشدی وواقع اولدی کوردیکه
قاضینك اکسه‌سی صوفینك اکسه سندن خوبتر و بوطبانجه اورمغه اندن لایقتردر
هماندم اکاسبلی اورمقدن اوتری الغی راست ومهیا ایلدی وکندیسنه بویله
دیوسو یلدیکه بنم سلهمك قصاصی ارزان اولمشدر چونکم برسله اورمنك جزیمه‌سی
اوچ درهم اوله اول اوچ درهمدن بکچوب بوقاضینك اکسه‌سنه برطبانجه اورمق
خودالیق واحقدر پس قاضینك قولغی جانبنه کلدی رازدن اوتری قاضی افندینك
قولغنه بررازو برنهانی سوزسویلرشکلنده اولوب آنك قولغی جانبنه کلدی قاضی
افندی هم کندیسنه برراز سویلروکندیسنه نافع کلام نقل ایلر صانوب قولغنی
انك جانبنه برخوش طوتی ویردی هماندم اول رنجور اول قاضینك اکسه سنه
حددن تجاوز برسله اوردی فراز بونده اعلاوحددن تجاوز معناسنه در یعنی انك
قفاسنه هماندم براعلاطبانجه اوردی اندنصکره قاضی ایله صوفی یه خطاب ایدوب
دیدی ای ایکی خصم هرالتی درهمی طوتنك ومابینکزده اوچرافچه قسمت ایدك
بن آزادو بی خرخاش و بی‌وصم اولورم خرخاش جنك وجدله دیرلرکیجه خریلدی
دیمکدر وصم عیبه دیرلر یعنی اول رنجور کندیسنك ایکی خصمنه دیدی ای بنم
ایکی خصمم برمقتضای حکم شرعی بوالتی اچه یی الك ومیانکزده اوچرافچه توزیع
ایدك بن بومحلده عیبسز ونزاع وجدلسز اولورم استدیکم یره توجه قیلورم دیدی
وقاضینك ظالمه مرحمت وشفقت قیلمسی ومقتضای شرعی قویوب اکامائل اولمسی
باشنه بوقدر فلاکت ومحنت کتوردی

﴿ طیره شدن قاضی از کستاخی زآن رنجور سیلی ﴾
﴿ باره وسرزنش کردن آن صوفی قاضی را ﴾

بوسرخ شریف قاضینك طیره اولمسی یعنی قاضینك اول سیلی باره اولان رنجورك
کستا خلغندن بحضور اولمسی واکاخشم قیلمسیدر واول صوفینك قاضی یه سرزنش
وتوبیخ ایلمسی ونصیحت آمیز سوزسویلمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ کشت قاضی طیره
صوفی کفت هی *حکم توعدلست لاشك نیست غی) چونکم اول رنجور
قاضینك اکسه سنه براعلاطبانجه اوردی قاضی افندی طیره اولدی وخشم وغضبه
کلدی استدیکه رنجوری اولدرنجه دوکه صوفی فی الحال دیدی هی قاضی افندی
نیلرسن آکاه اول سنك حکمك عدلدرلاشك ظلم وضلالت دکلدر کندی ایلدیکك
حکمه راضی اولمق علامت اسلام وهدایت دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ آنچه نپسندی
بخودای شیخ دین *چون پسندی بر برادرای امین) ای شیخ دین اول نسنه یکه
کندی نفسکه بکمزسن وروا کورمزسن ای امین برادرك اوزره آنی نیچون بکنورسن

﴿ ونه حالله ﴾

ونه حالله انی رواوسزا کور رسن کندی نفسنه محبوب کلان نسنه لری برکسه
دین برادرنه روا کورمسه اول کسنه مؤمن کامل اولمز وایماندن اول کسه حظ
ولذت بولمز کما قال صلی الله علیه وسلم (لایؤمن احدکم حتی یحب لاخیه مایحب لنفسه) رواه
احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجة عن انس رضی الله عنه شیخ دین دیملری
واکا امین تعبیر ایللری تهکم وتوبیخ طریقیله اولور ﴿ مثنوی ﴾ این ندانی که
بی من چه کنی * هم در آن چه عاقبت خود افکنی * من حفر بئرا نخواندی در خبر *
آنچه خواندی پس عمل کن ای پدر) ای افندی بونی بیلمزسن که بندن اوتری قیو
قزارسك هم اول قیویه عاقبت کندیکی براغرسن خبر مصطفی علیه الصلوة
والسلامدن (من حفر بئرا لاخیه وقع فیه) حدیثنی اوقومدکمی سن خود بوحدیثی
اوقودك اول نسنه یی که اوقودك پس ای پدر انکله عمل ایله عملکله عامل اولمدقدن
صکره سکا اول عملك نه فائده سی واردر اوقودیغك طوتمزسن وعملکله عمل ایتمرسن
کورسنك باشکه بودخی نه سرزنشلرونه کونه ایشلر کتوردی دیدی ﴿ مثنوی ﴾
این یکی حکمت چنین بد در قضا * که ترا آورد سبلی بر قفا * وای بر احکام دیکر
های تو * تاچه آرد برسرو بر پای تو) ای قاضی سنك بو برحکمك قضاده بونجلین
اولدی که سنك قفاك اوزره سله کتوردی یعنی سنك حکم وقضاده برحکومتك
بونجلین قفاك اوزره طبانجه اورلمق لازم کتوردی وسنی بومرتبه یه یتوردی
وای سنك غیری حکملرك اوزرینه تاکم اول سنك غیری حکملرك سنك باشك واياغك
اوزره نه کونه رنکارکتورر و پیلورمیسن سنی اول حکملرك نه مرتبه عذابه وعقابه
یتورر برحکمکدن اوتری بوقدر کوتك یمجك وارقیاس ایله غیری حکملر کدن
اوتری نه قدر کوتك یسك کرکدر حکایت اولنور که هارون رشیدك برادری
بهلول دانا معناده عاقل وصورتا مجنون نما برکسه ایدی برکون کندی برادری
هارون رشیدك سرایینه کلدی وانك نشیمنی اولان قصره داخل اولدی کوردیکه
اورتالق نکهبانلردن خالید رچیقوب هارونك تختی اوزرینه پادشاهانه مربع
اوتوردی نکهبانلر وخدمتکارلر انك بووضعن کوروب فی الحال کلوب اکابرقاچ
دکنك اوروب تختدن اشغه ایندردیلر بهلول های های ایدوب اغلدی حیفا
ودریغادیه رك آوازیله فریاد ایلدی هارون انك آوازنی ایشیدوب خلوتخانه سندن
طشره چیقدی واول نکهبان تخت اولان خدمتکارلره سؤال ایلدیکه بودیوانه
نیچون بویله آوازایله فریاد ایدر خدمتکارلر جواب ویروب دیدیلر پادشاهم
کستاخلق ایدوب کلوب سنك تخت شریفك اوزره اوتورمش بولدق تأدیبایله
اکه برقاچ دکنك اوردق انکچون آغلردیدیلر بهلول انلردن بوسوزی اشتدی
هارونه خطاب ایدوب ایتدی والله بالله یااخی انلر بنی دوکدیکندن اوتری آغلمزم

پس هارون اکا توجه ایدوب دیدی یانچون اغلرسن بهلول اکا بو کونه جواب
و یروب دیدیکه سنك مقامکده برآن اوتورمغله بوقدر کونك یدم سن بوقدر
زماندر بوتخت اوزره اوتور رسن الله بیلور سن نقدر کوتکلر یسك کرکدر
بن سنکچون آغلرم یوخسه بنم یدیکم کوتکلك المی برآن ایچنده کچوب کتدی دیدی
هارونه انك سوزی محکم تأثیر ایتدی پس آکه دونوب دیدی یااخی بکا بر نصیحت ایله
واول کوتکلردن خلاص اولمغه وسیله وچاره ندر سویله بهلول ایتدی حد کدن تجاوز
ایتمه وحق تعالینك مخلوقنه ظلم وجور ایلك یولنه کتمه تاکم آخرت کوتکلرندن امین
اولهسن وعذاب وعقاب الهیدن نجات بولهسن وزنهار وزنهار ظالمه معین اولمه
(الظلمة واعوانهم فی النار) حدیث شریفنك موجبنجه سندخی ظالملرله بیله جهنمده
معذب اولیهسن وانلره میل ایتمکله نار جحیمك سکامس ایلمسنه کندیکی لایق قیلیه سنکه
حق تعالی حضرتلری کلام مجیدنده (ولاترکنوا الی الذین ظلموا فتمسکم النار)
بیوردی آکاه اول وبو نصیحتله عمل قیل دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ظالمی را
رحم آری از کرم * که برای نفقه بادت سه درم * دست ظالم را ببر چه جای آن *
که بدست اونهی حکم وعنان * تو بدان بزمانی ای مجهول داد * که نزاد کرکرا
اوشیرداد) برظالمه کرمدن ای قاضی رحم کتورسن بویله دیونفقه دن اوتری
سکاوچ درم اولسون یعنی بی محل اولان کرمکدن برظالمه مرحمت کتوروب
دیرسنکه ای ضعیف ونزار سکانفقه دن اوتری اول اوچ درهم اواسون وارسن آنی
کندیکه کفاف ایله دیرسن ظالمك الی کس اول نفقه نك نه محلیدر واول مرحمت
وشفقته نیجه لایقدر که سن حکمی وعنانی انك الله قویه سن وعنان اختیاری
وحکم شریعتی انك الله تسلیم ایدوب اول مالك اولدیغك درهملرك نصفنی وارسن
نفقه ایله دیه سن ای دادی مجهول وعدلی نامعقول اولان قاضی سن شول کچی یه
بکزر سنکه کرکك نسبنه اول سود ویردی نژاد بوندهنسب ویاوری معناسنه در
یعنی ای عدلی نامشروع ودادی نامعقول ونامعلوم اولان قاضی سنك اول رنجور
اولان ظالمه مرحمت ایدوب نفقه وغدا ویرمکلکك اکا بکزرکه برکچی برقوردك
یاور یسنی ضعیف ونزار کوروب اکا مرحمت ایدوب سود ویروب و بسلیوب قوت
بولدقدنصکره اول قورد یاور یسی اول کچی یی پاره لیه ظالمه میل ومرحمت ایلمك
نتیجه سی بویله اولور ظالم اکر فقیر وضعیف ایسه اکا میل ومحبت ایلمك حاکم اولان
کسه یه لایق دکلدر بلکه مقتضای شرع شریف هرنه ایسه حاکم اولان کسه
همان آنی اجرا ایلمك لازمدر دیدی

﴿ جواب دادن قاضی آن صوفی را ﴾

﴿ مثنوی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی واجب آیدمان رضـا *هر قضاوهر جفا کاردقضـا
* این دلم باغست وچشمم ابروش *ابر کریدباغ خنددشاد وخوش*خوش دلم در
باطن ازحکم زبر *کرچه شـدرویم ترش کالحق مر) قاضی صوفیدن چونکم
بوسوزلری اشـتدی اکاایتدی ای صوفی بزه قضایه رضـا و یرمك واجب کلور
هرقضـاوهرجفایی که قضای الهی کتوره اکا رضا و یرمك لازم اولور و بو
رنجورك بزه واقع اولان قضـا وجفاسی اصل من عند الله در حق تعالیدن کلان
حکم وقضاسنه راضی اولق وقلبی اندن شـاد ومسرور بولق بنم کارمدر دیدی
فی المثل بنم بوکوکلم باغدر وچشمم ابر کبیدر اکرچه ابر آغلر باغ شاد وخوش کولر
کذلك بنم ابر چشمم دخی قضای الهینك اول ضربندن آغلیوب قطرات سرشکی
دوکر ولیکن کوکلم باغی اندن شـادوخرم اولور ورونق ولطافت بولور زیرا که
حکمدن باطنـده خوش دلم اکرچه یوزم ترش اولدیکـه الحق مر در زبرضم زائله
وضم بائله زبورك جعیدر زبوریازلمش نسنه یه دیرلر مکتوب کبی زبردن مرادبونده
کتاب مبینـده مکتوب اولان مقدرات اولور یعـنی باطنده لوح محفوظده یازلمش
اولان حکمدن خوش دلم ومتألم دکلم اکرچه بحسب الظـاهر بنم یوزم ترش وتلخ
اولدیسه ده زیرا که حق سوز آجیدر لابد برآجی نسنه یی برکسه ذائق اولسه یوزنی
وکوزنی اول کسه اکشـیدر اما انك نفعنی مشاهده قبلدیغی جهتدن اندن شـاد
ومسرور اولور پس ای صوفی سـنك دخی سوزك حقدر وحق ایسه مر دراندن
اکرچه ظاهرانرش رواولورسم عجب دکلدر بن باطنا خوش دلم ودرونده ناخوش
اولنلردن دکلم ﴿ مثنوی ﴾ سال قحط زآفتاب خیره خند *باغها درمرك وجان
کندن رسـند)خیره خند اولان آفتابدن قحط وسالده باغلر مرك وجان چکشمکه
ایریشورلر یعنی قحطباران اولدیغی سـنده آفتابك پهوده کولمسندن وهو انك
یوزی کشاده اولوب تبسم قیلمسـندن باغلر اولمکه وجان چکشمکه کلورلر ومرده
و پژمرده اولورلر و بی برك ویارقالورلر ولطـافت ورونقدن عاری وخالی اولورلر
پس آفتابك باغلره چوق کولمسندن وهوانك یوزی کشاده اولمسندن هوانك یوزی
بولامسی وابرك کریه قیلمسی انفع واولیدر کذلك عندالعقلا برکسه نك یوزی کلمسندن
کوزنك آغلمسی انك قلبنـه انفع اولور واول قطرات سرشك انك جنان جنـانه
حیات و یرر ﴿ مثنوی ﴾ زامر حق وابکوا کثیرا خوانده *چون سربریان
چه خندان مانده) حق تعالینك امر ندن (ولیبکوا کثیرا) آیتنی اوقومشسن
سربریان کبی نه خندان قالمشسن حق تعالی حضرتلری سوره تو به ده (فلیضحکوا
قلیلا ولیبکوا کثیرا) بیوردی اکرچه بوآیت، کفره نك یوم قیامنده چوق آغلیوب
آز کولدکلرینی بیان ایدر وامر صیغه سنده خبردر ولیکن مؤمنلره بونده چوق آغلك

آز کولك دیمکه تعریض وتنبیه واردر بواعتبار ایله محقق اولنلر (فلیضحکوا قلیلا ولیبکوا کثیرا) امر نی حالی اوزره اوقیوب حق تعالی ای مؤمنلر چوق آغلك آز کولك دیوامر ایلمشدر دیدیلر وبو آیتك تفسیری بشنجی دفترك اوایلنه قریب (سبب رجوع کردن آن مهمان) سرخنده * کفت فلیبکوا کثیرا کوش دار * بیتنك شرحنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ومصرع ثانی بین الناس متعارف اولان امثالدندر که برکسه یی چوق کولر کورسه لر پشمش باش کبی نه صریدرسن دیرلر * کثرة الضحك تمیت القلب حدیثنك موجبنجه چوق کولمك قلبی اولدیرر وقلبك اولمسی دخی آدمی چوق کولدرر اوله نك دیشلری صرتدیغی کبی قلبی اولن کسه نك دخی دیشلری صرتمه دن خالی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ روشنئ خانه باشی همچو شمع * کرفر و باشی تو همچون شمع دمع * آن ترش رو یئ مادر باپدر * حافظ فرزند شد از هر ضرر) اکرسن شمع کبی دمعی اشغه صاچه سن یعنی اکر شمع کبی یانوب سرشمك دیده کی یاغدیرب اشغه صاچرسین خانهٔ قلبك روشنلکی اولورسن وظلمت درونی ازاله قیلورسن وچوق ضرر لردن قورتلورسن وخلاص اولورسین نته کم اول مادرك و یاپدرك ترش رویلغی فرزندك هر ضرر دن حافظی اولدی زیرا پدر ومادر اوغلنه ترش روی وتلخ کوی اولدیغچه فرزندلرینه مغرور اولیوب مؤدب اولور وضرر لردن اول واسطه ایله قورتیلور اما پدر ومادر همیشه اوغلنك یوزنه کولسه لر واکا کشاده روی وشیرین کوی اولسه لر فرزندلرینه مغرور اولوب بی ادب اولور ولعب ولهو وه اشتغال قیلور پس نیچه ضرر لره مبتلا اولور کذلك مادر نفسك ترش روی اولمسی و پدر عقلك فرزند قلبنه بنده لك قیلمسی فرزند قلبی نیچه ضرر لردن حفظ وحمایت ایلر ﴿ مثنوی ﴾ ذوق خنده دیده ٔ ای خیره خند * ذوق کریه بین که هست آن کان قند * چون جهنم کریه آرد یاد آن * پس جهنم خوشتر آمد از جنان) ای بیهوده کولیجی ذوق خنده بی کوردك خیره خند بیهوده کولیجی معناسنه در یعنی ای طورمیوب کولن کسه کولمك ذوقنی کوردك وخنده نك طعمی ولذتی نیچه اولور ایمش یلدك کریه نك ذوقنی کورکه اول کان قند در یعنی آغلمك ذوقنی دخی برکور که آغلمك ذوقی معنیده قند معدنی کبی لذیذ وشیرین اولدی وکریه دن حظ آلنلرك قتنده کولمك برشئ دکلدر چونکم جهنم کریه کتوره انی یاد ایلمك کریه کتوره پس جهنم جناندن خوشتر کلدی مصرع اولده آن لفظی جهنمه عائد اولوروباد آن لفظی جهنمدن بدل اولور وتقدیر کلام چونکم جهنم کریه آردیاد آن کریه آرد پس جهنم ازجنان خوشتر آمده باشد دیمك اولور اولکی کریه آردسکوت حکمنده اولوب یاد آن جهنم کسی راکریه آرد تقدیرنده اولور یعنی برکسه یه اول جهنمی یاد ایلمك کریه کتوره واول کسه جهنمی تذکر ایلیه وآغلیه اول کسه کریه ایچره

برذوق وحالت بولور که آنی جنـانك یادنده بولمز وجنـتلری تذکر ایتمکله اول ذوقه واول حالته ایرمز پس جهنم بواعتبار ایله جنماندن خوشـتر کلمش اولور اگرچه جنانك تذکرندن برکونه سرور وذوق کلور ولکن نفس اندن حظ آلور وبوجهتمك یادندن حزن وانکسـار وبکاحاصل اولور ولیکن اول کریه وانکسار ایچره روحه برذوق وحالت کلورکه جنـتلرك یادندن حاصل اولان ذوق وسروردن اول خوشتر ولذیذ ترکلور بو بیت شریفده مشرب محققینه موافق ومشهد عارفینه مطابق برمعنی دخی واردرکه اول معنی جهنمدن مقدم مضاف مقدر اولوب آن لفظی حضرت حقه راجع اولمقـدر وتقدیر کلام چون اهل جهنم اول خدانك یادنه کریه کتوره پس جهنم انلره جنماندن خوشترکلمه دیمك اولور وبو معنایی شیخ عطار حضرتلری منطق الطیرده نظمه کتورمشلر وتصریح بیورمشلردر بیوررلر چونکم اهل جنت جنتك نعمتلری ایله شـاد وخندان اولوب اهل جهنمه دیه‌لر که یااهل نار کورك برنیچه ذوقلره ولذتلره مستغرق اولمشزودوستك وصالیله ونعمتیله راحت ابدیه بولمشز اماسز بویله مخذول ومقهور قالمشسز دیوب تباهی وتفاخر ایده‌لر واصحاب ناردخی اصحاب جنته ندا ایدوب دیه‌لر یااهل الجنة اگرچه بزدوستك فراقندن صورتاکریه ومحنت ایچره یز امابزه دخی بوفرقت ومحنت وبوکربه وکربت ایچره برکونه ذوق وحالت اولدیکه اندن سز بی خبرسز نته کم اوتوزدردنجی مقاله ده شیخ ابوعلی قدس الله سره العزیز طوسیدن بومضمونی نظمله نقل ایلمشـلردر ایرادی تطویل کلامه باعث اولور

﴿ مثنوی ﴾

خندهادر کریها آمد کتیم * کنج درویرانهاجوای سلیم * ذوق درغمهاست پی کم کرده اند * آب حیوانرا بظلمت برده اند) نته کم خنـده‌لر کریه‌لرده مکتوم کلدی کتیم بمعنی مکتوم ای سلیم کنجی ویرانه‌لرده استه سلیم بونده ساده دل معناسنه در ذوق غملرده در ایزی کم ایتمشـلردر آب حیوانی ظلمنه ایلتمشلردر کرده اندو برده اندکلمه‌لرینك فاعلی حضرت حقدر بوتقدیرجه جمع تعظیم ایچون اولورکه حق تعـالی بی لفظ جمعله ذکر ایلمك بلغانك کلامنده چوق واقع اولمشـدر وبودخی جائزدرکه بولفظلرك فاعلی فی الحقیقه حضرت حق اوله ولکن مجازا ذوقی غمده بولن عارفلرکم کرده اندلفظنك فاعلی اولوب وآب حیوانه ظلمتـده یول ایلتدیلر برده اند لفظنك فاعلی اولق هم جائزدر بوتقدیرجه ظلمت باقی معناسـنه اولوب آب حیوانرادر ظلمت پی برده اندتقـدیرنده اولور وبووجه اوزره ذوق غملرده در ولیکن ذوقی غملرده بولان عارفلر ایزی آزتمشلر ویول کم ایتمشلردر تاکم عوام ناس اکا یول ایلتمیه‌لر آب حیوانه یول ایلدنلر ظلمتده یول ایلتمشلردر دیمك اولور وبو بیتین شریفینـك تحقیقی بویله دیمك اولورکه ای حقیقتـدن غافل اولان حدذاتنده

خنده‌لر غملر وسرورلر کریه‌لر ایچره مکتوم ومدفون اولدی نته کم * حفت الجنة بالمکاره) حدیث شریفی بومعنایه شهادت ودلالت قیلدی وحضرت علی کرم الله وجهه حضرتلرینك (سبحان من اتسعت رحمته لاولیائه فی شدة نقمته واشتدت نقمته لاعدائه فی سعة رحمته) یوردقلری هم بومضمونی مؤید ومقوی اولدی پس ای اله وسلیم القلب اولان کسه کنجی ویرانه‌لرده استه وخنده‌لری کریه‌لرده وذوقلری غملرده طلب ایله ذوقلر وشادیلر فی الحقیقه غملر ایچره در لیکن حق تعالی حضرتلرینی بولمقده ایزی کم ایتشلردر هر کس غملرده اولان ذوقه یول وایز بوله‌مز وظلمتده اولان آب حیاته واصل اوله‌مز مگر که اول هادی هدایت قیله وتوفیقنی برکسه یه رفیق ایلیه نته کم کندینك عارف قوللرینه توفیقن رفیق ایدوب هدایت قیلدی انلرعون حقله کریه‌لر ایچره خنده‌لر وغملر ایچره ذوقلر وصفالر بولدیلر وآب حیاته ظلمتده واصل اولدیلر ولیکن ایزآزتدیلر وایزی نابدید ایتدیلر تاکم عوام ناس غملر ایچره موجود اولان ذوقه یول نه جهتدندر بیله میوب ظاهرده اولان خنده وسرور یوانه کتدیلر وکندیلرنی غمزده والمزده بوبولدن کرفتار ایتدیلر ﴿ مثنوی ﴾

بازکونه نعل دره تارباط * چشمهارا چارکن دراحتیاط * چشمهاراچارکن دراعتبار * یارکن باچشم خود دوچشم یار) یولده نعل بازکونه در رباطه‌دك کوزلریکی احتیاط ایلمکده درت ایله اعتباردهکوزلریکی درت ایله سنك کوزلریکه یارك ایکی کوزنی یارایله رباط کاربان سرایه دیرلر بوندهمرتبهٔ حقیقت وقرارکاه وحدت مراد اولور یعنی رباط حقیقته وقرارکاه وحدته ایرنجه یه‌دك وحق الیقین مرتبه سنه واصل اولنجه یه‌دك طریق الهی نعل مقلوبدر یعنی افعال الهی نعل بازکونه کبیدر مثلا غم ایچره شادی وشادیلك ایچره غم مدغمدر نعمت ایچره نقمت ونقمت ایچره نعمت ونعمت ایچره محنت وزحمت ایچره راحت وصورت باطنده حق مخفی ومستکمدر پس ای سالك راه الهی بوبولده احتیاط واهتمام ایلمکده کوزلریکی درت ایله کندی ایکی کوزیکه اعتماد ایله بلکه عبرت آلمقده وتفحص قیلمقده کوزلریکی درت ایله وکوزلریکی درت ایله دیمکدن مراد یارك ایکی کوزینی کندی ایکی کوزیکه یار ومقارن ایله دیمکدر چونکم یارك ومرشد سعادت کردارك ایکی کوزنی کندی ایکی کوزیکه یار قیله‌سن وسن انك کوردیکنه تابع اوله‌سن غلط بین اولمقدن خلاص اولورسن وحقایق اشیانی انك رؤیت ومشاهده‌سی واسطه‌سیله معاینه قیلورسن وکمراه اولمقدن قورتیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ امرهم شوری بخوان اندر صحف * یارراباش ومکوش ازنازاف) وبیتده شوری سوره‌سنده اولان آیته اشارتدر وبوآیتك تفسیری بشنجی دفتردهمهمان حکایه سنده مرور ایلمشدر

انده طلب اولنه صحفدن مراد بوندہ حضرت قرآن اولور ومعنی مصحفده امرهم
شوری آیتنی اوقی یارایچون اول نازدن اکاف دیمه اف تضجری مشعر بر کلمه درنته کم
بر کمسنه متضجر ومتألم اولسه یوزین کوزین کشید وب اف دیر یعنی ای سالك راه الهی
بو یولده زیاده احتیاط واهتمام ایلمکدن اوتری کوزیکی درت ایلك لازم کلور
وکوزی درت ایلك برعالم وعاقلك ومرشدکاملك ایکی کوزلرینه کندی کوزلریکی
تابع قیلمقدن وانك ایکی کوزلرینی کندی کوزلریکه یارومعین ایلمکدن عبارت
اولور وبو کوزی درت ایله دینك ویارك کوزلرینی کندی کوزلریکه یار ومعین
ایله دیوسویلمك مآل ونتیجه سی انکله مشاوره ایله وا کثرمشکلکی اکاسویله
دیمکی افاده قیلور که حق تعالی حضرتلری انصار قومی ایله کندی مابینلرنده
مشاوره قیلمغی کندیلره عادت ایلدکلرندن اوتری (وامرهم شوری بینهم)
دیمکله قرآن عظیمده مدح ایلدی پس سندخی بوآیت کریمه یی حضرت قرآندن
اوقیوب بونکله عمل ایله وبر یار ومعین اولان عاقل ومرشد کامل ایله همیشه
مشاوره ایله واول سنك طبعکه مخالف اکر برسوزسویلر ایسه زنهار ناز واستغنا
جهتندن تضجری مشعر برسوز سویلمه بلکه انك یوزنه مقابل اف دیمه نته کم الله
تبارك وتعالی حضرتلری سوره بنی اسرائیلده والدینه اف دیمکدن نهی ایدوب
(فلاتقل لهما اف ولاتنهرهما وقل لهما قولا کریما) بیوردی پس (خیرالبوین
من علمك) حدیثنك موجبنجه ابوینك خیرلوسی سنك مرشدك ومعلمك اولدی
چونکم ابوینه ناز واستغنا جهتندن اف دیمك وتضجری مشعر سوز سویلمك لایق
وجائز اولمنجه خیرالابوین اولان مرشد ومعلمه اف دیمك اولوینله جائز ولایق
دکل قنده قالدیکه نازایلیه سن وخیانتی مشعر سوز سویلیه سن ﴿ مثنوی ﴾
یار باشد راهرا پشت و پناه *چونکه نیکو بنکری یارست راه *چونکه دریارارسی
خامش نشین *اندرآن حلقه مکن خودرا نگین) راه پشت وپناهه یار اولور
چونکم ابونظرایلیه سن یول یاردیاردن مرادبونده مرشد هدایت کرداردر یعنی
راه حقه ارقه وصفنجق برمعین وظهیر مرشد کامل اولور چونکم آنی کوره سن
ونظر حقیقیه ایر کوره سن همان یاردن عبارت اولور (الرفیق ثم الطریق)
حدیثنك سری بو معنایی اشعار قیلورياره مقارنت قیلنك ادبی واردرواصحاب
هدایته مصاحبت ایلمك شرط ومشروطی واردرمادامکه اول شرط بولنمیه
مشروط هیچ بولنمز واول ادبه رعایت قیلنمیه انلرك صحبت شریفه سندن ومقارنت
طیبه سندن انتفاع اولنمز وجمله شروطدن بری اولدرکه چونکم یاران حقیقته
ایریشه سن واصحاب هدایته کوروشه سن خاموش اوتور بلکه کندیکی انلرك
خدمتکاری اولق مرتبه سنه یتور اول حلقه ده کندیکی نکین ایله نگین یوزك

قاشنه دیرلر بونده صدرنشین اولمقدن کنایت اولور یعنی چونکم اول یاران طریقتك صحبتلرینه واصل اوله سن خاموش اول وسکوتی کندیکه لازم قیل وانلرك مجلسنده کندیکی صدرنشین قیله کبر وانانیتی ترك ایدوب اول مجلسك متبوع ومقتداسی اولان کمسه یه متوجه اول انك کلامنی دکله واستماع وقبول ایله ﴿ مثنوی ﴾ درنماز جمعه بنکر خوش بهوش * جمله جمعندویك اندیشه خموش * رختهارا سوی خاموش کشان * چون نشان چوپی مکن خودرا نشان) نماز جمعه ده هوشله خوش نظرایله جمله جمعلردرویك اندیشه وخموشلردر یك اندیشه اند وخموش اند تقدیرنده در یعنی ای صحبت اهل جمعه داخل اولان سالك جمعه نمازنده نظر عقلله اکا حاضر اولان مؤمنلر جماعتنه خوش نظرایله که انلرك جمله سی بر پرده جمعلردر وبر اندیشه لردر که جمله سنك اندیشه سی امامه تابع اولق وامر حق علی الاتفاق پرینه کتوروب جمیعله طاعت قیلمقدر وجمله سی خاموش اولوب وسکوت قیلوب خطیبك کلامنه قولق طوتمقدر پس بوندن ادب اوکرنوب صحبت اهل جمعه داخل اولدقده هم بوآدابه رعایت ایدوب بوشرطی پرنه کتور وانلرله یکدل ویکجهت اولوب کندیکی بی نشان اولق مرتبه سنه یتورر ختلرکی خاموشلق جانبنه چك چونکم نشان استیه سن کندیکی نشان ایله یعنی اهل جمعك میانته داخل اولدقده اولا شرط طریقت وادب صحبت اولدر که جمله کفت وکویه متعلق اولان رختلریکی وآنلریکی خاموش اولق جانبنه چکه سن وصمت وسکوتله خوی ایلیه سن چونکم طریقت وحقیقت اهلنك میانده نشان استیه سن وشهرت بولمق ومشهور ومتعارف اولمق طلب ایلیه سن شرط اودرکه کندیکی نشان ایلیه سن بلکه بی نام ونشان اوله سن وکندیکی بی خود وفانی قیله سن تاکم بو بی نشانلقده نشان بوله سن وبی خودلقده وبی وجودلقده وجودونشان بوله سن ونشان صاحبی اوله سن ﴿ مثنوی ﴾ کفت پیغمبر که در بحر هموم * دردلالت دان تو یارانرا نجوم * چشم دراستاد کان نه ره بجو * نطق تشویش نظر باشدمکو) پیغمبر علیه السلام حضرتلری بیوردیکه هموم دریاسنده دلالت ایلکده سن اصحابی نجوم پیل نته کم (اصحابی کالنجوم بایهم اقتدیتم اهدیتم) یعنی بنم یارانم نجوم کبیدر بونلردن هرقنغیسنه اقتدا ایلیه سز مهتدی اولورسز چونکم اول حضرت بویله بیوردی پس هرکم اول حضرته وارث کامل اولدیسه واکا قائمقام وخلیفه اولمق مرتبه سنی بولدیسه (الشیخ فی قومه کالنبی فی امته) حدیثنك موجنجه کندی عصرنده وقومنك ایچنده پیغمبر کبی انك دخی اصحابی غلر بحرنده دلالت ایلکده نجوم کبی اولورته کم حضرت نبی علیه السلامك یارانی مطلوبه وصول بولدیلر کذلك کندی عصرینك پیغمبری کبی اولان وارث

﴿ کاملك ﴾

کاملك یارانی دخی فلك طریقتك نجومی کبی اولور و بحر هموم وغمومده بونلر دلالت قیلور و بونلره مقتدی اولان دخی بحر هموم وغمومدن خلاص اولور (وهو الذی جعل لکم النجوم لتهتدوابها فی ظلمات البروالبحر) آیت کریمه سی لسان اشارتله بومعنایه دلالت قیلور ودخی (العلماء مصابیح الارض وخلفاء الانبیاء وورثتی وورثة الانبیاء) حدیث شریفی هم بومضمونه شاهد اولور پس ای سالك طریق الهی کوزیکی فلك طریقتك ستاره لری اولان مرشدلر اوزره قوویول ایسته یعنی خلفاء انبیاء ومصابیح ارض وسما کبی عالملر عرفانله کوزقو وانلردن نظرکی دورایتیوب طریق حق انلر واسطه سیله طلب ایله (وبالنجم هم یهتدون) آیت کریمه سنك مفهومی اوزره سن هم نجم فلك هدایت اولان اصحاب سعادتله مهتدی اولان اهل طریقتدن اولهسن ومقصود ومطلوبکه انلر واسطه سیله بوظلمت طبیعتدن یول بوله سن نطق تشویش نظر اولور سویله یعنی چونکم اول ستارکان فلك طریقت اولان یاران صفایه کوزقویه سن شونی بونی سویلمدن وتکلم ایلمکدن حذرایله زیرا نطق وتکلم نظره تشویش ودغدغه و یرر پس سویلمك اولیدر

﴿ مثنوی ﴾ کردوحرف صدق کویی ای فلان * کفت تیره در تبع کردد روان
* این نخواندی کالکلام ای مستهام *فی شجون جره جرالکلام) اکرای فلان ایکی صدق حرفنی سویلیه سن تیره سوزتبعده روان اولورتیره بولانق کفت تیره دن مراد کلام دروغ اولورای آشفته وحیران بونی اوقومدکی که کلام شجونده در اول کلامی جرایلر کلامك جرایلمسی مستهام هایم وحیرانه دیرلر شجون شجنك جمعیدر شجن غصن معناسنه درنته کم الحدیث ذوشجون دیرلر ذوفنون معناسن ویررلر یعنی ای هایم وحیران اولان کمسه سن بونی اوقومدکی که الکلام ذوشجون جرالکلام دیلمشدر یعنی کلام داللر و بوداقلر صاحبیدر رنته کم براغاجك بربوداغنه یاپشوب انی کندیکه جرایلسك برقاچ دال و بوداق اول جرایلدیکك بوداغه تابع اولور کذلك کلامهم ذوفنون وذواغصاندر اکرسن ایکی و یا اوچ کرچك سوز سویلیه سن کلام دروغ دخی اکا تابع اولور زیرا الکلام شجون جره جرالکلام دیدکلری قوللك موجبجه بهرحال سوز سوزی چکر پس صدق اولان کلمات ایچنده یاکذب و یادروغه متعلق و یاغیبته وقدح وذمه متعلق کلام سویلمش اولورسن پس اول کذب ودروغ واسطه سیله عتاب وعقابه مستحق اولورسن لازم اولدیکه لفظدن وتکلمدن حذرایلیه سن ﴿ مثنوی ﴾
هین مشوشارع درآن حرف رشد * که سخن زومر سخن را می کشد * نیست درضبطت چو بکشادی دهان * ازپی صافی شود تیره روان) آکاه اول حرف رشده شارع اوله یعنی طوغری کلام سویلکه شروع قیله زیرا اندن سوزلر

غیری سوزی چکر یعنی طوغری سوز سویلمکدن تکلم ایلك برآخر سوزسویلمکی
جذب ایلروسوزی چوق سویلین کسه اکر صدق سویلرسه ده ایچنده برقاچ
دروغ تیره سوز سویلمکدن خالی اولز چونکم دهانکی آچه سن اودهانك
ولسانك سنك ضبطکده اولمیه لابد صافیدنصکره تیره روان اولور ویاخود
معنی صافی سوزدن اوتری تیره سوز هم روان اولو ردیمك اولور ویوسوزلر
دهانی کندی ضبطنده ولسانی تحت حکمنده اولمین کسه لره کوره اولوزر که
(من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا اویسکت) حدیث شریفنك
موجبنجه ودخی (قل الخیر والافاسکت) حدیثنك حسبنجه خیر سویلرسه هرنقدر
سویلرسه سویلسون منع یوقدر منع شول کسه یه درکه دهانی کندی ضبطنده
اولمیه وخیر کلام سویلك واسطه سیله شره وکذبه متعلق کلام سویلمیه بوکونه
کسه یه خیردن وشردن هرنه ایسه کلام سویلیوب بین اهل الطریق سکوت
قیلق اولی اولور اماخیر محض اولنلر والهام حقه مظهر کلنلر هرنه سویلسه لر
خیردر نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بورر لر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه معصوم ره
وحی خداست * چون همه صافست بکشاید رواست * زآنکه ماینطق رسول
بالهوی * کی هوا زاید زمعصوم خدا * خویشتن راساز منطیق زحال *
تانکردی همچومن سخره مقال) اول کسه که وحی خدا یولنك معصومیدرچونکم
دوکلی صافدر سویلمکه دهان آچه روادر زیراکه اول عظیم اولان رسول
علیه السلام هوا ایله نطق ایلدی معصوم خدادن فچن هوا طوغرای صوفی
کندیکی حالدن برمنطق دوزتا کم بنم کبی سخره مقال اولمیه سن دیدی منطیق
مفعیل وزننده مبالغه ایله نطق ایدیجی معناسنه اولور ورسولده اولان تنوین
تعظیم ایچوندر تنکیر وحدت ایچون اولوب رسولدن بررسول هوا ایله تکلم ایلدی
دینسه دخی جائز اولور اماآیت کریمه یه تلمیح اولدیغی ملابسه ایله بویلنلر
حضرت نبی علیه السلام حقنده اولوب رسولده اولان تنوین تعظیم ایچوندر
دینك اولیدرکه حق تبارك وتعالی اول حضرتك حقنده سوره والنجم ده (وماینطق
عن الهوی ان هوالاوحی یوحی) بیوردی یعنی اول رسول معظم هوای نفسندن
نطق ایلزانك نطق دکلدر الاشول وحیدرکه اکار پیسی طرفندن وحی اولندی
واول کلامی سویلمکه امر واشارت قیلندی پس قاضی اول صوفی یه تعریض
وصمت وسکوتك فضائلی تعلیم ایلك ایچون سویلرولکن حضرت مولانا قدس
سره العزیزانك اسا ننلدن صامت اولمنك وسکوت قیلنك صوفی اولنلره واهل سلوك
زمره سنه دخول قیلنلره لازم اولدیغنی تعلیم ایلر وبیوررلر اول پیغمبرعلیه السلام که
وحی خدا یولینك معصومیدر چونکم دوکلی غل وغشدن صافیدرا کر اول حق سوزی

سو یلمکه ونصح و پند ایلمکه دهان آچسه روا وسزادر ز یراکه اول رسول مکرم صلی الله علیه وسلم هوای نفسانیه ایله نطق ایلمدی وتلقاء نفسندن مقتضای نفسی اوزره سوز سو یلمدی معصوم خدا اولان نبی علیه السلامدن چون هوی طوغر معصوم الهی اولان پیغمبر ذیشاندن هوا طوغمز وهوای نفسه متعلق کلام دخی اندن صدور وظهور ایلمز هر کیم اول حضرته وارث کامل اوله وقائممقام نبوی اولمق مرتبه‌سنی بوله اول دخی هوای نفسانیه سندن سو یلمز وطبعنك مقتضاسنه موافق کلام نقل ایلمز بلکه کلام الهیه ایله سو یلر ونصح و پند ایلسه لله وفی الله نصح و پند ایلر اما هنوز دخی وارت اولمین الهام وخلافت نبویه مرتبه‌سنی بولمین کمسه‌لره اولی وانفع اولان اولدر که هنوز سو یلمکدن وتکلم ایلمکدن پرهیز وحذر ایلیه زیرا او یله کمسه کلام حق هوای نفسنه مطابق سو یلمکدن خالی اولمز ونصح و پندی مقتضای طبعنه موافق ایلدیکیچون خالص دکلدر او یله اولیجق کلام حق وگفتار صدق کندی مرادندن اوتری سو یلمش اولور وکلامك تحتنده اکا فائده اولمدیغندن ماعدا بلکه نیچه مضرت اولور چونکم قضیه بو یله دروبو مقدمه معلومك اولدی پس ای صوفی کند یکی قیل وقالدن بری وعاری ایلیوب ذوق حالدن کندیکی زیاده نطق ایدیجی دوزتاکم بنم کبی قیل وقالك زبونی اولمیه‌سن صوفیلره لایق اولان ذوق حالدر وقیل وقالدن فارغ بالدر دیدی

﴿ سؤال کردن آن صوفی قاضی را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ گفت صوفی چون ز یك کانست زر * این چرا نفعست وآن دیگر ضرر * چونکه جمله از یکی دست آمدست * این چرا هشیار وآن مست آمدست) چونکم قاضی صوفی یه سنك مرتبه ومقامك سوز سو یلمك ونطق ایلمك دکلدر دیو ایبهام واعلام ایلدی ودخی اکا مشایخ صوفیه نك اسرار علومندن نیچه کلمات سو یلدی وکندینك اول علمدن آگاه وخبردار اولدیغنی اشعار وافهام ایلدی صوفی فی الحال کندی بیلدیکنی سو یلمکدن واکا تعریض وتوبیخ ایلمکدن فارغ اولوب وکندیسنی سائل منزله‌سنه تنزیل قیلوب مشکلی اولان مسئله یی اندن سؤال ایلدی واکا بو یله دیوسو یلدیکه ای زداینده ژنکار قلبی وای کشاینده مشکلات شرعی چونکم زر بر کاندندر بو نیچون نفعدر واول غیریسی نیچون ضرردر یعنی صوفی ایتدی ای قاضی افندی چونکم بو قدر اسرار وعلوم بیوردك بنم بو مشکلاتمی دخی حل ایله جمله دن بری بودر که چونکم ذهب نوعی بر معدندندر بو ذهب نیچون انفعدر وعالی قیمتدر واول بر آخر ذهب نیچون دون قیمت وضرردر چونکم معدن بر اوله واندن ظهوره کلان شئ برنوع اوله پس اصل برایکن

وفرع دخی برنوع ایکن بونوعك مابینده بواختلاف ومغایرتك سببی وحکمتی ندر
معدندن مراد بونده معدن حقیقتدر وزردن مراد دوکلی اشیا اولمقده جائزدر
و(الناس معادن کمعادن الذهب والفضة) حدیث شریفنك مفهومی اوزره
نوع انسان اولمق دخی جائزدر که انسان نوعی اگرچه ذهب کبی برنوعدر ولیکن
بونوعك میانده تفاوت قتی چوقدر (یاایها الناس اتقوا ربکم الذی خلقکم
من نفس واحدة) آیت کریمه سنك دلالت ایلدیکی معنی طبقنجه حق تعالی
حضرتلری ناسی نفس واحده دن خلق ایلمشدر واول نفس واحده نوع انسانه
معدن کبی اولمشدر واول نفس واحده دن مراد عند المفسرین ابوالبشر علیه
السلام حضرتلریدر وعند المحققین عقل کلدر که اکا حقیقت محمدیه دخی دیرلر
بو جمله یه اول حقیقت اصل ومعدن کبی اولمشدر و بوجمله سی مع تباین حالاتهم
واختلاف طبقاتهم اول معدندن ظهوره کلمشدر چونکم جمله سی برالدن کلمشدر
یعنی چونکم بوجمله بنی آدم وخلق عالم برالدن کلمش ودست قدرتله ظهور قیلمشدر
بونیچون هشیار واول بری مست کلمشدر و بوبری نیچون عاقل اولمش واول بر
آخری ندن دیوانه اولمشدر ﴿ مثنوی ﴾ چون زیك دریاست این جوهاروان *
این چرانوشست وآن زهردهان) چونکم بوجو یلر بر دریادن روان در یعنی
بوانهارك جمله سی بردریادن بری جاری اولور پس بونیچون نوشدر واول نیچون
زهردهاندر دریادن مراد در یای حقیقت اولور وجو یلردن مراد اگرچه انواع
مخلوقات اولسه ده جائزدر امابنی آدم اولمق محله مناسبدر نته کم جمیع بنی آدم اگرچه
در یای حقیقتدن بری بوعالمه کلمشدر ولیکن ایکی صنف اولمشلردر برصنفی (هذا
عذب فرات) آیتنك مفهومنه مظهر اولان مؤمنلردر و برصنفی دخی (وهذا ملح
اجاج) قولنك مفهومنه مظهر اولان کافرلردر مع هذا بوایکی صنفك مبدئی بردر
وجمله سنك خالقی حضرت حقدر ﴿ مثنوی ﴾ چون همه انوار از شمس بقاست *
صبح صادق صبح کاذب ازچه خاست) چونکم دوکلی انوار شمس بقادندر
صبح صادق وصبح کاذب نه دن قالقدی شمس بقادن مراد حضرت حقدر
یعنی چونکم بو دوکلی انوار بقا آفتابندن ظهوره کلدی صبح صادق وصبح
کاذب نه سبیدن حاصل اولدی صبح صادقدن مراد جمیع انبیا ومرسلین
صلوات الله علیهم اجمعین واولیای صالحین وراست وصادق اولان مؤمنلردر
وصبح کاذبدن مراد اهل نفاق واهل ریا واصحاب زرق ودغا واهل دنیا واهل نفس
وهوادر و دخی بونلرامثالی ظاهری نورانی و باطنی ظلمانی اولان اشیادر
﴿ مثنوی ﴾ چون زیك سرمه ست ناظر را کحل * ازچه آمد راست بینی
وحول) چونکم ناظره کحل برسرمه دندر راست بینلك وحول نه دن کلدی حول

شاشیلغه واکری کورمکه دیر لر کل حوله قافیه اولمقدن اوتری قبح حالله اوقنور سرمه دن مرادبونده دیدهٔ عقلك رؤیتنه سبب اولان هدایتدر (ربنا الذی اعطی کل شیٔ خلقه ثم هدی) آیتنك مفهومی اوزره هر شیئه حق تعالی خلقتنی اعطا ایلدکدنصکره آنی استعدادنه مناسب برمصلحته هدایت قیلدی پس هدایت الهی دیدهٔ عقلك سرمه سی کبی اولدی چونکم عقلله نظر قیلان ناظرلرك سبب رؤیت اولان کلی برجنس سرمه دندر اویله اولیجق بوناسك بعضسنك دخی اکری کورمسی نه سبیدن اولور ﴿ مثنوی ﴾ چونکه دارالضرب راسلطان خداست * نقدرا چون ضرب خوب وناروا ست) چونکم دارالضرب سلطان خدادر نقدك ضربی نیچون خوب وناروادر دارالضرب ضرب بخانه دیدکلری یردر که انده اچه والتون کسرلر دارالضربدن مرادبونده بوجهاندر ونقددن مراد بو جهان ایچره اولان انساندر واکوان اولسه ده جائزدر یعنی چونکم بو ضرب بخانهٔ جهانك سلطانی خدادر وفاعل مطلق جله شیده متصرف همان اول حضرت حقدر پس نقدمنزله سنده اولان انسانك ضربی یعنی نقش وصورتی نیچون بعضسنك خوب و بعضسنك ناروا اولوب معیوبدر کذلك بونلرك بعضسنك نقش باطنلری هم خوب وملیح و بعضسنك نقش باطنی ناروا و قبیحدر انسانك صورت ظاهره سی وصورت باطنه سی یعنی خلقی وخلقی بو ضرب بخانهٔ عالمك سلطانی ومالکی اولان خدای تعالینك خلق ایتمسندندر نته کم (والله خلقکم وما تعملون) بیوردیغی آیت کریمه نك حسبنجه بوجله نك اعیانی واحوال واعمالنی خلق ایلین همان اولدر پس خلق وخلق ظاهرا و باطنا جله نقش وتصویر همان انك اولیجق بونقش خوب وبونقش ناروا دیمك ندر ﴿ مثنوی ﴾ چون خدا فرمودرهرا راه من * این خفیراز چیست وآن یك راهزون) چونکم خدای تعالی حضرتلری بوله بنم یولم دیدی بو بری نه دن خفیر واول بری ندن راهزندر خفیر خاء معجمه نك فتحیله عهده وفاایدیجی وامین وصادق معنالرنده هم استعمال اولنور بورادہ بدرقه ومرشد معناسنه استعاره اولمق مناسبدر مصرع اول سورهٔ انعامده اولان آیت کریمه یه اشارتدرکه اول آیت بودر (وان هذا صراطی مستقیما) وسورهٔ یوسفده دخی (قل هذه سبیلی ادعوالی الله علی بصیرة) بیوردیغی چونکم حق تعالی حضرتلری صراط مستقیم بنم صراطم بیوردی وسبیل قویمه بنم سبیلم بیوردی پس بوصراط مستقیمده قولاوزومرشد اولان وعهدنه وفافیلان نه دن قولاوز وعهدنه وافی وامین اولدی اول بری نه دن بول اور بجی وغدار وخاین اولدی ﴿ مثنوی ﴾ از یك اشکم چون رسد حروسفیه * چون یقین شداز ولدسرابیه) بر بطندن حروسفیه نیچه ایرشورچونکم (الولدسرابیه)

حدیثنك مفهومی یقین ومحقق اولدی یعنی ولد پدر ینك سری اولدیغی وانك صلبندن کلدیکی یقین ومحقق اولدی پس بر بطندن عاقل وسفیه نه کیفیتله تولد ایدوب بوعالمه ایریشور الضدان لایجتمعان دیدکلری قول خود مصدقدر پس عاقل ایله سفیه ضدلر در و بوایکیسی بر بطندن نه حالله ظهوره کلدیلر بونك سری ندر

﴿ مثنوی ﴾ وحدتی کەدیدباچندین هزار * صدهزاران جنبش ازعین قرار)

بروحدتی بوقدر هزارله کیم کوردی صدهزاران جنبش عین قراردن یعنی بوقدر هزار هزار اضداد واختلافیله وکثرات وتعیناتیله بروحدتی کیم کوردی و بوقدر جنبش وحرکانه عین قراردن کیم نظر ایرکوردی که بوقدر کثرات واختلاف وحدت مطلقه دندرو بوقدرجنبش وحرکات دخی دائم وقائم و برقرار و بردوام اولان ذات الهیدندرچونکم ذات برقرار و بردوام اولهبوقدر جنبش وحرکاتنه دن اولوردیدی و بوجمله نك سرندن وحکمتندن سؤال ایلدی وقاضی دخی اول صوفینك بوآخرده واقع اولان سؤالنه کوره جواب ویرمك ضمنده جمله اسئله سنه دخی جواب اولق طریقی اوزره بومعنالرك بیانله شروع ایدوب بیورر و براسلوب اوزره جواب ویرر که معناده انك هر بر سؤالنه جواب اولور

﴿ جواب گفتن قاضی صوفی را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ گفت قاضی صوفیا خیره مشو * یك مثالی درمیان این شنو *

همچنانکه بی قراری عاشقان * حاصل آمد ازقرار داستان) قاضی چونکم صوفیدن بواصلی وماآلی براولان سؤالی که اشتدی اکاخطاب ایدوب ابتدی ای صوفی خیره اولمه ودیدهٔ عقلکی قاشمش وکلیل قیله بومتحدالمعنی اولان اسئلهٔ مختلفه نك بیانندہ بندن برمثل ایشت و بوخوب مقالی گوش ایت اول مثال خوب بودر انجلین که عاشقلرك بی قرارلغی دلستانك قرارندن حاصل کلدی یعنی طوائف عشاقك بی قرارلغی وگوناگون حرکاتی دلستان اولان محبوبك قرار وثباتندن حاصل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ اوچوکه درناز ثابت آمده * عاشقان چون برگها لرزان شده * خندهٔ اوگریها انگیخته * آب رویش آب روهار یخته)

مثلا اول دلستان ناز واستغنامرتبه سنده طاغ کبی ثابت وراسخ کلمش عاشقلر برگلر کبی لرزان اولمش اول محبوبك خنده سی عاشقلردن گریه قوپرمش آنك آب روی آب رویلری دوکمش یعنی مؤثر بر ومختلفه چوق اولق وفاعل بر وافعال متنوعه وکثیر اولق مخلوقات ایچره بیله بولنور جمله دن برمحبوب صوری برقرار اولسه انك عاشقلری بی قرار اولورلر وانلرده احوال مختلفه ظهوره کلور پس محبوب حقیقی اولان فاعل مطلق هم اکا کوره قیاس ایله که انك ذاتی همیشه برقرار در

﴿ اما ﴾

اما انك مظاهر اسما وصفاتی اولان اشیا حرکات کونا کون دن خالی دکلدر
کیمی آغلمقده و کیمی کولمکده وکیمی شاد اولمقده در الحاصل هر شیئك
مرات وجودنده بر کونه تجلی فیلمش وهر کسك مظهر نده بر کونه
صفاتله ظاهر اولمشدر بو اشیانك کثراتی واختلافاتی اوفاعل حقیقینك وجودنه
اختلاف و یرمز وبو آثار وافعالك مغایراتی انك ذاتنه خلل ایرکورمز نته کم
بحرك امواجنك کثراتی واختلافاتی ذات بحره خلل و یرمز وانك وحدت ذاتنه
ظاهرده اولان نقصان واختلافات نقصان ایرکورمز ﴿ مثنوی ﴾ (این همه
چون وچکونه چون زبد *برسر دریای بیچون می طپد) بودوکلی چون وچکونه
زبدکبی دریای بیچونك اوزرنده حرکت ایلرز بدکپوکه دیرلر دریای حقیقتکه
حد ذاتنده بیچون وبی چکونه در وبو کیفیت وکمیتله موصوف اولان اشیا اول
دریای حقیقتنه نسبتله کفلر وحبابلر کبیدر پس بو اشیانك حرکتی اول دریای حقیقتك
ارادت وقدرتی ایله اولور نته کم کفلر دریانك یوزنده دریانك جزر ومدیله وتلاطمیله
حرکت ایلر پس بو معنایی افهام واعلام ایچون حقیقت ووحدت مرتبه سن دریایه
واشبو اشیای مختلفه یی دریا اوزره اولان کفلره تمثیل ایدوب بیورلر بودوکلی
کیفیت وکمیت ونوعیتله موصوف اولان اشیا کفلر وحبابلر کبی اول بی کیف وبی کم
اولان دریای حقیقینك ظاهرنده انك ارادت وقوت وقدرتیله حرکت ایدرلر
﴿ مثنوی ﴾ ضدوندش نیست درذات وعمل *زآن بپوشیدند هستیها خلل
*ضدضدرا بودوهستی کی دهد *بلکه ازو بکریزد و بیرون جهد) اول بحر
حقیقت ودریای وحدتك ذاتنده وعلمنده ضدی وندی یوقدر وارلقلرحله لرنی اندن
کیدیلرند بالکسر مثل وشبه ونظیر معناسنه در یعنی خدای تعالی حضرتلرینك
ذاتنده وفعلنده ضدی ونظیری یوقدر جمیع موجودات وجودحله لرنی اول واجب
الوجوددن کیمشلر اول حی وقیوم اولان حقدن وجود بولمشلردر ضدنده وجود
وهستلك فخر و یرر بلکه اندن فخروطشره صچرار یعنی الله تعالینك ذاتاوصفاتا
وافعالاضدی وندی یوقدر اکر حق تعالی لك جل شانه ضدومثلی اولسیدی برضد
کندینك ضدنه نیجه وجود ووارلق و یررردی بلکه اول ضد کندینك ضدندن
فرارایدردی وطشره فخردی پس ایکیسندن بریسی باطل اولوردی وعملدن کیرو
قالوردی معلوم اولدیکه حق تعالی حضرتلرینك اصلا وقطعاضدی یوقدر
﴿ مثنوی ﴾ ندچه بودمثل مثل نیك وبد *مثل مثل خویشتن راکی کند)
ندلغنده نه درمثل درنیك و بدمثلی مثل کندینك مثلی قچن ایلر بعضی ندلغنده مثلدر
کرکسه ایونك مثلی اولسون وکرکسه بدك واذاکان کذلك نیکدن و بددن
مثلی اولان شیء کندینك مثلنی نیجه ایجادایلر مثلا انسان کندوکبی برانسان

ایجاد ایلمکه قادر اولمز وقس علی هذا سائر الامثال اکر حق تعالی حضرتلرینك
دخی وجوده برمثلی اولیدی کندی مثلنی ایجاد ایلمکه قادر اولوردی معلوم
اولدیکه اوله بی‌شریك و بی‌نظیر اولان پادشاهك اصلاضدی وندی یوقدر
﴿ مثنوی ﴾ چونکه ضد ومثل آمدندای متقی *(این چه اولیتراز آن درخالقی)
ای متقی چونکم ایکی مثل کلدیلر بومثل خالقلقده اول مثلدن ندن اولی رکدر
متقینك اوچ مرتبه‌سی واردر اولی شرکدن پرهیز ایلمك وایکنجیسی صفادن
اوچنجیسی ماسوادن پرهیز ایلمك معنالری اولور وشرکدن وماسوادن پرهیز
ایلین کسنه یه متقی دیوخطاب اولنسه و بااعتبار مایؤل الیه ویاخود تفاؤلا متقی
دینمك صحیح اولور بونده بویله دریعنی ای شرك جلی وشرك خفیدن بلکه ماسوادن
اتقا ایلمکه قابل اولان کسنه چونکم فرضی وجوده ایکی مثل کلسه‌لر وذاتده
وصفاتده وافعالده بری برینه شبیه ونظیر اولسه‌لر خالق جمیع مخلوقات اولمقده
بومثلدن اول برآخر مثل ندن اولی اولور بومقرردر که ایکی مثلدن بریسی احسن
الخالقین اولمغه اولیتر اولمز بلکه احسن الخالقین وخیر المقدرین اولان همان اول
وجوده شریکی ومثلی اولین واحد حقیقیدر ﴿ مثنوی ﴾ برشمار برك بستان
ضدوند *(چون کنی بر بحر بی‌ندست وضد) بستانك برکی عددلری اوزره ضدوند
وبی‌ندوضد اولان بحر اوزره زیاده کف کبیدر کنی ده اولان یاوحدت ایچون
اولمقدن زیاده لك معناسنی افاده ایلمك اولیدر که فارسیده اکثبویله محاورده یاکتورلسه
زیاده معناسی ویریلور اکر وحدت ایچون طوتلورسه بی‌ضدوبی‌ندا اولان بحر اوزره
برنوع کف کبی دینمك اولور صحیح اولان نسخه‌لرده برباء عربیله درباء فارسیله
پر بحر ناسخك خطاسیدر وتقدیر کلام بویله دینمك اولور که مخلوق وموجود اولان
اضداد واندادبستانده بتن نباتات واشجارك اوراقنك اعدادی مقداری اول
بی‌ضدوبی‌ندا اولان بحر اوزره اولان کفلرك بری برینه مثلا ضدیتی وندیتی اولسه
اول کفلرك بر برینه ضداولمسندن بحرك ذاتنده دخی ضدی اولمق لازم کلمز بومثلدر
وبومثلدن مقصوددریای حقیقینك ضدی وندی اولمدیغنی تفهیمدر یعنی اول بی‌ضد
وبی‌مثل اولان دریای حقیقینك ظاهرنده اولان بی‌شمار اضدادواندادو برك بستاندن
زیاده اولان اختلافات ومغایرات کفلروزبدل کبیدر کفلرك وزبدلرك کثرات
واختلافاتندن اول دریای حقیقینك ذاتی هم متغیر ومختلف اولمز وبو قدر کثرات
اشیانك وحدت ذاتنه نقصان ویرمز نته کم امواج دریادریانك ذاتنه کثرت ویرمز
پس بوقدر اضداد واندادی اول واحد حقیقی ایجاد واظهار ایلمسندن انك
وجودینك ضدی وندی لازم کلمزوبومخلوق حیاتده وعلمده وارادت وقدرتده
وسمع وبصرده وتکلمده وسائرصفتلرده هم اکامثل اولمز بلکه (لیس کمثله شیء

وهوالسميع البصير) آيت كريمه سنده كاف زائد اولديغى تقدير جه صفاتدهدخى
اصلا انك برشئ مثلى اولمز ﴿ مثنوى ﴾ بى چكونه بين تو بردومات بحر * چون
چكونه كنجد اندر ذات بحر * كترين لعبت اوجان تست * اين چكونه وچون جان
چون شددرست) اى مرد صوفى سن بردومات بحرى بى چكونه كور بحرك ذاتنه
چكونه نيجه صغر يعنى صغمز انك ادنى لعبتى سنك جانكدر جانك چكونه سى نيجه
درست اولدى يعنى درست اولمدى بحردن مراد بحر وحدتدو وانك بردوماتندن
مراد اوصاف متقابله وافعال متضاده سيدر حد ذاتنده حق تعالى حضرتلرينك
اكر ماهيات صفات متقابله سى اولسون واكر حقايق افعال متضادهسى اولسون
كيفيت وكميتدن برى وعاريدر اولانك جميع صفاتى مخلوقك صفاتى كبى كاه زائد
وكاه ناقص اولمز و برآنه دخى محتاج اولمز وكذلك جميع افعالى دخى مخلوقك افعالى
كبى معلل بالاغراض دكلدر انكچون حق تعالى حضرتلرى چونكم ارحم الراحمين در
نيچون كافرى كافر خلق ايدوب اكا كفرندن اوترى عذاب ايلدى ديمزونيچون
برحمارى ويابركلبى انسان ايلدى ديوسؤال قيلمزكه (لايسئل عما يفعل وهم يسئلون)
انكچون بيورلمشدركه انك اكر ذات شريفنه واكر صفات عليه سنه واكر افعال
طيبه سنه اصلا وقطعا چون وچكونه صغمز پس لازم كلديكه اى صوفى سن بحر
حقيقينك جميع صفات متقابله سنى وافعال متضادهسنى چونسز وچكونه سز
كورهسن ونيچون بوكسه هادى ومظهر هدايت اولدى واول برآخر كسه مضل
واهل ضلالت اولدى بونلرك موجدى خود فى الحقيقه حضرت حقدر ديمهسن
و بر بطلندن ايكى ضد نيچون ظهوره كلدى وكافرندن كافر اولدى ومؤمن ندن
مؤمن اولدى و بعض كسنه نك عقلنى حق تعالى نيچون زياده قيلدى و بعضيسنك
دخى عقلنى نيچون ناقص ايدوب سفيه واحمق ايلدى سؤال ايلمهسن كه انك افعالى
چون وچرادن بريدر وكذلك اول بحر حقيقينك ذات بيچوننه هم اصلا چون
وچرا صغمز عقل انك ذات بيچونى نه كونه ايدوكنى بيلمز زيرا اول چوندن
وچكونه دن منزه ومقدسدر اول بيچون اولان قادرك كترين لعبتى يعنى ادنى صنعتى
سنك روحكدر بوسنك جانكه نه كونه ديمك وجان نه كيفيته مكيفدر
ديوسؤال ايلمك نيچون درست اولدى سنك روحك اول پادشاه بيچونك برادنى
احسانى ايكن اندن سؤال ايلينلره (قل الروح من امر ربى) ديو حضرت
حبيب اكرم صلى الله عليه وسلم خطابا جواب ويرلدى چونكم سنك روحك
بويله بيچون وچكونه اوله وار قياس ايله ذات بارى نيجه بيچون وچكونه اولور
﴿ مثنوى ﴾ پس چنان بحرى كه درهر قطره آن * از بدن ناشى ترآمد عقل
وجان) پس انجلين بر بحر كه انك هر قطره سنده عقل وجان بدندن ناشيتر كلدى

ناشی بونده بیکانه ونامحرم معناسنه در بحردن مراد بحرذات الهیدروانك قطره لرندن
مراد شؤنات ذاتیه وتجلیات احدیه ومفاتیح غیبیه درونو توضیح معنی بویله دیمك
اولور که پس صکا دیدیکم بحرذات الهی انجلین بر بحرنامتناهیدر که انك قطره لری
کبی اولان هر برذاتنده وتجلیسنده ومفاتیح غیبیه سنده عقل وجان بدندن بیکانه رك
ونامحرمرك کلدی کماقال الله تعالی (وعنده مفاتح الغیب لایعلمها الاهو) نته کم
بدن انسانی عقلك وجانك ماهیاتنی بیلکده وبونلرك ذاتنی حق الیقین
مشاهده ومعاینه قیلمقده نیجه نامحرم وبیکانه ایسه عقل وجان هم بحرحقیقت اولان
جناب عزتك شؤنات ذاتیه سنی ومفاتیح غیبیه سنی بیلکده اندن دخی ناشیتر ونامحرمتردر
﴿ مثنوی ﴾ کی بکنجددر مضیق چندوچون • عقل کل انجاست ازلا یعلمون)
اول بحراحدیت چندوچون مضیقنه قچن صغار عقل کل اول مرتبه ده لایعلمون
قبیلندندر چند کیت وچون کیفیت معناسنه در وعقل کلدن مراد (اول ماخلق الله
العقل) حدیث شریفیله مشارالیه اولان عقل اولدر که اکا حقیقت محمدیه دخی
دیرلر وعقل کلك بنه ذاتنی اکمل لایعلمون قبیلندن اولدیغنه رسول اکرم صلی الله
علیه وسلم حضرتلریك (سبحانك ماعرفناك حق معرفتك) بیورد قلری دلالت
وشهادت ایلر وبنه ذات الهی عند الجمهور مجهول مطلقدر وبورایه مناسب
اولان کلمات قصیدهٔ تائیه ده واقع اولان شرح حزك دیباجه سنه قریب مقصد
اولده تحقیق وتقریر وتحریر قیلنمشدر انده طلب اولنه وتوضیح کلام بویله دیمك
اولورکه اول بحراحدیت کیفیت وکیت مضیقنه صغمز واول غیب هویت عقل
وقیاس محبسنه کلمز وعقول وارواح اول حضرتك بنه ذاتنی بیلز عقل کلك بوقدر
عظیم شانی وکمال علم وعرفانی وارایکن بومرتبه ده لایعلمون مفهومنه مظهر
اولنلردن و(سبحانك لاعلم لنا الاماعلمتنا) دینلردندر ﴿ مثنوی ﴾ عقل کوید
مرجسد را کای جماد • بوی بردی هیچ ازآن بحر معاد • جسم کوید من یقین
سایهٔ توام • باری ازسایه که جوید جان عم) عقل جسده دیرکه ای جماد اول
بحر معاددن رایحه آلدکی بحرمعاددن مراد ذات الهیدر هرشیٔ لابد (منه بدأ
والیه یعود) مفهومی اوزره اندن ظهوره کلدی وبنه اکا عودت ایلر یعنی عقل
بومرتبه ده زیاده وله حیرتندن جسدك بلکه حضرت حقدن بررایحه طویمسی
وار اوله دیوظن ایدوب اکا بوکونه لسان عقلله خطاب ایدوب دیرکه ای
جماد هیچ اول معاد دریاسندن بررایحه الدکی و برمعرفت طویدکی جسم
دخی عقله دیر تحقیق بن سنك سایه کم ای جان عم کولکه دن کم یاریلك استر
علمده ومعرفتده وادراکده وفراستده هروجهله بن سکاتابعم بنم ذاتمده خود
هرنه وار ایسه سنکدر پس بندن ای عمنك جانی نه معاونت استرسن دیر

﴿ مثوی ﴾ عقل کوید که نه آن حیر تسراست * که سزا کستاختراز
ناسزاست) عقل دیرکه بواول حیرتسرا دکلدر که سزا کستاختردر ناسزا د ن
حیرتسرا حیر تخانه د یمکد ر وحیر تخانه دن مراد مرتبهٔ حقیقت اولور یعنی
چونکم جسد عقلك کند بسندن معرفت الهیه د ه معاو نت طلب ایلدیکنی
کوروب تعجب ایلد کده عقل دخی جسده مرتبهٔ احدیتك دهشتفزا ومقام حقیقتك
حیر تسرا اولمسنی افهام وتعلیم ایلمکدن اوتری دیرکه ای جسد سن بنم کمال حیرتمدن
نه تعجب ایلرسنکه بومقام حقیقت اول حیر تسرادکلدر که بونده عند العقل
سزاور اولنلر هم سزاوار اوله بلکه سزاور اولنلربومرتبه ده ناسزاونا روا
اولنلردن کستاختردر جمله سی شو اعتبار ایله که ناسزا اولان ابله ونادان اکرچه
من وجه کستاخ و بی ادب ایسه من وجه کستاخ و بی ادب دکلدر مثلا حضرت
حق بیلدم وآنکله آشنا اولدم واسرارنی وصفاتنی مشاهده قیلدم دیمز پس
بو یوزدن کستاخ اولمش اولو ر اما اکثر عالم وعاقل عند العلماء والعقلا سزا
ومقبول ایکن وادراك ایلدکاری معنی و بیلدکلری سر معقول ایکن من وجه کستاخلر
و بی ادبلردر مثلا شول جهتدن کستاخ اولورلر که حضرت حقك ذاتنی وصفاتنی
بیلمش وآنکله آشنا اولمش اعتقاد ایدرلر حال بوکه کندیلرك عقلنك حضرت
حقدن بیلدیکی وانك سرندن وشهودندن مشاهده قیلدیغی هم مخلوقدر
زیرا عقل مخلوقدر وعقلك جمله ادراك ایلدیکی معانی دخی مخلوقدر کما قال
علی کرم الله وجهه (کل مایعلم عقلك فالله خالقه) پس عقلك هر بیلدیکی وجمله
مشاهده قیلدیغی مخلوق اولیحق بحق تعالینك ذاتندن و یاصفاتندن ادراك
ایلدیکی معنایه بوذات الهیدر دیو اعتقاد ایلسه مخلوقه خالق اعتقاد ایلمش اولور
وکندی بیلدیکی معنایی آله ورب اتخاذ ایلمش اولور پس معقول ومخلوق اولان
معنایی آله ظن ایلمکده وحضرت حق بیلدم دیوزعم قیلمقده وکندو یی آنی بیلمش
وا کا آشنا اولمش صانمقده ناسزا اولنلرك کستاخلغندن زیاده کستاخلق قیلمش
وانلردن زیاده بی ادب اولمش اولور وحضرت حق بیلنلر بوکونه بیلمشلر وجناب
حقه سزاومقبول اولنلر بووجهله سزاومقبول اولمشلردر بلکه روحانی وجسمانی
اولان وجودلرنی نفی ایدوب عقلله حضرت حق بیلمکدن وا کابر مخلوقی آشنا
بولمقدن عاری و بری اولوب کندو یی بیلان بنه همان کندبسنه آشنا اولان
و بنه همان کندوسی ایدوکنی مشاهده قیلوب و بوعالم کثرتی اسما وصفاتنه
آینه کورمشلر وهرشیده اکر شریف اکرحقیر واکر کبیر هرنه ایسه همان
انی کورمشلر و بویله کورنلر (مارأیت شیأالا ورأیت الله فیه) دیمشلردر وچونکم
بومرتبه یه مقرب اولان عارفلره بوآشنالق غلبه ایلیه وانلرك چشم شهودنده سزا

وناسزا قالميوب جمله سی مظهر الهی اولوب شریفی وحقیری اسما وصفات حقه
مرآت کورر ﴿ مثنوی ﴾ اندر اینجا آفتاب انوری * خدمت ذره کند
چون چاکری * شیراین سو پیش آهوسرنهد * باز اینجا نزد تیهو پرنهد)
بوراده برآفتاب انور برچاکر کبی برذره یه خدمت ایلر شیر بوجانبده آهونك اوکنه
باش قورشیرکسر زائله مضاف اوقنور بوجانبك شیری آهونك اوکینه سر قوردیمك
هم وجه در کذلك باز کسر زائله اوقنوب بوجانبك بازی تیهونك قفنده پر قوردیمك
اولور وجائزدر اماقطعله اوقونورسه باز بومرتبه ده تیهونك قفنده قناد قوردیمك
اولور تیهوچیل دیدکلری قوشه دیرلرکه اکثر طوغانه آنی آلدررلر پس توضیح
معنی بویله دیمك اولورکه بومقام حقیقینك مشاهده سی ونور وحدتك غلبه
ومعاینه سی مرتبه سنده آفتاب انور کبی عالیقدر وصاحب صدر اولان کامل ومکمل
اولان عزیز پادشاهلر برذره نك چاکری کبی خدمتی ایدرلر اول سببدن که
اول ذره بی مظهر الهی ومرآة اسما وصفات ربانی کوررلر نته کم ایکی جهان
کونشی حضرت سید الکونین ومفخر الثقلین صلی الله علیه وسلم امیرك سایه سی
اولان هلاله کلدی واکا تعظیملر وتکریملر قیلدیلر بشیر الهی اولنلر وقوت وقدرت
حقانی ایله اتصاف قیلنلر بومرتبه ده کندی شکارلری مشابه سنده اولان ضعفایه
باش قورلر وتواضع قیلورلر بوجانبك شکارکننده اولان بازعالی پروازی تیهو کبی
حقیر اولان کسه نزه تذلل وافتقار عرض ایدرلر سبب اولدرکه اول تیهو مشابه سنده
اولان حقیری مظهر اسما وصفات الهی ومرآت تجلیٔ ربانی کورر لر واول
آهو منزله سنده اولان فقیر وضعیفی حق تعالینك مخلوقی ولکن معنوی مشاهده
قیلورلر بلکه انك مرآت وجودنده حق تعالینك نیچه سر وحکمتی ونیچه قوت
وقدرتی کوررلر پس بالضروری کندی مرتبه لرندن تنزل ایدوب اول صورتا ضعیف
وحقیر اولان کسه لردن استمداد قیلورلر وانلره متواضع اولورلر وانلردن معاونت
طلب ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ این ترابا ورنیابد مصطفی * چون زمسکینان همی
جوید دعا) بوسکا باور کلمزسه مصطفی علیه السلام حضرتلری مسکینلردن
نیچون دعا استردی مسکین بغایت فقیره دیرلر یعنی اکر برآفتابك ذره یه خدمت
قیلمسی وبرشیر نرك آهو اوکنده باش قومسی سکا اعتماد ایلمك کلمزسه واینانمق
اولمزسه نیچون حضرت مصطفی صلی الله علیه وسلم مسکینلردن وفقیرلردن دعا
طلب ایلر وانلرله استفتاح واستنصار قیلوردی نته کم ابو الدرداء رضی الله عنه
حضرتلری روایت بیوررلر کان النبی صلی الله علیه وسلم (یستفتح بصعالیك
المهاجرین)وامیة بن عبدالله دن طبری بوحدیثی روایت ایلر قال کان النبی
صلی الله علیه وسلم (یستفتح و یستنصر بصعالیك المسلمین) و بعض یرده فقرای

مسلمینه ملا قی اولسه لردی بزی دعادن اونتمه دیدکاری هم روایت صحیح ایله
روایت اولنمش وکتب احادیثده ذکر قیلنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ کر بکو بی ازپی
تعلیم بود * عین تجهیل ازچه رو تفهیم بود * بلکه می داند که گنج شاهوار *
در خرابیها نهد آن شهریار) اکرسن دیرسنکه حضرت مصطفی صلی الله
علیه وسلم مساکیندن دعااستمسی انلرك دعاسنه اول حضرتك احتیاجی اولدیغندن
اوتری دکل ایدی بلکه امته تعلیمدن اوتریدر عین تجهیل نه یوزدن تفهیم ایدی
یعنی تعلیمك معناسی تفهیمدر اول حضرت ایسه زمرهٔ مساکیندن لاعلی التعیین
دعامنی ایلردی اکراول حضرتك انلردن دعامنی ایلمسی تعلیم ایچون اولیدی سزدخی
بنم کبی بو کروهدن دعا طلب ایلك دیردی چونکم بویله دیمدی بلکه کندیلر
طلب ایلدی پس تعلیم ایچون اولمدی تجهیل اولدی تجهیل ایچون اولان حال
ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمق میسر دکلدر بوطریق ایله تعلیمك مانعی کائنه
امته دیمکدر که سز بوخصوصده جاهلسز وحقیقته واقف وعارف دکلسز
پس فقرا ومساکیندن مدد طلب ایلیك تامرادیکزك حصولی میسر اوله اماقنغی
فقیرونه کونه مسکینك دعاسندن نفع اولمسنی ومراده وصول بولمسنی تعیین یورمدیلر
پس عین تجهیل اولدی عین تجهیل ایسه تعلیم وتفهیم ایچون اولمز پس اول
حضرتك فقرا ومساکیندن دعاطلب ایلمسی بلکه انکچون ایدیکه اول حضرت
بیلوردیکه شاهوار اولان کنجی اول شهریار خرابلقلرده قور یعنی بلکه اول
حضرتك فقراومساکیندن دعاطلب ایلمسی انکچون ایدیکه بیلوردی اول شهریار
حقیقت شاهانه اولان خزینه یی منکسر القلوب اولان فقرا ومساکینك ویران
وخراب اولان قلبلرنده قور کماقال الله تعالی فی حدیثه القدسی (انا عند منکسرة
القلوب) پس اول حضرت منکسرة القلوب اولان مسکینلرك ویران اولان
وجودلرنده اول کنج شاهواری کورر واول خزینهٔ اسراری مشاهده قیلوردی
پس انلردن استمداد ایدوب دعا طلب ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ بدکمانی نعل معکوس
ویست * کرچه هرجزویش جاسوس ویست) بدکمانلق اول خرابلرك نعل
معکوسیدر اکرچه انك هر برجزوی انك جاسوسیدر مصرع اولده اولان وی
ضمیری ومصرع ثانیده اولان اش ضمیری ودخی وی ضمیری بیت اولك مصرع
ثانیسنده موضع کنج شاهوار اولان خرابیهایه راجع اولور خرابیها خرابك جمعیدر
وخرابلردن مراد خود بینلکدن قورتلان وشوم عاداتی ویران قیلان وبی وجود
وفانی اولان فقیرلر ومسکینلردر بونلرك وجودی شول ویرانه یه بکزرکه انده
برعظیم شاهانه کنج اوله اماعوام ناس واصحاب حدس وقیاس بونلرك حقنده
بدکمان اولمقدن خالی اولمزلر ودیرلر که بویله برخراب اولمش ویرانه ده ویاخود

بی عقل دیوانه ده کنج الهی نیلر بونلر انك حقنده بدكمان اولمایی انك نعل باز
كونه سیدر اكرچه اول و یران اولان فقیرك هر جزوی انك جاسوسیدر ولیكن عوام
ناس وا هل قیاس انك جاسوس الهی اولدیغنی بیلمزلر وانك درونده خزینهٔ حق
اولدیغنه عارف اولمزلر اول سببدنكه انلرك ظاهرنده اولان و یرانلق وخرابلق نعل
باز كونه اولوب خلق عالم انلرك حقنده بدكمان اولمسنه انلرك صورت ظاهرده اولان
خرابلقلری سبب اولوب انلرك وجودنده اولان خزینهٔ حق بواجلدن كورمزلر
حتی اكر انلردن بریسی دخی بونلره بن حضرت حق سورم ووجودم عین مظهر
الهیدر دیو بو كونه تصریح ایلیه نی یاسفاهته حمل ایدرلر و یاخود دیوانه در دیرلر
نته كم ابن فارض رضی الله عنه حضرتلرینه دیدیلر وانلر كندی خوللرندن بو بیتله
خبرو یردیلر (بیت) ولوقیل من تهوی وصرحت باسمها * لقیل كنی اومسه طیف
جنة ﴿ مثنوی ﴾ بل حقیقت درحقیقت غرقه شد * زین سبب هفتاد بل صد
فرقه شد) بلكه حقیقت حقیقتنده غرقه اولدی بو سیدن یتمش فرقه بلكه یوز
فرقه اولدی لفظ بل اضراب ایچوندر و بو بیت مقدم اولان درخرابیها نهدآن
شهر یار مصرعی اوزره عطف اولوب اندن مضروب اولور كأنه موضع كنج
الهی اولان خرابلرك وجودی حقیقت حقه مغایر اولق وهمی بوردقلری كلامدن
اصحاب دل حقنده بدكمان اولان كسه لردن ناشی اولمش ایدی بو بیتله هم اول
وهمی دفع ایدوب بیورلر اول شهر یار حقیقت كنجی خراب اولان فقیرلرك
وجودنده قورواول فقیر ومسكین اولان انسانك حقیقتی بومرتبه ده حقیقت
حقه مغایر اولمز بلكه حقیقت انسانیه حقیقة الهیه ده غرق ومستغرق اولور
وحقیقت انسانیه ممكن الوجود اولمقدر وحقیقت الهیه وجوب وجود در
چونكم ممكن الوجود امكانیتی فانی قیله و بحر حقیقتده مستغرق اوله واجب
الوجود دن غیری قالماز و بوندن قلب حقایق دخی لازم كلمز یعنی حقیقت بشر
حقیقت خدایه منقلبه اولدی دیمك وحلول واتحاد معنالری دخی هم بولنمز
بلكه ممكن الوجود غبار امكانی ازاله قیلدقدنصكره و بحر حقیقته مستغرق
اولدقدنصكره همان اول واجب الوجود قالور دیمكی افاده ایلرنته كم كلشن
راز صاحبی قدس سره بیورلر (نظم) چو ممكن كرد امكان برفشاند *
بجز واجب دكر چیزی نماند * وجود هردوعالم چون خیالست * كه دروقت
بقاعین زوالست * تو معدوم وعدم پیوسته دانكن * بواجب كی رسد معدوم
ممكن * ومعنیٔ مصرع ثانی اول سیدن اصحاب عقول یتمش فرقه بلكه یوزفرقه
بلكه دخی زیاده اولدی بوندن مقصود تحدید اولیوب تكثیر اولور وتوضیح
معنی انسانك حضرت حقه وصولی كندینك حقیقتی اولان امكانیتنی بحر حقیقتده

غرق وفانی ایلمکله میسر اولدی وحقیقت حقیقته غرق ومستغرق اولمغله وصال الهی بولندی اما اصحاب عقول انبیا علیهم السلام واولیای عظامك وفانی فی الله اولان اصفیانك بحر حقیقته واصل اولمری نه وجهله اولدیغنی بیله میوب هر بری عقلی یتدیکی قدر بنده‌نك حضرت حقه اتصالی شومذهب اوزره در دیو اعتقاد ایدوب بوسیبدن اصحاب عقول نیجه یوز فرقه اولمشلردر مثلا بونلردن بعضیسی بنده‌نك حضرت حقه واصل اولمسی حضرت حق انك روحنه وقلبنه حلول قیلمسی اولور صانمشلردر بومذهب باطلدر و بونلردن بعضیسی دخی انسانك عقلی وروحی ترقی ایدوب نیجه زماندنصکره وارر حضرت حقه واصل اولور وانکله اتحاد قیلور دیمشلر ووصلت حق بویله ظن ایلمشلردر وبودخی باطلدرو بعضلردخی انسانك وجودی انوار واوصاف الهیه ایله منوراولوب اولوب وآهنك ناردن حرارت قبول ایلدیکی کبی اندن نیجه حالت قبول ایلر ووصالدن مراد بودر دیمشلر بودخی ضعیفدر الحاصل اصحاب عقولك هر بریسی کندی عقلی یتدیکی قدر برمعنی سویلیوب بوسیبدن وصلت الهیه ده نیجه یوز فرقه اولمشلردر اما بومعنی من لم یذق لم یدر قبیلندندر وکندی حقیقتنی بالکلیه فانی وغرقه ایدوب حقیقت مطلقه یی عین حقیقتله مشاهده قیلین کسه‌لرك بیلدکلری ودیدکلری بوخصوصده من وجه صحیح ومن وجه هم غیر صحیحدر اما (کل حزب بمالدیهم فرحون) آیت کریمه سنك حسبنجه نظر اولنسه هرفرقه ینه کندیلرك بیلدیکنه و بولدیغنه فرحناك اولوب حق بودر وغیریسی باطلدر دیمشلر ولکن حقیقت ظهوره کلدکده انلرك حضرت حقه اولان یقینی ووصلتی همان کندی اعتقادلرینه وعقللرینك مجعولی اولان معنایه واصل اولمریدر بوخصه صحیح حضرت حق بیلمری ومرتبهٔ حقیقتی مشاهده قیلمری دکلدر نته کم مولانا جامی علیه رحمة الباری سلسلة الذهبده بیورمش (بیت) خلق عالم همه درین کارند * رو بوهم خیال خود دارند * همه اندر خدا پرستی فاش * لیکن آزرصفت خدای تراش * هرکسی رامید بهبودی * بسته باخود خیال معبودی * بعبادت اگرچه مشغولست * عابدان اله مجعولست * روز محشر که برعموم بشر * حق تجلی کند بجمله صور * آن تجلی زحضرت احدش * نبود جز بوفق معتقدش * جزدرآن صورة ارشود ظاهر * کرد داز جاهلی بد ومنکر * چون تجلی که در معادبود * همه برطبق اعتقادبود * مکن آرا باعتقادی خاص * شوز قید هر اعتقاد خلاص * نیست حصری خدای راوحدی * که مقید شود بمعتقدی * شوهبولای جله معتقدات * بوکه یابی زقیدحصر نجات ﴿مثنوی﴾ باتو قیلماشیت خواهم گفت هان * صوفیا خوش بهن بکشا کوش جان) آگاه

اول سنك قلما شلغكى سويلك استرم اى صوفى كوش جانكى خوش پهن آچ پهن
واسعه ديرلر هان تنبيه ايچوندر قلماشيده اولان يامصدر به واكاملاصق اولان
تاخطاب ايچوندر قلماش بيهوده وعبث سوزه ديرلر بعضلر قلماش ضم قافله
قل ماشئت لفظندن تركيب اولنوب صكره ديله ديكنى سو يلك معنا سنده استعمال
اولندى ديمشلردر وديلنه نه كلورسه سو يلمكدن عبارت اولور ديو تعبير ايلمشلردر
پس بودخى بى معنى سوز سو يلك معنا سنه اولور پس تقدير كلام وتعبير مرام
بو يله ديمك اولور كه اول قاضى اول صوفى يه بو قدر علم لدن سو يلد كدن واكا بو قدر
اسرار ومعارف صوفيه تعبير ايلد كدنصكره انك كندى حقنده اولان طعن
وتو بيخى صوفيلره لايق اولمد يغنى دخى اكا تعليم ايدوب ديركه اى صوفى آكاه
ومتنبه اول وكوش جانكى بنم كلام هدايت انجامه خوش واسع آچ ثابنم سوزلرم
سنك كوش هوشكه سهولتله داخل اولهسنك بيهوده ومالايعنى اولان سوزلرى
ديمكلك وصوفيانه اولان نظرى سكاتعليم ايلمكلك استرمكه اول صوفيانه اولان
نظر بودر ﴿ مثنوى ﴾ مرترا هم زخم كايد زآسمان * منتظرمى باش
خلعت بعد ازآن * آن قفاديدى صفارا هم بين * كردران باكردن آمداى
امين) اى صوفى هرزخمكه سكاآسماندن كلور اندنصكره خلعته منتظر اول اول
قفايى كوردك صفايى هم كور زيرا اى امين اويلق طرفى بيون ايله كلدى كردران
باكردن آمد اى امين ديمك بسر فرحت عسرتحنله كلدى ديمكدن كنايت اولور
وبو مثلك اصلى قصابلردكاننده وترازوسنده اوله كلمشدر چون بركسه قصابلردن
ات الق لازم كلسه اكابرايكى وقيه اويلق اتندن وبوط اطرافندن ويرسه لر
وبرمقدار دخى ترازويه انك باتجه كردان پارهسى قورلر وزن تمام اولدقدنصكره
اول كردن پارهسنى داوب اول بوط اتينك پاچه سنه كچورلر وبوط اتى نفيس
وكردن اتى اكانسبتله خسيسدر لكن اكثرى برى برينسز اولديغنه بناءضرب مثل
اولمشدر وبين الناس نعمت نقمتسز اولمز ويسر عسرتسز اولمز ديمك محالدر
بومثل ديله كلمشدر سرورى افندى مرحوم دخى بو مثلك اصلى وحقيقتى بويله
اولديغنه ذاهب اولوب ديمشدر اى امين اويلغك اطرافى بو يله كلمشدر يعنى
اويلغك اتى اكرچه نفيس وبو ينك اتى اكرچه خسيسدر لكن برى برينسز اولمز
زيرا سرور ونعمت وغم ونقمت وكنج ومار وكل وخار ويار واغيار برى برينه
قريندر ويار در انتهى كلامه وحضرت مثنو ينك برقاچ موضعنده بومثلك اصلى
قصابلردكاننه مخصوص اولديغنه حضرت مولانا تصريح ايلمشلردر اماشمعى
سرورى مرحومك كلامنى فهم ايده ميوب وانك اويلغك اتى نفيس وبو ينك اتى
خسيسدر ديمه سندن مراد اويلغنك اتى نفيس وارك بو ينك اتى خسيسدر

دیمکدر زعم ایلیوب او یلوغك اطرافی بو ینه کلمز دیو تخطئه ایتمش و بیانه کتمشدر
واستشهاد ایچون مهر ومشتریدن هم برایکی بیت کتورمشدر اما بو مثلك مأخذی
واصلی عورتك او یلوغیله ارك بوینی دکلدر زیرا حین جماعده ارك بوینی عورتك
او یلوغیله اولمقدن قتی مستبعد در اما بو مثلك اصلی ومأخذی ذکر اولنان لحم
کردن ولحم راندر ولیکن جماعه مباشرت ایلین کمسنه لرك کردرانی کردننه المینجه
واول زحمتی ارتکاب قیلمینجه کمال راحته واصل اولمز دیمکه هم ایهام اولور دینسه
وجه دروالا بو مثلك اصلی بوندن اولمدیغی قتی ظاهردر و بو ایکی بینك تحقیق
بویله دیمك اولدیکه ای صوفی هرزحمت ومحنت و بلا وآفت که سکا عالم اعلادن کله
ویاخود برکسه یوزندن ارادت حقله سکا واصل اوله ونفسکی آزرده ورنجیده
قیله (قل کل من عند الله) آیت کریمه سنك موجبنجه بودخی اللهدندر دیوب
اول محنت وآفتدن صکره خلعته منتظر اوله (افضل العبادة انتظار الفرج) بیورلمشدر
اکرچه اول کردنه کلان قفا وجفا یی کوردك انکله بیله اولان سرور وصفایی
هم کور که ای امین کردان باکردن آمدمشهور مثل اولمشدر و حق تعالی حضرتلری
(فان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا) دیو کلام مجیدنده تسلیة لعباده خبر
ویرمشدر چونکم هرعسرله ایکی یسر محقق اوله پس نیچون بن غم چکرم وسن هم
الم واضطرابده اولورسن کما قیل (بیت) اذا اشتدت بك البلوی ففکر فی الم نشرح
* فعسر بین یسرین اذا فکرته فافرح * وکما قیل (بیت) شادازآنم که دل من
غمیست * کآمدن غم سبب خرمیست * ان مع العسر چو یسرش قفاست * خرم
ازآنم که کلام خداست ﴿ مثنوی ﴾ کونه آن شاهست کت سیلی زند * که
نه تاج وتخت بخشد مستند) اول شاه دکلدر که سکا برسیلی اوره که انك مقابله سنده
مستند تاج وتخت بغشایه بو مقرردر که بخش ایلر اکر سله سکا خلق واسطه سیله
کلورسه ده یعنی سنکه مر دموحد اوله سن وهرنه شئ کلورسه آنك من عند الله
کلدیکنی بیله سن وحضرت حقدن کلنه صبر قیله سن وانك اجرنه وحسن جزاسنه
منتظر اوله سن اول علیم وحکیم واول کریم ورحیم اولان پادشاه دکلدر که سکا مع
الواسطه یابلاواسطه برزخم اوره وسنی آزرده ورنجیده اولمق مرتبه سنه ایر کوره وانك
مقابله سنده سکا استناد اولنمش نیچه تاج وتخت معنوی و یرمیه وسنی نیچه مراتب
اعلی ومطالب اسنایه ایر کورمیه بو محالدر لابد (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر
حساب) آیت کریمه سنك موجبنجه صابر قوللر ینه اول پادشاه لم یزل اجرو ثوابی
بغیر حساب ولا مکیال و یرر وانلری برمرتبه یه ایر کورر که (لاعین رأت ولااذن
سمعت ولا خطر علی قلب بشر) مفهومی انك حقنده هم صادق اولور ﴿ مثنوی ﴾
جمله دنیارا پر پشه بها * سیلی ئرا رشوت بی منتها * کردنت زین طوق زرین جهان

* جست دردزد وز حق سبلی سنان) جمله دنیانك عندالله بهاسی جناح بعوضه
قدر بلکه جمله دنیانك عندالله پرپشه قدر هم وزن ومقداری یوقدر کما قال علیه
السلام (لوکانت الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة ماسقی منها کافرا شربة
ماء) اماسبلی ایچون بی نهایت رشوت واردر رشوت اصلنده مقصوده موصل اولان
سببه دیرلر بونده مراد مقصود ومراده موصل اولان عطیهٔ الهی وموهبت رحمانی
اولور یعنی حضرت حقدن کلان بر بلاومحنت ایچون انك مقابله سنده نیچه مقصود
حقیقیه موصل بی نهایت احسان وعطیه لرواردر دیمك اولور ای مرد صوفی
اکر عاقل ایسك بو بنوکی جهانك بوزرین طوقندن فوری اوغورله حضرت حقدن
برساله ال دردزد اکرچه اوغورله دیمك مناسبتسزه امر در لیکن اندن خلاص ایله
دیمك مناسبتسزه استعاره اولنور وتوضیح معنی ای صوفی اکر کرچك صوفی ایسك
بو بنوکی بوجهانك التونلی وکمشلی اولان طوقندن وحمائلندن وحلی وجواهرندن
فوری خلاص ایدوب حضرت حقدن بلاومحنت المغه متوجه اول که ولاومحنت
بلاومحنت ایچنده در پس اهل دنیا کبی غلطبین اولوب ظاهر نعمت وراحته نظر
قیله که حقیقته عارف اولمقدن محروم اولمیه سن ﴿ مثنوی ﴾ آن قفاها انبیا
برداشتند *زآن بلاسرهای خود افراشتند) اول قفالریکه انبیای عظام یوقری
طوتدیلر یعنی شول جفاواذالریکه انلرتحمل ایتدیلر او بلادن کندی باشلرنی عالی
ایتدیلر یعنی حضرت حقدن کلان وجهت خلقدن دخی انلره مستولی اولان
بلاوجفالره صبروتحمل ایلدکلری ایچون بو یله عالی قدروسرافراز اولدیلرجمله دن
سبقت قیلدیلر که (اشدالبلاء علی الانبیاء ثم الامثل فالامثل) دینلمشدر ﴿ مثنوی ﴾
لیك حاضر باش درخود ای فتی * تابخانه او بیابد مرترا * ورنه خلعت رابرداوباز
پس *که نیابدم بخانه هیچ کس) ولیکن کندکده ای فتاحاضر اول تاکم اول سنی
خانه ده بوله والااول خلعتی کیرواردنه ایلتور بو یله دیو که بن خانه ده هیچ کسه
بولمدم یعنی چونکم حضرت حقدن سکابر بلاومحنت کله وسنی آزرده ورنجیده
قیله لایدانك مقابله سنده نیچه خلعت معنوی ونعمت صوری کوندرر بلکه نیچه
انوار واسرار حله لرنی سنك خانهٔ قلبکه کتورر ولیکن اکرسن نفسکده حاضر
وآکاه بولنور ایسك اول تجلی وتسلیدن بهره بولورسن والا اول تجلی وتسلیدن
بی نصیب اولورسن نته کم شیخ الاسلام عبدالله انصاری رضی الله عنه حضرتلری
تجلیٔ خدا کاه و یکاه آیدولی بردل آکاه آید بیورلر پس ای مرد صوفی سن
هم اکر حضرت حقدن کلان قفا وجفانك اجر وصفاسنی بولمق استرایسك
ای فتوت صاحبی کندی وجودکده حاضر وآکاه اول تاکم اول حضرتك تجلی
وتسلیسی کلدکده سنی اوده بوله وسنی حاضر وآکاه همان کندینك قدومنه منتظر

اولمش کوره والا اول پادشاه کریمك سنك جانکه کلان تجلی ونسلیسی نورانی وروحانی هرنه نعمت وخلعت وهرنه کونه ذوق وحالت یله کتوردی ایسه کیرو کتوردیکی مقامه ایلتور ودیرکه بومحترزه نك خانهٔ وجودنده هیچ کسه بولمدم وآنی غیری جانبه کتمش وعقل وفهمی وسائل واسباب طرفنه صرف اینمش کوردم دیراول بلا مقابله سنده کله جك نعمت مخصوصه یه مظهر اولمغه حاضر وآکاه اولمق و بو بکا حضرت حقدن کلدی دیو صبر قیلمق واول جانبه منتظر اولمق شرطدر اکرفی المثل برمبتلا ومحترزه خانهٔ درونده حاضر وآکاه اولمسه حضرت حقدن اول بلا مقابله سنده اکابر نعمت کلسه هم آنی حضرت حقدن بیلز پس اول حضرت حق جانبندن کلجك تجلی وتسلی یه غافل اولان کسه اهل ومستحق اولمز دیدی

﴿ بازسؤال کردن صوفی ازآن قاضی ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت صوفی که چه بودی این جهان *ابروی رحمت کشادی جاودان *هردمی شوری نیاوردی به پیش * برنیاوردی زتلوینهاش نیش *شب ندزدیدی چراغ روزرا *دی نبردی باغ عیش آموزرا *جام صحت رانبودی سنك تب * اینی را خوف ناوردی کرب * خود چه کم کشتی زجود ورحمتش *کرنبودی خرخشه درنعمتش) صوفی قاضی یه تکرار سؤال ایدوب دیدی حلال ای مشکلات وای کشاینده مسائل معضلات کهنه اولیدی بوجهان ابدی وجاودانی ابروی رحمت آچیدی وهمیشه کشاده روی اولوب خلق عالمه لطفلر وراحتلر صاچیدی هر بردمده انسانك اوکنه برنوع شور کتورمیدی اول جهان تاوینلرندن نیش کتورمیدی یعنی تغیرات وتبدیلا تدن وتلوینسات ونحویلا تدن آدمی یه نیچه نیشلر کتورمیدی وهردمده آنی برکونه شور ومحنته یتورمیدی کیجه نولیدی کوندزك چراغنی اوغورلمیدی ونیش عیش آموز اولان باغی ایلتمیدی عیش آموز وصف ترکیبدر عیش اوکرنیجی معناسنه بونده عیشه معتاد اولیجی معناسنه اولور یعنی صوفی دیدیکه اکر کیجه کوندزك چراغی کبی اولان کونشی المسه وظلمت عالمی احاطه قیلسه بلکه همیشه کوندز اولسه وعالم ظلمت شبدن نجات بولسه نه اولوردی وکذلك کوزفصلی عیش وطراوته معتاد اولان باغك عیشنی ولطافتنی کیدرمیدی بلکه باغ وبستان همیشه تروتازه اولیدی وروی زمین دائما بهار اولوب هردم لطیف ازهار وانمارله طولیدی وصحت جامنه سنك تب اولمیدی وایملکه خوف کر بتلر کتورمیدی یعنی انسانك جام لطیف کبی اولان صحتنه طاش کبی اولان حمی کلمیدی وانسانی خسته وشکسته قیلمیدی ودخی ایملك حالنه خوفندن نیچه غملر وکر بتلر کلوب اول ایملکی ازاله قیلمیدی خود اول خالق جهانك جود

ورحمتدن نه کم وناقص اولاوردی اکر نعمتده صیقلق وطارلق اولمیدی خرخشه خرخشت دندر خرخشت معصیه ومنکنه یه دیرلر که انکله برشیی صیقارلر بونده خرخشه طارالق وصیقلق ومضطرب اولق معنالرینه استعاره اولنور یعنی صوفی دیدیکه اکر بوجهان ذکر اولنان حالات لطیفه اوزره برقرار اولیدی اول خالق جهانك جود ورحمتدن نه ناقص اولاوردی وانك نعمتده المواضطراب اولمیدی بلکه همان دوکلی نعمت محض اولیدی انك کمال کرمنده نقصان کلوردی دیدی

﴿ جواب قاضی سؤال صوفی راوقصهٔ ترك ودزدی رامثل آوردن ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی بس تهی روصوفی * خالی ازفطنت چوکاف کوفی * تونبشنیدی که آن پرقنداب * غدر خیاطان همی کفتی بشب * داستان دزدی آن طائفه * می نمود افسانهای سالفه) چونکم صوفی قاضیدن وجه دن خالی وحکمتدن تهی سؤاللر ایلدی قاضی اکاطعن وتویخ ایتمکله بوکونه سویلدی ودیدیکه ای صوفی زیاده تهی روصوفیسن کاف کوفی کبی درونك فطنتدن خالیدر تهی روده روضم رائله اوقنمق وجه وفتح رائله اوقنمقده وجه در اکرچه شارحلر فتح رایله اوقنمق مناسب دکلدر دیمشلرضم رائله اوقندیغی اوزره معنی زیاده خالی وجه وتهی صورت برصوفیسن دیمك اولور وفتح رائله اوقندیغی اوزره معنی زیاده تهی کیدیجی وطریق تصوفده معتادن خالی سیر ایدیجی برصوفیسن دیدی دیمك اولور ودخی کوفی خطه منسوب اولان کافك درونی خالی اولدیغی کبی سنك درونك هم خالیدر فطنت وذکادن بونده صوفی یی کاف کوفی یه تشبیه ایلك کوفی اولان کافك درونی خالی اولدیغی مناسبتله درکه صوفینك دخی درونی اول کافك درونی کبی خالیدردیمك اولورای صوفی سن ایشتمدکمی که اول پرقنداب یعنی شیرین زبان اولان قصه خوان کیجه ایله خیاطلرك غدروخیانتنی مجلسنده حاضر اولنلره وانك کلامنی اصغا قیلنلره سویلردی پرقنداب قصه خوانه دیرلر شیرین زبان واحلی دهان اولوب مستمعین انك کلامندن لذت وحلاوت بولدقلری اعتبارایله اول خیاطلر طائفه سنك داستانی وسالفه اولان افسانه لرینی وسابقه اولان حکایتلرینی کوسترردی بودخی وجه در اول طائفه نك دزدلکنك داستانی حکایات سالفه ده کوسترردی وسالفه اولان افسانه لرضمنده مستمعینه عیان وبیان ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ قصهٔ پارهٔ ربایی دربرین * می حکایت کرد اویا آن واین * درسمر مخو اند دزدی نامهٔ * کرد اوجمع آمده هنکامهٔ * مستمع چون یافت جاذب زآن وفود * جمله اجزا اش حکایت کشته بود) اول قنداب اولان قصه خوان برین وقتنده در زیلرك پاره ربایلق قصه سنی یعنی برکسه جامه سنی

كسمكاك زمانسده درز يلرك پاره قاعده‌لرى حكايه‌سنى بوكه واكا اول شيرين زبان
حكايت ايلدى سمرده دزدنامه اوقودى يعنى حكايه ايلمكده سارقلر قصه‌سى مسطور
اولمش بركتاب اوقودى اول قصه خوانك اطرافنه برهنكامه جمع كلمش وبرقوم
انك سوزنى دكلمكدن اوترى مجلسنه حاضر اولمش ايدى چونكم شيرين‌لب اول
وجوددن جاذب مستمع بولدى وفودوفدك جمعيدر بونده وفود جماعت معناسنه
اولور يعنى چون اول قصه خوان كندى مجلسنده اولان جمعيتدن كلام جذب
ايدبجى مستمع بولدى انك جمله اجزاسى چونكم حكايت سويلمجى اولمشيدى
وانلرك حسن استماعنى كوروب حكايت سويلمكده تمام شوقه وذوقه كلمشيدى
قال صلى الله عليه وسلم (ان الله تعالى يلقى الحكمة على السنة الواعظين بقدر هممهم المستمعين)
حضرت نبى مكرم صلى الله عليه وسلم بيوردى تحقيقا الله تعالى حكمتى واعظلرك
لسانينه مستمع اولنلرك همتلرى مقدارى تلقين ايلر اكر مستمع اولنلرك همتلرى
وتوجهلرى معلم وناصح جانبنه زياده اولورسه حق تعالى دخى انلرك لسانينه علوم
وحكم سويلمكى دخى زياده توفيق وميسر ايلر ديمك اولور وحكمتك تعريف
وتحقيق اوچنجى دفترك ديباجه سنده مرور ايلمشدر انده طلب اولنه ﴿مثنوى﴾
جذب سمعست اركسى راخوش لبيست * كرمئ وجد معلم ازصبيست) جذب
سمعدر اكر بركسه ايچون برخوش لب وارايسه معلمك كرم اولمسى ووجد قيلمسى
صبيندر لبيده اولان ياوحدت ايچوندر مصدريه اولق دخى جائزدر صبى فعيل
وزننده صباوتدندر صباوت ميل ومحبتسه ديرلر دخى انكچون صبى يه صبى ديديلر
اكثر كوردكى شيئه مائل اولور پس تقدير كلام بويله ديمك اولور كه اكر بركسنه نك
خوش لبلكى وشيرين لبلكى وارايسه سمعك جذبى واكا متوجه اولان طالبلرك
حسن استماعيدر نته كم معلمك تعليمنده شوقى ووجدى وجهدى اطفالك ميلندن
وتعليمه رغبت قيلمردندر ﴿ مثنوى ﴾ چنكئ را كونوازديست وچار * چون
نباشد كوش كرد د چنك بار * نى حراره يادش آيدنى غزل * نى د ه انكشتش
بجنبد درعمل) مثلا برچنكى ايچونكه اول بيست وچار اوخشر يعنى يكرمى دورت
شعبه‌يى چار چونكم كوش اولمه چنك اكابوك اولور انك يادينه نه حراره كلور
نه غزل كلور ونه آنك اون پرمغى عمله حركت قيلور علم موسقيده بركسه اول
زمانده اوستاد كامل اولور كه اون ايكى مقامى ويكرمى درت شعبه‌يى وفرق سكز
تركيبى چالمغه وايرلمغه قادر اوله بيست وچاردن مراد يكرمى درت شعبه در حراره
مطربلر اصطلاحنده تحرير ونغمه ايلمكه ديرلر قول وغزل وكار وعمل مطر بلرك
اصطلاحندندر وكار وعمل هم مطربلرك اصطلاحندندر مثلا قول وغزل بر بيتله
ويابرغزل ايله تغنى وترنم ايلمكه ديرلر وكار وعمل تحرير ونغمه يى ايلدكدنصكره

براصول اوزره ترنمات ایلمك و یا پیشرو چالمقدر پس حاصل کلام بو یله دیمك
اولورکه علم موسیقده استاد اولان برمطرب که اول اکرنیزن واکرباژن واکر
خواننده واکر چنکیدر هرنه ایسه اواون ایکی مقامی ویکرمی درت شعبه بی وفرق
سکز ترکیبی چالمغه قادر اوله چونکم بر دکلر واستماع ایلرکسه اولیه چنکینك چنکی
کندو یه باروهرمطربك آلتی کندوسنه خوار اولور فرضا مطربك یادنه تحریك
ایلمك ونه قول وغزل سویلمك کلورونه آنك اون پرمغی کارو عملده جنبش وحرکت
قیلور بلکه بوجله سنك کارو عملنه سبب مستمع اولور هرنقدر مؤلف ومصنف
اولورسه ده نظر اولنسه هم بو یله در اکر برمؤلف برفنك طالبی کورمسه اول فنده
برکتاب تألیف وتصنیف ایلمز و برواعظ دخی کندو یی اصغا ایلر برکسه کورمسه
برسوز سویلمز ﴿ مثنوی ﴾ کرنبودی کوشهای غیب کیر * وحی ناوردی
زکردون یك بشیر *ورنبودی دیدهای صنع بین * نه فلك کشتی نه خندیدی زمین)
اکرفرضا غیب کیرکوشلر اولمیدی کردوندن بر بشیر بوخلقه وحی کتورمیدی
بشیردن مرادنبیدر یعنی بونبی علیه السلام آدم ایچره عالم غیبك سوزن طوتیجی
وجهان لاریك کلامنی فهم ایدیجی قولقلر صاحبی اولمیدی برنبی آسمان طرفندن
وحی حق کتورمیدی و بوناسه حضرت حقك کلامنی ورسالتنی واحکامنی
یتورمیدی نته کم اجاره واشجاره وحیوانانه وحی حق کتورمدیلر انلرده کوشهای
غیبکیر اولمدیغندن اوتری امانبی آدم ایچره وحی حق دکلکه وآکلمغه مستعد ولایق
چوق قولقلر واردر پس انبیاء عظام اول غیبکیر اولان قولقلردن اوتری وحی حق
کتوردیلر واول صنع کوریجی کوزلر اولمیدی نه فلك اولوردی ونه زمین کولردی
یعنی بوخلق عالم ایچنده الله تبارك وتعالی حضرتلرینك صنعت عجیبه وقدرت
غریبه سنی کوریجی کوزلر اولمیدی نه بوافلاك تعه ظهوره کلوردی ونه بوزمین
اشجار واثمار وازهار وانهاریله خندان اولوردی اکر بوناس ایچنده بصر صاحبی
اولمیدی (خلق سبع سموات طباقا ماتری فی خلق الرحمن من تفاوت) دیدکدنصکره
(فارجع البصر هل تری من فطور) دیوکیده دیردی وکر بو بنی آدم ایچره
اهل نظر وجود بولمیدی الله تعالی حضرتلری بو زمینی آثار رحمتیله احیا
ایلدکدنصکره (فانظر الی آثار رحمة الله) دیو کیده امر ایلردی بوندن
معلوم اولدیکه عالم غیبدن هر برشئ کندینك اهلی ایچون دینلمش وخلق
اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ این دم لولاك این باشد که کار * از برای چشم
تیزست ونظار) بولولاك دمی بواولور که کار الهی چشم تیزدن ونظاره دن
اوتریدر یعنی الله تبارك وتعالی حضرتلرینك حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
وسلمه خطابا بو (لولاك لولاك لماخلقت الافلاك) بیورد قلری حدیث قدسی

بومعنایی مشعر وبونکته یی مذکر اولور که کار الهی وصنع نامتناهی تیز کور یجی
کوزدن ومبالغیله نظر قیلیجی برانساندن اوتری اولور اوتیز چشم ونظاره اولان
کاملارك اکملی ونبیلرك افضلی حضرت سید المرسلین وحبیب رب العالمین صلی الله
علیه وسلم در چونکم فی الحقیقه انسان العین اول سلطان الکونین اولدی اولاك
خطابی اول حضرتك حقنده دینلدی کأن حضرت صانع حکیم طرفندن بویله
دینلمك اولدیکه حبیم سن بوجمله انسان کامل اولنلرك میانده صنعی وصانعی
کورمکده ومعاینه قیلقده تیز چشم اولدك پس بنم بوکارم وصنع پاکم وافلاکم
بالذات سندن وبالتبع غیربلردن اوتری خلق اولنمشدر اکر سنك وجودشریفك
فرضی اولمیدی بن بوافلاکی وصنع پاکی خلق ایلزدم بوجهتنك خلق اولنمسنه
علت غائیه سنك وجودشریفکدر ﴿ مثنوی ﴾ عامه‌را ازعشق همخوابه
وطبق * کی بود پروای عشق صنع حق) عامه‌نك همخوابه نك وطبقك عشقندن
صنع حقك عشقی پرواسی قچن اولور همخوابه دن مرادزن وطبقدن مراد طعام
وغدادر ذکر محل ارادهٔ حال قبیلندن اولور یعنی بوافلاکی وصنع پاکیکه حضرت
صانع بیچون خلق ایلدی تیز بین اولان خواص ایچون ظهوره کتوردی
عامهٔ ناس ایچون دکل زیرا عوامك همخوابه عشقندن وطبقلر اوزره موضوع
اولان اطعمهٔ نفیسه یه اولان اشتیاق واشتهاسندن حق تعالینك صنع پاکنك
پروای عشق انلرك وجودنده قچن اولور وانلرك اول صانع بیچونك مشاهده سنه
وانك صنع پاکنده اولان اسرار عجیبه ومعاینهٔ غریبه نك معاینه سنه نیجه رغبت
قیلور انلرك میل ورغبتی همان کندینك وکندی نفسلرینك مشتهیاتی جانبنه
اولور ﴿ مثنوی ﴾ آب تماجی زیزی در تغار * تاسکی چندی نباشد طعمه خوار)
ای عامهٔ ناسدن اولان کسه مثلا سن پرتماج صویینی تغاره دوکزسن تااول پرده
برقاچ طعمه یجی کلب اولنجه انکیچونکه اول آب تماجك اهلی ومستحقی اول
کلابدر پس حکیم مطلق دخی هرکسك ذاتنه لایق اولان غدایی اکاویرر
ومستعد ومستحق اولدیغی اطعمه هرنه قبیلدن اولورسه آنی مستحقنه ایرکورر
﴿ مثنوی ﴾ روسك کهف خداوندیش باش * تارهاندزین تغارت اصطفاش)
یوری اول خدانك خداوندلکی کهفنك سکی اول تاکم انك اصطفاسی سنی بوتغاردن
قورتره تغاردن مراد بونده موضع اطعمهٔ جسمانی ومحل اغدیهٔ نفسانی اولان
طبقلر وصحنلر اولور خداوندیده اولان یامصدریه اولور وتقدیر کلام بویله
دیمك اولورکه ای اسیر فرج وکلو اولان کسه یوری اول صانع حکیم وخالق
قدیمك خداوندلکی کهفنك ور بویدت ورزاقیتی غارنك کلبی اولوب همیشه اکامتوجه
اولوب خدمت قیل تااول پادشاهك اصطفا ایلمسی سنی بوکلاب دنیانك یمك یدکاری

تغساردن خلاص قیله واکل وشرب جسمانیده انلرله مشارکت ایلمکدن نجات
ویره وسنی بوجمله کلابك مابینده کزیده ایدوب اصحاب کهف ربو بیت اولان
عارفلرله انیس وجلیس ایدوب (وکلبهم باسط ذراعیه بالوصید) مفهومی سنك
حقکده دخی صادق اولوب انلرك ساکن اولدیغی کهف ربو بیته ملازمت
قیلنلردن ومقبول درکاه الهی اولنلردن اولهسن پس مناسبتله بوقدر معارف
بیوردقلرندن صکره بنه اول قصه خوانك خیاطلرك دزدلکنك قصه سنی سویلدیکنی
نقل ایلکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چونکه دزدیهای بی رحمانه
کفت * که کنند آن درزیان اندرنهفت) چونکم بی رحمانه اولان دزدلکاری
دیدی اول درزیلرنهانده اول دزدلکاری ایدرلر یعنی چونکم اول قصه خوان
اول جماعت ایچره درزیلرك کزلوایلدکاری بی رحملرکبی خرسزلقلرنی و پاره
ربالقلرنی سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ اندرآن هنکامه ترکی ازخطا * سخت
طیره شدزکشف آن غطا * شب چوروزرستخیزان رازها * کشف می کردازپی
اهل نهی) اول هنکامه ایچره خطا شهرندن برترك اول پردهنك کشفندن محکم
غضبناك اولدی خطاخاء معجمه نك فتحه سیله بردیارك اسمیدر غطاغینك کسریله
پرده معناسنه در طیره خشم معناسنه در یعنی قصه خوانك درزیلرك دزدلکنی
نقل ایلدیکی جمعیت ایچره خطا شهرندن برترك وارایدی قصه خوانك کشف
حجاب ایلمسندن وخیاطلرك خیانتنه وفضاحتنه متعلق سوزسویلمسندن محکم خشمناك
اولدی کأن قصه خوانی تحمیق وتسفیه ایدوب دیدیکه درزیلرزیرك وصاحب
بصیرت اولمین کسه لردن سرقه قیلسه لر وپاره رباسی اولسه لر جائزدر اماعقلی باشنده
اولان اهل بصیرتدن انلرك کوزی اوکنده انلرنیجه پاره رباسی اولور وخرسزلق
قیلورلر پس اول قصه خوان اول کیجه ده اهل نهیدن اوتری روزرستخیز کبی
رازلری کشف ابتدی یعنی روزقیامتده (یوم تبلی السرائر) مفهومی اوزره
رازلری وسرلری نیجه کشف ایلرسه اول قصه خوانده اول کیجه اول جمعیت
ایچره خیاطلرك رازلرنی وسرلرنی اهل عقل اولنلردن اوتری کشف وبودرزیلرك
شوکونه نهانی دزدلکلری واردر دیوانلره سویلدی ﴿ مثنوی ﴾ هرکجاآبی
تودرجنکی فراز * بینی آنجا دوعدودرکشف راز * آن زمانرا محشرمذکوردان
* وآن کلوی رازکورا صوردان * که خدا اسباب حشمی ساختست * وآن
فضایح رابکوی انداختست) مثلا هرقنده سن برجنکه قریب کله سن اول محلده
ایکی خصمی کوررسن فرازبونده قریب معناسنه اولمقده جائزواوزرینه کلمك
معناسنه اولمق دخی جائزدر یعنی فی المثل هرقنده که سن برجنکه عالی کله سن
وقریب اوله سن اول محلده ایکی عدوبری برلرینك عینی ورازنی کشف

ایلر کوررسن سنکه اهل نهیدن ایسك اول زمانی مذکور اولان محشر یل
اول سروراز سویلیجی بوغازی همان صور یل یعنی اول برکسه نك رازنی ونهانده
اولان عینی سویلین واظهارایلین حلقومی صوراسرا فیل علیه السلام کبی یل
نته کم اسرافیل علیه السلامك صورندن نفخه ظاهر اولدقده اول دمده هر کسك
سرایری ظهوره کلور وضمایری آشکارا اولور کذلك بورازی سویلین خصمك
بوغازنده وهم مقابله سنده اولان خصمك اول دمده سرورازی ظهوره کلور
پس اول رازکو اولان حلقومی صور فرض ایله واول سرورازك آشکار اولدیغی
زمانی محشر مذکور اعتبار ایله که خدای تعالی حضرتلری خشمه منسوب اولان
سیبلرد وزمشدر واول فضیحتلری کویه آتمشدر یعنی برنیجه کسه نك عینی ونهانی
اولان رازنی یوم قیامتده ظهوره کلردن وفاش وپیدا اولمزدن مقدم بودنیاده انك
رازنی وعیبنی ظهوره کتورمکدن وخلق عالمه بیلدرمکدن اوتری حق تعالی خشم
وغضبه منسوب سیبلرد وزمشدر واول سیبلر واسطه سیله برقاچ کسه بر برلریله
جنك وجدل ایلر واول بونك وبودخی انك عیبنی ورازنی کشف ایدوب سویلرلر
حق تعالی حضرتلری انلرك قباحتنی وفضاحتنی بواسطه ایله محله به اتاروخلقه
انلرك عیوبنی افشا واظهارایلر ﴿ مثنوی ﴾ بسکه غدردرز یانرا ذکر کرد
* حیف آمدترك را خشم ودرد * کفت ای قصاص درشهر شما * کیست
استاتردرین پیشه ودغا) اول قصه خوان اول کیجه درزیلرك غدر وخیانتی
چوق ذکر ایلدی که اول خطا سهرندن اولان ترکه حیف وخشم ودردکلدی
کاش بویله دیوکه حیفاودردانه احق قوم اولور شول کسه لرکه خیاطه واره لر
وثیابی انلره ویره لر وخیاطلر انلرك کوزی اوکنده اول ثیابی کسرکن اندن پاره
آله لر وسرقه ایده لر مکر که جامه کسدیرن کسه نك یاکوزلری کور ویاخود عقلدن
وبصیرتدن اول کسه دورومهجوردر بوسنك سویلدیکك ای قصه خوان نه یاوه
سوزدردیوخشمه کلدی ودیدیکه ای مبالغه ایله قصه دیمجی سزك شهرکزده
شوصنعتده ودغاده استاد ترکیمدر یعنی بوحیله ومکرده بوصنعت وغدرده سزك
شهرکزده زیاده استاد قنغی خیاطدر بکادی کوره یم وبن بوسنك دیدیکك
سوزلری تجربه وامتحان ایلیه یم دیدی

﴿ دعوی کردن ترك وکروبستن او که درزی ازمن چیزی نتوان بردن ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت خیاطست نامش پورشش * اندرین جستی ودزدی خلق
کشت * کفت من ضامن که باصداضطراب * اونیارد بردپیشم رشته تاب)
قصه خوان اکا ابتدی بوشهرده برخیاط واردرانك نامی پورششدر ترکیجه جکر

اوغلی دیمکدر اول خیاط بوجسـتلکده ودزدلکده خاق اولدر بجیدر برمرتبه
دزدلـکده جست استاد درکه کوزدن سرمه یی چالمغه قادردر دیدی ترك
کروبعلیوب اول قصه خوانه دیدی بن فلان شئی سکاو یرمکدضامن ومتکفلم که
یوز اضطرابله ونیچه بوزسعیله خیاط که اول درزی بنم اوکده برقات اپلکی ایلتمکه
قادر اولمز یعنی بنم اکا ایلتدیکم اطلسدن بنم اوکده اول براپلك قاتنی المغه قادر
دکلدرقنده قالدیکه اول اطلسدن بر پاره ویا ایکی پاره آله اکراول درزی بنم اکا
ایلتدیکم اطلسدن اوغورلیه بیلورسه سکافلان شئی و یرمکه ضامنم دیدی رشته
اپلك تاب بونده قات معناسنه در بوکلم معناسنه اولمق دخی جائزدر ﴿ مثنوی ﴾
پس بگفتندش که ازتوجست تر * مات او گشتند در دعوی مپر * رو بعقل خود
چنین غره مباش * که شوی یاوه درین تزویرهاش) پس مجلسده حاضر اولان
جماعت اول ترکه دیدیلرای ترك سـندن جست ترعقلده وحزم واحتیاط ایلکده
سندن چابك وچالاك چوق کسه لر اول خیاطك مات ومغلوبی اولدیلرسن دعویده
اوچه وعقلکه طیـانوب دعوی ایله کندی حدکدن ایلری کچمه یوری کندی
عقلکه بونجلین غره اوله وفطنت وذکاوتکه مغرور ومفتون اولوب اعتماد قیله که
سن انك تزویرلکنده یاوه اولورسن واول حیله وخدعه یه باشلد قدنصکرسن انك
حیله وخدعه سنده عقل وفکرکی ضایع قیلورسن ﴿ مثنوی ﴾ کرم ترشد ترك
وبست آنجا کرو * که نیار د بردنه کهنه نه نو * مطمعانش کرم ترکردندزود * او کرو
بست ودهـانرا برکشود * کرکرواین مرکب تازی من * بدهم اردزددقاشم
او بفن * ورنتاند برداسپی ازشما * واستانم بهررهن مبتدا) (الانسان حریص
لمامنع) حسبنجه اول ترك کرمتر اولدی وعناد ایدوب اول برده اکامعارض اولنلره
کرو بغلدی یعنی اوج قودی بو بله دیوکه اول پورشش نام درزی بندن نه اسکی
ونه یکی برپاره بی المغه قادر اولمز مطمع اولنـلرانی کرم ترایلدیلر فوری اول غافل
ترك کرو باغلدی ودهانی آچدی مطمع اطماع ایدیجی معناسنه افعال بابندن اسم
فاعلدر یعنی اول ترکی طمعه دوشوریجی کسه لر انی کرمتروشوقناك ایدوب اوکدل
قومغه قزدردیلر اول ترك دخی فوری عناده کلوب اوج باغلدی واغزآچوب انلرك
اورته سـنده کندی اسپنی رهن قودی انلره بو بله دیوکه ای یارانم بنم بوتازی
اولان مرکبم یعنی بوصر بی اولان اسپم سزه رهن اولسون و بربرم اکراول خیاط
فن وصنعتله بنم کوزم اوکنده قماشمی اوغورلرسه واکر اول درزی بنم قماشمدن برپاره
اوغورلمغه قادر اولمزسـه بنم اسپمه معادل سزدن براسـب ابتداده رهندن اوتری
کرواکورم یعنی دخی خیـاطه وارمزدن مقدم شمدی سزدن بنم اسپمه مشابه
ابتداده براسب آلورم وبن دخی اسپمی اورتایه قورم اکر اول بنی الدادرسه و بنم

قاشمدن پاره آلورسه بنم اسبم سزك اولسون واكر پاره آلمغه قادر اوله مزسه
سزك اسبكز بنم اولسون دیدی ﴿ مثنوی ﴾ ترکرا آن شب نبرد از غصه خواب
* باخیال دزدمی کرد اوحراب * بامداد ان اطلسی زد در بغل * شد ببازار
ودکان آن دغل * پس سلامش کرد کرم واوستاد * جست از جالب
بترحیبش کشاد * کرم پرسیدش زحد ترکیبش * تافکند اندر دل اومهر خویش)
چونکم اول طائفه ایله اوج باغلدی انی اول کیجه غصه دن خواب ایلتمدی یعنی
اول ترك اولقدر غصه سندن اول کیجه او یومدی صباحه دك درزینك خیالی
ایله اوممار به ابتدی کائنه اول درزی بنم قاشمدن پاره یی شویله آلورسه بن آنی بوکونه
اخذ ایدیم واکر ظرافت ایلرسه بن آنی محکم کوزه دیم وفلان ایدرسه فلان ایده یم
دیه رك آنك خیالی ایله جدال ایلدی صباح اولدی فی الحال اول ترك براطلسی
قولتوغنه اوردی بازاره واول دغل و پرحیل اولان درزینك دکانه کتدی پس
اول دغل اولان درزینك دکانه یتدی اکا کرم سلام ویردی واستاد یرندن
صچرادی ولبی انك ترحیبنه آچدی ترحیب مرحبا دیمکلك ومرحبا دیو تعظیم
ایلمکه دیرلر یعنی چونکم اول ترك درزینك دکانه یتدی پس اکا کرمیتله سلام
ویردی واول حیله ده اوستاد اولان درزی ترکی کوردکده یرندن یوقری قالقدی
وآغزنی اول ترکه مرحبا خوش کلدك وصفا کلدك وقدم کتوردك و بزی خاکدن
قالدردك دیو تعظیم ایلمکلکه کشاده قیلدی الحاصل ترکك حدندن زیاده کرمیتله
حالنی صوردی یعنی اول ترکك حدوطورندن زیاده درزی انك حالنی شوق
وکرمیتله سؤال ایلدی کائنه ندر حالکز ایومیسز خوشمیسز نه عالمرده سزنه ایش
طوترسز دیو تعظیم وتکریمی مشعر وخاطر نوازلغی مذکر سوزلر سویلدی تاکم
اول ترکك قلبنه کندی مهرنی براقدی و بوکونه ریش خندایتمکله انك کوکلنی
اوغورلیوب درونده داخل اولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون بدید ازوی نوای بلبلی
* پیش افکند اطلس استنبلی * که ببراین راقبایی روزجنك * زیرنافم واسع
وبالاش تنك * تنك بالا بهرجسم آرای را * زیر واسع تانکیرد پای را) چونکم
اول ترك اول درزیدن نوای بلبلی کوردی یعنی بلبلك آوازونغمه سی کبی اول
درزیدن لطیف صداوشیرین ادا استماع ایلدی بغایت محظوظ اولوب وانك خوش
آمدی ترکك طبعنه خوش کلوب فی الحال استنبوله منسوب اولان اطلسی اول
درزینك اوکنه براقدی واول درزیه بوکونه خطاب ابتدی که ای استا بو اطلسی
جنك کونندن اوتری برقباکس واول قبانك کو بکدن آشغه سی واسع وآنك کو بکدن
یوقاریسی تنك وصقمه اوله کو بکدن یوقاریسنك تنك اولمسی جسمی بزه مکدن
اوتریدر که صقمه قفتان بدنی بزه یوب کوزل کوسترر واول قبانك کو بکدن آشغه سنك

واسع اولمسی انکیچوندر تااباغی طوتمیه ویور رکن اول قبانك اتکاری اياقلره زحمت ایتمیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ گفت صدخدمت کنم ای ذو وداد * درقبولش دست بردیده نهاد * پس به پیود و بدید اوروی کار * بعد ازآن بکشادلب رادرفشار) اول اوستاد چونکم ترکدن کندی جانبنه اولان میلی کوردی ا کاتعظیم ایله ومحبتله دیدی ای ذو وداد صد خدمت ایلیم انی قبول ایلمکده الني کوزی اوزره قودی نته کم عادتدر بعض کسه لر برکمسه دن برسوزی وتکلیفی ایشتدکلری وقتده الر بنی کوزلری وباشلری اوزره قورلر کأنه بوکارك قبولی باشمز وکوزمز اوزره در دیمکی کنایت ایدر لر واول درزی دخی الني کوزی اوزره قودی وترکه انك قبولی بنم باشم وکوزم اوستنه اولسون دیمکی ایهام قیلدی پس درزی اول اطلسی اندازه ایله اوچلدی واول درزی روی کاری کوردی یعنی ایشك وجهنه نظر ایرکوردی نقدردن اول ترکه قباچیقار ونقدر زیاده قالور اوچلوب وتخمین ایدوب تمام بیلدی وکوردی اندنصکره اول درزی دوداغنی فشاره آچدی یعنی بی معنی اولان گفتاری سویلمکه وترکی اول گفتاره مشغول ایلمکه آغز آچدی ﴿ مثنوی ﴾ ازحکایتهای میران دگر * وزکرمهاوعطای آن نفر * وزبخیلان وزتحشیراتشان * از برای خنده هم داد اونشان * همچوآتش کرد مقراضی برون * می برید ولب پرافسانه وفسون) اول درزی آغزاچدی غیری امیرلرك حکایتلرندن سویلدی واول نفرك کرملرندن وعطالرندن وبخشنلرندن اول ترکه نقل وتعبیر ایلدی وبخیللردن واول بخیللرك زیاده دونلغندن خنده ایلمکدن اوتری اول درزی نشان ویری تحشیر خشاره دندر خشاره خای مجمه نك ضمه سیله هرنسنه نك یاتلوسنه وکتوسنه دیرلر یقال فلان من الخشارة اذا کان دونا والخشارة من الشعیر مالالب له پس تحشیرك تفعیلدن اولمسی مبالغه افاده ایدر فی الحال اول درزی آتش کبی مقراضی طشره ایلدی اول اطلسی کسدی انك ایی پرافسانه وافسون اولدیغی حالده یعنی اغزی افسانه وافسونله طولدیغی حالده اول اطلسی کسدی دیمك اولور

﴿ مضاحك گفتن درزی وترك را ازقوت خنده بسته ﴾
﴿ شدی دوچشم تنك اووفرصت یافتن درزی ﴾

درزینك مضحکه لرسویلمسنك وترکك قوت خنده دن یعنی غلبهٔ ضحکدن وزیاده گولمکدن آنك ایکی تنك اولان گوزی کندینك نذرایلدیکی کاری وعهد ایلدیکی مصلحتی کورمکدن بسته وپوشیده اولمسنك ودرزینك پاره ربای اولمغه واستراقه قیلغه فرصت بولمسنك بیانندر ﴿ مثنوی ﴾ ترك خندیدن گرفت ازداستان * چشم تنگش گشت بسته آن زمان * پارهٔ دزدید وگردش زیران * ازجز حق ازهمه احیانهان) درزی شول مطایبه لری ایلدی واول مضحکه لری سویلدی که ترك

انك داستاندن كولمكلك طوتدى وقهقهه يه شروع ايتدى اول زمان انك تنك
اولان كوزى حقيقت كورمكدن ودرزينك دزد لكنه نظر ايركورمكدن بسته
اولدى چشم تنك تعبير الملرى اول ترك خطانك تاتاراولمسنه دلالت ايدر ودخى انك
كوزى واسع بين اولمديغنه وچوق كورمديكنه هم اشارت ايلر پس درزى اول
تركك كولمكه مشغول اولديغنى ومضحكه دن لذت آلوب كوزلرينك بسته اولديغنى
كوردىكى كبى انك اطلسندن برپاره يى اوغورلدى وانى اوغلوغنك التنه فى الحال
نهان ايلدى حقدن غير يدن دوكلى حى لردن نهان يعنى اول تركك اطلسندن
برپاره يى اوغورلدى ودوكلى احيادن وزنده اولان اشيادن كبرلى الاحضرت
حقدن دكل انى اوغلوغنك التنه ايلتدى وكزلدى ﴿ مثنوى ﴾ حق همى
ديدآن ولى ستار خوست * ليك چون ازحد برى غماز اوست) حق تعالى
حضرتلرى انى كوردى وليكن ستار خودر يعنى حق سبحانه وتعالى اول درزينك
پاره اوغورلمسنى كوردى اول خداى تعالى ستار العيوبدر اكرچه حق تعالى
ستار خودر ليكن سن حددن ايلته سن غماز اودر يعنى اكرچه ستار العيوبدر اماسن
حددن تجاوز ايلرايسك رسواى ايديجى هم اولدر ﴿ مثنوى ﴾ تركرا ازلذت
افسانه اش * رفت ازدل دعوىٔ بيشانه اش * اطلس چه دعوى چه رهن
چه * ترك سرمستست درلاغ اى اچى) ترك اول درزينك لذت افسانه سندن
آنك پيشانه اولان دعويسى كوكلندن كتدى نه نك اطلسى نه نك دعويسى نه نك
رهنى ترك سرمستدر لاغده اى پاشااچى همزه نك وجيمٔ فارسينك كسر يله وزيره
و پاشايه دير لر بعض نسخه ده اى واقع اوليوب درلاغ اچى واقع اولمشدر بوتقدير
اوزره ترك وزير و پاشانك لاغنده سرمستدر ديمك اولور پس خلاصهٔ كلام بو يله
ديمك اولور كه اول غافل تركك اول خياط حيله كارافسانه سويلمسندن كندى
كندينى خياط حيله كارك حكايه سويلمسنه وافسون وفسانه ايلمسنه برمرتبه
مشغول ايتديكه نه اطلس خاطرنده قالدى ونه دعوى ونه رهن انك خاطرنده قالدى
همان اول مضاحكى كوش ايتمكه مشغول اولديغندن بوجمله سنى فراموش قيلدى
اى پاشا اول ترك لاغ واطيفه دكلكده سرمست اولوب كنديك دعواسنى
وعهدنى اونتدى شول كسه لركبى كه اول عالم الستده حضرت حقله عهد وميثاق
بغليوب بوقدر جماعت ملائكه ايچره بلى دعواسنى ايليوب بودنياد كانه كلدكده
وخياط روزكارايله مقارنت قيلدقده اطلس عمرنى خياط روزكاره و يروب اندنصكره
انك مضاحكه ومطايبه سنه مشغول اولوب اول عالم الستده ايلديكى عهد ودعوايى
اونتمشلردر وخياط دهرهركون بونلرك اطلس عمرندن شب وروزه قراضيله برپاره
كسوب اوغورلديغنى كورميوب كنديلرى انك لعب ولهونه ولاغ ولطيفه سنه

مشغول اولمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ لابه کردش ترك کز بهر خدا * لاغ می کویان
مر اشد مقتدا * کفت لاغی خندمینی آن دغا * که فتاد ازقهقهه او برقفا
پاره اطلس سبك برنیفه زد * ترك غافل خوش مضاحك می مزد) ترك خیاطه
لابه وتضرع ایلدی بو یله دیوسو یلدی که ای استاخدادن اوتری لاغ سو یله که
اولاغ ولطیفه بکاغدالنمش اولدی یعنی بکاسنك لاغ ولطیفه سو یلمك خوش
کلدی وغدا اولدی اول دغادرزی برخندمین لاغ دیدی یعنی اول حیله کار خیاط
برکوله ولاغ دخی سو یلدی و برخنده و بریحی مطایبه نقل ایلدی که اول ترك
قهقهه ایلمکدن قفاسی اوزره دوشدی یعنی انك لاغندن برمرتبه حظ ایلدیکه
قهقهه ایدرك صرتی اوزره یقلدی همان دم خیاط اطلس پاره سنی سرعتله ایچ
طون یقه سنه اوردی سبك بونده سرعت معناسنه استعاره اولور نیفه ایچ طون
یقه سنه دیرلر ترك غافل ابسه خوش مضحکه لر امرمزدمز یدن لفظندن فعل
ماضیدر امر معناسنه یعنی خیاط ترکك اطلسندن برپاره یی دخی ایچ طونك یقه سنه
اویلغی ایچنه فوری قودی اماول ترك اندن غافل خوش مضحکه لر امر واول
خیاطك لاغ ولطیفه سندن تلذذ ایلردی ﴿ مثنوی ﴾ همچنین بارسوم ترك
خطا * کفت لاغی کوی از بهر خدا * کفت لاغی خندمین ترزان دوبار * کرد
اواین ترك راکلی شکار * چشم بسته عقل جسته مولهه * مست ترك مدعی
ازقهقهه * پس سوم بارازقبادز دیدشاخ * که زخندش یافت میدان فراخ)
بونجلین اوچنجی کره خطا شهر نه متعلق اولان ترك خیاطه ایتدی ای استا خدادن
اوتری برلاغ دخی سنك لاغ ولطیفه کدن عظیم حظا یتدم اول خیاط حیله کار دخی
ایکنجی کره دیدیکی لاغدن خندمین تر برلاغ دیدی یعنی اوچنجی کره زیاده
کولدر یجی برلاغ دخی سو یلدی اول درزی لاغ ایله بوترکی بالکلیه شکار ایلدی
اول ترك غافل کوزی باغلنمش عقلی صچرامش وله لنمش اول ترك مدعی قهقهه دن
مست و بیهوش اولمش مولهه وله دندر ولهلنمش معناسنه چونکم اول ترك
غافلك لاغ ولطیفه یه زیاده اشتغالندن چشم بسته وعقلی جسته وسرمست
وحیران اولدیغنی اول درزی کوردی پس اوچنجی کره قبادن شاخ اوغورادیکه
انك خنده سندن درزی خرسزلق ایلمکه میدان فراخ بولدی قبادن مراد بونده
اطلسدر اطلسه باعتبار مایؤل الیه قبا دینلمشدر یعنی درزی اول ترکك اطلسندن
اوچنجی کره ده برپاره دخی اوغورلدی زیرا اول ترکك کولمسندن اوغریلق
ایتمکه واسع میدان بولدی ﴿ مثنوی ﴾ چون چهارم بار آن ترك خطا * لاغ
ازآن استاهمی کرد اقتضا) چونکم اول خطا شهر ینك ترکی دردنجی کره اول
استادن لاغ اقتضا ایلدی یعنی اول درزیدن لاغ ولطیفه سو یلمکی دردنجی دفعه

لابه وتضرعله طلب ایدوب کرم ایله برمضحکه دخی سو بله دیوب یلوار دی

﴿ رحم آمدن استاد برآن ترك ﴾

﴿ مثنوی ﴾ رحم آمد بروی ان استادرا * کرد در باقی فن و بیدادرا * کفت مولع کشت این مفتون درین * بی‌خبرکین چه خسارست وغبین * بوسه افشان کرد براستاداو * که‌بمن بهر خدا افسانه کو) اول استادك اول ترك اوزره رحمی کلدی فن و بیدادی باقیده ابتدی یعنی چونکم اول استاد ترکك زیاده غافل اولدیغنی کوردی انصافه کلدی واول ترکه مرحمت وشفقت قیلدی فنی وظلمی باقیده ابتدی یعنی اکا یتکدن فراغت ایدوب فن ظلمی غیریلر حقنده ایتمکه نیت ابتدی دیمك اولورباقی بونده غیری معناسنه اولور واول استاد کندوسنه دیدی بومفتون بولاغ ولطیفه یه مولع اولدی بی خبر که بولاغ نه خسارت ونه غبندر مولع حریص معناسنه در یعنی بواستاد ابتدی بومفتون ومغرور بوکونه مضاحکه ومطایبه دکلکه حریص اولدی خبری یوقکه بوا کا نه ضرر ونه زیاندر و یونك تحتنده اکا نه مرتبه خسارت واردر اول ترك کندونك خسارتندن غافل اولوب استاد اوزره بوسه صاچدی یعنی اول استادك یوزینی وکوزینی او پمکلکلری انك اوزرینه نثار ایتدی و یله دیو که خدای تعالیدن اوتری اولسون بکا فسانه سو یله والله رضاسیچون اولسون بکا رلاغ دخی ایله ﴿ مثنوی ﴾ ای‌فسانه کشته ومحواز وجود * چند افسانه بخواهی آزمود * خندمین تراز تو هیچ افسانه نیست * راب کور خراب خویش ایست) پس قصه دن حصه بیورزلر ودیرلر که ای‌افسانه اولمش ووجوددن محو اولمش نیچه یه دك افسانه یی تجربه ایتمك استرسن یعنی ای‌وجودنه خیر ونفع اولدن محو اولمش وعند العقلا حکایه اولمش غافل نه‌زمانه‌دك افسانه‌لری صنه‌مق ولاغ ولطیفه‌لر دکمك استرسن اکر نظر اولنسه سندن زیاده کولدریجی هیچ افسانه یوقدر انکچونکه سن کندیکه انفع واولی اولان نسنه دن غافل اولوب بی‌معنی یره لاغ ولطیفه دکلکه مشغول اولمش سن اکر خسرانده وخذلانده قالمق استرایسك کندی خراب اولان قبرك کنارنده طور یعنی لعب ولهوه مشغول اولمدن و بیهوده یره عمر یکی ضایع قیلمدن رجوع وفراغت ایدوب کندی و یران اولان مقبره‌کی عبادت وطاعتله تعمیرایلمکه مقید اول وکندیکی اول قبرك کارنده طورمش بلکه قبره داخل اولمش فرض ایله ﴿ مثنوی ﴾ ای فرورفته بکور جهل وشك * چند جوبی لاغ ودستان فلك * تابکی نوشی توعشوهٔ این جهان * که‌نه‌عقلت ماند برقانون نه‌جان) ای‌جهل وشك قبرنه باتمش وآشفته کتمش وکندونك عقل وادراکنی مرده قیلمش

غافل نیچه یه دك بوفلكك لاغ ودستانی استرسن وجهانك لطیفه وشیرین كارلغنی نه
زمانه دك طلب ایلرسن سن بوجهانك عشوه وفریبنی نیچه یه دك نوش ایلرسن
یعنی بود نیانك یوزه كولسنی ومكر وخدعه قیلسنی نه وقته دك كوش ایلرسن
سنك قانون اوزره نه عقلك ونه جانك قالدی یعنی بود نیانك برمرتبه مفتونی اولمش
وعقل وروحكی بوجهانه اولقدر مشغول قیلمش سنكه عقلك قانون عقلادن چقمش
وروحك فائده انسانیتدن خارج اولوب بی عقل و بی روح اولمش سن ونتیجه كاردن
وكندیكه نافع اولان كرداردن بی بهره وغافل قالمش سن ﴿ مثنوی ﴾ لاغ
این چرخ ندیم كرد ومرد * آب روی صدهزاران چون تو برد) بوكرد ومرد
اولان چرخ ندیمك لاغی سنك كبی یوزبیك كسه لك آب رویی ایلتدی كرد ومرد
بونده حقیر معناسنه در یعنی بوحقیر وغدار اولان مصاحب چرخك لاغ قیلمسی
ویوزه كولمسی نیچه بوز بیك سنك كبی غافل وجاهلك بوزی صویون یره دوكدی
وعرض وناموسنی كیدروب حقیرودون ایتدی ﴿ مثنوی ﴾ می دردمی
دوزداین درزیٔ عام * جامهٔ صدسالكان طفل خام * لاغ اوكرباغهارادادداد
* چون دی امدداده رابر باددداد * پیرطفلان شسته پیشش بهر كد * تابسعدونحس
اولاغی كند) بوعام درزیسی یرتارودكر طفل كبی خام اولان بوزسالكلرك
جامه سنی درزیٔ عامدن مراد فلك اولسه ده جائزدر عامهٔ ناسك جامهٔ وجودلرنی
یرتوب دكسنه سبب اولدیغی اعتباریله اماعام دیرلر بوتقدیرجه درزیٔ عام درزیٔ
سال دیمك اولور هرسال دخی نیچه كسه نك وجودنك دكلسنه ونیچه سنك دخی
یرتلوب پاره لنمسنه سبب اولدیغی اعتباریله خیاطه تشبیه اولنمشدر وتقدیر كلام
بویله دیمك اولوركه بوخیاط سال و یاخود خیاط فلك نیچه یوز بیك خام اوغلنجقلر
كبی اولان سالكلرك جامهٔ عمرنی واباس جسمنی یرتارودكر اول درزیٔ سالك
فصل بهارده لاغ ایلمسی اكر باغلره دادو یردی ایسه وعطا واطافت ایركوردی
ایسه چونكم شتاكلدی داده بی باده و یردی یعنی اول یل درز یسی فصل بهارده
باغلره هرنه قدر لطافت و یردی ایسه چونكم قیش كله اول و یردیكی لطافتلری یله
ویرر واول رونق ومسرتلری محو وفانی ایلر اوغلنجقلر پیری اول درزیٔ
سالك اوكنده اوتورمش احتیاجدن اوتری تاانك سعدونحسیله برلاغ ایلیه درزیٔ
عامدن مراد درزیٔ سال اولدیغی تقدیر اوزره اكادخی سعدونحسی اسنادایلمك
صحیح اولور زیرا بعض سنه اولورکه سعد اوزره اولور مثلا اول سنه ده اوجزلق
وبوللق واول سنه ده خلق تن درست اولمق وخوف اعدادن بری اولوب قتال
وجدالدن امان بولمق كبی و بعض سنه اولورکه نحست اوزره اولور مثلا قحط
وغلا اولمق وخلقه خسته لك اصابت قیلمق وانلراوزره اعدامسلط اولمق كبی پس

اهل دنیا که اوغلنجقلر کبیدر انلرك پیری عقل معاشی اولان کسه‌لر اولور پس
فقر واحتیاجدن اوتری اوتوروب بودرزی عامك نحوست وسعادتله لاغ ایدوب
عمرنی بوسنه بویله اولدی وبو یيل شویله اولدی دیمکه خرج وصرف ایلرواکر
درزی عامدن مراد فلك اولورسه پیرطفلاندن مراد منجم اولق مناسبدر که اصحاب
دنیا اطفال کبیدر و بونلرك اکثری منجمینه معتقد ومائل اولدقلری جهتدن منجملر
بونلرك پیری کبی اولمشدر پس بو اطفال سیرت اولان اهل دنیانك پیری واهل تدبیری
منزله سنده اولان منجم فلکه محتاج اولدیغندن اوتری انك رصدنده اوتورمش
تاکم اول خیاط فلك نحوست وسعادتله برلاغ ولطیفه ایلیه واندن برکذب ودروغ
اخذ ایدوب کندو یه مائل ومعتقد اولان اطفاله انی سویلیه وانلری بوکا مشغول قیله

﴿ کهتن درزی ترك را همی خاموش کها کرمضاحك دیکر کویم قباتنك آید ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت درزی ای طواشی برکذر * وای برتو کر کنم لاغی دکر *
پس قبایت تنك آیدباز پس * این کند باخویشتن خود هیچ کس * خنده چه
رمزی ازدانیستی * تو بجای خنده خون بکریستی) درزی اول ترکه ایتدی
ای طواشی کج طواشی بونده نامرد معناسنه استعاره اولور یعنی ای نامرد بوکونه
لاغ ولطیفه یه مائل اولمقدن فراغت ایت وای سنك اوزرکه اکر برغیری لاغ دخی
ایلیم وسکا برآخر مطایبه دخی سویلیم پس سنك قفتانك کیروصکره تنك کلور
بودخی وجه در پس کیروصکره قباتنك کلور هیچ کسه خود بونی کندی یه ایلرمی
بونی خود هیچ کسه کندیسنه ایلزدیدی خنده نه در اکر برمزبلیدك سن خنده
یرینه خون اغلردك یعنی اکر بنم سکالاع سویلدیکمك نتیجه سندن برمزبلیدك
واندن مقصود نه ایدیکنه عالم اولیدك نه خنده ایلك سن خنده یرینه قان اغلردك
دیوکنایت ایلدی پس بوترکدن مراد نه ایدوکنه اشارت ایدوب بوسرخ
شریفی بیورلر

﴿ در بیان انکه بیکاران وافسانه جویان مثل ان ترك اندوعالم غرارغدار ﴾
﴿ همچوآن درزی وشهوات زنان مضاحك کفتن این دنیاست وعمر همچوآن ﴾
﴿ اطلس پیش این درزی حهت قبای بقا ولباس تقوی ساختن ﴾

بوسرخ شریف وبوابیات لطیف انك بیانندهدرکه بیکارلر وافسانه جویلر
اول ترك مثلی دررلر یعنی بطاللر وحکایات دکلیجی ومطایبات استیجی بیکارلر اول ترك
کبیدررلر و بوعالم غرار غدار اول درزی کبیدر یعنی بومبالغیله غدر وخیانت
قلیجی والدایجی جهان همان اول درزی غدار کبیدر و بودنیا خیاطنك شهوات
زنان مضاحکی دیمه سیدر یعنی محبوبه اولان زنلر ومشتهیات جسمانی بودنیا

خیاطنك مضحکه لرسویلمسی وکندی اهلنه لاغلر ولطیفه‌لر ایلمسی کبیدر وعمر
ایسه اول اطلس مذکور کبیدر بوعالم درز یسنك اوکنده قبای بقاجهتدن
ولباس تقوی دوزمکلکدن اوتری یعنی انسانی قبای بقاسیچون ودخی افات اخروی
وعقوبات الهیدن کندیسنی حفظ وصیانت قیلمقدن اوتری لباس دوزمك ایچون
اطلس کبیدر بوعالم خیاطنك اوکنده اکر برکسه کندی عمری اطلسنی بوعالم
خیاطنك اوکنه اول ترك غافل کبی براغوب خیاط روزکارك لاغ ولطیفه‌سی کبی
اولان مشتهیاته مشغول اولورسه بوخیاط عالم مقراض شهور وایام ایله انك
اطلس عمرندن هرکون بر پاره‌یی کسوب اوغورلر پس بویله کسیه قبای بقاولباس
تقوی میسر اولمز واطلس عمروندن کندی اندامنه مناسب برخلعت اخروی کیمز
دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ اطلس عمرت بمقراض شهور * بردپاره‌پاره خیاط
غرور) سنك عمرك اطلسنی شهرلر مقراضیله غرور خیاطی پاره‌پاره ایلندی شهور
شهرك جمعد ر آیه دیرلر بونده هرآی انسانك عمرنی قطع ایلدیکی مناسبتیله
مقراضه تشبیه اولنمشدر غرور غینك فتحله سیله مبالغیله الدایجی دیمکدر بونده
دنیا مراد اولور شیطانه دخی غروردیه کلری زیاده الدایجی اولدیغیجوندر
﴿ مثنوی ﴾ توتمنامی بری کاخترمدام * لاغ کردی سعد بودی بردوام)
ای مغرور سن تمنا ایلتورسنکه اخترداعما لاغ ایدیدی علی الدوام سعد اولیدی
یعنی ای غافل سن همیشه بوکونه تمنی ایلرسنکه سنك ستاره وطالعك مدام سکا
مطایبه ولطیفه قیلیدی و یوزیکه کولیدی وهمیشه سعد اولیدی اصلا نحس
اولمیدی وسنی غمناك وآزرده قیلمیدی ﴿ مثنوی ﴾ سخت می‌تولی زتربیعات او
* وزدلال وکینه وافات او) ای منجم سن اول اخترلرك تربیعلرندن محکم اینجنور
وغضب ایلرسن وانك دلالندن وکینه سندن وافتلرندن خشمناك اولورسن تولی
ضم تائله تولیدن لفظندن مشتقدر تولیدن غضب ایلمکه واینجنمکه دیرلر دلال
فتح دال ایله شیوه وعشوه یه دیرلر تربیعات تربیعك جمیدر تربیع عندالنجوم
اکادیرلر که فخن ایکی کوکب بربرجدن بردقیقه‌ده بردرجه‌ده مجتمع اولسه بوایکی
کوکبك بربرجدن بردرجه‌ده مجتمع اولمقی قران اولور اکر قران شمسله قرمابینده
واقع اولورسه اکا اجتماع شمسیه اطلاق اولنور واکر قران شمسله خمسهٔ
متحیره‌دن بر ینك مابینده واقع اولورسه اکا احتراق تسمیه اولنور اول کوکب
محترق اولمش اولور وخمسهٔ متحیره‌دن مراد زهره وعطارد ومریخ ومشتری
وزحل درفخن ایکی کوکبك درجه‌لری ودقیقه‌لری ایکیسی بربرجده متساویه
اولسه انك بربسی اخرك اوچنجیسی اولور و بوکه تسدیس تسمیه اولنور زیرا
بوایکی کوکبك مابینده بعدسدس فلکله حاصل اولور واکر اول ایکی کوکبك

یر یسی رابع اخر اولورسه اکا تربع تسمیه اولورنته کم ابونصر طوسی تقویم رساله
سنك اون ایکنجی فصلنده بویله دیمشدر وانك قولی جلد ثالثده دعوی بازیطانرا
سرخنده جزکسی کاندر قضاانذر کریخت بیتنك شرحنده تحریر اولنمشدرانده
طلب اولنه تربع واقع اولسه زیاده نحوستدر ونکبته دلالت ایدر وخونریزلك
وقتال ظهور ایدردیرلر پس حضرت مولاناقدس سره الاعلی منجم اولنلره واهل
نجومه اعتقاد قیلنلره بوکونه خطاب ایدوب بیوررای منجم مذهبنده اولان ونجومه
اعتقاد قیلان کسه سن اول نجومك سبب نحوست اولان تربعلرندن وعشوه
وشیوه لرندن وکینه وافتلرندن محکم غضه کلورسن ومضطرب اولورسن ومتألم
اولورسن ﴿ مثنوی ﴾ سخت می رنجی وخاموشی او * وزنحوس وقبض
وکین کوشی او * که چرازهره طرب دررقص نیست * پرسعود رقص وسعد
اومأیست) اول اخترك خاموشلغندن محکم رنجیده اولورسن وانك کین کوشلکندن
وقبضندن ونحوسندن انجنورسن بویله دیوکه نیچون طرب زهره سی رقصده
دکلدرای غافل اول زهره نك سعدورقصندن حاصل اولان سعودی اوزره طورمه
سعد مصدردر ابولکه ومبارکلکه دیرلر سعوددخی مصدردر اول دخی ابوللك
ومبارکلك معناسنه در سعودك رقصه اضافتی بیانیه اولور بمعنی لام اولسه ده جائزدر
کین کوش وصف ترکیبدر کینه سعی ایدیجی معناسنه قبض بسطك ضدیدر
نحوس سعودك ضدیدر اخترك خاموشلغندن مراد مساعد اولمسی وطبعه ملایم
ومعاونت قیلمسیدریعنی کندی طالع وستاره سنه اعتقاد قیلن ونحوست وسعادتی
کندی اخترندن بیلن اول ستاره نك سکا خاموش اولمسندن ویوز یکه کولیوب
ومساعده قیلیوب سکاهانت قیلسندن وانك نحسندن ومنبسط اولیوب ومنقبض
اولسندن وسکا کین ایتمکه سعی ایلسندن محکم انجورسن ومتألم اولورسن ویویله
دیرسنکه نیچون عیش وطرب زهره سی رقص وحرکتده اولیه ودولت وسعادت
بهره سی نیچون بکاکلیه وبنی شاد وخندان قیلیه اکرعاقل ایسك زنهار اول زهره
طریك سعدی اوزره ودخی انك رقص وحرکتندن حاصل اولان سعود اوزره
توقف ایتمه که انك سنك یوز یکه کولمسی معنیده سکاضرر وسکا مساعد اولمسی
فی الحقیقه سکاعین زیاندر که سن انك مضاحکه سنه وعیش وطربنه مشغول
اولدیغچه اطلس عمر کدن هرکون بر پاره ضایع اولمقده در ﴿ مثنوی ﴾ اخترت
کو یدکه کرافزون کنم * لاغ راپس کلیت مغبون کنم) اخترك سکادیرکه اکرلاغی
افرون ایلیم پس سنی کلی مغبون ایلرم بوخطاب درزی حکایه سنی ایرادایتمکله
قاضی طرفنده صوفی یه اولسه ده جائزدر ودخی طالعم بکامساعده قیلمز ودنیا
بکاهمیشه کشاده رواولمز و یوز یمه وکوز یمه کولمزدین کسه لره هم اولمق جائزدر

پس طالعم بکامساعد اولمزولاغ ولطیفه قیلمز تاکم بودنیاده خندان اولیدم وذوق وسروریله استراحت قیلیدم دین کسیه طالعی دخی دیراکر بن سکا کشاده رواولسم ولاغ ولطیفه یی زیاده قیلسم پس سنی کلیتله مغبون ایلرم اول جهتدن که سن بنم یوزه کلدوکه مفتون اولورسن وبنم لاغمی کرچك صانورسن واکا اشتغال قیلورسن پس اطلس عمر کدن سن بوغفلت ایچره عیش وطربه مشغول ایکن بیجه پاره لر ضایع اولور پس سکابولاغدن کلی ضرروزیان کلور ﴿ مثنوی ﴾ تومبین قلابئ این اختران * عشق خود برقلب زن بین ای مهان) سن اخترلر قلابلغنی کورمه کندی عشقکی ای خور وحقیرزنك قلبی اوزره کوراخترلرك قلابلغندن ظاهر المحبوبه اولان زنلر ونفسانی اولان شهوتلرله لاغ ایلمسی ومساعده قیلمسی اولور نته کم بوسرخده شهوات زنان مضاحك کفتی این دنیاست دیو بومعنایی مؤید وتحقیق وتصریح بیورمشلردر مهان ضم میمله خور وحقیر معناسنه در مصرع ثانیده اولان زندن مراد عورت وزنك قلبی نزدر بونده معما طریقی اوزره نزتصحیف اولنوب نراولنور پس قلب زندن مراد طریق معماده قاعده تصحیف اوزره نزدر بونی محقق یل معما علمنه عالم اولنلر بیلورلر که قلب کلمه وتصحیف انلرك قاعده سندندر وبومحله مناسب اولان معنی تحقیق بودر که سباق وسیاق کلام دلالت وشهادت ایلرنته کم بوبیتده مناسبتله بومثلی بیورمشلرو بومثلده بومعنایی مؤید اولور (بیت) درلواطه می فتنه داز قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن * دیو بوبیتله تصریح ایتمشلردر اکر سؤال اولنسه که حضرت مولانا قدس الله سره الاعلی مصرع ثانیده معما اختیار ایتمکلرندن ومفعولی قلب زن ایله تعبیر قیلمقلرندن نکته ندر نکته کلاملرنی دخی اول فعله دلالت ایلین اسمدن تبعید ایلمك ودخی انی مستور قیلمغه وکنایتله سویلمکه تعلیم قیلمقدر واکر سویلنمسی برای مصلحت واجب ولازم کلورسه غیریلر لسانندن انی تعبیر ایلمکدر نته کم بومثلده اول زنلر طائفه سندن برینك لسانندن نقل قیلمشلردر و بوراده شارحلرك بوبیته ویردکاری معنی شفای صدردن دوروبحله مناسب اولمقدن مهجورد نته کم جان عالم مرحوم قلب زندن مراد نحوست ایله تأثیرایدن کوکبدر دیمشدر غیری سن بوکه کوره قیاس ایله پس توضیح معنی وتفسیر فحوی بویله دیمك اولورکه ای صوفی سن بواخترلر ومحبوبه اولان زنلر ونفسه خوشکان فنلره قلابلق ایدوب خلق الدانمشلری کورمه وانلرك بوکونه تزویرنه بقمه بوندن دخی بدتر وقبیحتر وخور وحقیرتر اوزره کندی عشقکی کورفی الحقیقه حق تعالی بودکلوز نلر خلق ایتمش ایکن وشهوات نفسانیه نك اجرا اولنمسنه محل ومحرث انلروار ایکن انلری قویوب ارکمکه میل ومحبت ایلمك عقلدن وشرعدن قنی دور

وعمری بوز نلرك لاغنده خرج وصرف ایلیندن نزلك عشقنده ولاغنده خرج
وصرف ایلین کسه دیندن ورحمت رحماندن دخی زیاده بعید ومهجور در ﴿ مثنوی ﴾
ان یکی مشدبره سوی دکان * پیش ره رابسته دیداواززنان * پای اومی سوخت
از تعجیل وراه * بسته ازجوق زنان همچوماه * روبیك زن کرد وگفت ای
مستهان * هی چه بسیاریدای دختر چکان) مثلا اول برکسه یولده دکان
جانبنه کتدی وکندی کار کاهی سمتنه عزیمت ایتدی یولك اوکنی اول کسه
زنلردن بغلنمش کوردی اول اهل دکانك پایی تعجیلدن یاندی ویولی ایسه ماه
کبی اولان زنلردن بغلنمشدی تعجیلدن اول مردك ایاغی یانمسی زیاده سرعتله
یورومسندن وحرکت ایلمسندن کنایت اولور نته کم برکسه زیاده سرعتله یوروسه
برزماند نصکره انك طبانلری قزرواود کبی یانر پس پای اومی سوخت دیملری زیاده
کرمیتله وحرارتله تعجیل ایدوب یورومکدن عبارت اولور یعنی اول مرد زیاده
عجله دن کرمیتله یورپوب کلوردی بومرتبه ده که اباقلری آتش اوزره ایدی
کوردیکه یولی ماه کبی زنلردن طوتلمش ونسا طائفه سنك کثرتندن دکان یولی
بسته اولمش پس اول اهل دکان یوزونی برزنه ایلدی واکا بویله دیوسویلدی که
ای خور ومستهان ای دختر چکلرنه چوقسز دختر چه ده چه لفظی ادات تصغیر
وکان لفظی ادات جمعدر مستهان خور وحقیر قلنمش دیمکدر چونکم اول اهل
دکان اول نسواندن برینه جمله سنی صراحة وکنایة تحقیر ایتمکله خور وحقیر
اولان دختر چکلرنه چوق سکز دیو خطاب ایلدی اول مخاطبه اولان زن اول اهل
دکانك تحقیر وتصغیرایله کندولره خطاب ایلدیکندن انك زن قسمنه مائل اولمدیغنی
ونسوانله معاشرت وانلره میل ومحبت قیلمدیغنی بیلوب اکابو کونه توبیخ وتقریع
ایدوب دیدی ﴿ مثنوی ﴾ روبدوکردان زن وگفت ای امین * هیچ بسیاری
مامنکرمبین * بین که بابسیاری مادربساط * تنك می ایدشمار انبساط * درلواطه
می فتیداز قحط زن * فاعل ومفعول رسوای زمن) اول زن اهل دکانه
توجه ایتدی واکا خطاب وغلامپاره اولنلره تعریض وتوبیخ ایتمکله دیدی ای
امین هیچ بزم چوقلغمزه باقه وکثرتمزی کورمه اول زنك اکاامین دیمسی زنادن
امین اولدیغنی کنایت اولور یعنی ای زنادن امین اولان کسه بزم چوقلغمزی
کورمه ووفرتمزوکثرتمزه نظر ایرکورمه بونی قوطورسون انی کور که بزم چوقلغمزله
بیله بساط زمینده سنزه بزمله انبساط ایلمك تنك کلور یعنی سن بزم وفرت وکثرتمزی
کوررسن بونی قوطو رسون انی کور که بزم بوقدر وفرتمز وکثرتمز وارایکن وحق
تعالی حضرتلری بزی رجال ایچون خلق ایلمش وانلری بزم ایله معامله قیلسون
دیو بزدن برنی تحت نکاحنه السون وکندیسنی زناولواطه دن حافظ وصاین اولسون

دیوامر ایلمش وحضرت رسول دخی تناکحوا تناسلوا دیوسویلمش ایکن بو بساط زمینده بزمله معاشرت وانبساط قیلق سمزه تنك کلور و بزم بوقدر کثرتمز وارایکن بزدن بریسنی اول حینده کورمیوب و بزم چوقلغمزه نظر ایرکورمیوب حق تعالی حضرتلری بزم ایچون بوقدر نسوان خلق ایلمشدر که یوللرده وبازارلرده انلرك وفرت وکثرتندن کچلمز انلردن برنی کندی نفسنی زناولوا طه‌دن صیانت قیلق ایچون تحت نکاحمه آلهیم وتزوج قیله یم دیمیوب کویاقحطزن اولدیغندن لواطه‌یه دوشرسمز فاعل ومفعول رسوای زمن اولورلر وفاعلکز ومفعولکز ملعون اولوب رحمت حقدن محروم قالورسمز فاعلك ملعون اولدیغنه (لعن الله من عمل عمل قوم لوط) حدیثی دلالت ایدر ومفعولك دخی ملعون اولدیغنه (لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء) حدیث شریفی دلالت ایلرروا ه البخاری وابوداود والترمذی عن ابن عباس رضی الله تعالی عنهما چونکم قاضی صوفی یه مقدما چونکم نولیدی بوجهان برقرار اولیدی وبونك عیش ونوشی ونعمت ولذاتی بایدار قالیدی وبونك بهاری قیشدن ونوشی نیشدن بری اولیدی نه اولوردی وخالق جهان بونی تبدلاتدن وتغیراتدن مصون قیلسه وبودنیانك اهلی خوفلردن وافتلردن مأمون اولسه انك کمال لطفنه نقصان کلوردی دیوسویلدی وقاضی افندیدن بونك سرنی وکشفنی سؤال ایلدی قاضی افندی دخی اکا اولابس تهی روصوفیسن ودرونك خالی کویا برکاف کوفیسن دیو توبیخ ایلدکده نصکره خیاط حکایه سنی مناسبتله کتوروب انك سؤالنه کوره جواب و برمك قالمش ایدی شمدی اکاجواب و برمك اوزره بو بیتلری ایراد ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

تومبین این واقعات روزکار * کرفلك میکردد اینجانا کوار * تومبین تخشیر روزی ومعاش * تومبین این قحط وخوف وارتعاش * بین که بااین جمله تلخیهای او * مردهٔ اویید وناپروای) اوچونکم قاضی افندی صوفیدك بیهوده اولان سؤالنی دکلدی ونولیدی بوروزده ناکوار واقعه‌لر اولمیدی وجهان برقرار ثابت اولیدی دیدیکی سوزلری استماع ایلدی اکاجواب وروب بوکونه سویلدیکه ای صوفی سن روزکارك بوواقعاتنی کورمه که فلکدن بونده ناکوار اولور یعنی ای صوفی سن روزکارك بویله اولان واقعه لرنی وعیش وراحته ونوش ونعمته نقصان وزوال ایرکورن حادثه لرنی کورمه که فلکدن بودنیایه کلور و بونده ناکوار اولور وهضم اولمیوب خلق اندن نفرت قیلور ای صوفی سن روزی ومعاشك بی‌لب اولمسنی وناقص ودون اولمسنی کورمه وسن بوقحط ارزاقی وخوفی وارتعاشی کورمه تخشیر ضم خاء معجمه ایله اولان خشاره دندر که خشاره حقیر ودون اولان شیئه و بی‌لب اولان شعیره دخی دیرلر بونده حقارت وقلت و بی‌حقیقت معناسنه مراد اولور یعنی ای صوفی

سن رزقك ومعاشك دون وحقير اولديغنى و بى حقيقت و بى ثبات اولديغنى كورمه
سن بوقط وغلا بى دخى قحط وغلادن وفقر وفاقه دن خوف ايلمكى وخوف
خطردن مرتمش اولمغى ولرزه قيلمغى هم كورمه قوطو رسون بونى كوركه اول
روزكارك بوجله تلخلكلريله و بوجهان غدارك بوقدر بلا ومصيبتلرى ومحنت
وآفتلريله بيله انك مردەسى وانك ناپروا سى سنز ناپروا قارمقسز ديمكدر يعنى اى
صوفى سن ديرسنكه نولديدى بوجهانك تلخلكى اولميدى و بو روزكار دە محنتلر
وآفتلر ظهور قيلميدى و بونك نعمت وراحتنه زوال كلميدى بو بله ديمك جهان
شوقدير اوزره اولدى اكاميل ومحبت قيلق و بى پروا عاشق اولمق لايق اولوردى
دمكى اشعار ايلر اماسنى وسنك مشرب بكده اولان كسەلرى كور جهانك بوقدر
تلخلكلريله ومحنتلرى وآفتلر بله بيله انك بوصفتلرنى قارمقسز عاشق اولمى سنز
پس جهانك بو بله تلخلكلرى ومحنتلرى حكمت اوزره اولور وچوق عاقل روزكارك
بواوضاع ناهمواريى كوروب اندن نفرت قيلور تاكم محل امن اولان دار حقيقتەه
وسراى سعادته وصول بولور ﴿ مثنوى ﴾ رحمتى دان امتحان تلخ را *
نعمتى دان ملك مرو و بلخ را) تلخه امتحانى برنعمت بيل ملك مروى وملك بلخى
برنعمت بيل بلخ برشهرك اسميدر كه اول دار السلطنة ايدى مرودخى برشهرك
اسميدر كه اول دخى برزمان دار السلطنة ايدى يعنى الله تبارك وتعالى حضرتلرى
بوجهانده تلخلكله امتحان قيلمسى ونيچه آفت ومحنتله انى مختبر اولمسى محضا
رحمتدر سن تلخلكه متعلق اولان امتحانى برنوع رحمت بيل كه اول دنيادە تلخلك
ومحنت سبب عيش آخرت اولور وملك مرو وملك بلخه مالك اولمغى و بو مملكتلرده
پادشاهلق قيلمغى وعيش ونوشه مشغول اولمغى حق جانبندن سن برنعمت بيلكه
(اللهم لاعيش الاعيش الآخرة) حديثنك حسبنجه عيش دكلدر الاعيش
آخرتدر و بوعيش دنيا صورتا عيش ومعنيده نقمت ونكبتدر انكچون انبياواوليا
بونك دولت وعزتندن قاچمشلرو بو كه ميل ومحبت ايلمكدن كچمشلردر ﴿ مثنوى ﴾
آن براهيم از تلف ذكر بخت و ماند * ابن براهيم از شرف بكر بخت وراند *
آن نسوزداين بسوزد اى عجب * نعل معكوست درراه طلب) انبياى عظامدن
اوحضرت ابراهيم عليه السلام تلفدن قاچدى وقالدى واولياى كرامدن بوابراهيم
شرفدن قاچدى وسوردى اول يانمزو بوابراهيم بانراى عجب راه طلبده نعل معكوس
واردر اولكى ابراهيمدن مراد انبياى عظامدن اولان حضرت ابراهيم خليل
الرحمن در كه اول حضرت وجودينك نار صوريده يانمه سندن وتلف اولمه سندن
قاچدى پس اولمزيوب قالدى ونار صورى اكا بردوسلام اولدى اول حضرت نار
ايچره كل و كلزار ذوقنى بولدى و يانميوب راحت بولدى ومصرع ثانيده اولان

ابراهیمدن مراد اولیای کرامدن اولان ابراهیم بن ادهم حضرتلرید رکه شرف
دنیو یدن وکلزار صوریدن قاچدی ونارعشق ومحبت طرفنه اسب همتی سوردی
وآنش عشق خدایه دوشدی ای عجب غرابت بوندهدرکه انبیای عظامدن اولان
حضرت خلیلی آنش ایچره القا ایتدیلر اول یاندی وبواولیای کرامدن اولان
ابراهیم بن ادهم حضرتلری شرف دنیادن قاچوب آنش عشق خدایه سوروب
کندیسنی القایلدی مع هذا یاندی وفقر وفاقه ایله کویندی وفانی اولدی بونك
سر وحکمتی بودرکه طریق طلبده نعل معکوس واردر یعنی حق تعالی حضرتلرینك
طلبی یولی وتیرهٔ واحده اوزره مطرده دکلدر بلکه بعضی شرفدن قاچر ونار
عشقه دوشر نارعشق آنی یاقوب یاندروب وجود مجازیدن کچوروب بی وجود
وفانی ایلر وبعضسی دخی تلفدن قاچیوب بی باك کندیسنی دست دوسته تسلیم ایلر
پس آنش آنی یاقیوب سلامت بولور ونیچه شرف وعزتلره دخی دنیوی واخروی
وصوری ومعنوی واصل اولور مثلا انبیای عظامدن حضرت خلیل علیه السلام
کبی که اول تلفدن قاچدی ونارانی یاقدی ونار دن چیقوب نیچه زمان باقی قالدی
ودنیوی واخروی ونیچه شرفلره واصل اولدی واولیای کرامدن دخی بومشرب
وسیرت اوزره ولیلر قتی چوقدر بونلرهم آنش عشقه القا اولندقده الله اذنیله آنش
محبت ونار فقر ومحنت بونلره بردوسلام اولور وبونلرآنش محنت ونارمحبت ورطه سندن
چقوب فنا مرتبه سندن قورتلوب بقای الهیه ایله باقی اولورلر ودنیوی واخروی
ونیچه شرفلر وترفیلر بولورلر وبونلر دنیانك شرفندن بومرتبه ده قاچرلر زیرا
دنیانك شرف وعزتی بونلری یاقر وضرر دخی ویرمز اما اولیادن برکروه دخی
واردرکه انلر ابراهیم بن ادهم حضرتلرینك مشربنده درلر انلر بود نیانك شرف
وترفندن قاچرلر ونارعشقه سوروب کندیلرینی القا ایدرلر وآنش عشق بونلری
یاقوب ویاندروب بی وجود وفانی ایلر بعدالفنا بونلر صحوه کلرلر وبوعالمده شرف
وترف صاحبی اولمز وارشاد ودعوتله تقید قیلمزلر الحاصل حق تعالی حضرتلرینك
طلبی بولنده معکوس نعللر واردر برینی کوررسن فناوتلفه قرشوکیدر تلف اولیوب
شرف وترف بولور وبرینی دخی کوررسن شرف وترف صوریدن قاچوب صورتا
محووتلف اولور ومعنیده نیچه شرف وترف بولور پس راه طلبده نعلهای
معکوس اولور فافهم

﴿ بازمکرر کردن صوفی سؤال را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت صوفی قادرست آن مستعان * که کندسودای مارابی
زیان * آنکه آتش راکندورد وشجر * هم تواند کرداین رابی ضرر * آنکه

کل آردبرون ازعین خار * هم‌تواند کرداین دی رابهار) پس صوفی تکرار
سؤاله شروع ایدوب قاضی افندی‌یه دیدی ای‌افندی اول مستعان حضرتلری
قادردرکه اورحیم ورحمان بزم سودالرمز سودمزی بی زبان ایلیه اول خدای
متعال که انشی کل وشجر ایلرهم بودنیانك‌سودنی بی‌ضرر ایلکه قادردر اول قادر
وغفار اولان پروردکار که کلی‌عین خاردن طشره کتوررروزمین خواردن نیچه
ازهار ولاله زاربتوررهم بوقبیلی بهار ایلکه قادر وخارق عاده نیچه شیلری
اظهار ایلکده ماهردر بزم سودمز حق تعالی حضرتلرینك کمال قدرتنده‌در
قدرت حقه هیچ برمحال یوقدر هرنه‌یی استسه حق تعالی انی اشلمکه قادردر

﴿ مثنوی ﴾ انکه زوهرسر وآزادی کند * قادرست ارغصه راشادی
کند * انکه شدموجود ازوی هرعدم * کر بداردباقیش اوراچه کم) اول الله که
اندن هرسر وآزاده‌لك حاصل ایلرآزادی کند آزادی حاصل کند تقدیرنده
ولورقادردراکرغصه بی‌شادیلك ایلیه سروك ازاده‌لکندن مراد خزاندن ازاد اولمسی
وهمیشه سبزاولمسی اولور یعنی اول خداکه اندن هرسر وخزان اولمقدن ورنکی
صولمقدن ازاده‌لك حاصل ایلراول پادشاه اعظم‌قادردر که عین غصه بی سرور
وشادیلك ایلیه اول الله که هرعدم اندن موجوداولدیراکراول عدم موجوداولدقدن
صکره آنی باقی طوتسه اکاه نقصان خود بونده حق تعالی حضرتلرینك شان
شریفنه اصلانقصان یوقدر برشیئی عالم‌عدمدن وجوده کتورن خدا اول شیئی
دایم و باقی طوتسه وآنی موت وفنادن مصون اتسه عجب دکلدر بوخصوصده
خود نصوص کثیره‌واردرجمله‌دن بری (انماامره اذا ارادشیئاان یقول له کن
فیکون) بیورمسی ودخی فعال لمایرید ودخی یفعل الله مایشاء ویحکم مایرید
بیورمسی ودخی (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق
مثلهم بلی وهوالخلاق العلیم)بیورمسیدر (فقیه واحد اشد علی الشیطان من
الف عابد) حدیث شریفنك شرحنده کتاب لقط‌المرجان فی‌اسئلة‌الجان اسمیله
مسمی اولان کتابده قاضی بدرالدین‌بویله یازمشدرکه شیطان عالم ایله عابدك مابینن
فرق وتمییز قیلمقدن اوتری برکون برعابده کاوب دیمشکه حق سبحانه وتعالی
حضرتلری بویدی قات کوکلری ویدی قات یرلری بوقدرطاغلر وشجرلر وحجر
ومدرلر وبحرلر ونهرلر یله والحاصل بوجله اجرام واجسامی شووسعتله برطاوق
یرطه‌سنك ایچنه صغدرمغه قادرمیدرکه اول طاوق یرطه‌سی ینه همان بیوك
اولیوب حدذاتنده اولدیغی کبی برجرمده اوله وکذلك بویدی قات کوکلرویدی
قات یرلرهم کوچك اولیوب حالاحدذاتلرنده‌نیچه واسع یاپهنا ایسه حالی اوزره
طوره وحق تعالی بوقدر اجسام واسعه واجرام عالیه‌یی برکوچك طاوق یرطه‌سنه

صغدیره بوکا حق تعالی قادر میدر سن نه دیرسن دیدی عابد دوشنوب دیدی اگر
یرطه یوك وآسمان وزمین کوچوك اولسه قابلدر اما بوایکی ضدینی جمع ایلمك
نیجه ممکندر بن بوکا اینانمزم دیدی برعابده دخی بومسئله یی بویله سؤال ایلدی
اول دخی بعینه بوممکن دکلدر محالدر دیوجواب ویردی الحاصل یك دانه عابده دك
بوکونه سؤال ایلدی جله سی بوممکن دکلدر محالدر محالی ایسه نیجه تصدیق واعتقاد
ایدملم دیوجواب ویردیلر صکره برعالمه کلدی واکادخی بوکونه سؤال قیلدی
ودیدیکه ای عالم سنك خلاق جهانه اعتقادوایمانك نیجه در بوزمین وآسمانی بوقدر
عظم شانله برکوچك یمرطه ایچره صغدرمغه قادر میدر اول عالم جواب ویروب
دیدیکه بریمرطه ندر حق تعالی حضرتلری جمیع آسمان وزمینی بووسعتله بیله
برخردل دانه سنك ایچنه صغدرمغه قادردرکه اول خردل دانه سی اصل کندی
ذاتنده صورتا بوك اولیه اول حینده شیطان کندیسنه دیدیکه های های یك
دانه عابدی اضلال ایلك برعالمی اضلال ایلمکدن هروجهله اسهل وبرعالم بکا یك
عابدن اشد واقوی دردیدی پس حق تعالی حضرتلرینك قدرتنه اصلا
برمحال بوقدر ﴿ مثنوی ﴾ آنکه تن راجان دهد تاجی شود * کرنمیراند
زبانش کی شود * خودچه باشد کر ببخشد آن جواد * بنده را مقصود جان بی
اجتهاد) اول خدا که خاکی اولان بدنه جان ویرر تاکم اول بدن حی اولور وحرکت
قیلور اکر اول بدنی اولدرمز ایسه اکا چون زبان اولور یعنی برتن بی روحه جان
ویروب تاآنی بومرتبه زنده وحیات قدرتله وعلم وارادتیله فرخنده فیلان پادشاه
اول بدنی اولدرمسه واکا اصلا نقصان وزوال وغصه وملال کتورمسه اکا بوندن
چون زبان اولور وانك قدرتنه نه نقصان کلور خودنه اوله اکر اول جواد مطلق
بخش ایلیه بنده یه بی اجتهاد مقصود جانی یعنی بر بنده زمان باوغدن موته دك
اصلا سعی واجتهاد قیلسه وطاعت وعبادته مشغول اولسه بلکه همان ذوق
وراحت وصحت ونعمت ایچره آسوده اولوب بی الم واضطراب زند کانیلك قیلسه
وهیچ اولسه وآخرنده بوله جنتی وقرب حقی بودنیاده بوجسد عنصریده
بولسه واولورسه ده تائم اولور کبی فی الحال اولسه وفوری جنته دخول قیلسه وقرب
حقه واصل اولسه حق تعالی وهاب مطلقدرانك موهبت وعطاسنده علت وغرض
یوقدر اکر برقولنه مقصود جانی بی کلفت و بی اجتهاد محضا کرمندن بخش
ایلسه نه اولور وانك شانینه نه نقصان کاوردی ﴿ مثنوی ﴾ دوردارداز
ضعیفان درکمین * مکر نفس وفتنهٔ دیولعین) خودنه اوله ضعیفلردن کیندیه
اولان نفسك مکرنی ودیولعینك فتنه سنی دورطوته بوملومدرکه حق تعالی وخالق
الانسان ضعیفا بیوردی پس کیندیه اولان نفسك مکرنی وشیطان لعینك فتنه سنی

ضعیف اولان انساندن بعید طوتسه وضعیف اولان انسانی بونلرك شروفسادندن
امین اتسه وانسانی ینه مقصودجانبنه بونلرله اجتهادایتمك سز واصل اتسه اول کریم
وجوادك لطف وکرمنه نقصان کلوردی دیدی و بوکونه سؤاللرایلدی صوفینك
بواسئله سی حق تعالینك قدرت وارادتنه کوره اولدیغی تقدیرجه هب یرنده درکه
حق تعالی قادرمطلقدرکه اصلاانك قدرتنه نسبتله برمحال شیٔ یوقدرکه هرنه یی
مرادایلسه آنی ایشلمکه قادردر امابوکونه سؤاللر من وجه حکمتدن خالیدر زیرا
حق تعالینك قدرتی ارادتنه تابعدر وارادتی دخی علمنه تابعدر واول الله علیم
وحکیمدر وعلیم وحکیم اولان مراد ایلمز الاکندی علمك مقتضاسنی پس هرنه
مراد ایلرسه وهرنه کاری ایشلرسه عین حکمت اوزره ایشلرا کرچه صوفینك
بودیدکاری محالاتی ایشلمکه قادردر اماکندی حکمتنه مخالف اولدقد نصکره
انی مراد ایلمزوهم ایشلمز بلکه حق تعالینك مراد ایلدیکی حالابواشیا هرنه نك
اوزرینه قائم اولدیسه وهرنیجه ظهوره کلدیسه همان اولدر پس عالم اولدرکه
نولیدی بوکار بودنیاده شو بله اولیدی دیمز بلکه هر برکارکه موجود اولمشدر
وظهوره کلشدر عبث و باطل دکلدر کماقال ابن الفارض بیت (فلاعبث والخلق
لم یخلقواسدی * وان لم تکن افعالهم بالسدیدة) وکماقال ابومدین بیت (لاتنکر
الباطل فی طوره * فانه بعض ظهوراته) پس عالم اولان هرشیئك نیجون مخلوق
اولدیغنی ونه دن اوتری ظهوره کلدیکنی بیلکه سعی قیلور وبیلدکد نصکره دخی
سائل اولنلرك مشکانی حل ایلیه تنه کم حقایق اشیایه عالم اولان قاضی صوفینك
مشکلاتنی حل ایلمکه شروع ایدوب بوکونه شافی جواب ویردی

﴿ جواب دادن قاضی صوفی را ﴾

﴿ مثنوی ﴾ کفت قاضی کرنبودی امرمر * ورنبودی خوب وزشت وسنك ودر
* ورنبودی نفس وشیطان وهوا * ورنبودی زخم وچالیش ووغا * پس بچه نام
ولقب خواندی ملك * بندکان خویش را ای منهتك) قاضی صوفی یه جواب
ویروب دیدی اکرآنجی امر اولمییدی یعنی حق تعالینك کندی قوللری اوزره تلخ
اولان امری ومشقتلو وزحمتلو اولان تکلیفی اولمییدی حتی انك قوللری امر ونهی
قیدندن ازاد اوله لردی ودخی خوب وزشت وسنك ودر اولمییدی یعنی انسان
اوزره خوب وزشت اولان حال وخصال وحجر کبی غلظتلر وشدتلرودرکبی لطیف
حالتلر اولمییدی یاخود انسان ایچره خوب وزشت کسه لرکبی غلیظ ودرکبی
لطیف کسه لر اولمییدی ودخی نفس غرار وشیطان غدار وهوای مکار اولمییدی
ودخی زخم وچالیش ووغا اولمییدی وغاجنکه وچالیش نزاع وجدله دیرلر یعنی
انسانك جسمنه برزخم اولمییدی و برانسان برآخر انساندله نزاع وجدال وجنك

وقتال قیلییدی ملك مقتدر کندی بنده‌لرنی‌ای منهتك نه‌نام ولقب‌ایله اوقوردی منهتك پرده‌سی یرتلمش دیمکدر یعنی ای پرده‌سی پرتلمش وحجابدن قورتلمش صوفی اکر بوذکر اولنان صفتلر وحالتلر اولمییدی حق تعالی حضرتلری کندی بنده‌لرینه نه‌نام اوقوردی ونه لقبله انلری کندی‌یه اوقوردی ﴿ مثنوی ﴾ چون بکفتی ای صبوروای حلیم * چون بکفتی ای شجاع وای حکیم * صابرین وصادقین ومنفقین * چون بدی بی‌رهزن ودیولعین) اکر تکالیف شاقه ومحنت ومصیبت اولمییدی وبعض بنده‌لر دخی حق تعالینك پیوردیغی تکلیفه وکوندردیکی بلا ومصیبته صبرقیلییدی حق تعالی نیچه ای بنده‌ٔ صبوردیردی ودخی اکربعض عاقل کمسه‌لردن ناهموارصفتلر وطبعه مخالف کارلر ونفسك حظ ایلدیکی کردارلرظهوره کلسه واول عاقل دخی انك اوضاع ناهموارنه تحمل قیلسه وبردبار اولسه اکاحق تعالی نیچه ای حلیم دیردی نته‌کم حضرت ابراهیم علیه السلام حقنده (ان ابراهیم لاواه حلیم) دیدی اکر بین الناس حق تعالی بوجنك وجدالی وحرب وقتالی خلق ایلمییدی وایکی خصم بری برلریله محاربه ومقاتله قیلییدی وبعض کمسه‌لر بوجمله نك ایچنده شجیع ودلاور اولمییدی نیچه ای شجاع دیرایدی وبوخلقك ایچنده برنیچه کمسه‌لرعملارنی وعملرینی اتقان قیلسه‌لر وفعلده وقولده اصابت ایلسه‌لردی حق تعالی حضرتلری نیچه ای حکیم دیردی حکیم عملنی وعلمنی محکم ایلین وقولده وفعلده اصابت قیلان عاقله دیرلرصابرین وصادقین ومنفقین رهزنسز ودیولعین سز نیچه اولوردی اکررهزن اولمسه ودیولعین اضلال واغوا قیلمسه صابرلرك صبری وصادقلرك صدقی ومنفقلرك انفاقی ثابت اولمز وظهور بولمزدی زیراصابرك صبری وصادقك صدقی ومنفقك انفاقی رهزنله ودیولعین ایله ثابت ومتحقق اولور نته‌کم حق تبارك وتعالی کلام مجیدنده (الصابرین والصادقین والقانتین والمنفقین والمستغفرین بالاسحار) دیوکندینك صابر وصادق وقانت ومنفق وسحرلرده مستغفر اولان قوللرینی مدح قیلور اکررهزن نفس وابلیس خبیث اولمییدی بونلر بومدحه لایق اولمزلردی ﴿ مثنوی ﴾ رستم وحمزه ومخنث بك بدی * علم وحکمت باطل ومندك بدی * علم وحکمت بهرراه‌بی رهبست * چون همه‌ره باشدان حکمت تهیست) اکرچالش ووغااولمییدی رستم وحمزه ومخنث براولوردی رستم وحمزه‌دن مراد بونده شجیع ودلاور اولان کمسه‌لردر یعنی بوحراب وقتالك مخلوق اولمسنده حکمت بودرکه بوواسطه ایله شجیع اولنلرجبان القلب اولنلردن ومردنر مخنث طبیعت اولنلردن ممتاز اولورلر وتعین بولورلر اکر بوحراب وقتال اولمسیدی دلیر ودلاور اولنلرجبان ومخنث اولنلرله برابر اولورلردی وعلم وحکمت باطل ومندك اولوردی مندك متلاشی یعنی حق تعالینك علمی وحکمتی باطل ومتلاشی اولمق

لازم کلوردی بوخود بویله دکلدر بلکه الله تعالی حضرتلری علیم وحکیم دروعلیم وحکیم ایسه هرشیئی حکمت اوزره قیلرعلم وحکمت بربی رهنك راهندن اوتریدر ویاخود معنی بی راهلغك راهندن اوتریدرکه اوله وبوتقدیرجه یامصدریه اولور چونکم دوکلی یول اوله اول حکمت تهیدر وبعض نسخه ده راهله بی رهی مابینده واوعاطفه واقع اولمشدر بوتقدیر اوزره معنی علم وحکمت راهدن و بی راهلکدن اوتریدر چونکم دوکلی یول اوله اول حکمت تهیدر علم حقایق اشیایی مع اوصافها ولوازمها بیلکدر وحکمت حقایق اشیایی مع اوصافها ولوازمها بیلك وهرشیئك حقیقتنك اقتضا ایلدیکنه کوره عمل قیلمقدر پس علم الهی بعض کسه نك حقیقتنی مظهر هدایت و بعضیسنك حقیقتنی مظهر ضلالت اولمغه مستعدایلدی پس حکمتله بونلرك حقیقتلرینك اقتضا ایلدیکی اوزره بونلری فعله کتوردی وظهور مرتبه سنه یتوردی پس علم وحکمت بی راهلغك راهندن اوتری اولدی اکر اصلنده دوکلی طریق براولیدی وجمله اهل طرق مختلف اولمیوب طریق هدایت اوزره اتفاق واتحاد قیلیدی اول حکمت اولمزدی بلکه حکمتدن خالی اولوردی انکچونکه حکمت حقایق اشیایه عالم اولق واول حقایقك اقتضا ایلدیکنه کوره عمل قیلمقدر پس دوکلی طرق مختلفه اکر فرضی طریق واحد اولسه وجمله خلایق مختلف اولمیوب برصفت و برحالت اوزره اتفاق واتحاد قیلسه علم وحکمتدن خالی و باطل اولق لازم کلوردی انکچونکه بعض کسه نك حقیقتنی هدایت اقتضا ایتمك و بعضیسنك دخی ضلالت اقتضا ایتمك و بعضیسنك دخی اهل نور اولمغی و بعضیسنك دخی اهل نار اولمغی اقتضا ایتمك لازم کلوردی پس انتظام عالمه خلل کلوردی و بواشیانك بویله اولمسی اقتضا ایلرچونکم بواشیانك بویله اولمسی حکمتدن خالی وتهی اولمیه کرکدر که قلبی اعتراضدن بری ایلیوب تولیدی شویله اولیدی و یاخود بوبویله اولیدی دیمیه سن که زیرا اصحاب سلوك ومشایخ صوفیه طریقنده اولنلره بوسوء ادبدر وعظیم ضرر و یرر نته کم مولانا جامی قدس الله سره نفحات الانسده سید احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك منقبه سنده بویله دیر که شیخ ابوالحسن علی که شیخ احمد رفاعی رضی الله عنهك خواهرزاده سیدر بویله نقل ایلرکه برکون شیخ احمد رفاعی رضی الله عنه حضرتلرینك خلوتخانه سی قپوسنده اوتورمش ایدمکه انك اوکنده برکسه نك آوازنی اشتدم چونکم نظر ایلدم کوردمکه انك اوکنده برکسه اوتورمش هرکز اول کسه یی بن اول زمانه دك کورمش ایدم برساعت مقداری بری بریله وافرسوزسویلشدیلر پس اول شخص بعدزمان خلوتخانه نك برروزنه سندن چیقدی و برق خاطف کبی هواجانبنه پرواز ایدوب کتدی پس شیخ احمد

حضرتلرینك اوكنه كلدم وديدم كه ياشيخ بو كسه كيمدر شيخ احمد حضرتلری
بكاديديكه سن اول كسه يی كوردكمی بن ديدمكه نعم كوردم پس شيخ احمد حضرتلری
بكاديديكه اول كسه رجال اربعه دن برعزيزدر كه حق تعالی آنی دريای محيط
اوزره موكل قيلمش ودر بالرانك تحت تصرفنه كلمشدر اما اوچ كوندر كه كندی
مرتبه سندن برزلت واسطه سيله دوشمش وجدا اولمشدر بن شيخ احمد حضرتلرينه
ديدمكه ياعزيزی وياسيدی اول عزيزك كندی مرتبه سندن دوروم هجوراولسنه
سبب ندر شيخ حضرتلری بكاديديكه اول عزيز جزيره لردن برخالی جزيره ده توطن
قيلمش ومقام طوتمشدر حكمت اللهك اول خالی جزيره ده اوچ كون اوچ كيجه على
التوالی يغمور ياغدی واول عزيزك خاطرينه بوكلديكه نوابدی بو يغموری حق
تعالی حضرتلری معمور اولان ديارلره ياغدريدی خاطرنه بوخاطره خطور ايلديكی
سببيله كندی مرتبه سندن دوروم هجور اولدی و بن شيخ احمد حضرتلرينه
ديدمكه ياسيدی بوحالدن اول كسيه خبرويردكمی شيخ بكاديديكه اندن استحيا
ايدوب اكاسن مرتبه كدن دوشدك ديوخبر ويرمدم ديدی بن شيخه ديدم نوابدی
بن انی كوريدم اكاخبر ويردم شيخ مصلحتدر امدی كوزيكی يوم ديدی پس
بن كوزمی يومدم كوزمی آچديغم كبی كنديمی برخالی جزيره ده كوردم برقاج قدم
ايلری سيرقيلدم كوردمكه اول عزيز برموضعده اوتورر اكاسلام ويردم سلاممی
الدقدنصكره اكا كندی حالندن خبر ويردم فی الحال اول مرد بكا يين ويردی
وديديكه لطف ايله ياشيخ هرنه سكاديرسم بنم سوزيمی قبول ايله پس بن اكاديدم
نوله بيوركورهلم اول دخی ديديكه بو بنم ردامی بوغازمه طاق واوجونی ايكيه
الوب بواطرافده ندا ايله كه هركم حكيم مطلق اولان حق تعالينك كارشريفنه
اعتراض ايليه انك سياستی وحالی بودردی بن اكا مخالفت ايتيوب انك رداسنی بوغازنه
طاقدم وبويله ديوندا ايلدكده هاتفدن برآواز كلدی بويله كه ای علی انی
قوملائكهٔ آسمان انك حقنده خروشه كلديلر وزاری قيلديلر وخدای تعالی اندن
خشنود وراضی اولدی بن آوازی اشيدكده بيهوش اولدم چونكم هوشه
كلدم كنديمی شيخ احمدك حضورنده بولدم ديدی وشرح حكمده شارح نفری ديركه
قال بعض السادات اذنبت ذنبا وانا ابكی عليه منذ ستين سنة واجتهدت فی العبادة لاجل
التوبة من ذلك الذنب فقيل له ماهو فقال قلت مرة لشیء ليته كان كذا وقال بعض المشايخ
لو قرض جسمی بالمقاريض كان احب الی ان اقول بشیء قضاه الله ليته لم يقضه
﴿ مثنوی ﴾ بهراين دكان طبع شوره آب * هردو عالم راروادارد خراب)
ای صوفی بوشوره آب اولان دكان طبيعتدن اوتری هرايكی عالمی خراب اولمغی روا
طوتمسن استفهام اولوب هرايكی عالمك خراب اولمسنی روا طوتميسن ديمكدر

جائزدر یعنی بوطبیعت که برطوزلوصولی وچوراقلی دکان کبیدر مجرد بوطوزلو صولی وچوراقلی اولان طبیعت دکاننك عمارتندن وحظندن اوتری دنیا واخرتك خراب اولمسنی روا طوتر میسن که هر نسنه بودنیاده طبیعتك مقتضاسی اوزره اولیدی وهرشئ طبیعتك استدیکنه کوره ظهوره کلیدی هم دنیاوهم آخرت خراب اولمق اولیدی انتظام عالمه خلل کلیدی و بونلرکبی دخی نیچه فساد ظاهر اولیدی سن بونی خودروا طوتمزسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾ من همی دانم که توپاکی نه خام * وین سؤالت هست از بهر عوام) ای صوفی بن بیلورمکه سن بوکونه حالتلردن ومقتضالردن پاك وصافیسن خام وناپاك دکلسن و بوسؤالك عوامدن اوتریدر یعنی قاضی افندی صوفینك بوکونه اسئله دن کندینك پاك اولمسنی بیلدی وبوکونه بیهوده تمثیللردن انك عوامه تعریض ایلدیکنی وعوامك مرادلری شویله دردیو کنایه قیلدیغنی بیلوب دیدیکه ای صوفی اهل صفانن تحقیق بیلورمکه سن خام وناپخته صوفیلردن دکلسن و بوکونه عامیانه سؤللر قیلمقدن واعتراضه مشابه سائل اولمقدن پاك وبریسن ولیکن بوسنك سؤالك عوام کالهوامه تعریض قیلمقدن و بواسلوب ایله انلره جواب اولمق طریق اوزره جاذب علم ومعرفت اولمقدن اوتریدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾ جور دوران وهران رنجیکه هست * سهلتراز بعدحق وغفلتست * زانکه اینها بگذرندان نگذرد * دولت ان دارد که جاودا که برد) جور دوران وهرشول بر رنج که دنیاده واردر حق تعالیدن بعدندن وغفلتدن سهلتردر زیرا بونلرکچرلر واول کچمزدولتی اول کمسه طوتر که جان اکاه ایلته یعنی بوفلکك جوری و بودنیانك هر بر رنج والمیکه واردر حق تعالیدن بعید اولمق وغافل اولمق رنجندن سهلتردر وحق تعالیدن غافل وبعید اولمق رنجی جمیع رنجلردن صعبتر وشدید تردر زیرا بوجمله دنیوی وجسمانی اولان رنجلر کچر واول بعد وغفلت وجهالت وکدورت رنجلری کچمیوب انسانله یله قالورسعادت ودولتی اول انسان طوتر که حق تعالی حضرتلرینه غفلت وجهالتدن پاك اولمش برعالم واکاه جان ایلتور کما قال الله تعالی یوم لاینفع مال ولا بنون الا من اتی الله بقلب سلیم

﴿ حکایت در تقریران که صبردر رنج کار سهلتراز صبردر فراق یار ﴾

﴿ مثنوی ﴾ ان یکی زن شوی خودرا گفت هی * ای مروت رابه لت ره کرده طی * هیچ بیمارم نمید اری چرا * تابکی باشم درین خواری چرا) مثلا اول برخاتون کندی ارینه دیدی هی ارای مروتی بالکلیه طی ایلمش اکاه اول هیچ بنی بیمار طوتمزسن نیچون تاکم بوخوارلقده چنه دك اولم نیچون یعنی بوخوارلقده بن چنه دکین اولورم نیچون بکا بیمار ایتمزو برخوش بقمازسن دیدی ﴿ مثنوی ﴾

کفت شومن نفقه چاره می کنم * کرچه عورم دست و بابی میرتم * نفقه
وکسوه‌ست واجب ای صنم * ازمنت این هردوهست ونیست کم) خاتونته ایتدی
بن نفقه یه چاره ایلرم اکرچه عورم یعنی عاری وفقیرم لکن برال واياق اورورم
وقادر اولدیغم مرتبه نفقه وکسوه یی کسب وتحصیل قیلورم ای صنم اره واجب
اولان نفقه وکسوه در یعنی عورتك اراوزره حق وارك اوزرینه واجب اولان
ای محبوبه انجق نفقه وکسوه درکه اندن مراد اوشومیه جك واجقمیه جق قدر یه جك
وکیه جکدر بندن سکا بوایکیسی خود واردر اکسك دکلدر پس بکا لازم اولان
بن ادا قیلمش اولورم سکا لازم اولان بوقدرله اکتفا وقناعت ایلکدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾
آستین پیرهن بنمودزن * بس درشت و پروسخ بدپیرهن * کفت ازسختی تنم
رامی خورد * کس کسی راکسوه زین سان آورد) زن کوملکینك یکنی ارینه
کوسترمدی انك پیرهنی زیاده درشت وخشن وپروسخ ایدی یعنی انك کوملکی
زیاده کیرلی ودرشت وغلیظ ایدی انك یکنی ارینه کوسترمدی دیدی بوکوملك
سختلقددن ودرشتلکدن بنم تنمی وبنم بدنمی آزرده قیلوب خشونتدن بکالم وبرر
برکسه یه بواسلوبده کسوه کتورمی یعنی بن نفقه وکسوه یه قانعه ام اما
کتوردیکك کسوه یه اشته باق کورشوکونه در برکسنه کندی زوجه سنه بوکونه
کسوه یی کتورمی وبویله کسوه یی کتوردکده نصکره بنم اوزریمه واجب اولان
انجق نفقه وکسوه درین اوزریمه واجب اولنی ادا ایلدم دخی سکانه کرك درمی
وبوکونه توبیخ ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت ای زن یك سوالت می کنم * مرد درویشم
همین آبدفتم * این درشتست وغلیظ وناپسند * لیك بندیش ای زن
اندیشه مند * این درشت وزشت تر یاخود طلاق * این ترامکروه تر یاخود فراق) چونکم
اول عورتدن بوکونه توبیخ وتقریعی اشتدی اکا ایتدی ای زن سکا برسؤال ایلرم
بن مرد درویشم بنم فقم همین بوقدر کلور وبن برفقیرودلریشم بندن انجق بوقدر
حاصل اولور پس اکر بوپیراهن درشتدر وغلیظ وناپسندیده در ولیکن اندیشه مند
اولان زن فکر واندیشه ایله بندیش بیند یشدن محقق امردر بوپیراهنمی
درشت وزشت تر در یاخود طلاقی سکامکروه تر در یاخود فراقی یعنی ای زن بن انجق
بوکا قادرم اما اختیار سنك الکده اولسون ایکیسندن برنی قبول ایله کور
بوخشن اولان پیراهنمی سکا درشت وتلخ کلور یاخود طلاقی درشت وتلخ کلور
بونی فکر واندیشه ایله بندن ایرلمقمی سکامکروه تر کلور یاخود بوقدرله قناعت
ایدوب بوبلاره ومحنتلره راضیه اولمقمی سکا صعب تر ومکروهتر کلور پس بوقصه دن
حصه نه اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ همچنان
ای خواجهٔ تشنیع زن * از بلاوفقر وازرنج ومحن * لاشك این ترك هوا تلخی دهست *

﴿ لیك ﴾

لیك ازلخیٔ بعد حق بهسـت) بونجلین ای تشـنیع زن اولان خواجه بلادن وفقردن ورنج ومحنتدن یعنی ای بلاوفقر ورنج ومحنتلردن اوتری تشنیع اورن نولیدی بوفقر و بلاورنج ومحن اولیـدی وطبیعته بونلردن المواضطراب کلمیدی دین و بوکونه طعن ایاین خواجه لاشـك ولاشبهه بوترك هوا ایلمك اکرچـه تلخلك وبریجی ومشتهـای نفسی قومق انسانی المضطراب مرتبه لرینه ایرکور یجیدر ولیکن بوترك هوانك تلخلکی حق تعـالینك بعد وفراقنك تلخلکندن بهدر زیرا بوهوای طبعی ومشتهای نفسی ترك ایلمك تلخلکی چوق قالیوب کچرا ماتلخیٔ بعد الهی ابدی قالور پس انك تلخلکنی چکمك فراقك بو تلخلکنی چکمکدن هروجهله یك اولورنته کم دیمشلردر (بیت) بی توای ارام جانم زندکانی مشکلست * بی تماشای جمالت شادمانی مشکلست ﴿ مثنوی ﴾ کرجهاد وصوم سختست وخشن * لیکن ان بهتر ز بعد ممتحن * رنج کی ماند دمی که ذوالمنن کو یدت چونی توای رنجورمن * ورنکوید کت نه ان فهم وفنست * لیکن آن ذوق تو پرسش کردنست) اکرچه جهاد وصوم سخت وخشندر ولیکن بوممتحن اولان خدانك بعدندن بهتردر رنج شول بردمده قیچن قالور که منلرونعمتلر صاحبی سکای بنم رنجورم نیجه سن دیه واکرحق تعالی بویله دیمزسه که اول سکافهم وفن دکلدرلیکن اول سنك ذوقکی پرسش ایلمکلکدر ممتحن کسر حایله اسم فاعل صیغه سی اوزره مبتلی معناسنه در یعنی اکرچه نفس اوزره مجاهده قیلق وصایم اولمق وتکالیف شاقه اوزره هم صبر قیلق سخت وخشن وصعبتردر ولیکن بوتکالیف شاقه ایله بنده لرنی امتحان ایدیجی خدانك بعد وفراقنك تلخلکندن بوتکالیف شاقه نك تلخلکی بهتروسهلتردر رنج ومحنت شـول بردمده قیچن قالورکه منلرونعمتلر صاحبی اولان خدای تعالی سکای بنم رنجورم سنك حالك نیجه دردیه وسکانوازشله وبوکونه لطفله پرسش ایلیه واکرحالا بودنیاده سکا بویله سویلمز وبوکونه پرسـش ونوازش ایلمزسه که حق تعالینك اول نوازش وپرسشی سنك فهم وعقلکه کلمزوسکافن اولمز ایسه وسـنك اول خطاب حق فهم ودرك ایلکه اسـتعدادك یوق ایسه لیکن سنك حضرت حق جانبنـدن اولان صفا وذوقك معنیده سـنی صورمق وخاطرکی یوقلمق وسکا اول طرف اعلادن چونی ای رنجورمن دیونوازش وپرسش قیلمقدر نته کم بنده نك ذوقله الله دیمسی حق تعـالینك بنده یه لبیك عبدی سل تعط دیمسی موقعنده واقع اولمشدر کذلك سنك ذوق درونك هم حق تعالینك سنی صورمسی منزله سنده کلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ آن ملیحـانکه طبیبان دلند * سوی رنجوران پیرسـش مایلند * ورحذر ازنیش وازنامی کنند * چارهٔ سازندوپیغ می کنند * ورنه دردلشان بودآن مفتکر * نیست معشوقی زعاشق بی خبر) اول ملیحلر که کوکل طبیبلر یدر یعنی اول جمیل ولطیف

اولان دابرلر كه قلبك حيلرى وكوكلردرديك طبيلر يدر انلر رنجورلر طرفنه
پرسش قيلغه مايلاردر يعنى كنديلرك خسته لرنى صورمغه ونوازش قيلغه ميل
ايدرلردر واكر اول طبيبان دلنك ونامدن حذر ايليه لر يعنى كمال استغنا لرندن
برفقير وخسته نك خاطرنى صورملرندن ناملرينه نقصان كله ديو حذر ايليه لر وعار ايده
لر ينه چاره دوزرلر و بهرحال اكا برحالله پيغام ايلرلر واكر كندى عاشق خسته لرنى
صورمغه وبر پيغامله تطييب خاطر قيلغه اقدام ايلمزلرسه انلرك كوكللارنده اول
عاشق خسته نك خاطرنى صورمق واكار عايت قيلمق افتكار اولمش وتصور وتفكر
قيلمشدر هيچ برمعشوق كندى عاشقندن بى خبر دكلدر بهرحال هرمعشوق
كندى عاشق دنخسته سندن خبر طوتر ﴿ مثنوى ﴾ اى توجويای نوادر داستان
* هم فسانهٔ عشق بازانرا بخوان) اى سن نوادر داستان ديليجى هم عشقبازلر
فسانه سنى اوقو يعنى اى نادره اولان افسانه لرى ديليجى وعجيبه وغريبه اولان
حكايتلرى اوقومغه طالب اوليجى كسه هم عشقبازلر فسانه سنى ومحبت بولنده سير
افراز اولنلر حكايه سنى اوقى واهل عشق اولنلر حفنده اكر نظم واكر نثر تصنيف
وتاليف اولنان كتابلرى تتبع وقرائت ايله تابيله سنكه لابدهر برمعشوق كندى
دنخسته سندن اكاه وخبردار اولمشدر واكر بحسب الظاهر اندن عار طوتدى
واستغنا ابتديسه باطنده اكاميل ومرحمت قيلمشدر وهر برعاشق دنخى كندى
معشوقى بولنده جان وباش فدا ايتمش ومعشوقك رضاسى ومرادى جانبنه كتمشدر
وكوندن كونه انك وصالنه سعى ايدوب ونيچه كوششلر ومجاهده لر قيلوب عاقبت
برامبله كندى معشوقنك اشتياقنه وقربنه والتفاتنه مظهر اولمشدر ﴿ مثنوى ﴾
پس بجوشيدى درين عهد مديد * ترك جوشى هم نكشتى اى قديد) چونكم
اول عشقبازاولان عاشقلردينك محبتده قينادبلر وهر برسى پخته اولديلر وعاقبت
كامل بولديلر اما سن بو عهد مديده بچره چوق قينادك اى قديد برترك جوش اولمدك
قديد قورى اته دونرك جوشى ده اولان باوجود ايچوندرترك جوش وصف تركيبدر
ترك فارسى معناسنه ترك تانك ضمه سيله تاتار معناسنه درترك جوش تاتارى قينامش
وتاتارى پشمش معناسنه دركه تاتارلرلحمى رمقدار قينادوب ونيم پخته اولدقدنصكره اخراج
ايدوب اكل ايدرلر پس ترك جوش بونده تاتارى پشمش ونيم پخته اولمش معناسنه در
اماجان عالم مرحوم بومعنايى فهم ايده ميوب خلط كلام ايلمشدر برنده دكلدر
زيرا ترك جوش اداسى مثنويك برقاچ محلنده واردرومرادهمان نيم پخته وتاتارى
پشمش ديمكدر غيرى دكلدر پس توضيح معنى بو يله ديمك اولور كه اى قديد كبى
سخت وغليظ اولان وخشك ويابس قالان بوعهد بعيدوزمان مديد ايچره روزكار
چولمكنده چوق قينادك ولكن هم برترك جوش يعنى نيم پخته اولمدك پس بوعهد

مدید ایچره نیچه زمان قینادك وبودیك طریقت ایچره نیچه مدت جوش وخروش
قیلدك سکانه حاصل اولدی روزکارده بوقدر عمرسوروب وقینامقدن و برطریقه
کیروب انده نیچه زمان جوش وخروش ایلمکدن مقصود خاملق کیدوب کمالیله
پخته اولق باری نیم پخته اولق مرتبه سنی بولمقدرچونکم نیم پخته اولق مرتبه سنی
دخی بولمیه سن وقدیدکبی قالوب خاملقدن کذر قیلیه سن سکابوقدر زمان
قینامك اصلا نفع وفائده سی اولمش اولور دیمکی افاده قیلور ﴿ مثنوی ﴾

دیدهٔ عمری تو داد داوری * وانکه از نادیدکان ناشی تری * هر که شاکردیش
کرد استنا دشد * تو سپس تر رفتهٔ ای کو رلد * خود نبود از والدینت اعتبار
هم نبودت عبرت ازلیل ونهار) سن برعمرد اورلك دادك کورمشسن واندنصکره
نادیده لردن ناشی ترسن داوریده اولان یامصدریه در دادعدالت وحکومت
معناسنه در ناشی بیکانه معناسنه در یعنی ای خام وناپخته اولان برعمرده عملك
مقابله سنده حضرت حقدن نیچه عدالت ونیچه حکومت کورمش سن ونیچه
راحت ومحنت کوروب کندیکی روزکارده بوقدر وصاله ایدیرمشسن ومع هذا
اندنصکره نادیده اولنلردن وروزکارك کرم وسردنی کورمینلردن نامحرم ترو بیکانه
ترسن هرشول کسه که اول شاکردلك ابتدی استاد اولدی اماسن زیاده ارد نه
کندك ای قتی احمق لدشدید معناسنه در یعنی هرشول کسه که برصنعتدن براستاده
شاکردلك ایلدی نیچه زمان دنصکره عاقبت استاد اولدی اماغرابت بونده در که
ای شدید اولان احمق سن کندیکچه استاد اولمق ایکن موی تاب شاکردی کبی کندیکچه
اردنه اردنه کتدك وکوندن کونه تنزل ایتدك بوتقدیرجه شاکردیشده اولان
ضمیرهر که یه راجعدرهم فسانهٔ عشق بازانی ایخوان مصرعنده اولان عشقه راجع
اولسه ده جائزدر و بوتقدیر اوزره معنی هرشول کسه که اول عشقه شاکردلك
ایلدی استاد اولدی دیمك اولور خود سکا والدینکدن اعتبار اولدی هم لیل
ونهاردن عبرت اولدی یعنی خودسکا ابو بنکدن دخی عبرت المق ومتنصح اولمق
اولدی کرك ایدیکه پدرکدن ومادرکدن عبرت پذیر اولیدك که انلر بودنیادن اخرته
کتدیلر ونیچه زمان عمرسوروب عاقبت بودنیایی ترك ایتدیلر پس سندخی عاقبت
بودنیایی ترك ایتسك کرکدر اویله اولیجق بونلردن سکا اعتبار آلمق لازمدر اکر
والدینك صحنده ایسه باری لیل ونهاردن عبرت پذیر اولمق کرك ایدی هم سکا
کیجه دن وکوندزدن دخی عبرت اولدی کورکه بوقدر عمرکده نقدر لیل ونهار
کلوب کتدی بولیل ونهاردن همان مراد احوال متضاده اولور زیرا هرنقدر
احوال مختلفه وارایسه اول دخی لیل ونهارکبی کلوب کتسه کرکدر مثلا غم وشدی
وفقر وغناوراحت وعناوصحت و بلوی و بونلر امثالی حالات متضاده لابد لیل

ونهار کبی کاوب کتسه کرکدر (لکیلا تأسوا علی مافاتکم ولاتفرحوا بما اتاکم)
آیت کریمه سنك حسبنجه نه فوت اولان نعمت وراحته محزون اول ونه عطا اولان
دولت وثروته فرحناك اول بوجمله احوال مختلفه یی شب وروزه قیاس ایدوب انلردن
عبرت اله کورشب وروزدن برکونه عبرت المق دخی بودر که لابد بودنیا بر کیجه کبی
ویوم کبیدر چونکم کیجه کیدوب وکوندز کلدیکی وشب ظلمانی کیدوب روزروشن
کلدکده هرشیئك اشکالی والوانی ظهور قیلدیغی کبی لابد بودنیا کیجه سی کیدوب
صبح اخرت کلسه کرکدر ویوم آخرنده هرشیئك حقایقی وهرکسنك ضمائروسرائری
ظهور قیلسه کرکدر ولیل ونهاردن برکونه عبرت المق دخی بودر که لابد هرشب
ظلمانی کیدوب روزنورانی ظهور ایلدیکی کبی انسانك شبابتی دخی شب ظلمانی
کبی وشیبتی روزنورانی کبیدر نته کم صاچك وصقالك سواد ظلمتی تدریجله کیدوب
صبح صادق کبی صاچ وصقال اغرمغه باشلرنته کم دیمشلردر (بیت) صبح
صادق کبی ای غافل اغردی صقالك * خبرك یوق سنی بنبیله بوغزلر اجلك * چونکم
صبح صادق کبی صاچ وصقال اغاروب بیاض اوله ولیکن طبیعت ودرون هنوز
نوراسلامله منور اولمیوب ظلمت وغفلتده قاله اول کمسه هنوز دخی لیل ونهاردن
عبرت المش وشب شبابت ونورشیبتدن محصول بولمش ومقصود نه ایدوکنی
بیلمشدر العیاذ بالله ظاهرده صاچ وصقال صبح صادق کبی اغروب بیاض
وباطنده روح وقلب ظلمت کفروضلالتده قاله بوندن زیاده خذلان وخسارت اولمز

مثل

مثنوی عارفی پرسیدازان پیرکشیش * که توی خواجه مسن
ترباکه ریش * گفت نی من پیش ازوزاییده ام * بی زریشی بس جهانرادیده ام)
برعارف اول پیرکشیشدن صوردی یعنی برعارف وکامل برکون براق صقاللو پیر
اولمش کشیشه راست کلدی واندن بویله دیوسؤال ایلدیکه ای خواجه سنمی مسن
ترسن یاخودسنك صقالکمی اول کشیش اول عارفه دیدی یوق صقالم بندن مسن
تردکلدر بن صقالمدن اول طوغمشم صقالسز جهانی بن چوق کورمشم ونیچه
مدت صقالسز ساده رخ عمر سور مشم پس بن صقالمدن مسن ترم دیدی
مثنوی گفت ریشت شدسپید از حال کشت * خوی زشت تونکردیدست
وشت * اوپس ازتوزاد وازتو بکذرید * توجنین خشکی زسودای ژید)
اول عارف کامل اول کشیش جاهله دیدی سنك صقالك سپید اولدی حالندن
دوندیکه اولکی حالی انك سیاه ایدی دونوب بیاض اولدی سنك زشت اولان
خویك دونمش دروشت سکاوشت فتح واووسکون شین وتاایله شول برصوت
ونفسدر که استهزا زماننده ویاتحیف ودریغ ایلمك وقتنده اغزدن صقلق کبی
ظهور ایلروو بل معناسنه دخی استعمال اولنور نکردیدست کاف فارسیله کردیدن

لفظندن اسم مفعول منفیدر دونمشدر معناسنه استعمال اولنور وعارفدن مراد حضرت مولانانك كندی وجود شریفلری اولسه دخی جائزدر كه منقبه لرنده بو كه مشابه برمنقبه لری واردر یعنی اول عارف كامل اول كشیش غافله دیدی ای جاهل سنك ریشك بیاض اولدی وسواداق اندن دونوب نورانیت بولدی اماسنك خوی قبیحك حالادونمشدر ویل ووشت سكااول صقال سندنصكره طوغدی وسندن ایلری كچدی یعنی نیچه زمان سندنصكره ظهوره كلدی واغاروب نورانیت مرتبه سن بولدی اول سندن مرتبه ده ایلروكچدی اماسن ثریدسوداسندن یونك كبی قوروسن ثریدثرید دیدكلریدر یعنی اوسندن نیچه زماندنصكره ظهوره كله وسندن ایلرواسلام صفتیله متصف اولوب نورانیت بولمغه سرعت قیله سن ثریدیمك سوداسندن اوتری نیچون ایمان واسلام نواسندن بو یله قوروقالدك دیدی

﴿ مثنوی ﴾ تو بران رنكی كه اول زادهٔ * یك ودم زان پیشتر ننهادهٔ
* همچنان دوغ ترش درمعدنی * خود نكردی زو مخلص روغنی) ای جاهل وغافل سن اول رنك اوزره طوغمش سن كه اول حالدن ایلرورك برقدم قومش سن یعنی انادن نیچه طوغمش وظلمت غفلتله نیچه منصبغ اولمش ایسك حالااول رنك واول حالتدن برقدم ایلرورك قومش سن انجلین اكشی ایران سن برمعدنده خود اول دوغدن برروغنی مخلص ایتمشسن یعنی سن شول برمعدنده اولان اكشیمش ایرانه بكزرسن كه اندن یاغی تخلیص اولنمشدر سن هم بو بدن معدنی ایچره بوغرت ایرانی كبی اكشیوب قالمشسن ونفسكدن اسلام وایمان روغنی تخلیص ایدوب طاعت روحانیت یاغنی بوقدر زماندنصكره اخراج واظهار ایتمشسن

﴿ مثنوی ﴾ هم خمیری خمرهٔ طینه دری * كرچه عمری درتنور اذری)
هم طینك خمره سنده خمیرسن اكرچه برعمر آذرك تنورنده سن مصرع اولده درمی معناسنه اكامتصل اولان یاخطاب ایچوندر وخمیر یده اولان یاوحدت ایچوندر وبومصرعك تقدیری هم خمرهٔ طینی تقدیرنده در خمره خاء معجمه نك ضمه سیله كوپجك معناسنه در وآذر آتش معناسنه در بت پرست اولان آزره دخی ایهام اولنمقدن خالی دكلدر وطینتدن مراد جسد باالجغیدر وخمرهٔ طینتدن مراد جسددر یعنی ای غافل وجاهل سن جسد باالجغنك كوپنده كندی جسد كده برمستور ومخلوط ارلمش وناپخته اولان خمیر كبی اكشیوب قالمشسن اكرچه برعمر آتشه متعلق اولان تنورده سن تنور آذریدن مراد یابت پرستلرك ویاآتش پرستلرك كلیساسیدر آذردن مراد پت پرست اولدیغی تقدیرجه كلیسا آتش تنورنه تشبیه اولنمشدر كفرآتشه مسكن اولدیغی اعتباریله اول آذردن مراد آتش اولورسه آتش پرستلرك كلیساسی شب وروزآتشه مقر اولدیغی ملابسه ایله تنوره مشابه اولمشدر الحاصل

ای جاهل وغافل اگرچه بوقدر عمربت پرست واتش پرست اولنلرك كليسا سنده
ساكن اولوب عبادت ايلرسن وليكن هم طينت جسد مرتبه سنده قالوب وبراكشی
خيركی اولوب بوانه‌دك پخته اولمش وايمان وعرفاندن بهره بولمشسن ديدی
﴿ مثنوی ﴾ چون حشيشی پابكل بر پشتهٔ * كرچه از بادهوس سركشتهٔ)
بر پشته اوزره پابكل برحشيش كبی سن اگرچه بادهوسدن سركشته سن يعنی
سنك مثالك ای غافل وجاهل بردپه اوزره اياغی پالچقده اولان وكوكی كلده قلان
اوت كبی سن كه اصلا اول اوت يرندن حركت ايلمز اگرچه بادهوادن سركشته
اولوب حركت ايلرسه ده سن هم بوجسد پشته سنده پای دركل قالمش ومقيدا ولمش
اول كياه كبی سن اگرچه هوای نفسانيه دن سركشته اولورسن ومقتضای
جسمانيه ايله حركت قيلورسن وليكن هرگز طبيعت وطور بشريتدن تجاوز
ايتمكه قادراوله ميوب كفر مرتبه سندن ترقی قيلمش وجهل وغفلت زمينندن
كچمش سن ﴿ مثنوی ﴾ همچوقوم موسی اندر حرتيه * مانده برجای
چل سال ای سفيه * می‌روی هرروزتاشب هروله * خويش می‌بينی دراول
مرحله * نكذری زين بعد سيصد ساله تو * تاكه داری عشق ان كوساله
* تاخيال عجل ازجانشان نرفت * بدپريشان تيه چون كرداب زفت *) حضرت
موسانك قومی كبی تيهك حرارتندن فرق بيل ای سفيه بربرده قالمشسن يعنی
حضرت موسی عليه السلامك قومی اولان بنی اسرائيل تيه صحراسی حرارتندن
بربرده قالدقلری كبی ای سفيه سن هم بودنيا تيهنده برمرتبه ده قالمش وصحرای
عالم طبيعتده محبوس اولمشسن هركون هروله ايله كچه يه‌دك كيدرسن يعنی سرعتله
قوم موسی كبی هركون اخشامه‌دك سير ايدرسن صباحن كنديكی ينه اول
مرحله ده كوررسن اگرچه كندی زعمكجه وافرمنزل ومرحله كچدم ديرسن
اماهنوز ينه كفر وضلالات منزله سندن وجهل وغفلت مرحله سندن تجاوز
قيلمش وبواوج يوز يللق بعددن كچمش سن تاكم سن اول كوساله‌نك عشقن
طوتمسن سيصد ساله‌دن مرادبونده تكثير اولور تحديد اولمز وعجلدن مراد
بو بينده روح حيوانيدر يعنی ای كنديسنك عجل كبی اولان روح حيوانيه سنه
پرستش قيلان واكاعاشق اولان جاهل وغافل مادامكه اول عجل كبی اولان نفسكه عاشق
اولمقدن كچميه سن بيچه يوز يللق بعددن وبی شمار اولان مسافهٔ بعيده‌دن كچه مزسن
وشراب توحيدی ايچه مزسن اگرطريق الهيده اولان بوقدر مسافهٔ
بعيده‌يی كچمك وشراب توحيدی ايچمك استرايسك اول كوسالهٔ نفسكه ميل
ومحبت قيلقدن كچ تاكم بوجهل وغفلت تيهندن قورتله سن ومسجد اقصای علم
وعرفانه واصل اوله سن تاكم اول قوم موسانك جانلرندن خيال عجل كتمدين انلرك

اوزرینه صحرای تیه عظیم کرداب اولدی بنی اسرائیلك تیه صحراسنده محبوس اوللرینه سبب وعلت ایکی وجه دیمشلردر اکثرك قولی بودرکه بلعم بن باعور دعاایلدی انك دعاسی سببیله قوم موسی صحرای تیه ده قرق یيل محبوس اولدیلر وبعضنك قولی بودرکه بنی اسرائیل سامریدنك اله اتخاذ ایلدی عجله چونکم پرستش ایدوب انی معبود اتخاذ ایلدیلر پس انلرك اول قباحتدن توبه ایللرینك قبولی (فتوبوا الی بارئکم فاقتلوا انفسکم) آیت کریمه سنك حسبنجه بری برلرینی تیغله قتل ایلمك اولدی چونکم بونلر امر حقه امتثال ایدوب صباحدن اخشامه دك کوساله پرستلردن التمش بیك کسه بری برلرینی قتل ایلدیلر حضرت موسی علیه السلام دعاوشفاعت ایدوب حق تعالی حضرتلری انلردن تیغی رفع ایلدی مابقیهٔ سیوف اولنلرینك اکثرینك قلوبنده (واشربوافی قلوبهم العجل) آیتنك مفهومی هنوز دخی زائل اولمیوب قالمش ایدی چونکم انلر حضرت موسی علیه السلام ایله جبارلر اوزرینه غزا ایتمکه قصدوتوجه ایتدیلر صحرای تیهه کلدکلرنده حق تعالی حضرتلری انلری اول صحراده قلبلرنده اکثرینك محبت عجل ثابت وموجود اولدیغندن اوتری قرق یيل حبس ایلدی تاانلرك جانندن محبت عجل کتمینجه انلر اول صحرادن خلاص اولمدیلر وقدس شریفه کلمدیلر پس بوعالم طبیعت صحرای تیه کبیدر وروح حیوانی سامریدنك معبود اتخاذ ایلدیکی کوساله کبیدر او بروح حیوانی صاحبی اولان وهمیشه اکا میل ومحبت قیلان کوساله پرست اولان قوم موسی علیه السلام کبیدر چونکم برکسه نك جانندن کندینك روح حیوانیسنه زیاده میل ومحبتی اوله اول بوتیه طبیعتدن خلاص اوله مز وجهل وغفلت صحراسندن نجات بوله مز ومسجد اقصای طاعت حقه کله مز واهل طاعت واصحاب هدایت زمره سنه واصل اوله مز ﴿ مثنوی ﴾ غیراین عجلی کزو یابیده * بی نهایت لطف ونعمت دیده) بو برعجلدن غیریکه اول خدادن بولمشسن نهایت سزنعمت ولطف کورمشسن بونده عجلدن مرادروح حیوانی وشهوت جسمانیدر یعنی ای شهوت پرست وای شراب جسمانیدنله مست بوعجل کبی اولان جسمکدن وروح حیوانیکدن غیریکه بونی اول خدادن بولمشسن بوتدن ماعدا دخی نهایتسز اول منعم حقیقیدن نیچه لطف ونعمت کورمشسن (ومابکم من نعمة فمن الله) آیتنك موجبنجه سزه هرنه کونه نعمت حاصل اولدیسه اول اللهدندر الحاصل (وان تعدوا نعمة الله لاتحصوها) آیتنك حسبنجه اکر اللهك نعمتلرنی شمارایلسه کز احصایه قادر اولمزسز چونکم بویله در نیچون اول منعمی واول نعمتلری خاطریکه کتورمیوب کوسالهٔ نفسکه میل ومحبت ایلرسن

﴿ مثنوی ﴾ کاوطبعی زان نکو بیهای زفت * ازدلت درعشق این کوساله

رفت) کاوطبعسن اول سیبدن زفت اولان ایلکار بوکوسالهنك عشقنده سنك قلبکدن کتدی یعنی ای تن پرست وهوای نفسانیه ایله مست سن کاوطبیعت وحیوان سیرتسن اول اجلدن منعم حقیقینك زفت اولان ایلکاری وعظیم اولان لطف واحساناری بوکوسالهٔ بدنه تعشق وتعلق ایلکده قلبکدن کتدی وعقلك اول منعم حقیقینك لایعد ولایحصی اولان انعام واحسانی فراموش ایتدی واکادشق ومحبت ایلکی قویوب عجل پرستلرکی بوکوسالهٔ نفسه میل ومحبت قبلدی

﴿ مثنوی ﴾ باری اکنون توزهرجزوت بپرس * صدزبان دارندباین اجزای خرس * ذکر نعمتهای رزاق جهان * کی نهان شدان دراوراق زمان)

باری شمدی سن جزوکدن صور بوسنك اخرس اولان جزوك یوززبان طوتر خرس ضم خاء معجمه ایله اخرسك جمعیدر اخرس بی زبان اولان کسه یه دیرلر یعنی اکر سنك قلبکدن منعم حقیقینك اول اولو نعمتلری وعظیم احساناری کتدیسه باری شمدی هر برعضوکدن وجزوکدن اول نعمتلری سؤال ایله بوسنك بی زبان اولان جزوك وبی لسان اولان عضوك یوززبان حال طوتر وزبان حاللدهر برجزوك نعمت حقله پرورش بولدیغنه ولطف الهی ایله موجود اولوب ظهوره کلدیکنه دلالت وشهادت ایدرلر رزاق جهانك نعمتلرینك ذکری اول اوراق زمانده قیچن نهان اولدی یعنی اول رزاق جهانك نعمتلرینك ذکری اوراق زمانده نهان اولمدی بلکه زمانده اولان هر براوراق اول منعمك نعمتلرینك ذکرنی ایلرکون ومکانده اولان هر برك واوراق وبار برلسان اولوب هوشیاه اولانلره انك احسان وکرمنی سویلرلر اجزای عالم واعضای بنی آدم شیأفشیأ انك تربیه سیله مربی اولمقده وانك حیات ویرمسیله وجمله یه آنافانا نعمت وجودی ایرکورمسیله نشوونما بولمقده در هرشیٔ انك نعمته مستغرق اولمشدروجمله موجودات وجودی ونشوونمایی همان اندن بولمشدرکه رب العالمین اولدر ﴿ مثنوی ﴾ روزوشب

افسانه جویانی توچست جزو جزو توفسانه کوی تست * جزوجزوت تابرستست

ازعدم * چندشادی دیده اندوچندغم * زانکه بی لذت زوید هیچ جزو * بلکه لاغرکردد ازهر هیچ جزو) کیجه وکوندزسن چست وافسانه جویانسن اماسنك جزوکلك جزوی سنك افسانه کویکدرافسانه جویان بوندهافسانه دیلجی معناسندر صفت مشبهه اولمق اولیدراکامتصل اولان یاخطاب ایچوندر یعنی ای نادان وغافل شب وروزسن چست وچابك غیریلرك افسانه سنی دیلجی وانلرك حکایه سنی استماع ایلکه رغبت ایلیجی سن سنك جزوکلك جزوی وبدنکك هرعضوی سکافسانه سویلیجی ومنعم

﴿ حقیقینك ﴾

حقیقینك نعمتلرنی لسان حالیله حکایه ایلیجیدر سنك جزوکك جزوی وجسمکك
هرعضوی عدمدن بتندن بری نیچه شادی ودخی نیچه غم کورمشلردر وبوآنه
کلنجه به دك نیچه سرور وراحت ونیچه درد والم چکمشلردر زیراکه هر برجزو لذتسز
بتمز هیچ برعضو نعمت وراحتسز تکون ایتمز بلکه هر هیچدن جزولاغر اولورا کثر
نسخه ده یخ ای عربینك کسرینه وخاء معجمه ایله واقع اولمشدر یخ کوکه واصله
دیرلر بوتقدیراوزره معنی زیرا هیچ برجزو بی لذت وبی نعمت قریه اولوب بتمز بلکه
بی نعمت وبی لذت هر کوکدن واصلمدن جزولاغر اولور ونعمت وراحتسز لابد
نحیف ونزار اولوب هر برجزوك اصلنده ضعف کلورو بعض نسخه ده دخی یخ
واقع اولمشدر یاء فارسیله وجیله یخ اصلنده طولاشمغه وکاه اولور که دردوالم
معنالرینه دخی استعمال ایدرلر نه کم بوستانك بویتنده دردوالم معناسنده استعمال
اولنمشدر * بیت * کرافتد بیك لقمه در یوزیخ * همه عمرنادان برآید بهیچ) ویخ
اولدیغی وجه ازره معنی زیرا لذتسز هیچ برجزو بتمز بلکه هر درد والمدن جزولاغر
اولور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ جزوماند وان خوشی ازیادرفت * بل رفت ان خفیه
شد از یخ وهفت) جزو قالدی واول خوشلق یاددن کتدی بلکه کتمدی اول
یخ جسددن وهفت اندامدن خفیه اولدی یعنی سنك هر برجزوك حق تعالینك
نعمتلرندن حاصل اولان خوشلقلرله بتدی وظهور ایتدی اما اول خوشلقلرسنك
خاطرکدن کتدی واول جزولرنده قالدی بلکه اول خوشلقلر فی الحقیقه کتمدی
انجق بعض عوارض واسطه سیله حواس خمسه نك ادراکندن ویدی اندامك
احساسندن مخفی اولدی واول خوشلقلرك آثاری حواس خمسه ده واعضای
سبعه ده باقی قالدی ﴿ مثنوی ﴾ همچو تابستانکه ازوی پنبه زاد * ماند پنبه رفت
تابستان زیاد) خوشلقلر کبی وب آثاری اعضا واجزاده باقی قالمسی اکا بکزرکه
یازایی که اندن پنبه طوغمسی پنبه قالدی تابستان خاطردن کتدی یعنی نعمتلرك
ولذتلرك کتمسی وانك اثرلرینك اعضاده باقی قالمسی یازآیلرنده پنبه نك بتمسی و یاز
آیلری کتدکدنصکره پنبه نك قالمسی ویاز آیلرینك خاطردن کتمسی کبیدر
﴿ مثنوی ﴾ یامثال یخ که زاید ازشتا * شدشتا پنهان وان یخ پیش ما * هست
ان یخ زان صعوبت یادکار * یادکار صیف دردی این ثمار) یاخودشول یوزمثالی که
شتادن طوغر شتاپنهان اولدی اول یخ بزم اوکزده قالدی اول یخ صعو بتدن یادکار
قالدی صیفك دیده یادکاری یوثماردر یعنی شتانك صیفده آثار و یادکاری
وار وصیفك دخی شتاده آثار و یادکاری واردر صیفك شتاده اولان یادکاری
وآثاری پنبه وثمار کبیدر وشتانك دخی صیفده اولان آثار و یادکاری برف ویخ
کبیدر پس حق تعالی حضرتلرینك نعمتلرینك آثارلری شول بر برف و یخ مثالیدر که

شـتادن و برودت هوادن طوغرو شتا پنهان اولوب اول برف و یخ یزم اوکمزده
قالور اول یخ قیش زماننده اولان صعوبت و برودتدن یزه یادکاردر نته کم بوانمار
قیش ایچنده یزه صیفك یادکاریدر پس بوحصولر وجزولر جله سی حضرت حقك
نعمتلرندن حاصل اولدی اول نعمتلرکه ایسه انلرك آثاری اولان اعضاوجوارح
یزه انلردن یادکار قالدی وهر برجزومز اول نعم سابقه یی مذکر اولدی ﴿ مثنوی ﴾
همچنان هرجز وجزوت ای فتی * درتنت افسانه کوی نعمتی) انجلین سنك
هربرجزوك ای فتی سنك تنکده برنعمتی افسانه ایلیجیدر یعنی بوذکر اولنان صیف
وشتانك آثاری صیف وشتادن افسانه سویلیجی وحکایه ایلیجی اولدقلری کبی
ای جوان سنك هرجزوکك جزوی و بدنکك هرعضوی سنك تنکده نعم الهیه دن
برنعمتك حکایه سنی ایلیجیدر و بن حق تعالینك شویله نعمتلرندن حاصل اولدم
دیولسان حالیله سویلیجیدر ﴿ مثنوی ﴾ چون زنی که بیست فرزندش بود
* هر یکی حاکئ حال خوش بود) مثلا برعورت کبی که انك یکرمی فرزندی
اوله هر بریسی حال خوشنك حاکیسی اولور یعنی فی المثل برعورتك یکرمی اوغلی
اولسه انك هر بر اوغلی اول خاتونك مقدما اولان خوش حالندن و کندی زوجیله
مجامعت قیلدیغی حالتدن حکایت ایدیجی اولورلر اولا وقاع وجماع قوت نعمت
وراحتدن حاصل اولور چونکم اول نعمت وراحتدن حاصله اولان قوت شهویه
ایکیسنه یله غلبه قیله بری برلریله مجامعت ایدرلر پس اول خوشلقدن حاصل اولان
تخمدن برفرزند حاصل اولور واول فرزند مقدما مروراییلین خوش حالنه دلالت
قیلور ﴿ مثنوی ﴾ حمل نبودبی زمستی وزلاغ * بی بهاری کی شودز اینده
باغ * حاملان و بچکان شان برکنار * شددلیل عشقبازی بابهار) مستلك سنز
ولاغسز حمل اولمز بهار سزباغ فحل طوغر یجی اولورباغده اولان حاملار
وانلرك کارلرنده اولان بچه لری اول حاملارك بهارله عشقبازلغنه دلیل اولدی یعنی
برخاتونك حمل مستی اولمق سنز ولاغ قیلق سزاولمز کذلك براردخی مست شهوت
اولمسه وطبعنده جماعه برقوت بولسه کندی خاتونیله ملاعبه ولاغ قیلمز لابد
شهوت ایسه نعمت وراحتدن حاصله اولور چونکم زوجله زوجه نك وجودلرینه
نعمت وراحتدن حاصله اولان شهوت غلبه ایلیه ایکیسی بیله مست شهوت
اولور اول مستلکدن ولاغدن بری برلریله مجامعت ومقارنت قیلورلر پس اول
مقارنتدن خاتون حامله اولور نته کم باغده اولان اشجار بهارایله مجامعت ومقارنت
ایلر پس بهارایله اولان مقارنتدن باغده اولان اغاجلر میوه لر طوغر یجی اولور
بهار فی المثل ارلر کبیدر وشجرلرزنلر کبیدرزنلر کندی ارلریله جفت اولمسه لر
ومقارنت قیلسه لر حامله اولمدقلری کبی اشجار دخی بهار ایله جفت اولمسه لر

زاینده اولمزلر و برك و یاری طوغورمزلردی پس باغلرده اولان اشجار حامله وانلرك
كنارلرنده اولان برك و یاردن طوغوردقلری میوه جكلر انلرك بهارایله عشقباز
اوقلرینه ومقارنت ومجامعت قیلدقلرینه دلیل اولدی وهراغاجك میوه سی اول
اغاجك ربیع ایله مصاحبت قیلدیغنه شهادت قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ هردرختی
دررضاع کودکان * همچومریم حامل ازشاهی نهان) هربردرخت کودکلرك
رضاعنده مریم کبی برشاهدن نهان حاملدر یعنی حضرت مریم علیها السلام
جبرائل علیه السلام حضرتلرندن نهانده حامل اولدیغی و بعد وضع حمل
کندی حملنی قوجاغنه الوب انی امزر دیکی کبی هردرخت دخی شاه بهاردن
حامله اولوب کندی برك و بارنی ظهوره کتوردکد نصکره انی امز رمکده
واکاتربیه ایدوب نشوونماده اولور پس بهار پدر کبی وهر شجر مادر کبی
اولوب پدرو مادر کندی پسرلرنی بسلیوب تربیه قیلد قلری کبی بهار ایله اشجار
دخی اثماری بسلیوب تربیه قیلورلر وهرشجر دخی مادر پسرنی امز ردیکی
کبی امزروب نشوونما و یرروانی کمال مرتبه سنه ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾
کرچه دراب آتشی پوشیده شد * صد هزاران کف بروجوشیده شد *
کرچه آتش سخت پنهان می‌تند * کف‌بده انکشت اشارت‌میکند) اکرچه
آبده برآتش پوشیده اولدی نیچه یوز بیك کف اول آب اوزره جوشیده اولدی
اکرچه آتش قتی پنهان طوقور کف اون پرمغیله اول آتشه اشارت ایلرتند
اصلنده طوقورمعناسنه دربونده تأثیرایلرمعناسنه استعاره اولوروبو یتلرمؤثرك وجودی
مخفی اولدیغنه وانك آثاری انك وجودنه دلالت قیلدیغنه مثال اولور وتقدیر کلام
بویله دیمك اولورکه حضرت مریمك نفخ جبریلدن حامل اولدیغنه حضرت
عیسی دلیل اولدی واشجارك دخی بهاریله مقارنت قیلدیغنه و بهاردن حامله
اولدیغنه انلردن ظهوره کلان ثماردلالت وشهادت قیلدی نته کم آبك التنده برآتش
اکرچه فرضی پوشیده ومخفی اولدیسه ده نیچه یوزبیك کوپوکلر اول آبك اوزرنده
جوشیده اولدی وظهوره کلدی واول کوپوکلر اول ابك التنده پوشیده ومخفی
اولان انشك وجودنه دلالت وشهادت قیلدی فرضا اکرچه آتش قتی پنهان
ومخفی تأثیرایلر آتشده قینامش صویك اوزرنده اولان کف اون پرمغله اول
مؤثراولان آتشك وجودنه اشارت ایلر کفك اون پرمغندن مراد آب جوشان
اوزره کفلردن ماعدا ظهوره کلان ومرئی اولان هیئتلر اولور وکانه هر برکف
شکل اصابعده آب کرم اوزره ظاهر اولان هیئتلرله آتشك وجودنه دلیل اولور
واشارت قیلور ﴿ مثنوی ﴾ همچنین اجزای مستان وصال * حامل ازتمثالهای
حال وقال * درجمال حال وامانده دهان * چشم غائب کشته ازنقش جهان)

مستان وصالك اجزاسی دخی بونجلین حال وقالك تمثالارندن حاصلدر بونلرك دهانی
جمال حالك مشاهده سنده آچق قالمش بونلرك كوزی نقش جهاندن غائب اولمش یعنی
اشجار بهاردن حضرت مریم وحضرت جبریل علیه السلامدن حامله اولدیغی
كبی مستان وصال الهینك جزولری وعضولری دخی همچنین تماثیل حالدن وپرمعانی
اولان صور مقالدن حامله دررلر روح القدس حضرتلری مریمه صورت بشر یه ده
تمثل ایدوب حضرت مریم اندن حامله اولدیغی كبی ذوق وحال پرمعنی دخی
مستان الهینك قلبلرنده تمثل ایدوب صورت باغلدقده آبلرك هر برجزوی اول
تماثیل حالیه وصورمقالیه دن اولاد معنویه یه حامله اولورلر واول حال وقال ایله
موانست ومقارنت قیلورلر واول تماثیل حالیه نك تماشاسنده واول صورت روحانیه
ومعنویه نك جمالی مشاهده سنده بونلرك آغزی آچق قالمش وبونلرانك حسنی
سیرنده واله وحیران اولمشدر انكچون بونلرك كوزی نقوش جهاندن غائب اولمش
وبواشكال والوانك تماشاسندن اعراض قیلمشدر ﴿ مثنوی ﴾ آن موالیدازره
این چارنیست * لاجرم منظوراین ابصارنیست * آن موالیداز تجلی زاده اند
* لاجرم مستور پردهٔ ساده اند) اول موالید بوچاربولدن دكلدر لاجرم
بوابصارك منظوری دكلدر اول موالید معنوی تجلیات الهیدن طوغمشلردر لاجرم
پردهٔ ساده نك مستوری دررلر عناصر اربعه یه امهات اربعه دیررلر ومعادنه ونباتانه
وحیواناته امهات اربعه دن طوغمه قلری ایچون موالید ثلثه تعبیر ایدررلر هرنه كم
اول امهات اربعه دن ظهوره كلمشدر لاجرم اول بوابصارایله منظور ومشهود
اولمشدر اما بومستان وصالك اجزاسندن تولدایلین موالید معنویه بوابصار ظاهره
ایله منظور ومرئی اولمز انكچون كه بوموالیدمعنویه بوچار عنصر بولندن كلمش
وطبایع اربعه دن ظهور قیلمشدر اول موالید حاصیه ونتایج روحانیه كه مستان
الهینك اجزاسندن ظهوره كلمشدر انلرتجلیات ربانیه دن طوغمشلردر لاجرم بی رنك
وصافی اولان پرده نك مستورلریدر زیرا مستان الهی بی رنكلك وصافی وساده لكله
اتصاف قیلمشلردر تجلیات الهیه واسطه سیله انلرك اجزای شریفه سندن ظهوره
كلان موالید حالیه ومواجید روحانیه انلرك صافی وساده لكی پرده سنك التنده
مستور ومخفی اولمشلردر وانلرك صافیلكی وساده لكی انلردن طوغان حالات
شریفه یه وموالید لطیفه یه حجاب اولوب انكچون ابصار ناس انلری كورمكدن
اعمی قالمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ زاده كفتیم وحقیقت زادنیست * وین عبارت
جز پی ارشاد نیست * هین خمش كن تابكوید شاه قل * بلبلی مفروش بااین
جنس كل * این كل كویاست پرجوش وخروش * بلبلا ترك زبان كرباش كوش)
زاده دیدك وحقیقة زاده دكلدر وبوعبارت ارشاددن غیری ایچون دكلدر یعنی

اول مستان وصالك اجزاسندن طوغان موالید تجلیٔ الهیدن طوغمشلردر دیدك
اول موالیدك تجلیٔ الهیدن طوغملری حقیقت اوزره طوغمق دکلدر بکله بوعبارت
فهمی قصیر اولان کسه‌لره ارشاد وتفهیم ایچوندر ارشاد وتفهیمدن غیری
ایچون دکلدر لکن برامر معنوی محسوس منزله‌سنه تنزیل اولنسه ومحسوس اولان
امره اطلاق اولنان حکم اکاهم اطلاق اولنسه اول امر معقولك طالبه فهم
ایلمسی آسان اولور وامر معقولی محسوسه تمثیل ایلك همان طالبلره ارشاد
وتفهیم ایچون اولور غیری دکل زنهار خموش اول تاکم شاه‌قل‌دیه بوجنس کله
بلبللك صائمه یعنی آکاه اول و بوکونه سوزلر سویلمکدن سکوت‌قیل شوزمانه‌دك که
تاسکا اول‌شاه حقیقی سویله دیو امر ایلیه بوجنس کله بلبللك صائمه وانك
اذنی اولمیجه بوکونه کفت وکویی بیان ایلمکه شروع ایتمه بلبل صفت اولان
عاشقه لازم اولان معشوقنك مشاهده‌سنده خموش اولمق وانك کلام حیات بخشنه
قولق طوتوب استماع قیلمقدر زیرا بومعشوق حقیقی پرخروش وجوش کل کویادر
ای‌بلبل قولق اول ترك زبان ایله‌کلدن مراد باغ حقیقتده بتن انسان کامل اولور
جنان جناندہ ظهور ایدن تجلیات جمالیه اولسه دخی وجهدر یعنی بوتجلیات
جمالیه فی‌المثل پرجوش وخروش کل کویادرای‌بلبل صفت اولان عاشق زبان
مقالی ترك ایدوب کوش هوشکی اول کل کویایه طوت واندن نیچه معانی واسرار
استماع ایت یاخود معنی بوخلیفهٔ الهیه حدیقهٔ حقیقتده بتمش‌فی‌المثل پرجوش
وخروش برکل کویادرای‌بلبل صفت اولان عاشق زبانی ترك ایله وقولق‌اولوب
همزانك کلام لطیفنی دکله دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ هردوکون‌تمثال پاکیزه
مثال * شاهد عدلند برسر وصال * هردوکون حسن لطیف مرتضی * شاهد
احبال حشرماضی) هرایکی کونه تمثال پاکیزه مثال سر وصال اوزره شاهد
عدلدرلر هرایکی کونه ارتضالنمش حسن لطیف‌مامضی‌ده اولان حشر بوکا رینك
شاهدیدر حشر بونده‌جمع معناسنه دراحبال حبلك جمیدرحبل بوکدرحمل کبی
یقال حبلت المرأة اذا حملت فهی حبلی مرتضی برکزیده معناسنه در وهردوکون
تمثالدن مراد تمثال حالیه وقالیه در احبال عهد معناسنه اولان حبلك‌جمعی اولسه
دخی جائزدرکه حبل عهده دخی دیرلر پس احبال بونده عهود معناسنه اولور
وتقدیرکلام بویله دیمك اولورکه تمثال حالیه وتمثال قالیه‌دن هرایکی کونه پاکیزه
مثال یعنی برانساندن ظهور ایلین اکرصورت حالیه واکرصورة قالیه‌در بونلرك
هرایکیسی وصال الهیدنك سری اوزره ایکی عادل شاهددرلر هرایکی کونه
مرتضی وبرکزیده اولان حسن لطیف یعنی اکرحسن حال اولسون واکرحسن
مقال اولسون شویکی نوع اوزره اولان حسن لطیف مامضی‌ده اولان جمعك

وجمعدن حاصل اولان يوكلرك شاهدلر يدر ماضى دن مراد اصل عالم الست اولسه
اوليدر يعنى اكر حسن مقال كچمش زمانده اولان جمع اولمنك وحضرت حقدن
حسن حال ومقال ولطف خصال ايله يوكلو اولمنك شاهدلر يدر بو حسن حال
وحسن مقال حق تعالينك تجليات جماليه ولطفيه سندن طوغر اكر احبال عهود
معناسنه اولورسه معنى بو يله ديمك اولور كه هرايكى كونه بركزيده اولان حسن
لطيف كه انلردن مراد حسن حال ومقالدر كچمش زمانده اولان عهدلرك وتجليات
الهيه ايله اولان جمعيتك شاهدلريدر كه بر مؤمنك اكر حسن حالى وحسن مقالى
حضرت حقله اولان عهود سابقه يى كوزتد يكنه وجناب حقله آشنا اولوب
جمع اولديغنه دلالت وشهادت ايدرلر بركسه نك سرنى بيلمكه ودرونده اولان
علمنه وشهودنه استدلال قيلغه خارجده ايكى شاهد واردر اكر اول ايكى شاهد
عادل اولوب هر برى احسن صورتده اولورسه انك سرى وسيرتى لابد احسن
صورتده اولور وسروسيرت احسن اولمز الا تجليات جماليه ولطفيه ايله اولور واول
خارج اولان ايكى شاهدك برى حسن حال وبرى دخى حسن مقالدر بو ايكيسى
بركسه نك روحنك حضرت حقله اولان آشنالغنه واندن نيچه احوال حسنه
بولديغنه وحضرت حقله جمع اولديغنه دليل وشاهد اولور ﴿ مثنوى ﴾ همچو يخ
كاندر تموز مسجد * هردم افسانهٔ زمستان ميكند * ذكر ان ارياح سرد وزمهرير
* اندران ايام وازمان عسير) مسجد اولان تموزده شول يخ كبى كه هردم
زمستانك افسانه سن ايلر مسجد جديد قيلمش معناسنه در نته كم اسجده ديرلر
صيره جديدا معناسنى ويررلر يعنى حسن حال وخرم مقال كچمش زمانده اولان
حشرك واحوالك شاهدلر يدر شول جديد قيلمش تموز وقتنده موجود اولان
برف ويخ كبى كه اول برف ويخ هردم لسان حاللة كچمش زمانده واقع اولان
زمستانك حكايه سنى ايلر اول ايام بارده وازمان عسيره ده وزان اولان رياح سرددك
وزمهريرك ذكرنى وحالنى سويلر ﴿ مثنوى ﴾ همچو آن ميوه كه دروقت شتا
* ميكند افسانهٔ لطف خدا * قصهٔ دور تبسمهاى شمس * وان عروسان
چمزا لمس وطمس) شول ميوه كبى كه شتاوقتنده لطف خدانك افسانه سن ايلر
شمسك تبسملرينك دورينك قصه سنى واول چمك عروسلرينه لمس وطمسك
قصه سنى ايلر بو بيت مصرع ثانيده اولان ميكند لفظنك تحت حكمنده داخل
اولور وبو كادخى سهولت معنى ايچون ميكند لفظى تقدير اولنورو بو بيتك مصرع
ثانيسى وقصهٔ ان عروسان چمزا تقديرنده اولور طمس لغنده محو ايدوب اسكيتمكه
دينور وتقدير كلام بو يله ديمك اولور كه مستان الهينك اجزا واعضاسنده تجليات
الهيه دن ظهوره كلوب وتجليات الهيه كتدكدنصكره باقى قلان حسن حال وحسن

قال واطف خصال فی المثل شناوقتنده اولان شول لطیف میوه‌لر کیبدر که اول میوه‌لر لطف خدانك حکایه‌سن ایلرو یدخی شمسك تبسملرینك وکشاده‌روی اولمرینك دورینك قصه‌سنی واول چمن عروسلرینه شمسك تبسمینك وانلره تعلق قیلمسنك وانلری اسکتمه‌سنك وتغیر وتبدیل ایتمسنك قصه‌سنی سویلر ﴿ مثنوی ﴾ حال رفت وماند جزوت یادکار * یاازوواپرس ویاخودیادآر) حال کتدی وسنك جزوك یادکار قالدی یااول جزوکدن صور ویاخودیاد که کتور یعنی هر برجزوك وعضوك نعمت الهیه‌دن بحث ولطف وکرم ربانیه‌دن ظهور ایتمشدر اکرحال نعمت وراحت کتدی ایسه سنك جزؤك اندن یادکار قالدی وهرعضوك اول نعم الهیه‌یی مذکر اولدی یاحال نعمتی ووقت راحتی اول جزوکدن سؤال ایله ویاخود اول نعم سابقه والطاف سالفه‌یی یاد که کتور وتذکر ایله والحمدلله علی کل حال دیوب قلت ومضایقه ومحنت زمانده دخی حمد وشکر سویله تاکفران نعمت اولمیه سن وحق تعالینك نعمتلرینی فراموش قیلمیه سن ﴿ مثنوی ﴾ چون فروکیردغمت کرچستئ * زان‌دم نومید کن‌واجستئ * کفتیش ای غصهٔ منکربحال * راتبهٔ انعامها رازان کمال) چونکم غم سنی طوته اکرسن چست ایسك اول نومید کن اولان دمدن کیرو صبحرارسن بوتقدیرجه واجستئ ده‌جیم مفتوح اوقنور اما مصرع اولده ومصرع ثانیده هم جیملر مضموم اوقنوب معنی بویله اولق دخی جائزدر چونکم غم والم سنی اخذ ایلیه اکرسن چست وچابك ایسك اول نومید کن اولان دمدن کیرو جست وجوایلرسن واکابویله دیوسویلرسنکه ای حال رحمت ونعمته منکر اولان غم وغصه اول کمالدن انعاملر راتبه سنه منکر اولان غصه جواب بویلردن حاصل اولور ﴿ مثنوی ﴾ کربهردم نت بهارو خرمیست * همچوچاش کل تنت انبار چیست * چاش کل تن فکر توهمچون کلاب * منکرکل شد کلاب اینك عجاب) اکر هردم سکا بهار خرملك دکل ایسه کل چاشی کبی سنك تنك نه‌نك انبار یدر چاش چیچ دیدکاریدر یعنی معناسنه تن چاش کل سنك فکرك کلاب کبی منکر کل اولدی کلاب اشته عجاب راتبه بوندن وظیفه معناسنه در ویوجمله ابیات اربعه‌نك محصولی بویله دیمك اولورکه چونکم حزن وغم ومحنت والم سکا کلمه‌وسنی طوته ومحزون ومغموم قیله اکر عقل وفکرتده‌سن چست وچابك ایسك اول نومید دمدن کیرو صبحر امق ایله یاخود معنی اول نومید کن اولان وقتدن کیرو چست وجوایله واکابویله دیوسویله که ای نعمت وراحت حالنده منکر اولان غصه وغم وقتی اول کمال صاحبندن واول جلال وجمال مالکندن وانعام واحسانلرخالقندن اکرسنك عارض اولدیغك بدنه بهار وخرملك وهردم کشاده‌لك وشادیلك اولمیدی سنك

کل چیچی کبی اولان بدنك نه شیئك انبار یدر بو مقرردر که سنك بدنك نعمت ولطف ومکرمت انبار یدر فی المثل سنك بدنك کل یغنیدر که هر عضوك کل کبی نعمت الهیه ایله و بهار لطفیه ایله بزمشدر وسنك فکرك اول کل یغنی کبی اولان بدندن حاصل اولدیغی اعتبار یله کلاب کبیدر عجب بودر که کلاب کلدن ظهور ایتمش ایکن کلك وجودنه ولطافتنه منکر اوله یعنی عجب بودر که کلاب کبی اولان فکر کل کبی اولان بدندن ظهور ایتمش ایکن و بدن دخی بهار لطف الهی ایله کل کبی تروتازه اولوب یتمش ایکن فکره برمقدار غم والم عارض اولمغله بدنك لطف حقنه ظهور ایتدیکنه ونعمت وراحتله یتدوکنه انکار ایلیه وکفران نعمت اولوب بن بودنیاده نعمت وراحت کورمدم دیو سویلیه ﴿ مثنوی ﴾ ازکبی خو مان کفران که در یغ * برنبی خو یان نثار مهر ومیغ * ان لجاج و کفر قانون کیست * وان سپاس وشکر منهاج نیست * باکبی خو یان تهتکها چه کرد * بانبی رو یان تنسکها چه کرد) کفران النعمه اولان میمون خو یلردن صمان در یغدر یعنی شول کسه لر میمون خو یاو وحیوان صفتاو کافر بالنعمه اوله اکا صمان و یرمك بیله یازقدر که اول صمانك دخی لایق دکلدر امانبی خو یلولر اوزره مهر ومیغ نثاردر مهر ومیغ ذکر سبب اراده مسبب قبیلندن اولوب معنی بویله دیمك اولور که انلر که پیغمبر سیرتلو شاکر لردر انلراوزره کونش وسحاب واسطه سیله ظهوره کلان نعمتلرك ورزقلرك جمله سی مبذول ونثار اولمغه لایقدر که اول عناد و کفر نعمت میمون طبیعت اولان اهل نفاقك قانون وقاعده سیدر واول سپاس وشکر نبی علیه السلامك طریقیدر یعنی سراده وضراده وشدتده ورخاده شکر ایلمك والحمدلله علی کل حال دیوسویلمك نبی مکرم علیه السلام حضرتلرینك طریقت علیه وسنت سنیه سیدر لابد پیغمبر طریقنه سالك اولان عزیزلر دخی البته هرحالده حمد وشکر قیلمغله متصف اولمشلردر ای عاقل نظر ایلیوب کور میمون خو یلو اولنلره پرده لری یرتلمق نه ایلدی تهتك پرده یرتلمغه دیرلر بونده افتضاح ورسوای اولمق معناسنه در یعنی کافربالنعمه اولوب شکردن اعراض ایلین میمون خو یاولره کور رسوای اولملری نه ایلدی ونبی یوزلولره نسکلری یعنی تعبدلری کورنه ایلدی مقصود پیغمبر علیه السلام خو یلو اولان شاکرلره عبادت قیلملری وشاکر اولملری کورنه ایلدی دیمك اولورحق تعالی حضرتلری (لئن شکرتم لازیدنکم) بیور دیغی آیت کریمه اوزره نبی خو یلو اولان شاکرلره صوری ومعنوی بیچه نعمتلر زیاده ایلدی (ولئن کفرتم ان عذابی لشدید) بیوردیغی قول شریف اوزره کبی خو یلو اولنلره عذاب شدید ایله عذاب ابتدی ﴿ مثنوی ﴾ درعمارتها سکانند وعقور * درخرابیهاست گنج عزونور) عمارتلرده سکلر وعقورلر واردر خرابلقلرده در گنج عز ونور عمارتلردن

﴿ مراد ﴾

مراد نعمت وراحت ودولت وثروتله بدنلری معمور اولان اهل دنیا واهل هوادر وخرابلقلردن مراد بدنلری درد ومحنت وکلفت ومشقتله خراب اولان اهل بلا واصحاب ولادر یعنی بدنلری نعمت وراحتله معمور اولان کسه لرك وجودنده کلاب صفتلری ومبالغه ایله عقرابدیجی حیوان خویلری واردرکه بونلرك اکثری کلب عقور کبیدر وبدنلری کلفت ومحنتله ویران اولان کسه لرك وجودنده کنج عزت وخزینهٔ نوروار درانکچون اوکپی خویلرده شکروحمد صفتلری حاصل اولمز بلکه کلبلك وعقورلك صفتلری حاصل اولور امابو نبی رو یلرده الحمدلله علی کل حال دیوب شکرلر وثنالر حاصل اولور وقلبلری کنج عزت ونور معرفته محل ومخزن اولور

﴿ مثنوی ﴾ کرنبودی این بزوغ اندر خسوف * کم نکردی راه چندین فیلسوف * زیرکان موشکاف ازکرهی * دیده برخر طوم داغ ابلهی) اکر خسوف ایچره بزوغ اولمیدی بوقدر فیلسوف راهی کم ایتمزدی سوف حکمت عقلیه یه دیرلرفیله اهله ومحله دیرلر فیلسوف دیمك اهل حکمت دیمکدر بزوغ طلوعه دیرلر خسوف قرك نور ینك زائل اولمسنه دیرلر یعنی اکر بو بی نورلك وخرابلق ایچره معمورلق وطلوع وظهور قیلق کنج عزت وشرفی بولمق اولمیدی بوقدر اهل حکمت واصحاب فطنت یول یترمزلردی وطریقی ایزلرلردی زیرابونلر یولی شول جهتدن یتورمشلردرکه کنجی عمارتده بیلشلر ونوری همان طلوعده کورمشلردر بوسببدن زیرکلر وموشکافلر کراهلقلرندن خرطوملری اوزره ابلهلك داغنی کورمشلردر خرطوم بورونه دیرلر بونده مراد مطلق سیمااولور وتوضیح معنی بویله دیمك اولورکه زیرکلر وعقلیات ونقلیاتده موشکاف اولان مدققلر حقیقت کاره عارف ونعل بازکونه اولان اسراره واقف اوله میوب مجرد مقتضای عقلاری اوزره حرکت قیلدقلری وکراه اولدقلری جهتدن هر بریسی سیمالری اوزره ابلهلك داغنی ونادانلق نشانی کورمشلردر وکنجینه وخزینه ظن ایلدکلری محلده خزینه چقمیوب وخزینه بوقدر دیدکلری یرده خزینه چقدیغنی مشاهده قیلدقلری وقتده کندیلرك بلاهت وعدم معرفتلرینه اعتراف قیلمشلردر وکنجی بولنلر وخزینه یه واصل اولنلر بونلرك بکمدکلری شول فقیرلر ونظر حقارتله باقدقلری حقیرلردرکه روزوشب حضرت حقه دعاایتمك وراه فنایه کتمکله کنز لایفنایی بولمشلر وکنج روان وخزینهٔ بی پایانه واصل اولمشلردر

﴿ قصهٔ فقیرروزی طلب بی واسطهٔ کسب ﴾

﴿ مثنوی ﴾ ان یکی بیچارهٔ مفلس زدرد * کدز بی چیزی هزاران زهر خورد * لابه کردی درنماز ودردعا * ای خداوند ونکهبان رعا * بی زجهدی

افریدی مرمرا * بی‌فـن من‌روزیم ده‌زین سرا) اول بیچـاره مفلس درد
وغمدن که بی‌چیزلکدن هزاران زهر بردی یعنی برشی اولیوب فقیرالحال اولدیغندن
زهر کبی هزاران درد وغملر بردی اول فقیرنـازده ودعاده لابه وتضرع ایلردی
وبویله دیوسویلردیکه ای خداوند وای راعیلرك نگهبانی رعاکسررائله راعیلك
جمعیـدرراعی چوبانه وحافظه دیرلر یعـنی اول درویش دیردیکه ای حافظلرك
نگهبـانی وای راعیلرك ونگهبانلرك مهیمن وحافظی وای خداوندزمین وزمان
وای خلاق کون ومکان تحقیقاتنی برجهد سزو بنی‌قسمز خلق ایتدك بنم کسبسز
بوسرای دنیادن رزقمی ونصیبمی بکاویردیردی والهی خلقتنی مجاناواررزقنی مجانا
وارحمنی مجـانا قولنك مفهومنی وردایدنوب سویلردی ﴿ مثنـوی ﴾ پنج
کوهردادیم دردرج سر * پنج حس دیکری هم مستتر * لابعد این‌دادولایحصی
زتو * من کلیم ازبیـانش شرم‌رو * چونکه‌در خلاقیم تنهاتوی * کاررزاقیم
توکن مسـتوی) الهی وخلاقی درج سرده بکابش کوهر ویردك اندن غیری‌هم
مستتر بش حس ویردك درج حقه‌یه دیرلر بوندهسرحقه‌یه‌تشبیه اولنمشدردرج
سرده اولان پنج کوهردن مراد حواس خمسهٔ ظاهره‌در که انك‌بری قوهٔ سامعه
وایکنجیسی قوهٔ باصره واوچنجیسی قوهٔ شامه ودردنجیسی‌قوهٔ ذائقه‌و بشنجیسی
قوهٔ لامسه‌در وبوقوهٔ لامسه‌بدنك جمیع عضونده ساریه‌در پس بونك دخی‌درج
سرده اولمسی سررئیس جمیع اعضـا اولدیغی ودخی حواس ظاهره‌نك اکثرنه
باش‌محل اولدیغی اعتبـاریله‌در والاجمیع اعضا قوهٔ لامسـه‌نك‌محلیدر وحواس
باطنه‌نك محللری هیاکله‌ده‌اولان شرحزده‌ذکر اولنمشدراندهطلب اولنه ومصرع
ثانیده اولان پنج حس مستتردن مراد حواس خمسـهٔ باطنه‌در وحواس خمسهٔ
باطنه‌نك‌اولی‌حس مشترك ایکنجیسی قوهٔ واهمه اوچنجیسی‌قوهٔ فکریه دردنجیسی
قوهٔ خیـالیه بشنجیسی قوهٔ حافظه‌در بونلرك دخی‌محلی وتحقیق‌اول ترجـمه‌ده
تحریراولنمشـدر پس تقدیرکلام بویله دیمك اولورکه اول فقیر حضرت حقه
بوکونه مناجات وعرض حاجات ایدوب دیردی الهی وسیدی باش حقه‌سـنده
بکاکوهرکبی رایکان بش حس ویردك وبوبشدن غیری همـانامجانا مستترومخفی
بش حس دخی ویردك بوکوهرلرك هریریسـنی اصلابن کسب ایتدم بلکه اول
کوهری خزینهٔ قدرتکدن سـن بکاعطا ایلدك ای وهاب مطلق سندن بوداد
وعطـا لایعد ولایحصادرنتهکم (وان‌تعـدوا نعمةالله لاتحصوها) بیوردك‌بن
اول‌لایعدولایحصی‌اولان‌نعمتلرك شرح و بیاندن شرم روروکلیل‌اللسانم وبی‌نطق
وبی‌زبانم که بوقدر لایعد اولان نعمتلریکه بوزبانله شرح ایلك ممکن دکلدرکلیل
زبانك کندواولمسی وعاجزقالمسـنه دیرلر الهی وخلاقی چونکم بنی‌خلاق اولمفده

﴿ تنهاسن ﴾

تنهاسن سن اصلابنی خلق و ایجاد ایلمکده وعدمدن وجوده کتورمکده
غیرینك شرکتی یوقدر بنم رزاقلغم کارنی سن مستوی ایله یعنی بنم خالقم اولمقده
اصلا کسنه نك شرکتی یوقدر استرمکه بنم رزاقم اولمق کارنی هم خالقم اولمق کارنه
مستوی وبرابر ایلیه سن که رزاقم اولمقده دخی اصلا غیر بلر مشارکت قیلیه
وغیر یلرك منتی بنم اوزریمه اولیه بلکه هم خلاقم وهم بلاواسطه رزاقم همان
سن اوله سن دیردی الحاصل (بیت) اسباب من سوخته وسر کردان * بی محنت
مخاوف میسر کردان * مضمونی اوزره جناب حقه دعا ایلردی ﴿ مثنوی ﴾
سالها زواین دعا بسیارشد * عاقبت زاری او برکارشد * همچوان شخصی که
روزی حلال * ازخدامی خواست بی کسب وکلال * کاواوردش سعادت عاقبت *
عهد داود لدنی معدلت) بیچه یلار اول فقیردن بوکونه دعا ایلمك چوق اولدی
عاقبة الامر اول بی چاره نك دعاوزاریسی برکار اولدی یعنی اجابته قریب اولوب
حق تعالی انی قبول قیلدی مثلا شول برشخص کبی که حلال رزقی خدای تعالی
حضرتلرندن بی کسب و بی کلال و بی ملال استدی وحق تعالی هم انك دعاسنی
قبول ایلدی عاقبت اول شخصه سعادت ونعمتك کلسنه کاوسبب اولدی واول
شخص حضرت حقه بودعابی ایلرکن فی الحال برکاوانك قپوسندن ایچری کلدی
واول شخص انی بی توقف ذبح قیلدی و بوقصه نك ظهوری لدنی معدلت اولان
وعدالتی الله قتنده ظهوره کلان داودنبی علیه السلام حضرتلرینك عهد
شریفنده ایدی وبونك قصهٔ پرحصه سی اوچنجی دفتر ده تفصیلا نظمه کلمشدر
ومثنوی خوان اولنلرك قتنده مشهور اولمشدر بیانه حاجت یوق ﴿ مثنوی ﴾
این یتیم نیززاریها نمود * هم زمیدان اجابت کور بود * کاه بدظن می شدی
اندردعا * از پی تأخیر پاداش وجزا * بازارجاء خداوند کریم * دردلش بشارکشتی
وزعیم) بویتیم دخی زاریلکلر کوستردی هم اجابت میدانندن طوپی قاپدی
یتیم باب تفعیلدن مذالل معناسنه در نته کم تیم الحب فلانا دیرز لچین برکسه بی محبت
قول وذلیل ایلسه یعنی بویله ذلیل دخی داودنبی علیه السلام زمانده اولان
شخص علیل کبی حق تعالی حضرتلرینه زاریلکلر کوستردی وتضرعلر قیلدی
بوهم اجابت عرصه سنده کوی قاپدی امادعا ایلمکده کاهی بدظن اولوردی
پاداش وجزایمك تأخیرندن اوتری یعنی جناب حضرته اکرچه دعاوتضرع ایلردی
اما ایلدیکی دعانك پاداشی وجزاسی اکافوری کلیوب تأخیر وتوقف ایلدیکندن
قوهٔ واهمه اکامستولی اولوب عدم اجابت خیالنی قلبنه کتوروب بنم دعا
و تضرعم مقبول حضرت اولمز دیوکاه کاه دعا ایلکده سوءظن ایلردی وقلبنه
ضعف کلوب دعاده سعی والحاح ایلمزدی کیروخداوند کریمك رجاسی انك

کوکلنده بشار وکفیل اواوردی زعیم کفیله وضامنه دیرلر ارجا فتح همزه ایله رجانك جمیدر وکسر همزه ایله رجا و برمك وراجی قیلق معناسنه اولور بونده ایکی وجه ایله یله جائزدر یعنی اکرچه اول فقیر وذلیل پاداش وجزا تاخیر قیلسندن کاه کاه بدظن اولور ودعا ایتمکدن فراغت قیلوردی اما کبرو اول خداوند کریمك رجالری وانی راجی ایلمسی انك کوکلنده اکا مبالغه ایله بشارت ویریجی اواوردی واجابته تکفل قیلوردی وکانه اکا دیردیکه نیچون دعاوزاری ایلکده سست اولورسن واصلی ندرکه اول خداوند کریمدن امید ورجا حبلنی قطع قیلورسن کلام مجیدنده حبیبنه خطابا (واذا سألك عبادی عنی فانی قریب اجیب دعوة الداع اذا دعان * دیمدیمی ودخی ام من یجیب المضطر اذا دعاه * بیورمدیمی ودخی * ادعونی استجب لکم * دیودعا ایلکه امر قیلمدیمی پس نیچون بدظن اولورسن الامور مرهونة باوقاتها حدیثنك حسبنجه هرامر البته بروقته مرهوندر ساعتی کلدکده میسر اولور وظهوره کلور ایمدی دعاوتضرعدن تکاسل ایلمك عبده لایق دکلدر بلکه بنده یه لایق اولان اول خداوند کریمه دعا ایلکدر دردی ﴿ مثنوی ﴾ چون شدی نومید در جهد از کلال * از جناب حق شنیدی کة تعال) چونکم کلال جهتدن جهد ایلکده ناامید اولیدی جناب حقدن ایشدردیکه تعال یعنی چونکم اول دعا ایدیجی فقیره کلال وملال کلوب سعی وجهد ایلکده ناامید اولیدی ودعا ایلکدن فراغت قیلیدی جناب حقدن انك قلبنه تعال نداسی کلوردی وانك کوش وهوشی حضرت حقدن قلبه کلان تعال خطابنی استماع قیلوردیکه (وهوالذی ینزل الغیث من بعد ماقنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید) آیت کریمه سنك فحواسی اوزره اول قابض و باسط وخافض ورافع اولان خدای تعالی بنده لرینك کندی جنابندن بالکلیه مأیوس ومقنوط اولدیغنی استمزهر بارکه قوللری مقنوط اولمق مرتبه سنه وارسه لر بعد الیأس والقنوط اول ولی حمید اولان خدا سحاب رحمتنی نثر ایلرو باران فیض وعطاسنی تنزیل ایلرکه قابض وباسط لك وخافض ورافعلك صفتلرینك آثاری واحکامی بونکله ظهوره کلورکه هربارکه بنده نك مرادنی ویرمیوب قبض ایلدکده قول آنك نتیجه سنه عالم اولمدیغندن بدظن اولور وناامید اولمق مرتبه سنه وارر پس اکا بسط ولطفله دخی تجلی قیلور فی الحال اول بنده امیدوار اولور وانك جنابنه توجه قیلور همیشه کار الهی وشان ربانی بویله اولمقدن خالی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ خافضست ورافعست این کردکار * بی ازین دو بر نیاید هیچ کار * خفض ارضی بین ورفع آسمان * بی ازین دو نیست دورانش ای فلان * خفض ورفع این زمین نوعی دکر * نیم سال شوره ونیمی سبزوتر * خفض ورفع روزکار باکرب * نوع دیکر نیم روزونیم شب * خفض ورفع این مزاج ممتزج * کاه صحت کاه رنجوری مضج) * بو

كردكار خافض ورافعدركه حق تعالينك بو ايكى اسم اسماء حسنا سندندر
اول پادشاه لم يزل همیشه قابض و باسط اولديغى كبى هم دائما خافض ورافعدر
بوايكى سز هيچ كار كلمز وهيچ برزمان اول خداى متعال خفض ورفع ايلكدن
خالى اولمزنته كم ابوموسى حضرتلرى بوحديث شريفى حضرت رسول اكرم
صلى الله عليه وسلمدن روايت بيورركه قال عليه الصوة والسلام ان الله لاينام
ولاينبغى له ان ينام يخفض القسط و يرفعه و يرفع اليه عمل الليل قبل عمل النهار وعمل
النهار قبل عمل الليل الى اخره يعنى الله تعالى حضرتلرى او يومز واكا او يومق لايق اولمز
قوللرينك رزقنى وحظنى خافض اولور ورافع اولور وبعض بنده لرينى ظاهرا
مخفوض بعضسنى دخى باطنا الحق وبعضسنى بوكسك قيلور وبعضسنك دخى
مرتبه سنى وشانى برزمان سفلى و برزماندنصكره علوى ايلرالحاصل عالم بواسملرك
احكام وآثارندن خالى دكلدر بوجلهدن عالم محسوساتده زمينك خفضنى وآسمانك
رفعنى كورو بوايكيسنه برخوش نظرايله كه اول خافض كورزمينى نيجه مخفوض
ايلدى واول رافع كورصورتا آسمانى نيجه مرفوع قيلدى اى فلان عاقل اول
آسمانك دورانى هم بوايكيسيسز دكلدر يعنى اكرچه زمين بحسب الصورة والمرتبة
مظهر اسم خافضدر وآسمان هم من حيث الصورة والمرتبة مظهر اسم رافعدر
وليكن زمين مطلق مظهر اسم خافض دكلدر وآسمان دخى مجرد مظهر اسم
رافع دكلدر بلكه آسمانك وجودنده دخى همیشه اسم خافضك واسم رافعك
حكملرى واثرلرى پيداوظاهر اولمقدهدر كه اول آسمانك دورانى بوخفضسز ورفعسز
اولمقدن خالى دكلدر نته كم اعلاده اولان جرم ونجم برنيجه ساعتد نصكره اسفله
اينوب مخفوض اولور ومخفوض اولان جانبى دورايدوب مرفوع اولور ومرتبهٔ
اعلايه كلور پس آسمانك دورانى بوايكيدن خالى اولمز وبو زمينك خفض ورفعى
دخى برنوع ديكردر كه زمين اكرچه من حيث المرتبه مخفوضدر وليكن نظر اولنسه
بعض جانبى مخفوض وسفلى وبعض جانبى مرفوع وعاليدر وبوندن ماعدا
برسنه نك نصفى شوره يعنى قوراقلق ونصفى دخى سبزوتردر يعنى بر يلده بوزمين
التى آى مقدارى سبزوتر اولور ونباتاتله واثمارله طولر والتى اى مقدارى دخى
يابس اولوب شوره يركبى سبزوتر اولمقدن خالى قالور پس التى اى شورهخالى
اولمسى علامت خفض والتى اى مقدارى دخى سبزوتر اولمسى علامت رفعدركه
زمين نباتاتدن واثماردن خالى اولدقده شانى مخفوض اولور ونباتات واثمارله
طولدقده شانى مرفوع اولور باكربروزكارك خفض ورفعى يعنى بوغصهلو
وكربتلو اولان روزكارك دخى خفضى ورفعى واردر بوغصهلو وغملو اولان
روزكارك مخفوض ومرفوع اولمسى نوع ديكردر نصفى روزنصفى

شب در شب علامت خفض ونهار علامت رفعدر بو امتزاج ایدیجی مزاجك
دخی خفض و رفعی واردر بو امتزاج ایدیجی مزاج جسما ینك خفضی
ورفعی کاه صحت وکاه ناله ایدیجی رنجورلقدر مضج ایکلدیجی وناله قیلدریجی
معناسنه در یعنی بو بدن حیوانی که چار ضددن ممتزج اولمشدر پس بو ممتزج اولان
مزاجك دخی کاه ارتفاعی اولور وکاهی انخفاضی اولور هر بارکه مزاج اعتدال
وصحت اوزره اوله اکا نسبت مرتفع اولمقدر وهر بارکه علت وسقامت اوزره اوله
مزاجك پست واچق اولمسیدر ﴿ مثنوی ﴾ همچنین دان جمله احوال جهان *
خط وجدب وصلح وجنك وافتتان) جمله احوال جهانی بو نجلین یل خط وجدب
وصلح وجنك وافتاندر جدب دال مهمله ایله خطه دیرلر پس بونده قحطك عطف
تفسیری اولور افتتان امتحان وابتلا معناسنه در جدب بعض نسخه ده ذال معجمه ایله
واقع اولمشدر قحط وعدم نباتاتدن وجذب انی چکوب یرینه کتورمکدن وارزان
اولمقدن کنایت اولور یعنی جمیع احوال جهان مخفوض ومرفوع اولمقدن خالی
اولمز کورمزمیسن کاهی قحط وغلا اولور که اول اثر خفض وقبضدر وکاهی برکات
وارزانی ظهور قیلور که اول اثر رفع و بسطدر وکاهی احوال عالم جنك وفتنه
اوزره اولور که اول قابض وخافض اسملرینك آثاریدر وکاهی صلح وصلاح
اوزره اولور که اول باسط ورافع اسملرینك آثاریدر الحاصل حق تعالی حضرتلری
بوجهانی وجهان خلقنی خفض ورفع وقبض و بسطله افتتان وامتحان ایلمکدن
خالی اولمز پس محبوب حقیقی سالکاری دخی بو اسماء متضاده ایله تربیه ایلمکدن
وانلره بو اسملرله تجلی قیلمقدن خالی اولمز اثر قابض وخافض خوف وخشیت ومسکنت
ومذلتدر واثر باسط ورافع رجا وانبساط وعزت وشرف و بونلرامثالی اولان صفت
وحالتدر ﴿ مثنوی ﴾ این جهان با این دو پر اندر هواست * زین دو جانها
موطن خوف ورجاست) بوجهان بوایکی قنادله هواده در بوایکیسندن جانلر
خوف ورجاموطنیدر یعنی بوخفض ورفع فی المثل ایکی قناد کبیدر و بوجهان
برقوش کبیدر وقیام ونظام هوا کبیدر بوجهان قوشی بوخفض ورفع قنادلریله
بیله هوای انتظامده در وکذلك بوخافض ورافع اسملرندن جمیع جانلرخوف ورجا
موطنیدر که خوف اثر خفض وقبضدر ورجا اثر بسط ورفعدر پس جانلرده اولان
قبض و بسط وخوف ورجا وغم وشادی هرنه ایسه بوخافض ورافع وقابض
و باسط اسملرندن ظهوره کلور (رباعی) یك نیم رخت الست منکم ببعید * یك نیمه
دکر ان عذابی لشدید * کرد دولت نبشته بحیی و یمیت * من مات من العشق فقد
مات شهید ﴿ مثنوی ﴾ تاجهان لرزان بود مانند برك * درشمال ودرسموم
بعث ومرك) تاکم بوجهان مانند برك لرزان اوله شمالده وسموم بعث ومرکده

﴿ بعث ﴾

بعث بعد الموت قبردن قوپار یلوب حیات بولغه واعمالنك جزاسنی کورمکدن
اوتری حشر اولغه دیرلر بوندہ بعثله مرك بادسمومه تشبیه اولنمشدر وحیات بادشماله
تمثیل قیلنمشدر وجهان قدرت باغنده بر برك کبیدر پس تقدیر کلام بویله دیمك
اولور که الله تبارك وتعالی همیشه بوایکی صفت متضاده ایله جهان خلقنه تجلی
قیلقده در تا کم بوجهان بر برك کبی لرزان اوله حیات دنیو یه نك شمالنده که اول
حالت بسط ورفعدر ودخی بعث ومرکلك سمومنده که اول حالت خفض وقبضدر
جهان خلقی بوایکی ضداولان صفتلرك وحالتلرك حکمنده وتصرفنده مضطرب
اولمقدن ولرزه قیلمقدن خالی اولمیه لر ﴿ مثنوی ﴾ تاخم یکرنکی عیسیٔ ما *
بشکند نرخ خم صدرنك را * کان جهان همچون نمکزار آمدست * هرچه
انجارفت بی تلوین شدست) تاکم بزم عیسی مزك یکرنکلکی کوپی صدرنك اولان
خمك نرخنی صیه که اول جهان نمکزار کبی کلمشدر هرنه کم انده کندی بی تلوین
اولمشدر عیسیٔ مابیورد قلرندن مراد خدای تعالی حضرتلریدر واول خالق
بیچونه عیسی تعبیر ایلمکلری معقولی محسوسه تمثیل وعیسی علیه السلام حضرتلرینك
احیای اموات ایلمکده صفت حقانیه ایله متصف اولدیغی وخم صدرنکدن مراد
الوان مختلفه بی ظهوره کتوردیکی ملابسه سیله در وصدرنك اولان خمدن مراد
بوعالم کثرتدر وخم یکرنکدن مراد مرتبهٔ وحدتدر وبوحضرت عیسی علیه
السلامك صباغ اولمسنك یکرنك اولان کو بدن کوناکون لونلر اخراج قیلمسنك
قصه سی جلداولده بیان آنکه این اختلافات درصورت روشست سرخنده اوزیك
رنکیٔ عیسی بونداشت پیتك شرحنده مرورایلمشدر اندهطلب اولنه و بونده
بو بینین شریفینك تحقیق بویله دیمك اولور که بوجهان خوف ورجا قنادلر یله
هوای انتظامده پران اوله وبوایکیسندن جانلر دخی طوله و بوصفات متقابله
وحالات متضادهدن جهان خلقی مانند برك بوعالم کثرتده لرزه قیله شول زمانه
دکلکه بزم عیسی مزك یکرنکلکی کوپی وصدرنك اولان عالم کثرت کوپینك نرخنی
ورونقنی کسرایلیه یعنی بزم واحد حقیقی اولان صباغمزه یکرنك اولان خم وحدتی
بوبجه یوز الوان مختلفه واشکال متنوعه ایله پراولان عالم کثرتك رواجنی ورونقنی
محو وفانی ایلیوب مرتبهٔ وحدتك تجلی وحکمی ظهوره کله که اول جهان فی المثل
طوزلق کبی کلمشدر هرنه که اول عالمه کبی اولان جهان حقیقته کندی بی تلوین
اولدی وصبغة الله ایله منصبغ اولوب اختلاف ومغایرت رنکلرندن خلاص
ونجات بولدی زیرا مرتبهٔ وحدتك حکمی غیروسوی رنکلرینی محو وازاله ایدیجیدر
واول مرتبه یه واصل اولان کندیلکندن فانی اولوب نور وحدتله یك رنك اولیجی
واتحاد قیلیجیدر مثلا عالمه لر واردرکه اکا اشتروخرواسب واستر جیفه لرنی القا

ایلسه لر برنیچه زماندنصکره انلرك مرده اولان جسدلری تبدیل اولوب پاك و لطیف
نمك اولور وجملهٔ نمکزار ایله یکرنك اولوب اتحاد قیلور ﴿ مثنوی ﴾ خاکرا بین
خلق رنکارنکرا * میکند یکرنك اندر کورها * این نمکزار جسوم ظاهرست *
خود نمکزار معانی دیکرست * آن نمك زار معانی معنویست * ازازل آن تاابدا ندر
نویست) مثلاسن بوخاکی کور رنکارنك اولان خلق قبرلرده یکرنك ایلر یعنی
خاکده دخی بوخاصیت واردر که کونا کون اولان مخلوقك جسملری اکا داخل
اولدقده وقبر ایچره نیچه زمان قالدقده اول اجسام مختلفه واجساد متنوعه
چور یوب عاقبت خاك اولور و یکرنك اولمق مرتبه سن بولور بو خاك ظاهر اولان
جسملرك نمکزار بدر که انلردن مغایرت واختلافی کیده روب جمله سنی یکرنك ایلر
خود نمکزار معانی بونك غیر بدر اول نمکزار معانی حسی وصوری دکلدر بلکه معنو بدر
فنا وزوال ظاهر اولمز ازلدن ابده دك اول یکیلکده در ونمکزار معانیدن مراد عالم
وحدتدر که انده عقول وارواح وافهام رنکلری اولمز واول مرتبه ده بوجمله
موجودات مختلفه نك تعینلری قالمز مثلا حضرت عیسی علیه السلام برکوپدن
یوزکونه رنکلو جامه لر اخراج ایدوب وینه بوجمله یی اکا ادخال ایلدکده بیاض
وساده اولدیغی کبی صباغ حقیقی دخی بوقدر اشکال مختلفه وموجودات متنوعه یی
مرتبهٔ وحدتدن بوعالم کثرته اخراج ایلدی بعده بونلری ینه افنا وامانه ایلیوب عالم
باطنه ادخال ایلدکده بونلرك جسملری وشکلاری نیچه فانی اولورسه انوار وحدتك
غلبه سیله بونلرك معنوی اولان وجودلری دخی محو وفانی اولور پس خاك نمکزار
جسوم اولد یغی کبی مرتبهٔ وحدت هم نمکزار معنانی اولور ﴿ مثنوی ﴾
این نویرا کهنکی ضدش بود * وآن نوی بی ضد و بی ندوعدد * آنچنان کز صقل
نور مصطفی * صدهزاران نوع ظلمت شد ضیا) بونولکه کهنه لك انك ضدی
اولور واول نولك بی ضد و بی ند و بی عدد اولور یعنی بوعالم صورتده اولان
یکیلك وتازه لکك ضدی اسکیلك وفرسوده لکدر که بوعالم کون وفسادد ر اما اول
عالم وحدت همیشه ضد وندد ن و کثرت وعددن بری وعار یدر انکچون اول همیشه
تازه ونودر اصلا انك صفاسنه خلل وکدر کلمز انجلین که حضرت مصطفی صلی الله
علیه وسلم نور شریفنك صفالندن یعنی صفاوروشنالکندن نیچه یوز بیك انواع
ظلمات ضیا اولدی صقل لغتده پاصدن اچغه دیرلر بونده صفا معناسنه استعاره
اولنمشدر ظلمتلك انواعی واردر مثلا شك وشبهه وریب وجهل وغفلت وشرك
وکفر ومعصیت کبی بوجمله سی ظلمات معنویه در اول حضرت علیه الصلوة
والسلام نورنك صفاسندن انواع ظلمات زائل اولوب ضیایه تبدیل اولدی واول
انواع ظلماتی بو بیتله تفسیر ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ ازجهود ومشرك

وترسا ومغ * جملکی یکرنك شدزان الب الغ) جهود دن ومشرکدن وترسادن
ومغدن جمله سی یکرنك اولدی اول دلاور اولان پادشاه اعظمدن الب پهلوانه
دیرلر الغ اولو خانه دیرلر مغ آتش پرسته وانلرك کشیشلرینه دیرلر و بوذکر اولنات
طائفه نك هر بریسی انواع ظلماتدن نیچه ظلمتلره مبتلا اولمشلردی وحقیقت کاری
کوره مدکلرندن اختلاف وتفرقه ده قالمشلردی چونکم اول سلطان عالیشان ظهوره
کلدی وانك نور شریفی بوطوایف مختلفه نك اوزرینه پرتوصالدی بونلرك میانلرندن
اختلاف ومغایرت کیدوب و بونلرك هر بریسی ایمان واسلام اختیار ایدوب
یکرنك اولوب موحد اولدیلر و کنفس واحدة ایمان واسلام طریقنده اتحادقیلدیلر

﴿ مثنوی ﴾ صدهزاران سایه کوتاه ودراز * شدبکی درنوران خورشید راز *
نه درازی ماندهنی کوتهنه پهن * کونه کونه سایه در خورشید رهن) اوزون
وقصه نیچه یوز بیك سایه اول خورشید رازك نورنده براولدی سایه دن مراد بونده
عقیده وملتدر که عقیده وملت عقلك سایه سی کبیدر یعنی سایه کبی کوتاه ودراز
اولان نیچه یوز بیك عقاید مختلفه وملل متنوعه هرنه ایسه اول خورشیدرازك
نورنده جمله سی برملت اولدی و برعقیده اوزره اتفاق واتحاد قیلدی و یکرنك
اولمق مرتبهسن بولدی و بونلرك عقیدهلرنده وملت ومذهبلرنده نه اوزونلق ونه
قصهلق ونه عریضلق قالدی زیرا بونلرك اکثری اول طریق مستطیله
صاحبلری ایدی و بعضسی دخی مشبهه و بعضسی دخی مجسمه ایدی پس بونلرك
هر بریسنك عقیدهسی ومذهبی دراز و کوته وعریض سایهلر کبی ایدی پس
بوکونا کون اولان ظلال معنوی اول خورشید الهیده رهن اولدی وانك نور پاکیله
زوال بولدی پس جملهسی نور توحیده مستغرق اولوب صراط توحید اوزره
اتحاد قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ لیك یکرنکی که اندر محشرست * بر بدو برینك
کشف وظاهرست * که معانی آن جهان صورت شود * نقشها مان درخور
وخصلت شود) ولیکن یکرنکلکله محشر ده واردرایو وکوتو اوزره مکشوف
وظاهر در زیرا اول جهان حقیقتك معانیسی صورت اولور بزم نقشلریمز
خصلته لایق اولور یعنی بود نیاده اول خور شید راز حضرتلرینك
نورندن صدهزاران کوناکون سایهلر یکرنك اولدی واتحان قیلدی ومؤمن وموحد
اولمق مرتبهسنی بولدی ولکن شول یکرنکلکله روزمحشرده واقع اولاسه
کرکدر اول یکرنکلك ایووکوتو هرنه قدر اهل محشر وارایسه انلرك جمله سنه
مکشوف وظاهر اولمق مقرردر ورور محشرده اولان یکرنکلکدن مراد وحدت
مطلقهنك ظهور قیلمسی وجمیع اهل محشره ظاهر ومکشوف اولمسی
وجمیع اهل محشر اکر مشرك واکر کافر واکر جاهل واکر غافل الحاصل نیك

وبد واصلح وافسد هرنه ایسه یکرنك اولوب مؤمن وموحد اولمق وجله سی
وحدانیت حق مشاهده ومعاینه قیلمق مقرر ومحققدر اصلا اول کونده برکافر
و برمشرك قالمیه وحضرت حقه وانبیای عظامه برانکار ایلر اولمیه زیرا اول جهان
حقیقتك معناری روز محشرده مصور اوله وحالا معقول اولان وروحانی اولان
اوصاف واسرار واحوال عیانه کله اول کون بزم نقشلر یمز وشکللر یمز خصلتمزه
لایق ومناسب اوله مثلا کور حیوان خصلتلرندن قنغی حیوانك خصلتی وصفتی
غالبه ایسه اول صفت غالبه اوزره موصوفه نقش وصورت ویرلر وا گر حیوان
صفتلرندن خصلتلرندن قورتلمش وصافی وساده اولمش کسه ایسه انسان
صورتنده حشر اوله وانسانك صورتلرنده دخی بودنیاده تفاوت اولدیغی کبی
انده دخی تفاوت اوله ﴿ مثنوی ﴾ کردد آنکه فکر نقش نامها * این بطانه
روی کارجامها) اول وقتده فکر نامه لرك نقشی اولور بواستارجامه لرك کاری
ویوزی اولور نامها نامه نك جامها جامه نك جمیدر نامه لردن مراد دفاتر اعمال
وجامه لردن مراد اجساد نسوان ورجال اولور بطانه استاره دینور وانسانك
بودنیاده اولان فکری وذکری فی المثل جامه لرك استاری کبیدر واشکال ظاهره
جامه لرك یوزی کبیدر برکسه فی المثل جامه لرك ایچنی طشره به طشره سنی ایچره به
دوندردیکی کبی حق سبحانه وتعالی حضرتلری هم هرکسك باطنی ظاهره کتورر
وسرایر وضمایر ینی عیان مرتبه سنه یتورر بودنیاده هرکس صور محسوسه یی
نیجه کورر ومعاینه قیلور ایسه اول کونده هم احوال باطنه وافکار کامنه یی
هم ظاهر و پیدا مشاهده ومعاینه قیلور نته کم بومعنایه اشارت ایدوب بیورلر
اول وقتده قلبده مستقر وثابت اولان فکر وذکر صحایف اعمالك نقشلری اولور
(یبعث الناس علی نیاتهم) حدیثنك موجبنجه ناس قلبلرنده ثابته اولان فکرلرینك
ونیتلرینك اوزره بنه بعث وحشر اولور پس فکردن مراد بوندہ صحیفهٔ دلده
ثابت اولان فکر ودرون جانده قرار قیلان نیت وذکراولور ودخی (یبعث الناس
علی ماماتوا علیه) حدیث شریفنك حسبنجه هرنه حالت وهرنه کونه فکر ونیت
اوزره اولسه انك اوزره بنه حشر اولور پس حالا بودنیاده وجود جامه لرینك
استاری کبی اولان نیتلر وفکرتلر یوم قیامنده وجود جامه لرینك کارلرینك یوزی
اولور و باطنده اولان (یوم تبلی السرائر) آیت کریمه سنك فحواسی اوزره
ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ این زمان سرها مثال کاویس * دوك نطق
اندر ملل ضدرنك ریش) بوزمان سرلر کاوه یس مثالیدر نطق اکی ملتلرایچره
صدرنك اکریجیدر یس اصلنده ابرصه دیرلر بونده الاجه معناسی مراد اولور
ونطق بونده ایکه تشبیه ونطقدن ظهوره کلان انواع کلمات کونا کون ورنکارنك

اولان اپلكلره تمثيل قيلنمشدر پس تحقيق معنى بويله ديمك اولور كه بوزمان بودنياده
سرلر وقلبلر آلاجه صغير كبيدر ونطق ايلك كبيدر وناطق اپلك اكبرن كمسه
كبيدر پس هرملت ايچره بونطق اكى كندينك درونده اولان عقيده سنى
وفكر ونيتنى اكيروب ظهوره كتورمجيدر فى المثل بربرده برنجه بوز اپلك اكربجى
كمسه اولسه انلرك هر بريسى بركونه اپلك اكرديكى كبى بربرده هم يتمش ايكى
ملتك اهلى اولسه لابدانلرك دهاناندن صدور ايلين كلمات هم كندى سرلرينك
وعقيده لرينك مقتضاسى اوزره اولسه كركدر چونكم ملل مختلفه نك عقايد
واسراری لابد بری برلرينه متغاير اولديسه انلرك لسانندن ظهور ايلين كلمات
دخى بری برلرينه متغاير ومتخالف اولور وانسانك لساندن ظهوره كلان كلمات
والفاظ درونده اولان اسرار وافكاره دلالت قيلور و بولسان عاقل وعارف
اولنلره ترجمان اسرار نهان اولور * المرء مخفى تحت لسانه * حديثى هم بومعنايه
شهادت قيلور فچن عاقل وعارف بركسه نك عقيده سنى وسرنى بيلمك ومرتبه سنه
وصورت باطنه سنه عالم وآگاه اولمق ايسته سه انى نطقه كتورر پس انى نطقه
كتوروب نه كونه رشتهٔ الفاظى اكيررسه انك فكرنى وسرنى اندن بيلور پس عارف
وعاقله اسرار حشر برقاج وجوه ايله بودنياده معلوم اولور جملهٔ وجهلردن
بريسى لساندن ظهوره كلان قول و بريسى دخى اعضادن صدور ايلين
فعلدر اكر خلقك اغزلرى مختوم اولسه وهر بری نطقه كليوب سكوت قيلسه
انلرك اللرى وايقلرندن صدور ايلين فعل وحركت باطنلرينه دلالت قيلور
وعارف وعاقله اسرار كامنه يى افعال ظاهره مخبر ومعلم اولور ﴿ مثنوى ﴾
نوبت صدر نكبست وصد دلى * عالم يكرنك كى كرد دجلى) بوزمان صدرنكلك
وصددللك نوبتيدر عالم يكرنك فچن جلى اولور يعنى بودنيا شمدى يوز دراو
اولمق وكونا كون عقيده ايله پر اكنده دل اولمق وهرملت برى برلريله اختلاف
قيلمق وحق بودر و بزم مذهب ومسلكمز ودين وايمز مقبولدر ديوادعا ايلك
اوزره در پس يكرنكلك عالمى ووحدت مطلقه مرتبه سى بوعالم اضداد وكثرتده
فچن منجلى اولور ونيچه ظوره كلور ﴿ مثنوى ﴾ نوبت زنكست رومى شد
نهان * اين شبست وآفتاب اندر رهان * نوبت كركست و يوسف ز يرچاه *
نوبت قبطست فرعونست شاه) حالا نوبت زنكيدر وروميدن نهاندر بودنياشبدر
وآفتاب رهانده در زنكيدن مراد شول قاره يوزلو اولان ظلمانيلر وجسمانيلر
وشيطانيلردر وروميدن مراد اول بياض يوزلواولان روحانيلر ونورانيلر وربانيلردر
پس شمدى بودنيا حالا جسمانيلرك وظلمانيلرك وشيطانيلرك ظهور وغلبه سنك
وكرو فرنك وعزت وشرفنك وقتى ونوبتيدر آق يوزلو اولان روحانيلر نهان

ومخفیدر بودنیا فی المثل شب مظلم کبیدر زیرا آفتاب حقیقینك طلوع وظهوری
رهنده در شول دمکه آفتاب حقیق طلوع ایلیه صبح آخرت ظهوره کلور واول
کونده سرایر وضمایر هرنه ایسه پیداواشکار اولورشمدی بودنیا قوردلر نوبتیدر
ویوسف زیرچاهده در بودنیا نوبت قبطدر وفرعون شاهدر کرکدن مراد
حقود وحسود اولان وسباع وذیاب اوصافیله اتصاف قیلان کسه لر اولور
ویوسفدن مراد صورت باطنه لری جمیل وملیح اولان ومحبوبیت مرتبه سن بولان
واوصاف الهیه ایله اتصاف قیلان کسه لر اولور وقبطیدن مراد اهل نفس
وفرعوندن مراد نفس اماره اولورتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بودنیاشمدی
قوردکی درنده اولان حقودلرك وصفات سباعیه ایله اتصاف قیلان حسودلرك
رونقی وغلبه سی نوبتیدر یوسف علیه السلام کبی جمیل الشکل اولان روحانیلر
ونورانیلر چاه مسکن ایچره قالمشلر واختفاوتستر قیلمشلردر بودنیا شمدی نفس اماره
اولان قبطی سیرتلرك ظهوری وتفاخری وقتیدر زیرا فرعون کبی قوی ومتمرد
اولان نفس امارة بالسوء بودنیاده شاه وحاکمدر پس هرکیم تابع نفس اماره
اولورسه محسوس اولان دولتده وشرفده ونعمتده وراحتده ویمکده وایچمکده
ومعیشتده وخوش کچمکده اهل آخرت واصحاب حقیقت اوزره غالبلردر زیرا
بودنیاانلرك نوبتی دکلدر انلرك نوبتی یوم آخرتده کلور ﴿ مثنوی ﴾ تازرزق
بی در یغ خیره خند * این سکانرا حصه باشدروز چند) تاکم خیره خند اولان
رزق بی در یغدن بوکلا به برقاچ کون حصه اوله خیره خند بیهوده وبی معنی
کولیجی دیمکدر وسکلردن مراد اهل نفس واهل دنیاواصحاب زرق وریادر ورزق
بی در یغدن مراد رزق جسمانیدر که اهل کفره واهل ایمانه وجمیع انسانه وحیوانه
دریغسز و پرلشدر و بونلردن هر بریسنه قسمت اولان حصهٔ معینه لری هرنه ایسه
یومافیوما ایرکورلشدر وبورزق بی در یغك خیره خند اولمسی بوسك سیرت اولان
طائفه نك بیهوده بیره یوزلرینه کولمسی و بونلرك انك ظاهرنه باقوب مخدوع اولمسی
اعتبار یله در پس توضیح معنی بویله دیمك اولور که بودنیا اکرنیچون کرکان
وسکانك مرزوق اولمسنك وعیش ونوش قیلمسنك وفتی ونوبتی اولدی دیرایسك
تاکم بیهوده بیره یوزه کولیجی واحقلر الدا یجی اولان دریغسز رزق عامدن
بوکوپکاره برقاچ کون بودنیاده حصه اوله و بونلر بورزق جسمانی ایله برایکی
کون زندکانیلك قیله وکثرت ارزاق واموالله فخرونازایلمکه مشغول اولوب ارزاق
الهیدن ودولت ابدیدن غافل وجاهل قاله ﴿ مثنوی ﴾ دردرون بیشه شیران
منتظر * تاشود امر تعالوا منتشر * پس برون آیندان شیران زمرج * بی حجاب
حق نمایددخل وخرج) بیشه ایچره شیرلر منتظردر تاکم امر تعالوا منتشراوله پس

اول شیرلر مرجدن اول زمانده طشره کلورلر برحجابسز حق تعالی حضرتلری
دخل وخرجی کوسترر شیرلردن مراد صالحلر ومتقیلردر مرج چراکاهه دیرلر بوندن
مرجدن مراد بودنیااولور نته کم بیشه دن مرادهم بودنیا اولور اولوردرون بیشه دن
مراد مقابر اولمقده جائزدر ودرون دنیا اولمقده جائزدر یعنی بودنیا بیشه سنك
درونده آخرت شیرلری وحقیقت میدانلك دلیرلری منتظر اولمشلر وترقب وترصد
قیلمشلردر تاکم حق سبحانه وتعالی حضرتلرینك بوجلهیه بوچراکاه دنیادن میدان
عرصاته کلك دیوامر ایلمسی منتشر اوله چونکم بوحقیقت شیرلرینه وآخرت
میدانلك دلاورلرینه ودلیرلرینه حق سبحانه وتعالی حضرتلرندن ای بنم صالح
اولان بنده لرم اول دنیا مرعالرندن بوآخرت سراینه کلك دیوامر اولنه ودعوت
قیلنه پس اول حقیقت ارسلانلری مرج دنیادن چیقوب آخرت صحراسنه طشره
کلورلر ومیدان عرصاته واصل اولورلر حق تعالی حضرتلری جمیع حجابی رفع
ایلیوب بلاحجاب انلره دخلی وخرجی کوسترر دخلدن مراد محصول اخروی
وخرجدن مراد مصروف دنیوی اولور یعنی حق سبحانه وتعالی حضرتلری
بونلر دنیاده نه خرج وصرف ایلدیلرسه وبازارآخرتده بونلر نقدردخله ومحصوله
واصل ونائل اولدیلرسه بی حجاب وبی نقاب جمله سنی بونلره عیان وبیانه کتوروب
کوسترر ﴿ مثنوی ﴾ جوهر ایشان بکیرد برو بحر * پیشه کاوان بسملان
روزنحر * روزنحر رستخیز سهمناك * مؤمنانراعید وکافرانراهلاك) بونلرك
کوهری برو بحری طوتار الاجه صغرلر روزنحرك بسملار یدرسهمناك اولان رستخیزك
نحری کونی مؤمنلره عید وکافره هلاکدر روزنحرقربان بیرامنك صلات قلندیغی
واضحیه ذبح اولندیغی کونه دیرلرروز قیامت عید اضحیه نك یوم نحری کبیدر
اولاحیوان سیرتلرانده تیغ قهر ایله قتل اولنوب هلاك اولدقلری ملابسه ایله وثانیا
اصناف خلایق انده جمع اولوب کیمی کریان کیمی خندان وکیمی نالان وکیمی دخی شادان
اولدیغی وبعضلری کوناکون نعمتلر ودرلو درلو راحتلرله تعیش قیلدیغی وبعضلر
دخی فقیر وکدا الرکبی دردلر وغملرده قالدیغی اعتبارله چونکم روز رستخیزی
یوم نحره تشبیه ایتدیلر اکا مناسب بودنیاده اولان ایچلری الاجه صغرلرك اول
کونده حاللری نیجه اوله جغنی بویلرله بیان ایدوب بیوررلری اول حقیقت
شیرلری وعرصهٔ قیامتك دلیرلری اولان انبیا واولیا وصلحا ومؤمنك جوهر
روحانیه لری برصوری وبحرمعنایی طوتار وبونلرك شرف ودولتی ظاهر وباطنی
احاطه ایدر اما انلرك که ایچلری سوء عقیده وافکارفاسده ایله آلاجه وقراجه صغرلر
کبیدر اول نحروقتل کونی اولان روزقیامتك مذبوحلری وکشته لر یدر اول
سهمناك وهولناك اولان قیامتك یوم نحری مؤمن ومتقی اولنه عید وعاصی وکافر

اولان حیوان سیرتلره قهر وهلاك کونیدر بونلر اول کونده بالکلیه اولوب کتمیه لر بلکه برمرتبه تیغ قهرله مذبوح وکشته اولهلر که یالیتها کانت القاضیة دیوموتی تمنی قیله لر اندنصکره شول نار کبرایه داخل اولهلر (لایموت فیها ولایحیی) آیتنك حسبنجه انده نه اولهلر ونه حیات بولهلر ﴿ مثنوی ﴾ جملهٔ مرغان آب آن روز نحر * همچو کشتیها روان برروی بحر * تاکه یهلك من هلك عن بینه * تاکه ینجو من نجا واستیقنه) جمله صوقوشلری اول نحر کونی کشتیلر کبی روی بحر اوزره روان اولورلر اما صوقوشی اولمینلر اول کونده غرق وهلاك اولورلر تاکم هلاك اوله شول کسه که بینه دن هلاك اولدی تاکم ناجی اوله شول کسه که ناجی اولدی ومستیقن اولدی بو بیت سورهٔ انفالده اولان بوآیت کریمه یه اشارت اولور قال الله تعالی (لیقضی الله امرا کان مفعولا) یعنی تاکم الله تعالی حکم ایلیه شول امر یکه ازل ازالده انك اشلمسی لایق وجدیر اولمشدی اول ازلده مفعول اولان امر اولیایه نصرت واعدایه قهر ونقمتدر (لیهلك من هلك عن بینة) لام مفعو لا لفظنه متعلقدر ومعنی اول امر انکچون مفعول اولدیکه تاهلاك اوله شول کسه که حجت واضحه دن هلاك اولدی (ویحیی من حی عن بینة) ودخی حی اوله وزند کانیلك بوله شول کسه که حجت واضحه دن حی اولدی بونده هلاك عذاب وعقابدن وحیات نجات وثوابدن استعاره دردیمشلر یعنی اول امر مفعول اولدی تاکم حجت واضحه دن عذابه لایق اولان معذب اوله ودخی اول حجت واضحه دن عذابه مستحق اولمین عذابدن نجات بوله وحیات ابدیه به واصل اوله اگرچه بوآیت کریمه قتال حقنده وارده ونازله اولمشدر اما حضرت مولانا قدس سره آخرنده اولان قتله وحیاته وهلاکه ونجاته حمل ایدوب انبیا واولیا وصلحا واتقیا وجمیع مؤمنلری صوقوشلره تشبیه ایدرلر ومشرکلری وکافرلری وعاصیلری وفاسقلری هم کنایت طریقیله دریایه آشنا اولمین قوشلره تمثیل ایدوب روز قیامتی دریایه بکزه دوب پیورلر جمیع صوقوشلری کبی اولان انبیا واولیا وصلحا واتقیا اون ذبح وهلاك کونی کشتیلردریا اوزره نیجه روان اولورلر وسیر قیلورلر ایسه انلرك جمله سی اول دریای قهر و بحر جلال وهیبت اوزره سفینه لر کبی روان اولورلر وسلامتله سیر وحرکت قیلورلر اصلا بونلره اول بحر قهر و غضب ضرر و زیان و یرمز واول یوم محنت وتعب بونلره الم واضطراب ایرکورمز اما اول کسه لر که بو دنیاده صوقوشلری اولمیه ودریای حقیقتله آشنالق قیلیه لر انلر مرغ خاکی دریایه دوشد کده عذاب چکدیکی وهلاك اولدیغی کبی عذاب چکوب وهلاك اولورلر واول کونك ظهوری واول روز نحر وقهرك بروزی انکچوندر که حجة واضحه دن هلاك اوله وعذاب وعقابه کرفتار کله

اول کسه علم الله ده هلاك اولدی وعذابه مستحق اولدی ایدی ودخی حجت بالغه دن حیات ابدیه بوله وقهر وعذابدن خلاص اوله شول کسه کهازل ازالده علم الله ده حی اولدی وعذاب خدادن نجات بولدی ایدی (فلله الحجة البالغة) آیتنك مصداقنجه الله تعالینك خلق اوزره بینه سی وحجة بالغه سی واردر خلق الله اوزره بینه سی وحجت بالغه سی بوقدر پس هر شول کسه که اول یوم نحر وقهرده مقهور وهلاك اوله کندینك اول قهره وهلاکه مستعد ومستحق اولدیغنی بیلور زیرا بینه دن وحجت بالغه دن هلاك اولور اول دکلدر که بلا بینة ولاحجة هلاك اوله وشول کسه لرکه عذاب خدادن نجات بوله لر وحیات ابدیه به واصل اوله لر انلرهم بینه دن نجات بولورلر وکندیلرك اول نجاته مستحق اولدقلرنی کالیله بیلورلر و بونلر حالا بودنیاده ایکن هم اول کونه استیقان ایلدی ولسانله دخی بن اول کونه وانك احوالنه مؤمن وموقنم دیوسو یلدی واستیقنه ده اولان ضمیر بیت اولده اولان روز نحره راجع اولور ﴿ مثنوی ﴾ تا که بازان جانب سلطان روند * تا که زاغان سوی کورستان روند * کاستخوان واجزای سرکین همچونان * نقل زاغان آمدست اندرجهان) تاکم بازلر سلطان جانبنه کیده لر تاکم زاغلر کورستان جانبنه کیده لرکه استخوان وسرکین اولان اجزای نان کبی جهان ایچره زاغلرك نقلی کلشدر بازلردن مراد علوم ومعارف وحکم ولطایف صیدایلین و پادشاه حقیقی ایله آشنا اولان وجیفه خوار اولمقدن واکل سحت قیلمقدن اجتناب قیلان وزاغلردن مراد جیفه خوار اولان واکل سحت قیلان ومالایعنی سویلین اهل دنیا واصحاب نفس وهوادرلر کورستاندن مراد بودنیادر که اهل دنیا مرده لر حکمنده در و بودنیا انلره مسکن اولدیغی اعتبارایله کورستان کبیدر وزاغلر اکثر کورستانه مائل اولوب انده جیفه وسرکین یدکاری کبی اهل دنیاهم بودنیایه مائل اولوب جیفه وسرکین یمکدن خالی اولمزلر پس تقدیر کلام وتعبیر مرام بو یله دیمك اولور که اول یوم نحردن وقهردن مقصود اندن کرکسه بودنیاده اولان یوم قتال اولسون وکرکسه یوم قیامتده اولان عذاب ونکال اولسون انکیچون ظهور ایلر تاکم علوم ومعارف شکار ایلین بازان معنوی سلطان حقیقت جانبنه کیده واول یوم نحرك ظهور ایلدیکی واسطه ایله جناب عزت طرفنه پرواز ایده تاکم زاغلر دخی بودنیا جانبنه کیده لر وجیفه خوار اولمغه میل ومحبت ایده لر زیرا کیکلر وسرکین وملوث اولان جزوار نان کبی زاغ سیرت اولان اهل دنیانك نقل وغداسی کلدی بو جهانده انلرك تعیشی ونقلی انجق کلاب کبی کیمك یاله مقدر ﴿ مثنوی ﴾ قند حکمت ازکجا زاغ ازکجا * کرم سرکین ازکجا باغ ازکجا) قند حکمت قندن زاغ قندن کرم سرکین قندن باغ قندن یعنی بونلرك مابینده اصلا مناسبت یوقدر

حکمتکه تحقیق علمده واتقان عملده وقولده وفعلده اصابت قیلمقدن عبارتدر
فی المثل قندکبیدر وشکر روحانیدر واهل دنیاکه زاغ سیرتلردر بوشکر روحانی
اولان حکمتدن نیچه غدا پذیر اولورلر که حکمتله انلرك مابینده مناسبت یوقدر
وعلم ومعرفت باغ کبیدر واهل نفس واهل شهوت نجاست بوجکی کبیدر نجاست
یکه مبتلا اولان اهل شهوت علم ومعرفت باغندن حظ ایلمز که علم ومعرفت باغی
بودنیاده ریاض جنت کبیدر پس کرم سرکینله باغك مناسبتی اولمدیغی کبی
اهل دنیا واهل شهوتله دخی علم ومعرفتك ور یاض جنتك مناسبتی اولمز ﴿ مثنوی ﴾
نیست لایق غزو نفس ومردغر * نیست لایق عود ومشك وکون خر) غزو نفس
ومردغره لایق دکلدر وعود ومشك وکون خره لایق دکلدر غزو نفس غزای نفس
دیمکدرکه اندن مراد نفس کافرایله جهاد اکبر قیلمقدر ومردغر مردخبه دیمکدر
مراد شریعتده وطریقتده مخنث طبیعت اولان ونفس وهوایه اطاعت قیلان
نامردلردر یعنی نفس کافرایله غزا ایتمکه ومجاهده قیلمغه مخنث طبیعت اولان
مردغر لایق دکلدر نته کم عود ومشك اشکدبرینه لایق دکلدر علم وحکمت
وحق تعالی یه طاعت عود ومشك کبیدر واهل نفس واهل شهوت واصحاب جهل
وغفلت اشك دبرلری کبیدر انلره لایق اولان نجاست وسرکین محلی اولمقدر وعلم
وعمل عود ومشکی انلره مناسب ولایق دکل زیرا انلر مخنث سیرتلر وخفیه طبیعتلردر
اولا کسب علم ایتمك وعملیله عمل ایتمك نفسله غزا ومجاهده ایتمکدر نفسله غزا ومجاهده
ایتمك ایسه هر مخنث طبیعت وزن سیرت اولان کسنه یه میسر اولمز ﴿ مثنوی ﴾
چون غزاند هدزنانرا هیچ دست * کی دهدانکه جهادا کبرست) چونکم زنلره
غزا ایلمك هیچ الو یرمز اول که جهاد اکبر درچون الو یرر یعنی کافرلره غزا
ایلمك وفی سبیل الله مجاهده قیلمق عورتلره میسر دکلدر وشرع شریف انلره هم
کفارله غزا ایلمك تکلیف اولنمامشدر پس نفسله مجاهده ایلمك انلره نیچه میسر اولور
کذلك زن سیرت ومخنث طبیعت اولنلره هم جهاد اصغر ایلمك میسر اولمز پس
جهاد اکبر ایلمك نیچه الو یرر ونه حالله میسر اولور چونکم چون غزاندهدزنانرا
هیچ دست بیوردیلر بو یله دیمکدن زنلرایچره خود مرتبهٔ کامله ایرمش ومعتبده نیچه
بیك رجالدن ایلروکچوب رستم سیرت و پهلوان طریقت اولمش سعادت مشحون
خاتونلر واردر دیمك سؤالی لازم کلدی بوسؤاله کوره بو بیتلرله جواب و یروب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ جز بنادردرتن زن رستمی * کشته باشد حفیه همچون
مریمی * آنچنانکه درتن مردان زنان * حفیه اندوماده ازضعف جنان)
زن تنده برستم برمریم کبی خفیه اولمش نادردن غیری دکل نادردر انجلین که
مردلر تنده زنلر خفیه دررلر وضعف جنادن ماده دررلر یعنی نسا صورتنده رستم

کبی رجال مرتبه سنه بالغ اولمش وکمال بولمش ومریم حضرتلری کبی زن تلنده خفیه وپنهان اولمش خانون فتی نادردر (النادر کالمعدوم) مفهومنجه نادرایسه معدوم حکمنده در کذلك بونك کبی مردلر صورتنده نیچه زنلر خفیه و پنهان دررلر وعورتلر کبی قابلری ضعیف وقورقاق اولدقلری جهتدن ماده حکمنده اولمشلردر پس نسادن کماله ایرمش آز رجالدن کماله ایرمش چوقدر نته کم بوحدیث شریف بومضمونه دلالت ایلر قال صلی الله تعالی علیه وسلم (کمل من الرجال کثیر ولم یکمل من النساء الا آسیة امرأة فرعون ومریم بنت عمران وان فضل عائشة علی النساء کفضل الثرید علی سائر الطعام) رواه احمد ومسلم والبخاری والترمذی وابن ماجه عن ابی موسی رضی الله عنهم ﴿ مثنوی ﴾ آن جهان صورت شودان مادکی * هرکه درمردی ندید آمادکی) اول جهانده اوماده لك صورت اولور هرشول کسه مردلکده آماده لك کورمدی ماده دیشی آماده مهیا معناسنه در یعنی هرشول کسه که بومردلك بدننده عالم آخرته مهیا اولمق کورمیه ورونق قیامت ایچون مستعد ومناهب اولمیه اول کسه صورتا مرد ایسه ده باطنا ماده حکمنده در اول جهانده (یوم تبلی السرائر) فحواسنجه انك معنوی اولان مخنثلکی صورت باطلر وحال درونی هرنه ایسه ظهور ایلر واکا کوره جزاسن بولور ﴿ مثنوی ﴾ روزعدل وعدل داددر خورست * کفش آن پا کلاه آن سرست) روز عدالدر وعدل درخوری و یرمکدر مثلا کفش پایك لایقی وکلاه باشك لایقیدر یعنی اول یوم نحر و بحر قهر که مراد اندن جهان آخرت ویوم قیامتدر اول کون یوم عدالتدر وعدالت هرشیئه لایق ومستحق اولدیغی شانی و یرمکدر مثلا پایه لایق اولان کفش وباشه لایق اولان تاجدر پس عدالت هرحقی مستحقنه و یرمك اولیجق پایه کفشی و یرمك وباشه تاجی ایرکورمك عدالت اولور پس یوم دینده هرکس نه مرتبه یه لایق ایسه آنی بولور واول عادل پادشاه هرکس نیه لایق ایسه اول کسه یی اکا ایرکورر ﴿ مثنوی ﴾ تابطلب دررسد هرطالبی * تابغرب خودرود هرغاربی * نیست هرمطلوب ازطالب دریغ * جفت تابش شمس وجفت آب مبغ) تاکم هربر طالب مطلبنه ایریشه تاکم هر بر غارب کندی غربنه کیده هر مطلوب طالبندن دریغ دکلدر مثلا شمش جفت تابش، وآب جفت میغدر یعنی عادل اولان حق تبارك وتعالی حضرتلری هرشی نیه مستعد ومستحق ایسه انی اکا ویرر وهرکس نه نك طالبی ایسه انی اکا ایرکورر تاکم هر برطالب لابد کندو مطلبنه ایریشور وهر غارب اولان لابد کندو مغربنه کیدر واندہ غروب ایدرهر برمطلوب کندینك طالبندن دریغ دکلدر نته کم بوعالم صورتده تابش قرص آفتابه هروجهله طالب واکا طالب اولمغه مستعددر پس

ایراقده و یقینده هرنه ایسه شمس تابشه وتابش دخی شمسه جفت ومقارندر
ری برلرندن مفارقلری اولمز وکذلك آب دخی معنیده سحابك طالبیدر پس انلر
دخی ری برلرینه جفت ومقارندر کورکه حق تعالی ابی آفتابه وتابشی سحابه
ویرمدی بلکه ابی سحابه وتابشی آفتابه ویردی وهرشیئه کندی لایقنی ایرکوردی
کذلك هرطالبه مطلوبنی ایرکور بجیدر ﴿ مثنوی ﴾ هست دنیا قهرخانهٔ
کردکار * قهر بین چون قهر کردی اختیار * استخوان وموی مقهوران نگر
* تیغ قهرافکندی اندر بحر و بر) دنیا قهرخانهٔ کردکاردر چونکم قهر اختیار
ایلدك قهر کور مقهورلرك استخوانی وموینه نظرایله تیغ قهر انلری برو بحره براقدی
یعنی بودنیادار محنت وسرای قهر آقدر چونکم کردکار حضرتلرینك قهر
خانه سنی اختیارایلدك پس عاقبت قهر وهلاك اولمغی کور واکر شمدی سن مقهور
اولمدك ایسه بو قهر خانه اولان دنیایی اختیار ایلیوب عاقبت مقهور اولان طائفه نك
کیکارینی وقبلارنی دیدهٔ عبرتله کورکه حق تعالی حضرتلری (فسیروا فی الارض
فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین) بیوردی لازم کلدیکه یریوزنده سیرایله سن
ومفسد ومکذب اولان طائفه نك عاقبتلری نیجه اولدیغنه نظر قیله سن که حق
تبارك وتعالی حضرتلرینك تیغ قهری انلرك بعضسنی بحره براغوب هلاك ایتدی
مثلا نوح قومی کبی و بعضسنی دخی برده هلاك ایدوب ساکن اولدقلری یردن بحره
چقاردی مثلا اوط قومی کبی که اول بحر هنوز دخی قدس شریفه قریب بر برده
موجود وظاهردر و بعضسنی دخی برده هلاك ایلدی عاد وثمود قومی کبی بونلرك
اثرلری وعلامتلری هنوز دخی روی زمینده باقیدر و بو مقهورلرك اول اثرلری
وعلامتلری موی واستخوانی کبیدر عاقل اولان بونلرك اثرلرندن وعلامتلرندن
عبرت بذیر اولمق مقرردر ﴿ مثنوی ﴾ پر و بال مرغ بین برکرد دام * شرح
قهر حق کنده بی کلام) دامك اطرافی اوزره مرغك پرنی و بالنی کور حق تعالینك
قهرنك شرحنی ایدیجیدر بی کلام یعنی بودنیا فی المثل قوشلر طوزاغی کبیدر
و بونك دانه سنه فریفته اولان اهل دنیا دامه طوتیلان و بعده باشی کسیلوب
پر و بالی دام اطرافنده قلان قوشلر کبیدر پس بردامی کورسك وانك فتنه برنیچه
قوشك باشلری کسیلوب اباقلرندن بغیه واثر قالدیغنی مشاهده قیلسك اول قنادلر
واياقلر بی حرف وصوت لسان حاللە صیادك مکر وقهرنك شرحنی ایلر کذلك
بودنیاهم بو یله در اکر عاقل ایسك بصر بصیرتله بودنیا دامنك جوانب واطرافنه
نظر ایله کور بودام دنیانك اطرافنده نه قدر قوشلرك باشلری کسلمش و پایلری
دوکلوب قالمشدر بودنیا قوشلرینك پر و بالی منصب ومال و پایلری خیل و بغالدر
بونلر روی زمینده خیل و بغال واسطه سیله بولرلر ومنصب ومال واسطه سیله اوج

هوا وهوسده پرواز قیلورلر پس منصب ومال بونلره پرو بال کبی وخیل و بغال پای خوش رفتارکبی اولور چونکم بونلر دام دنیایه کرفتار اولدیلر تیغ قهر الهی بونلرك باشنی کسوب مقهور ومقتول ایلدکدنصکره بونلرك منصب ومالی وخیل و بغالی بودام دنیانك اطرافنده دوکیلوب قالدی پس سن بومنصب ومالهوخیل و بغاله نظر ایله بونلرك هر بری بی حرف و بی کلام لسان حالله حق تعالینك مکر وقهرینك شرحنی ایلروسکا بویله سویلرکه ای مردعاقل بن برنیچه بیهوش قوشلك پروبالی مثابه سنده ایدم بنمله اوج هوا وهوسده خیلی زمان اوچدی ونیچه مدت یبوب ایچدی وخوش کچدی عاقبت بودام دنیایه کرفتار اولوب تیغ قهر ایله مقتول اولوب بودار غروردن دار سروره خائب وخاسر اولدیغی حالده انتقال ایدوب کوچدی دیوسویلر ودخی الدنیادارمن لادار لهومال من لامال له و بهـا یغترمن لاعقل له مفهومنی تعبیر ایلر ﴿ مثنوی ﴾ مرد اوبرجای خر پشته نشاند * وانکه کهنه کشت هم پشته نماند) اول اولدی برنه خر پشته دیکدی واول کسه که کهنه اولدی هم پشته قالدی یعنی اول دنیادامنه کرفتار اولان وبونك مال ومنصبیله تفاخر قیلان مغرور اولدی وانك برینه حق تعالی طپراق بیغنی نصب قیلدیکه اولدکد نصکره انك قبرینك اوزرینه خر پشته قورلر وخاکدن بر بیغن اول مردمردهنك علامتی اولمش وبرینه طورمشدر واولکه مدفون اولدقد نصکره مرورایامله کهنه اوله انك پشته سی وبیغنی دخی قالمز بلکه خاکه برابر اولوب انك کندی وقبری زمیندن فرق اولمز ﴿ مثنوی ﴾ هرکسی راجفت کرده عدل حق * بیل رابایل وبق راجنس بق) هربرکسه بی عدل حق کندوجنسنه جفت ایلدی پلی پیله وبق جنس بقه بق بعوضه یه دیرلر یعنی عدل الهی هربرکسه یی کندی جنسنه جفت ومقارن قیلدی نتهکم فیلی فیله وپشه یی جنس پشه یه جفت ومقارن قیلدی وهرکس دخی کندی جنسنه نائل وطالب اولدی جنسیت البته حالت انضمام کلدی نتهکم دینلدی (بیت) کند هرجنس باهم جنس پرواز * کبوتر باکبوتر باز باباز ﴿ مثنوی ﴾ مونس احمد بمجلس چاریار * مونس بوجهل عتبه ذوالخمار) احمد حضرتلرینك مجلسنده مونسی چهاریار کزیندر رضوان الله علیهم اجمعین کهاول چهاریارکزین نورانیلرورروحانیلرورپانیلر اولدقلری جهتدن حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه وسلمه انیس وجلیس اولدیلرواول حضرت ایله اتحاد والفت قیلدیلر امامونس ابوجهل عتبه وشیبه وذوالخمار اولدیلرکه بونلر ظلمانیلر وشیطانیلر اولدقلری جهتدن ابوجهلی کندیلره جنس بولدیلر انکچون اکاانیس اولوب انکله اتحاد والفت قیلدیلر ﴿ مثنوی ﴾ کعبهٔ جبریل جانهاسدره * قبلهٔ عبد البطون

شد سفره) جانلر جبریلنك کعبه سی سدره اولدی هر عبد البطونك قبله سی سفره
اولدی بطون بطنك جمیعدر اکول وشروب اولان کمسه نك هر بر بغرسغی
بر بطن کبی اولدیغیچون جمله ایرادایدوب عبد البطون دیمشدر یعنی هرشیئك
کندی شانته لایق برمطلب اعلی و برمقصد اقصاسی واردرکه اول مطلب اعلی
انك روح وعقلنه کعبه وقبله کبی اولمشدر واول کمسه شب وروز قبله یه توجه ایلر
کبی اول جانبه توجه قیلمشدر پس بواعتبارله هر کسك کندی شانته لایق برقبله سی
اولور جبریل علیه السلام سیرت وملك خصلت اولان جانلرك کعبه وقبله سی
سبع سموات اوزره اولان سدرة المنتهی یعنی مرتبهٔ اعلی اولدی وبطنلر قولی
اولان وفرج وکلویه خدمت قیلان کمسه نك قبله سی برسفره اولدی که اول کمسه
شب وروز همان سفره جانبنه یوب ایچمکدن اوتری توجه قیلدی پس هر کسك
شانته لایق برکونه قبله سی اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾

قبلهٔ عارف بودنور وصال * قبلهٔ عقل مفلسف شد خیال) عارفك قبله سی
وصال اولور عقل مفلسفك قبله سی خیال اولدی یعنی عارف بالله اولان اصحاب
شهودك همیشه توجهلری حق تعالی حضرتلرینك وصالنك نورنه اولدی وانلره
نوروصال الهی مطلب ومقصد کلدی اما فلسفه صاحبنك عقلنك قبله سی خیالات
عقلیه وتصورات ذهنیه اولدی واهل فلسفه نك هر بریسنك عقلی مرتبهٔ اوهام
وخیالاتدن ایلروکجه میوب هر بری عقل وخیال مرتبه سنده قالدی اکرچه واجب
الوجوددن وانك صفاتندن وافعالندن دخی بونلرك هر بربسی عقلاری یتدیکی
قدر بحث ایلدیلروذات وصفات الهیه یه متعلق چوق سوزلر سویلدیلر اما جمله سنك
سوزی دائرهٔ عقل جزویده داخلدر وحقیقته عارف اولمدقلرندن اوهام وخیالات
کبی باطل و بلا طائلدر ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ زاهد بودیز دان بر * قبلهٔ مطمع
بود همیان زر) زاهدك قبله سی بروجهسن اولان یزدانمدر اما مطمعك قبله سی
همیان زردر بربانك فتحه سیله محسن معناسنه درکه حق تعالینك اسماء
حسناسندندر مطمع میم اولك ضمی ومیم ثانینك کسریله افعال بابندن اسم
فاعل صیغه سی اوزره ذو طمع معناسنه مطمع میمك فتحه سیله اوقنوب محل
طمع اولان کمسه نك قبله سی همیان زردرکه دخی جائزدر ومصدر میمی اولوب
مضاف مقدر اولوب اهل طمع اولان کمسه نك قبله سی التون کیسه سیدر
دینسه دخی وجهدر پس تقدیر کلام بویله دیمکدرکه ترك دنیا اولان وعقبایی
اختیار قیلان زاهدك قبله سی یار ومنعم اولان یزدان حضرتلرینه درکه همیشه
انك عقل وروحنك توجهی منعم حقیقی اولان یزدان حضرتلرینه دراما صاحب
طمع اولان حریصك قبله سی التون کیسه سیدر وانك عقل وروحنك

﴿ توجهی ﴾

توجهی اکادر ظن فاسدی بودرکه (یحسب ان ماله اخلده) آیتنك حسبنجه
مال کندو بی دنیاده مخلدایلیه ونیجه بلاومضایقه کلدکده مال اکادستکیر اوله
غموم وهمومدن وافات ومحندن آزاده قیله بوکونه ظن فاسد اکاغالب
اولدیغندن اوتری جمع امواله سعی ایلر وانی در کیسه ایدوب عقل وروحنه
قبله کاه ایدینور وعبددرهم ودیناراولور لعن عبد الدرهم لعن عبد الدینار *
حدیثنك مفهومنه مظهر اولوب ملعون ومطرود اولغه لایق کلور ﴿ مثنوی ﴾
قبلهٔ معنی وران صبر ودرنك * قبلهٔ صورت پرستان نقش سنك) معنی ورلرك
قبله سی صبرودرنکدر صورت پرستلرك قبله سی نقش سنکدر یعنی اصحاب معنینك
وار باب تقوانك قبله کاهی علی طاعة الله صبر ایلك وعن معصیة الله پرهیز قیلق
وکاردنیویه ده توقف وتأخیر ایلکدر اماصورته طپان کمسه لرك قبله کاهی حجر دن
یاپلمش صورتلر و بتلر نقشیدرکه معنیدن خبرلری اولمدیغیچون اول نقشلری
کندیلره معبود اتخاذ ایدینوب اکا توجه ایدرلر ﴿ مثنوی ﴾ قبلهٔ باطن
نشینان ذوالمنن * قبلهٔ ظاهر پرستان روی زن) باطن نشینلرك قبله سی منتلر
صاحبیدرظاهر پرستلرك قبله سی زنلرك یوز یدر یعنی ساکن باطن اولان وصورت
عالمندن کذر قیلان عابدلرك قبله سی منتلر ونعمتلر صاحبی اولان منعم حقیقیدر
واماظاهره طپانلر وصور ملیحه یه مائل اولنلرك قبله کاهی مرئهٔ جمیله نك یوز یدرکه
انك توجهی همیشه اول جانبه در وبوکونه کمسه یه عبد فرج دینور لعن عبد
بطنه بیورالدیغی کبی لعن عبد فرجه دخی بیور باوب بوکونه کمسه یه دخی لعنت
اولنمشدر ﴿ مثنوی ﴾ همچنین برمی شمر تازه وکهن * ورملولی روتو کار
خویش کن) بونجلین تازه وکهن هرنه ایسه عدل ایله واکر ملول ایسك بوری
سن کندی کارك ایله تازه دن مراد هرکسك کندی زمانده اولان کهندن
مراد کچمش زمانده اولان وکذر قیلان کمسه لرا ولوریعنی هرکس اکر
کچمش زمانده واکربو زمانده برکاری وبرمرادی لابد کند وسنه
قبله ومقصود ایدینوب اول جانبه عزیمت قیلش ومتوجه اولمشدر
واول جانبدن حظ المش واذت وغدا بولمشدر نته کم بز برقاچ نوعنی سکاعد وشمار
ایلدك همچنین سندخی اکرکندی زمانکده تازه اولان واکرکهنه اولوب کذر
قیلان کمسه لردر بونك کبی عدوشمار ایله که هرکس اکرشمدیکی حالده واکر کچمش
زمانده برجانبه متوجه اولمش واول جانبدن حظ وغدا بولمشدر واکر بونلری عد
وشمار ایلمکدن ملول ایسك و بونلری عدایلك وهرکسك اکرشمدیکی حالده واکر
کچمش زمانده اولان قبله کاهی بیلك بکا لایقدر ولازمدر دیرسك سکا لازم
اولان کارهرنه ایسه پس سن آنی اختیارایله ومستعد اولدیغك جانب هرنه ایسه

آنی قبله ایدینوب اکا متوجه اول و اندن حظ ال ولذت ول ﴿ مثنوی ﴾
رزق مادر کاسۀ زرین شد عقار * وآن سکارا آب تمساح ازنغار) بزم رزقز زرین
کاسه عقار اولدی واول سکاره تغاردن آب تمساح اولدی عقارضم عینله شرابه
دیرلر کاسۀ زرینلدن مراد عشق ومحبتله صفرت روی وخالص خوی اولان
جسد وعقاردن مراد شراب محبت و بادۀ علم ومعرفت اولور سکردن مراد سك
سیرت اولان اهل دنیا واصحاب نفس وهوا اولور وتقدیر کلام بو یله دیمك اولور که
هر کسك کندو یه مناسب برکونه قبله سی اولدیغی کبی برکونه رزق وغذاسی دخی
اولور بزم رزقز کاسۀ زرین کبی اولان بدن ایچره عقار محبت وشراب علم ومعرفت
اولدی وبزم روحمزه قوت وغذا شراب الهیدن کلدی اماسك سیرت اولان اهل
دنیا وکلاب طبیعت اولان اصحاب نفس وهوا ایچون رزق وغذا تغار مثابه سنده
اولان کاسه لردن تمساح صوبی اولدی و بونك کبی نفسانی وجسمانی اولان غدار
کلدی ﴿ مثنوی ﴾ لایق آنکه بدوخودداده ایم * درخور آن رزق بفرستاده ایم
* خوی آنرا عاشق نان کرده ایم * خوی این رامست جانان کرده ایم) الك لایقیکه
انکله خوایتمشز اول رزقك لایق کوندرلمشز انك خوینی عاشق نان ایلمشز و بونك
خوینی مست جانان ایلمشز یعنی بزم رزقز کاسۀ زرینده عقار روحانی وشراب
ربانی اولدی انك لایق ومناسبی اول رزاق مطلق وخلاق عالم اولان حضرت
حقله خوی قیلمشز وانیس اولمشز پس اول خو یه وهمزه لایق رزق کوندرلمش
وشانمزه مناسب ومشربمزه موافق مرزوق اولمشزدر اول سك سیرت اولان وتغار
کبی اولان کاسه لردن حظ ونصیب الن کسه لرك خوینی ونامنی عاشق نان ایلمشز
و بوکاسۀ زرینلدن عقار الهی نوش ایلین وکندی هوای نفسنی فراموش قیلان
کسه لرك خوینی ویقینی مست جانان ایلمشز ﴿ مثنوی ﴾ چون بخوی خود
خوشی وخرمی * پس چه ازدرخور خویت می رمی * مادکی خوش ایدت
چادربکیر * رستمی خوش آیدت خنجر بکیر) چونکم کندی خویکله خوش
وخرمسن پس درخورخویکدن نیچون اورکرسن مادهلك خوش کلورسه چادر
طوت رستملك خوش کلورسه خنجر طوت یعنی هر کسك کندی خوینه وخصلتنه
لایق بهرحال برلباس وهیئت پوشکل وصورت وحالت وآلت و برلمش وخلق
اولمشدر اکر کندینك خوی وخصلتنه مناسب اولان لباس وهیئتی قویوب غیریلرك
لباس وهیئتنی اورتونسه لابدعند الانبیا والاولیا مذموم اولق مقرردر پس ای
مرد عاقل سندخی چونکم کندی خویکله خوش وخرم اولهسن وکندی اخلاق
واوصافکله الفت وانسیت قیلهسن پس کندی خویکه وخصلتکه لایق ومناسب
اولان لباس وصورتدن وهیئت وآلتدن نیچون اورکرسن وندن اوتری اجتناب

ایلرسن اکرسکادیشیلك وزن سیرت اولق خوش کلدی ایسه چادر طوت وانلرك
لباس وهیئتی هرنه ایسه انی اختیار ایتکه زنه مناسب اولان چادر بورنمك وغزا
ومجاهده دن کیرو قالوب خانه ده اوتورمقدر یوق اکرستم ایسك خنجر وشمشیر
طوت که رستم سیرت وحمزه طبیعت اولان ارلره مناسب ولایق اولدرکه لباس
تقوایی کیه وغزای اکبره سعی ایلیه وجهاد اکبرك نیچه خنجرلر وشمشیرلر بنی
یه زنهار بزنهار اکرستم ایسك زنلره تشبه قتله وانلرلباسنده اولمه ومخنث ایسك
هم ارلر لباسنی کیمه وارلك دعواسنی ایلمه که حضرت حبیب اکرم صلی الله علیه
وسلم بیورمشلردر لعن الله المخنثین من الرجال والمترجلات من النساء رواه احمد
والترمذی وابوداود عن ابن عباس رضی الله عنهما کذا فی الجامع الصغیر وصبی
سیرت ایسك تشیخ وشیخ ایسك هم تصابی ایلمه که بوایکیسی دخی مذموم وبارددر
کماقیل (بیت) شیئان عجبان همان ابرد من یخ * شیخ یتصابا وصبی
یتشیخ * نفحات الانسده مولانا جامی رحمة الله علیه روزبهان بقلی حضرتلرینك
منقبه سنده بویله نقل ایلمشلردرکه روزبهان بقلی حضرتلری مشایخانه لباس
وصوفیانه هیئتله کعبهٔ مکرمه نك زیارتنه کلدی اسواق ایچره کزرکن حکمت
اللهك کوزی برجیله جاریه یه راست کلدی فی الحال اول جاریه نك هواسنه
مبتلا اولدی وانك ذکر وفکری انك قلبنه طولدی پس کعبهٔ مکرمه ده اقامت قیلمش
عزیزلردن برکمسه وارایدی شیخ بقلی حضرتلری انك مجلسنه کلدی واکا دیدیکه
ای مرشد اهل طریقت وای مقتدای اهل شریعت بنم بوکسوهٔ رجال ولباس اهل کمالدینه مستحق اولدم
امانتمی بکاسپارش ایله دیدکده اول عزیز روز بهان بقلی حضرتلرینك خرقه
وکسوه سنی نیچه حمد وثنا ایله اکا تسلیم قیلدی وپسند ایدوب خیر دعالر ایلدی
پس اهل انصاف اولان کندی خوینی یوقلیوب اکا کوره لباس کیمك اولیدر

﴿ مثنوی ﴾ این سخن پایان ندارد وان فقیر * گشته است از زخم درویشی

عقیر) بوسوز پایان طوتمز یعنی بونك کبی معارف واسرار سویلمك نهایت قبول ایتمز بونك اوتهسی قتی چوقدر بوراده بوقدرله اکتفا اولنسون واول فقیر که بزانك قصه سنی بویانك اولنده برمقدار ذکر ایلدك وحق تعالی حضرتلرینه بی کسب و بی تعب رزق استمکه دعا ایلدی دیو حکایه ایلدك اول فقیر درویشلك زحمتندن عقبر اولدی یعنی سکرلری کسیلوب وکوجی وقوتی اوزیلوب عاجز وضطر قالدی

﴿ قصهٔ ان کنج نامه که در پهلوی قبه روی بقبله ﴾
﴿ کن وتبر در کمان نه وبینداز آنجاکه افتد کنجست ﴾

بوسرخ شریف وسر سخن لطیف اول کنج نامه نك قصه سیدرکه اول دعاایلین فقیر واقعه سنده بویله دیواشارت ایلدیلر که مقبره لر ایچنده فلان قبه نك پهلوسنده یوز یکی قبله به ایله وتبری کمانه قووآت اوق اول یره که دوشر کنجدر

﴿ مثنوی ﴾ دیددرخواب اوشبی وخواب کو * وافعهٔ بی خواب صوفی راست خو) اول فقیر برکیجه خوابده کوردی وخواب قتی خوابسز واقعه صوفی ایچون خویدر یعنی اول فقیر برکیجه اول کنجنامه بی رؤیاده کوردی وانك اوینوسی قتی که اول عوام ناس کبی خوابه واروب اویقوایچره اول رؤیابی کور مشدی بلکه خوابسز عالم مثال اکامنکشف اولوب بین النوم والیقظه بورؤیابی کوردیکه خوابسز واقعه کورمك صوفی اولنلره خوی اولمش وعادت کلمشدر مشایخ صوفیه نك کوردکاری رؤیا اکثر بین النوم والیقظه عالم مثال ظهوره کلور واویورجه سنه اولوب اول حالتده حق تعالی حضرتلری طرفندن اشارت اولنور نته کم بوفقیره دخی بویله اشارت قیلندی ﴿ مثنوی ﴾ هاتفی کفتش که ای دیده تعب * رقعهٔ درمشق وراقان طلب * خفیه زان وراق کت همسایه است * سوی کاغذ پارهاش آورنودست * رقعهٔ شکلش چنین رنکش چنین * پس بخوان از ایخلوت ای حزین) برهاتف اول فقیر دعا کویه دیدیکه ای تعب کورمش یعنی عالم غیبدن اکابرآواز کلوب بویله دیدیکه ای رزق بی زحمت خصوصنده چوق تعب وزحمت کورمش فقیر ورافلرك مشقی ایچره برقعه طلب ایله اول وراقدن کیرلو اول سکاهمسایه در انك کاغد پارهلری جانبنه سن ال کتور برقعه که انك شکلی بونجلین ورنکی بونجلین در چونکم اول رقعه بی انك ورقلری ایچره بوله سن والکه الوب اویکه کله سن پس ای حزین انی جلوندن اوقی وراق کتابه ده دیرلر اما اصل صحافه دیرلر بوندن وراقدن مراد صحاف اولور یعنی اول فقیره هاتف عالم غیبدن بوکونه آواز ویروب دیدیکه ای فقیر سنك همسایه نك

اولان صحافك ورقلری وکتابلری ایچره برقعه پارچه‌سی واردرکه انك شکلی ورنکی شوکونه‌در واراول رقعه‌یی انك اوراقی ایچندن ال پس کلوب برخلوت ایچره اول ای غملو وانی اوقومغه مشغول اول ﴿ مثنوی ﴾ چون بدزدی آن ز وراق ای پسر * پس برون روز انبهی وشور وشر * تو بخوان ازانخود درخلوتی * هین محو درخواندن آن شرکتی * ورشودان فاش هم غمکین مشو * که نیابد غیر توزان نیم جو * ورکشد آن دیرهین زینهار تو * ورد خود کن دم بدم لاتقنطوا) چونکم اول رقعه‌یی وراقدن ای پسر اوغورلیوب یعنی اخذ ایلیه‌سن بدزدی بونده اخذ کنی معناسنه استعاره اولنمشدر یعنی ای اوغل چونکم صحافدن اول کنجنامه‌یی اخذ ایلیه‌سن پس اینهلمکدن وشور وشردن طشره کیت یعنی شرط اولدرکه چونکم اول کنجنامه‌یی اندن الهسن جماعتدن وشور وشر منبعی اولان کثرتدن طشره کیدوب اختلاط ناسی ترك ایدوب عزلت وخلوت اختیار ایله اندنصکره سن اول کنجنامه‌یی برخلوتده کندکله اوقو زنهار انی اوقومقلقده غیریله شرکت استمه که نامحرم وبیکانه اولنلرك مضرت وفسادی چوق اولور وسکا محرم وهمدم اولین کمسه‌یی اکرکندی خلوتکه قوسلك ومشغول اولدیغك عمله انی شریك ایلسك بهرحال بروجهله سکا مانع اولور ویاخود سنك سرورازکی افشاقیلور واکر اول فاش اولورسه‌ده هم غمکین اولمه که سندن غیر یسی اول کنجنامه‌دن نیم چوقدر بهره بولمزواندن مقصود ومرام نه‌ایدوکنه واقف اولمزواکر انك حصولی کیچ چکرسه یعنی اول کنجنامه‌نك ایچنده مسطوراولان معانینك مفهومی کیچ حاصل اولورسه وسنی اراق چکرسه آکاه اول زنهارسن انك کیچ حاصل اولدیغندن مأیوس ومقنوط اولمه بلکه دمبدم (لاتقنطوا من رحمة الله) آیت کریمه‌سن کندیکه وردایله بوآیت کریمه‌نك تفسیری جلداولده سبب حرمان اشقیا سرخنده مرور ایلدی وراقدن مراد کتاب وصحاف ایدوکنی بیلدك کلمکنجکدن وکنجنامه‌دن مراد هم نه ایدوکنی یل وبرخوش معلوم قیل کنجدن مراد کنج وحدت وخزینهٔ حقیقتدر وکنجنامه اولان رقعه‌دن مراد شول کتابلردرکه انده کنج وحدتنه متعلق عمللر یازلمش واسرارحقیقته مخصوص اولان معنالر تحریر اولمش اوله وطالب ارزاق معانی اولان درویش ایکی قسمدر بری بودرکه پرمرشد کامله ملاقی اولور اول مرشد کامل آنی کنج حقیقته ارشاد وهدایت قیلور وآنی ارزاق روحانیه ایله غنی القلب ایلر بوکونه‌یه کنجنامه لازم اولمز انك مرشد کاملی اکا کنجنامه‌لك ایلر وبردرویش دخی وار در که ارزاق معانی‌یه هروجهله محتاجدر واستر که کنز حقیقته واصل اوله وغنای حقیقی وابدی بوله ولیکن اول کنز حقیقته موصل برهادی ورهبر بوله‌مز پس همیشه قانعی

الحاجات جانبنه مناجات ایدوب دعا ایلر که الهی بو فقیر بنده‌کی بو احتیاج
وکدالکدن قورتروب بکا بی زحمت و بی تعب اولان ارزاق روحانیه بی میسر ایله
دیر اکر آنك استعدادی مرشد کامله واصل اولمق دکل ایسه واول مرشدك
ارشادیله مرادنی بولمق مقدر اولمدیسه لابد حق تعالی حضرتلری اجیب دعوة
الداع اذا دعان بیوردیغی آیت کریمه‌نك مفهومی اوزره دعا ایلین بنده‌لرك دعاسنی
قبول ایلر پس بو کونه فقیرلری شول کنج حقیقتك عمالری یازلمش واسرار وحدتك
معانی وکلماتی تحریر اولنمش نامه‌لره هدایت قیلور که انلرانی اوقومغله واوقوقود قلری
اوزره عمل قیلمغله وانلره توفیق الهی بو یوزدن اولمغله اول کتابلرك ایچنده
مسطور اولان کنز وحدتی عاقبت بولورلر واندن مستفید اولورلر نته کم بوسرخ
شر یفده ذکر ایلدکلری فقیر بوقبیلدن اولوب نیچه زمان دعا ایلدکدنصکره
اکاعالم غیبدن اشارت اولندیکه وارسنك همسایه‌ك اولان فلان صحافك اورانی
مابینده شوهیئتله موصوف برکنجنامه واردر آنی آلوب ناسدن خلوت وعزلت
اختیارایله واربرتنهایرده اوتوروب آنی اوقومغه مشغول اول واول کتاب شریفك ونامهٔ
لطیفك ایچنده هرنه مسطور اولدیسه انکله عمل ایله تاکم مراد ومقصودك اولان
خزینه‌یه واصل اولهسن وغنا ودولت بولهسن واکر مرادك فی الحال حاصل اولمیوب
نیچه مدت مدیده وعهود بعیده کچرسه وسنی چوق زمانه سور رسه هم غم یمه
ومأیوس اولمه که حق تعالی (لاتقنطوا من رحمة الله) بیورمشدر ودخی (لاتیأسوا
من روح الله انه لایأس من روح الله الاالقوم الکافرون) دیمشدر پس حق تعالینك
روح ورحمتندن مقنوط ومأیوس اولق طالبه لایق ومناسب دکلدر بلکه الامور
مرهونة باوقاتها دیوب مطلوب اولان امرك وقتی کلنجه یه دك سعی وهمت ایلمك
لازمدر ﴿ مثنوی ﴾ این بکفت ودست خودان مژده‌ور * بر دل او زد که
روزحمت ببر) بونی دیدی وکندی الینی اول مژده ور اول فقیرك کوکلنه اوردی
بویله‌دیوکه یوری‌سن زحمتی ایات یعنی عالم غیبدن طالب رزق اولان فقیره آواز
ویرن بشیر بوذکر اولنان سوزلری دیدی وانك قلبنه وسینه سنه الاوردی واکا
بشارت ویرن بویله‌دیدیکه یوری شمدنصکره کمند کدن زحمت ومشقتی کیدر
کتسون وسکا مژده اولسونکه مرادك حاصل اولدی دیدی انك قلبنه الاوردی
دیمك اکاز یاده بشارت ویردی دیمکدن کنایه‌اولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بخویش
آمد زغیبت آن جوان * می بکنجید از فرح اندر جهان * زهره اومیدر بدی ازقلق
* کز نبودی رفق وحفظ ولطف حق) چونکم اول جوان غیبتدن کندو یه کلدی
یعنی کندی‌یه برحالت مستولی اولمغله کندیدن غائب اولمش ایدی وکندیدن غائب
اولدیغی مرتبه‌ده حضرت حق طرفندن اکا بو قدر اشارت اولدی چونکم غیبت

عالمندن كندبسنه كلدى ومحو مرتبه سندن قورتلوب صحو مرتبه سنه واصل اولدى
كمال فرحندن جهانه صغمدى برمرتبه شاد وفرحناك اولديكه انك درونى قلق
واضطرابه دوشدى انك زهره سى قلقدن يرتلوردى اكرحق تعالينك لطفى وحفظى
ورفقى اولميدى يعنى اول فقير زياده سرور وشاديلكندن اضطراب وقلقه دوشدى
شولقدر كه انك زهره سى چاك اولمق مرتبه سنه واردى اماحق تعالى حضرتلرى
اكا لطف ورفق ايلدى وآنى چاك وهلاك اولمقدن حفظ ايدوب صاقلدى
﴿ مثنوى ﴾ يك فرح آن كزپى ششصد حجاب * كوش او بشنيدازحضرت
جواب * ازحجب چون حس سمعش در كذشت * شدسزاوار وروز كردون
بركذشت) برفرح اول كه التى يوز حجابك بيندن انك قولغى حضرت حقدن
جواب اشتدى حجاب ايلردن چونكم انك سمعنك حسى كچدى سزاوار اولدى
وكردوندن كچدى يعنى اول دعاسى مستجاب اولان فقير برقاج وجه اوزره شاد
وفرحناك اولدى جمله فرحلردن برى اولكه نورانى وظلمانى اولان التى يوز حجابك
ورا سندن انك كوش هوشى حضرت حق تعاليدن جواب اشتدى حق تعالى
طرفندن جواب اولمق وقابه الهام كلمك بنده نك دعاسنه وسؤالنه جواب كلمكدر
چونكم اول فقيرك سمعنك ادراكى حجب نورانى وظلمانيدن ايلرو كچدى حقك
خطابنى اشتمكه لايق وسزاوار اولدى وكردوندن ايلرو كچديكه كردون دخى
حجابلردن برحجابدر ﴿ مثنوى ﴾ كه بود كان حس چشمش زاعتبار * زآن
حجاب غيب هم بايد كذار * چون كذاره شد حواسش ازحجاب * كوش
او بشنيد ازحضرت خطاب) كه اولوركه انك چشمنك حسى اعتباردن اول
حجاب غيبدن هم كچمك بوله چونكم انك حواسى حجابدن كذاره اولدى پس
انك كوشى حضرت حقدن بى حجاب خطاب ايشتدى بعض نسخه ده بومصرع
* پس پياپى كرددش ديدوخطاب * واقع اولشدر بوتقدير اوزره معنى اكا ديد
وخطاب پياپى اولور ديمك اولور يعنى انك ادراك سمعى حجابلردن كچدى وخطاب
حق كوش ابتدى تااوله كه انك كوزينك ادراكى دخى اعتبار جهتندن اول حجاب
غيبدن هم كچمك بوله ولقاى حق مشاهده قيله بوخصوصده سمع بصردن مقدم
كشاده اولور وسمعك خطاب بارى بى استماع ايلمسى بصرك رؤيت ومشاهده يه
مستعد اولمسنه سبب وعلت اولور قرآنده سمع بصر اوزرينه هرموضعده تقديم
اولنديغى هم بونكته بى اشعار قيلور انكچون بو بيتده لفظ كه بيت اوله بواعتبارايله
علت واقع اولور چونكم اول فقير دعا كويك حسلرى حجاب نورانى وظلمانيدن
كچمش اولدى حضرت حقدن انك كوش هوشى خطاب اشتدى واول خطابك
مفهومنى دل وجانله قبول ايتدى وامر اولنديغى جانبه روان اولوب كتدى

﴿ مثنوی ﴾ جانب دکان وراق آمداو * دست می برد او بشفش سو بسو *
پیش چشمش آمد آن مکتوب زود * باعلاماتی که هاتف گفته بود * در بغل زد
گفت خواجه خیرباد * این زمان وامی رسم ای اوستاد) اول فقیر دعا گوی
هاتف غیبینك اشارت ایلدیکی اوزره قالقوب وعزیمت ایدوب وراقك دکانی جانبنه
سو بسو ال ایلدی یعنی اشارت اولنان صحافك اول فقیر دکانه گلدی وانك مشغلری
وکاغدلری ایچره طرف بطرف ال ایلدی واول گنجنامه بی جست وجو ایتدی
فوری اول مکتوب سعادت مصحوب اشارت اولندیغی اوزره انك گوزینك اوگنه
گلدی شول برعلامتلر که هاتف دیمشدی ومشیر غیبی انك علامتنی ونشانتی اکا
بیلدرمشدی اول هاتف غیبینك دیدیکی علامتلر اوزره اول گنجنامه اول صحافك
اوراقی ایچره ظهوره گلدی همانم اول گنجنامه بی قولتوغنه اوردی صحافه ای
خواجه سکاخیر اولسون بوزمان گیروایریشورم ای استاد دیدی بو بیت شریف
دلالت التزامیه ایله شو معناره دلالت ایلر و بالالتزام بو بیتدن شو معنالر مراد
اولورکه اول گنجنامه اول صحافك اوراق پریشانی ایچره نیچه مدت قالمش
وصحاف انك قدر وقیمتنی بیلیوب سائر کاغد پاره لره آنی قیاس ایلمش چونکم اول
طالب گنجنامه آنی بولدی و بجان ودل قبول قیلوب قولتوغنه اوردقده هم صحافك
قتنده اول گنجنامه نك اصلا قدر وقیمتی اولمدیغندن اول فقیردن انکچون برقیمت
دخی استمش واول طالب نامه اولان فقیرای خواجه سکاخیر اولسون دیودعا ایتکله
همان قناعت قیلمش وگویا اول طالبه دیمشکه بوکاغد پاره لرینی بلرسن دی گورملم
اول طالب دخی اکا دیدیکه ای استاد بنه بوجانبه ایریشورم اول زمانده سکا بونك
اصلن دیم دیوب هزار حمد وشکرله گندی مقام ومنزلنه رجوع قیلمش
﴿ مثنوی ﴾ رفت گنج خلوتی وآرا بخواند * وزتحیر واله وحیران بماند *
که بدین سان گنجنامهٔ بی بها * چون فتاده ماند اندر مشقها * بازاندر خاطرش
این فکر جست * کز پی هرچیز یزدان حافظست * کی گذارد حافظ اندر اکتناف
* که کسی چیزی رباید از گزاف) اول فقیر دعا گوی برخلوت بوجاغنه گندی
واول گنجنامه بی اوقودی اولندن آخرینه دك اکا مطالعه ایتدی واندهاولقدر اسرار
شریفه ومعانئ لطیفه بولدی وتحیردن واله وحیران قالدی بویله دیوکه بوگونه
بی بها اولان گنجنامه یاالهی مشغلر وکاغدلر ایچره بوحالله دوشوب قالدی یعنی
بواسلوب بدیع وطرز رفیعله بی قیمت و بی بها اولان گنجینهٔ اسرار الهی وخزینهٔ
جواهر معانی بوگونه ورقلر وکاغدلر ایچره نه عجب دوشوب قالدی وهرکسك
نظرندن نه حالله بوسامی نامه مختفی ومستتر اولدی بوآنه دك برکسه نك گوزی بونی
گورمك و برعالمك نظری بوعالی نامه یه ایرمك عجب حکمت وغریب سر وحالندر

دیدی اول فقیر دعاکو یك کیروخاطرنه بوفکر صحرادی یعنی قلبنه بوفکر واندیشه کلدیکه هرشیدن اوتری ای درو یش یزدان پاك حافظ‌دن حافظ اکتنافده فچن قور که کسه کزاف جهتندن برشی انك اذن وارادتی اولمدن قاپه بودخی وجه در اکتنافده اولان حافظ فچن قور که برکسه کزاف ایله اندن برشی قاپه اکتناف کنف دندر کنف حفظ ایتمکه وستر ایتمکه دیرلر اکتناف هم استتار واحتفاظ معناسنه اولور ولهذا هر بری قصور نظرلری اولدیغنی بیلیوب بونده نه ذوق ومعنی واردر دیو بیهوده سو یلرلر وجواهر جایله ومعانی جزیله دن حظ و بهره بوله مبوب عناد وجهللرندن اعراض واجتناب ایلرلر ﴿ مثنوی ﴾ کر بیابان پرشود زر و نقود * بی رضای حق جوی نتوان ربود * ور بخوانی صد صحف بی سکنهٔ * بی قدریادت نماند نکتهٔ) اکر فرضی بیابان زرونقود ایله پراوله یعنی صحرالردراهم ودنانیرایله طوله بی رضای حق اندن برار په قدر قاپمق ممکن اولمز یعنی حق تعالینك رضاسی اولمینجه التون وکومش ایله طلواولان صحرالردن برار په قدر التون یاکومش آلمغه برکسه قدرت وطاقت طوتمز بلکه اول التون وکومشه کثرت حرص وار ایکن بیله ارادت حق اولمینجه آنی کورسه هم آنی آلمغه الیمز واکر بی سکنته یوزصحف اوقویه سن قدرسز سنك یاد کده برنکته قالمز قدر بونده تقدیر معناسنه در وسکته توقف معناسنه در یعنی اکرسن ای کتاب اوقویان کسه نیچه یوزصحفی برتوقفسز اوقویه سن ونیچه بیك کتابی بلاتأخیر تتبع ایلیه سن سنك خاطرکده تقدیر الهی اولمینجه برنکته قالمز وارادت ربانی اولمینجه تتبع ایلدیکك کتب وصحفدن سنك قلبکده برمسئله جایکیر اولمز وسنك روحك اول کتب وصحفده مسطور اولان کلمات وعباراتدن مقصود ومرادنه ایدوکنی هم بیلمز ﴿ مثنوی ﴾ ورکنی خدمت نخواهی بیك کتاب * علمهای نادره یابی زجیب) واکر خدمت ایلیه سن برکتاب اوقومیه سن جیبدن نادره علملر بولورسن یعنی اکر حضرت الاهه خلوصله خدمت وعبادت ایلیه سن اما برکتاب اوقومیه سن جیب قبلکده نادره علملر بولورسن وچشمهٔ جانکده ینابیع حکمی ظهور ایلش ولسانکدن جاری اولور کوررسن کما قال صلی الله تعالی علیه وسلم من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه علی لسانه شیخ زین الدین حافی رحمه الله بیوررلر والعجب ممن دخل فی هذه الطریقه وارادان یصل الی الحقیقة وقد حصل من الاصطلاحات مایستخرج به المعانی من کلام الله واحادیث رسوله صلی الله علیه وسلم ثم اشتغل بذکر الله ومراقبته وطاعته والاعراض عما سواه ان لاتصب علی قلبه العلوم اکثر من الذی لوعاش الف سنة فی تدریس الاصطلاحات وتصنیفها لم یشم منها رایحة ولایشاهد من آثارها وانوارها

لمعة ﴿ مثنوی ﴾ شدزجیب ان کف موسی ضوفشان * کان فزون آمدزماه وآسمان * کانکه می جستی زچرخ بانهیب * سربراوردست ای موسی زجیب) جیبدن اول کف موسی علیه السلام ضوفشان اولدیکه اول ضوء ماهدن وآسماندن زیاده کلدی وموسی علیه السلام حضرتلرینه بویله دیواشارت اولدیکه اول نسنه یی که نهیبله اولان چرخدن استرسن ای موسی جیبکدن باش یوقاری کتورمشدر یعنی حضرت موسی صلوات الله علی نبینا وعلیهك یدمبارکلری کندی یاقه لرندن نور وضیاصاچیجی اولدیکه اول نور وضیاماهك نورندن وآسمانك ضیاسندن زیاده کلدی حق سبحانه وتعالی طرفندن کلیم الله حضرتلرینه بویله دیوالهام واشارت اولدیکه ای موسی اول نور وضیابی که نهیب ومهیب لکله متصف اولان چرخ سنیدن استرسن اول نوروضیا ای موسی سنك قوینکدن باش یوقار وکتورمشدر (اسلك یدك فی جیبك تخرج بیضاء من غیرسوء) لی اخره آیت کریمه سنك مفهومی اوزره الکی قوینکه ادخال ایله تاکم بیاض ونورانی چیقه و برآیت اخری اوله پس حضرت موسی علیه السلام مبارك الی قوینکه ادخال ایدوب آنی چیقاردقده بو بیاض نورانی ال چیقدیکه عالمه ضیاصالدی وماه وآفتابك نورنه غالب اولدی پس هرموسی مشرب اولان وقلب موسی علیه السلام اوزره سیرقلان عالم ربانیده دخی بوصفت بولنوروانك وجودنده یدبیضادن مراد شول فکر نورانی اولورکه هر بارانی عالم ربانی اولان کامل جیب قلبنه ادخال ایدوب اندنصکره الفاظ وحروف واسطه سیله آنی دهاننده اخراج ایلسه ماتندید بیضاعالمه نورپاش اولوب ظلمات جهالت وغفلتی وکفروضلالتی وشك وریبتی وبونلرك امثالی اولان ظلمتی اول یدبیضا کبی اولان فکر نورانی ازاله ایلر پس اول نوروضیا انسانك کندی قلبنده درانی خارجدن استمکدن کندی جیب قلبندن استمك اولیدرکه بوعالم آفاقده هرنه استرسه کندی نفسندن خود اول دخی زیاده بولنور کما قال الله تعالی (وفی انفسکم افلاتبصرون) ﴿ مثنوی ﴾ تابدانی آسمانهای سمی * هست عکس مدرکات آدمی * نی که اول دست یزدان مجید * ازدوعالم پیشترعقل آفرید) تابیله سنکه سمی وعالی اولان آسمانلر آدمینك مدرکه لرینك عکسیدربویله دکلیدرکه یزدان مجیدك دست قدرتی اول ایکی عالمدن ایلرورك عقل براندی یعنی اول نسنه یکه کندی عصرنك موساسی اولان آسمانلردن استرسن اول سنك جیب قلبکدن باش یوقار وکتورمشدر تابیله سنکه بویلندوعالی اولان اجرام سماویه آدمینك قوت مدرکه لری اولان عقلك عکس وپرتو یدروعقل آدمی اصلدربوخود مقرردرکه ایکی عالمدن مقدمتر وسابقتر یزدان مجیدك دست قدرتی اول عقلی براندی کما قال علیه الصلوة والسلام

اول ماخلق الله العقل و بوعلقدن مراد عقل کلدرکه حقیقت انسانیه در پس عقول عشره ونفوس سماویه واجرام فلکیه بوحقیقت انسانیه اولان عقل کلك عکس وفرعیدر وحقیقت انسانیه بوجمله یه نسبتله اصل واقع اولمشدر نته کم عقل کلك وعقول عشره نك شرح وبیانی جلد ثالث دیباجه سنده هم مرور قیلمش و بواجرام سماویه نك عکس اولدیغی انده دخی ثبوت بولمشدر چونکم برآدمی کندی حقیقتنی بوله وعقلنك غایتنه واصل اوله اول کسنه بواجرام سماویه نك عکس واثری اولدیغنی بیلور وبواشیا کندینك فرعی اولدیغنی مشاهده قیلور پس هرنه استرسه اول کندی درونده بولور ﴿ مثنوی ﴾ ابن سخن پیداو پنهانست بس * که نباشد محرم عنقامکس * بازسوی قصه بازآ ای پسر * قصهٔ کنج وفقیر آوربسر) بوسوز من وجه پیداومن وجه زیاده پنهاندر یعنی اهلنه بوسوز زیاده پیداوهو یدادر وناهلنه بغایت پنهان ومخفیدر زیرامکس عنقایه محرم اولمزبو کونه کلام حقیقت انجام ایسه عنقا سیرت اولان عارفلرك غذاسیدر و بوسوزلره انلر محرم اولور ومکس طبیعت اولان عوام کالهوام بو کونه سوزلره محرم اولمیوب متحیر قالور ومضطرب اولور نته کم دینلدی (بیت) طوطیان درشکر ستان کامرانی میکنند * وزتحیر دست برسر میزنند مسکین مکس * چونکم مکس طبیعت اولنلر عنقا سیرت اولنلره محرم اولمزلر وانلرك کلمات معارف مشحونی فهم وادراك قیلمزلر پس بوسوز پیداوعیان وناهلنه پوشیده ونهان اولان سوز بورادہ طورسون تکرار ای پسر قصه جانبنه کیروکل قصهٔ کنج وفقیری باشه کتور یعنی ای اوغل تکرار ذکر اولنان قصه جانبنه کیروکل واول کنجنامه بولان فقیرك مطلوبی اولان کنجك قصه سنی باشه کتور وتمام ایدوب بتور دیمك اولور

﴿ تمامی قصهٔ آن فقیر ونشان جای آن کنج ﴾

﴿ مثنوی ﴾ اندران رقعه نبشته بوداین * که برون شهر کنجی دان دفین * آن فلان قبه که دروی مشهدست * پشت اودرشهرورودرفرقدست) اول طالب کنج اولان فقیرك بولدیغی رقعه ایچره بویازلمش ایدیکه شهرك طشره سنده دفن اولنمش بر کنج بیلکه خارج شهرده اول خزینه مدفون اولمشدرانی معلوم قیل اول فلان قبه که انده مشهدواردر اول قبه نك پشتی شهره و یوزی فرقد جانبنه در فرقدان قبله جانبنده بری برینه قریب ایکی یلدزك اسمیدر که واحدنه فرقد دیرلر بعض نسخه ده فرقد برینه فدفدوافع اولمشدر فدفدفلاته دیرلر یعنی بیابانه دیرلر مشهد محل شهوده دیرلر بونده مراد مزار اولور ومزاره مشهد دیدکاری شیهد اولان کسه نك محل اولدیغی اعتبار ایله در ﴿ مثنوی ﴾

پشت باوی کن تورودر قبله آر * وانکهان ازقوس تیری درکذار * چون فکندی تیراز قوس ای سعاد * برکن آن موضع که تیرت اوفتاد) پشتی سن اول قبه یه ایله ویوزیکی قبله یه کتور واند نصکره کاندن برتیرکچور یعنی اول قبه یه صرت و یروب یوزیکی قبله یه دوندردکد نصکره یایدن براوق آت چونکم تیری قوسدن طرح ایدوب ای اهل مساعده القاایله سن اول موضعی قازکه سنك تیرك اول موضعه دوشدی یعنی سنك تیرك هرنه موضعه دوشرسه اول یری قاز تا کنجی انده بولورسن دیمش سعاد کسرسینله مفاعله بابنك مصدر ثانیسی اولوب مساعده معناسنه اولمق اولیدر و بونده کنجنامه دن مراد کنج وحدتك عاوم واسراری مسطور اولان وطالب اولنلره انك وصولنه سبب اولان اعمالی تعلیم ایلین کتاب اولور و کنجدن مراد ایسه حقیقت انسانیه اولور وحقیقت انسانیه خزینه سی شهر طبیعتك وراسنده مدفوندر انك طالبی اولان انسان اولا شهر طبیعتدن طشره چقمق اکالازمدر وایچنده مشهد اولان قبه دن مراد عقل جزوی اولورکه عقل جزوی فی المثل برقبه کبیدرکه انده مشهد روح حیوانی وادراك جسمانی واردر واهل ایمان اولان کمسه لرك عقل جزو بسی قبه سنك ظهوی شهر طبیعته و یوزی قبلهٔ حقیقی جانبنده اولان نجم هدایته در پس حقیقت انسانیه خزینه سنی طالب اولنه لازم اولان بودرکه شهر طبیعتدن چیقه وعقل جزوی قبه سنی ورای ظهرنه آلوب اکاصرت و یره وروی قلبنی قبلهٔ وحدت جانبنه کتوره اند نصکره تیرهمتنی قوس مجاهده یه قویه وقوس مجاهده دن تیرهمتنی آته وانك تیرهمتی هرنه مقامه ایریشوب دوشرسه کندونك کنز حقیقتنی انده بوله نته کم بوذکر اولنان فقیره بوکونه اشارت اولنوب اشارت اولندیغی اوزره عمل ایتمکه شروع ایدوب تیرانمغه قصد وعزیمت ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ پس کمان سخت اوردآن فتا * تیرپرانیددر صحن فضا * زوتبرآورد و بیل اوشاد شاد * کندآن موضعکه تیرش اوفتاد * کند شدهم اووهم بیل وتیر خوذندیداز کنج پنهانی اثر) پس اول فتی محکم کمان کنوردی و برفتی یایی الهالوب تیری صحن فضاده اوچوردی اول جوان شادشاد فوری بیل وتبر کتوردی اول موضعی قازدیکه انك تیری اول موضعه دوشدی یعنی صرتنی قبه یه و یروب یوزنی قبله یه دوندروب وارقوتی بازویه کتوروب اول فتی کاندن براوق اندی وشاد اولوب فوری بیل وتبر کتوروب کندی اوقی دوشدیکی موضعی خزینه یی بولمق امیدی اوزره قازدی هم اووهم بیل وتبر کند اولدی خود کنج نهانیدن اثر کورمدی یعنی اول موضعی اولقدر قازدیکه هم انك بیلی وتبری آشینوب کند اولدی وکندیسی دخی یورلدی وعاجز قالدی خود اول نهانی ومخفی اولان

خزینه‌دن براثر کوره‌مدی ﴿ مثنوی ﴾ همچنین هرروز تیرانداختی * لیك جای
کنج رانشناختی) بونجلین هرکون اول جوان تیرآتاردی لکن جای کنجی اکلمزدی
یعنی بوذکر اولنان قاعده اوزره اگرچه هرکون تیراتاردی واوقی دوشدیکی یری
قازردی ولیکن موضع کنجی فهم ایدوب بیلمش ایدی بونده اشارت وتنبیه
واردرشو معناره که چون بر طالب کنج حقیقت بر کنجنامه‌یی الله کتورسه واول
کنجنامه‌نك ایچنده مسطور اولان الفاظ وکلماتك معنالرینه واقف وعالم اولسه
واکا کوره عمل قیلسه یعنی حقیقتی کنجنی صحرای وجوده بولغه قادر
اولهمز مگرکه برمرشدك تعلیم وارشادی ایله و یاخود اشارت الهی والهام ربانی
ایله و بونك سبب علتی اولدرکه اگرچه برکسه بر کتابی اوقوروانك الفاظنی
مقصود اولان معنالری استخراج واستنباط قیلوروانده هرنه یوردی ایسه انکله
عامل اولور واکا کوره کارقیلور ولیکن عملده یاافراط ایلرو یاتفریط ایلر عدالت
واستقامت مرتبه‌سنی بیله‌مز بواجلدن کنج مقصودی بولهمز وخزینهٔ حقیقته
واصل اولهمز ﴿ مثنوی ﴾ چونکه این راپیشه کرداو بردوام * گنجی در شهر افتاد
وعوام) چونکم اول فقیر علی الدوام تیراتمغی و برقازمغی کندوسنه پیشه ابتدی شهر
ایچره وعوام میانته برگنجه دوشدی یعنی شهر خلقنك وعامهٔ ناسك ایچنه برفسلدی
ودیدی وقودی واقع اولدی بویله دیوکه فلان فقیر بر کنجنامه بولمش انك موجبنجه
هرکون عمل ایدوب بعض موضعلری اول کنجی بولمق امیدی اوزره قازمقده در

﴿ فاش شدن خبران کنج ورسیدن بگش پادشاه ﴾

﴿ مثنوی ﴾ پس خبر کردند سلطانرا ازین * آن گروهیکه بدندانددرکین
* عرضه کردند آن سخن رازیردست * که فلانی کنج نامه یافتست) پس سلطان
شهری بوقصه‌دن خبردار ایلدیلر شول برگروهکه کینده ایدیلر یعنی اول فقیرك
پوصوسنده طوران دشمنلری شلطان شهره بوقصه‌دن خبروبردیلر انی التندن
بوسوزی سلطان شهره عرضه ایتدیلر بو بله دیوکه فلان کسه بر کنجنامه بولمشدر
﴿ مثنوی ﴾ چون شنید آن شخص کین باشه رسید * جز که تسلیم ورضا چاره ندید * پیش
ازان کاشکنجه بندزان قباد * رقعه را آن شخص پیش شه نهاد) چونکه اول
شخص اشتدی که بوقصه پادشاهه ایرشدی تسلیمدن ورضادن غیری چاره
کورمدی واول قباددن شکنجه کورمزدن اول رقعه‌یی اول شخص پادشاهك
اوکنه قودی و بوندن دخی بومعناره رمز واشارت اولنور که سلطان شهردن
مراد شهر طبیعتك سلطانی اولان نفس اماره واهل نفس اولور وعوامدن مراد
اهل نفس وقوای نفسانیه اولور چون سالك راه الهی وطالب کنج ربانی

بر کنجنامه بولسه وانك ایچنده مسطور اولنان اوزره عمل قیلغه مشغول اولسه قوای
نفسانیه انی نفسه عرض ایدرلر پس نفس انی عقلدن الوب برقاچکون انکله
عمل قیلور چونکم کندی مشتهاسی اوزره اولان کنجی بولدقده انکله عمل ایلمکدن
اوصانوب فراغت قیلورلر وخارجده دخی شهر طبیعتك سلطانی مثابه سنده اولان
نفس اماره صاحبی طالب کنج الهی اولان فقیرلرك بولدیغی وروزوشب انك مقتضاسنجه
عمل قیلدیغی کتابی انلردن الورلر و برقاچکون اکا مطالعه قیاورلر وانکله عمل
ایدرلر کوررلر کندیلرك مرادی اولان کنج انك دیدیکی اوزره بولنمز پس اندن
وانکله عمل قیلقدن فارغ اولورلرسه کم بو مناظره اشارت ایدوب بیورلر

﴿ مثنوی ﴾ * کفت تا این رقعه را یا بیده‌ام * کنج نی ورنج بی حد دیده ام *
خود نشد یك حبه از کنج آشکار * لیك پیچیدم بسی من همچومار * مدت ماهی
چنینم تلخ کام * کهز یان وسود این برمن حرام * برك بخت برکندزین کان غطا *
ای شه پیر وزجنك ودر کشا) اول فقیر شاهه ابتدی ای شاه جهان تابو رقعه یی
بولدنبری و بو کنجنامه یه واصل اولدیغم زماندن بوآنه دك کنج یوق و بی حد زحمت
کورمشم خود برحبه کنجدن آشکار اولمدی و بنم جانم بونده اومذکور اولان
خزینه دن بردانه بولمدی ولیکن بن مار کبی چوقلق طولشمشم ومضطرب اولمشم
کنجه نسبت مارذکری خوب واقع اولمسدر الحاصل برای مدتی بونجلین تلخ کام
یعنی برآی مقداری واردر که بوذکر ایلدیکم کبی دماغم آجی اولوب بی آرام کله
بو کنجنامه نك زیان وسودی بنم اوزریمه حرامدر بولایکه سنك بخت سعادتك
وطالع همایونك بوکان ودفینه نك بوزلدن غطایی قوپره و پرده‌یی کیدره ای جنکی
پیروز وقلعه کشای اولان پادشاه پیروز جنك پیروزدر جنك معناسنه در درکشای
وصف ترکیبدر قلعه آچیجی معناسنه یعنی ای قلعه آچان وجنکده مظفر اولان
پادشاه بولایکه سنك طالع همایونك بومعدندن حجابی رفع ایدوب بونك حقیقت
ونتیجه سی بولنه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ مدت شش ماه وافزون پادشاه *
تیرمی انداخت و برمیکند چاه * هرکجاسخته کمانی بود چست * تیرداد انداخت
وهرسو کنج جست * غیرنشویش وغم وطامات نی * همچوعنقانام فاش وذات نی)
پادشاه دخی التی آی مدت وزیاده اوق اندی وقیو قازدی هرقنده که برسخته
کمان وارایدی چست یعنی هرقنغی موضعده چست و چابك برکمانی وقتی یایی چکن
کمانکش وارایسه شاه اکا تیرو یردی اول سخته کمان اندی وهرجانبده کنج استدی
سخته کمان قتی یایی جکیجی دیمکدر کمانه متصل اولان یاوحدت ایچوندر مصرع
اولده اولان چست چابك واستاد معناسنه در مصرع ثانیده اولان جست
طلب ابتدی معناسنه در تیرداد دیمك اذن واجازت و یردی دیمك معناسنه هم

جائزدر شواعتبارایله که عجم شاهلری اول بر کمسه یه برجانبه کتمکه اذن ویرسه لردی اکابراوق ویرلردی اول کمسه اول تیرایله انك مملکتندن هرنه جانبه کتسه کمسه اکا مانع اولمزدی صکرماول قاعده کتدکدن صکره بلغاوشعرا تیرداددیمکی اجازت ویردی دیمك محلنده استعمال ایلدیلر ومحصول بیت بویله دیمك اولورکه پادشاه التی آی مقداری والتی آیدن دخی زیاده اوق آتدی ویرقازدی وهرنه برده براستاد کمانکش وارایسه اکا اذن واجازت ویردی اول دخی اوق آتدی وهرجانبده خزینه یی طلب ایتدی تشویشدن وغمدن وطاماتدن غیری اولمدی عنقا کبی نامی فاش وذاتی یوق ایدی یعنی عنقا موجود الاسم ومعدوم الجسم اولدیغی کبی اول کنجك دخی اسمی وارایدی ولیکن ذاتی وحقیقتی یوق ایدی وبونلره اول کنجدن وکنجنامه دن تشویشدن وغمدن وغصه دن ورسمدن غیری برنسنه حاصل اولمدی وبونده سخنه کماندن مراد عقل واذعانده قوی اولان کمسه وشاهدن مراد عقل جزوی صاحبلری اولور نته کم عن قریب تحقیق وتفصیلی ذکر اولنور

﴿ نومید شدن پادشاه ازیافتن آن کنج وملول شدن او ﴾

﴿ مثنوی ﴾ چونکه تعویق آمداندر عرض وطول * شاه شدزان کنج دلسیر وملول * دشتهارا کزکزان شه چاه کند * رقعه را ازخشم پیش اوفکند) چونکم کنجك عرض وطولنده تعویق کلدی یعنی چونکم اول کنجنامه ده مسطور اولان خزینه ودفینه نك التنده عوق ایتمك کلدی وبونلر موضع کنجه اصابت قیلمقدن تعویق الهی ایله محروم اولدی شاه اول کنجدن دلسیروملول اولدی یعنی اول دفینه نك طلبندن کوکلی اوصاندی وفراغت قیلدی اول پادشاه دشتلری کزکزقویی قازدی یعنی اول شاه آرشون آرشون صحرالرده قویی قازدی واوق هرنه یره دوشرسه اول یری قازوب چیقورر دوزدی کوردیکه رقعه ده مسطور اولان دفینه دن اصلا اثر ونشان یوقدر خشمه کلوب اول رقعه یی خشمندن اول کنجنامه بولان فقیرك اوکنه براقدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت کیراین رقعه کش اثار نیست * تو بدین اولیتری کت کارنیست * نیست این کار کسی کش هست کار * که بسوز دکل بکردد کردخار) شاه اول فقیره ایتدی ای فقیرطوت بورقعه یی که آنك آثار ونتیجه سی یوقدر بوزحمت وتعبی چوقدر سن بورقعه یه اولیترسنکه سنك ایشك وغیری تشویشك یوقدر بوشول کسه نك کاری دکلدرکه انك کاری وشغلی اوله که کل یانه واول خارجانبنه طولنه کلدن مراد راحت واهم والزم اولان مصلحتدر وخاردن مراد زحمت وبی نفع وفائده اولان مصلحتدر یعنی اول پادشاه اول فقیره برسبیل طعن وتوبیخ بویله دیدیکه ای درویش

بوكونه ابش شول بركشينك ايشى دكلدركه انك بوندن غيرى اهم والزم كار
ومصلحتى واردركه اول كسه اكر بوكاره طولنورسه كل كبى كندويه نافع ولطيف
اولان مصلحتى يا قروخار كبى پرزحمت وبى منفعت اولان كارومصلحتك اطرافنه
طولنور بزم كل كبى لطيف كاريمز وارايكن انى قويوب يوخار كبى پرزحمت اولان
كاره مشغول اوله مرزوحاضرونقدى قويوب مفقود اولان شيئه سعى وكوشش
قيله مرزوى ﴿ نادرافتداهل اين ماخوليا * منتظركه رويدازآهن كيا)
نادر دوشر بوماخوليانك اهلى منتظردركه دموردن كياه بته ماخوليا خيالات
سوداويه ديرلر برمرضدركه بركسه اكامبتلا اولسه خيالات فاسده وتوهمات
مهمله يه دوشر اصلانك تخيل ايلديكى شيده برمعنى ونتيجه اولمز پس شاه اول
كنجنامه ايله عمل ايدنلرى ماخوليا مرضنه مبتلا اولان خيالات فاسده صاحبلرينك
مرتبه سنه تنزيل ايدوب اول فقيره نوبنخا ديدى بوكونه ماخوليانك اهلى وبونوع
اوزره اولان خيالات فاسده نك اصحابى بوجهانده آزواقع اولور مثلا بونلر
منتظردركه دموردن لطيف اوتلر بته واندن بونلر منتفع اوله بوخود محالدركذلك
بوكنجنامه ايچره مسطور اولان معنالرك حقيقتنى بولمق وانك نتيجه سنه واصل
اولمقدن اوترى كيجه وكوندز عمل قيلق بوكابكزر ديدى ﴿ مثنوى ﴾ سخت
جانى بايداين فن راچوتو * توكه دارى جان سخت اين رايجو * كرنيابى نبودت
هركزملال * وريابى آن بتوكردم حلال) بوفن ايچون سنك كبى برسخت جان
كركدرسنكه جان سخت طوترسن بونى طلب ايله اكر بولميه سن هركز سكا ملال
اولمز واكر بولورايسك انى سكاحلال ايتدم بوكنجنامه دن مقصود كنج حقيقتك
علومى مسطور اولان كتابلر اولديغنى بيلدك ايسه مثلا بومثنوئ شريف كبى
پس طالب كنج اولان فقيردن مراد كنج حقيقتك اسرار وعلومنه محل اولان
كتابلرى مطالعه قيلان فقيرلر اولور وكيجه وكوندز اول كتابلرده نه ياز لدى ايسه
آنك موجبنجه طريقتده عمل ايدوب اول مسطور اولان معنالرك نتيجه سنه وحقيقتنه
روزوشب سعى وكوشش قيلور چونكم برطالب كنج آلهى اولان فقير بوبله
بركنجنامه بوله واندمسطور اولان معانينك موجبنجه عمل ايتمكه اشتغال قيله عقول
جزويه صاحبلرى آنى كوردكلرنده كنديلرك شاه ورئيسى اولان عقل معاشده
قوت وقدرت بولان كسه لره انى عرض ايدرلر انلرده نى هوالرينه خوش كلوب
انده مسطور اولان دفينه بى بولورز ظن ايليوب تيرفكرلرنى كان عقله قويوب اتارلر
وتيرفكرلرى هرنه محله واقع اولورسه اندن بحث ايدرلركه بحثك معناسى قازمقدر
برتاج مدت اصحاب حقيقتك نامه لرينه مطالعه ايدوب فكرلرى بتديكى يردن

بحث ایتمکی کندیلره عادت قیلورلر و بوکاره مشغول اولورلر کورورلر که بوکاردن
انلره نفع حاصل اولمز و بوابحاث کثیره دن برنتیجه یوز کوسترمز الا که یوقلق
پس بو یوقلقدن اعراض ایدوب کندی عقلارینه ومشربلرینه نافع اولان
وراحت ویرن کاروکرداره مشغول اولورلر و بوکونه عمالری وکتابلری فقیر
و بیکار اولان کسه لره بوسزه مناسبدر دیونیچه نویخ واستهزا ایله تسلیم قیلورلر
ودیرلر که بونلر عجب بیکار و بی عقل طائفه در که مشغول اولدقلری علم وعملك
نتیجه سی یوقلقدر بزدخی بونلرك مطالعه ایتدکلری کتابه مطالعه ایتدك واول
کتابك ایچنده مسطور اولان اقوالی موجبنجه نیچه مدت سعی وکوشش قیلدق
وعقلمز وفکرمز یتدیکی یردن بحثلرایلدك نیچه سنده یوقلقدن غیری برمعنی بوله مدق
بونلرك کنجنامه سنك کفتارینك نتیجه سی و بونلرك اول کفتار موجبنجه اولان کار
وکردارلرینك عاقبت ونهایتی همان یوقلغه وارر ایمدی بزه بو بی امیدلك یولنه
کتمك و بومعدوم ومفقود اولان خزینه یی طلب ایتمك لازم دکلدر بواهلنه مبارك
اولسون دیو اصحاب حقیقتك نامه لرینی مطالعه قیلقدن واهل عشق ومحبتك
طریقنه سالك اولمقدن رجوع ایدوب فراغت قیلورلر نته کم بومعناره اشارت ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ عقل راه نا امیدی کی رود * عشق باشد کان طرف
برسردود * لاابالی عشق باشد نی خرد * عقل آن جوید کزوسودی برد) عقل
ناامیدلك یولنه چون کیدر عشق اولور که اول طرفه باشی اوزره بلرلاابالی عشق اولور
خردد کل عقل انی استر که اندن برسود ایلته یعنی البته برکسه اسیر عقل جزوی
اولسه وعقل معاش مرتبه سنده قالسه اول کسه ناامیدلك یولنه کتمز وفقر وفنا
طریقنه سیر ایتمز بلکه هرنه پرده امیدی وارایسه عاقل اول جانبه کیدر وکندی
نفسنه قوت وعزت ویرن جانبه سیر ایدر اهل عشق اولور که اول ناامیدلك
طرفنه باشی اوزره بلر و یوقلق طریقنه مشیا علی الهام لاعلی الاقدام تك و پوابلر
لاابالی و بی باك اهل عشق اولور اهل عقل اولمز که اهل عقل لابد کندیسنی قاپریجی
اولور وکندیسنه نافع اولمین وفائده ویرمین نسنه لردن حذر قیلور عقل همان
آنی استر که اندن برنفع اله عقل برشیدن کندی وجودنه نفع کلیه جکنی
وفائده حاصل اولیه جغنی بیلدکدن صکره اصلا اول جانبه مایل اولمز واول شیئه
رغبت قیلمز بلکه عاشقدر که سودوزیان قیدنده اولیوب کندی معشوقی اکر
یوقلق یولنده ایسه ده اول یوله کتمکدن ومحووجود ایتمکدن روکردان اولمز نته کم
شیخ عطار قدس الله سره حکایه ایدوب بیوررلر برکون ایکی کسه برکتابی اوقودیلر
اول کتابده بویله دیمشکه فلان پرده برخزینه واردر که اصلاد وکنزوانك قتنده
شوصفتله برمحبوب واردر که اول محبوبك صفتلری شرح و بیانه کلمزواکر اول پرده

اول محبوب بولنمز ایسه اول مقامدن برمقدار ایلرو کیده سن بویول کارنده اوچ
میل واردر اول اوچ میلده هرنه یازلدی ایسه انلری اوقویوب انکله عمل ایده سن
دیمش حکمت اللهك اول ایکی کسه دن بریسی قولقدن اول خزینه یه و باخصوصکه
اول محبوب جیله عاشق اولمش و بریسی دخی عاقل ایمش کندیسنه دیمشکه
بوکتاب یلان سویلمز حاضر خزینه وحاضر محبوب اول موضعده اکر بونلری
بولورسق بیوك نعمت وزیاده دولتدر دیوب عاشقله عاقل اول موضعه دك سیر وسلوك
ایتمشلر اول موضعده اول کتابده یازیلان خزینه دن ومحبوبدن برنشان بوله
میوب برمقدار دخی ایلری کتمشلر کورمشلر که یول اوچ بلوك اولمش واول بلوکلك
هر برینك باشنده برمیل دیکلمش اولا برمیلده یازلمشکه ای راهرو اکر بو یوله کیدر
ایسك بونده خزینه ومحبوب بولنمز اما برشهره وارسن واندن ایسته یکلك کبی کار
قیلورسن و برمیلده دخی یازلمش که ای راهرو اکر بو یوله کیدر ایسك یا محبو بی
بوله سن یاخود بولمیه سن احتمالدن وشبهه دن خالی دکلدر و برمیلده دخی یازلمشکه
ای راهر و اکر بویوله کیدر ایسك نابودوناپیدا اولورسن وکندیکی ونام ونشانکی
لابد محووفانی قیلورسن پس عاقل ایله عاشق مشاوره ایدوب بری برلرینه دیمشلر
یا اخی قنغی یوله کیده لم عاقل دیمشکه بونا امیدلك بولندن و یوقلق طریقندن
نعوذبالله بن او یوله کتمزمکه اندن محووفانی اولم و بواورته یوله دخی کتمزمکه انك
نتیجه سی نامعلومدر واحتمالدن خالی دکلدر پس بریولك که نتیجه سی معلوم اولمیه
اکا کتمك عاقلك شانندن دکلدر و بن شول یوله کیدرمکه انك نتیجه سنده برشهر
عظیم واردرای رفیق کل بکامتابعت ایله نتیجه سی معلوم اولان طریقه کیده لم
دیدی عاشق ابتدی بن بوانه دك جانمدن بیزار اولدم بکاعشق وشوق برمرتبه
غلبه ایلدیکه صبروآرامه مجالم قالمدی چونکم اولکی موضعده مقصودمی بوله مدم
بویله بیهوده یره کزمکدن نابودوناپیدا اولمق بکااولی ومحو وفنا بولنه کتمك
بکااعلا در دیوب عاقل شهر یولنه عاشق محووقهر یولنه کتدی اول عاشق اکرچه
محووفنا یولنه کتدی وبرقاج قدم عشق وشوقله بی وجود ترکتاز ابتدی همماندم
کندی محبو بنی وصف اولنماندن زیاده بولدی واول کنز لایفنایه دخی واصل
اولدی ﴿ مثنوی ﴾ ترکتاز جانکداز وبی حیا * دربلاچون سنك زبرآسیا
* سخت رویی که ندارد هیچ پشت * بهره جویی رادرون خویش کشت)
عاشق ترکتاز وجانکدازو بی حیادر بلاده دکرمنك آلت طاشی کبیدر یعنی عاشق
معشوقی بولنده چاپمقده وجان از یمکده وعرض وناموسی کیدروب عارسز وحیاسز
اولمقده در و بلاومحنتده دکرمنك آلت طاشی کبی ثابت اولمقده و باشنه نیچه دکرمن
طاشلرین دوندرسك صبرایلیوب تحمل قیلمقده در عاشق برسخت رویدرکه هیچ

ارقه طوتمز بهره جویلکی کندی درونده اولدردی یعنی عاشق اولان برقتی یوزلوو بی پشت و پناه برکسه درکه معشوقی جانبندن اکاهرنه کلورسه روکردان اولمز وکیروده برآخرکسه یه طاینوب اکااعتماد واستناد قیلمز بلکه یوزنی بکیدوب هروجهله معشوق جانبنه ایلروسورر باخصوصکه اندن هیچ برنفع وفائده امیدن طوتمز اول عاشق کندی درونده بهره جویلکی ازاله قیلدی وعاقل کبی فائده ومنفعت امیدیله خدمت قیلمقدن بری وعاری اولدی

﴿ مثنوی ﴾ پاك می بازد نباشد مزدجو * انچنانکه پاك میکبردز هو) عاشق پاك اویناندر مزدجو اولمز انجلین که هودن پاك طوتر مراد هویة الهیه در یعنی عاشق میدان محبت ایچره هرنه اویناندرسه خالصا لوجه الله بی غرض و بی علت اویناندر واصلا اجرت وعوض استیجی اولمز وعبد اجیرکبی محبوبی یولنده اول کار وخدمت قیلمز انجلین هویت الهیدن اول هرنه طوتر سه پاك وطاهر طوتر کذلك هرنه بذل ایدرسه پاك و بی علت بذل وصرف ایدر اصلا مزد واجرت وسود ومنفعت طلبنده اولمز ﴿ مثنوی ﴾ می دهد حق هستیش بی علتی * می سپارد باز بی علت فتی * که فتوة دادن بی علتست * پاك بازی خارج هر ملتست)

حق سبحانه وتعالی حضرتلری اول عاشقه وارلغی برعلتسز و یرر یعنی علل واغراضدن پاك وطاهر اکا وجود عطا ایلر صاحب فتوت اولان دخی اول وجودی کیرو حقه علتسز و یرر یعنی فتوة صاحبی اولان عاشق دخی کندی وارلغنی حضرت حقه علل واغراضدن پاك وطاهر اولدیغی حالده تسلیم قیلور زیرا عند المشایخ فتوت بی علت و یرمك وغرض وعوض آرزوسندن کندی تفسنی پاك وطاهر ایدوب حضرت حقدن کندی نفسنی نیجه طاهره و پاکیزه الدیسه ینه اویله طاهره و پاکیزه انی اکا تسلیم قیلمقدر کما سأل موسی علیه السلام ربه عزوجل عن الفتوة قال الله تبارك وتعالی الفتوة ان ترد نفسك الی طاهرة کما قبلتها منی طاهرة الحاصل پاکبازلق خارج هر ملتدر پاکبازلق فتوت وتجرددن عبارتدر خلاصهٔ کلام فتوت وتجرد طریق محبتده هرنه بذل وصرف ایلرسه بی عوض و بی غرض بذل وصرف ایلمکلکدر و بو پاکبازلك وتجرد لك نفس الامرده هر ملل خارجدن وجمیع اهل ملتك مرتبه لرندن بو تجرد وفتوت مرتبه سی ایلرودر ﴿ مثنوی ﴾ زانکه ملت فضل جوید باخلاص * پاکبازانند قربانان خاص * نی خدارا امتحانی میکنند * نی درسود وزیانی می زنند) زیراکه اهل ملت فضل دیلر باخلاص دیلرامّا پاکبازلر قربانان خاصدرلر یعنی جمیع اهل ملت ایتدکلری عبادت وخدمتی یافضل وکرم الهی بولمق و یاخود عذاب وعقاب الهیدن خلاص اولمق امیدی اوزره ایدرلر امّا پاکبازان طریقت وارباب عشق ومحبت خاص قربانلردرلر کندی

نفسلرینك مرادندن اوتری کچمشلر وخوف ورجا مرتبه سندن ایلری کیدوب
فناشرابنی ایچمشلر وهرنه خدمت وطاعت ایدرلرسه اوجه الله ولمحبة الله ایلمشلردر
نته کم تاج الرجال اولان رابعهٔ عدویه رضی الله عنها حضرتلری حضرت حق
تعالی یه خطاب ایدوب دیدیکه الهی بعزتك وجلالك ماعبدتك خوفا من نارك
ولارغبة فی جنتك بل لمحبتك ولوجهك الکریم بونلرنه خدایی امتحان ایدرلرونه
سودوزیان قپوسنی اورمرلر یعنی بوارباب فتوت واصحاب محبت شول طائفهٔ علیه درکه
ایتدکلری عبادت وطاعتده خدای تعالی حضرتلرینی برامتحان ایلمزلر بویله دیوکه
بزحق تبارك وتعالی حضرتلرینه بوقدر عبادت وطاعت ایلرز کورملم
بونك مقابله سنده بزه نه اجروعوض ویرر و بویله دخی امتحان ایتمزلرکه بونلر
نیچه مدت سودومنفعت امیدی اوزره وخدمت ایتسه لر وبونلره ضرر وزیان
اصابت ایلسه نه عجب بزخود خیروحسنات ایشلمکده یز بوضرر وزیانك اصلی ندر
دیمزلر بلکه اصلا سود وزیان بابنی دق ایتیوب وخوف ورجایولنه کتیوب هربری
(ترك کام خود کرفتم تابراید کام دوست) دیوب کندی مرادلرنی دوستك مرادنده
فانی قیلورلر (وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد) دیوب هر بری کندی
امرنی حق تعالی حضرتلرینه تفویض ایدوب کتاب اللهده هرنه یازلدی وهرنه
امر قیلندی ایسه انك موجبنجه عمل ایتمکه سعی وکوشش قیلورلر نته کم اول
فقیر اول کنجنامه ده مسطور اولان احکام اوزره عمل ایلمکه مشغول اولدی

﴿ بازدادن پادشاه ان کنجنامه را باآن فقیر که بگیرما ازسراین برخاستیم ﴾

﴿ مثنوی ﴾ چونکه رقعهٔ کج پرآشوب را * شه مسلم داشت آن مکروب را *
کشت این اوزخصمان وزنیش * رفت ومی پیچید در سودای خویش * بارکرد
اوعشق دردانندیش را * کلب لیسد خویش ریش خویش را) چونکم پرآشوب
اولان کنجك رقعه سنی شاه اول مکروبه مسلم طوتدی یعنی چونکم پرفتنه
وغوغا اولان کنجك نامه سنی پادشاه اول محزون ومغمومه تسلیم ایتدی اول
فقیر ودلریش خصمان ونیشدن امین اولدی یعنی اکا خصومت ایدیجی ونیش
وزحمت اوریجی کسه قالمیوب اول شر خصماندن خلاص اولدی ونجات بولدی
کندی وکندی سوداسنه صارالدی وطولاشدی اول فقیر دلریش عشق دردانندیشی
کندیسنه یارایتدی وکندی درونده مشغول اولوب کندی یاره سنه تیمار وعلاجه
باشلدیکه مشهور مثلدر کلب کندی یاره سنی کندی یالر و بومثل برفقیر ذلیلك
کندی دردنه کندی درمان ایلمسندن کنایت اولور و بوکونه مثلدن عاشقلك
شانی تحقیر ایلك لازم کلمز بلکه من وجه مدح وتوقیر ایلك لازم کلور که حضرت

﴿ رسول ﴾

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (طوبی لمن کان عیشه کعیش الکلب) یورمشدر
بوفقیروذلیلك دخی عیشی عیش کلبه مشابه وکندی یاره سنه کندی علاج
ایلمکده کلبه ممائل اولدیغی اعتباراله بوضرب مثل بومحلده رواوسزا کورلمشدر
﴿ مثنوی ﴾ عشق رادرپیچش خودیارنیست * محرس دردهیکی دیارنیست)
عشقك کندی پیچیشنده باری یوقدر کویده بردیارلك محرمی دکلدریعنی عشق
شول افراط محبتدرلك طواشمه سنده وبرعاشقه صارشمه سنده باری یوقدر بلکه
عاشقه یاروهمدم همان ینه عشقدر بوجهان کوینده عشق اهلنه براحد محرم
دکلدر بلکه عشق اهلنك محرمی ینه عشقدر ﴿ مثنوی ﴾ نیست ازعاشق
کسی دیوانه تر * عقل ازسودای اوکورست وکر * زانکه این دیوانکی وعام
نیست * طب را ارشاد این حکام نیست) عاشقدن دیوانه تر برکسه یوقدر عقل
انك سوداسندن کوروکردرزیرا که بوعاشقك دیوانه لکی عامك دیوانه لکی دکلدر طبك
بواحکامه ارشادی یوقدریعنی عندالعقل عاشقدن زیاده دیوانه برکسه یوقدر که انك جمیع
احوالی عقل جزوینك ادراکندن خارجدرعقل جزوی اول عاشقك سوداسندن کور
وصاغردرعاشقك شانی عقلله بیلنمزوانك دیوانه لکی نه کونه دیوانه لکدربوهوشله فهم
قیلنمززیرا که بوعاشقك دیوانه لکی عامهٔ ناسك دیوانه لکی کبی دکلدرطبك وطبیبك عامهٔ ناسك
دیوانه لیکنه برتدبیری وعلاجی واردرکه اندن کوناکون دیوانه لکلره دوایاز مشلروطبیب
حاذق اولنلرانی بیلشلردرواما طبك وطبیبك بوعاشقك دیوانه لکنه متعلق اولان حکملره
ارشادی یوقدر انکیچون اصلاطب کتابلرنده مرض عشقه متعلق علاج یازلمشدر
بلکه اطباعشق یوقدردیوانکار ایلمشلردرو برمحبك برمحبوبه اولان افراط محبتی وانك افراط
محبتندن اولان جنونی غلبهٔ سوادن حاصل اولور دیمشلروانك دواسی محبوبنك وصال
ولقاسیدر دیوتحقیق ایلمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ کرطبیبی رارسدزین کون جنون
* دفترطب رافروشوید بخون * طب جملهٔ عقلها منقوش اوست * روی جمله
دلبران رو پوش اوست) اکر برطبیبه بوکونه دن جنون ایرشه طب دفترنی قاله یو یاربعنی
اکر برطبیب وعاقله بوعشق جنونندن جنون ایریشه واول طبیب برمعشوقك
عاشق دیوانه سی اوله اول طبیب طب کتابلرنی کندی قاله یو یار شواعتبار ایله که
اول عشق انك کوزلرنی خونبار ایلر وخون آلود اولان کوزباشیله اول دفترطبی
یو یار وجکردن دخی پرخون ایلر جکر قانیله دخی یومق ممکن اولور الحاصل دفتر
طبی خونله یومق کوزلرندن قانلو یاش دوکوب انی محو ایتمکدن وانی قویوب
راه عشقه کتمکدن کنایه اولور جمله عقلارك طبی اول عاشقك منقوشیدر یعنی جمیع
عقلارك طب وشفایه متعلق نه قدر علمری وارایسه عاشقك ذاتنك منقوشیدر اکرچه
عشق برکونه مرضدر اما جسمانی وروحانی جمیع مرضلره اندن دوا وشفا واردر
پس جمله عقلارك طبی بواعتبار ایله اول عشق منقوشی اولور نته کم (بیت)

ای طبیب نخوت ناموس ما * ای توافلاطون وجالینوس ما * پیوردفکری محلده
بورایه متعلق اولان شرح و بیان برمقدار مرور ایلمشدر جمله دابرلرك یوزی انك
رو پوش وحجابیدر بودلبران مجازینك ومحبو بازصورینك فی الحقیقه حجابی
ونقابی کبیدر بومصرعده اوست ضمیر عشقه راجع اولمقده جائزدر اکرعشقه
راجع اولورسه عشق بمعنی معشوق اولور پس روی جمله دلبران اول معشوق
حقیقتك رو پوشیدر دیمك اولور وعاشقه راجع اولمقده جائزدر بوتقدیر اوزره
معنی جمله دابرلرك یوزی اول عاشقه روپوشدر اول دلبرلری کندی محبو بنه نقاب
و پرده بیلشدر دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ روی درروی خودآرای عشق
کیش * نیست ای مفتون تراجز خویش خویش) ای عشق مذهبلو یوزیکی
کندی یوزیکه کتورای مفتون سکاکندکدن غیری اقربا یوقدر یعنی ای عشق
ومحبتی کندیسنه مذهب وملت فیلان عاشق توجهی کندی ذاتکه ایله وهرنه
سویلرسك کندیکه سویله ای مفتون عشق سنك کندی ذاتکدن غیری سکابار
وقریب یوقدر اکرغیره یوزکتورسك یوزیکه یانلزلر واکر عقلایه حالکی سویلسك
جنون وسفاهته حمل ایدوب سوزیکی دیکله مزلر لازم کلدیکه هرنه حالك
وارایسه همان کندی ذاتکه سویلیسن وحالکی بیلزلردن عزلت اختیار ایلیه سن
﴿ مثنوی ﴾ قبله ازدل ساخت آمددردعا * لیس للانسان الاماسعی) اول
کنجنامه بولان وطالب کنج اولان عاشق کوکلدن قبله دوزدی دعایه کلدی زیرا
(لیس للانسان الاماسعی) دربومصرع سوره نجمده اولان آیت کریمه یه اشارتدر
و بوآیت کریمه نك تفسیری جلدخامسده وجلد رابعده تفسیرکنت کنزا سرخنده
مروراینده طالب اولنه یعنی اول عاشق صادق کوکل جانبندن قبله دوزدی
وحضرت حقه متوجه اولدی ودعایه کلدی وسعیلرقیلدیکه حق تعالی کلام
مجیدنده انسان ایچون یوقدر الاسعی ایلدیکی شئ واردردیدی پس اول دخی
دعاقیلغه وساعی اولغه شروع ایلدی ﴿ مثنوی ﴾ پیش ازانکه پاسخی
بشنیده بود * سالها اندر دعاپیچیده بود) اندن اولکه اول بر پاسخ ایشتمش
ایدی نیچه ییلر دعاده طولشمش ایدی یعنی اول عاشق صادق کنجندن برخبر
ایلتمش و کنجنامه ده انك خبرنی اوقیوب کوش ایتمش ایدی اندن اول نیچه ییلر
دعاایلکه طولشمش وصارلمش ایدی نیچه ییلر وایلرطلب رزقده دعالر قیلدقدنصکره
اول کنجنامه رؤیاسنده اکااشارت اولندی پس او کنجنامه یی اشارت اولندیغی اوزره
بولوب انی اوقیوب کنجك پاسخنی وجوابنی اول کنجنامه دن اشتدی بوخبری
اشتمزدن اول خود انك کاری وعادتی دعاایلك ایدی ﴿ مثنوی ﴾ بی اجابت
دردعا اومی تنید * از کرم لبیك پنهان می شنید) اجابتسز دعالر اوزره طوقندی

یعنی اورلدی وطولندی کرم الهیدن پنهان لبیك ایشتدی لبیکك شرح وتحقیق
ایکنجی دفترده کرفتارشدن بازمیان جغدان سرخنده این سخنها خود بمعنی یار
پیست یتلر ینك شرحنده مرور ایلشدر انده طلب اولنه وجناب حقك عبده
لبیك دیمسی (اجبتك اجابة بعد اجابة) دیمکدن عبارت اولور و بونك معناسی یاربی
دیودعا ایلینك جانبه بی حرف وبی صوت حق جانبدن کلور ودعا ایدن قولك
جانی اول زوقی یلور وبو که لبیك پنهانی دینور یعنی اول عاشق حق تعالی آنك
دعاسنی اجابت قیلمزدن اول دعالر ایلمکه اورلدی وطولندی حق تعالی
حضرتلرینك کرمندن پنهانی لبیك عبدی سل تعط دیمکی انك کوش هوشی
استماع قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ جونکه بی دف رقص میکردان علیل
زاعتماد جود خلاق جلیل * سوی اونی هاتف وحی بیك بود * کوش امیدش
پرازلبیك بود * بی زبان میکفت امیدش تعال * ازداش می روفت ان دعوت
ملال) جونکم اول علیل وذلیل دفعه رقص ایدردی یعنی چالمدین اوینادردی
خلاق جلیلك جودنه اعتماد ایلدیکی جهتدن یعنی اول علیل وذلیل خلاق
جلیل ورزاق جمیلك جود وعطاسنه اعتماد ایلدیکندن اوتری دفعه رقص
ایلر وچالمدین اوینادردی باخصوصکه دخی اکا اشارت و بشارت اولمزدن اول
انك جانبنده هاتف غیبی وندیك الهی وارایدی ونه انك کیجدن و کیجنامه دن
خبری وارایدی مع هذا عاشقلك کوش امیدی ایلیکدن پرایدی یعنی اول عاشق
صادق دخی اکا هاتف کلمزدن واشارت الهی اولمزدن مقدم بیلوردیکه برقول یاربی
دیسه حق تعالی اکا البته لبیك عبدی سل تعط دیر بوحدیث شریفك مفهومنه
اول عاشقلك یقینی اولدیغندن هربار که یاربی دیسه لبیك عبدی دیمکدن انك
کوش هوشی پراولمش ایدی انك حضرت حق ورزاق مطلق جانبنه اولان امیدی
ورجاسی بی زمان اکا تعال دیردی وانك روزوشب اول ایلدیکی دعوت انك
کوکلندن غبار ملالی سپوررردی یاخود معنی انك امیدنك بی زمان اکا تعال دیمسی
وانی حضرت حقه دعوت قیلمسی انك قلبندن ملالت غباربنی سپوروب ازاله
ایدردی ﴿ مثنوی ﴾ آن کبوتررا که بام آموختست * تومخوان میرانش کان
پردوختست) اول کبوتر که بام آموخته درسن اوقومه آنی سور که اول پردوخته
در یعنی مثلا شول کوکرجینی که اول طامه اوکرنمشدر اول بامخانه یه آموخته
اولان حمامه بی خانه یه دعوت ایله سن انی طامدن سور لابداول بنه کلور که
اول قنادی دیکلمش اول خانه یه اوکرنمشدر هرنه قدر سورسك برزماندنصکره
بنه اول خانه یه کلور قوز کذلك درکاه حقه آموخته اولان عاشق دخی اول
درکاهدن وهم وخیال آنی سورسه وشیطان دخی مانع اولسه واول درکاهدن

اکادعوت اولمسه او کو کرجین کبی اول درکاهدن ایرلمز واول باب سعادتدن
مفارقت قیلمز کذلك ولی کامل ومرشد فاضل خانه سنه آموخته اولان طالب دخی
هم کبو تربام آموخته کبیدر که اول درکاهدن هرنه قدر جفا کورسه عاشق صادق
کبی دور وجدا اولمز ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء الحق حسام الدین برانش *
کزملاقات تو بررستست جانش • کر برانی مرغ جانش ازکزاف * هم بکرد بام
توآرد طواف * چینه ونقلش همه بر بام تست * پرزنان براوج مست دام تست)
ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام الدین سور اول کسه بی که سنك
ملاقاتکدن انك جانی بمشدر سنك ملاقاتکدن انك جانك پری بمشدر دیمك دخی
وجه در بونقدیر اوزره پر باء فارسیله واولکی وجه اوزره باء عربی ایله اوقنور
یعنی ای حق تعالینك ضیاسی اولان شیخ حسام الدین چلبی شول مرید صادقك که
سنك ملاقاتکدن جانی بمش وسنك صحبت شریفکدن انك جانی پرو بال حاصل
ایتمشدر امتحاندن اوتری انی کندی باب سعادتکدن وخانهٔ بادولتکدن سور اکر
اول مرید صادقی سن باب سعادتکدن سوره سن انك مرغ جانی کزافدن یعنی
ظاهرا دعوت اولمقسزین وانی برکسه جذب قیلمقسزین هم سنك بام سعادتك اطرافنه
مرغ جانی طواف کتورر وبهرحال سنك بام سعادتکه طولنوب کندیسنی سنك
جناب دولتکه یتورر زیرا اول مرید صادقك مرغ جانك چینه ونقلی دوکلی
سنك بامك اوزره در یعنی انك مرغ جانه قوت وغدا اولان معانی وعلوم ربانی
وارزاق روحانی واذواق جانی دوکلی سنك بام طریقتك وخانهٔ متابعتك اوزره
دراول مرید صادقك مرغ جانی اوج هوا اوزره پرزنان سنك دام بیعتکك
مستیدر سنك ارادت خدمتك دامنه انك اوج هوا اوزره پروازایلین مرغ جانی
صیدوشکار اولمغی تمنی وآرزو قیلمقده در کیجه کوندز استرکه اوج هوادن نزول ایدوب
سنك خدمتك وارادتك دامنه مقید اوله ﴿ مثنوی ﴾ کردمی منکر شوددزدانه
روح * درادای شکرت ای فتح وفتوح • شحنهٔ عشق مکرر کینه اش • طشت
آتش می نهد برسینه اش * که بیاسوی مه وبکذر زکرد * شاه عشقت خواندزوتر
بازکرد) اکر بردم دزدانه اولان روح طالب منکر اوله سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده
ای فتح الهی وفتوح الهی وروحانی اولان حسام الدین مصرع اولده بویله
دیمك دخی وجه در اکر روح طالب بردم سنك شکر نعمتکی ادا ایلمکده دزد کبی
منکر اوله و بنده انك نعمتی ولطفی یوقدر دیوانکار قیله ای فتح ربانی وفتوح
الهی اولان حسام الدین چلبی انك مکرر کینه اولان عشقی صو باشیسی بوهم
وجه در اکا مکرر کینه اولان عشقی صو باشیسی انك سینه سی اوزره طشت آتش
هجران قوروآنی یاقوب یاندرر بویله دیو کهای کندی شیخنه منکر اولان کل اول ماه

معنوی جانبنه وکرد نفسانیدن وغبار جسمانیدن کج عشق شاهی سنی اوفودی
علی الفور کیرودون بونده عشق مکرر کینه اولان شحنه یه تشبیه اولنمشدر شو
مناسبتله که برعاشق معشوقندن برمدت مفارقت ایلسه اکا حضور وراحت ویرمیوب
انك سینه سنی یاقوب یاندیروب شکنجه ایلمکدن خالی اولمز پس خلاصهٔ کلام
ومحصول مرام بویله دیمك اولور که ای حق تعالینك ضیاسی اولان حسام
الدین جن برطالب سنك درکاهکه کلسه وسنك ملاقات شریفکدن برزمان حظ
ونصیب السه اندنصکره بعض اغراض نفسانینك اکاغلبه قیلمسی واسطه سیله سنك
صحبتکدن وخدمتکدن برزمان مفارقت قیلسه انك مکرر کینه لواولان شحنهٔ عشق
انك سینه سی اوزره طشت آتش فراقی قوروانك قلب وروحنه شکنجه قیاوروا کادروندن
بویله دیرکه بوکدورات نفسانیدن وغبار جسمانیدن کچوب اول شاه طریقت
وماه فلك معرفت جانبنه کل عشق پادشاهی سنی کندی جانبنه دعوت ایلر
فوری کیرودون والابوبلا وفرقت وبودرد ومحنت شکنجه لرنده والم وحسرت
پنجه لرنده قالورسن دیر ﴿ مثنوی ﴾ کرداین بام وکبوترخانه من * چون
کبوترپرزنم مستانه من * جبرئیل عشقم وسدره م توی * من سقیم عیسیٔ مریم
توی)بو بامك وکبوترخانه نك چوره سنه بن کبوترکبی بن مستانه پراورورم بن جبرائیل
عشقم بنم سدره م سنسن بن سقیم عیسی بن مریم سنسن کبوترخانه دن مراد حسام
الدین افندی حضرتلرینك مجمع عقول وارواح اولان مجلس شریف ومقام
لطیفلری اولور وبامدن مرادهم انلرك مقاملرینك اعلی طرفی اولور وسدره
حضرت جبرائیل علیه السلامك مقام وقرارکاهیدر امر حقله هرنه جانبنه کتسه
اخر الامرینه کاوب انده قرارایلر وعیسی ابن مریم صلوات الله علی نبینا وعلیه
حضرتلرینك شان شریفی اول ایدیکه (وابرئ الاکمه والابرص) آیت کریمه
سنك مفهومی اوزره باذن الله اکمه وابرصی وانواع امراضه مبتلا اولان خسته لری
نفس حیات بخشیله ابراومرده لری احیاایلردی پس بواولیای محمدیه ایچره هم
عیسی نفس ولیلراولور که دم حیات بخشلریله مرده دللری زنده وخسته لره شفاودوا
ویرمکله فرخنده ایدرلر بوجله دن حسام الدین افندی قدس الله سره
حضرتلری کندی عصرلرنده عیسی نفس وهر خسته وشکسته اولان عاجزه
فریادرس برطبیب الهی وحبیب روحانی ایدی قطبیت وغوثیت مرتبه سنی بولمش
ومرآت الهی مرتبه سنه واصل اولمش ایدی وحضرت مولانا قدس الله سره
العزیز اول حضرت مقدسه نك شیخلری واستادلریدر ولیکن حسام الدین
افندی حضرتلرینی مدح ایلدیکی اعتبارات لطیفه دن حسام الدین افندی
حضرتلری مولانا قدس الله سره العزیزك شیخی اولمق معناسی منفهم اولنورو بونك

تحقیق برقاج موضعده مرارا و کرارا مرور ایلمشدر اما بونده دخی اجمالا بیان
اولنمق لازم اولدی و بونك سری بودر که فخن برمرید صادق کمال مرتبه سن
بولسه وذاتنی مرأت کبی مجلا ایدوب وشیخ کاملك اوصافنه وعلوم واسرارنه
آینه اولسه شیخ کامل اندہ اولان علوم واسرارنی واوصاف وکردارنی مشاهده
ایلدکده اکا عاشق اولور ومحبت وتعظیملر قیلورشول مرتبه که کویا برعاشق
معشوقنه خدمتلر ومحبتلرقیلور وانی مدح ایتمك حقیقتده کندینی مدح ایتمك واکا
عاشق اولمق معناده کندی یه عاشق اولمق اولور وغیری طالبلره دخی انك نه مرتبه ده
اولدیغنی اعلام قیلور ودخی صاحب کمال اولانلرغیریلره برکسه نك شانینی بیلدرمکدن
اوتری کندیلرینی انلرك مابینده ادخال قیلور واول ممدوحه تعظیملر وتکریملر
ایلرتاکم طالبلر اول ممدوحه اولویتله تعظیملر وتکریملر ایلیه لر واول صاحب کمال
سویلدیکی مدحلر وثنالرکبی بومحلده دخی خداوندکار حضرتلری حسام الدین
افندی حضرتلرینك عظم شانینی طالبلره بیلدرمکدن اوتری کندیلرینی طلبه
وعشاق منزله سنه ادخال ایدوب حسام الدین افندی حضرتلرینه خطابا
بیوررلر ای حسام الدین چلبی بوسنك کبوترخانه کبی اولان مجلس شریفکك
ومقام لطیفکك اطرافنه واوستنه بن بامه اوکرنمش کبوترکبی مستانه پرو بال اورم
وسنك مقام شریفکه قونوب قرارقیلورم فی المثل بن جبرائیل عشقم وبنم سدره
ومقامم سنسن که روحم سنده قرار ایلروبنم درونم دردومحنتله سقیم وخسته در
بوعصرده عیسی نفس سنسن بنم درونمه درمان سنك دم حیات بخشکدن حاصل
اولورکه هربارکه سنك کلام حیات بخشکی استماع ایلیم جانم صحت وراحت
بولور وقلبم دردوالمدن قورتلور ﴿ مثنوی ﴾ جوش ده آن بحر کوهر بارارا
* خوش بپرس امروزاین بیمارارا * چون توانی اوشدی بحرآن اوست * کرچه
این دم نوبت بحران اوست) ای ضیاء حق اولان حسام الدین اول کوهربار
اولان بحره جوش ویربوکون بوبیماری خوش صور چونکم سن اول بیمارك لایق
اولهسن بحرانك لایقیدر اکرچه بودم انك نوبت بحرانیدر بحران خسته نك مزاجی
متغیر اولدیغی زمانه دیرلر ومزاجك بوزلمسی معناسنده هم استعمال ایدرلر بحر
کوهربارد ن مرادبونده حسام الدین افندینك باطنلرنده اولان بحر معانی واسراریدر که
اول بحر معنی بوقدر علوم اسرار کوهرنی یاغدرمش ونثار قیلمشدر پس
حضرت خداوندکار قدس سره العزیز اول بحر کوهربارہ بوکونه خطاب
ایدوب بیوررلر ای حق تعالینك ضیاسی وکوکلر دردنك دواوشفاسی اولان
حسام الدین اول علوم واسرار کوهرلرنی ایثار ایدیجی اولان معنی بحرنه جوش
وخروش ویرسن بوخسته دلی بوکونه خوش سؤال ایله واکا خاطر نوازلك قیل

چونکم سن اول بیمارك آن ولایقیسن اول دریای معنی انکدر اگرچه بودمده
اول بیمارك متغیر اولمسنك وتبدیل مزاج قیلمسنك زمانیدر ﴿ مثنوی ﴾ این
خودآن نالست کوکرد آشکار * آنچه پنهانست یارب زینهار) بوخوداونالهدرکه
اوحسام الدین آشکاره ایتدی اول نسنه که نهاندر یاربی زنهارنالهدن مراد بونده
حضرت مولانا قدس الله سره العزیزك دهان شریفلرندن ظهوره کلان مثنویات
وعلوم واسراره متعلق اولان کلمات وایاتدر که فی الحقیقه انك محرك ومهیجی معنیده
حسام الدین افندی حضرتلری یدرواصحاب حقیقت مرتبه سنه واصل اولدقدنصکره
کمال اتحاد ایله اتحاد قیلورلر ونفس واحد قلب واحد اولمق مرتبه سنی
بولورلرنته کم حضرت شمس الدین وچلبی حسام الدین وحضرت مولانا قدس الله
اسرارهم برمرتبه اتحاد قیلمشلر ایدیکه انلرك باطنی براولمش ومایتلرنده برقیل قدر
فرق قالمشدی امابونده توضیح معنی بوبله دیمك اولورکه بومثنویات خود اول
نالهدرکه انی اول معشوق روحانی ومحبوب ربانی اظهار واشکار ایلدیکه فی الحقیقه
بونالهوبو کلامك بنم باطنمدن مهیج ومظهری اولدر اول نسنه که بنم باطنمده
پنهاندر یاربی زنهار سن انی اشکارا ایله که انی هرکوش استماع ایتمکه قادر
اولمز وهرهوش دخی انی فهم وادراك قیلمغه طاقت طوتمز پس انك ظاهر وآشکارا
اولمسی هروجهله اولی اولور کماقال ابوهریرة رضی الله عنه حفظت من رسول
الله صلی الله علیه وسلم وعائین من العلوم فبثثت احدهما ولم ابث الاخر فلوبثثته
لقطع هذا البلعوم منی ﴿ مثنوی ﴾ دودهان داریم کویاهمچونی * یك دهان
پنهانست درلبهای وی * یك دهان نالان شده سوی شما * های وهوی
درفکنده در هوا * لیك داندهر که اورامنظرست * که فغان این سری هم زان
سرسست) بزنی کبی سویلیجی ایکی دهان طوترزبردهان اول محبوبك لبلرنده
پنهاندر وبردهان سزك جانیکزه نالان اولمشدر هوایه برهای وهوی براقمشدر
لیکن بیلورهرشول کسه که انك نظری واردرکه بوطرفك فغانی هم اول طرفدندر
یعنی بزحسام الدین چلبی ایله ایکیمز نفس واحد حکمنده شول برنی کبی ز که اول
نی ایکی دهان طوترسویلیجی نایك بردهانی نای زنك لبلرنده پنهاندر ونایك
بردهانی دخی فی المثل ای مستمعین سزك جانیکزه نالان اولمشدر کذلك حسام
الدین افندینك نفس رحمانی ونفخهٔ ربانی لبلرنده پنهان اولمش بنم دهان جانمدرکه
حق تعالی حضرتلری بنم دهان جانم اولان حسام الدین افندی یه علوم اسراری
نفخ وفیض ایلر واول جانبدن بنم باطنمه طولوب بودهانمدن ای مستمعین وطالبین
سزك جانیکزه بوکونه صیت وصدالر ولطیف نغمه لر وخوش ادالر وبوکونه
های وهوی بوهواده براغلمش اولور وظهوره کلور ولیکن شول کسه که انك

نظری ودرون دلده بصری واردر اول کسه بونی بیلورکه بوطرفه منسوب
ا لان فغان وناله هم اول طرفدن واول صاحب شرفدنکه حق تعالی انك روحنه
نفخ وفیض ایلروانك روحنك استدعا واقتضاسیله بنم باطمندن بو کونه نغمات
شریفه وکلمات طیبه ظهوره کلوب مستمع اولنلر بوندن حظ الورلر وبهره بولورلر
﴿ مثنوی ﴾ دمدمهٔ این نای ازدمهای اوست * های وهوی روح ازهیهای
اوست * کرنبودی بالبش نی راسمر * نی جهانرا پرنکردی ازشکر) بونابك دمدمه سی.
اول محبوب ذاتینك دملرندر روحك های وهوی انك هیهایندندر اکرنایك
لبی ایله سمری اولمیدی نی جهانی شکردن پرایلمیدی شکردن مراد بونده معارف
اسرار اولور ونیدن مراد انسان کاملك وجودی اولور نته کم تحقیق بیت اولده
مرور ایلدی وهای وهو بیدن مراد عبارات شریفه ایله اولان اشارات
لطیفه در اوست ضمیرلری حضرت حقه راجعدر وانك لبندن مراد عالم روحدرکه
عالم روح لب دریای حقیقت اولدیغی اعتبار یله اکالب تعبیر اولنمشدر ودملردن
مراد نغمات الهیه اولور وتقدیر کلام بویله دیمك اولور که بونی که حسام الدین
چلبی ایله بنم وجودمدن عبارتدر بووجود نابنك دمدمه وآوازه سی اول نافخ
حقیقی وفایض ازلینك نفخات طیبه وفیوضات قدسیه سندندر روحك اشارات
لطیفه سی وعبارات شریفه سی اول محبوب ذاتی ومعشوق ازلینك اشارات
طیبه سندندر اکروجود انسانی نابنك اول محبوب ذاتینك لبی مثابه سنده اولان
عالم ارواحله سامره قیلمسی واندن حکایت اشتمسی وکلام اخذ ایتمسی اولمیدی
بو وجود انسانی نایی شکر معانی وشهد روحانیدن جهانی پرایلمیدی وبرانسانك
وجودی شیرین ولذیذ اول عالمدن برمعنی سو یلمیدی هرشیرین سخن وشکردهن
اولان عارفك شکردن احلاسوز سو یلمسی انك مانندنی اولان وجودینك اول
محبوب حقیقتك لبنه اقتراب ایلمسندن حاصل اولور واول محبوب حقیقی انك مانندنی
اولان وجودینه نفخ وفیض ایتمکله انك دهاندن شهد واحلی اولان نغمات لذیذه
وکلمات نفیسه ظهوره کلور ﴿ مثنوی ﴾ باکه حفتی وزچه پهلو خاستی *
که چنین پرجوش چون در یاستی) ای حسام الدین کیمکله یاندك ونه پهلودن
قالقدك که بونجلین در یاکبی پرجوش سن یعنی ای ضیاء الحق اولان قدوة العارفین
بو کیجه کیمکله بیتوتت ایلدك وکیمك فتنه دن قالقدك که بونجلین در یاکبی جوش
وخرشه کلدك ومست ومستغرق اولدك وانوار الهی واسرار ربانی ایله طولدك
﴿ مثنوی ﴾ یابیت عندربی خواندی * دردل دریای آتش راندی) بو بیتك
مصرع اولی انی لست کاحدکم ایت عندربی یطعمنی ویسقینی حدیثنه اشارت
اولمشدر وبو حدیث شریفك شرح وتحقیق جلد رابعده بیان انکه عارفرا

غدا ایست ازنور حق سرخنده ودخی جلد اولك آخرینه قریب حضرت علی رضی الله عنه حکایه سنده مرور قیلمشدر انده طلب اولنه و بونده معنای بیت ای قدوة العارفین اولان حسام الحق والدین یاخود ابیت عندربی حدیثنك مفهومنی اوقودك ور بکك فتنده کیجه لدك اول قادر مطلق سکا نورانی وروحانی قوتلر و یردی تا کم آتش دریاسنك قلبنه سوردك یعنی آتش دریاسی کبی اولان بحر قهره بی باك ولاابالی کندیکی ایرکوردك ﴿ مثنوی ﴾ نعرهٔ یانار کونی باردا * عصمت جان توکشت ای مقتدا) بو بیت سورهٔ انبیاده اولان (قلنا یانار کونی بردا وسلاما علی ابراهیم) آیت کریمه سنه اشارت اولور و بونك تفسیری مواضع کثیره ده مرور ایلمشدر معنیٔ بیت یانار کونی باردا نداسی ای مقتدای انام سنك عصمت جانك اولدی یعنی نته کم حق تعالی نمرودك ایقاد ایلدیکی ناره (یانار کونی بردا وسلاما علی ابراهیم) دیو نعره وندا ایلیوب اول نار حضرت ابراهیم علیه السلامه برد وسلام اولدی انی حفظ وعصمت قیلدیغی کبی ای مقتدای عارفین و پیشوای سالکین حضرت رب العالمین طرفندن یانار کونی باردا نداسی ونعره سی کلوب سنك جان شریفکی نمرود سیرت اولان اعدانك آتش عداوتلرندن عاصم اولدی وانلرك نار بغض وعداوتی سکا برد وسلام کلدی ﴿ مثنوی ﴾ ای ضیاء الحق حسام الدین ودل * کی توان اندود خورشیدی بکل * قصد کردستند این کل پارها * که بپوشانند خورشید ترا) ای حق تعالینك ضیاسی ودین ودلك شمشیر قاطعی برخورشیدی بالجمله صوامق نیجه ممکن اولور سن اول ضیای حق اولان خورشید لامع وشمشیر قاطعسنکه سنك نورساطعکی منکرلر طعن وانکار بالجمله ستر ایلمکه نیجه قادر اولورلر بوکل پارهلر قصد ایلمشلردر که خورشیدکی اورنه لر حضرت مولانانك توابع واحباسی آخر عمرلرینه قریب فتنی چوق اولوب بعضلری سلطان ولدحضرتلرینه مائل اولوب وبعضلری دخی حسام الدین افندی یه مائل اولدیلر چونکم حضرت مولانانك حسام الدین افندی حضرتلرینه کمال محبتلرینی وزیاده رغبتلرنی کوردیلر بوکروهدن بعض کسه لر حسام الدین افندی حضرتلرینه حسد ایدوب انکار قیلدیلر حتی بری برلری ماینده بونیجه ضیاء الحق اولورونه حالله خورشید الهی اولمغه مشابه کلور دیدیلر و بوکونه طعن وانکارله اول حضرتك نورانیتنی وکمال شانینی ستر ایتمك ودیدهٔ طالبیندن انی اورتمك ومنع ایتمك استدیلر بوکا ایسه قادر اوله مدیلر پس کل پارهلردن مراد انلر اولورشو اعتبارله که انلر هنوز دخی آب وکل مرتبه سندن ترقی قیلمشلر وصفای درونی بولوب اهل یقیندن اولمشلرایدی پس حضرت مولانا حسام الدین افندی حضرتلرینه خطاب وهر عصرده اولان اصحاب یقینه وعارفینه تسلیة

بیوررلر ای دین ودلك شمشیر قاطعی وای حق تعالینك ضیاء ساطعی برخورشید لامعی باالحقله صوامق فخرن ممکن اولورکه بو یالحق پاره‌لری وکل پاره‌لری قصد ایلدیلرکه سنك خورشید ذاتکی وانوار صفاتکی ستر ایلیه لروسنك طالبك ودیده‌ور اولان عاشقکه سنك نورباطنکی کوسترمیه‌لر ﴿ مثنوی ﴾ دردل که لعلهادلال تست * باغلها ازخنده مالامال تست) کوهلك قابنده لعللرسنك دلالکدر باغلرخنده‌دن سنك مالامالکدر کوهدن مراد مرتبهٔ طاعتده ثابت وراسخ اولان اهل تمکیندر لعلدن مراد جواهر معانی ولعلهای روحانیدر و باغلردن مراد قلوب نورانیدر پس توضیح معنی بو یله دیمك اولورکه اول یالحق پاره‌لری وکل پاره‌لری اولان حساد اکرطعن وانکار ایتمکله سنك شان شریفکی ستر ایلمکه قصد ایلدیلرسه مرتبهٔ طاعنده ومقام معرفتده کوه کبی ثابت وراسخ اولان اهل تمکینك قلبنده که جواهر معانی ولعلهای روحانی سنك خورشید ذاتکه دلالت ایدیجیلر وسندن اثر پذیر اولوب آب وتاب بولدقلرینه شهادت قیلیجیلردر قلوب صافیه باغلری سنك نورانیتکدن خندان وشادان اولمقدن طولاش وارشاد وهدایتکدن تازه‌لك وکشاده‌لکله مالامال اولمشدر بواهل تمکینك قلبنده اولان جواهر معانینك سکادلال اولمسی و بوقلوب صافیه باغلرینك سنك نورکدن خنده ایله طولمسی سنك کمالکه شاهد کافی و برهان وافیدروسکا انکارایلین فی الحقیقه ظالم وجافیدر ﴿ مثنوی ﴾ محرم مردیت راکورستمی * تازصد خرمن یکی جو کفتمی * چون بخواهم کزسرت اهی کنم * چون علی سررا فروچاهی کنم) ای حسام الدین سنك مردلککه محرم قنی بررستم تاکم یوز خرمندن بن برجو قدر دیدم یعنی ای کزیدهٔ رجال وای زندهٔ اصحاب کمال سن شول مردبالغسن سنك رجولیتك شرح و بیانه کلمز ومردانه‌لکك دهان ولسانه صغمزسنك مردلککه محرم رستم کبی برارقنی تاسنك کمالاتك خرمنلرندن برار په‌قدر سویلییدم وخصائل وفضائلکدن بربنی اکابان ایلییدم که لایعرف ذا الفضل الاذوه * حسبنجه فضیلت صاحبنی بیلز الاینه فضیلت صاحبی ولایعلم اهل الکمال الاصاحب الکمال ولایفهم اسرار الرجال الامن بلغ مرتبة الرجال کلامنك موجبنجه اهل کمالی بیلز الاصاحب کمال اولنلرواسرار رجالی فهم قیلز الامرتبهٔ رجاله ایرن ارنلرومقام حقیقتی کورنلرای قدوة العارفین وای حسام الحق والدین چونکم سنك سرکدن استیمکه برآه ایلیم حضرت علی کرم الله وجهه کبی باشمی برقیو یه اشغه ایلیم وسرمی مکرکه اول چاهه سویلیم یوخسه سنك سرکی سویلمکه ورازکی تعبیر ایلمکه بوطائفه ایچره برمحرم بوقدر اکرچه اهل طریقت واصحاب حقیقت شکلنده اولان قنی چوقدر الحق رازسویلیه جك همدم بوعصرده قنی

از بولنور واسرار درونه محرم قتی نادر واقع اولور (قطعه) همدمی نیست باکه
کویم راز * محرمی نیست تابنالم زار * درخروشم زصیت آن معشوق * درسماعم
بصوت ان مزمار • حضرت نبی مکرم صلی الله علیه وسلم سر هویتی وراز
حقیقتی علی ابن ابی طالب رضی الله عنه حضرتلرینه سویلدیلرو بوسری زنهار
برکسه یه صقین دیمه دیوتنبیه وتأکید ایلدیلر پس حضرت علی کرم الله وجهه
اول سرهویتی حضرت نبی علیه السلامدن اشتدکد نصکره درونلری طولدی
اخر الامرانی حفظ وضبط ایلمکه قادر اوله میوب واروب انی برخالی چاهه سویلدیلر
واول چاهدن الله امریله برنی ظهورایلدی اول نابی برچوبان کسوب چالمغه
باشلدی حضرت نبی علیه السلام اول صدایی کوش ایلدکلرنده حضرت
علی کرم الله وجهه نك سرهویتی سویلدیکنی معلوم ایدینوب سن اول کتمی
واجب اولان سری یاعلی سویلشسن که بونای اندن اخبارایلر بیوردیلر و بونك
قصه سی دردنجی دفتر ده شخصی بوقت استنجا سرخنده نیست وقت مشورت
هین راه کن بینك شرحنده مرورایلدی انده طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ چونکه
اخوانرادل کینه ورست * یوسفم راقعرچه اولیترست) چونکم زمانه ده اولان
اخوان ایچون دل کینه ور واردربنم یوسفمه قعرچه اولیتردر نته کم یوسف علیه
السلام حضرتلرینك برادرلرینك سینه لری یوسف علیه السلام حضرتلرینه
کینه لوایدیلر پس یوسفه انلرله اولمقدن چاهده اولق اولی اولدی امدی بنم
حسام الدینم سن بنم یوسفم وبن سنك یعقوبکم چونکم اخوان طریقت وخلان
شریعت شکلنده اولان طایفه نك سکاکوکلری کین قیلیجی ودرونلری بغض
ایدیجیدرچاه تسترواختفا قعری ای بنم یوسفم سکااولیتردر پس اول حضرته
بوکونه تسلی و یردکلرندنصکره تمام بی باك ولاابالی بنه جمله یه انکله کمال اتحادنی
مستانه وار بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾ مست کشتم
خویش برغوغازنم * چه چه باشد خیمه برصحراز نم * برکف من نه شراب آتشین *
وانکه ان کروفر مستانه بین) مست اولدم کندیمی غوغا اوزره اورورم چاه نه اوله
خیمه بی صحرایه اورورم بنم الیمه قو آتشین اولان شرابی واندنصکره مستانه اولان
کروفری کور یعنی ای ساقی شراب روحانی بن عقل قیدیله مقید اولوب بنم یوسفمه
قعرچه اولیتر دیمش ایدم شمدی بوسوزدن فراغت قیلدم وتمام سنك شراب
شوقکله مست ومستغرق اولدم امدی اهل انکارك دغاسندن واصحاب حسدك
جنك ووغاسندن خوف وحذر ایتیوب کندیمی غوغایه اورورم قیو دبنده اختفا
واستتار ایلمك نه لازمدر خیمهٔ مدح وثنایی صحرای ظهور واشتهاره اورورم وعلی
ملاء الناس بی باك سکامدحلر قیلورم وسنك عظم شانکی طالب اولنلره بیلدرمکه

هر وجهله ساعی اولورم که براهل حق مدح قیلق همان حضرت حق مدح
قیلقدر وانك شانني اعلان واظهار ایلك معنیده اعلای دین ایلك وشان حق
اعلان واظهار ایلمکدر امدی ای ساقیٔ اهل یقین آتشین اولان شراب عشق
وکرمیت ویرن بادهٔ حق بنم کف روحه قو واندن صکره مستانه اولان اول کروفری
کورکه بن اصحاب طریقت شکلنده اولان حاسدلره واهل دین وطاعت هیئتنده
اولان منکرلره وفاسدلره علی رغم انفهم نه سوزلر سویلرم وانلره کلام آتشبار مله
نه کونه جکرلرینی داغلرم اکر انلرسنی برانذم ایتدیلرسه وانکار یولنه کتدیلرسه
همیشه مذموم اولمقدن خالی اولمزلر ودنیا وآخرتده رزالت وحقارتدن قورتلمزلر

﴿ مثنوی ﴾ منتظر کو باش بی کنج ان فقیر * زانکه ماغرقیم این دم درعصیر)

منتظردی اولسون کنجسز اول فقیر زیرا بزبودم عصیرده غرقز عصیر بونده
معصور معناسنه درکه مراد وجود انسان کاملدن ظهوره کلان ذوق ونشئه
اولور عصیر عاصر معناسنه اولوب اندن مراد شراب محبتی ظهوره کتورن
مرشد اولسه هم جائز اولور وبو بیت سؤال مقدره جواب اولمق موقعنده
دیملشدر کان اول حضرته دیملش اولدیکه بوکونه معارف سویلمکده وحسام
الدین افندینك شان شریفنی وحال لطیفنی بیان ایلمکده تطویل کلام ایتدیکز
واول طالب کنج اولان فقیرك قصه سنی وانك حالنی بیان ایتمکی اونوتدیکز اول
فقیر خود منتظردر بیوررلر ای بویله دین سن اول فقیره کنجسز پرزمان منتظر
اول ساعتی کلنجه یه دك وکنجك موضعی بیان اولنجه یه دك ترقب وترصد قیل
دی اول سبیدنکه بزعنب روحانیدن معصوراولان شراب معنویدن مست ومستغرقز
شمدی او کنجی سویلك بزه ال ویرمز ولسانمزاول کنجك احوالنی سویلکه
وارمز پس غایدن مخاطبه التفات ایدوب اول فقیره خطابا بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾
ازخدا خواه ای فقیر این دم پناه * ازمن غرقه شده یاری مخواه * که مرا پروای
آن استاد نیست * ازخود ووزریش خویشم یادنیست) ای فقیر بودم خدادن
پناه ایسته بن غرقه اولمشدن یاریلك ایستمه که بکااول اوستادلك پرواسی یوقدر
کندمدن وکندمدن صفالمدن بکایاد یوقدر استاد بوندہ استادی تقدیرنده
مصدردر اسم دکل ونونله اوقیوب معنایی اکاکوره ویرمك غلطدر مناسب دکلدر
وفقیردن مراد بوندہ طالب کنج حقیقی اولان مسترشد اولور واولیای کرامك
ایکی مرتبه سی واردر برینه محوو فنادینور وغلبه واستغراق دخی تعبیر اولنور
بومحو واستغراق مرتبه سنده ایکن ولیٔ کامل طالبلره ارشاد ایلمز وارشاده دخی
صالح اولمز وطالب مرشده فنامرتبه سنده ایکن اقتدا قیلسه مقصودنه وصول
بولمز وبرمرتبه لری دخی واردر اکاصحو وبقادینور وفرق ثانی دخی تعبیر اولنور

ولی کامل سکردن قورتلوب صحوه کلدکده ارشاد ناسه صالح اولور وطالب
اول مرتبه ده ایکن انبدن بهره ونصیب بولور ومقصود نه فائز وحائز اولور
حضرت مولانا قدس الله سره العزیزه اکثر محو وفنا وسکر واستغراق حالی
غالب اولوردی اول حینده طالب کنج حقیقت اولان مسترشد ی مرتبهٔ صحوده
اولان حسام الدین افندی حضرتلرینه کوندررلردی اول حضرتی حال حیاتلرنده
کندی مقاملرینه خلیفه نصب ایلمشلردی طالب کنج اولان فقیرلر واروب اول
حضرتدن مستفید اولورلرو تربیه بولورلردی چونکم حضرت مولانا قدس الله سره
العزیزینه غلبهٔ عشق وشوقله مرتبهٔ محو وفنایه واردیلر ومست ومستغرق اولدیلر
پس طالب کنج حقیق اولان فقیره بوکونه جواب ویروب پیوررلر که ای طالب کنج
اولان فقیر ومحتاج بودمده پناه ومعاونتی غنی مطلق اولان خدای تعالیدن استه
بن بحر فنایه غرق اولمشدن معاونت ایستمه که بن دریای فناده شمدی محو ومستغرق
اولمشدر که بکابووقتنده اول استادلق ومرشدلك پرواسی یوقدر که بن سکارهبر اولم
وموضع کنجه دلالت وارشاد قیلم بنم شمدی کندی وجودمدن وزینت
وجهم اولان ریش وسبلتمدن تذکر ایلم یوقدر ریشدن مراد بونده محاسن صوری
ورسوم ظاهری اولور یعنی صورت ظاهرده اولان محاسن ومراسمدن وکندی
ذاتمدن هم خبرم یوقدر قنده قالدیکه سنك مطلب ومقصود که مناسب سوز
سویلیم وسنی اول وادیه ارشاد ایلیم دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾ یادسبلت کی
بکنجد وآب رو * درشرابی که نکنجد تارمو) یادسبلت وآب رو فخن صغار شول
برشرابه که اکا قیل تلی صغمز تارمو قیل تلی معناسنه در سبلتدن مراد بونده رسم
صوری وآیین ظاهری اولور وآیین صوری شول برشراب فنایه فخن صغار که انده
برقیل تلی قدرشی صغمز و برذره قدر بقیهٔ وجودی اولان اول شراب فنایی ایچنلر
ریش وسبلت ورسم وعادت قیدندن بلکه بالکلیه کندیلرینی کورمکدن کچنلردر
﴿ مثنوی ﴾ درده ای ساقی یکی رطل کران * خواجه را از ریش وسبلت
وارهان * نخوتش برماسبیلی میزند * لیك ریش ازرشك ما برمی کند * مات او
ومات او ومات او * که همی دانیم تزویرات او) ای ساقی برطل کران ویر
خواجه یی ریش وسبلتدن کیرو قورتر اکرچه انك کبرونخوتی بزم اوزره بربول
اورر ولیکن کندی صقالنی بزم رشکمزدن قوپارر مات او درمات او که
بزانك تزویراتنی بیلورز رشکدن صقال یولمق کمال تحسری غایت تلهفدن کنایت
اولور نته کم برکسه برمرغوب ومقبول شیئی بولسه حسود اکرچه اکا بحسب الظاهر
طعن ایدوب بیق بورسه تنهاسنده اکا زیاده رشك وغبطه سندن صقالن یولار وهی
تولیدی آنی بن بولیدم دیو تحسر وتمنی ایلر رطل کراندن مراد باده نوشی تمام

مست ایلین ساغر روحانی وشراب معنوی اولوروساقیدن مراد می باقی بی طالبلره
اناله ایلین مرشد کامل اولور بونده حسام الدین افندی حضرتلری مراد اولسه
مناسبدر وخواجه دن مراد حسام الدین افندی حضرتلرینه انکار وحسد قیلان
بلکه مطلقا اهل دله منکر وحسود اولان کسه لر اولورپس توضیح کلام وتفسیر
مرام بویله دیمك اولورکه ای می محبته ساقی اولان و بادهٔ توحید واتحادی طالبلره
اناله قیلان مرشد کامل ریش وسبلت قیدنده ورسم وعادت بندنده قلان خواجه یه
بررطل کران ویرواکااول شراب روحانیدن پرساغر ایرکور اول افندی بی ریش
وسبلت ورسم وعادت قیدندن کیرو قورتر تاکم اصحاب فنانك شاننه برمقدار عالم
اوله وانلرك حالندن ومستلکندن برچاشنی بوله تابورسم وعادت وکبر ونخوت
ورطه لرندن کذر قیله نعم اول خواجه نك کبر ونخوتی اکرچه برمقدار بزم یولنزی
اوررو کندینك منصبنه وعزتنه اعتماد ایدوب بزه تحقیر واهانت قیلور ولیکن بزم
ذوقزه وشائمزه کمال رشك وغیرتندن وغبطه ورغبتندن تنهاده صقالن یولر
فی الحقیقه اوماتدر اوماتدراوماتدریعنی معنی بوزنده مقهورومغلوبدرهم بعدزمان
مات ومغلوب اولمسی مقرردر زیرابزانك تزویرلرنی بیلورز اول کسه که اهل دل حقنده
تزویرلرقیله عاقبت انك مات ومستهلك اولمسی مقرر اولور اکرچه بیچه زمان
شرف وعزت صوری ایله صحبت ونعمت ایچره زندکانیلك قیلورسه ده ﴿ مثنوی ﴾

از پس صدساله آنچه آیدازو * پیر میبیند معین مو بمو * اندرآینه چه بیند
مردعام * که نبیند پیراندرخشت خام) یوز بیلدنصکره اول نسنه که اول خواجهٔ
متکبردن کلور پیرانی مو بمو معین کورر یعنی بزانك تزویرانی بیلورز که اول خواجه
مات ومستهلکدر دیمشلر دی بوندن برسؤال ناشی اولدیکه اول سؤال بودر اول
خواجه نك بعدزمان مات اولمسنی ندن بیلدیکز دیمکدر بوسؤال مقدره جواب طریقیله
بیورر لر یوز بیلدنصکره اول حالتله اول رسم وعادت صاحبی اولان خواجه دن
ظهوره کلور پیر طریقت اولنلرومقام مشیخته وصول بولنلر انی مو بمو کورر لر
مردعام آینه دهنه کورر که پیرانی خشت خامده کورمیه آینه دن مراد صورت نما
اولان شیلردر وخشت خامدن مراد کثیف وظلمانی اولان وصورت کوسترمین
شیلردر وتوضیح معنی آینه کبی صورت نما اولان شیلرده عوامدن اولان مرد
صورت محسوسه یی نیچه کورر سه خواصدن اولان پرکامل کثیف اولان خام
کر پیچده صورت حالی او یله کورر ونتیجهٔ مآلی صورت محسوسه کبی بصر بصیرتله
مشاهده قیلور وحقیقته عارف اولور ﴿ مثنوی ﴾ آنچه لحیانی بخانهٔ خودندید
* هست برکوسه یکایك او بدید) اول نسنه یی که قباصقاللو کندی خانه سنده
کورمدی کوسه اوزره اول یکایك بدیداولدی لحیانی قباصقاللو دیمکدر بونده

ابله واحمق دیمکدن کنایت اولور که قیافتنامه لرده قباصقال اولان کسه لر اکثر احمق اولور دیمشلردر وکوسبج خفیف اللحیه اولان کسه یه دیرلر اکثر کوسبج اولنلر زیرك وعاقل اولور دیمشلردر و بین الناس مشهور مثل اولمشدر که قباصقال احمق کندی اونده اولانی بیلمدیکنی کوسه انك اوندیغنی بیلور دیرلر واحمق کندی خانه درونده اولان حالتی بیلیوب عاقل انك احوالندن خبردار اولدیغندن یونی ضرب مثل ایدرلر و بوندہ لحیانیدن مراد وجه باطنی لحیهٔ ما سوی ایله مستور اولان غافللر وکوسبجدن مراد وجه باطنی موی ما سوادن عاری وطاهر اولان عارف وعافللر اولورلر پس هروجه باطنی موی جهل وغفلتدن پاك اولان عارف وعاقل جاهل وغافلك خانهٔ قلبنده اولان احوالی کور وب بیلور دیمك اولور ﴿ مثنوی ﴾

رو بدریایی که ماهی زادهٔ * همچوخس در پیش چون افتادهٔ * خس نهٔ دوراز تورشك کوهری * درمیان موج بحر اولیتری) یوری شول بردریایه که ماهی زاده سن خس کبی ریشه نیچون دوشمشسن خس دکلسن سندن ایراق اولسون رشك کوهرسن بحرك موجی میانده اولیترسن یعنی ای اهل صورت وای اسیر رسم وعادت بورسم وعادت قیدندن فراغت قیل و بوصورت مرتبه سندن ایلر وکچوب شول بردریای حقیقته کیت که سن اول دریای حقیقتك ماهیسنك نسلیسن شو اعتبارایله که آدم پیغمبر علیه السلام دریای حقیقتك ماهیسیدر سن ایسك آدم علیه السلام زاده سن پس ماهی زاده اولورسن دخی (انامن نورالله والمؤمنون من نوری) حدیث شریفنك حسبنجه هرمؤمنك روحی روح بیدن وهر مسلمك نوری نور محمدی صلی الله علیه وسلمدن تولد ایلمشدر بواعتبارله دخی ای مؤمن سکاماهی زاده دینور پس سنك دریای حقیقته کمالك و بحر وحدت ایچره سیر ایتمك لازم کلور خس وخاشاك کبی سن ریش وسبلت اوزره نیچون دوشدك یعنی بوتزیین صورت وترتیب رسم وعادت ایلك فی المثل ریش وسبلت دوزلتمك کبیدر سن بونلره خس وخاشاك کبی نیچون دوشوب مبتلا اولدك سن خود فی الحقیقه خس ودنی دکلسن بوخس ودنی اولمق سنك ذاتکدن قتی دور و بعیددر بلکه سن کوهرلرك رشك ومغبوطیسنکه (ولقد کرمنا) تکریمیله مکرم اولمش (وفضلناهم علی کثیر ممن خلقنا تفضیلا) تشریفیله شرف وعزت بولمشسندر پس بحرحقیقتك امواج فیوضاتنك میانده اولمغه سن اولیترسن بر بحره مستغرق اولکه اول بحرده سن ظلمات معنویدن وکدورات قلبیه دن شکوك وشبهات نفسانیه دن خلاص اولوب نجات بوله سن ﴿ مثنوی ﴾ بحر وحدانست وجفت وزوج نیست * کوهر وماهیش غیرموج نیست) بحرواحد درجفت وزوج دکلدر انك کوهری وماهیسی غیرموج دکلدر وحدان غفران وزننده واحد معناسنه در بحردن مراد (والله بکل

شئ محیط) آیت کریمه سنك خواسنجه هرشیئی محیط اولدیغی اعتبارایله الله تعالی
حضرتلرینده که واحد در وانك جفتی وزوج وشریکی یوقدر واول بحر وحدتك
کوهری وماهیسی انك موجندن غیری دکلدر که انك کوهرندن مراد روحلر وعقلار
وماهیدن مراد نبیلر وولیلر وعارفلر وصفیلردر که بونلر اول بحر وحدتك امواجی
کبی اولان تجلیات الهیه دن واسما وصفات ربانیه دن ظهوره کلمشلر اکرچه تعینلری
جهتدن دریادن غیری کبیدر اما در یای وحدتدن ظهوره کلد کاری وهمیشه
انکله حی وقائم اولدقلری وارادت وقدرتی وعلم وحکمتی الحاصل هر برحالت وهر بر
صفتی اندن بولدقلری جهتدن عین دریا کبی اولمشلر وغیر وسوی کور مکدن
نجات بولمشلر ﴿ مثنوی ﴾ ای محال وای محال اشراك او * دورازان در یا
وموج پاك او * نیست اندر بحر شرك وپیچ پیچ * لیك بااحول چه کویم پیچ
پیچ) ای محال وای محال انك اشراکی اول دریادن وانك موج پاکندن دوردر
بحرده شرك وطولشق یوقدر لیکن احوله نه سویلیم هیچ هیچ سویلرم یعنی ای
عاقل اول دریایه اشراك محال اندر محالدر اول در یای وحدتدن وانك موج پاکی
کبی اولان اصحاب نبوت وارباب ولایتدن شرك قتی دور درکه بونلرك جمله سی
موحدلردر نه بحر وحدته شرکت ونه بونلر میانلرنده تفرقه واردر بحر وحدتك
وجودنده اصلا شرکتدن براثر یوقدر وانك وحدت مطلقه اولمسنده شبهات
وشکوکدن طولشمق وقرشمق یوقدر درست بین اولان کسه نك قتنده وجوددده
اندن غیری یوقدر وغیر وسوی شکلنده اولان اشیانك وجوددده وملکده اکا
شرکتی وطولشمسی یوقدر وغیروسوی شکلنده اولان اشیا فی الحقیقه هیچ وهیچ
برامر وهمیدر لیکن احول اولان کسه هیچ اولان شیئی موجود کورر واول
کوردیکی شیئی دخی موجود صانور حال بوکه وجود حقیقتده بردرواول وجوددن
غیری برآخر وجود کورمسی انك رؤیتندن حاصل اولور برامر وهمیدر پس موحد
اولان عارف احول اولنلرك مرتبه سنه تنزل ایدوب غیروسوایه متعلق سوز سویلمك
هیچدن سویلکدر زیرا غیرو سوی خود فی الحقیقه یوقدر نته کم حضرت نبی
علیه السلام (کان الله ولم یکن معه شئ) بیوردی وحضرت جنید قدس سره
الان کما کان دیدی جامی هم بو بیتله بومعنایه اشارت ایلدی (بیت) آن کان
حسن بود ونبود ازجهان نشان * فا لان ان عرفت علی ماعلیه کان ﴿ مثنوی ﴾
چونکه جفت احولانیم ای شمن * لازم اید مشرکانه دم زدن) چونکم ای شمن
احول اولنلرك جفتی یز احوللرکبی دم اورمق لازم کلدی یعنی بودنیاده بزم اکثر
مجالست ومقارنتمز بصر بصیرتلری احول اولوب ایکی کورن وغیر وسوانك
وجودنه اعتقاد قیلان طائفه الله در فحن براحول فی المثل برشبئه نظر قیلسه

لابدانی ایکی کوررسن اکااول شیٔ بردر دیسك اول سکا اعتقاد واعتماد ایتیوب یابو بنم کوردیکم آخر شیٔ نه در ایشته انك دخی وجودی واردر دیر پس بوکونه احول اولان کسه لره احوللر کبی دم اورمق ومشرکانه سوزسویلمك لازم کلورتاکم بونلر موحد اولان کسه ایله الفت وانسیت قیله لروالا کندیلرك اعتقادنه کوره جنك وجدل قیلمقدن خالی اولمزلر ﴿ مثنوی ﴾ آن یکی زان سوی وصفست وحال * جزدوی ناید بمیدان مقال) اول أبرلك اول وصف وحال جانبندندر میدان مقاله ایکیلکدن غیری کلمزیعنی شول توحید ایلمکله موحدك حق تعالی بی وحدانیته وصف قیلمسی جانبندن وحال جانبندن ظاهر در ایکیلکدن خالی اولمزومیدان مقاله ایکیلکدن غیر کلمززیرا برموحدو بردخی موحدالله اولورموحداولان بن حق تعالی بی توحید ایلرم دیر پس وصف حال جهتندن اولان برلك سوزه کلدکده لابدایکیلکی موهم ومشعر اولورولهذا قال شیخ الاسلام (بیت) ماوحدالواحدمن واحد * وکل من وحده جاحد ﴿ مثنوی ﴾ یاچوا حول این دوی رانوش کن * بادهان پردوزوخوش خاموش کن * یانو بت که سکوت وکه کلام * احولانه طبل می زن والسلام) ای موحد اولان یااحول کبی بوایکیلکی نوش ایله یعنی بوموزث اثنینیت اولان توحیده متعلق اولان کلامی احوللر کبی کوش ایدوب قبول ایله یاخود دهانکی توحیده متعلق سوز سویلمکدن دیك وخاموش ایله که اصل توحید سکوتله حاصل اولور کماقال الشیخ فی الفتوحات التوحید فی الحقیقة سکوت خاصة ظاهرا وباطنا فهما تکلم وحد واذا وحد اشرك من وجه والسکوت صفة عدمیة چونکم حقیقت توحید سکوت ایلمك وموهم شرك توحیددن سوز سویلمکدر پس طالبلره تعلیم ایچون اکرسوز سویلمك لازم کلورسه یابودرکه نوبتله سکوت ونوبتله کلام اوله هرکاه که سکوت ایلیه سن عارفلر توحیدین ایلرسن وهرکاه که تعلیم طالبین ایچون توحید ذاتیدن سوز سویلرسن احوللر کبی طبل چال والسلام زیرا هرنه قدر کلامله توحید ایاسك اثنینیتی موهم اولمقدن خالی اولمز وایکیلکده قلانلر توحید ذاتی ندر بیلزلر وبونکته بی فهم قیلزلر ﴿ مثنوی ﴾ چون بینی محرمی کوسرجان * کل بینی نعره زن چون بلبلان) چونکم برمحرم کوره سن سرجانی اکاسویله کل کوررسن بلبللر کبی نعره اور یعنی احولانه دم اورمق احوللر ایچره دوشدکده ومشرکانه طبل چالمق شرك خفی صاحبلری سنك یانکه کلوب باشکه اوشدکده لازم اولور چونکم سن سرحقیقته برهمدم وعلم وحدته برمحرم کوره سن جان سرنی اکاسویله وکنج وحدتدن اکاکشف رازایله که خزینهٔ حقیقتی اول فقیرکبی بیانده ارامه هیچ سنکه مقصود اصلی هرنه ایسه جان ایچره در کل کبی برمحرم کوره سن بلبللر کبی نعره اور که اول سکاآیینه اولورسن انك ذاتنی

وصفاتنی نطق وکلامکله بیان ایلمش اولورسن اول سکاوسن اکاهرنه دیسك
لایق وجائزدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بینی مشك پرمکر ومجاز * لب ببند
وخویشتن راخنب ساز * دشمن آبست پاش اومخنب * ورنه سنك جهل
او بشکست خنب) چونکم پرمکر و پرمجاز اولان مشکی کوره‌سن لبکی باغله
وکندیکی کوب دوزآبك دشمندرانك اوکنده حرکت ایله یوخسه انك جهلی
طاشی کوپی صدی یعنی ای اهل راز اولان موحد چونکم برمحلده
برکسه‌نك مشك قالبنی مکر ومجازله طولو کوره‌سن ادب اولدر که لبکی سوزدن
باغله کندیکی صوکوبی کبی دوزدرونك علوم واسرارله پراولسون ولبك خشك
اولسون زیرا اول مکر ومجازله پراولان حیله بازمعرفت الهیه آبنك دشمندر
اوکنده آب حیات معنویدن حرکت قیله ودم اورمه واکردرونکده اولان آب حیات
حقیقتدن لبکی تحریك آیاجك اولورسك انك جرجهالتی وسنك غباوتی سنك خم
وجودکی کسرایلرپس جاهل وغافله بیلدیکی یردن سوزسویلمك همان کندیکه
جفاوایذایی اختیار ایلمکدرفافهم ﴿ مثنوی ﴾ باسیاستهای جاهل صبرکن
* خوش مداراکن بعقل من لدن * صبربانااهل اهلانراجلیست * صبرصافی
میکند هرجادابست) جاهلك سیاسنلرنه صبرایله عقل من لدن ایله خوش مدارا
ایله زیرانااهله صبرایتمك اهل اولنلره جلادر صبرهرنه برده که بردل واردرصافی
ایلرصبردن مراد تحمل وحبس نفس ایتمکدر مدارا ظاهرا یوزه کولمك وباطنا
بغض قیلقدرنته کم مدارانك شرحی جلدثانیده حله بردن سك برکور کداسرخنده
کرضرورت دم خررا آن حکیم یتنك شرحنده مرورایلمشدرانده طلب اولنه
عقل من لدن مراد حق تعالینك فتنده مؤید اولان عقلدر وتوضیح معنی
بویله دیمك اولورکه لابدجهل مرکب اولان طائفه عارف وسردان ومعدن
علم وعرفان اولان کسه‌لره ضدودشمندر ای عارف وسردان وموحد اولان اهل
عرفان کچن برجاهل وغافله ایله بریرده مصاحبت ایلمك وسوزسویلمك واقع اوله
اول جهل مرکبك سیاستلرینه صبروتحمل ایله مؤید من عندالله اولان عقلله
اول جاهله خوش مدارا ایله وانك یوزینه کولوب مشربنه کوره سویله نااهله
صبرایلمك وجاهلك اوضاع ناهمواریته تحمل قیاق اهل اولنلره جلادر هرنه
برده که بردل واردرصبرانی کدورات بشریتدن صافی ایلراصل بوندن جاهلدن
مراد جهل بسیط صاحبلری دکلدرکه انلرعاجزلردر بلکه شول جهل مرکب
صاحبلری درکه فی الحقیقه بیلرایکن کندیلری بیلمز مرتبه سنده قویوب کچن
برعالم وعارف برمعنی سویلسه انك حقیقتنه واقف اوله میوب اکاطعن وانکار
ایلر وعالمانه سوزسویلرین صانوب مالایعنی وعبث سویلر پس عالم اولنه لازم

اولان بوكونه جاهل وغافللرك سفاهتنه وسياستنه همان صبر وتحمل ايلمكدر كه اولو العزم اولان انبياى عظام صلوات الله عليهم خاملرك جفالرينه صبرلر ايلمشلردر نتهكم بومعنايه اشارت ايدوب بيوررلر ﴿ مثنوى ﴾ آتش نمرود ابراهيمرا * صفوت آينه آمددرجلا * جور كفر نوحيان وصبرنوح * نوح راشد صيقل مرآت روح) نمرودك آتشى ابراهيم عليه السلام حضرتلرينه جلاده صفوت آينهٔدل كلدى يعنى نمرودك حضرت ابراهيمدن اوترى ايقادنار ايليوب ابراهيم عليه السلام حضرتلرنى اول ناره القا قيلديغى اول حضرتك قلب شريفنه ژنكار ماسوادن جلا وصيقل و يرمكده صفوت كلدى آنك آينهٔ قلبى ماسوادن برمرتبه مجلى اولديكه حتى حضرت جبرأيل امينه عليه السلام يله استعانت ايتميوب بالكليه كنديسنى حضرت حقه تسليم وتفويض ايلدى نوحيلرك كفرينك جورى ونوح حضرتلرينك انلرك جور وجفاسنه صبر نوح عليه السلام حضرتلرينك مرآت روحنه صيقل اولدى وانلرك جور وجفاسى حضرت نوح عليه السلامك روحانى اولان ذوق وصفاسنى زياده قيلدى پس هرعصرده نمرودسيرت وفرعون طبيعت نيچه معاندومتكبر غافل وجاهللر اولور كه وارث نبى عليه السلام وقائمقام مصطفوى اولان اهل دله انكار قيلمقدن وانلرك قلبنى رنجيده ايلمكدن خالى اولمزلر وانلر دخى انبياى عظام عليهم السلام كبى انلرك جور وجفالرينه صبرلر وتحملر ايدوب هروجهله مدارا ايلمكدن وخير سويلمكدن وازكلمزلر نتهكم حسن خرقانى قدس سره العزيز كندى خانه سنده اولان خاتوننك جور واذا سنه صبر وتحمل ايدرلردى نتهكم انبياى عظام عليهم السلامدن دخى حضرت نوح وحضرت لوط عليهما السلامك خاتونلرى كافره اولوب وخيانت قيلوب حضرت نوح وحضرت لوط عليهما السلام انلرك جفالرينه صبر ايدرلردى نتهكم حق تعالى حضرتلرى كلام مجيدنده انلرك خاتونلرينك خاينه اولدقلرندن خبر ويروب (وضرب الله مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما فلم يغنيا عنهما من الله شيئا) ديمكله انلرك حالنى بيان بيوررلر حكمت اللهك بوامت ايچره حسن خرقانى حضرتلرينك خاتونلرى هم مكر بويله ايمش انلردخى انك جفاسنه صبر ايدرلر ايمش نتهكم حكايت ايدوب بيوررلر

﴿ حكايت مريد شيخ حسن خرقانى قدس الله سره ﴾

﴿ مثنوى ﴾ رفت درويشى زشهر طالقان * بهر صيت بوالحسن خارقان * كوهها بريد ووادئ دراز * بهريد شيخ باصدق ونياز * انچه درره ديد ازرنج

وستم * کرچه در خور دست کوته میکنم) بردرویش طالقان شهرندن
ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك صیتندن اوتری خارقانه دك کتدی
خرقان سمرقند قریه لرندن برقریه نك اسمیدر خارقانده الف وزن ایچون زیاده
اولمشدر طالقان ایکی شهردر بری بلخله مرواورته سنده وبری دخی قزوینله ابهر
اورته سنده در دیمشلر وشیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك نفحات
الانسده مسطور اولدیغی اوزره نام شریفلری علی و پدرلرینك نامی جعفردر
ابوالحسن قدس الله سره العزیز اول حضرتك کنیتلریدر ابوالحسین دخی کنیت
ایدرلر ته کم بعض نسخه ده مصرح ثانی بهر صیت بوالحسین خارقان واقع اولمشدر
اما بو کنیت غیر مشهور قالمش وابوالحسن کنیتی مشهوره اولمشدر یعنی چونکم
شیخ ابوالحسن خرقانی قدس الله سره العزیز حضرتلرینك کرامات علیه سنك
صیت وصداسی جهانه طولدی طالقان شهرندن بردرویش اول حضرته محب
وعاشق ومرید صادق اولدی پس انك زیارتندن اوتری طالقان شهرندن
چیقوب خرقان شهرینه توجه وعزیمت قیلدی چوق طاغلر واوزون وادیلری
شیخی صدق ونیازله کورمکدن اوتری قطع ایلدی و بوقدر منازل ومراحلی
کچوب شیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك جمال پاکمالنی کورمکدن
اوتری خرقان شهرنه کلدی اول نسنه یی که رنج وستمدن ودود والمدن اول درویش
بولده کوردی اکرچه آنی ذکر ایلمك لایق وسزاوار در ولیکن سوزی کوتاه ایلرمکه
اختصار مطلوبدر ﴿ مثنوی ﴾ چون بمقصد آمد آزره آن جوان * خانهٔ ان شاه
راجست اونشان * چون بصد حرمت بزد حلقهٔ درش * زن برون کرداز درخانه
سرش * کهچه میخواهی بکوای بوالکرم * کفت برقصد زیارت آمدم) چونکم
اول جوان بولدن مقصده کلدی ومطلبی اولان شهره واصل اولدی اول شاه
معنوینك اول مرید خانهٔ ولایت آشیانه لرینك نشانی بعض کسه لردن طلب
وسؤال ایلدی وشیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز حضرتلرینك خانهٔ سعادتلری
نه یرده در دیوسویلدی پس اول حضرتك باب سعادتنه کلدی چونکم یوز حرمت
وادبله اول باب سعادتك حلقه سنی اوردی وانك اوکنده نیچه یوز خضوع
وخشیتله بنده وار قائم اولوب طوردی شیخ حضرتلرینك زنی درخانه دن باشنی
طشره ایلدی واکابویله دیوسویلدیکه ای بوالکرم نه استرسن سویله ومرادك
ندر ونیچون کلدك بیان ایله اول مرید صادق ابتدی شیخ حضرتلرینك زیارتی
قصدنه کلدم واول حضرتك خیر دعاسنی المغدن اوتری وانك خدمت علیه سنه
واصل اولمغدن اوتری کندی دیارمدن سفر وسیاحت قیلدم دیو جواب ویردی
﴿ مثنوی ﴾ خندهٔ زدزنکه خه خه ریش بین * این سفر کبری وایی تشویش

بین * خودترا کاری نبود آن جایکاه * که بیهوده کنی این عزم راه * اشتهای
کول کردی آمدت * یاملولی وطن غالب شدت * یامکر دیوت دوشاخه برنهاد *
برتو وسواس سفر رادر کشاد) زن خنده اوردی بو یله دیو که زهی زهی صقال
کور بوسفر کیرلکی و بوتشویشی کورخه خه زهی زهی دیمکدر کاه تحسین محلنده
وکاهی استهزا محلنده استعمال اولنور بونده استهزا مراد اولور ریش بین دیمك
تحمیق وتسفیه ایلمکدن کنایه اولور نته کم ترکیده دخی برکسه بی حماقت وسفاهته
منسوب ایلسه لر بقه شونك صقالنه و یاخود کوره شونك صقالنی دیرلر یعنی
اول طعانه اولان زن چونکم مریدك بوتعظیم وتوقیرنی کوردی قهقهه ایله برخنده
اوردی ودیدیکه زهی زهی حماقت وغباوت وشونك صقالنی کور بره آدم بوقدر صاچ
وصقال صاحبی اوله سن سنده هیچ برذره قدر عقل اثری بوقیدر کور بونادانك
بوسفر طوتمسنی و بوکونه تشویش فکر ایتمسنی ای بطال روزکار سنك اول جایکاهده
خود برکارك اولمدیمکه بیهوده لکه بوعزم راهی ایلرسن وعبث یره بوقدر زحمت
چکوب بونده کاوب اوتاغمدین بو یله سو یلرسن سکا کول کردلك اشتهاسی کلدی
یاخود وطنك ملوللغی سکا غالبمی اولدی کول کرد وصف ترکیبدر کول طولانجی
وابلهانه وکولانه حرکت وسیر ابدیجی معناسنه اکامتصل اولان یامصدریه در
یعنی ای ابله کوللر کبی طولنمقلغه وکزمکلکه سکا آرزو واشتها ایلکمی کلدی
یاخود کندی موطن ومقامکدن اوصنمق وملول اولمق سکاغالب اولدیده انکچونمی
یاوه تاز اولدك دیدی یاخود سکا شیطان دوشاخه می قودی سنك اوزریکه
وسواس سفر اچدی دوشاخه شول یواشیه درلر که خرلره واسبلره واسترلره نعل
اوردقلری زمانده نعلبندلر انلرك بورونلرینه اورورلر یاخود ابلیس پرتلیس سنك
برونکه مکرله یواشه قودی تاکم سنك اوزریکه سفر وسوسه سنی اچدی وسنی بوکونه بی
معنی کزنلره دوشردی دیوطعن امیز سوزلرسویلدی ﴿ مثنوی ﴾ کفت نافرجام
وفحشی ودمدمه * من نتانم بازکفتن آن همه * ازمثل وزریش خندبی حسیب *
آن مرید افتاد ازغم درنشیب) اول طعانه نافر جام وفحشی ودمدمه دیدی
یعنی ناشایسته وفاحش وبیهوده سوزلر سویلدی بن اول دوکلیسنی بومحلده آشکارا
سویلکه قادردکلکه انی سویلك تطویل مقاله وسأمت وملاله باعث اولور الحاصل
بی حساب اولانر یش خند واستهزادن ومثلدن اون مرید غمدن الجغه دوشدی
مقدما سرور وشادیلکله براعلی حاله ایدی چونکم بوقدر یاوه امثالی ور یشخند
واستهزایی ایشتدی زیاده غمدن اسفله دوشدی وبوکفتار آتشیندن جکری
یانوب پشدی

﴿ پرسیدن آن وارداز حرم شیخ که شیخ کجاست ﴾

﴿ کجاجویم وجواب نافرجام کفتن آن حرم ﴾

﴿ مثنوی ﴾ اشکش ازدیده بجست وکفت او * باهمه ان شاه شیرین نام کو

* کفت آن سالوس وزراق تهی * دام کولان وکندکرهی * صدهزاران

خام ریشان همچوتو * اوفتاده ازوی اندر صدعتو) اول یولدن کلان مرید

چونکم شیخ حضرتلرینك حرمتدن بوکونه نافرجام اولان کلامی اشتدی انك

اشکی کوزندن طشره صچره دی وجوش ایتدی واول مرید حرم شیخه دیدی

بودوکایله یله اول شیرین نام اولان شاه معنوی فنی اندن بکا برخبر ویرن کورهیم

آنی خاتون ایتدی اول سالوس وزراق تهی کوللرك دامی وکراهلرك کندی سنك

کبی نیجه یوزبیك خام ریشلر یعنی عقلسز پرتشویشلرینی کیشلرانك یوزندن

صدعتو وطغیانه دوشمشلردر وبوکونه بوزمانه ده هم اوامه سیرت وطمانه طبیعت

کسه لر واردر که یارعزیزه همسایه اولورلر ویاخود انك اقربا وتعلقاتی ایچنده

بولنورلر پس چون برمرید صادق ومحب عاشق انك زیارتنه قصد وعزیمت

وصحبتنده وخدمتنده اولمغه نیت قیلسه وبو یله فاسد اولنلردن بری انك حالنی

پیلسه ومرادنه واقف اولسه بوزن کبی لابدآنی تحمیق وتسفیه ایلروشیخه دخی

نیجه تهمتلر اسناد ایدوب حقنده هرزه لر سویلروزیر اولنه خیرخواه اولق شکلنده

بوکونه پند فاسد ابلیوب در ﴿ مثنوی ﴾ کرنه پندیش وسلامت واروی * خیر

توباشد نکردی زوغوی * لاف کیشی کاسه لیسی طبل خوار * بانك طباش

رفته اطراف دیار) اکرسن آنی کورمیه سن وسلامتله کبروکیدسن سکا خیر اولور

زیراسن اندن ازغون وکمراه اولیه سن وانك مکر وفساندن اکربو یله ایدرسك

ضرروزیان کورمزسن اول برلاف کیش وبرکاسه لیس وطبل خوارانك بانك

طبلی اطراف دیاره کتمشدر یعنی اول زیارتنه قصد ایلدیکك کسه برلاف مذهبلو

وکزاف عادتلو وبرکاسه یلایجی ومفت یمجیدر طبل آوازی کبی بانك وصداسی

اطراف دیاره کتمش وجهانی طوتمشدر سن بوقوری صیت وصدایه نه بقرسن

اکر بونلرك قوری صیت وصداسنه بقرایسك معنیده همان بربقرسن ﴿ مثنوی ﴾

سبطی اندین قوم وکوساله پرست * درچنین کاوی چومی مانند دست)

بوکوساله پرست اولان قوم سبطیلردر بونجلین برکاوه نه الی سورلر کاودن

وکوساله دن مراد شیخ حضرتلری اولورو بوقوم دیمکدن مراد شیخ حضرتلرینه

تابع اولان قوم اولورو شیخ حضرتلرینی کاوه وکوساله یه تشبیه ایتمش اولور

ومنشأ غلط وسبب سوءظن اصل اولدرکه چون برمرد کامل مرتبهٔ مشیخته واصل

اولسه ازسو یلیجی وکج سو یلیجی وسو یلدیکی کلامی دخی بلا تصنع تعبیر ایلیجی
اولور پس الفاظ وعبارات اسیری اولان غافل وجاهل اول کاملك حالنه عارف
اولمدیغندن آنی شول جسد عجله تشبیه ایلر که انك خواری اوله پس مریدلرینك
ومحبلرینك اکمال متابعت وانقیادلرینی کوروب سوء ظن یره دیرکه بوا جهلر
نه عجب عقلسز طائفه در که بویله برکاوه تبرکا وتیمنا ال سوررلر وتعظیم وخدمت
قیلورلر بلکه برقوری صیت وصداسی اولان وجسد عجل کبی اولان کسه یه
سبطیلر کوساله یه طپدقلری کبی طپرلر وانك الن واياغن اوپرلر بوشیخ دیدکاری
کوساله بونلره برصیت وصدا ایلمکدن غیری عجب نه سویلرکه علیم وکلیم اولان
کسه لره تابع اولمغی قویوب بویله براداسی ولهجه سی اولمین وسوزنی بیلمین کسه یه
اطاعت وانقیاد قیلورلر ❊ مثنوی ❊ جیفة اللیلست و بطال النهار ● هرکه
اوشدغره ٔ این طبل خوار) لیلك جیفه سی ونهارك بطالیدر هرشول کسه که
بوطبل خوارك مغروری اولدی یعنی هرشول کسه که بومفت یمجی شیخك مغرور
ومفتونی اولدی کوندزلرده کاردن وکسبدن بطالدر وکیجه لرده هم میت کبی
یاتوب مجاهده دن وذکر وتسبیحدن بریلردر ومنشاء غلط اولدرکه شیخ کامل
مرتبه سنه واصل اولدقده نصکره کوندزلرده کار وکسبه اهل دنیا کبی حریص
اولوب اشتغال ایلمز زیرا حضرت حقه توکل ایلك مرتبه سندن بونلرك مرتبه سی
دخی هم عالیتردر حضرت حق بونلره هرنه کوندررسه انکله قناعت ایدوب
آنی یرلر پس بونلرك مرتبه سنی وحالنی بیلمین اهل صورت وزن سیرت بونلرك مفت
یدیکنی کوروب بواعتبارله طبل خوار دیرلر وبونلرك هرکون بی کار وکسب
اولدقلرن کوروب و بونلرك حضرت حقه اولان توکلندن بی خبر اولوب بواجلدن
هم انلره بطال النهار دیرلر واکثر مقام معرفته واصل ومقام حقیقتی مشاهده
قیلان کاملارهای وهویله اولان ذکر وتسبیحدن وریاوسمعه ایله اولان عملدن
پکوب کمال اخلاص حاصل اولسون دیواکر ظلمت لیلده ایسه ده عملرینی اغیاردن
اخفا ایلمشلردر بلکه کندی نفسلرندن بلکه خیر وشری کتابت ایلین ملکیندن
یله اخفا ایدوب افضل اعمال اولان عمل قلبه مشغول اولمشدرکه حضرت نبی
علیه السلام (افضل الاعمال عمل القلب) بیورمشلردر (مصرع) بزم عرفانمز
نوری بزه عین ریاضتدر ● دیوب جسد شریفلرینه دخی ریاضت ویرمکدن
وسعی وکوشش وتعب وزحمت ایرکورمکدن ترقی قیلمشلردر وهمان ادای فرائض
ایتکله بدن عبادتنده اکتفاء ایدوب اغیار وسوایی دروندن سورمکه وکمال صفایی
بولمغه درون یوزندن متوجه اولمشلرواشتغال قیلمشلردر بونلرك شانه وکمال عرفانه
واقف وعارف اولمین نادانلر بونلرك جسدلرینك ظاهرا کیجه ایله کوشش ومجاهده ده

اولمدیغنی وهای وهوی قیلدیغنی کوروب انلری سائر عوام کبی جیفة اللیل صانور
وهمان مقبول حق اولنلر مبتدیان سلوك کبی وعباد وزهاد کبی کیجه لری احیا
ایدنلری وکوندزلرده کاروکسبه کیدنلری صانورلر بونلرك حالنی بیلدیکندن بوکونه
قدحلر ومذمتلر قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ هشته اندین قوم صدعلم وکمال
* مکر وتزویری کرفته کیفست حال) بوقوم یوزعلم وکمال قومشلردر رمکر
وتزویری طوتمشلردرکه حال بودرکه فی الحقیقه بوقوم نیجه یوز علوم رسمیه
وکمالات صوریه واعتباریه بی قومشلر واحوال شریفه وواردات قلبیه حبلنی
طوتمشلردر اماعلوم رسمیه طالبی اولنلروکمالات صوریه بی زعم قیلنلر بونلرك احوال
شریفه سندن بی خبراولوب آنی مکروتزویر صانورلرودیرلر که کورك بو اهل تزویر یکه
بوقدر یوز علملر اوقومغی قویوب وتحصیل کمالات ایلمکدن فارغ اولوب وجد
وحال دیوترهات ورطه لرینه دوشمشلر وبوهمان خلق الدمقدن اوتری رمکر
وتزویردر دیرلر ﴿ مثنوی ﴾ آل موسی کودریغا تاکنون * عابد ان عجل
را ریزندخون) دریغا آل موسی قنی شمدی عجل عابدلرینك قانی دوکه لر آل
بونده اهل مناسنه در اول زن طعنه زنك عجلدن مرادی شیخ وعابدان عجلدن
مرادی مریدان شیخ وآل موسیدن مرادی اهل نبی وورثای محمدیدر صلی الله
علیه وسلم نته کم حضرت موسی علیه السلامك عصر شریفنده کوساله پرست
اولنلر قتله مستحق اولدیلر وبری برلرینی قتل قیلدیلر پس بومریدلر دخی اول زن
طعنه زنك قتنده کوساله پرست اولنلره مشابه اولدیسه وبونلردخی قتله انك زعمنجه
مستحق کلدیسه انلره بوکونه طعن ایدوب دیرکه ای دریغا بوعصرده اهل نبی
وقوم مصطفوی اولان عالملر قنی که تاشمدی بوعابدان عجل کبی اولان کسه لرك
قانی دوکه وبونلری قتل ایلیه لرکه بونلرکندی شیخلرینه معبودلرینه عبادت
ایلرکبی عبادت وخدمت ایلرلر وبعضسی دخی (لولا المربی لماعرفت ربی)
دیوسویلرلر اصل سبب شوکه شیخ کاملك کندی مرتبه سندن وحقیقتندن سوز
سویلیوب قصورفهمی اولنلر انلرك کلامنك سرنی بیله مدکلری اولور نته کم شیخ
ابوالحسن خرقانی قدس سره حضرتلری (لوعرفتمونی لسجدتمولی) بیورمشلردر
وبوکلامله کندیلرك کمال فناسنه وحضرت حق انلرك مرأت وجودنده تجلی
ایلمسنه اشارت قیلمشلردر اول زن طعنه زن کبی حقیقته عارف اولین کسه لر
بونه سوزدر بونده مسجودلك ومعبودلك ادعا ایلك لازم کلور پس بو یله دین کمسه یه
اعتقاد وانقیاد ایلین مریدلر کوساله پرست کبی اولورلر دیوب اول زن طعنه زن کبی
سوءظن ایدرلر حال بوکه بوکونه ظن انلرك شان شریفنه ومرتبه لرینه عارف
اولمقدن ناشی اولور ﴿ مثنوی ﴾ شرع وتقوی رافکنده سوی پشت *

کوعمر کوامر معروف درشت * کین اباحت زین جماعت فاش شد * رخصت
هر مفسد فلاش شد * کوره پیغمبر واصحاب او * کونماز وسجده وآداب
او) بوقوم و بونلرك مقتداسی اولان شیخ شرع وتقوایی ورای ظهرنه
یراقشدر قنی عمر فاروق رضی الله عنه قنی درشت اولان امر معروفکه تابوقومه
امر معروف ایلیه و بونلره ای بی راهلر سز شرع وتقوایی قبول ایلیك والاسزی
قتل ایلرم دیوسو یلیه زیرا بو بین الناس شایع اولان اباحت بوجماعتدن فاش
اولدی هر فلاش اولان مفسدك رخصتی اولدی یعنی بونلره خلیفهٔ رسولدن
برعالم وعادل کسه نك درشت وغلیظ امر معروف ایلمسی انکچون لازمدر که
بواباحت وضلالات بوجماعت صوفیه دن فاش وآشکارا اولدی و بونلرك ترك
پرهیز ایلیوب مباحی اوللری هر مفسد وقلاشه رخصت اولدیکه اکثر دینده مفسد
اولان قلاشلر بونلری کوروب مشایخ صوفیه دن بوکاری بو یله ایتمشلر و بو یوله
شو یله لاابالی و بی قید کتمشلر (والتوحید اسقاط الاضافات) دیوب کندیلردن
اسقاط اضافات ایتمشلردر و بونی تمسك ایدینوب ترك عزایم ایدرلر ورخصت واباحت
یولنه کیدهرلر قنی پیغمبر علیه السلام بولی وقنی انك اصحابنك یولی قنی اول پیغمبر
علیه السلام نمازی وتسبیحی وآدابی اکربونلرامت محمد اولیدی وانك اصحابنه
اقتدا قیلیدی انلرکبی صلات وتسبیح قیلورلر وانلرك آدابیله مؤدب اولورلردی
دیدی الحاصل اول زن طعن زن کبی هر عصرده ناقصات العقل سوءظن صاحبلری
واردرکه لابد مشایخ صوفیه حقنده بوکونه طعن وانکاری ایدیجیلردر بونلرك سوء
ظننه باعث اولان حالات بوطائفهٔ علیه نك بی ریا ولاابالی اولان روشلری ورسوم
وعاداتی ترك ایدوب طریق حقه بی تکلف و بی تصنع کیدشلریدر امازن کبی ناقص
العقل والمعرفه اولان کسه لر بونلرك علوشاننی واسرارجاننی بیله مدکارندن بونلری
اسقاط تکلیفات ایدن واباحت وضلالت یولنه کیدن جماعتدن صانورلرحالبوکه
بونلر اسقاط جاه ومنزلت ایدن وطریق حقه بی رسم و بی عادت و بی ریا و بی
شهرت کیدن طائفه در خلاصهٔ کلام بونلرك مقامات علیه سی ومراتب رفیعه سی
مجرد عقل جزوی ایله بیلنمز وعلم نقلی ایله هم بونلرك حالنه عالم وآگاه اولنمز همان
اولی اولان سوءظندن پرهیز قیلق وحفظ لسان ایلمکدر اکرچه فی زماننابوطعن
وقدحه وذم وهجوه مستحق طائفهٔ صوفیه شکلنده کسه لر چوق ایسه ده زیرا
(ان بعض الظن اثم) بیورلمش ودخی ایاکم والظن فان الظن اکذب الحدیث دینلمشدر
پس مؤمنه لایق اولان خیرسو یلمکدر والله اعلم

﴿ جواب کفتن مریدوزجر کردن مریدان طعنه را از کفر و بیهوده کفتن او ﴾

﴿ مثنوی ﴾ بانك زد بروی جوان و گفت بس * روز روشن از کجا آمد عسس *
نور مردان مشرقی و مغرب گرفت * آسمانها سجده کردند از شگفت) اول جوان
اول طعنه زن اولان زنه بانك اوردی ودیدی ای ناقص العقل بس درخاموش اول
روشن کون عسس قندن کلدی عسس ظلمت شبده اولق لایقدر روزر و شنده
نیك و بدظاهر و پیدا درعسسه نه احتیاج واردر مردان الهینك نوری مغرب
ومشرقی طوتدی وزمین وآسمانی احاطه ایتدی اسمانلر مردان الهینك انوار
باطنه تعجب ایلدکارندن سجده ایتدیلر یعنی آسمان واهل آسمان مردان خدایه میل
وانقیاد قیلدیلر کما قال ابوالحسن الشاذلی قدس الله سره العزیز سمعت شیخنا ابا العباس
قدس سره (قال او کشف عن نور الولی لعبد لان اوصافه من اوصاف الله ونعوته
من نعوت الله) ﴿ مثنوی ﴾ آفتاب حق برآمد از حمل * زیر چادر رفت
خورشید از خجل) آفتاب حق حملدن یوقاری کلدی خورشید خجلدن چادر
التنه کتدی چادر خاتونلرك اوزرلرینه کید کلری وتستر ایلدکلری ثیابه دیرلر
بوراده سحاب مراد اولور یعنی شیخ کامل آفتاب الهیدر وانك مقام عدالتدن طلوع
ایدوب خلق عالمه ضیا کسترا ولمسی بوآفتاب صورتنك حمل برجندن طلوع
ایدوب عالمه پرتو صالمسی واشجار وازهاری احیا قلمسی کیبدر چونکم آفتاب حق
اولان شیخ کاملك نور باطنی برج عدالتدن وحمل هدایتدن خلق عالم اوزره ظهور
ایلدی خورشید صوری شرم و خجالتدن چادر کبی اولان سحاب التنه کتدی
وکأنه اوتاند یغندن سحابی یوزنه نقاب ایتدیکه (ان لله عبادا قلوبهم انور
من الشمس) بیورلمشدر که بونلرك قلبنك نوری شمسك نورندن هروجهله اعلی
واقوادر نته کم دردنجی دفترك اول بیتنده بورایه مناسب تحقیق اولنمشدر انده
طلب اولنه ﴿ مثنوی ﴾ ترهات چون توابلیسی مرا * کی بکرداند ز خالك
این سرا * من ببادی نامدم همچون سحاب * تابکردی باز کردم زین جناب)
چونکم شیخ حضرتلرینك شان شریفی اظهر من الشمس وولایت وکرامتی ابین
من الیوم والامس پس سنك کبی برابلیسك ترهاتی وطعن آمیز اولان کلماتی بنی
بوسرایك خاکندن قچن دوندرر بن برباد هوایله کلدم سحاب کبی تاکم برغبار
سببیله بوجناب عالیدن کیرودونم فی الحقیقه مریدصادق بویله کرکدر اولور اولمز
زن سیرت اولان طعنه زنلرك وابلیس طبیعت اولان بدظنلرك ترهاتندن النمیه ومغیر
اولوب شیخنك درکاهندن کیرو دونمیه که مریدلرك صدق وثباتنی امتحاندن اوتری
ولی کامل اولان عزیزلرك درکاهنده ومحلاتنده بوکونه طعنه زنلر و بدظنلر چوق
اولور واکا زیارت و بیعت قصدنی ایدن محبلره هر بری مذمت وملامتلر قیلور
انلرکه صدق وثباتی یوقدر لامثلرك لومندن کیرودونوب فوری فراغت قیلور

انلر کله صدقی وثباتی واردر بومریدصادق کبی لائم وعاذل اولنلره بوکونه جوابلر
ویرر ﴿ مثنوی ﴾ عجل باآن نورشد قبلهٔ کرم * قبله بی آن نورشد کفروصنم)
عجل اول نورسببیله قبلهٔ کرم اولدی قبله اول نورسز کفرو صنم اولدی عجلدن
مراد بونده سامری بنك بنی اسرائیله اخراج ایلدیکی جسد عجلدر واول نوردن
مراد که اول نورسببیله اول عجل جسدی قبلهٔ کرم اولدی حضرت جبریلك
فرس الحیات نام اسبنك ترابندن حاصل اولان نور وحیاتدر که اول جسد عجلی
زنده ایدوب صیت وصدا ایلمکه کتوردی و بونك قصه سی بودر که سامرینك
اوائل حالنده کاری سدهٔ سنیهٔ حضرت موسی علیه السلامه ملازمت وخدمت
ایتمك ایدی پس حضرت جبرائیل علیه السلام فرس الحیات نام آتیله حضرت
موسی علیه السلامه کلدکده سامری آنی احساس ایدوب مشاهده قیلدیکه
هرنه یرده حضرت جبریل علیه السلامك فرسی قدم قویه سبزاولور وحیات
بولوردی وقتاکم اول سامری اروا حك عنصریاتده تأثیرین کوروب بیلدیسه
حضرت جبریل علیه السلامك اثرندن وموضع قدمندن براوچ خاکی قبض
قیلدیسه پس اول خاکی صاقلیوب حضرت موسی علیه السلام طوره کندکده
قومنك خیلی سیم وزرین جمع ایدوب انی اریدوب جسد عجل شکلنده آنی ساخته
ایدوب اول مقبوض اولان ترابی صورت عجله رمی قیلدقده اول جسد عجل حی
اولوب کوساله کبی آواز ایلدی پس اول قوم انده بوحیاتی و بوصوتی کوروب
ایشتدکلری کبی آنی قبله ایدینوب انك جانبنه عبادت وخدمت قیلغه باشلدیلر پس
اول کوساله نك اول قومه قبله اولمسی حضرت جبریل علیه السلامك نوری واول
جسد عجلی صوت ایلمکه کتوردی واول اثررسولدن حیات بولان عجل جسدینك
قبلهٔ کرم اولمسی قبلهٔ صاحب کرم و یاخود قبلهٔ طالب کرم تقدیرنده اوله که
مضاف مقدر اواق قاعدهٔ بلاغتدر صاحب کرم تقدیر اولنورسه صاحب کرمدن
مراد سامری اولور که سخا وکرم صاحبی برکسه ایدی حتی اکثر اهل تفسیر
(فاذهب فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس) آیت کریمه سنده بازمشلردر عجل
پرستلر حقنده (فاقتلوا انفسکم) امر شریفی وارد اولدقده حق تعالی موسی
علیه السلام حضرتلرینه دیدی سامری اگرچه ضال ومضل اولدی لیکن انده
سخاوکرم خصلتی واردر پس انده بوصفت اولدیغندن اوتری بوقومك ایچنده آنی
هلاك ایلدم انکیچون عذابه برموعد آخرواردر بیوردی پس حضرت موسی علیه
السلام آنی بیلدکدنصکره (فان لك فی الحیوة ان تقول لامساس) دیوآنی قتندن
رد ایلدی و بددعا قیلدی طالب کرم تقدیر اولنورسه مراد اول قوم اولور که انلر
اول عجلدن لطف وکرم طالبی اولوب آنی قبله ایدنمشلر ایدی پس خلاصهٔ کلام

اول عجلکه قبلهٔ صاحب کرم اولدی و برنیجه کرم طالبلری آنی معبود اتخاذ قیلدی
اول نورحیات سببیله قبله اولدی وقبله اول نور الهیسز فرض اولندقده کفروصنم
اولدی یعنی مثلا کعبهٔ مکرمه شرفهاالله تعالی که اول جماعت مسلمینك جمله سنك
قبله سیدر شول اعتبارله که آنی جمله مز قبله اید نمکه امر الهی وارد اولمش وآنی
قبله ایدنلر حق رضاسندن اوتری قبله قیلمشلردر حق تعالینك امر شریفی ورضای
لطیفی ایسه برنوردرکه جان ودللره ضیاویریجیدر وکعبهٔ مکرمه یی دخی بویله نور
وعزیز ایدیجیدر اکر فی المثل کعبهٔ مکرمه یی حق تعالینك امرندن ورضاسندن
بعید وخالی فرض ایلیوب انك زیارتنه امر حق وارد اولمیدی واکا تعظیم ایدنلردن
حق تعالی راضی اولمیدی اول دخی سائر کفر وصنم قبیلندن اولوردی پس
قبله یی بویله معزز ومکرم ایلین نور الهی وامر ربانیدر اول نور الهی وامر ربانی ایسه
اصل اهل دل اولان انسانك وجودنده در پس درونی نور الهی وامر ربانی ایله
پراولان انسان نیجون قبلهٔ طالبین اولمغه لایق اولمیه که حق تبارك وتعالی
حضرتلری ونفخت فیه من روحی دیمکله آنی تشریف التماش اوله ﴿ مثنوی ﴾

هست اباحت کز هوا آمد ضلال * هست اباحت کزخدا آمد کمال) اباحتکه
هوادن کلدی ضلال اولدی اباحتکه خدادن کلدی کمال اولدی یعنی فی الحقیقه
اباحت مطلق مذمومه دکلدر انکیچون حق تبارك وتعالی یر یوزنده نه قدرشی
وارایسه جمیعا آنی اذن ایچون اصلنده مباح ایلدی کما قال الله تعالی هو الذی
خلق لکم مافی الارض جمیعا) صکره انلره ضرر اولنی حرام ایلدی پس براباحتکه
نفسك هوا ومشتهاسی جانبندن کله ونفس امر حق قویوب هواسنه اویوب
برشیئی حرام ایکن کندوسنه مباح ایلیه اول ضلالت اولدی ومذموم اولان
اباحت بواباحتدر اماشول اباحت ورخصتکه خدای تعالی حضرتلرندن بنده لرینه
کلدی وآنی الله قولی اوانلره قبول ایلمکه رخصت اولدی اول کمال اولدی وممدوح
ومقبول کلدی * کماقال صلی الله علیه وسلم ان الله یحب ان تؤتی رخصه کما یحب
ان تؤتی عزائمه رواه احمد والبیهقی عن ابن عمر رضی الله عنهما وایضا قال علیه
السلام ان الله تعالی یحب ان تؤتی رخصه کما یکره ان تؤتی معصیته رواه البیهقی
عن ابن عمر رضی الله تعالی عنهما وقال ایضا ان الله تعالی یحب ان تقبل رخصه
کما یحب العبد مغفرة ربه رواه البصری عن ابی الدرداء وواثلة وابی امامة وانس
کذا فی الجامع الصغیر * قیچن برعبد صالح الله تعالی حضرتلرینك اکا مباح
قیلدیغنی ورخصت ویردیکنی اشلسه وقبول ایلسه اول عبد صالحك دینده کامل
اولدیغنه وکمال مرتبه سن بولدیغنه دلالت ایلر زیرا بربنده نك حق تعالی عزایمی
ایشلسنی نیجه سورسه ونیجه دیلرسه مباح ایلدیکنی ایشلمکی دخی اویله سور پس

﴿ الله ﴾

الله دوستی اولان ولیلر حق تعالی حضرتلرینك اباحت ورخصت و یردیکی
شیلری اشلمکه محبتی اولدیغنی بیلدکلرندن اوتری اول امر مباحی اشلرلر کرکسه
ناس انلری جاهللکلرندن انکار ایلسونلر نقل اولنور که قطب العارفین بایزید
بسطامی قدس سره رمضان شریفده سفر ایدوب برشهره قریب اولدقلرنده
اول شهر خلقی انك شهره کلهجکلرندن خبر الوب اکابر واعیان نه قدر کسه
وارایسه تعظیما آنی استقباله چقمشلر بایزید حضرتلرینه انلرقریب کلدکده
بایزید حضرتلری برمرید نه دیمشلر که بکا برنان پاره وارایسه و براول شیخك
الینه بربتون رغیف ویرمش بایزید حضرتلری اول نانی یمکه باشلمش
اعیان شهر کلوب آنی کوردکلرنده بق بونیجه شیخ اولورکه رمضان
شریفده اورج یرحیفا بزبونی بردیندار مسلمان کسه صانوردق دیوب
اعراض ایتمشلردر هربری کندی اولری جانبنه کتمشلر بایزید حضرتلری کندی
مریدلرینه ایتمش کورك بوقومك جهالتلرینی بزبونلره مسئله شرعیدن
دینه متعلق برمسئله اوکرتدك وانی اجرا ایتدك بونلر بزه انکار ایدوب فرار ایلدیلر
حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم (لیس من امبر امصیام فی امسفر)
بیورمشلردر بزمسافرز بزه صائم اولمق بروخبر دکلدر بلکه بزه خیرلو اولان
رمضانی یمکدرکه حق تعالی رمضانی یمکی بزه رخصت ویردی بزانکچون یدك
بونلر بومسئله دن غافل اولدقلری ایچون بزه انکار ایلدیلرغیری احوالمز طعن وانکار
ایلمکلرنی بوکا کوره قیاس ایلیك بیوردیلر ﴿ مثنوی ﴾ کفر ایمان کشت
ودیو اسلام یافت * آن طرفکه نور بی اندازه تافت) کفر ایمان اولدی ودیو اسلام
بولدی اول طرفده که نور بی اندازه یلدرای نوربی اندازه دن مراد توحید الهی
نور یدر وفی الحقیقه هرنه طرفده که توحید الهی نوری طلوع قیلسه واول بی
اندازه بی نهایت اولان ضیای الهی هرنه جانبه پرتوصالسه ومتجلی اولسه لابدانده
کفر قالمز ظلمت کفر بالکلیه کیدوب نورایمان ظاهر وباهر اولور ودخی عاصی
ومعاند اولان دیونفس اسلام وانقیاد بولور دیوك معاندومستکبر اولمسی توحید
الهیدن محروم وبی بهره اولدیغیچوندر اکر شیطان نورتوحیدی بولیدی واندن
حظ و بهره الیدی محقق عنادواستکباره کیدوب مسلم ومنقاد اولوردی و برکافرك
قلبنه نورتوحید الهی طلوع قیلیدی اصلاانده کفر قالمیوب مؤمن وموحداولیدی
چونکم شیخ کامل نورالهینك معدنی وضیای نامتناهینك منبعیدر کفر ومعصیت
واباحت وضلالات هنوز دخی نور بی اندازه دن بهره بولمین اهل نفس واهل
هواده واصحاب زرق ورياده اولسه جائزدر ﴿ مثنوی ﴾ مظهر عزست
ومحبوب بحق * ازهمه کروبیان برده سبق * سجده آدم را بیان سبق اوست

* سجده آرد مغزرا پیوسته پوست) بوشیخ کامل وانسان فاضل عزت مظهر یدر وحقك محبو بیدر بووجه اوزره بحقده بازائد اولوب ومحبوب حقسست تقدیرنده اولور زائد اولیوب حقله محبو بدر دیمك دخی جائزدرد وکلی کرو بیلردن سبقت ایلتمشدر کرو بیلز مهیمون دیدکلری جبروت ملکلر یدر آدم علیه السلام حضرتلرینه ملکلرك سجده سی اول آدمك من حیث مرتبه سبقتنی بیاندر پیوسته مغزه پوست سجده کتورر بغیر عکس مغزدن مراد بوندہ شریف وپوستدن مراد دوندر وتوضیح معنی بویله دیمك اولور که ای حقیقت انسانیه دن بی خبر وغافل اولان ناقص العقل والمعرفه بوشیخ کامل کندی حقیقتنی بولان ومظهر عزت خدا اولان حق تعالیدنك محبوبیدر برکسه که کندی حقیقتنی بوله وحضرت حقه محبوب اوله من حیث المرتبه دوکلی فلکلردن وجمله ملکلردن سبقت ایلمش وایلرو کتمشدر نته کم بومعنایه دلیل و برهان جمیع ملائکه نك آدم علیه السلام حضرتلرینه سجده قیلدری اول آدمك من حیث المرتبه ساجد اولان جمیع ملائکه یه سبقت ایتمسی وایلرو کتمسی بیان وعیان ایلرز یرا همیشه دون اولان شریف وعالی اولنه سجده ایلر یوخسه شریف وعالی اولان دون اولنه سجده ایلمك مناسب اولماز نته کم اهل تفسیر دخی (واذ قلنا للملائکة اسجدوا لادم فسجدوا) بوآیت کریمه آدم علیه السلام حضرتلرینك ملائکه دن افضل اولمسنه دلالت ایلر دیمشلردر کما قال البیضاوی رحمه الله تعالی فی تفسیر هذه الآیة والآیة تدل علی ان آدم افضل من الملائکة المأمورین بالسجود پس هرکسه که حقیقت انسانیه یی بولسه همان کندی عصرنده اول خلیفة الله درکه حضرت آدمك وسائر انبیانك جمله سنك اسرار ینه وعلومنه وارث اولوب انلرك قائمقامی اولور پس انلر نیجه مسجود ملائکه اولدیسه اول ولی کامل وخلیفهٔ الهی اولان شیخ واصل دخی همچنین مسجود ملائکه اولور وسیر ومرتبه ده ملکلردن ترقی وسبقت قیلور شیخ ابوالجناب نجم الدین الکبری رحمة الله علیه حضرتلری کندی رساله سنده وحسین میبذی دخی دیوان علی شرحنده حضرت شیخ ابوالحسن قدس الله سره العزیز خرقانیدن بویله نقل ایدرلر که قال ابوالحسن الخرقانی قدس الله سره العزیز صعدت الی العرش لاطوف به فطفت به الف طواف ورأیت حوالیه قوما یطوفون حول العرش فعجبوا من سرعة طوافی وما اعجبنی طوافهم فقلت من انتم وما هذه الرودة فی الطواف قالوا نحن ملائکة ونحن نور وهذا طوافنا ومن انت وما هذه السرعة فقلت انا آدمی وفی نوره وناره وهذه السرعة من نتایج نار الشوق

﴿ مثنوی ﴾

* شمع حق راپف کنی تو ای عجوز * هم توسوزی هم سرت ای کنده پوز
* کی شود دریاز پورسك نجس * کی شود خورشید از پف منطمس) ای عجوز

سن شمع حقه پف ایلرسن هم سن ینارسن هم سنك باشك ینارای اغزی قوقش
یعنی شیخ کامل فی المثل برشمع الهیدر وسنك اکاطعن وقدح ایلمك پف ایلمك کبیدر
ای عجوز سن الله نورنی اوفورمکله اطفا ایلمك استرسن سن آنی سویندرمکه
قادر اوله مزسن بلکه هم سن ینارسن ای اغزی قوقش هم سنك باشك ینار وحق
تعالی آنی کتدکچه اتمام واکمال ایلر اکرچه سن آنی کریه کوررسکده نته کم حق
تعالی کندی نوری اولان قرآن حقنده وکندینك پیغامبری حقنده بیورر
(یریدون لیطفؤا نورالله بافواههم والله متم نوره ولوکره الکافرون) دریاکلبك
اغزندن قچن نجس اولور خورشید پف دیمکدن قچن منطمس اولور یعنی شیخ
کامل دریای معنیدر اکاطعن ایلین منکرلر کلب دنیدر کلب دنینك اغزندن دریا
نجس ومردار اولدیغی کبی اول بحر معنی دخی کلب سیرت اولان طاعن ولائمك یاوه
سویلمسندن وتفوه ایلمسندن ناپاك اولمز نته کم خورشید انوردها نله پف دیمکدن
سوینمز کذلك شمس الهی اولان ضیاکسترهم دها نله پف دیمکدن واکا مقابل مالا
یعنی سویلمکدن منطفی اولمز ﴿ مثنوی ﴾ حکم برظاهر اکرهم میکنی * چیست

ظاهر تر بکوزین روشنی * جله ظاهرها بپیش این ظهور * باشداندر غایت
نقص وقصور) اکر ظاهر اوزره هم حکم ایلرایسك (ونحن نحکم بالظاهر
ونفوض سره الی عالم السرایر) دیوسویلرایسك بوروشنلکدن ظاهر تر سویله
ندرکه حق بوکاملك وجودندن هرظاهردن واضحتر وظاهر تردر جله ظاهرلر
بوظهور الهینك قتنده غایت نقص وقصور ایچنده اولور یعنی نحن نحکم بالظاهر
دیوظاهردن مرادك شیخك وجودندن حاصل اولان سنك عقلکه وسنك کبی
ناقص العقل اولنلرك عقل وفهمنه مخالف کلان اقوال وافعال واحوال اولور
ایسه بوشیخك وجودی برنورالهی وظهوررباندرسنك کبیلرك عقلنه مخالف اولان جله
ظاهرلر بوظهورالهینك حضورنده غایتله نقصانده وقصورده دربونك بوقدر کرامات
علیه سی ظاهره وباهره ایکن سنك عقلك قتنده اکا مناقض اولان ظاهر عین نقصان
وقصوردرپس سن نه وجهله (نحن نحکم بالظاهر) دیوب بوکونه نورالهینك سترورفعنی
مرادایلرسن وانك حقنده بونك کبی مالایعنی وهرزه سویلرسن ﴿ مثنوی ﴾ هرکه
برشمع خدا آردپفو * شمع کی میرد بسوزد پوزاو) هرشول کسه که شمع خدا
اوزره پف کتوره شمع قچن سونرانك پوزی ینار یعنی حق تعالینك ولیلری وسراج
دین اولان عاللری وصفیلری شریعت وطریقتده شمع منیر کبیدرلر پس هرشول
کسه که اول شمع الهی کبی اولان پیرلره پف ایلیه وانلر حقنده طعن وانکاره
متعلق سوزسویلیه اول شمع الهی اولان پیرلر سوینمز بلکه انلر حقنده پف دین
وهرزه بین منکر وطاعنك اغزی ینار وقلبی وروحی کوینور ﴿ مثنوی ﴾
چون توخفاشان بسی بینند خواب * کین جهان ماندیم ازآفتاب) سنك کبی

خفاشلر خوابده چوقاق كورلر بوهم وجه در چوقاق خواب كورلر كه بوجهان آفتابدن يتيم قالور و بوعالمدن روشنالك كيدوب زائل اولور وشب ظلمانى جهانى احاطه قيلور واول خفاشلر ظلمت شبده استدكلرى كبى هر برى پرواز قيلور بوكونه خواب انلرك كندى باطل اولان قصورلرندن وخياللرندن حاصل اولور و بوكونه وقعه به خيال فاسده واحلام شيطانى دينور * ع * زهى تصورباطل زهى خيال محال ﴿ مثنوى ﴾ موجهاى تيز در پاهاى روح * هست صدچندانكه بدطوفان نوح * ليك اندرچشم كنعان موى رست * نوح وكشتى را بهشت وكوه جست * كوه وكنعانرا فروبردآن زمان * نيم موجى تابقعر امتهان) روح در بالرينك تيز اولان موجلرى يوز اولقدر واردر كه طوفان نوح عليه السلام اولدى وليكن چشم كنعانده قيل بتدى وحقيقت كارى كورمكدن انى كور ابتدى انكچون نوحى وكشتى بى قودى وكوهى طلب ابتدى كوهى وكنعانى اول زمان آشغه ايلتدى بر يارم موج امتهانك قعرنه دك امتهان مهاندندراهانت واحتقار معناسنه يعنى اى كوردل واى منكر اولان جاهل وغافل طوفان نوح عليه السلام بوعالمى نجه طوتدى ونه كونه احاطه ابتدى ايسه روح در بارى اولان عزيزلك وشجاعلك قهرلك وخشملرى موجى بوجهانى يوز اولقدر زياده طوتدى وليكن اكامنكر ومعارض اولان كنعانك چشم صفلنده قيل بتدى يعنى انك بصر بصيرتنده فكر فاسد موبى بتوب حقيقت كارى كورمكدن آنى نابينا ابتدى پس نوح وانك كشتيسنى قويوب (سآوى الى جبل يعصمنى من الماء) ديوب طاغه تحصن والتجا ايلكى طلب ابتدى كذلك هر كنعان سيرتك دنى چشم قابنده فكر فاسد موبى بتديكندن كندى عصرنده اولان دريای روحك طوفانى كوره ميوب آنى وانك سفينهٔ طريقته دخول ايلكى قويوب كندينك عقل وفكرى كوهنه التجا ايلر چونكم كنعان نوحى وسفينهٔ نوحى قويوب طاغه كندى اول زمان (وحال بينهما الموج فكان من المغرقين) آيت كريمه سنك حسبنجه بر يارم موج كلوب كوهى وكنعانى قعر حقارت واهانته دك اشغه ايلتدى كذلك كنعان سيرت اولان كسلر كندى عصرنده اولان دريای روحك موجلرندن قورقيوب انك متابعتى كشتى سنه داخل اولمه وكندينك عقل وفكرى كوهنه التجا قيلمه واكامنكر اولمه لابدقهر روحانى وطوفان معنوى موجلرندن برموج كلوب انى وانك التجا ايلديكى كوه عقل وتدبيرينى قعر حقارت وقهره دك آشغه ايلتور ﴿ مثنوى ﴾ مه فشاند نور وسك وع وع كند * سك زنور ماه كى مرتع كند * شب روان وهمرهان مه بتك * ترك رفتنكى كنند از بانك سك) ماه نورنى صاجر سك وع وع ايله سك ماهك نورندن قيجز مرتع ايلر مرتع محل

رتبع اولسه ده جائزدر مصدر میمی اولوب بمعنی رتع اولمق دخی جائزدر رتع اوتلغه
دیرلر یعنی فلك طریقتك ماهی اولان شیخ کامل قدس الله سره العزیز جمله نك
اوزرینه نوری نثار ایلروسك سیرت اولان کمسه لر مقتضای طبیعتلری اوزره وع وع
ایدرلر وانك نوریندن استفاده واستفاده ایتمیوب اکا فرشو اوررلرسك طبیعت اولان
نکبتلرماه طریقت اولان شیخك نورمعرفتندن وضیای هدایتندن قیچن اوتلرلر
ومنتفع اولورلر یعنی سك سیرت اولانلرانك نورهدایتندن مستفیدر ومنتفع اولرلر
واورمکی دخی ترك ایلرلر کذلك شبرولر وبلکه ماهه همره اولان کلبك صداسندن
اوتری قیچن یوله کتمکلکی ترك ایدرلر یعنی بوشب دنیاده راه حقه کیدیجیلر وجمله
سرعتله ماه طریقت اولان شیخه مرافقت وهمراهلك ایدیجیلرسك سیرت اولان
منکرلرك عوعوایتمسندن وبیهوده بیره صیت وصدا ایتمسندن اوتری طریق حقه
کتمکی وماه طریقت اولان شیخه متابعت ایتمکی هم ترك ایلرلر کلبك عادتی بی معنی
بیره عوعوایتمك ایسه راهرولرك دخی عادتی بهرحال طریق حقه کتمکدر

﴿ مثنوی ﴾ جزوسوی کل روان مانندتیر * کی کند وقف از پی هرکنده پیر)
جزوکل جانبنه اوق کبی کیدیجیدر هرکنده پیردن اوتری قیچن طوردر یعنی
طوروب توقف ایلر بعض نسخه ده تیر بر بنه شیر واقع اولمشدر اما اصح اولان
تیردر یعنی (کل شیء یرجع الی اصله) موجبنجه لابد هرجزوکندی کلی واصلی
جانبنه قتی یایدن اتلمش اوق کبی کیدروبی باك ولاابالی کندی مرکزنه دك سیرایدر
برنیچه فوقش قریلر اولسه اول جزوك کل جانبنه کتمسندن اینجنسه اول جزو
هر فوقش قرینك اینجنمسندن واول جزوه سوزاتمسندن اوتری اول جزو
کندی اصلی جانبنه کتمکدن هیچ توقف ایلرمی بومقرردرکه ایلرکذلك همین
برجزوم وبنم کلم واصلم شیخ حضرتلریدرین اول جانبه کتمکدن سنك کبی فوقش
قرینك سوزندن اوتری بیچون توقف ایلرم دیدی ﴿ مثنوی ﴾ جان شرع
وجان تقوی عارفست * معرفت محصول زهدسالفست * زهداندر کاشتن
کوشیدنست * معرفت آن کشت رارو بیدنست) شرعك جانی وتقوانك جانی
عارفدر معرفت ایسه محصول زهد سالفدر زهدمرتبه سی اکمکك وسعی قطفلق
ایچره در معرفت ایسه اول کشتی بچمکدر یعنی شرعك وطریقك جسدی
واروروحی واردرشرعدن مراد احکام شرعیه واوامر واعمال مرعیه در فی المثل
شرع شریفکه اهل شریعتك معلومیدر برقالب بی روح کبیدر وانك روحی عارف
بالله در عارف بالله ایسه شول معرفت صاحبنه دیرلرکه حق تعالی حضرتلرینك
ذاتنی واسما وصفاتنی واسرار قضاوقدرنی بیله واحکامنه دخی عالم اوله بومعرفت
ایسه سلفده اولان زهد وتقوانك محصولیدر زیرا برکسه همان مکلف اولدیغی

کبی کمال معرفته علی الفور واصل اولمز بلکه اولا نفسنك نیچه هواسنی ومشتهاسنی
ترك ایلر زهد اول نفسنك هواسنی ومشتهاسنی ترك ایلمکدن عبارت اولور وتقوی
دخی صغایر وکبایردن پرهیز ونفسنی صیانت قیلقدر بودخی زهدك برشعبه سیدر
زیرا زهد نفسك حظنی ترك ومشتهاسنی ترك ایلمکدر انده تقوی دخی بولنور وزهد
وتقوی ایسه سعیسز وکوششز میسر اولمز پس سالك که هنوز دخی مقام زهدده
اوله لابد اول هنوز دخی اعمال تخمنی مزرعهٔ طریقته اکمکده وسعی ومجاهده
قیلقده در پس بوتخم زهد ومجاهدهنك رتع ومحصولی معرفة الله در پس سلفده
بر کمسه نقدر تخم زهد اکرسه انك محصولنی اضعاف مضاعف عاقبت حاصل ایلر
معرفة الله اول اکدیکی کشتی بچمك کبیدر خلاصهٔ کلام شرع شریفك اعمالنك
رکن اعظمی وزبدهسی زهد وتقوادر که ترك الدنیا رأس کل عبادة بیورلمشدر
وزهد وتقوی مرتبهسنده اولان ایسه هنوز دخی سعی ایتمك واکمك ودیکمك
مرتبهسنده در ومعرفت ایسه بوجمله سلفده اولان اعمالك محصول ونتیجهسیدر
چونکم بر کمسه اکدیکی تخمك محصولنی اله ودیکدیکی آغاجك میوهسنی تناول قیله
انك کیر وزحمت چکمکه واکین اکمکه ودیکمکه نه احتیاجی قالور اول خود
مقصودنی بولمشدر مکر برای مصلحت نیچه کمسهلری ارشاد ایچون زهد وتقوی
مرتبهسنه وجهد وکوشش طبقهسنه تنزل ایلیوب انلره موافقت کوسترہ

﴿ مثنوی ﴾ پس چوتن باشد جهاد واعتقاد * جان این کشتن نباتست
وحصاد) پس جهاد واعتقاد تن کبی اولور بو اکمکلك جانی نبات وحصاددر
حصاد بچمکه دیرلر یعنی بوطریقك الهیده سعی واجتهاد ایلمك وانك نتیجهسنه
وجزاسنه اعتقاد قیلمق فی المثل تن کبی واکین اکمك کبیدر واکینك جانی نبات
عرفانیدر وآنی بچمکدر خلاصهٔ کلام اجتهاد واعتقاد ایلمك هنوز دخی جانسز تن
ووقت کشتن انك محصولی اولدیغی کبی اجتهاد واعتقادك دخی جانی وتخم
اعمالك نباتی ومحصولی علم وعرفاندر حضرت نبی علیه السلام (العلم خیر من العبادة)
وبرآخر حدیثده (العلم خیر من العمل) بیوردی علم وعرفان اعمال شرعیهنك
محصول وجانیدر پس عالم وعارف شرع وتقوانك جانی کبی اولدیغی مقرردر

﴿ مثنوی ﴾ امر معروف اووهم معروف اوست * کاشف اسرارهم مکشوف
اوست * شاه امروزینه وفردای ماست * پوست بندهٔ مغز نغزش دائماست)
امر معروف اولدر وهم معروف اولدر کاشف اسرار اولدر مکشوف اولدر
بوکونکی کونیمزك وبزم یارنکی کونیمزك شاهیدر پوست انك دائما نغز اولان
مغزینك بندهسیدر معروف شرعده وعقلده محبوب ومستحسن اولان شیلر
دیرلر که منکرك ضدیدر ومعروف عارفك معلومنه دخی دیرلر بونده ایکی معنی بیله

﴿ مراد ﴾

مراد اولور وحقیقت انسانیه جمیع حقایق جامعه برحقیقتدر مثلا امر معروف
اولمغی ومأمور معروف اولمغی ودخی کاشف اسرار ودخی مکشوف اولمغی
وواصف وموصوف اولمغی والحاصل نه‌قدر حقایق وارایسه آنی حقیقت
انسانیه محیط وحاوی اولمشدر چونکم برانسان کامل کندی حقیقتنه واصل اوله
وکمال مرتبه سن بوله وکندوبی حقیقتله بیله امر معروف وهم عارف وهم معروف
اولدرودخی سرلری کشف ایدیجی اولدر من‌وجه مکشوف اولان سرهم
اولدرکه حق تعالی حدیث قدسیده (الانسان سر من اسراری) بیوردی
کندی حقیقتنی بولان انسان ومرتبهٔ کماله بالغ اولان صاحب عرفان بزم بوکونیمزك
و یارنیمزك شاهیدرکه ملك معنوی و پادشاه اخرویدر قشرکبی اولان صورت
عالمی دائما اول صاحب سعادتك نغزولطیف اولان حقیقتك بنده وافکنده سیدر
﴿ مثنوی ﴾ چون اناالحق گفت شیخ و پیش برد * پس کاوی جمله کورانرا
فشرد) چونکم ابایزید قدس سره العزیز حضرتلری اناالحق دیدی وسوزنی
ایلرو ایلتدی پس جمله کورلرك بوغازنی صقدی اناالحق دین شیخدن مراد ابایزید
قدس الله سره العزیز حضرتلری اولسه ده جائزدرکه * سبحانی ماأعظم شانی
لااله الاانا فاعبدونی * دیمشدر ومجلسنده حاضر اولنلر بوسوزی ایشدوب
اکاانکار قیلمشدر بوتقدیرجه کورلردن مراد اکا انکار ایلین مریدلر اولورقصه سی
دردنجی دفتره مسطور ومشهور اولمشدر ایراده حاجت یوقدر * اناالحق *
دین شیخدن مراد حضرت منصور قدس سره اولمق هم جائزدرکه اصل اول
اناالحق دیدی وسوزندن دونمیوب ایلرو ایلتدی واکا انکار ایلین کوردلرك
جمله سنك بوغازنی صقدی واناالحق دین شیخ ابوالحسن خرقانی قدس الله سره
العزیز اولسه وکوردل اولنلرك بویله دیمکله بوغازنی صقمه هم جائزدرکه کوردل
اولنلرك بر بندهٔ عارفك اناالحق دیمسندن بوغازلرینك صقلمسی مقرردر پس بونلرك
اناالحق دیملری نه جهتدن اولدیغنی منکر اولنلره بیان ایلمکه شروع ایدوب
بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ چون انای بنده لاشداز وجود * پس چه ماند تو بیندیش
ای جحود * کرترا چشمیست بکشادرنکر * بعد لاآخرچه می ماند دکر)
چونکم وجود مجازیدن بندهنك بنلکی لااولدی پس سن اندیشه ایله ای جحود
نه‌قالدی جحود انکار ایدیجی دیمکدر اکرسنك چشم حقیقت بینك وارایسه
آچ ونظر ایله لادنصکره آخر غیری نه‌قالور یعنی بندهنك موهومی واعتباری بر بنلکی
واردرکه کندوسنی اول بنلك واسطه سیله کندوده متجلی اولان وظهور قیلان
حضرت حقدن محجوب وغافل ایلمشدر چونکم اول بندهنك موهومی اولان
اناسی وجود مجازیدن لااولدی وانك باطلندن اصلا ومجازا برشی دیدیجی قالمدی

پس بوندنصکره ای بحود اول بنده نك وجودنده نه قالورسن فکرایله بومقرردرکه
وجودمجازی کندکدنصکره وجودحقیقی قالورپس اناالحق دین اول وجود حقانی
اولورا کرسنك بصر بصیرتك وارایسه انی آچ ونظر ایله لادنصکره آخرنه قالور
الا الله قالور چونکم لااله نك سری بنده نك وجودنده ظاهر اوله که اول بنده نك
موهومی اولان اناسی فانی اولمقدر چونکم سرلا آنك وجودنده ظهوره کلدی اول
کیدوب سرالااللهٔ قالدی واول بنده (و بی یسمع و بی یبصر و بی یمشی و بی یبطش)
مرتبه سنی بولدی اویله اولیحق (من اهان لی ولیا فقد بارزنی بالمحاربة)
حدیث شریفنك موجبنجه هرکیم اول ولی خدایه اهانت ایلسه معناده حضرت
حقه اهانت ایلیوب انکله محاربه ایتمش اولور ﴿ مثنوی ﴾ ای بریده از لب
وحلق ودهان * که کند تف سوی مه یا آسمان * تف برو بش باز گردد بی شکی *
تف سوی گردون نیابد مسلکی * تاقیامت تف برو باردزرب * همچو نبت بر روان
بولهب) ای اول لب ودهان وگلو کسلمش اولسونکه اول لب ودهان آسمانده
اولان ماه جانبنه پف وتف ایلر آسمانده اولان ماهدن مراد مرتبه سی آسمان کبی
رفیع اولان ماه فلك روحانی اولور که بوشب عالمده سالکانه راه حق اولنلره
یول کوسترهونور باطنیله مظلم اولان دللری منور ایلیه کسلمش اولسون اول کسه نك
حلقوم ودهانی که بویله برآسمان منزلت بدر کامله وصدر فاضله قرشوتف ایلیه
وهرزه سویلیه برشکسز توکرك انك یوزینه کیرو دونر تف کردون جانبنه برمسلك
بوله مز یعنی بویله برادبسز نادانك تحقیرواهانتی اول ماه آسمان معنوی جانبنه
وارمز وانك تنی کردون جانبنه یول بولمز بلکه (ولایحیق المکر السیء الاباهله)
آیت کریمه سنك حسبنجه کیرو همان انك روی ناپاکنه رجوع ایلر واول اهانت
وتحقیره همان انك ذاتی لایق اولور قیامتده دك رب العالمین حضرتلرندن انك اوزرینه
تف وخسارت یغار ابولهبك روانی اوزره ثبت کبی تبت سوره سنك تفسیری اوچنجی
دفتزده تشبیه بنددام قضاسر خنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه ثبت دیمك
هلکت وخسرت دیمك معناسنه در ودعاء علیه در یعنی ابولهبك نفسی هلاك
اولسون وخسارت بولسون وانك نفسی هلاك اولدی ماضی ایله تعبیر اولنمسی
وقوعی متحقق اولدیغندن اوتریدر پس ابولهب حضرت مصطفی صلی الله
تعالی علیه وسلمه اهانت ایدوب تبالك یامحمد لهذا دعوتنا دیو تحقیر ایلدیکنده
حضرت رب العالمیندن قیامتده دك انك جانی اوزره ثبات وخسارت یغار که
هرمؤمنکه بونی اوقویه لابدانك طرفنه ثبات وخسارت کیدر وانك روانی
هلاك وخاسر ایدوب ودنیاده دخی بوقدر عباد الله ایچنده هرکون مذموم
ومنفور اولور کذلك وارث حضرت نبی علیه السلام وقائمقام مصطفوی اولان

شیخه برمنکر هم تحقیر واهانت ایدوب تف دیسه قیامتده‌دك تف واهانت انك
اوزرینه رب العالمیندن یغمور کبی یغار واهل حق اولان وطریق حقه سلوك قیلان
طالبلر وسالکلرانك انکارنی واهل حقدن استکبارنی استماع ایادکلرندن نه عجب
جاهل ونادان ایمشکه بویله برعزیزه تحقیرواهانت قیلمش ومنکر اولمش دیوهجو
ومذمت ایدرلر پس خلیفهٔ رسوله اهانت همان حضرت رسول اکرم صلی الله
وسلمه اهانت کبی اولور نته کم بومعنایی اشعارایلمکدن اوتری وارث نبی اولنه اهانت
ایلمکدن حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمه اهانت ایلین کمسه لرك حالنی
بیسانه شروع ایدوب وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمك عاوشانی
توصیفه باشلیوب بیوررلر ﴿ مثنوی ﴾ طبل ورایت هست ملك شهریار * سك
کسی که خواند اوراطبل خوار * آسما نهابندهٔ ماه‌وبند * شرق ومغرب جمله
نانخواه وبند * زانکه اولاکست برتوقیع او * جمله در انعام ودرتوزیع او)
طبل وعلم شهریارك ملکیدرسك برکمسه که اکاطبل خوار اوقودی یعنی اول شهریار
معنوی اولان حضرتك ظاهراو باطناطبل وعلم ملکیدر امیردوکون اولدرکلب
سیرت اول کمسه درکه انك وارثی وقائم مقامی اولان شیخ دینه و پیشوای یقینه مفت
خواردیدی وبوکونه قدح ومذمت ایلدیکه حقیقتده برشیخ دینه اولان اهانت
همان رسوله اهانت اولورآسمانلر اول حضرتك ماه‌روحنك بنده سی دررلر مشرق
ومغرب جمله انك نانخواهی دررلر یعنی آسمانلر جمله اول حضرتك ماه‌روحنه
بنده وارمطیع ومنقادلردر واهل شرق وغرب اول حضرتدن اکمك استیجی ورزق
طلب ایلیجیلردرزیراکه اول حضرتك توقیع همایونی اوزره اولاك واردروجمله
انك انعامنده وتوزیعنده درتوقیع نشان شاهه دیرلر بوندهمراد پادشاه حقیقتك
اول حضرتك وجود شریفنده اولان آیت ونشانیدر یعنی اهل شرق واهل
غرب جمله‌سی اکامحتاجدر اول سببلردنکه انك توقیع وجودی اوزره (لولاك لولاك
لماخلقت الافلاك) کلامی واقع اولمشدر پس جمله عالم و بنی آدم انك انعامنده
وتوزیعنده در لولاك خطاب حضرت حق جانبندن حقیقت حضرت محمد صلی الله
علیه وسلمه در واول حقیقت ایسه همیشه باقیه در و برکمسه برعصرده کلسه
واول حقیقته مظهر وآیینه اولسه اکاقطب الاقطاب وغوث الاکبر وقائمقام محمدی
ووارث اکمل احمدی تعبیر اولنور پس اولاك مفهومی بواعتبارله اکادخی لایق
اولور زیرا وارث محمدی وخلیفهٔ احمدیدرعند المحققین خلیفه مستخلفك عینیدر که
خلیفه نك وجودنده اولان علوم واحکام فی الحقیقه مستخلفکدر همان خلیفه یه
اطاعت مستخلفه اطاعتدر ومستخلفك مالك اولدیغنه خلیفه دخی مالك اولمق
جائزدر پیغمبرك صدقنه معجزه دلالت ایلدیکی کبی انك وارثی اولان ولی کاملك

صدقه دخی خارق عادت ونیجه کشف وکرامت دلالت ایلر ﴿ مثنوی ﴾
کرنبودی اونیابیدی فلك * کردش نورومکانئ ملك * کرنبودی اونیابیدی
بحار * هیبت وماهی ودرشا هوار * کرنبودی اونیابیدی زمین * دردرون
نه گنج وبیرون یاسمین) اکر اول حضرت علیه الصلوة والسلام ودخی انك
وارث اکملی اولان ولیلر اولمیدی فلك کردشی ونوری وملکه مکان اولمقلغی
بولمزدی بوفلکلرك دوران قیلمسی اول حضرتك وانك قائمقامی اولان ولیلرك
وجودی واسطه سیله در اکر اول حقیقت محمدیه واول حقیقت محمدیه صلی الله
علیه وسلمك مظهرلری اولمیدی بحرلر هیبتی وحوتی ودرشا هواری بولمزدی
بحرلرك هیبت وماهی ودرشا هواری بولدیغی هم اول حضرتك وجودی واسطه
سیله در اکر اول حضرت وهرعصرده اکامظهر وآینه اولان اصحاب ولایت
اولمیدی زمین درونده گنج ودفین وبیرونده کل ویاسمین بولمزدی بوزمینك
درونده خزینه ودفینه وخارجنده کل ولاله و یاسمین بولندیغی اول حضرتك
واکاقائم مقام اولان اهل ولایتك وجودی واسطه سیله در ﴿ مثنوی ﴾ میوهالب
خشك باران وبند * رزقهاهم رزق خواران وبند) میولر انك بارانك لب
خشکیدر محتاج ومفتقر معناسنه استعاره اولنور باراندن مراد فیوضات اولوریعنی
صورمعنوی اولان رزقلری نقدر وارایسه اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمك
رزقن بیجیلر یعنی اندن حظ البجیلر وغدا بولیجیلردر جمیع میولرك باران فیض
وعطاسنك محتاج ومفتقر یدر که فی الحقیقه اولا وآخرا ودخی باطنا قطب الاقطاب
اول حقیقت محمدیه صلی الله علیه وسلمدر اماظاهرا هرعصرده اکابوامتدن برکسه
مظهر اولور وانك خلفیه سی اولور اول عصرده اکاقطب الاقطاب وغوث
الاکبر دنیور که اول کندی عصرینك پیغمبری کبیدر که اکا بعث همان حضرت
علیه السلامه بعث واکامتابعت همان حضرت پیغمبر علیه السلامه متابعتدر
و بوقطب الاقطاب اولان اهل ولایتك مشربلری وسیرتلری مشرب محمدی صلی
الله علیه وسلم اوزره در اکثر اول حضرتك شان شریفی فقریله فخر ایتمك ایدی
وزکات وصدقه یی مؤمنلردن آلوب مستحق اولنلره صرف وخرج ایتمك ایدی
(خذمن اموالهم صدقة تطهرهم وتزکیهم) امر شریفنك موجبنجه عبادالله دن
زکات وصدقه یی آلورلر وزکات وصدقه ویرمیلره مالکزك زکات وصدقه سن
و یرك دیو استرلردی کذلك اول حضرتك خلیفه سی اولان ولی کامل دخی کندی
عصرنده بوسیرت محمدیه صلی الله علیه وسلم اوزره تامله معامله قیلوردی اکرچه
حقیقتده خلقه صدقه ویرن ونعمت ودولت ایرکورن اول خلیفة الهیدر ولیکن
برای حکمت ولاجل مصلحت ظاهرا بوناسدن زکات وصدقه آلورلر وطلب

قیلورلر ﴿ مثنوی ﴾ هینکه معکوسست درامر این کره * صدقه بخش
خویش راصدقه بده * ارفقیرستت همه زروحریر * هین غنی راده زکاتی ای فقیر)
اکاه اول بوامرده عقده معکوسدر کندیکك صدقه بخشنه صدقه و یریسنی
حقیقتده قوللرینه نعمت وصدقه و برن خدای تعالیدر که نبیلر وولیلر اول صدقه
بخش اولان منعم حقیقینك مظهری وخلیفه سیدر که اصحاب نعمته واهل مال
وثروته حق تعالی بونلر واسطه سیله رزق ونعمت و یررو بونلرحق تعالی حضرتلرینه
وقایه ورو پوش اولمشلر وقرب فرایض وقرب نوافل مرتبه سنی بولمشلردر فحن
برکسه بونلره طعام و یرسه و یاخود شراب و یرسه و یاخود برنعمت وبرصدقه
ایرکورسه معنیده حضرت حقه شراب وطعام و یرمش ونعمت وصدقه ایرکورمش
کبیدر وکتاب اللهده وسنتده بومعنایه دلیل وآیات واحادیث قتی چوقدر جمله دن
(ان تنصروا الله ینصرکم) آیت کریمه سنك ودخی (واقرضوا الله قرضاحسنا)
آیت کریمه سی کبی بوآیتلرك تفسیری بشنجی دفترده شیخ محمد سررزی
حضرتلرینك حکایه سنده مرور ایلمشدر انده طلب اولنه وحدیث رسول که حدیث
قدسیدر حق تعالی بیورر (یاابن آدم مرضت فلم تعدنی یاابن آدم استطعمتك فلم
تطعمنی واستسقیتك فلم تسقنی) و بوحدیث شریفك دخی شرحی ایکنجی دفترده
چوبان حکایه سنده مرور ایلمشدر چونکم بومقدمه معلومك اولدی پس برفقیر
معنوی اولان ولی برنیچه کسه دن نصرت وصدقه ورزق ونعمت استه سه اکاه
اولکه نفس الامرده بوبرعکس برکرهدر معناسی ای فقیر ومحتاج اولان سکا
ناصر اولنه وصدقه و برنه وانعام قیلنه سن ناصر اول وصدقه و یروب انعام قیل
تاکم منصور ومظفر اوله سن واضعاف مضاعف رزقلرونعمتلر بوله سن دیمك اولور
ای غنی دوکلی زروحریرسکا فقیردندر اکاه اول غنی اولنه ای فقیر برزکات ویراز
فقیرستت ازفقیرست تراتقدیرنده دربوفقیردن مراد فقیرمعنوی اولان ولیلروصفیلردر که
وجودلرنی فانی ایتمکله فقرتام مرتبه سنی بولمشلر وعیون ناسده ضعیف اولمشلردر
اماناس بونلر سبیله مرزوق و بونلر واسطه سیله منصور اولورلر * کماقال صلی
الله علیه وسلم ابغونی فی ضعفائکم فانما ترزقون وتنصرون بضعفائکم * رواه
ابوالدرداء کورکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بنی ضعفا کز ایچنده طلب
ایلیك زیرا سزمرزوق ومنصور اولمزسز الاضعفا کز سبیله بیوردیلرو برآخر حدیث
شریفده دخی بیورر وعبادة بن صامت روایت قیلورلر * الابدال فی امتی ثلاثون
بهم تقوم الارض وبهم یمطرون وبهم ینصرون * ابدالدن مراد دخی فقیر
معنوی اولان ولیلر اولور پس توضیح معنی بیت بویله دیمك اولور که ای صورتا
غنی ومعنیده فقیر اولان سنك دوکلی سیم وزرك ولباس وحریرك صورتا فقیر

وضعیف اولان کسه جهتندن اکاه اول معنیده غنی اولان فقیرلره ای صورتا
غنی ومعنیده محتاج وفقیر اولان برزکات وصدقه ویرکه حقیقتده اول زکات
وصدقه‌ینه سکاعائده اولور واول ضعیف وفقیر کوردیکك ولی معنیده غنی اول
زکات وصدقه یی‌ینه سنکچون قبول قیلور پس هرمصرده اولان فقرتام صاحبی
اولان ولی قائم مقام نبویدر ابغونی فی ضعفائکم نکته سنی برخوش فهم ایله
وبوفقیر وضعیف اولان شیخلره وعزیزلره اول زن طعنه زن کبی سوی ظن ایلمکدن
وحذرلنده هرزه وقدحه متعلق سوزسویلمکدن حذر و پرهیز ایله شیخ ابوالحسن
خرقانی قدس سره حضرتلری صورتا فقیر الحال ایدی اما معنیده غنی القلب
خلیفهٔ الهی قائمقام نبوی ایدی اول زن ناقصة العقل آنك شان شریفنه عارف
اولمدیغندن وانك علومرتبه‌سنی بیلدیکندن آنی طبل خوار صانوب سائر کدالر
کبی قیاس ایلدی اول حضرتك شان شریفنه لایق اولمین بوکونه یاوه‌لری سویلدی
واول مرید صادق دخی حقیقته عارف اولمدیغندن اکابوکونه جواب باصواب
وبروب دیدی ﴿ مثنوی ﴾ چون تونکی جفت آن مقبول روح * چون
عیال کافران در عقد نوح) سنك کبی پرنقصك اول مقبول روحه جفتی نوح
علیه السلام حضرتلرینك عقد نکاحنده اولان عیال کافر کبیدر عیال عبلك
جعیدر جیاد جیدك جمعی اولدیغی کبی یعنی اول مرید اول زنه دیدی اول
مقبول روح اولان شیخك ای زن سنك کبی پرنقصك و پرعیب جفتی حضرت نوح
علیه السلامك عقد نکاحنده اولان کافره عیالی کبیدرکه حضرت نوح علیه
السلامك تحت نکاحنده اولان خاتونی کافره وخائنه ایدی کافرلره حضرت نوح
علیه السلام حقنده بومجنون ودیوانه دردیردی وبیهوده وناشایسته سوزسویلردی
وکذلك حضرت لوط علیه السلامکدخی تحت نکاحنده اولان خاتون کافره
ومنافقه ایدی اول کافرلره وعدولره حضرت لوط علیه السلامك عینی سویلر
واحوالنی نقل ایلردی نته کم الله تبارك وتعالی سورهٔ تحریمده بونلرك حالنی ضرب
مثل ایدوب بیورر (وضرب الله مثلا للذین کفروا امراة نوح وامراة لوط کانتا
تحت عبدین من عبادنا صالحین فخانتاهما فلم یغنیا عنهما من الله شیئا وقیلا
ادخلا النار مع الداخلین ﴿ مثنوی ﴾ کرنبودی نسبت توزین سرا * پاره
پاره کردمی این دم ترا * دادمی آن نوح را از تو خلاص * تا مشرف
کشتی اندر قصاص) اکر بوسرای سعادتدن سنك نسبتك اولمیدی بودم بن سنی پاره پاره
ایدردم اول نوح زمانه سندن خلاص و بردم تا بندخی قصاصده مشرف
اولیدم یعنی چونکم اول مرید صادق اول زن منافقه‌دن بوکونه مذمتلری
استماع ایلدی پس غیرته‌کلوب اکابوکونه سویلدیکه ای خائنه اکرسنك بوسرایه

نسبتك اولمیدی وبوخانهٔ سعادته سنك انتسابك اولمیدی بودمده بن سنی قتل ایدوب
پاره پاره ایلردم قتل ایلمکدن برفائده بودرکه اول نوح زمانه اولان معدن علم وعرفانه
سنك ایذا وجفا کدن خلاص و یریدم و برفائده دخی بودرکه بنی سنی قتلدن اوتری
قصاص ایده لردی تابن شیخم بولنده قصاص اولنقده مشرف اولیدم
وشرف شهادت بولیدم بونده تنبیه اولدرکه مرید صادق کندی شیخی
حقنده بوقدر غیورکرکدرکه طاعن ولائم اولنلره خصومت ایدوب بومرتبه
مجادله قیله اما کر طاعن ولائم شیخك کندی خانه‌سنده اولورسه ادب کوزه‌ده
انك خاندانه وحرمنه سوءظن ایلمکدن حذر ایلیه ﴿ مثنوی ﴾ لیك باخانهٔ
شهنشاه زمن * اینچنین کستاخی ناید زمن * رودعا کن که سك این موطنی *
ورنه‌ا کنون کردمی من کردنی) لیکن زمان شهنشاهنك خانه‌سنه یعنی قطب
دوران وشاه کون ومکان اولان شیخ کاملك خانهٔ سعادت آشیانه‌سنه بندن بونك کبی
کستاخلق کلمز و بنم المدن بویله فعل صادر اولمز بوری دعایله که بوموطن
شریفك کلبی‌سن یوخسه شمدی بن اشلمسی واجب ولازم اولنی ایلردم که اول
اشلمسی لازم اولان سنی قتل قیلق ایدی ولیکن بوخانه‌یه منسوب اولدیغك ایچون
بندن کستاخلق صادر اولمزدیدی بونده مرید اولنلره و برشیخه انقیاد قیلنلره
تنبیه وتعلیم واردرکه انك خانه‌سنده اولنلرا کرشول مرتبه ادبسزلیک ایسه‌لرده
بنه‌مریدك الندن بلکه دلندن هم برکستاخانه فعل و بی ادبانه قول صادر اولمیه
هروجهله شیخك حرمی جانبنه زیاده حرمت اوزره اوله

﴿ وا کشتن مرید ازوثاق شیخ و پرسیدن ازمردمان ونشان ﴾
﴿ دادن ایشانکه شیخ بسوی فلان بیشه رفته است ﴾

﴿ مثنوی ﴾ بعد ازان پرسان شد اواز هرکسی * شیخ رامی جست ازهر
سو بسی * پس کسی گفتش که آن قطب دیار * رفت تاهیزم کشداز کوهسار)
اندنصکره اول مرید هر برکسه‌دن پرسان اولدی یعنی شیخ حضرتلرینك
خاتوننه بوقدر سوز سویلیوب اول‌خانه‌دن شیخك طلبی ایچون توجه‌ایلد کدن
صکره هرراست کلدیکی کسه دن سؤال قیلدی شیخ ابوالحسن قدس‌الله سره
حضرتلرینی هرطرفدن چوقلق جست وجوایلدی پس برکسه اول مریده‌دیدیکه
اول دیارك قطبی کندی تا کوهساردن هیزم چکه یعنی آخر الامر اول طالبه
برکسه‌بو کونه جواب و یروب دیدیکه ای‌درویش اول قطب‌دیار ومرکز روزکار
کندی صرتیله طاغلردن اودون چکمکه کندی وآنك کاری کندی‌آرقه‌سیله
طاغلردن اودون کتورمك وشهرده آنی صتمقدر دیدی ﴿ مثنوی ﴾

آن مرید ذوالفقار اندیشه تفت * درهوای شیخ سوی بیشه رفت * دیو می آورد
پیش هوش مرد * وسوسه تاخفیه کرد دمه زکرد * کین چنین زن راچرا این شیخ
دین * دارد اندرخانه یاروهمنشین * ضد راباضد اینناس از کجا * باامام الناس نسناس
از کجا) اول ذوالفقار اندیشه اولان مرید شیخك هواسنه بیشه جا ننه کندی
ذوالفقار اندیشه اولمسی انك تیزفکر اولمسندن وانك اندیشه سی ذوالفقار کبی
باطل وفاسد اولنلری قطع قیلمسندن کنایت اولور پس اول مرید تیزفکر بیشه لك
جانبنه شیخ حضرتلرینك هوا وطلبنده سیر ابتدی اما اول مردك هوشی اوکنه
دیولعین فی الحال وسوسه کتوردی تا کم ماه غباردن خفیه و پنهان اوله یعنی
اگرچه اول مرید شیخ جانبنه کرمیله کتدی ولیکن ابلیس پرتلیس آنك هوشی
اوکنه وسوسه کتوردی تا کم اول دیوك غبار وسوسه سندن شیخك ماه کبی
روشن اولان صدق وحقیقتی مستور و پنهان اوله دیو اول مریدك هوشی اوکنه
بویله دیو وسوسه کتوردیکه بوشیخ دین بونجلین زنی نیچون خانه ایچره کندی یه
یاروهمنشین طوتر ضده ضدله اینناس وایتلاف قندندر امام ناسله نسناس قندندر
نسناس آدم خوار آدم شکلنده برنوع مخلوقدر دیمشلردر و یاخود نصف آدم کبی
برکوزی وار برالی وار و برآیغی وار برنوع طائفه در دیو تحقیق ایلمشلردر نته کم
دردنجی دفتره حکایت آن مرد تشنه سرخنده لیك گفتم ناس من نسناس نی بیتك
شرحنده تحقیق و بیان قیلنمشدر انده طلب اولنه و بونده معنی اول مریدك
خاطرنه بووسوسه کلوب بویله دیدیکه اول شیخ دین امام ناس و بوزن برکین
نسناس کبیدر ایکی ضدایسه بربرده جمع اولمسه و بری برلری ایله استیناس قیلمسه
کرك ایدی بلکه بری بربله انیس وجلیس اولان کسه نك مابینده بهرحال قدر
مشترك برجنسیت اولوردی پس بوایکی ضد بری برلربله برخانه ده انسیت قیلمق
ندن حاصل اولدی واول بونی خانهٔ سعادتنده نیچون کندیسنه زوجه اتخاذ
قیلدی ﴿ مثنوی ﴾ بازاولاحول میکرد آتشین * کاعتراض من برو کفرست
وکین * من که باشم بانصرفهای حق * که برآرد نفس من اشکال ودق) کیرو
اول مرید آتشین لاحول ایندی یعنی آتشناك وسوزناك لاحول ولاقوة الاباللہ
العلی العظیم کلمه سنی ذکر ابتدی بویله دیو که بنم اول شیخ دین اوزره اعتراض
ایلم معناده کفر وکیندر زیراحول وقوت اللہ تعالینك در باخصوصکه اول کاملك
وجودنده متصرف حقیقی همان حقدر بن کیم اولمکه حق تعالی حضرتلرینك
تصرفلرینه که بنم نفسم اشکال ودق کتوره یعنی اول کاملك وجودنده اولان
حول وقوت اللهك اولیحق وانك وجودنده تصرفلری حضرت حق قیلیحق
پس بن کیم اولم و بنم نفسم نه شیء اوله که اول شیخك اوزرینه شك وشبهه کتوره

وطعن ودق ایراد ایلیه دیدی ﴿ مثنوی ﴾ بازنفسش حمله می اورد زود *
زین تعرف دردلش چون کاه دود * کهچه نسبت دیورا باجبرئیل * کی بود
بااو بصحبت هم مقیل * چون تواندساخت باآزر خلیل * چون تواندساخت بارهزن
دلیل) کیرواول مریدك نفسی اکافوری حمله کتوردی بوتعرفدن انك کوکلنده
کاه کبی دودکتوردی کاه کاف عجمی ایله قیومجیلرك پوته سنه دیرلر بونده بومعنی
اولسه ده جائزدر زیرا اول پوته یه قیومجیلر یرنسنه اکدکلری زمان فوری اول
بردخان پیدا ایلر وکاه صمان معناسنه اولسه ده جائز اولور که صمان یاندقده دخان
کتورر یعنی وسوسهٔ شیطانیدن لاحول ولاقوة الاباالله دیمکله وجمله حول وقوتی
حضرت حقه اسناد ایلمکله قورتلدی اما کیرو آنك نفسی بوتعرفدن یعنی شیخك
درون خانه ده اولان زوجه سنك سوء حالنی و بدخصالنی بیلدیکندن انك نفسی
فوری آنك کوکلنده حمله کتوردی کاه دودکتوردیکی کبی بویله دیوکه جبرائیل
علیه السلامك دیوایله نه نسبتی واردر دیواول جبرائیل علیه السلام ایله مصاحبتده
بحق هم مقیل اولور مقیل قیلوله دندر قیلوله اصلنده ضحوهٔ کبرادر نصکره اولان
نومه دینور تحقیق جلد اولك دیباجه سنده واحسن مقیلا قولنك شرحنده مرور
ایتدی بونده هم مقیل هم خوابه معناسنه در یعنی انك نفسی کیرو اکادیدیکه حول
وقوت بالکلیه اللهکد راماديوك جبرائیل علیه السلام ایله نه مناسبتی واردر که
مصاحبتده انکله هم خوابه اوله ومقارنت ومجامعت قیله آزرایله خلیل نیجه ممکن
اولور دوزیله وکذلك رهزن ایله دلیل نیجه ممکن اولور که دوزیله و بریره جمع اوله
واتحادقیله بوزن رهزن وشیخ قدس الله سره حضرتلری دلیل پرفطن کبیدر
کذلك آزرایله خلیل ودیوایله جبرائیل علیه السلام کبیدر ایکی ضد بریرده جمع اولسه
کرکدراکر بونلرك مابینده ضدیت اولیدی نیچون بریرده جمع اولورلردی ونیجه
زند کانیلك قیلورلردی کانه مریدك نفسی شیخ حضرتلرینك اکانوعا ضدیتی
یوقدر دیمکی ایهام ایلمك مراد ایلرالحاصل بووسوسه ونفسك بوکونه خاطره لرینه
دوشوب آنی دفع ایده مدی

﴿ یافتن مرید مرادرا وملاقات اوباشیخ نزدیك ان بیشه ﴾

﴿ مثنوی ﴾ اندرین بوداوکه شیخ نامدار * زود پیش افتاد برشیری سوار *
شیرغران هیزمش رامی کشید * برسرهیزم نشسته آن سعید * تازیانش مارزبود
ازشرف * ماررابکرفته چون خرزن بکف) بوفکرده ایدی اول مرید که شیخ
نامدار حضرتلری فوری اوکنه واقع اولدی برشیر اوزره سوار یعنی اول مریدك
مرادی اولان شیخ اول مریدك اوکنه کلدی نامدار ابوالحسن خرقانی حضرتلری

برشیر ازره سوار اولمش فوری اول مریدك اوکنه کلدی اکر بجی شیر اول شیخك
هیزمنی جکردی اول سعید ایسه هیزمك اوزرنده اوتورمشدی شرف کرامتدن
آنك تازیانه‌سی برارکاك مارایدی ماری خرزن کبی کفیله طوتمش ایدی خرزن
بزلنکجه دیرلر الحاصل اول شیخ کامل اول مریدك اوکنه شوحالتده کلدیکه برقغان
ارسلانك اوزرینه وافر اودون یوکلتمش وکندیسی دخی اول اودونك اوزرینه
اوتورمش النه برارکاك بیوك یلانی قامچی ایدنمش وبزلنکج کبی آنی الی ایله طوتمش
چیقه کلدی پس بوعزیزدن سائر کمال مرتبه سنه واصل اولان ولیلردن دخی
بوقوت و بوکرامت اولدیغنی بیان ایلمکه شروع ایدوب بیورلر ﴿ مثنوی ﴾
تو یقین می‌دانکه هر شیخی که هست * هم سواری میکند برشیرمست * کرچه آن
محسوس واین محسوس نیست * لیك ان برچشم جان ملبوس نیست * صدهزاران
شیرزبر انشان * پیش دیده غیبدان هیزم کشان * لیك یك یكرا خدا محسوس
کرد * تاکه بیند نیزاو که نیست مرد) سن یقین بیلکه هر برشیخ کاملکه
واردر هم شیرمست اوزره سوارلك ایلر شیرمستدن مراد نفس اماره در یعنی همان
شیرمست اوزره سوار اولمق وانك اوزرینه بارنی تحمیل قیلق همان شیخ ابوالحسن
قدس سره حضرتلرینه مخصوص دکلدر سن بونی یقین بیلکه هر عصرده که
برشیخ کامل واردر اول هم مست ارسلان اوزره سوارلك ایلر وانی زیر رانه الوب
وانك اوزرینه بینوب کیف مایشاء انده تصرف ایلر اکرچه اول محسوس
وبو محسوس دکلدر لیکن اوچشم جان اوزره ملبوس دکلدر نیچه یوز بیك شیر
بونلرك اویلوغی التنده غیبدن اولان کوزك اوکنده هیزم چکیجیلردر یعنی
اکرچه اوشیخ ابوالحسن قدس سره حضرتلرینك شیره سوار اولمسی والنه ماری
قامچی المسی محسوس ومتصوردر وبوهر برشیخك شیرمست اوزره سوار اولمسی
والنه قامچی المسی محسوس ومتصور دکلدر ولیکن بوهر عصرده اول شیخك
سوار اولمسی چشم جانی کشاده اولان کسه‌لر اوزره ملبوس ومستور دکلدر
نیچه یوز بیك ارسلان کبی نفس اماره صاحبلری بوشیخلرك زیر تصرفنده غیب
بیلیجی کوزك اوکنده اودون چکیجیلردر خلاصهٔ کلام نفس اماره شیر ژیان
کبیدر فکن برشیخ کندی یوکنی برنفس اماره صاحبنك اوزرینه یوکلتسه وانی تحت
تصرفنه السه واستخدام قیلسه همان شیر ژیان اوزره بارنی یوکلتمش واکاسوار
اولمق کبیدر پس هر عصرده بوکونه شیخ ایسه چوقدر دیدهٔ غیبدانك اوکنده
بوقتی ظاهر واشکارادر بوده جائزدر که شیردن مراد شیخك کندی نفسی وصد
هزاران اولسندن مراد نفسك صدهزاران صفاتی ومشتهیاتی اوله فی الحقیقه
شیخ اولدرکه کندی شیر نفسنی زیر رانه الهوانده تصرف قیله وشول شیخکه

صدهزاران مشتهیاتی اولان نفسی تحت تصرفنه الهواکاسوار اوله دیده غیبدانك
او کنه صدهزاران شیر نرانك زیر رانده هیزم چکجیلر اولمش کور ینور ولیکن
بعض عصرده بر برخدای تعالی محسوس ایتدی تاکم اول کسه که مرد کلدر اول دخی
کوره یعنی بعض زمانده خدای تعالی ولیلرك شیرسوار اولمسنی محسوس ایلمسی اندن
اوتریدرکه تاکم غیب بین اولمین مردلر دخی ولیلرك شیره سوار اولمسنی والنه
ماری قامجی المسنی کوره لر یوخسه بو محسوس اولان کرامت چشم جانی کشاده
اولان واحوال غیبی مشاهده قیلان اهل بصیرت ایچون دکلدر زیرا چشم جانی
کشاده اولان وغیبی مشاهده قیلان اهل بصیرت بونی بویله کورورلر که شیخ
اولا کندی نفسی شیرینه سوار اولسه واماره صفتلرنی دست عقلیله طوتسه و بعض
اماره صاحبنی دخی زیر حکمنه السه وانلرك وجودنده تصرف قیلسه وانلراوزره
بارنی تحمیل ایلمك لازم کلسه اول شیخ ظاهرده اولان ارسلان اوزره هم باذن الله
بارنی یوکلدوب سوار اولمغه قادر اولور که نفس اماره اوزره سوار اولمق ونفس
اماره صاحبلرنی تحت تصرفنه المق هروجهله ارسلان اوزره سوار اولمقدن اشد
واقوادر وارسلانه سوار اولمق وماری النه قامجی المق اندن اسهل وایسر در

﴿ مثنوی ﴾ دیدش ازدوروبخندیدآن خدیو * گفت آنرامشنو ای مفتون
دیو * ازضمیراو بدانست آن جلیل * هم زنوردل بلی نعم الدلیل) اول مریدی
ایراقدن اول اولوشاه کوردی وکولدی دیدی ای مفتون دیو آنی اشمه یعنی
ای شیطانك مفتون ومغلوبی اول زن طعنه زنك سویلدیکی سوزلری کوش
ایتمه وقلبکدن دیولعینك سکایلدیکی وسوسه لری هم استماع ایتمه اول جلیل القدر
وصاحب ولایت اول مریدك ضمیرندن هم نوردلدن بیلدی بلی اول نوردل
نعم الدلیلدر یعنی اول جلیل وعالی اولان صاحب کشف کوکل نورندنکه
اول کوکل نوری فی الحقیقه ضمیره واسرار درونه کوزل دلیلدر بیلدی وعالم
وآکاه اولدی ﴿ مثنوی ﴾ خواند بروی یك بیك آن ذوفنون * آنچه در ره
رفته بروی تاکنون * بعد ازان درمشکل انکار زن * برکشادآن خوش سرایینده
دهن * کان تحمل ازهوای نفس نیست * آن خیال نفس تست آنجامئیست)
اول فنلر صاحبی اول مریدك اوزرینه اول نسنه که بولده واقع اولمشدی
شمدیه دك بر براوقودی یعنی اول مریده کندی وطنندن چیقوب شیخه ملاقی اولدیغی
وقته کانجه یه دك بولده هرنه حالت ظاهرا وباطنا واقع اولدی ایسه بر براول
صاحب فنون اوقودی اندنصکره زنك انکاری خصوصنده اولان مشکلده اول
خوش سرایینده اولان شیخ دهن آچدی ومشکل کشا اولوب معنی کوهرلرن اول
درویشك اوزرینه صاچدی بویله دیوکه ای درویش اول زنك جفاسنه تحمل

هوای نفسدن دکلدر او یله ظن ایلمه که بنم اکانفسانی زیاده میل ومحبتم اوله اول واسطه ایله نفسم ایذ اوجفاسنه صبر وتحمل قیله اول سنك نفسكك خیالیدر اورادہ طورمه ومشیخت مرتبه سنه واصل اولان صافیلرك نفسنی کندی نفسکه قیاس قیله که قیاس النفس علی النفس جائز دکلدر ﴿ مثنوی ﴾ کرنه صبرم برکشیدی بارزن * کی کشیدی شیر ز پیکارمن * اشتران بخیم اندرسبق * مست و بی خود ز برمحملهای حق) ای حقیقتدن غافل اکر بنم صبرم اول زن طعنه زنك بارنی چکمیدی وانك یوکنی کوتور میدی قیچن شیرز بنم پیکارمی چکردی بنم شیرز عسکرم چکدیکی بنم اول زنك بلا وجفاسنه صبر وتحمل ایلدیکم واسطه ایله در پیکار بونده چری معناسنه درکو یاهیز ملری چری منزله سنه تنزیل ایلمش اولور ای درو یش بن سبقده مست وبیخود حقك محللری التنده بختی اشترلرم بختی بسرك کزیده دوه یه دیرلر مصرع اولده ادات تشبیه اولان چون لفظی مقدر اولور نسخه بختیم اولدیغی اوزره بعض نسخه ده بختیم واقع اولمشدر نفس متکلم مع الغیر صیغه سی اوزره بو نسخه اوزره حرف تشبیه تقدیر اولنمق لازم کلمز زیرا معنی بزسبقده مست وبیخود حق تعالینك محللری التنده بختی دوه لرز دیمك اولور یعنی ای مرید بن ازلده و یاخود قوافل اهل سلوکی تقدم وسبقت ایلکده حق تعالینك یوکلری التنده مست وبیخود اولان بسرك دوه لرکبی بم اصلا بار کراندن الم واضطراب چکمزم ﴿ مثنوی ﴾ من نیم درامر وفرمانیم خام * تا بیندیشم من ازتشنیع عام * عام ماوخاص مافرمان اوست * جان مابررودوان جو یان اوست) بن امر وفرمانده نیم خام دکلم تاکم بن عامك تشنیعندن اندیشه ایلیم یعنی بن حق تعالینك امر شریفنی وفرمان شریفنی طوتمغه نیم پخته ونیم خام دکلم سائر اهل اقتصاد کبی که انلردخی هنوز وسط سلوکده قالمشلر وسابق بالخیرات اولمشلر (والسابقون السابقون اولئك المقربون) قولیله اشارت اولنان مقربلر مرتبه سن بولمشلردر بن بوقومدن دکلمکه عوامك طعن وتشنیعندن فکر واندیشه ایلیم بلکه بزشول مقربلردنز که بزم عامز وخاصمز اول خدانك فرمانیدر بزم جانمز یوزاوزره یلیجی انك طالبیدر وبزم فکرمز واندیشه مز همان اولدر یوخسه بی معرفت اولان عوام کالهوامك بزم قتمزده تشنیعله مدح وثناسی برابردر ﴿ مثنوی ﴾ فردئ ماجفتی مانه ازهواست * جان ماچون مهره دردست خداست * ناز آن ابله کشیم وصد چواو * نی زعشق رنك ونی سودای بو) بزم فردلکمز وجفتلکمز هوادن دکلدر یعنی بزم تنهالغ عزب اولمزوتزوج ایدوب برخاتونله جفت اولمز هم مجرد هوای نفسمزدن اوتری دکلدر بلکه بزم جانمز خدای تعالی حضرتلرینك دست ارادتنده

مهره کیدر مهره کاغده و بزه صیقل اوردقلری مصقله یه دیرلر ومشعه دیرلر
یووالقلرینه هم دیرلر بوندہ ایکی معنی بیله ممکن اولور یعنی برنم روح وقلبین
حق تعالینك ارادت وقدرتی النده مصقله والت کبی وحقه بازك النده اولان
یووالقلر کیدر کاه اولور که بزی تك ایلر وکاه اولورکه جفت ایلر وکاه جمع ایلر
وکاهی فردایلر وکاهی بوجله یی عیون ناسدن غائب ایلر بوطقوزدانه حقه نك
التنده بساط زمین اوزره همیشه بوکونه بازئ عجیب ایلمکدن خالی اولمز شول
هواوهوسدن کچن وتوحید شرابنی ایچن کسه لرزکه اول ابلهك نازنی و بونك
کبی ابله ونادانلرك نازنی چکرزنه زنك عشقندن اوتری ونه بوی سوداسندن اوتری
بزاول خاتونك رنك روینه وخوش بوینه عاشق وسودازده اولنلردن دکلز بلکه
رضای حق انك جور وجفاسنه تحمل قیلقده ودخی انك کبی ابله ونادان اولنلرك
اهانت وایذاسنه صابر اولمقده کوریرز پس بالضروری بونلرك نازنی چکرز
وزهرنی نوش ایده رز ﴿ مثنوی ﴾ این قدر خود درس شاکردان ماست * کر
وفر ملحمهٔ ماتاکجاست!) بوقدر خود برنم شاکردلریمزك درسیدر برنم ملحمه مزك
کروفری تاقنده در یعنی بوقدر هرابله ونادانك نازنی چکمك وانلرك جور وجفاسنه
تحمل ایتمك برنم شاکردلریمزلر ومریدلریمزك درسی وسبقیدر استاد کامل وشیخ
واصل اولنك مرتبه سی هروجهله بوندن ارفع واعلادر بزکه مقربان درکاه
حقز برنم محاربه وجدالمزك کروفری تاقنده اوله قیاس ایله ملحمه جنکه دیرلر
﴿ مثنوی ﴾ تاکجا انجاکه جاراه نیست * جزسنابرق مه الله نیست) تاکجادیدیکمز
اول یرکه انده جایه یول یوقدرانده اللهك ماهنك سنابرقندن غیری یوقدر
سنابرق روشنلکه وضیایه دیرلر وتوضیح معنی برنم کروفرمزنه یره دکدرکه انده
محل ومقامه یول یوقدر اول مرتبه ده الله ماهنك ضیاسندن غیری برنسنه یوقدر
الله ماهندن مراد روح اعظم اولورکه (یکادسنابرقه یذهب بالابصار) آیت
کریمه سنك معانی باطنیسی مراد اولدیغی اوزره اول ماهك سنابرقی ابصاری
اذهاب ایلرکه عیون ادراك ناس اکانظر قیلغه قادر اوله مز ﴿ مثنوی ﴾
ازهمه اوهام وتصویرات دور * نور نور نور نور نور نور) دوکلی اوهام
تصویراتدن اول مرتبه دوردرکه کوزك نوریمك نوریمك نوریمك نوریمك
نوریدر نوراك لغوی اولان معناسی جلداولده خرکوش حکایه سنده نور بحثنده
وجلد ثانیده دخی بیان اولنمشدر انلرده طلب اولنه وخلاصهٔ کلام اول مرتبه که
انده جایه راه اولمیه وسنابرق ماه الهیدن غیری برنسنه اولمیه اول مرتبه دوکلی وهملردن
وتصویرات ذهنیه دن بعیددر جمیع نورلرك اصلی وجمله ضیالرك حقیقتیدرکه
صوری ومعنوی نقذرا نوار ایسه یوجمله سنك اومعدنیدر ﴿ مثنوی ﴾

بهر توار پست کردم کفت وکو * تا بسازی بارفیق زشت خو * تا کشی خندان وخوش بارحرج * از پی الصبر مفتاح الفرج) ای درویش سندن اوتری کفت وکویی اکر پست ایلدمسه مراد تارفیق زشت خوایله دوز یله سن بعض نسخه ده اززاء معجمه ایله واقع اولمشدر بو تقدیر اوزره معنی ای رفیق بن سندن اوتری کفت وکو بی پستدن ایلدم واچقدن سو یلدم تاکم سن زشت خوی اولان رفیقله دوز یله سن وبرخوش دوزنلك قیله سن کورکه بن کندی یولداشمله نیجه دوزنلك ایده رم ونه مرتبه حسن معاشرت قیلورم اکر سکادخی خلق محمدی واوصاف اولیای احدی ایله متخلق اولمق واتصاف قیلق کرکسه بهرحال کندی زشت خو اولان یولداشکله برخوشجه دوزنلك ایله وانك اخلاق سیئه سنه باقیوب تحمل قیل تاکم خندان وخوش بار حرجی چکه سن وزحمتی ارتکاب ایلیه سن الصبر مفتاح الفرج مفهومندن اوتریکه زحمت وحرجه صبر ایلك فرجك مفتاحی اولور وصبر قیلان عاقبت نیجه درجه لر بولور ﴿ مثنوی ﴾ چون بسازی باخسی این خسان * کردی اندر نور سنتهارسان) چونکم بوخسان دنیانك برخسیله دوز یله سن سنلرك نورنه ایریشجی اولورسن یعنی بودنیانك ادانی واسافلندن برخس ودنی کسه ایله دوزنلك ایده سن واکا خوش مدار اقیلوب انکله حسن معاشرت قیله سن اول خس کرکسه سنك حالونك اولسون وکرکسه اجتنبدن واقاربدن اولسون الحاصل ذکور وانائدن بریله مقارنت ومصاحبت ایلمك لازم کلسه واول حدذاتنده خس ونادان وبدطبیعت اولسه سنك انکله حسن معامله ایتمکلکك وانکله دوزنلك قیلمقلغك انبیای عظام علیهم السلام سنلرینك نورنه سنی ایرشدریجی اولور ﴿ مثنوی ﴾ کانبیا نورخسان پس دیده اند * ازچنین ماران بسی پیچیده اند) که انبیای عظام علیهم السلام خسلرك رنجنی چوق کورمشلردر بونجلین مارلردن چوقلق طولشمشلردر یعنی الله تعالینك اولوا العزم اولان نبیلری دنیاخسلرندن چوق رنجلر کورمشلردر که انك حد وحصری یوقدر بونجلین موذی بالطبع اولان مارلردن قتی چوقلق طولشمشلر ومتألم ومضطرب اولمشلردر باخصوصکه سید المرسلین صلی الله علیه وسلم حضرتلری (مااوذی النبی مثل مااوذیت) بیورمشلردر ادانی واسافلدن حد وحسابه کلمز اذا وجفا کورمشلردن مع هذا (اللهم اهد قومی فانهم لایعلمون) دیوهمیشه انلرحقنده خیردعالر قیلمشلردر پس انبیای عظامه اقتدا قیلان وامت محمددن اولان سالکه لازم اولور که کندی عصرنده اولان ادانی واسافلك جفالرینه وسفهای روزکارك طعن وقدحلرینه صبر وتحمل ایلیه علی الخصوص بوزمانه ده اولان اسافل وادانی وسفها وجهلااولقدر چوقدرکه کلابدن زیاده وذیاب ذی نابدن

ضرر وز یانده ارتقدر پس عاقله لازم اولان ممکن اولدیغی مرتبه بونلرله حسن مدارا
ایدوب انبیا کبی صبر وتحمل ایلمك اوزره اوله ❊ مثنوی ❊ چون مراد وحکم
یزدان غفور * بوددر قدمت تجلی وظهور * بی زضدی ضدرا نتوان نمود * وان شه بی
مثل راضدی نبود) چونکم یزدان غفور حضرتلرینك مرادی وحکمی قدمت تجلی
وظهور اولدی ضدسز لقدن ضدی کوسترمك ممکن اولمز واول بی مثل اولان شاهه
برضد اولمدی یعنی چونکم یزدان غفور حضرتلرینك قدمده مرادشریفی وحکم
لطیفی تجلی قیلمق وظهور ایلمك اولدی تاغیب هویتدن وکنز مخفیلك مرتبه سندن
عیانه کله وسودیکی بیلنه برضدسزدن آخرضدی کوسترمك ایسه ممکن اولمزکه
الاشیاء تنکشف باضدادها موجبنجه هرشئ لابد کندی ضدلریله منکشف اولور
واول بی ضدو بی ندا اولان پادشاهك ایسه وجوددہ اصلا مثلی وضدی
اولمدیکه حتی کندی ضدیله بیلنه اما اسماء متقابله واوصاف
متضاده ایله بومظاهر موجوداته تجلی قیلوب
کندو بی مخلوقنه بیلدردی وبوجمله دن
آدمی کندی اسما وصفاتی
متقابله سنه مظهر ایدوب
انی خلیفه قیلدی

مم

م

تم الجلد السادس ویلیه تکملته

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

A. or. 245
(2)

Dschelaleddin

Köh 1.83